

1.15

چھچیلک

اُر

مصطفیٰ راسم

۳۱۰ شکلی حاویدر

معارف نظارت جلیل است مرخصیله طبع اوئنسدر
رخصندد نومرسی ۲۴۲

برنجی طبی

استانبول

(مهرن) مطبعه سی - باب عالی جاده سنده نومرو ۷
۱۳۰۲

هر حقوقی صاحب اثره عائد در

برنجی جلدك فصولی صحيفه‌لرینی کوسترن فهرستی

۰۰ مقدمه

انظر

- یک اوچنجى تعریق
برنجی کتاب اقلیم وانك رراعته تایرى
۱ ۱۰ — برنجی فصل اقلیم
۲۸ — ایکنچى فصل ارتقاعى بین ايدز
۳۸ — اوچنجى فصل تبدلات هوای و قىتنى اول كىف وا
ایقىنلىك وسانطى بین ايدز
۴۹ ایکنچى کتاب طوراقدرى بین ايدز
۵۰ — برنجى فصل علە كەر ارشدىن اهل رراعتلارام اولان
۷۴ — ایکنچى فصل طوراقدرى تقسيمات و ترکىي
۱۰۴ — اوچنجى فصل طوراقدرى خواص حكمىيەمى
۱۲۴ — دردنجى فصل طوراقدرى تەخذىس جسىلە تەعليلات كە
۱۴۲ اوچنجى کتاب كورە و مصلحائى بین ايدز
۱۴۸ — برنجى فصل بىانى كوبىرەز
۱۷۴ — ایکنچى فصل اندىن و حیوان فشقىيەرى
۲۲۱ — اوچنجى فصل چىتلىك كوبىرەزى
۲۶۱ — دردنجى فصل مصلحات ياخود معدنى كوبىرەز
۲۸۳ — بشنجى فصل محاوط كوبىرەز
۲۹۲ دردنجى کتاب آچىز
۲۹۳ — برنجى فصل آچىز
۳۰۲ — ایکنچى فصل طوراقد احراق
۳۱۱ — اوچنجى فصل كول و بېنجىتلى جيويق طاوراقدى سولزىن

- ٣١٥ بشجی کتاب حفر تراب بیاننده در
٣١٨ — برنجی فصل خیراتک اتوامی
٣٢٥ — ایکنجی فصل صبان ایله طوراً ق حفری
٣٤٤ — اوچنجی فصل طوراً ق حفرنده دقته شایان نقطه در
٣٦٩ اتنجی کتاب تطهیر تراب بیاننده در
٣٦٩ — برنجی فصل سورکی
٣٧٦ — ایکنجی فصل مردانه (یوارلاق)
٣٨١ — اوچنجی فصل چاپله
٣٩٩ — دردنجی فصل تپله یاخود طوراً ق طولدرمه
٤٠٤ یدنجی کتاب نباتاتک صورت نشو و نماسی و کیفیت تقدیسی بیاننده در
٤٠٤ — برنجی فصل نباتاتک نشو و نماسی
٤١٠ — ایکنجی فصل نباتاتک فعل تقدیسی
٤٣٠ سکرنجی کتاب زراعت متابوه بیاننده در
٤٣١ — برنجی فصل نوبت زرع عل نظریاتی
٤٥٥ — زراعت متابوه بی اتخاذه مجبوریت وین اسباب و علت
٤٦٤ — ایکنجی فصل زراعت متابوه بیه داخل اولان نباتات
٤٦٩ طقوزنجی کتاب تخم آملک و فدان دیگمک بیاننده در
٤٦٩ — برنجی فصل اصول زرع
٤٩٠ — ایکنجی فصل اصول غرس
٤٩٤ اونجی کتاب حبیات زراعتی بیاننده در
٤٩٤ — برنجی فصل بوغداي
٥٣٢ — ایکنجی فصل چودار
٥٣٩ — اوچنجی فصل آریه (شعیر)
٥٤٦ — دردنجی فصل سونتر (ملز)
٥٤٧ — بشجی فصل یولاف (علف)
٥٥١ — اتنجی فصل قره بوغداي (هلده)
٥٥٦ — یدنجی فصل مصر بوغداي
٥٦٨ — سکرنجی فصل پرچ

- ٥٨٢ — طقوز بىجى فصل دارى
٥٨٦ — اونجى فصل سپورك ياخود عرب دارىسى
٥٨٩ اون بىنچى كتاب چايرل يانسەدر
٥٩٠ — بىنچى فصل صناعى چايرل
٧٠٥ — ايڭىنجى فصل طېيى چاير و مرعالى
٧٦٤ — اوچىنجى فصل طېيى چايرلۇك ادارەسى
٧٧٤ — دردنجى فصل صولامە
٧٨٣ اون ايڭىنجى كتاب اصول حصاد يانسەدر
٧٨٣ — ملاحظە عمومىه
٧٨٨ — بىنچى فصل آكىن حصادى
٨٠٧ — ايڭىنجى فصل چايرلۇك حصادى
٨١٨ اون اوچىنجى كتاب ضرب خرمان و محافظة مەعقولات يانسەدر
٨١٨ — بىنچى فصل خرمان ايىنجىھە قدر اكىنلۇك مەحافظەسى
٨٢١ — ايڭىنجى فصل خرمان و تەپھىر ذخایر
٨٥٢ — اوچىنجى فصل ذخیرەنک خرماندىن سوکەر مەحافظەسى
٨٦٦ — دردنجى فصل اوست و چايرلۇك مەحافظەسى

مقدمه

بر عصر دنیرو در که اوروپا ده حرف و صنایع حیرت‌خش عقول
 اوله حق بر درجه ترقی به واصل او لمش و خلقمزک اجنبیله احتلاطی
 الجات طبیعیه سندن اوله رقی مواردات تکر ایتدیکه بالکر
 انظاری ترین و حقیقت بین اولنلر تزدنده دکرسزلکنی تین
 ایلیان بعض مصنوعات و منسوجات غربیه کویلر مزه وارنجیه
 قدر عادتا سوقاقلره یایلور درجه‌ده چوغالمش او لمی و قتیله
 اقطار عالم و سیما اوروپا به اخراج اولنان معمولات و منسوجات
 داخلیه مزی نظردن دوشوروب شمیدیکی اوروپا فابریکلری
 مقامنده اولان متعدد دستکاهلر مزی تدریجاً سد و بند ایله
 بوکونکی حال تندی به کتور مشدتر .

کرچه صنایع مزک حال حاضرینک و قایه سیله برابر استحصال
 وسائل ترقیسی یولنده دولتجه خیلی همتلر صرف اولنقده
 ایسه‌ده نه چاره‌که بنز بر قدم ایلرو لدیکه اوروپا لیلر ساحه ترقیده
 ایکی اوچ درجه ایلرو آدیم آنقده او لمیه نظرآ صنایع جهانلره
 رقباتک عدم امکانی اکلاشلمغله بزم ایچون صنایعک ترقیاتنه
 دواه ایله برابر چفت چوغه صارلقدن بشقه چاره قلامشدر فاما
 اوروپا لیلر زراعتلرینی دخی صنعتلری نسبتنه ایلرو لدوب مالک
 اولدقلری بعض چوراق و قصیر طوبراقلرینی وسائط اصلاحیه

ایله اليوم دنیانک اڭ منبت و محبوب‌لدار اراضیسى حالت قویه رق
نیجه نیجه اشجار منمره و نباتات نافعه يتشدیرمکده اوئللىزىپە
باقلورسە وقوف قدیمە من ایله انلە يتشعنك امکان‌سازلىقى اميد
استفادە منى اشکال ایتکىدە وحال حاضر معارفه منزدە براز دەھا
دوام ایدر ايسەك او استفادەي دخى اقوام شەھىيە ایله دنیانك
او بر او جنده کى خلقە قاپدیرە جەغمۇز اظہر من الشمس
کورئىگىددەر .

زراعمۇزك سعادت آتىھىرى اميدىنى صرف قرانلقدە براقان
شو حالك اشعة معلومات فيه و عملية ایله رفع و تنویرى قىدىنه
دوشەرك فن زراعته او روپايسلىك حال حاضر ترقىلىخى بزم
چفتچىلەر اكلاتە بىلە جىك صورتىدە آزادم طرادم خىرالله افدى
مرحومك فلاحتامىسىن بىشقە ميدانىدە ترکىجە براڭىز بولەمدەم
اڭزىز بورۇك مندرجاتى دخى فرائىزجە اسکى (مەزۇن روستيق)
نام كتابك غايىت بىھل اولەرق بعض پارچەلرى او لوب حصول
مقصدە كفاينىزلىكتىدن ناشى بويىلە براڭىز يېكىدىن ميدانە كتۇر.
لىسى لزومى اكلاشلىمىسىلە بىضاعە سىزلىكمە باقىه رق وەردىرلو
مشكلاڭە مقاومت ايدرەك بوكونىڭى كۈن فن مىزبوردە او روپاچە
دستور مقامىندە او لوب الدە ايدىيلان متعدد كتب معترىء فيه
و عملىيە ایله بىرطاق رسائل جىديدەن مستعيناً بتوقيق الله اجالاً
ترجمە وارباب وقوف و تحرىيەدن اغتنام او لسان معلومات محلىيە
دخى ضم و علاوه ايدىيلەرك (چفتچىلەك) نامىلە من غير حد
ميدانە كتوردىيكم مصور اىرك يېرىمى يىدى كتابىدىن صرتب

زراعته متعلق جلد اول و ثانیستن اکاله موفق اولدم حیوانات ایله
اعمالات صناعیه دن باحت اولان جلد ثالثی دخی دردست تحریر
و اکالدر .

مستقیء عرض و بیان اولدیفی او زرہ مملکتمنزده شمدى یه
قدر فونه متعلق میدان انتشاره وضع اولسان آثارک عوایجه
تفهم مزایاسی قابل اوله میه حق صورتده مصطلح یازلنسه نظراً
بونلر یا لکر خواصه منحصر قالوب طائفة زراعه متعلق آثاری
طبع و نشردن مقصد ایسه استفاده عمومیه یی تأمین استحصال
اولدیفیچون کتاب منبورده هر کسک اکلاه جنی و حتی برکوی
اما منک کویی یه تفهم ایده بیله جکی صورتده اسمی و الفاظ ممکن
مرتبه غایت ساده و ترجمه اوله رق التزام و تحریر ایله دائرة
امکاندن خارج اولان بعض اصطلاحات و اسمیه فیه ایچون
دخی ایکنچی جلدک زینسه لاجل العلاوه برده لفت ترتیب
او لفقده در .

معلومات حاضره مزک ترقیات فیهه تمامیه توفیق و تطبیق
مالکمک قطعات مختلفه سنه غایبی اولان اجناس نباتیه و انواع
ذخایرک و اصول زرع و اداره جه اتخاذ اولنان قواعد ایله مرعی
و معروف اولان عادات و اسمیه مختلفه نک تا مفرداته وارنجه
قدر مطلقاً بیلنمسنه متوقف اولوب مأخذمن اولان کتب
معتریه ایسه اوروپانک یوزنارجه ارباب فن زراعتک اجتماعیه
ترتیب و اکال او لئش کتابلر اولدیفه نظراً مفردات معلومات
 محلیه نک شخص واحدک فکر نده جمی قابل اوله میه جفندن

عمومیت اعتباریله ممکن مرتبه استحصال ایدیلان معلومات
محلیه به کوره اوروپاچه مستعمل اولان قواعد مخصوصه
زرعیه نک ملکمزرده نه درجه يه. قدر قابل تطبیق و قبول اوله.
بله جکی تصحیح و تصریح قلمشدر .

مندرجاتی زراعت نظارت جلیله سنه ارباب فدن مرتب شنکل
بیوریلان قومیسیونک مظہر تقدیر و تحسینی اولش ایسه ده
ینه دکرسزلکی عرض واعتراف ایله برابر انسای وطنک
انظار استفاده سنه وضعه جسارت ایتدیکم شوکتابک تلقیق
وتالیفه بوندن اون سنه اول خامه کش ابتدا اولدینم حالده
طبع وختای عصر کالات حصری جداً وحقيقة مبدأ ترقیات
غمایه دنیلمکه شایان اولان شوزمان معارفشنانه ولی نعمت
بی متمز پادشاه اقدسمن سلطان غازی (عبدالحید) خان ثانی
اقدمن حضرتلرینک هرشیدن زیاده معموریت ملکیسی
مؤڈی اولان زراعت و حراثت امور معنا بهاسه حصر نظر
عاطفت واهیت بیورمقدمه اولدقلری بزمان سعادتشانه
مصادف اولسی و خصوصیله دیباچه سنک نام نامی حید الخصالریله
معنون بولنسی بوعبد کبضاعه ایچون تمامیه تحدیثی غیر قابل
ایفا بر نعمت جهانها صایلیر .

انظار عواطف نثاری هم خاصیت اکسیر فیض عالالعال
اولان پادشاه حکمتناه اقدمنک ترقیات و تعليمات ملیمه من
وسائلی استحضارده اک زیاده تأثیرات نافعه سی کورملکده اولان
بوکی اثار خبر دثارک تعم انتشاری حقنده مصروف بیوریلان

اجل هم سینه‌لری بالکر عاجزرلری ایچون ده سوم ارباب
قلمجە مداراعظم تشویق و ترق و بوکتابک دخنی استفاده عمومیه
ایچون اربابی میاننده تعم نشیرینه درینه همت بیورلیه جنی
بديمه اولسنه نظرآ رسیده حد ختم اولان واشبو برنجی
جلد قدر اهمیتی و برینک دیگرینه لازم غيرمفارق کبی نسبت
و مربوطیتی زیل کتابدهک فهرس خلاصه‌سنک مطالعه‌سیله
اکلاشیلان ایکننجی جلدک دخنی بونک نشری متعاقب میدان
انتشاره وضعه صرف مساعدین کیرو طورلیه جنی عرض ایله
معروضات مقدمه‌یه نهایت ویرم اميد وارمکه کتاب مذکورده
ارباب معارفک نظر خبرتلرینه چارپه‌حق سهو و نقسانی بضاعه
سرلکمه حل ایدرک قلم کشیده عفو و تصحیح اولورلر .

احظار

کتابزده استعمال ایلدیکمنز حرارت ترازوی (میزان
الحراره) ۱۰۰ درجه حسابیله اولان (سانتیفراد) نام حرارت
ترازوییدر .

اوزان واکیال جدیده تعریفاتی

قولاندیفسز اوچیلر دخی هب یک اوچیلر اولدیفسدن
چفتچی ورنجبرلرجه قولای بلنهنوب استعماله آشمق ایجون
ذکر اولسان اوچیلری بعض آثار قیه‌دن اخذ ایدرک اشبو
قدمه مزده قیصه و فائدەلی صورتده تعریفته محبور اولدق .

آرشون

(آرشون) بر یکی آرشون ۱۰ یکی کراه و بر یکی کرام
۱۰ یکی پارمک و بر یکی پارمک اون یکی خط و بر یکی خط
بکی نقطه در .

دیمک اولیورکه بر یکی آرشون ۱۰ کراه یاخود ۱۰۰
پارمک یاخود ۱,۰۰۰ خط یاخود ۱۰,۰۰۰ نقطه در شو حالده
شلا ۱۴ کراه بر آرشون ۴ کراه یاخود ۱۴۰ پارمک و ۱۱۵
پارمک بر آرشون ۱۵ پارمک یاخود ۱۱ کراه بش پارمک ایدر
نمدی بو یکی آرشونی اسکی اندازه و آرشونلر ایله قیاس
ایده‌ملده فرقی بولهم .

چارشو آرشونی — بر اسکی چارشو آرشونی یک آرشون
حسابیله ۶۸ پارمک یاخود اتى کراه ۸ پارمک ایدر یکی آرشون
۱۰۰ پارمک اولتعجه اسکی چارشو آرشونی یکی آرشوندن ۳۲
پارمک آکسیک دیمک اولور .

چارشو آرشونی آکثیا باصمہ قوماش کی شیلر اوچیمکده

قوللاندیغندن شو حسابجه اسکی چارشو آرشونیله اوچیلان
اوچ آرشون باصمه و کرپاس پارچمی هان ایکی یکی آرشون
قدردر ویکی آرشون ایله آرشوننان ایکی آرشون بر قوماش
پارچمی اسکی چارشو آرشونیله اوچ آرشوندن پك از نقصان کلور.
اندازه — بر اندازه یکی آرشون ایله ۶۵ پارمق یعنی
۶ کراه ۵ پارمقدار شو حسابجه اندازه اسکی چارشو آرشونندن
۳ پارمق آکسیک اویسلیله اندازنهنک بر بوجنی بریکی آرشونی
نمایمه طول دیرمن ایکی بوجق پارمق آکسیک کلور.

قلفه ارشونی — اراضی مساحمنده یعنی طوبراق
اوچمکده قوللانیلان اسکی آرشون اشبو قلفه ارشونیدر
بوارشون یکی آرشون حسابیله یتش بش بوجق پارمقدن بر از
زیاده یعنی بریکی آرشون بر قلفه ارشونیله (ربع) در تده
بر قسمندن پك ازدر.

شو حسابه باقیلور ایسه اشبو قلفه ارشونیله ۱۶۰۰ آرشون
مربعنده اولان بر اسکی دونم یکی آرشون ایله هان ۱۲۱۲
آرشون و ۸ کراه ياخود ۸۰ پارمق ایدر.

دونم

(دونم) بریکی دونم ۲۵ اوولک و بر اوولک ۱۰۰ یکی آرشون
مربع محلدر شو حسابجه بریکی دونم ۲۵۰۰ یکی آرشون ایدر
شمدى بویکی دونمی اسکی آرشونه تحويل ایندیکمزده بریکی
دونم اسکی قلفه ارشونیله ۳۲۹۷ آرشون ۲۷ پارمق ۷ خط
دیمک اوولور.

اسکی دونم ایسه یکی دونم حسابیله انجق ۹ اوک ۱۹
پارمق صربع یری طولدیر .

(جریب) بر جریب یر درت یکی دونم صایلور که یکی
ارشون ایله ۱۰۰۰۰ ارشون ایدر .
اوچه

(اوچه) بر یکی اوچه ۱۰۰۰ یکی درهم و بر یکی درهم ۱۰
دنک بردنک ۱۰ بونگدای بر بونگدای ۱۰ جبه ویارم اوچه ۵۰۰
یکی درهمدر .

بر یکی اوچه دیک ایچ یوزندن اکی بوی و درینکی بر یکی
کراه یاخود او نز پارمق او لان بر قابک اغزینه قدر الدینی
اینیقدن چکلمش خالص صویک اغیرلغیدر .

اسکی اوچه — بر اسکی اوچه اسکی درهم ایله ۴۰۰ درهم در
فقط یکی درهم ایله ۱۲۸۳ درهم ایدر و بر یکی اوچه اسکی
درهم ایله ۳۱۲ درهمه وارر شو حسابجه شمده کی بر یکی اوچه
اسکی درهم ایله ۳۱۲ و اسکی اوچه یکی درهم ایله ۱۲۸۳
درهم دیک اولور .

بر اسکی اوچه ۱۲۸۳ یکی درهم اولنجه بر اسکی یارم اوچه
۶۴۲ بوجق یکی درهم ایدر و اسکی یوز درهم دخنی
یکی درهمدن پک از زیاده در .

اسکی درهم — بر اسکی اوچه ۴۰۰ اسکی درهم و ۱۲۸۳
یکی درهم اولنله بر اسکی درهم اوج یکی درهمدن از زیاده در
و بر یکی درهم اسکی درهمک (ثلثنه) اوچده برینه پک یقینه در .

قطار

(قطار) بريكي قطار ۱۰ يكى بطمأن وبرىكي بطمأن ۱۰ يكى اوقه اولنجه بريكي قطار ۱۰۰ يكى اوقه ديمك اولور .
اسكى قطار — براسكى قطار ۴۴ اسکى اوقه اولوب
براسكى اوقه دخى ۱۲۸۳ يكى درهم اولنجه براسكى قطار
يكى اوقه ايله ۵۶ اوقه ۴۵۰ درهم يعني يارم يكى قطار ۶ يكى
اوقة ۴۵۰ يكى درهمه بالع اولور .

برىكي قطار ايسه ۱۰۰ يكى اوقه وهر يكى اوقة ۳۱۲
اسكى درهم اوله جفندن بريكي قطار هان ۷۸ اسکى اوقه يعني
براسكى قطار ۳۴ اسکى اوقيه وارر .

چكى

(چكى) بريكي چكى ۱۲ قطار وبرىكي قطار ۱۰ بطمأن
وبرىكي بطمأن ۱۰ يكى اوقه اوللغه بريكي چكى ۱۰۰۰ يكى
اوقة اولور وبرىكي چكى بش قسمه ايريله رق هرقسمه (طارقى)
ديشور بوجهتله بريكي چكى ۵ طارقى وهر طارقى ۲۰۰ يكى
اوقة ايدر .

اسكى چكى — براسكى چكى ۴ اسکى قطار وبراسكى
قطار ۴۴ اسکى اوقه اولنجه براسكى چكى ۱۷۶ اسکى اوقيه
بالغ اولور براسكى اوقة ۱۲۸۳ يكى درهم اولنجه براسكى
چكى هان ۲۲۶ يكى اوقيه وارر شو حالده براسكى چكى
برىكي طاريدين ۲۶ يكى اوقه زياده ايدر يعني بريكي چكى
هان ۴ اسکى چكى و ۷۶ اسکى اوقيه واصل اولور وبوحساب

اوزره بريکي طارقى ۱۵۶ اسکى اوقه اوله جفندن بر اسکى
چكيدن ۲۰ اسکى اوقه قدر نقصان بولنور .
كيله

(كيله) بريکي كيله ۱۰ يكى شينك و بريکي شينك ۱۰ يكى اوچك
و بريکي اوچك ۱۰ يكى قوطى و بريکي قوطى ۱۰ يكى ئظرفدر .
ديك اوپورك بريکي كيله ۱۰ يكى شينك ياخود ۱۰۰ يكى
اوچك ياخود ۱۰۰۰ يكى قوطى ياخود ۱۰۰۰۰ يكى ئظرفدر .
هركس بيلورك سوكى شيرى واكين دانلرخى دانسا
كيله شينك واوچك ايله اوچلرلر يوقارىدە دخى ديدىكىز
وجهمه براوچك اغزىنە قدر الدينى خالص صويك اغىرلىنى
برىكى اوقه اولدىغىدن سائز شيرك وزنى دخى صودن خفيف
واغير اوللارىنە كورە ثقىتجە تخلف ايىدر .
بونلرڭ بعضىلەندىن براوچك قدر يىنك طارتىلىرى اتىدەكى
جدولده كۆسترلىشىدۇر .

اسکى درهم	يکى درهم	غاز	بر اوچك
۲۵۰	۸۰۰		
۲۸۷	۹۱۹	زيتون ياغى	»
۲۸۹	۹۲۵	قولزا ياغى	»
۳۱۲	۱۰۰۰	خالص صو	»
۳۱۸	۱۰۲۰	سركە	»
۳۲۰	۱۰۲۷	دەكىر صوئى	»
۳۲۲	۱۰۳۲	ايىنك سودى	»
۳۲۳	۱۰۳۴	كېچى سودى	»
۳۲۵	۱۰۴۱	قىون سودى	»

اسکی کیله‌لریز هر یerde بربویده و برحسابده او لمیوب
غايت مختلف بولنديغندن بوراده بحث ایده‌چکمز اسکی کیله
استانبول کیله‌سی او له‌جقدر.

اسکی کیله — اسکی برکیله استانبول کیله‌سی یکی او لچی
حسابیله ۳۷ و بریکی کیله دخی ۱۰۰ او لچک اعتبار او لندیغندن
بریکی کیله ۳ اسکی کیله‌دن برمقدار نقصان اولور یعنی بریکی
کیله بر اسکی کیله‌نک ایکی مثیله یدی عشری مقداریله همان
برابردر انک ایچون یراسکی کیله یکی کیله‌نک اوچده برنندن
براز زیاده اولور.

اسکی شینک — استانبول کیله‌سی حسابیله بر اسکی شینک
بریکی شینکدن از نقصاندر چونکه بر اسکی کیله بریکی کیله‌نک
اوچده برنندن براز زیاده اولوب بر اسکی استانبول کیله‌سی
۴ اسکی شینک و بریکی کیله دخی ۱۰ یکی شینک اعتبار او لمغله درت
اسکی شینک ۳ یکی شینکدن خیلی زیاده او له‌جغندن استانبول
کیله‌سی حسابیله بر اسکی شینک بریکی شینک غایت یقین او لور.

اسکی قوطی — استانبول کیله‌سی حسابیله بر اسکی قوطی
یارم اسکی شینک اولوب بر اسکی شینک دخی بریکی شینک ایله همان
برابر او لندیغندن بر اسکی قوطی یارم یکی شینک یقین ویا خود بریکی
شینک ۱۰ او لچک و بر او لچک ۱۰ یکی قوطی او لمغله بر اسکی
قططی تقریباً ۴ بوجق او لچک ویا ۶ یکی قوطی به معادل او لور.

چه بتختیل

برنجی کتاب اقلیم وانک زراعته تأثیری بیانده در

برنجی فصل اقلیم

معرفت زراعتک اساسی اقلیمک طبیعتی بیلمکدر .
اقلیم دنیانک هر طرفی احاطه ایدن و غایت اینجه او لدیندن
طولایی کوزه کورغیان هوانک تعاقب ایدن یاشلق (رطوبت)
قوریلق (یبوست) و تبدلاتیله موازننت الکتریقیه نک در جات
تفیراتنه دینور بونکله برابر بر محلك مزاج هواسنی آکلامق
ایمیون اول محلک دنیانک ایکی او جسدن یاخود اورته سندن
درجه بعدينه و دکردن نه قدر یوکسک او لدینه و درت جهتدن
یعنی کون طوغیشی کون باطسی یلدز و قبله دن قفیسه فارشو
بولندیغنه نظر اولنور .

جو هوا وانک زراعته تأثیری — کرنه نک یعنی دنیانک
اطرافی قابیلان و چوقدنبرو حیاتک اساسی عد اولسان هوا
ضاف حالنده (ازوت) هوای ممای و (مولداخموشه) هوای
حیاتی نام غازلردن عبارت او لوب بونلردن ماعدا (حامض فحمی)
کومور غازی و صابون قبار جقلری کبی کوزه کورنگز غایت

کوچک کیسه جکلر دن عبارت بخار حالت صوایله دخی طولو .
در که (۰) نباتاتک مدار حیاتیدر .

هوانک تأثیرات کیمیویه سی — هر کسه ایوجه اکلامق
ایچون بوراده هوا وانک مرکب اولدینی ماده لره دار
تفصیلات ویرز شویله که مومنک یافسنے مساعد بولنان جسمه
(مولدالمحضه) یعنی هوای حیاتی دینورکه انسان وحیوانک
دوام حیاتلرینه سبیدر و مومنک یافسنے مساعد اولیان نسنه یه
(ازوت) یعنی هوای مماتی دیرلرکه بوهوا انسان وحیوانی
یشاده من بوایکی جسمک بر لشمسندن هوای نسیمی یعنی نفس
الدیغمز هوا وجوده کلیورکه انسانک تنفسنے و نباتاتک فیضنه
باعث اولان هوا بودر کتابزک هرقنی محلنده هوا لفظی کچر
ایسه اساساً شوایکی ماده دن مرکب هوا دیمک اولوب بشقه بر
شی دکلدر .

هوانک در تده بری هوای حیاتی ایله طولودر باقلور ایسه
هوای حیاتی پک چوق صرف او لندقدن او لدینه مقداری
از المق لازم کلور حالبوکه اشاغیده بیان او لنه جنی وجهه
هوای حیاتی بر طرفدن صرف او لندقجه دیکر طرفدن حاصل
او لندقده در .

هوانک دیکر اوج قسمی هوای مماتیدر بونک نباتات
اوزرینه او لقدر تأثیری او لیوب بوهوانک بو لندینی محلده دخی
نباتات حاصل او له بیلور هوای حیاتی یالکر او لدینی حالت

---

(۰) غاز دنیلان هوا کبی کوزه کورنگز وال ایله طولنز بر جمده در .

غايت ياقجي أولديفنن هوای ماتي انك شوتأثير شدیديني
تعديل ايمك ايچون خلق أولمندر ظن اولنور .

هواده بونلردن ماعدا (حامضي فحمي) يعني کومور غازى
وبخار حالنه صو دخى بوانديقى سويلىمشيدك بوراده دخى
حامض فحمي ذكرى پكديكى جهته براز حامضلدن بحث
ايده جكز فقط كوزلجه دقت اولنيليركه كتابىزك الت طرفلنده
حامضلرک اسمى ذكر اولنديغىنده نهديك اولديغى آكلاشلسون.

جسم بسيط دينلان شول بر جسمدرکه كندوسنه بشقه بر
جسم قارشامش اوله مثلا کوموش کوموشدر کوموشدن ينه
کوموش چيار بشقه شى چيماز اما بوغدايدن چوق شى
چيار بوغدايك اجزاسى آيريلور ايسه هوای حياتي ماتي
وکومور کي درلو درلو جسلر بولسور انك ايچون بوغداي
جسم بسيط دك بر جسم مرکدر شمدى يه قدر كشف اولنان
جسم بسيطك عددي المتش بشه بالع اولوب جلهسنے اجسام
بسطيه ياخود عناصر بسيطيه ديرلر هوای حياتي صاف اولديغى
حالده بونلرک بريله برسور ايسه حامض و حمض تشکيل ايدر
ديك اوليوركه حامض و حمض هوای حياتينك بر جسم بسيط
ايله برسورشندن وجوده كليور .

حامض آجي و اكتشى بر ماده در ماوى بويا و منکشه
شروبي قرمزي يه و حمض دينلان كذلك اكتشى بر ماده دخى
قرمزى يه تبديل اولنان ماوى بويا و شروبي اصل رنکه يعني
تكرار ماوى يه دوندرر .

هوای حیاتی هر قنی جسم ایله ترک ایدر ایسه او جسمک
اسمه مشترک اولور مثلاً حامض فحمی ایکی قسم مولدالخوضه
و بر قسم کوموردن و حمض فحمی اوچ قسم مولدالخوضه یعنی
هوای حیاتی وایکی قسم کوموردن مرکبدر اما بوکومور
او جاقلر میزدہ یاقدیغمس کومور ظن اولنسون واقعاً او ده کومور
ایسه ده صاف کومور اولیوب بر راقچ جسم ایله مرکبدر بز کومور
دیدیکمز وقت اصل خالص کوموری مراد ایدیورزکه اجسام
بسیطه دن یعنی یوقاریده ذکری چکن القش درت جسلردن
بری اولوب بیاض و غایت خفیف بر جسمدر مثلاً الماس بر
نوع کوموردر یاقدینی وقت کول بر اقیوب کاماًلا هوای حیاتی
ایله ترک ایدرک (حامض فحمی) یعنی کومور غازی اولوب
او چار کیدر اجسام مرکبندن اکثرنده بوکومور ماده سی
بولنور .

بونله حامض و حمض تغیرنندن مراد لذتاری غایت یاقیجی
وسرکه کبی اکشی اولدینی ایچوندر حتی سرکه دخی حامضدن
صایلور حامض غایت یاقیجی ایسه ده بالعکس حمض اوقدر
یاقیجی دکلدر شمدى هوای حیاتی کومور ایله بر لشیدیکنده
حامض فحمی اولدینی اکلاشدی تمور ایله ترکب ایدر ایسه
تمورک اسمیله مشترک اولوب او حالده (حمض حديد) و کیرج ایله
(حمض کلسی) کوکرد ایله (حامض کربیتی) یا خود حمض کربیتی و هکذا
بویله دینور حامضلره صوکبی اولور ایسه روح هوایکی کوزه
کورنمز ارلور ایسه غاز و صلب یعنی قتی ایسه طوز دیرلر و هر

ققى جسم ايله مرركب اولور ايسه انك اسميله مشترك ذكر
ايدرلر .

حامض ايله حضنك اجتئانده بـ طاق املاح معدنيه يعني
طوزلر وجوده كلور فقط بـ طوزلر يمكه قاتديفمز طوز دكيلر
كـ رجه كـ يـ اـ جـهـ اوـ دـهـ طـوزـ اـ يـ سـهـ دـهـ بـ طـاقـ شـيلـ دـهـ وـارـ درـ كـهـ
انـ لـهـ دـخـيـ طـوزـ دـيرـلـرـ مـثـلاـ تـباـشـرـ بـ طـوزـ دـرـ اـسـنـهـ (ـ فـحـمـ مـلحـ
كـلسـيـ) دـيرـلـرـ بـوـاسـمـ تـباـشـرـكـ مرـركـبـ اوـلدـيـفـيـ اـسـاسـ اـيلـهـ حـامـضـ
معـناـسـيـ اـفـادـهـ اـيـدـرـ يـعـنـيـ حـامـضـ فـحـمـيـ اـيلـهـ كـيرـجـ اوـلدـيـفـيـ بـيـلـدـيـرـرـ
تـباـشـرـ سـرـكـهـ اـيلـهـ اـريـدـيـلـورـ اـيـسـهـ يـعـنـيـ تـباـشـرـدـهـ موـجـودـ اوـلانـ
حامـضـ فـحـمـيـ طـردـ اوـلنـورـ اـيـسـهـ يـكـيـ بـ طـوزـ حـاـصـلـ اـيـدـرـكـهـ بـوكـاـ
(ـ حـامـضـ مـلحـ كـلسـيـ) اـكـرـ حـامـضـ كـبرـيتـ اـيلـهـ حلـ اـيـدـيـلـورـ اـيـسـهـ
ديـكـرـ بـ طـوزـهـ مـالـكـ اوـلـورـزـكـهـ (ـ كـبرـيتـ مـلحـ كـلسـيـ) تـسـمـيهـ
اوـلنـوبـ بـونـدنـ الـچـيـ يـاـپـيلـورـ اـكـرـ حـامـضـ فـوسـفـورـيـ قولـلـانـورـ
اـيـسـهـكـ (ـ فـوسـفـورـ مـلحـ كـلسـيـ) وجودـهـ كلـورـكـهـ حـيوـانـ كـيـكـلـرـينـكـ
قـتـىـ اوـلانـ جـهـتـلـرـينـكـ اـكـرـ قـطـعـهـسـيـ بـونـدنـ تـشـكـلـ اـيـدـرـ
بوـتفـصـيـلـاتـ مـعـدـنـيـ طـوزـلـرـكـ نـهـ دـيـكـ اوـلدـيـفـيـ اـيـوـجـهـ اـكـلـاتـشـدرـ
خـنـ اـيـدـرـزـ .

حامـضـ فـحـمـيـ يـوقـارـيـدـهـ ذـكـرـ اوـلنـديـفـيـ وجـهـهـ مـولـدـاـ المـحـوضـهـ
اـيلـهـ كـوـمـورـدـنـ مرـركـبـ اوـلـوبـ اـحـترـاقـ وـتـنـفـسـ طـرـيقـيـلـهـ دـائـئـاـ
حـصـولـهـ كـلـكـدـهـدـرـ اـنـسـانـ وـحـيـوانـكـ تـنـفـسـنـهـ مـسـاعـدـ اوـلدـيـفـيـ
جـهـتـلـهـ چـوـغـيـ هـلاـكـيـ موـجـبـ اوـلـوبـ اـنـجـقـ يـرـادـلـشـيـ نـيـاتـاتـكـ
 فعلـ تـفـديـسـنـهـ يـعـنـيـ بـسـلـهـمـكـهـ مـعـاـونـتـدـنـ عـبـارـتـدـرـ كـونـكـ آـيـدـيـنـلـغـنـدـهـ

نباتاتك يشيل قطعه‌لرى يعنى بپراغ و تازه سور كونلىرى حامض
غىمىي اموب ايجىنده بولنان كومورىنى اخذ و حفظ ايله هوای
حياتى يى دفع واخراج ايدر ايلىروده نباتاتك تغدى فعلياتىندن
بحث اولە جىنى صرەدە تفصيلات ويرىلە جىڭدر .

هوانك تأثيرات حكمىيەسى — يوقارىيە تعریف ايلىدىكىمز
هوانك تأثيرات كيميو يەسدنن ماعدا بىر طاقم تأثيراتى دهاوار دركە
اكادە تأثيرات حكمىيە دىنور .

برنجىسى هوانك ثقلتى يعنى اغر لغىدر هرنە قدر طويزىز
ايىسە كىدە بزى تضيق ايىن هوانك اغر لىنى ٣٢ قدم وصو ايلە
ملۇ بىر بورىينك اغر لغىلە برابىر هوانك شوئىقلى دوام بىياتك
اعظم اسبابىندىر زىرا بواغر لغە نەقصان كلور ايسە انسان
و حيوانك قانىقى و نباتاتك او زىنلى حاوى طمرلار پاطلاينجە قدر
كىرىلە جىكى اثبات او لېشىدر هوانك اغر لىنى آرتىدىچە حيوانات
فوق العادە متائىر او لور وهوانك خېفىللىكى دوام ايدر ايىسە
نباتاتك بىومسى كېكىور بوندن طولايى هواسى اغر او لان
آچاق محلەر دە يتىشان نباتاتك بويى او زون او لوب طاغ تېلرندە
ويوكىك محلەر دە نشۇونغا ايىن اغاچ و فدانلىك بويلىرى قىصە
قالور والحاصل هوانك اغر لىنى انبساطى و انقباضى نباتاتك
او زلىينك حرکىتە بىوك تعلق وارددر .

هوانك اغر لىنى كونشىك خزىران و كانون او لك طقوزنجى
كونلىرنى بولندىنې نقطەلر التىنده قطعاً دكشمىوب فقط اورالر-

دن قطبله یعنی يرك او جلرينه طوغرى او زاقلاشدېچە هوانك دكشمکده اولدىيەنلىق حس اولنور .

و بو تبدلات بر درجه عرضه او لان يو كسك محلل رده الجاق
ير لدن زياده طويلا ديني کي يازين قيشدن زياده فرق او لنور
بوندن بشقه هلال و بدر زمان لنونه هوا اغره او لوب بالعكس
هلال و بدر ارار لنونه خفيف لشور برده هوانك اغره لغنك اختلافته
روزگارلر باشليجه سيد او لور .

روزکاری اوچه تقسیم ایدرلر برقاقي
علي العاده اسن روزکارلردرکه حرکاتي دائم و تأثيراتي منتظمدر
ديكير طافقى برقاج آى متاديا برقاقدن وينه برقاج آى متاديا
عكسي طرفدن اسر ديكير برقاقيم روزکارلر دها وارددرکه برمحلده
اسدكلرى حالده سمت حرکت موسم و زمانلىرى دائمآ بر
دكىلدر .

حرارت وبرودتدن طولانی هوانک انبساط وانقباضی روزگار ظهورینه سبب اولدینی کی هواده اولان الکتریقک تأثیریله هوانک حرکاتی دخی روزگار کتورر ف الواقع دنیانک بر نقطه‌سنده حرارت ایله هوا انبساط ایدرک بوشالدینی محله سائز نقطه‌لرک هواسی هجوم ایدرک روزگار پیدا ایدوب هوانک درجه انساطی نسبتده شدید او لور .

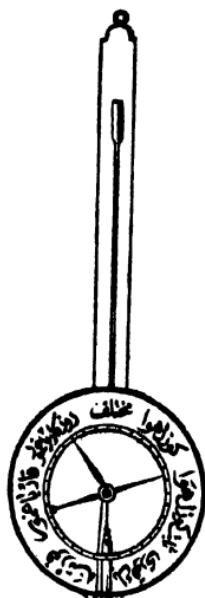
روزگارلر هواده بولنان اجسام مختلفه يي يكديكيريله امتزاج
ايتديروب وير يوزنده بولنان غازلر دخني هوايه چکوب
ياغمورلرک اعتداله سب اولور اكى روزگار اولىز اىسه بواعتدال

دەخى اوپلىوب دىيانك بعض محلنده انسان و حیوان ياشايە من
يەنى تفسىس ايدىلەمە جىك صورتىدە غاز ايلە طولار وبغضىرلىرى
ياغموردن كلىاً محروم ايدى .

روزكارلر مىرور ايلەكلىرى محللە نظرأً بىشىق خواص
ايلە متصف اولورلر شويلاه كە صىجاق و رطوبىلى بولندىنى وقت
نباتاتك بىومىسىنە معاونت ايدىر رطوبىتنى خالى اولور ايسە
طۇپراڭى فوق العادە قورىدوب فدانلىك فلزلىنىسىنە مانع وپىرا .
قلرى صولوب چىچك و ميوهلىرىنىڭ وقتىدىن اول دوكلەسە بادى
اولور انسانلىك سىى و عملى شىدىلى بورا و فورطەلرلەڭ تائىراتى
منع ايمىكدىن عاجز ايسەدە عادى روزكارلارك دفع مضرىنى بىر
درجه يە قدر قادر در طاغلىر اورمانلىر روزكارك شىدته
مانع طېبىي اولىدىغىندىن چېتىجىلر بولندىقلرى محلكە هواجە
طېبىعتى بىلدەكلىرى حالدە استفادەلر يچون انلىرى استعمال
ايدە بىلورلر مثلا دىوار يايقۇق و مخصوص اغاچلار دېكەرك
صناعى اور مانلىر وجودە كىورىمكەلە روزكارك شىدتنى
ترلا و باخچەلىرىنى مەحافەظە ئايدە بىلورلر .

ھوانك اغىلغىنى و روزكارك اسىدىكى جەھتى
بىلمك اىچون (میزانالھوا) هوا ترازوسى استعمال
ايدىلر هوا ترازوسى (۱) دىنلەن التكە ايچى هوادن
خالى اولوب يالكىز الت او جىندهكى خزىئەسى
بر مقدار حىوه ايلە مەلو بلور بر بورىدە اشبو بللورك
حىوه خزىئەسى اشانى اولەرق بر محەلە اصلەقدە هوا ترازوسى
شكى ۱

جیوه سی بورینک ایچنده اشاغی یوقاری اینوب جیقه رق بر
نقطه ده طوروب هوانک اغزلقى کوستره
و اغزلقى چوغالوب از الدجھه جیوه دخى
اشاغی یوقاری اینر چیقار .

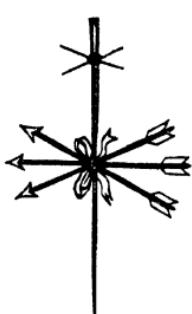

شکل ۲

صوکرەدن بو بورینک التىه بر دائرة
ربط ایتشلدرکه (۲) جیوه حرکت ایدىجىھ
ساعت يلقانى كىي دائرة نك او ره سندە
بولنان ايكنه دخى حرکت ايدرك اطرافىدە
يازيلواولان نقطه لرى کوستره يعنى هوا ملايم
ايىه ملايم يازيلو نقطه او زرنده طورر .

روزكار ترازوسي دنيلان (ميزان الرجح)

نامالت دخى (۳) روزكارك شدتى واسدىكى طرف بىلدىرر
بوكا فرلداق دخى ديرلراك ايرىسى و ثقلتىجە
غايت خفيي ايودر انك ايجون ايكنه سى غايت
سربيت و سهولتلە حرکت ايمك ايجون قاما
طوغرىجىھ يرينه وضع او لىتلىدر .

شکل ۳ روزكار ترازوسي

هوانك تبدلاتنك هر نوع عمليات ومنز
روعاتەدخل و تعلقى دركار اولدىنى جهتله
هر چفتىجىنک ايشنى و مخصوصلى اولورىنه
براقىوب هوانك تبدلات و تغيراتنى اولجە بىلەرك اكا كوره

حرکت ایمی از اولدیندن هوا ترازو سنی تعریف و تفصیل دن
مراد من شو مقصودی اکلامیق ولزومی اثبات ایمکدر انک ایچون
اشاغیده دها اهون بر هوا ترازو سنی تعریف ایده جگر که
یا پیلوب قول لانمسی پک قولایدر.

یار مشتر در هم کافوری و نشادر و کهر چله طوز لری التوب
هر بری بشقه بشقه صافی اسپرتو ایچنده اریدلد کدن صوکره
جمله سی اینجه واوزون برشیشه بوری ایچنه دوکلوب قارشدیر.
یلور و شیشه نک اغزی موم ایله قادیله رق روز کاره قارشو
بریره وضع اولنور که اشبوب شیشه ده ک اسپرتو هوا دکشه جکی
صره ده اتیده بیان اولنان احوال کافه سنی کوستر شویله که
شیشه ده ک اسپرتو براق و شفاف ایسه هوا آچیق و کوزل اوله.
جغنه وبالعکس بولان تقجه کورینور ایسه یاغمور یاغه جغنه دلالت
ایدر اکر اسپرتو شیشه نک دینده طوکار ایسه هواده شدتی
صوغوق اولدینی اینجه و خفیف بلوط شکلنده پارچه پارچه
بولانقلق کورینور ایسه فور طنه ظهور ایده جکنی افاده ایلر
شو بلو طلر یعنی پارچه بولانقلقلر بیوک و قوی ایسه یاغمور
نزولنه و بلو طلر شیشه نک یوقار یسنده طمر اولور ایسه
شدتی روز کار اسه جکنے دلالت ایلر شیشه نک ایچنده عادی
بولانقلق کورند کده هواده زیاده رطوبت اولدینی و بولانقلق
بلوط هیئت ده شیشه نک اغزینه طوغری چقدینی تقدیر ده
هوانک یوکسک طبقه لرنده شدید روز کار اسدی کی اکلاشیلور.
تعریف اولنان شوه هوا ترازو سنک اعمال واستحضاری

قولای و مصرف پک از اولدقدن بشقه کوسته جکی علامتلر
صحیح اولدیندن حیوملی هوا ترازوی بولنیان یرلرده اشبو
هوا ترازوی سنک یاپیلوب استعمالی توصیه ایدرز .

هوانک یاشلق و قوریلی — هواده دائمًا بخار حالتده بر
مقدار صو بولنبدیغی یوقاریده سویلمشیدک بوصو هوا قدر
نباتاه لازمتر صویی تشکیل ایدن هوای حیاتی و مولدماء
عموم نباتات و حیوانات ایله اجسام حیوانیه و نباتیه دخی
بولنور .

بعض نباتات کاملاً صو ایچنده یشادیغی کی عموم نباتات
دخی بر درجه یه قدر صو ایچنده یشاوه بیلور ایسه ده هیچ بر
نبات یوقدرکه کوکندن صو المدجعه یشاوه بیلسون .

طوبراغک رطوبتک موسمه کوره قوه انباتیه یه بشقه
بشقه خدمتلری وارد ر حرارت زماننده چیملتمسنه یاردم ایدر
و کوبره لرک مواد غدائیه سنی حل ایله کوکلری بسلر طوبراغک
مساماتی آچه رق کوکلرک تازه پورچکلری هوالنديرر فقط
لزومدن زیاده اولور ایسه بالعکس تخلیر ایله نباتاتک طوبراق
التنده بولنان اقسامی چوریدر یاخود عمرنی ناقص برآور
و غیر خشی اعضا سنک طیانقسز لغنه و مخصوصلک ادنالغنه سبب
اولور .

صوغوق موسملرده طوکک سوء تأثیرینی آرتیر برد
رطوبتک قلت و کنتری طوبراقلرک کیفیتلرینه دخی تأثیر ایدر مثلا
رطوبتلى طوبراقلر صوغوق اوله جفندن مخصوصلک کالانی چکدیرر

فقط اکا مقابله قوراقلرده سائې طوپراقلردن زیاده قوهء انباتیه.
لینى محافظه ایدىلر رطوبتلى اولىان طوپراقلرك حاصلاتى
ايركىن يتشور ايسەدە صىحاق موسىلرده فدانلىرى قوراقدن
محافظه ايدەمەرك قوهء انباتىيەلرى طورر واڭزىيا مھصولى تلف
اولور على العاده رطوبتلى طوپراقلرك مھصولى ايرى وقورى
طوپراقلركى اوافق الور ايسەدە اولكىندىن دها اوزلى اولورلر
انك اىچون بودقىھلىرى كوزە الھرق اقتضاسە كورە رطوبتك
از المنسە ويا چوغۇلمىسىنە چالشىق لازم كلور .

ھوادە بخار حانىدە بولنان صولرك يېراقلره تائىرى عىنيلە
طوپراقدەكى رطوبتك كوكلرە اولان تائىرى كېيى در بوصول
كرك بالذات وكرك اىچىنده حل اولىش بىرطاقم غازلى ايلە نباتاتى
بىتلر يازىن ھوادە رطوبتك كىرىچىكلىرى دوكلسىنە
وحاصلاتنىڭ تناقصىنە سبب اولىز ايسەدە خواص طبىعىمىنى
اودرجه تغىير ايدىكە حفظلى مشكل وەمكىنسىز اولور كەذك
قوراغلگ كىرىچى دخى اولقىدر وبىلگە دها زىادە مضردر زира
طوپراق حفرىنى واكىمى تأخير ايدر وختىلى مدت دوام ايدر
ايىسە نباتاتك يېراق كېيىشىل قطعەلرى ھوادەن رطوبتالەميوپ
ذاتنىدە موجود اولان رطوبتى دخى تېخىر ايلر يعنى ھوایە
منقلب اولهرق فدان كاملا قورر .

غايىت صىحاقلرك دوامىدە دخى يېراقلرك افعال تېخرىيەسى
پك زىادە متائىر اولوب فدانلىرى بىومىكدىن قالور وختى اولوقت
كوكلرىنى دخى سولامقىدە فائىدە اولىز زира طوپراقدەكى

رطوبت فدانك محتاج اولديني صویک انحق بر قسمى اوده بیلوب دیکر قسمى ايسه پيراقليله هوادن المفه متوقف او لدینگدن قوراق شديد او لدیني تقدبرده هوادن رطوبت اله میوب کوكلرک طوراقدن الهجى رطوبت ايسه کفایت ايمه جگندن فدانلر بالطبع بوزيلور بناء عليه نباتاتك طوراقدن يوقارىسى دخى كاملا صولامق فائده ليدر .

كوراقدن نشأت ايدين تبخر منع ايديله بيلور ايسه حتى ياز اوره سنه بيله پيراقلى چىم و چليلك غرسى ممكندىز يشيل فدان ايله اجاج دخى ديكيله بيلور وبوجهه قورى وخالى طوراقلر فدان غرسيله اعمار ايديلور طوراغلڭ قوريلنى هوانك قوراقلنى نسبته اوlobe بونلرک ايکىسى دخى صىجاڭلۇ شدت و دوامى نسبته نزايد ايلىر بوسېيدىندركە قبله طرفلىنده قوراق يلدز طرفلىنلن دها زياده او لدینگدن او رالرک نباتاتي دیکر اقلیم نباتاته بىزه من شويلاكە صىجاڭ يرلرده نباتات خشى جىم اغاچلردن عبارت او لغله کوكلرى طوراغلڭ درين طبقه لرىنه او زاندینگدن غايت قوراقدە مدار حياتى او لان ياشلغى او رادە بولور بومحلىردن صوغوق اقليملە كىلدە كىدە تدىريجىا بىوك اغاچلرک جسامت و عددى ازالوب كىت كىدە او دونلى او ليان يشيل فدانلره تصادف او لئور .

بلوط — هوانك حرارتى چوغالدىني وقت ايجنده کوزه كورىز غايت كوجك كىسە جكلر حالنده بولنان بخار دخى هوايە قلب او لور بالعکس حرارت ازالدىنده طوبلانوب بلوط دومان

وياغمور تشکيل ايير بلوظر يالكز بورا وياغمور احداثندن
عيارت اوپلوب کوندز نباتاتي ضياء شمسك حرارتندن محافظه
اييه تبخرني منع وکيجهلين فدانلری آياز اييه طوكمندن صيانت
ايير دومان ايشه بلوطك اساسيدر رطوبتي چوق اولديني
وقت يوكسله ميوب الجاق محللرده قالور خفيفاندکده هوایه
يوکسلوب بلوظرى وبالعكس بلوظر اغـ لغندن طولاني نزول
ايدرك دومانلری تشکيل ايير .

دومانلرک اغـ قوقولرندن اکلاشـلـيـغـنه نظراً كندولـرـنـدـه
موجود اولان بر طاق غازلر طويـرـاغـلـكـ قـوـءـ اـنـبـاتـيـهـسـنـىـ آـرـتـرـرـ
ايـسـهـدـهـ بـرـطـرـفـدـنـ دـخـىـ حـاوـىـ اـولـدـيـغـىـ رـطـوبـتـ چـيـچـكـلـرـكـ
دوـكـلـسـنـهـ وـمـيـوهـلـرـكـ چـورـيـسـنـهـ سـبـبـ اوـلـورـ .

ياغمور — هوایه طاغيلان بخار صوغويه رق وبلوظرك
الكتريق تأثيراته تصادف ايدرك ياغمور اوپلوب ايجنده حس
اولنيه حق صورته غايت آز اکثريا هوامض فحمي واريش
سائر معدن طوزلری بولنور .

ساحله يقين محللره زياده ياغمور دوشديکي کي اووالردن
زياده طاغلره وچيلاق يرلردن اورمانلره دها چوق ياغمور
دوشر محققدرکه صيحاـقـ محلـلـرـهـ يـاغـانـ يـاغـمـورـلـرـكـ مـقـدـارـيـ
صوغوق يرلره ياغان ياغموردن زياده در .

صيحاـقـ يـرـلـرـدـنـ (ـسـنـتـ دـوـمـيـنـيـكـ)ـ دـهـ ٣٠٨ـ هـنـدـدـهـ (ـقـالـكـوـتـهـ)ـ دـهـ
٤٦ـ اـيـتـاـلـيـادـهـ (ـنـاـپـوـلـيـدـهـ)ـ ٩٥ـ (ـپـارـسـدـهـ)ـ ٥٣ـ (ـپـتـسـبـورـغـدـهـ)ـ
بارـمـقـ يـاغـمـورـ يـاغـارـ شـوـحـسـابـدـنـ اـکـلاـشـيـلـوـرـكـهـ دـنـيـانـكـ اوـرـتـهـسـنـدـنـ

اوزاقلاشدقە يواش يواش ياغمور ازالور فقط صيق صيق
نزوں ايدوب پك اغىر تىخى ايدەجىكىن انكايچون صوغوق
يرلىر صىحاقى يىرلدىن زىيادە فناڭ اوولور .

قبلە طرفلىرنىدە سوارلىقسزىن زراعت قابل اولمىدىنى حالىدە
يلاز طرفلىرنىدە قوراقدە سهولتە زراعت مىكىندر افريقا قطۇعە .
سنك اورتەسىندە واسيا قطۇھىسىنک يىلاز طرفلىرنىدە بعض يىرلىر
واردرىكە اورارىدە همان ھىچ ياغمور ياغماز ايسەدە آكسىك
اولىيان چىك ورطوبىلى دومانلى نباتاتى بىتلە .

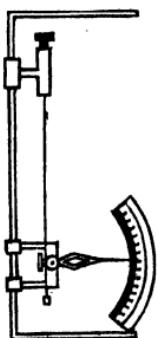
مالكىمىزدە زراعتە ئاك فائەدىلى ياغمورلىرى ايلك وصوک بەھار
ياغمورلىرىدە قىشىن ياغمور طوبراغە درېنجه نفوذ ايدرك يازىن
كونشك حرارتىدىن حاصل اولهجق قوراقيغە مقاومت ايلر .

ھوانك رطوبت ويبوسىنىك تعىينى — ميزان باران يعنى

 ياغمور ترازوسى دىنللان آلت بىرسە ايچىنده بىر
محالە نزوں ايدىن ياغمورك مقدارىنى تعىن ايدىر .
اشبالت (٤) باقر ياخود تىكىدىن معمول
وتېسى همان بش پارمۇق دورىنىدە بىرخونى وبر
پارمەك بىشىدە بىرى دورىنىدە اشاغىسىندە دىخى .
بىر بورى اوپۇب بورىنىك ئاك التىنە دىخى بىر
موصلق وضع اولنىشىدر .

بوالىت سېرسىز اچىق بىر محالە قۇنىلوب ياغمور ياغدىنى كونلىر
٢٤ ساعتىدە بىر اوكلىن باقىلوب حساب اولنور مذكور بورى

بر چو^ق پار مقلره و پار مقلره دخی خطله تقسیم او لندیفندن بورینک بر پار مغنى طول دیرن یاغمورک یوزده برقسمی خارجده یره نزول ایتمش اوله جنی جهله بوریده نه قدر یاغمور طوبلا . نور ایسه اکا کوره بالحساب طیشاروده یاغمش اولان یاغمورک مقداری اکلاشیلور فقط بر محله سنوی نزول ایدن یاغمورک مقداری هر سنه مساوی اولوب شو قدر که آی بای یاغان پا غمورلر بینده فرق اوله بیلور یوخسنه سنوی حساب او لنور ایسه یاغمور همان هر سنه بر مقدارده نزول ایدر انک ایچون یاغمور ترازو سنک زراعت چه او قدر اهمیتی او لیوب اصل لازم اوله حق (میزان الرطوبت) نام نم ترازو سیدر .

نم ترازو سی هو انک قوری و منک او لدیفندک در جنسی تعین ایلدیکندن ارباب زراعتی کرک قوراغلک و کرک رطوبتک سوء تأثیر ندن محافظه ایچون اهمیتی بر واسطه در .

اک مکمل و مستعمل او لان نم ترازو سی او لجه صودن چکورلش بر قیل ایله حرکت ایتدیریلان اشبو التدر (۵) قیل هو انک غیله کریلوب قوری لغیله طوبلانه رق با غلی او لدیفی ایکنه یی برنج دائرة ده مرقم در جهله او زرنده کزدیرر .

شکل ۵ نم ترازو سی

حرارت هو انک زراعته تأثیری — حرارت ارباب حکمت نظر نده طار تلمز بر سیاله اولوب کثرتله جوهاده بولنور

منبی کونشدر اجسام او زرینه بشقه بشقه ایکی درلو تائیری
اولور برنجی اجسامک اجزاسی اراسنه کیرک بربندن
آیروب طاغیدر طوکمش شیلری اریدر وصوی تختیر ایدرک
جرمنی آرتور دیکری صیحاقلغیدر .

ایمک بهار کلوبده هوا و طوپراق ایصنمه باشلاقدده
اولوقته قدر ساکن واویقوده اولان نباتات واگاجلر اویانوب
یشیلنمکه باشلر طوپراقدمه کو برمەر حل اولوب فدانلرک
کوکلرنی بسلرو حاصلی تخم و میوه لرک لا یقیله او لمسنه یاردم
ایلر فقط شدت و سورکلکی حیواناته مضر اولدقدن بشقه نباتاتی
دخنی تلف ایدر .

برودت - یعنی صوغوغك تائیری حرارتک عکسیدر
مالکمزرده صوغوغك تائیری اکثريا از ر آرتديغندن اوقدر
تهلهکلی دکلدر و صوغوغقلر یاقلاشدیچه فدانلرک او زلری کوکلرنیه
چیکله رک پراقلری صراروب دوکلور واولوقت اجاج و فدانلر
اویقویه طوتیلورلرک خیلی وقت بوزلمقسىزین دوام ايلر فقط
صوغوق بردن بره و شدتله کلد کده اتیده ذکراولنه جنی وجهمه
نباتاتی تلف ايلر .

مناج هوانک دکشمی عرضک در جاتی و موقعک دکردن
از چوق ارتفاع و وضعیتی و موسملرک تسلسلی نسبتنه درا اکرچه
بعض نباتات هر اقیمه و هر یو کسک یرلرده یتشه بیلور ایسه ده
اکثریتی حدود طیعیه سنک خارجنده بیویوب تقیض ایده من
جمله یه معلومدرکه صیحاق اقیملرده یتشان نباتات صوغوق

اقيقيلرده يتشمز مكرسه که صيحاق جاملي قشلاقلر ايچنده
طوتيله .

عرض نه ديمك اولدييني هركسه اكلاتق ايچون بوراده
سوزمرى براز او زاته جفر شويله که دنيا قاربوزشكلنده يوارلاق
بر طوب اولوب بو طوبى يلدزدن قبه يه طوغرى تلم اورته سندن
ايکي يه بولن مفروض خطه (نصف النهار) وکون طوغيشندن
باطى يه يعني شرقدن غربه طوغرى كذلك تام اورته سندن
ايکي يه اييران خطه دخى (خط استوا) دينور شمدى بو طوبىك
اورته سى ديمك اولان خط استوادن شمال وياجنوب يعني يلدز
وياقبه جانبلىرينه كيديله رك بو خطدن هر ۵۷۰۰۰ قولاج اوza
قلاشدجىه بر درجه عرض اولوركه خط استوادن دنيانك يلدز
طرفندىكى نهايته قدر ۹۰ درجه عرضدر حساب اوئىقدە
طقسان كره ۵۷۰۰۰ قولاج ايدر كذلك قبه جهتى دخى ۹۰
درجه او لدېيني حالدە ايکىسى ۱۸۰ و ديكىر يوزىدە ۱۸۰ او لنجە
دنسانك چورەسى كاملاً ۳۶۰ درجه اولور .

دكز يوزندن اعتباراً (*) يريوكسلدجىه حرارت
دخى ازاله جفنه نظراً درجه عرض مساوى اولوبىدە
ارتفاعى تخلف ايدن يرلرک مزاج هواسى دكشه جىكى كې
درجه عرض وارتفاع دخى مساوى اولسە موقعى
ميلنجە اولان اختلافى ينه مزاج هوانك دكشمئى سبب اولور

(*) چونكى دنسانك صودن طيشاري اولان مسكون قىمنىك اك اشاغىسى
دكزك يوزى ديمىكدر .

فقط زراعتىچه اصل اهمىت ويرىلەجك نقطه مواسمك زمان
حلوللىرىدر .

يازوقيشلرك دوامى — اهل رصد يعنى منجملر كونشك
مارت طقوزىنده بولندىنى نقطه دن مالكىزه طوغرى آيرلدىنى
زمانى ايلىك بهار صايىلر ايسىدە ايلىك بهار يالكز موقعك
بولندىنى درجه عرضه كوره دكى حتى سنه دن سنه ياهىغۇر
رطوبت صوغوق وحرارتىك نتايىخى كوره مختلف وقلارده
حلول ايده جىكىن دن كسىرىمە طرىقىلە اهل زراعت اىچۈن اصل
ايلىك بهارك باشلانغىچى فدانلىرە صوپورىيکە باشلىدىنى زماندر .
ديكىر طرفدن يازصىجاقلارى صوك بهارك نهايتىه وبعض
 محللىرده قوه انباتىيە سنه نك اوچىدە ايلىك قىمنە قدر اوزانور
حتى نباتات يېراقلىنى دوكمىز دن اول طوكلر يتشور .

سنوى يعنى يالكز برسنە ياشايان فدانلىر شوقيصە عمرلىرىنى
ايلىك بهار ايلە شوموسم اراسىنده اكمال ايىدرلر بعض فدانلىر
اقليمىزك صوغوقلىرىنە تحمل ايىتكىرنىن دن اوپىلە فدانلىرى صوك
بهارده اكمك لازمكلىور زىرا قىشىن اول آكىلان اكين مارت
يعنى ياز آكىن دن دها مخصوصلار اوله جىنى كې قىشە طيانان
چىچىك واغاج تحمللىرى دخى صوك بهارده آكىلور ايسە هم
ايىكىن وهمىدە دها كۆزلى تفيض ايىدوب چىچكلىر آچار .

سەين فدانلىر كۆكلىرى بىرچوق سنه لر ياشامسىلە سنوى
فدانلىردىن ايريلور يارم وتام خشىي يعنى او دونلى فدان وآغاچلىر
يالكز بىتلرىنى وبعضايلر يېراقلىنى دخى قىشە مخافظە ايىدرلر .

ایلک بھارک حرارت و یاغمورلینک تائیریله ایلک اول
چیچک ویره جک بدnlری اویانغه بعده متعاقباً ایکنچیلری
سورمکه و نهایت بدن داللری یکی کوزلر ایله طونانغه باشلر
یازک صیحاق کونشی فدانلرک نشو و غاسنی قوتلندیروب یکیدن
دال و پراق ظهورینی منع ایله چیچک و میوه لینک یتشمسنه
معاونت ایدر صوک بھارده تحملری ادرالک ایلر و نباتاتی قیشك
صوغوقلرینه تدریج ایله الشدیرر .

اوژون برياز ماھر برچفتجيئنک برچوق فائده سنی موجب
اولور اولاً صوکه قلان مخصوصلی برضرر کورمکسزین لا یقيله
وسهوتلە الھچورر ثانیاً بشقه اقلیمدىن کتوريلان يبانجي فدا.
نلرک چیچک و میوه لرندن حصه مند اولور .
معتدل برصوغوغك دواى نباتاتك اویانفسنى تأخیردن
 بشقه برمضرتى اولنر زира فدانلر اویقویه طالدقلى زمان قوهء
انباتىيەلرینى کوزلجه محافظه ايدرلر .

صیجاجاغك كثرى اوژون صیجاجاقلرک يرینى طوتە بیلور
چونكە برفادان مخصوصلی تامىلە اولدرمۇ ایچون کندويە مخصوص
ومحدود بر حرارتە محتاجدر او درجة حرارتى بولدىيى کې کرك
چوق فقط قىصە و کرك معتدل اوژون اولسون مخصوصلى
اولدورر مثلا (موسقۇدە) ياز موسىمى پك قىصە فقط غايت
صیحاق اولدىيىنندن اکیلان آرپە ايکی آى ظرفىدە ادرالک اىتىدىكى
حالدە بزدە یتشمىك ایچون ازدىن اوچ درت و بلکە بعض يرلرده
بىش آىه محتاجدر .

صوغوقلر شدتلى اولوبىدە بىوك اغاچلارك درىننده بولنان
كوكلىرىنىڭ اوچلىرىنە قدر سرايت ايدرك مضرت ويرايىسىدە
طوكلارك شدت دواملىرى كوكلاره اوقدر تأثير ايتىز .

چىك، قراغۇ، طوك — معلومىدىركە كىچەلىن ھوا آچىق
وطورغۇن اولدىيىندە يېرىزىننە بولنان اجسام اخذ ايندىكلىرى
حرارتىن زىادە ھوا ياه حرارت نشر ايدە جىكلەرنىن اجسام
بالطبع ھوادىن دە صوغوق اولورلۇ بعض اجسام و خصوصىلە
نباتاتك يىشىل قطعەلری حرارت اخزىنىڭ كافى استعدادلىرى اولىد .
يىندىن ھوادە بولنان صوبخانارى اوزرلارىنە اوپتۈرۈق طوكار
موسمىنە كورە چىك وياخود قراغۇ اولور .

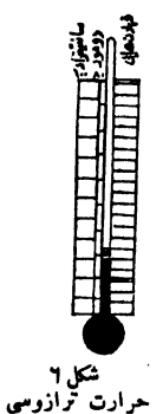
چىك نباتاتە پك، فائىدەلىدر ياغمور اولمىدىنى وقتلر چىك
ياغمورك بىر درجه يە قدر يېرىنى طوتار قراغۇ ايسە تەھلىكەلىدر
صباھلىن كونشىك ضىاسى طوقانوبىدە بىردىن بىرە بىخارە تھول
ايندىيىكىنە حرارتىن بىرمقدارىنى اخذ ايدوب متضرر ايدر .
طوك دىخى قراغونك بىرنىعى اولوب صوطۇ كىدقە جىرى
شىشىوب بىر درجه يە كالوركە طاش و معدنلارى قرار و چاتلادر
حتى اىچىندەكى صو طوكىدىنى كې دستى ياخود كۆپى پارەلدىنى
معلومىدر .

ايىدى نباتات ھنوز اويانىدىنى ائسادە شدتلى صوغوقلر
اولور ايسە نباتاتك او زىنى طوكدىرلوب او үىيە نباتىيەسىنى
چاتلادر آكىرچە نباتاتى قراغونك مضرىندىن وقايه ايجون
دومانى كونشىك ضىاسىنە حائل اولە جىندىن طولايى نباتاتك

اطرافنده اوت صمان ياقهرق ضررينى ازالتىق كېي باعچوانلر
يىتنىدە بعض اصول وارايىسىدە واسع آكىن ترلاالرنىدە بونك
اجراسى مشكل اوله جىفدىن كونش طوغمىزدىن اول اوزون
وزيادە جە اغىر برايپك ايکى اوجلاندىن ايکى كىنى طوتوب آكىن
صاپلرىنىڭ تېسندىن ايلرو كىرو كىرىدىررەك طوبلاڭنىش اولان
قراغۇ طاغىدىلور .

شدتلى طوكلارك برمىرىتى دها واردركە حين ظهورنده
طوبراغى قبارتوب ياخود چاتلاذوب صوك بەراردە آكىلان آكىن
دانەلرىنى تلف ايدر لكن بوكا مقابل ايلرودە قوتلى طوبراقلىك
سورلىسىن سەھولت ويردىكەن بشقە بىر طاقم ضرولى قورد وبو.
جىكلەك تەخملرىنى دخى كلياً محو ايلر .

قارك ايسە قىشن ترلاالرى يورغان كېي ستر ايمىسى غايت
فائىدە لىدر زира يىكى يىشان يىشىل آكىن وفدانلىرى قرااغۇ طوكلەك
مضرتىندەن وقايه ايلە برابر طوبراقىدەكى حرارتى نباتات اىچون
محافظە ونباتاتىندەن چىقان غازلىرى هوایە طا .
غۇتمىوب حايت ايلر قارصوغوق اقلىملىر اىچون
جناب حقك بىرعنایت الھىسىدر دىنيلە بىلور .

ھوانك حرارت وبرودتنىڭ تىينى —
ھوانك درجه حرارت وبرودتى (میزان الحرارة)
حرارت ترازوسي دىنلان الت واسطەسىلە
بىلنور (٦) اشبو الت بىلوردىن يالپىمىش بىبورى

اولوب بورینك براوجى قپالى و دىكىر اوچى يىنه بىلوردن يوارلاق
ايچى يارىسنه قدر غايت بىوك طوكلاره طيانان مایعاتدن برى
مثلا اسپرتو ياخود جىوه ايله طولو برخزىنە ايله نهادت
بۈلشىدر .

الت مذكورة (سانتفراد) يعنى يوز درجه حسابىله صفر
نقطه سندە طوکى ياخود (روم) حسابىله ۸۰ نقطه سندە قايشار
صوپى كوسىر اشبو صفر نقطه سىلە ۱۰۰ ياخود ۸۰ نقطه لرى
اراسندە بولنان مسافەدەكى اشارتلر ياخود رقلىهوادە حرارتىك
ازالوب چوغالدىغىنە كورە خزىنە سندە بولنان جىوه و يالسپرتو
بورينك نهادتىنە طوغرى چىقوپ اينسىلە حرارتىك درجاتى بىلۇ
ايدر .

ضيا يعنى آيدىنلىق — كونشك ضياسى بالجمله مخلوقاتىك دوام
حياتلىرىنە مدار اعظم در ضيانك منفعى معدن قويىلرنىدە ياخود
طار و قرانلىق محللرده اقامىت ايدن آدملىر ايله آچىق و هوادار
يرلرده اسكان ايدنلرە نسبت اولنورايىسە پك قولاي اكلاشلور
كذلك اخوردن هىچ چىقىمان اينك و قيونك سود و يانى و كو-
لكىل يرلرده بىلتمىش حيواناتك اتلى آچىق و آيدىنلىق محلدە
بىلتمىش حيوانلرك اتى سودى و يانى قدر لذىذ او له من بونك
كى ضيادن محروم اولان نباتاتك ميوهسى دخى ضيالى محللرده
يتشان فدانلرك ميسوملىرى قدر رىكلى و طاتلى دكىلدر بود دخى
كولكلى يرلرده بىوليان نباتاتك قوى ضيالى محللرده نشو وغا
ايدن فدانلردىن پك اشاغى واز اولمىسىلە انبات اولنور حتى

بولزویی نباتات کندوکدویه دخی انبات ایدر شویله که مخز نارده
حفظ اولان پتاهلر چیملوب ضیانک کلديکی طرفه وزینت
ایچون او طه لرده اليقونیلان چیچک فدانلرینک باش دالری
پنجره لره طوغری او زانزلر وغايت صيق قوری واورمانلرده
یتشان فدانلر داڭما يقيندە بولان اغاچلرک ارالرندن آيدینللغە
طوغری او زانغە وتپه لرندن آشىغە چالشورلر .

نباتاتک شو حاللرینه باقلور ايسه فدانلر پك صيق غرس
اولنامق کرکدر فقط ضعيف ونازك وايچە اليافلى مثلا اىپلک
اعمال اولان کتان وكتويير صيق دېكيلور .

ضياسز يرلرده نباتاتک قوت الهمامسى هوادن ايستديكى
قدر حامض خميي اخذ ايله تحليل ايده مدېكىچوندر ايشه
اورمانلرک صيق يرلرندە بولان اغاچلرک كومورى اطراف
وكتارلرندە وسائل آچيق يرلرده بيويان اغاچلرک كومورندن پك
آز اولىسى بوكا دليلدر طوبراغى ضياسز ترلالرک محصولى دخى
پك اشاغىدر .

بعضىلرک تجربه لرینه نظراً آيدینلتك پك پارلاق وكتى
تملرک چیملئىمسە مانع او له جىفدىن باخچوانلر تخم ياصدقلىرى داڭما
يىلذ پويراز طرفه مائىل يرلرده حاضرلرلرک او طرفك آيدىنلىنى
قبله جهى قدر پارلاق او له من حالبوکه تملرک كىچ چیملئىمسى
قبله طرفك آيدىنلىنىك كىزىتىنە حمل ايده جىكلرى يerde رطوبتك
قلتى سبب طوتسەل حقلرى او له بىلورلر حاصلى قراتلىق بر طوبراق
نه قدر كوزل قازىلوب تخفيف ايديلور ونه مرتبه كوبىرەلئور

و صنیع حرارت ایله ایصیدیلور ایسه ینه ضیا کورن طوبراق
قدر منبت اوله من .

کونشک ضیاسی جمله نک بیلديکی او زره رنکسزویا بر نکلی
او لیوب یدی در لودر و هر برینک نباتات و حیوانات او زرینه
تأثیراتی بشقه بشقدار حتی امریقالی چفت صاحبی بر جزال
بوندن یکرمی سنه اول غریب بر تجربه ایدرک منکشه رنکنک
حیوانات و نباتاته حددن زیاده تأثیری اولدینقی تحقیق و اثبات
ایمشدرا .

شویله که نیسان ایچنده بیوک برجاملغه ۳۰ عدد کوکسر
اصد چیوغی دیکوب جاملنی منکشه رنکلی جاملر ایله سترايدر
بش آی صوکره چوقلر ۱۵ آرشون قدر او زانوب و ۷۵ خط
ابریلشوب جاملغک دیوارلرینی تاچاتیسنه قدر قامش و فرداسی
سنه همان ۴۵۰ او قه قدر او زوم ویرمشدر مذکور جاملق الآن
طور مقده و شوفیض و برکت او زره دائم محصل ویرمکده
اولدینقی کتابلر یازیشور .

حیوانات او زرینه اجرا ایلدیکی تجربه یه کلنجه بوندن اون
بش سنه اول تشرین ثانینک او چنده ینه چاتیسی منکشه رنکلی
جاملر ایله پالی بر اخوره اوچ و عادی بیاض جاملی دیکراخوره
دخی ینه اوچ رأس طوکز قویشکه صوکره کی طوکزلر اولکیلر.
دن در در او قه زیاده ایش اشبو ایکی اخوردہ بولنان جنووارلری
برر درلو یه جک ایله بسلیوب باقش اولدینقی حالده التی آی
صوکره طوکزلری طارتقدنه منکشه رنکلی جاملر ایله پالی

اولان اخورك طوکرلری اوبر اخورك طوکرلرندن ۷ بىچق
قىه اغىر كلىش واولكى ۴ قىه فرقى دخى علاوه اولندىقدە اغىر-
لنىڭ مجموعى ۱۱ بىچق قىيە بالغ اوپلىشدەر .

مرقوم جىزالىك دىيكل بر تىجىرىسى دها واردىركە غايىت زبۇن
وارىق اوپلوب هەركىشك ارتق سەرمىسەنە اعتمادى قالىيان بىرطانايى
مذكور منكىشە رىتكلى جاملىرى ايلە قىالى اخورە قويوب بىراقاج
كۈن ظرفىدە كىب سەخت وقوت ايتىش و ۵۰ كۈن صوکىرە
وجودى ۱۵ خط بايرىلشمىشدەر .

جوهوادە منتشر اولان سىالە، الكتريقيەنەك نباتاتە
تائىرى — هوانك هەطرىقە يايىلان و يىلدرمك اساسى بولان
الكتريقي طارلىلمىز بىسالە اوپلوب يىر و هو جەلة، انكە طۇنۇدر
قوءە الكتريقي يىعنى صاعقه جذب ودفع خاصەلىرىنە مالك اولىد-
يىغىچون جذب ايدن قوتىنە مثبت ودفع ايدنە منق دىنلىور .
الكتريقي نباتاتە تائىرى هنوز اكلاشىلەمامشىدر واقعا
بورالى هوادە فدانلىر عادتىن زىيادە سەھولتىلە اوزانور بىدنلىرى
قوتلۇشور و مىوهلىرى دها چابق كەلە كلور ايسەدە سېبى حالا
معلوم دىكلىدر هەحالىدە الكتريقي چوقۇنى فدانلىرە ضرۇلى واز-
لىنى فائەلەيدىر ئىن اولنور .

شەمال طرفلەرنەدە اولاندىن و صوغۇق "موسەلردىن و قوعبولا-
ندىن زىيادە دىنيانك اورتەسىنە ياقلاشىلدۇقە كەرك فائەدلى كەرك
فائەدەسز متعاقباً پك چوق بورالىر اوپلور خطوط انقلاب يىعنى
كۈنىشىك خزىرلان و كانون اول آيلەرنە مرور ايلدىكى يىرل دائما

مناك اولدييچون اوقدر بورالره احتياجي يوغىسىدە هواسى ملايم و معتدل اقلىملرده بورا اكسل اولور ايسە صوبولنامىسنه وبوجال مواشينىڭ هلاڭنى سېب اولور فقط هىحالدە بىوڭ بورالر و صاغناق ياغمورلر اطراف چوقۇرلىرى صو ايله طولدۇ . يەجىندىن طولايى نىيجەلرى يەنە مضردر .

من رووعاتك نشوونماسىنى باشلىيجه ايراث مضرت ايدن طولودر زира برقاج دقىقه ظرفىنده حاصلات كىلەيى اتلاف ايدەجىكى كىي اغاچ و فدانلىرده دخى برطاقم يارەلر پىدا ايدرەك خىلى زمان ايوشىمىز ساعەتكىن بىنالىرى ياقوب يېقوب خراب ايمك كىي مضرتى دفع ايجون (عکس الصاعقه) يعنى يلدرم چىن^٣ نامالى استعمال ايدرلر مذكور الت كىرى كىي قىزل اولنجە قدرا آشىدە قىزدىرىلوب صوڭرە صوپىه صوقەرق دىرجال مىخلاذىز (مقتا طىس) طاشلىلە اوچ كىرە دىك اولنوب خاصەسى كندوسنە نقل اولنىش اولان سونكۇ وارى معمول تىمورى برقازق ويا صرىيغىك تېھسەنە قاقەرق عادى ويپارىخ تىك براوجىنى مذكور تىمورە ودىكىر اوچى قويى وياصو ايله طولو بر چوقورە صو . قىدىن عبارتدرەكە ذكر اولنان تىمور يلدرمى كندوسنە چىكوب مذكور تىل واسطەسىلە چوقورە نقل ايدرەك محو ايلر .

شوراسە دقت كىركىدرەكە اشبو تىمورك ارتقاعنك اىكى مثلى قدر واسع اولان بىرداڭىزه اىچىنده تىموردن يوڭىك بىنسە بولنسون يوخسە تىمور هەنەقدر يلدرمى چىك ايسەدە يلدرم يوڭىك يە نزول ايمك اىستىر .

ایکنخی فصل ارتقای بیان ایدر

ارتفاع یعنی یوکسکلک چفتچینک نظر دقتی جلب ایدر بر مسئله در مصر بوغدای پرنخ و داری آسیا و افریقا ده زیاده محصول ویردکلری حالده اوروپانک شمائلنده یعنی یلدز جهت‌نده حاصلات ویره میور برچوق جبوبات و سبزه و پانچار کی اتل کوکلر بر مملکتک بعض نواحی‌سنده اولدینی حالده دیکر محلن‌نده اولمیور جبوبات حرارت هوا و ضیا معتمد و دکزه یقین اولان و آز قار یاغان یزلرده ایویتشور امریقا و روسیه‌نک شمال قطعه‌لرنده صوغو قلرک شدت‌نده و موقعیتی یوکسک اولوب الی آی متادیاً قار التنده بولندی‌فشن بوغدای و آرپه کی جبوبات فدان‌لری تحمل ایده‌میوب تلف اولیورلر .

بوغدای چودار آرپه یولاف ولوکه‌فیشن درجه برودت صفردن ۲ درجه اشاغی اینسون الورکه یازین حرارتک درجه‌سی ۱۱ و ۱۲ درجه‌دن اشاغی اینسون پک، اعلای‌تشورلر اکثریا آرپه یازین حرارت ۹-۸ درجه‌دن یوقاری چیقمان یزلرده حصوله کلور موسقو مالکنده‌کی (لاپونیا) ۶۹-۶۸ بحق درجه عرضه اولدینی ۱۱۶ قولاج دکردن یوکسک بولندینی حالده اووالرنده جبوبات ایله یرمالاسی یتشیور. بر محل دکردن نهقدر یوکسک ایسه درجه حرارتی او نسبت‌ده اشاغی دوش ر و حیوانات و نباتاته اکا کوره تائیر ایلر (مثلًا بروسه اوواسی

۴۰ درجه ۱۲ دقیقه عرضنده اولدینی حاله کثیش طاغنک
۳۰۰ قدم یوکسکلکی ۴۰ بحق و ۶۰۰ قدم ارتفاعی ۴۱ درجه
عرضی کوستر رکه هواسنک اعتدالی بروسه دن شاهله طوغیری
بر درجه ایلو رو یرک هواسیله برابردر) انک ایچون معتدل اقلیم
اووالرنده بولنان نباتات صیحاق اقیملرک او درجه یوکسک
طاغلنده دخی یتشه بیلور وجایقه نک بعض طاغلرینکه
اکلرنده تپه لرینه قدر دنیانک هر اقلیمنده یتشان نباتات
بولنه بیلور .

۵۰ درجه عرض و بعرضه دکردن ۶۰۰ قدم یوکسکلک
بوغدای حصولی چون الا نهایت درجه صایلور بوقدر منفع
یرلرک بوغدایی غایت خفیف اولوب الچاق محلرده آکیلان
بوغداییدن برآی صوکره ادراک ایده بیلور .
دکردن ۱۵۰۰ قولاج یوکسک یرلر دائماً قار ایله پالیدر
بونک ال طرفده سنوی ۸۷ و ۸۱ ای قار التنده بولنان مرعال
ودها اشاغیسنده چام صنوبر میشه کورکن و امثالی اغاچلر
بولنور چونکه بوآغاچلر بر درجه حرارت ایله از مختلف
رطوبت است .

بر موقعک ساحلده یاخود ایچرولرده بولنسنک اقلیمنه
بیوک تأثیری اولور ساحلده حرارت مساوی و طوپرانی قسمه
از کونش التنده بولندی گندن صیحاق معتدل اولور و دکر دخی
ساحلک حرارت هواسنی محافظه ایتدیکی چون ایچرولر کی
طوکلر شدید اولز انک ایچون اطمehr ویالی جوارلری دکردن

اوزاق اولان ايچرو لرک اقليمىندن دها مساوى دهامعتدل ودها
رطوبىتلى اولدىيغىندن زراعته اك زياده اويرشلى يرلردر .
طوبراغك مر كاتنك زراعته تائىرى — يرك اوست والىندە
بولنان طوبراغك طېيىتك و حتى بىر مملكتك طوبراقلىرى تر كىيا.
تنك زراعته بىوك تائىرى واردە يىنار طاغ جوارلىنىڭ
وصىجاق معدن صولرى بولنان محللىرىك التىندەكى طوبراقلىرىك
درجه حرارتى طوبراغك يوزىنە تائىرى ايدە بىلور التىندە كلىتىلو
كىيل طبقەلىرى بولنان طوبراغك مخصوصىلە تباشى طبقەلى طوبراء.
قلرىك منزۇ وعاتىجە مخصوصىلى براولە منز .

طوبراق تىبتك اساسلىنندن بىرى اولدىيىنى جەھتەنە طوبراقلىرى.
دىن كتاب ثانىدە معلومات تفصىلىھ ويرە جىكىر بورادە يالكىز
شوقدىر دىرزىكە قوملى قورى اووالر اىلە بر نوع قىغان كې يېراق
پېراق اىريلور طاشلى طاغلىرىك مخصوصىلى چاققى يېشور حالبۆكە
كىلىل ورطوبىتلى اووالر اىلە غرانتىلى طاغلردا حاصلات كېچ
قاللور .

مواقع — طاغلىرىك كىرك بولىدىيىنى يرك و كىرك طاغلردىن
اوزاق اولان مملكتلىرىك زراعته خىلى دخلى واردە درەچاي
وايرماقلرىك منبعلىرى طاغلر اولدىيىنى كې روزكارلىرىك اسىدىكى
سمتلىرى وياغمورلىرىك ازوچوق نزولنى تعىين ايدىن يەنە طاغلردر
بوخاصەلرنندن بشقە بىوك طېيىسى سېرلىرى تشكىل ايدىكلەرنندن انلىرى
واسطەلريلە اقليملىرىك درجه حرارتى تعديل اولور .
طاغلر نە قدر يو كىشك اولىرى ياسە ياغمورلاردا اونسبىتىدە

چوق یاغه جنی جهته‌اه بایرلندنده اولان چلاق اراضینک قوم
چاقل و طوپراقلری صولر ایله برابر اووالری باصوب میله‌یه.
جکندن طاغلرک چلاق یرلینه اغاج دیکله‌رک اورمان شکنه
قونور ایسه شو محذور مندفع اولور .

فرانس‌ده اسکیدن موجود اولان اورمانلرک بر جوغی
صوکره‌دن قطع او لندیندن الیوم چلاق قالدینی جهته‌اه بلوطر
اوزرنده طورمیوب کیور و بونلری طوردیروب یاغموره تحويل
ایده‌جک اورمانلر کسلمنش او لدیندن کونشک یاقیجی شدت
حرارتی چلاق طوپراغک تا اینه تائیر ایدیبور بیکارلر
قوریبور یازین ایرماقلرک مجراسنده صویک انحق اوچده برى
بولیور روزکارلر سایه‌لری التنده سرینلک الدقلری اورمانلری
بوله‌مدقلرندن یاز موسمنده اطراف وجوارینه اسکیسی کبی
سرینلک و برکت کتورمیوب بالعکن اشبو صیحاق چلاق
طوپراغ اوزرندن اسدکلرندن اطراف ترلاو منزره‌لرک پل زیاده
قیزوب قصیر قالمیرینه سبب او لیور انک ایچون ترجمه ایله.
یکمز کتاب فرانس‌هی قورقدون اشبو قصیرلقدن محافظه ایچون
چلاق قلان طاغلری تکرار اغاج ایله تزین ایمکی و بوندن
بسقه زراعته الورشلی اووالری دخی چلاق بر اقیوب هوانک
تعدیلی وزراعتك ترقیسیچون سهولته طوتار اغاجلر دیکلمسی
نصیحت ایلیور .

بزده دخی بر طاق او رمانلی طاغلر وار ایدیکه باقیه‌مدیندن
طولایی شونک بونک بالطه‌سی التنده کسیلوب کیت‌کیده چلاق

قالهرق فرانسهده وقوعه کلان مضرتك بزده دخی و قوعبوملقده
اولديفي کوريلىور شومضرتك اوکني المق ايجون کويلو وشهر.
لرک حوايجندن صاييلان بالطه لقلدن ماعدا اورمانلرک راست
کله قطعني منع ايتمك هركسه وخصوصيله اطراف وجوار خلقنه
واجدر زيرا برمضرتك وقوعندن اول چاره سنی دوشنك
اقضا يدر .

هله بروسه ايپك فابريقه لرينك کشيش طاغنلن نيلوفر
صوييله اينديريلان چام. وکولكن او دونلرندن طولاي کيت
کيده طاغك او قسمى چلاق قالوب اطراف کويلىرننه ودها
ايلىولره پك چوق مضرت ايراث ايده جكى شبهه سزدر استىملى
فابريقه لرك او دون ايله ادارمىي ملكمىزدن بشقى بىرده کور.
لمدىكىنه باقولور ايسه مالكمىزك منابع ثروتى اولان اورمانلىزك
قيمتى خلقمنز حالا بىلەمامشدەر .

طاغ طوبراقلرينىڭ انتظامىلىنى جەتىلە زراعتلرى اووا
زراعتلرىنىڭ بىزە من پك يو كىشك طاغلرک مىزروعاتى على العموم
ضعيف او له جىندىن او يلە يىرلر يالكىز ياز اىخىندە يايلاق او له بىلور
طاغلق يىرلرده اوافق زراعته ئالويرشلى يىرلر ايکى متوازى
طاغ ساسلىلرلى اراسىنده بولنان وادىلردر فقط بوجادىلرک
موقلرىنى زىادە دقت كىركىدر چونكە قبلە يە قارشو اولان
بويلە وادىلر او اقلىمك بىيوك واسع او ووالريلە طاغلرندن زىادە
صىحاق او له جىندىن انحقى زيتون وانجىر يىشان يىرلرده زراعته
مناسب او لور ٤٦ درجه عرض اقلىمنك يالزە قارشو طاغ

واديلرنده اصمملر اوZoom يشديره من كون طوغيشنه قارشو
اولان واديلر كوندز حرارتىك برقسمىله بىدرجه يه قدر
ايصينور يلدز وباطى جهتلرى ايسيه يلدزدن زيايده سىچاق
اوله من بونكلە برابر بعض يرلەك كون طوغىشى روزكارى غايت
صوغوق اسر وباطى روزكارلى ايسيه اولدېچە سىچاق اوولور
اوئىللو موقىلەك نشايىكى جهتلرىنىڭ سىچاقلىقى همان بىركىيدىر .
ميان سپىلر — ترالارك آزچوق مىلىزى كندو كندويه
يتشان طوبىلى ياخود صره ايله دىكىلان اغاچلە و حتى
چالىلر كې كوزل سپىلردى سايىھ صالحقلرى يرلەدە هوانك
شدت جريانىنە حائل اوھەرق مەھسۇنى بىركتلى ايدىر يوقارىدە
ذىكى اوئىلدىيەن و جەلە اورمانلىك قطۇي بويۇزدىن دخى زراعته
ضررلىدە .

انكىلتەرە ترالارلى كون طوغىشى يلدز روزكارلىنى دەن مەحافظە
ايچيون اطرافە اوفاق بوي اغاچلەن او رمانلى پارلىر ياخود
چالىلر دىكوب بعضا دخى چىتلەر اعمال ايدىلر كە اشبو او رمان
و چىتلەر سايىھ صالحقلرى ترالارك بويى كندى يو كىسىكلىرىنىڭ
اون ودھا زيايدە مىلىيدە مىلا ۱۰ ارشون يو كىشك چىت و اور
مانجىقلەر ۱۰۰ ارشون بويىدە ترالارلى طوك و روزكارلى دەن مەحافظە
ايدىلر ترالارك حرارتلىنى وقايه ايدوب طوبراغى اوقدە قور .
غىز ونباتاتك مەحتاج اولدەقلرى غازلىرى تىخىر يەنى هوایە اغمە
براقز شوملا حظاتە نظرأ او يەلە صوغوق و روزكارلى چوق
يرلەدە ارباب زراعت ترالارىنى پارچە پارچە تىقىق ايدوب

اطرافه خايت صيق اغاچلر ديكملرينى توصيه ايذرز اشبو
اغاچلر ٢٠—٥٠ قدم بيويب خيلي او دون دخى ويره بيلور
فقط ترالار سپرسز قالماقم ايچون دفعه او دونى قطع ايتمايلدر
بواورمانلرک اراسنده حيوان او تلاعق ايچون ٩٦ قدم عرضنده
بر پارچه آيريلەرق ارەصرە بونجه اكيلور واورمانلرک ايچ طرفه
ميوه اغاچلىرى ديكيلەرك كليتلۇ حاصلات التوز .

بالعكس الجاق ودوز يرلرده هوا جريانىه مانع اولماق
ايچون اغاچلرک زائىد داللىرى قطع او لىسوب لزومىدىن زيادەسى
چيقاريلور اغاج چوق او لان يرلرده رطوبت دخى چوق او لور
انك ايچون او يله يرلرده اغاچلرک عددىنى ازالماق اقتضا ايدر
باتاق و حيويق يرلر هوایي دائمًا صوغوق طوته جىندىن ^{مى}صولرى
اقيدىلوب طوراڭى اصلاح او لئور ايسە هم اكىنه كلور و هىمەدە
هوایي مضر غازىلدىن يعنى فا قوقولىدىن قورتار .

تمايلات جهتىيە — يوقارىيدە ذكر او لىدىنى او زرە مواقعاڭ
درت جىهەدىن بىرىنە قارشۇ بولۇنى باطبع هواسى دكشىرىر
اغاچلرک او دونلاشىسىنە و خواص مخصوصەلىرى او زرىنە مذكور
درت جهتىك بشقە بشقە تائىرى او لور بودە يالكىر كونش ايلە
اولىيوب بلکە روزكار ياغمور طوك وامثالى حادثات مختلفەنک
دختى دخل كلىسى واردىكە اتىدە بىر بىر ذكر او لئور .

جهات اربعەدن (شرق) كون طوغىشى — كون طوغىشى
جهتىك على السويه هواسى سرين و قورىجە در زира كونشىك
حرارىق آزا او لىدىنى وقتىكە صباحلىين در اول سمتە متوجه او مىلغە

سرین اولور روزکارلری آکتريا طوبراغی قورودر جهت مذکو.
و هده فدانلر ایلک بهار کیچ اویاندینى جهته سوڭ طوكلاردن
قورقوسى اولیوب بالعکس كوزك ایلک طوكلارى طوقانور بعض
سنه اولوركە بوطوكلار هنوز الويرهجك قدر قبوقلاشماش
ولزمى قدر خشب پيدا ايمامش كنج فدان وسنوى
سوركىنلرى قورودر بوجهتهه اغاچلر كوزل وجساملى
اولور ايسىدە ميوهلىرى كىچ قالور .

(شمال) يلدز — يلدز طرفى هوانك جريان وتبدلاته
كون طوغىشى جهته بىزىر ايسىدە اندى زىادە صوغۇقدۇر زира
بوجهت كونشك شعاعندن اكتز وقت محروم اولدىنى جهته
رطوبىتى چوق روزكارلری دخى شرقىك روزكارندن صحىحًا
غناڭدر يلدزه مقابل بايرلرده اغاچلر سرىيما جىساملىنور ايسىدە
اودونلىرى خقىف و كوشك اولور .

(غرب) باطى — باطى جهتى كونشك اك حرارتلى وقتى
صادف اولدىنى جهته طوبراغى سرىيما قورودر بركت وير.
سون او جهتهه پك چوق اسن باطى وباطى لدوس روزكارلری
على السویه زىادە جەمناك او مىسەلە هوانك قوراقلىنى براز تىديل
ايىر بوروزكارلرك اكتىچە فائىدەلری اولىز ايسىدە شدتلى وزىادە
ياغمۇر كىوردىكىنلن قومسال طويراقلرده يتشان اغاچلارى
كوكىلارندن دويىر بونكىله برابر اغاچلىنىك او دونلىرى صيق

و

ئى بىوك اغاچلرك كوزلەيتىشلىرىنە

مساعد دکلدر زира اوجهته ڪونش شدت وقوته اصابت
ایلدیکندن ایلک بھار کلور کلز کوزلر سریعاً اویانوب اولوقت
اکڑیا وقوع بولان صوک طوکلردن متصرر اولور بوجهته
طوپراق غایت صیحاق و قوری اولدینی کبی شدید و فور طنه ملی
روزکارلر دخی پیدا اولور اغاچلرینک اودونلری اغیر ایسه ده
پک یواش ایریلشور واژ بویلانور فقط اصمہ زیتون و میوه
اغاچلری کوزل ینشور .

شودرت جھنگ نباتات اوزرینه اولان درجه تأثیراتی
دکردن ارتقانعه کوره در مثلا یلدز طرفده اولان هوا ایله
قبله طرفی هواسنک بیننده اولان فرقی الچاق یرلردن زیاده
یوکسک یرلرده طویارز .

نباتات واسطه سیله تعین اقالیم — بالادکی تفصیلاتدن اکلا.
شلدينی وجھله بر چفتجمی بولندینی یرک تعین آب و هواسنی
ونباتات اوزرینه اجرا ایلدیکی تأثیرینی بیلمسی خیلی وقت
نظریات ایله اجرا ایده جکی تجربه یه متوقف اولوب بوکا وقت
و زمان متحمل اویله جفدن بر طاق قواعده مراجعت لازم
کلورکه اوده اول موقع اهالیسنک عادات و عملیاتی و کندو
کندو یه ینشان نباتاتک کورو نیشدرو .

اصل مقصد من مملکتمزک ارباب زراعته کندو وطنلری چون
معلومات کافیه اعطاسندن عبارت اولدینفسن نه دنیانک اک
صیحاق یرلرندن و کونشک بزدن نهایت او زاقلاشدنی محلردن

ونهده اڭ صوغوق اقليمىردن بىت ايتىوب يالكىز بونلرڭ اىكىسى اورتىسى معتدل اقاليم حىنده بىان معلومات ايدەجىنر.

شدلى وچوق روزكارلى يىرلرده اكىز اغاچلار قىصە طيقناز وبويسز اولوب زىيادە داڭ بوداق صالار وبوداللر روزكارك اسىدىكى نقطەنک عكىسنى يىنى روزكارك كىتدىكى جىته مىل ايدوب اكىز اوطرفە طوغرى اوزانز بالعېس اووا والخاق وروزكارسز محللرڭ اغاچلارى بويلى ويوكسک بىتلەرى كۆكە طوغرى اينجە داللىرى آز وپيراقلىرى كىش وواسىدر.

برەھىلەدە موجود فدان واغاچلاره بىر كۈز كىرىدىرمكە اويرك طوپراغى نفاڭ وياقورى اولدىني درحال اكلاشلور شوپىلەكە نفاڭ يىرلرڭ اغاچلارى غايىت قوتلى اولوب بالعېس قورى اولان يىرلرده اغاچلارك سنوى سوركۇنلارى پك ضعيف قالور.

ئىلى فقط خوشلاندىني جەتك عكىى طرفە دىكىلى اولان نباتات صولوق وسنوى سوركۇنلارى اووزون فقط ضعيف وصولى رەنكلەرى صارى ياخود صولغۇن اوپور داللىرى آز وپرى دىكىر. ندىن اوذاق وچىچكلىرى قىليل اولوب آچىلىقىنده ويا دها صوڭره اكىزيا دوكلور وداخلى انتسابلارى كوشك وجلدلارى دخى خاوسز اوپور.

طاغلرڭ هواسىنە يېقىن هوالى يىرلرده فدانلار قىصە وکوكلر. ندىن باشلايمىر قىزىدە داللى وطىيەتلەرى قورى وسرتەر چىچك و مىوهلىرى امثالىنە نسبە زىيادە بىوك و تەنملىرى ايرى ولايەتلىك

اولوب نادراً دوکلور پراقلرینك وبدنك اوزرى اكتزياتوكلى
وتپهلى سائر قطعهملرندن زياده خاوليدر .

فدانلرك رنك ورايمهملرندن دخى اقليمى اكلامق مىكندر
شوپلەكە نباتاتك خوشلاندىفي جيته مائىل داماً هواسى آجيق
يرلارده بولسان فدانلرك رايھەلرى كىكين ودواملى ورنكلرى
زياده قويى اولوب بعض نباتاتك چىچكلىرى بالطبع بياض اىكىن
قوتى جەتييە قويىلاشور صيوانىيە فصيلەسندن صايylan فدانلر
اڭىز بوعلايمى كۆسترر مېدانوس وامثالىك چىچكلىرىنىڭ
تپهلى پېشلشور .

اوچنجى فصل تبدلات هوایي وقتىندن اول كشف و استخراج ايمەنك وسائلىيە بىانىدەدر

بالاده بىان اولنان علامى سماویە الت واسطەسىلە دها ايو
كشف اولنور فقط شوغلايمى اوچىب بىلمك يالكىر الت مذكور .
رهىيە منحصر اوچىلوب طشرە خلقىندن كندو تجربەلىرىنە استناداً
هوانك دىكىشەجكى كشف ايدىنلر بولنور ايسەدە^{*} بولنديغىمىز
اقليم كې كىتراختلاف اولان مالكىدە يالكىر كندو بىلەكجلەككە
اويمق كفایت ايتىمۇب بوبادە هر كىشك بىلەككى بىلەك وبو
وسىلە ايلە هەرىك حالنى اوكرنەك فائەدن خالى اوئىلەجىفدىن
بىز دخى كرك الات قىيەدن وكرك بىلەردىن اوكرنديكىمىزى .
ايتىدە ذكر ايدىرز .

آلات قیمه دن استخراج معلومات — برنجی هوا ترازو.
سیدرکه جیوه‌سی علی‌العاده صباحدن وقت زواله ۲ ساعت
قاله‌رق یوقاری چیقوب صوکره زوالدن ۲ ویا ۴ ساعته قدر
این وینه زوالدن ۲ یاخود ۴ ساعت صوکره چیقمه و بعده
اینکه باشرل اکر شو حرکات منظمه دکیشور ایسه فرداسی
هوانک تبدل ایده‌جکی اکلاشیلور اکر جیوه تحول نقطه‌سنه
بولنوبده اندن اشاغی اینکه باشرل ایسه عادتا یاغمور یاقلاشدیغی
کوسترر هوا ایولشده‌جکه جیوه دخی اورته نقطه‌یه چیقار یلدز
وقره یل روزکارلری جیوه‌یی داعما اورته نقطه‌دن یوکسک
قبله لدوس و کشیشلمه روزکارلری ایسه داعماً او نقطه‌نک التنده
طوتار هوا فورطنه‌لی اولور ایسه جیوه سرعتله اشاغی یوقاری
این چیقار و فورطنه بیتمکه یاقلاشدقده جیوه ینه نقطه‌سنه
کلور یاز کونلرنده جیوه اشاغی اینز ایسه فورطنه‌یی و قیش
ایچنده یوقاری چیقار ایسه صوغوقلری واشاغی اپنديکنده
قار و بوزلرک اریه‌جکی کوسترر.

فورطنه‌لی هواده جیوه‌نک بردن بره اینسی فورطنه‌نک
چابق چکه‌جکنه و کوزل هواده دفعه چیقمه‌یی هوانک ایولکنک
چوق سورمیه‌جکنه علامتدر اکر جیوه فنا برهواده یوکسلور
ایسه مذکور هوانک او زایه‌جغی و بو یوکسکلکده ۲ و ۳ کون
دوام ایدر ایسه کوزل و دام بر هوانک عودتی ارائه ایلر
بالعکس کوزل برهواده جیوه برویا ایکی کون متادیاً اینکه دوام ایدر

ایسه زیاده یاغمور نزولی و بلکه شدید روزگارلرک اسه جگنی
کوستره .

ایکنجی حرارت ترازو سیدرکه یالکز جو هواده بولسان
حرارتک دکشیدیکنی کوستره ایسه ده حرارتک دکشمی مثلا
علی العلوم هوا غایت صیحاق ایکن صوغومسی یاخود صوغوق
ایکن ایصنمی وقتنه کوره یاغمور ویا قاره دلات ایدر .

اوچنجیسی روزگار ترازو سیدر فرداقلر اسن روزگارک
اسدیکی جهتی کوستروب هر طرفدن علی العاده اسن روزگارلرک
تأثیراتی معلوم اولدیفدن روزگار دکشیدیک کبی هوانک دخی
دکشه جکی اکلاشیلور .

در دنخیسی رطوبت ترازو سی او له جقدرکه بواسطه .
سیله دخی یاغمور و دومانک یاقلاشیدینی معلوم اولور .

اجسام طبیعیه دن مستخرج علامی — روزگار عالیمی .
ابتدا کونش صولغون طوغوبده صکره قرمزی لشور دائره سی
غايت بیوک و طلو عنده یالدز طرف قرمزی قان و نکته مشابه
اولور بعض دفعه اور ته سی صولغون و اطرافده بر ویا دها
زیاده دائره لر یاخود قرمزی چیز کیلر و چو قور واویو قلر
کورینه رک ایکی مساوی پارچه یه منقسم اولش کبی یعنی عکسی
مشاهده اولندینی حالده فور طنہ ظہورینی ارائه ایلر .

یاغمور عالیمی . کونش اسر و صو ایله طلو کبی کو .
رینور طوغدینی اثناده قرمزی وبغض سیاه صره و شمام
ایله قاریشی اولوب التنده اغیر وصیق بلوط بولنور و شرق

ظرفده کوک قرمزی اولور ایسه بردن بره یاغمور تزول ایدر
 فقط چوق سورمن اما هوا آزر آزر قبانوب کونش آی
 ویلدزلر یواش یواش بولانور ایسه اولوقت علی العاده ٦ ساعت
 قدر یاغمور تزول ایدر .

کوزل هوا علامی . کیجه لین هوا اچیق و صاحلین
 کونش دخی براق و پارلاق اولوبده کون طوغدینی وقت
 اطرافده بولنان بلوطلر باطی یه طوغری حرکت ایدر اکر هر
 طرفدن مساوی وسعتده بوکا بر دائیره مرافت ایدر ایسه کوزل
 هوانک دوام ایده جکی کوستر و همده اخشم اوستی غروب
 ایده جکی وقت باطی طرفده بولنان بلوطلر فزارر .

ماهتابدن مستخرج علام - روزکار علامی . آی طو .
 غدینی وقت غایت قالین و قرمزی یه مائل کورینوب هلالک
 او جلری اینجہ سیاهجه و اچیق قرمزی یه مائل بر دائیره ایله
 قرداشنور و اکر مذکور دائیره ایکی قاتلی ویا قیرق کبی پارچه لی
 کورینور ایسه فورطنه یه دلالت ایدروهر آی باشنده روزکاردکشور
 یاغمور علامی . آیک چوره سی صولغون واوچلری
 اکری بوکری اولور و اکر اطرافده بر دائیره بولنورد
 اولوقت قبله روزکاری اسمکده بولنور ایسه فرداسی
 یاغمور ظهور ایده جکنه اکر روزکار قبله لدوسي اولور و آی
 انحق در دنجی کیجه کورینور ایسه او آی طرفده یاغمور کثرله
 یاغه جفنه دلالت ایدر .

کوزل هوا علامی . آیک لکملری ایوجه کورینور واون

دردنجی کچهسى اطرافىدە پارلاق بردائە پىدا اوپور ياخود
هلالك او جلرى دردنجى كون سبورى مشاهده اوپور ايسە
ايو هوانك اون بشنه قدر دوام ايده جىكە دليلدر بودائە
ايلىك نقطە تحولىدىن (*) اوچ كون سكرە ويا بىردىن اوچ كون
اول زيادە پارلاق اوپور ايسە ايو هوايى خبر ويرر اكتىيا
آيك بىرنجى واون بشنجى كونىدىن سكرە ياغمور ياغار وصوكرە
هوا كوزل اوپور .

يلدزىرىدىن مستخرج علايم - يلدزلىق قالين وصولغۇن ويا
اطرافى بردائە ايلە چورلىش اوپور ويازىن روزكار شرقىدىن
اسوب يلدزلىر عادىدىن زيادە بىشكۈ كورىنور ايسە ناكھان
ياغمور ظەھوريىنى دلالت ايلر يلدزلىك چوقلىقى وغايت پارلا .
قلقلرى ايو هوا ايلە ايازە علامىتىرى .

بلوطلاردىن مستخرج علايم - روزكار علايمى . بلوطلارك
اغيرا غير حرکتى ياخود باطى ويا قبلە طرفىدىن بىردىن ظەھوري
واكتىيا صباحلىن قىمىزى رىنگىدە بولنلىرى روزكار ظەھوريىنى
دلالت ايلر شىدید روزكاردىن سوكرە صاغناقلى بى ياغمورك
ياغمىسى فورظەنك ختامە ياقلاشدىقى خبر ويرر .

ياغمور علايمى . استخراج و كشفك اك بىرنجى منبى
بلوطلارك حرکت و تبدل يلدزلىر بلوطلار ياغمورى حامل اوپلقلرنىدىن
تبدل هوانك اك اصح دليلى او لمق او زرە قبول اوپور هرنە
قدر بونلار سھولتە تبدل شكل ايدوپ دوام ايپلر ايسەدە

(*) آى هر يىدى كوندە نقطە سېرىنى دىكشىر

مکن مرتبه منظره‌لری یعنی کورونشلری اتیده‌کی باشیجه علامی بیان ایدر.

مغوم قپالی برهوا ایله روزکار اسر ایسه صوکره یاغور نزول ایدر بلوط‌لر بیوک صخره طاشلره بکزه پارچه‌لره آیری‌لوبده بربری اوزرینه ییغلمسی کذلک قبله طرفدن کلی یاخود ناکهان یوللرینی دکشدیرملری یاغمورک تقرنی کوسترر اخ شاملین برچوق بلوط‌لر پویراز طرفنه کورینور ویا قراره. تیلی اوله‌رق شرق طرفدن کلور ایسه کیجه‌سی وباطی جهشده ظهور ایدر ایسه فرداسی یاغور یاغه‌جفنه دلالت ایلر اکر یوک یوالانگی شکلنده کورینور ایسه یاغمورک ایکی یا اوچ کون صوکره نزول ایده‌جکنه علامت اولور یازین یاغمورلری چوق اولان ملکت جوارنده برچوق بلوط طبقه‌لری تشکل ایدر ایسه‌ده رطوبتی از اولدیندن دوش‌جک یاغمور سورکسز اولور صباحلین هوا طور‌غون ایکن یاغمور یاغار ایسه دوام ایمیوب بلوط‌لر دخی کونشک طلوع‌یله پراکنده اولور زیرا هوانک یوکسک طبقه‌لری خفیلنوب بلوط‌لرک طاغلمسنه سبب اوله‌رق هوا آچیلور فقط هواده برچوق^۱ بلوط طبقه‌لری بولنور ورطوبتی روزکارلر اسر ایسه یاغمور خیلی وقت سورر شوقدرکه بوبلوط طبقه‌لری سرعت مختلفه ایله حرکت ایدرلر ایسه یاغمورک دوامیله برابر ارده صره کسیلور. اگر یاغمور کونشک طلوع‌ندن بر ویا ایکی ساعت صوکره یاغار ایسه زوال وقتده هوانک اچلسی مأمول اولوب فقط

کونش طوغىقدن صوکره ياغمور برايکي ساعت سورر ايشه اخشارى بولەجى اكلاشيلور ياغمور شايد شديد بروزكار ايله قىله طرقىدن ورود ايدو بدە ايکي اوچ ساعت سوردىكن صوکره روزكار قالور وياغمور ينه دوايم ايلر ايشه ١٢ ساعت ودها زياده سورر فقط نادراً ٢٤ ساعته وارر.

كوزل هوا عاليىي . كونش باتدىقى اثناده بلوطلر يالدىلى كې كورىنور ياخود طاغىلەجى اكلاشيلور اكىر اوافق وبياض بلوطلر روزكارك مقابلنه حرڪت ايدر ياخود كونش دها غروب ايتىزدىن كوك يوزى پارچە بارچە بلوطلر كې كورىنور ايشه كوزل هوانك دوايم ايدە جىكە شهادت و كوك بوجاندە هىزىنە قدر فرداسى هوا كوزل اولور ايشه ده ايکي يا اوچ كون صوکره ياغمور ياغە جىفە دلالت ايلر .

دومانلىرىن مستخرج علامى - ياغمور عاليىي . دومانلىك يوكسڭ طاغ تېھلىينه چىكمى برايکي كون ظرفىدە ياغمور نزولىنى واكىر هوا قورى ايکىن بىرىنېر يوقارى چىقار ايشه اكسزىن ياغمور ياغە جىفى كوسىر .

كوزل هوا عاليىي . دومانلى طاغىلوب كورىنر اولور وياغموردىن صوکره الجاق محللەر نزول ايدر ياخود كونش طو . غۇزىدىن اول وياباتىقىدىن صوکره چاير وصولىدىن بىياض دومان چىقار ايشه فرداسى صىحاق و كوزل هوا اوله جىفى كوسىر كىذلەك پېخەلر لەك اىچ طرقىدە طوپلانان رطوبت دىخى اولكۈن هوانك كوزل اولە جىفە دلالت ايلر .

روزکار علایمی . هوا فورطنەلی اولدینى وقت جوهواهه
مخالف روزکار اسر بلوطلر مختلف نقطەلرە وياخود فرلداقلرك
کوستردکلرى جهتك عکسنه حرکت ايدر ايسه فورطنە وبورا
ظھورىنى خبر وير .

انواع نباتاتدن مستخرج علایم - چاك چيچكى فارە قولانى
ياغمور تقرىنده چىچكلىرىنى قپارلار انك اىچون فارە قولانى
فقارانك هوا ترازوسى مقامىدەدر .

ذى روخدن مستخرج علایم - هرجنس قوشلرک وجود .
لرينه هوانك نفوذى كثىر اولىيغىدن هوانك تبدلاتى سائىر
حيوانلاردن زىادە حس ايىدلر كېيىيلر آوجىللر و شهرلرلر
خارجىنده اقامت ايىدلر يعنى كويلىو و چوبانلر دائما قوشلره
مراجعىت ايىدلر بىزدىنى اشاغىدەكى معلوماتى انلاردىن الەرق
بورايە درج ايديورز .

روزکار علایمی . صو قوشلرى دىكىر و كول كنارلارنەدە
خصوصىلە صباحىن طوبلانوب اكلنورلر انقود واوردك او
اثنادە مضطرب اوپلوب اوترلر قارغەلر هوانك يوكسک طبىقە .
لرنەدە اوچارلر دىكىر و كول كنارلارنە طولاشۇرلر دىكىر و طاتلى
صو بالقلرى آكتىيا و متعاقباً صويوزىندن صەرارلار ايسه فورطنە
وبورا ظھورىنى اعلان ايلر .

طورغۇن هوانك علایمی . روزکار اسىدىكى اثنادە مارطى
قوشلرىنىڭ دىكە عودتى و كوسېتىكلرك يوالىندىن چىقىلىرى
و كوچك قوشلرک علىالعادە اوئلىرى ويونس بالقلرىنىڭ فور-

طنده صو اوزرنده اویناملىرى هوانك ا يولىنك عودتى بىان
ايدر .

ياغمور علايمى . صوقوشلىرى صولىدن آيريلوب قره يه
كلورلر قره قوشلىرى وباشىلېجە قاز واودكالر صو يه كىروب شدتلە
باغرىلر قوزغۇن وقاراغەلر طوبىلانوب همان غائىب اولورلر صبا
حلىن كسيك كسيك وياخود عادتن زىادە اوتوشورلار بالقجىن
وغم خور غايت الجاق اوچارلار قرلانفجلر صو يك يوزىنى تراش
ايدر كې سرعتلە اوچارلار كوچك قوشلىرى يوالرىنە عودت
ايلرلار كوكىرجىنلار يوالىندن طيشارو چىقىزلىر طاوق و ككلكلەر
قومە يوارلانوب قادلىنى اوئرلار چايىرچالق و سرچە قوشلىرى
كىجەلىن عادتن زىادە وبربى ارقەسى صرە قوتلىجە اوترلر
صىصفان والاقاراغەلر آزچوق بىرىھ طوبىلانوب شدتلە باغرىلر
اشكلر عادتن زىادە آكىراو كوزلىر برونىنىڭ دىلىكلىنى آجوب
قبلە جەستە باقارلار وياتوب يالازىلر آتلار حەدتە كىشىنە يوب ايقلرىنى
يىرە اوئرلار قيون و كېيلر زىادە صەترايوب دو كوشورلار كدىلەر
يوز و قولاقلىنى تىزلىوب كوبىكلەر يرى اشرلار فارەلر عادتن
زىادە پاتىدى ايدوب قوربغە واوتلوبغە خىدقىلدە اوترلر
صۈلىچانلىرى كىرت اوزرە طوپراقدن چىقوپ اورجىڭلەر اغ
ايسلەمكەن قالوب اغلىرىنىڭ كارىنە چىكلىورلار قارنجە وارىلر
على العجالە يىلىنە عودت ايدوب سىككلىزىادە ايصرغان اولورلار
سيورى سىككلىر عادتن زىادە ويزىلدارلار .
كوزلى هو علايمى . قرلانفجلر يو كىشكە اوچارلار زىرا اول

وقت قادلى بوجكىر هوانك يوكسک طبقلەرنده بولنورلر اوکيكلر يواش اوچارلر سiyorى سىككىلر كونش باتقدن صو. كره هواده اوينارلر چايلاق وبالقجىنلر اوتهرك اوچارلر اشك ويبان اريلىرى صباحلىين چوغالورلر اورجىكلر هواده ونباتات اوزرندە بولنوب راحتله آغ اوررلر . علام مختلفه — عاليم مذكوره چوق ايسەدە باشلىجهلىرى شونلردر :

اختابك يعني اعاج وكراستەنك شيشمى طاش وتيمور اوزرندە رطوبت بريكمى موزيقە الائى كيرىشلىينك قىلىسى رسملىك كاغد وبزلىينك يومشامسى طوزك سولانمى ضيا اطرافىدە بولانق دائېلر بولنىسى وكوللارك بولانوب چامور. لنسى هب ياغور علامتلرندىندر .

هوانك اغىرنى طوپراقلەك چاتلامى فورطنەنك قرباً ظھورىنى اخبار ايدر يازىن لدوسى ايکى ويا اوچ كون متادياً اسدكدىن صوکره ميزان الحرارە يوقارى چىقوپ بلوطلر بىوك وبياض يىغىن تشكىل ايدرك طاغ كې كورىنور ياخود ايکى مختلف نقطەلردىن ايکى مباین بلوطلر ئاييان اولور ايسە بورا فورطنە وقوعببور .

شمدى يە قدر اجرا اولنان تحقيقاته نظراً شرق روزكارى آز وقبله روزكارلىرى اك چوق فورطنە يە سبب وواسطە اولد . قلىرى اكلاشىمشدەر .

روزكار شدتلى اولوبىدە صارى يە مائل بياض بلوطلر يواش

یواش حركت ایدرلر و کونش طوغزدن اول سهانك شرق
جهقى صولغون اولور و کونشك ضياسى اغى بلوطلر اراسىن
کورينور ايسه طولى ايله برابر بىوجىك فورطنه اولور يازىن
بياض بلوطلر طولى يى قىشن بلوطلر ماوى يە مائىل بياض
اولوبده هوا ساڭن بولنور ايسه قار تزولنى کوستىر .

ایلك بھار و قىش اىچنده بلوطلرك رنكلرى ماويمى
بياض اولوبده جىملرى خفيف وبسيط ايسه اىنجە قارك ظهو .
رينه دلالت ايدرکە بوقار طوكىش دوماندىن عبارتدر .

وقتنىن اول ييان قازى وسائل سيار قوشلىك كورغۇنى
واوفاق قوشلىك بىريره طوبلاغىسى وقرك دايرەسنىك پارلاقلىنى
وهلالك اوچلىرىنىك سىورىلىكى ويلدزلىك جوقلىنى وشمال
جهتلرنىدە اوفاق والچاق بعض بلوطلرك حركتلىرى وبوبلوطلر
زيادە اىكىن قارك اىنجە تزولى طوك وصوغوق علامتىدر .

روزكار لدوس اىكىن قارك قوش باشى كې نزول ايتىسى
وکونشك صولى كورغۇنى وروزكارك قبله طرفىن اسمى
ياخود تبدىل جهت ايتىسى قارلرك ارىيەجىكە دلالت ايدر .

ایکنخی کتاب طوبراقلری بیان ایدر

صو و قیارلک قاپلادینی محلردن ماعدا یرک دیکر قطعه.
لرندہ بولنان ماده یه طوبراق دینور.

طوبراق توز کبی اینجہ اولدینی حالده مختلف ماده لردن
و حل اولش چوریش مواد آلیه دن یعنی حیوانات و نباتات
بھایاسندن تشکل ایتدیکی جھتلە بر یرک طوبراغی دیکر محلک
طوبراغنه بکزه مدیکی کبی منبتلکی دخی مرکب اولدینی موادک
مقدار و احوالله و مزررو عاتک نوع و جنسنے کوره از چوق
دکشور شواحوال مختلفه یه نظراً فن زراعت طوبراقلری
مرکب اولدقلری اجزانک هر بینک طبیعتی و طوبراغه
ومزررو عاته تأثیرینی تحقیق و تدقیق ایدوب بر طاق صنفاره تقسیم
ایلمشدرا.

بر طوبراغک قیصیر اولمسنک سبی نظریات و عملیات ایله
بیانه میوب يالکر طوبراغک تحلیلات کیمیویه سیله یعنی اجزاسنی
بسقه بشقه آیروب نه دن عبارت اولدینی بیلمکله اکلاشیلور
ایمدى طوبراغک نه مقوله اجزاء دن تشکل ایلدیکی بیلمک
چفتچی و رنجیر ایچون غایت اھیتلى و حتى ثروت و سامانى
تامین ایدن نقطه لردن برى اولدیندن بو بابدە معلومات تفصیلیه
اعطاسنە مبادرت اولنور.

فصل اول علم کره ارضدن اهل زراته لازم اولان معلومات

ير يوزنده طبیعی موجود اولان درین یاریق و خندقلر
ياخود کرک صو و کرک معدن چیقارمق ایچون قازیلان درین
چوقور و قویلر و بورغو ایله اچیلان دلیکلر يرک آلت اوستی
و هر طرفی بر ماده معدنیه دن مرکب او لمدیغنى اثبات ایدر بو
دعوا او بله محللره يالکز بر کوز کردیر مکله آکلاشیلور زیرا
ير يوزنده کوردیکمز مختلف قیا و طوبراقلر بر جنسدن
او لمدیغى معلومدر مثلا بر يرده طوبراق تباشر ياخود مارن
او لمدیغى حالده براز او زاقده تصادف اولسان طوبراق بیاض
صاری ویا قرمی قوملر و دیگر يرلرده تورب قره طاشن چاقل
مر مر قیغان و پلاندز طاشلرن دن عبارتدر .

اشبو مختلف مواد معدنیه نک تشکیل ایلدیگی از چوق
واسع طبقه‌لر بعضًا افقی یعنی دوز و بعضًا عمودی یعنی دیکنه
او زانوب بعض يرلرده دخی آز چوق اکری واکثیا کمال انتظام
ایله بربری او زرینه قات قات او تورمش بول سورکه قیا تعییر
اولنور بعضًا بوقیالر يالکز بر نوعدن مثلا تباشر معدن کوموری
ياخود قیا طوزنندن عبارت اولور اکثیا دخی ایکی ياخود دها
زیاده مواد معدنیه ایله ترکب ایدر مثلا صوان طاشنده
او لمدیغى کی که بوطاشن کوز ایله فرق اولنور اوج نوع معدنندن

مرکبدر انك ایچون قیالر ایکی يه تقسیم اولنوب برينه بسیط
يعنى خالص دیکرینه مرکب يعنى بشقه بر جسم ایله کاملا
قاریشق دیرلر .

کره ارضك قبوغى تشکيل ايدن سالف الذكر قیالردرکه
بونلرک بعضىسى تبلر يعنى چوکە طریقىلە وسائلرى دخى ير
التنده ينار معدنی آتشلرک تأثیرىلە تشکل ایتمشدەر فقط مذکور
قیالرک بر چوغۇ صولرک دىينه او تورمىش دورلو دورلو مادەلردن
پیدا او لدېغى كوسترييورلر قیالرک تشکيل ايلدىكى اشبو طبقات
مختلفەي بىر طاقم طوبراقلەر ايرولر .

شویلهك (باللوريه) طوبراقلەر ديدکلرى مقدمما اريسيوب
بعده طوکە طریقىلە تشکل ايدوب على السويه ديك ويا آكرى
بر وضعىته بولسورلر بو طوبراقلەرک اكتىرسى دنيادە هنوز
حيوانات ونباتات يرادلىزدن اول تشکل ايتدىكى روایت
اولنیور زира بونلرک ایچنده (اجسام آليه) دن يعنى حيوانات
ونباتات بقايانىدىن بىر نسنه يه تصادف او لناماشدر بو طبقەلرک
حاوى او لدقلى انواع پلاندز صوماكى صوان وامثالى دنيانك
اڭ سیورى يوكىك طاغلىرىنى تشکيل ايلدىكى كې! ير التنده
شمدى يه قدر انسانك واصل او له مدینىي اڭ درين يرلرنده دخى
بولندىيى كشف او لنمشدر وانواع صنعتده استعمال ایچون ير
التندن چىقارىلان دورلو دورلو معدنلر اشبو طبقەدە بولنور .
چوکندى طوبراق دينيلان صو دىيندە او تورمه طریقىلە
تشکل ايدوب ایچنده حيوانات ونباتات اثرى بولنور اشبو

اثرلر بالق وصالیانقوز طاڭھەلىيە منسوب قبوقى حیواناتىن
ودىكىرى باشلىجە آكىلتى اوتى جنسىندن اولوب اليوم دنياده
اولان جنسلىيە قطۇماً مشابېتلرى يوغىسىدە طبقة يوکسلدەجە
يەنى يىر يۈزىنە ياقلاشدۇچە موجود اولان اثرلر اليوم بىرىخات
اولان امثاللىرىنە بېكىرلر .

اشبو چوکىندى طوپراقلار غايت قالىن واسع طبقةلى تشكىل
ايدوپ ارالىندا يازى قره طاشنە بېكىر لوحىلى طاشلار كېرىجلى
وتباشلى طوپراقلار ايلە مارن وقوم قىالارى وانواع رنگىدە
كىللار معىدىن كومورى اچىي ويانوب كومور اولەرق هيئىتىلە
طوپراق اىچىنده قالمىش اغاج ياخود قره ساقز كېي موات متوعە
بولنور .

وقىلە صولر ايلە چىكىلوب محال مختلفە يېيغىلان بالاده
ذىكىرى ايتدىكىز چوکىندى طوپراقلارك اجزاسىندن تشكىل ايدن
طبقةلىر مىلى طوپراق دينور بوطبقةلىرك ايرماق آغزىلندە
محرا و كىنارلارندە بولنان قوم يېغىنلىيە مشابېتلرى واردەر
بو طوپراقلار قوم و چاقىلدىن عبارت اولوب بعضاً اىچىنده بىوك
والى يوم دنيادەكى نوعلىرىنە مخالف حیوانلار ايلە طاتلى صو
قبوقلى بوجىكلرى و دىكىر حیوانانى اثرلىرى واردەر .

ينار طاغ طوپراقلارىنە كەنجه پاك اسىكى و قىدە ياخود
صو كىرەدن آتشك تائىريلە تشكىل ايمش طبقةلىردر اشبو طوپرا .
قلارك بعضىسى دنيادە انسانك يرادلىشىندن اول وياخود وقوعى
خاطرە كەليان بىر زمانىدە ظھورە كلو بىدە اليوم سوكمش اولان يانق

طاغلردن تشكىلىتىكى كېيى ساڭلىرى دخى بوكونكى كون
كوز اوكتىنده يانقىدە اولان طاغلرلۇ اطرافە طاغندقلرى كول
وسرىپىنىدى ايلە پىدا اولىقىددەر .

بونكىلە برابر اشبو طوپراقلار منتظمام طبقة طبقة صره ايلە
برىدىكى اوزرىنە او تورمىش او لىدىنىڭ أكلالشىلسون زىرا
اکتىريوكسەك يىرلەك وباباخصوص مىرتقۇ طاغلرلۇ يوزلىرىنى تشكىلى
ايدوب كوزمنە كورىننان طوپراقلار قىبا بللۇرى طوپراقلارىدەر
بو طاغلر غايىت دىك واوجورمىلى وطبقةلىرى پك آز اكىرىدەر
چوكتىنە طوپراقلار ايسە بىرچوق يىرلە يايلىوب يىرلەك اکتىر
يوزلىنى واووالر ايلە آز يوكتىك مدور و بايرلى¹ تېھلىرى تشكىلى
ايمشىزدر مىلى طوپراقلار دخى بعضاً اشبو چوكتىنە طوپرا .
قدىك اوزرىنى قادىنى مىللۇ بعضاً دخى طوغىرىدىن طوغىرى يە
بللۇرى قىبا طوپراقلارى اوزرىنە بول سور بونلاردا اووا و كو .
چىك مدور تېھلىر تشكىلى ايدىلر يىنار طاغ طوپراقلارىنە پك آز
يردە تصادف اولنور اشبو طوپراقلار ساڭ طوپراقلارى او رتوب
اکتىر يا خونى شىكلەنە سىورى طاغلر تشكىلى ايدىلرلەك ايجىندەن
پوسكورن مواد ايلە كىتىدەجە ايرىلشۇرلار .

حاصلى يىرلە يوزى طاغ بایر واووالر ايلە اكىرى بوكىرى
چارپىق چىقق غېر منظم بىر شىكلەنە قالىور و داڭما طوپراقلارك
يوزى كىتىدەجە دىكشىور بوكادە باشلىجە سبب ھوا و آتشك
تاڭىرىدە ايشتە زراعت طوپراقلارى سو ھوا و آتشك تائىرىلە
ير يوزنە بولنان قىالرلۇ او فالمىسىنەن ايلرو كلىور .

فقط زراعت طوراً قلرينىڭ ترکىب كىميويسىي يعنى نەمڭىلۇ شىلدەن عبارت اولدىيغى آكلايە بىلمك اىچون اولا مذكور قىالرى تشکيل و ترکىب ايدن انواع جىملەرك طېيىتلەرنى بىلمك لازىمدر انلىرىدە اتىدە ذكر ايدرەز .

صوان (سليس)	قلور
شاب	حمض حديد
كيرج	حمض مانغانز
ماغزبا (انگليز طوزى)	حامض فوسفورى
بوتاس (قالىھ)	حامض كبريتى
سوده	حامض فەمى
بالاده مذكور اجسام معدنيەنك كيفيت وطېيىتلەرى اتىدە بشقە بشقە تفصىل اولنور .	

(سليس) صوان

اشبو سليس مولداڭىوضە و سليسىوم نام جىم بسىطىدن ترکب اىتش بىر حامض اولوب كىميانجىلر بوكا حامض (سليسىق) دىرلر خالص اولدىيغى حالدە قىا بللورىدەر .

صوان دىرىمن طاشى تباشلى طوراً قلراك اراسىنده دوز و منظم طبقه طبقه بولنان چاقل و بىلگۈ طاشلىرى و دورلو رنكلى قوملىرى دىخى تشکيل ايلر الحاصل طوراً قدە بولنان معدنى مواد و انواع طاشلىرى آز چوق بر مقدار صوان ايلە مىكىدرلر شو تعرىيەن آكلاشىلۇر كە صوان بىر جوهر معدنى اولوب همان هەر نوع طوراً قدە بولنور .

خالص حالته ال طوقدنديريلور ايسه هيج برشى حس
اولنچ بياض رايچمسز ولتنسز بر طوز اولوب قوريديلوب آتشده
قيزار ديلور ايسه صو وحامضلرده قطعا حل اولنچ يالكز
صرکب اولدليفي اجزانك برنندن هنوز آيرلدليفي وصو ايله برابر
قوريدلليفي حالده مختلف حامضلرده براز ارييەيلور قورى
واينجه طوز حالتده ايكن مساماتلى جسملىرى كى صويك بخارىنى
الور ايسهده انك ايله تركب ايمنز ياش بريده ثقلتى ۱۰۰ ده
۱۰ آرتار فقط الدينى صوي بوجالده خميست كيرجىدن ۲ وشا
بدن بش قات زياده براقور صوان قوم ايكن جسامته كوره
صوي مختلف درجه ده حفظ ايدهيلور قومى زياده قالين اولد
ينى حالده ۱۰۰ ده انحق ۲۰ وغايت اينجىسى ۳۰ قدر صو
كير .

منبت طوبراقلرده ۱۰۰ ده ۷۰ دن زیاده صوان وياقوم
بولنور ايسه صوانلى ياخود قوملى طوبراق تسمىه اولنور
بوصوان يكدىكىرندن تشخيص ايديلور برجوق شكللاره كيرمشدر
اولا آزچوق ايرى بياض سرت اولوب جامى كسر قطعاً اريز
ودائماً شوحالنى محافظه ايدوب تغير ايلمز ثانياً غايت ايجه طوز
ياخود صوايله قاريشق طوكوق طاش شكلنده اولوركە صودە
آزچوق ايرى ثالثاً شاب كىرج. ماغنىزيا پوتاس وسوده ايله مركب
بر حالدە بولنور زراعت اولسان طوبراقلرده كوردىكىز
(محلول) اجزاسى ايرلىش صوان قىالىردىن قوبوب صو وحامض
ف

پوتاس بوندن حاصل اوله بیکار چای و قویی صولرنده دخی
بولندینی مثلاً صوانی طاغلردن یا غورلر ایله اینوبده طوپرا.
قلری صولايان میلرک منبتلکی دخی بوندن ایلرو کلور.

مشهور کیمیاچیلرک تحقیقاته باقلور ایسه هر نوع مزروع
طوپراقلرده مختلف مقدارده صوان بولنو و اکر اریش اولور
ایسه کوکلری واسطه سیله طوپراقدن فدانلرک صوینه قاریشه.
بیلور پیراق چورکلرنده صوان بولنسی پیراقلرده باشلیجه چوق
صوان محلولی بولندیغندندر.

اکین صابلرنده دخی چوق وارد مثلاً یولاف صابنده
۱۰۰ ده ۴۰ وارپه صماننده ۵۷ چودار کننده ۶۴ و بوغدادی
صمانی ایچنده ۱۰۰ ده ۶۸ و ۷۰ قدر صوان بولنور.

ساز (ذنب الخیل) آتقویروغى خورما وسائل بر طاق اغاج
و پیراقلرک جلدلرنده زیاده بولندیغیچون اول درجه سرت
اولورکه بونلر ایله اکڑیا اغاج و معدندن معمول اشیا جلا
ایدرلر.

اکین صابلینک اینجه لکیله برابر طوغری و دیك طور.
مسنک سبی بوصابلرده صوان بولندیغندندر بعضیلری جدلر.
نده صوان بولنیان ویاپک آزبولنان اکین صابلری یاتراعقادنده
بولنسلر ایسه ده ایدیلان تحریره نظرآ صابلرک سیسز یائسی
صوانک یوقلغىدن ویا آزلغىدن او لمیوب صوان يالکر صابلرک
پیراقلرنه بريکدرک بدنه لرینه آغیرلق ويردىكىنن او لدیني اکلا.

شامشدەر شوحالدە اغىرقۇر وىرن يېراقلىرى قۇپارىلۇر ايسە صابىلر
يائىقىن قورتارلىش اولىور .

شاب

شاب دورلو صنعتىردىھ قوللانىلۇر بىر حمض معدنى اولد .
يەندىن (آلominium) اسىمیلە ياد اولىنور اشبو حضنە خالص اىكىن
نادرآ تصادف ايدىلۇر فقط مىركىپ، اولدىيەنى حالدە انواع طاش
ومعدنى طۇپراقلەردىھ مىلا كىسمە وچىنى وصارى بويا ولوھە
طۇپراغى و كىللەردىھ چوق بولنور .

خالص شاب بىياض خفيف طادىسز قوقوسزدر صودە
ارىز يالكىر صوروب ملايم بىرخور تشكىل ايدىر هان ھرمادە
ايلىه امتزاج ايلر آتشىدە قورىيوب اوقدىر سرتلۇزكە صودە
ارىدىيەكى كېيىت ئائىنلى كىskin روحلىرى دىخى خىلى وقت
مقاومت ايلر آتشە كۆستىلمىدىكى حالدە صو يەقۇنىلوبەدە خورى
حامضلەر و قالىھە صولرىنە وضع اولىنور ايسە او لوقت سەھولتە
ارىر .

كىل

زراعىتجە اھىتى دركار اولان كىللەر باشلىجە اساسى
شايدىر اشبو كىللە اتى المقدار شاب صو و صوان ايلىھ مىركىدر
خالصە كىمياحىلر (سېلىسيت آلominium) دىرىلر .

صوان ١٠٠ ده ٤٦ دن ٦٧

شاب ٣٩ « ١٨ « «

صو ١٩ « ٦ « قىدردر

بولوردن بشقه صوانلى شابلر مركباتنده باشليجه قوم خالص
صوان كيرج فهميت كيرج يعني حامض فمي ي حاوي كيرج
ماغزنيا حمض حديد و حمض مانفازن كي مختلف المقدار ماده لر
بولور بعضاً مذكور كيللارده مركبات كبريتية معدنيه دن
(ايريت) بياض اورن پولي فلدسباتيق بقايسى قره ساقفر و حيوانات و نباتات چوركاري موجوددر ۱۰۰ ده ۴ قدرده پوتاس بولور .

اشبو پوتاس سليسيت حالنده كيللارى تشکيله مساعد اولان
فلدسبات بياض اورن پولي و ديكير شابيل و صوانلى قالردن
سرعتله آيريلور كيللار يريوزنده چوق اولديفنده هان هر نوع
طوبراقده بولور اكتريا دوزكون فقط غايت قيسير تپه لر تشکيل
ايدر باشليجه يكى و منبت طوبراقلرك آز التنده دوز و غايت
گييش طبقه هيئتدنه اولور غايت صيق و قيلكىندن صولر اشاغى
اينه ميوب بو طبقه لرك او زرنده برييكتىكىندن بورغوايله طوبراغى
دولب قوييلر آچارلر .

كيللار باشليجه شونشانلر ايله طا نلور ال طوقاندقده
يا غلى اولديني كي طرقان ايله قازلديني وقت بدرجىده پارلار
وصو ايله يوغرى لدقده غايت او زلى ياشقان بر خور حاصل
ايدركه چكىكىچه هر طرفه او زانور آتشده قىزدىريلور ايسه تكرار
صوده خور او لىيە جق درجه ده پكلشور او حالده چاقق طاشى
سورلا دكده بياغى قلغىملار چيقارر .
اىشته كيللارك بودرجه ياشقانلىنى قولايىچە جق قازلىسى

ماندر صبان چکدکه طوپر اقدن بیوک وجسامتی تزکلر چقاره .
جغدن اینجلتمک مشکل اولور قورو نجه دخی او لقدر سرتلور که
صبان سورکی تأثیر ایمز کیلر نقلتلرینه نسبة ۱۰۰ ده ۷۰
قدر صوالور پک اغیر قورر صوده ارمیز ایسه ده اینجه می یعنی
توزی صوی بولاندیرر انک ایچون طوپر اق یوزندن افان صولر
دانماً بولانق اولور چای ایرماق کنار وا غزل رنده بریکن میل
بايرلردن اقوب کلان بعضاً غایت ایچه کیلردن عبارت در صوی
پک زیاده چکه جکی جهله دله طوقاندیرلسه رطوبتی چکوب
الور کیلرک اکثریستنده مخصوص برایچه وارد رکه سورکی
فورا قلردن صوکره یاغمور یاغنجه طوپیلور .

کیلرک خاصه لری بینشده غایت اهمیتی بر خاصه وارد رکه
یاغمور ایله کلان یاخود کوبره چورمیکله حاصل اولان نشادر
روحی چکوب حفظ ایدر اکر پک زیاده قورر یاخود آتشده
یارم قیزدیریلور ایسه زیاده لشور کیلده نشادر روحی اولوب
اولمديغنى اکلامق ایچون بر قاج پارچه کیل بشیشه ایچه
قو نلوب یاقیچی قالیه طوزیله ایصالادیله رق خفیف بر آتشه
کوستریلور اکر ایچنده نشادر روحی وار ایسه شیشه دن چیقان
دو مانه یاش تورنسول کاغدی طوتلنجه کاغدک رنکی قرمزی
ایکن ماوی یه دونز .

کیلرک انواعی چو قدر بعضی آتشده ارمیز و صو ایله
غایت یا پشقا ن برخور تشکیل ایدر که بونله چوملکچی طوپراغی
دینور سائر لری ایسه قوتلی آتشده اریر سبی دخی کندول رنده

حوض حديد وکيرج بولنسيدر بويله کيللره اوزلى طوبراق
ديرلر وبرطاقي دخى خفmit کيرجي حاوي اولدقلاندن اوزر.
ينه روح دوكانجه شدته قيانار بونلره دخى مارن دينور .

على العموم طوبراغى زياده قوتلى ياغلى صوغوق ورطوبتلى
طوتان وبخصوص چوملکجي طوبراغى ناميله معلوم اولان
کيللردر اكر برطوبراقده ۱۰۰ ده ۵۰ قدر خالص کيل بولنور
ايشه اكا کيللى طوبراق دينور کيل وکيللى طوبراقلر اك زياده
سرت ويونغون طوبراقلردر کيللردن اكتريا ايجه قوم کبي
مركب اولديني صوانى آيرمق ممکن دكل ايشهده مركب اولميو.
بده قاريشق بولسانلىرى (٤) ييقامه ايله آيرمق قابلدر کيللرى
وجوده كتونن شابى فدانلر اوقدر جذب اينديكى كوللنده
پك آز شاب بولنسيله معلومدر .

کيرج

کيرج دنيلان ماده (قالچيؤم) تعيير اولنان جسم بسيطڭ
حスピدر مذكور حوض هيچ بروقت خالص بولنzer وهر وقت
دورلو دورلو حاضرلار باخصوص حاضر خىي كېرىتى فوسفورى
آزوتى وسليس ايله مركب اولوب برتقا طوزلر تشکيل
ايدر .

(٤) مركب ديمك يرماده برجسمك كافه اقسامنه حلول ايتك يعني شركى
صوده ارييوب صويك هرقىمنه قارشىدىنى كېي قارشىقدر قاريشق ديمك ايشه
يرماده برجسمك كافه اجزاسنه حلول ايتك دكل فقط بعض قىمنه يعني قوم
طوبراغە قارشىدىنى كېي قارشىقدر .

خالص کيرج غيرمنتظم وکول رنکنه مائل بیاض اوافق
پارچه‌لردن عبارت آجی وياقیجي بر ماده‌در اشبو خالص کيرج
انتساج عضویسی سریعاً تغیر ایدر ایسه‌ده هوای کوروب
رطوبت و حامض خمی‌ی سهوتله النجه اسکی حانه عودت
ایدر .

صوایله ترکبه او لقدر استعدادی وارد رکه صوی سر-
یعاً چکوب فوق العاده حرارت نشر ایدرک بیاض بر طوزه
تحویل ایلر اشبو طوزه سوک کيرج دیرلرکه ارتق یاقیجیلنى
قلام‌مشدر .

نباتات طوپراقده بولنان خمیت کيرجی اخذ ایلدکلری
عند التحلیل کيرج بر اقدقلرندن اکلاشیلور بولیله کثرتله خمیت
کيرجی الان اکثريا چاير یرنده استعمال اولنان بله یونجه و امثالی
فادانلردر .

(خمیت کيرج) یرک کرک یوزنده و کرک درین طبقه‌لرند
چوق بولنور کذلک هرنوع نباتاتنده اولدینی کې یومورطه
استریدیا صالیانقوز و سائر قبوقلى بوجکلرک قبولیتیک ترکیا-
تنده دخی پك چوق وارد بر طوز دورلو دورلو شکللرده
اولور مرمری باصمہ کسمه یونتمه بنا و قایق طاشلرینی تباشى
و کيرجى مارن دنیلان طوپراغى تشکیل ایدن خمیت کيرجدر
بویله طوپراقلره على العموم کيرچى طوپراغ دینور .

بر طوپراغڭ کيرچى اولدینی او طوپراغڭ هرنوع روحلارده
قایسایەرق كاملاً ارىسىلە اکلاشیلور اشسبو طوپراغڭ محلولى

یعنی اریشى براق او لوب کول صوی و حامض کبرتی یعنی زاج
یاغى طاملا دلقدە دىینە بياض برماده طوبلانوركە شو حالدەکى
طوبراق كيرچلى در .

بو طوز هر نە قدر صودە ارىز اىسەدە بىكار واقار صولرك
بعضلار نەدە حامض ھى چوق او لە يېندەن اچىقىدە قالدىقىدە
كىرجى وار اىسە دىبە او تورر بوندن او تورى بر چوق يېلدە
(توف) تىيىر او لۇر غايىت بىوڭ و حسامتلى يېغىنلەر تصادف
ايدىلوركە جملەسى اشبو كىرجدەن عبارتدر بولىله كىرجلى صولر
ايمكەن و بياتات صوارمەنگە كىز .

كىرجلى صو شو اوچ نشانە ايلە طانىلور او لا براز وقت
اچىق هوادە براقلىقدە ياخود آتسىدە قابنادلەقدە كورىلەجك
درجهدە دىينىدە بر چوكىنى براقور نانىا حاضىت نشادر ايلە
قو تىيىجە بولانور ثالانىا اىخىنە نشادر روحى دوكىلەكىدە در حال
بولاڭز اىسەدە برىاخود ايڭى ساعت ظرفىدە قابك اطرافىدە
كۈچك و بىلور وارى بعض جىسلمەر ترک ايدر بونلار اىسە خەمىت
كىرجدەن عبارتدر ھىچ زراعت او لۇر طوبراق يوقدركە اندە
اشبو خەمىت كىرج بولەسون فقط هە طوبراقىدە برسىاق او زرە
دكىلدر .

زراعت طوبراقلىرىنىڭ اكزىستىدە كىرج او فاق بىوڭ پارچە
و قوم ھىئىتىدە بولۇر اىسەدە اكزىيا كۆز ايلە كورەنگز درجهدە
غايت كۈچك جزو شەكلەندە طوبراغك سائز اجزاسىلە تر كې
ايمش بولۇر كىرچك ھىئىت مختلفەسى طوبراغە بشقە بشقە

خاصه‌لر ويرديكىندن آشقان برجتىجي مذكور كىرجىك هيئت
وشكلنى دقت ايله تحقيق ايتك كركدر ايچە توز كىرج نباتاتى
كوزل بسل انك ايچون لزومى مقدار ايچە توز كىرجى حاوي
اولان طوبراقلىر سائىر كىرجىلى طوبراقلىردن زياده منبت
ومحصوللى اوولور .

بر طوبراقده ۱۰۰ ده ۵۰ دن زياده كىرج بولنور ايسه
او طوبراق كىرجىلى ياخود تباشلى طوبراقلىردن صاييلور .

(كىريتىت كىرج) الجى

اشبو الجى دينلان طوز زراعت ايچون غايت اهمىتلى
معدنى بىر طوزدۇر حامض كىرىتى ايله كىرجىك يېنى (حمض
قالحئوم) تر كىيىندن حاصل اوولور و طوبراقده كىترت اوزرە
بولنور چوڭىدى طوبراقلىك اوزرىنە قالىن طبقلەر وبعضاً
آز واسع ومدور تېھلىر تشکيل ايدىلر .

مذكور طوزك خميت كىرجىدىن تفریق غايت قولايىدر چونكە
الجى روحلرى كوردكە خميت كىرج كېيىق قايانامىز
وطراناق ايله سهولتىلە قازىنور نتەكىم فحميت كىرج طرناغە
طيانور .

الجى بياض طادسز صودە ارىيىز واڭشىدید آتشىدە پارچە.
لوب يوز المز بىر طوزدۇر خالصى ۱۰۰ ده ۲۰ صو چىك قىقىز
خورلۇز بوكا چىك الجى دىرلىر فروننە ياقلىيىنى زمان مذكور
صوپى: غايىب ايدىركە اولىزمان پىشىمش الجى اوولور اشبو پىشىمش
الجى توز ايدىلوبىدە كىندو مقدارىنە مساوى صو ايله قارشىدیر .

لدقده بر قاج دققه ظرفده صيق وغايت سرت و مقاومتني بر
خمور تشکيل ايده آکر بومخور احیقده بر اقولور ايسه آتشك
تأثیريله ضایع اينديکي صوي تکرار الور اندن صوکره بر دها
صو قالديز من .

آچي هر نه قدر صوده از اريز ايسهده ير يوزنده افان
صورلوك اکثريسته اريمش اولديني حالده بولنور بيکار وکيرجلي
طوبراقلرده بولنان قوييلرده دخني وارد بر بویله صو کوج هضم
اولنور سبزه پيشيرمكه دخني کلز صابوني کوبورتمنز قابلرک اطراف
وديلرنده صيق بر طورتی برافقور بویله صورلده بولنان مواد
نشادر روحيله ديه چوکردىلور الجيل قويي صورليه سنين
يعني چوق سنهلر ياشابيان نباتاتي صوارمه گلز زيرا فدانلر اولا
ضعيف بر حالده سوروب نهايت تلف اولديني تجربه اولنمشدر
سنوي يعني بر سنه ياشابيان فدانلره گلنجه بو فدانلر غدارلينك
اک بیوک قسمى يراقلريه هوادن الدقلري و طوبراقده از وقت
قالدقلريچون بو صورلدن اوقدر متضرر اولنر ايسهده بقاه فاصوليه
وبو کي نباتاته مضردر چونكه بویله صورلى کورن فدانلرک
دانه لري کوج پيشر .

بو اغير صورلى استعمال ايمزدن براز وقت ايجنه خفمت
سوده علاوه ايله اصلاح ايدرلر على السويه بهر انبار صويه
بو طوزدن ۳۲۲ درهم قاتلديني کي اچي يه تأثير ايذوب ديه
چوکردر او وقت صوي پشقه قابه الوب قوللانورلر .
هر طوبراقده اچي بولنر و حتى الجيل طوبراقلرده دخني

خميٽ كيرج قدر الجي چوق دكادر فقط مستتا بعض طوبراقلر بولنور كه الجيسي چوق اولديغىندن قورى واز صيقى اولوب كيرجلى قوملى طوبراقلره بكتىرلر بوييه طوبراقلر سيجاق مملكتىلرده صولاندىني ياخود التنده صولاق طوبراق بولندينى حالده قورو يوب قيسير قالور فقط صوغوق مملكتىلرده براز تازه كوبره ويريلور ايسه، قايصى شفتالى كبي بادمى چكىركلى ميوه اغاجلىنى كوزل يتشديرر

يرك التنده بولنان الجي هوا كورمدىكىندن موجود اولان حيوانات ونباتات بقايسى رطوبتك تأثيريله اكتريا تغير ايدرك (قالچيؤم سولفورد) تحول ايلىر كه شو حالده نباتاته پك زياده مضرت ويرر زира بتون قلوى سولفورلر نباتاتك كوكلىرىنه طوقانور ايسه چورودر (قالچيؤم سولفورد) يعنى كبريتيت كيرج هوانك تأثيريله فشق چوقور بتافقق وعلى العموم بتون طورغون صولرك اطرافه نشر ايلىكلىرى فا قوقولره سبيت ويرن كبريتى مولدالمايه تحويل ايدر بو كبي ماده لر وصولر صيقىجه هوالنديريلور ايسه قالچيؤم سولفورد حامضه دونه رك كبريتيت كيرج حاصل ايمسيله فنا قوقولر مندفع اولور

فوسفوريت كيرج

اشبو فوسفوريت كيرج بـ نوع كيرج طوزى اولوب طوبراقده اصل كيرجىن پك از بولندينى حالده يالكز او مليوب هان داماً فوسفوريت ماغنزييا يمور وشاب ايله مشتركدر

بو طوز بر يرده نادرأ کلیتلو و طوبیلیجه بولنور بولندیني زمان دخى عادى مرمس كېي دها سرت قیالر تشکيل ايدر اوفاق دانه و پارچملرى هر يرده واردر تباشلى طوپراقلرده بياض تباشر ياخود تباشرك التىدە بولنان يشيل قوملر ايچنده دوزكۈن طبقه شكلنده كورىنور ايچنده از چوق بوجڭ قبوقلىيە طوفاندىن مقدمكى حيوانات بقايسى بولنان چوكىنى طوپراقلرده پك ازدر قىا بلۇرنده دخى بولنوب مرکباتىله زراعت اولنان طوپراقلرمى تشكىل ايلى انك ايچيون منبت طوپراقلرڭ اكتىسىنده بو طوزك بولندىغىنە تعجب ايتامىلىدر خصوصىلە طوپراقلرده بولنان حيوانات و نباتات چوركلىرى بو طوزك خلقىنە معاونت ايدييور چونكە حيواناتك يومشاق وقى اعضاسنڭ و خصوصىلە كېيكلرىنىڭ مواد اساسىيەسندن بريده بو طوز اوlobe اغىرقلرىنىڭ (ايکى خىسى) بىشىدە ايكىسى كىرجىدىن عبارتدر

انسان و حيوانك قان سدىك و امثالى مايغانىنده بولندىغى كېي عموم نباتاتىدە و بولنردىنده بعضىسىنىڭ از جملە صاپلى نباتاتك دانەلرندە پك چوق واردر مثلا بوغداي كولنده كىرج ماغنىزيا پوتاس سودا و تيمور ايلە مشترىك اولدىنىي حالدە ۱۰۰ ده ۴۷ و بتون كوزل و منبت طوپراقلرده ۱۰۰۰ ده يارمدىن اوچە قدر فوسفورلى كىرج بولنور خالص اىكىن بياض لىتسىز قوقوسز و صودە كاملاً ارىيوب يالكىز روحلر ايچنده ارىير بر طوززدر بو وجهله حامضلر ايچنده ارىيان فوسفورىت كىرج نشادر

روحیله قوش باشی قارکی دیبه چوکر دیلور حامض خمی
دکر نشادر طوزلری بولنان صوده دخی اریر یاغمور صولرنده
دائماً حامض خمی و نشادر روحی بولنیدیغیچون طوپراقده
بولنان مذکور فوسفوریت کیرجی حل ایله فدانلره ایصال ایلر
اورته حساب ایله ۱۰۰۰ قیه طوپراقده ۱ قیه حامض فوسفوری
بولنور وبوقدری دخی فدانلرک احتیاجنه الیر .

{ ماغنیزیا } انکلایز طوزی

بواسم (حامض ماغنیزیوم) ویریلور هیچ بروقت يالگز
بولنیوب حامض سلیسیت خمیت کبریتیت ازووتیت و فوسفوریت
ایله مشترک بولنور خمیت ماغنیزیا اکثریا خمیت کیرج ایله
مشترکدر مقداری اندن زیاده اولور ایسه طوپرااغه ایلروده
ذکر اولنه حق کیفیاتی ویر .

کبریتیت وازووتیت ماغنیزیا قلورر ماغنیزیوم کی اریش
اولدینی حالده بیکار و چشمے صولرنده دخی وارددر عموم معدن
صولریله منبت طوپراقلرده فوسفوریت ماغنیزیا فوسفوریت کیرج
ایله مشترک بولنور سدیکلرده فوسفوریت کیرج چوق اولد .
یغندن کوبره و طوپراقلر بونکله پک زنکین اولور فدانلرده
و پک چوق جبوبات دانه لرنده دخی وارددر بو طوز بولنیان
طوپراقده نباتات یتشه من جبوبات کوللرندہ بولنان فوسفوریت
ماگنیزیا اتی المقداردر .

	١٠٠ ده
مصر بوجدادی	٤٦,٣
بوجدادی	٤٣,٣
ارپه	٢٢,٤
يولاف	٢٠,٨
نخود	٣٢,٤
فاصولیه	٣١,٣

فوسفوریت ماغزیا کندو گندویه ارمیوب فوسفوریت
کیرج چ اریدیک شیلر ایله او دخی قولایقله اریر خالص
ما غزیا یاه کنجه بیاض یومشاق غایت خفیف لذتسر قوقوسز
صوده هان ارمیز کیرج کبی منکشه شربنی یشیله دوندرر
آجی بوطوزدر .

فحیمت ماغزیا کیرج چ پك زیاده بکرر فحیمت کیرج دخی
بیاض هان ارمیز لذتسر و غایت خفیدر آتشده قیزار تیلور ایسه
حامض فحمی بی ترک ایدرک یاقیجی ماغزیا کیرجی اولورشوندر
وارکه بوکیرج عادی کیرج کبی صوکورر ایسه قیزوپ قارمن
وکسیلمز اک خفیف روحلر ایله قاینایوب فحیمت کیرج کبی
حامض فحمی ایله مملو صولردہ اریر فحیمت ماغزیا منبت طو.
پراقلرده پك آز بولنور بولندينى وقت طوراڭلۇق قو ئاباتىمىسى
آرتىر مصربه نىل مبارڪك مشهور طوراقلرىنىڭ قوئ ئاباتىه
لری بوطوزك زیاده بولنمىسىن ناشيدر .

فیحیت ماغنیزیا فحمیت کیرج ایله مشترک و مساوی بولندلری
طوبراقلر زراعته اوقدر یرامن .

{ قالیه } پوتاس

اشبو پوتاس بسیط بر جسم اولوب مولدالمحوضه ایله
(پوتاسیوم) نام معدنندن مرکب بر جسمدر بونهض بر جوق
معدن و قیالر مرکباتنده بر طاق حاضر خصوصیله حاضر
سلیسیت ایله برابر موجوددر كذلك حس اولنه حق قدر اسکی
ویکی تشكل ایدن هرنوع کیل و کیرجلی طاشلدده بولنور
تبasherده دخی ۱۰۰ ده ۱۰ قدر موجود پوتاس اولدینی
کورلشددر .

اشبو طوز هرنوع منبت و خصوصیله غایت محصولدار
اولان طوبراقلرده بعضاً انحق بیکده بر راقج نسبتده بولنور
بعض یارلرک طوبراقلرنده بالطبع پك چوق ازویت پوتاس
ینی کهر جله واردر مثلاً چین هندستان عجمستان عربستان
عجارستان آناطولی ودها سائر یارلرده اولدینی کی اکثریاً طوبرا .
غلک یوزنده بیاض اینجه طوکوق پیراچقلر هیئتنده کورینور
لذتی احیدر هان دائم ازویت کیرج ماغنیزیا و نشادر ایله
مشترکدر یریوزنده ک صولردہ اریش اولدینی حالده و حیوانات
ونباتات اعضا سنده دخی بولنور ،
پوتاس نباتات کوللرنده فحمیت پوتاس هیئتنده پك چوق
واردر ایشته زیاده ارییان اشبو فحمیت پوتاس صوده طور .

دغه کول صویی واشبو کولک صویی تخر ایدوب قورودقده
جارشولرده صاتیلان قالیه اولور .

سوده

سوده حض سودیئومدر پوتاسه بکزر معدن و قالی
ترکیب ایدن اجسامدن بری اولوب صوان شاب کیرج ماغزیا
پوتاس ایله برابر بولنور .

کذلک کیللرده و کیرجلرده دخی مشترکاً موجوددر برطاق
طوزلر وبخصوص کبریتیت فوسفوریت و قولور (دکرطوزی)
کبی طوزلر تشکیل ایدر سوده حیواناتده دکر صولرنده و کنار.
لنده نشو وغا ایدن فدانلرک کوللرنده خمیت هیئتده بولنور
ایشته تجارتده سوده دینلان شو ماده دائماً مذکور فدانلردن
استحصال اولنور و بونکله طیانقلی صابونلر یاپیلور .

پوتاس و سوده علی العموم (القالیس) اسمیله یاد اولنهرق
شاب کیرج و ماغزیا کبی حض معدنیلردن سهولتله تفرق
اولنور چونکه پوتاس و سودا صوده لایقیله اریسیوب لذتلری
دخی طوزلی اولدقدن بشقه نباتی ماوی رنکلری یشیله تحویل
ایلر منبت طوبراقلرده (قولریت سوده) یعنی عادی دکر
طوزینه پك آز تصادف اولنور فقط طوبراقده بو طوزدن
۱۰۰ ده ۲ دن زیاده بولنور ایسه اولوقت اربه بو غدای کبی
صابلی فدانلر بیومکدن قالور بویله طوزلی طوبراقلرده یالکز
کندویه مخصوص بعض نباتات یتشور .

مشهور کیمیاچیلرک تجربه‌لرینه نظراً طوپراقلرده سوده پوتاس قدر چوچه اولیوب فدانلری بسلمکده دخی انک یرینی طوتمنز چونکه دکر کنارلرنده یاخود سائر طوزلی طوپراقلرده یتشان فدانلردن بشقه سائر فدانلرده پك جزوئی ویا خرد هیچ سوده بولنzer .

حوض حديد و حوض مانغانز

بو ایکی حضله برلکده او له رق طوپراقلرده چوق بولنور ایسه‌ده حوض حديد کلیتلو اولدینی حالده مانغانز يالکر قیالرده فقط پك آز بولنیور .

حوض حديد زراعت طوپراقلرنده حوض اخیر هیئت‌نده کرک يالکر و کرک حامض فمی صوان و فوسفور ایله برابر مشترک‌کدر خالص حالده صوسز رنکی قرمزی و مرکب اولدینی حالده رنکی اسمر صاریدر قیا طاش صاری بالحق و کیللرده کورینیان رنکلر شوایکی حوض حديد اخیرک حايدر .

خمیت حديد قیالرده ویر یوزنده بولنان صولرده دخی موجود اولوب حامض فمی واسطه‌سیله حل اولور تیمورلی صولرک اقدقلری محللرک دیب و کنارلرنده براقدقلری صاریجه بویالی جلدی اثر اشبو حوض حديددر .

حوض حديد بعض طوپراقلرده کبریتیت هیئت‌نده دخی بولنوب طوپراقلره یشیل بر رنک ویر چوق اولور ایسه طوپراقلر قوه انباتیه‌دن بتون بتون قالور از اولور ایسه

قوه انباتيه يي ارتور زира نباتاتك غير خشي اقسامني سرعتله
يشيللنديرر و بويوزدن هواده بولنان حامض فمينك اريمسيله
فحملك نباتاته حلولنه يادرم ايدر .

منبت طوبراقلرک الت طبقلرنده تيمور حامض اول حالده
وبعض حامضات حيوانيه ونباتيه ايله مشترڪاً بولنوركه اولوقت
اكا (حامض اوليقي) ديرلر اسمر اولور صبانك قالديريديفي
ترزكلره قويورنك ويرر حمض حديد متوع طوبراقلرک تحيللا .
تنده ۱۰۰ ده ۳ دن ۱۴ بعضاً ۹ دن ۱۱ قدرى كورلىشد .
برخيلي زمان حمض حديدده خصوصيه حامض اول حالده
ايكن نباتاته مضر نظريله باقمقدمه ايدي صوكره دن بالعكس
طوبراقلرک قوه انباتيه ليني ارتuran و سائطدن اولديفي اكلا .
شلمشد .

رطوبتلى هوائي كوردكده مائيت حمض اخير حديدده تحول
ايديموري فقط بوتحول منحل صوالملدجه وقوعه كليدىكتىدن
بوصويك مولد الموضسى هوانك ازوتيله برشمرك غدائى
عظيمى اولان نشادرى حصوله كتورر حمض حيدىلدده بر
چوق نشادر دخى بولنديفي محقدر .

بوندن بشقه طوبراقلره قاريشان مواد حيوانيه ونباتيه
بقاياسي تدرج ايله چوريسيوب بر قسمى يكى محلول مادهله
وديكلرى حامض فحمى وازوت هيستى كسب ايدر حمض حديد
اخير حامض اوله تحول ايدرك مواد مذكوره نك چوريسنه
سبيت ويرن مولد الموضسى حصوله كتورر بوصورته حمض

حدید اول هوادن الدینی مولد المخصوصی مواد مذکوره یه
ایصال ایله تحويل ایلر .

ایشته بربارینه قاریشوب برلشمیری ایله قیا وسائل معدن
وطوبراقلری ترتیب و تشکیل ایدن باشیلجه مرکبات کیمیائیه
بونلردن عبارت اولوب بینلرنده اولان فرق ایسه مرکب
اولدقلری مواد معدنیه نک مقدار جه ازلق و چوقلاغیدر بورایه
قدر طوبراقلرک صورت تشكیلرینی و مرکب اولدقلری مواد
معدنیه نک کیفیاتی بر تفصیل بیان ایلک بوندن صوکره طوبرای
قدلک تقسیماتی و منبت وزراعته صالح اراضینک ترکیاتی تفصیل
ایده جگر .

ایکنچی فصل طوبراقلرک تقسیمات و ترکیاتی

دنیاده دورلو دورلو طوبراقلر موجود اولوب هر برینک
نباتاته بشقه تأثیری اولدیندن چفتیلرک اشب طوبراقلری
وفائدہ لرینی بیلمیری لازم در منبت طوبراقلر متوع اجزادن
مرکبدر طوبراغلک اصلی قیا اولوب قیالر ایلک حاللرنده قوی
وقتی اولدینی حالده صوکردن طوبراغه تحول ایدر .

صورت تحولی دخی شویله درکه طاشلرک او زرنده دورلو
دورلو تحف منظر ویوصونلر حاصل اولوب رطوبت اخذ
ایلديکی جهته قارک کونشک هوا و صویک تأثیریله طاشلرک
یوزی قازینوب چوریکه باشل منظر ویوصونلر دخی چوریوب
بربرینه قاریش رق غایت اینجہ و منبت بر طبقه طوبراق وجوده

کلور و بونك ایخنده دها بیوک یوصونلر ظهور ایدر بونلر دخی
بر طرفدن چورر و بر طرفدن طوپراغنی ارتور بعده آکرلتی
او تلری و صوکره چالی چربی وجود بولور بولیله بولیله هرسنه
چوغالوب صرور زمان ایله زراعته الويرشلی طوپرافق حاصل
اولور .

بو طوپرافق بولندقلری موقعلرک صریلغىدن ياغمور و روز .
كارک شىتدىن اشاغى اقوب ويوكسک طاغ و تېلردن چوقور .
لره طوغى اقان سىللرک تصادف ايلدىكى طاشلى قويارمىندن
صویك اوكته دوشوب يوارلنان و بىرىئە چارپەرق آشىنوب
پك كۈچك و خرده خرده پارچەلنان طاشلر بونلاره قارىشوب
اطراف صحراىدە وسائل اواوا و چوقۇرلۇدە بىركور قالور ظن
اولنوركە بزم درەجىكلەرىزىك و وادىلەرىزىك طوپرافقىنىڭ اساسى
اشبو خرده طاشلاردىن عبارتدر .

الچاق محللرده طوپراق درين و چوقۇق اولوب موقع
يو كىسلەكە طوپراق دخى ازاالور بعض طاشلر كوشك اولدىيىندن
پك قولاي طوپراق اولور .

طوپرافق اساساً كىل صوان و كىرجىن عبارت اولەرق
اوچە تقسيم اولنور بر طوپراقتىدە بونلاردىن هەقتىغىسى زىادە
بونلور ايسە ااكا كورە كىلى قوملى كېرجلى طوپراق دينور اشبو
اساسدىن بشقە طوبراقتىك دها بر چوقۇق مىكباتى اولوب بورادە
تفصىلى او زون ايسەدە چىتىجىلر اىچىون پك اهمىتى اولدىيىندن
بونلارى ترکىب ايدن اجسام ایله تائىراتنى وەر بىرىنگ درجه

قوئى تعریف و بیان ایمکە محبورز دها توربلى ماغنزيالى و سائىر طوبراقلى وار ايسەدە آكتىيا نادر بولنور .

كىلى طوبراقلى — كىل صوان شاب و تيموردن مركىدر برقازانغان اىچنه قونوب صو ايله قاينادلسە شو اجزا يكدىكىرنىن آيرلىز تحليل اولنقدە ۱۰۰ ده ۵۸ صوان ۳۶ بىحق شاب و ۵ بىحق حض حديد بولنور ايمدى اشبو كىلى طوبراقلى صاف و يا صاف يە يقين اولدىيەنى حالده زراعته قابل دكىلدر رنىكى آكتىيا اسمى صارى ويا قىزلىسى او لور طعمى قوقوسى كىل كېي در دله يايپشور .

غايت سرت وصيق بر طوبراق او لدىغىندىن بى پارچەسى الده يوارلاق يايلىور ايسە چوق وقت طيانوب شكلى بوزمىز قورا قاقلارده غايت كىكىش يارىق و چاتلاقلىرى پيدا ايدوب ياغمورلارده قبانور آياغە وچفت آلاتىنە يايپشوب قالور قورى ايكن آغيرلەتكەن هان ايكن قاتى صو چىك چامورى ملايم واسنك او لور قاينادىيەن زمان آيرىلىور درجه ده ۱۰۰ ده ۱۵ قومى او لسە بىلە يەنە حقيله زراعت او لە من فقط قوم قارشىدىلىغله او زلى طوبراق نامنى آله جىندىن بالتجربە آتىدە بىان او لانا نباتاتى يىشدىزىر .

بۇ او زلى طوبراق سنه تك او ج موسمىنە يەنى يازدىن ماعدا و قتلرده ياش و صوغوق او لور بعض وقت بىركتلى مەھصول و يىر ايسەدە كىچ يىشور و كىفيتى دون او لور آغا جىلىنىڭ او دۇنى او قدر صاغلام او لمدىغىندىن طيانقسىز و كوكىلردىن سرىعا متأثر و آكتىيا علتلى او لور .

آکینل مساعد سنه‌لرده کوزل یتشور فقط دانه‌لری آز
اولور اوراقدن اول صولری چکدرک ایری کورینور ایسه‌ده
صوکره قورو نجه دانه‌لری کوچلور يالکر صمانی ایچون آکیلان
حبوبات دخی اعلا اولور ایسه‌ده صمانلری او زسز اولور بو
طوبراقده یتشان پتاهه طورب و بونک کی سبره و میوه‌لر ایری
فقط لذت و قوتلری آزدر .

بویله کیلی طوبراقله زراعته شایان جسم اورمان اغا جلریدر
زیرا بیوک آغا جلرک سائز فدانلره نسبة ڪوکلری قوتلی
اولدیندن خیلی مسافه قوللار صالحوب یایلور بونلردن بشقه بله
و یونجه انواعی کی سنوی و سنین بر چوق یشیل سبزه دخی
یتشور .

بو کی طوبراقله قازمق سورمک کوچکدر زیرا بهارده
و قیشده غایت صيق سرت و یوغون بر چامور پیدا ایدرکه
ضیان پولق ایشه من بالعکس یازین اولقدر قتی و قوى اولورکه
وقت مساعد اولسه بیله ایشلئىسى هم مشکل و همده مصرفلى
اولور .

ایمدى بونوع طوبراقله زراعته يراد بحاله قويق ایچون
اولا چوق دفعه ضیان سورکى ایشلوب اینجلدکدن صوکره ایبه
وايرى قوم كسمه و كيرج قارشديريلور اصلاح ايديلور
كيرجلى كسمه زياده قارشديريلور ايسه فائده‌سى چوق اولور
زيرا طوبراغك اجزاسى كوشدر .
كيرجى دخی بر چوق فائده‌لری واردکه بونلردن اشاغىدە

بحث اوله جقدر بوکی قى طوبراقلره يشيل كوبىه ويرمك
يعنى بقىه وسائل حبوبات اكوب چىچكە كلايدىكى كې سوروب
طوبراغه قارىشدىر مىق بىوك فائىه ايدر زира يشيل كوبىه هم
كوبىه وهىدە مصلح يرىنى طوتار فقط الخاق يىلدە بولنان
درىن كىلى طوبراقلر صوغوق ورطوبتلى اوله جىندىن اوحالىم
بو يشيل كوبىه لر اصلاحە كافى اوله من زира بو كوبىه لرى چورو.
ته جىك قدر طوبراق سىجاق دكلىر انك ايجون يشيل كوبىه لرە
كىرج ياخود قيون باركىر كوبىھسى ويايانق كىك توزى كېي
طىعتلىرى سىجاق كوبىھ قارىشدىر دقدن صو كىر استعمال
اولنور بالعكس يو كىشك يىلراك آز درىن كىلى طوبراقلر يجون
سىجاق كوبىه لر مخاطرە لىدر بولىلە پو كىشك طوبراقلر دە
يوقارىدە دىدىكىمىز بقىه وسائل حبوبات اكىلوب چىچكە كلىزدىن
اول سورىلوب طوبراغه قارىشدىر بولور ايسە اعلا اولور.
كىلى طوبراقلر ايجىنده بولنان قوم و كىرجىك كىزت و قىتلە
كورە برقاج قىسمە ايرلىشىدر.

۱ - تيمورلى كىل . بعض كىلى طوبراقلر دە (حمض حديد)
تيمور پاصى چوق او لىيغىندىن رىنكى قرمى سياه و آز جوق
قويو صارى او لور رىنكە كورە قىزل سياه و صارى طوبراق
دىرلر صولاق و جيويق دكلى ايسە نباتاتە ضرر ويرمن فقط
تيمور پاصلانك زىادەسى و طوبراغى جيويق او لمىسى هەحالىم
مضىدر بوطوبراقلر دە كستانە و حوش كې جىسم اغاچلى

پتشور اکین ایچون مارن ویا کوبره ایله اصلاح ایمزردن استعمال
ولنامسنى توصيه ایدر .

۲ — کیرجلی کیل . کیل ایله کیرجك مقدارینه کوره
قوتلري مختلف اولور حاوي اولديني کيرج اينجه ايرى قوم کي
ایسه زراعتىچه اشاغىدە ذكر اولنان كيلى قوملدن هان چوق .
فرق ايمز فقط کیل ایله کيرج برى بىريله قوياً اتحاد ايدر اىسى
بعض مارنلى طوبراقلىخ خواصنه مالك اولور .

بوطويراclar اوزلى طوبراقلى قدر وبلکه دها زياده ياغمور
صولىنىي اليقويوب كوكلارك نهايىته قدر بىنوع چامور تشىكل
ايىرلەك ياغمورلى سەنھارده حاصلاتىندن لايقلە فائىدە كورىلە من
ايىلک بهار غايت ياش اولدىني جەتلە اكىمە كەلەجىكى كېيىچى
بەھارده دىخى قابل دكىل ايسەدە ياغمور باشلامقىسىز غايت ايركەن
طاوينى بولەرق امك لازمكlor شوحالدە بىلە ياشلىڭ كېرىتىلە
ايىلک بهار طوکلرنىن زيادە متائىر اوھەجىندن اكثريا حاصلات
الىھەمن ايىلک بهار ياغمورلىرى خىدقىل واسطەسىلە خارجە
اقيدىلوب حرارت هوا صوينى آلور اىسىه اولوقت چابوق يىشان
نباتات يعنى قره بوغداي وپتاهه وبعضاً چاير فدانلىرى دىخى
اکيلور .

بعض يرلرده هان صاف قوملىرىنى ذكر اولنان كيلى
کيرجلر بولۇرلەك ايكىسىدە اىشە يرامن بولىلە يرلرە ايو طوبراق
علاوهسىلە برايىكى سەنتى اوستە كتوروپ بىر بىريلە قارشدە
يرلىلور اىسىه قابل زراعت اوھە بىلور .

٤ — قوملى كيل. زراعتعجه قوتلى و خالص طوبراقلر ناميله
كيللى قوملر ايكي يه آيريلور قوملى طوبراقلر صو طولى برقاب
ايچنده برقاج دقيقه فارشدىرىلىلور ايسه قومى اغىر اولدىيغىدن
دېبە چوکوب كيللى صوده قالور ايچنده اوچدە بىر دىكىرنەدە
بردن يارى يه قدر ايچە قوم و صوان بولنور .

قوتلى طوبراقلر هان كىرجلى كىللار كېيىرىپىسى سائىر
طوبراقلردن زىادە كوج ومعرفلى اولور مساعدەلى يعنى
نه چوق ياغمورلى و نەدە چوق قوراق اوليليان سنه لىرداه اىوجه
قازىلور ايسه غايت محصولدار اوله بىلور آز ياغمورلى يازلىرداه قوتلى
طوبراقلر نباتاتى الويىرە جىڭ قدر رطوبتلى طوتەرق حاصلاتى
آرتىر رفقط زىادە قوراق و ياغمورلى سنه لىرداه محصولى آزاولور بوندىن
بىشىق بولىلە طوبراقلرە پك آز نباتات زرع اولنور نباتاتك
بعضىسى بو كېيىرى طوبراقلرى اصلاحە . مساعد او لمدىيغىدن عادى
وقوقولى يونجە آكيلور ايسه كوكلىرى درين كيدوب طوبراغڭ
اجزاسنى تفریق ايلە خېفيكتىدىرر و صوڭكەكى سنه كوزل مزرو .
عات يتىشدىرىر .

بولىلە طوبراقلرە بوغدىاي و يولاف مناسىدر فقط يازىن
رطوبتىليجە او لمدىي حالىدە سىنين صاپلى فدانلار دخى ايو كله .
جىكىندن او تلاقايچون چاير امك دها ايدىر .

بىلە نخود بورچاق مردمك هنديا لختە قوتلى طوبراقلرە
دىكىلور و سائىر كوكلىرى يىنور نباتات آكيلور قولۇرا خىشخاش
خردال و امثالى دخى يىشە بىلور اكىر موقۇمى دوز والچاق ايىه

زیاده رطوبتلى اولور خصوصىلە اوكلين كونشىن و طاغ واورمان سايەندە اولوبىدە رطوبتى چىك روزكارلرک جريانىندە محروم ايسە اوحالىدە صوغوق طوبراقلىرىن صاييلور صولرى اقىدىلە من ايسە قواق سكود و امثالى خفيف او دونلى اغاچلىغىرىسىلە اumar ايديلەرك هېچ اولىز ايسە او دونلى التور .

خالص طوبراق . قوملى طوبراقلىرى ايلە قوتلى طوبراقلى يىننەدە هان كىلىل قوملىرى كىي بى طوبراقلىرى اولكى قدر اغىر و صوغوق دكىلر اىچىنە يوزده ١٠ - ٣٠ قدر كىرج واردر بى طوبراقلىرى دەن نوچ نباتات و ميوه اغاچلىرى اكىن و صناعە مخصوص فدانلىرى كۈزل حاصلات ويرر وەن نوع كۆبرەيى قبول ايدىر مصلحاتە نادرا احتىاجى اولور چونكە ترکيياتىندا اوج عنصر يعنى كىل قوم كىرج اكثريا بىرادىددەدر .

قوملى طوبراقلىرى — قوملى طوبراق دىدىكىمىز اىچىنە قوم و صوانى كىل و كىرجىن زىادە اولان طوبراقلىرى فائىدە و ضررى دخى كىلىل طوبراقلىرى عكسىسىدە اولا صويى طوتەمیوب ياخمور و ساڭر صولرى قالبىوردىن سوزىيلور كىي سوزىلوب كېر ايلك بھار جابق ايصىنور ايسەدە يازىن درحال قورر .

صوغوق و ياخمورلى اقليمىردى قوتلى طوبراقلىرى كىي نباتات يتشديرر ايسەدە صىجاق معتدل يىللردى يتشديررە من حالبوكە اولوقت قوتلى طوبراقلىرى يىشىل طورر قوملى طوبراقلىرى اىچىنە بولنان قومك جنسىنە كورە صارى اسمى و بعضاً كىرجلى كىي بياض اولور آووجە آلندىندا كىلىل طوبراق كىي طوبلانمىوب

در حال او فانور قورىسى دله وياشى اياغه وچفت الاتنه ياسىمىز
قاىزلىدىغىنده تركلەمپۇب اينجىلور بوطۇرالقلرى قازمق امك قولاي
ومصارفى آزدر نە قدر ياش وياقورى اولسە كىللر كې آلاته
 مقاومت ايده من زира فوق العاده خفيف اولدقلرنىن هوانك
غازلىنى سھولتلە چىك .

دائماً اويناق اولدقلرنىن فدانلىرى لايقىلە طوته من قوتلى
 طوپراقلرى كې تەنم امكىزدىن اول دوزلىتك اىستىز يالكىر تەخلىرى
 ستر اىچون بىر طرميق كىزدىرمك كفایت ايدىر ايسەدە طوپراق
 پك خفيف اولدېغىندىن طرميق يېرىنە اغاچ طاش ياخود تيموردىن
 اغىر سوركى استعمالى دها ايدور قوتلى طوپراقلرىك قوئە انباتىه .
 سنى وقايه اىچون اك مەم ايش زىادە ياشلىقىن قورتارماق اولوب
 قوملى طوپراقلرى ايسە بالعکس الويىرە جىڭ درجه ده صولاق
 طوتلىق لازىمدر .

بوطۇرالقلرى اويفۇنسىز لقلرى صولامغا دفع اولور بونلىر
 اىچون سو كوبىرىدىن دها اينىودر زىادە سو وىرلىلى ويازىن الدن
 كىلدىكى مرتبە كونشك طوغىيىدىن طوغىرى يە تائىرنىن حافظە
 ايدىلىيدىر باخچوانلار بويىلە طوپراقلرىك اوزىزىنە اكىن صابارى
 ييايلر ايسەدە بىوك و كىكىش ترلاالرە كورە مەكىن دىكىلدر .

بعض محللىرىدە طوپراڭىك پك آز التىدە سو بولنديغىندىن
 ترلانك اوزرىندىن طوپراق التوب سطحى سو يىك يوزىزىنە
 ايندىرىلەرك طوپراغى دائماً رطوبتلى طوتارلىكە صوارىقىن

دها ايودر بويولده آز منبت طوبراقلر اك اعلا طوبراقلر
حاصلاتنك بش منلى محصولات ويرر .

بوطوبراغك خيفلکي واجزاسنك كوشكلکي جهيله قيشن
برىكىن صولر طوكىرك طوبراغى برقاج پارمك قباردوب كوكارى
آحىقىده براقدىغىدن صاپلرلر قورومسنه سبب اوپور .

بعضلىنك ازالتنده بالعكس كىلى طوبراق بولنوب اچىله جق
صبان اولكلرى برايىكى دفعه دها درىخە صبان ويا پولقادن
كچوريلور ايسە التندەكى كىلى طوبراق يوزە چىقار بو وجهمە
ايىكى اوچ سنه ئىرقدە اصلاح اوپور كرچە شومدت ئىرقدە
لايچىلە محصول الله من ايسەدە سوڭىرەدن كېلىتلى حاصلات الله رق
اولكى نەقسان قادىلور شايد قوم درىن ايسە بويولده اصلاحى
خىلى مصرفە توقف ايده جىكىدن اوحالىدە صرف نظر اوئىنق
لازىمەر قوملى طوبراقلىرى قىلاشدىرىە جق هەنۇم مصلحرلر
ايودر خصوصىلە كىرجلى كىل ورطوبى زىادە حفظ ايدن قره
صىغىر كوبىرەلرى ايو مصلحدىرلر غايت كىسکين كوبىرەلرلر قوملارە
فائىددەن زىادە مضرتى اوپور خصوصىلە قوملار نە قدر قورى
وصىجاق اوپور ايسە مضرتى اوقدەر چوغالور بوجنس طوبرى .
قلر برقاج نوعىدر .

١— كىلى قوملار . كىلى قوملار خالص طوبراقلر بىكىر يالكىز
قومى كىلەن زىادە در يارى يارى يە قوملى اوئىنجە خالص طو .
پراقلاردىن فرقى اولىز فقط قومى چوق اولدېنىڭ حالىدە انلىرىن
آيريلور شوپىلەك ياش اولدېنى وقت خالص طوبراقدىن دها از

چامورلور قورى اىكىن اجزاسى خفيف و كوشك اولمغله آووج
ايچنده صيقشدير مغله او فاتوب سرت دانهلى توزه تحول ايل بونلر
خفيفلكى جهتىلە بعضاً خالص طوبراقدن زيادە ايشه يرار خالص
طوبراقلرده يتشان هر نوع مخصوص گنويير گتان و امثالى ايله
خفيف و اوزلى طوبراقلردن خوشلانن نباتات دخى يتشور
اڭ ايوا گنويير و گتان يتشديرن طوبراقلر ۱۰۰ ده ۴۹ عادى
قوم ۲۶ كيل و ۲۵ كيرجىل اولنلردر .

بو طوبراقلر اورته حالدە خشين اولمغله غاز و ياغمورلر
كوزل تائىن اپدر كوكىرك اڭ ايجه صحاقلىرى بالسھوله ايچنە كىرر
صوپى چىكىكارى حالدە كىلى طوبراقلر كې لزومندىن فضله طوتوبىدە
طبقە طبقە توفيق ايتىز فى الواقع ايلك بهار عادى قوملى
طوبراقلردن كېچ ايسىنور ايسەدە كىلى طوبراقلردىن دها اول
سھولتلە قىزوب صىجاقاقلردا انلر قدر رطوبى مخافظە ايدر
نباتاتك اوياندىنى زمان كوبىرەلردى متىدل وصىجاقا بر رطوبت
ايچنده طوتدييچيون مولد الموضە و هوا سھولتلە طوبراغە
كچوب تحليل ايلر انك ايچيون بولىلە طوبراقلرى زيادە
قازىمە حاجت قالمىز هىدە هر نوع كوبىرەلرە كلور زира بىك از
چورك كوبىرەلرک تائىرەن تأخير اپدە جىڭ قدر صوغوق اويمدىنى
كې كىكىن كوبىرەلرک تائىراتى مخاطرە يە قويە حق قدردە صىجاقا
دكىدلرلى بول طوبراقلرە اتىدە مذكور طوبراقلر كې زراعته
اڭ صالح واعلا طوبراقلر نظرىلە باقلور
برده چاي و ايرماقلرك ميللرندن قوملى كىلى طوبراقلر

تشکل ایدر که سبی اکثر چایلر بو نوع قومی طوبراقلری
صولا یوب چکلد کدن صوکره براقدینی میلک ترکیاتنده کیل
وکرج بولنسدر بونکله برابرزیاده جه کوبره و مختلف مقدارده
چورک نباتات طوبراقلریله فاریشقدر اشبو میل طوبراغه
فارشدقده قوتی فوق العاده از تار بوطوبراق زراعته پک
ایو کلديکندن داری آرپه (هله) قره بوغدای شالغم پتاهه
واگا جلدن سکوت قواق میشه قره قاین دیش بوداق کولکن
اغاجلرینه غایت موافقدر

۲ - فونده قوملری . بونوع طوبراقلر باخچوانلر ایچون
برنجی درجه ده اعلا طوبراقلردن صایلور ایسه ده زراعته کلز
ترکینده ایچه قوم ایله بر مقدار شاب حض حديد و نباتات
چورکی وارد مرساعد و قتلرده اکثر فدانلر ایچون منبت او لوپ
 فقط بعضاً آز درین اولسیله صولر کچه میوب قیشین بالچقلی
طوبراقلر منزله سنه تنزل ایده جکی کبی یازین دخی پک زیاده
قورر .

بعضیلرک افاده لرینه کوره بولیله طوبراقلره بر قاج سنه
متعاقباً داری و پتاهه یاخود (هله) قره بوغدای اکیلوپ ینه
بر قاج سنه خالی بر اقیلور دیکرلرینه نظرآ برنجی سنه پتاهه
ایکنچی سنه داری یولاف یاخود شالغم واوچنجی سنه ینه داری
اکیلوپ ایسه طوبراق غایت محصولدار او لوپ ۱۰ یاخود ۱۵
سنه باقی قالمق ایچون بر اورمان یاپیلور .

فونده قوملری پک درین ایسه حوش میشه کستانه صاری

وساحل چامى كى آغاچلى اىچسون پك ايو طوبراقدر بونك
آغاچلىندن او دوندن بشقه سافر دخى آنور .

٣ — خالص قوملى . بونلار اكتشيا ذكر كنارلىندە او لوب
پك كوشك و كوبىرسز او لدىيىندن زراعته يرامن ايسىدە ايلروودە
ذكر ايدەجىمىز اصول اصلاحىه ايله ايو طوبراق حالە كتو .
ريله بىلور .

كىرجلى طوبراقلى — بو طوبراقده فحمىت كىرج سائر
مواددىن پك زىادە او لدىيىندن اكتشيا بياض طوبراق دينور او
قدر آغىر دكىلر چابوق توزالور و آووج اىچىنده يوارلاق يابىلدىيىندە
طيانىب كندو كندويه او فانور عموماً قورى وزراعته غير .
قابلدر چونكە درين دكىلر آز آتنىدە يومشاق بياض طاش
يا خود كىرج يېغىتىلىرى بولنىيىندن رطوبىتى سرىعاً چكوب
الور .

كىرجلى طوبراقلى اكتىر يرلرده باشىيجە ايى دورلودر برى
اوافق طاشىيدىر كە كىرجلى قوم ديرلىر دىكىرى اىنجە توز كېيى در
فقط كىرجلى قوملىك صوانلى قوملىدن فرقى او لدىيىندن انلردىن
بورادە تفصىلات ويرمڭ بىخى تكرار ديمىك او لەجىندىن صرف
نظر ايدوب كىرجلى طوبراقلىدىن صايىلان تباشى مارن وتوفلى
يعنى بىنوع بياض يومشاق طاشلى طوبراقلىرى تعرىف ايدەجىڭىز .
تباشلى ياخوداڭ طوبراق — بونك اكتشيا اوچدە ايكىسى
كىرج وبرىسى مقادىر مختلفەدە اىنجە قوم كىل بعضا ماغانزىيا او لدىينى
باتتجربە تحقىق او لىنىشىدر بولىله طوبراغك همان هىچ قوتى

اولیوب کرچه پتاهه آرپه یونجه قره بوغدای یتشدیرر ایسه‌ده
پک آشاغی وضعیف اولور آگاج جنسندن بالکر چام صنوبر کبی
آگاجر یشور صوی کورنجه چامور اولدینگدن نباتاهه ضرری
طوقانور قورودینی حالده یوزنده قوی وقى بى طبقه تشکیل
ایلر که زیاده کیللى طوپراقلر کبی چاتلار هوا و یاز یاغمورلری
نفوذ ایده من یوزی دخی پک صیحاق اوله‌جغدن هر حالده
مضدر .

طوکلرک دخی بو کبی طوپراقلره سائر طوپراقلردن زیاده
تائیری اولور طوکلر بوطوپراغی اولدوجه قالدیرکه آز درین
کوکلر بتون بتون آچیقده فالور اڭ بیوک مخذوری کېرجلی
ويانق طوپراق کبی هوادن مولدا لموضه چكەمدىکی و کوبره .
لری دخی چارچابوق حل ايلديکىدر اجزاسی اويناق اولدینگدن
کوبره‌يی دخی ضایع ايلر انك ايمچون تباشرلى طوپراقلر چوق
کوبره‌يی محتاج اولور مصلح علاوه‌سى دخی مشکل اولدینگدن
انك يرينه مناسب کوبره‌لر استعمال اولنهرق اصلاح ايديلور .
مثلا تباشرلى برطوپراغلک الت طرفه وياغمور صولرىنىڭ
جريان ايلديکى محللرە طوغى اوزون خندقلر آچوب شدتلى
ياغمور و بورالردن اورالردد بىرىكىن ميللىرى الوب اوفاق يېغىنلر
يايق صوکرە قى کوبره‌لر ايله قارشىدیروب ترلانك اوزرىنىه
يايق ايمچاب ايدرکە خىلى امك ومصرفه محتاجدر .

مارن . مارن نە دېيك اولدیني و ترکىياتىنده نە مقولە اجزا
بولندىقنى کوبره‌لرک مصلحات فصلنده بيان ايده جىزى كىل ايله

قاریشق اولور ایسه اکژیا صاری یه مائل بیانجھے اولور یاز
یاغمورلریله اوقاتوب انى متعاقب قوراقلوده سرتلور اوحالده
تباشرلى طپرافقى کې چاتلامن ایسەدە کیللى طپرافقى کې
زیادە سو چىكى بوندن ورنى بیانجھە اولدىيىندە كونشىك
حرارتى الهمىوب صوغۇق قالور و تباشرى طپرافقى کې
طوكىن قالقوب فدانلىك كوكلىرىنى آچىقىدە براقوور وانك کې
يانق طپراغىدە بولۇز .

کیلى آز ويرىنىڭ يوزى اکرى اولور ایسه كىرچە صور
درىنجە نفوذ ايدر فقط اوحالده قباروب اجزاسىڭ اغىرلەندىن
طولايى بىرى دىكىرىنى ايتەرك اشانى طوغىرى اقوب كىدر
مارنىلى طپرافقى اوقدىر مەھسۇلدار اولىيوب سىكانتىدە زىيادە جە
كىل بولۇر ایسه کیللى كىرجلى طپرافقىلەن صاييلور كىل
يرىنە فەھمیت كىرجى بولۇر ایسه تباشرى طپرافقى آندىرر .
توفى طپرافقى . توف بیانجھە قورى برمادە اولوب
طپرافقى زىيادە طاشە يقىن در علىالعادە خالص طپرافقىلە
التنىدە بولۇر بوكا يومشاق طاش دىيە بىلورز چونكە طپر .
قلەك آز التنىدە بولۇر ایسه اوقدىر سو چىكى كە برقاچ ساعت
صو كە طپراغىڭ يوزىندە رطوبىتىن اثر براقىز .

اصلى تباشىردىر تباشرى طپرافقىلەك التنىدە بولۇر ایسه
هان بنا طاشلى قدر سرت اولور يوزە كتۈرلەيىنكە خىلى
زمان طپراغى قىصىر ايدر .

مارن و تباشىر ايو مصلحلى ایسەدە توف بۇ خدمتە دخى

کلز بوكا براز کيل و قوم قارشديريلور ايسه نباتات يتشديره جنب
برحاله کلور مرور زمان چوق قازمه و چوق کوبره توفلي
طوبراقلى اصلاح ايدر الويره جك قدر درين اوپور ايسه
خفيف طوبراقلى مزروعاتى يتشديرر يونجه شالغم وامثالى
دخي اوپور ايسده اغاچلره و خصوصيه قازق کوكيلرينه کلز
يوکشك و مناسب موقعه بياض او زوم ايچون باغ اتخاذ
اولنه بيلور .

چاقلى و طاشلى طوبراقلى — اشبو طاش و چاقلىرك اصلی
صواندر بر چوق قيا و طوبراقلى ده بولنور طاشلى طوبراق
ايچنده اوافق طاش بولنان طوبراقلى دكلاك چوغى بويله
طاش و چاقلىرن عبارت اولان طوبراقلى دينور زراعت
نظرنده ايرى قوملى طوبراقلىرن فرقى انلرده بولسان فدق
قدر ايرى مدور طاشلرک جملهسى بونلرده كى كېي بر جنس
وطبيعتده دكىلدر چاقلى طوبراقلى آقوب كلدكلى طاغلرک
طيعت ترابىيەسنه كوره بعضاً صوانلى شابىي و كيرجىيدىرلر اوپله
طوبراقلىك اك چوغى صوان اوپوب براز کيل ايله دخى قاريشق
درلرکه بوکيل قىالرک توز المىندن ياخود صولرك براقدىنى
مىللردىن ظهوره کلور اىشته بوندىن طولايى چاقلى طوبراقلى
اكثريا قوملى - كىلى طوبراقلىرن صاييلور .

بو طوبراقلىك جنسلىنى ظاهره چقاران ايريجه چاقلىر
منبت طوبراق ايله قاريشق اولدىنى حالده اغاچ غرسىندن
بشقه ايسه يرامن خصوصيه تسويمىسى كوجدر صبان و پوللگك

حرکاتنه مانع اولور هله او روپا چبانلری هان هیچ ایشله یه منز
زورلانور ایسه قیریلور طوبراغی زیاده ایصینوب قوراقلره
طیانه من حاصلی بولیله طوپراقلر مصر و سموکلی بوجکلرک
انواعنه و مودی حیوانلرہ مسکن اولور فقط قاین قره اغاج
سکود میشه یتشه بیلور بونارک تخمی بولنمز ایسه چام جنسی
دیکلور میوه اغاجلرینه و با غلرہ ایوکلور کرچه چوق اوزوم
ویرمن ایسه ده طعم و کیفیتلری پك اعلاذر شرابلری شیره
وبکمزی دخنی مقبولدر .

اینجه چاقیلی طوپراقلر شدتلى صیجاقلر کلمزدن اول ایرکن
ادراك ایدن چودار ارپه کبی اکین یتشدیرر صوغوق طوپراقلرہ
قارشدیریلور ایسه سرت و یوغونلۇقى کیدرر یاغمور طوك
وسائەرەدن قیریلوب توزالان طاشلر طوپراقلری پك اعلا
ایدر مثلا کيرجلى طاش پارچەلری سھولتله توزالدىيىندن قوتلى
وکیللى طوپراقلری ایولشدىرە جکى کبی کیللى قیغان طاشلری
دخنی کيرجلى طوپراقلری اصلاح ايلر .

پلاندزلى طوپراقلر — پلاندز طاشنىڭ توزى غايت سرت
کیللى بر قوم حاصل ایدر بو قوم کيرجلى ياكیللى — کيرجلى
مصلحىلر ياخود كایتلو كوبىرە ايله اصلاح اولنمز ایسه ايشه يرامز
اساساً طوپراقلری پلاندزلى اولان مملکتىلدە چودار قزلجەدن
بىشقە بر شى یتشمز اووالرنده بولنان خدايى و صناعى مرعا
و چايىلر شدتلى صیجاقلرده رطوبىتسز قالمىزلى ایسه كوزل

اوت يتشديرر بويله طوبراقلرده يالكز ميشه وكتانه اغاجلرى
كوزل اولور .

ولقان طوبراقلرى — يانق طاغ طوبراقلى على العموم
خفيف طوبراقلردر سياحجه رنكلرندن بلو اولور سهوتله
توزالور قوملى وياكىلى — قوملى طوبراقلى كى زراعت اولنور
كافىجه رطوبىتى اولدىينى حالدە سائئر طوبراقلرك اكتىرندن
زيادە حصلات ويرر حبوبات بقاه انواعى وخفيف طوبراقلرده
يتشان عموم ادارەلى نباتات اسکى ولقان طوبراقلرنده پك اعلا
اولور (سبحىدادە) آتنە يئار طاغنىڭ جوارندە يتشان كستانه
اغاجلرى قدر جسيم اغاجلر هىچ بىررده كورىلامىشدەر .

تيمورلى — كىلى قوملى — بو طوبراقلرك قوملى طوبراقلردن
فضلە ايکى اويفونسازلىنى واردىرىرى حمض حديدىن الدقلرى
قرالجە ياخود مورجە رنكلرى دىكىرى طبقە طبقە بولغىرىدركە
بوايىكى اويفونسازلىق طوبرانى پك چابوق وشدتلە قىزدىرر بوندن
بشقە حمض حديد بعضاً بتون بتون قوهء انباتىيى منع ايدر
بوكى طوبراقلرده اورمان يتشديرمكدىن بشقە فائده كورىلەمنز
كستانه اجاجى پك اغىر بىور ايسەدە اودونى ايو اولور قاين
وامثالى اغاجلر پك ايو اولمز ايسەدە چابوق يتشورلر .

آز صىحاق كورە ايلە اصلاح اولنور ايسە چودار آكىله
سيلور فقط يازى قوراق كىدىنخە قورر صيقىجه صولانور ايسە
اعلا مىوه و كوكىلىرى يئور يشىللىك يتشديرر .

صولاق طوبراقلر — تې دىبلرنده اوlobeدە التى كىل ياخود

کیلی مارن واوزرنده برقدم توربی طوبراق بولنان طوبراقله
جیویق طوبراق دینور اطرافنده کی پهله دن اقان یاغمور صولری
التدمه کیلی طبقده قالوب صوکره کورنمز متعدد کوزلدن
یوزه چیهرق اوستنده کی طوبراغی ایصالاق طوتار بویله صولاچ
جیویق طوبراقله منبت طوبراقله تحویلی پک قولایدر بوده
اینجه اولکلر آچهرق صویخی آقیدوب برقاچ آی بویله جه ترك
اینک واخد کیرج علاوه ایلمکدر .

بالچق طوبراقله — بالچق طوبراقله الجاق یرلرده بولنور
ایچنده دائمآ طورغون صولر اولدیغندن بعض اغاچلری یتشدیرر
ایسهده اکین یاپه من بو طوبراقله قیصیرلگندن بشقه هوایی دخنی
فالشديروب انسان و حیوان ایچون بر طام خسته لقلره سبب
اولور اصول اصلاحی آچهملر فصلنده ذکر ایده جکز .

ذکر کنارلرندہ بولنان طوزلی بالچقلره اوکنه سدلر
یاپیلوب صولری ایلرو کلکدن منع و ایچنده بولنان طوز یاغمورلر
ایله اقیدیلوب ياخود اورالرده زراعتی عادت اولان فدانلر
دیکیله رک سوده می دفع ایدیلور ایسه پک منبت طوبراق
اوله بیلور .

اسکی طوزلی بالچقلرده بیتن او ترک صمانی حیوانلر
ایچون پک لذیددر انکلتله سواحلنده بویله طوزلی بالچقلرده
ینشان چایرلرده زبون اریق بیکیرلر او تاررلرکه سرعتله سمیروب
ایولشورلر جلب حیوانلرینی دخنی کسمند دن اول بر مدت بو

چايرلرده رعي ايدرلر كه اتلري لذيز و اعلا اولور بويله چاير
صاحبى بو يوزدن پك چوق استفاده ايدرلر .

يانق ياخود قره طوبراقلى (اتريه مخترقه) (اومنس) —
اوت اجاج دال ييراق چيچك ميوه قبوقلىرى والحاصل نباتاتك
في الجمله اعضاىى بر مدت هوا ورطوبته قارشو ترك اويندىنى
حالده يواش يواش چوريوب يانق طوبراق دنيلان برنوع قره
طوبراق پيدا ايدركه اكتز اورمانلرده برتاقم عارضات واختيارلىق
جهتىلە يېقىلوب خراب اولان آغا جلرك براقدىنى يانق طوبراق
پك چوقدر .

نباتاتي بسلیوب يتشدیرن شمديكى طوبراق اوڭى حاصلـاـ
تك چوريوب طوبراق اولىسىندن ايلىرو كىشىر زراعت اولىان
محىللرده قوه انباتىئەنك آز چوق باقى قالمىسى بوندى نشأت ايـدـرـ
هله قرمىزى بياض وسائلـ دىكلى طوبراقلىرى بوزنـدـه آشكارـاـ
كورىنان قره طوبراق ايـشـتـه هـرـ سـنهـ يـتـشـمـكـدـهـ اوـلـانـ لـزوـمـلىـ
لـزوـمـسـزـ اوـتـ وـفـدانـلـرـكـ چـورـ كـيـدـرـكـ يـانـقـ طـوـبرـاقـ دـيـدـكـلـرىـ
بوـ طـوـپـاـقـ آـتـشـدـهـ سـهـوـلـتـلـهـ يـانـوبـ اوـتـ وـبـوـيـنـوـزـ قـوـقـوـسـىـ كـيـ
قوـقـوـ طـاغـيـدـرـ قـرـهـ يـانـقـ طـوـبرـاقـ سـوـيـلـدـيـكـمـزـ كـيـ نـبـاتـاتـكـ دـالـ
وـيـرـاـقـلـىـلـهـ سـائـرـ بـالـجـمـلـهـ اـعـضـاـسـنـكـ يـواـشـ بـوـاشـ چـورـيـسـىـندـنـ
نشـأـتـ اـيـلـدـيـكـىـ اـكـلاـشـادـقـدـنـ صـوـكـرـهـ اوـجـ كـيـفـيـتـ اوـزـرـهـ حـاـصـلـ
اوـلـدـيـقـىـ دـخـىـ يـيـلـمـكـ لـازـمـدـرـ .

۱ — هواده رطوبتك باخصوص كيرج وسائلـ معـدـنـىـ
طـوـزـلـرـكـ تـائـيـرـىـلـهـ يـانـوبـ موـازـنـهـسـىـ بـوـزـلـهـرـقـ مـقـدـارـىـ اـكـسـلـمـسـىـلـهـ

فحیمت تزاید ایدر بوجهله نباتات چوریه رک سیاه ارمیز
بر کوبره اولور اما هنوز کاملاً یافنامش و مزروعاتی بسلمک
استعدادیخی دها قزانامشدر .

۲ - اشبو چورک آجیقده بولندیفندن هوانک تائیریله
حوالاضک تولدینه سبیت ویروب پک زیاده کومورلشونکه
طوزلی صولردہ اریر ایو یانق طوبراق آز پوتاس ایچنده اریدیلور
ایسه خوری غایت سیاه اولدینی حالده قیلاشور و چالقادنجه
کپوکلر پیدا ایلر صویی سوزیلوب ایچنہ براز حامض قونیلور
ایسه قیزلی اسمر قبارجلر حاصل اولور و سوزلش صوینه (آسید
اویلیق) دیرلرکه بونک بر قسم کلیسی آز بر قالیه ایله تحلیل
ایدیله بیلور شو قرارمش طوبراق اصل یانق طوبراق اولدیفندن
مزروعاتی بسلر .

۳ - ایچنہ صول کیرمسیله قوتی ضایع اولان یانق طو.
پراقدرکه هوایه ترک اولندینی حالده ینه اسکی منبتلکنی اعاده
ایدوب آصل یانق طوبراق خاصه سنه مالک اولور .

اکثر باغچه لرده تصادف اولنان قره طوبراق هنوز تامیله
چورومامش نباتات انفاضیله اجزاسی آیرلش ویا آیرلاماش یانق
طوبراق اولوب ایجلمنش یعنی طوبراق اولمش اولنلرینک ترکیا
تنده برازده کیرج بولنور بولیله قره طوبراق صوده آز طوری
براقدور فحیمت نشادر ایله قولای حل اولور .

فحیمت نشادر چوریه نک دوامندن حاصل واکثیا یاغمور
صولریله دائماً طوبراقله و اصل اولور انک ایچون فحیمت

نشادرک قره طوپراغه اوچ دورلو تائیری وارد در بری قره
طوپراقده قالان کوبره نك اجزاسنی آيروب توزه تحويل ايلى
ديکري کيرجده بولنان مرکباتك تحليليني سبيل ايدر اوچنجيسى
كندوده بولسان قالىنه نك تائيرىلە هوادەكى مولدالخوضەيى اخذ
ايدرک نباتات چوركلرىنى مكمل يانق طوپراغه تبديل ايلى .
بعض ارباب كيميانك ايتدكلرى تجربىلە نظراً تكميل چو .
ريسيوب اجزاسى آيريلان قره طوپراق آتى المقدار مواددن
مركىدر .

	۱۰۰
حامض فحمى	۵۳,۳
مولد الماء	۴,۸
مولدالخوضه	۳۷,۴
آزوت	۲,۵
	<u>۱۰۰,۰</u>

كىلى طوپراقلى چوق ياش اولدىغىدن باقىلور ايسه نباتاتى
چابوق چوريدوب طوپراق ايتىسى لازمكلور ايسەدە بو
طوپراغك اجزاسى پك صيق ويونغۇن اولدىغى جەتىلە هوا
لايقيله اىچنە كىرەمەجىكىنن نباتاتى پك كىچ چوريدىر فقط قوملى
ياش طوپراقلىدە كىرجلى قومىلدە سرىغاً چورىسيوب طوپراق
اولور بونكالە برابر حيوانات ونباتات انفاضى مختلف الحل
مواددن مركىب اولدىغىدن برى ديكىرنىن از چوق كىچ
چورر .

بوندن بشقه قره طوپراغى حاصل ايدن نباتاتك طيغتلرينه
كوره طوپراقلرى دخى مختلف اولور مثلا فوندە چوركى زياده
تانلى نباتات بقايسىندن حصوله كلوب طوپراغى آكتى اولدىفندن
هرنوع مزروعاته يرامن بالعکس بورشديرىجى اوليان نباتاتك
طوپراقلرى لطيف اولوب هرنوع مزروعاته كلور .

يوقارىدە دخى ذكر او لندىنى و جهله متوك ترلاارك يوزنده
وايشلک ترلاارك طوپراقلرىنە قارىشق حالدە كوردىكمز قره
طوپراق كاملاً يائش يعنى چوريش اولمۇب برقسى هنوز
تمامىلە ايجىلمامش نباتات قطعەرنىن عبارت اولدىفندن انلرده
بر طرفدن هوا و رطوبتك تأثيرىلە حل اولور و بر طرفدن
دخى طوپراغك يكىدىن يتشديردىكى نباتات دخى زمان ايلە
چورر و هلم جرا تبدلات وتغيرات مذكوره اكسىك اولدۇقە هنوز
تكىيل چوريش قره طوپراق مزروعاته غدا اولدۇقە
چوريتاماش اوئلر دخى چوريسب حامضى فحمى و كوكلارك
اخذ ايدەمدىكلرى ساڭمىد و مىنت غازلىرى اردى اراسنى
كسمىمەرك يواش يواش نشر ايدر و طوپراغى خفيفلۇب هوا
وصوپك قولايقلە ايچنە كىرسىنە ياردىم ايلر .

فقط طوپراقتە كندو كندويە حاصل اولان نباتات و حيوانات
چوركىدىن عبارت اشبو قره طوپراق ايشلک مزروع ترلااره
كفايث ايتىز واقعا الويرەجك قدرى موجود اولان طوپراقلرىن
برنجى دفعەدە كوزل وبول محصول التور ايسەدە طوپراغك
قوتنىك بر چوق قسمى خرجانمش اوله جىفندن كله جىك سنه

محصولی اولقدر برکتلى اولمز کىتدىكە قوتى اكسىلەرك آز وقده
طوبراق قىصىر قالور اىشته سېبى بودرگە طوبراغڭى بوجىھە
صرف اولسان قوتى كوبىرە ايلە يىرىنە قورلۇر .

بىزدە ايسە كوبىرە ويرلىوب دىكىندىرىمە تىعىريلە ترلاڭى
برايىكى اوچ بعضاً يىرىنە كورە بش سنه حايلە هېرك ياخود
نطس ايدىرلە بونك سېبى بودىكىندىرىمە مەتى اىچىنە ترلاڭىدە
يىتن اوت وظەور ايدى بوجڭى سائىر حيوانات لاشە
وچوركىلارلە ترلاڭى بىر درجه يە قدر كوبىرە لەنىسىدە لەن
ترلا بوش براقلوب يوزىندىن استفادە ايدىلەمپۈرەرەن
ترلاڭى كوبىرە ويرلسە ياخود فصل مخصوصىنە بىيان اولنەجىنى
وجىھەلە نوبت اسوئىجە اقتضا ايدىن دىكىر مناسب اكىن زرع
اولنسە ترلاڭى هىچ بوش قالمىوب دائماً سورىلكلە طوبراقلىرى
دەخى خەفيفلىشە جەكتىن ايلەر وەمەدە ئەمكىدە
سەھولت قزانلىمش اولور .

براڭىن يانق طوبراقىدە اولدىيىنى قدر دىكىر طوبراقىدە
بركىلى اولەمن بوغداى ۱۰۰ دە سىكىر يولاف چودار ۲ يانق
طوبراغە مەتاجىدر ايمىدى بىر طوبراقىدە نە قدر يانق طوبراق
اولدىيىنى هىچ دكىل ايسە بىر درجى، يە قدر بىلەك لازمىدە اودە
ذكىر آتى اصول ايلە بىلنور .

شويىلەكە تىحرىبە اولنەحق طوبراقىدەن معلوم المقدار مثلاً ۵۰
درەم الوب كۆنسىدە كۆزلىجە قورتىقىدەن صوڭىرە اوچىجە قايناز
دىلوب سوزىلەرك براق ايدىلشى براولىچى كول صوپى ايلە بىرقاچ

دقیقه قایناتقدن صوکره بر قدح ایچنه قوییلی اکر یانق طوپراق
وار ایسه قاینادیلان صو اسمر بر رنک ایله بیانور واچنده
نه قدر یانق طوپراق بولنور ایسه قدحده کی صویک رنکی اوقدر
قویو اولور بو وجهه بر قاج طوپراق تجربه اولندبغشده
رنکلرینک قویولغنه کوره زراعتعجه فاچنجی درجهده طوپراق
اولدیغنه حکم اولنور .

اشبو یانق قره طوپراق هربرده بر مقدار وسیاقده بولنوز
اورمان وتوربیلی طوپراقلرده همان ۱۰۰ ده ۵۰ - ۷۰ قدر
بانچه و تولا کبی هر وقت اکیلان یرلرده اکثر یا ۲۵ و غایت
کیلی طوپراقلرده دخی ۱۰ - ۱۲ قدر انحق وارد ر چونکه
اورمانلر هر سنه طوپراغه زیاده دال ویراق دوکدیکی کبی
ایشلک ترلالرده دخی فدانلرک کوک پیراق واکزلری قالور انک
ایچون بوبله طوپراقلرده یبانی اوست یتشدیرن کیلی طوپراقلردن
چوق اولور .

تورب - یر یوزنده بولنان نباتات هوانک مولدا لاموضه .
سنک تائیریله چورییوب یانق طوپراق اولدیغنه یوقاریده ذکر
اولندي بو نباتات صو ایچنده قیزوب چورر ایسه تورب اولور
یانق طوپراق فوق العاده بر قوه انباتیهی حاوی اولدیغنه حالده
تورب عکسنه کندینه مخصوص اولان بعض نباتاتدن بشقه بر شی
یتشدیرمن توربیلی طوپراق ایچنده زیاده نباتات چورکلری بولند .
یغندن طولایی ایلک نظرده سهولته اکلاشیلور اسنک اولدیغندن
قوریدیغنه کبی آغیرلنه چوغنی غائب ایدوب خفیفاسشور رنکی

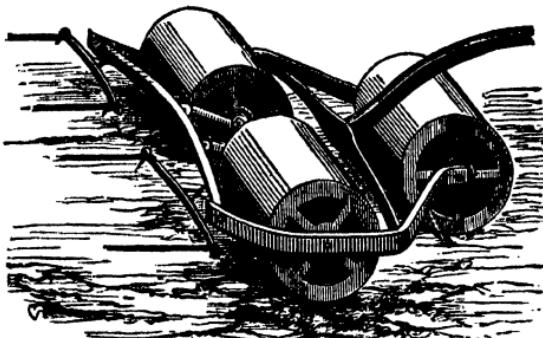
اسمر قره اولدینی جهله حرارت و برودتی بر دوزی یه اغیر
قول ایلدکلرندن یازین سرین قیشین ساُر طوپراقلردن صیحاق
اولور .

توب اودون بولنيان وبهالي اولان يرلرده اودون يرينى
طوهه جفندن حين حاجته قوللالمق اوزره جمهسى بوزليوب
ياقلمق ايچون بر مقدارى حاليله براقلور فقط توربلى طوبراقلرك
الى استعماله صالح طوبراق او له جفندن او زرنندن توربى
آلدقدن صوکره آلتىدەكى زراعت اولنه بىلور .

بر قاج خط قالین اینجه یاخود ایری قوم و کیرجی ماده‌لر
دکر چاموری وباشیلجه بر مقدار کیل طور بیل اراضی بی منبت
ایده بیلور بعضاً بو مثللو اراضیده یتشان اوتلر ممکن مرتبه
کاماً یاقیلوب بعده چابوق چیقان نباتاتک برجی دفعه قازمه
وصبان ایله اخراج اولسان کوکاری جمع اولنهرق پوللق ایله
دور اولسان تورب ترکی ایله قارشیدیرلدقدن والویره جک قدر
قوریدقدن صوکره آشاغیده بیان اولنه جنی وجهمه تکرار
یاقیلوب کوللری ترلانک یوزینه یاپیلور صوکره ایکنچی دفعه
سوریلوب بهر دونمنه ۱۵ آنبار قدر مارن صاحیله هرق برازده
کو ره علاوه اولنور .

توربیل ترلا بو ترتیب ایله اصلاح اولندقدن صوکره ایلک سنه پتاهه و طورب کی هر نوع نباتات یتشدیرر فقط قوتی ضایع ایتمامک ایچون آرا صره کیرجلى ماده‌لر علاوه ایتملیدر . طورپانگی کوشکلکدن قورتاروب ایوجه او تورتفق ایچون

تلانک او زرنده اورته آغیر تک ياخود ايکي واوج يوارقلی
(شکل ۷) بر سورکي گزديريلور طوبراغنى ياقق و كيرج علاوه

شکل ۷

ايتمك ايله اصلاح اولنان بومتلىو طوبراقلر حاصلاتى بلتكه اون
بشققات آرتار ويواش يواش فا وصولى او تلر غائب اولور
صرف توربىلى طوبراقلرده اصلا آغاچ يتىمىز.

توربىلى طوبراقلر قىصىر اولمىسى آكشىلەندىر بر دىكىر
يولىدە يعنى اولا خىدقىلر آچەرق صولرى آقىدىلوب بعده قوم
ياخود كىل مارن كول دىرى كىرج علاوه ايدىلور ايسە آكشىلەكى
كىدر او حالدە غايت منبت بر طوبراق اولور كىرجلەمە خصو.
صىلە طوبراغنى ياقە اك باشلى خدمتىر بوجەله اصلاح اولنان
توربىلى طوبراقلر غايت خفيف طوبراقلر كى او له جىندىن يومرى
كوكلى نباتاتك جەلمەسە ايو كلور بر كىتلى آرپە يولاف يتشدىرر
فقط يازىن كونشىك سىجا غىلە پك زىادە قورۇيە جىندىن الويە جڭ
قدىر رطوبىلى طوقق لازىمدر.

بعض يرلدە اصلاح اولنىش توربىلى طوبراقلر يونجه وسائل

اوئلر آکوب چايراق اتخاذ ايدرلر عمر اوئى بىك كوزل اوولور
كوك بويما دخى يىتشور صولرى كافى درجهده آقىدلدىنى زمان
قزل آغاچ سكود قواق وخشى بىاض بعض اجاجلر دخى
ديكيلور .

تراب معدنى يعنى ير آلتى طوبراقلرى — ير آلتىدە بولنان
طاشلرك ياخود قوى وقتى طوبراقلرك طبقهلىرىنە معدنى طوبراق
دىنلور بونلر دائىما نباتاتە تائىردىن خالى دكىلدر طاش كې قتى
اولنجە اورادە صولر بىركوب جريان ايدەمە جىكىنەن اوستىدە
بولنان منبت طوبراقلرى دائىما ننانك طوتار .

منبت طوبراغلڭ طبقەسى اينجە واز درين اولو بىدە آلتىدەكى
معدنى طوبراق طبقەسى قوى وقتى قىالىدىن عبارت دكىل ايسە
اولوقت طوبراغلڭ درىنلەكى آرتىمۇق فائىدەدىن خالى دكىلدر شو
حالدە يامىزكۈر معدن طوبراغنى قازوب يوزە كتۇررەك ترك
ايتمەك وياخود هەسنه تىرىجىأ درين قازمغله اصلاح ايلمك لازم
كلىور هەقازىلدىنى سنه اكىرچە مەھصولى آزاولور ايسەدە ايلرودە
استحصلان اولنەحق فوائد بۇ نەقصانى قات قات آكال ايدىر .

بعضًا منبت طوبراقلرڭ آلتىدە كىرج ياخود مارن دىنلان
كىرجىلى طوبراق طبقەسى بولنور اكىر يوزدەكى طوبراقتە هىيج
كىرج بولنۇز ياخود مقدارى بىك آز اوولور ايسە بولىلە طوبراغى
اصلاح لازىمەر زىرا مارن طوبراغلڭ آلتىدە قوى وقتى ايسەدە
يوزە كتۇرلەدىكى كې توزالوب يوزدەكى طوبراغە قارىشىور
بعض يerde دخى كىلى طوبراقلرڭ آلتىدە قوم طبقەلىرى بولنور

اکر بوقوم ۳۰—۴۰ خط درین اولویده سوریلور
جاوستنده کیلی طوپراغه قارشیدیریلور ایسه فوق العاده منبت
بر طوپراق اولور .

منبت طوپراقلر بعضاً پك يوفقه اولوب التنده قوم طبقة‌سى
بولنورکه قوراقلرده چابوق قورر ایسه‌ده رطوبتلى موسىملرده
کوزل و منبت اوله بیلور .

پك اینجه و قوملى طوپراقلرک التنده صوبي توقيف ايدر
کيل طبقلرى واردر اکر يرى باير واکرى دكل ایسه صولر
حوض کېيىلوب طوپراغڭ يوزىنە چىكار بولىله طوپراقلر
فا و قىصىر اوله جىندىن صولرى اقىدىلز ایسه بىشىئە يرامن .

اکثريا طاغ واوفاق دوز تېھلرک التنده برطاقم طاشلر بو .
لورکه يوزىنە انجىق برقاج پوس اینجه قره طوپراق واردر اکر
بوطاش پارچەلرى كىرجلى ایسه اکثريا اوستنده كىلر قىريق ياريق
طاشلردر بومىتلۇ طوپراق صوبي کوزل صورار و چايرنو عندىن
اوليا اونى واغاج كوكارى طوپراغه ايوچە نفوذ ايلر .

پيراق يپراق آيرىلور بى نوع كورك كىللى طوپراق كەسمە
دەخى دىرلر خىفيف بى طبقة ايله منبت طوپراغڭ اوستنده
بولنور بو فالق صبانى براز درين كىرىمكە دفع ايدىلور
يعنى طوپراغى پارچە قىرىلوب التنده کى ايو طوپراق ايله
قارشىدیرىلەرق اصلاح اولنور .

الت طبقلرى يوارلاق چاقل طاشلردىن عبارت اولان منبت

طوبراقلر و لوکیلی دخى اولسە ضرر ويرمن چونكە بويله
جاقل طبقلرى زائىد صولرى سهولتاه چىكوب آقىدر .

منبت طوبراقلر احوالى — زراعته صالح طوبراق كرك
كندو طبىعتنده و كرك كيمىوى ترکيياتنده انواع تحولات
كوسىر ايسەدە هر منبت طوبراغڭ آتىدە ذكر اولنە جنى
وجهلە سىز نوع كىفيتى شامل اولىسى لازمەر .

۱ — فدانلر كوكىلرى سهولتاه طوبراغڭ ايچنه اوزانمىق
ايچون (مساماتلى) خفيف و فدانلر روزكاردن دويرلامك
ايچون طبىعى صيقىجە اوبليلىدر يعنى نە چوق كوشك وندە
غايت صيق اولاماملىدر مىلا آى چىچكىنك كوكىلرى درين
كىتىمۇب بىدلەرى دخى آغىر واوزون اولدىيىندىن كوكىرنى
طوبراق ضبط ايمز ايسە آز بىر روزكار ايلە دورىيلور نتە كيم ضعيف
طوبراقلردا دخى بويله اولور .

۲ — ياغمور صولىنى الويرەجڭ مرتبەدە طوتىلىدر كە
ھر دائىم بىر قاج خط آتنىدە ياشلىق بولىنى ويا ياغموردىن صوکرە
چامورلانىيوب صىجاق هوالرددە دخى چاتلاماملىدر زира
طوبراق جامور اولدىيى حالدە ايچنه هوا كىرە من چاتلاadiنى
تقدىرده دخى كوكىلرە تصادف ايدرك قوبار شو اىكى حال
فادانلىرى بىومكىن آليقويدىيى تجربە اولىشىدر .

۳ — هوادە و كوبىرەلرددە بولسان غازىلر طوبراغڭ ايچنه
ايوچە تائىر ايمك ايچون طوبراق داڭما خفيف حالدە بولنديرلىلىدر .

۴ — بىومكىدە اولان فدانلر كونشىن درجه كفایىدە

رطوبتلی بر صیحاقلق آملق ایچون طوبراغك يوزى صارمتاڭ
ياخود قراڭ اوليلىدەر .

۵ — فدانلر محتاج اولدقلىرى غدائى اخذ ایچون يانق
طوبراق دنيلان نباتات چوركلىرى بولنمىلىدەر .

۶ — طوبراق غايىت منبت اولق اوزىزه ذكرى كچن اوچ
نوع طوبراقدىن يعنى كيل كىرج وقومدىن كىرج دها زىادە
بولنمىلىدەر كوبىرەلردىن حاصل اولەجق حامضلىرى حماقىظە ونشر
ايلسون .

۷ — صايىديغمىز احوال يالكىز طوبراغك يوزىنە منحصر
اولىوب فدانلر كوكلىرىنىڭ واصل اولەجىنى درىنلىكىدە دخى
بولنمىلىدەر مثلا : قبا يۇنجەنك كوكلىرى بىرآرشنون درىن كىدرەواچ
۶۰ خەطدىن زىادە پانچار ۴۵ شالقۇم طورپ ۳۰ واكىنلىر يعنى
بوغدائى آرپە يولاف وامثالى ۲۰ خط قدر طوبراغك اىچنە
اوزانور .

بعض طوبراقلى واردەر كوبى احوال بىلە ئىشىدە
ايىسە بىر طاق طاش پارچەلىرى بولنور بىلە طوبراق كوكلىرى
درىن واتلى اولىيان نباتات ایچون ضررسىز ايىسىدە پتاھە
طورپ و شالقۇم مىڭلۇ اتلى كوكلى نباتاتە يرامن آنک ایچون
طوبراقلىك بوكى احواللىرىنە دقت لازىمدر .

۸ صايىديغمىز منبت طوبراقلىك ئىتى سادە كيل ياخود قى
وسرت طاشلىر اولدىني حالىدە صولرى چىمىوب اوستىدەكى

طوبراغى صولاق طوتەجىندن مەھسۇلاتى بىر بايدىر فاما التىندن
صۈلىرى چىن طوبراق غايت منبىت و مەھسۇلدار اوپلور .

اوچىنجى فەصل طوبراقلىك خواص حكمىيەسى

بالاده طوبراقلىك تقسيمات و ترکييات كيميايەسندن يعنى
نمقولە اجسام و اجزاىن عبارت اوپلەيىقى سوپەلەك شەمدىدە
خواص حكمىيەسندن يعنى هوا و غازلىرى چىڭىك و حفظ اىتلىك
كىي احوال عمومىيەسندن بىحث ايدەجىڭىز منبىت طوبراقلىرى
مركبات كيميايەسندن زىيادە خواص حكمىيەسى يېكىدىكىرنىدەن
تەرىق ايدىر طوبراغىڭىز على المعموم يوزدە برقاچ قىسىمندن ماعدا .
سنگ خدمتى فدانلىك كوكلىرىنى طوقق و بىسەلەيىچى شىلەر ايلە
صو و غازلىرى جذب و حفظ اىتلىكىن و شوبۇرقاچ قىسم دىيدىكىمىزك
خاصلەلىرى دخى نباتاتى بىسلەكىن عبارتدر شوپەلەك طوبراغى
ترکىب ايدىن اجسامك طېيىتلەرینە خىل كەلەكىسىز ئەن طوبراغى
خواصى دكىشەپلۈر بوكا چوملەكىچى طوبراغى بىر مئالىدركە ۱۰۰ دە
۵ ياخود ۶ مقدارى تباشر ايلە قارشىدىرلەدە ايو طوبراغە لازم
اولان موادى حاوى اولىش اوپلۇر يعنى مركباتىندا هەرفدانى
يېشىدىرمەك و بىسەلەمكە يرار مادەلر بولۇپلۇر حالبۇكە سرت
و اغىرلەندىن قازىمىي اكىمى مشكل اوپلەيىكى فدانلىك كوكلىرى
دخى اغىرلەندىن طولالى نەفسلىنەمیوب بوزولۇر .

اڭىر بوطوبراق قىزارنەجە قدر آتىشە طوتۇلۇر ايسە تۆزكىي
اولوب خىف خەمساماتلىق و غايت قورى بىر طوبراق تشكىل

ایدرکه شوط پراق اک سرت وقتی طوبراقلری اصلاح ایده بیلور
طوبراقلرک اصلاحاتندن بحث ایتدیکمزدہ بوکا بکر راحوالریخی
دختی تفصیل ایده جکز بوراده يالکر شونی بیان ایدر زکه کرک
کوکرد کومور کرک صاف قوم و سائر صوده ارمیان جسلرک
توز کبی اینجسی صو و آزوتنی کوبره ایله فارش دیریلور ایسه
ارییوب نباتاتی بسلمه مکه براز قوت کسب ایدر .

برده مرمر و مرمر نوغندن قیاق طاشی و انواع قیا
قیرقلاری و دیوار طاشلرینک ایری و سرت پارچه لری ثقلتلرینه
نسبه ۱۰۰ ده ۲۵ — ۳۰ قدر صوقالدیر دقلری حالده اینجسی
۱۰۰ ده ۸۰ — ۹۰ قدر صوچکه بیلور حالبوکه ایکیسیده
کیمایجه متساوی مواددن مرکب ایکن توز کبی اینجه اولدینی
حالده ایش دکشیور ایشته بوجال طوبراجلخ خواص حکمیه
سنندن صایلور .

طوبراقلرک ثقلت اضافیه سی — خواص حکمیه نک بر نجیسی
ثقلت اضافیه در ثقلت اضافیه طوبراجلخ بر قسم حجمنک اغیرلنی
مساوی حجمده بولنان صویک یعنی یارم بارداق طوبراجلخ یارم
بارداق صویک اغیر لفه قیاس او ننسنه دینور بو ثقلتی تعیین
ایچون مثلا ۲۰۰۰ درهم صو آور بر قاب اینجنه یاریسنه قدر
یعنی ۱۰۰۰ درهم صو قونور ایسه قابک دیکر ۱۰۰۰ درهمک
بوش محلی انجق ۲۷۵۰ درهم قوم طول دیره بیلور .
ایمی شو ۲۷۵۰ درهم قومک طول دیر دینی بوش محل
۱۰۰۰ درهم صویک طول دیر دینی یرقدر در شو حالده قوم صودن

ایکی کرہ واوج چیرک زیاده آغیر اولدمیںی اکلاشیلور قومک
ثقلت اضافیہ سی ۲۷۵۰ و صویک ثقلت اضافیہ سی ۱۰۰۰ درهم
دیک اولور شوحساہ کورہ انواع طوپراقلرک ثقلت اضافیہ
لری جدول آئیده مذکوردر .

ثقلت اضافیہ	طوپراق	ثقلت اضافیہ	طوپراق
۲۸۲۲	کیرچلی طوپراق	۲۷۵۳	صومانی قوم
۲۲۰۰	یاغسز قوملی کیل	۲۶۰۳	کیلی طوپراق
۲۶۵۲	یاغلی کیل	۲۰۶۸	اینچہ کیرجلی «
۲۵۹۰	قومسز کیل	{ ۲۴۰۰	{ منبت طوپراق
۲۳۳۲	باغچہ طوپراگی	{ ۲۵۲۵	
۱۲۲۵	یانق طوپراق	۲۲۳۲	کومورلی ماغنزا

طوپراقلرک طبیعت و ترکیباتی اغیر لقلرینک دلالتیله اکلا-
شیلور طوپراق نہ قدر اغیر اولور ایسہ اوقدر قوملی در خفیف
قوری و صیحاق طوپراقلرده قوم زیادہ اولور کیللرک سرت
رطوبتی و صوغوق طوپراقلردر قومی از اولدمیفندن خفیف
و کیرجلی طوپراق و اینچہ ماغنزایالی کیرج و یانق قره طوپراق
جمله سندن زیادہ خفیفر .

طوپراقلرک یا پشقا نلق حالی — طوپراقلرک یا پشقا ان اولوب
اولدمیںی سہولتله اکلاشیلور شویله که طوپراگی برمقدار
صو ایله ایصالادوب بر پارمک دورنده بر طوب ایدنچیہ یه قدر

ازوب يوارلاق ياهرق كونشده ياخود آتشده قورو تقدن
صوکره پارمك ايله صيقملی در قوملى وغايت خفيف طوبراقلرڭ
اجزاسى كوشك اولدىغىدن بعضاً كندو اغىر لغىلە ويا خفيف
صيقىغله ازىلوب توزالور .

ايوب مبنت طوبراقلر از چوق تضيقە طيانور ايسىدە
قوتلىجە صيقىلور ايسە او凡ور اوزلى وقوتلى طوبراقلر ايسە
سرت بر جسم ايله دوكىدىكە اوغانز اوغانسە يىلە كاملاً
توزالىوب كوچك كوچك پارچەلرە ايريلوركە پارمك ايله توزاتق
ممكىن دىكىدر .

مذكور يوارلاق طوبراق قىزارنجە قدر آتشده قىزىدىر .
يلوبده صوغۇدقىن صوکره صويە اتلارىغىنە قوملى ايسە اجزاسى
درحال وغايت كىرجلى طوبراق ايسە دها كىچ آيريلور
بلكە پارمك ايله صيقىق لازم كلور كىلىلى وقوتلى طوبراقلر شو
حالى شكللىنى بوزمۇدقىن بشقە بالعكىس دها زىادە سرتلىشور
كىرجلى طوبراقلر بياض قىزل اولنچە قدر آتش كورر ايسە
كىرچ وجام كې شفاف اوولور كىللەر و كىلىلى طوبراقلر قىزارمنىن
اول نە قدر قى ايسە دها زىادە قىيلاشور . طوبراغڭ خفيف
وقوتلى اولمىي ياشقانلىنىڭ درجاتى اوزرىنە حكم اولنور
آوا دانلغە از يايىشان طوبراقلر خفيف طوبراقلر دركە قولاي
سورىلوب قازىلور اما پك زىادە يايىشانلر قوتلى طوبراق اولە .
جىندىن كوج حفر اولنور .

بر طوبراغڭ سرتلىكى صويى جذب و حفظ ايمىسىنە نسبت

اوله من زира توز حالنده بولنان گيرجلي طوراقلر ونباتات
چوركى يعنى يانق قره طوراقلر هر نقدر كيلى طوراقلر كى
صو چكى ايسه ده انلردن خفيفر فقط صوئى چكمىلە بعض
طوراقلر صيقىشوب سرتلور مثلا قورى قوملارده اولدىني كى
في الواقع بونلر قورى ايكن پك كوشك اولدقلرى حالدە صوئى
كوردىكلرى كى اجزاسى بىرىنە صيقىشوب سرتلشىور ياشقان
طوراقلر تيمور ادواتندن زيادە اغاج آزادانلغە ياشىور .
منبت طوراقلر كى سرتلکى حاوى اولدىنى كىلك مقدارينە
كوره ددر كىلى زيادە اولان طوراقي دها زيادە غلبيظ ويوغون
اولور .

طوكىرك تائير يله طوراغلە سرتلکنك از المسى — يكى سو .
ويلان طوراقي طوكە تصادف ايدرايىسە تزكلى سرت ايكن سهولتله
توزالور بونك باشلىجە سبىي ايسە ياشلغىدر زира اوچە قورىيان
تزكلىر صوکره طوكىن او فالمز اما ياش طوراقلر طوكىقدە
شىشوب اجزاسى بىرىندن ايриله جىفنەن سرتلکى ازالەرق
او فانور انك ايجون صوک بهارده تر لالرى سورمك پك فائىدە .
لىدر زира طوراقي سورلىكىندن او تورى درىنجە طوكىرق
ايلك بهار طوراڭى خفييف ومساماتلى طوتار واول بهار تكرار
سورمكە حاجت براقتى .

اڭ بويله طوراقلر ايلك بهار تكرار سورىلور ايسە
ضررى كورىلور چونكە كوزىن سورىلوبىدە طوكىن خفيفلنان
طوراقي ياش ايكن ايلك بهار يكىندن سورىلنجە تكرار طوكە

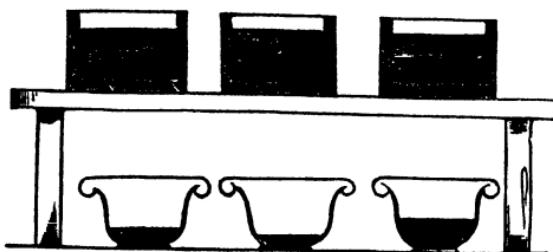
تصادف ایمزر ایسه اولکی خفیفلکنی غائب ایدرک طاش کبی
قالور ایلک بهار بای حال قازلچ اقتضا ایدر ایسه سورلدکدن
صوکره طوکه تصادف ایندیرمکه چالشمنی ياخود پک ایوطاونی
بولمیلدر آکر ایلک بهار سوریلان ياش طوبراق کیلی طوبراق
اولور ایسه مضرتی دها زیاده اولور .

طوبراق یاقینجه دخی خواص حکمیه لرینک اکثیری
دکشور حتی صافی کیل که الا سرت طوبراقدر یاقینجه سرتلکی
کیدوب توزالور و صوکورمکه تکرار سرتلمز انکلتارهده بولله
طوبراقلری یاقفله اصلاح ایدرلرکه ایلووده اصول احراف
تفصیل اولنە جقدر .

کیل ایله کیرجدن عبارت اولان طوبراقلر قوروئیجە ایخلور
زیرا کیل خمیت کیرجدن زیاده صیق اولمغله دها زیاده وسهو .
لتله آیریلور .

صوملک نفوذینه قابل طوبراقلر — نباتاتك بیومسى صو
هوا وغازلر ایله محلول سائىر معدنى طوزلرک تاکوکلرینه قدر
وصولنه متوقف اولدیغىندن طوبراغلک يوزى دانما اینجە وکوشك
طوقىق ایحباب ایدر .

قىنى طوبراق صویي حفظ و قىغىسى دفع ایدر اولدىغى بىلمىك
ايچون هر دىلو طوبراقدىن بىرطارىتىدە مىلا بىراو قەفورى طوبراق
النوب هىبرى اىرى اىرى بىر اوقة صو ايچنده قارشدىرىلدەن
وبىر چىپىدە دوز اىكى اغاج اوزرىنە قۇنيلان الڭلر ايچنە

شکل ۸

وضع اولنوب
التلينه برب
تکنه (شکل ۸)
قوندقدن صو.
کره طوپراغك
یوزی بوزلامق

وصودوکر ایکن دائادوز طوروب چوقور لاشامق او زره (شکل ۹)

شکل ۹

شکله کی او دون پارچه سیله ارا اصره دوز
لدیله رک او چر قیه صو ایله هربزی
خفیفجه صولانور صوسوزلیدیکی اشناده

کچن وقت طوپراقلرک نه درجه صو چکمکه قابل اولدینی تعین

ایدر یعنی اک اول صوی سوزن طوپراقده قومک واک کیج

سوزن طوپراقده کیلک زیاده اولدینی اکلاشیلور مقبول اولان

ایسه هرایکیسی ییننده اورته حالده صوی سوزن طوپراقدر .

بر طوپراغك یوزده نقدارصو حفظ ایلدیکی دخی بیلمک

مهمدر انک ایچون یوقاریده ذکر اولنان الک ایچنده سوزنیلوب

ارتق طاملامقدن قلان ایصالاق طوپراقدن ۵۰۰ درهم طوپراق

آلوب اولجہ طاره سی المنش یاصی بربطاغك ایچنے وضع ایله

فرونده ایستر مطبخ او جاغنده تامیله قورودیلوب بعده طار.

تیلور آکر شو ۵۰۰ درهم طوپراق صوکره کی طار تشدہ ۴۰۰

درهم قالور ایسه اشبو ۴۰۰ درهم طوپراق ۱۰۰ درهم صو

قالدیردینی یعنی ۱۰۰ ده ۲۵ صو چکدیکی اکلاشیلور .

ایدیلان تجربه اوزرینه هر نوع طوپراغلک ایمجدیکی صویک
مقداری آئیده ذکر اولنور .

کیرجلی قوم	صواتی قوم	۲۹	۱۰۰
کیلی طوپراق	یاغسز کیل	۶۰	۴۰
اینجه کیرجلی طوپراق	یاغلی کیل	۸۵	۵۰
منبت طوپراق	قومسز کیل {	۵۲	۷۰
یانق طوپراق	باغچه طوپراغی {	۴۸	۸۹
کیرجلی ماغنزا	کیرجلی ماغنزا	۱۹۰	۴۵۶

شوحابه نظر آ کیلی طوپراغلک قبول ایلدیکی صویک
مقداری منبت طوپراغلک چکدیکی صویک مقدارینه معادل
و موافق کی کورینیور ایسه ده کیلی طوپراق هرسله یجی موادی
شامل اولمیدیفندن منبت طوپراقلرک ترجیحی لازمکلور کیلی
طوپراقلرک قومی از الدفعه صویک مقداری تزايد ایدر .

کیرجلی طوپراغلک آیقویدینی صویک مقداری طوپراق
نه قدر اینجه اولور ایسه اوقدر آرتار ماغنزا دن بشقه اک زیاده
صو چکن طوپراق نباتات چورکنده عبارت اولان یانق قره
طوپراقدر .

طوپراقلرک قورومغه قابلیتلری — طوپراقلرک صویک
چکمکده درجه قابلیتلرینی بیلمک لازم اولدینی کی صویک
ترک ایتمکده یعنی چابوق و اغیر قوریقده استعدادلرینی دخی

او کرگنک مهمندز زیرا سریعاً قوریسان طوبراقلر اک قورى
واک صیحاق طوبراقلر اولدىنى مثلىو زیاده وقت صوی طوتان
طوبراق دخى ئىناڭ طوبراقلردرکە انلارك اصلاحى شوقابىلىرىنى
بىلەمكە متوفىدر .

شىدى يە قدر اجرا اولسان تېرىپەلەرە ئظرآ شونىچەلەرە
دسترس اوئىشىدر ۱—صوان و كىرجلى قوملار زیادە صو غائب
ايىدىكلەرنىن چارچابوق قورىيوب چوق صیحاق اولور ۲—قوم
كېيىچە كىرجلى طوبراق خىلى مدت صوی طوتوب كىلىل
طوبراقدىن دها اغىر قورر ۳—كىلىل طوبراقلر قومى نە قدر
آز ايسە او نسبىتىدە كىچ قورر ۴—يانق قره طوبراقلر پاك كىچ
صوينى غائب ايدر ۵— قورىيوب اک زیادە صوغۇق و ئىناڭ
قلان كىرجلى ماڭنىزىالىدر .

طوبراقلرک قورىيىلە حىملەرنىڭ ازالىسى — اكىز طوبراق
كورىينىحە پاك زیادە صقىشوب بىر طاقى يارىقلار پىدا ايدر اشبو
يارىق و چاتلاقلار چوق و كىكىش اولور ايسە كوكلەر واسطة
تغدىيەلرى اولان ايچە صچاق و پورچىكلەرنى قوپاروب تلف
ايىر طوبراقلرک چاتلاملىرىنىڭ درجهسى اصول اتىالىذك ايلە
تعىين اوئلور .

بر درجهده ايصالاق هەر دىرلو طوبراقدىن مساوى
جمدە و طاولە زارى شكلەندە پارچەلە يا پوپ آرىشون نقطەلەرنى
كۆسەتر آرىشون ايلە كوزلەجە اوچىدەن صوکە ۱۰ - ۱۸
درجه صيحاق فقط كولكەدە او طە وصفەدە بىرقاچ هفتە ئىرفەدە

قوريديلور بعده غایت دقتله ينه اوارشون ايله تکرار اوچيلور
شوحساب ايله استحصال اولنان نتیجه شودر .

اکسیلان مقدار	د ۱۰۰۰	اکسیلان مقدار	د ۱۰۰۰
اینجه کيرجلى طوبراق	۶۰	ياغىز طوبراق	۵۰
ياغلى طوبراق	۱۸۳	صافى كيل	۸۹
كىلى طوبراق	۲۰۰	يانق طوبراق	۱۱۴
ماڭنىزىالى طوبراق	۱۲۰	منبت طوبراق	۱۵۴
بانغچە طوبرانى			۱۴۹

اشبو جدولده كورلدىكى وجهله قىنى طوبراق زىاده
صيقىشوب چكلمش ايسه او طوبراق زىاده يارىق و چاتلاق پيدا
ايىدر .

ملاحظات — كيرجلى و سوانلى قوملرهان هيچ ياخود پك
از صيقىشوب خفيفجه تضييق ايله توزالور حساب مذكورك
نتيجهسى شودر .

۱ — طوبراقده بولنان مواد عمومىهدن الڭ زىاده اجزاسى
صيقىشانى يانق طوبراقدر زира قوريدىنى زمان حىمنك بشده
برى قدر اكسيلور وايصالندىقدە پك زىاده قبارى توربلرده
كوريلان قبارمهنك باشلىجە سبى ذكر اولنان خاصه در فى الواقع
ياش بر هوادن سوکرە اور تالق صوغور و قورر ايسه مذكور

طوبراقلرک يوزى بر قاج پارمۇق قدر قبارر شو حالتىن بىشىق
طوتىدىنى صو دخى قبارمىنى ارتىر .

۲ — نباتات چوركى بولىيان طوبراقلردن ئاڭ زىادە
صىقىشان كىلى طوبراقلر طوبراغلۇك شو حالى قوم ياخود
كىرجلى طوبراق علاوهسىلە زائىل اولور .

۳ — طوبراقلرک حىملرىنىڭ ازالمىسى يالكىر صو طوقلىرنىن
دكىلدر زىرا كىرجلى طوبراق اىنجە اولدىنى حالىدە هىرنە قدر زىادە
صو طوتار ايسەدە حىملرىنىڭ تناقصى ۱۰۰۰ ده ۵۰ درجه يى
كېمىز كىلى طوبراقلر ايسە ۱۰۰۰ ده ۱۸۳ صو توقيف يىدر .

۴ — مارنۇك توزە تحولىنە سبب صىقىشىمىسىدە زىرا كىرجلى
وقوملى طوبراقلر ئاسىلىمىسى حىملرى مساوى اولدىغىندىن
اجزاسى ايرىلەرق كندوكتۇدو يە تۈزۈلۈر .

۵ — كىرجلى مارن طوبراغلۇك سرتلەكىنى از التدقىن ماعدا
صوپى دخى زىادە توقيف ايلدىكىچون حامضلەك ظھورىنى سەھىل
ايىدر بۇ خاصە ايسە قومىلرددە يوقدر .

طوبراغلۇك رطوبتى جذب اىتىسى — اشبو خاصە نباتاتك
نشو وناسىنە پاك فائىدەلى اوپۇر ھەلە صىحاق موسمىلرده غايت
الزم اولدىغىندىن كىچەلىن طوبراغلۇك آلدىنى رطوبت كونىز
بوغولنان صوپىك يىرىنى طوتار .

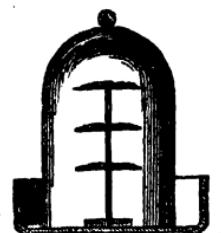
طوبراقلرک نە قدر رطوبت چىكىي آتىدەكى واسطە يېقىنىي
ايلە اكلەشىلور شوپىلە كە غايت قورى و توز كېي اىنجە طوبراقلرک
انواعىندىن اوچ قاتلى بىر دوز بىياض تىنگە اوزرىنە (شىك ۱۰)

متساوی المقدار طارتلمش بر طبقه طوبراق یا یلوب الته صو.
قونورو اشو تنکه ۱۵ - ۱۸ درجه صیحاق بر محله وضع ایله
متساویاً استیعاب ایمک شرطیله او زرینه قبلی جام کپوریلور

۴۸ - ۲۴ ياخود ۷۲ ساعت

صوکره طارتیلور ایسه نهقدر رطوبت
جذب ایلدیکی میدانه چیقار .

بالتجربه انواع طوبراقلرک جذب
ایلدیکی رطوبتک مقداری جدول
اتی یه درج اولندی .

شکل ۱۰

۵۰۰ درهم طوبراق ۳۶۰۰۰ نقطه مریع بر تنکه او زرینه
یا یلدینی حالده جذب ایلدیکی رطوبتک مقداری

۱۲ ساعت ۲۴ ساعت ۴۸ ساعت ۷۲ ساعت

درهم	درهم	درهم	درهم
------	------	------	------

سوانی قوم رطوبت الماز	.	.	.
کیر جلی قوم	۱,۵	۱,۵	۱,۵
یاغسز کیل	۱۴	۱۴	۱۳,۵
یاغلی کیل	۱۷,۵	۱۷	۱۵
کیلی طوبراق	۲۰,۵	۲۰	۱۸
صافی کیل	۲۴,۵	۲۴	۲۱
کیر جلی اینجه طوبراق	۱۷,۵	۱۷,۵	۱۵,۵
ماگنزیالی »	۴۱	۴۰	۳۸
			۴۳,۵

یانق طوپراق	۶۰	۵۵	۴۸,۵	۴۰
باچه طوپراق	۲۶	۲۵	۲۲,۵	۱۷,۵
		۱۱,۵	۱۱,۵	۸
		{ ۱۱,۵	{ ۱۱	{ ۱۰
منبت طوپراق			۹,۵	۷

طوپراق رطوبتی ایلک ساعته زیاده چکوب یتندجه از الهرق
نهایت بر قاج کون صوکره هیچ رطوبت المز اولور كذلك
کیجهلری زیاده رطوبت چکر سبی دخی کیجهلر کوندز قدر
صیحاق اولدیغیدر .

اک زیاده رطوبت اخذ ایدن یانق طوپراقدر کیلرک نهقدر
قوسی از ایسه اوقدر رطوبت چکر فقط ینه یانق طوپراق قدر
آله ماز کیرجی و صوانی قوملر پک از رطوبت الدفلنندن
محصولسز قوری و صیحاق اولور .

طوپراقلرک غازلری جذب ایتلری — طوپراقلر هواده
بنخار شکلنده بولنان صوری جذب ایلدکاری کبی غازلری دخی
جذب ایلک استعداده مالکدرلر .

بو غازلر ایچنده اتیده بیان ایده جکمز وجهمه نباتاته اک
زیاده تأثیری اولان غازمولدا لمحوضه یعنی هوای حیاتی اولدیغندن
اک صوکره ایدیلان تخبرهله نظراً هر نوع طوپراغک جذب
ایتدکلری مولد الحوضه نک مقداری بروجه آتیدر .

آغیرلقلری حسیله طوپراقلرک بھر یوز قسمنک ۳۰ کون
ظرفده جذب ایلدکلری مولد الحوضه

الجي	۲,۷
كيرجلي قوم	۵,۶
ضعيف ياغسز كيل	۹,۳
ايجه كيرجلي طوبراق	۱۰,۸
ياغلى كيل	۱۱
كيللى طوبراق	۱۳,۶
صافى كيل	۱۵,۳
خميت ماغنزيا	۱۷
باغچه طوبراغى	۱۸
يانق طوبراق	۲۰,۳

غازلرى جذب وحفظ ايچەنك فائەنسى پك ظاهردر زира
هواده بولسان مولد الموضه تەخلىك چىملەنلىچۈن وحامض
خمى ايله ازوت دىنى نباتاتك بىلۇب قوتلىنلىچۈن الزمر
اىشته بوندن طولايى درين چوقورلۇدە بولۇب قوتدىن
دوشىش طوبراقلىرى بر مدت قازىلوب هوالىدىرىلىور ايسە
محصولدار اوپور .

مولداڭمۇضەنك حیوانات ونباتات اعضا سنك درجه كەلاني
بۇللارىنە و تەخلىك چىملەنلىرىنە ياردىم اىتدىكى بر چوق
تىجربەلر ايله ائبات اولمىشدر سوروب التى اوستە كتوردىك
ايله هوا يە كۆكىن وىرن طوبراقلىرى هوادەكى مولد الموضەنى
جذب ايدىك منبت اوپورلۇ طوبراقلىرى قازوب سورىمك زراعىتجە

اک اهم بر ایشدر زیرا مولد الحوضه پك اغیر و بالکر بر ایکی
پارمق طوبراغلک ایچنه کیردیکی وقت تصادف ایتدیکی مواد نباتیه
ایله برشلشیدیکی زمان بر طاق غاز مرکباتی و خصوصیله حامض
خمی بی وجوده کتورر .

زراعت اولنان طوبراقلرک طبقة لرینه باقیلور ایسه هوانک
تائیراتنه تصادف ایدن طوبراقلرک چوقور و درینده بولنان
طوبراقلردن زیاده برکتلی اولدینی اکلاشیلور بو کبی چوقور
و درینده کی طوبراقلرک ولو که مرکبات کیمیائیه لری درجه
مطلوبه ده اوسله بیله هوانک تائیراتنه کوکس اچدقه منبت
اوله منلر .

کیللى ويانق طوبراقلر لا یقیله مساماتلى اولدقلری حالده
ها سهولتله تائیر ایده جگندن اک محصولدار طوبراق اوولورلر
انک ایچون طوبراقلرک هوالدیرلىسى زراعتعجه پك مهم و فائدەلی
اولوب کرک سورمک و کرک خندقلر قازمق ياخود اغاج دیکیله جڭ
اولور ایسه بر قاج اى اول چوقورلىنى اچق ایله شو مقصد
حصوله کلور بوجەله دامنۇ قازیلان طوبراقلرک فوائد سابقه لرندن
بشقه قوراق رطوبت وهوانک تبدلاتی تائیراتیله او凡انوب
ممامتى آچیلور و کوکلرک نفوذىنه و غازلرى اخذ و جذبه دها
زیاده قابل و مستعد اوولور .

طوبراقلرک حرارتى جذب و حفظده مالك اولدقلری
استعداد — هر دولو طوبراغلک حرارتى اخذ و حفظده اولان
استعدادلری هر حالده و خصوصیله ایلک بھارده نباتاتك اويانوب

بیومنه پک زیاده تأثیری اولدیغندن چفتیجینک نظر دقته
شاياندر .

میل و طبیعته وهوانک حرکات و جریانه و کوندزک
وقت و ساعتلرینه نظراً طوپراقلرک درجهٔ حرارتی مختلفدر
بو حکمت تمامیله ولایقیله معلوم اولدیغندن بوبابده بر قاعدة
مخصوصه تعین اولنه من ایسه‌ده ایدیلان تجربه‌لره باقیلور ایسه
اتیده بیان اولنان صنوف اوزره تعین اولنه بیلور .

زراعته صالح طوپراقلرک اک اوست طبقه‌سنه حرارتک
درجه‌سی کوندز هوانک درجهٔ حرارتندن زیاده و کیجه‌لین
عکسیدر یعنی کیجه‌لری هوانک حرارتندن ازدر بعضاً یاغمورلر
طوپراغلک یوزینی هوابن زیاده صوغوتور ایسه‌ده چوق دوام
ایتمیوب بنه درجهٔ سابقه عودت ایدر .

قارک قالینلی نهقدر زیاده اولور ایسه اولسون نتیجه‌سی
بر اولدیغندن قار طبقه‌سی طوپراغی زیاده صوغومcdn محافظه
ایدر سوزمن طوپراغلک یوزینه مخصوص اولوب ایچنده‌کی
صیحاقلق ایسه قیشین هوادن زیاده ویازین آزدر .

طوپراقلرک کونشک ضیاسدن الدقلری حرارتک درجاته
باشیلیجه درت سبب کوسترلر برنجی رنکلری ایکنچی ترکیبات
کیمیویه‌لری اوچنجی درجهٔ رطوبتی دردنجی ضیانک طوپراقده
تشکیل ایلدیکی مختلف زاویه‌لردر .

برنجی طوپراقلرک رنکلری . طوپراقلرک حرارتی جذبه
استعدادلری یوزلرینک رنکندن اکلاشیلور بر طوپراغلک رنکی

نهقدر قويو ايسه استعدادى او نسبته آرتار في الواقع سياه
سطحلر زياده حرارت الوب بياضدن اول ايصينور بياض
بر قابده بولسان كيلك حرارتى ١٦ درجهدن بالكر بر چيرك
آرتوب سياه قاب ايجنده بولسان كيلك صيجالقنى ايسه
درجه يه چيقار .

قره طوبراقلىك حرارتى چابوق چميوب ضيانك تأثيرى
دوام ايتدكەه صيجالقنى باقى و درجه سى يوكسک اوولور ايشته
بوسيبه مبني دركه صوايله طولو برجنس و فقط برى قره ديكرى
بياض كونشه فارشو قونيلان ايڭى دستيدن بياض دستيدكى
صويك حرارتى سياهدە كندن آزدر .

محرباتندندركە بياض برسطح سياھە بويانقدەه حرارتى جذبە
استعدادى ٥٠ دن ١٠٠ درجه يه قدر آرتار انك ايجون
باچچوانلر بذليله بقلە چيلك وسائل بوكى فدانلىرى چابوق
يتشديرمك ايجون طوبراغلە يوزينه سياھ رنكلى بعض شيلر
متلا تورب كوللىرى و كومور توزى كې مادەلر ييارلر كذلك
ايلىك بهار ياقلاشدقدە تەخملرى ايركەن اكڭى ايجون بعض
چفتجيلىر قارك او زرينە كومور توزى اتوب چابوق ارىتمك
ايسترلر .

اور وپانك صوغوق يرلرنده قرمزى او زوم اصمەلرينى
الوان طوبراقلىر ديكىدكلىرى كې بياض او زوم اصمەلرينى دخى
دها اول يتشدير ديكىچون رنكسز طوبراقلىر ديكىمى عادت
ايدىشلردر اڭ قوتلى شراب قويو رنكلى طوبراقلىك او زوملرندن

حاصل او لدینی محبردر پستانه دخی طوبراغك رنکنه نظراً
۸ - ۱۵ کون قدر اير کيچ يتشور .

ايکنجي طوبراقلرک ترکييات کيمويه لرى . طوبراقلرک
مرکب او لدقلى اجزانك كيفيت وطبيعتلىرىنه كوره دخى درجه
حرارتلى تخلف ايذر كيرجلى قوم هر طوبراقدن زياده
حرارتى جذبه مستعد او لدېغىندن نهايت درجه ده اعتبار ايله
سائز طوبراقلرک درجه قابليتلرى اكا نسبت او لەرق جدول
آتى ترتيب او لەشىدر .

حرارتى جذبه استعدادى	
۱۰۰,۰۰	كيرجلى قوم
۹۵,۶	صوانلى قوم
۷۳,۲	الجي
۷۶,۹	ياغلى طوبراق
۶۸,۴	كىلى طوبراق
۶۶,۷	صافى كيل
۶۴,۸	باخچه طوبرانى
۶۱,۸	كيرجلى ايجه طوبراق
۴۹,۰	يانق طوبراق
۳۸	كيرجلى ماغزىا

اشبو جدولدىن اكلاشىدىغىه كوره او لا اك زياده ايسىنان
قوملر او لدېغىندن قوملى طوبراقلى يازىن فوق العاده قورى
وصىحاتق او لوب كون باتقدىن صو كره دخى خىلى وقت صىحاتق
قالور ثانىا عموماً طوبراقلى ترکىب ايدن مواددىن آز ايسىنان
يانق طوبراقدر جرمى نسبه سائزىندان از حرارت چىرك ايسىده
ئىقلتە نسبت او لندېغىنده اك زياده حرارتى جذب و حفظ ايلدىكى

تین ایدر ثاڭا كىرجلى ماغنزا كە عموم طوبراقلىرىن كېچ اىصىنور رابعاً هىنونع طوبراقلىك اىصىنوب صىجاڭ طورىقىدە اولان استعدادلىرى ثقلت اضافىھلىرى درجاتىلە متناسىبدە يۇنىڭ زىيادە ئېگىر اولان طوبراقلىز زىيادە حرارت جذب ايدىلر قوملىرى كې كە هەر طوبراقدىن زىيادە ئېگىر اولوپ ئاك زىيادە اىصىنوب صىجاڭ طوران دىخى انلىدر .

اوچنجى طوبراقلىك رطوبى . طوبراغلىك ياشلىنى درجه سنه كورە اىضىمسە مانعدر بىر جنس ياش طوبراقلىرى يۇنىڭندو جىنسىدىن فقط كاملاً قورى طوبراقلىرىن از اىصىنور بىوجەلە بىرجىسىدىن اولان ياش وقورى طوبراقلىك يېنىدەكى حرارتىك ٦ - ٨ درجه يە قدر فرقى اولدىيە كورلىشىدر .

ايىدى رىنگى آچىق اولان وصوئى زىيادە طۇتان طوبراقلى غايت ئېگىر اىصىنور كە مارن ايلە قارىشقا كىل و كىرجلى مارن بونوع طوبراقلىرىندر شو حالە نظرآ و قىتسىز ياغان ياغمورلر طوبرانى صوغودوب محتاج اولدىقلرى حرارتى دفع اىلىدىكىندىن مىزروعاتىك ادراكى تأخير ايدر او زومىرك اولىسەنە ٢٤ - ٢٧ درجه حرارت لازم اولدىيە جەتەلە اغستوس صو كىنده ياغان ياغمورلر طوبرانى سرىنىلدوپ او زومىرك ادراكىنى كىيىدىرر ايديلان تجربە يە نظرآ يېشىللىك ايلە يۈزى قابلى طوبراغلىك ٦٠ پارمىق التىندا اولان صىجاڭلەك درجه سى چىلاق طوبراغلىك او مقدار عمقىندا بولنان حرارتىن زىيادە در بوفرقىك سېبى

نباتاتك كوكلى صولتك وبرودتك طوراغه كچمسنه مانع اوبلریدر .

در دنخى ضياء شمسك تأثيريله طوراغك يوزنده حاصل اولان زوايانك وسعتى . طوراغك مىلى يعني اكريلىكى حرارتى اخذ ومحافظه يه خليلي تأثير ايذر اجرا اولان تجربه لردن اكلاشلدىغنه كوره پاك دوز طوراقلر زياده ايصينوب پاك باير طوراقلر او قدر ايصينمز زيرا كونشك ضياسى دوز طوراقلره طوغريدين طوغري يه اصابت ايزل .

ايدي طوراقلرك ايصىمسنه شودرت سيلرك اك تأثيريليسى طوراقلرك رنك رطوبت وشولكيدر بـ طوراق نه قدر خفيف ايسه حرارتى دخچى او نسبته جذب ايتدىكى يوقارىدە ذكر اولندىيفى كېي بوراجىدە دخى او درجه ده چابوق وصوئى جذب و حفظ ايتكە مستعد اولان طوراقلرده استعدادلىرى نسبته يواش قورىدىغنى بيان ايذرز .

طوراقلرك سرت و قىلىنى اغيرلقلرى نسبته او لمىوب على العموم زياده كيللى طوراقلر پاك قى وبالطبع زياده درين طوراقلر زياده يانق طوراقلى او له جقلرندن قازىلوب دريندىلان طوراقلردن زياده منبت صاييلور و هر دورلو نباتاته و خصوصىلە يومرى كوكلى محصولاته فوق العاده موافق كلور .

دردنجى فصل طوپراقلرڭ تشخيص جنسىلە تحليلات كيمويەسى

طوپراقلرڭ تشخيص جنسى — طوپراقلرڭ خواص
وطىعتارىنى رنك واجزاسى بىرىشە نسبتە وياپاشقانلىقنىڭ
درجاتىلە اكلامق مىكىندر .

شوپلەكە رنكلرى اسىرجە ياخود صارىيە مائىل اوlobe
برقاچ پارمۇق درىن سرىنجە بولنان وآووج اىچىنده سىقىلوب
پارمۇق ايلە تۈز ادلسى مىكىن اولان طوپراقلر بىرنجى درجهدە
محصولدار اوولور بالعکس طوپرااغك اجزاسى بىرىشە يايىشق
اولىز ياخود پىك زىادە يايىشور ايسە قىزدىنى كېچىلەر وياغمۇرلار
ايلە چامورلانوب آياقلەر وادواتە يايىشوركە زراعته يرامن طو.
پراق غايت كىلىلى وقناڭ اولدىنى حالىدە صبان قازمه بل وسائل
آلات حفرىيە ايلە اىخلىميوپ بالعکس اىرى اىرى تۈك وسكلر
پىدا ايدىر .

صبان ايلە دويرىلان تۈكلىر پارلاق اوlobe خىلى وقت
صوکره كندو كندو يە او فانز ايسە طوپرااغك كىلىلى اولدىنى
ۋاز وقتە تۈزالور ايسە كىرجلى ياخود مارنىلى ايدوکى اكلا.
شىلور ياش اىكىن قازىلان طوپرااغك تۈكلىرى پارلاق كورغۇز
ايسە خىفيف يەنى قوملى ياخود قوم و كىلدىن عبارت اولدىغە
دلالت ايدىر قازىلان طوپرااغك تۈكلىرى قورىيوبدە چاتلار

ایسه قوتلى و بیوک تزك یاپیان و قوراقده چاتلامیان قوملى
طوبراقلره مشابه واز چاتلايان قوملدر قازيلور ایکن آوادانلله
یاپیشان طوبراقلر زیاده کیلی وبالعکس یاپیشمان ويا پك آز
یاپیشان زیاده قوم و کيرجلى ويانق طوبراقلدر .

آق طوبراقلر اکنزا کىرج و آچىي و صارى يه ياخود
قرمنى يه مائل طوبراقلر حمض حديد ايله كيل و کيرجى حاویدر
سیاه واسمر قره طوبراقلر اکنزا يانق طوبراقل اوlobe فقط
الخاق وبتاق يرلرده کورىستان سیاه واسمر طوبراقلر تورىلى
طوبراقلدر .

يوقارىدە دخى ذكرى چىدىكى وجهله طوبراق ياقلىدىنى
زمان قرار ايسه يانق منبت و قىزارر ايسه تيمورلى ياخود
اوزرىنه سرکە ويا زاج يانغى دوكىلدىكە قايىنار كې فىردار ايسه
كىرجلى ياخود مارنى او لىدىغە حكم او لىور .

ياغموردن صوکره طوبراق نه قدر وقت ياش قالور ايسه
قوتللى و تيز قورىيانلر و ديش آراسىدە چىردى ايدنلر قومىلدر .
طوبراقلر بعض نباتات ايله تشخيص نوعى --- خدائى
نابت يعنى كندو كندويه بىتن او تىر دخى طوبراقلر جنس
ونوعنى چىتجى يه طانتىرىيله بىلور .

صوك بهار آوجى اوئى قان طامىسى قوقولى چالقىچى اوئى كە
اسكى دىوارلرده چىقان يىانى شبو يه بىزىر و خنطة سودا
(شىكل ۱۱) صىغىر قويروغى و كوزل ماوى چىچكلىر اچار
خىزىران فدانلىرى بولنان طوبراقلر و جوار او رمانلىرى قرمى يه

مائیل صاری رنکلی زیتون شکلندە میوه ویر ارکك قزلحق

(شکل ۱۱ صینییر قویروغى)

اگاجى و ترلاڭى جوارندەكى تېھلرده كوچك مىشە شقايىق
وقىشىن چىچك اچان چوپىلمە جىطيانە و بياض ئوزى قولانى
چىشىر و مىوهلىرى ياغ بويامقدە استعمال اولىان كومىك فارى

(شکل ۱۲) بولان یرلوك طوراقلرى كىرجلى اولدىغىنده شىھە يوقدر .

(شکل ۱۲ کوهكى فناري)

اطراف و جوارنده پيراقلى قورد بوغانه بىزىز بىاض دو كون چىچىكى و بش عضو تذكىرىلى سكود كە پيراقلى دىكىرلەندن زىياده يشىل وغايت پارلاقدار و قرمىزى يوكسک اوتى (شکل ۱۳) ييانى او كوزكوزى و كوزل قرمىزى صالحىلى مىرور

وکستانه اغاجلری بولنان طوپراقلر صوانلى يعنى چاقق طاشلیدر.
اکر صالحق مسوروی و قرمزى يوكسل اوتي بولنان طوپراقلرك
اطراف و جوارندهكى قوريلرده زياده يبان مسوروی (شکل ۱۳)
اولور و حصاد اولنان اكينلر اراسنده صارى پاپاديه چىچكى
بولنور ايسه او طوپراقلر ييراق ييراق ايريلور بر نوع كسمه
طاشلیدر .

(شکل ۱۳) قرمزى يوكسل اوتي)

تپه اطراف و جوارنده دوه طباني (شکل ۱۴) وييان
مسوروی (شکل ۱۵) بىش پارمك اوتي طاپورا ديدكلىرى
چوبان طوربەسى ياخود او زون ياسقان ييانى تره وهنبا

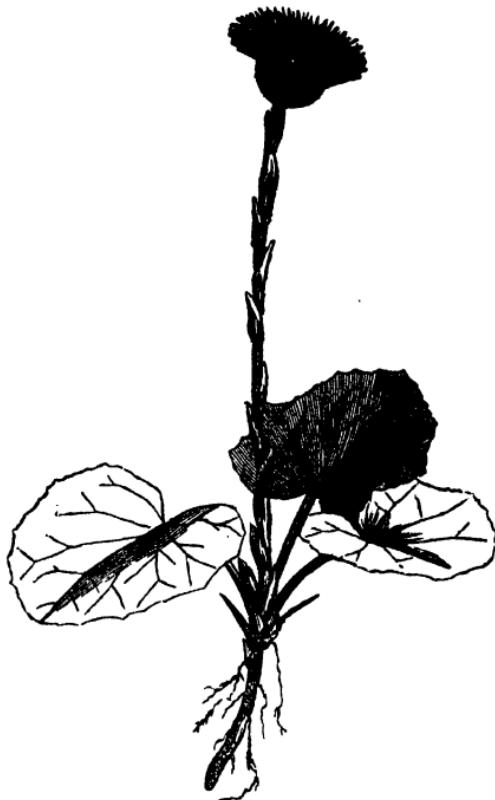
یوسری کوکلی بورجاق و بذلیه چیچکلری شکلندە کوزل چیچکلر
اچار ير کستانهسى بولنان طوبراقلره کىلى طوبراق نظريلە
باقيلور .

(شکل ۱۴ بیان مرسيي)

بالجق طوبراقلر ايسە ۲۵ قدم او زاقدن تشخيص او لنور
زپرا او يله طوبراقلرده آكتزيا صو يونجهسى و دكىرە متعلق

پوبلاز دیتلان (شکل ۱۷) نبات ومسکیه ياخود كبريت اوئى
وقاره قولاغى بولنور .

(شکل ۱۵ دوه طباني)

توردى طوپراقلىك اوڭىدىن فرق چوق دىكىدر بولنارده
دەخى پىبوق اوئى (شکل ۱۸) يىان مرسىنى وروصول دىتلان
برجنس نبات واڭثىيا اغاچلارده بولنور بىنۇغ غايت خىدە
يۇصۇنلار وبدن وېرالقلى خاولى نباتات يىشور .

قوملى طوپراقلرده دىخى ييانى منكشه وقوزى قولانى
چوق وارددر .

(شکل ۱۶ بیان مروری)

طوبراقلىك تخليلات كيمويهسى — طوبراقلىك بىر طاق
روحلر وسائىر عمليات ايله هر بىر اجزاسنى بشقە بشقە آييرمغە
تخليل دىرلىر اشبو تخليل بىلدۈشىدە چفتتجىلىك اكلايوب كندو
كندولرىنه ياپه بىلەجكلىرى بىراصول تخليل كوسىتمك كفایت
ايىرىدىسىدە بعض اهل فن و مراق طوبراجىڭ كافه اجزاسنى

آییرمۇ مىرادىنە بولۇر مطالعىسىلە اصول تخلیلەك جەت قىيەسىنى
بورادە تىذكارە حىبۈز بونكە بىاپرىيە رىخىرلەرە الويىرەجك
صورتىدە قولاي و كىندولرنىجە مىكىن الاجرا براصول تخليل دىخى
آتىدە كۆسترىيەجىدر .

(شکل ۱۷ پەپەلاژ)

اجسام بسيطه و مرکبە نە دېيك او لە يىقى يوقارىيە تفصىل
ايمشىدك شىمى تىكراىي اقتضا ايتىز طوپراقلارده موجود
اولان اجسام بسيطه و مرکبەنك بولندىيە نوع و مقدارە كورە
خاصة تر كىيەلردى تحول ايدر .

اصل اجزاسى كىل قوم و كىرجن عبارت اولان طوپراقلەر

تحليل اولندقده ترکياتنده بعض معدنون جاقاق طاشيله
شاب کيرج انگليز طوزى (ماغزيا) حمض حديد وبعضاً دخى
حضم مانفاتز ومواد املا.

حېدەن (خفيت کلس) کيرج
طاشى (کبريتت کيرج)
آچى فوسفوريت کيرج
(*) وکبريتت پوتاس ايله
مواد حيوانيه ونباتيه
بولور.

(شكل ۱۸ پنبوق اوئى)

ایدى اجزاسى آيرىله حق
طوبراق ترلانك برطر.
فدن دكل برقاج يرندن
و ٦ - ٧ پارمق اىچىندن
بر پارچە التور چونكە
اووالرده طوبراغلى يوزى
بعضاً اىچىدەكى طوبراغڭ
جنسىدن اولور ايسەدە
چايرلرده ايرماق كارلرندە
و سخراپەلرندە بر ترلاادە

(*) فوسفور اكتريا انسان وحيوان كيكلرنده بولور قرانلقدە ايشيق كېيى
پارلار بعض كىچىدلەن مزارلىقلرده كورىنور بونكايىله بولوحه اوزرىنىه يازويمازلىسى
و با رسم يابىلسە قرانلىق يېرلرده تىبادار اولور.

اکثریا دورلو دورلو طوپراقلر بولنديقى كورلشدەر
اشبو طوپراق نونهلىرى بىرىنىه اىوجه قارشىدىلدەن
و تخليل اولنەجق مقدارىنى طارتىدەن سوڭىرە بى قاب اىچنە
قۇنوب قورودىلور اما يواش يواش قورۇقلىدر كە طوپراقدە
موجود اولان (مواد آلە) يعنى نباتات بقاياسى آيرىلوب غائىب
اولىسون زىرا چارچابوق قورودىلور ايسە صودن بشقە دەها
ضاياعاتى اولور قورىدەن سوڭىرە تىكار طارتىلوب ياشلغەك
آغىرلىنى اكلاشىلور بعده اشبو قورى طوپراقدە اولان اىجە
وايرىجە چاقلىر و مختلف طاشلر بىر بىر ايرىلوب بشقەجە وزن
اولنور اشبو طاشلرگى جنسىنى و ترکىيەن اكلامق اىچون طوز
روحەتىلور كە كىرجى وار ايسە قىينايىب اوچار صوان ايسە
حالىلە دىبە چو كوب قالور .

مذكور قورى طوپراق دخى بى مدت سو اىچنده چالقانوب
بى دقىقە و آز آكسىك بى مەدت تۈرك اولندىغىنده اىچنده بولنان
قوم درحال قابك دىبەنە چو كە جىكىدىن سوزىلوب قومى تەريق
اىلە قورىدەن سوڭىرە طارتىلور واشبو قوم دخى طوز
روحە قونىلدەن كىرجى وار ايسە حل اولور يوغىسى دىبە
قالور .

غايت اىجە اولان طوپراغلەك اجزاسى و حيوانات انقااضى
قۇمدەن خېيف اولدەقلەچىون قوم كې سرىيە دىبە چوكىيوب
بى مدت سودە قالەجىفدىن بولنلىرى دخى آيرىمۇق اىچون مذكور
سو كېھ ياخود بىرگاغىدىن سوزىلور بوسوزىلەن سو آتش

کورمیه رک حالیله بخاره قلب اولنجه قدر ترک اولندقده ایچنده
برابر سوزیلوب قالمش اولان معدن طوزلریله اریش حیوانات
ونباتات ماده لری طورتی کی باقی قاله جغدن انلر دخی طار.
تیلور .

شمدی کیروده قلان و چفتھیلر ایچون اهیتلی اولان صوی
سوزیلوب آیریلان اینجه طوپراقدر صوده ارمیوبده اشبو طو.
پراقده قالمش اولان حیوانات و نباتات بقايانسک مقدارینی
اکلامق لازمکلور بو طوپراغلک بر مقدار معلومی مخصوص
بر قاب اینه قوئیلوب رنکی آغارنجه قدر آتشده یاقیلور و یاقق
ایله ضایع اولان آغیرلنی ایچنده بولنان حیوانات بقايانسیله
اوصره ده انلر ایله برابر یانش اولان کیرجک حاوی اولدینی
حامض فحیدن عبارتدر شمدیده حیوانات و نباتات بقايانسک
مقدار صحیخنی بیلمک ایچون ینه او طوپراقدن یعنی یانماش
طوپراقدن مقدمه یاقیلان مقدار قدر طوپراق اخذ اولنوب
اکثر اجزا جیلرده بولنان صوایله قاریشق خفیف و معلوم المقدار
صوی طوز روی ایچنده تخلیل اولندقدن صوکره تکرار
وزن اولنور شوموازنده آکسیلان مقدار اولکی ترتیب ایله
غائب اولان مقدار دن تنزیل اولندقده باقی قلانی طوپراقده
موجود حیوانات و نباتات بقايانسک مقدار صحیخی و تنزیل اولنان
ایسه حامض فحمی دیلک اولور .

شوا آتشده اغار تلمش اولان اولکی طوپراغلک باقی قلان
مقداری بلور دن معنول اوافق یوارلاق بر کیمیا جی شیشه سنده

قاینار طوز روحی ایچنه آتلقده صوان طاشندن ماعدا طوپرا.
قده نه وار ایسه حل اولور یعنی روحه قاریشور یالکز صوان
شیشه نک دینه چوکه جکندن بر کاغددن سوزیلوب رو حدن
ایرلدقدن صوکره ایمیقدن چکلمش صیحاق صوده ییقانوب
توریدلدقدن صوکره طارتیور .

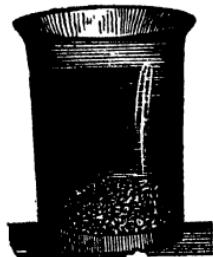
(ثانی فجمیت پوتاس) دنیلان برع نوع طوز صو ایچنده
اریدیلوب مذکور طوز رو حنك ایچنه دوکلدکده او لجه روحک
ایچنده اریش او لان مواد آیریلوب دیبه چوکرکه بونلرده حمض
حدید اخیر و شاب ایله کیرجدن عبارتدر اکر ایچنده ماغزیا
وار ایسه دیبه چوکمیوب رو حده محلول قالور واودخی طوز
روحی قایناتق ایله دیبه چوکر دیلوب تفریق او لنور .

(ثانی فجمیت پوتاس) واسطه سیله او لجه دیبه چوکن شو
طور تیلرکه حمض حدید اخیر ایله شاب و کیرجدر کاغد ایله
سوزیلهرک آیرلدقده بونلر دها یاش ایکن هرا جزا حیده بولنان
(پوتاس قوستیق) یعنی یاقیجی کسکین قالیه طوزینی برمقدار صوده
اریدوب طورتی ایچنه آتیله رق آتشده براز قایناتقدن صوکره
حمض حدید اخیر و کیرج دیبه چوکوب یالکز شاب پوتاسده قالور.
بو چوکنده دخی سوزیلوب آیرلدقدن صوکره پوتاسک
ایچنه (قلور الماء آمونیاک) دنیلان اجزایی برمقدار صوده اریدرک
علاوه ایلدیکمزده شاب دخی ایریلوب دیبه چوکر شمدی
آیرلیان یالکز حمض حدید اخیر ایله کیرج قالور بونلرده یکیدن
قاینار طوز روحنه قولندقدن ایکسی دخی منحل اولور بعده

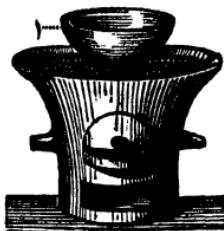
بوکا برمقدار نشادر روحی علاوه ایدیلور ایسه حمض حديد
اخیر دیبه چوکر و طوز روحنى مقدمما یاپدیغمز کبی (ثانی
فمیت پوتاس) محلولی ایچنه قویدیغمزده کیرج دخی دیبه
چوکوب ایش بقش اولور .

بالاده بیان اولسان اصول اوزره هر بر ماده آیریلهرق
ایوجه قوریدیلوب دقتله وبشقه طارتمیدرکه طوبراغك
اجزاسی مقدار اولدینې حساب ایدیلهرك اکلاشلسون .
طوبراغك بو وجهمه تحليلاتنده استعمال اولنهجق اجزا
اهون فیئات ایله هر بر اجزا خانهده بولندینې کبی قوللانيلان
ادوات دخی بهالو دکلدر .

ادوات مذکورهدن (شکل ۱۹) شکلنه کوستريلان الت
کندو او جاغنه یرسلشیدیرلشن ففوردن معمول کاسه دروننده
طوبراقلر قوریدیلور دیکری (شکل ۲۰) او زون ویوارلاق
و جامدن معمول بیسوك برقددحرکه سوزدیرمه طریقیله

(شکل ۲۰)

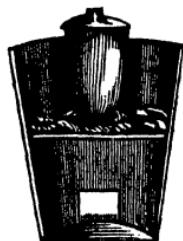

(شکل ۱۹)

طوبراقدن قومی آیرر او چنجی (شکل ۲۱) او جانی او زرنده

اوفاق برصراحى کې کىمياجى شىشەسىدە طوبراغى طوز روخدنە تخليل اىچون استعمال اولنور دردنجى (شىكل ۲۲) دخى قىاقلى اوفاق برفوطەدر باشلىجە طوبراغى ياقق اىچون قوللانىلور .

اڭ صوڭرىكى (شىكل ۲۳) مذكور فوطةنىك او جانلى او زىرىنە وضعى هيئىتى كوشتر .

(شىكل ۲۳)

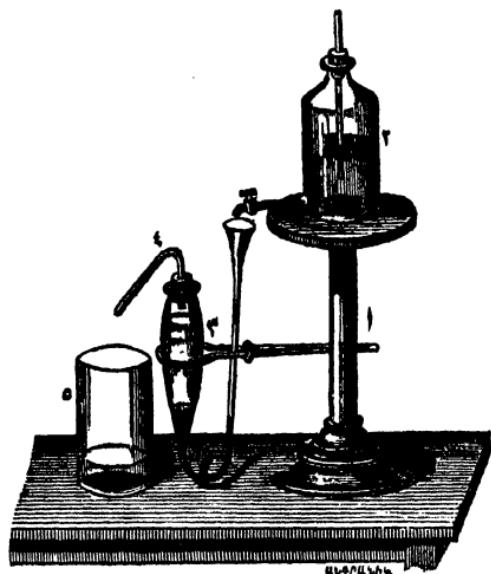
(شىكل ۲۲)

(شىكل ۲۱)

طوبراغىڭ يالكىز قوم كىل و كېرجنى آيرىمۇق اىچون قىصەجق بر اصول تخليل دها واردەكە بو بابىدە قوللانىلان الت (شىكل ۲۴) شىكلدە كوشتىيانان الت او لوب هر كس اىچون استعمالى قولايىدر شويىلەكە ۱- رقىلە كوشتىيانان اياقلى طبلە دوز بىماصىيە واتك او زىرىنە دىيى موصلىلى ۲- تىز بىشىشە قونوركە بو شىشەنىڭ اغزى منظرلى او لوب دىكىندە بىشىشە بورى كۈرۈلەشدەر موصلىغۇك التە دخى ۵۰ پارمۇق بويىدە خۇنى

واری بربوری قونیلوب بونک الـ اوـ جـهـ دـخـیـ قـاؤـ جـقـ

(شکل ۲۴)

واسطه سیله برآکری بوری و اشباع آکری بورینک دیکر اوـ جـهـ بـوـینـوزـ وـارـیـ ۳ـ آـغـزـیـ منـطـرـلـیـ وـمـنـطـرـکـ دـلـیـکـنـدـنـ دـیرـسـکـ کـبـیـ خـارـجـهـ چـیـقـمـشـ ۴ـ بـرـشـیـشـهـ رـبـطـ اـولـتـوـبـ دـیرـسـکـ الـتـهـ دـخـیـ بـرـشـیـشـهـ قـدـحـ ۵ـ قـوـنـیـلـوـرـ .

بعده اجزاسی ایریله جق طوبراق آتشده ایوجه قورید.
یلوـبـ بـوـنـکـ ۱۰۰ـ درـهـیـ ۳ـ رـقـیـلـهـ کـوـسـتـیـلـانـ بـوـینـوزـ وـارـیـ
شـیـشـهـنـکـ اـیـچـنـهـ اـتـیـلـوـرـ اـنـدـنـ صـوـکـرـهـ ۲ـ تـمـیـزـ شـیـشـهـیـ سـوـزـلـیـشـ
صـوـ وـیـاـ یـاـغـمـورـ صـوـیـ قـوـنـیـلـوـبـ موـصـلـفـیـ اـچـیـلـوـرـ صـوـ موـصـلـفـکـ
الـتـهـکـ بـوـرـیـدـنـ طـوـبرـاقـ قـوـنـیـلـانـ بـوـینـوزـ وـارـیـ شـیـشـهـیـ

اقدبىه طوبراغى تحليل ايدوب بولانق اولدىنى حالده شىشەنك
دېرسكلى بورىسىندن ماصەنك اوزرندەكى قىدحه اقار واقدىنى
صرەدە طوبراقدە اولان قوم شىشەنك چوقور يرندن يوقارى
چىقەمیوب اورادە تراڭم اىدەجى وصو آقە نهایت براقلە.
شىدىنى كېي طوبراغك كىل و كېرجى قومىندن تامىلە آيرلىش
اولەجىنى جەتلە موصلىق قانوب شىشەدە قلان سو دوكىلەر كە
قومى التوب قورىدىلەقىن سوڭرە طارتىلور قىدحەدە قلان
بولانق سو ايسە كىل و كېرجنەن مركىب اولەجىندن اول امرەدە
وزن اولنەقىن سوڭرە قىدحك اىچنە طوز روھى طاملادىلور
طوز روھى طاملاۋەقە خەمیت كېرىج غاز حالتى تېخىر ايدىر
يۇنى كېرىج بوغۇلتوب دومان كېي هوایە اغار بوغۇ كىسلەدىكى
اتىادە قىدح تکرار طارتىلىغىندە اولكىدىن نە قدر اكسىك
كلىور ايسە اشبو نەقسان كېرجىك مقدارى دېيك اولوب سودە
صاف كىل قالمىش اولور اوچە قوم طارتىلمىش سوڭرەدە كېرجىك
مقدارى اكلاشىلمىش اولەجىندن كېرودە نە قالور ايسە قىدحە
قلان كىل دېيىكدر مىلا قوم ۲۰ كېرىج دىخى ۱۰ درهم ايسە
قىدحە سوھە قارىشقا كىل ۷۰ درهم قالمىش دېيك اولور .
اشبوالت بولنەيان يerde بر درجه يە قدر اىكى سو قدھى
ايچىندە دىخى طوبراق تېخىر بە اولە بىلور معلوم المقدار طارتىلمىش
قورى طوبراغى بر قىدح اىچنە قويوب اوزرى سو ايلە
طولدىرىلەرق تکرار طارتىلور بعده سوھى طوبراق ايلە
قارشىدىرلەر بولاندىرىلور سوھى صالحىسى كېھجەك قدر

ترک اولنقدە ایچنده بولنان قومى آغىرلۇقىن طولايىن قدحك
دىيىنه چوڭر اوحالىدە قدحك بولانق صوينى آصول ايله دىكىر قدحه
الوب قومى قورتىقدەن صوڭكە طارتوب قىد ايدىلور واوتهكى
قدحه النان صو تىكار طارتىلوب اوزىزىنە طوز روھى طاملا
دىلور روھ طاملا دېقە قدحىدىن دومان چىقار تادومان كىسلىنجه
قدر روھى طاملا تىقدە دوام ايدىوب بعده قدح دفعە طارتىلور
اولكى طارتىدىن نە اكسىلىش ايسە اكسىكى طوز روھىلە بىخارە
قلب اولان كىرجىدر قومك وغائب اولان كىرجەك مقدارى
حساب اولنقدە باقى قلانى قدحىدەكى بولانق صودە بولنان
كىلدر .

اوچنجي کتاب کوبره ومصلحاتي بيان ايدر

ير يوزنده ايلك اول ظهور ايدين فدانلر شبهه يوقدر كه
ياشامق ايجون محتاج اولدقارى غدائى هوا و طوبراقده بولشلر در
ديك او ليور كه دنياده نباتات ظهور ايمنزدن اول حوايمجلى
حاضر وتدارك ايملشىدى البته جناب حق عالم نباتاتي يراتدىنى
زمان بو عالمك مدار معيشتنى دخى خلق ايتمىشدر نباتاتك غدا
اتخاذ ايتدكارى نسه هرنە اولور ايسيه اولسون وندن تولد
ايدر ايسيه ايتsson بونلره عموماً فشقى و كوبره دينور .

نباتاتك سود اناسى مقامنده اولان طوبراقت پيشيناً ويردىكى
كىرو الاجفده اميدى برگالدر كندو كندويه بيتن براوت
وفدان بدن ييراق چىچك و ميوهلىنى يتشديرمك ايجون
طوبراقدن هرنە آلور ايسيه اير كىچ ينه كىروويه ويرمكە محبوردر
طوبراقدن هرنە چىقار ايسيه بهمه حال ينه طوبراغه عودت
اپدەجكىدن طوبراغك قوتى ضايع دكل بالعکس آرتار زира
ويردىكى شيلردن بشقە نباتاتك هوادن اخذ ايلىدىكى مواد
غدائىي دخى برابر كىرو آلور حاصلى برفدان يتشدىكى محلده
دوشوب چورر ايسيه طوبراقدن الدينى سرمایي فائضىله برابر
اودهمش اولور بوندن او توريدركە خالى يرلرو اورمان طوبراقلى

سنەدن سنه يه قوتلىيور وانك ايجون ضعيف طوبراقلره
اگاج وچاير ديكىلەرك قوه انباتىھلرى آرتىيلىيور فقط شوحال
النان نسەني كىرو ويرمك شرطىلەدر يوخسە كرك نفسمىزى
وكرك حيواناتمىزى بسلەمك ايجون طوبراغڭ يىشدىرىدىكى
نباتاتى الوب كىرو ويرمن ايسەك بونلرڭ طوبراقدىن قرض
الدقلىرى سرمایەنك اعادەسى منع وحقىدىن محروم ايتىش
اولورز .

ارباب زراعت دفع احتياج ايجون انلره مخصوص تشكيل
اولسان منافع صندوقلىندن جزوئى فائض ايله اچە استقراپش
ايىدلر اكرادقلىرى اچقىي وعدەسىندە يىنه صندوقه اعادە يتىزلىر
ايىسە لدى الحاجه بىردا صندوقده پاره بولەمەيە جقلرى كى برقاج
سنە ترلارىمىزدىن الديغمىزى كىرو ويرمن ايسەك ارتق انلردىندە
ھېيچ برشى الھمەيە جغمىز كون كى آشكاردر بركت ويرسونكە
جناب حقك مخض لطف وعنىاتى اوھەرق مالكىمز دنيانك ئاك
معتدىل ومنتى نقطەسىندە بولنديغىدىن ترلازمۇن كوبىرەلمىدىكى
حالدە دىخى يىنه كىلەدە ۳ - ۴ يىرينه كورە ۵ - ۶ آكىن ويرە.
بىيلىور وايلك بھار ياممورلىرى معتدلانە ياغار وهوالر اوغۇن
كىدر ايسە كىلەدە ۸ - ۱۰ غىnimت عد اولىيور فقط بالعكس
ياممورلىر لايقىلە دوشمز وھوادە براز قوراق كىدر ايسە
چونكە طوبراقلردا ذاتاً قوت قالمىدىغىدىن آكىنلر تلف اولىيور .
چايرلرڭ اوتلرى بىچىلوب يىرينه كوبىرە ويرلىيور حالبۆكە
كىت كىدە محصول الھمەحق بىزمان كلوركە اولوقت عقلمنز

باشمزه کلور ایسه ده نه فائده ک سبب او لدیغمز مضر تک دفعی
ایچون بر چوق فدا کار لقلری کوزه المغه محبور او لورز .

اک او لیکی دنیا يه (امریقا يه) هجرت ایدن فرنکلر (او هیو)
یر ماغنث سواحلنده بیکلر جه سنه لرد برو موجود او لان اور.
مان لردن بشقه عصر لر جه دوام ایدوب انسان بوینه یتشمش چایر لر
دخی بولشلر و بو چایر لر هر سنه یتشوب چورومکده وینه یتمکده
اولد قلنندن خلق او لند قلری زمان دبرو بدن و پیراق چورکلر له
بس لمش او لند قلری طوپراقلرک قوه انباتیه لرینی توکنمز ظن
ایتشلر ایسه ده الی سنه و دها آز مدلت زراعت او لند قدن
صوکره قوت دن دوشوب الیوم بتون بتون زراعت دن قالمشلر در
ایشته شوم ثالدن اکلا شیلور که اکیلان تر لارک خرج او لان
کوبه لری کیرو ویر لنز ایسه کیت کیده قوت دن دوشہ جکلری
شبھه سز در .

بر طوپ راغلک قوه انباتیه سنى محافظه ایمک محسون لک بر
قىمنى ويأخذو انك يرينى طوپه حق بشقه برشى اعاده سيله
اولور انك ایچون طوپ راغه کوبه وير مک هى حالدە الزمدر .
چایر و مر عاليىنى کوبه مليان و سنوى بر قاج دفعه چاي يينى
يچوب الان مر عاسىنى غائب ايدر حابوکه حيوانلىنى مر عاده
او تاران صرف او لان او تک بر قىمنى حيواناتك او راده کوبه
برا قىسيله اعاده ایتش او لور .

ایمدى طبيعته او ييق ایچون اوروپا يسلر قره صيغىر مايسىنى
کوك واوتلىي له بسلاکلری تولا و چایر لر و يونجه ايله بستانلرک

فشقیلرینی یونجه لقلره یولاف چودار و آرپه ایله گیمان حیوان کوبره لریله امک یین انسان نجسلرینی اکین و کتان کنور چورکلریله صمان شالگام و قولثرا قبوقلرینی یاغ چیقاریلان نباتات ترلاارینه او زوم جبره لریله اصمہ چبوقلرینی فوچی دیجی (طورتی) واسکی اغاج کوللرینی با غلره میوه قبوقلریله چور چوبلرینی میوه اغا جلرینه ومطبخ ایله بازار یرلرنده متروک سبزه سبورندیلرینی سبزوات با غچه لرینه ویررلر فقط بوقا عده می تمامی تمامنه اجرا مکن او لدی یغدن هر ترلانک ویردیکی مخصوصاً کنو عنی و طوپراغلک ضایعاتی نظر دقتدن ایرمیه رق الده بولنان کوبره لری اکا کوره استعمال لازمکلور .

یوقاریده دخی افاده او لدی یغی و جهله نباتات نشو و نما ایده بیلمک ایچون محتاج او لدی یغی مواد غدائیه نک بر قسمی هودن و دیکر قسمی طوپر اقدن اخذ ایده جکی جهته له اکرچه رنجبر هوانک ترکیاتی نباتاتک احتیاجنه کوره تعديل ایده من ایسه ده طوپراغی او لسون زراعته فائده بخش اوله حق صورته قویه بیلور .

انسان و حیوان ایچون ماؤ کولا ته دائر زراعتک حاصل ایلدیکی شیلر مولدالمحوضه مولدالماء ازوت کومور و فوسفور ایله دها سائر اوافق تفك مواددن عبارت او لوپ اشبو موادک تدریج ایله چورو مه سدن حاصل او لان حامض خمی صو سیدیک و فشقی ایله بر لشور که بونلرک جمله سی یدیکمز ات امک سرمه میوه و سائره دن حاصل او لمشدر .

مواد مذکوره یقلمش بر بنانک مولوزینه تشبیه او لنه بیلور زیرا خراب اولمش بنانک مولوزندن یکی بر بنا پاییله جنی کبی انسان و حیوانک دفع ایلدیکی زوائد و فضلات دخی طوپراغه قارشدیریلور ایسه یدیکمزک عینی و دها اعلا نباتات وجوده کتورر .

آخرلریزده بولنان چورچوپلرک وقوفتش کوبره لرک اکین سبزوات و میوه یتشدیرمکه یاردم ایدیشی حیرت و تعجبه شایان دکلیدر نباتات محتاج اولدینی موادک بر قسمی طبیعی هواهه بولوب الور لکن دیکر قسمی طوپراغه کوبره یاهه رق وجوده کتورمک بزم ایچون شایان دقت بر ماده اولدیندن بو کتابزده کوبره لرک انواعیله تأثیراتی او زرینه تفصیلات لازمه ویره جک ایسه کده کوبره لرک حال و شانیله صورت استعماللری لایقیله بینمک ایچون اول امرده خصوصی بعض معلومات اعطاسنه محبورز .

کوبره لرک حال و شانیله تأثیراتی حقنده ملاحظات — کوبره لرده بولنان محلول یعنی اریش ماده لر طوغزیدن طوغری یه نباتاتی بسلر ایسدهه قتی اولنلر بو خدمتی کورمک ایچون قیزوب یانسی یعنی چورومسی لازمدرکه مواد اصلیه لری یکدیکرندن آیریلوب غاز حاصل ایلسون انک ایچون (اجسام عضویه) حیوانات و نباتات چورکلری رطوبت و حرارت هوا ایله ایرکیچ منحل اولور ایسدهه حیوانات اعضاسی نباتاتدن زیاده سهولته و مواد نباتیه نک قوی و سرت اولنلری پک کیچ چورر شو حاله

باقیلور ایسه حیوانات و نباتات بقایاسی سربستجه چورویوب
بری برندن ایرلزدن اول کوبره ینده استعمال اولنه میه جنی
اکلاشیلور .

بونلر بریره طوپلانوب ییغین یاپیلور ایسه قولای چورر
بوکا دلیل ایستنیلور ایسه متفرق و پریشان اوله رق شوراده
بوراده ترک اولنان چالی چربی و صمان قیرندیلری خیلی مدت
چوزومدیکی فقط ییغین حالتده سریعاً قیزوپ و طمارلری چاتلایوب
اطرافه غاز و بخار نشر ایدرک قراروب کوبره یه تحول ایتمسیدر
دینله بیلور .

بونکله برابر کوبره لرک چورومکسین استعمال اولناماسی
ضروری دکلدر زیرا طوپراق ایچنده دخی چورویه جنی جهته
نباتاته دها زیاده فائدہ سی اولور طوپراقده چورودیکی حالده
تخر ایدن حامض خمی و نشادر غازی طاغیله جنی یرده طوپراقده
قالوب فدانلری بسلر .

برده کوبره لر فدانلرک احتیاجی نسبتده چورر ایسه
فائده سی دها زیاده اوله جفندن هرنوع کوبره لردن بحث اولنه جنی
صرهده بونلرک سریعاً چورودلسی و یا چیکیدیرلسی حفnde
بعض فوائد دخی درمیان اولنه جقدر .

ترلالره ویریله جک کوبره لر میانشه سرعتله چوروین
آزجه و اغیر چوروینلری چوچه ویریلور بونلرک ارکیچ ناماشه
چوروملری مرکب اولدقلری موادک یافش ویا یانگامش اولملرینه
متوقفدر که چقتجي ایچون دقته شایاندر شو میاحتهده بر چوق

اختلاف افکار الیوم باقی ایسه‌ده مقصدم من ارباب فونه بر کتاب
عرض ایمک اولیوب اهل زراعته معلومات مفیده ویرمکدن
عبارت اولدیغدن طوپراقلری اصلاح ایدن مواد معدنه ایله
برابر کوبره‌لری عملیات نقطه نظریله بروجه آتی بش صفحه
 تقسیم ایدرک هر صفحه آیرو ایرو فصللر ایله ذکر ایدرز .

برنجی فصل نباتی کوبره‌لر

برنجی صندن صایلان نباتی کوبره‌لر یشیل اوت و سبزه
ذکر اوت و یوسونی میخانه شکر و نشاسته فابریقه‌لرینک
خورده و دوکندیلری اوژوم الما و سائز حبوباتک جیره و کو .
سبه‌لری قوری پیراق اگاج طلاشی و چوروکی پلاموط قبوقلری
اگاج و دکر نباتاتی کوللری و سائزه‌دن عبارتدر .

یشیل کوبره‌لر — یشیل کوبره‌لر هنوز نامیله تمنه کلکسزین
یری قازیلوب طوپرااغه قارشدیریلان نباتاته دینور بو نوع
کوبره پک اسکی وقتدن بروالیوم اوروپاده استعمال او لمقدده در
یشیل کوبره‌لر هر طوپرااغه کلور ایسه‌ده سرین سرت طوپرا .
قلدن زیاده خفیف طوپراقلرده و صوغوق ملکتلردن دها
ایو صیحاق یرلرده فائده‌سی کوریلور همده آرابه ایشلمیان
انکه لک یرلره دیکرلرندن دها قولای نقل اولنور .

یشیل کوبره نامیله استعمال او لنان نباتات بوزق یعنی
اسکی یونجه قره بو غدای شالغم مردمک صاری و بیاض اجی

بقله قولثا طورپ لخهسى اوست قامش وامثالى نباتاتدر يشيل
كوبره ايچون يالكى برجنس نباتات استعمال اوئلەجىنى يرده
هرحالدە بر قاج جنسى بىردىن قارىشق استعمال اوئلور ايسە
دەها مقبولدر .

المانىيادە يشيل كوبرهلى قارىشق استعمال ايدرك پك چوق
فائەنسى كوردىكلەرنىن انلرک تجربەلىينه امىتال لازمەدر .
كوبره يىرنىدە استعمال اوئلەجق نباتاتك چابوق وچوق يپراق
پىيدا ايدنلىرى دىكىرلىينه ترجىح اوئلور وزراعت اوئلەجق
ترلالەر اكيلوب صبان سورمىزدىن اوول سوركى ايلە او لا ياترىلور
يا خود دەها ايوسى صبانك حركتە چارزلق ويرمامك ايچون
او لا يېھىلەرك يىرنىدە براقيلوب بعده طوبراغە كوملور يشيل
كوبره اتخاذ اوئلەجق نباتات طوبراغلۇك طېيىتە كورە تعىين
اوئلور مىلا قىيى طوبراقلىرى ايچون مردمك، كوچك بقله
بىذىلە قولثا دىنلەن بىنۇع يىيانى كلم يىيانى شالىم قره خردال
ويونجە وامثالى وخفيف وقوملى طوبراقلىرى ايچون بىاض وال
يونجە چودار ابى بقله قره بوغداي اسپرکول طورپ وبوتلە
مماڭلۇن نباتات اتتىخاب ايدىلاور .

اشبو يشىللىكى تامىيلە چىچكلىنىكى زمان طوبراغە كومك
لازمكلىور زира چىچكدىن اوول پك كورك وصولى وقوءە ابىا .
تىېسى ازدر چىچكدىن سوڭرە ايسە سرتلوب كىچ چورويەجى
كې حاوى اولدىيەن قلوى مادەلرى دىخى از اوئلور پوتاس
فابريقة جىلىرى فدانلىك بوجالى تجربە ايلدىكلەرى جەتمەل پوتاس

اخرا حيچون زرع ايتىكلرى نباتاتى نه چىچكدىن اول يېرى
ونەدە سوگەريه براقورلر .

اشبو يشىلىكى زرەدىن مقصد طوبرانى كوبىرملەك اولد.
يندىن فدانلىرى چىچكە كائىجە قدر طوبراقدىن جزئى بىرى
الوب آكىز غداسىنى هوادىن اخذ ايدر چىچكدىن سوگەريه ايسە
طوبراغىڭ قوتى چىكوب يورمۇھ باشلىرى انك ايجون چىچك
آچدىغى زمان طوبراغە كومىلمك اقتصا ايدر بونكە برابر
كوملۇر كوملىز مەن تەخم اكمامىلىدەر چونكە اوزىزىنە سورىكى
چىكلىكى وقت كوملان نباتات يىرندىن اوينىسا يوب يۈزە كەلك
احتىالى واردە انك ايجون براز چورومسىنى بىكلەك لازمكلىور .
نباتات مەتكورەيى مەلقا كومله جىك ترلايە امك لازم
دەكىدر بوتىلالرۇك جوارندە دىخى آكىلە بىلۇر سوگەريه يېھلۈب
تىراسىنە نقل اولنور از جەلە هاوج شالۇغ طورپ پېراقلىرى ايلە
درە كىارلىرنە بولنان سو سازلىنى بويولە استعمال ايدىلر .
درە وايرماق صولرى نه قدر صىغ ونقىدار اقىدىلى ايسە
ايچىنده اوقدر نباتات ظەھور ايدر بواوتلىرى ايلك بەھار غايت
يشىل آيکن طوبلايىب پتاتە زرع اولنە جىق قورى و خېفيف
طوبراقلىره ويرلىر وبو نوع مەھسۇل ايجون خصوصىلە قورا
سەلەردە يشىل كوبىرەدىن دەھا اليرشلى بىر كوبىرە اولمىغى روایە
ايدىلر واقعا يشىل كوبىرە طوبرانى رەطبىتلى طوتار ايسەد
محصولك ادرا كىلە برابر قوتلىرى دوكتورى يعنى هە آكىمە
يىكىدىن يشىل كوبىرە ويرمىك لازمكلىور .

صورت استعمالی دخى شویله در پناهه ترالارنده اوچىه درت
پارمۇق درین صره ايلە خىدقلار اچىلوب اشبو يشىل كوبىرە
دىبلىرىنه يايلىور بعده پناھلەر كوبىرەنك اوزىرىنە أكىر طوپراق
قورى ايسە التە قونوب اوزىلرلى طوپراق ايلە اورتىلىور پناھلەر
يارم قدم اوزاندىنى زمان بىردىغە كوبىرە صوپى ايلە شربىتلۇب
ھە فدانك دىبنە طوپراق يېغىلىور شو قدركە يشىل كوبىرە
قرق سىز ساعىتنى زىادە آچىقىدە قالور ايسە قوتى ضايع
اولە جىندىن بىچلىدىكى كېيىدەن طوپراگە كومىك اقتضايدى.

يشىل كوبىرە اينانلىمەحق صورتىدە سرىيە قىزوب طوپراڭى
ايصىدە جىندىن پناھلەر درىقىب چىمنىمكە باشلىرىكە بو درجه قوت
وسرعت سائىر كوبىرەلرde بولۇنچى بوندن بشقە طوپراڭى رطۇ.
بىتى مەحافەظە ئىتكەلە پناھلەرلى خەفيف طوپراقلاردا مضرىت فوق
العادەسى اولان قوراقدىن قورتارى يشىل كوبىرەنك قوتلى
طوپراقلاردا او قدر فائەدىسى كورىلىز ايسەدە خەفيف طوپراقلاردا
خصوصىلە قوراق سەنەلردا فوائىد عظيمەسى انكار اولىنىز .

ساز قامش چىشير قاطر طرنانى چام صنۇر داللىرى دخى
يشىل كوبىرە يېرىنى طوتار فقط سرت اولدقلەرنىن خىرە خىرە
ازوب او فالىتقى اىجىاب ايدىر قولايلىق اولمىق اىچۈن آرابە وباركىر
كىزنى و كېن يولىرە و چىتلىك حوللىرىنە يايلىوب تىكراك واياق
التىدە چىكتىمكە دخى ازمك مىكىندر .

يشىل كوبىرەلرك برا كىمدىن يعنى بىرسەنە زىادە قوتى
اولىدىقى ادعا ايدىلر واقعا معتدل اقلەم و خەفيف طوپراق

وقوراق سنه‌لر ايله کوكلرى پك درين كىتميان فدانلىر حفنه بوا دعا
طوغىرى ايسىدە رطوبتلى وصوغوق اقىيملەر وسرىن طوبراقلەر
ايله ياغمورلى سنه‌لرده و كوكلرى درين كىدىن فدانلىر حفنه
طوغىرى دكىلدر شو قدر واركە يشىل كوبىرەلر طوبراق
واقىيملەرى مساوى اولان بىر محلە متوع نباتاتە ويرىلور ايسە
نتىجەسى براولە من چونكە بوجىداي تراسىنە ويرىلان يشىل
كوبىرنك قوتى آز دوام ايتدىكى حالدە باغلىرە ويرىلانلىرى
قوءە انباتىلەرى خىلى مدت سورى سبى دخى اىمەكتۇ.
كلرىنە ويرىلە جىك يشىل كوبىرە درين كومىدىكىدر بوجىدايلىرە
ويرىلە جىكلىرى ايسە از درين كومالە جىكىدىن قوتى دوامىز اولور.
برده يشىل كوبىرەلرە چىتكە كوبىرەلرینە نسبە يارم كوبىرە
نظرىلە باقىلور حالبۇكە اويلە دكىلدر يشىل كوبىرە كرچە بعضاً
يارم كوبىرە يىرىنى طوتار ايسىدە بعض دفعە تام وبلکە اىكى قات
كوبىرە خدمتى كورر صيق كىلى طوبراقىدە وياغمورلى سندە
يشىل كوبىرە باركىر فشقىسىنىڭ درتىدە وحى سىكىزدە بىر يىرىنى
طۇتە من فقط خفيف كىرجلى طوبراقىدە قوراق سنه‌لرده باركىر
شقىسىنىڭ مضرتى كورالدىكى حالدە يشىل كوبىرنك پك چوق
فالىدەسى اولور.

پانچار هاوج شالغم طورپ پتاتە ويرالماسى كې كوكلرىچون
زرع اولسان نباتاتك دخى يېراقلىرى ھم يشىل كوبىرە وھمەدە
اوتدن صاييلور بىر جىrip يېراك پتاتە يېراق وبدنلىرى ھان ٨٠٠

قىه قورى كوبىرە حاصل ايدر واو قدر يرڭى پانچار يپراقلرى
دۇنى قورى اولدىيىنى حالىدە ۲۶۰۰ قىيە يە بالغ اولور .

يشيل كوبىرەلر الدقللى مواددان زىيادە طوبراغە مواد
نافعە اعادە ايدرلر بواستىدادلىلە برابر طوبراغى سرين
طوتەرق داڭا رطبىتى ماحفظە ايلر قوراقلردا كېرىجلى قوملى
صواتلى وكسمه طوبراقلىرى اكثىريا كورلىكىدە اولان تعطيل
قوتدىن صيانىت ايدر شۇ قدر واركە بويشىللەك بعض
حوماض ظھورىنە سبب اولدقلرنىن طوبراغى اكشىدر كېرىجلى
طوبراقلىرە كرچە بواويغۇنسىزلىق اوقدر تائىر ايتىز ايسەدە
قوتلى كىلىلى وكسمه طوبراقلىردا وقوعبۇلۇر انك اىچون يشيل
كوبىرەلرە براز كىرج ياخاچ كولى ياخود باركىر كوبىرسى
قارشىدىرىلور ايسە بواويغۇنسىزلىق زائىل اولور .

يشيل كوبىرەلرك باشلىيجه فائەتلەرى وېزجه اك قىمتلىسى
نباتاتك طعمى وكندولىنە مخصوص اولان لطافتى اصلا
بوزماملىيدىركە شايىان اهمىتىر .

نباتات مذكورەنک قوئە غدائىچە زىنكىنلەكلەرىنىڭ درجاتى
بىلەنمك اىچون حاوى اولدقللى آزوتىڭ مقدارىلە بېرىجىبە
نەمقدار يشىللەك كۆمك لازمكەجىكى جدول اتىدە كۆستىمىشدر .

قىه	بېرىجىب اىچون	د ۱۰۰	د
ازوت			
1,۹۳	خششاش يپرااغى	۱۳,۶۳۰	
0,۸۵	هاوج «		۱۴,۱۰۰

پراغی	قولزا	۰,۷۵	۱۵,۹۹۹
»	مادیا	۰,۵۷	۲۱,۱۳۵
»	پتاهه	۰,۰۵	۲۱,۸۱۶
خدای مرعا چایری		۰,۵۳	۲۲,۶۴۱
پانخار پراغی		۰,۵۰	۲۴,۰۰۰
آچیقده قوریش قره بوغدای		۰,۴۸	۲۴,۹۹۹
کوکی یونجه	قوری	۱,۶۱	۷,۴۵۲

دکر اوتلری ساحل قیالری اوزرنده یا پیشک بر طاق
اوتلر بولنورکه بولنری طالغملر سوروب کناره کتور دکلرندن
ساحله جوار کویلولر طوبلایوب استعمال ایدرلر بواوتلر یشیل
کوبره صنفندن ایسه ده مرکبات کیمیائیه سی اوکیکیدن فرقی
اولدیغندن بوندن دخی ایرو جه بخنی مناسب کوردک .

دکر کنارنده طوبلسان اوتلر قیالردن قوپاریلان اشنه
ویوصونلر قدر مقبول دکلدر چونکه صو ایچنده یوار لامقله
جوهر تغیرینی غائب ایمتش اوله جفندن کناردن النالر او لجه حیوا .
نات الته یا سیلوب صو کره قوللانيلور اما صولر چکلديکي وقت
قیالردن قوپاریلان اوتلر درعقب استعمال اولنه بیلور آکرچه
نظریات یعنی کتابلر بو ترجیحی تعین ایتمیور ایسه ده عملیات
یعنی تجربه بو سوزمنی تصدیق ایدر پک تازه اولدینی حالده
دیکر نباتات کوپره لینه ترجیح اولنور .

بو کوپره لر کتان کنویر و آرپه تر لالرینه کوملور ایسه بر کتلى
محصول النور و حتی او سکوللری جوق و صاغلام اولور .

انگلتره سواحلنده پك چوق زماندنبرو استعمال ايدیورلر
وبونلرک ياردمیله قوتدن دوشوك هرنوع ترالاریني مخصوصدار
ايلیورلر ايرلاندده هان بوندن بشقه کوبره استعمال اولندیني
يوقدر حتى آق دکر ياليلرنده دخى قوللانيلیور چاييرلرک طمعنى
لذىذ ايدیور پتاهلری سائز کوبره ايله کوبره ملى ترالارک پتاهلرندن
ایری اوليلور وخته لرک دخى لذتلىنى ارترييور .

بعض يرلدە قوريسنى دخى استعمال ايدرلر ايسەدە ياش
اولدىنىي حالدە بھرجىيە ۱۶ - ۲۰ انبار ويريلور كە ۳۰۰۰۰
قيه کوبره يرىنى طوتار فقط بو اوتلر يشىل کوبرهلر كى
طوغىيىن فدانلرە ويرلىوب طوبراغە كوملور زىرا پك طوزلى
اولدقلرنىن فدانلرە تاس ايدر ايسە ضرر وير بىرده طوبراغلڭ
قوءە انباتىيەسى تعطيل اولماق اىچون دفعە^۱ چوق ويرلىوب آزىز
آزىز ويرلىدر آكىر طوبالانلىدىنى زمان استعمال اولنېھجق ايسە
طوبراق كىرج ياخود کوبره ايله قارشىدирوب يىغىن يايپيلور
ولزومنده مخلوط کوبره كى استعمال اولنوراك ايو يوليده بودر
چونكە بزم چفتىجيلىر بو کوبره يى استعماله اليشقىن اولمدىقلرنىن
يالكىر قوللانغله واز دقتىزلكە مخصوصلاريني برباد ايدرلر انك
اىچون بشقه کوبره بولندىنىي وضرورى قوللانغە مجبورىت
کورلدىكى زمان يېينىدە دىدىكىمىز كى طوبراق كىرج وبشقه
شىلرلە قارشىدیرەرق وبر مدت يىغىن حاندە طوتەرق صوکرە
استعمال ايميلدر .

دکر اشنهلىرىنىڭ انسجهلری پك کوشك اولدىيىندن سھولته

چورر ترکیاتنده براز دکتر طوزی پوتاس و سولفات ده پوتاس
واردر واچنده بر چوقده کوچک بوجک و صدف قبوقلری
بولور موسم استحصالی دخی مارت و نیسان آیلریدر چونکه
اندن اول پک چوق بالق یومورطه‌لرینک مسکنی او لمغله
اولوقت قوپاریلور ایسه یومورطه‌لر تلف اولور قوتی سنه‌سی
تجاوز ایتمدیکندن هرسنه تکرار ویرملک لازمکلور .

بو اوتلر سائر طوبراقلردن زیاده رطوبتلی طوبراقلره ایو کلور
همده بارکیر کوبره‌سی و دکرقوسی و کیرج ایله قارشديریلور ایسه
دها اعلا اولور حاوی اولدقلری ازوت والقالینجه دیکرلرندن
اوستوندر مرکباتنده آتی المدار مواد بولور .

مواد عضویه	٧٤,٢٤
سوده و پوتاس	٩,١٦
حمض حديد و شاب	٥,١٠
خمیت کیرج و ماغنزیا اثری	٣,٣٠
صوان (سلیس)	٨,٢٠
	<hr/>
	١٠٠,٠٠

نم و کوسبلر — دانه‌لرده دخی مواد آزوئیه و نباتیه
وفوسفات وارد رکه (رشیمنی) کوزینی بسلیوب فلزلندیرن
بو ماده‌لردر انک ایچون بونلر دخی کوبره یرنده قوللانیله بیلور.
بعض یرلرده اجی بقله دانه‌لرینی قوه انباتیه‌لرینی دفع ایمک
یعنی کوزینی کورلتک ایچون حفیفجه قاوروب یاخود قایسار

صویه اتوب سنوی اکینلرده کوبره کی قوللانورلار اغاچلری
خصوصیله لیمون پورتقال انواعنی وزیتونناری کوبرهملک ایچون
دیبلینس کومرلر بر جریب یره همان ۴۰۰۰ قیه دانه کفایت
ایدر .

ایاغ چیقاریلان نباتاتدن قولژا یبانی شالغم کتان کنویر
خشخاش کتابنچک تھملری مادیا یر فستق دانه‌لری جوز قاین
قوزالاغی و سائز یاغلی تخم و چکرددکلرک صیحاق و قوری
طوبراقلرده دکل ایسه‌ده صوغوقچه و روطوبتلی طوبراقلرده پاک
زیاده فائده‌لری کوریلور فقط کوبره یرنده استعمال اوله‌جق
بوکی دانه‌لرک آکثرینک یاغی تامیله چیقارلمدیغندن یاغلری نه قدر
چوق اوکلور ایسه قوتی دخنی اوقدر از اوله‌جق کی اکیله‌جک
تھم ایله قارشدیریلور ایسه تھملرک چیمنلرینه مانع اوکلور انک
ایچون یاغلرینی تامیله چیقارمق اقتضا ایدر .

بونکله برابر اشبو تھم و چکرددکلر جنس‌لرینه کوره
یکدیکرندن فرقیلر مثلا یر فستنتک کوسبه‌سنه ۱۰۰ ده
۸,۳۳۳ ازوت بولندیغی حالده فک خلافی اوله‌رق ۲,۴۹ ازوتی
حاوی اولان قولژه کوسبه‌سی قدر قوتی او لمدیغی روایت ایدیسورلر .
انگلتره فرانسه و بلجیقاده بو کوسبه‌لری پاک چوق
استعمال ایدرلر وایکی صنفه آییرلر بوی صیحاق کوسبه‌لرک
خشخاش کتابنچک و کنویر کوبره‌لریدر بونلرک تأثیری سریع
اولدیغی جهته‌له بر سنه‌دن زیاده طیانز دیکری قولژا ایله کتان
کوسبه‌لریدر که صوغوق کوبره‌لردن صایلوب یواش یواش

تاينر ايلىكىندن سىجاق كوبىلردن زىاده يعنى قوتى اىكى سنه دوام ايدر .

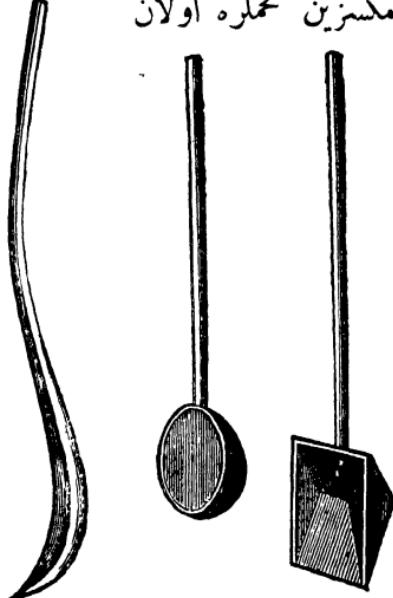
كستان كوبىسى قولزادن دها زىاده تائىرىلى اولوب دىكىلرى ايسه اوقدر ايتو دكىلر كنويير (كندىر) قاين يرفستى وصوسامككىلر اشاغى كوبىلردن صاييلور .

بزه قالور ايسه ياغلى دانه كوبىلرى اصل كوبىرە يرنده دكىل ياردىجى كوبىلردن صاييليدر زира صوغوقىدىن بوزولان اكين ترالارينه ياخود برنجى دفعه كوبىرە ويرلىش اكينلىرى چابوق اوياندىرمق وقوتلرىخى آرتىرمق اىچون يالكز اولەرق ايلك بهارده ويريلور كوبىلر مخلوط يعنى بى دىكىرىنە قارىشقا اويمىه دق استعمالىدە دخى فائەدلرى اولور ايسەدە فرانسە وبلچيقا چقتحىلىرىنىڭ استعمال ايلككىلرى كې حيوانات سىدىيىكى وفشقا صولرىلە قارشدىرىلەرق ويريلور ايسه چوق فائەتسى كورىلور هەجريبە على العاده ٨٠٠ — ١٠٠٠ قىه ويريلور ايسەدە توتون واينجە كستان اىچون صولى كوبىلردن بشقە مقدارى ١٢٠٠ — ١٦٠٠ اوقة يە قدر ارتىلىور .

حيوان سىدىيىكى وموردار صولر ايلە قارىشقا استعمال اولنە بىلور ايسەدە كرك ازىك وكرك توز اىكى تەنم ايلە قارشدىرىلوب ترلايە صاچىماملىيدر ايدىلان تىجرىبەلر اوزرىنە اىكى صورتله استعمال ايدىيورلر بى كوبىلر دكىمندە ويا اكين خرمانلىرنە دوکن ايلە ازىلوب توز ايدىلەكىندن سوگەرە ايلك بهار هنوز اويانوب چىملەتمىش اكين اوزرىنە ويا اكىندىن

اول تر لاله صاجيلور فقط تمندن اون اون ايکي کون اول
صاجلميليدر چونکه توز کوسبه کونش کورمکسزین تمنلري
صارار ايسه چيملنسني بتون بتون منع ايدر ديكري دخى
بوکوسبهلىرى صو يا سيديك ياخود کوبره صولارىله طولوفوجى
ايچنه اتوب صولى اولدىني حالدە آرابە ايله ترلا يه نقل ايديلهرك
اوزون صابلى قوغە و چامچاقلر (شكىل ۲۵ — ۲۶ — ۲۷)
ايله ياغموركى صاجيلور شوحالدە تمنلرک چيملنملىنىه
اصلا خلل كىنر بعض يرلرده اكىلى مصر اوڭلارىنىه دخى
نشر ايدرلر .

هوا ورطوبت کورمکسزین تمنلره اولان

سوء تأثيراتى کوسبه
دانەلرنده قالشىن اولان
ياغە اسناد ايدييورلر
بونك صحىق فقرە آتىيەدن
اكلاشيلور شويىلە كە
بر چقىحى انبارنده
بولنان رىنسىز صولوق
بۇغدا يى خفيفجه ياغلى
بر كوركى ايله كوركلىيوب

(شكىل ۲۵ — شكل ۲۶ — شكل ۲۷)

پارلاتش اولدىيىندىن مشتىرىسىنگ كوزىيە ايو کورنگىلە تمنلق ايجون
صاتون الور حالبۆكە اكىلدىكەن صوکرە چىقمىيىندىن مشتىرى

حیله‌یی اکلایوب دعوا ایدرک بوغدایک پاره‌سیله برابر ضرر وزیانی صاتنه حکم ایتدیرمشدر .

کوسیله اکثريا قپالی ویاش هواوه ترالاره صاجلور وسا .
چلدقدن صوکره یاغمور کوردر ایسه پک اعلا اولور خالص
وخفیف طوپراقلره پک ایویرایور ایسه‌ده سرت وکیلی طوپرا .
قلرده او قدر فائده‌سی کورلیور لکن استعمالندن ۸ — ۱۰
کون اول ثقلتک التیده بر نسبتنه کیرج ایله ایوجه قارشیدیریلور
ویاسیدیک وصولی کوبره‌لر ایله برابر ویریلور ایسه کیلی
طوپراقلره دخی فائده‌سی اولور .

میخانه شکر و نشاسته فابریقه‌لرینک قوقش بولاشق صو
وجبره‌لری دخی کوبره‌در فقط جبره‌لر اکثريا حیواناته یدیر .
یلوب انلرک فشقیلاری ڪوبره یرنده قوللانیلیور حیواناته
یدیریلاندن ماعداسی یعنی قیزوب یه یرامیمانلری دخی کوبره
یرنده خفیف طوپراقلر ایچون استعمال اولنه بیلور یالکر
اکشیلکی دفع ایچون سوکمش کیرج یاخود اغاج کولی ایله
قارشیدیرمق لازم کلور کول کیرج بولندیفی وقت حیوان
سیدیکی صابون صویی یاخود بر قاج هفتہ حیوان فشقیسیله
قاریشق طوتیلور ایسه دها اعلا اولور .

نشاسته فابریقه‌لرینک بولاشق صولری و بتاته جبره‌سی
دخی کوزل کوبره یرینی طوتار بر چوق سنهرلدنبرو نشاسته
فابریقه‌لری صولرندن بشقہ کوبره ویرلاماش اولان بر قطعه
طوپراق قوه انباتیه‌نک درجه غایه‌سنه واردیفی کورلشدر

اکرچه اشبو طوپراقده آکین صاپلری داعماً یاققده اولدیغدن
اوتورى حبوبات زرع اولنەمیور ایسەدە پك اعلا سبزوات
یتشدیکى تصدق ایدیبورلر .

پتاهنک اسپرتوسى الندقدن صوکره قلان جبرەسنک پتاهه
ترلالارىنه چوق فائەسى واردەر ایکى سە متمادىاً پتاهه منروع
برتلایه اوچنجى سە دخى پتاهه اکيلوب بوجبرە ايلە صولانش
اولدىنىي حالدە ۴۱۰۰ ارشون يردن ۶۰۰۰ قىھ حاصلات
الغىدر بوكىرە خېفيف قوملى طوپراقلەر پك الويرشلى ایسەدە
سرچە قوشلىرى وطرطىللەرن مخافظە اىچون درعقب طوبراغە
کومىڭ اقضا ايدر .

عمر اوتنك آربە صويىنده استعمال اولنان فستقلرى دخى
چايىر وتلالارە چوق يرايور ایسەدە يە عمر اوئى ترلالارندە
استعمال اىتكى ايدور .

پىرا اىچون صوپى ئىش آربە دانەلرى دخى آربە وبۇندىاي
ترلالارىنى كوبىرەملەك اىچون غايت مفيىد ياردەجى كوبىرە اولە
بىلور بعض يىلدە بەر جىرىپ اىچون ۳۰ — ۴۰ انبار
استعمال ايدرلر .

اوزوم و مىوه جبرەلری — شراب ياخود الما صوپى يامقى
اىچون منكەلرددە ازىلوب صولرى ئىنان اوزوم و مىوه
جبرەلرینك فن زراعت قواعدىنە تطيقىأينە يىللىرىنە اعادەسى
اقضا ايدر فرانسەنک بعض محلارندە باقلەرە اوزوم
جبرەسنەن بشقە كوبىرە ويرمىزلىر بوجبرەنک شراب بكمز

وسائر اعمالاتك لطافت و تزاكىته فوائد عظيمه سى كورلىكىنده
شىھ يوقدر انھير اغا جلرينه دخى ايوكلور ديرلر كذلك كوبره
وبتافق قامشلريله قارشدىروب زيتون اغا جلرينه ويرلر كه
طويراقده سريعاً چورر .

اما وارمود شرابلىنىڭ جبرەلرى دخى ميوه باخچەلرنده
طىيى كوبره يېنى طوتار فقط اكشىيلكى دفع ايچۈن كىرج
اغاج كولى و حیوان فشقىسى قارشدىرلەقدن صوکره كوزىن
اغاجلر كېراقلىرى دوكىلىكى زمان دىبلرى برازقا زيلوب كوملۇر
اغاجلر كوكارى رطوبت و مواد غدائىيە كندويە چىكىلرى
جهتىلە بوجبرەلرى يالكىز دىبىنە كوموب طويراغە يائىق اقتضا
ايمز .

چورك ميوھلر دخى كوبره يېنى طوتەجىفدىن بونلار ييانە
التميوب بركنا راده جمع و حفظ او لىندىقدن صوکره كىرج ياخود
اغاج كولى ايلە قارشدىروب ياخود ارە صرە كوبره صولرىلە
شربىتلىوب قاسىدىن صوکره ميوه اغا جلرينىڭ دىبلرىنە
كومىزلى .

قەھوھ جبرەسىنە دخى ۱۰۰ ده ۱,۸۵ ازوت و ۱۶,۲
حامض فوسفورى و ۲۳ خميت كىرج او لىدىغىدىن بو دخى
كوبره دن صاييلور وايىكى اوچ سنه فائىدەسى كوريلور .
سالف الذكر كوبره لر ك حاوى او لىدقلىرى ازوتە نسبە
مقدار استعمالى جدول اتىدە مندرجدر .

	بهر جریب ایمیون	قیمه	یوزده ازوت
صویی المنش ارپه دانه لرنده	۴,۵۱	۲۶۴۰	
خاشلان نوب قوریدلش اسجی بقله دانه لرنده	۳,۴۹	۳۴۲۰	
اجیقده قوریمیش او زروم جبره لرنده	۱,۸۳	۶۰۰۵	
--		۱,۷۱	۷۰۱۷
اجیقده قوریمیش زیتون چکر دکلر نده		۰,۷۳۸	۱۶۲۶۰
اک اعلا عمر او تی جبره سنده		۰,۶۰	۱۹۹۹۵
اجیقده قوریمیش الما جبره سنده		۰,۵۹	۲۰۳۳۷
قهوه جبره سنده	۱,۸۵		۶۴۶۶

قوری پراقلر — نباتاتک یشیل قطعه‌لری قوری و خشبي
 قطعه‌لرندن دها مقبول و فوتلى کوبره اولدقملری در کاردر
 ابکرتى او تلرى تىخه کلدىيکى و مرسين پراقلرى آرتق بیومكىن
 قالدىيغى و قامشلر ايوجه ياندىيغى و سائز تازه یشیل سبزه دوکندى
 و سپورنديلىرى موجود بولندىيغى حالدە کوبره يرنده استعمال
 او لندىيغى و نباتاتك دال بوداق كېي قورى قطعه‌لرینه اهمىت
 ويرلمىكىنه تعجب اولنور .

صوک بهار نهايىتىدە قورى پراقلرى طوبلايوب حاضر
 ايديلان برجوقوره جمع ايله حاليله ويأخذود اراسره بولاشق
 چركاب و چاشور صولريله صواريلوب چورودلىيکى زماندەنازك
 فدانلىر و خصوصىلە چىلەك و چاوش او زومى آصمەلر يچىون

پك قيمتدار بر كوبره اولور اوروپاده چام وصنوبر اغا جلستك
كورى پيراقلىنى دخى غايت مقبول كوبى دن عد ايدرلر .
اورمان جوارلرنده بولسان كويلىلور صوك بهارده دوشن
اغاج پيراقلىنى بريكديروب بونلردن پك چوق استفاده ايدرلر
ايشه ده بوحال او رمانلر ك قوه انباتىيە سنه ضرر ويرە جكتىن
يعنى بو پيراقلىر او رمانلر ك ندو كوبى لرى اولدىغىن طوبلا .
مق جائز دكىدر .

برده هر اغاج پيراغى بلا تفريق بر قوتده اوله من جوز
پيراقلىرى پك آجى او لدىغىندن استعماله يرامن لكن جوزلر
ايچون فائىدە دكىدر قواق پيراقلىرى صوك بهارده ستر
ايتدىكلرى چايرلره مضرت ويردىكلرى كوريليلور بوخصوصىدە ارباب
تجربه جملە متقدىر انك ايچون قواق پيراقلىرى طوبلانوبىدە كىرج
كول ويا چركاب صوللىيە قارشىدىريلور ايسيه هم اعلا بر كوبى
استحصل او لىش وهمىدە چايرلر شو مضر اورتىدىن قورتارلىش
اولور .

او قومشلىزك بعضى كوبى لرده نه قدر زىاده ازوت
بولور ايسيه قيمتلىرى او درجه زىاده او لدىغى افاده ايدرلر
شو حاله باقىلور ايسيه ميشە پيراقلىنىڭ قىمتى قره اغاج پيراقلىرى
قدر او لاما مىلىدر چونكە قره اغاج پيراقلىرنىدە ميشە پيراقلىرنىدەن
زىاده آزوت واردە حالبىكە اصحاب تجربه بو فكىر ك عكسىنى اثبات
ايدىسۇر انلر دىسۇرلر ك ميشە پيراقلىرى قره اغاج پيراقلىرنىدەن

دها زیاده قوتلیدر بزده دیرزکه تجربه نظریاتدن اوستون
اولدینگدن ارباب فدن زیاده اصحاب تجربه به اعتماد ایتمیدر.

قوری پراقلر قیش اورتهسه براقلیوب صوک بهار نهایتده
طوبلانلملیدر زیرا ییراق یرده نه قدر مدت زیاده قالور ایسه
او نسبتده قوتدن دوش ر قوری ییراق ایله قاریشق کوبره لر
هر طوپراق ایچون ایودر .

آتی الذکر اغاجلرک دال و پراقلرنده بولنان آزوتك و هر
جریبه اعطاسی لازمکلان پراقلرک مقداری شودر .

	بهر جرب ایچون	قیمه	ازوت ده
اچیقده قوریش اکرلتی اوئی پراغی	۱,۷۴	۶۸۷۰	.
ارمود اغاجی پراغی	۱,۳۶	۸۸۲۰	
فاطر طرناوغنک بدن و پراقلری	۱,۲۲	۹۸۳۴	
قاین کورکن پراقلری	۱,۷۷۷	۱۰۱۹۴	
میشه پراغی	۱,۱۷۵	۱۰۲۰۰	
چشیر دال و پراغی	۱,۱۷۰	۱۰۲۵۴	
تازه قامش	۰,۷۵	۱۵۹۹۹	
آفاسیا پراغی	۰,۷۲۱	۱۶۶۴۱	
قواق پراغی	۰,۵۳۸	۲۲۳۰۲	
قوری یر الماسی بدتلری	۰,۳۷	۳۲۴۳۰	
چورک بوزق قامش	۰,۲۶۷	۴۴۹۴۳	

چوقور کوبرمى — فرانسەنك بعض محللىنده اكىن ترالارىنىڭ كافەسنه كفایت ايدەجىك درجهدە كوبىرى تدارك ايدەمدىكلەرنىن او حوالىدە حيوان فشقىسى يېرىنە ترالار اىچون يىانى وسپوركە واڭرىلى او تلىرى ودھا سائىر نباتاتك بدن وچو. ركلىنى بىرچوقورە بىرىكدىرىمەرك فشقى بولاشق وصاپۇن وسائىر كىلىلى صولار ايلە صولايىب سوقاق سپورندىلارى انسان حيوان نخاستى اسکى حىمير پارچەلىرى او جاق قورومى كىرجەلى والحاصل ھە دورلو شىلىرى بونلە علاوه ايدرك مخلوط بىر كوبىرى پىدا ايدىرلە واشبو مخلوطى برقاج كونىدە بىر ارا صره سدىك وشقى صولارىلە اوچ دفعە صواروب بشن التى كون ظرفىدە قىزەرق عادى كوبىرى قوقوسى نشر ايدىر اوچ دفعە صوارىلەنىڭ سۈكۈرە كوبىرىنىڭ قىزغىنلىق ٧٥ درجه يە وارر اىچىنده كى شىلر سرت وقتى دكى ايسە اوئى بشىنجى كون استعمال اولنە بىلور وار ايسە اوچ هفتە پاخود بىرآى انتظار اولنور اىوجه چورۇدكە سىزە وبستانلەر اىچون اعلا كوبىرى اوپۇر بو ترتىب يالكىز فرانسەدە دكى بىزدە دىخى اكىز بستان باڭچوانلىرى بويولدە چوقور كوبىرىلىرى استعمال ايدىرلەر.

اگاج ويچقى طلاشى چوركى پلاموط قبۇغى تورپ كول — بىزدە شىدىكى حالدە استعمالە احتياج اوپىيان اگاج طلاشنى اورو. پالىلر حيوانات سدىكى ولغم صولارىلە چورۇدوب كوبىرى يېرنىدە استعمال ايدىرلەر.

صرور زمان ايلە اسکى اغاچلىرىك اىچى چورويىب غايت

اعلا يانق طوبراق حاصل او ليوركه باخچوانلقده پك چوق
قوللانورلر فقط زراعته الويره جك قدر نادر بولنور پلاموط
قبوئى دخى باخچوانلغه ئائى برکوبره اولدىيغىندن بوراده ذكرى ندن
صرف نظر اولنىشدر .

تورپ مصالحاتىن معدود اولدىيى جهاته مصالحات معدنیه
ميانىنده ايلروده ذكر اولنه جقدر .

او جاق قورومنى دخى كوبره يرنده استعمال ايىرلر ايىسەدە
جزئيات مقولاهىندن اولوب فقط سائر كوبرهلىك اكتشىلىكى
كىدرىمك ايجون استعمالى توصيه ايىرز .

كوللاره كلتىجە بونلىرده سوده پوتاس كىرج ودها سائر
برطاق مواد غدائىه ومصلحه بولنديغىندن يېيانه اتلەيمىوب حفظ
ايىلە استعمالى اهمىر ياز قىش كوى وچقىتلەركە ياقىلان بونجە
او دون و كوموردىن سنوى خىلى كول بريكوركە كوبره يرنده
اتىدە تعريف ايىدە جكمز يولده استعمال اولىور ايىسە خرج
اولنانك ٥ - ١٠ فاتى تضمىن ايىر كولى خارجىن تداركە
حاجت يوقدر زира كىچە كوندىز او جاقلىر كول ايىلە طولار
مصرفه حاجت براقتىز كندو كندويه الله كلور زىنكىن بركوبىرەدر
ايوجە دوشونىلور ايىسە كولك قىمتى اكلاشىلور .

كول ندىن حاصل او ليور؟ او دونندن، يا او دون نرددن؟ البتىدە
طوبراقدىن، ديمىك او لوركە او دون يعنى اغاچ طوبراقدىن نە المش
ايىسە تامىليه كولنده موجود او له جىندن كول اك زىنكىن كوبرهلىدەن
صايىسى سزادىر طوبرانى هم اصلاح ايىر و همده كوبرهلىر

مرکباتنده صوده اریر واریز اتی الذکر مواد معدنیه وارد ر.

اریان مواد	اریان مواد
خمیت کیرج و ماغنزیا	خمیت پوتاس
فوسفوریت کیرج و ماغنزیا	» سوده
محرق کیرج و ماغنزیا	کبریتیت و فوسفوریت پوتاس
سلیس	قلورورده سودیوم(دکرطوزی) و بوتاسیوم
حضم حديد و مانگانز	سلیسیت پوتاس
منقسم کومور	» سوده
شوایکی صوی موادک مقداری دخی کولی ترک ایدن اگاجک جنس و نوعه کوره تخلف ایدر .	
اتی الذکر اگاجلرک ۱۰۰۰ قسم کولرلنده صوده اریان واریان موادک مقداری شو جدولده محتردر .	

اریان	اریان
چام چرا	۵۰۰
اخلامور	۸۹۲
میشه	۸۸۰
صنور	۸۶۴
آق کورکن	۸۴۵
قاین	۸۴۰
قزل افاج	۸۱۲
بوغدادی صابی	۸۱۰
	۵۰۰
	۱۰۸
	۱۲۰
	۱۳۶
	۱۰۵
	۱۶۰
	۱۸۸
	۱۹۰

اریان واریان مواد معدنیه میاننده بولنان مواد مختلفه.
تک مقداری دخی جنسنه کوره مختلفدر .
متنوع کولرده کوریلان حامض فوسفورک مقداری دخی
شودر :

حامض فوسفور بیکده

آسمه چبونگی کولنده	۷۸	۴۲۲
کاذب آبنوس	۱۸۴	
دوت اغاجی	۱۸	۱۱۶
قرزل اغاج	۷۷	۱۱۰
کورکن	۸۸	۱۰۰
عادی میشه	۸	۷۰
آق کورکن	۵۱	۵۷
فدق	۴۸	۵۵
صنوبر	۱۰	۵۰
حیام چرا	۱۸	۴
قاین	۴۳	
یشیل میشه	۲۸	
اخلامور	۲۸	
کستانه	۱۹	
میشه قبونگی	۰	

کول صوبی کورنجه مرکباتنده قابل مذاب اولان موادک

کافه‌سی اریر اوحالده بوکولی صویه چاشور صویی دیرلر
چاشور ییقادقدن صوکره اتارلرکه پك یازق ایدرلر بوکا جمنک
۸-۷ مثلی صوقاتوب کوبره وکبره مخلوطنه دوکلسه کوبره‌لر
پك زنکین اولش اولور .

بعض يرلرده اوژوم اصمەلرینى كول ايله ڪوبره‌لرلر
واوزوملىرى كالاه ايرمكە باشلايدىنى زمان كوللرلر .

كولك کوبره يرنده استعمالى پك اسکىدر يكى دنيا يرلورى
مصر بونغداينىت صاب وپراقلرىنى ياقوب كوللرلە ترلاڭىنى وافريقا ده
سياهىردىخى قورى اوت كوللرلە طوبراقلرىنى كوبره‌لرلر باقىزى
وحشىلر بىلە كولك قىمتى بىلىورلر ايشته كول هم کوبره هىمە
مصلح يرىنى طوتىيىندن كېرجىز كىلى سرت ياش وصوغوق
طوبراقلرده پك ايوا ئائىرى كورىلىور هواسى رطوبتلى طاغلىق
يرلرده غرائىت وصوانلى طوبراقلرە مىزروع يۇنجە توتون وياغ
چىقارىلان نباتاتە وقوتسىز مىعالىرە زىيادە فائىدە ايدىيisor يىنور
نباتاتك قوتى آرتىدىنى حالدە دوام اولنورايىسە برقاچ سنه يىانى
ومضر نباتات ظھورىنە مانع اولىور توربىلى وقيصىر طوبراقلر
بوئكلە اصلاح اولىنور انكلەتىرە ده ايرى قوملى طوبراقلر اىچون
ايلىك بھار بھر جرىيىدە ۳۵ فرانسەدە هېربر كىله‌سى ۴۶-۵۰
قىه اولىق شرطىلە جرىيىدە ۲۵ كىله كول استعمال ايدرلر .

صوغوق يرلرده بىلە صمائى وخصوصىلە خىلى پوتاسى
اولىيىندن طولايى خشخاش بىنى كوللرىنى كىسان وتوتون
اىچون پك چوق قوللانورلر بعض يرلرده صيغىر ڪوبره‌سى

وقورى تزك كوللرى دخى استعمال اوئل سور المانىاده آرپە
صاپلرىنى ترلااده ياقوب كوللرىنى صيان ايله خفيفجه طوبراغە
كومىرلار آمىيقادە شەرك قامشنى صيقوب شەركىنى الدقدن صوکرە
ازىك قامشنى ياقوب كولنى شەرك قامشى ترلاالرىنده استعمال
ايىدلر بونك كولى سلىسيت آقالىن ايله پك زىنكىندر .

چاشور كولى . چاشور صوپى الندقدن صوکرە دىبىدە
قلان كولدر بوكولك هرنە قدر دكى وارىيغان طوزى از
ايىهدە دىرى وىكى كوللر كېيى فدانلىرى ياقدىغىچۇن شايغان
استعمالدار .

بعض ارباب زراعت چاشور كوللرنده صوده اىرير ھىچ
مواد ملحىھە اولمىدىقى درميان ايمىشلر ايىهدە ايىدىلان تىجرىھلەرە
نظراً چاشور كولنده آقالىن طوزلرىنىڭ بىر قىسى جزؤىسى
ارىيوب قىسى اعظامى ايسە ارىيىك اىچيون زىيادە صو و برچوق
قاینامىغە محتاج اولدىقى اكلاشلىمشدر بولنلردىن صوپىھ طيانان
(سلىقات دە پوتاس) اولدىقىندن چاشور كوللرنده پك چوق
بولنور و خىلى وقت نباتاتە حسن تائىرى اوولور صابون
فابرېقەلرىنىڭ مستعمل كوللرنده كىرچك بىر قىسى كومورلى
اولدىقى جەتلە تائىرى دها زىيادەدر .

على العموم چاشور كوللرنده بولنان مواد معدنىيە جدول
آتىدە كۆستەلىشىدر .

کومور	۵,۷۰
آلقالین طوزلری	۲,۲۰
قوم	۳۱,۸۰
خمیت کیرج	۳۹,۲۰
حمض حیدد شاب و فوسفوریت کیرج	۱۶,۹۰
خمیت ماغنیزیا و ضایعات	۴,۲۰
	_____
	۱۰۰,۰۰

اعلا چاشور کوللرنده آزدن ۱۰۰ ده ۱۰ ده ۱۰۰ خمیت کیرج
بولنی اقضا ایدر چاشور کولی هر نوع طوپراقلره کلور ایسهده
کیلی و سرت طوپراقلرده پك زیاده فائده‌سی کوریلور و قیشدن
بشقه هر موسمده یتشان هر نوع محصوله یار ایلک بهارده
ایرکن مرعا و چایرلره واریه ایله یولاف ومصر بوغدايی تولا.
لرینه نشر ایدیلور یاز موسمنده ییانی شالغم و قره بوغدايیه
صوک بهارده بوغدايی و چوداره ویریلور .

هر کولک دکری بر دکلدر مثلا میشه کولنده فوسفات
پك نادر اولدینی حالده کورکنک کولنده آغیرلخت بشده برى قدر
فوسفات اولدینی چون میشه کولنه ترجیح اولنور کورکن
اگاجنک ۱۰۰ قیه کولنده بولنان فوسفات کریز فشقيسنک ۴۰۰
قیه کولنده کی فوسفاتله برابر در بوغدايی صماننک ۲۰۰۰ یاخود
دانه سنک ۱۰۰۰ قیه سنده انجق بوقدر فوسفات بولنور .

صو کورمیان چایرلر ایچون چاشور کولی الا اعلا

کوبه‌در کول رنجبری حیوان فشقیسی استعمال‌الدن مستقی
ایدر زیرا بونک تأثیریله فدانلر محتاج اولدقلری بتون کومور
وازوتی هوادن اخذ ایلر بر جریب چایر اصلاً کوبه استعمال
اولنگنسزین ۲۷۰۰ قیه قوری اوست حاصل ایدرکه بونده ۱۰۶۲
قیه کومور و ۲۴ قیه ۷۷ درهم ازوت و ۱۸۴ قیه مواد
معدنیه وارد لزومی تقدیرده صولامق و چاشور کولی ویرمک
ایله او چایردن بونک ایکی قاتی الله بیلور صوایله کولک درجه
تأثیرینه شو تجربه‌من شاهددر .

اکر چایر فدانلرینک طوپراقدن اخذ ایلدکاری مواد
معدنیه اعاده اولنگز ایسه چایرلر تدریج ایله قوتدن دوشوب
محصولی ازالله‌جفندن چاشور کولی استعمالی لازمکلورکه بو
واسطه ایله هم طوپراغلک صرف ایلدیکی مواد معدنیه یرینه
قونلمش و همده محتاج اولدقلری کومور و آزوتی هوادن اخذ
ایچون نباتاته براستعداد ویرلش اولور .

چاشور کولنی طوپراق قوریجه ویا آز رطوبتلی اولدیغی
حالده ال ویا کورک ایله ترلایه صاحب بعده سورکی ایله پاک
خفیف کومرلر تخم زرع اولنگدن برآز وقت صوکره یاغمور
ایستر اکر قوراقلر اوزانور ایسه چاشور کولنک قطعاً تأثیری
اولنر .

بهر جریب یره ۳۲ انبار چاشور کولی الویرد فقط
طوپراق یاش سرت و کیرجیز ایسه مقداریخی ارتقمق بالعکس
قوری و خفیف طوپراقلرده ازالتفق ممکندر .

چاشور کولنک تائیری ازدن ۵ سنه دوام ایدر اکثر
 محلارده بشقه کوبره قارشدير مقسرين استعمال ايدرلر فقط
 مارن و کيرج کي کوبره يه قارشديريلور ايسه آکين سبزه
 و صناعي چايرلر ايچون طوبراغي فوق العاده زنگين ايلر .

ایكنجي فصل انسان و حیوان فشقیلری

بوشقیلر نجاست کوکرجین طاوق و دکر قوشلری ترسیله
 ماندیره قیونلری بیکر اینک مایسی و کوبره لری سدیک قان
 لاشه بیونوز کمیک و توژی کبریتیت نشادر نشاسته طورتیسی توک
 پیاق بز پارچه لری خام ایپک بقايسی قوش توکی چورک بالق ایپک
 بو جکلری لاشه لری دری صوبی یاغلی و سائر کیرلی صولدر .
 نجاست . کریز یاخود لغم فشقیلری — نجاست اک
 قوتلی ڪوبره دن اولدینی جهته بیوک زراعتده پک چوق
 استعمال ايدرلر بعض يرلرده بوندن آکراه ایدوب اهمیت
 ویرمنزلر ایسه ده هر کسک قازانچه مانع اولان بو آکراه ک
 کیت کیده بر طرف ایدیله جکنی مأمول ایلرز کوبره يرنده
 نجاست استعمال اولنان شهرلر پک تمیز اولدینی حالده قوللانلمیان
 يرلرده موردار لق چوقدر خلقک بعضی لغم صولریله کوبره .
 لanan ترلازک محصولانی یمکدن امتناع ايدرلر فقط سائر کوبره
 ایله قارشديریله رق استعمال اولنور ايسه نباتاتک طعمنی تغیر
 ایمه جکندن امتناع عبث اولور .

۱۰۰ قسم قتی نجاستک مرکباتی شودر :

۷۳,۳ صو

صوده اریان مواد	۰,۹ صفرا، اود	۵,۷
	۰,۹ البومن ماده هلمیه	
	۲,۷ ماده خالصه	

۱,۲ طوز

اطعنه نک معده ده اریان موادی (بقایای
عضویه)

۱۴,۰ مجرای معاده قاتیلان غیر مذاب مواد مثلاً مخلط،
راتنج صفرائی، شخم، مواد حیوانیه و سائزه

طوز دخی اتی الذکر مواد دن عبارت در :

۴ خمیت سوده	۲۰,۴
۲۳,۵ قلورور سودیسوم	
۱۱,۸ کبریتیت سوده	
۱۱,۸ فوسفوریت نشادر ماغنیزیا	
۲۳,۵ فوسفوریت کیرج	
۱۰۰,۰ صوان کبریتیت کیرج	

انسانک یدیکی اطعمه نک کولیله مذکور اطعمه دن حاصل
اولان نجاستک عند التحلیل مرکباتنک مقدار نده کورینان
اختلاف دخی جدول آئیده مندرجدر .

		نخاسته	اطعمه‌ده
بوتاس	۳۹,۷۵	۲۶,۶۹	
سوده	۳,۶۹	۰,۵۳	
کیرج	۲,۴۱	۱۲,۴۸	
ماگنزیا	۷,۴۲	۶,۶۶	
حمض حديد	۰,۷۹	۰,۹۷	
حامض فوسفوری	۴۲,۰۲	۳۵,۶۲	
حامض کربیتی	۱,۸۶	۹,۰۵	
حامض فرمی	۱,۱۲	۲,۹۷	
صوان	۰,۴۴	»	

کریز فشقیلری تازه و اسکی ایکی صورت‌داده استعمال اوونه بیلور یاخود اشاغیده ذکر ایده جکمز و سائط ایله موردار قوقولری کیدرلدن کدن صوکره قولانیلور بو وجهه قوقولری دفع او لنش نخاسته (قره کوبره) و بر قاج سنه اچیقده قوریدیلانه دخی (کریچ کوبره) دیرلر .

تازه نخاسته فرمیت سوده دکر طوزی فوسفوریت کیرج نشادر و ماگنزیا بولندیفی ایدیلان تخلیلاتدن اکلاشلمنش ایسه‌ده مقدار و درجاتی پک مختلفدر انسانک یدیکی طعامه کوره نخاستک کیفتی دخی دکیشور مثلا بیوک مسافر خانه‌لرک کریز . لریله عسکر قشلاری حبسخانه و خسته خانه کریزلری وزنکینلر ایله فقرا کنفلری میاننده چوق فرق وارددر کیرلی صور ایله بولاشق کریز فشقیلرینک قوتی آزدر .

فرانسه نك بعض مملكتلر نده بر ادمك سنوي صولى وقتى
نجاستي ايکي ليادن زياده ايدر تازه سى چابوق تأثير ايلديكندن
پيراقلرى ايشه يريان توتون و قولرا كبي فدانلره ويريلور
وطوکدن طور پراقلرى سرتلوب ضعيف قلان نباتات ايحون
تازه نجاستدن فائده ملى كوبره يوقدر .

اشبو نجاستي طور پراق ياخود فشقى و ييانى اوت ايله
قارشدير وب استعمال ايمكده اكراهه بر كونه سبب اوله من هم
قوتللى و همده خفيف طويراقلره الويرشلى ايسهده كريج كوبره
دىستان قورى نجاستي توز ايدرك كليلي و تازه سى خفيف طويراقلره
ايوكلور تازه سنك قوتى چوق و تأثيرى چابوق و كسكن اولدېيى
جهته چوق وقت دوام ايمز ييشيل نباتى كوزل بسلر ايسهده
قوتنى چابوق صرف ايلديكندن فدانلر تىخه كلنجه قدر بونكده
تأثيرى قالمز .

نجاست قوش قونىز مارول اسبناق شالغم و بذليه طعمende
قولاي حس اولنور توتوي دخى آجي و تأثيرلى اولنور فرنكلرك
طعمدن ايواكلايان چفتجيلىرى آكين دانه لرينى اغز لرينه الور
الماز قىنى كوبره دن حاصل اولدېيى بيلورلر حتى كريز فشقىلىله
كوبره لسان چايرلرده او تاريلان اينكك سودىنى بىلە طانورلر
بروسه افيون فره حصاري ودها سائز مالكىمىزده
سبزوات و سائز مزروعاتده كريز فشقىلىنى پك چوق استعمال
ايدرلر كرچه يالكىر لنه (كلم) صوغان صارمساق و پراصه
طعملرنده برشى طويلىمz و بعض كيمسىلره بوندن اكراه كىنز

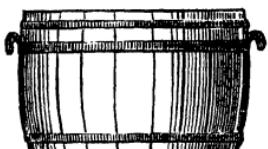
ایسه‌ده ینه بز دیرز که انسان ییه جکی سبزواته نجاست ویرماملیدر.
یاخود یوقاریده دیدیکمز کبی کیرج طوبراق وسائر فشقی ایله
قارشدیریلوب موردار قوقولری دفع ایدلدن صوکره
قولالانمیلیدر کتان کنویر قولژا کبی نباتاتی کریز فشقیسی پک
محصولدار ایدر .

کلام صورت استحضار واستعماله بوفشقیلر لغم و چوقورلردن
چیقارلدینی انده استعمال او نمزر اوروپاک بعض یرلرنده قیشین
طوکدن سرتلمش بوغدائی چودار ترلاالرینک بھر جرینی
۱۵۰ — انبار تازه کنف کوبره‌لریله صولاقدقلرندن
اورالرده ۳ انبارلوق بر فوجی ۱۵ — ۲۰ غروشه صاتیورکه
۱۰۰۰۰ — ۱۵۰۰۰ ارشون ترلایه کافیدر اورالرک چفتیجیلری
ایلک بهارده ارپه و کنویر اکیلی یاخود پتاهه دیکیلی ترلاالرہ
بر قاج هفته اول کریز بوشاندیسی ویرلر که غایت فقیر اولان
اهالیسی بو طریق ایله الدقلری محصول یوزنندن الی سنه ظرفده
پک زنکین اولمشلردر .

فرانسه‌نک جنوب طرفاننده نجاستی مسکت او زومی
اصمه‌لریله زیتون و انجیر اغاچلرینه دخی ویرلر و دیکر یرلرنده
پک از اوده تو زحالنده یاخود قوقولری کیدرلمش اولدینی
حالده قوللانورلر حابلوکه بلچیقا المانيا انگلتره وایتالیاده پک چوق
نباتات ایچون استعمال ایدیبورلر نجاست پک قی ایسه حیوان
سیدیکی وصولی ایسه قولژا و خشخاش کوسبه‌لریله قارشدیریلوب
استعمالندن اول قیزمق ایچون اوزری ایوجه قبالي وصیوه‌ملی

چوقورلره قونور بوجوقورلوك طيشاري طاغندقلرى قا
متعن قوقولرى دفع ايجون چوقورلره كومور وآلچى توزيله
ذاج يانى اتارلر .

اکثريا تىخىدىن اول وصوکرە ياغ چيقارىلان فدانلىر ايله
توتون وشىكىر پانجاري ترلا لارينه ويرلىر فقط فدانلىرى ياصدقىرنىن
الوب اصل ترلا لارينه دىكىدكىن صوکرە چوقورلارينه ويرمىك
دها ايودر تىخىدىن اول ويرىلەجىك ايسه برقاچ كون اول طوبراق
سورىلوب اكىر كوشىك ايسه مىدانە وسورىكى ايله برقاچ دفعە
باصدىرىلدەقىن صوکرە آرابە ايله صولى فشقى طولۇ فوچى
(شكىل ۲۸) ترلا يە يىناشىرىلۇر وبرىئاشە اوته بىرى نېلى ايجون
چىكللى بىر تىكىنىي (شكىل ۲۹) اشبو فوجىدەكى صولى فشقىدىن

(شکل ۲۸)

(شکل ۲۹)

طولدىرر وچقىتجى دىخى ۲—۳ ارشون اوزون صابىلى چامچاقلىر
(شكىل ۲۵—۲۶) ايله تىكىنىي الوب طوردىينى يرك هر طرفىدىن
۷ ارشون مىربع محلە قدر صاچار تىكى بوشالدىقچە چراق تىرار
طولدىرر و بويىلە بويىلە تكمىيل ترلا شربىتلۇر .

بعض چقىتجىلىر بو كوبىرىي ويرىكىن صوکرە هنوز ترلا

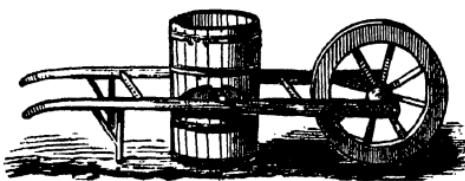
ایصالاق ایکن اوزرنده سورکی کرديررلر فقط کوبره صولی او لدیندن طبیعی طوراً صوره جنی جهته سورکی کرديرمه حاجت يوقدر .

هر فوجی ۱۲۵ قیه اولق اوزره تقریباً ۱۵۰۰۰ ارشون يره ۱۳۰ — ۱۶۰ فوجی الوير قولثا ترلاارینه فدانلر چیملنمه باشلادينی وقت ایلک بهار فقط قبالي بر هواده بو فشقی یاغمور کی صاچارلر توتون ترلاارنده ایسه بر خدمتی یاغمور فدان دیکه جکی قازیق ایله دیبلرنده آچه جنی بر چوقوره دیکر بر یناشمه بر کچه دوکرک ایاغی ایله طوپرانی باصدیرر .

اشبو صولی فشقی تمدن اول ویرلديکی حالده دانه لری بر قاج کونده چیملنديرر چیملندرکدن صوکره ویریلور ایسه فدانلری جانلاندیروب قوت فوق العاده ایله بیوتندکدن بشقه الا قوراق و قتلرده دخی یرینی سرین طوتار شوقدر که چوق طیانیه جغندن سنه سی ایچنده یتشان مخصوصه اولوب صوکرمه ایکن ایچون دخی یکیدن کوبره اعطاسی لازمکلور .

فدانلر اصل یرلرینه دیکیلو بدہ طوتفه باشلادينی زمان فقط بلوطی و دومانلی بر هواده دخی بو کوبره استعمال او لنه بیلور شوقدر که کونشلی هواده چامچاق ایله صاورمق ایو دکلدر زیرا پراقلری کیرتلوب بوزار توتون ویر الماسنه ویریله جکی زمان هر ایکی صره فدانلر اراسنده او لکلر اچیلور ياخود دها

ایوسی اوچه دیدیکمز وجهله آیری آیری چوقورلر آچیلوب
دوکیلور کوچك زراعته بیوک فوچیلر یرینه اوفاق فوچیلره
طولدیروب چكچك ايله (ال ارابهسى) (شکل ۳۰) ترلااره
کوتولرلر .

(شکل ۳۰)

چینلولر بوبابده
بر اصول استعمال
ایدیسورلر که پك
ایودراوراده باشليجه

کوبره نجاستدر اشبونجاستي استعمالىن اول كيل ايله قارشديروب
(تاقو) نامىلە بر نوع تزك اعمال ايله ايوجه قورو دوب هر
ملكتده صاتارلر بونلىرى الانلر توزادوب استعمال ايدرلر که
ترلاارنده يبانى اوت کورلاماسى بوكا مبنىدر بو يولده کريز
فشقىلىرى هم بشقه ماده ايله قارىشوب قورىيەرق قوقوسى زائل
و همده نباتاتك طعمى حقدە يوقارىيە ذكر ايدىكمز مخذوردىن
سلام اولور .

کوکرجين ترسى — کوکرجين ترسلىرى طاوق و هندى
وبونلر کى قاز واوردك ترسلىرندن دها اوستوندر فقط بو تخلف
يلىرىنىڭ جنس و نوعنه کوره در چونكە زنگىن و قورى دانه
ايىلە بىلسانان کوکرجينلرک ترسلىرى ازچوق اوت ايله چىنان
سائى قادلى حيوانلرک ترسلىرندن از صولى و دها سىحاق
وقوتلىدر .

کوکرجين ترسى سائى کوبرەلر کې ياغمور و کونش

آلتنه قالمیوب داعماً کوکر جینلکده صاقلانلندیغیچون زنکین
وقوتلى اولور بعض يرلرده دخى کومسلرى تىز طوقق اىچون
ترسلرىنى اوراده براقيوب طىشارىدە يىغىن ياپەرق اوزىرنى
چىك اچى ايله قارىشق بر طبقة طوبراق ايله اوئرتلر و ممكىن
مرتبه قىزمندن اول قوللانورلار چونكە قىزوب چورىيان
کوکرجىن ترسنده يوزده ۸ توڭ و قلم بولندىيەن حالدە قىزمىان
ترسلرده ۱۰۰ ده ۲۵ تازە توڭ قلم بولنورانك اىچون قىزمندن
اول استعمالى ايودر .

تازە کوکرجىن ترسلى اتى الذكر مواد ايله مرکىدر .

79,00 صو

81,11 مواد عضويه (خشبي و قلم بقىهسى حامض
بولى و بوليت نشادر)

2,28 مواد ملحىه (فوسفوريت و فحميت كيرج
القائين طوزلرى و سائره .

0,61 صوان قومى

100,00

قورى کوکرجىن ترسنده على العاده ۵,۳۵۰ ازوت بولنور
ايىدەدە بونك مقدارىنى ۸,۳۳۳ ده ابلاغ ايدرلر بوندە بوقدر
ازوت بولنىسى ترسندهكى بيااضلق خالص حامض بولى اولدىغىندىندر
1440 قىه کوکرجىن ترسى حال طېيىسىنده ۳۰۰۰۰ قىه عادى
کوبره يىرىنى طوتار بونلرگ تأثيرىنى فرق ايميان چفتىجي يوقدر
فقط اىستىلىكى قدر بولندىغىندىن بىر تولايى مستقلًا کوبره يەميوپ

دیکر کوبره‌لره معاونت صورتیله ینعی قىشىدىن متأثر اولان
وقوتدىن قلان فدانلر اىچون استعمال اولنور .

كۆكىجىن ترسنه بىشقە كۆبرە قارشىدىرىزلىر بونلىرى اىوجه
قورىدوب بعده كۈرك وسائل واسطە ايلە توزالىدەرق چىملەنىش
نباتات اوزرىنە ال ايلە وياخود تخم اكلىكى وقت مارت و نيساندە
كۆملەكسىزىن طوپراگە صاچىلۇر بۇ يولىدە استعمالى قارىشقا
اولىسىندىن دها فائەلەيدىر دېرلىر .

بىرده كۆكىجىن ترسى غايىت سىياق اولدىغىندىن دقت ايلە
استعمال اولنلىدىر هر مەحصۇلە يرار ۶۰۰ — ۶۵۰ كۆكىجىنىڭ
سنوى بىرىكىن ترسلىرى فرانسەدە درت بىچق لىرا قدر ايدىيور كە
بىر آرابە يوڭى كۆبرەدر اكڭىزىا كىنان توتۇن تىلاڭىرىنە ويرىرلر
۷۰۰ — ۸۰۰ كۆكىجىن درت دونم يرى كۆبرەملەكە كافىدر .
قادىلى حيوان ترسلىرى جبوبات اكىلان رەطوبىتلى صوغۇق
سرت وقتى طوپراقلەر پىك كۆزىل، تائىر ايدىر يۇنجەلەرە الجى
وكولدىن زىيادە فائەتسى اولور .

كۆكىجىن وطاوقلىك التە سمان طلاش قوم كنويروكتان
قىيقى ايلە ياتاق يابوب وارااصرە كۆبرەسىليه برابىر قالدىرلوب
اكڭىزىا زمان استعمالىنە قدر قىالى يرده حفظ ايدىرلر معدن
كۆمورىلە قارىشقا طاوق و كۆكىجىن ترسلىرى يۇنجەلەلەر پىك
ايوكلۇر فقط صاچىلەجىنى وقت هوا ياغمورسز طورغۇن
ورەطوبىتلى اوللىدىر .

بلەجىقادە بۇ كۆبرەلرى قولۇشا كىنان وامثالى صناعى فدانلرە

ویرلر لزومنی قدر موجود بولنان يرلرده کتان ترالارینك دونمنه
۶- کيله کوکر چين ترسی ويروب غایت بول حاصلات الورلر
اکنلری ضعیف قلان ترالار ایچون بر بحق ۲ کيله الورر .
باغلره ويرلديکي زمان شرابنك طعنمه پك زياده تأثيرى
اولدېغى روایت ايديبورلرسەدە بعضىلر سوء تأثيرىندن احترازاً
صاف استعمال ایتميوب بشقە مناسب کوبرەلر ايلە قارشدىرىلسنى
توصىيەدە بولنيورلر بزە قالور ايسە يالكىر اصمەلر ایچون دكل
كتان وسبزه ایچون دخى قارىشق استعمال ایتمىلىدر .

تازە کوکر جين ترسى قوللائىغە كىنز مەكىن مرتبە قوريدوب
ايخلتىمىلىدر بىرde قوراق هوالرde ويرلىوب ياغموردن برقاچ
كون صوکرە طوبراغە نشر ایتمىلىدر بو حالدە چابوق تأثير ايدر
ايىدە قوتى چوق دوام ايمىز اكثىراً صاچىلان کوکر جين ترسى
توزىنى طوبراغە كومىزلىر بعضاً دخى خفيف طرميق ايلە آزجە
كومىزلىر اكىر اوزرى پك چوق اورتىلور ايسە کوبرە ضايع
اولور اور تلمىوبىدە قوراقلر دوام ايلر ايسە فائىدەسى اوملقدەن
بشقە اكىنلری دخى ياقار انك ایچون قىلى بىرھوادە حىن نىشنىدە
پك از كومىكىدە دقت كر كىدر .

سبزه باخچەلىرىنە کوکر جين ترسىنك پك چوق فائىدەسى
واردر ترسى ايوجه توزادوب صو طولو قوغەيە برقاچ آوج
اتىلوب قارشدىرىلىلور بىرده قوغەنك لواهسىلە چىملەنىش
فدانلىك كوكلىرى صوارىلىلور بوطريق ايلە هىن نوع سبزه فدانلىرى
قوتلە بىور خصوصىلە قباق خىار وصوغانلىر ایچون پك ايدىر .

طاوق وهندي ترسى — طاوق ترسى كوكرجين ترسى
 قدر قوتلى دكل ايسهده حال وکيفيجه اكا پك يقين در انك
 استعمال اولنديني يرده بودخى قوللانيلور طاوق وکوكرجينلر
 نه مقوله دانه ايله بسلنور ايسه ترسلينىك اونوچ حبوبات ترلا.
 لرينه اعطاسى دها مناسبدر .
 ترسلينىك مرکباتنده آتى المقدار مواد بولنور .

صو	٧٢,٩٠
مواد عضويه	١٦,٢٠
مواد القاليينيه	٥,٢٤
صوان قومى	٥,٦٦
	١٠٠,٠٠

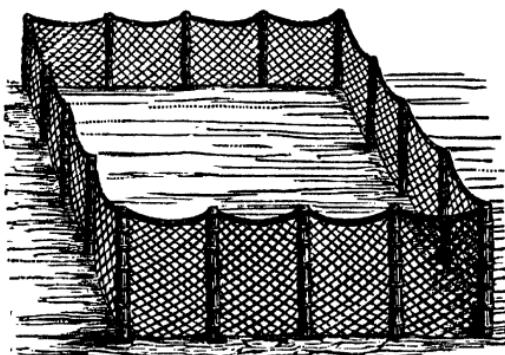
فاز اوردك پيسكلارنى تصادف اولنان يرلرده طوبلامق
 لازمدر چونكه بونلار ايچرودن زياده طيشاروده كزيرلر كو .
 مسلرى سپوريوب ترسلرى طوبلاندىني اندە كوبره ايله
 فارشديريلور ياخود سيديك ايله طولو صارىخىلرە اتيلور تازەسى
 چايىلر ايچون مخاطره ليدر كوكرجين وطاوق ترسلرى دخى
 بويىلەدر تازەلرى بروجە محىر مضر اىكىن قورىسى پك فائدەليدر .
 بزده غوانو دىنلان دكىر قوشلىرى ترسى واردركە بونك
 ايله اوروپالىلر پك چوق اخذ واعطا ايدرلر تائىرى كوكرجين
 وطاوق ترسى كى در بوقوشلار آفرىقا ويڭى دىنلنك اىصىز
 اطھلرنده بولندقلىرندن نىجه بىك سنهلدنبىرو اورالرده برجوق
 قوش ترسى تراكم ايمىشدەر بزم ملکتىمۇ بونوچ قوش ترسى

کلیوب شمدييکي حالده احتياج دخى او لمدى يقندن بوراده تفصيلinden
صرف نظر او لپشدر .

اکرتى آغىل يعنى ترلا كوبىملرى — اکرتى اغىل كوبىم .
لنه جك ترلالرده يايىلان اکرتى اغىلىلر دينور بعضاً حيوانات
ترلالرده او تلادىلوركە فشقى و سيدىكلرى او راده قالور وبعضاً
قيونلر بشقه يرلرده رعى ايديلوب كىچەلرى اکرتى اغىل يايىلان
ترلالرده بارندىريلور بزده او روپاده بو عادت اسکىدر فرانسەنك
بعض محلرنده و خصوصىلە پارس جوارنده تەنم اكتىزدن اول
تلاده اکرتى اغىلىلر يايپارلر قورد قورقوسى او لىيان يرلرده

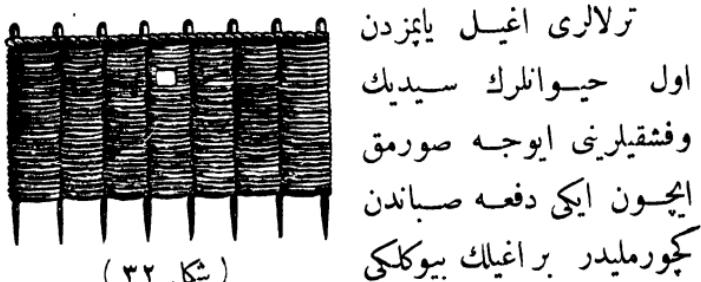
(شكىل ۳۱) شكلده

كوسى تلادىيکى كې
قازللى و اطرافى
ايپلە آغ ايلە قىالى
اغىلىلر يايلىلور فقط
كورد قورقوسى

اولان يرلرده چىوقدن (شكىل ۳۱)

اورىلى چىتلر (شكىل ۳۲) استعمال او لىور .

(شكىل ۳۲)

ترلالرى اغىل يايپزدن
اول حيوانلىك سيدىك
وفشقىلىنى ايوچە صورمۇ
ايجون ايکى دفعە صباندن
كچور مىيدىر براغىلەك بىوكلىكى

حیوانلرک جنس و مقدارینه واوجوارده بولنان اوتلرک کیفیته
وموسم و طوراگك طیعته کوره اولور حیوان نه قدر
چوق ایسه آغیله اکا کوره يالملعی زیرا حیوانلر آغیله نه پك
سیرک ونه ده پك صيق بولنديرلاما ميلدر .

دیشی قیونلرک کوبره لری صولی اولدینی کی سیدیکلری
دخی چوق اولدیغىدن ارکك قیونلردن دها ايو اغیله يرارلر
انك ایچون دیشی قیونلرک آغیلاری ارکكلردن دها بیوك
يایپلور چوبانلر بوفرقى ايو بیلورلر .

دیشیلار ارگىدىن زیاده او تلاقدن بشقە قرن و معدەلری دخی
انلر کىندن دها بیوکدر دیشیلار قالقار قالقىز ترسلىوب بوشانور
ارکكلر ایسه پك کىچ قالور انك ایچون اغیل يايپلان محل
ایوجه کوبره لەھجك ایسه ارکكلر صباحلىن پك ايركىن آغىلدىن
چيقارلاما ميلدر ايڭى بهار اوتلر پك صولی اولدقلرى جەتەلە
قیونلر زیاده کوبره و سیدیک براققە جىقلۇندن آغىلک بیوجك
اولىسى لازمكلىور .

ياز موسمىدە قیونلر کون باتىقدن برساعت صوکره آغیله
کوتىلىوب كىچە يارىسندن ايکى ساعت اول ترلانك برقىمندە
وصاباحه قدر دىيکر قىمندە ياترىلىور يازىن ایسه کون باتىينى
كىي حیوانلر آغیله سورىلىور برييكن کوبره لری بردوزى يە ترا لايە
يایپلور حیوانلر پىسلەك ایچىنە قالمامق ایچون چوبان كىچەلىن
برقاچ دفعە و صباحلىن آغىلدىن چيقارلىزدىن يارم ساعت اول
حیوانلىرى قالدىر ميلدر بوجەلە حىسوانلر قالقدىچە ويرلىنى

دکشیدر دیگه بوشانورلر صباحلین يردن چىك قالقىمدۇغە حيوا.
نلىرى آغىلدىن چىكارمىزلى زира اولوقت حيوانلر پك آج اولد.
قلرنىن چىكلى اوتلرى حرص ايله ييوب خستەنورلر .

برده آغىل يايپىلان ترلانك طوبراغى ايوجه اصلاح اوئىش
ياخود چوق زمان خالى قالمىش ايسه قيونلار آغىلده سىرك وبالعمس
ضعيف ياخود بوش قالماش ايسه صيق طوتىلور بىوڭ بر
سورى يى آغىلده براقهنىڭ فائەتسى چوقدىر خصوصىلە آغىل
كوبىرىسى ماندىرە كوبىرىسىنىن ايدور .

تەمدىن اول وصوڭره دخى قيونلار ترلاڭلارده ياترىلەبىلور
تەمدىن اول ياتىلدىنى حالىدە كوبىرىلى درعقب وھوا نە قدر
صىجاڭ ايسه اوقدىر چابوق كومىلىدەر ھوا يامغۇرلى اولسە دخى
صولر كوبىرىي سوروب كوتىمامك اىچون يىنە سرىغا كومىك
لازىمەر تەمدىن صوڭره پك ياش ياخود قوراق ھوادە ياتىلنى .
برده تەملىلر چىملنۈر چىملەنمز آرتق قيونلارى قالدىرىملىدە
يالكىر خەفيف طوبراقلىرىدە بوغدايىك ايلك چىملەرى قيونلارە
يدىرىلور ايسە ھم فشقى براقور وھىدە كىنگۈلىلە طوبراغى
اوتو ردە بويولىدە قيونلارە آكىزىيا ايلك بهار آكىنلىنى يىدىرىلرلر .
حیوان براقيلان ترلاڭلارك كوبىرىلى اىكى سە قدر قوتدىن
دوشىمز بو ترلاڭلارك بوغدايى بشقە كوبىرىه ايله كوبىرىلى ترلاڭلاردىن
دە اعلا اولور بىوڭ زراعىتلارده بىر ترلايى اىكى كەرە آغىللاندىرى .
مېوب دىكىر ترلاڭلارى دخى قيون كوبىرىسىلە كوبىرىملەك اىچون
نوبت نوبت آغىللاندىرىلر .

ترالارده بوجهمه آگىلىرى ياقق موجود يتاق كوبىم
لرى اولدىنى و ترالار غايت او زاق يرلارده بولندينى زمان او لور
يو خسە ترالار يقينىدە او لور وي تاق كوبەلرى موجود بولنور
اي سە آغىلە احتياج قالىز اما حيوانلىرى بىلىمكە كافى ترالارده او ت
بولنور اي سە او حالدە حيوانلرە او تارقىق فائىدەن خالى دىكىدر .
آغىل كوبەلرى خفيف طوپراقلەر پك اليرشىلدر زىرا
كوبەدن بشقە قيونلارك كىرسىلە طوبراق باصىلور بونىكلە برابر
چابوق تائىر اي دن كوبەلر معتدل اقلىملارك خفيف طوپراقلەر .
ينه ايوكىز بزە قالور اي سە ترالارده ياتريلان حيوان كوبەلرى
كىلى قوملى طوپراقلەر مناسىدر .

حيوان ياتريلان ترالارده ييانى او ت نادر بىت قولۇشا ييانى
وبستانى شالغم ويلاف حيوان ياتريلان ترالارده پك اي او لور
فقط بوغداينىڭ اونى او قدر اي او نز كرچە آرپە دخى پك اعلا
او لور اي سە دە آرپە صوئى فابريچە جىلىرى استعمال ايتىلر .

بعض محلارده يالكىز تەمم أكىمنە يقين ترالارده حيوان
ياتريلىوب اسىكى چايىلارده و بىچىلمىزدىن او ل يونجه لقلرده وا ياك
بەھار اكىن تەمملىرى چىمندىكى زمانىدە قيون كىزدىرىلرلەك شو
صورت خفيف طوپراقلەر پك ايوكىلور حيوانلار ترلانىڭ او ز .
رنده كىنكلە طوپراق خفيفجه او توروب رطوبتى حافظە
اي در وا كىنلەر قوت آلور او رتە بىوك برقيونك بر كىجهلک كو .
برەسى تام درت كوشە بىأرشنون محلە كا فيدر بوسىپ او زرمە
قيون بر كىجهدە ۱۰۰ آرشنون يعنى براولك يرى كوبەلر .

بیکر کوبره‌سی — بعض چفتچیلر بیکر کوبره‌سنک تأثیری او لمدیندن بخشه اهمیت ویرمزلر بونلرک ادعالرینه کوره بیکر قاشاندیشی نباتات ایو قولنوب قویو یشیل اولور ایسهده فشقی بر اقدقلری یرده عکسی کوریلور حالبوکه بودا خطا در واقعا ترا لا و چایرلره دوشن بارکیر فشقیستنک اخور کوبره‌لری قدر تأثیری وقوتی اوله‌من ایسهده بحوال میلرینک نوعنه ویاشرینه کوره‌در ظای کوبره‌سی بیوک بیکر قدر قوتی دکلدر .

بو کوبره‌نک قیمتی بیلان بعض فقیر کویلیلر سوقاً و جاده‌لرده بولدقلری فشقیلری طوبلا یوب اکدکلری اوافق تفک طوبراقلرینه ویرلک فائندلنو رلر حتی چیچک باغچوانلری سرین و کیلی طوبراقلر ایچون بیکر کوبره‌سی ثنا ایدرلر و بونکله پک اعلا منطار یتشدیرلر .

دانه‌ی ایوجه او کوتیان حیوانلرک کوبره‌لنده صاغلام دانه‌لر بولنوب طوبراقده چیملنه جکندهن چاپله‌غه محبوریت ویرر صانورزکه بیکر کوبره‌سی استعمالنده باشیجه محذور بودر .

قره صیغیر مایسی یاخود ترکی — قره صغیر مایسی بیکر فشقیستن اوستون طوتارلر فقط آیری آیری ترک کی بیکدیریلان قره صیغیر مایسی سیدیک ایله قاریشق اولاًق اخور مایسی قدر قوتی اوله‌من .

بعض محلارده چایرلری کوبره‌ملک ایچون اینکلری چایرلر ده برآتورلر ۱۰ اینک برکوننده ۱۵۰ ارشون محلی کوبره‌لر حیوانلره یدیرمک ایچون مخصوصاً آکیلان شالغم ترالرینه

اینکلر بر اقوب مایس و سیدیکلریله اورالری کوبره‌لرل بعض محلارده اینک واوکوزک بو وجهه بیغیلان کوبره‌لرینی ترالاره یاپارلر اودون فقط اولان یرلرده مایس تزکلرینی قوریدوب یاقارلر و کوللرینی قره بوندای یونجه و طبیعی مرعالره ویرلر تائیری اغاج کوللریله بردر صیغیر کوبره‌می مخلوط یعنی قاریشک کوبره یاپله و منطار زرعنه ایوکلور.

انکلتره قره صیغیر آخرولرنده حیوانلرک الته قفس کرویت کبی یتاقلر یاپوب بو طریق ایله مایس و سیدیکلرینی یر آتنده انشا اولنان صاریخله آقیده رق یتاق کوبره‌می فارشد. یرلقسزین استعمال ایدرلر.

انسان سیدیکی — علی‌العموم ارباب قسون واهل تجربه انسان سیدیکنه غایت تائیلی واعلا کوبره نظریله باقارلر زیرا انسان سیدیکی اجزای مختلف‌دن یعنی برچوق شیلدز مرکب اولدیغندن دورلو یک انسان و حیواناته یرادیفی کبی نباتاته دخی فائده‌لیدر.

انسان سیدیکی تازه ایکن حال طبیعی‌سته مرکبات آته‌یه حاویدر:

صو	۹۳,۳۰
جوهر بول	۳,۰۱
حامض بولی	۰,۱۰
غیر محدود مواد حیوانیه	۱,۷۱
حامض لبن یاخود لبنت نشادر	

مخاط مثانه	۰,۰۵
کبریتیت پوتاس	۰,۳۷
کبریتیت سوده	۰,۳۲
فوسفوریت سوده	۰,۲۹
فوسفوریت نشادر	۰,۱۷
فوسفوریت کیرج و ماغنزیا	۰,۱۰
قلورور ده سودیوم	۰,۴۵
قلوریت نشادر	۰,۱۵
صوان	اثار
	_____
	۱۰۰,۰۰

اجمالی

صو	۹۳,۳
ازوئی زیاده اولدینی حالده مواد عضویه	۴,۹
مواد معدنیه	۱,۸
	_____
	۱۰۰,۰

فوسفوریت کیرج و ماغنزیا صوده اریز طوزلردن ایسه ده
 سیدیکده بولنان حامض ایله اریر بناءً علیه بو حامض سیدیک
 اسکیمسندن حاصل اولان نشادر ایله قاریشور ایسه بوفوسفوریتلر
 ایله نشادر ماغنزیا فوسفوریتی از چوق دیبه او تورر .
 سیدیک مواد ازوئیه سی نشادره تحول ایلدیکی و نشادرک
 کوبره لرک اک تأثیرلی ماده سی بولندیغنه نظرآ صباح سیدیکلرینک
 کیفیت حال و مقدار ازوئتلری جدول ایده مذکوردر .

١٠٠	ده ازوت	سیدیک کیفیتی	صاحب سن	
١,٨٤	حامض	٤٦	یاش ادم	
١,٥٧	»	»	کذلک	
١,٠٢	»	٢١	ادم	
١,٠٢	»	»	کذلک	
٠,٧٠	خفیفجه حامض	٨	چوجق	
٠,٤٥	»	٨	یاش	کذلک
٠,١٦	پک آز	٨	آیلق	چوجق
٠,١٥	»	»	کذلک	
٠,٥٩	یاش مثانه سی	٤٥	حامضسر	
طاشلی آدم				
١,٠٠	»	»	شکر علته دو	
	چار او لان قادین			
	علی العموم ایدیلان تحریبه لره نظر آسیدیکده آتی المقدار آزوت			
	بولور .			

١,٤٥	صبح سیدیکلرنده
٠,٧٢	عمومه مخصوص کنفلردہ
٠,٤٠	یالکر قتی نجاستدہ
١,٣٣	عینی سیدیک وقتی نجاستدہ

سیدیک نشادرینی غائب ایمکسزین انحق ۲۴ ساعت حالیه طوره بیلور اندن صوکره قیزار و نشادری اوچار بوندگی فحیمت نشادری اوچورمامق پک قولایدر سیدیکه حامض یاخود

اهون مواد ملچیه علاوه اولندقده اوچیچی فحمیت نشادرینی
فلوریت نشادره تحویل ایدرک الیکور بونک ایچون هرانبار
سیدیکه آنی المقدار مواد علاوه ایدرلر .

٤٠ — درهم	آلچی ياخود
٤٠ — «	کبریتیت سوده
٣٥ — «	زاج قبریس
٣٥ — «	کبریتیت توپیا و ماغنزیا
٣٠ — «	حامض قلورماء
١٢ — «	حامض کبریتی

انتخاب اولنان مواددن بری سیدیکه علاوه اولندقده بر دکنك
ویا قازیق ایله ایوجه قارشدیریلور حامضلردن زیاده طوزلرک
انتخابی دها ایودر چونکه حامضلر آشندیریجی و مخاطره لیدرانک
ایچون آلچی کبریتیت توپیا و انکلیز طوزی غایت اینجہ توزحالده
علاوه اولنور انکلیز طوزی اک تائیلی طوزدر کبریتیت حدید
کبی ابستخانه طاشلرینی قیزارمیز .

سیدیکخانه لره یکی سیدیک علاوه اولندقده اونسبته بر
مقدار دخی ذکر اولنان طوزدن قاتلمق لازمدر سیدیک حاوی
اولدینی فوسفوریتلر ایله قیزیشندن طولای حاصل اولان
نشادری غائب ایتمامک ایچون سیدیک ایچنه قلور مائیت ماغنزیا
قونوب قارشدیرلدقدن اوچ بش کون صوکره سیدیک سودکی
اولور و فوسفوریت نشادر و ماغنزیا سریعاً چوغالور و برآئی
ختامنده مواد مذکوره تمامیله دیبه چوکر اوحالده صوی

دوکیلوب چوکنديسي هوا ياخود کونشده قوريديلور بوجو.
کندى بريکن سديكىك پىكده ۷ قسمى اولدىغىدن اكين وسائىر
محصولات ايچون پك تائيرلى وقوتلى بر كوبىرەدر زира بوندە
نباتاتى بيوغىكە اڭ زيادە فائەتلە ئولانايىكى مادە واردەركەنلەر دە
حامض فوسفورى ونسادردر .

بونكە برابر سيدىك موجود اولدىني خالدە طوغرىيدن
طوغرى يە استعمالى اهون وسەھىل بىر طریق اولوب شوقىرەك
بخارى اوچامق ايچون ايچنە توپيا ياخود انكليز طوزى قانقى
لازمىكلىور .

انسان سيدىكىلە شربىتلەجك طوبراقلى سيدىكىك مقدارينە
كوره اوچ درت قات صو علاوه ايدىلەرك ياغمورلى ياخودقالى
برهواهه شربىتلۇر وحيوان سيدىكلىرى كېي استعمال اوئلۇر .
حيوان سيدىكى — مرعا و تىرلارده او تلايان حيوانلر ك
ايشهدىكلىرى يېرلرده نباتات سائىر يېرلەرن پك چابوق بىودىكلىر .
ندن حيوان سيدىكى پك تائيرلى بر كوبىرە اولدىني اكلاشىمىشدر
لكن نە قدر اولسە يە انسان سيدىكى قدر قوتلى او له من
حيوان ياتقلرى سيدىكى نە قدر سورار وچكىر ايسەدە يە
برچوغى التىدەكى طوبراقده قالەجىفندن بوسيدىكى ضايع ايمامك
ايچون مخصوص صارىخىلە المق دها ايودر ،

حيوان سيدىكىنىڭ مرکباتى يالكىز حيوانلر ك جنسلىرىنە كوره
دكى آتىالذكىر جنسنىڭ سخت و ميلرىنىڭ نوعىلە سيدىكلىرىنىڭ آز
چوق وجودلارى ايچنە توقىيلە دىخى تخلف ايدر .

ایدیلان تخلیلاتده استخراج اولنان مرکباتی شودر.

جدول

بیکر	اوکوز	اینک	طانه	صو
۹۱,۰۷۶	۹۱,۷۵۶	۹۲,۱۳۲	۹۹,۳۸۰	۹۹,۳۸۰
۴,۸۳۱	۵,۰۴۸	۴,۱۹۸	۰,۲۳۶	مواد عضویه
۴,۰۹۳	۰,۷۹۶	۳,۶۷۰	۰,۳۸۴	مواد معدنیه
۱۰۰۰,۰۰	۱۰۰۰,۰۰	۱۰۰۰,۰۰	۱۰۰۰,۰۰	
قیون	کچی	طوکر		
۹۶,۰۰	۹۸,۲۰۳	۹۷,۸۸۰	۹۷,۸۸۰	صو
۲,۸۰	۰,۸۷۷	۰,۵۲۴	۰,۵۲۴	مواد عضویه
۱,۲۰	۰,۹۲۰	۱,۰۹۶	۱,۰۹۶	مواد معدنیه
۱۰۰۰,۰۰	۱۰۰۰,۰۰	۱۰۰۰,۰۰	۱۰۰۰,۰۰	

سیدیکی تشکیل ایدن مواد عضویه مخاط مثانه وغیر معین بر طاق مواد حیوانیه وحامض بول حامض لبن وھیپوریک کبی حامضات عضویه وخصوصیله بلور لرنکه قابل زیاده آزوتی ویالکر سیدیکه مخصوص جوهر بول تعبیر اولنان بر ماده دن عبارتدر. مواد معدنیه ایسه کبریتیت وفحیمت ولبنتیت ده پوتاس وسوده دکر طوزی لبنت ومائیت قلور نشادر فحیمت کیرج وماگنزیا صوان وبعضاً حدید ومانگانز آثارندن مرکبدر طوکر سیدیکنندن بشقه سائز حیوانلرک سیدیکلر نده فوسفوریت یوقدر.

آتیده ک جدوله حیوانلرک اسامیسى سیدىكلرىنىڭ زىكىنلىكىنە
كوره صره ايلە ذكر اولۇر .

مواد صلبه	مواد عضويه	معدنيه
بيكير	اوکوز	بيكير
اوکوز	بيكير	اينك
اينك	اوکوز	اوکوز
قيون	قيون	طوکر
طوکر	قيون	قيون
کچي	کچي	کچي
کچي	کچي	کچي
طانه	طانه	طانه

آزوت و حامض فوسفوریک در جاتی و بھر درت دونم ایچون
اقضا ایدن کو برنه نک مقداری دخی جدول آئیده کو ستر.
ملشدر.

بهر جریده اوقه	فوسفور آزوت	آزوت
بیکر سیدیکی	۴,۵۹۰	۲,۶۱
سلنان بیکر سیدیکی	۷,۴۴۰	۱,۰۰
بیکر سیدیکی	۸,۱۳۰	۱,۴۸
سلنان بیکر سیدیکی	۹,۱۰۹	۰,۰۵
سلنان اینک	۱۳,۰۳۵	۰,۹۶۵

۲۷,۲۷۰	»	۰,۴۴ سودی ایچون بستان اینک
۵۲,۴۰۱	۰,۲۲۳	۰ آزطوزلی پتاهه ایله بستان
	۲,۰۹	طوکر

جدول مذکوره نظراً حیوانلرک یملرینک سیدیکلرینک طیعته پاک چوق دخل و تأثیری اولدینی کوریلیور قوری اوست ایله بستان حیوانک سیدیکی یشیل بیان حیواندن آز ایسه ده سیدیکنده طوز و آزوت آندن چوقدر یم عقینده کی سیدیکده صباح سیدیکنده دها آزمیاد عضویه وارایسه ده بونده بر مقدار ده بوتاس اولدیندن خفیفجه طوزلیدر .

اینك و بیکر سیدیکلرینک مرکباتی دخی شونلردر .

قوری اوست و پتاهه یشیل یونجه و یو .

ایله بستان اینک لاف ایله بستان

سیدیکی بیکر سیدیکی

۱۸,۵	۱۰۰ ۱۷ ۵ جوهربول (۱۰۰ بحق	۳۱,۰ آزوی حاویدر)
------	---------------------------	-------------------

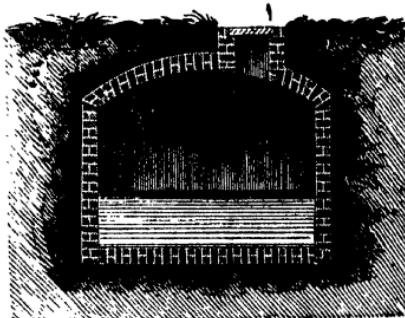
۱۶,۱	۱۵,۵ ثانی خمیت بوتاس
------	----------------------

۴۱,۱	۴۱,۷ قلویات و ملح ترابی
------	-------------------------

۹۲,۱۳	<u>۹۱,۱۸</u>	صو
۱۰۰,۰۰	<u>۱۰۰,۰۰</u>	

بعض محللرده سیدیک طویراغه کچامک ایچون حیوان
یتاقلرینک الته مولوز یاخود اوست ییارلر فقط صیغیرلر یشیل
اوست و شالغم کبی اتلی کوك و آرپه کوسه سیله بسلنور ایسه

سیدیکلری اوقدر چوق اوولوركە اڭ اعلا يتاق سورامىن انك
ايچون وقتى اوئلر حيوانلرك يتاقلىرى الشىدە خرج ايله صيوملى
صارىخىلر (شكىل ۳۳۳) ياخود آز مصرفلى چوقورلر ياعلىنى
توصىه ايدىلرر.

اينك سيدىكىنده يوزده
٥ بىكىر سيدىكىنده
مادە انباتىه بولدىيغى
معلوم ايسەدە قلان صولر.
ينك صودن زىادە بر

فائەلری اوولدېيغى ادعا ايماملىدر زира شوحسابه باقىلورايسە بر
يوك بىكىر كوبىرە سنه انجق ۲۰ يوك بىكىر سيدىكى معادل اوله بىلور
حالبو كە بوقولى اهل تجربەدن كىمسە قبول ايتىمور ارباب فن
نە دىرلر ايسە دىسونلار نظرىيات دائماً عملياتە توافق ايدە من مثلا
۱۰۰ قىه يشىل يونجە قورىدىيغى وقت ۲۲ قىه قالىور يشىل اىكىن
۱۰۰ قىهسى بىر حيوانى بىلىكى قدر قورىسىك ۲۲ قىهسى
بىلە يەمپۈر دېيك اوولوركە ضایع ايتىكلىرى صولۇنداه بىلە بىجى
مناسب مادەلر وار اىمشىدر حيواناتى بىلىان صولى مادەلر ئىچون
نباتاتى بىلە يەمسون يعنى كوبىرلر كە ئىچون يالكىر قىتى موادىنە
مادە غدائىه اولسوندە صوپىنە بولىنسون ؟ البتە واردەر .

حيوان سيدىكلىرىنىڭ مقدارى يېلىيئە واغىرقلرىنىڭ كورەدەر
۶۰۰ قىه كلال بىكىر ۲۴ ساعتىدە تەخىنما ئىچق قىه و

اوغلق بر اينك ۱۲ بحق ۲۸ قيه بر قيون يارم و ۶۰ اوشه
كلور بر جنوار ۳ بحق قيه سيديك ويرر .
حيوان سيديكلىرى نادرآ يالكز استعمال اولنور انكلتره
اينك اخورلرنده حيوانلرتك الته كوبره يتاقلىرى قولنمىوب قفس
كرويت اوزرندە ياتر دقلرندن سيديكلىرى اخورك التنده بولنان
صارنجىلره اقوب بريكور اخورلر ارا صره ييقاندىيغىدە كىروده
قلان قىي كوبرهلىرى دخى سيديكلىرى فارشمىق اىچون صارنجى
دوكلور واشبو صولى كوبرهنىڭ كىلهسنه يارم قىه عادى طوز
قاتيلور بعض محللرده دخى صارنجىلره كىزى فشقىلىلە حيوان
لاشەلرى اتارلرکە چابوق چورر وصولى كوبرهنىڭ قوتى
آرتىر .

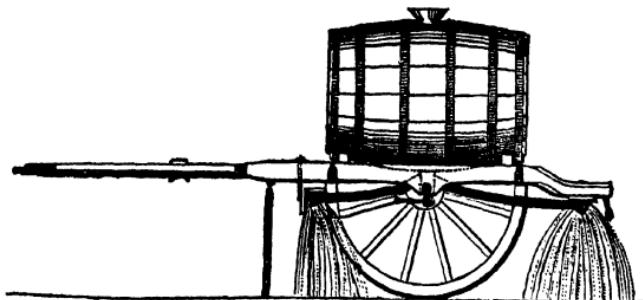
حيوان سيديكى خالص قوللاننمىوب مقدارىنىڭ اوچ درت
قاتى صوايلە قارشىدىرىلۇر زيرا صافىسى فدانلىرى ياقار تازەسى
دخى بش هفتەدن ايکى اي قدر صارنجىلرده قالىقىدىن سوگىرە
استعمال اولنور و فحmit نشادىرى اوچامق اىچون سيديك
صارنجىلرىنىڭ اىچنە الجى ياخود زاج قېرىس آتىلور .
اشبو صولى كوبرهلىرى هاوج پتاهە كتان قىش اكىنى صناعى
و خدايى مرعا و چايىلرە پك الويىرشلىدر فقط عمومىت ايلە
خبر ويرزىكە تىخە براقلان پتاهەلرە حيوان سيديكى مناسب
دكىدر يالكز كوك ويراقلىرى مطلوب اولان فدانلرە ايو كلور
بايغوانلىقىدە پك چوق استعمال اولنور .
كوى و چفتلىكىلرده صولى كوبرهلىرى طورغۇن لطيف

رطوبتلى وقالي كونلرده استعمال ايلىرلر غايت صيحاچ وپك
صوغوق كونلرده ايسه فائدهسى اولىز سبى دىخى قىزغىن
كونشىك حرارتىلە چارچابوق بوغولانوب غائب اولەجىنى
وصوغوق كونلرده ايسه ذاتاً فدانلر ساكن اولوب كوبىرىنى
اخذ وجذب ايدەمە جىكىدر .

دوز ترلاالرده اشبو كوبىرەلر فدان صرمەلرى ارالىينە
اولكلرىنە ويا فدان دىبلرنە چوقورلۇر اچغله مصروفىز سھولتە
ويرىلەبىلور ايسەدە اكىرى بوكىرى يېرلرده بىك كوجدر اوحالىدە
بر طاقم طلومبەلر لاستعمالى اقتضا ايدىر كە مصروفلى اولور
بو خصوصىدە بر چوق وسائط استعمال ايدىرلر ايسەدە بزجه
اك اھون طريقي فوچىلر ايلە ويرمكدر صولى كوبىرە ايلە
صولاتان توتون لطيف وانسان سيدىكىلە كوبىرنان براز ياقىجي
يعنى سرت اولور آكىنلرە حين زرعنه ياخود براز اول قولزا
پانچار وشالغمىرە چىمنلىكى وقتده ويرىلور شوقدر كە يېراقلىنى
ايصال ئاملى ياخود ياغمورلى هوادە ويرملىيدر .

هر دونم ايجون ۵۰ — ۶۰ انبار قدر صرف اولنور
حين استعمالىدە يوقارىيە شكللىرى كوستىيلان اوزون صاپىل
چامچاقلىر ايلە ايوجه قارشدىرىوب قوغە ويا طلومبە ايلە
شارنجىلەرن سوزكىلى فوچىلە (شكىل ۳۴) النىقدن سوكرە آرابە
ايله ترلاالرە كوتىلەرك موصلىقلرى اچىلوب ترلانك براو جىندن دىكىر
او جنه كىدىرىمكە متساواياً سوارىلور ياصدق وفدان دىكىلى كوچك
ترلاالرە سوزكىلى فوچىلەل آرابەلىر يە نقل اولنوب ويرىلور .

حیوان سیدیکی پک چابوق تأثیر ایلدیکدن قوتی دخی
چابوق دوکنور بر سندن زیاده طیافر فقط چایرلرده ایکی

(شکل ۳۴)

سنه قدر فائده‌سی کوریلور مرعا کبی قتی طوبراقله‌ده چوق
وقت طیانور ایسه‌ده صبان کورن طوبراقله‌ده اوقدر دوام ایمزر
قان — قان مواد معدنیه و آزوته‌یه ایله زنکین غایت تأثیرلی
وقوی خیلی مدت طیانور برکوبره اولدیغندن بونی ضایع ایمک
حقیقة بیوک خطادر کوی شهر سلخانه‌لنده بربکن قانلری
ضایع ایمیوب اوروپالیر کبی استعمال ایدلسه پک چوق فائده.
سی کوریلور .

تازه حیوان قانی اتی الذکر مواددن مرکبدر :

صو ۷۹,۰۳۷

{ صوده اریر واریز مواد ملچیه

۱,۰۹۸ { صوده ارییان مواد

{ مواد دهنیه

۱۹,۳۴۳ الومین

۰,۲۹۵ لیفين

قرمزی ماده لونیه ۰,۲۷۷

۱۰۰,۰۰۰

متنوع حیوان قانلرینک مرکبات اجمالیسی

صو ۷۳,۷۵

مواد صلبه ملحیه و عضویه ۲۶,۲۵

۱۰۰,۰۰۰

قسم عضوینک تقریباً حاوی اولدینی موادک مقداریده
شودر :

کومور ۵۲,۷

مولداماء ۰۶,۰

مولداخوضه ۲۲,۴

ازوت ۱۸,۹

۱۰۰,۰

مواد معدنیسی دخی فوسفوریت القالین فوسفوریت
کیرج ماغنزا وحدید دکر طوزی کبریت و فحیمت القالین دن
عبارتدرکه نباتاتک فلیزلمنسه اک زیاده لزومی مواددندر .

ذکر اتی حیوانلرک قانلرینک ۱۰۰۰ قیهسنه بولنان سالف

الذکر مواد معدنیه نک مقدار و درجاتی :

طاوق	۸,۶
دیشی قیون	۷,۹

طانه	۸,۲
بیکر	۷,۸

طوکر	۸,۰
قاز	۷,۴

آدم	۸,۰
کوپک	۷,۲

کدی ۷,۹ اوکوز
۷,۹ کچی طوشان

فوسفوریت ایله اک زیاده زنکین اولان طوکز قاز طانه
طاوق دکر طوزى و سودهسى چوق اولنلر دخى طاوق کدی
کپى و دىشى قيون قانلىرىدە .

سلخ خانە قانلىرنە ۲,۹۵ ازوت ۱,۶۳ حامض فوسفورى
بولنوركە بوقانڭ ۳,۹۹۰ و دائماً مستخدم بىكىر قانى ۲,۷۱
ازوت واولىقدار حامضن فوسفورىي حاوىدركە انجق ۴۴۲۲
قىھى بىز جىرىپ يرى كۈرەلە بىلۇر .

قانى اوچ طریق ایله استعمال ايدىلر بىنخىسى صولى
و ياخىنى حالىدە ايوجه طوبراغە قارشىدیرمۇ ايسەدە قورد
و كۆپكىلدەن مەحافظه لازىمەر زىرا بونلر قانى بولق اىچون تىلايى
اشەلەپ بوزازارلار اىكىنجىسى فروندە هەراوج كىلە قىزدىرىلەش
طوبراغە بىنابار قان قارشىدیرمۇ اوچىنجىسى قانى قورىدۇب
قورى بىرىدە خفظ ایله لدى الحاجە توزادۇب قوللۇنقدەر شەرك
قامشى اىچون بو يولە قان استعمالى پك نافعدر .

طوبراغى فروندە قىزدىرىلۇب قانە قارشىدیرمۇ و ياخودقانى
مستقلّاً قورتىق حقىنە بىرطاقم و سائط استعمال اولنور ايسەدە
بىزدە قان استعمالى ھنوز عادت اوملدىنى كېيى بىلە زراعته كافى
قان بولنەمەجىندەن كۈرە قىتلەنەن كۈچك زراعت اىچون
استعمال اولنە بىلۇر قان باشلىجە كىلىلى صوغوق طوبراقلارە يار
ايىسەدە ياشلىق ھوادە خفيف طوبراقلارە دخى فائىدەسى كۈرەلۈر

حیوانلشلری — طوپراق مخصوصلنك ينه طوپراغه اعادهسى زومنى يوقارىدە سويمىش ايڭى حیوانلشلری دخى پك ايو كوبىرى اولدىيىندىن عدم استعمالى ضايىاتدىن صاييلور بعضاً قضا و خستەلەق ايله بىكىر اينك طانە طوڭر قيون و قادلى حیوانلر اولور. اكتىيا قادلى حیوانلرى اوته يې بروويه اتوب كوبىكلەر تۈرك ايدىيىورز طانە و طوڭر كىيلىنى بعضاً پارچەلمىسىزىن خستە اغاچلارك دىبىلىرىنە كومىورز بىشك حیوانلرک دخى درىسىنى الدقدن صوڭرە خالى يىلره اتوب كوبىك قورىد وقارغەلەر براقىيورز حالبو كە حیوانلشلری پارچەلەنوب طوپراق و دىرىي كىرج ايله قات قات بر چوچورە كومۇرۇ ايسە التى اى ويا بر سنه صوڭرە پك قوتلى بر كوبىرى پىدا ايدر كە قوتى ازالتق اىچون لدى الحاجە تكرار طوپراق علاوه ايتىكھ مجبور اولورز لش كوبىرەسىلە كوبىرەلنان ترلاڭلارى كوبىكلەر قارشىدىر مامق اىچون اطرافە چالىدىن چىت يايپىلىدر.

التى ايدن بر سنه يە قدر بو لشلرك كېيكلەر ئامىلە چورىيەجكىلرنىن بونلر ايرىيە طوپلانوب قورىدىلەقدن صوڭرە ياقيلور بعده اغاچ طوقق ايله دوكلوب كوللارى كوبىرەلى طوپراق ايله قارشىدىر يەرق استعمال اولنور لشلرك قورىيان و توزالان اتلرى دخى ايو كوبىرەدر لكن رطوبتلى يىرده صاقلانور ايسە چابوق قىزار بعض محللرده كوبىك بوزاغۇ كې كوجىڭ بويىدە حیوانلشلرini اختيار وضعيف اغاچلارك دىبىلىرىنە كومىرلۇ بويول پك فنادر زىرا بونلر اورادە قىزىوب فائىدە يىرىنە كوكلەرە

ایران مضرت ایلدیکندن اغاجلرک دها چابوق قوریلرینه
سبب اولور .

بوینوز طرناق کمیک کمیک کوموری توتفال قیرندیلری —
یالکز صیفیر بوینوزلریله بیکیر طرناقلرینه محتاج اolan
رنجیرک حالی شایان تأسف اولدیفی کی بونلر الده موجود
اولوبده استعمال ایتیانلرک حالنه دخی تأسف ایدیلور .

قصابخانه لرده قان نعلبند دکانلر نده طرناق یونندیسی طراحتی
ودوکمه حیلرده بوینوز کمیک یونقه و پارچه لری بولنور که بونلر
غايت زنگین و مشهور کوبره لردن صایلور بوینوز و طرناقلرده
ایکی خاصه وارد رکه بری زیاده حسن تأثیری دیکری خیلی
مدت طیاغلریدر چونکه بر کوبره نک تأثیری زیاده اولغله
قوتنک خیلی وقت طیانسنه خلل ویرمن یالکز چابوق تأثیر
ایدن کوبره نک دوامی از اولور چابوق چوریان و سهولته
اجزاسی ایریلان کوبره نک قوتی فدانلر سریعاً الوب بتورر
حالبو که بوینوز و طرناق یونقه و یونندیسی کی کیچ چوریان
کوبره یالکز هوا صیحاق و رطوبتلی اولدیفی زمان نباتاته تأثیر
ایدر هوا صوغودیفی کی تأثیری دخی طورر سهولته چوریان
بر کوبره نباتاتک بیومسنه باقیه رق الور که یاغمور کورسون
حل اولوب قوتی طاغیدر حالبو که طرناق و بوینوز یاغمورلی
هوالره طیانوب مساعد هوالرده و نباتات اویانق اولدیفی و قتلرده
اریسوب تأثیر ایدرلر اوحالده بر چوق جوهر غدا صرف ایلر
ایسه ده فدانلرک صوی اغیر جولان ایستدیکی زمان هیچ برشی

صرف اینز اپسته بوینوز و طرناقلرک باشیلجه خاصه لری شو ایکی
سو زدن اکلاشیلور .

کالم مركباتنه بوینوزی ایکی صور تله تحیلیل اینتلدر که
بری شودر .

مواد عضویه	۳۵,۸۴
خفیت کیرج	۷,۷۱
فوسفوریت کیرج و ماغنیزا	۴۶,۱۴
صو	<u>۱۰,۳۱</u>
	۱۰۰,۰۰

اینچیسی دخی جدول ایده محرردر .

کومور	۵۱,۵۷۸
مولد الماء	۶,۷۱۲
مولد الحوضه و کوکرد	۲۴,۴۲۶
ازوت	<u>۱۷,۲۸۴</u>
	۱۰۰,۰۰۰

کیک طراغنک رنده طلاشنده يالکز فوسفوریت اثاریله
برابر ۱۴,۱۷ و دیگرینک تحیلنه کوره ۱۴,۳۶ ازوت و ۶۴,۱۴
فوسفوریت بولنمشدر بیکیر طراغنده دخی ۱۶,۷۰ واوکوز
بوینوزنده ۱۷,۱۰ ازوت وارددر بهر جریبه ۸۳۴ قیه بوینوز
و طرناق او فاندیسی ویرلر .

بونده اصل گوچلک طرناق و بیونوزلری توز ایدوبده
طپیراغه قارشدير مقده ایدى يقينده اكا دخى برجاره بولىشلردر
اولاً كندو محورى او زرنده دوزر قهوه طاووسى كې تيمور
برطاوهده قاوروب بعده ال دكىرمتىدە (مرداس ياخود يارغۇ.
جاق) سهولتله او كودىلىور و بوصورتلە آزوتىندن هىچ برشى
غائب اتىيور .

ارباب زراعىتىن معروف بىزات طوڭر و بىكىر طرناقلىرىنه
فوق العاده براھيمىت ويرى سورده قورومق درجه سنه كلس
اولان بىشافتالو اغاچنىڭ كوكلىرى دىينه قىشىن درت طوڭر
طرناغى قويىدىغىندن اغاچ بوندن تازه حيات بولوب قوتلىنىكى
حالدە جوارندە بولنان دىكىر بىخستە اغاچك كوكلىرىنه بىال
آرابەسى يانق كوبىرە قويىشىكىن طرناق قدر حسن تائىير
اتىدىكى وينه خستە وضعيف بىرلا اغاچنىڭ كوكىدە درت عدد
بىكىر طرناقى قوندىنى حالدە او زمانە قدر كورلماشى درجه دە
اغاج درت بش سنه متادىيا زىادە مىوه ويردىكى و بوطرناقلىرىن
برىسى اولوقت چىقارىلوب اوچ درت سنه دها خدمت ايدە جىڭ
قدر قوئە انباتىمىسى هنوز موجودا ولدىقى كوردم دىبور طوڭر
طرناغى ياغ كتوكلارىنى دخى فوق العاده تائىير ايلدىكى سوپىلىور
ايستان تجربە ايدە بىلور .

حیوان بیونوزى بوغدای تىلالرىنى و چايرلەر ويرىلە جىڭى
صرەدە يوقارىدە بىيان اولنىدىنى وجهە او كودىلىور ياخود
طراقچى دكانلىرىنىڭ يونتى و قازانتىلىرىنى الوب قىشىن تىلالرە

یا میلیدر بوغدای ترلازلرند خصوصیله خدایی مر عالرده شایان
حیرت فائده‌سی کوریلیور .

قوش قونزلار ایچون دخی قوج قیون بوینوزلرینک فائده‌سی
تصدیق ایدیورلار آچیلان چوقورک‌آلته بربطقه قیون بوینوزی
یا بله‌قدن صکره اوزری درت پارمک قالین برقات طوپراق ایله
اورتیلوب قوش قونز کوکلری دیکیلور .

حیوان کیکلری . حیوان کیکی پک مقبول کوبره اولدیغدن
انکلتره‌ده پک چوق استعمال ایدرلر انکلیزلر ترلازلرینک صرف
ایستکلری فوسفاتلرینی بوکیکلر ایله اعاده واسکی قوتلرینی
استحصلال ایدرلر اسقوجیاده کیکلر پک بهالودر .

آی‌الذکر حیوان کیکلری مرکباتی شوندن عبارتدر .

بالق طوکر اوکوز انسان	۴۳,۷	۴۶,۶	۳۳,۳	۳۳,۳	۴۶,۶	۴۳,۷
قاینار صوده اریان قفردادق						
۵۳,۰	۵۷,۴	۴۹,۰	۴۸,۰	۴۹,۰	۵۷,۴	۵۳,۰
تریباصیق						
۱۱,۳	۳,۸	۱,۹	۰,۵	۰,۵	۳,۸	۱۱,۳
فوسفوریت ماغزیا						
۱,۲	۲,۰	۲,۰	۲,۰	۲,۰	۲,۰	۱,۲
ملح قلیوی						
۱,۲	۳,۵	۰,۵	۰,۶	۰,۶	۳,۵	۱,۲
	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰

قصابخانه‌لرک تازه کمیکلنده دخی مواد آتیه وارددر.

۳۰	غایت آزوتلی انسجه حجر ویه
۱۰	یاغ
۶۰	مواد ملحیه (اکثری فوسفوریت کیر جدر)
	<hr/>
	۱۰۰

بعضیلر کمیک فوسفادینی بعضیلر دخی آزوتی ترجیح ایدرلر بزه قالور ایسه ایکیسیده فائدہ لیدر بعض طوبراقلر وارددرکه یانق طوبراقلری پک چوق اولدینی حالدہ فوسفاتدن محرومدرلر بو طوبراقلره قاینادیلوب یاغلری التان کمیکلنک یاغی النامش کمیکلندن هم فائدہ سی کثیر و همده تأثیری سریعدر حالبوکه فوسفاتچه زنکین و یانق طوبراقلچه فقیر اولان طوبراء قلرده یاغلی کمیکلنک فائدہ سی کوریلور ایسه‌ده اولکی قدر چاچوق تأثیر ایده من زیرا مواد حیوانیه و نباتیه چورکلری یاغلی ات واپلیک ایله برابر بولنور ایسه کونشده ارییوب نشادره تحول ایچون بر چوق زمانه محتاجدرلر انک ایچون طوبراقلر ک طبیعتلر. ینه کوره کمیکلن بعضًا فوسفات و بعضًا آزوتلریله حسن تأثیر ایدرلر ایشته بوندن طولاییدرکه قاینادلش ویا کونشده قور. یدلش اسکی کمیکلنره قایناغامش ویاتازه کمیکلن ترجیح اولنور. کیر جسز طوبراقلره کمیکلن کوزل تأثیر ایتدیکی کبی کسمه و پلاندزلى طوبراقلرده دخی فائدہ لری چوقدر بو غدای شالغم ویشیالکلر کمیکلن ایو یار نه قدر زیاده بو غدای ونه

قدر چوق سود الور ایسمک طوپر اقدن اونسبتده فوسفات
اخذ اینشن اولور زکه بونی طوبراغه اعاده یه محبورز انک
ایچون بونگدای اکیلان و سودلریچون چوق اینک سلان
چفتلکله کیک پک لزومنی کوبره در شوقدر وارکه کمیک
تائیری چوق وقت دوام ایندیکندن خالص استعمال اولنیوب
چفتلک کوبره لری و نباتات چورکلریله قارشیدریله رق بر مخلوط
یاپیلور ایسه پک اعلا اولور بوکوبره لر ایله نباتات چورکلرنده
بولسان حامض فمی فوسفاتی اریدوب سریعاً تائیر ایندیرر
عکسی حالتده فوسفات اریمه جکندن نباتات هیچ فائده کوره من.
ارباب فوندن بری مطالعات آتیه بی در میان ایدیشور عمومک
رأینه واهل تجربه نک افاده سنه کوره کیکلرک غوانو دنیلان
دکر قوشلری ترسی کبی شالغمه پک ایو کلسی فدانلرک اکمال
حیاتلریچون حتاج اولدقری موادک کیکلرده بولنسیدر
حالبوکه ایدیلان تخلیلاته باقیلور ایسه کیکلرده الوره جک قدر
مواد معدنیه بولندیفی جهله بشقه کوبره لر ایله قارشیدر.
ملقزرین استعمالی ایو دکلدر از جمله قالیلی بر طوبراغه شالغم
اکیلديکی حالتده بو شالعملرک ۲۰۰۰۰ قیمه طوپر اقدن ۱۵۰ قیه
پوتاس و سوده الهمقلرندن بونلری طوبراغه اعاده ایده جک
کوبره ویرلیوبده يالکز کیک کوبره سی ویریلور ایسه طوپرا.
غلک قوتندن دوشمه جکی در کاردر انک ایچون کمیک عادی طوز
وسوده یاخود بوماده لری حاوی سائز کوبره قارشیدر مقت
ایحاب ایدر .

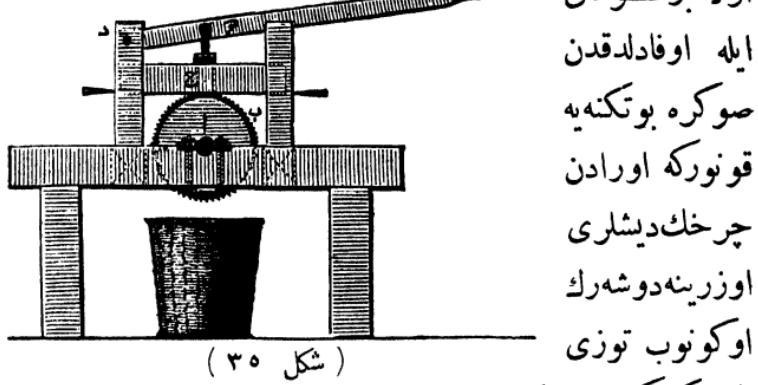
کیکلرک صورت استعمالی مختلفدر بعضی کیکلری او او جاغنده یاقوب کولی کومور واودون گولریله قارشدیره رق طوبراغه صاچارلر دیکلری دخی کیکلری قوری چالیلر او زرینه قویوب آچیقده یاقدقدن صوکره افاج طوقاق ایله دوکوب اوفادرلر وتوزینی عادی کوبه یه قارشد. یرلر بوایکی صورتده هیچ مشکلات یوقدر اما کیکلرده بولنان مواد عضویه نک جله سی یانغله ضایع اوله رق یالکز فوسفاتی باقی قالور.

شومذورک دفعیچون کیکلر تازه ایکن دوکلوب توز ایدملی یاخود بر روح ایله اریدملیلدر اکڑیا کیکلری یرده بیغوب او زرینی طوبراق ایله اور ته رک قیزنجه قدر ترک ایدرلرکه صوکره سهولته توزالور بعضاً دخی قیزغین کوبه ایچنه کوم- لرکه اوراده اریبوب کوبه یه قاریشور بعض یرلرده دخی حیوان سیدیکی چوقورلرینه آتوب برایکی هفتہ ظرفده اریدرلر یاخود کیک کوموری کبی استعمال ایدرلر.

کیکلری توزاتق ایچون الماس فاچه سی کبی معمول چیویلى بر تیمور کتوک و بوکتوکه بکزر دیکر تیمور تخته قابیلی بر طوقاق استعمال ایلرلر بواسول کوچک زراعته مخصوص پك زحتلى بر ایشدر.

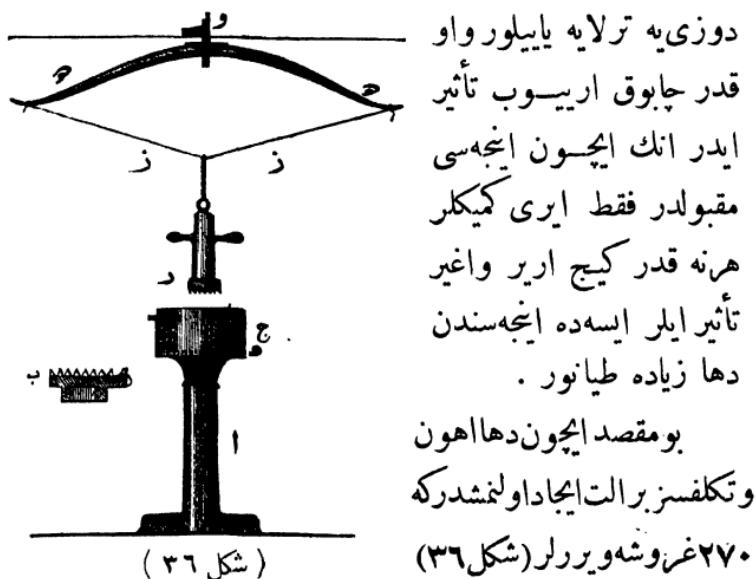
بیوك چفتلکلرده کیکلری چلیکدن معمول قبا اکلی و خلرونى یونتوق دیشلی بر دکرمن (شکل ۳۵) ایله او کودرلرکه بو دکرمن بر دستکاه او زرنده بولنوب بر صو چرخی و اسطه سیله حرکت

ایدر اشبو دیشلی دکرمنک اوزرنده بولسان ایکی دیکمه‌لی
بر خطیلک اور ته‌سنده ساج قابلی بیوک بر دلیک و بونک اغز نده
دکرمن خونیسی کی بر تکنه بولنورکه او کودیله جک کیکلر
اولا بر طوقاًق

الشده کی کوفه‌یه دوکلور .

کمیک توزی نه قدر اینجہ او لور ایسه او قدر قولای و بر

بومقصد ایچون دها اهون
و تکلفسز برالت ایجاد او لمشدرکه
۲۷۰ غر و شدویررلر (شکل ۳۶)

باشليجه پارچه‌لري شونلدر برنجي تپه‌سي دوکه تموردن
اولوقلى - ب - بركتوك - آ - وبونك اوزرنده دوبك ايشه
كوررينه دوکه تموردن تکنه‌سي - ج - واردر اينجى
الاس قاته‌سي كبي ساده واورته‌سي خاجوارى
ايکي قاتلى فاتحه‌لره منقسم بر طوقاق - د - در. اوچنجيسى
اغاجدن معمول استك ياي شكلنده بر صيريق - ه - اولوب اورته
سندن طوانه - و - مربوطدر طوقاق بونك كيريشنه باغلى
اولديفندن اصيل طورر بو كريش - ز - واسطه‌سيله طوقاق
كيمك طولى دوبك ايجنه سهولتاه اينديريلوب قالديريلور بواالت
ايله كونده ۳۰۰ - ۴۰۰ قيه كيمك دوكوله بيلور .

بواتلرى ايدينه ميانلار ۱۰۰ قيه كيمك ۵۰ قيه زاج يانغى
قاريشق ۱۵۰ - ۲۰۰ قيه صو ايجنده اريتىدكىن بر قاج كون
صو كره صباح ايله طوبراغه كومزدن اول بر اوقدر دها صو
علاوه ايده بيلور بو طريق ايله استحصلال اولنان كوبره دخى
مقبولدر .

اكر كيمك طوبراغى اصلاح ايچون ميلا كيللى قى طوبراغى
خفيف طوبراقلره قلب ايچون استعمالى مطلوب ايسه اوحالده
كيمك توزاعنە حاجت او مليوب ايرىجە ايرىجە قىرىلەرق طوبراغه
يايلوب صباح ايله ازدرىن كوملەرك بعده طبانلانور يعنى اوزرىنه
سوركى چكيلور بو طريق ايله كوملان كيمك انحق ايکى اوج
سنه صو كره كوبره كبي تائير ايده بيلور .

اكرچە كيمكىدە مواد معدنيه از اولديفندن معدنى كوبره يه

محتاج طوبراقلرده کیکی مواد معدنیه ایله زنکین کوبره‌لره
قارشديريلهرق استعمالی نصيحت ايدرلر ايسهده اوقدر معدنی
کوبره‌یه محتاج اوليان طوبراقلر ایچون کیک يالکز استعمال
اولنه جنی تقدیرده بھر جريبه ۱۲۰۰ — ۱۵۰۰ قيه کیک
اعطاسی لازمکلور اکر توز ايسه بو مقدارك اوچده برى
تنزيل اولنه بيلور ايشلک طوبراقلرده تأثیری اوچ و خدای
مرعالرده التي سنه دوام ايدر اکرچه کیک تأثیری ۱۰ و ۲۵
سنه قدر دوام ايده جکنی افاده ايدرلر ايسهده درجاتي ايلك
سنهرلى قدر اوله من تولا و چايىلرله کیک توزيني دائما ايلك
بهارده نشر ايدرلر .

انكلتره واسقو چياده کیک توزيني شالم تخليرينه قارشديريلهرق
تغم ماکنه سيله برابر اولكلرينه اکرلر کیک چابوق تأثیرى
مطلوب ايسه استعمالىن اول بیوک يېغىن يابوب اىصالق طوبراق
ايله قارشديريلهرق قىزوب حل اولمعه باشلايىجه قدر بىلنور
اوحالده طوبراغڭ احتياجه كوره بھر جريبه ۱۳ — ۲۰
انبار قدر ويريلور .

ات و کيكلرك قىيانتىغله چىقارىلان كف ياخود كوبوك
و حلمەلرى دخى اعلا کوبره اولور .

شکر فابريقلەرنده شکر تىزلىدىكلىرى کیک ك بوكا قره کیک
و کیک كومورى دخى دىسۇر بوندە زىادة فوسفوريت كىرج
بولندىغىدن يكى اچىلان فوندەلق و سائز يىباني اوتلى آچەلرە
پك نافعدر زىرابو طوبراقلرده بولسان نباتات چوركلىرى

فوسفوریت کیرجی قولایجه حق اریده جکنده شبهه یوقدر
 فونده آچه‌لرینک بھر دومنه بر کیله کمیک کوموری
 ویریلور ایسه پک کوزل مھصول التور فقط چوقدنبرو اینٹلک
 ترلا طوپراقلرینه یراماز چونکه اسکی طوپراقلرده فوسفوریت
 کیرجک لزومی اویلدیغی کبی بونی حل ایده جک حامض خمی
 دخی نادردر اکین ترلا لارینک محتاج اوولدقلری فوسفوریت
 کیرج کمیک کومورنده موجود اوولدیغندن یک آچه‌لر بونک
 ایله کوبره‌لنور ایسه بر قاج سنه متادیاً مھصول الله‌بیلور .
 بردہ ایچنده قاز طاوق هندی کزن فوندەلقلرده کمیک
 کومورینک فائده‌سی اویلز سبی ایسه بونلر فوندہ وچایر
 ایله یملنکلرندن اورالرده نباتات چوروکنی و فوسفوریت کیرجی
 تخلیل ایده جک حامض خمی از بولنديغیدر بونکله برابر
 ترسنلرنده بک زیاده فوسفوریت کیرج اوولدیغندن کیرجی
 اریده جک حامض خمی یی پیدا ایچون چقتلک کوبره‌سی
 لازمدر .

کمیک کوموری تخمی اکوب اوزرینی اورقک ایچون
 سورکی چکیله جکی زمان ویرمیلیدر .

یوک پچاوره‌لری — یوک نهدر ؟ بر حیوان مھسولیدر :
 ایستر ییقانسون ایستر طرافلانسون بوكلسون اثواب شال فانیله
 و چوراب اویلسون طبیعتی دکشدیرمیوب اوولدن نه ایدیسه
 صوکره ینه اودر : مادامکه یوک بر حیوان مھسولیدر البته
 بر کوبره و حتی اک مقبوللرندندر حیوانلرک لشی قان قیل بوینوز

وطرنافلری ایو برکوبره اولدینی حالده قيونلرک یوکی نیچون
انلر کبی ایو برکوبره اولیسون! واقعاً بر چوق سنه اول ارباب
زراعت طون شالوار ویوک چوراب اسکیلرینی کوبره یرنده
قوللانه جقلرینی و حين حاجته یعنی بشقه کوبره بوله مدقلى
حالده يالکز بوکوبره ايله ايش کوره بیله جکلرینی کندولرینه
سویلیان اولسه تعجب ایده جکلری شبهسز ایدی شمدی ایسه
تعجبه دخی محل قالمدی .

بوندن قرق الی سنه اول کاغد فابریقه لرینه سرمایه ایچون
کوی و شهر لرده طولاشان پچاوره جیلر يالکز کتان بیوق
پچاوره لرینی صاتون الورلر ایدی حالبوکه شمدی بویولده
پچاوره لر زراعته پك فائدەلی برکوبره اولدینی اکلاشلشدر .
اپی وقت اولدیکه یوک کوبره کبی استعمال اولنیور ایدیلان
تجریمه لر نظراً یوک پچاوره لری هر طوبراق ایچون الویرش
حقنده شمدی یه قدر بیلديکمز کوبره لرک الا اعلاسیدر بونکله
برابر خفيف طوبراقلدن زیاده قوتلى طوبراقلره دها چوق
تاينر ایدر پچاوره ايله کوبره لسان طوبراقلرک مخصوصی يالکز
خاصه سندن دکل مقدارجه دخی سائر کوبره لر ايله کوبره لسان
طوبراق مخصوصلدن چوق اولور بوندن بشقه سائر ایو کوبرم
لردن زیاده طیانقلى واستعمالی دخی اداره لider.

بردونمه ۷۰۰ قیه پچاوره ویریلور ایسه تکرار کوبره
اعطاسنه حاجت قالمقسزین بش دفعه مخصوص الـ بیلور سائر

کوبره‌لر کی تدریجی ۲ - ۳ دفعه ویرملک اقضا اینیوب
دفعه ویرملک کافیدر .

بپجاوره‌لر چوقور برعاله قونوب اوزرینه براز صو
دوکیلور ۸ کونه قدر قیزوب اندن صوکره چوریمکه باشلایه .
جغندن عادی کوبره‌لر کی ترالاره یاییلور فقط ایوجه طوبراق
ایله قارشمق ایچون ترلایی سورمزدن اول پجاوره‌لر بیرتیلوب
اوافق اوافق پاچه‌لر تقسیم ایله پتاهه ایچون صبان ایله اوکلر
اچیلدیچه یاییلوب اوزرینه پتاهه‌لر دیکیلور عمر اوتی واکینله
دخی ویریلور فقط حبوبات ایچون يالکر استعمال اوئنیوب ایکی
اوج آی اول سائر کوبره‌لر ایله قارشدیرلقدن صوکره ویرملک
اقضا ایدر .

بشن التی آرابه کوبره ایله قاریشق ۱۲۰۰ - ۱۵۰۰ اوقه
یوک پجاوره‌سی درت دونم یری کوبره‌ملکه کافیدر بوکونکی
کون انگلتره‌ده عمر اوتی ترالارندپک زیاده استعمال ایدیسیورلر
اورالرده سنوی ۲۰ میلیون اوقه پجاوره صرف اولنور وهر
دونه ۳۵۰ - ۴۰۰ قیه پجاوره ویریلور پتاهه وبوغدادی
ایچون خفیف و کیرجلی طوبراقلرده پک اعلا تأثیر ایدر .

یوک پجاوره‌لری دومانی و یاغمورلی یرلرک یاخود ساحله
یهین محللرک عموم خفیف طوبراقلریه و معتدل قوری اقلیملرده
ایسه کیللى طوبراقلره ایوکیلور فقط هر فدان ایچون برد رجه‌ده
الویرشلى اوله من عمر اوچ پتاهه قولزا ییانی وبستانی شالغم
لخته وصلییه طائفه‌سننه و حتی لمیون پور تقمال اغاچلرینه دخی

فائنه ليدر پچاوره لر پك آغىر چورودكلرنندن تأثيرلىرى ۵ — ۶
سنه دوام ايدر برقاج سنه ياشايوب كوكلىرى پك درين كىتميان
نباتات ايله ياصدق فدانلىچون پك اعلاذر بالعكس چابوق يتشان
وترلاسنه چوق طورمىان نباتاته اوقدر فائنه سى اولەمن
بويىلە فدانلىچون قورى پچاوره لر تخم وقتنده ويرلىوب صوك
بھار اكىمىي اىچون اغستوس وايمىك بھار اىچون تشنىن اولەد
طوبراغە كوملور ايسە بومدت اراسنده پچاوره لر اىصلاحنوب
قىزار وچورىكە باشلركە تخم اكىلىدىكى زمان تأثيرى كوريلور اكىر
تىخىندن اول پچاوره ويرمك مطلوب ياخود ممکن دكلى ايسە
اوحالدە برقوقورە قات قات يىغۇب هرقات آراسنە برقاج آووج
اودون تورب ياخود معدن كومورى كوللىرى يايىلەرق اوزرىنىه
صىحاق ويا ايليق صو دو كيلور بوجەله ۵ — ۶ هفتە نهايتىدە
چورىيوب ايو كوبىرە اولەجىفدىن حىن استعمالىدە درعقب
تأثيرى اولور .

بلچىقادە اشبو پچاوره كوبىرەلىنى باشلىجە مىوه اغاچلىنىه
وپتاتەلرە ويررلر .

پچاوره لر هىنە قدر اكسز كوجىڭ اوولور ايسە اوقدر
ايودر يالكىز پتاتە اكىلان قىيجە طوبراقلىرە اكلى پارچەلر
طوبرانى اويناق طوتەجىفدىن يومرىلىرىنىڭ ايرىلشىسىنە
فائنه سى اولەبىلور .

توك ونساستە جىرسى اىپك تل وطرطىللەرى قوش توکى
بالق كىك وچوركلىرى ياغلى بولاشق وكتىلى درى صولرى

دخى کوبره يرنده استعمال اولنور نشاسته جبرهسى طوبراغك
قوه انباتىيەسنه ياردم ايدر اوروپاده تازه و قورىسى التوب صا.
تيلور تازهسىن قورىسنه ترجىح ايدرلر انكلتره ده ۱۰۰۰ اوچمىسى
— ۸۰ غروش ايدىيور .

ايپك دخى حيوان مخصوصى اولدىيىندن لزومسىز چوركلىرى
ايپك فابريقه لرنده بولنورك بوده کوبره در طرطيل و فشقىيلرى
دها زىاده سريع التأثيردر دوت ييراقلىيە بىلنان بوجك ايپك
وفضلاتى دوت و آيلانتوس ييراقلىيە كىينان طرطىللرلەك لش
و چوركلىنى آيلانتوس باعچەلرینه ويرلر .

حيوان توكلرى و خام تفتىك پارچەلرى دخى پاره ايدر
فقط پك اغىر چورىدىكىدن سائىر کوبره لىن ايلە قارشدىر ووب
استعمال ايدرلر قوش توكلرىنىڭ لزومسىز چورچوبلىرى دخى
کوبره يرنده قوللانىلور .

بالق كىيك و چوركلىرى دخى مقبول کوبره در پە تانىا
اطھسى سواحلنده صرداлиه رنگە و سائىر دىك بالقلرىنىڭ لزومسىز
دوكىدىلىرىنى غايت فائىدىلى **کوبره** يرنده استعمال ايدرلر
اسقوچىا سواحلنده ۴۰۰۰ ارشون بىرتلايە ۳۰ انبار قدر
مورينا و طورنە بالقلرىنىڭ يىلىميان ات كىيك وباشلىنى ويرلر
انبارى هان ۸ غروش ايدر شالغىملەر اىچيون تأثيرى پك ثنا
اولنور شو حالدە صيان كېر اىكىن اچدىيى او لىكلە كوركە
اتيلورك صيانك عودتنىدە دويىدىكى دىك اولكە طوبراغىلە
اوزرى او رتيلور بعده ال ويا تخم طولابى ايلە شالغۇم تخملىرى اكلىور.

بالق چورکلری ازوت و فوسفورلى ماده‌لر ايله پك زنكىندر بزم دكىلرك سواحلنده كليتلۇ بالق چىقدىيەن حالدە فضلاتى استعمال اولمىوبىدە دكىر كىارلىرىنە دوكىلەرك مملكتك هواسى افساد اولدىغىنە تأسف اولمىزى؟ اميد ايدرزكە اشبوكتابىزك انتشارندن صوڭره هر كىس بومقولە چورك چارىق دوكتىدىلرك زراعتىجە نەقدر قىمتدار شىلر اولدىغىنى بىلوب توصىھە من وجهە استعمال ايدرك كىسە ثروتلىنى طولدىرلر .

قيون ييقادقلرى يىلدە بولنان كىرىلى وبولاشق صولرى دخى غايت تأثيرلى اولدىفدىن قىئى كوبىرەلرە قارشدىرىلەرق استعمال اولتور .

اوچنجى فصل چفتىك كوبىرەلرider

چفتىك كوبىرەلرى قيون كېيى كېيى كېيى اشك قاطر اينك طوڭر اخور كوبىرەسى وقوقش كىتان صولاندىن عبارتدر بولناردا اىكى قسمە ايرىلور بىرىنە سىجاڭ دىكىرىنە صوغوق كوبىرە دىرلر سىجاڭ كوبىرەلر از صولى وقىزىدىغى زمان غايت شىدید حرارت نشرايليان قيون كېيى كېيى اشك قاطر فشقىلىرider قره‌صىغىر مايسىلە اخوردمى سىدىكلىر دخى صوغوق كوبىرەلردن صاييلور .

انواع حيوانات مستخدمە كوبىرەلىنىڭ اولا مرکباتى بىان ايتدىكەن صوڭره هر بىرىنک بشقە بشقە اصول استعمال و كىفيا- تى ذكر ايده جڭز .

چقتلک حیوانلرینک فشقیلرنده اتی الذکر مواد بولنور.

قیون	طوکر	بیکر	اینک	صو
۷۹,۷۲۴	۷۸,۳۶	۷۵,۰۰	۶۸,۷۱	
۱۶,۰۴۶	۱۹,۱۰	۲۰,۱۵	۲۳,۱۶	مواد عضویه
مواد معدنیه و قلیویه	۴,۲۳۰	۲,۵۴	۴,۸۵	۸,۱۳
				۱۰۰,۰۰۰
				۱۰۰,۰۰
				۱۰۰,۰۰

حیوان فشقیلرنده بولنان مواد ملحیه کبریتیت فوسفوریت
خمیت قلورر القالین و تحت بوتابس سوده کیرج و انکلیز طو.
زندن عبارتدر .

حاوی اولدقلری آزوت و حامض فوسفورک مقداری دخی
شودر :

حال طبیعیدستنده ازوت حامض فوسفوری بهر جریب ایچون

۱۰۰ ده قیه ۱۰۰ ده

اینک قتی کوبره سنده	۳۷,۵۰۰	۰,۷۴	۰,۳۲
سیدیک و صولی کوبره سنده	۲۹,۲۵۰	۰,۵۵	۰,۴۱
بیکرک قتی کوبره سنده	۲۱,۸۱۰	۱,۲۲	۰,۵۵
سیدیک و صولی کوبره سنده	۱۶,۲۰۰	۱,۱۲	۰,۷۴
طوکرک قتی کوبره سنده	۱۷,۱۳۰	۳,۸۷	۰,۸۰
سیدیک و صولی کوبره سنده	۳۲,۴۳۰	۳,۴۴	۰,۳۷
قیونک قتی کوبره سنده	۱۶,۶۵۰	۱,۵۲	۰,۷۲
سیدیک و صولی کوبره سنده	۱۳,۱۷۰	۱,۳۲	۰,۹۱

جدول مذکوردن اکلاشیلیور که متنوع کوبره موادرم کبه ده
بکدیکرندن فرقیلدر .

قیون کوبره سی — قیون کوبره سی غایت قوتلی بر کوبره در
جهه لری (قینی) قوریجه اولدیغندن یتاغه کلز پالیده پک یواش
چورر اما آچیقده براقلیور یاخود صولانور ایسه سهولته
قیزمغه باشد .

قیون کوبره سنده شبه سز عموم آخر کوبره لرندن زیاده
ماده وارد ر بیکر کوبره سی قدر صیحاق دکل ایسه ده تائیری
اندن زیاده او زوندر بوكوبه استعمال اولنه جفی و قته قدر
یرنده براقلیوب حیوان ایاغی التنده از یاه رک رطوبت الدفعه
قیزمق علامتلری کوستر .

قیون کوبره سی هر طور اغه کلور فقط قره صیغیر فشقیسنه
نسبه کلی سرت و صوغوق طوراقلر ایچوق پک ایودر یبانی
شالغم و قولزا ایچون عموم کوبره لره ترجیح اولنور رطوبتلی
و خفیف طوراقلر ده ۶ آرابه قیون کوبره سی ۹ آرابه بیکر
کوبره سنک یرینی طوتار .

یاغ چیقاریلان نباتاته دخی پک فائدملی ایسه ده پانجارتہ ایو
کلز چونکه شکری قره صیغیر فشقیسنه کوبره لنان پانجارتک شکر.
ندن آز اولیور آربه سنک نشاسته سی دخی چوق اولیور وبعض
دانه لری بروقتده چیلمنمدیکندن آرپه صوی فابریقه لرنده او قدر
مقبول طوتلمیور بو غدای دخی اینک و بیکر کوبره لری
بو غدای قدر دکرلی اولمیغی کی خوری دخی قبار میوب ائمکی
یاصی اولیور همده فرونده چاتلایور .

اوتلاق برقيون سنه ۴۰۰ — ۵۰۰ قيه کوبره ويره.
بیلور علی السویه بردونم يره ۴۰۰ قيه قيون کوبره‌سي
کافيدر .

کچي کوبره‌سي — بوکوبره دخی تأثیرجه قيون کوبره‌سنہ
یقین ایسه‌ده بونده یپاق توک بولندیغىدن انك قدر زنکين
اوله مز بعض يرلرده کوزل ياز وقىش طورپى يتىدىرمك
ايچون تراسنده ايجه دكىنك ايله بىر دلىك آچوب هەدىلەك
بىر تخم براقدىدىن صوکرە درعقب اوزرىئە کچي کوبره‌سي
قوينلور بوکوبره‌ي بويولدە استعمال ايدنلار دائئماً ثناسىنى
ايدىورلار کچي کوبره‌سي سبزوات ايچون حقيقة پك ايو
کوبره‌ددر .

بىكىر فشقىسى — بوصىجاق کوبره‌نڭ قىمتى بىلەمان آدم
يوقدر فقط هىبىكىك فشقىسى برسياقدە اولىوب حیوا.
نلرک يم ويتاقلرىنىڭ كېفيتىه واستخداملىرىنىڭ درجاتىنە كورە بشقە
بشقەدر پوستە حیوانلىرىنىڭ فشقىلىرى بىزنجى چوق مەلان بىكىر.
لرک يتاقلرى ايله ايوچفتالىك حیوانلىرىنىڭ کوبره‌لارى اىكىنجى وفقىر
کويلىلىك حیوانلىرى چوق ايشلىوب فقط آز يم کوردىكارندىن
کوبره‌لارى اوچنجى درجه‌دە صىجاقدار بعض پوستە حیوانلىرىنىڭ
فشقىلىرى اوقدر صىجاق اولوركە كىدو كىدویه آش الوب
ينار .

ارباب فلک وچقىجي اوستەلرىنىڭ افادەلرىنە كورە بىكىر
فشقىسى تأثيرى سریع وآز دواملى فقط قورى وصىجاق

اولدیغندن خصوصیله کیلی طوبراقله پک ایو یرار بزبوافقکاره
تمامیله اشتراك ایده میز زیرا بیکر کوبره‌سی کیلی رطوبتلى
طوبراقله یرادینى حالده بلا تفرقى خفیف طوبراقله ده یرامدینى
ادعا او لىماملىدر کرچه طبیعتى ذاتاً قورى و صیحاق اولدیغندن
صیحاق اقليملىك خفیف طوبراقلرینه یرامن ایسه‌ده آزجوق
صوغوق ویازیاده یاغمور یاغان دومانلى اولان محللىك خفیف
طوبراقلرینه ایو کلور .

بیکر کوبره‌سی قوراقدن قورقوسى اولیمان هر طوبراغه
وسرعتله یتشمى مطلوب اولان عموم ترفنده نباتاته نافعدر
باخچوانلقدە كه طوبراقلرى داعماً صولانور تأثيرى سریع اولدیغندن
انلر ایچون بیکر کوبره‌سی پک مقبولدر دکل يالکىز سبزاوه
ویرللر بوندن صیحاق یتاق و یاصدقىر دخى يابارلر .

برآرشون انبار تازه بیکر کوبره‌سی ۴۰۰ ویارى یاغش
کوبره اورته حساب ايله تھىنا ۵۵۰ اوقة کلور والته کوندە
۲ بچق قىه یتاق ياسىلان بیکيردن یتاغىلە برابر سنه ده ۸ - ۹
بىك اوقة کوبره حاصل اوپور .

هر دونم ایچون ۵۰۰۰ اوقة تازه فشقى چوق دکلدر ۸,۷
بىك اوقة ویریلەجك اوپور ایسه دها اعلا اوپور .

دوه اشك و قاطر فشقىلىرى دخى اولىكى قدر وبعضاً دها
مقبولدر اسى ويکى باخچوانلر یتاق اهمالىچون بیکر کوبره سنه
ترجىح ايدرلر .

اینك واوكوز مايسى — اينك اوکوز ديدىكمىزدە

طومبای (مانده) دخی برا بردرکه عمونه قره صیغیر درلر
بوندراک مايسلى زیاده صولی واولکىلدن از قىزدىغىچون
صوغوق کوبرەلدن صاييلور عموم اهل زراعت و چفتىجىلر
قورى و صىحاق طوپراقلەر و چوق صو اىستيان و سرىنلىكى
سون فدانلرە ويرلىسى توصىه ايدرلر تىڭلىرىنىڭ قوتى حيواندراک
يىلىرىنىڭ تابعدر ضعيف او تلاقىدە او تارىلان ياخود قىشىن صەمان
ايلە وقتى كورۇن اينك سىمېرىدىيچى نباتات ايلە بىتلان اينك
تىڭ قوتىندە تۈرك وىرەمن .

اينك او كوز مايسى خصوصىلە اسىكى او لور ايسە غايت
مقبولدر ايشه چفتىك کوبرەسى بوكا ديرلرکه بلا احتراز نازك
اصمهلرە پك ايو كلور قره صیغیر تىڭلىك باشلىجە برقاج
خاصەسى واردە برنجىسى يواش يواش چورىدىكىدىن قوتى
طوپراقدە خىلى مدت باقى قالور اىكىنجىسى هر دورلو زراعته
وھر طوپراگە كلور او چنجىسى چوق صولى اولىسى جەتىلە
ھر دورلو يتاق کوبرەلريلە امتزاج ايلرکە بىكىر وقيون کوبرەلرنەدە
بوخاصە يوقدر دردنجىسى دامئا بر سياقادە تائىر ايدوب تخلف
ايتىز بشنجىسى تىڭلىرى كلىتىلۇ مواد مىتروكىي حاوى وقوتلى
کوبرەلردر خلاصە برحيوان يدىكىنى فشقى ايلە اعادە ايلدىكىنه
باقىلورسە قره صيغىرك تىڭلىرىنە علاوه ايتىڭلىرى رطوبىتىن
او تورى بىكىر وقيوندىن زىادە كلىتىلۇ يتاق کوبرەلرى پىدا
ايلدىكلىرىنى تصديق ايتامك محالدر .

صواتە قونىلان يعنى كىسمك اىچجون بىتلان برا او كوزك

برانبار اسکی کوبرمى تقریباً ۸۰۰ اوچه کلور ایشلک براوکوز
یتاغیله برابر سنه ده ۱۰ - ۱۱۰۰۰ اوچه فشقی ویره بیلور.
چالشديرلیان براينکى یتاغنىك تزييدينە كوره ۱۲ دن
۱۳۰۰۰ اوقهودها زياده فشقىسى اولور پك چوق يشىلک ايله
بىلنان ويومىھ ۵ قىھ یتاق ويريان اينكى تزكى ۲۰۰۰۰
اوچىي تجاوز ايدر بو تزكىن بىلنان اچون ۸ - ۱۰ بىك
قىھ استعمال اولنور .

طوكىز كوبرمى - طوكىز ترسى هركىشك نظرنده اوقدر
شهرت الامام شدر بعضىلر پك صوغو قدر بعضىلر دخى نباتات
اچون يرامن ديرلىر بر طاقى دخى طيانقسىزلىغى سوپىللىر بو
سوزلر طوكىزلىر فنا وصولى اوتلر ايله بىلنان يرلىر اچون جائز
اوله بىلور ايسىدە عموماً تصدقى اولنە من .

اینك تزكى ويريان طوبراق ونباتاتك عينى طوبراق
ونباتاتدە طوكىز ترسنک اندن اىكى سنه ودها زياده تائىرى
دوام اىتدىكى اهل تجربە حكایت ايدىيور شوراسى صحىحدىركە
طوكىز كوبرمى ترلاارده فنا و خسیس اوتلر ظھورىنە سبب
اولىور حالبوكە اسکىسى استعمال اولنور ايسە بوفنالق وقوعه
كلن .

طوكىز چقتلكلرک ايو بىسلى حيوانلىرندن معدود اويمدىغىدن
فشقيسى دخى اورته صنف كوبره لىردن صاييلور كنويره ايو
تائىر ايدر وخدايى مرعالر دخى اعطاسىنى توصىھ ايلرلر فقط
ديكىز كوبره لر ايله قارشىدىرىلەرق ويريلور ايسە ايو اولور

کوستبکلر طوکر کوبره‌سی اولان يره يناسمدقلینی روایت
ایدرلر .

برانبار نه قدر طوکر کوبره‌سی الاجفی بیلمز ایسه کده
یالکز بر طوکزک سنوی فشقیسی تقریباً ۸۰۰ — ۱۴۰۰ اوچه
کلور بردونم يره ازدن ۵ — ۶ بیك اوچه طوکر فشقیسی
الوير .

کوبره صولرى و باغچوان شربتلارى — ياغمورلار ايله فشقى
يیغینلرندن اقان صولر چفتلک و کوي حوليسلرنده فا قوقولى
بریکنديلر پیدا ايذر بوصولر صارچ سیدكلرندن طيانقلى ايو
کوبره‌در بويله آقا آقا بريکن صولر دقله مخافظه اولەرق
چابوق يتشمى مطلوب اولان فدانلاره ويريلور .

بعض چفتجيلىر بوصولرى قوراقلىرده کوبره يیغینلرنى
صوالامق ايجون مخافظه ايذرلر ايسەدە بوصورتلە اكتزيا طوپرا.
غە سىزىوب ياخود خارجە اقوب تلف اولور بويله قىمتلى
برکوبره‌نك ضايع اولىسى شايىان اسف دكىيدر چونكە بىلەمە مزلك
بوکې اھىتلى شىلدە يالکزكندو ثروتى دكى هرگىك استفادە.
سنی رخته‌دار ايتىدكەن بشقە سخت عمومىيەي دخى افسادا يالدىكى
محقىقدەر .

کوييلور و خصوصىلە چفتلک صاحبلىرى بولى كىي کوبره
صولرىنىھ قطعاً اھىت ويرمدىكلىرى حالدە باغچوانلر بوصو ايله
خستە ياخود كچىكىمش فدانلىنى صوارىغىلە احىا ايذرلر اىشته
باغچوان شربتى دىنلان نسنه صو ايله طولو برفوجى ايجىنده

برمدى هوانك تاييراتى التىده براقلمش كوبى دن عبارتدر .
بعضيلر بوصولرك زياده كسىن ويقيجي اولدقلىندن فدانلىرى
ياقوب تلف ايذر بهانه سيله استعمالىندن صاقورلر فى الواقع
جفتجيلىر ياغمورلى كونلرده آكينلىنى صوارمعه احتىاجلى
اولمدى يفسدن قوراقدە بوصولر ايله صواررلر ايسه مضرتى
كوررلر وحاوى اولدقلىرى برجوق قالىهدن طولانى پيراقلرى
قورو درلر لكن هر فنا يولىله قوللانلىور ايسه اي او لور يعنى
اشبوصولره اغىر لقللىنه كوره درت بش قات صو علاوه ايذرك
قالى وياغمورلى هواده مزروع يونجه وچايرلره ويررلر ايسه
ياقدىدن بشقه پاك زياده فائده سنى كوره جكلرى دركاردر .

يتاق كوبىلرى — حيوانلرك سيدىكلىرى ايريجە حفظ
اولنميان يرلرده اوروپالىلر اخورلرده حيوانلرك الله فشقى
صولرىنى اي صورار برتقاڭ اوت وصماندىن بىر طبقە يتاقلىر
يپاپارلرک حيوانلر بونلرک اوزرىنده ياتوب فشقىلىلە يېسلىدېجە
دريلرىنى كىرلتامك ايجون حين حاجىدە اوزرىنە برقاج آووج
صمان آتارلر وبو يتاقلىرى ايجابىئە كوره بىر هفتە قدر حيوانلرك
التىدە براقوب صولرى ايوجه صوردىجە دكشىرىرلر كىرىنە يەنە
انلردىن يېنى يتاقلىر يابوب اسى يتاقلىرى كوبىه وصوللىلە برابر
يېغىن ايدرلر اشبو يېغىنلرده فشقىلىك وصوردقلىرى صولرك
تائيرىلە يتاق اوتلرى دخى چورىسيوب كوبىه او لورلە بونلرە
يتاق كوبىرسى دىرلر بوطريق ايله پاك چوق كوبىه استحصال
ايدرلر بىزدە ايسه بوادارەلى اصول آكتىيا بىلنميور بوخصودە

بزده انله اویار ایسه‌ک بر چوق فائده قزانورز انک ایچون
بوبابده اتخاذ ایلسلکلری اصولی بروجه اتی تعریف ایدرز .
یتاق کوبره لرینک کیفت و قوتی حیوانلر کیلرینه عافیتلرینه ویتاقلرک
صوردقفری فشقیلرک درجه سنه کوره در کرک دریلری پیسلنامک
ایچون اوزرینه بر قاج آووج صهان اتلمنش اولسون و کرک بالکر
صاپ و صهانی و کرکسه قوری قامش ساز اکرلتی اوئی بوزوق
اوئ قوری پیراق یوصون سپورکه اوئی قاطر طرناغی و امثالی
اوتلردن بولنسون هر حالدہ قوتوجه یکدیکرندن فرقیلدرلر کوبره
صورلیخی ایو صوران و فشقی ایله لا یقیله امتزاج ایدن اوتلر
سپائلرلرندن دها ایودر .

اھل تجربه بو خصوصده بوغدای ارپه و یولاف صاپ
و صهانلرینی اوستون طوتارلر خشبلی و سرت شیلر ایله صوی کوچ
صوران سپورکه اوتلری او قدر مقبول اولیوب اولکیلر
بولندیخی یرلرده ضروری بونلر قوللانیلور یوصون ایسه دها
اشاغیدر زیرا سپورکه اوتدن دها کیچ چورر قولزا ویبانی
شالغم صهانلری مجرد ماندیرلره ایو کلور چونکه قیونلرک
اوژرنده کرغلرلە ازیلور قره بوغدای صهان و قوری اوئ
قامش و ساز دخی صوی ایو صورامن قوری پیراقلردن پلک اعلا
یتاق اولور شوقدرکه میشە پیراقلری بو خصوصده قاین پیراقلرینه
کوزین طوپلنانلر قیشدن صوکرە طوپلنان پیراقلرە مرحمرد
قاطر طرناقلری چیچکه کلسکلرندە يالکر چیچکلی بدنلری
و چوق پوتاسلى اولان ییان مرسینی پیراقلری واکرلتی اوتلری

دخی ایودر شوقدرکه بونلری استعمالدن اول قورتق لازمکلور
یوخسه سیدیک صوره میه جفندن کوبره لری قوتسر اولور .
اهل تجربه نک افاده سنه کوره مذکور پیراق و صمانلر ۲۴
 ساعته اتی المقدار کوبره صوی چکرلر .

۱۰۰ ده

صو قیه

بوغدای صهانی ۲۲۰

آرپه صاب و صهانی ۲۸۵

یولاف صهانی ۲۲۸

قولزا صهانی ۲۰۰

دوکلان میشه پیراقلری ۱۶۲

سپورکه اوئی ۱۰۰

صومانلى قوم ۲۵

مارن ۴۰

نباتی قوری طوبراق ۵۰

شوجدوله نظرآ ۱۰۰ قیه بوغدای صهانی یتاغنک یرینی
مواد سائدهدن اتی المقداری طوته بیلور .

قیه

ارپه صهانی ۷۷

یولاف صهانی ۹۶

قولزا صهانی ۱۱۰

میشه پیراغنی ۱۳۰

پورکه اوئى	۲۲۰
قوم	۸۸۰
مارن	۵۵۰
نباتي طويراق	۴۰۰۰

حيوان الله ياسلان جبوبات صمانلىنك ۱۰۰۰ قىسىنده مواد آتىه واردر .

بوغدىاي صانى: چودار صانى: ارىپە صانى

قىه قىه قىه

البومين	۱۹	۱۵	۳۱
فوسفوريت و دىكىر طوزلر	۴۰	۳۰	۶۰
غير ازوت خشب	۷۹۹	۷۶۹	۷۸۶
صو	<u>۱۴۲</u>	<u>۱۸۶</u>	<u>۱۲۳</u>
	<u>۱۰۰۰</u>	<u>۱۰۰۰</u>	<u>۱۰۰۰</u>

جدول مذكوره نظراً جبوبات صانى ازوت و مواد ملحىهدن طولايى غايت زنگىن اولدىفندن دكل صاپك ايچىنده اولان خفيف بوشلق حيوان سيدىكلىنى و فشقيلرىنك صولى ويومشاق قسمى اىوجه صوروب حفظ ايدرك قوتلى چوق كوبىره حاصل ايدر اولدىفندن يتاق ايچون ترجىح اولىسۇر . آتى الذكر نباتات مختلفەنك حاوى اولدقلرى مواد ملحىه و حامض فوسفورى وازوتى يىلنوب ااكا كوره استعمال اولىق ايچون جدول آتى بورا يە ادخال اولىقىشىدە .

	مواد مطیعه: حامض فوسفوری:	ازوت:	بهرجریبه رقيقة	بوزده	بوزده
یک بوغرای صنای	۴۹,۹۹۸	۰,۲۴	۰,۲۲	۳,۵۱۸	
اسکیسی	۲۴,۴۸۰	۰,۴۹	۰,۲۱	»	
ارپه صنای	۵۲,۱۷۰	۰,۲۳	۰,۱۵	۵,۲۴۱	
یولاف «	۴۲,۸۵۵	۰,۲۸	۰,۲۰	۵,۷۳۴	
چودار «	۷۰,۵۸۷	۰,۱۷	۰,۱۵	۲,۷۹۳	
بوغدای قاوزی	۱۴,۱۱۵	۰,۸۵	۰,۵۷	۵,۷۳۴	
داری «	۱۵,۳۸۴	۰,۷۸	۰,۰۳	۴,۸۵۵	
قولزاصاب و پیرانگی	۱۵,۹۹۹	۰,۷۵	۰,۳۰	۳,۸۷۳	
مصر	۲۱,۰۰۰	۰,۱۹	۰,۸۶	۳,۹۸۵	
بورجاق «	۱۲۰,۰۰۰	۰,۱۰	۰,۲۸	۵,۱۰۱	
قره بوغدای	۲۴,۹۹۹	۰,۴۸	۰,۲۸	۳,۲۰۳	
« بله «	۶,۰۰۰	۰,۲۰	۰,۲۲	۳,۱۲۱	
مرجمک «	۱۱,۸۰۰	۱,۰۱	۰,۴۸	۳,۸۹۹	
« بذلیه «	۶,۷۰۲	۱,۷۹	۰,۴۰	۴,۹۷۱	
فاصولیه «	۱۲۰,۰۰۰	۰,۱۰	»	»	
پتاته «	۲۱,۸۱۶	۰,۰۵	»	۱,۷۳	
یرالماسی «	۳۲,۴۰۳	۰,۳۷	»	۲,۷۶	
خشخاش	۱۲,۶۳۰	۰,۹۵	»	»	

شو جدوله باقیلورسه بقلویه یعنی مرجمک بذلیه و امثالی
وصلیبیه یعنی قولزا بدن و پیراقلری قره بوغدای پتاته یرالماسی
دیکر عمومنه ترجیح اولنور سبی دخی ازوت و حامض

فوسفوری ایله زنکین بولنلریدر فقط کندولری ذاتنده صولی
وازقی اولدیغىدن قورىينجه آكسلور بونلر حيوان الته جبوبات
صانى كېي ايو كلىز يتاق ايچۈن هى حالدە جبوبات خصوصىلە
چودار و بوجىدى اىمانى ترجىح اولنور فقط بونلر بولنیيان
يرلرده ضرورى انلر دخى قوللانىلور .

سپوركە واڭلتى اوتى اغاچ پراقلرى قاطر طرناغى قامش
يوصولن بىچقى طلاشى ودھا سائىر برطاڭ اوتلر صمانىن زىادە
ازوت ایله زنکين اولدىقلىدىن بونلردى يتاق يامقىدىن ايسە كوبىرە
يرنده استعمال ايمك اولادر .

اكىلتى اوتى آكىز يرلرده واورمان جوارلرندە پك چوق
بولنورقلۇوي طوزلار ایله پك زنکين واكىن صمانىن زىادە كېرىتىت
پوتاس خميت و فوسفورىت كىرجى حاوىدە ۱۱۰ درجه حرارتىدە
قورىيدىلىقى حالدە ۱۰۰ دە ۲,۷۳ آزوت ويركە جبوبات صمانىڭ
بىش قاتى دىيك اوولور اكىلتى اوتى ایله قارىشقا حيوان كوبىرە
سى عادى كوبىرەدىن پك اعلادر .

نباتات مذكورەنڭ مىركباتى دخى شونلردر .

آزوت: پوتاس: حامعن فوسفورى: مواد محلية:

يوزده	يوزده	يوزده	يوزده
-------	-------	-------	-------

۳,۶۱	۰,۱۸	۰,۴۸	۱,۰۰
۱,۸۹	۰,۱۶	۰,۶۹	»
۵,۸۹	۰,۵۷	۲,۵۲	»
۲۰,۴۴	۰,۴۱	۲,۷۰	»

سپوركە اوتى   سپوركە قاطر طرناغى
اكىلتى اوتى   اكىلتى اوتى
اولا مەيونجە (ذنب الخيل)

دکر یوصونی	۱۱,۸۰	۰,۳۷	۱,۷۱	»
قاین پیراغی	۵,۷۴	۰,۲۴	۰,۳۰	۰,۸۰
میشه پیراغی	۴,۱۷	۰,۳۴	۰,۱۵	۰,۸۰
چام پیراغی	۱,۱۸	۰,۱۹	۰۰,۲	۰,۵۰
صنوبر پیراغی	۴,۸۹	۰,۴۰	۰,۰۷	۰,۵۰
قامش	۳,۸۵	۰,۰۸	۰,۳۳	»
قاره	۶,۹۵	۰,۴۷	۳,۳۱	»
ساز	۴,۵۶	۰,۲۹	۱,۶۷	»
سیزیرپ	۷,۴۴	۰,۴۸	۰,۷۲	»
قواق پیراغی	۹,۳۰	»	»	۰,۵۳
ارموداگاجی پیراغی	»	»	»	۱,۳۶
چشیر پیراغی	»	»	»	۱,۱۷
اقاسیا پیراغی	»	»	»	۰,۷۲
چایر اوئی چیم	»	»	»	۰,۵۳
قورى میشه بىچقى طلاشى	»	۰,۰۴	»	۰,۵۴
قورى چام طلاشى	»	۰,۰۳	»	۰,۱۶

توبىدە ۱۰۰ دىدە ۸۱ — ۹۲ موادە عضویە و ۷ — ۱۸

مواد معدنیه اولدىغىدن ماندىرىھلرده يتاقلغە پك اعلاڭلۇر
واوحالىدە چايىلر اىچون اك ايو كوبىرە اولور .

بعضىلىز يوقارىيە اسملىنى ذكر ايلدىكىمىز متوع فدانلىرى
يىشىل اولەرق قوللانۇرلۇ زىرا قورىسى كىچ حىل اولور سرت

او دونلى فدانلىرى خىلى زمان حيوانلىرى التى ده براافق لازم
كله جكتىن بوييلەرنى آرابە تكىلىكى التى ده ازوب قىروب او يەلە
استعمال ايميلەركە سريعاً چوريسون .

بعض يرلرده دخى اوت يېرىنه حيوان التى طوبراق يياپارلر
او حالدە كىلى طوبراقلى تىلاڭارايچون قوملى و كېرىجلى طوبراقلى
يتاغە ايوكلور بويولىدە كوبىرەلنان طوبراق يتاقلىر هم كوبىرە
و همەدە مصلح يېرىخى طوتار .

طوبراق يتاقلىرىنىڭ اڭ زىادە ئائىدەسى كورىننان محل
استعمالى قيون ماندىرەلر يىدر چونكى سيدىكىلەرك موردار قوقۇسنى
اخد ايلە خېيىلەندىرر ماندىرەلرک زىمىنى طاش دوشىمەلى اولىد.
يېنى حالدە طوبراق يتاقلىر سيدىكى تامىلە چىكمىيوب اوچدە
ايىكىسى ضايع او له جىنى كې قى كوبىرەلردى دخى انجىق سيدىكىلە.
ينىڭ بشىدە بىرى قدر اولدىغىدن بوصورتىلە كوبىرەنڭ هان
يارىسى ضايع او لىش اولور حالبۇكە ماندىرەلرک زىمىنى دائماً بىر
طبقە طوبراق قوم ياخود تورب ايلە ست اولنور ايسە سيد
يىكلەرك انجىق پىك آزى ضايع او لوب قصورى محفوظ قالدىقدن
بىشىق حيوانلىرى هىروقت يىكى و قورى طوبراق او زىرنە ياتش
او له جقلەندەن سختىرى دخى مخافظە اولنور .

بو كې يتابلىرىك او زىرىنە آكىچە اينجە بىر طبقە سەمان ياخود
بىشىق براوت يايلىور ايسە حيوانلىرى دە تە Miz طوتلىمش اولور .
يتاقلىرى دخى شويىلە اعمال ايدىلەل آخور كوزلەجە ييقانىقدن
صۈكىرە حيوانلىرىك التى خېيف بىر طبقە سەمان پىراق و ياسائىر

نباتات يايوب اوزرینى قورى طوبراق ايله اورتلر بونك اوزرینه حيوان باشنه ويام انبار طوبراق حسابىلە برقيه چىك آلچى توزى صاچوب تكرار بىطىقە سمان ايله اوزرىنى پاترلر نوقت حيوانك اياقلرى يتاباغە كومولور وفشلى چوغالور ايسه اوحالدە تكرار قورى طوبراق وآلچى ياييلوب اوزرىنە يكىدىن سمان اورتىلور آخور بوشادلىقى زمان شومر كاتاه هرقاچ انبار طوبراق فارشدىرىلىش ايسه هر انبار اىچون براوقة دخى طوز قارشدىرىلىلور .

ھېرىوان برهفته ظرفىدە يارم انبار ودها زىادە طوبرانى كوبىدە تحويل ايدركە عادى كوبىرەدن دها قوتلى وطيانقلى اوولور بوصورتله كوبىرەر اون قات آرتىقدەن بشقە پك چوق سماندە صرف اولمنز .

فقط طوبراق يتابقلرى دائماً اورتىلى بولنسى ايجاب ايدە جىكىدىن آخورلارده چوغالوب خىلى ير طوتار بىدىكىر محفوظ محلە نقلى دخى پك آغىر اولدىيغىدىن سمانلى يتابق كوبىرەلەرنىن دها مصروفلى اوولور وانلىرى كې سىدىكلىرى لايقىلە صورەمیوب اىصالاق اولدىيغىدىن حيوانلىرى ياشلىق اىخىنده قالور بورالرى ملاحظە ايديلەرك اكا كورە اعمال واستعمالى توصىيە اولتۇر . كوبىرەلرک آخوردە محافظەسى — الا ايو چىتىجى آزمىصرف وزحتمەن چوق كوبىرە ايدىنەنك يولنى بىلان چىتىجىدر كوجىڭ كوبىرە كومەلرىنىڭ اهمىتى يوقىدر بىرىكت بىيوك يېغىنلەرددەر زراعتك اسرارى اوبييوك يېغىنلەرك اىخىنده اولدىيغىدىن انسانە

حیرت ویره جک شیلر هان جلة انلردن ظهور ایدر .
بو بیوک ییغینلر در که فنا طوبراقلری اعلا طوبراقلرہ تبدیل
ایلر بربشاق یرینه ایکی بشاق ویردیر و برافقک پیشیریلان
اوده ایکی امک پیشیردر ایشته قطلغه میدان ویرمیان
و چفتچینک یوزینی کولدیرن بو بیوک کوبره ییغینلریدر کوبره لر
قطلغک (پادزه‌ری) پانزه‌ری ترالارک حیاتی و برکتک اساسیدر
امک ایچون هرشیدن زیاده کوبره لره دقت لازمر .

شو فکر مزی رد ایده جک هیچ بر چفتچی بولندیفی حالده
بعض محللرده کوبره لر لزومندن زیاده آخرورده حیوانلر آلتده
براقیلور حالبوکه یتاقلری قالدیروب تازه لئینیان یرلرده کلیتلو
کوبره ایدنک ممکنسزدر بونی بعض چفتچیلر تصدیق ایتدە
کلری حالده کوبره لری برجوق وقت آخرورلرده حیوانلر
التده برافقلرینی یاغموردن حمافظه یه اسناد ایدیبورلر فقط
کوبره لری یاغمور صولنندن حمافظه ایچون مطلقا حیوان
آلتده برافق لازم دکلدر صوندرمه‌لرده یاخود اکرتی او رتیلر
آلتده دخی حمافظه اولنه بیلور بردہ کوبره بی حیوان التده
زیاده مدت برافقله پاک چوق سیدیک چکه جکلرندن کیفیتلىری
اعلا اوله حقی ادعا ایلیورلر بوراسی تصدیق اولنه من چونكە
برشیئک برح و تحملى واردر مثلا سونکر تحمىل ایده جکی صویی
القدن صوکرە ارتق صو چکە من حیوان التده بولنان یتاقلر
تحمللری قدر سیدیک صوردقدن صوکرە قصورینی ترک ایدم
جکندن فضلەسی طوبراغه صیزوب و دیوار آرقە‌لرینه و خارجه

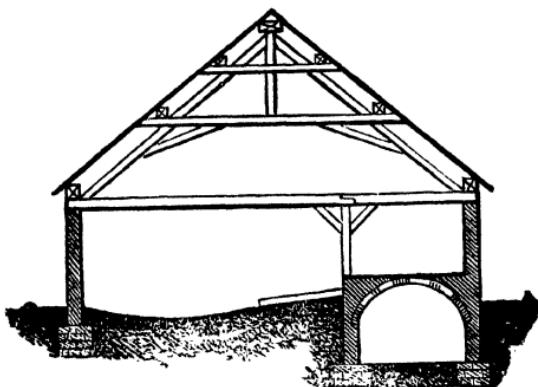
آقوب ضایع اولور زیاده سیدیکل کوبره نك محافظه سی دخی
کوچدر نه قدر چوق تازه صاپ ساز قاطر طرناغی فوندہ اوئى
ایله اطراف محافظه اولنسه فضله سی مطلق ينه صیزوب طاغیلور.
خفیفجه آکرى قالدیرم دوشمه لی آخرول رايچون فضله سید.
یکلری طپراق صوره جغدن قورقلمز زیرا اوراده پاپیلان
ختدقىر واسطه سیله سیدیک قوییسنه واورادن لدی الحاجه
طلومبە وقوغە ایله التوب طوغريدن ترالاره ويريلور ياخود
کوبره لرە قارشدىرييلور فقط طاشدن قويي يايغە اقتدارى
اولیانلۇ قويي وصارىنجى يېئىنە تیمور چىرىلى فوچىلر دخى
قوللانە بىلولرلە .

کوبره لری آيلرجه آخرولرده حیوان التىدە برافق فنا
اولدىيى کې يتاقلىنى هەكون ياخود ۲ — ۳ کوندە بر قالد.
يرمق دخى جائز دىكدر صيق صيق يتاق قالدیرىلغەلە کوبره
چوغاللور ايسەدە قوتىز قالور سېبى دخى يتاقلىرك کوبره صو.
لرۇنى لا يقىلە چىكمە وقت براقلما مسىدر .

چوق وقت حیوان ايانى التىدە برائقىلان کوبره لرەك
کوفلىمدىكى ادعا ايديبورلار حالبۆكە آخرىدىن چىكارىلدىدىن
صوکرە اوزرى ايوچە باصدىرييلوب بعده کوزلە و منتظم
استيف ايدىلور ايسە اصلا کوفلىمز شوقىركە سرت صەمان
يتاقلىنىڭ کوبره لری آخرىدىن بشقە بىرىدە چورىيە جىكىدىن
چورىيەنچە قدر آخرولرده طوتلىمى لازىدر .

بردە آخرولرک صىجاچىچە هواسى التىدە بولنان کوبره لر

عادی صوندرمهده و روزگار قارشوسنده بولان کوبره‌لردن
دها ایو اولدینی افاده اوپنور بوراسی طوغیریدر کوبره‌لر
اخورده فقط حیوان الشده دکل (شکل ۳۷) شکله
کوستریلان اخورلرک ارقه طرفنه محافظه اولنور ویتاقلر تازه
لندجه اسکیسی بری بری او زرینه ییغیله‌رق قوتی وزیاده کوبره
استحصلال ایدیلور بویولده ییغیلان کوبره‌لرک اخورلرده
قالمسنجه حیوانلره برمضرتی اوبلز سیدیکلری دخنی صارخیلرده
بریکدیلور ایسه فائدسی قمرلشور .

(شکل ۳۷)

شکل منزبورده کوستریلان اخورلک تعریفه کانجه حیوانلرک
اوکنده تخته یاخود خراسانی دوشمه (شیما) واردکه
بونک او زرینه حیوانلره یدیریله جلک اوست و سائره قونور بونک
الشده کمرلی برقوغوش ویا دھلیز بولنورکه اوراده دخنی
حیوان ییه جکی شالغم پتاهه کبی کوکلر حفظ اولنور حیوانلر
اوکدن ارقه‌یه طوغیری خفیفجه آکری دوشمه اوستنده یاتریلور
حیوانلرک سیدیکلری اخورلک ارقه طرفنه پایپیلان کیکش

وبراز چوقورجه بركىدە ياخود او واسطه ايله التندەكى صارىنجە
اقار آكر سيدىك اشبو چوقورده برىكدىريلور ايسە حيوانلرەك
التندەن هەر كون كوبىرەلرى النوب سيدىكك اىچنە اتيلور و كوبىرە
چوغالدىچە قالدىريلوب يېغىنىڭ اوزىزىنه يېغىلور .

بو اصول ايله كوبىرەدن هيچ برشى ضايع او لمز كىفيتى پك
اعلا او لور آكر حيوانلرە مناسب مقدار يتاق دخى ويريلور
ايىھ سيدىكى كاملاً صوروب كوبىرەنك مقدارىنى آرتىر ياخود
بشقەجە لزومى او لور ايىھ يوقارىيە تعریف او لندىني و جەله
سیدىكلەر اخور التندە اعمال او لنان صارىخىلەرە اقىدىلور .

كوبىرە يېغىنلىرىنىڭ صورت اعمال وادارەسى — اوروپادە
كوبىرەلرەك قاپى يىلدە طوتلىمى لزومنى هەركىس اكلاينجە قدر
خىلى سەنھلەر مىرور ايلدىكى دركاردر اميد ايدرەزكە سەندو
منعتلىرىنه بورادە بىيان اىدەجىمز اصول ادارەي چەقىچىلەرىزىز
او كىرنىدىكى زمان اوروپالىسلەر کى اھمال ايله وقت كچورمۇب
درحال او يولىدە عمل ايله مستفيد او لورلۇ زىرا كوبىرەلرەك
محافظەسەنە اھىت ويرىلان محللەرە زراعىتك ايلرولدىكى و قىمتى
بىلەمان يىلدە كېرو قالدىنى هە وقت كوز او كىندە كورىلپور .

ايىھ چەقىچى بىرخىسىك كېسەسەنە ويردىكى اھىت قدر
كوبىرەسەنە اھىت ويرملىدر زىرا چەقىچىنىڭ التونى ثروتى حتى
عظمت واعتبارى كوبىرە سايمەسندەدر فرانسەدە بىرتحف آتالار
سوزى واردەكە: قوجە يە ويرەجڭ قىزكەز وار ايىھ كوبىرە كەزە
ايى باقىكەز: دن عبارتدر بىز بوسوزى : او لندىرەجڭ او لا دەكز

وار ایسه کوبره ایدنگه چالیشکر: دیگله دخی ترجمه ایده بیلورز
هر کس بیلورک انسانلرک حواجح یومیه لرندن بشقه مدت
حیاتلرنده عادتندن فضله بر چوق مصروفه محبور او لورلرک
چفتجلیر ایچون بومصرفلری قاده بیله جک سرمایه کوبره نک
چو قلقنده در .

تعريف ایده جکمز کبی دوزکون ییغین شکلنه قوتلمیان
یاغمور و کونشندن محافظه ایدلیان کوبره لرک غائب ایده جکی
قوتندن بشقه دها بر چوق مخدورلری وارد ر یاغمور کوبره نک
جوهريني الوب اوته يه برويه طاغتديني شويله طورسون
کوبره لرک موردار صولری صولری ایچیلان چفتلک و کوی
قویيلرینه اقوب صویک نفاستی تغير ایدر واياق آشیغه قدر
باتقدجه حولی واخور کنارلرنده کزیلمز درجه ده چامور پیدا
ایلر بونکله برابر قوقولری هوایي افساد ايله بر طاق خسته لقلر
ظهورينه سبب اولور .

کوبره لری ییغین یاپغه اک مناسب يرلر اخورلرک ارقمه سی
ویلدزه قارشو اولان جهتلریدر ییغینلری اکلی والچاق یاپیوب
طار و یوکسک یاپلیدر چونکه اکلی اولور ایسه کونشندن قورر
و کوبره لرده کيرجله پوتاس و بونلر کبی طوزلر بولنديغندن
یاغمورلر ايله کوبره نک بو کبی جوهرلری اقوب ضایع اولور
حالبوکه طار و یوکسک ییغینلره یاغمور و کونش او قدر تأثیر
ایمز .

بو وجهله طار و یوکسک یاپلله جق ییغینلره قات قات کوبره

سیغیلدجە کوف طۇنامق ایچون ایاق ایله تېیله رىك اوستى واطرافى
صىقىجه باصدىرىيلور و تېھلىرى بالق صىرىتى كى اىكى طرفە اڭرى
يآپىلوب چىم تۈزكۈرلىه ستر اولنور واطرافى دىخى حيوان
تىسلطىن مصون اولىق ایچون چالى چىرى ایله قىادىلور بويولده
يآپىلان باصقىلى يېغىنلىر پك آز صو الوب و آز صىزدىغىندن
ضاياناتىن قورقلمىز .

ايىشك و طوڭر كوبىرەلىرى كوفدن متأثر اولىز وقىون
كوبىرەسى اڭثىيا ماندىرەلرده محفوظ اولىدىغىندن او قدر
قورقۇز اىسەدە بىكىر فشقىسى اڭثىيا كوفلەتكەدە اولىدىغىندن انك
يېغىنلىرىنى هەحالدە باصقىلى يآپىلیدر حيوانلارك يىمى نە قدر قورى
وبولندىقلرى اقليم نەقدر معتدل و هواسى سىچاڭ اولىور اىسە
كوبىرە يېغىنلىرىنى اوقدر زىادە باصدىرىمق لازىمكلور .

بعض چفتجيلىر بىكىر كوبىرەسى نە قدر باصدىرىيلور اىسە
باصدىرىلسون صيق صيق سولاغىدجە كوفلەتكىنى ادعا ايدىيورلار
حالبۇكە بىكىر كوبىرەسى دىيدىكمىز كى يېغىن يآپىلە جىنى وقت دفع
محذور ایچون ٢٥ — ٣٠ پارمۇق قالىن كوبىرە طېقەلرى اراسە
٦ — ٧ پارمۇق بىررقات طوپراق ياخود مىشە و كىستانە چورۇكى
قونەرق ڪوزلە باصدىرىيلور اىسە كوفلەتكەن بشقە
كوفلى ڪوبىرەلر دىخى بوجەلە صو ويرلىكسزىن اىكى آى
ظرفندە اصلاح اولنور بونكە برابىر سولامقىدە دىخى بىرمىضرت
يوقدر بلکە سوزكىلى قوغەلر ایله اىنچە ياغمور كى سوارىلور
ايىسە فائىدەسى كورىلور .

بعض محللرده کوبره یغینلرینك اوزرینه طوبراق یاپوب
درت طرفى چامور ايله صيوارلرکه بواسول کوبره يي قىزمقدن
اليقىيدىيچون کوزل براصولدر .

بعضىلرک افاده سنه کوره ياغمور و کونش کورميان مخزنلره
يغىلان کوبره لردها ايو و صاغلام قالدقدن بشقه زراعته فوائدى
علوم اولان بر چوق كېرچله دخى پيدا ايدر شوحال
کوبره نك ياغمور و کونش کورميه رك قالي يerde بولنىندن
نشأت ايده جىكى جهته مطلقا مخزن اىچىنده طوتلمق لازم
كلىوب درين واوستى قالي چوقورلرده دخى حفظ اوئلە بىلور
انك ايجون آخورلرک يانىنده اىچىلرى خرج ايله صيوملى واوزرى
اورتىلى کوبره چوقورلى ياپوب کوبره لرى اوراده ياغمور
و کونشىن مخافظه مىكندر بويله چوقورلر آزمىصرف وزحاته
ياپىلە جىندىن زىنكىن فىير اهل زراعت بويولده چوقورلر اعمال
ايده بىلور .

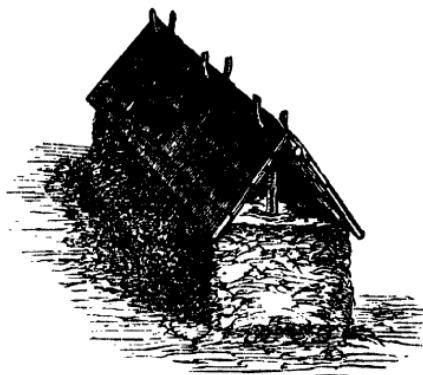
کوبره لرک آچىقىدە
قالسىنده بىان ايلدىكىمىز
مضى تلىندن بشقه طاوق
قورىد كوبىك قارشد .
يرمى كى مخدورلرى
دخى واردە چوقور
ياپىلە ميان يېرلرde (شىكل

(شىكل ٣٨)

— ٣٩ — شىكللرە کوسىرىدىكىمىز اكىرى سېرل واسطە سىلە

دنه کوبه‌لر ياغمور کونش وسائر حیواندن محافظه اوشه.

(شکل ۳۹)

بیلور بوجالده کوبره
ییغینی یاپیله جق یرک
اورته‌سنه صره ایله
چتال قازقلر دیکیلوپ
ییغین یاپلدقدن صوکره
اطرافی دیوارکی باصد
یریله رق صیوانوب
اوژرینه طیشاری

طاشقین سازدن چاتیلر انشا اولنور ياخود بالق صرتی شکلنده
چیم ترکلریله باصقیلیجه اورتیلور .

تازه کوبره ییغینلرندن صیزان صولر غایت مقبول کوبره‌در
صناعی و خدایی مرعا و چایرلری صولامنگه پک ایوکلور بعضیلرک
افاده‌سنه نظراً ۱۲ بوی و ۷ اک و ۱ بیچ آرشون یوکسک
پایپلان ییغینلردن سنوی ۱۵۰ فوچی یعنی ۹۰۰ انبار کوبره
صوی استحصال اولنورکه فرانسه‌ده ۲۰۰۰ غروشدن زیاده
ایدر بوصولرده اوست ییان حیوانلرک سیدیکلردن بولناندن
زیاده فوسفاته تصادف اولنديفدن سیدیکلردن دها قیمنلى
صایلورکه بونی ضایع ایتمامکه غیرت لازمدر اکرچه ضایع
اویله‌جق ایو بریرده محافظه اولنوبده بونک ایله چایرلر
صولانور ایسه عادتن میلیونلرجه زیاده اوست استحصال اولنور
وبر طاق فشقیلر علاوه‌سیله مقداری آتریلور اکر قیلاشور

ایسه استعمالدن اول صو علاوه ایدیله رک صولاندیریلور .
 بعض چفتلکارده بیکر و حیوانات سائره آخرولرنده
 یتاقلرک سیدیک ایله ایصلاحش یاخود فشقی ایله پیسلنمش
 قسمی هر کون قالدیررلرکه پک فنادر زیرا بونک صهانی چوق
 وقوت آزاولدیندن طوبراغی ایوجه بسلیه منزونکله برابر چوق
 زمان طوبراغی قبارتر واخچه هوا کیرمسنی و رطوبتک تخرینی
 تسهیل ایدرکه طوبراغک ویره جکی مخصوصک آزماسنے باشیجه
 سیدر .

بعض چفتچیلر دخی زحمت ومصرفدن قاجینوب کویا
 اداره و تصرف ایچون حیوان یتاقلرینی ترالاره کوبره ویرم
 جکلری زمان قالدیررلر بودخی فنادر بوجال آخرولرک
 ککیش اولمسنی و حرارتک چو غالمسنی و کوبره نک کوفلمنسنی
 موجب اولورکه قیشین آخرولره کیریلوب چیقلور ایکن
 طیشاریده کی صوغوق هوا بردن بره حیوانلره تصادف
 ایدرک مخاطرملی کوکس علتلينه دوچار ایدر بوبابده اک ایو
 صاغلام اصول یوقاریده تعریف ایلدیکمز وجهله یتاقلری وقت
 وزمانیله قالدیروب ییغین ایمکدر .

ایری واخچه کوبره لر — هنوز تمامیله چوریمیوب یتاق
 صهانلیله برابر قاریشق بر چامور تشکیل ایلیان فشقی یه ایری
 یاخود صهانلری از چوق قیزوب چورییان و بل ایله سهولته
 او فالدیلان کوبره لره ایچه کوبره دیرلر شوایکی جنس کوبره لرک
 کندولره مخصوص خاصه لری بولندینی جهته له یرینه کوره بری

دیگرینه ترجیح اولنرق استعمال ایدیلور .
ایری کوبره لرک کیلی طوبراقله حکماً تأثیری اولدیغندن
اویله طوبراقله منبت طبقه سنی طاولاندیروب جوهانک
تأثیراتی تسهیل ایله یاشلغی کیدرک اصلاح ایدر واغیر چو .
رسیوب سریعاً تأثیر ایتمه جکندن چابوق یتشمیان فدانلر ایچون
ایودر .

ایری کوبره تازه اولدیغندن صیحاق یاصدق اعماله محتاج
اولان باخچوانلر عندهنده پك مقبولدر آکرچه خفیف وصیحاق
طوبراقله یوزینه اورتی کبی یایلدیغی زمان کونک شدتی
صیحاغندن طوبراغی قورر ایسه‌ده ایچنه کوملور ایسه هوانک
طوبراغی قورتیق احتالی اویسلیله اوحالده فائده یرینه مضرتی
اولور فقط ضروری کوملمک لازمکلور ایسه طوبراق اغیر
مردانلر ایله ایوجه باصدیریلور .

اینجه یعنی اسکی کوبره لرک اجزاسی متفرق ویومشاق
اولدیغندن نباتاتک حاضر غداسی صایلور چونکه آز برصو
کورمسیله در حال کوکلرینه واصل اولوب فدانلری بسلر
خفیف طوبراقله آکیلوبده قیشك صوغوقلرندن بوزله یوز
طوقش اولان و چابوق یتشمی آرزو ایدیلان و اوج درت آی
ظرفته ادرک ایدن چایر و سبزوات کبی فدانلره پك ایو کلور
بونکله برابر ترلاسی یاغمور کورر یاخود ایجانبنده صواریلور
ایسه انسانه حیرت ویره جک صورته حسن نتیجه‌سی
کوریلور .

کوبره لر لایقیله چوریبوب ایخه کوبره حاله کلنجه قدر
جرمی ۱۰۰ ده ۲۵ آکسیلور یعنی ۱۰۰ آرابه تازه کوبره
چورینجه ۷۵ آرابه قالورکه خیلی ضایعاتدر بزه قالور ایسه
کوبره بی ترا لایه نقل ایتمزدن اول خفیجه قیزدیروب یعنی
ایچنده کی بتاق صهانلری قراروب تللری یومشايخه قدر بکلیوب
اندن صوکره قولانگلیدر بونکله برابر چوق چورنمایمیدر
بوصورتی هر چفتچی قبول و تصدیق ایلر ظن ایدرز .

ارباب فون کوبره لر قیزوب چورینجه بر چوق ازوت
غائب ایده جکلرنندن تأثیری او لمیه جفی ادعا ایدرلر فی الواقع
بو کوبره لر برمقدار خمیت نشادر ضایع ایدر ایسهده بو ضایعاتک
او قدر اهمیتی یوقدر چوریسان کوبره لر یاغمور صولرینک
تأثیرات تحیلیه سدن بشقه بر شیدن قورقزلر فدانلر ایچون
ازوتک لزومنی انکار ایمزر ایسه کده کوبره لر ک تأثیرینی
بالکتر ازوتکه حصر ایمیز زیرا فدانلر هوادن دخی مقدار کاف
ازوت اله بیلورلر حاصلی بو مسئله هنوز نزاع التتدہ قالوب
حل اولنه ما مشدر ارباب فن قیزان کوبره لرده حاصل او لان
نشادر روحنک ضایع او لماسیچون بر چوق واسطه لر کوستر لر که
یوقاریده ذکر او لتشیدی اک اهون واداره لیسی کوبره لری
طپر ایله ستر ایمکدر .

فرانسنه نک بعض محلارنده ایری تازه کوبره لری کیلی
یاخود قوتلی واخچه کوبره لری خفیف والتلری طاشلی طپر اقلره
ویرلر حتی بو اخچه کوبره لرک او چده ایکیسی دکل نامیله

چورىش واينجىمش اولدىنى حالده قوللانورلر ولدى الحاجه
چورىك ايجون ايجه ايجه تزكلره تقسيم ايىرك قورودرلر
اقتضا ايدىكجه ترلااره نقل ايمىزدن اول بر قاج دفعه التى
اوسته كتوررلر بويولده جورىدىلە جڭ كوبىرەلر اخور ياخود
چوقورده براقلميوب حولىنىڭ يوكىك بىر مەلەن يېغىلۇر كوبىرە
قىزمە باشلار باشلامن اوافق اوافق تزكلره تقسيم ايلە بونلر
قورىيوب ايجىلدىكە آيرىجە يېغىن يايپىلۇر وېش التى دىشلى بىر طرمىق
ايلە ايوچە قارشىدىرىلۇر بۇ اىكەنجى يېغىن طار اوزۇن ودرت
كوشەلى يايپىلۇب ياغموردىن محافظە ايجون بالق صىرتى ڪىيى
اوزرى تسویە اولنور يېغىن مارتىدە يايپىلۇر ايسە مايسىدە
وصوکە تۈزۈدە هر اىكى آيدە بىر قارشىدىرىلۇب دىكشىرىلەرك
واستعمالە اون اون اىكى كون قالە بر قاج دفعه التى اوستە
كتورىلەرك يېغىن يايپىلۇركە او وقتە قدر كوبىرە لايقىلە قىزىب
سياھلنور صوڭ بەھار آكىمى زمانىدە يېغىن بوزىلۇب آرابە ايلە
ترلااره نقل اولەرق كوركەلە طۇپراغڭ يوزىنە يايپىلۇر .

اشبو چورك ايجه كوبىرنك صو كورمدىكە تائىرى اولىز
انك ايجون يالى كنارلىنە وياغمورلى اقلىملەردا پاك نافع اولدىنى
حالده قوراق يىرلەدە او قدر فائىدەلى اولىز بلچيقا سواحلنە
مرعا وپتاتە ترلاارىنى بونكە كوبىرەلرلر .

كوبىرە يېغىنلىنىڭ بىرى بىرىنە قارشىدىلىسى — كوبىرەلەك
جنسلىرىنە كورە بشقە بشقە قوت وتائىرلى اولدىنى

هیچ کیمسه انکار ایده من انک ایچون طبیعتلری مختلف
کوبره لری قاریشق بیغین یاپق ایو دکلدر بزه قالور ایسه کوبره
لری کندو جنسلىئە کوره برى بىزىنە یقىن آیرى آیرى بیغین
ایتىلەر اشاغىدە کى تفصىلاتدن اشبو سوزمىزك صحتى تسلیم
اولۇر چونكە بىكىر کوبره سى صىجاق اولدىغىدن صوغوق
كىلى طوپراقلەر يرادىنى كېيىچى صوغوق اقلىملەر كورى و خفيف
طوپراقلەر ينە دخى نافعدر شوقدىركە هواسى معتدل مملكتلەر ك
خفيف طوپراقلەر يرامن بوجىدا يە پك كوزل تائىر ايلدىكى
حالدە كتانە الوير من .

قىون کوبره سى رطوبتلى طوپراقلەر پك ایو كلور ایكىن
بىكىر کوبره سى قدر آكىنلە حسن تائىرى اولدىنى حالدە قولزا
يبانى شالغم خرداڭ و لختە يە بىزز نباتاتە اندن دها اعلا يرادىنى
انکار ايدەمىز قره صىغىر کوبره لری قورى طوپراقلەر فائىدە
ايدوب او كېيىچى هر طوپراقدە نازك مخصوصلاتك طعمىنە خلل
كتور من ایو بىتلان طوڭر کوبره سى تازە يۇنجەلقىلەر قىش
ايچون ایو براورى او له جىنى كېيىچى ايلك بهار قورى چايرلەر
و خصوصىلە كنويىر و كتانلە پك اعلا کوبره در كوسېتكلىرى
دخى من رو عاتىن اوزاق طوتار .

ايىشە کوبره لر حقىدە فىك مخصوصمىز بودر حال بويىلە
ایكىن کوبره لری قارىشق بیغين ايمك فائىدە يىزىنە مضرت المق
دىكىدر كرچە نباتاتە مخطوط اولدىنى غدائى و يىزىر اپسەك
بۇنلۇز اما حظ ايتىكلەرى غدائى و يىردىكىز كېيىچى كوزل تفيس

ایده جکلر نده شبهه یوقدر کوبره لری آیری آیری ییغین یا پدیغمز ده
نرله لرده استعمال ایده جکمزی بیلورز اما قاریشق اولور ایسه
پوصله سز قودان کی حرکت ایتش اولورز .

بونکله برابر قاریشق کوبره لردن دخی دیکر صورته فائده
کوریلور فقط آیری اولدینی حالده ایستدیکمز کی قارشدبروب
مخلوط یا په بیلورز آشه طوز قاتمک قولایدر فقط برکره طوز
آشه قاریشور ایسه آیری مسی مشکل اولور انک ایچون شو ملا.
حظه منه ایوجه دقت ایدوب کوی و چفتلکلرده ممکن مرتبه
کوبره لری آیری آیری ییغین ایتمیدر .

قاریشق کوبره نک بر محذوری دها وارد رکه صوغوق
کوبره لر صیحاق کوبره ایله قاریشوب صیحاق کوبره لری کیج
وصوغوق کوبره لری چابوق قیزدیرر حاصلی هر جنس
کوبره بی بشقه بشقه ییغین یا پوب محافظه ایتمک بزجه ایدر .
کرچه لزومنه کوره مخلوط کوبره ده استعمال اولنور ایسه ده
بویله مخلوط کوبره لر نه کی شیلدن عبارت اولدینی اشاغیده
فصل مخصوص ایله ذکر اولنه جقدر .

یملرینه نسبة حیوان کوبره لرینک مرکباتی — اخیراً
ایدیلان تحلیلاته نظرآ یولاف و صمان ایله بسلنوب آتنه یومیه
۴ قیه یتاق ویریلان تازه بیکر کوبره مسنده مواد آتیه بولنور .

آزوت یوزده

۰,۶۷ ۲۹,۲۴۷ مواد آلیه (عضویه)

۰,۲۳۳ حامض فوسفوری

حامض کبریتی	۰,۰۷۸
فلور	۰,۰۷۴
بوتاس	۰,۰۷۴
سوده	۰,۰۴۷
کیرج	۰,۵۳۰
ماگنیزیا	۱,۲۵۷
صوان	۱,۳۶۷
حوض حدید و مانگانز	۰,۰۴۰
صو	۶۷,۰۵۳
	_____
	۱۰۰,۰۰۰

صمان ویر الماسیله بستانان و یومیه ۳ قیه بوغدادی صمانی
یتاغی اولان بر اینک تازه کوبره سنک مرکباتی :

	ایزو	یوزده
مواد عضویه (آلیه)	۱۶,۴۲۵	۰,۳۴۱
حامض فوسفوری	۰,۱۲۲	
حامض کبریتی	۰,۰۶۸	
فلور	۰,۰۴۸	
بوتاس	۰,۳۲۷	
سوده	۰,۰۲۴	
کیرج	۰,۲۶۹	
ماگنیزیا	۰,۱۳۴	
صوان	۰,۶۹۰	

حمض حديد ومانفائز ۰,۰۲۷

صو	<u>۸۱,۸۶۶</u>
	۱۰۰,۰۰۰

صمان ايله بسلنان ويوميه ۲۲۵ درهم صمان يتاغى اولان
بر قيون كوبره سنك مرکباتى :

آزوت	يوزده	مواد عضويه	۳۴,۴۷۵	۰,۸۳۲
		حامض فوسفورى	۰,۲۰۳	
		حامض كبريتى	۰,۰۹۶	
		قلور	۰,۰۹۰	
		بوتاسي	۰,۷۸۸	
		سوده	۰,۰۶۰	
		كيرج	۰,۶۶۶	
		ماغنتيزيا	۰,۲۸۱	
		صوان	۱,۶۶۱	
		حمض حديد ومانفائز	۰,۰۳۵	
صو			<u>۶۱,۶۴۵</u>	
			۱۰۰,۰۰۰	

پيشمش پتاهه ايله بسلنوب يوميه ۴۵۰ درهم بوغدائى
صمان يتاقلىنى اولان بـ طـوـكـرـكـ تـازـهـ كـوبـرـهـ سنـكـ مرـكـبـاتـىـ

	آزوت	یوزده
مواد عضویه (آلیه)	۲۳,۳۲۲	۰,۷۸۶
حامض فوسفور	۰,۲۰۷	
حامض کبریتی	۰,۲۳۴	
قلور	۰,۰۸۹	
بوتاس	۱,۶۹۶	
سوده	۰۰۰۰	
کیرج	۰,۱۷۹	
ماگنیزیا	۰,۲۳۴	
صوان	۱,۱۲۵	
حمض حدید و مانگاناز	۰,۰۲۷	
سو	۷۲,۸۸۶	
		۱۰۰,۰۰۰

کوبره‌لرک صورت استعمالی — صیحاق یعنی بیکر قاطر دوه اشک و قیون کوبره‌لری صورت مخصوصده سرت قتی و حتی یاغمورلی اقیملرک خفیف طوبراقلرینه و صوغوق یعنی اینک اوکوز و طوکر کوبره‌لری خفیف و صیحاق طوبراقلره مناسب اولدقلرینی یوقاریده سویلمش وایری تازه یعنی صهانلی کوبره‌لر قوتی طوبراقلره ایو کلدیکی کبی اینجه اسکی کوبره‌لر دخی حاوی اولدقلری طوزلری اریتمکه یاردم ایده جک رطوبتلی و یاغمورلری کثیر اقیملرده کی خفیف طوبراقلره فائده‌لی اولد.

يغى بىلدىمىش ايدك فقط بوقدر ايضاحات كافى اولىدىغىدىن آتىدەكى بش مسئلەيى تفصىل ايله اكال معلومات ايدىرز .

برنجى: كوبىرىيە تىلايە كوتىركى يچون اك مناسب زمان قىنى زماندر ؟ اىكىنجى: بىر تىلايە صوك درجه دەنە مقدار كوبىرى الوير ؟ اوچنجى: كوبىرى لرى صيق ياخود سېرىك ويرمكدىن قىغىسى ايدور ؟ دردىنجى: طوپراگە نە قدر درين كومىلىدەر ؟ بىشىجى: طوپراقلەك يوزىنە يايوب بىراققىدە بىرقائىدە وارمىدىر ؟ ۱ . صەنانلى كوبىرىيە تازە اىكىن سرت ويوغۇن طوپراقلەر ويرمك ودرحال كومىك اىھىباب ايدر خفيف طوپراقلە تازە كوبىرى يرامز زира ياغمورلار ايله چارچابوق طوزلىرى ارىيوب التىدەكى منبىت اولىيان طېقەلەر سۈزۈلۈر بعضاً ير طارالىنى جەتىلە كوبىرىلار درعقب طوپراگە ويرمك لازمكلىور بوجالادە ويرىلەجڭ طوپراقلە خفيف ايسە تەخىنلىرىن بىرقاج آى اول اوزرىنە يايىلوب صىبان ايله كومىلدەن سوکەر اوزرى مردانە ايله صىقىجە باصدىرلىلىدىرە كوبىرى چورىيوب اكيم وقتە قدر قوتى مخاحفەتىسىن .

على السويه كوبىرلار اغستوس صوكتىدە يعنى كوز آكىمندن اول وايلك بھار يچون قىش نهايتىدە ويرىلور ايلك بھار ويرىلان كوبىرلار بعضاً قىشىن نباتاتك اعادە قوتلىيچون ويرىلور كوبىرلەك صورت استعمالى حقندەكى قاعدة عمومىيە باقىلور ايسە چابوق چىمنلىور جىسدن آكىلەجڭ تەخلىر اىھىجن كوبىرى سنى بىرقاج كون اول ياخود تەنم ايله بىرابىن ويرملىدىر .

ایلک بهار یرینه دیکمک ایچون تشرین اول و ثانیده اولا
یاسدقلره آکلان سبزوات تخلسرینه درعقب کوبره ویرمک
ایحاب ایتزر ٨ - ١٠ کون قزاقق ایچون شباط صوکنده
بر اورتی گوبره ویرلسی کفایت ایدر الویرکه تخلسر
چیملندیک زمان کوبره کوکارینه واصل اولسون بشقه
بر شیئه احتیاجلری اولز خدایی مرعا اوتلرینک کوکلری پاک
درین کیتمدکلری جهله شباط صوکنده یاخود مارت اولنده
کوبره ویریلور ایسه چایرلر فائده‌لتور .

یکی آکین چایرلرینه کلنجه کوکلری ضعیف اولدیغندن
کوبره‌سی قیشدن صوکره ویرلیلدر فقط اسکی آکین چایرلرینک
کوکلری اوژون و درین اولدیغندن بونلری صوک بهار و نهایت
کانون ثانیده کوبرمک لازمدر ایشه سبب بودرکه میوه
اگاچلریله باغ کتوکلرینه کوبره‌یی قاسمده ویرلر بویله درین
کوکلی اجاج و فدانلره ایلک بهار ویریلان کوبره‌نک فائده‌سی
اولز .

۲ . کوبره انواعندن بحث ایتدیکمنز زمان نوعنه
کوره بھر دوغه ٥٠٠٠ - ١٠٠٠٠ اوقه کوبره ویریلور
دیش ایدک حالبوکه بعض اوروپا چیفتحلری باخچه‌لری کی
ترلالرینه دخی زیاده یعنی دوغنے یکرمی یکرمی بشیک اوقه
ودها زیاده کوبره ویریورلر بز بوراده زیاده کوبره ویرمکده
منفعت اولوب اولدیغی تدقیق ایده‌جگز .

ارباب فن مخصوصلاتک طوبراقدن الدقلری مواده کوره

کوبره ویرلک لازم اولدینی در میان ایدیورلر مثلا بر دو نم
طوبیراقدن بوجدادی پتاه و سائر محصول شوقدر ازوت فوسفات
شوقدر بوندن شوندن المسیله بوزولان موازنی بینه کتورمک
ایچون طوبیراقدن النان مقدار موادک طوبیراغه کیرو ویرلسنی
توصیه ایلیورلر بز ایسه یکی اچیلمش بر طوبیراغک قیمتک
الی سنه زراعت کورمش بر طوبیراقدن زیاده اولدینی افکارنده
بولندی غمزدن ارباب فنک قولیله قناعت ایتمیوب هر سنه محصولک
طوبیراقدن الدینی موادی مع زیاده کیرو ویرملیز دیرز .

واقا بر حیوان نهقدر چوق او تیخنده بولنسه طویدن
صوکره او تلامیوب یاتوب کویش کتوردیکی کبی پک چوق
کوبره ایخنده بولسان بر فدان دخی احتیاجی قدر کوبره دن
مواد غدائیه الوب زیاده سنی ترک ایدر ایسه ده بو زیاده بیهوده
یره صرف اولنیش اولز زیرا طوبیراغه چوق کوبره ویرلسی
یالکر نباتاته غدا اعطاسدن عبارت اولیوب منبت طوبیرانی
قوراقله رطوبت و سرتلکی محافظه و صوغوق هواده
کوبره نک اسمع رنکی و حرارتیله صیحاق طومق ایچوندر همه
طوبیراق پک سرت وقتی ایسه کوشدر و بالعکس خفیف ایسه
صیقشدیرر نهایت حل اولان طوزلری محافظه ایدر ایشته
طوبیراغک قوه انباتیه سی شو واسطه ایله محافظه اولنے سیور
یکی آچیلان بر طوبیراغی قوتدن دوشورمکسین هر سنه
بو یولدہ محافظه لازم در بر کرہ قوتدن دوشدکدن صوکره
کوبره ایله اسکی حالنه کتورمک مشکلدر .

فرض ایدهملکه بر مخصوصه لزومدن زیاده کوبره ویرمیلم
یا زراعتمن مقصدم برسنه چنجهجک قدر مخصوص الممیدر؟
کلهجک سنه هوا قوراق ویا قیش پلک شدتلى اولور ایسه که
بو احتماللر هر زمان واقعدر اوحالده نتیجهسی نه اولور؟ هوا
قوراق کیدر ایسه کوبره یی اریده جک صو بولنديغىندن تائىرى
اولىه حق : ياغورلى اولور ایسه صولرك دائماً صىزمەسىلە
طوبراق بتون بتون قوتندن دوشە جک : قیش شدتلى اولدېغىندن
طوبراق اىصىنه مىوب تخلر چىمندىيکى زمان هنوز کورپە اىكىن
علتلۇب نهايت مخصوص فاشە جقدر هىدە مقصدم نىسمى
چىنديردىكىن بشقە دىكىر احتىاجاتىزى تدارك اىچون خارجه
مخصوص صاققدر انك اىچون طوبراغە زیادە جە وصىقىجە کوبره
ویرمکە اوزرنە برىانق طوبراق طبقەسى تشکيل ايمك وبوطبە
تشکل ايدر اىتىز متىدايا آارتوب مخافظەسنه چالشىق ايله اولور
بر كرە يانق طوبراق طبقەسى تشکل ايدتىكىن صوکرە از جە
فقط صىقىجە کوبره ويرىلان يرلدە کوزل نتىجهلر کورلەدىيکى
حالدە ۴-۳ سنه ده بىر كرە کوبىلنان يرلدە اوقدر حسن
نتىجه کورلىز .

بونكە برابر حددن زىاده صيق صيق کوبره ويرمکە دە
محذور واردە چونكە كىت كىدە طوبراق يالكىر يانق طوبراق دەن
عبارت قالور ایسه صویي طوتوب تخرىنە مانع اولور انك اىچون
ويرىلان کوبەرنك درجاتىنە کورە طوبراغى دائماً خفيف
طوتەحق شىلر ايله اراصرە اصلاح لازىدر .

۳. طوپراقلره سيرك ياخود صيقجه کوبره ويرمکدن قغىسى مناسب اوله جغنى بىلمىكدر: کوبره لرک زيادە جە وصيقجه ويرلسنى سوپلىمشىدك فقط بو بايدە برايىكى سوزمن دها واردر کوبره لرک آزلنى طوبراغى صوغودر وزيادەسى ياقار ديرلر بو سوزى ئاميلە تصدق ايده من ايسە كده هر حالدە کوبره يى آز وصيقجه ويرمك سيرك وچوق ويرمکدن دها فائىدەلى اولدىينى دركاردر زيرا تەنم وقتىه چوق کوبره ويريلور ايسە ياغمورلر کوبره يى ايصالادوب جوهريخى بعضاً صبان اولكلرىنە وطوبراغك آلتە کوتروب اكثەر قوتى طاغىدير ونباتاته اوز ويرەجك محلولات غدائىه اول درجه طوزلر ايلە قارىشورك نباتاته واصل اوله من از وصيقجه ويريلور ايسە بو اويفونسز لقلدن قورقىمىز .

هنوز تازە وکورپە نباتاته زيادە کوبره ويرمك يكى طوغان چوجقلره ات پلاو كې نسە يدىرمك بىزىر اوفاق فدانلرک کوچك چوجقلر كې احتياجلرى محدود اولدىيىندىن بونلره لزومى قدر غدا ويرملى وبيويوب احتياجلرى ارتىدېجە کوبره دخى ااكا کوره آرتىلىدىر فدانلر چىچكە كىلدكلىرى وقت طوبراغى يورمغە وداه و تەنم باغلادقده طوبراغك بتنۇن قوتى آلمغە باشلر يعنى هنوز يشىل و كنج اىكىن از يېھجك ايلە اكتفا ايدر بوكنج فدانلرە ابتداي حاللىرنىدە زيادە کوبره ويريلور ايسە فدانلر کوبره دن اوقدر فائىدەلە مىھرك قسم كلىسى محو اوله جغىدىن فدانلر قوت آنجه يېھجك بولە من لر خصوصىلە ياغمورلى سەلردىه بتنۇن بتنۇن غداسز قالورلر .

تەمەن اول طۇراغلۇ يۈزىنە فقط آز فدانلار بىيوبىدە قوتلىكە باشلاقدىرى وقت ايلك دفعەدن براز چوق و نهايت تامىلە يىشوب چىچكە كىلدكىرنە دها زىادە ويرمك اقتصا ايدر بواصول آكىنلار اىچون بىر طاق مشكلانى موجب اولدىيغى بىلورز فقط بونلار سىنى بر دفعە كوبىرە ويرىلەجكەنە اىكى دفعە ويرلىسىنە كوجىلە كىلدكىرنە زىرا سىندە بىر دفعە كوبىرە ويرمك كفایت ايمىز حبوبات قىشىن هېچ بىرىنى صرف ايمىوب ساكن طوردىيغىدىن تىلالارينە صوڭ بھار بىر وايلك بھاردىن بىر دفعە كوبىرە ويرمك اقتصا ايدر چاپىيە محتاج اولان فدانلاره ايسە سىنى برقاچ دفعە كوبىرە ويرىلە بىلور .

٤. دردنجى سؤالە كەلم كوبىرەلرى نە قدر درين كومىك اقتصا ايدەجىكى تامىلە تعىين ايدەمېز زىرا كوبىرەنک از چوق درين كومىمىسى طۇراغلۇ وزرع اولان فدانلارك طېيعتە تابىدر خېيف آز چوق ضعيف و قوراقدىن متائىر اولان طۇراغلاره خصوصىلە كوكىلىرى آز درين كىدىن نباتات آكىلور ايسە كوبىرسى دخى خېيف يعنى آز درين كومىلى در آكى درين كومىمىش اولسە طۇراغلۇ يۈزى چاپقۇ قورىيەرق فدانلارك بىيۆمىشنى تعطىل ايدەجىكىدىن قورقىلور قازق كوكىلى نباتات اىچون كوبىرە يى زىادە جە درين كومىك لازمكىلور قىشىن اول كوملان كوبىرەلر ھاوج و شالىملارك كوكىلىنى اوزادوب اىريلىشىدىيلى تىجرىبە اولنىشىدە .

٥. كوبىرەلرك اورتى كېي يوزدە بىر قىلىمىسىنە آزوت غائب

ایده جکنی ارباب فن افاده ایدرلر ایسه ده پك چوق فائده سی
کورلار کینی اهل تجربه سویلیور گویره یاش اولوبده صيقجه
کویره ملک ممکن ایسه کویره بی برمدت طوبراغلک یوزنده برافق
 وبالعکس قوری واز ایسه هان کومک ایدر یاش کویره نک
اورتی کبی قوملى قوری طوبراقلرده وصول بھار نهايىدە يكى
اچيلان ترلا لارده پك چوق فائده سی کورلیلور وايانچى سەنسەدە
غايت اعلا مخصوص ويرىلور .

دردنجى فصل مصلحات ياخود معدنى كۈرەلدر

معدنى کویره لر كىرج فالون يعنى طوبراق ايجىندە بولسان
صدى اسىكى قبوق قىرنىدىلىرى قوم مارن قرون ياخود بياض
مارن سوقاق چامورلىرى معدن کومورى ڪوللىرى الجى
فوسفورىت كىرج نىترات دەپوتاس سودە عادى طوز وپىشىش
طوبراق ايلە ميلاردن عبارتىر اوته دنبرو اشبو معدنى کویره لر
مصلحات دىنلىمكىدە اولدىيى كى بو كونكى كون دخنى بعضىلر
بونلار يالكز مصلحات نظرىلە باقدقلرى جەتلە مېخانكى تائىرى
اولور يعنى قى وسرت طوبراقلرى خفيف ويومشاق طوبراقلرى
قىلاشدىرىدىنى و يالكز اوياندىرييچى اولوب نباتاتى اعاشه يه قطعاً
تائىرلىرى اولدىيى ئىنلىك سائىر کویره لردن آيرمىشلىدر حالبىكە
معدنى کویره لر حيوان ونباتات کویره لرى كى نباتاتى بىلدىكى
هر فدان کوللار نده بونلارك موجود اولىسىلە اثبات اولنە بىلور
فقط معدنى کویره لرى يوقارىيده افاده اولنىدىيى وجهە سرت

طوبراقلى يو مشادوب و يو مناق طوبراقلى يوغونلاشديردينى
انكار اولنمن ايسىدە بو تأثير حيوان ونباتات كوبرهلرنده دخى
موجود اولدىنى مسلمدر زира صانلى واودونلى كوبرهلر كيللى
طوبراقلى يومشاتدىنى كې كليتو كوبره دخى خفيف
طوبراقلى قىلاشدىرر .

بونكە برابر بزده اصلاحه محتاج برجوق اراضى اولوب
بونلى اصلاح ايده جك قدر كليتو كوبره استحصلى مشكل
ومتعسر اولدىغىدن طوبراقلى معدى كوبرهلر ايله اصلاح
ايتك لازمكلور اما طوبراغى اصلاحه باشلامزىدن اول استعمال
ايديله جك ماده نك اجزا و خواصى بىلمك لازمدر .

اشبو عمليات آغىر ايشلر اولدىغىدن يومىه ايله صاحبىك
و خصوصىلە كيراجىنڭ ايشلىرىنه اليرمىز بزده طوبراغى اصلاح
ايده جك شىلرك سهولتە نقلىچون يقينىدە بولنسى و بونلرك
جنسى و خواصى معلوم دكى ايسە چونكە اصلاحك ثرىسى
ايلىك سنه دن كورنگە باشلايەجىدن اول اىرىدە اوافق برترلاده
تىجرىه اولنسى و مواد مذكورەنڭ نقلىلە طوبراغك اصلاحى
حقىدە اختيار اولنە حق امك و مصرف استحصلال اولنە حق
فائىدە يە تقابل ايدو ب ايمىھىكى او لجه درپىش و ملاحظە اولنق
اقتضا ايدر .

كىرج — كىرج زراعته اولان حسن تأثيرى پك
اسكىدنبىرو معلومدر كىرج صوغوق شىلرى ايسىدوب قى اولنلى
يو مشادر دىرلر ايسىدە اصلى يوقدر كىرج نه برشىئى ايسىدیر

ونده قى شىلى يو مىتادر شوقدركە كيرجىك كيرجىز خفيف
صىجاق طوبراقلره وصوانلى قوملره حسن تأثيرى انكار
اولنzer .

طوبراق كرك قى كيل كرك صوانلى قوم كسمه وياغر اينلى
اولسون كيرجىن محروم اولور ايسه آجه اتك وصو ساغه صو
لازم اولدىنى كېي بوطوبراقلره دخى كيرج او قدر لازم در
هله اكىتلر ايله كوكلىرى يىنور نباتات وصنائعده استعمال اولنان
· فدانلىر وسبزوات ايچون پك الزمدر طوبراقده كيرج بولنzer ايسه
كىرچە فدانلىر ياشايدى بيلور ايسىدە كيفيتلىرى ايواولنzer وحاصلانى
ـ دخى ايستىلان درجه يە واره من .

كيرج نباتاتى بىلەكىن بشقە تخليلى لازمكلان موادى
اريدوب حامضلىك سوء تأثيراتى منع ايدر دىرى كيرج لاشە
ـ واوتلىرى چارچابوق چورىدر اكشى صولوك اكشىلىكى كىدرر
ايشه بوندن طولايدىركە اورمان وفوندەلقلرى آچدىغىمىزدە
اورادە برچوق قورى يپراقلر وچورىيەجك اسىكى اغاچ
ـ پارچەلىرى بولندىغىچون كيرج استعمالنە مجبور اولورز بوآچەلرده
ـ وتورلى طوبراقلرده بتاقيقلىرده واسكى چايرلودە يپراقلر
ـ قورىيەرق اكشىلەك پيدا ايدرلرکە بو اكشىلەك ييانى اوت ساز
ـ ويوصونلره يرار اىكى زرع اىتدىكىمز ايوا فدانلرە مصر
ـ اولدىغىدن شو اكشىلىكى دفع ايچون كيرج استعمالى ضرورىدر .
ـ طوبراقده پك زىيادە نباتات چوركى بولنور ايسه هر دونم
ـ ايچون ٣٠ - ٢٥ اكى كيرج يالكز طوبراقده اولان اكشىلىكى

دفع ایمک یاخود کیرجىز طوبراغى کيرجاهىك ويا طوراق
وکوبره ايله مخلوط يايچون استعمال اولنە حق اوپور ايسه
سوکاماش اولهرق ۱۵ - ۲۰ كىله قدر استعمال اولنور مخلوط
کوبرهار ايچون ۱۰۰ ده ۱۰ کيرج كايفىدر طوبراغى ۸ - ۹
سنده بىر كيرجلرلر ايسىدە ۳ - ۴ سنده بىر فقط بىر دونم
ايچون ۸ - ۱۲ كىله استعمال اولنور ايسه هم طوبراق داما
خيفىچە كيرجلنىش وەمەدە دفعە چوق مصرف ايدلىاش
اوپور .

بعض چفتچىلر سوکاماش کيرجى طاش وچاقلىكى پارچە
پارچە تىلالاره آتوب سوکمزىن اوپل صبان ايله طوبراغە كومىرلر
شۇحالدە كيرج متساوايَا يالىمامش اوپوركە فنادر ايپسى تىلالارده
كىرجىدىن آتىم اۋاق كومىلر يابوب اوزرى برقاج كورك
طوبراق ايله قادىلەرق هوایە تۈرك ايله قباروب اوستىدە
يارقلر پىدا ايتىدېكە يىنه طوبراق ايله يارقلر طيقانەرق نهایت توز.
الدقىن سوکرە طوبراغىلە برابر متساوايَا تىلايە يايقدىر چونكە
كيرج توزالىقىھ شىشوب قبارماق طېيىتى اقتضاسىدىن اوپلە
قباروب يارق پىدا ايتىدېكە طيقامق لازىمەر .

برانبار كيرج توزالىقىھ بىرچىق انبار قدر قبارر كيرجىك
بووجەلە طېيىت توزالىسە نهایت ۳ هفتە كايفىدر .

بعض محللىرى كيرج كومەسىنك تېسىندە خونى وارى
دىلىك آچەرق ايچەنە سو یاخود سىدىك قويىقدىن سوکرە كيرج
طلولىرۇب سوکدىرىرلر بىر طاقلىرى دىخى سوکوك كيرجى آكىنى

یچلمنش آکىز اوزرینه يايالر بعضايرى دخى كىرجى بىتون قىشىن
آچىقده براقوب ايلك بهارده ترلا يە كومىلر بوصورت مناسب
ايسىدە يكى آچىلان ترلا لاره هى حالدە قىشىن اول كومىك اقضا
ايدر كىرج پك درين كومىلور ايسە چابوق سوزىلە جىكىدىن
ضايياتى چوق اولور انك ايجون آزجه كومىلى ويايدىقدن
صوڭره ترلانك يوزىندەكى طوبراغە چاپە ايلە ايوجە قارشىدیر.
ملىدر بزم اعتقادىزە قالور ايسە كىرجى طوبراغە يايىقدن
صوڭره درحال كومىلدر زира ياغمور كورر ايسە هنوز
طوبراغە قارشمقسزىن اىصالانوب چامور يايەجىندن فائىئەسنسە
خلل كلور خفيف وقوملى طوبراقلىر ايسە كىرجى آز ويرمىلى در
زира بوطوبراقلىر صىحاق ويوفقه اولدىقلەندىن كىرجىك چوقلىنى
محصولى ياقەجق درجه دە مضر اولور.

ديبورلوكە كىرج بابالرى زىنكىن فقط چوجقلرى فېير ايدر
يعنى كىرج قوللانلىقى وقت ترلا محصولدار اولور ايسىدە
صوڭره قوئە انباتىيەدن قالور حقيقىت شودىكە يانق طوبرانى
چوق اولان ترلا لاره زىيادە كىرج ويريلور ايسە چابوق قوتدىن
دوشىر وبركە قوتدىن دوشىدكەن صوڭره اسىكى حالته اعادە
ايمك زمانە محتاجدر فقط كىرج ترلا كوبىرەلمىدىكى زمان آزجه
ويريلور ايسە هەم بابالرى هەمde چوجقلرى زىنكىن ايدە بىلور.
فالون — دكز كنارلىنە وطوبراق اىچىنە بولنان كىرجىلى
بوچك قبوقلىرىنىه فالون دينور بونلۇ بعضاً قوم وطوبراقسىز
ويالكز بولندىيچون معدن كوبىرەلرى صرسنسە ادخلە محبوراولدق.

فالون ڪيرجدن دها تائيني وزياده طيانقلي اولديغندن
هر وقت ڪيرجه ترجيح اولنور ڪيرج کي فقط ڪوبره ايله
قارشديريله رق ڪيلي طوبراقلره ويриلور هر دونم ايچون ۱۵
انبار ڪفایت ايدر ايسهده قوتلى ڪيلاره دها زياده ويرورلر .

قوقلی قوم — بعض سواحلده ڪيرج بولندېغندن ڪيرج
يرينه ذكر قوملاري استعمال ايدرلر بوقوملرده بولسان
بوچك قبوقلري مقدارينه ڪوره آز جوق ڪيرجليدر بونلرک
ڪيرج و طوزى پلاندز و ڪسمه طوبراقلرده اصلا بولندېغنى
جهتهه اوبله طوبراقلر ايچون پك زياده فائدهسى اولور يالكز
ياخود ڪوبره ايله قارشديريله رق استعمال اولنور هر دونم
۱۰ — ۱۵ آرابه ويриلور ڪرك خفيف و ڪرك قوتلى طوبراقلرک
جمله سنه الويرشى در تائينى ۷—۸ سنه دوام ايدر .

سواحل قوملرندہ ذكر طوزينك تائينيله حل اولماشى
بوچك قبوغى قيرقلرى بولندېغندن بو قوملر ييقانوب طوزى
از الاه اولندقدن صوکره غايت تائينى بر ڪوبره اولور .

برده ذكر وايرماق قوملاري دخى بر جوق قبوق و مرجان
قيريتيلرنى حاوي اولدقلرندن تحليلى قولاي و تائينى زياده
بر ڪوبره ايسهده چفتلک ڪوبرهسى يربى طوته من بونلرده خفيمت
ڪيرج جوق اولديغندن قبوقل سرعاتله چوريوب بر خيلى
آزوت دخى حاصل ايدرلر چفتلک ڪوبرهلى آغير حل اولوب
نشادر حصوليچون بر جوق زمان مختلف تائيناته محتاج
اولديغندن بو قوملر آندن دها چابوق حل اوله رق سريعاً تائين

ایتدیکنی اثبات ایدیسورلر که محنتده شبهه یوقدر .
بو قوملرک هرنه قدر قوئه غدائیلری آز ایسه‌ده تائیرینک
سرعتی جهیله زراعته فائده‌لری درکاردرکوبره‌سی بولنیان
چفتچیلر یرینه کوره بو قوملری استعمال ایدرلر ایسه فائده‌سی
کوررلر .

مارن — مارنک خواص حکمیه‌سی و فائده‌سیله صورت
استعمالی حقنده بر چوق جلد کتابلر یازمشادردر فی الواقع
اهمیتلی بر ماده ایسه‌ده اووزون اوزادی‌یه تفصیلاته کیرشمک
استفاده یرینه چفتچینک ذهنی تشویش دیلک او له جفدن
تفصیلدن اجتاب ایدرک يالکر الا لزوملی فائده‌لرینی خلاصةً
ذکر ایدرز .

مارن غایت مختلف رنکلی بر طوبراق اولوب صارمتراق
بیاض رنکلیسی دیکرلندن ایدر مارن گیل و کیرج ایله
قاریشق اولدینی حالده طوبراغک آز درین یرلرنده بولنور
و کیرج کی هوانک تائیریله درعقب توزالور .

طوبراقده مارنک وجودینی اکلامق ایچون قولای بر
واسطه واردر شویله‌که مارنلی ظن اولنان بر پارچه طوبراق
خفیف آتشده یواش یواش قوریدلدقدن سوکره ایکی پارچه‌یه
تقسیم اولنور و هر بر پارچه‌سی ایوجه سینلمنش قوری برقدحه
وضع ایله برنجی قدحه طوبراغک نصفنی ایصلاده‌حق قدر صو
قونوب دیکر قدحه دخی بر قاج طامله طوز رووحی طاملدیلور
اکر طوبراقده مارن وار ایسه صو قدخدنه بولنان طوبراق

در عقب اریه جک و دیگر قدحه کی قاینا یه جقدر طوز روحی
یرینه کسکین شراب سیرکسی دخی استعمال او لنه بیلور .
۱۰۰ ده ۲۰ و ۴۰ قدر خمیت کیرجی حاوی اولان
مارنه کیلی مارن و ۱۰۰ ده ۵۰ — ۸۰ قدر بینی حاوی اولانه
دخی کیرجلی مارن دینور برده کسمه لی مارن وارد رکه بونده
کیرج پک قطدر .

کیلی مارن او قدر مقبول دکلدر غایت خفیف قومی
طوبراقله ایچون قولانیله بیلور ایسه ده حین استعمالنده زیاده
دقت ایتملیدر یعنی آزدن بر سنه آچیقده بر اقلقدن صوکره درت
 بش سنه ده بر آزار آزار ویرملیدر اویله طوبراقله ۱۵ — ۲۰
 ۲۴ و ۳۰ سنه ده بر کلیتو مارن ویرمکدن ایسه ۴ — ۵ سنه ده
 بر آزار آزار ویرلسی دها ایودر .

کیرجلی مارنک نه قدر زیاده کیرجی او لور ایسه او لقدر
 مقبولدر هر طوبراغه یعنی کیلی قومی پالاندزی کسمه لی طوبراقله
 ویکی آچمه لره پک زیاده حسن تأثیر ایدر فقط ذاتاً کیرجلی
 اولان طوبراقله کیرجلی مارن ویرمک اقضا ایمز ویرلور
 ایسه طوبراغی اصلاح یرینه برباد ایدر بولله شیلدہ اولاً
 اصلاح ایدیله جک طوبراغک مرکباتی بیلوب اکا کوره مواد
 مصلحه استعمالی لازمکلور .

طوبراق و کیرج ایله مخلوط یاپان چفتیلر بیلمیمه رک عادتاً
 یکیدن مارن یاپش او لورلر بو وجهمه یاپه مارنلرک طوبراقله
 منبت اوله جفدن در عقب استعمال او لنه بیلور فقط یردن

چیقاریلان مارن بر خیلی مدت کونش و هوانک تأثیراتنه ترک او نندجه قوه انباتیه بی کسب ایده من برده کیره میدجی طوراقلری یاری یاری یه سوکمش کیرج ایله قارشیدیریلور ایسه ایو بر مارن اولوب انحق اعمالندن بر سنه صوکره قوللانیلور اکر مارن کیرج فروننده یاقیلور ایسه در عقب استعمال اولنور .

مارن دخی کیرج کبی استعمالنه کوره بعضاً مضر اوله بیلور بونک ایچون دخی کیرج کبی پدرلری زنکین و چو جقلری فقیر ایدم جکی سویلنور ایسده او یغونسلق مارنده اولیوب انى لا یقیله استعمال ایده میانلرددر بعض چفتیلر طوراقلرینه مارن ویردکدن صوکره ارتق ڪوبره ویرمکه حاجت قالمز ظن ایدیلورلر کرچه ۵—۶ سنه ایو محصول آنه بیلور ایسده نهایت طوراقدمه کی یانق طوراقد معو اوله جفندن قوتدن دوشر . برده ایوجه هوا و کونشک تأثیراتنه برافقسزین بعضیلر طوراقلرینه کلیتلو مارن ویروب بیلمیه رک قوه انباتیه سنی تعطیله سبب اولورلر مارن آزدن بر سنه کونش و هوانک تأثیراتنه وضع اولوب وضع صوکره آزار آزار طوراگه ویریلور ایسه جسن تأثیر ایده جگنده شبهه یوقدر .

مارن کیل و کیرجدن عبارت بر مخلوط اولوب یردن چیقا . رلديفني زمان هنوز هوا و کونش کورمامش اولدیفدن شو حالده مارنندن فائدہ بکلیانلر بوندن قالینجه بر طبقه یا په رق سنه ده ایکی دفعه بل ویا قازمه ایله ایوجه قارشیدیروب اینجلدر اوزرندن بر سنه چکدکدن صوکره هر دونم ایچون ۲۵—۳۰

آرابه قدر متساویاً طوپراغه یایوب بر قاج هفته صوکره صبان
ایله خفیججه کومر بوصورت ایله کیرجدن محروم اولان
طوپراغه اشبو مارن ایله صاف کیچ ویرلش اوله جفندن
محصول اعلا اوکور فقط کیچ مکمل بر کوبره اولدینی جهته
مارن ویرلامش کبی هرسنه ترلایی کوبره ملک اقتضا ایدر .

بعضیلر کیرجلی مارنک مارنلی طوپراقله الویرمدىکنى
درمیان ایدیسیورلر واقعاً کیلی کسمەلی پالاندز و قوملى طوپراقله
اولان تأثیری قدر کیرجلی طوپراقله تأثیر ایتیور ایسهده بونلر
ایچون دخى فائده سز دکلدر زیرا فرانسنه نك بورغۇنيا باغلىرى
شوم دعا ياه بر مثالدرکه يرى کیرجلی طوپراق اولدینی حالده دائماً
مارن قوللانوب فائده سنى کوریسیورلر .

بعض يرلدە مارنى قىشدن اول سورمكسىزىن آكىن ترلا
لرینك يوزىنە يايالرلر هر دونم اىچون ۱۰—۱۳ آنبار مارن
ویردکدن صوکره اكىر قىشك طوكلارى ایله ويا قارك اريسىلە
مارن توزالىز ايسە ايلك بهار اوزرنده مردانە كزدىريلوب
توزادىلوب بعده ترلا چاپرازىنە سورىلەرك مارن خفیججه
كوملور مارن ويريان ترلا يه بقىه وپتاتە آكىله جڭ اوکور ايسە
مارنک اوزرىنە کوبره ويرك اقتضا ايمز ايسەدە آكىن آكىله جڭ
اولدیني حالده هر حالده کوبره ويرلىيدر .

طوپراغه ۱۲ سنه ده بر مارن ويرمك فائده دن خالى دكل
ايىسەدە آز درين طوپراقله آكتىريا ۸—۹ سنه ده بر هر ايىكى

دونه ۸۰ کیله یعنی ۸ آنبار مارن ویریلور ضعیف طوپراقلره
مارن وايو طوپراقلره کيرج ویرلر .

فرانسه نك بعض محلرنده يوز وقيراج يرلري وفونده لقلري
ابدا آچوب بعده طوپراغك اوزرنده آغستوس وايلوله مارندن
کوچك کوچك کومهـلر يـاـپـارـلـر بـراـزـ هـوـاـيـهـ تـرـكـ اـيـلـهـ پـاـرـچـهـ .
لندقدن صوکره قازمه ايله اوفالدوب يـاـيـارـلـرـ وـبـرـ قـاـجـ دـفـعـهـ
سوروب طوپراغك طبقة منتهـسـيلـهـ اـيـوـجـهـ قـاـرـشـدـيرـرـلـرـ آـكـينـ
ترـلاـرـينـهـ دـخـيـ مـارـنـ يـاـيـلـوـبـ بـرـ مـدـتـ صـوـکـرـهـ کـوـمـلـوـرـ بـعـدـهـ
اشـبوـ مـارـنـلـيـ تـرـلاـيـهـ اـيـلـكـ بـهـارـ يـوـلـافـ سـبـزـهـ يـاـخـودـ قـوـقـورـوزـ
اـكـيلـورـ اـيـسـهـ فـائـدـهـسـيـ کـوـرـيلـورـ آـكـرـ مـارـنـ قـيـشـ اـورـتـهـسـنـهـ
وـيـرـيلـورـ اـيـسـهـ کـلـهـجـكـ صـوـكـ بـهـارـدـهـ بـوـغـدـايـ آـكـلـهـبـيلـورـ کـرـچـهـ
۳—۴ سـنهـ اـعـلـاـ مـحـصـولـ آـنـورـ اـيـسـهـدـهـ آـكـثـرـيـاـ مـارـنـيـ تـرـلاـرـهـ
کـوـبـرـهـسـزـ وـيـرـدـكـلـرـنـدـنـ بـرـ قـاـجـ سـنهـ ظـرـفـدـهـ طـوـپـرـاقـ بـتـونـ بـتـونـ
قوـتـدنـ دـوـشـوبـ قـيـصـيرـ قـالـورـ اوـرـالـرـدـهـ هـرـ دونـهـ ۱۰۰ وـبـعـضـ
مـحـلـلـرـدـهـ ۱۵۰—۲۰۰ آـنـبـارـ مـارـنـ وـيـرـلـرـ .

بعض يـرـلـرـدـهـ دـخـيـ طـوـپـرـاغـهـ مـارـنـ وـيـرـلـدـكـدـنـ صـوـکـرـهـ ۳—۴
۵ سـنهـ کـوـبـرـهـ وـيـرـمـزـلـرـکـهـ فـادـرـ اـيـلـكـ سـنـهـلـرـ مـارـنـلـيـ طـوـپـرـاقـلـرـهـ
يـارـمـ کـوـبـرـهـ وـيـرـيـلـوـبـ بـرـ قـاـجـ سـنهـ صـوـکـرـهـ تـامـ کـوـبـرـهـ وـيـرـمـکـ
لـازـمـدرـ .

قرـونـ يـاـخـودـ بـيـاضـ مـارـنـ — يـوـمـشـاقـ کـيـرـجـلـيـ بـرـ طـاشـهـ
قرـونـ وـبـعـضاـ بـيـاضـ مـارـنـ وـقـرـهـدـكـرـ سـواـحـلـنـدـهـ يـاغـلـيـ طـاشـ
ديـلـرـ وـمـصـلـحـاتـ مقـامـنـدـهـ تـرـلاـرـهـ يـاـيـارـلـرـ بـوـنـدـنـ کـيـرـجـ دـخـيـ

اعمال ايدرلر قارىشق وغير منتظم بـر طاقـم يـرـاق ونبـاتـات بـقاـيـاسـنى حـاوـيـدـر بـوـطـاش بـعـض مـحـالـلـهـ دـفـقـ العـادـهـ بـيـوـكـ يـيـغـينـلـرـ تـشـكـيلـ اـيـلـيـكـنـدـنـ بـونـكـ پـاـرـچـهـ اوـفـانـدىـ وـتـوزـىـ كـيرـجـ وـماـرـنـ كـىـ كـىـلـىـ قـوـمـىـ وـصـوـانـىـ طـوـپـراـقـلـهـ پـاـكـ ايـوـكـلـورـ .

كتـابـزـ صـاحـبـ اوـلـدـقـلـرىـ طـوـپـراـقـلـهـ نـهـ كـىـ ماـدـهـلـدـنـ عـبـارتـ اوـلـدـيـقـىـ بـيـلـنـلـرـ كـورـهـ مـصـلـحـاتـ استـعـمـالـىـ توـصـيـهـ اـيـدـيـيـورـ يـوـخـسـهـ طـوـپـراـغـنـكـ كـيـفـيـتـىـ بـيـلـمـيـانـلـرـ بوـمـلـلـوـ اـشـلـرـهـ قـارـشـعـامـلـيـ وـيـاخـودـ بـيـلـنـلـرـدـنـ اوـكـرـغـلـيـدـرـ طـوـپـراـغـنـكـ اـجـزاـسـىـ وـوـيـرـيـلـهـ جـكـ مـصـلـحـاتـكـ كـيـفـيـتـىـ بـيـلـمـيـهـرـكـ بوـلـهـ اـشـلـرـهـ كـيـرـيـشـنـلـرـ (ـدـمـيـاطـهـ پـرـنـجـهـ كـيـدـرـ اـيـكـنـ اوـدـمـكـ بـولـفـورـدـنـ اوـلـمـقـ)ـ كـىـ ضـرـرـ كـورـرـلـرـ اوـلـاـ طـوـپـراـغـنـكـ كـيـفـيـتـىـ بـيـلـوـبـ اـقـضاـ اـيـدـنـ مـصـلـحـاتـ اـكـاـ كـورـهـ قـوـلـلـاـنـيـلـدـرـ .

بعـضـيـلـرـ اـيـشـتـديـكـ شـيـئـكـ اـصـلـ وـاسـاسـىـ بـيـلـمـيـهـرـكـ طـوـپـراـغـنـىـ اـصـلـاـحـ اـيـدـهـ جـكـمـ دـيـوـ كـىـلـىـ قـىـ وـيـاـ كـيـرـجـسـزـ قـوـمـىـ طـوـپـراـقـلـهـ اـعـطـاسـىـ توـصـيـهـ اوـلـنـانـ مـارـنـىـ ذـاـتـاـ كـيرـجـ وـماـرـنـىـ طـوـپـراـغـهـ وـيـرـرـلـرـ وـطـبـيـعـىـ فـنـالـغـىـ كـورـدـكـلـرـىـ كـىـ قـوـنـوـ قـوـنـشـوـسـنـهـ اـعـلـانـ اـيـدـرـكـ بـوـنـجـهـ تـجـرـبـلـرـ اـيـلـهـ اـتـخـاذـ اوـلـنـانـ قـوـاـعـدـ عـمـومـيـهـىـ اـنـكـارـ قـيـدـيـنـهـ دـوـشـوبـ اـهـمـيـتـهـ اـيـدـيـلـانـ توـصـيـهـيـهـ مـخـالـفـتـ سـمـتـهـ كـيـدـرـلـرـ حـالـبـوـكـهـ قـسـالـقـ اـسـعـمـالـ اوـلـنـانـ مـصـلـحـاتـهـ دـكـلـ يـرـنـدـهـ قـوـلـلاـ . نـلـمـاـمـقـدـهـ دـرـ طـوـپـراـقـلـرـ بـحـثـتـدـهـ كـوـسـتـرـدـيـكـمـزـ بـوـنـجـهـ تـفـصـيـلـاتـ اـوـلـ اـمـرـدـهـ طـوـپـراـغـنـكـ اـجـزاـسـىـ نـهـ مـقـولـهـ مـادـهـلـدـنـ عـبـارتـ اوـلـدـيـقـىـ بـيـلـدـيـرـ مـكـدـرـكـهـ آـنـىـ بـيـلـدـكـدـنـ صـوـكـرـهـ اـسـعـمـالـ اوـلـنـهـ جـقـ مـصـلـحـاتـ

دنجى بىلنور و يولنده قوللانىلور ايسه عقللىرە حىرت ويرەجك
صورتىدە فائىدەسى كوريلور.

يول و سوقاق چامورلىرى — بو چامورلرڭ كىفيتى يول
سوقاقلرڭ انسانىدە استعمال اولىنان موادك طبىعتە كورە
مختلفدر .

صوان و چاقاق طاشى و دىكىمى چاقىللەر ايلە دوشدىلان
سوقاقلرڭ چامورلىرى صوانلى و كىچ طاشلىلە يايپىلانلرڭ
چامورلىرى كىرچىلدىر بو چامورلر نە قدر چوق چىكىنه نوب
ايىخلوب هوانىك تائىرنەنە قالۇر ايسه اولقدىر ايو اولىور خصوصىلە
اوزىرنەنە كىدوب كلان حيواناتك سىدىك و فشقىلىرى دنجى
چامورلرڭ كىفيتى اصلاح ايدر .

بوندن طولايىدر كە ايچىنە پك چوق قيون و صىغىر كىزنى
كويىلرڭ چامورلىرى حيواناتى اولىيان كويىلرڭ چامورلرندن ايدىر
ھر سنه بويىنۇزلى حيوانلىرى مىرالارده طوققۇ پك فائىدەلىرى
جادە يول و حيوان بازارى چامورلىرى نەنەن مىركب اولىور
ايسە اولسۇن ھر طوپراق وزراعتە الویر ايسەدە كىلىلى
طوپراقلەر جەلەسەنەن زىيادە فائىدە ايدر .

معدن كومورى كولى — بو كوللەر زىيادە كىل و حاضر
و كېرىتىت مىتى حەيدىد انكليز طوزى و كىرجدەن عبارتىدر بونلردا
اكرچە دكىلى كوبىرە اولەحق مواد يوق ايسەدە ھر حالدە
اھىت ويرماماكىدە اولمز زира حاوى اولدقلىرى كېرىتىت مىتى
حەيدىد و كىرجەك كىلىلى قوملى پالاندىزلى و كىسمەلى طوپراقلەر ايلە

نخود بذلیه بقله بورچاق یونجه واولیا اوئی کېي مخصوصاته يیانى
وبستانى شالغم قولزا ولىخەرە چوق فائەسى وارددر .
کيرج والچى بولنیان يىلدە معدن كوموري كوللارى
چفتلک كوبىرەلريله قارشىدىرىلور ايسه فائەسى كورىلور .
آچى - آچى كيرج زاج ياغى و صودن مركىدر يرده
بىوك يېغىنلر و قىالقلر تشكىل آيدرك عصر لردنبىرو چىقارلمقىدەدر
آچى زراعتى خصوصى بر كوبىرە صاييلور بعضىلرك ادعاسى
كې يالكز اوياندىرى يېجى دىكىدر اكىر اويلە اولسە ايدى عموم
مخصوصاته تائىرى مساوى اولقى كرڭ ايدى حالبو كە اويلە
اولىيوب الچى يالكز بقىلە وصلىيەھ فصلىيەھلىنى يعنى بقله بذلیه
شالغم قولزا ويونجه كېي نباتاتى بىلدۈكتەن بو طاقە خصوصى
كوبىرەلردن صاييلور .

عموم نباتات بر نوع مادە ايلە كېينەميوپ هر بىرىنىك
مخصوص غدارى اولدىيى معلومىدر بعضىسى بر غدادن
خوشلاندىيى حالىدە دىكىرى حظ ايمز اىشتە بوندن اوتورى
بعض طوپراقلردا قوتلە بىويان نباتات دىكىر طوپراقلردا
بىويەميوپ .

آچىنىك بُقلە و شالغم جنسىدەن اولان نباتاتە هر نقدر حسن
تائىرى وار ايسەدە بر طاق اوغۇن سىزلىقلرى دىخى كورىلور .
ايى كوكلى فدانلىك تې پيراقلىنى وېشىل قطعەلرini
بىودىيور ايسەدە دانەلرini سرتلشىدىرييور بذلیه بقله و فاصولىيە
دانەلرى كوج پېشىور بىرده حيوان يىي اىچون آچىلى طوپراقلرە

اکیلان نباتات حیوانلری بر طاق خسته لقلره مستعد ایدیور
بعضاً باش دونگى و سر سملک کتوریور حتی بلجیقاده آچیلى
یشیل یونجه بی بیان طوکرلرک کبردکلری کورلشدیر دیورلر
و اقا آچی دانه لری سرتلشدیر دیکندن ایو پیشمە کلمدیکی
صحیح ایسه ده حیوانلرک باشلری دونگى و طوکرلرک کبرمسى
بشقه سبیه مبنی اولق کرکدر چونکه او ته دنبرو قوری ایله
چینان حیوانلرک دفعە^۱ یشیلە صالیویر لىسندە خصوصیلە آچیلى
یونجه یدیر لىسندە بعض خسته لقلره او غرایه جقلرنندە شېھە يوقدر
آنک ایچون چاير فصلنده بیان اولنە جفی وجھلە قوری بیان
حیوانلری یشیلە تدریج ایله آشیدیر مقت لازم در .

آلچى کرک چىك و کرک پیشىش فقط دائئماً توزى قوللا.
نيلور ایلک بھار هنوز او بیانان و چىمنان يكى پیرا قلره قبالي
يا خود چىكلی بھاده بھر دونغە يارم كىله آلچى توزى نشر
اولنور قورى ويائق طوبراقلى ترلا لاره فائندە ايدر ایسه ده زياده
رطوبتلى و ضعيف طوبراقلى، تأثيرى اولدىيغى كېي ياغمورلى
وصوغوق سنه لرده دخى فائندە ايمز آلچى نه وجھلە تأثير ايدر
مسئلەسى هنوز حل اولنە ما مشدر .

ارباب فوندن بعضىسى آلچى بىرنوع كىرج او لدىيغى بعضىسى
دختى مرکباتنده بولنان زاج واسطە سيلە تأثير ايلدىكىنى و بر طاقمى
دختى جوهاده بولنان مواد انباتىي يىره چىك بر واسطە
او لدىيغى افاده ايدیورلر انگلیز كىميا حيلرندن برى آلچى ياغمور
صولىلە ارييوب باتاتە حلول ايلدىكىنى درميان ايلمسە قارشو

یک کیمیاچیلر فدانلرک کوللرنده آچى بولندیغى اثبات ایلیورلر
وبعديسى دخى آچى ياغمور صولرياه طسويراغه نازل اولان
خميit نشادرى ثابت ايدر بونكله برابر خميit نشادر هر
محصولده مختلف المقدار اولديغى حالده آچىدە محدود بولنور
حاصلى بر دىكىيده آچى چورك مواد معدىنه ايله برابر كيرجه
تحول ايدرك كيرجىك ايشنى كورر ديسور بو حالده بوغدائى
وآرپىيە دخى بقىه فاصولىه كېيى حسن تائىر ايتلى و كيرجى
طوبراقلرک سبزواتى نازك ولطيف اولديغى كېيى آچىلى طوبراقلرک
سبزواتى دخى سرت اولمامىلى ايدى .

والحاصل بو بايدە افكار مختلف اولديغىندن بالاده ذكر
ايتدىكمز انكليز كيمياكىرك فكري سخته قريب اولمك كردى
جونكە كيمياى زراعت نام كتابىدە تحليل ايديلان بعض آجاج
اوزلرىنىڭ همان كافه سندە آچى بولندىغى يازىليور مادامكە آغا جىلرک
كوكلىرى آچىي چكوب قبول ايديسۈر البته نباتاتك كوكلىرى
دخى جذب ايده بىلور .

آچىنىڭ بشقه خدمتلرى دخى واردە مثلا كوبىرهلر قىزدىغى
وقت خميit نشادرى غاز او لوب هوایه طاغلما ماق اىچون كوبىره
يىغىنلىرى بىر طبقە آچى ايله ستر او لنور ايسە خميit نشادر
صويە تحول ايدرك كوبىرەدە قالور بعض چفتىچىلر هر كوبىره
طبقەسى آرەسنسە آچى توزى قورلار ايسەدە كيمياچىلرک افادەسنسە
كورە كوبىرەلدە و خصوصىلە اينك كوبىرەسندە نباتاتە اصلا
فالىدەسى اولىيان كبرىتىت پوتاس آچى سېيىلە ظھور ايدرك

خمیت پوتاسی غائب ایتمکله فائده یرینه مضرت کوریلور بوبابده
برشی دیمه من ایسه کده هر حالده سیدیک صاریح و چوقورلرینه
آلچی دوکنک مضردر فقط (موسیو کیدیو) نک افاده سنه
باقیلور ایسه کوبره آلچی ایله قاریشق استعمال اولندیغنده
از مدت طرقده بر مملکتك محصولاتی درت قات آرتور
تجربه سی کوج دکلدر.

بعض محلارده آلچی بولندیغندن اوzac محلاردن صاتون
الوب نقل ایتمک بر طاق مصرفلره سبب اوله جفندن او جوز
آلچی تدارک ایتمک ایچون بوراده قولای بریول کوستره جکز
یعنی زاج یاغی توصیه ایده جکز که پک اعلی آلچی یرینی طوتار
شویله که هر طوپراقده از چوق فحمیت کیرج بولندیغندن
او زرینه زاج یاغی دوکلديکي انه در حال خمیت کیرج آلچی یه
تحول ايلر براولچی زاج یاغنه بیک او لچی صو علاوه اولنوب
یونجه و چایرلره بقله فاصولیه قولزا و لخته کبی نباتات ترلالرینه
ویریلور ایسه پک چوق فائده سی اولقدن بشقه آلچی کبی
مساعد هوایه انتظار لازمکلکمیوب قوراق و یاغمورلی هوالرده
دخی ویریلور که اصلا تأثیراتی تغير ایمز.

صوی فشقیلرک ترلالره نقلانی تسهیل ایچون ایچنه آلچی
آتیله رق قتیلاشدیرلمسنی توصیه ایدیورلر واقعا بواسولک تسهیل
نقلیاتجه فائده سی انکار او نه میه جفندن بو خصوصده پیشمنش
آلچی توزی قوللانیلور ایسه هم فشقیی قتیلاشدیرر و همده
خمیت نشادری حفظ ایدر.

غازی المنش اولان کيرج دخى ۶ آى قدر هوایه عرض
اولنور ايسه بقىه قولزا جنسىندن اولان سبزواته آلچى کې
تائىر ايدر.

فوسفوريت کيرج — كىيكلر بختىدە فوسفوريت کيرجك
حاوى اولدىنى خاصە انباتىيەپى سويمىش ايدك افاداڭزى تىكار
ايتمىرەك بورادە دخى دىرىزكە فوسفوريت کيرج يالكىر حيوان
كىيكلرنىدە دكىل دىيانك اكثىر يرلىرنىدە كلىتلىو بولنور اشبو حاضر
فوسفوريت کيرجە اصلنە مىركباتنە كورە طاش طوز و تىحرى
ايتش مواد نجسىيە دىنور اسپانيا انگلترە اسوج و فرانسەدە
بوندن پك چوق معدنلار اولدىنى كې مالكىمك اكثىر يرلىرنىدە
دخى واردە روم ايلى جەتىدە آلب ھەلەنیك (پندوس) طاغلىيە
وندىك دكىرى اراسىدە وبالقان طاغلىيە طونە نەرى يىتىدەكى
تباشلى طوپراقلارده بولنور اناطولى طرفە كىنجە استانبول
بوغازىنىڭ شرق جەتى يېقىندىن يعنى قره برون و كىبۈزەدەن
كوسە طاغنە واردو قىساسىدەن جريان ايدن (ملت) ايرماغانە
قدر قره دكىر ساحلى بويىجە اوزانان واسكىندرۇن كورفزى ايلە
فرات نەرىنىڭ وسط علياسى اراسىدە بولنان اراضىء تباشىرىدە
چوق واردە.

فوسفوريت کيرجك زراعتىدە استعمالى پك يېقىندر سېبى
دخى دكىر قوشلىرى ترسى كىيڭ كومورى و توزى غايت بەھالو
اولدىيغىدىن انلىك يېينىه بونك استعمالى يولى بولشىلدەكە
خەمیت کيرج ايلە اچىنىڭ يېنى طوتار اعلا بىر مىصلىحدەر.

فوسفوریت کیرجک اک فائده‌لی صورتده استعمالی قىزمه
باشىان كوبىرەلرە توز ايدوب قارشىدیر مقدر بوجىھە ارىيوب
كوبىرە يە قارىشان فوسفوریت کيرج كېيك توزى وشكى فابرىقە.
لۇينىڭ كېيك كومورى يىننە استعمال اولنە بىلۇر.

آزوئىت پوتاس وسودە — (كېھرچەلە) كېھرچەلە دە زىادە
آزوت اولدىغىدن زراعته پاڭ بىوڭ خدمت ايدىيور فقط
كىمياجىلر كېي فائده سىنى يالكىر آزوئە حصر ايمىوب مرکباتىندە
بولنان پوتاس وسودەنڭ دىخى دخلنى انكار ايتامىلىدرانك اىچۇن
كېھرچەلەي كوبىرە ويا مخلوطلەرە قارشىدیرلىسى تووصىه ايدىز.
كېھرچە بېتىز توكنىز نە قدر صرف اولنور ايسە يەنە اوقدر
حاصل اولىور اخورلاردا مخزنلاردا ديوازلاردا كولكەدە بولنان
كوبىرەلردا و ترلاالردا كېھرچە حصولە كلور اسپانيانىڭ جنوب
قطۇعە سىنە قىشىن ياخود ايلك بەهاردا ۲—۳ كىرە سورىلان
طۇپراق كېھرچە ايلە طولار قىسىرى شەرىلە جوار كويىلر
اراضىسى كېھرچە ايلە طولودر افيون قره حصارى صندقلى
جال طرفلىرنە دىخى پاڭ چوق كېھرچە واردە.

كېھرچەلەي شويىلە اعمال ايدىلر — اينجە كيرج ايلە از كىلىلى
طۇپراقدن كول وصمان قارىشىق خرج ايلە اوافق واز قالىن
سدلر يايلىوب صىوانور واوستى چاتى ايلە اورتىلىوب اراسىرە
صولانور بوطۇپراقلار بىرسە ئەرفنە كېھرچەلە تەحول ايدر اكىر
خرجنە كول قارشىدیرلىز ايسە ازوئىت كيرج حصولە كلوركە
كېھرچەلەن دها اعلا كوبىرە اولىور كېھرچە يانق طۇپراق يەنى

طوبراق اولش کوبره ايله قارشديريلوب پانجارت تحملريه برابر
اکيلور ايسه فوق العاده کوزل محسول النور بردہ کهرچله یه
سوده (کبريتیت سوده) و کوکورتلی سوده قارشديريلوب
بوندن پتاهه ترلاالرینک هر دونته ۴۰ قیه قدر ویريلور ايسه
محصولی غایت قوتلی اولور فدانلرک بویلری ۲ ارشون قدر
یوکسلور و بهر او جاقدن ۷۶ قیه یعنی دونهندن ۵۰۰۰ اوچه
قدر پتاهه النور .

دکز طوزی — اطعمده قوللاندیغمز عادی طوز طوبراغه
زياده ویريلور ايسه نباتاتی تلف ایدر اسکی وقتلده خراب
اولان بر شهر ياخود لعنتلی برخانه نک يرينه بيله اوت تمامک
ايچون طوز اکرل ايدی صولامق ايله طوزلری الله میان
طوبراقلر قیصیر قالور فقط طوز آز و مناسبی مقدار قوللانيلور
ایسه پك اعلا فائدہ سی اولور خصوصیله قره و دکز لنه سی
وقوش قونماز کبی اصللری ذکر قیسی اولان نباتاته پك ايوا
کلور طوزک چوکندیسی وبوزوق صلاموره لری و دريلرک
طوزلی صولرینی اتماملیدر کوبره لر یيغين يابلدینی وقت بر راق
آووج طوز آتيلور ايسه اصلاح اولور سيدیک دخی طوز
قارشديريلوگه اعلا اولور .

طوزک زراعته فائدہ سی تصادف کشف اولمنشدرا شویله که
اسویچرده بر چفتیجی کمرکدن طوز قاجر دیفندن طولایی ما۔
مورلری طرفدن تحری اولمنسیله قباحتی ستر ایدرک جزای
نقدیدن قورتللمق ايچون طوزی سيدیک چوقورینه آتش

وبیچاره چقتحی طوزی غائب ایتدکدن بشقه کوبره سنی دخی بوزدیغنه تأسف ایلمش ایدی فقط چوقورده زیاده سیدیک بولنلیغندن طیشاری دوکمکه دخی قیامیوب استعمال ایلدیکی جهتهه من رو عاتی فوق العاده کوزل اولدیغندن طوزک نباتاته حسن تأثیری اکلاشلمغله او لوقدنبرو استعمال او لمقدادر حتی طوزلی مخلوط کوبره ایله کوبره لنان بر ترلادن بره ۲۸ آندیغنى صحیح اوله رق روایت ایدرلر .

طوز طوغریدن طوغری یەمی یوقسە بالواسطه می نباتاته تأثیر ایدیور بو مسئله هنوز مختلف ایسەدە طوزی يالكز اوله رق قوش قوغاز ذکر وقره لخته لرینه و شالغمەر ويریله رک کوبره کبی تأثیر ایلدیکی و طوزلی صو ایله سواریلان کوبره طوز لئیمان کوبره دن دها زیاده تأثیرلى واعلا اولدیغى تجربه او لمتشدر شو حالدە طوزک نه یولاده تأثیر ایلدیکى آرامق کیمیا جیلزه عائد اولدیغندن بزه لازم او لان جھتی ایدیلان تجربەلرە کوره قولانقدر .

پیشمش طوپراق — یکی طوپراقلر آتشی کورنجه منبت اولورلر بوکا شاهددە اور مانلرده ظهور ایدن یانغین يېلرینك در عقب نباتات یتشدیر مسیدر اسکى فرون مولوزی اسکى چورک کیره مید و طوغله قىرنىدلری طوپرانغى منبت ایلدیکی حالدە بونلرک اصلی او لان چىك كىل بالعکس طوپرانغى قوتدى دوشورر .

انگلتره ده بعض اهل مراق قى كىلى طوراقلرك اوست

(شکل ۴۰ کىيل ياقجق فرون)

طبقه سنى ياقغله منبت طورا.
غە تحويل ايدرلر ايسەدە
كندولىينه پاك بهالى او تور.
دييچون بو صورتى توصىه
ايتمىز يالكز كىلى مارنى
(شکل ۴۰) شكلده كوستر.

يلان او جاقلرده ياقغله مصلح

مقامنده خفيف طوراقلره ويرلىسى اخطار ايده بىلورز .
مېل — بو اسم يالكز ياغمور صولرىنىڭ كتوردىيى طوراقلره
منحصر او لىيوب چوكندى طوراقلر چوقور بتاقيق سوقاق
وايرماق چامورلىرى دخى سوزىندى طوراقلردىن يعنى مىللەرن
صاييلور صولرك ايرماق و چايلىرك باصدقلرى تىلالىدە
براقدقلىرى مىللەر مركباتلىينه كورە مختلفدر مىلدە نىلك مىلى
اصلادا كورە ايستمز ايسەدە هر چايك مىلى بر دىكىدر بعض
مىللەر زىادە قوملى و پاك ضعيف او لىيغىندىن يالكز كىلى طوراقلرك
اصلاحنە مدار او لور .

چوقور و خندق چامورلىنده اكتىريا چورك نباتات واوافق
حيوانات بقايسى بولندىغىندىن هر طوراقي و هر محصولە كلور .
درە چامورلىرى ايوچە قورىيوب بىرسەدن اىكى سەنە يە قدر
آچىقىدە براقيلور ايسە پاك اعلا بىر كورە او لور سوقاق چامور .
لىرى ايسە يوقارىيە ذكر او لەمشدر .

ياغمور صولريله آقوب كلان ميلرده يانق طوپراق چوق
اولدېغىن زىكىندرلر بو ميللىرى باير دىبلرنده چوقورلر قازەرق
بركدىروب استعمال ايتىلىدە .

بىشنجى فصل مخلوط كوبىلر

مخلوط كوبىلر كوبىلر اوله بىاهجىك بىر چوق شىلىرى
بىرىئە قارشىدىمىن عبارتىدر چفتىجي كوبىلە آرار ايسە هىرىرده
بولور قۇسى اوكتىدەكى چۈپلىكى حولىسىندەكى چامورى كۆ.
مسىلدە بولنان پىسلەكى يولى اوزرىنده آقان چىركاب صولىنى چىشمە
لەعملرندەكى بىرىكتىدىي كۆي ميدانلىرنىدەكى چامورلىرى سوقاق
وچىت كنارلىرنىدەكى خىسىس او تلىرى كوررىيپانى شالغم قولزا اصمانلىرى
چاشور لەلمىرىنىڭ وحوضىلەك چو كەدىلىرى صو قامشلىرى شورادە
بورادە بولنان يوصونلر بنا مولوزى ئاماڭە التىدە چورىيوب
دوكلان كىرەمەيد و طوغالە پارچەلرى نباتات يەتشىدىرىميان چىلاق
طوپراقلەر هەركىسى بىزار ايدىن سوقاق چامورلىرى ايرماق و چاي
دىيىنندەكى قوملىرى كىرج اوجاقلرى يانىدىسى اور مانلىردە بولنان
اگاج طلاشى ايلە كومور توزى قورى يېراقلە لىشلر چورك
كۆكلەر بوزق سبزوات سپورندىلىرى يوك واسكى مشين پارچەلرى
فس قوندورە اسکىلىرى قوش توکى بويىنۇز طرناق سىدىك
قان چاشور و بولاشق صولرى او زۇم ارمود و الما جىرىلرى
چورك مىوه اسکى البىه و دها بعض شىلىك جىلەسى اعلا

کوبه‌در حالبو که بونلری طوپلایوب قوللانغه کیمسه تنزل
ایتیور کونلر اولور که کوی و چفتلکلرده انسان و حیوانک
هیچ ایشی بولنزر بولیله کونلری فرصت بیله‌رک اشبو سپورندیلری
طوپلایوب مخلوط یعنی قاریشق بر کوبه‌ییغینی یاپق ایشنان
کونلردن زیاده پاره قزانق دیکدر .

مخلوط کوبه چفتیجینک کوچک کوزه‌دیجی و یارد میسیدر
هر کسک الله چکبیلور او جوز بر کوبه‌در کوبه‌سی او لیان
بر چفتیجی دائم بولیله مخلوط کوبه ایدنگلیدر زیرا بو مخلوط
هر طوپراگه و هر محصوله الویر احتمالدر بعض کبری
چیفتیجیلر بو حاله کولر نه بأس وار وارسون کولسون الویر که
رنخبر ایشی کورسون زیرا قونشوسی بر آرابه کوبه ایدنور
ایسه مخلوط یاپله آکا مقابل کندوستنک اوچ درت آرابه و همه
اندن دها او جوز و دها قیمتدار کوبه‌سی او لش اولور .
چفتیجی بکر و عمرک یاخود قوسطی و بدروسك کولسنه
اهمیت ویر ایسه هیچ بر شی بجره میوب الی بوش قالور
حالبو که کندو ایشی کورمکله بکر و عمر و یاخود قسطی
وبدروسی خدمتنده بیله قوللانه بیلور .

هر بری بشقه بشقه کوبه اوله بیله‌جک شیلرک آیری آیری
استعمالی کوچ او لدیغندن بربینه قارشدیر لدیغی حالده فائده‌سی
چوق بر کوبه اولور مخلوط کوبه فدانلر ایچون متوع
اطعمه ایله طونامش سفره‌یه بکزركه هر بری کندو اشتہاسه کوره
کوکلریله ایستدکلری خی الور کرک عملیات و کرک نظریات ایله قول

وائبات او لمنشدرکه عموم نباتات بردلو ییمه جک ایله بسلمیوب
هر برینک کندویه مخصوص بر بشقه ییمه جکی اولدیغدن
برینک خوشلاغندیغدن دیکری محظوظ اولور حالبو که مخلوط
کوبرهده ایسه هرفدان ارادیغنى بولور .

ایمدى حبوات یعنی قره ترکه ایچون اک اعلا مخلوط شوندن
عبارتدر ۲۰—۱۵ پارمق یوکسک برقات طوپراق ییغیلوب
اوزرینه قاریشق بیکر واينک کوبرهسى یاپلور بونک اوزرینه
ینه برقات طوپراق ییغلدقدن صوکره اوسته زیاده جه چاشور
ويا معدن کومورى کوللری یاپلوب اوزرى بر قاج کورك
طوپراق ایله اورتیلور بعده قیرق ياخود يانق كمیك وايرى
قوش توکلری اسکى صیوه صنانی چامورى چورك قورى اوت
واينک مايسى قونیلور بونلرک اوزرینه برتبلق طوپراق واوسته
براز اسکى ياخود يكى کوکرجین وطاوق ترسى ودھا اوزرینه
قولزا شالغم قره بوغدادى صمانلىرى وينه طوپراق صوکره
گيرج دھا صوکره چورك ياخود خرده کيرهميد طوغله
پارچەلری بونک اوزرینه صيغير ودھا اوزرینه بیکر کوبرهسى
ینه طوپراق واوزرینه کول وينه يانق ياخود خرده کمیك قوش
توکى وسائله قونیلەرق بويى اكى نه قدر اولور ایسه اولسون
بوصورتلە ییغین بريحق ارشون قدر یوکسلديلور بونكلە برابر
مواد مذکورەنک برايکىسى بولنۇز ایسه بولنانلار ایله اكتفا اولنور
فقط جملەسى بولنور ایسه دھا اعلاذر بر مخلوطك مرکباتى نه
قدر چوق و مختلف اولور ایسه او قدر ايودر بردە ییغى بىر

کونده یاپوب بتزمکه محیوریت یوقدر الله چکدجکه یواش یواش
یاپیلوب آمال ایدیلور لکن هر ایکی یاخود اوچ طبقه تمام اولدجنه
اوزرینه زیاده جه حیوان سیدیکی یاخود چاشور و بولاشق .
صوی دوکیلور ییغین بتذکدن صوکره اوستدن اشاغی طوغری
برقاشق ایله چوقورلر اچیلوب کویره صولری ایدینلدجکه
طولنجه قدر صواریلور و صوی چکدجکه بر قاج دقیقه صوکره
ینه صواریلور وهکذا ییغینک اوزری کولله تخته یعنی ارتق
صوقبول ایتمز درجه یه کلتچه قدر بو یولده عمل اولسور
کون صکره ینه صواریلوب اوچ درت ای حالیله براتیلور
بعده قوری وصیحاق برکونده ییغین قازمه ایله ییقیلوب الی
اوستنه کتوریله رک ایوجه قارشدیرلدقدن صوکره قوریق
ایچون برهفته قدر هوایه ترک ایله صوکره ترلازره کوتولوب
کوچک کوچک کومه یاپیله رق بعده یاپیلور شو ۳—۴
آی ظرفده ییغینه طوقلمیوب استعمالندن برهفته اول قارشد .
یریلوب ترلایه ویرمیلیدر .

حیوانلره یدیرمک ایچون شالغم طورپ کبی اعلا وقوتلی
کوکلر استحصلالی مطلوب ایسه آتیده تعريف ایده جکمنز مخلوطی
یاپیلیدر شویله که اینک جنوار ترسی تورب یاخود آگاج کوللری
مخزن طورانگی مولوز طوغله کیره مید قرنديسی چورک کوک
سوقاق چاموری نجاست و کیرج بربینه قارشدیریلوب ییغین
یاپیلور فقط انسان ییه جکیچون اولور ایسه کوکلرک طعمنی
تفییر ایدن واکراهی موجب اولان نجاست قارشدیرماملیدر .

بعض يرلرده نجاست دخى قوللانيلور ايسهده اورالرده
اصول وعادت ايكنجي طبیعت اولىغله بردىيە جكمز يوقدر اما
انسان نجاستى قارشديرلىيان كوبرهنك سبزوا تى اعلا اولەجىفندە
شېھە يوقدر .

پاتاهه اىچون سرت وقتى طوبراقلەر مخلوط كوبره اليرمن
مكىكە بو مخلوطلەر قاطر طرناغى فوندە وساز بدنلىرى قارشديريلە
شو حالدە طوبراق كوشىوب قبارى بىردى اوچىلە بىان ايتدىكىمىز
كېي پاتاهه دىكىلە جىك ترلاڭلاره اىرى يعنى صمائى كوبره ويرمك
ايچاب ايدىر فقط طوبراغى خفيف ايسە او لوقت مخلوطلارك
فائەدلەرى اولور اوپىلە خفيف طوبراقلەر آتىدە ذكر اولنان
مخلوط دها ايو يرار ،

ايچە آخور كوبەسى چاير چوركى تورب كولى نجاست
خدق وچوقور چامورى وھر نوع نباتات سپورندىسى آچىقدە
قارشديريلوب او زون طار واوستلىرى بالق صيرتى كېي يېغىنلەر
ياپىلەرق چورىينچە قدر اىكى اوج دفعە بوزىلوب قارشديريلوب
بعدە قوللانيلور .

قولزا بستانى ويبانى شالغم كېي ياغلى و آز ياشابان نباتات اىچون
غايت ياغلى كوبره لازمەر بوكى نباتاتھ قيون كېي كوبەسى
نجاست باغر صاق حيوان لشى اىرى قوش توكلرى او فاق يوڭ
بىجاورە مشين اسکى كېي پارچەلەرى ياغخانە پوصەسى بىكىر
طرناغى كىرجى ياخود كىرجىلى طوبراق چامورلارى براز آلچى
طوزى تورب ياخود او دون كولى چۈرك چاير درە قومى

وکیرج او جاقلوری فضلاتیله مخلوط کوبره ویریلور بونلرک بعضی اکر مکن ایسه جمله‌سی استعمال اولنور هر حالده بجاوره و بز قرقدیلری آکسیک او نامالیدر انک ایچون بونلر لزومی شیلر اولدیندن کوبولوره اسکی یوک اتواب و چورا بلری یبانه اتیوب استعمال ایمک او زره حفظ ایتلرینی توصیه ایدرز بو مخلوطی دخی اولکی ییغینده بیان ایلدیکمنز کبی قات قات طوبراق ایله ییغین یا پوب کوبره سیدیک بولاشق و چامور صولریله بر قاج دفعه صولامق لازمدر .

کلهم بوسا اخراج اولنان نباتاته بونلر و خصوصیله امبربارس کوک بوسا وجهری فدانلری کیرجلی طوبراقلردن محظوظ اولور کرچه امبربارس کوک بوسا کیرجیز طوبراقلرده دخی بیویوب ایو یتشور ایسه‌ده بویالری آز وطنق اولور آنک ایچون بوسا فدانلرینه ویریلان مخلوط‌لرده زیاده کیرج بولنچ اقتضا ایدر بو مخلوط‌لر دخی آخرور کوبره‌سی طوبراق سوکش کیرج معدن کوموری کولی کیرجلی مارن و سوقاًق چامورلرندن یا پیلوب صیقه‌جه صولانور .

اکمه چایرلره الوریشلی مخلوط اینک و طوکز فشقیلری دیری کول الجی توزی سوکش کیرج قوروم بیانی اوت یانش کیک و کمیک کوموری و طوبراق‌دن مرکب اوللیدر بونلرک مقدارینی تعریف اقتضا ایمک زیرا برندن از دیکرندن چوق قوئیلور ایسه بائس یوقدر اشبو مخلوط قات قات ییغىل‌لردن صوکره کوبره صوینی و یوقاریده ذکر اولنان سائز صولر ایله

بولجه صولاندقدن صوکره استعمالندن ۲—۳ هفتہ اول چاپه
ایله قارشديريلوب قوللانيلور .

خدائي مر عالريچون زياده طوکر ترسی قولزا يبانی شالغم
واکین صمانلری اينجه قوم کيرج او جاغنى جروفی ايله بر مخلوط
ياليوب بعده او لکندن دها آز براز کيرج و بر مقدارده العى
بوزق قورى اوت صيغیر کوبرهسى و چوچقە آجاج وتورب کو.
للريله خفيف طوراق علاوه ايديله رك قارشديريلوب اراسره
صولانوركه ۵—۶ اي طرفنه اعلا کوبره اولور .

خدائي چايرلره بو کوبره دن ايلك دفعه مارت ابتداسنده
واوتى بچلدكден صوکره اينكىنجى يه قوت ويرمك ايمچون بر دها
ويريلور . چايرلينه اهميت ويرن چيتفتىجىلر بونلره
کوبره ويرمكدىن کيرو طورميوب ايشتميان طوراق سوقاق
شهر خدق وچوقور چامورلىنى کوبره وکيرجە قارشديره رق
استعمال ايتىلدير چامور بولغىيان يرلرده مر عالرە ويريله جڭ
کوبره ينه مر عالرده بولنور .

شوپلەكە صوک بهار او اخرنده چىت واغاچلرک كولكلەرى
آلتىدە طوراغلۇق قانبورلىشوب تو مىسلىنىكى محلى قازەرق چىقان .
طورانىالوب کوبرە يه قارشديره رق يېغىن يالپارلر بوقارق طورا.
غڭ اىولكى مر عالرده او تلايان حيوانلر كونشىك صىجاڭندىن كندو.
لەرنى مخافظه ايمچون كولكلى يرلرده ياتدىقلرى جەتلە او رادە
بر طاق کوبرە وسىدىك براقلىيدىر كرچە بو کوبرەر او رادە
براقلىميوپ قالدىرييلور ايسەدە صويى طوراقده قالدىغىندىن او

طوبراق منبت اولور وچایرلری کوبرهملکه پك ایو کلور .
برده حیوانلر کولکمک یرده بیتن اوتی دخی ییز لر چونکه
کولکمک یرده بیتن اوتلر کونشلی یرک اوتلری قدر لذیذ
اولدیغندندرکه حیوانلر کونشلی یرک اوتحی ترجیح ایدرلر
بو جهله اوتی دخی اوراده قالوب کندو کندویه بر مخلوط
تشکیل ایتمکله بوندن کولکه لی یرلدە یاپیلان ییغینلر کوبرهلرک
اک ایو واوتلیسی اولدیغندن وچایر و مرعالرھ صانلى کوبرەدن
زیاده ایو و چورک کوبره یرادیغندن اشبو کولکمک یردن
النان طوبراغه قیشدن اول کوبره قارشدىریلوب قیشین
مساعد هوالرده بر قاج دفعه التی اوسته کتوریلەرک طوبراق
کوبره ایله ایوجه قارشدىریلور مؤخرآ کانون ئانى صوکنده بو
کوبره یه سوکمش کىرج علاوه اولنور .

شباط اور تەسندە بو ییغینلر معايە کوتەریلوب اولا اوافق
اوافق کومەلر یاپلەقدن سوکرە بر دوزییە چایرک اوزرینە
یاپیلور بواسول اولقدر نافعدرکه آزدن ٩ سنه ده بر چایرلرە
بو يولده کوبره ویریلور ایسه پك برکتىل محسولى النور .
فرانسەنك شەمال طرفلرنده طوبراق چایر و کىرج ایله
قارىشق بر مخلوط یاپارلرکه هم ساده قولاي و همده پك فائىدە .
لیدر قورى کول چامورلرینە کىرج قارشدىریلور ایسه اعلا
بر مخلوط اولور بو حالدە ١٠٠ ده ١٠ کىرج و ٩٠ کول
چامورى قات قات ییغىلەقدن ٣—٢ کون سوکرە برى بىرینە
قارشدىرلىلیدر بىكىدېریلور ایسه کىرج قاتىلاشوب كوج اينجلور .

سازلر دخى چاير ايله طبقه طبقه يېغىلوب هر طبقه اوزرىنه
كىرج صوپى دوكلور ايسه ۳—۴ آى ئىرفانلىق دايدىن بىزىزىتىن
مخلوط استحصال اولنور ۲ انبار كىرج ۴۰—۵۰ انبار اوته
كافيدر .

دردنجی کتاب آچهملر بیاننده در

ملکتمزده منبت اراضیدن دها پك چوق يوز وچوراق خالی اراضی بولنوب بواراضینك اکتى سهولتاه صبان ايشلر كوزل منبت يرلر اولدیني کې بعض يرلرده دخى طاش چالى وپرناالق کې اوافق آغاچلر بولنور واڭز يرلرده دخى كايتلو اراضی طورغون ياخود موقت طاشغين صولاتىدە قالور اشبو كتابىدە بومتللۇ طاش وچالى ياخود صو ايله مستور اراضىي بواويغۇ. نىزاقلىرىن قورتاروب منبت وايسىلە تىلالىرە تحويل اىتىك اصو. لىدىن بىحث ايدەجىز.

اکثر ولاياتىدە حيواناتە مخصوص اولان مرعا وبالطەلقلىرى ايلە مىرى اورمانلىرنىن بشقە مزرۇع اراضىنىڭ همان بش مثلى قابل اصلاح يوز وخلالى اراضى واردە بونلۇ محللارنجە معلوم اولدىغىندىن موقعلىرىنى تعرىفە حاجت كورەمىسوب شوقىدر دىرزەكە هەرقىنى مملكتىدە يوز وخلالى اراضى زىادە اىسە اوەملەكتە او درجه قىيرىدر آچهملر اىشىز عملەيە ايش بولدىردىدىن بشقە ھەم خلقى وھىدە مملكتى زىنكىن ايدىر آچهملرى كرك حکومت واهالى وكرك صاحب اراضى ومستأجر آچدىرسون ھەحالدە مملكتىڭ ثروتنە واهالىنىڭ سعادتىحالە ئاك بىوڭ برا واسطەدر اىشە بوندىن طولايى يوز وخلالى يرلرگ اقتدار دائىرەسىنە آچىلوب

منبت ترلا حاله کتورلىسى پك بىوك برمىئىه اولدىغىدن وخصوصىلە بوعملیات اراضىنىڭ طبیعت ووسعته وچتىجىنە قوت ثروت وذكاوتلىرىنىڭ درجه سنه كورە يايپىلە جىفدىن بومىئىلە في صورت مخصوصىدە ايکى فصلە تقىيم ايدرك بشقە بشقە ذكر رتفصىل ايدرەز .

برنجى فصل آچەلر

يوز و خالى اراضى و قيراج يرلرده بولنان بىانى و يىانى اوت و فدانلىرى و طاشلىرى سوکوب دفع ايدرك زراعت ايدىلە جىڭ حالە كتورمكە آچەمە تعېر اولنور .

آچەلرده باشلىجە كوجىلەك ويرن اوچ شىدر برنجىسى طوبراقده بولنان آغاچ و فدان كوكلىرى ايكنجىسى طاش چاقل پارچەلرى اوچنجىسى طوبراغك يوزىنده بولنان طورغۇن صولىدر طوبراغك بومىللو طورغۇن صولىدرن تىپھىر اصولى فصل ثانىدە بىان اولنە جىقدەر .

براراضىي آچق اىچيون اوواراضىنىڭ موقع و طبىعىتى وايشىنىڭ چوق و آزالىنى كوز اوكتە التوب اكا كورە ايشە مباشرت ايتلى ياخود وازىچىمىلەر مىلا طاغ تېسىنە طوبراقسىز طاشلىقلرى و غايت اوچورم يرلىرى زراعتە يرار حالە قويىق اىچيون خرج ايدىلە جىڭ امك ومصرف فائەتسە تقابل ايتىمە جىكىندن او يىلە يرلىرى آچقىدىن صرف نظر اولىخىلىدر بىرر و لوکە

اسکیدن زراعت اولنان بیوک برچفتلک یقیندە اولسە ولازم
اولان اشیا ادوات و عمله دخى بولنسە عملياتى صورت مطلوبەدە
اجرا اولنۇز ايسە آكتۇرماڭ بىلە ئەتكىزىن يەرى قازمۇق ايلە بیوک تىرلاڭ
ايشه كىنە زىرا مصرف ايمكىسىزىن يەرى قازمۇق ايلە بیوک تىرلاڭ
آچق ايستمك عىشىر واقعا قاطر طرناغى ساز و فوندە لقلر
يالكىر ياقىلوب آچلىقدن صوڭرە كۆپرە ويرمكىسىزىن برايىكى دفعە
چودار قورە بوجادى ياخود پاتانه ئەبىلور ايسەدە بونلۇك قىمتى
امك ومصرفى اوەدە يەمن .

برده يېنى آچلىمش براورمان و قوريدىلش اسکى باتفاق
ياخود اسکى چايلىق سورىلوب اكيلور ايسە بوكىي طوبراقلىك
طېيىتىلە منبتلىكىندن ناشى برقاج سەھ مەحصۇل ويرەبىلور ايسەدە
طوبراغى يېكىدىن ۱۰ — ۸ سەھ دىكلىنديرمك اقتضا ايىدر يوخسە
حاصلات ويرەمن اكىچە جزئىي وضعىف حاصلات ويرەمن
فوق العادە بىر حال اولوب كۆپرە ويرىلدەجە هەحالدە اوەطۇ.
پراغك بىتون بىتون قوتىدن دوشەجىكى دركاردر .

كىرك چفتلکه يېنى اراضى تدارك ايمك و كىرك نوبت زرع
ايچيون تىلا حاضرلىق مقصدىلە اولسۇن اورتە حالدە طوبرا .
قلرى آچوب قوئە انباتىيەسىنى مەحافظە ايمك مصارفىنى پشىنا
حاضرلىقە متوفىدر كۆچك چفتىجىلە بويىلە بیوک ايشلە يرامن
بويىلە يېلىك مصارفە تەخمل ايدەميانلار بوكىي طوبراقلىرە خشى
تەخملار خصوصىلە يەراتخابىنە كۆجلەك كۆستەميان چام تەخملارى
امك ايلە اصلاح ايدەبىلورلر .

حاصلی بر چفتچی حیواننە کوره ترلا آچیلدر آچەجفی
ترلايی کوبرەلەمیەجك اولدینى حالدە فائەدەسى دوامىز اولور
بوقدىرەدە انك اىچون يكىدىن ترلا آچق مصرف وزحتىدىن
اپسە يوغۇن ترلا لارىنى کوبرەملک دها اولادر بىرە آچىلەجق
يوز يرلىك التىدەكى طېقەلرىنىڭ نە جنس طوبراق اولدینى
بىلمك اىچون اك اول بورغۇ ايلە يوغىسە مەكىن مرتبە قازمە
ايلە آزدىن ۲ — ۳ آرشۇن قدر بىردىك وياچوقور آچوب
الىتى معایىنە اىتمك اقتضا ايدىر زىرا اولە بىلوركە يوزدەكى طوبرانى
قوم مارن ياخود كىل طېقەلرى اوزرندە بولنسۇن ياخود
يوزى قىي كىل بولۇبىدە آلت طېقەسى قومدىن عبارت اولسۇن
بويولەدە آچەلردىن بىوك فائەدە کورىلۇر فقط اوست طېقەنک
آلتى صو صورمن كىسمە طاش وقىي كىلدىن عبارت ايسە بونلىرى
قىروب آچوب طوبراغك يوزىنە كىتۈرمك وبوصورت ايلە امكىنك
فائەدەسى تأمين اىتمك لازمىدە آچىلەجق ترلا اسکى مەعا ياخود
پىناللىق قىراج يرلىر ايسە اولا آغاچ وياوتلىرى چىقاروب آتىدە
تعريف اولنەجفى وجەلە ياقق لازمكلۇر .

آچەلردىن چىقارىلەجق چاير تىزكارى ايلرۇدە کوبرە
يرندە قوللۇنق اىچون غىر منتظم پارچەلەر كى كىلىوب آخر
کوبرەسى ياخود كىرج ايلە يىيغىن يايپىلەرق چورىينىجە قدر يرندە
براقىلۇر وبواثنادە چىقارىلان چايرلىك يرى برقاچ كە قازىلۇب
صوڭرە اشبو يىغىنلەردىكى مخلوط اوستە يايپىلەرق طوبراق ايلە
ايوجە قارشىدىرلىلۇر .

صيان ايله تسویه اولنه حق آچه‌لر — آچه عملياتي غيرمنبت طوبراقلى منبت وزراعته صالح بـر حاله كـتور مـكـدن عـبارـتـ اـولـهـ يـغـنـدـنـ قـورـتـهـ دـوـزـلـقـهـ كـيرـيزـمـهـ يـاقـهـ وـكـوـبرـمـلـهـ وـنـوبـتـ زـرـعـ كـيـ خـدـ متـلـرـىـ دـخـيـ بـوـعـمـلـيـاتـهـ دـاـخـلـ اـيـسـهـ دـوـنـلـرـ فـصـلـ مـخـصـوـصـلـارـنـدـ بـشـقـهـ بـشـقـهـ ذـكـرـ وـتـفـصـيـلـ اوـلـنـدـ يـغـنـدـنـ بـوـرـادـمـكـ آـچـهـ فـصـلـنـدـ يـالـكـرـ طـوـبـرـاـ.ـ غـيـ كـوكـ يـبـانـيـ اوـتـ طـاشـ وـسـائـرـ مـانـعـلـرـ دـفـعـ اـيـلـهـ تـمـيـزـلـكـدنـ وـطـوـبـرـاـغـنـكـ طـيـعـتـهـ كـورـهـ مـصـلـحـاتـ عـلـاـوـهـ سـنـدـنـ بـحـثـ اـيـدـ يـاهـ جـكـدرـ.ـ آـچـيـلـهـ حـقـ اـرـاضـيـ اـسـكـيـ بـرـجـايـرـلـقـ وـيـاـآـزـ مـقاـومـتـلـيـ بـعـضـ نـباتـاتـ خـسـيـسـهـ دـنـ عـبـارتـ اـيـسـهـ صـيـانـ اـيـلـهـ آـچـقـ قـابـلـدـرـ بـوـمـقـولـهـ يـرـلـرـ بـرـنـجـيـ دـفـعـهـ صـيـانـ اـيـلـهـ سـوـرـيـلـهـرـكـ نـباتـاتـ كـوـكـلـرـ يـوـزـهـ چـيـقارـلـدـقـدـنـ صـوـكـرـهـ تـكـرـارـ چـيـلـنـهـامـكـ اـيـچـونـ بـرـيـاخـودـ اـيـكـسـهـ دـفـعـهـ دـفـعـهـ سـوـرـيـلـورـ وـبـوـعـمـلـيـاتـ كـانـونـ اوـلـ وـثـانـيـ يـاـخـودـ شـبـاطـ وـماـرـتـ آـيـلـرـنـدـ يـاـپـيلـورـ اـيـسـهـ چـونـكـ اوـمـوـسـلـرـدـ طـوـبـرـاقـ يـاشـ وـطاـولـيـ اوـلـهـ جـفـنـدـنـ قـوـلـاـيـ اـيـشـلـنـورـ .ـ

صيان ايله آـچـيـلـهـ حـقـ آـچـهـ تـزـكـ تـزـكـ وـكـيـشـ اوـلـكـ اوـلـكـ آـچـيلـورـ آـكـرـ تـرـلاـدـهـ طـورـغـونـ صـولـرـ وـارـ اـيـسـهـ اـبـتـداـ تـرـلـانـكـ آـلتـ كـنـارـنـدـهـ بـرـبـيـوـكـ خـتـدـقـ قـازـوـبـ بـعـدهـ اوـلـكـ وـاـكـرـلـرـ اـكـاـ طـوـغـرـيـ آـچـيـلـهـرـقـ صـولـرـ اوـرـايـهـ آـقـيـدـيـلـورـ .ـ

دور اوـلـانـ اوـتـلىـ تـزـكـلـرـ كـافـيـجـهـ قـورـيـدـيـنـيـ زـمانـ خـزـيرـانـ اـيـخـنـدـهـ يـنـهـ بـيـوـكـ خـتـدـقـهـ طـوـغـرـيـ بـرـكـرـهـ دـهـاـ فـقـطـ اوـتـلىـ تـزـكـلـرـ طـوـبـرـاقـ آـلتـهـ الـوـبـ سـتـرـ اـيـمـكـ اـيـچـونـ اوـلـكـنـدـنـ دـهـاـ درـيـنـ سـوـرـيـلـورـ اـقـضـاـ اـيـدـرـ اـيـسـهـ دـيـشـلـيـ سـوـرـكـيـلـرـدـنـ اوـزـرـيـنـهـ بـرـدهـ

سورکی چکیلور مارتده اوچنجی دفعه برصبان وینه سورکو
چکیلوب طوبراق کاملاً اوتلدن قورتاریلور و همده کافیجه
اینجه لنور .

آچهله تسویه ایدلادکدن صوکره مارت آکینلری آکیلور
ایسدهه آکثريا اکیندن صرف نظر اولنوب طوبراق ایوجه تمیز.
لئک ایچون یازک صوکنه قدر ترك ایدرك صوکره ینه صبان ایله
سوررل فقط بزه قالودایسه بوش ترك اولنه جنی یرده داعماً چاپه لمق
اقضا ایدن پتاهه شالغم یاخود بونلهه ممائل شیلر دیکمک
مناسبدر زیرا طوبراق تمیزلندکدن بشقه خیلی حاصلات دخی
النور .

یکیدن آچیله حق بومتللو طوبراقلرده مستعمل صبانلرک
جنس وقوتلری حفر تراب کتابنده تفصیلاً بیان اولنه جقدر.
طوبراغی کيرج ایله قارشدیرلدينى زمان صيوه خرجي اوله.
بیله جك قوملى طوبراقلر اك قىصىر وغير منبت طوبراقلردر
بوکى يرلری منبت ايتک ایچون صبان ایله اولا اوک طرفدن
سوريلوب اون بش کون صوکره ياك طرفدن بردھا
سوريلور و برقاچ کون صوکره صبانك چىقاردىنى فوندەو چاير
کوكلری آتىم آتىم يېغىنلر يايپىلەرق ایوجه قوريدقىن صوکره
ياقىلوب کوللارى آچىلان ترلا اوزرىنه يايسلور بعده طوبراغه
آخر كوبىرسى ويريلوب قىشىن حالىله ترك اولنور .
شباط یاخود مارتده بوکوبىره ايلك صبانك اىزى اوزرىنده
ینه صبان ایله طوبراغه كوملوب یازين قره بوغداي وصولى بھار

چودار آکیلور ویریله جک کوبره ده برمقدار کمیک توزی ياخود
قوش ترسی بولنور ایسه دها اعلا او لور .

بوکی طوپراقلره باشليجه لازم او لان شی زياده کوبره
ويرمکدر هر سنه اينك ياخود طوکر کوبره سی بولنفر ایسه
اراصره يشيل کوبره لری سوکمش کيرج ايله قارشدير ووب
ويرمک لازمکلور ويرلنر ایسه ۳—۲ سنه صوکره طوپراق
قوتدن قالوب اسکی حالته ڪتولسی مشكل او لور مارن
ياخود کيل پك درين دکل ایسه بونلر اخراج ايله برسنه
ياخود اون سکر آئی قدر آچيقده براقيلوب قومی قيلشدير مق
ايچون بل ويماچا به ايله اراصره قارشدير يله رق آزار آزار
استعمال او لور بويله يرلره چام وکستانه آغا جلري پك اعلا
يرأشور .

اولکيلدن آز قوملى و فونده ساز آکرلتى او تي قامش
ونجيليه نباتي ايله مستور طوپراقلر رطوبتلی و چاقيللى ایسه
صورى چكلمك ايچون خدقىر آچيلوب ايرى بىوك طاشلىرى
قالدىريله رق قورى او تلىرى يشيللىنمزدن اول صيحاچ بركوندە
آتش ايله ياقيلور فقط ياقيله جق يرك حدودىنى ايلرو چمامك
ايچون دقت كر كدر .

ديديكمز ڪې ياقىقدن صوکره او كوز صبانى ايله
طوپراغى كريزمه ايديلوب آچىلان ترلانك بېرىنىه
— ۱۰۰ — انبار سوکمش کيرج ويريلوركه بوجله هم
طوپراغك اكشىلكى كيدريلور و همده صوانلى قوم ايله كسمىده

بولنیان کیرج علاوه اولور بعده طوپراق کیرج ایله ایوجه
قارشمق ایچون هرجهتی سورکی ایله سوریلوب یولاف انگلیز
چیمی یاخود بیاض یونجه آکیلد کدن صوکره طوپراغک یوزی
مردانه ایله باصدیزیلور یولاف الندقدن صوکره یرنده قلان
چایر اوچ سنه قدر حیوانلره او تار تیلور و بو ائناده فدانلرک
بدن و کوکلری چوریمه جکندن اندن صوکره آچه متنظم
نوبت زرعه قوینیلور .

بعض یرلرده اسکی فوندہی چایر ایله برابر یچه رک
حیوانلره یتاق یا پارلر و فوندہ یکی و تازه ایسه صبان ایله طو .
پراغه کو مرلر بوعملیات آکثريا صوک بهار و قیشده یا پیلورکه
او زمان عمله اجرتی اهوندر . یالکر فوندہ لغٹ آتنده توف بولنور
یاخود ترلانک یوزینک تسویه سی مطلوب اولور ایسه طوپراق
بل ایله قازیله رق توف یوزه کتوریلور عکسی حالتده عادی
بر صباندن صوکره التنده کی طوپراغی یوزه کتور مکسزین اینجلدر
یرالیتی صبانی ایله سوریلور بواسویل هم سهولتله و همده آزمصرف
ایله وجوده کلور .

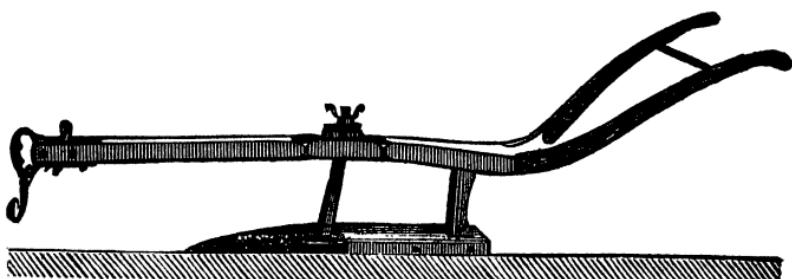
بو آچه لره ایلک سنه کوبره می چودار یاخود پتاهه اکرلر
بعض محللرده دخی براز قوش ترسی ایله اسپر کول زرع
ایدوب یرنده حیوانلری او تار دقدن صوکره چاودار بر اقویلر
پتاهه یولاف و کتان یکی آچه لرده پک کوزل یتشور .

نوبت زرعی چودار ایله باشلايان آچه لره صوکره کوبره
ایله یولاف یاخود یونجه اکرلر و پتاهه ایله نوبت زرعی باشلايانلره

پتاهه دن صوکره کوبره ویرک چودار زرع ایدرلر .

بعض محلارده دخی یوزو خالی صوانلى کيلى طوبراقلرده بولنان سپورکه فوندهمى ساز و پرلالقلر قىشە يقين طربان ايله يچيلوب اوچ سنه دن دها اسکى ايسه او دون يزندە قوللانىلور آكى يكى وتازه ايسه حيوانلره يتاق يايپيلور برياغموردن صوکره بىوك قريغۇن صبانە التى او كوز قوشىلەرق ۳۰ پارمق قدر درين آحيلور وبو عملياتە بتون قىشىن دوام اولنور اثنای عمليا . تىدە بىنناشىمە قازمه ايله صبانىڭ تصادف ايتدىكى او زون قى وقوى كوك وسائل انكلەرى چىقارر .

يازىن يعنى تۈز واغستوسدە ينه برياغمور عقىننە آچەنك بوينه تىبور سوركى چىلوب بعده آكە (شىكىل ۴۱) صبان ايله اون

(شىكىل ۴۱)

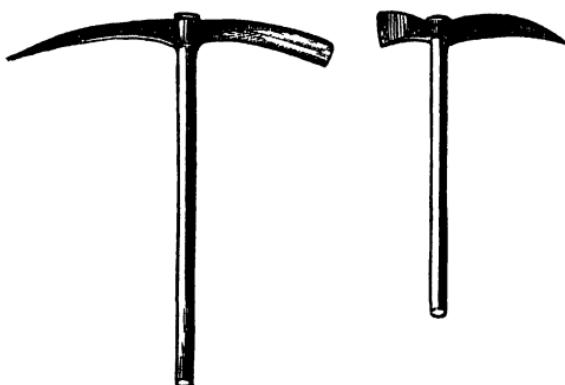
بىش پارمق درين سوريلور - ۸ - ۱۰ كون چىدكىدە ينه آكە برسوركى چىلدەكىن صوکره مىدانە ايله تىزلىرى ازىلور وينه سوركى چىلوب طوبراغنى ايجىلدىلور .

بعدە بوصبان ايله اولكى حدانىڭ عكىسىنە يرى سوريلوب برسوركى دها كىزدىلور . اندىن صوکره بىنچى دفعە قولزا

آکیله رک مخصوصی اخذ ایله قره بوغدادی و بیاض خردال آکیلوب
چیچکه کلدیکی آنده صبان ایله طوپراغه کوملور ایکنچی دفعه تک
صبان ایله کوبره لی بوغدادی اندن صوکره ینه اولکی کبی یشیل
محصول آکوب کومرلر اوچنجی دفعه صوک بهارده کوبره لی بور.
چاق ایله قیش یولاف آکوب اوت یرنده بیچرلر آرقمه سی صره
اولکی کبی کوبره ملک ایچون یشیلک زرع ایدرک دردنچی سنه
کوزل صناعی چایر یا پار.

آجیلان ترلانک خدای مرعا اولمی مطلوب ایسه کوبره لند.
کدن صوکره اولا یولاف یاخود یونجه آکیلوب ایکی سنه
حیوانلره یدیریلور بعده قولزا اندن صوکره ینه کوبره نوب
یولاف آکیله رق نهایت کندی حالته برائقیلور.

ال آچه لری — چوق بیوک اولیان اراضیده کرک خدق
آچق و کرک قالینجه طاش و آغازلری چیقارمچ ایچون استعمال
اولنان التلر (شکل ۴۲—۴۳) شکللرده کوستریلان فازمه لردر

(شکل ۴۲)   شکل (۴۳)

اکر طوپراقده قورى وقوتلی کوكلر يوغىسىه (شکل ۴۴) شكلده اولان چاپه دخى بو خدمتى كورمه بىلور . بعض يرلرده قازمه وچاپه يرينه (شکل ۴۵) شكلده اولان ايکى دىشلى بربل استعمال اولنور بونك دىشلىرى ۱۰ پارمق اوزون وبن پارمق قالين و ۲ يچقپارمق قدر كيшиش اوlobe ۳۵ ياخود ۴۰ پارمق قدرده بر صاپى واردربوالت ايله بر ايشجى هاناياقده طوردىنى

حالده ايشلي بىلور و ۵ —

۱۰ پارمق طوپراڭ

ايچىھە ساپلاندىييچون

طوپراق دها چابوق

آچيلور آز درين آچەلرده

بوبىل قازمه وچاپەلرە

مرىمحدىر .

اسكى چايىلىرى سو . (شکل ۴۴)

ڪوب ياققده برآدم پك زياده يورووله (شکل ۴۵)

جىندىن بو ايشدە اكتىريا ايکى يناسىمە قوللانورلار وسوگىلەجك

چايىرى مناسب مسافىدە اولكلەر تقسيم ايدرك اولا چىم

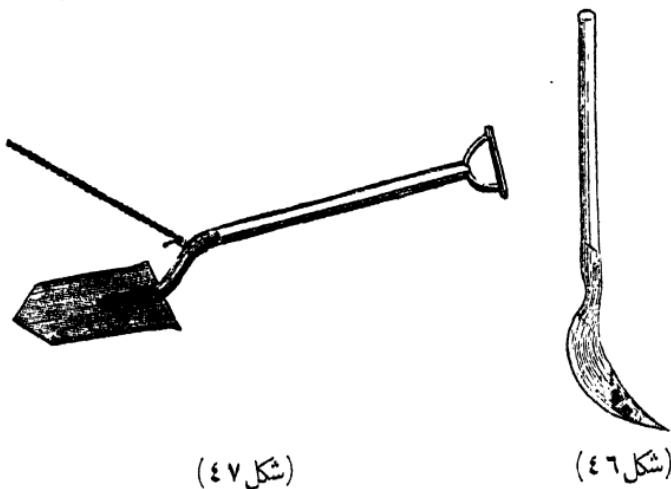
كىكىسى ايله (شکل ۴۶) كىوب بعده تزك بلى (شکل ۴۷)

ايله قالدىرلار اشبو تزك بلنك صاپى نهايتىدە چىوپىلى خلقە يە

بااغلى ايچىھەنگىز برى چكوب دىكىرى صاپىندىن طوتوب

ايتەركىچىن سبان كې ادارە ايدر .

اوافق آغاجلری کوکلرندن اخراج ایچون (شکل ۴۸)

(شکل ۴۷)

(شکل ۴۶)

اوزون بر قول استعمال اولنور مذکور قولك بر او جنده اوچ

(شکل ۴۸)

دیشلى وغايت حڪم وهر ديشى ۲۰ پارمق قدر اوزون برجتال او لوب ديڪر او جنه بر اورغان با غلانور کوچك آغاجك اك زياده قوتلى اولان يان کوکلری کسييلدكден سوکره مذکور چتال کوکل الته صوقيلوب ولدى الحاجه الته بerde طاقوز قونيلوب ديڪر او جى اورغان ايله اشاغى چكىدېجە چتال آغاجك کوکنى يوقاري قالدىررق طوپراقدن اخراج اي درمذکور چتال

شکله عادی برشی ایسه‌ده کوره‌جکی ایش بیوکدر .
 اکر آگاجلر بیوک ایسه اطرافنده درین بر خندق آچیلوب
 تصادف ایدن کوکلری کسیلدکدن صکره آگاجک ممکن مرتبه
 تپسنه یقین با غلانيه حق او رغان ایله چکیلوب دویریلور ياخود
 آگاجی دیندن قطع ایدوب صوکره فازمه ایله کوکلری چیقا .
 ریلور لکن اولکی تعريف دها اهوندر .

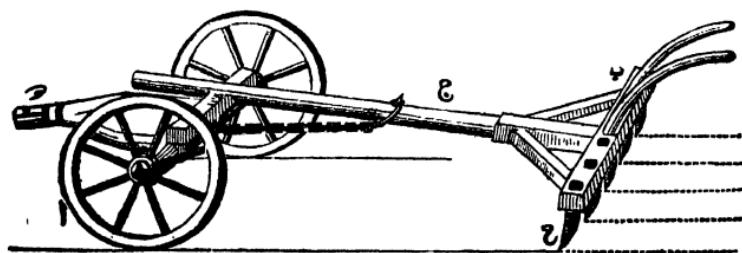
طوبراق ایچنده بولنان طاش قیرقلری دخی تسویه‌یه مانع
 او له جفندن بو طاشرلری صبانه ایلشميجه‌ک سورته‌ده درین
 کومک ممکن دکل ایسه فازمه ياخود باروت ایله قیروب بنا
 و بوللرده استعمال ایدرلر فقط باروت ایله قیرمق هر کس
 ایچون تمکلکلی اولوب بعضاً اربابنی دخی بولق مشکل ومصرفی
 او له جفندن آکثريا طاشرلرک او زرنده قوتلى بر آتش ياقوب
 ایوجه قیزدقدن صوکره درحال او زرینه صوغوق صو دوکوب
 بیوک و آغیر چکیچ ایله قولایچه پاره‌لنور .

ایکنجى فصل طوبراق احراقى

طوبراغك اصول احراقى — آچەلرک کرک يوزندن و کرک
 التندن چقاريلان نباتات و کوکلر يالکز و يا طوبراق ایله برابر
 ترلانك يوزنده ياقلدينى کې ساده طوبراق دخی بر قاج اصول
 او زره احراق او لنور بوندن مقصد ایسه طوبراغك ایچنده
 بولنان فاكوك و تخلرى و مضرتلى بوجك قورد ويومورطه .
 لرينى دفع وهلاك ایدرک طوبراغك اجزاسنى تعديل و اصلاح

ایله قوئه انباتیه سنی ارتق مقدر شویله که طوپراقده بولنان فدانلر خشبي یعنی او دونلى او لو بدە اقتصاسى يوقسە ترلا ده برمدت ترك او لنه رق قوريدقىن صوکره ايت كوشك كومه شكلنە قونىلەرق آتىدە بىان او لنه حق اصول او زره ياقيلور ياقىلە حق او تلر خدایي ويا امكە اسى كى چاير اي سه اول امرده چايرك چىقارلىسى لازمكلور .

بىشك و كىش چفتلكلرده اسى و خراب چايرلقلرى وصولرى اقىدىلان توربىلى طوپراقلرى مخصوص صبان اىلە سوروب سوکوب درت كوشەلى تزك دويىرلر بوصبان عادى برصباندر يالكز او زون كىسى يىينه مىلى او زرنە دوتىر قرص و ذىل شكلنە معىندىن معمول كىكىن كىكىلىرى واردەر فقط بونى استعمالدىن اول اولا طوپراغك يوزىنى صبانك دور اىدە جى تزك آكنىدە طراق كىسى اىلە كىسرلر اشبو طراق كىسى (شىكى ۴۹) برقاج پارچە آغا جىدىن چاتلىمش

(شىكى ۴۹)

وقوللىرى مربوط او لان آرقە آغا جە هەبرى بىشكىلدە و آرارلى بىچرىپىدە فقط اكىيىجە سىز كىسى طاقلىمىشدر بوكىكىلىك براز

اکریجە اویسی طوپراغە دها قولای چمک و بردوزى يە
— ۳۰ — پارمۇق آکدە تزكى كىسمك ایچوندر حىن حاجتىدە
صبان تىكىلىكى طاققىنە طاققىلوب قوللانيلور .

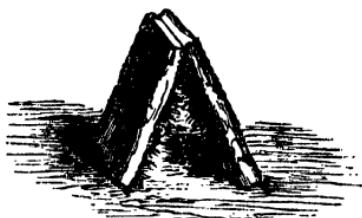
طراق كىسى ايلە بىرنجى اىشى كورلادىكەن صوکە ذكر
ايتدىكىمز صبان ايلە سورىلوب تزكىر ھەكتارى ۳۰ پارمۇق
اولق اوزرە درت كوشەلى اولەرق اکریجە دوييريلور تزكىر
عموماً ۱۶ پارمۇق قالىن كىسيلور ايسەدە مضر فدان كوكلىرىنى
دە زىادە درىيندىن كىسمك و چوقۇھە كول آلمق ایچون دە قالىن
جىقارىلەپپىلور كوك و طوپراغ طبىقەسى اوقدىر درىن دىكلى ايسە
پارمۇق قالىن جىقارىمقدە كفایت ايدىر .

بعض يىلدە فوندە وجايىلرى قورى و سىچاق و عىلى .
العادە حزيران و تۈزۈز ایچىنده (شىكل ۵۰) شىكلە كوسىتىللان

چاپە ايلە از چوق قالىن و طوغەلە كېيى درت
كوشەلى اوزۇن دوزكۈن چىقاروب طوپراغ
طرفى كونشە قارشۇ اولق اوزرە (۵۱)
(۵۲) شو هيئىتلە وضع ايلە قورىپىلور
تىكىر بۇ وجەلە هوا و كونشە اىوجه قو .
ريدىقدەن صوکە قورى اوتنى يوزلىرى اىچ
طرفىدە اولەرق كىر اورى كېيى قات قات
استىف ايدىلوب آرى قوانى ويا كېند (شىكل ۵۰)
شىكلە (۵۳) بىر فرون يايلىلور هوا آلمق ایچون الت طرقىدە
بىر دىلەك براقيلوب اورادىن فرونە اتش ويرىلور كندو اوت

وکوکلری طوبراغیله برابر تزکلری یاققنه کافی دکل ایسه ایچنه
 چالی چربی طولدیروب
 یاقیلور و چوق دومان
 چیقان دیلکلر دخی
 قاڈیلور .

(شکل ۵۱)

بو وجهمه کوک اوت

وسائر مواد نباتیه و حیوانیه یانوب کوللری فروونک ایچنه
 دوکیلور طوبراغی دخی
 کیرج کبی یانوب قالورشو
 قدر که طوبراغی کندو
 کندویه کول اولوپ
 دوکلنجه قدر یاقامیلدر

(شکل ۵۲)

درت بش کون قدر اغیر اغیر یانار ایسه الور بو وجهمه
 یانان تزکلر غایت کورک اوله .

(شکل ۵۳)

جقلرندن بر چاپه ایله توزادوب
 کوک واوت کوللریله برابر
 قاریشق اولدینی حالده ایوجه
 صوغودقدن صوکره روزکارسرز

رطوبتلی بر هواده طوبراغه یالمسیله برابر همان صبان ایله
 خفیجه کوملوب ۱۵ کون صوکره تخم اکیلور .

یالکز اوت وکوکلر یاقیله جق اولور ایسه یوقاریده دیدیکمز
 وجهمه کومه ییغیلهرق آشن ویریلوب یاندقدن صوکره

کوللارى ترلايە يايلىور بۇ صورتله کوللار طوبراغه بعض اوياند.
يرىجى كىبرەلر وىروب قوتى ارتىر بۇ عملىياتىدە باشلىجە دقت
اولنە حق شى كوللارى صورت متساويمەدە يامق وفرۇن يايپىلان
 محللىرى اىوجه تىزىلمىكدر دقت اولنۇز ايسە ترلانڭ بعض يىرلەندە
 زىادە كول قالە جىفندىن آكىنلار بىر سياق اوزرە فىضانە مىزلىر .

باشلىجە قوتلى قى طوبراقلىرى دېشان اوتلەك تىزكىرى
 ياقىلوب خىفيف وقوملى طوبراقلىرى يىشىللىكى قطعاً ياقق ايجاب
 ايتىز زира لزومىدىن زىادە طوبراغڭ اجزاسى بىرى بىرندىن ايرىلوب
 خىفەنلەجىكى كى حيوان ونباتات بقايسى دخنى يانوب محو اوولور
 بويىلە خىفيف طوبراقلىرى يىشىللىكى ياقق چىتكىڭ كىبرەلىنى
 ياقوب ترلايە يايغە بىزىر كە ضررندىن بشقە فائەتسى يوقدر .

يوقارىيدە تعرىف ايلدىكىمز اصول نباتات ايلە برابر آز چوق
 چىقارىلىش اولان طوبراقلىرى ياققىدىن عبارتىدر بوندىن
 بشقە قوتسىزلىكتىن طولايى چىلاق قلان يعنى بتون بتون اوتسز
 اولان كىل طوبراقلىرى دخنى ياقىلور ايسە منبت اوله يايلىور .

بو طوبراقلىرى دخنى
 يوقارىيدە تعرىف ايلدىكىمز
 وجهە بىوجەك تىزكىشلىكىدە
 چىقارىلوب او يولىدە
 مخصوص فرون (۵۴)
 يايلىرق آلتىندىن آتش

(شىل ۵۴)

ویریلوب ياقيلور يورغونلقدن طولايي قوتدن قالمش طوبراقلره سورلدكден صوکره ياقيلان کيل کوللری قارشديريلور ايسه اعلا شالعم ويرهيلور هر بش سنهده بر دوننه ۵ آرابه قدر کول ويريلور که كيرج وکوبىرەدن زياده تائىر ايدر بو صورت ايله بالجمله قوتلى طوبراقلر وکيلى كيرجىل مارنلر ياقيلهيلور . احرافق تائىرى — احرافق نباتاتك اويانسىنىڭ ايى دورلو تائىرى واردرك بىرى كيمىوي ديكىرى حكمىدەر كيمىوى تائىرى ئى طوبراقده بولنان كوكلر ايله سائر نباتى قطعەلرى يانغىله حاصل ايدىكى بر طاق دورتىجي طوزلر مواد ترابىيى حامض اومىق ايله اريدرەك نباتاتى بىسلمەك قولايلق ويرر وقوءە انباتىيە ياردەم ايدر بر طاق غازلر پيدا ايدىكى قوقولىندن اكلاشىلور .

حكمى تائىرى ايسه اوت وفاداندىن محروم ويأخذو پك از نباتات ايله قارىشق بولنان طوبراقلرک سرتلکنى واڭ سرت قى طوبراقلرى تشکيل ايليان صافى كيللری كوشەدوب يوغونلغى كىدرر وتكرار اىصالغانق ايله اسکى حالى عودتى منع ايلر بو وجهمە قى طوبراقلر مساماتلىرى اچىلوب هوادە بولنان غازلرى جذب ايله كوكلرى صيقمىوب سهولتەنەن سچاق وپورچك صالىسە مساعد اوپور .

على العموم طبراقلر کول اولنجه قدر ياقيلور ايسه مولد الماء ايله امتزاج ايدەمن فقط توزالە حق قدر ياقيلەيىنده كرك مولد الماء وكرك سائز غازلرى سهولتەنەن چك .

ياغىنە مناست طوبراقلر — ياقيلان طوبراغلک مواد آليسى

یعنی نباتی اجزاسی محو و تلف اولور طوپراق صيق صيق
یاقيلور و کوبره سز قالور ايسه فائنه يرينه مضرنی کورييلور انك
ایچوندر که بعض يرلرده طوپراق یاقنی فا عادت صايادر
بو حال ايسه ايو ايشی کوتو یامقدن ايلروکلور .

توريلی طوپراقلرده حيوانات ونباتات بقايانسي پك چوق
اولديغندن اويله طوپراقلری یاقنه نك پك چوق فائنه سی اولور
زيرا بونلرک کوللری قالين و طوپراقلی بر طوزدن عبارت اولد.
يغندن نباتات و حيوانات بقايانسی کيرج کبی سهولته اريدر و نباتاتك
چيملتمسه مانع اولان اکشيلکنی کيدر بويله طوپراقلرک قوه
انباتيه لريني تسريع ايچون اک مائز واسطه یاققدر .

كوريديلان بتاقلقرده کي قتي طوپراقلرده و متعدداتلى یعنی
يومسى کوكلى فدانلر ايله مستور اولان ياشلاق يرلرده یاقنه نك
فائنه سی انكار اولنە من اسکى چايرلقلرک او راده هنوز چورىيوب
طوپراق او لمامش نباتات پك چوقدر اويله طوپراقلری یاقق
زياده فائنه ليدر بو فائنه یاغلى كيللى و مارنى كيللى وعلى العموم
زياده سرت وقتى اولان طوپراقلری یاققده دخى کورييلور .

يالگز خفيف قوملى و طبىعى صيحاچ و مواد نباتيه لرى
آز اولان طوپراقلری یاقاميدير بويله طوپراقلری یاقق یېكى آز
بر سفره يه برچوق آج دعوت ايتكه بکزر آنك ايچون بو كېي
طوپراقلری یاقيوب داما زياده کوبره ويررك قوه انباتيه سنى
محافظه ايقليدير .

بونكله برابر طوپرانى یاقق کوبره استعمالى منع ايتنز بالعكس

ياقيلان طوبراقلره كوبره ويريلور ايسه قوتى دائم وزياده اولور. بعض يرلرده والچاق بوى افاجلى قيرلرده ودىك صرتىرده ياقه عملياتىندن صوکره برايى دفعه چودار يولاف وقره بوغدائى آكيلوب مؤخراً بش التى سنه ديكلنديريلور وشومدت اچنده فوندە قاطر طرناغى وسازايىلە طولدقىن صوکره تكرار ياقيلوب برايى محصول النور ايسىدە صرف اولسان امڭ ومصرفه دكىيان بويلاه ايشلىرى هنوز قدرتسز اولان چفتجيلىرىزه امثال ديو توصيه ايدەمېز واقعاً اشبو فصلك اولنىدە دخى ديدىكىز وجهمە بىملكتىدە نە قدر چوق خالى اراضى بولنور ايسە او ملکتك اهالىسى او نسبتىدە فيئر صاييلور فقط بوکى زخت ومصرفى كثىر شىيل قوت وقدرتە مالك اولنلره ئائىد اولوب كوجىچ چفتجيلىك كارى دكىدر.

ياقيلان طوبراقلره زرعى مناسب نباتات بستانى ويبانى شالغم طورپ قولزا وامثالى يومرى كوكلى نباتاتىر چونكە بونلرده اولان سوركلى يانق قوقۇ اتلى كوكلاره مسلط اولان مضر حيوانلىرى دفع ايدىر بىلە بذىلە وامثالى فدانلىك اكثى دخى بو طوبراقلرده يتشور پاتاهه وبوغدائىه دخى ايوكلور نوبت زرع بخىنده بوبابىدە تفصيلات ويريلەجكدر.

ايكنجى فصل كول وبالچقلى جىويق طوبراقلرڭ صولدن تطهيرى

كىچە الويرەجك قدر صو قىرددە يتشان نباتاتك مدار

حیات و دوامی ایسه‌ده چوغى نباتاتی چوریدوب افنا ایده‌جى
هر كىك معلومىدر .

مالكمزك بعض محللرنده بولنان بر طاق اراضى بو مثلاً
طورغون ولزمىز صولر ايله مستور او لوب حالبوكه بوصولرده
نشو وغا ايدن ساز قامش وسائر صولاق او تلرک چوريلىرندن
حاصل او لان مواد غدائىه التندەكى طوبراقده قالمش او له جىندن
صولرى اقىدىلوب يرى اصلاح وتسويه اولنور ايسه آز مصر فله
پك جوق منبت اراضى قزانىلەجىندن بشقه يرىنىك هواسى
ايلشوب صولرك قوقولىرندن پيدا او لان خستەلقلر دخى زائل
اولىش او لور .

بيوك كوللرک تقطير وتسويهسى معلومات قىيە يە ومصارف
كثيرە يە محتاج او لدىنىي جەتە حەكۈمەت و شەركىلە عائىد او لدىيىندن
انلار ايجون تفصىلاتە كېرىشىمیوب يالكىز صاحبلىرى عەهدەلرندە
بولنان بتاق وصولاق اراضىنىڭ اصلاح وتسويەسىندن و موقع
ومحلنە كورە اقتضا ايدن واسطە و عملىياتىندن بىت ايدەجەنر .
قوىي ويرالى ختدقلرى — طورغون صولى طوبراقلى
براز مائىل وشىولى ايسه صولرىنى اقتمق قولايىدر فقط جوق
درىن و دوز او لو بىدە صولرىنى اقتمق مەكىن او لىيان اراضىيدە
بورغولر ايله قويىلر آچىلوب صولرى قويىلر بىرىكدىرىلىور .
اڭر طوبراغڭ التندە قىي معدن طېقەلرى او لو بىدە بورغۇ
ايشلمىز وصولرە بىر مجارا آچىلە من ايسه متعدد و درىن ختدقلر
آچوب دېسلرى طاش مولوز چالى چىپى ياخود كېرىھەميد

و طوغله و بونلره بکزه شيلر ايله طولديريلوپ او زرينه زراعت
اولنه حق قدر طوبراق ييغيلوركه اراضينك هيج بر پارچه سی
ضايع اولز اكر كاف طوبراق طولديرمق قابل دكل ايسه يالكز
خندقلرك قيادلىسيله آكتفا اولنسه دخى الوير زира انسانك
حياته مضر و مهلك اولان فا قوقولرك دفع ايديش اولىسى
اك بيوك فائده در .

اكر صولركول كبي اولوبده يرى غايت آچلاق و چوقور
بولنور و خدق ايله صولرينىڭ آقىدىلىسى مەكىنسىز اولور ايسه
اولوقت بر طام سو و آتش ماڭھلىنىڭ احتىاج كوريلورك
ايشىنىڭ ومصارفتك چوقۇغىندا اوتورى چىتچىنىڭ ايشىنى
كلىز .

آچيق اكرك و كونك استعمالى — بالچىلى و آز طورغۇن
صولى طوبراقلىك زراعته قابل حاله كتوريلىسىنده ايكى اصول
استعمال ايىدەل بىرى آچيق خدق (اكرك) دىكىرى كونكىلدراچيق
اكركلر آرابە صبان و سائز ادواتك حركاتىن مانع او له جىنى كبي
برخىلى كۈپرى انساسى دخى لازمكە جىكىندا كونكىلدراچيق
صولرينىڭ آقىدىلىسى دها قولاي و فائده ليدر .

شويمەك صولى طوبراقلىك آلت باشتىدە چىت كبي دىكىلى
كوجىڭ يابىوك اغاچلى وار ايسه كوكلىرىنى يېقىن او لمامق اىچون
٨ - ١٠ آرسون او زاچە آغزى ٤٠ و دىيى ١٦ پارمۇق بىولكىرى
خدق آچىلوب اىچىن ٥ - ٨ پارمۇق قدر آغزى لرى كېكىش
كونكىلدراچيق وضع او نەرق لو كون ويا چىنتو ايله بىرىنىه رېط

اولنور بعده يرينىڭ آكىھ كورە بىوڭ خندقە طوغىرى بى
دىكىرنىن ۹ آرشنون اوزاق صبان وقازمە ايلشىمەجك قدر
درىن دىبىلىرى ۸ پارمۇق كېكىش صەرە ايلە كوجىڭ آكىكلەر
آچىلوب اىچلىينە اولكىلىرىن دەها اوافق كونكىلر وضع ايلە
اوچىلىرى بىوڭ خندقەكى كونكىلرە ربط اولىندىقدىن وبونىڭ
دەخى اولىكى كې لوكۇن ويا چىتو ايلە بىرى بىرىنە ياسىدىرىلدەقدىن
صوڭكە اوزرلۇرى طۈرلاق ايلە قادىليور شو حالدە طوبراغك
صولرى كوجىڭ كونكىلرەك مساماتىندىن سوزۇپ آشاغىيە كېكىش
خندقەكى بىوڭ كونكىلرە واصل اولەرق اورادىن دەخى آچىلان
دىكىر خندقە دوکىلەرك اقار كىدر .

فقط بو خندقلەر مەمكىن مرتبە اغاچ كوكىلەرنىن اوزاق اولىق
كىر كىدر چۈنكە طۈرلاق قوملى ايسە غايىت اينجەلرەي صو ايلە
برابر كونكىلرەك مساماتىندىن چىوب وكتى كىدە زىيادەلشوب
نەيات كونكىلرى طولدىرمۇق احتمالى اولدىغىدىن ياكونكىلرەك
طېش طرفلىرى قطران ايلە سىوانور ياخود كوجىڭ كونكىلر
دىكىر ايرى كونكىلرەك اىچىنە قونور ايسە بوقۇملۇ بىزنجى كونكىلرە
قالوب كوجىڭ كونكىلرە كېھمن بوطريق ايلە كوجىڭ كونكىلر قوم
طولق احتمالىندىن قورتارىلىور .

بىشىجى كتاب حفر تراب بىانىدەدر

مھصولك چوقلق و آزلى يالكىر طوبراغك حفرينىك صورت و درجهسى نسبتىنە كورەدر اك اي و اصلاح اولنىش و كوبىرەلەنىش طوبراق لا يقىلە قازىلزايىھ مطلوب اولان حاصلاتى ويرەمن اىشتە بوكا مېنيدىركە ارباب زراعتك بعضىي طوبراغى قازمق وصبان سورمك عملياتى حاصلاتە اصل و سبب فرض ايدر .

كتامزك ابتدالرنە بىان اولىدىيەن و جەله طوبراق سرت وقى اولوىدە ايوجه قازىلوب اينجلەلمىز اىسە اىچىنە هوا كچىمە . جىندىن فدانلار ايوجه ولا يقىلە فيضلنەمن (مواد آلە) يعنى يانق قره طوبراق ايلە اك زىادە سمىز اولان مىلا تورب وصولرى آقىدىيان كول و قورىدىيان بىتاقلق و پك درين اولان هى دورلو طوبراقلىرى يوزە كتورىلوبىدە بىر خىلى مدت هوایە عرض اولىنزا اىسە منبت اولهمن چونكە نباتاتى بىسلىەجك مواد طوبراغك يوزنە بولنان طبقە منبتهسىنە اولىدىغىندىن شو طوبراغى مزرۇعاتە الويرەجك قدر درين قازەرق التىدەكى طوبراغە ايوجه قارشىدیروب التى اوستى منبت ايمك كىدر . ايمدى طوبراغى قازمقدىن مقصد يالكىرقا و مضر اوتلرى دفع ايلە فدانلارى بىسلمك اىچون طوبراغك مواد غدائىھىنى

کوک و سچاقلره ایصال ایمکدن و طوپراغك يوزنده بولنان
کوبره لرک عموما طبقه منبته يه تقسیمیله برابر هواوه بولنان
حرارت و برودتک متساویاً طوپراغه تأثیر ایتدیرلمسندن عبارت
اولیوب بلکه طوپراغك اجزاسنی ایوجه تفریق ایله بزی برینه
قارشیدیروب هر طرفی هوانک تأثیرینه مظهر و نباتاتک نشو
ونگاسنک باشیلیجه سبی اولان غازلرک حفظنه مقدار
ایمکدر .

کرچه بعض مشهور چفتجلیرك افاده سنه نظراً طوپراغی
چوق قازمق کوبره يرینی طوئز ایسهده اک زیاده حفر اولنان
ودقتله قازیلان طوپراقلرک قوہ انباتیهسی امثالندن زیاده
اولدینی تجارت کثیره ایله اثبات او لغشدر بو حقیقت ایسه
طیعتک تأثیراتنه اک آز واقف اولان اهل زراعته بیله معلوم
اولدیندن طوپراغك لایقیله حفری حقنده اولان محسناتی
کیمسه انکار ایمز .

طوپراغی قازمق يالکر يرندن اویناتمک دیک اولیوب
بلکه النده کی طوپراغك يوزه کتورلیسی الزمدر انک ایچون
قولاقلى صبان و پوللقلرک خدمتی قولاقسز صبانلرک خدمتندن
دها ایو اولدینی کبی قازمه وبلك ایشی دخی عموما هر درلو
قازیشدن اعلاذر .

یکیدن آچیله جق طوپراغك حفرینه مانع اولان شیلر دفع
و تفریق قلندینی و یاخود حاصلاتی الندقدن صوکره دیکر بر
تخم آمک ایچون طوپراغی حاضر لامق مراد اولدینی حالده

چفتجيڭ باشليجه ايىشى طوبراغى لا يقىلە واكەجى تىخى نسبىتىدە قازىمقدەر .

حفرياتك عملى يعنى درينلىكى فدانلىك انواع وطبيعته نظراً مختلفدر بعض كره يالكز طوبراغك سطحى قازيلوركە بوكا صيرت وايجابىنه كوره براز درين قازيلانلاره قاره قازمه دىرلر وبعضاً طوبراغك آلتىدە بولنان طبقةً معدنلە قازيلوب يوزه چىقاريلوركە بوكا دخى كىزىمە تعبير ايدىلر ايشتە شو اوج دورلو حفرياتدن بروجە اتى بحث اوالە جقدەر .

كىزىمەلر على العموم غايت منفعتلى اولوب فقط طوبراغك جنس وطبيعته كوره بعضاً مضرتى دخى اوالە بيلوركە ايكيسىنك دخى بورادە ذكرى فائىددەن خالى دىكلەر .

جملەنڭ معلومى اولدىني ووجهە طوبراغك طبقةً منتبەسى نە قدر درين اولور ايسە نباتاتە اجرا ايلدىكى تأثيرات نافعە دخى اولقدە زىادە اوالە جىندەن طوبراغك درين قازىمىسى هە حالدە الزم كورىنور وطوبراغك الت طبقةسى يوزىنەكى طوبراق ايلە قارىشىرق اصلاحنە باعث اولدىني يعنى طوبراغك سطحى صىجاڭ قوملى اولدىني حالدە درين قازيلوبىدە التىدىكى قى طوبراق يوزه كتورييەرلەر كارشىدىرىيلور ايسە طوبراغك طبىعىتى دكشەرك غايت منبت جوھرى بى طوبراق اولدىني مىللۇ جوراق وبالچقلى طوبراقلىك دخى تقطيرىنى يعنى رطوبت وصولىنىڭ چكلىمسە سبب اوالور صىجاڭ وقورى موسىملەدە صوپىك چوقچە تېخىنى دخى منع ايدى زира منبت طوبراقلىك طبقةسى

نه قدر درین اولور ایسه یاغمورلردن اوقدر زیاده صو اخذ
وحفظ ایدوب قوراقلرده چابوق قوریز حاصلی حسنات
مذکوره دن بشقه کریزمه لر فنا ومضر وباخصوص اتلافی کوج
اولان اوizon کوکلی ییانی ومضر اوتلری دخی محو ایدر.

فقط کریزمه لرک یوقاریده ذکر اولان مضرتی خیلی مصرفلی
اولسی وایلک سنه لرده زیاده کوبره ایستمسیدر بونکله برابر
آکثريا ایلک سنه لرده طوپراغلک قوتی آرتره جغی یرده بلکه
آزالتور سبی دخی طوپراغلک آلتده بولنان کیلی یاخود پك
قی وسرت معدنی طبقه لرک چوچه یوزه کتورلمسیدر.

کرچه ایکی اوچ سنه صوکره تأثیر هوا ایله پك کوزل
ومنبت طوپراق اولور لکن بوکا قاتلانیانلر برنجی سنه طوپراغی
از قازوب ایکنچی سنه زیاده واوچنجیده دها درین قازه رق
تدریجیا کریزمه ایدرکه شوحالده طوپراغلک قوه انباتیه سی بردن
بره حس اولنه جق درجه ده اکسیلیمیوب یواش یواش اصلاح
اولنور فقط احوال مذکوره هر سنه اکیله جک طوپراق ایچون
اولوب یوخسه باغ چیونگی واگاج کی دائمی دیکلی طوره جق
شیلر ایچون هر حالده کریزمه یاپق ضروریدر.

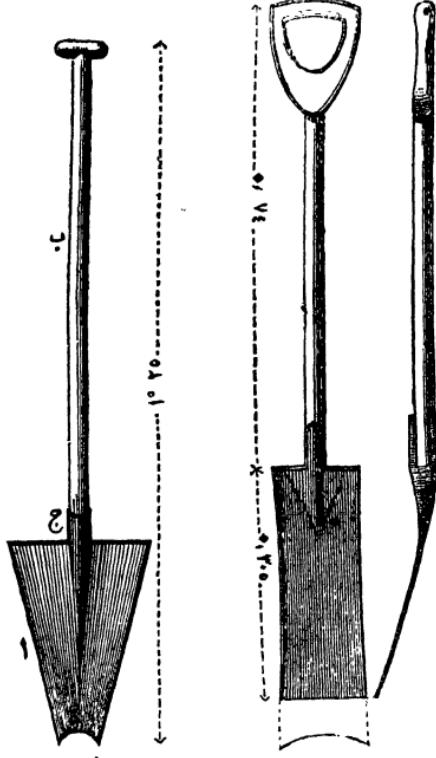
برنجی فصل حفریاتک انواعی

طوپراق حفری ایکی واسطه ایله اجرا اولنور بری ال
دیکری صیان ایله در بوراده ابتدا ال ادوا تیله اولان

حفریاتی و آشاغیده صبانلرک شکل و صورت استعماللرینی ذکر
ایده جگن.

ال ادواتیله طوبراق حفری — طوبراق حفریاتنده ال ایله
استعمال اولنان ادوات کورک و چتال بل ایله انواع قازمه لردر.
کورک بل. کورک بل هر نه قدر باخچوانلقده مستعمل
ایسهده کوچک ترا و صرب یرلرده رنجبرک باشليجه ادواتندن
صاييلور طوبراغی صباندن اعلا قازار.

کورک بل
تيموردن معمول
وکوشەلیدراغنيله
طوبراغی کسر
کندوسی مختلف
بويده آغاچ برصاپه
کچورلىشدەر تيموري
هر کسک مطلوبىه
کوره يايپلوب فقط
بويلرى رنجبرک
قولتسوغى تجاوز
ايتمز (شكل ۵۵ -
۵۶) چونكە قىصه
بلاك استعمالنده

کوجلک اولدېيى كېي اوزون بل دخى اىشلەمكە مانع اولوب

ایشجی تکمیل قوتى استعمال ایده من کورك بللر على السویه
بعضًا دوز مستطيل يعني اكنه نسبة بويسه او زون درت کوشەلى
وبعض يرلرده اوچ کوشەلى صاپه طوغى مائل وبعضاً اور.
تهسى چوقورجه يايپيلور وصاپنىڭ آلت اوچنە ايق ايله باصوب
بلى صابلامق اىچون آغاچ قامە صوقيلور .

کورك بلى عمله ايکي ايله استعمال ايدوب آز چوق
طوبراغه چىمىچون آياڭنى دخى قامە يە ياخود تيمورى كىكىش
ايسيه تيمورينه باصار بعض دفعە بىردىن طوبراغه كىرمىوب برقاج
دفعە آياق ايله باصوب ايتىدكىن سوکرە طوبراغه صابلانور .
بل مطلوب وجهله طوبراغه كىردكەدە ايشجى صاپك باشنى
كىندویە طوغى چىكۈپ تىكى يىردىن چىقارمۇھە مباشرت ايدر
بعدە برالىلە صاپك اڭ آلت قطۇھىسىنى يعنى تيمورە يېقىن اولان
يرىنى طوتوب چىقارلىش اولان تىكى اوكتىدەكى اولكە آتار اكىر
وقت قىش ايسيه تىكى حالى اوزرە ترك ايدوب بالعکس ازمدت
سوکرە آكىلە جىك ويا فدان دىكىلە جىك ايسيه اوحالىدە تىكى بلک
اغنىيە قىيىجە اوروب پارچەلر .

کورك بلى ايله كىرزمە يايپىلە جىنى وقت قازمە عملياتىنده
تعريف اولنە جىنى وجهله او لا ترلانك بىرگىنارندە اكىركە اچوب
بعدە كىرسنە حر كتاه چىقادىنى طوبراغى اوكتىدەكى اكىركە
(خدقه) آتەرق نهائىتنە قدر بوجىلە قازىلوب اڭ سوکرە كىرودە
قلان خىدقى دخى ايلك خىدقى طوبراغىلە طولدىرىلىلور فقط
کورك بلى ايله بو يولده كىرزمە اىنجە خىفيف و قوملى طوبراقلىرە

مخصوصدر قتى طوپراقلرده اوقدر اىشە يرامن.

چتال بل:

چتال بل (شكل

۵۷) تېيوردن

ممومل برچىرىدە

اوج دىشلى واو.

جىندن كوركى بل كى

آغاچ بىر صاپە مى.

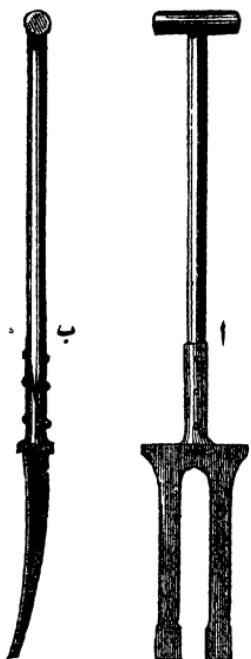
بوطىر بعض يرلىر

دەڭ زىيادە مستعمل

ايىكى دىشلى (شكل

۵۸) اب. بلدر

كە ۳ پارمۇق عىرىض

و ۳۳ پارمۇق اوزوندر. (شكىل ۵۷) (شكىل ۵۸)

فقط آكىز يرلىرde مختلف شكللرde اعمال ايدىلر بورادە
شو شكللرى كۆستەركىدىن مقصد توصىھ دېيك اولىيوب اىشە
يرار صورتىدە اولسۇنندە هەنە شكلدە اعمال اولنور اىشە
اولنسۇن باس يوقدر .

چتال بلك دىشلىنە طاش وچاقلىكى عارضەلر مانع
اولىيوب سەولتىلە طوپراغە نفوذ ايتدىكىدىن كوركى بلە ترجىح
اولنەبىلور اىسەدە چتال بل هەنۇم طوپراقدىن چىقاردىنى
تىزلىرى تامىلە التى اوستە كىورەمە جىكىدىن يالكىز قتى وگىلى

طوپراقلرده کورک بلندن زیاده و دها ایو ایش کورر .
قازمه . قازمنک صاپی بر آرشون و دها زیاده اوژون
اولور صورت استعمالنه کوره تیمورینک شکلی دکشور وبشقه
بشقه اسلر آور .

کرچه قازمه کورک و چتال بلر کی تیمور آغن و آغاج
صاپدن عبارت ایسهده بلردن چوق فرقیدر .

رنجبر ایکی الیه قازمنک صاپدن طوتهرق آز چوق هوایه
قالدیروب ایندیررکه نه قدر درین کیرمک ایستنیلور ایسه او
قدر هوایه قالدیریلوب شدتله ایندیرلسنه وتیمورینک آغیرجه
اولسنه دقت کرکدر .

قازمه بی حین استعمالده رنجبر دامئا اوکنه طوغنی اکلمکه
محبور اولدیغندن بلدن زیاده یوریلور و دامئا قازمه ایله ایش
ایشلیان رنجبرک یاشی اسکیدکجه صیرتی قانبورلشور .

قازمه ایله طوپراق حفرنده ایشجی اولا ترانک بر طرفک
استقامته و قازیله حق یرک درینلکی نسبتنه و بر رنجبر ایچنده
سهوتلله ایشلیه بیله جک و سعده کنیش بر ختدق آچوب چیقاردینی
طوپراغنی ترانک دیکر جهتنده بوش قاله حق ختدقه طولدیرمقد
اوzerه او طرفه نقل ایدر بعده او ختدقک حذاسنده دیکر
ختدق آچوب چیقان طوپراغنی ایکنچی یه و هلم جرا بومنوال
اوzerه ترانک نهایته قدر ختدق ختدق قازوب واک صوک
ختدقه دخی ایلک آچیلان ختدقک نقل او لنسه طوپراغنی
طلوزیروب ایشی بتورر .

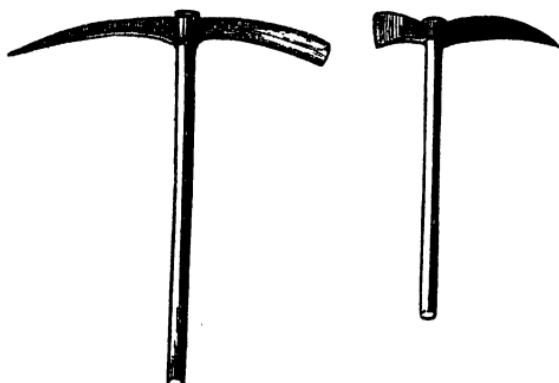
فقط دقت او لى هجق واصل الزم او له جق شى آچيلان خندقك طوپراغى دىكىر خندقه دور ايديلور اىكىن يوزدهكى طوپراق خندق دىينه و دىبىدەكى خندقك يوزىنه كتوريك شرط دركە نهايت كريزمه ده طوپراغك آلت طبقهسى جملە يوزه كلىش او لور و طوپراغى قازار اىكىن دور ايديلان طوپراق يېغىنلىرى او فالدىلق و چىقارىلان كوكلىرى خارجه آتىق لازمدر.

كرچە ال ايسلرى صياندن اعلا ومكمىل او لور ايسەدە پك آغىر ايلو و كىدر هر كس بونلار ايله ترلا لارنى قازمىفه ويقا زادىرمىفه مقدار او له منز چونكە پك مصرفلى او لور انك ايجون كورك و چتال بللر ايله قازمه لر يوقارىدە دىدىكمىز كې يالكىز او رته زراعىتىدە وصبان ايسلەمە جىك سورتىدە صرب و پك باير و طاشلىق يىلدەدە وصبانك حركتەه مانع او لان اغاچ كوكى ايله طولو طوپراقلەرده استعمال او لىور.

چاقلى سرت طوپراقلەر ايجون بالطەلى سىورى قازمه (شکل ۵۹) قوللانيلىوركە او رىلان يىرە تائىر ايدر قى و قوراقدن سرتلىشمىش فقط طاشىسىز طوپراقلەر ايجون دخى برا غزلى قازمه استعمال او لىوركە تيمورى براز كىشىدر يىر طاشلى سرت طوپراقلەر دخى ايكي آغزلى طاشىجى قازمه سى (شکل ۶۰) و او رته سرت يىلدە چاپە كې كىشىش تك آغزلى (شکل ۶۱) قازمه لر قوللانيلىور.

قازمه نك بلدن فرقى يكدىكىرىنىك عكستە حركتلىridر قازمه

ایله طوپراق قازمقده دائماً ايلرو حرکت او لند یغىدن قازيلان

(شکل ۶۰) (شکل ۵۹)

طوپراق چىكىنه نور بل ايله قازمقده ايسه دائماً كېھسىن كىرو

حرکت او لنه جىفندن تسویه او لنان

طوپراق چىكىشمۇز فقط قازمه ايله

طوپراق حضر اىتمك صباندن زىادە

ايو و محلنە كورە مقبولدر زيرا صبان

يرە با توب جرمى قدر ير آچار اما

قازمه طوپراغى متفرق او له رق بر

(شکل ۶۱)

محلى دىكىر محلە ايصال اي دوب تقلیب اي در و طوپراغى
درىن قازوب كوركىكلە ئىنى او سته كتۇرر بوجەله قازيلان
طوپراق صباندن زىادە كونشە كوكس و يروب مخصوصلى
بركتلى ايلر .

برده ال اي شىرنىدە چالى و طاش كې شىلە تصادف او لند
قە ال وياطرمىق ايله طوبلانوب ترلانك طيشارىسە آتىلور

یاخود یاقیلوب کوللاری ترلایه یاییلور دقت او لئنzer ایسه هر دفعه.
سنده طاش و سائئه قازمه و بلله چارپوب هم تیمورینی خراب
ایدر و همده ایشی بکدیروب انسانی یورار .

ایکنجی فصل صبان ایله طوپراق حفری

صبان ایله طوپراق حفری قازمه و بل قدر مکمل او له من
ایسده غایت اهون و اداره‌لی و خدمتی فوق العاده سریع اولد.
یندن کوی و چفتلکلرده بیوک ترلالاری هان يالکز صبان ایله
قازارلر صبان استعمالنده اولان اهمیت هر کسک کوزی او کنده
اولدیندن بوبابده تفصیلات اعطاسندن چکنیه جکز واولا
استعماله شایان صبانلری تعریف ایدوب بعده قنی صبان ایله
نه کبی طوپراقلرک حفری ایحاب ایده جکی بیان ایلیه جکز .

صبان يرک یوزیله برابر برپارچه طوپرانی افق و عمودی
قطع ایدوب یوزه دور ایدرکه صوکره‌دن بوپارجه‌یی سورکی ایله
او فالتق قولای اولور صبان بو خدمتی کسکی و صبان تیموری
وقولاقلریله کوردیکندن صبانک باشیلجه آلاتی شواوج قطعه‌دن
عبارتدرکه ایوجه اکلامتق ایچون شکل و وضعیتی واک قولای
ومکملجه ایش کورنلری بوراده تفصیل او لنه جقدر .

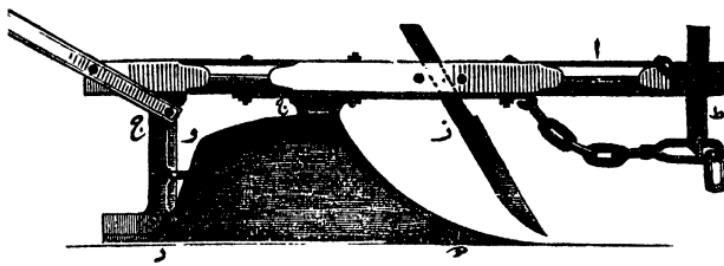
صبان اوچ نو عذر برنجی عادی قره‌صبان ایکنجی تکرلکلی
صبان اوچنجی بر راقج تیمورلی پولق و قوطاندر .

قره‌صبان — بزده الیوم استعمال اولسان قره‌صبانلر

اسکی و قدیم صبانلردرکه يالگز کوشەلى اوچى سیورى برتیمور ایله کسکى اوچ وانگدن عبارت اولوب طوپراغى نه تدویر ونه دخى دیكىنە قطع ایدوب يالگز دوز اولەرق آچدىيەن طوپراغى ایکى طرفه ياترر يعنى طوپراغى عادتاچىزكى كې چىزىرى يىكى صبانلر كې درىن صاپلانەمن .

مالكمزك هر طرفىدە موجود و مستعمل اولان انواع صبا نلىرى هر كىس بىلدىكىچون انلردىن بىحىت ايمىوب يالگز خىلى وقدىنبىرو اوروپادە اىجاد و كون بىكون اكماڭ و اصلاح اولنان و طوپراغى سھولتلە ولايقىلە قازوب التى اوستەكتورن صبانلىرى تعرىف ايدەجىڭر .

بو صبانلرك اڭ ايوسى موسىو (دومبازل) ك يابدىيەن (شىكل ٦٢)

دومبازل صبانلىك سول طرف (شىكل ٦٢)
صبان اولوب كسکى صبان تىمورى ديرك قولاق اوچ قول و مدبى كې يىدى قطعەدن عبارتىدر .

كسکى : (ز شىكل ٦٢) صبان تىمورىنىڭ اوكتىن اوچه چۈرۈشدۈرکە خدمتى طوپراغى چىزمك و راست كىلدىكى كوكلىرى كىمكىن عبارتىدر مذكور كسکى طوپراغى دىكىنە و صبان تىمورى

دخی افق قطع ایتدکدن صوکره قولاغیله دخی تزک شکلنده
تدویر ایدر .

کسکینک قبضه‌سی بعضاً اوچك ياك طرفه ويده ايله تحکيم
اولنور وبعضاً دخی اوچك اورته‌سنه بولنورکه شوحالده صبان
تیمورینک صول جناحیله برحزاده بولنه‌میه‌جفدن مطلوب
وجهله ايش کوره‌من . ممکن مرتبه صبانک صول جهته‌یه یقین
اولق ایچون اوچك اورته‌سنه پکوریلان کسکینک آغزی دوز
اولیوب ایجاپه کوره کوشلمی اولور .

کسکیلرک اشکالی مختلفدر بعضاً دوز وبعضاً اکری
یاپیلور دیکر دورلوسی دخی قارن کبی بر طرفه چیقدیلیدر
 فقط شو صوکره‌کی ایکی کسکی طوپراغه سهولتله کیره‌من
 زیرا خط منحنی خط مستقیمدن یعنی اکری طوغزیدن دها
 اوژون اولدیغىدن طوپراقده زیاده مقاومته تصادف ایدر
 بردە کسکینک خدمتی تسهیل ایچون (ژ ۶۲) شکلده کوستردیکمز
 کبی اوجی ایلروده بولنق لازمدر .

صبان تیموری: (شکل ه ۶۴-۶۵) کسکینک دیکنه کسدیکی
 طوپراغی آرقەدن افقه موازی یعنی دوز قطع و تفریق ایدر ایو
 یاپلمش صبانلرده مذکور تیمور طوپراغی كذلك دوز قطع ایتد.
 کدن ماعدا برازده یوقاری قالدیروب قولاقله نقل ایدر
 (شکل ه ۶۴) هرنوع صبان تیموری برى یان دیکری کوده
 اوله‌رق ایکی قطعه‌دن عبارتدر یان دنیلان قطعه (شکل ه ۶۳)
 طوپراغی کسن تیمورک بر قسمی اولوب شکلی هریرده مختلفدر

فقط اک زیاده مناسب شکل مثله مشابه یعنی نسخه واری اولان
شکلدر .

(شکل ۶۳)

صبانک صول طرفنه
منذکور یاک (جناح) ایلووده
حرکت ایدن کسکی ایله صبانک
هیئتی حداستنده بولنور جناح

منذکورک بوضلعی کسکین او لمیوب يالکز و تری یعنی طوبراغی کسن
قطعه سی چلیکلی و کسکیندرکه صولنده ۴۵ پارمک قدر آچیق
برزاویه تشکیل ایدر صبانک آرقه جهتی اخراج او لنه حق طو.
پراغلک اکنده او لمیی الزمدر اکر بردوزی یه مساوی او لمز
ایسه تیمورک یاردیغی طوبراغی تدویر ایده جک قولاق زیاده
زور کورر .

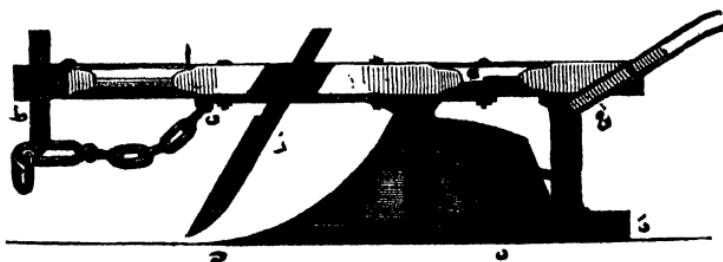
قلیع دنیلان قطعه که (شکل ۶۳) صبان تیمورینک صبانه بتشه.
جک قسمیدر صبان ایله ارتباطی غایت مختلفدر .

صبان تیمورینک اک ایو شکلی یردن آیردیغی طوبراغی
افقیاً براز یو کسک قالدیراندر او حالده شکلی قولاغیله برابر
دوز و برسطحده او لمییدرکه یاک طرفه منحرفاً یو کسلسوون .

تیمورک جناحی دخی محدب یعنی قامبورمی او لووب صبانک
صلو طرفه یقین یرنده بر مقدار یو کسلور طوبراقده تصادف
ایده جک موافعه مقاومت ایچون تیمورک غایت اعلا جنسندن
یا پیلووب او جلری دخی ایوجه چلیکلنور صبان اعمال و مبایعه.
سنده بورالره دقت کر کدر بیانگی تیموردن چلیکسز یا پیلان

صبانلر حین استعمالنده قیریلیور و شوحالى صبانك اعمالىدەكى
نقسانه حل اولىيور حالبۇكە اوپىاه دىكلەر بونلر بروجە محرر
اعلا تىموردن چىلىكلى اولىور ايسە پك كۆزىل طيانوب ايش
كۆرر مع هذا چارشولرده بىرچوق اوروپا صبانلىرى كورىلېلۈر
بونلرك اڭتىزى بىزم طوپراقلەر كىنە استعمالە شايىان صبانلر اشبو
كتابىدە اسملەريلە تعرىف ايتدىكىمىز صبانلردر صاتون المق لازم
كىلدكەدە اسىمەلە وشكىلىلە آرانوب الملى و تىمورلىرىنىڭ چىلىكتە
ويياپىسىنە دقت اولىملىدەر .

تىمورك مىربوط اولدىينى ديرك (انك) دخى (شىك ٦٤) اڭتىزىا

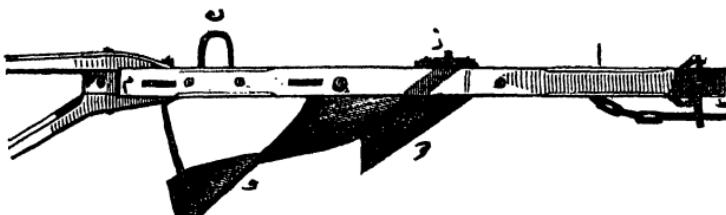

دوم بازل صبانك صاغ طرف (شىك ٦٤)

آغا جدن معمول اولىوب الت قىمنىدەكى طبانە بىزىركە بو طبان
او لىك دىبىنە سوقلوب يانە طيانەرق او بىنامقسىزىن صبان
تىموريلە برابر حرکت ايدىر ايى ديركك - ج - الت جەھتە
وصبان تىمورىنىڭ كودەسى بونك اىچ طرفە ويدەلىدر شو
شكىللەر دقت اولىور ايسە اكلاشىلۇر (شىك ٦٢ و ٦٤)

طبانك آرقە ديركىن چىقق قىمنە او بىجە ديرلر (شىك ٦٢ د)
مذكور ديرك و طبان آغا جدن معمول او لىدىينى حالدە الت
يوزىنى وصول طرفى تىمور ايلە قاپلامق اىچاب ايدىركە طوپراغانە

سورندکده چابوق آشنسون برده اشبو آلتک يوزيله صول
طرفى بتون بتون دوز اولىوب براز چوقورجه يايپيلور .
قولاق : دخى (٦٤ و ٦٥) اكتريا صبانك يالكر صاغ
طرفه ويده لنور اوللرى بوقولاق دوز يايپليغىدن (٦٤ و)
طوبرانى التى اوستنه دوير مكسزىن يالكر صاغ طرفه آثار
ايدى فقط يكى صبانلرده بوقولاق براز اكرى پايپيلورك (٦٥)
و) طوبرانى آغىرلىقنى طويقسزىن چابوق دويرر وبولنده

دومباذل صبانك سطحي كورشى (شكل ٦٥)

حركتى دخى خفيفلندىرر اشبو قولاق دخى ايكي ياي ايله صبانك
يوقارىيده ذكرى كچن - ج - ايكي ديركنه ويده ليدر .
اكر قولاقلار آغاچدىن يايپيلور ايسه سهولتلە آشينامق ايجون
اوزرىنه برقات تيمور ساج قابلانسى اقتضا ايدر دوومه تيموردىن
يايپيلان قولاقلار دها ايو استعمال اولسوب خىلى وقت طيانور
دوكمەلر پاك زور كورنجە قيريلور .

اوچ: (٦٢-٦٤ و ٦٥ . ١) صبانك سائر قطعاتنك حركتى
باشلىجە واسطهدىر صبان دائماً افقە موازى يعنى ايلرو طوغرى
حركت ايمك وايشك باشلانقىجىنده تعين اولنان درينلىكى غىب
ايمامك ايجون بو اوچ اوچ و آرقە ديركلەرك اوزرىنه اوتور

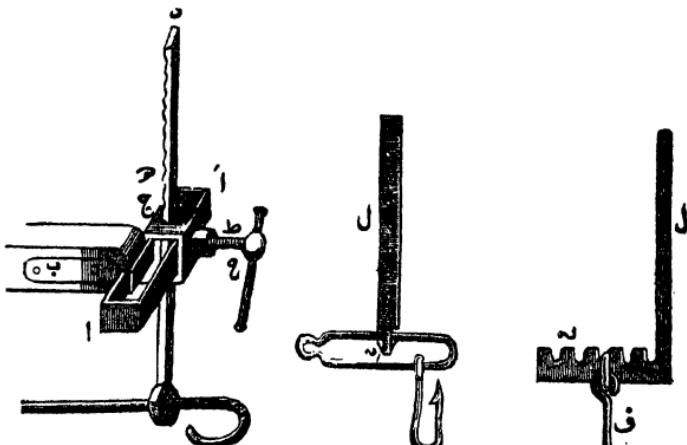
تلمسدر اکر اوق اوکدن یوکسک قالدیريلور ايسه صبان تيموري
اولقدر طوبراغه کير وبالعكس نه قدر اينديريلور ايسه او
نسبته تيمور طوبراقدن طيشارو چيقار اوشك بوئي دخى
مختلفدر بعضىي اوزون بعضىي قىصه يپار فقط نه قدر اوزون
اولور ايسه صبانك حركتى اونسبته منتظم اولور قىصه اوقلر
ايله صبان تيموري اداره پك كوجدر بونكله برابر مقاومتى
ازالور . اوق نه قدر اوزون اولور ايسه او نسبتهده قالين
اولمليدركه زوره طيانسون .

قوللر: (٦٤، ٦٥، ٦٧) صبانى طوبراغه ادخال ايدە جك
وميل وحركتى تصحىح واداره ايلە جك التلدر بونلرڭ
اوazonلىنى صبانك قوتنه واداره ايدن چفتجينىڭ بوينه كوره
اولور ايسەدە آكتىيا بر ارشون ٢٤ پارمق بويلى يپارلۇر وايكىسىنىڭ
اراسنى ٥٠ ياخود ٦٠ پارمق كىش براقورلۇ .

مدبر: (٦٤، ٦٥، ٦٧. ط) حين حاجته طوبراغك درينلنكى
ودور ايدىلان طوبراق پارچەلرىنىڭ كېشىلەتكى تعىين اىچون
ايجاد اولمىشدەر . درىسلنكى تعىين اىچون قوشوم قايسلىرى طاقىلان
قطعەكە اوشك اوشك اوچنده بولنور آشاغى يوقارى تحرىك
ايدىلور يعنى اينديريلوب بندىريلور .

بو صباندە درىسلنك (٦٦، ٦٧ . ل) شكلرده كوستريلان
واوشك اوچنە چورىلان مدبى ايلە تعىين اولنور اشبو مدبى
بر كرتىكلى يواسى اىچنده اشاغى يوقارى حرکت ايدر بونك
الت طرفە قوشوم قايسلىرى طاقىلوب ايستىدىكى وقت ايندير .

يلوب بنديريلور اشبو مدرت كوشەلى تېسى يارق يعني
سماخور ياخود چال كېيىر بر چيوى ايله طوتىرييلوب التىن قا
ايله تحكىم اولنور .

(شکل ۶۶) (شکل ۶۷) (شکل ۶۸)

شو تفصىلاتىن اكلاشىليوركە قوشوم قايىشلى طاقىلان
نقطە آشاغى ايندىرىلدىكى وقت حفرك درىنلىكى آزالور بالعكس
يوقارى چىقارىلور ايسە درىنلىك زىادەلشور زىرا صبان تيمورى
اوحالد زىادە تضييق كورەجىندن طوبراغە درىن كىر .

قوشوم قايىشلى طاقىلان نقطە صاغ ياخود سولە
كچورلىسيله طوبراق تزكارىنىڭ اكى تعىين اولنور و مدرت ايله
سەولتە ادارە ايدىلور . شو يەكە يوقارىدىن آشاغى دىكىنە اوقك
او جنه كچورىلان سالف الذكر مدرتك براوزون دىشلى تيمورى
واردر (۶۷، ۶۶ ن) قوشوم قايىشى يېرىنى طوتان زنجىرىك
نمایتىدەكى او زونجە برخلقە (۶۶ ن) مذكور دىشلە طاقىلور

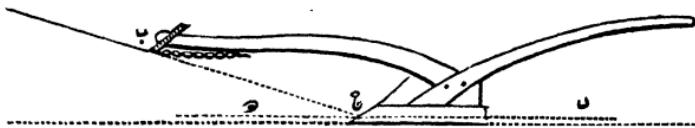
اکر مذکور خلقه ذکر اولنان تیمورک نهایتکی دیشنه
چکوریلور ایسه صبان تیوری قازلاماش طوپراغه زیاده جه
کیره جکندن آیره جنی تزکک اکی زیاده اولور بالعکس صاغ طر.
فنه بولنان نهایت دیشه ادخال اولندیغنده صبان تیوری حضر
اولناماش طوپراغی اولقدر تضییق ایته جکندن تزکلری پک
اکلی چیقارر .

بوصبانی ایجاد ایدن ذات دها مکمل اوله رق او قلک او جنده
تیموردن معمول بر قاصه یا پوب دیشلی تیوری دیکنه بو قاصه یه
چکورمش (۱۶۸) و صبان سورکلیان زنجیری بونک آلت
او جنده کی خلقه یه ربط ایمشدرو بوتیور آشاغی یوقاری ایندیر.
یلوب بندیرلکله حفرک دریسلکی و قاصه سی اویناق و متحرک
اولدیغندن صاغه صوله کتوزلکله اکی تعین اولنور .

بو بابده بر او یغونسز لق و قوعه کامک ایچون تزکلر نه قدر
اکلی چیقاریله حق ایسه صبان تیوریله قولاغی دخی او قدر
گیش اوللیدر زیرا صبان تیوریله قولاغی و سعنه کوره
طوپراق دویرمک ایچون یا پلمش اولدیغندن بو مقداری یالکلر
مدبر ایله آرت مرقده بر طاق او یغونسز لق در کارد رینی اوللکلر
صبان تیمورندن دها اکلی آچیلور ایسه قولاق سورلیان طوپراق
اوزرنده بر کوشہ کبی قالور دیکر طرفدن قولاغک کیشلکی
کافی اولمیغی جهله تزکلر صورت منظمه ده دویرلیه جکندن
طولا یی عملیات آکسیک اولور انک ایچون بو دقیقه لره زیاده
دقت کرکدر .

مدبرک اوکلکری ککیش آچه جق قسمنک صورت اعمال
واستعماله دائئر بوراده فی بعض اخطارات ایحاب ایدر ایسه ده
یوقاریده ذکر ایلدیکمزر و صایا صبان تیمور و قولاغنک آکنه
کوره طوبراق قالدیر مقدن عبارت اول ملغه تفصیله لزوم کورما.
مشدر . زیرا آرتروب آکسلتمک ایچون مدبربی صاغه
صوله کوتروب اداره ایتک معلومات فیه محتاجدر و همده
و نجیرجه بونک لزمی یوقدر صبانی تعریف ایلدیکمزر یولده
کوزلجه اداره ایدوب تیمور و قولاغنک آکنه کوره اوک آچق
کفايت ایدر .

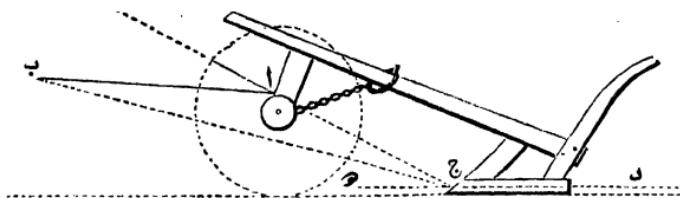
هر نجیر بیلورکه صبانک مرکز مقاومتی یعنی زور کورن
یری صبان تیمورینک بروندیر (شکل ۶۸ج) بو تیمور - هد -

حیوانلرک طاقیله جغی نقطه دی کوستر (شکل ۶۹)
حروفیله مرقم آچدینی اوکلک زمیننده - ج - ه - حروفیله
مرقم خط اوزره حرکت ایتسی لازمکلور فقط صبانی چکن
حیوانلک یوکسکلکنند طولایی خط جر طوبراق ایله برابر
او له جق یرده بالعکس - ج - ه - اوکنک استقاماتی آز چوق
بر زاویه تشکیل ایدرک اکریلورکه - ج - ب - شو حالده قوئه
جریه نک زاویه ایله خط جرار استنده نه قدر اکریلک یعنی آچیقلق
او لور ایسه اونسبتدہ طاغیلوب خیلی ضایعاتی او له جغی کبی
صبانک اوک طرفی قالدیر ممق ایچون حیوانلک صرف ایلدیکی

قوتك دخى برمقدارى بوشه كىدە جىكىندىن حيوانلر ھم ارابە
وھىدە يوك حيوانى اولىش اولور .

شۇحالدە صباندە قوئە جىرييەنڭ موضى اولان نقطەدە
بىيوك اويفونسزلىق وقوعەكلور فقط قوئە جىرييە يىرنىدە استعمال
اولنان حيوانلرك طېيىتلىرىنە نظرأ بونك كilia برطرف اولىسى
مكىن دىكىدر شوقدر واركە قوشوملرك طاقىلەجىنى نقطە (68ب)
- ج - ايلە مرقىم جر خىطىدىن - ب - ايلە مرقىم نقطەنىتىدە
برزاویه تشكىل ايمىلىدركە مناسب درجهدە طوپراغە درىنچە
صاپلانسون شايد (شىكل 69:1) حرفىلە مرقىم نقطەيە طاقىلور ايسە

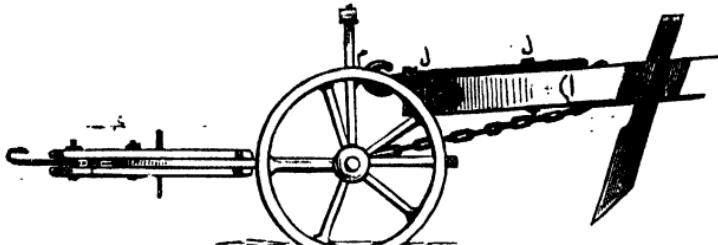
حيوانلرك طاقىلەجىنى نقطەنى كوستىر (شىكل 70)

حيوانك اومىز ويا كىسىلە و - ب - خط جر ايلە - ج -
نقطە مقاومت يىتنىدە بىر كوشە دها تشكىل ايدە جىكىدركە بوايىكى
كوشەلر ج - ب حرفلىيە متوازى برخىت اوزرىندە بولنە جىقلە.
ندن صبانك يك درين صاپلانمىسيچون اوڭ طرفى تضييق ايدىر
وبالعکس دها آشانىي يعنى اوقىك مىكزىنە طوغىرى طاقىلور
ايسە صبانك اوڭ طرفى يوقارى قالقە جىفدىن لايىلە طوپراغە
صاپلانە من .

بوصان و بونكىسىلرى براز آغىر جە اولدىيغىدىن نزىدەن كې

آغا جدن قیزاق او زرینه او تور دوب و حین حرکت نده صالحان نامق
ایچون اطرافه قامه لر صوقوب ترلا يه او يله کوتولرلر.
تکر لکلی صبان — بالاده ذکر اولنان صبان تیمورینی آغير.
لغیله برابر چکوب سورکله مکده سهولته یولندن آیریلوب طو.
پراغل یوزیسه چیقه جفدن چفتیجی هر وقت دقت ایله قوتی
صرف ایدرک صبانک قوللرینی یوقاری قالدیر مغله طو غرلتور
وانک ایچون چوچه یوریلور دیکر طرفدن طاش و کوکلر ایله
طو پراغل قیلیغی صبانک اداره سندن چفتیجی بیقدیر شو
او یغون سرلئی دفع ایچون خیلی زماندنبه صبانلرده تکر لک
استعمالی عادت او لمشد رکه اشبو تکر لک او قک التندن او جنه
باغلاندیجی حالده صبانی کرک اشاغیدن یوقاری يه و کرک یوقار.
یدن اشاغی يه یاخود یا ک طرفه صایق دن آیقور.

اشبو تکرلکلرک اڭ ايوسى آشاغىدە شىلى كۆستىريلان دومبا Ziel تکرلەيدىر (شىل ٧١) او لەكلىرى كېيىش آچق اىچىون

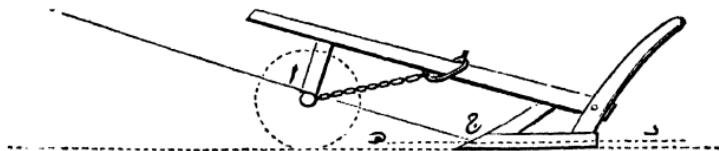
(شکل ۷۱)

اولوچلى قاصهسى - م - صول وصاغ طرفه كوتوريلوب اوق باشندە سىقىشىدىرىلور درىئىنڭ اچقۇن دخىمىزكۈر قاصەپى حاوى

اولان کریشی دیک پروازلار او زرنده اشاغی یوقاری ایندیریلوب
بندیریلور .

مذکور تکرلکی (دومبازل) صبانه ربط ایتمک ایچون
(ط ۶۲) مدبری چیقارلادقدن صوکره او قک او زرینه (۶۹ لل)
ایکی خلقه می چیولیر وضع ایله خلقه لرینه قرغه برون طاقیله.
رق زنجیر دخی او قک آلتنه بولنان چنکله ربط اولندیغی کبی
صبان حرکته حاضر بولنور .

تکرلکلی صبانلر اویله یا پلملیدرکه نقطه مقاومتی اولان
صبان تیمورینئک بروندن (شکل ۷۲، ج) کرک بیکیرلرک او مووزلرینه
و کرک او کوزلرک بوینه - ب. کیدن خط جر تکرلکلرک دینکلندن

(شکل ۷۲)

۱- بى دیکرینه بى حزاده تصادف ایتسون بويولده یا پیلان
تکرلکلی صبانلر نه حیوانلری یورار و نه ده قوت ضایع ایدر .
نه چاره که الیوم کوردیکمنز تکرلکلی صبانلرک پك آزى
بویله در بونلرک اکثیسنده دینکلدن - ۱- بیکیرلرک او مووزلریله
- ب- و تیمورلک بروندن - ج- دینکله کیدن خط طوغري دکل
اکریدر شوحال تکرلکلری اوستدن آشاغی تضییق ایده جکندن
دورینی اغیرلشدیروب حیوانلری پك زیاده یورار ایشته
بورالرە غایت دقت لازمدر .

تکرلکلی و تکرلکسز صبانلرک فائده واوینونسلقلری —
عادی و تکرلکلی صبانلره دائز شمدى يه قدر ايدیلان برچوق
تجره لراوزريته عادی قره صبانلر تکرلکلی صبانلره ترجیح اوپیور
ایسهده بتون بتون ترك اوتفیوب وقت وزمانه ویرینه کوره
تکرلکلی صبانلرک دخی خیلی ايشه یرادینی کوریلیور .

قره صبانلر زکی و ماهر بر چفتجي النده آز قوتله تکرلکلی
صبان قدر ایو و مکمل ایش کوره بیلور ایسهده بعضاً صبانک
صورت اعمال و اداره سبندن طولایی بر طاق اوینونسلقلر
وقوعه کلور آنک ایچون قره صبانی استعمال ایدن چفتجي
تکرلکلی صبان قوللاناں چفتجيدين دها ماهر اوبلق کرکدر
شکلده هرنه قدر ساده برشی کورینور ایسهده اعمالی صحیحاً
بر طاق قواعده تابع و یکیدن انسا دکل تعمیری بیله کوی
صبانخیلرینک کاری دکلدر برده بوصبان ایله آز درین طوراً
سورمک پک کو جدر زیرا طوراً درینجeh صابلانغز ایسه هر
وقت یولندن آیریلیور وقتی طوراً قلر براز یاش اوولور ایسه
صبانک هر طرفه یا پشان طوراً دامئاً صبانی یولندن صاپدیرر.
اک ایو یا پیلان تکرلکلی صبانلرک قره صبانلردن زیاده
قوته محتاج اویلسی تکرلکلرک آغیرلقة و دینکلک تکرلکلره
یوکلديکی ثقلته و تکرلکلرک طوراً غصه صابلانگی درجه سنه
کوره در یوهسے شو اوینونسلقلر بر طرف اویلسه قره صبانلردن
دها آز قوتله چیکلیور .

تکرلکلی صبانک باشلیجه ایولکی صبان تیمورینی دامئاً

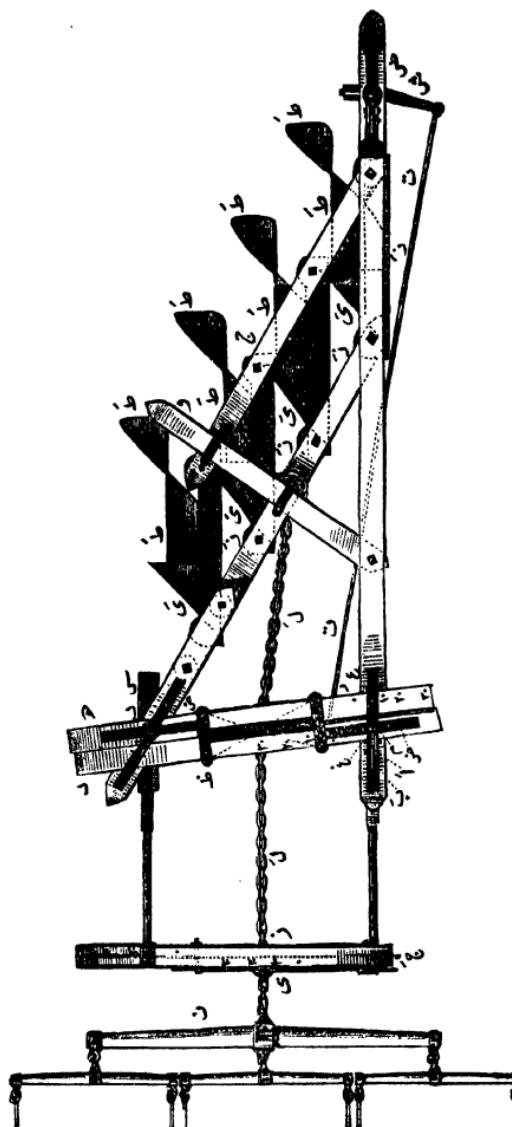
يولندن آيرمامق و حيوانلرک صامسيله حاصل اولان يان
تضييقلى تصحیح و اصلاح ايتكدركه بونتيجه او قك اوڭ طرفى
تىكلر لىك او زرىنه ربط ايتكله حاصل او لور بوصورت ايله
صبانك حرکتى هم قولايشور و همده چفتجي ي عادى صبان
قدر يورمۇز چونكە تىكلەكسىز صباندە يولندن آيرلاماسنى تصحیح
اچخون قوللىرىنى دائماً الدن براقامق واستعمال قوت ايتك كېيىھە
برچوق زختلى واردە تىكلەكلىي صبان فنا برصان دىخى او سە
تىكلەكلرى او قە ربط ايتكله تىكلەكسىز ايو صبان كېيىھە
كودر .

خلاصە ماھر و ذىكى وايشى كندو سە ايش ايدىنان بىرچفتىجي
عادى و درين نتسلىر اچخون خصوصىلە طوبراق پاك قىتى دككى
ايسە هر دايم تىكلەكسىز و عكسي حالىدە دائماً تىكلەكلىي صبانلىرى
استعمال ايتمىيدىر .

پوللوق قوطان — تىكلەكلىي صبانلرک باشلىيجه محسناتى
طوغىرى يولندن آيرلاماسى ايسەدە يىنه زەختىزىجە تامىلە مقصىدە
وصول ممکن او له مىيغىدن طوبراغى دها قولاي فقط مطلوب
وجەلە قازمق و بىرىنگ نقصاتى دىكىرلە اكمال ايتك اچخون
متعدد تىمورلى قوطان و پوللوقلار ايجاد او نىشىدر .

اشبو پوللوقلرک تىمورلىرى عادى صبان تىمورلىرى كېيىھە
اولندىيغىدن چفتىجي ي زەخت و مهارتىدن وارستە ايدىر زىرا
پوللق استعمالىدە يالكز حيوانلرک حرکاتى كوزدىلور ايسە
كفايات ايلر و عادى صبانلردىن مكمل و دها اعلا قازار .

شەدىيەقدراستعمال اوئنان پولوقلىك اك ايوسى (قودفرو)

کورینشی کوستریلان پوللوغك يكديكىرندن حركتلى آيرى

اولان اوچ تكرلەك قا.

زىلەحق يرك درىنلەككە

كوره ايندىريلوب

بندىريلور قولاقلى

طوبراغى ساغە دویرر

واوست تكرلەك تبىير

اولان بىنچى تكرلەك

صولدن هنۇز سورلىان

طوبراق اوزرنە و

قلاغوز تبىير اولان

ايىنجى تكرلەك صاغ

واوك طرفە بولنسوب

صوڭ آچىلان وصوڭرەكى

تكرلەك دىخى تدرىيچى

آچىلان اوڭك اىچىنده

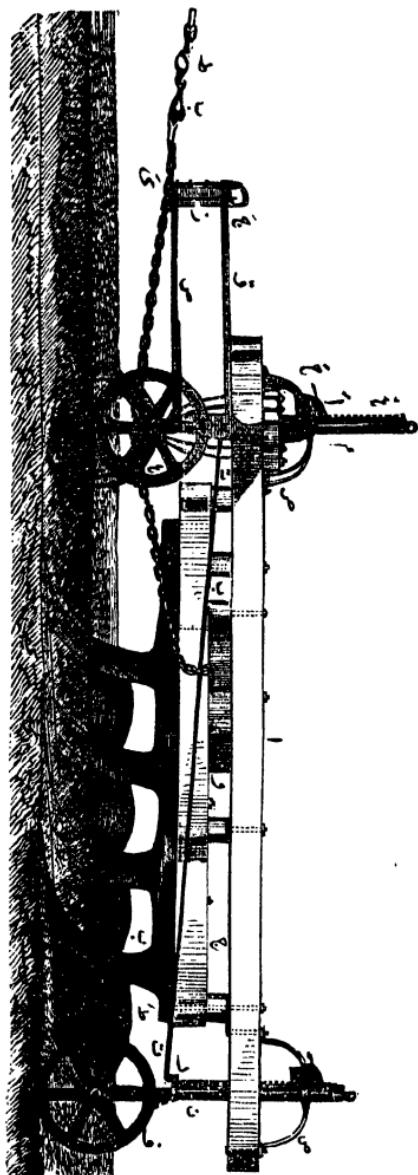
يكدىكىرى حذاسىنده

فقط مختلف اوچ نقطە

اوزرنە حرڪت ايدىلر

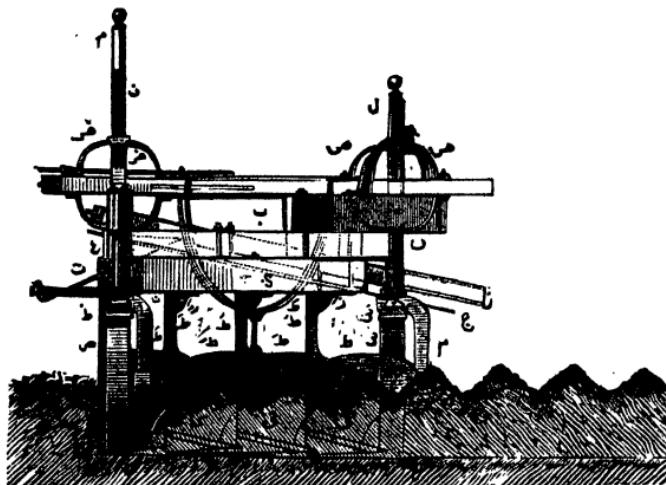
بو حالدە قلاغوز تكرلەك

آچىلمش اوڭك اوزرنە

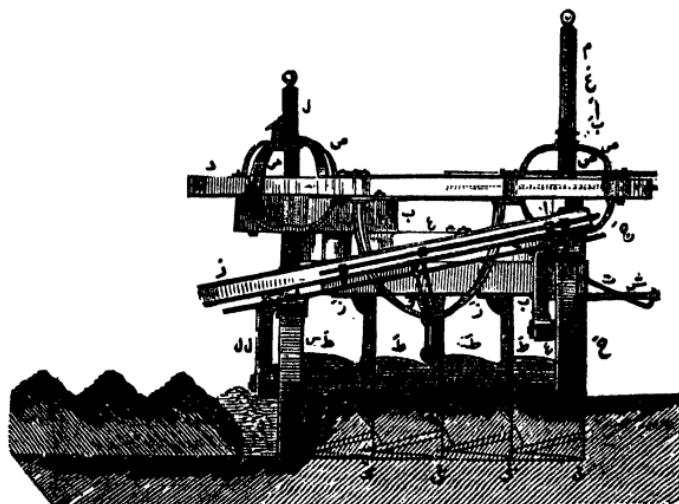
كىزدىكىندىن يولىدىن آيرىلەميوپ بوللوغك حرڪت منظمە

حافظه ايلر دىكىر ايلى تىكى لەك اىسە يالكىز پوللوغۇ يوكلنور آنك

(شکل ۷۵) اوڭ طرف

اچجون صاغ وصولەنەك امکانى يوقدر تىكىللىرىك اىجاپىنده

(شکل ۷۶) ارقد طرف

سەولتە قالدىرىلوب اىندىرىلىسى بىتون پوللوغۇڭ ئامىلە دوز حرکتى

و تیمورلرک طوپراغه متنظم صابلانفسنے سبب اولور .
بوپوللوغى برآدم ڪو جلڪ چڪمڪسزىن يالكز حيوانلىرى
سورمكله اداره ايده بىلور آغيرلىنى تكرلكلى اوچ صبان نقلتىنده
اولوب اندى زىياده قوتە محتاج دكىدر صبان تيمورينك آكىله
قولاقلىينك يوكسكلكىنه كوره درين اولك آچىدىنى كى نه قدر
درىن مطلوب ايسە او يولىدە دخى سهولتىلە استعمال اولنور
خصوصى وعادى بعض وسائلە قېيە ايده براندە طوپراقدن
چىقارىلوب دوندرىلور وقولاي ايش كورر پك قوى وصاغلام
بر آتىدر .

اك اعلا و مكمل تكرلكلى صبانلره قىاس ايدر ايسەك عملياتىنك
سهولت و انتظامى وزحتسىزلىكى كندوسنى انلزە ترجىح اىتدىرر
شۇ قدركە بونلار بر ترلايى بر قاج دفعە سورمك وايشى محىلە
بتورمك اىستىلىكى زمان قوللانىلور .

ايو بىپوللووق چفتجيي معاونە محتاج اىتىيان يعنى برآدم ايده
اداره اوئانه بىلان ولزومسىز بر طاق غلبەللىق ادواتى اولىيان
و مىكن مىتبە آز حيوان ايده قوللانىلان تيمورى ياصى و كسىن
وااز مقاومت كوره جىك شىكلده اولان وقولاغى اولكك دىنىي
تامىيلە تسویە ايده جىك بر حالدە بولمىسىلە برابر طوپراغى يان
طرفە دور ايدن وصورت مطلوبىدە درىن اولدىنىي حالدە طار
قازان پوللوقدر فقط يكى اىيجاد اوئنان اىشە يرار صبانلره بزم
چفتجيلىك آكتى هنوز اليشق او لمدىنىي حالدە غايت ملکە
و مەهارتە محتاج اولان شكلىنى كوشىرىدىكىمز او آغير پوللوغى

شمدیکی حالده اداره واستعمال ایده میه جکلرن تعریفدن
صرف نظر اولنشندر .

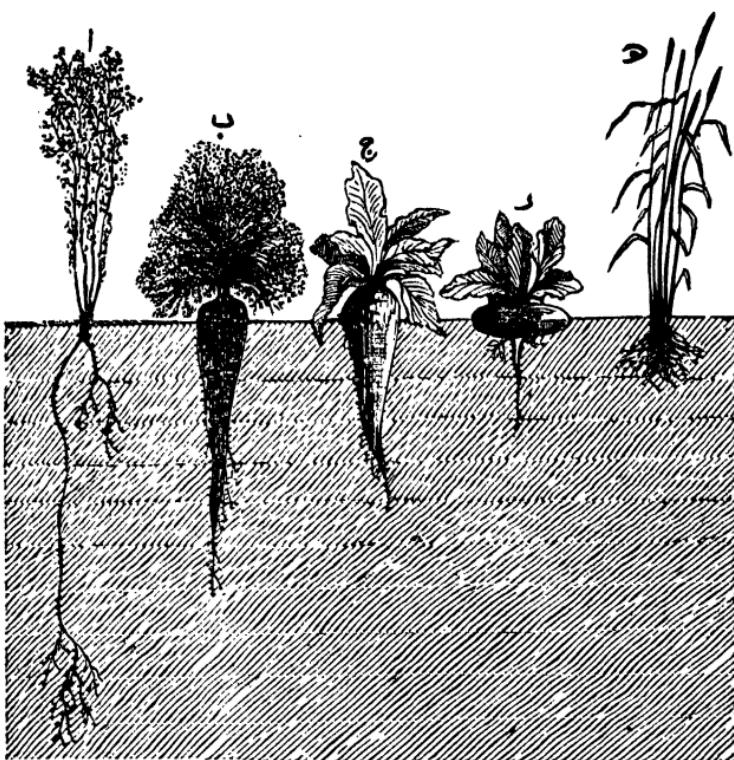
اوجنجی فصل طوپراق حفرنده دقته شایان نقطه لر

صبان ایله طوپراق سورمکده کوزدیله جک نقطه شونلردر
۱ . دور اولنان طوپراگك حاصل ایده میه اوللک درینلکی .
۲ . اوللک ککیشلکی . ۳ . ترکلرک درجه میلی ياخود
دوری . ۴ . اوللکلرک طوغزیلئى و ۵ . طوپراگك ياشلق
وقورىلغىدر .

صبان ایله سورىلە جک طوپراگك درینلکی — على العموم
طوپراگى درين قازمق محسولك مقدارىنى آرتىر زىرا فدانلر
برى بىلرىنه يقين وصيق اولدقلىرنندن كوكارى دائما درينه
كىدر اىنچە ومنت طوپراق بولورلار ايسە پك چوق كوك
صالوب بىدلەر اودرجه قوتلىور آكى سرت وقى طوپراقلەر
تصادف ايدر ايسە درين كىدە مېھجىكى كې اطرافە كوك صالحە
دەخى ياننە كىلر مانع اولە جىغىدىن فيضلە مىوب ضعيف قالور .

برده درين قازىلان طوپراقلەرde فدانلر قوراقدن اوقدر
قورقۇز ئەنكە طوپراقلەرde دەخى چوق ضرر كورمن چونكە
طوپراق درىنچە قازىلوب اىخىلمىش اولە جىغىدىن صولر كوكلرک
واصل اولدەنى عىمدىن دەها اشاغى سوزۇب اىز بونكە برابر
حفرلە كىدرىنلىكى هەرفدان اىچۇن بىر درجه دە اولە من اكىلە جک

تەخىم ايلە طۇپراغىڭ حال و طبىيەتىنە كۆكلىرىك و اىچىلىرى
درىيەنلىكە كورە طۇپراق قازىلۇر مىلا حيوانلىرە مخصوص دىك
كۆك صالان يۇنجىھە كېيى فدانلىر بىرآرىشون كۆك صالقىرنىدىن
(شىكل ۷۷) حفرىك درىيەنلىكى دىخى اوقدىر اولقى كىركىدە.

(شىكل ۷۷)

شىكل مىزبوردە . ب . ايلە مىرقە هاواج هان ۶۰ پارمقدن
زىيادە . ج . پانچار ۴۵ و . د . طورب و شالغۇم ۳۰ . ه .
حبوبات كۆكلىرى ۲۰ پارمۇق انجىق درىن كىدرىكە طۇپراق انلىرە
كورە درىن قازىلۇر فقط دىك كۆك صالان فدانلىر بىرتىلايە

هر سنه ديكلميوب ديكر نوبت درت سنه صوکره كله جكندن اوحالده تراسنى هر سنه يالكر بور دفعه درين قازمق كفایت ايدر .

بو صورته طوبراغك طبقات مختلفه سی تدریج ايله يريوزينه كتوريله رك هوا و كويره نك تأثيريله منبت اولور برده طورا .
غلک حال و كيفيتندن دخى نه درجه درين قازلىسى لازم كله جك اكلاشيلور از جمه يوز و قيراج طوبراقلر آكيله جك مختلف مخصوصه كوره ايماك اول درين قازلىق لازم در ٢٠ پارمق درين قازيلان ايشلک طوبراقلرک الت طبقه لمى نباتاته يراميان فيصير طوبراقلردن ايسه منبت طبقه سندن ايلرويه تجاوز ايتامك كركدر ياخود اشاغيده ذكر ايده جكمز بعض عمليات مخصوصه ايله اشبو الت طبقه نك برمقدارى يريوزينه كتورلىكسىزىن يرنده قازيلوب ترك اولنور وبوله طوبراقلره آز كوك صالان فدانلى زرع ايديلور .

بالعكس منبت طوبراغك الت طبقة سی يوزيله قارشد .
يرلدېنى حالده منبتلىكى تزايد ايده جك ياخود طبقة منبتە نك كيفيتى بوزميه جق اولور ايسه اوحالده درين قازيلور درينلىكلره نظرى نقطه دن باقليلور ايسه صبان عملياتى اوچه آيريلوركە برنجي كريزمه ايكتنجي قره قازمه اوچنجي صيرت قازمه يعني سطجي خفيف قازمه لدر .

برنجي كريزمه — طوبراغك هنوز ايشلئامش الت طبقة سنى قازوب برازىنى يوزه كتورمكە ياخود يوزه كتورميوب يالكر

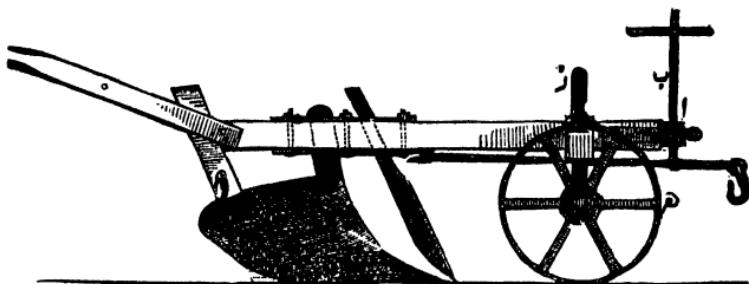
قازه‌رق یرنده ترک اینکه کریزمه دیرلرکه یوقاریده قازمه بختنه ذکر او نشیدی بوعملیات کرک درین کیدن و کرک یوزده یا پیلوب اوزانان اکرلتی اوئی آیريق ویر مسروپی کی سینین نباتات مضره‌نک کوکلرینی اخراج ایله طوبراغك الت طبقه سنک برمقدارینی یوزده‌کی منبت طوبراغه قارشیدیره رق اصلاح ایلر .

کریزمه یا پیق ایچون بوکونکی کون ارباب زراعتك اتخاذ ایلدکلری اصوله کوره استعمال او نه جق صبانلرک نوعی مختلفدر .

تدریجی کریزمه ایچون اولا ۲۰ پارمق درین قازیله جق یولرده عادی قره صبانلر استعمال او نور ایسه‌ده بوندن دعا درین یا پیله جق کریزمه‌لرده قره صبانلر کفایت ایمز اکر درینلک ۴۰ - ۵۰ پارمنه قدر چیقوبده الت طبقه‌نک یوزه کتورسی مطلوب ایسه اوحالده اوچ صورته مراجعت او نورد . ۱ . بر دفعه‌ده او قدر درین قازه بیله جک قوتده صباندرکه بونلرک اک مکملی (روزه) پوللو غیدر (شکل ۷۸، ۸۹) اشبو پوللو ق

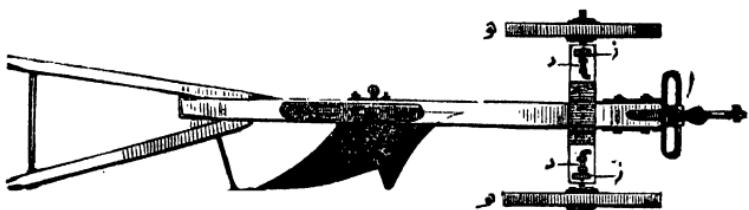
تکرلکلی و تکرلکسز ایکی صورتده دخی قوللانیلور زیرا بوندە بولنان ایکی تکرلک چیقارلادینی کی عادی قره صبان او لور برى دوز - ۱ - دیکری دیکنە - ب - ایکی مدبریله آچیله جق اوللک اکی و درینلکی تعیین او نه بیلور پوللو غلک - هه - هر تکرلک - ز - بربدن او زرنده بولندیغىدن پوللو ق یوزدن صیرت قازمق ياخود درین صاپلامق ایچون اشبو بدنلر ايند .

یریلوب بندیریلور بایر یرلدە برى آچاق دىكىي يوكسک
قالدىریلور ايسه ايكىسى بىردىن متساوايا حركت ايدى.

(شکل ۷۸) روزه صبانك صاغ طرف

بوبىنلرک هېرى - دد - اوڭىچى بولندىيى چىچىۋە او.

(شکل ۷۹) روزه صبانك سطحى

زۇندا بىرسۈرمە ايلە مطلوب اولان ارتفاعىه قالدىریلوب تەكىم
ايىدىلور اوڭىچى اورتەسەنە كچۈريلان كىكى اوڭىچى صول جەتىدىن
برويىدە ايلە پەچىنىيدىر صبان تىمورى يالكىز اىكى وىدە ايلە صبانە
ربط اولنوب قولاق وىرپۇت اولدىيى آغاچى كى كال سەھولتە
چىقارىلوب يىنە يىرىنە قونىلەپلىلور فقط صبانك هېرى پارچەسى
دوگىمە تىموردىن يالپىمىش اولدىغىندىن كىلى قىي وىسرت طۇپراقلاردا
غايت دقتە خىفيف قومسال واورتە قىي طۇپراقلاردا علىالعادە
قوللانىلور ايو بىرپۇلۇقدۇر .

بوبولوقلر کوچك بیوک درت جنس اولهرق یاپلمسدر
برنجي بوی تکرلکسز ۲۰۰ تکرلکلیسى ۳۴۰ ایکنچىي بوی
تکرلکسز ۲۴۵ تکرلکلیسى ۳۸۰ اوچنجي بوی تکرلکسز ۲۷۰
تکرلکلیسى ۴۱۰ دردنجىي بوی تکرلکسز ۳۴۵ تکرلکلیسى
۴۷۰ غروشدر .

کريزمه ايچون اك صوکرهكى يعنى ۴۷۰ غروشلق صبانى
قوللانورلۇ چفتىجي ماھر ذكى ودقلى آدم ايسه بوصبانڭ تکر-
لکسزىنى دخى استعمال ايدەبىلور .

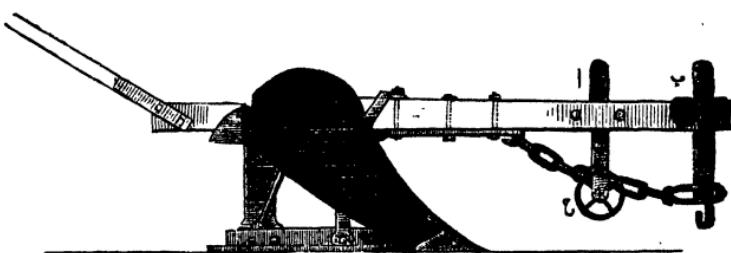
برده (٦٢) شكلدە يوقاريده ذكر ايلديكمز (دومبازل) ك
تکرلکسز صبانى دخى بوخصوصىه استعمال اولنەبىلور بونڭر
اوچ نوع اولوب برنجىسى غايت ضعيف اولىغىدىن کريزمه
ايچون اوچنجىسى ايدور بوصبانلار انجق ۱۰ بىكير و ۳ آدم
ايله اداره اولنور برى صبانى ديكى حىوانلىرى اداره ايدر
اوچنجىسى تيمورك تصادف ايلدىكى موانى دفع ايله مشغول
اولور بونڭ ايله يومىه بردۇنم يرى کريزمه ايدەبىلورلۇ يالڭر
ايشك طوپراقلارده دكلى يكى آچمەلدە دخى اشبو صبان
قوللانيلور .

۲ . ایکنچىي اصولده چفشه تيمورلى برصبان دخى
استعمال اولن سورك بونڭ آرقە تيموري اوک تيمورندن دها
اوزوندر انواعندن اك ايوسى (مورتون) صبانيدر ايکى قىمدن
عبارت اولوب ایکنچىي قىمى برنجىدين ۱۰ - ۱۶ پارمق دها
درىن سىيدر برجىي صبان تيمورى ۱۳ پارمق درىن

صاپلانوب طوبراغى اىكىجىنەك آچىش اولدىنى اولىكە دوирر
آرقەدەكى تىمور ايسە طوبراغە ۴۰ پارمۇق قىدر درىن كىرر
وكسىرىكى طوبراغى اشاغىدىن يوقارى اكىرىجە قايدىرۇب اولىكى
تىزكەك تېسى اوزىزىنە دویرر .

بوصان اولىكىلەرن آز قوتە محتاج ايسەدە حركتىچون ۸
حیوان ايلە فقط ۸ آدمە محتاج اولدىنى حالىدە يەنە انلەرن زىادە
ايش كورەمن .

۳ - اوچنجى صورتە كانجە كىزىمە بشقە بشقە اىكى صبان
ايلە دخى يايپىلوركە برنجى صبانك آچىدىنى اولىكە اىكىجى صبان
دەنە درىن صاپلانور ايلك دفعە سورەتك اىچون (روزە) نك
اىكىجى صبانە درت حیوان قوشىلەرق برنجى و (بونە) نك صبانە
دخى (شىك ۸۰) الى حیوان قوشىلەرق اىكىجى دفعە سورەلور.

(شىك ۸۰) بونە صبانك صاغ طرف

بوصبانك موسىو مورتونك صبانىدە اولدىنى كىي مائىل
يرقطعەسى واردەكە قولاغىلە قالدىرىدىنى تىزكى برنجى صبانك
دويرىدىكى تىزكەك اوزىزىن آشىر بوندن بشقە صبانى يولىندن
ساپدىرىماق اىچون S شىكلە براستاداڭ صاغىندىن برنجى صبانك

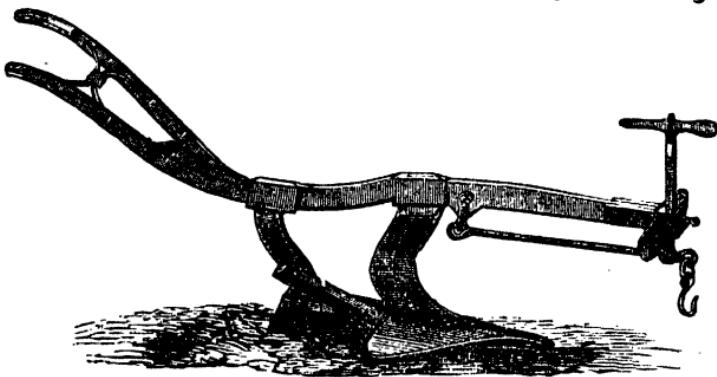
دويرمش اولديني طويراق او زرنده حرکت اي در برده تکرلکي
بولنور حين حاجته ايندروب بنديرمك ايجون ايکيده
مدبرى وارد .

بو طريق ايله کريزمه اعمالي اولکي ايکي اصولدن ايودرچونکه
بو عمليات ايجون بردن استعمال اولنه جق حيوانلر ايکي يه آيريله .
جني جهته هر اولکك نهايتنه سهولتلر و سرعتله چوريلاه بيلور
برده اولکك الت طويراغي بتون بتون يوزه کتوريلاه رك ايوجه
دور ايديلور وايش دها چابوق کورييلور زيرا بواسول ايله
يوميه ۴۰۰۰ آرشون ير کريزمه ايديلله بيلور .

ذکر اولنان کريزمه دن مقصد ديب طويراغي يوزه کتور .
مکدن عبارتدر اکر التده کي طويراغك طبيعى يوزده کي منبت
طويراغي تغير ايده جك اولور ايسه يرينى دکشدير مکسزين
ديب طويراغي قازوب ينه يرنده براقيق لازمکلاور .

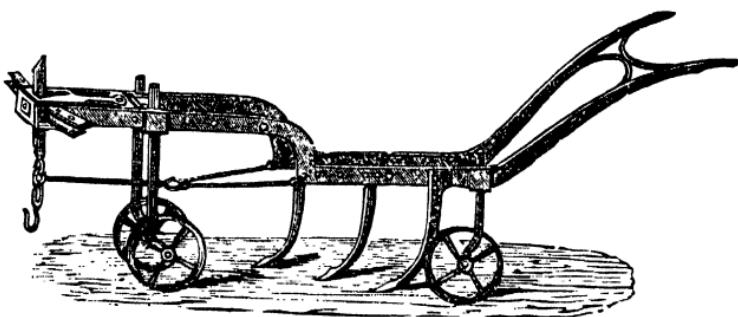
بو خصوصده دخى (روزه) و (دوم بازل) اک ايکنچى صبانيله
تقربيا ۲۰ پارمق درين بر اولك آچلدقدن صوکره قولاقسز بر
صيان ايله بردنا سوريلورك بو قولاقسز صبانه يرالى صبانى
دينور طويراغي يوزه آلميه رق يرنده برا قور بونلر کده اک اعلاسي
(روزه) نك ايجاد ايلىكى (شکل ۸۱) صباندر بو صيان تماميله
تيموردن معمول اولوب ۲۰ - ۲۵ پارمق قدر طويراغه کچرك
اولکي صبانك قالدىرمش اولديني طويراغك درينسلکي دخى
علاوه اولندقده مجموعى ۳۵ - ۵۰ پارمق درينسلکه وارر
بو ايکي صبانك بهرى دردر حيوان ايله اداره اولنور ويوميه

۴۰۰ آرشنون ير سوريلور بعضاً بوصبان ايلهديب طويراغى
سوردكدن صوکره برى برينه يقين صبان تيموري آكندە اوچ

(شكـل ٨١) يـر الـتـي صـبـانـى

ڪـسـكـيـلـىـ كـوـچـكـ بـرـ سـوـرـكـىـ قـوـنـيـلـوـبـ سورـيـلـوـرـكـهـ صـبـانـىـ تـيمـورـيـنـىـ
قالـدـيرـمـشـ اـولـدـيـفـىـ طـوـپـرـاـغـىـ قـيـرـوـبـ اـيـجـلـدـرـ .
بورـادـهـ رـسـمـىـ كـوـسـتـرـيـلـانـ (ـحـوـالـدـ)ـكـ يـرـ الـتـيـ صـبـانـىـ (ـشـكـلـ ٨٢ـ)

(شكـل ٨٢) حـوـالـدـ يـرـ الـتـيـ صـبـانـىـ

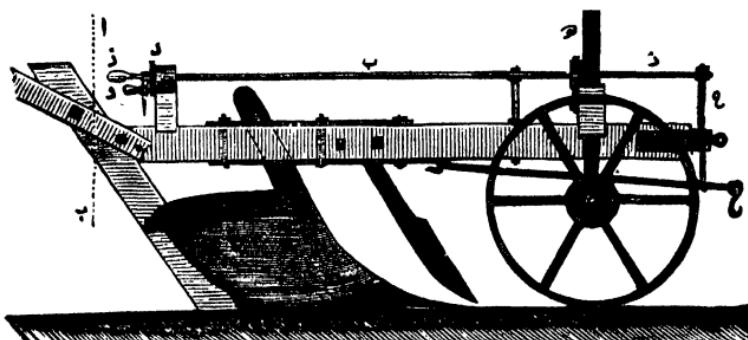
لوـنـدـرـهـ وـپـارـسـ سـرـكـيـلـرـنـدـهـ اـرـبـابـ زـرـاعـتـ طـرـقـدـنـ تـقـدـيرـ وـقـبـولـ
اـولـدـيـفـىـ جـهـتـاـهـ اـولـكـنـدـنـ دـهـ مـكـمـلـ اـيـشـ كـورـدـيـكـنـدـنـ
اـكـاـ تـرجـيـحـ اـيـدـرـلـ .

کریزمه یه مخصوص مکمل آلاتک ایدینلمسنه وادره سنه
لزوی قدر حیوان تدارکی هر کسجه مشکل او لدیغندن بعض
 محللرده طوپراغی قازمک ایچون بر دیگر یول بولشلدرکه او ده
 صبان و انسان عملی ایله مشترکدر .

کریزمه دن مقصد طوپراغک آلت طبقه سنی یوزه کتورمک
ایسه عادی قره صبان ایله تھیناً ۲۰ پارمک درین براوک آچقدن
صوکره ۲۰ قدر عمله بل ایله ۳۲ پارمک عمقدن بر طبقه
قالدیرق سورلش طوپراق او زرینه آثارلر آکر بو عملیات
عمله صباني و صبان عمله بی بکله میه جک صورتده یا پیلو ر ایسه
پک کوزل حسن نتیجه حاصل اولور بالعکس قازیلان دیب
طوپراغی او فالدوب یرنده براقق مطلوب ایسه عمله کورک
بل یرینه ایکی دیشلی چتال بل استعمال ایدرک قازمش
اولدقلری طوپراغی ینه اولک دینده برا قورلر هر ایکی
صورتده تھیناً یومیه ۲۰۰۰ آرشون یر کریزمه ایدیله بیلو ر .
کریزمه دن بکلیلان نتیجه کرک تدریجی و کرک دفعه اولسون
یا پیله حق اک مناسب زمانی کوز اوائلیدر چونکه اول وقت
قازیلوب یریوزینه کتوریلان طوپراقل طوک قار و یاغموری
کورک چابوق ایخلوب هوا آور .

عادی حفریات یعنی قره قازمه — قره قازمه طوپراغک
سنوى اکیلان طبقة منتهسنى تجاوز ایمزر ۱۴ — ۲۸ پارمقدن
زیاده درین قازلز فقط طوپراغی کافی درجه ده ایخلتمک ایچون
قاج دفعه سوریله جک ایسه ایلک دفعه کی صوکره کیلدن درین

اولمی و کوبره‌لر لایه‌یله کوملوب کوکلرک خارجنده بر اقلام امسی لازم در یوقاریده برنجی مرتبه‌ده ذکر اولنان درینلکه کوره استعمال اولنان صبانلرک باشیله‌جه‌لری (روزه) نک (شکل ۸۶) و (دومبازل) ک (شکل ۶۲) برنجی یاخود ایکنچی صبانلریدر طوپراق خفیف اولوبده سهولتله قازیله بیلور ایسه عادی تکرلکسز بالعکس صیق وقوتی ایسه تکرلکلی صبانلر قوللانیلور بو ایکی صباندن بشقه (بودون) صبانی دخی شایان توصیه‌در بوصبان روزه صباننک بر اورنکی اولوب یالکر اولکلرک آکنی و درینلکنی تعین ایحون حاوی اولدینی بعض آتلر ایله اندن ایریلور (شکل ۸۳—۸۴) بوصبانی اداره‌ایدن چفتیجی صبانک ارقه‌سنی

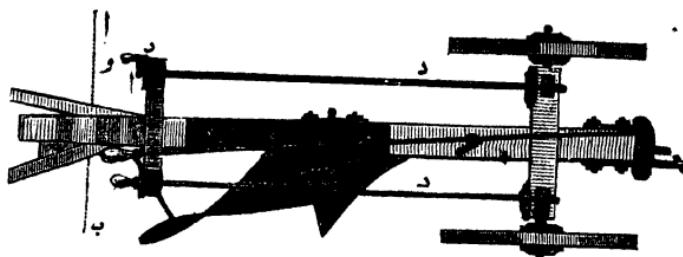

(شکل ۸۳) بودون صباننک صاغ طرف

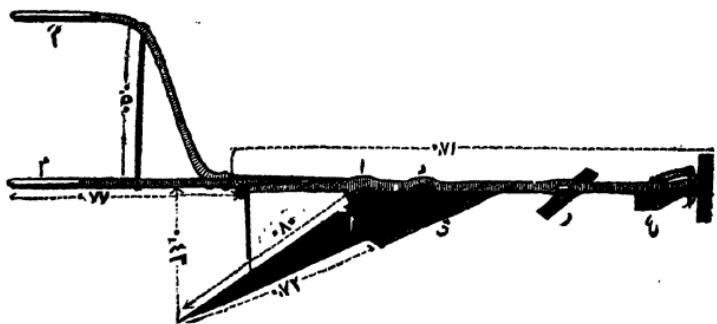
ترک و حرکتی تعطیل ایتمکسزین اولکلرک آکنی دارالتوب بیولتور فیئاتی ۹۰۰ غروشدر .

(دمسای) نام مشهور بر چفتیجی بر صبان ایله قارشدیریجی (اراسیجی) دیکر بر صبان استعمال ایلر که حسن نتیجه‌سی کورلش اولنله اندن دخی بخنی مناسب کوردک .

بو صبان (۸۵، ۸۶، ۸۷) بر ابان صباننک بر دیکر تقلیدی
اولوب فقط انده بولنان لزومسز طاقفلر بونده یوقدر.

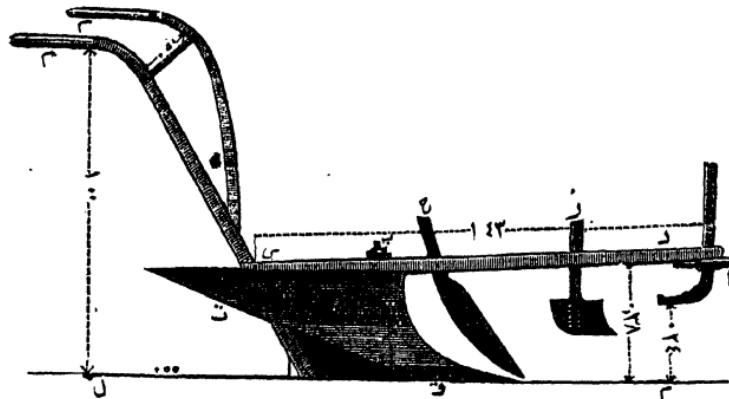

(شکل ۸۴) بودون صباننک سطحی
بونک - ع - طاقوسی - ح - ایله مرقم چایر کسکیسی
و - ر - اوک کسکیسی هر صبانده بولنور ادوااتندر درین

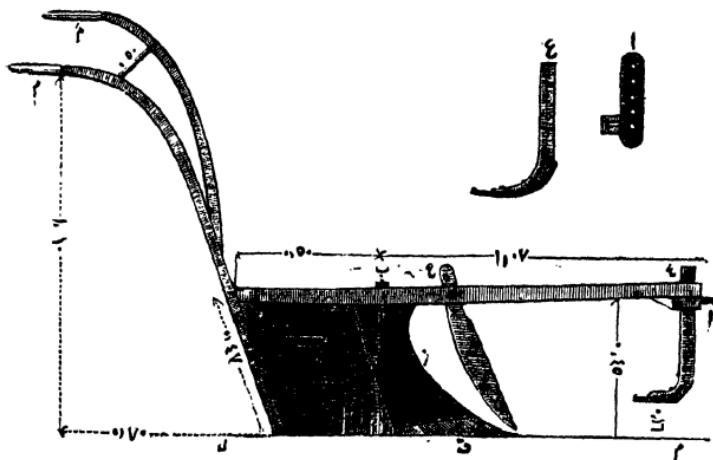

(شکل ۸۵) آراییجی دستای صباننک سطحی
صاپلافسی طاقوسنک وضعیته تایدر قوشوملری بر قانجه ایله
طاقوسک - ۱ - نقطهسنے فقط پاک خفیف طوبراغه تماس ایمک
اوزره طاقیلور طاقوسی طوبراغه زیاده سورینور ایسه
قوشوملی چنکلی ایندیرمک و سورنگدیکی حالدہ قالدیرمغله
موازنی طوتیلور صانک حوق بر طوقمه مطلوب اسه

قوشوم صيريقلىرى صاغ طرفه و عكسي حالنده صول طرف
كتوريلور .

(شکل ۸۶) آرایی‌بھی دسمای صبانک صافی
نه وقت ترلانک یوزنده زیاده بیانی اوتلر بولنور ایسه
چیم کسکیسی اولزمان استعمال اولنور که بو حالده کسکی

(شکل ۸۷) آرایی‌ی دسمای صبانک صول طویراقدن ۲ — ۳ پارمق قدر اوئیله برابر بر طقہ ترکسوب

اولجه آچیلمنش اولان اولکك ایچنه اتار .
 قولاق و دیرکی یکپاره دوکه تیموردن معمول اولوب اوق
 باشی - د - مرکزی برویده ایله او رایه مربوطدر - ب -
 - ق - صبان تیموری چیلیکدن معمول اولوب اوده اوقه
 بر ویده ایله ثابتدر لدی الحاجه چیقاریلوب ينه یرینه قونور .
 صبان تیمورینک او زون بر قطعه سی اولان قولاغی - ت - تیمورک
 صول یوزی اولوب دوز صاغ یوزیله یابواری تشکیل ایتدیکی
 صبانک بوغازینه طیانه رق صاغدن قولاغک نهایت اکری صاغ
 یوزینه واصل اولور بو اکری صاغ یوزی اولوجهله یا پیلمشدرا
 که صبانک حین حرکتنده تشکیل ایلدیکی ۵۴ درجه دوز
 اکری یوزی صبانک دویردیکی تزکلری صره ایله دیزر .
 بوشکلده اعمال اولنان قولاق (۱) قالدیردیغی تزکی ازمکسزین
 اولکه اتار که چوق قوته محتاج اولن سطحیلری یعنی یوزلری
 حلزونی شکننده اولان صبانلرده بونتیجه حصوله کله من زیرا
 هر نقدر بو قولاقلر طوبراغی دها زیاده دویررلر ایسهده
 اولکی خط او زرینه صیقشیدیروب هم زیاده قوت صرفیان
 و همده صیقیشیق وهوادن محروم بر طوبراقدن حظ ایتمیان
 فدانلر ایچون مضرتی موجب اولور حلزونی بر سطح او زرینه
 طوبراق یا پیشور فقط دوز بر سطح او زرندن سهولته ایرلدیغی
 درکار او لغله قولاغک شو شکلنک بو یوزدن دخی فائدہ سی
 میداندہ در زیرا طوبراغه یا پاشان قولاق زیاده زور کوره جکننده

(۱) قولاق دکل صبانک او جهتی قولاق فرض او نیور .

شېھە يوقدر انك اىچۇن قولاق او يولىدە ياللىمىشىر. از درين سورمكىدە قولاقلىك شىكلنە اهمىت ويرلىز اپسىدە ۲۰ - ۲۵ خصوصىلە ۳۰ - ۴۰ پارمۇق درين قازىلەجق طوپراقلەدە حلىزونى بىر قولاق طوپراقدن سەھولتە چىقارىلەمنز انك اىچۇن او يولىدە قولاق يالكىز سەطھى وابشو دوز قولاق ايسە درين سورمكىدە قوللانىلور.

قوللىرى صبانك صول جەتنىدە اولوب -م- بىرخىسى اوقدەستقا. مىتىلە دوز وايكتىجىسى -م- آندن ۵۰ پارمۇق صاپە او زاقدەددەر چەفتىجى دانما سورلىيان قى طوپراق او زىرنە يورىيەرك زەختىز صبانى ادارە ايدىر خصوصىلە ۲۰ - ۲۵ پارمۇق درين اولك آچار ايسە قوللىرى الويرەجك قدر يوقارى قالدىرر فقط ۳۵ پارمۇقىدىن زىيادە اولك آچەجق اولور ايسە او حالدە قوللىرى ۱۵ پارمۇق يوڭىك طۇمۇق لازم كلۇر.

اکتىيا شوايىكى قات حضرىيات اىچۇن قەرەصبان يەرىنە شىدىكى ذەرى ايتىدىكىز آرايىجى صبان استعمال اولنور بوصبان قولاقلىقىز غايىت بىولك بىرصباندە طوپراغلەك آتى اولكى صبان كېي قازوب اىنجىلتىدىكى حالدە يەرنىدە بىراقوب يۈزە چىكارمىز صبان ايلە ۲۰ پارمۇق درين طوپراق دويىلدەكىن سوڭىرە ۱۵ پارمۇق قالىن بىر طېقەسى اشبو آرايىجى صبان ايلە اىنجىلدەلور اكىرايىجى يەرىنە قولاقلى استعمال اولنەجق ايسە دەها زىيادە قوت اىسەر بۇنى چىكىمك اىچۇن ايسە اىكى بىكىر الويرر فقط بىكىرلىرى

نویته قوشمق یعنی برکون قولاقلى صبانه قوشیلانلری ایرتەسى قولاقسز و قولاقسزه قوشیلانلری فرداسى قولاقلى صبانه قوشوب قوتلرینى موازنىنده طوقق اقضا ایدر .

کوبىرە قونىلان براولىكە اىيکى صبان ايشلەيلور ايسە کوبىرە ئى ويرن آدم بىرنجى صبانك آرقەسندە وايىكىجىنەك اوكتە بولنوركە يايدىنى كوبىرە اولكە دىينىدە قالمىوب اىيکى طوبراق آراسندە بولنور اكى بىرصبان ايلە بىرده آرالىجى قولاقسز صبان استعمال اولنور ايسە کوبىرە ئى ويرن عملە قولاقسز صبانك آرقەسندەن كلور .

سطحى خفيف یعنى صيرت قازمه — خفيف قازمه طوبراغى يالكىز ۸ - ۱۰ پارمۇق درىن سورمكە دىرىلەك استعمالى اكتىيا متزوك ترلاڭىدە بولنان فا ومضر اوتلرى محو ايتىك و تىخىم اكمىدن اول ترلاڭىدە كوبىرە كومىك اىچونىدر بويىله خفيف قازمهلر (۷۶ , ۶۲) شكللىرىدە كوستىريلان صبانلىرىن بشقه مئخرأ يايپىلان بودۇئن صبانى ايلە دىنى (۸۱) يايپىلور بودۇئن صبانى دومبازل صبانىك (۷۶) عنى ايسەدە اك و درېنلىكى تصحىح و تعىين اىچون بودۇئن صبانىك بىرطاق علاوهلىرى وارددر .

طوبراق تىزكىلىنىڭ اكى دائماً قازىشىك درېنلىكە تابعىدە طوبراق غى ايوچە قازمەدىن مقصىد تىزكىلىرى كافى درجه دە تدوير وقا و مضر اوتلرى محو وتلف ايمكىدىن عبارت اولدېغىدىن بونلىرى لايھىلە اجرا ايتىك اىچون تىزكىلىرى اويلە بىرميل ايلە بىربرى اوزرىنى

صره واری دویر ملیدر که (شکل ۸۸) طوپراغك يوزيله ۴۵ درجه
برزاویه تشکیل ایلسون یعنی آیکنچی صره تزکك گناري برنجی

(شکل ۸۸)

صره تزک هان او ره سنه کلوب الی نسخه واری بوش قالسون
- ج - ایمدى تزک اکی درینلکنک نصف قدر اولور ایسه
تزکلر الیره جک قدر یاتریله مز هان دیک طورر - ۱ - بالعکس
اکی درینلکنک ایکی یاخود اوچ مثلی او لدیغندہ تکمیلاً یاتوب
دوز قالور - ب - شو ایکی اختلاف میاننده تعین اولنان نسبت
نظرآ تزک درینلکی مثلا ۱۸ پارمق ایسه اکی ۳۷ پارمق اولسی
لازمدرکه کافی درجه ده یاسون .

مع ما فیه برصبان ایله دفعه درین یعنی ۴۰ پارمق درین
قازیلان طوپراغك تزکلری طار چیقارملیدر زیرا ۴۰
پارمق درین و ۶۰ پارمق اکلی چیقاریلان تزک هم کوج
دویریلور و همده سورکی ایله کوج اینجلور بولیله تزکلرک اکی
درینلکنک درت مثلی اولملی وقتی کیلی طوپراقلر دامئا بویولده
قاژملیدر یعنی اکی و قالینلگی بونسبت او زرینه یا پالمیدر چونکه
طوپراق نه قدر زیاده پارچه لره تقسیم اولنور ایسه او درجه
سهوتلله اینجلور کرچه زیاده حیوان استخدامنه و فضلله مصرفه
محاج ایسهده طوپراق لا یقیله قازیلوب اینجلمنش اولور .

بوقدر تفصیلاته کیرشمکدن غرض چابوق و سهولته ایش
کورن یکی ایجاد صبانلرک اداره واستعمالی تعریف ایله
محسناتی نظری اکلامقدر ایولکنک حقیقی ایسه ماهر ایشکذار
چفتجينک النده بللو اولور . چونکه آلت اوآلت طوپراق
او طوپراقدر اوروپالیلر قوللانوب یوزندن بونجه استفاده
ایدلر ایکن بزم ذکی چفتجيلىز یچون قوللانمسونلر .

هر کسه معلومدرکه هنوز اداره واستعمالنه اليشلمامش
بر شیده ایلک اول عجمیلکدن طولایی کوجلک کوریلور
وانسان مشکل کورینان برایشك نهایته وارمقدمه نهقدر غیرت
واصرار ایدر ایسه اورتبده مقصدھ ظفر بولور آنک ایچون
بویله شیلدە ایلک اول کوریلان مشکلاتی شو تعریفانزه دقت
ایله تصحیح ایلر وایلروسنھ وارمقدمه اهال اولمز ایسه چونکه
خلقمزک درکار اولان ذکاوت فطريه لرینه نظراً بومثلاو یکی
ایجاد شیلری اعمال واستعمالدھ سریعاً ملکه و مهارت قزانه .
حقىرنده و موجدلرندن زیاده اوستەلقلىنى کوستره جىكلرندە
شېھ يوقدر .

ترزکلرک درجه میلى . اکثر چفتجيلىر ترزلرى کرك دىك
و کركدوز برحالدھ تدویر و ترک ایدرلر ایسه دھ قازىشدن مقصد
طوپراغلک اجزاسنى تفرق ایله هوالنديرمۇ و ضرولى اوتلرى
کوكلىلە برابر مۇ ایتکىدىن عبارت اولىسنه نظراً هر بر ترکى
٤٥ درجه میل (٨٨ ج) ایله دور ایتمک لازمکلور بویله
میلى ترزلرک اینيش و چىقىدىلری وارالقلرى دىك و دوز ترزلرى

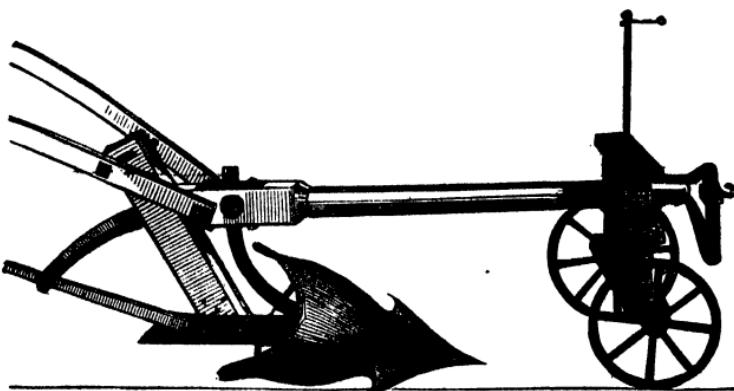
حفریاتدن زیاده طوپراغی ایوجه هوالنديره جنی کبی سورکی عملیاتی و نباتات مضره نك اخراج و اتلافی تسهیل ایدر .

بویله قازمقده ایسه مضر فدانلرک اکثریسی تزکلرک التده قالوب طوپراغلک تضیيقیله تلف اولور واوزرنده بولانلر سورکی ایله اخراج اولنهرق کونش و طوکه ترك اولنور عکسی حالنده ییانی اوتلر تامیله تلف اولیه جغندن یکیدن اویانور .

صبان اولکلرینک طوغیریلنى . بواولکلر فضلە صولرى سهولتلە آتفق ایچون يرک مىلنه طوغرى متوازىيا آچىلور فقط يرى پك باير ایسه دیکر اصوللره مراجعت اولنور . باير يرلىرى سورمکدە باشليجه اوچ يول واردىركە ۱ . اولکلرى طوپراغلک باير جھته طوغرى آچىقىن عبارتدر حالبوكه بويولده حيوانلر سهولتلە ايش كورى يعنى يوقارىدىن اشاغى قولايجه اينزلىرى ایسه دە آشاغىدىن يوقارى پك كوج چيقارلر دیکر طرفدن ايچە طوپراق و كوبىرە شدتلى ياغمورلارايله اشاغى آقوب ترلانك الـ باشندە بىكۈر .

۲ . اولکلرى باير جھىتندن دكى ياك طرفدن آچىقدىركە بوندە دخى برطاق اويفونسزلىقلر و قوعبىلور چونكە باير جھته آجيلان اولکلرک طوپراغنى صبان سهولتلە صولدىن صاغە ياترر ایسەدە ياك طرفدن آجيله جق اولكك طوپراغنى مىلک عکسى يعنى يوقوش جھته دويز مکدە مشكلات چىكىدەن بشقه دويزيلان طوپراغلک تکرار اچىدىنى اولكە دوشمى دخى متاخىملەر .

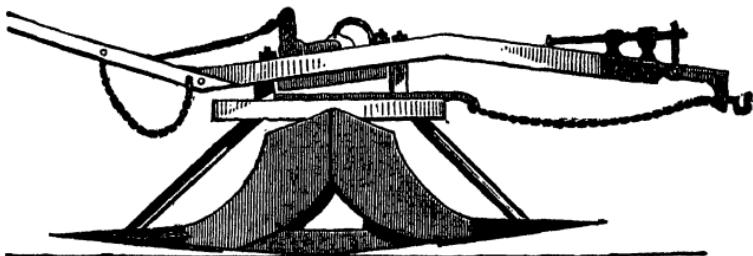
شوايکي مشكلا تدن قور تلمق ايچون بىنۇع تىكىلىكلى صبان
ايچاد او لېنىشىدرەكە تىزكىرى كركە سولدىن صاغە و كركە صاغىدىن
صوھە بلا فرق تدوير ايدوپ ھم كىدر و ھم كلور ايكن تىزكىر
پالكىزك استقاماتى جەشتىدە طۇپلازئور (شىكل ۸۹) شىكلەدە

(۸۹ شکل)

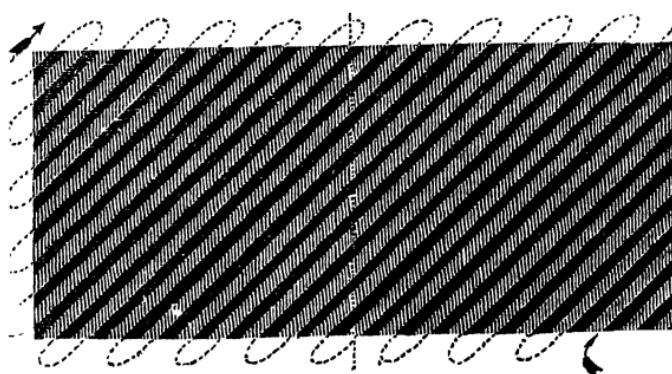
کوستیلان صبان بو يولده یاپیلان صبانلرک اك ایوسیدر .
بو صباندە اویناق برقطە واردەرك يالگز باشە صبان تیمورى
قولاق و کسکى خدمتى كورر ايشه بوقطە طپراغك دور
ایدیلهجى طرفه چویرلدكده صبانك كرك يکدېشندە و كرك
عودتنده تزكار طپراغك ميلنك عکسى جەتىدە برىكور
وتکرلکلىرى دخى طپراغك شيوينه كوره برى اشاغى دېكىرى
يوقارى قالدىريلور . بوندن ماعدا برچوق تکرلکسز عادى صبانلر
مياننده (دفور)ك ايجاد ايلدىكى سیورى جەتلرى يکدىكىرىنه
معکوس قولاق و کسکىلە برابر ايکى تیمورلى (شکل ۹۰) صبان واردە
كەدىك بىمحور او زىرنە دوندرىلىور و دامغا او كده بولنور اشلىھەجى

زمان صبان تیمورینک مرکزی ایندیریلوب طور دیریله جنی
زمان قالدیریلور بوصبان آچوب چیقاردینی او لکی کسکی باير
ظرفه دور ایدر عودتنه دخی ینه اوجهته یاترر .

(شکل ٩٠)

ایشته بوصبانلر واسطه سیله باير یرلرک میلنجه او لان مخذور
مندفع او لور ایسه ده طوپراق یاندن قازلدیجه طوپرانی دائمآ
باير جهته یاتردیغیچون کیت کیده ترلانک اک یوکسک موقعلر.
نده بولنان طوپراقلر آشاغیده بریکه جکنند آز مدت ظرفده
ترلانک یوکسک طرف لرنده منبت طوپراقدن اثر قالمز فقط

(شکل ٩١)

صاغدن صوله او لکلر منحرف یعنی ورو (شکل ٩١) آچیلور ایسه

شومحدور مندفع اولور فقط بويله بايروديك ترلالر پك ككيش
دكل ايشه اك ايوسى چتال وکورك بل ايله قازمقدار چونكه
يوقاريده ذكر اولنان ايكي صبانك ادارهسى وکوتروب كتور.
لسى كوج اولور همده مطلوب وجهمه طوپراق قازيله منز .

طوپراق حفرينه مناسب وقتلر — خفيف اولان وصولرى
سهوتلە صوران طوپراقلر هر موسمده قازيله بيلور ايشه ده
سائر طوپراقلر هر وقت قازيله منز زياده ياش اولدىني وقت
چامورلىرى صبانك تيمور وقولاقلرينه ياسشور وبعضاً صيق صيق
تركلر حالنده قوريدىنى وقت طاش كېي اولوب اوزرنده انسان
وحيوان كزمىسليه دها زياده پكلشور بالعكس زياده قورى اولد
ينغىه قازمك مىكن اولسى بىلە ايرى ايرى قى تركلره منقسم
اولور كە سوركى ايله اوفالتقى مىكن اولەماز .

ايىدى بويله طوپراقلرى قازەجق مناسب وقت ياغمورلى
ايله اويرەجك قدر رطوبتلەندىكى وقت .

صوغوق يىللرده قوتلى طوپراقلرى قىشىن سورمك مىكن
اولىيەجى كېي صوك بھارده كىچ براقلمىسى دخى مضرىتن خالى
دكىلدر بالعكس اول بھارده بو مئللو طوپراقلر كافىجه قوريدىغىنده
طاوينى كوزەدوب قازمك لازمكلىور پك قورىينجه فوق العاده
سرت و غليلظ اولوب صبان تيمورلىينه چوق زور وير
وچوييريان تركلر هان طاش كېي اولەجىندىن اك سرت سوركىلر
ايله دخى اينجىلىه من بناء عليه بويله طوپراقلر ك نه زياده رطوبتلى
ونىدە زياده قورى اولدىنى وقتى انتخاب والتزام ايدوب

در حال قازلق وقتی ڪچورمك اقتضا ايدر .
 معتدل وصيحاقي يرلرده مناسبتىز وقتلرده ايشلديلان
 صباحنلر اكتريا طوبراغى اضرار ايدر سبى غايت صيحاقي طوبراق
 قازلدىنى وقت اوزرىته اينجە ودرىنجە ياغمور ياغدىغىنده بلىو اولور
 كەطوبراغىك يوزنده بر طاقم مضر اوتلر مثلا پاپادىيە كەنچك اوتنى
 كې اوتلر بلوروب سريعاً چوغالور واز مدت ظرفندە طوبراغى
 اولدرجه ضعيفلدر كە كله جك سنه اكيلان اكيلان يشيل قالوب
 بشاق باغلابىمن .

طوبراق قازمنىك وقتلى - عمليات حفريه تخالف اقليمە
 كوره مختلفدر فقط ممالكمزك أكثر محلنده صوك بھارك ايلك
 ياغمورلرندن كانون اوله قدر قازيلور زيرا كونش بوقتلردن
 تا يازه قدر دائماً طوغرىدن طوبراغە نفوذ ايدووب زياده فيض
 وبركت ويرر طوبراغىك ايرى ترکلارىنى دخنى اينجلدر .

يازىن طوبراق ايكي مقصىد اىچون قازيلور اولا تيز يتشان
 مخصوصلى آلدقدن سوگىر طوبراقلرى درعقب بشقه تەنم امك
 اىچون حاضرلامق ثانياً مضر اوتلرى دفع و اخراج ايلمكدر
 آنك اىچون مذكور اوتلر چىچك آچوب تەنم باغلامزدن اول
 قازلق لازمدر .

حفرك عددى - حفرك عددى اسباب مختلفدن طولايى
 تختلف ايدر اسباب مذكوره قازمقدن مستظر اولان مقصىد ايله
 طوبراغىك جنس وطبيعتى و قازمزن اول ياخود سوگىر
 حداثات سماويەنك اجرا ايلدىكى تأثيردر .

نطسلر لایقیله طوپراغی متفرق اولوب جوهوانک تأثیراتنه
مظهر وفا ومضر اوتلرک کوك و فلزلری کاملاً تلف اولىق
ایچون زیاده و متعاقباً قازلیق ایستر آکثر محللرده بومتللو نطسلری
برسنه ظرفنده ۴ و ۵ کره قازارلر .

فن زراعت ایلرویلان یرلرده هرنه قدر ترالار بوش و خالی
براقل مدینی جهله نتسس یا پمغه حاجت قالمز ایسه‌ده بر چوق
نباتات خسیسه‌نک استیعاب ایلدیکی ترالاری بر قاج دفعه قازوب
اوتلرینی و سینین کوکلرینی کاملاً اخراجه میدان قالمق ایچون
اکثريا برسنه خالية نتسس یا پیلور .

زياده ڪیلی طوپراقلر دائمآ سرت و یوغون اولدیغندن
طوپراغل اجزاسی ایوجه او فانق ایچون چوق قازلنه محتاجدر
بالعکس یوقاریده بیان اولندینی وجهمه قوملی خفیف طوپراقلرک
اجzasی بری برینه او قدر یا پشق اولیوب سهولته آیریله جغدن
دفعاتله قازمه حاجت اولدینی کی پك باير اولان یرلری
دختی چوق قازمه لزوم یوقدر چونکه هر قازدقچه طوپراغی
یوقاریدن آشاغی آقوب کیت کیده تپسی غیر منبت طوپراقدن
عبارت قالور .

کذلك حادثات سماویه‌نک دختی قازیلان طوپراقلره بیوک
تأثیری واردکه بعضاً طوپراغی طبیعتیله تفریق و تخفیف ایدوب
چوق قازمه حاجت برافز مثلاً ڪیلی طوپراقلر صوک بهارده
قازیلوبده قیش یاغورلی اولدینی حالدہ تکرار چوق قازمق ایستر
زیرا قیشك طوکندن اولددرجه خفیفلنورکه اول بهارده بريا ایکی .

سورکی گفایت ایدر اکر قیش ایچنده متصاقباً کترته یاغورلر
یاغار ایسه کوزین قازیلوب اینجلدیش طوپراغی اولقدر
پکلشدیررکه امکزدن اول چفتچی بی یکیدن قازمه میبور ایلر .
آکله جک نباتاتک نشو وغاسی مطلقاً بزنوع طوپراغه
محاج او لماسنه نظراً بعض طوپراقلر بر قاج کره وبعضاً
آز قازیلور فی الواقع بعض فدانلر فوق العاده اینجه لئش طوپراقدن
بعضاً دخی قاتیجه اولان یرلردن حظ ایدر .

بناءً عليه خفيف واينجه طوپراقلر سرت و غليظ طوپراقلر
قدر درين قازیلور ايسه اي او ماز بوندن بشقه او لکی سنه قاج
دفعه ونه قدر درين قازلديني ملاحظه دن او زاق طول تلاميلدر
زيرا بعض وقت او لکی سنه قازيلان طوپراقلرک كله جک سنه
حاصلاتنده دخی تائيری حس او تور مثلاً او لکی سنه پتاه
آکلان بر تراناتک او لجه قازلسندن و فدانلر يتشدجکه او ريلان
چاھلردن طوپراق کاف درجه ده خفيفلند کدن بشقه فنا ومضر
او تلرک اتلافقه دخی سبب او له جغنه مني او يله طوپراقلرک قاج
دفعه قازلسی لازم كله جکنی دخی حسابه قافق اقتضا ایدر .

التنجي كتاب تطهير تراب بيان شده در

طوبراق سورلدکدن صوکره ایدیله جک خدمت سورکی و مردانه (یوارلاق) چکمک تخم آمک چاپه و تپه ملکدن (طول دیر مقدن) عبارت در که تخم زرعی خصوصی بشقه کتابده ذکر ایدوب بوراده سورکی مردانه چاپه و تپه ملہ عملیات نه وقت قاج دفعه یا پلمق اقتضا ایده جکنی بیلدیره جکز.

برنجی فصل سورکی

على العموم طوبراق سورلدکدن صوکره ایدیله جک خدمت سورکی چکمکدر سورکی آتیده بیان اولنان اوچ سبب ضروری او زرینه ایچاب ایدر برنجیسی طوبراغی ایخلدوب تسویه ایتمکدر که صبانک خدمتی بوسورکی اکمال ایلر ایکنچیسی صباندن صوکره طوبراقده بولنان سین نباتات کوکلرینی چقارمق او چنجیسی تھملری اقتضا ایدن درینلکده اور توب بردو زی یه طوبراغه یا مقدر بوراده اولکی ایکی سییدن بحث ایدوب او چنجیسی تخم زرعی کتابنده تفصیل اولنه مقدر.

طوبراغی قیروب ایخلتمک ایچون صبان ایزی استقامته و یاعکسنہ و بعضًا خاچواری سورکی چکیلور احتیاجه و اقتضانه

کوره بواوج نوع سورکینک قنیقی فائده‌لی کورینور ایسه
او صورتله استعمال اولنور .

اک آز تائیلی سورکی صبانک ایزینه طوغری چکیلان
سورکیدر بواسول خفیف و سهولتله اینجلور طوپراقلرده
استعمال اولنور یان طرقدن چکیلان دها تائیلی ایسه‌ده
چاپراز سورکی اک ایوسیدر زیرا هیچ بر طوپراق کسکنی
خارجده بر اقزر بویولده سورکی قتی و سرت اولان و کوج
اینجلان طوپراقلرده قوللانیلور .

سوریله جک سورکینک عددینه کنجه محصولک احتیاجی
ایله طوپراغلک سرت و یومشاقلغنه کوره پاییلور سرت طوپراقلر
خفیف طوپراقلردن زیاده سورکی ایستر زیرا سرت طوپراقلرک
تزلکلری قوریدجے اول درجه سرتلشورکه ایلک سورکینک
قطعاً تائیری اولنر .

طوپراغلک قوری ویاش اولمنک دخی خیلی دخلی وارد
خصوصیله کیلی طوپراقلرده سورکی چکیلور ایکن بیوک
دقت ایستر چونکه طوپراق پک یاش اولور ایسه تزلکلری
سورکی التدن قایار وبالعکس پک قوری ایسه سورکی یه
مقاومت ایدرک اینجلمنز .

سورکی صبانک چیقاردینی سینین نباتات کوکلرندن طوپرااغی
تمیزیلک ایچون دخی استعمال اولنور بویولده کی سورکیلرک اک
مناسی دکرمی سورکیدر زیرا بوینه واکنه چکیلور ایسه
کوکلر سهولتله سورکینک دیشلرینه صابلانور .

سورکی — اکثر یارلده استعمال اولنان سورکیلر اطراف درت آگاجدن عبارت برچرچیوه واورتهسی چبوق ایله چیت کبی اوریلی اولوب اقتضاسی قدر آغیرلوق ویرمک ایچون اورتهسنه طاش ویاسائر برشی قویه رق قازیلان ترلانک برباشندن دیکر باشه چکیلور کرچه قومسال طوپراقلرده ایشه یرایه بیلور ایسهده سرت طوپراقلرده کسکلری لایقیله او فالده من بوسورکی ایله تسویه اولنان ترلالرک تھملرنده خیلی ضایعات اولور چونکه کسکلر لایقیله او فالمدیغدن دانه لرک بعضی آچیقدہ قالوب تفیض ایده من واکثیریده ایری کسک الشنده قالوب چیمنه من بوسورکی يالکر قومسال طوپراقلری سورکیله مکده و خفیف طوپراقلره آکیلان تھملری اور تکده قوللانیله بیلور .

اور و پاده استعمال اولان بعض سورکیلر دخی کرچه آگاجدن معمول دوز بر چرچیوهدن عبارت ایسه ده
التلرنده کرک آگاجدن و کرک تیموردن مختلف بوی وقوته
برچوق دیشلر اولوب لزومنه کوره ایلرویه طوغری اکری
بعضا دوز یوارلاق و بعضاً دخی صبان تیموری اوچی کی کسکین
سیوری اولور و بر طاقی دخی تکرلکلی اولدینگدن حیوان
قوشلوب حکلور .

سورکینک شکل وقوتی طوپراغک حال وطیعته ینی
طوپراغک یوزی دوز یاخود اکری بوکری اویلسنه ومطلوب
اولان نتیجه‌لره کوره مختلفدر هر حالده سورکیلر آتی‌الذکر
اساس اوزرسنه اعمال اولنور اولا دشلری بربنندن او زاخه

اوملییدرکه آرالرنه طوپراق بريکمسون ثانیاً ديشلری برى
ديکرندن متساوی مسافهده بولنسون ثالثاً خطلری بربىنه
مساوی اولمۇ اوززە ديشلر صره ايلەمتقظىماً دىزلىش اولسون.
اكثىيا اوچ كوشەلى سوركىلردد بوصوك شكلە دقت اولنۇز
بونك اوچنجىي صره ديشلری بىرنجى صره ديشلرینك حدا.
سندن كېوب بوجالدە اوچنجى صره ديشلرینك بىرطاقي فائىدە سز
قالور زира بىرنجى صره نك قالدىرىدىنى تىزكىل خردەلمىش ياخود
بركناوه آتلەمىش اولەجىبىن صوڭىرىنى صره لرگ ديشلری انلە
يىشە من بواويغۇنسىزلىق اكثىيا درت كوشەلى سوركىلردد دخى
بولنور .

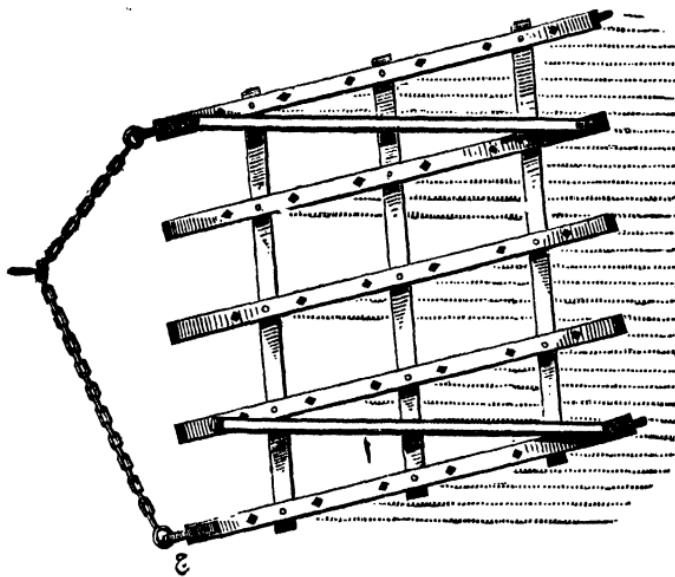
درت كوشەلى سوركىلرگ شواويغۇنسىزلىق اىپ ويازنجىرى
اورتهسندن باغلانىيوب براز يان طرفىدن طاقىلەرق اكىيىھە
چىكمىلە مندفع اولور ايسەدە شوچالدە دخى سوركىنك يالكىز
بركوشەنىڭ تضييق ايتىكى طوپراق دىكىرندن آز ازىلەمىش
اولەجىفىدن او طوپراق اوززىنە بر دها سوركى چىكمك
ايىجاب ايدر كە بودە خدمتى چوغالىقق دېيك اولور .

برشكىلدە اولان سوركىل دخى قوتلىرى جەتىلە ايكى يە ايريلور
كە برى كوچك ودىكىرى بىو كىدر كوچك سوركى على العموم
غايت خفيف اولوب ديشلرى تختەدن معمولىدە بى سوركى
خفيف طوپراقلارده استعمال اولنور كوچك سوركى اينجلەمىش
فقط هنوز اوافق تىزكىل ايلە قارىشققى طوپراقلارده دخى
قوللانىلە بىلور بوجالدە سوركى مدور صورتىدە وچابوق

سوریلورکه سرعتله چارپشمسی آغیرلغنک آزلقنى بىللو ایتىز يعنى سرعتى آغیرلغنک نقصانى اكال ايدر اكىر زىاده تائىر ايتامسى مطلوب ايسه حيوانلىر سوركىنك عكسي جهته قوشيلور بىاسى ۹۰ غروشدەر .

بىوك سوركى قوى كراسته ايله تيمور دىشلردىن مرتبىدر بودىشلر درت كوشمىلى ياخود صبان تيمورى كېي سبورى اوپوب هىرى بىر اوقيه كلور يكى اچمەلدە اوتلرى سوکوب حيقارماق وصبان سورىلدەن صوکره قتى وسرت تزكلىرى اينجلتمىك ايجون استعمال اولنور .

آز چوق دوز طوپراقلار ايجون ايجاد اولنان سوركىلردىن

(شكل ۹۲) والقوزن آكى سوركىسى

استعماللى توصىه ايدە جكمز سوركى (شكل ۹۲ و ۹۳) شكللرده

کوستريلان اکری و تیور دیشی بیوک سورکیدر .
بوسورکینک اکی بویی برآرشون ۱۶ واوقی اوزرنده کی

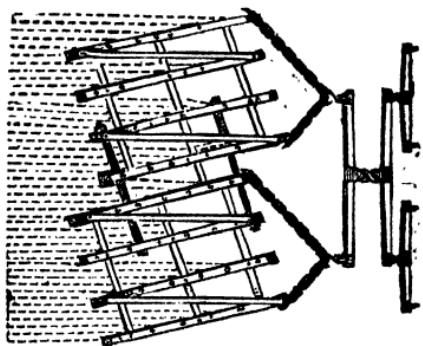
(شکل ۹۳) والقولک سورکیسنک یاندن کورشی

دیشلری برى برندن ۲۶ پارمق او زاقدر بیکیلر سورکینک ایکی
کنار چیوقارینه باغلى بر زنجیره فقط اکری حرکت ایتمک
ایچون یان طرفه قوشیلورکه دیشلریله صبان ایزلىنى بردوزى يه
چیزار و طوپراغك يوزنده تسویه ایمدىك يربراڭز وايکى - ۱ -
چیوقاری کوشەدن کوشە يه ربط اولنور ايسە استقامته
طوغىرى حرکت ايدر بوسورکی دیشلری تیوردن معمول
دیدیکىمز درت کوشەلى بیوک سورکیدر .

(۹۳ ج) شکلده ایکی کوشەلرینه مربوط كرتکلى ایکی چنکل
آز چوق دیشلرک کسکلرە صاپلانملرینه خدمت ايدر بونكده
بهاسى ۴۵۰ غروشدەر .

اشبو عادى سورکی هم اك كوج و همده اك آز قوتە محتاج
اولان سورکیلرک ايشنى كورر اكتىيا وقت قزانقى يعنى ايشى
چابوق بتورمك اىچون برقاج سورکىي برى برينه باغلايوب
قوللانورلرکه تعريف ايلديكمز اشبو سورکى بوخصوصە پاك
ايوكلور . (شکل ۹۴)

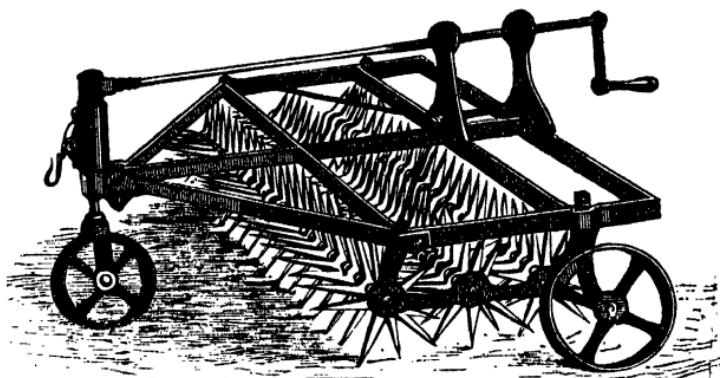
فقط صوکەدن ايجاد اولنان تکرلکلى سورکيلر بونلىرى

(شکل ۹۴)

بوسورکی بى دىكىرىنىڭ آرقەسىنە بىرخذادە موضۇع

اھىيىتىن دوشورىيور
چونكە اشبو تىكىلىكلى
 سوركىلەر طوپراغە
 اولىكىلەرنى دە زىيادە
 تائىير ايدىيور بونلارك اك
 ايوسى (شکل ۹۵) سوج
 سوركىسىدە .

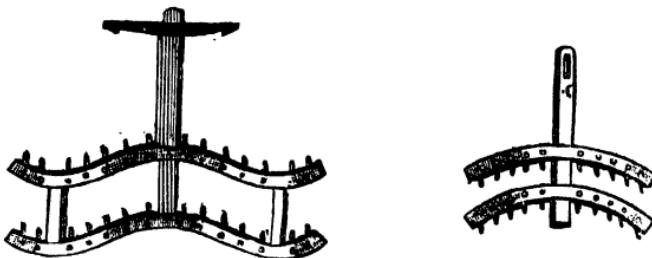
(شکل ۹۵) سوج سوركىسى

اوج صەرە دىشلى محورلۇدىن عبارت اوپۇرۇقىنىڭ دەزىلىرى
 بىرى بىرىنىڭ آراسىنە دۇنر ھەمحورى دىخى يېكىنلىكىن دە زىيادە
 خلقەلرى وەربرى ۱۲ - ۱۸ پارمۇق اوزۇن يېكارە دوگىمەن
 مۇمول يەلەز وارى دىشلىرىن مەركىدە .

سوركىي يۈكىنان اوج تىكىلىك دېنگىللىرى مەتحرك اوپۇرۇق
 قلاغۇز بونلارك آرقەسىنە بولنان (مانىولاپى) قولىي صاغە

يا صوله چويركى سوركى يى طوبراقدن ۸ - ۱۰ پارمق يوقارى چيقارمق اىچون تكىلكلرى ايندىرە بىلەجكى كى قوتى سيلندر يعنى ديركىنك اوزرىنە كوتروب خلقەلىنە قدر طوبراغە صاپلاندىرمق اىچون يىه بوقول واسطە سيلە تكىلكلرى قالدىرە بىلور .

طوبراغى قبا قبا تزكى كى سورىلان تر لالرده بوكتى بىوك سوركى استعمال اولنە مىھ جىندىن اوپىلە يىرلرده (شىك ۹۶، ۹۷) شكللرده كوسترىدىكمىز سوركىلەر استعمال اولنور .

(شىك ۹۶) يابوارى سوركى (شىك ۹۷) اىكى قاتلى يابوارى سوركى

ايكنخى فصل مردانه { يوارلاق }

مردانه تزكلىرى اينجلتمك اىچون صبانك كوردىكى خدمتى ائكال ايدر بر يوارلاقدر سوركىنك اينجلەمدىكى تزكلىرى قىروب اينجلتمك ياخود بونلىرى ازوب ايكنخى سوركىدە سهولتە طاغتىمك وايلك بەرارده دخى طوڭدن كوشەمش كوكلىرى صىقىشىدىرمق و تىخىم اكىدكىن صوڭكەرە طوبراغى او تورتىق

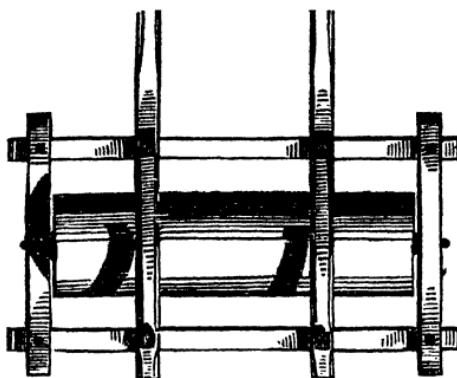
وطوبراغك يوزنده بولنان مضر بوجکلرى ازمك اىچون
استعمال اولنور .

طوبراغى بو صورتله باصدىرمەنك دركار اولان محسناتنى
حبوبات انواعنىڭ اصول زرعى بختىدە تفصىل ايدە جىمزدن بورادە
يالكى طوبراغك منبت طبقةسىنى اينجىلىتك اىچون اقضا ايدن
عملیاتى ذكر ايلە آكتفا ايدرە .

مردانه نك آكتزيا قى و كىلى طوبراقلىرىدە فائىدەسى كورىلور
چونكە بو طوبراقلىرىقى تۈكلىنى مردانه ايلە از مەدجە سوركى
ايلە اينجىلىتك كوج اوپورانك اىچوندر كە بىزدە مردانه استعمال
اولىندىفدىن اومنىلۇ سرت طوبراقلىرى سوركى او فالدە مىوب
ايرى تۈزك تۈزك قالىلور و بىز عادىقىزىجە قازىلوب تىسويە كورمىش
اولان ترلانك انسان بىلە كىرەمەجىك درجهدە يوزى اكى
بو كىرى اوپور فقط طوبراق چوق ياش اوپور ايسە مردانه نك
اصلًا فائىدەسى اولىز زىرا تۈكلىر يامىدانىيە يايپىشور ياخود
ازىلوب ياصىلانور كە شو حالدە فائىدە دكلى بلکە مضرى تۈكلىلور .
قى وقوتلى طوبراقلى بر ترلايى صبان ايلە سوروب اوزرىنە
بر سوركى چىكىدەن سو كىرە مردانه كىردىر و تىكار سوركىلەمك
مردانه كىردىر كە تۈكلىرى ازمىكسىزىن ايىكى يامىجان ايلە متعدد
سوركى چىمكىدەن ايدر .

غايت كۈچك تۈكلى سورىلان طوبراقلىرىلەك ياغمور
صو لرىنى سەھولتله چىكە جىكىدەن و خىفيف طوبراقلىرى تۈكلىرى
ايىه ايلە سوركى يامىلە اينجىلوب مردانىيە احتىاجى

اولمديغدن تکرار سورکي و مردانه چكمك حاجت يوقدر.
مردانه اکثريا سرت اغاجدن پاپيلوب ايپ ويا قولريله
حيوانه چكديريلور (شکل ۹۸-۹۹) مردانه نك بوی و چورهسى
(قطرى) مختلفدر

اکثر يا چورهسى
بيوك بوی کوچك
پاپيلورکه تائيرى
زياده اولور لكن
على العموم استعمال
اولنان مردانه لرك
بويلرى چوره لرنند
(شکل ۹۸) عادي مردانه
او زوندر ۳۳ پارمق چورهلى و ۲ آرشون بويلى مردانه لرك
سرت طوبراقله او قدر تائيرى او له من سرت طوبراقله ايمون

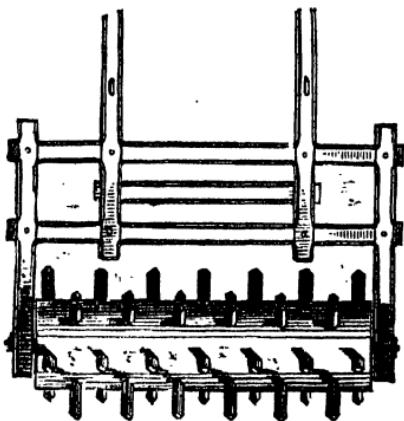
(شکل ۹۹) مردانه نك ياندن كورشى
استعمال اولنه جق مردانه لرك بوی بر آرشون و چورهسى
۴۰ - ۵۰ پارمق او ملليدر واقعا بويله بوی قيصه مردانه يى
استعمالده زحمت چكيلور ايسهده فائدەسى او نسبتده زياده
اولور بهاى ۳۶۰ غروشدرا .

بعضاً ۲۷ پارمق قطرنده و بر آرشون طولنده طاشدن

مردانه استعمال ایدرلرکه تائیری اووزون اغاج مردانه لردن
دها زیاده و دها کوزل اولور .

دیشیز دوز مردانه لر قوری تزکلی سرت طوپراقلره
چکیلور ایسه او قدر تائیری او لیله جفندن آنک یرینه دیشلی
یاخود دائمه می مردانه لر استعمال ایدرلرکه بو دیش و دا ئره لر
هر تزکی ازو ب طاغیدر .

دیشلی مردانه لرک اک اعلاسی (شکل ۱۰۰) شکلده کوستریلان
مردانه اولوب يالکز قا .

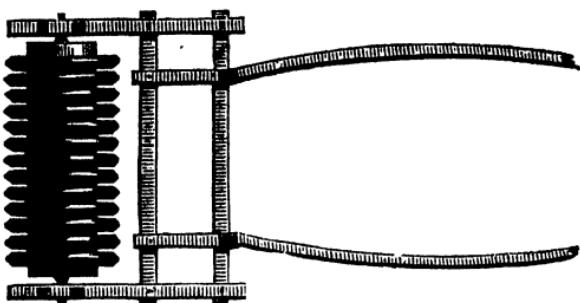

(شکل ۱۰۰)

کی بوده دوکمہ تیموردن يالکز قاصه واوقلری اغاجدندر
۲۵۰ اوچه کلور فیأتی ۸۰۰ غروشدەر بومردانه تزکلری
هم قیرار و همده کسر .

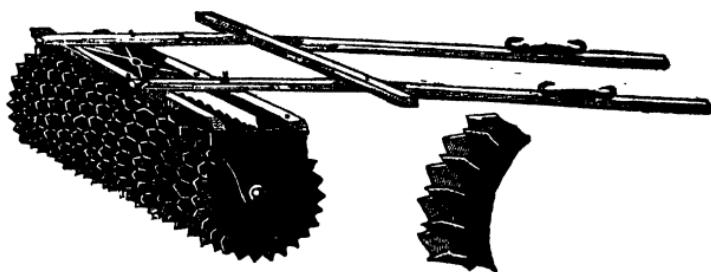
برده (شکل ۱۰۲) قرو سکیل دنیلان مردانه وارد رکه بر دینکل
او زرنده دونر ۲۱ عدد دوکمہ دائمه واری دیشلزدن عبارتدر
بودیشلرک ۱۰ عددی ۶۰ و ۱۱ عددی ۶۷ پارمق چورمه می
و ۱ آرشون ۶ پارمق بویلیدر اغیرلگی ۱۰۰۰ قیه وارر فیأتی

۱۳۵۰ غر و شدر بونک تأثیری جله سندن زیاده ایسه ده ایری ایری

(شکل ۱۰۱)

ترزک شکلندہ سوریلان تر لالرده استعمال او نه من چونکه صبانک

(شکل ۱۰۲)

ایزی طوغز یلغنه کردیر لسه یا لکر ترزلکرک تپه لری او زرنده حرکت
ایدر یان جهتدن سورکلنديکی حالده دخی ترزلکرک بری اچاق دیکری
یوکسک او لدینگدن حرکتنده حیوانلری پک زیاده یورار حاصلی
ایری ترکلی تر لالرده کلنز .

بویله تر لالرده آشاغیده (شکل ۱۰۳) کوستریلان مردانه نک
استعمالی توصیه ایدر لرکه دیر سکلی تیمور یا یدن و دلیکلی طاشلر دن
عبارت اجاج قاصه کیدر او جلرینه ایکی بیکر قوشیلوب صبان

اولكى حذاسنده چكيلور طوبراغك طبيعتنه كوره فيائى مختلفدر

(شكل ١٠٣)

قى يرلر ايجون ١٢ خيف طوبراقلر ايجون ٨ غروشه آنور.

اوچىخى فصل چاپه

تىخىم اكىدكىن صوكره طوبراغك خفيفلەكى مجاھظە ايلە
برابر يىانى ومضر اوتلردن تطهير ايجون ايدىلەجك خدمت
چاپەلەدرە هەملەكتك كۆچك چقىجى وباغچوانلىرى يوزلرجه
سەنەلەرنىز ترلا و بىستانلىرىنى چاپەلەدن بىوك فائىدە كورمەكىدەدرلەر
كوى و چفتلەكىلدە اوللارى چاپە خدمتى يوغىكىن كوندىن كونە
فائدەسى اكلاشىلوب يالپىمغە باشلامىش واولا يالكىز اوافق تەشكى
نباتات چاپەلنور اىكىن اليم كافە من رووات ايجون هان عموملىشمك
يوزىنى طوقىشدر .

صبان وادوات سائەنك طوبراقلرى قازوب خفيفلەتمىسى
موقت بر خدمت اولىيغىندن يواش يواش طوبراق قىلاشوب
اولكى حالى بولور .

كىرچە طوبراغك آلت طقەسى صولرك سوزلىسىنە و كوكىلەك

اوزانشىه مېيىغاندە ايدەجىك سورتىدە بىر قاج سە خىفلىكى
حافظه ايلدىكىنە كىزىمەلر شەhadت ايدىر ايسەدە يوزدە بولنان
لېقە سطحىيەسى دامائۇ هوانك تائىرى آلتىدە قالدىقىندى كونش
بىأغمورلار ايلە از چوق قالىن سرت بىر قبوق پىدا ايدىر يعنى
قاياقلانور كە بوندىن نە هوا وندە صو كېپىلور .

بۇ قبوغك تازە وكتىج فدانلارە مضرىتى هەركىشك معلومىدر
شو مضرىتى دفع اىچون بۇ قبوغك پىدا اولىسنه مىدان ويرماڭ
ياخود مضرىت ايتىزدىن اول قىرمىق لازمىدر كە بودە انجق
چاپەلمە ايلە حاصل اولور .

چاپەنك بوخصوصىدەكى فوائد ومحسناتى تقدىر ايدەميان
بعض چفتىجىلر طوبراغك يوزى خفيف براقيلىور ايسە التىندەكى
ياشلىق غائب اولور ادعاسىندە بولنەرق چاپەنك فائىدەن زىادە
مضرىتى اولدىقى دريمىان ايدىسۈرلەك بىك بىوك خطادە
بۇلىورلار چونكە چاپەلمە رطوبىتك تىخىنى تسرىع دكى بالعکس
تائىر ايدىر طوبراغك يوزى نە قدر سرت وقى ايسە كونش
وھوا اوقدر زىادە تائىر ايدوب قورىدەر بونك سبب و حكمتى
تفصىل ايدەلم .

كونشك شدت تائىرى ايلە ياخمورك طوبراقىدە براقدىقى
رطوبت يواش يواش تىخرايدوب يعنى بوغولانوب ھوايمە طاغىلىور
طوبراغك طوغىيدەن طوغىرى يە ھوايمە كۆكس ويرن يوزى اول
باول قورىيوب غائب ايلدىكى رطوبتى چونكە طوبراغك اجزاسى
برى بىرىنە ياشق اولدىقىندىن الە طرفە بولنان طبقەن والت

طبقه دخى دها آشاغىدە كى طبقەدن الوب موم قىلى ياغى ايشىك
چىركى رطوبىي يوزه چىركى كىت كىدە طوبراغك اىچىدە
ياشلىقىن اثر براقتز .

فقط طوبراق و قىلە وايوجە چاپەلور ايسە يوزدە كى
طبقەنك اجزاسى التىدە كى طوبراق طبقەسە يايىشمىدىن قورتا.
ريلش اوله جىندىن رطوبىي يوزه چىكمكە و تىخرايمكە اقدارى قالنر
انك اىچىون چاپەلمە رطوبىي ضايع ايتىوب بالعکس طوبراقىدە
حفظ و وقايت ايدر .

بناءً عليه ياغمورك عقينىدە طوبراغى چاپەلە لازمدىكە
طوبراق مىل پىدا ايدوب التىدە كى طوبراغە يايىشمىسىن بوده
چاپەلمە ايلە اىجىلەش و مساماتى اولدېچە آجلەش طوبراقلىك آلت
طبقەلرنىدە حرارت اعتدال ايدر و نباتاتك محتاج اولدېنى سىركىات
كىميويەنك تىشكەن خدمت ايلە بوندىن بشقە اينجلوب خفيقلان
طوبراق كىجه نك چىكى و ياغمور صولىنى سەولتە چىرىيۇزى
سرتلشوب قبوق باغلامش طوبراقلىر ايسە ياز ياغمورلىرىنى
صورەمیوب سىللەر كى اوزرىندىن جريان ايدرك طوبراغك
مواد انباتىيەسىنى دخى الوب كوتىر و بوجەتە نباتاتك فيضنە
مانع اولىر .

طوبراق بوجەلە قورىيدىقىن بشقە آكىن اىچىدە دخى
برطاقمىز اوتلى ئەمەر ئەمەر كە بونلىك دفع و اخراجى پك
الزمدر انك اىچىون چاپە طوبراغى تخفيف ايتىكى كى يىانى
اوئلىرى دخى كوكىندىن كسوپ قورىيدر .

اکین آراسنده بولنان نباتاتك مخصوصه بیوک مضرتى اوله جفنه شبهه يوقدر چونكه بر طوراغه آکلان نباتات او طوراغلک مواد غدائىسى سايەسندە فيض آله جفندن يباني او تلر بوغدايى اخذ و صرف ايدرک حاصلاتى ضعيف برا قور . شو حاله باقىلجه نباتات مضره نك دفع واخراجى نه قدر كېيىكدىريلور ايسه مضرتى او قدر زياذه او لور اكىر تەخلىنى دوكەجك زمانه قدر يرنده برا قيلور ايسه مضر تلرى درجه غايىيە وارر بونلر يالكىز كوكارىلە دكىل بىتلرىلە دخى فدانلىرى اضرار ايدرلر يعنى تكزى مطلوب او لان نباتاتدن زياذه قوت آله رق فدانلىرى بوغار هوا و ضيادن محروم ايلر خشخاش و هاوج كى آغىز بيويان نباتاته يباني او تلر ك مضرتى پك چوق او لور .

بر وجه محىر چاپەنك هم طوراغلک يوزىنى تخفيف ايتمك و همده نباتات مضره يى دفع ايلمك كى ايكى بیوک خدمتى ثابت اولىغله چاپە ايىنده اصلا اهمال ايتماملىدر چاپەدن مقصد شو ايكى خدمتى بىردى كورمك اولدىيغىچون ترلانك يوزىنده يباني او تلر ك چوغاملسنه ميدان براقامق اقتضا ايدر چونكه او تلر چوغالور ايسه هم انلىرى دفع و همده طوراغى تخفيفى خدمت دخى چوغاله جفندن او تلرى دفع ايدهيم دير ايكن دىكىر طرفدن ياغمورلر ايله ينه طوراغلک يوزى پكلشوب بو دخى موافق اولىيە جفندن يباني او تلر كورىنور كورىنر هان پاچەلرى صىغا يوب ايسه مباشرت ايتمك و يباني او تلرسه

دخى طوبراغك يوزينى تخفيف ايجون اقتضا ايتدىكى زمان
چاپىي الدن براقامق لازمدر .

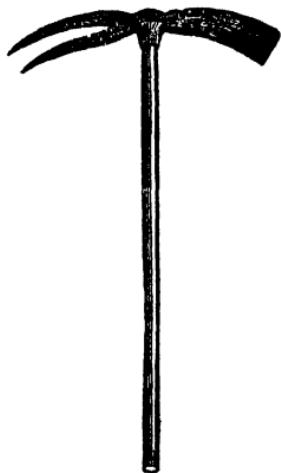
اَكَرْ بُو يولده عمل اولنور ايسه طوبراغك يوزى هوالتور
وييانى اوتلر كورىنور كوكلىرى پك يوزدە اولهجىندىن
سەولتە كوكىندىن اخراج اولنور بىككىدىرىلور ايسه هم طوبراغك
مواد غدائىسى غيره صرف اوئىش اوپور و هىمە چونكە
بىوپوب قوتلىمىش اولهجىلىرىنىن قوپارلىدېچە مىزروع فدانلىك
كوكلىرىنى قىلا توب ضرر وىرر .

حاصل كلام چاپىدەن استفادە مطلوب ايسه وقتىلە ويولىلە
اجرا ايمك كركرى بىردى يالكىز مىزروع طوبراقلىر دكى هنۇز
اكىلمامىش طوبراقلىر دخى چاپەلنور كە سېبى آتىدە بىان
اوئەنەجىقدەر .

مىزروع طوبراقلىك چاپەلنسى — مىزروع طوبراقلىرى
چاپەملق پك اهم والزم اولدىنى كېي بىر بايدە قوللانيلەجق چاپە
دخى اكىنكى صاورمە طريقيلە ويا صره ايلەاكىلمىش اولىسنه كورە
مختلفدر .

بو كونكى كون بعض محللىرده سرىيە طريقيلە اكىلان بعض
محصولات ادراك ايدىنجە قدر بىر ودھا زىيادە چاپىيە محتاجىدر
خشخاش طورپ شالغم هاوج وبعضاً بوغداي دخى چاپەلنور .
عموم نباتاتك قاج دفعە چاپىيە محتاج اولدىنى نباتاتك اصول
زرعى فصانىدە ذكى اوئەجىندىن بورادە يالكىز چاپە ايجون اك
مناسب اولان آلات وادواتك استعمالىدىن بىحث ايدەجىكز .

یناشمه‌سی چوق و یومیه‌سی او جوز اولان مملکت‌لرده چاپه
ایشنى هر حالده ال چاپه‌لريله کورمك دها ايودر ال چاپه‌سيله
ايشليان عمله‌ي طوبراغى ايوجه چاپه‌ملق و ييانى او تلىرى چيقاروب
ایو فدانلىرى اينجتمامك اىچون قوتدن زياده مهارت لازم‌در .
زراعتى چوق و عمله اجرتى بەـالـو اولان يرلرده ايلك
عملیاتى ال چاپه‌لريله يابوب صوکره‌كىلرى بيکير چاپه‌لرینه
کوردرمك اقتضا ايـدـر .

ال چاپه‌لرینك اك سهولتلىسى
(شكـل ۱۰۴) چـين وـكـرـيـدىـنـدر
آـغـزـىـلـهـ يـيـانـىـ اوـتـلـىـ كـسـرـ وـچـتاـ.
لـيلـهـ فـدـانـلـرـكـ اـرـاسـنـدـهـ كـيـ طـوـبرـاغـىـ
قاـزوـبـ قـيـارـتـرـ .

صره ايله اكيلان فدانلره
كلنجه بونلرڭ صره آرارلى يارم
آرشوندن اكسىك وييا زياده
اولملرینه کوره بشقه بشقه يولـهـ (شكـل ۱۰۴)
چاپه‌لنور اولا يارم آرشون آرالقلى صره‌لردن بحث ايـدـمـ .
بـزـدـهـ بـويـلـهـ سـيرـكـ اـكـيـنـلـرـ اوـزـوـنـ صـاـپـلـىـ (شكـل ۱۰۵) دـوـزـ
آـغـزـىـلـهـ اـيلـهـ چـاـپـهـ لـنـورـ فقطـ خـيـلـىـ وـقـتـدـبـرـوـ هـمـ اـهـوـنـ وـهـمـدـهـ
قولـاـىـ اوـلـدـيـفـيـچـونـ اوـرـوـپـادـهـ بيـكـيرـ چـاـپـهـ لـرـىـ استـعـمـالـ ايـدـيـيـورـلـرـ.
واقـعاـ بـوـ چـاـپـهـلـرـ خـدـمـتـىـ چـاـبـوـقـ کـوـرـدـيـكـنـدـنـ طـوـلـاـيـ بـزـجـهـ

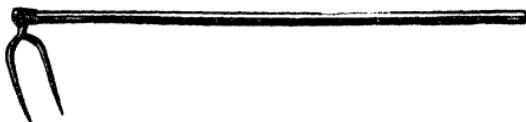
دەخى قبول اوئلور ايسەدە ال چاپەلرىنى ترک ايلە هە وقت بىكىر
چاپەلرىنى استعمالدە مضرت دركاردر .

مەلا ھاوج كېيىكى ايركىن آكىلور فدانلار
ھۇز چىملەندىكى زمان كۆكلەرى اوقدەر نازك
وپراقلەرى اوقدەر اينجەدر كە بىكىر چاپەسى
اىلىشىكەلە ياخود اويناتىدىنى طۈپراغلۇك آتىدە
براقفلە فدانلىرى خراب ايدىر انك اىچۈن
مصرفە باقىوب بولىلە ايشلەرده بىلدەيكەن زەل
چاپەلرىنى قوللاغۇق ضرورىدەر فقط قازمە كېيىكى
بعض چاپەلرده بر اويفۇنسزلىق واردەر كە
آغزىلەرى دوز اوئلىر قوتلى بعض يىبائى اوئلىرى
كەسەمیوب يالكىز ازوب آكىدرلەر كە جوارىندەكى
فدانلىرى قادوب بىوملىرىنە مانع اوولور وجا
پەلتان يېللەر عملەنك اياقلەرلە چىكىنە نور .

ال چاپەلرنە بعضًا كېيدىنك يالكىز
دىشلىسىنى قولللانورلەر كە (شىكل ۱۰۶) صەرە ايلە
دىكىلان فدانلەر صولى كۆبرە ويرمىزدىن اول
بونكە طۈپراغى چاپەلرلە .

اجەلمەرفىصلەندە (۴۴) شىكلەتكى چاپەنك چىنندىن فرقى آغزى دە
كېيش واكىرى اوچىلە پك قىصە بىر صەپە مىربوط اولىسىدەر كە چا
ايشلىكەدە يىناشىمىي زىيادە اكلىكە محبور ايدىر ايسەدە خەدمەت
چابوق كورر و فدان آرالىرنە بولۇبىدە چاپە ايشلەمە جىكى يېللە

دهک اوتلری اکش اولدیفیچون سهولتاه قوبار بوجاھے خصو
صیله سیرک فدانلر ایچون چینه ترجیح اولنور.

(شکل ۱۰۶)

قولای ایشلورخفیف طوبراقفرده اوچ دیشلی بیکل دخى
قوللانورلر. (شکل ۱۰۷)

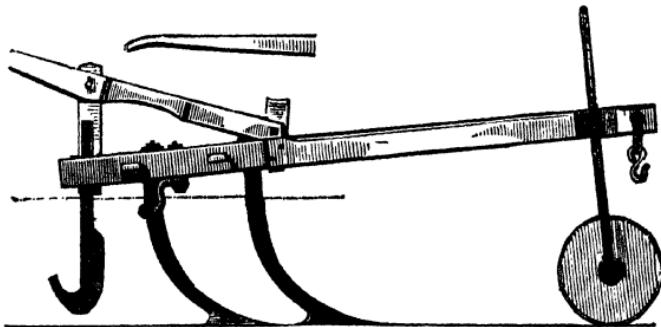

(شکل ۱۰۷)

ایك چاھەدن صوکره فدانلر کسب قوتله صرهلری ایوجه
تشکل ایتمک باشلا迪قى زمان آرتق يرلندن اویسارت قورقوسى
قالىيە جىفنەن حیوان ایله تحرىك اوئل سور چاھەلر استعمال
ایدىلور.

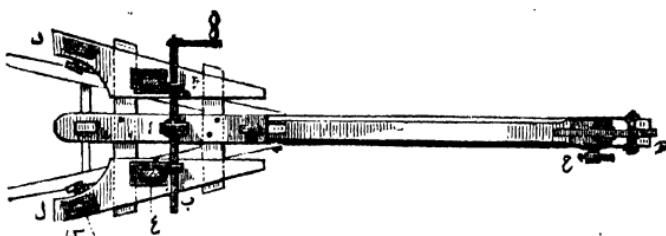
حیوان چاھەلری ميانىنده اڭ آز اكسىكلى اولان (شکل ۱۰۸)
او ۱۰۹ شکللرده كوستىدىكمىز چاھەدر بوجاھە اووقك آرقەسنسە
اوزانوب ایكى جانى قطعەدن - ل - متشکل بر نوع دوز
قاصادن عبارتدر بواوقك - ب - الـ طرفىدە مزرراق اوچى
كى متىمى بىتىمور ايانى اولدېنى مىللۇ - ل - جانى قطعەلر

دنه بوكى بر تيمور ايقلرى حاويدىرلەك اوچى بىردىن ساج

(شکل ۱۰۸) يېكىر چاپەسى

اياغى كى بىر مىلىت تشكىل ايدى جانجى قطعەلرك - س - آرقە قىسىلر.
ندە ايكى اياق دەها بولنورك بونلار بىبورغى ايله ايندىرىلىوب

(شکل ۱۰۹) يېكىر چاپەسىنك فدان ارالىنىڭ اكىنە كورە
افقىيًّا مقطوعۇ

قالدىرىلىور بوايىكى آياق واسطەسىلە فدانلىرى ايراث مىسرت
ايمكسىزىن صرەلرк تايىقىتىه قدر خصوصىلە اوافق بىحرىكتە
طوبراق چاپەلنور .

شوش آياق فدانلىك صرەلرى آراسىنده اولان بوش يرى
كاملًا استىعاب ايمكى اىچون سل - ايكى جانجى قطعەلر ب - سا.
بلى اووزون وىدە ايله برى بىرىنە ينانشىرىلىوب اوذاقلاشىرىلىوب

اوچک باشی - ح - کذلک بربورغی ایله ایندیریلوب بندیریلان
بر تکرلک استاد ایدر بو تکرلک حرکتیله آیاق و قازمه‌لر
آز یاخود چوق طوپراغه صاپلاندیریلور قازمه‌نک هیئتیله
حرکتی آرقه طرفده‌کی ایکی قولریله اداره اولنور فیئاتی
۳۵۰ غروشدرا .

بوچاپه برحیوان ایله چکیلور حیوان آیشق دکل ایسه
بر چوچق یولارندن یدرک اداره ایدر فقط خدمته چابوق
آلشه‌جفندن برایکی دفعه یدنلکدن صوکره یالکر برآدم ایله
قوللایله بیلور .

بوچاپه‌نک کوردیکی ایش هم مکمل همده اهوندر فقط
یری پک قوری اولور ایسه آیاقلری طوپراغه صاپلانه‌میوب
یوزده سورینور ویبانی اوتلر پک قوتلی ایسه چاپه‌نک آیاقلرینه
طولاشوب حرکته مانع اوله‌جفندن عملیاتک نتیجه‌سی فائده‌سز
یاخود اکسیک قالور .

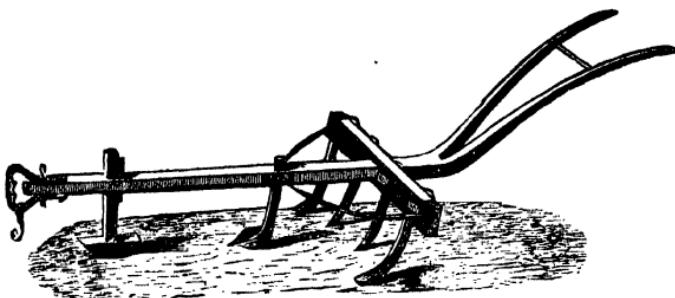
برنجی مانعه‌ده چاپه‌نک اوچ آیاغی وایکی

تیموری یرینه (شکل ۱۱۰) شکلده کوستریلان
 بش عدد قوتلی واوج‌لری اوکنه طوغزی
 اکری تیمور آغز لر استعمال اولنورکه بوساطه
 ایله طوپراغک قبوعی سهولتاه قیریلوب مکلاً
 چاپه‌لخش اولور .

(شکل ۱۱۰)
ایکنجی یه کلنجه چاپه‌دن اول مضر نباتاتک پک قوتلیری
چهارز ویرمامک ایچون ال ایله قوپارملق لازمکلور .

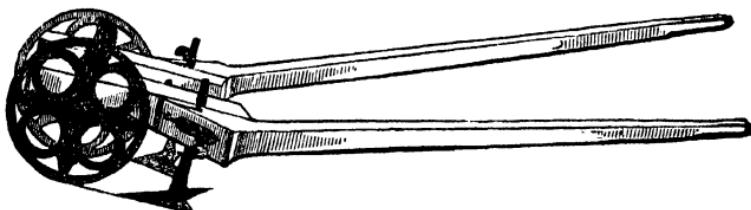
بردیکر چاپه دها ایجاد او لنشدرکه پک چوق فائده‌سی
کوریلیور (شکل ۱۱۱)

(شکل ۱۱۱) مول بیکیر چاپه‌سی

کلم صره‌ایله آکلان مخصوص لاته از جمله فاصولیه بقله و امثالی
بعض نباتات بوی و جرم‌لری جهتیله آکثريا آرالری ۵۰ پارمق
او له رق صره‌ایله زرع او لنور حالبوکه ۵۰ پارمق آرالق ایچنده
بیکیر چاپه‌لری لا یقیله ایشه‌یه من ایشل‌دیلور ایسه فدان‌لره ضرر
ویر .

بویله تر لالری ال چاپه‌سیله چاپه‌لق لازمکه جگنند او حالده
(هوک) چاپه‌سی (شکل ۱۱۲) استعمال او لنور .

(شکل ۱۱۲) هوک ال چاپه‌سی

هر محصول ایچون قاج دفعه چاپه اقضا ایده جکی محلن‌نده
ذکر او لنه جنی جهتله بوراده تفصیله حاجت او لیسوب يالکز

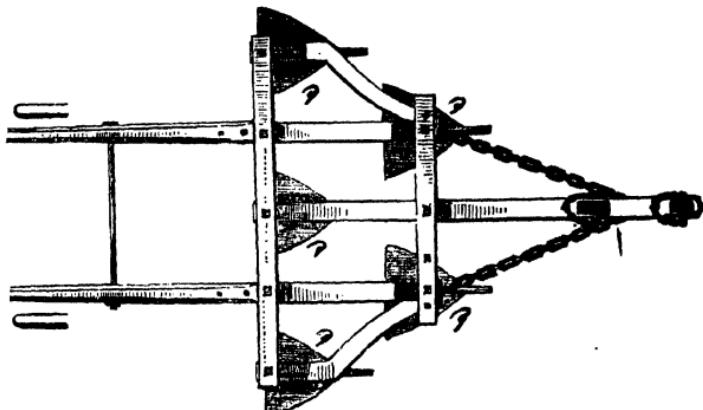
برقاچ کره چاپه یه محتاج اولان فدانلرک ايلك چاپه سی ۳ واڭ
صوکره یه قلاى ۸ پارمق قدر درين يالملیدر.

چاپه دن مقصد طوبراغك يوزىخى دائئما خفيف طوقق
اولدىغىه باقىلور ايسه خفيف طوبراقلرى آز وسرت قى طوبرى.
قلرى دفعاتله چاپه لامق اقضا ايدر طوبراق چاپه یه محتاج
اولدىغى آنده چاپه لانور ايسه اعلا اولور مصرفنى قات قات
چيقارر . *

ديكىندىريلان طوبراقلرى يعني نطلسىك چاپه لرى — چاپه يالكىر
اكيلان ترلاڭلاره مخصوص اولىيوب ايکى اكىن اراسنده نتس ايدىلان
طوبراقلر ايچون دخى لازمدىر طوبراغك كرك آلت طبقه سنه
هوا آلدىرمق و كرك سنين فنا اوتلر كوكلىرىنى چيقارمىق ايچون
محتاج اولدىغى صباندن بشقه ياز ايچىدە دخى آز درين قازوب
طوبراغك قورويسىنە ميدان براقاملىدر .

بويىلە آز درين قازىش حقيقى برچاپه ديمك اولوب صباندن
صوکره پك الزم برايشىدر بعض ياز آكىنلىرى ايچون قىش
محصولى آندىقدن صوکره برجاپه كاف اولدىغى كېي بعض محللىرده
دخى تەمنلىرى قاتقايچون چاپه يى سوركى يە ترجىح ايدرلر .
بىزدە بويولىدە كى چاپه خدمتى صبان ايله كوررلر فقط فن
زراعت ايلرولىان يرلرده صبان يرىنە مؤخرًا ايچاد اولنىش
دىكىر آتلار استعمال ايدرلر كە مطلوب اولان خدمت ھم چابوق
كوريلور و هىمە اھون اولور بوجاپەلر ايکى نوعدر برىنە كوك
چاپه سى دىكىرىنە سوركى صبانى ديرلر .

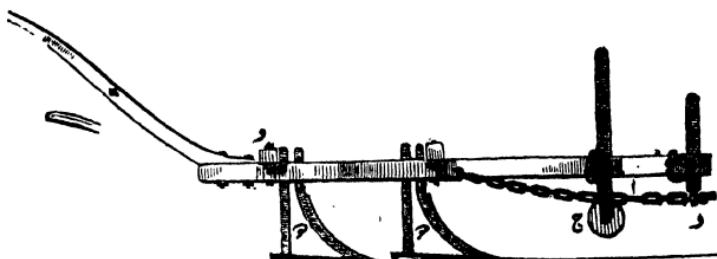
کوک چاپهسى. بىكىر چاپهلىرى كېيى بىر طاقم قالىن كراستەلەرنى يالپىمش دوز بىر چىچىوهدن عبارتىدر (شىكل ١١٣) بونك دىنى

(شىكل ١١٣) والقورك كوک چاپهسى

اوڭ طرفىدە براووق و آرقىسىنە حرڪىتى ادارە يىچۇن اىكى قول اوڭلوب چىچىوهنىڭ آلتىدە - ۱ - صىان تىمورلىرىنە بىكىر دوزجە بىر طاقم گىش تىمورلار واردە .

بو تىمورلار طوبراغە بىر دوزى يە چىمك اوزىزه يېلىرىنە ويدم لىدرلار اوڭ ئىتىدە دىنى چاپەنىڭ درىن چىمسىنى تعىين ايدى

(شىكل ١١٤) والقورك كوک چاپەسنىڭ ھىئىتى

برتىكلىك بولنور (شىكل ١١٤ ج)

بوچاپه لردن اک زیاده توصیه اولنان شمدى ذکر ایتدیکمز
والقورک کوك چاپه سیدر تیمورلری هم زیاده طیانه حق و همده
طوپراغه درین صاپلانه حق صورتنه یا پلمسدر .

ایکیسی اوکده واوچی آرقه ده اولوب هر بری ۳۸ پارمق
گکیش و آرقه سنده کی کوشہ لرک ما بینی ۲۷ پارمق آرالقلی او لدیغنه
باقیلور ایسه چاپه نک مجموع اکی برآرشون ۶۸ پارمق دیمک اولور.
طوبراق پک خفیف ایسه تیمورلری بیننده بولنان آرالق
باقی قالدیغنى حالده اکلری او زالدیلوب بش یرینه یدی تیمور
قوئنیله بیلور بش تیمولیسنى ۴ ویدی تیمورلیسنى ۵ بیکر چکر
اولکینک بهاسى ۷۰۰ صوکره کینک ۸۰۰ غروشدر .

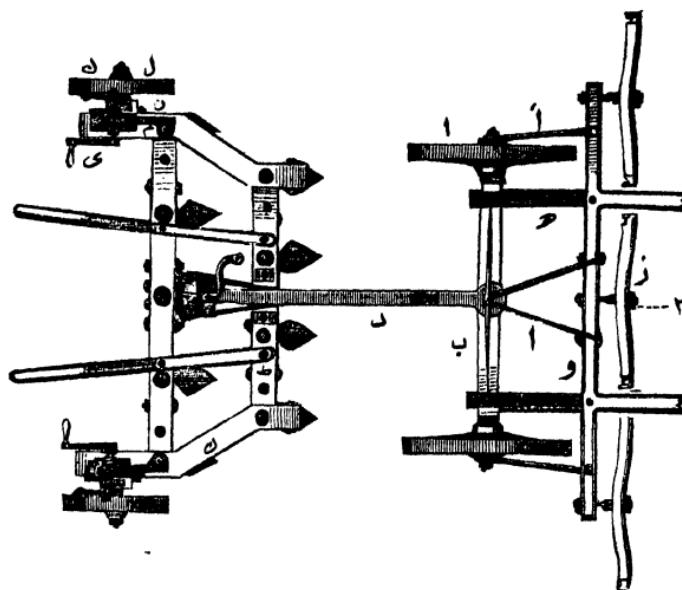
گکیش و بیلوك ترلالر ایچون چار چابوق تائیری ایلک عملده
اکلاشیلور برآرشون ۶۸ پارمق مسافه بی دفعه چاپه لرکه الی صبان
یرینی طوتار کرچه صباندن زیاده حیوان قوشیلور ایسه ده
اداره سیچون یالکز برآدم کافیدر .

سورکی صبانک کوك چاپه سندن فرقی تیمورلری صبان
تیمورلری کبی اکلی او لیوب بیلوك سورکی دیشلری کبی او زون
واوکنه طوغری آکری او لیسی سورکیدن فرق ایسه تکر لکلی
بولنسیدر بعضاً تیمورلرینک او جلری من راقواری اولور .

بونلردن شکل ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، شکللرده
هیئت متوععسی کوستریلان و صبان سورکیسی تیمراولنان چاپه
اک زیاده شایان توصیه در .

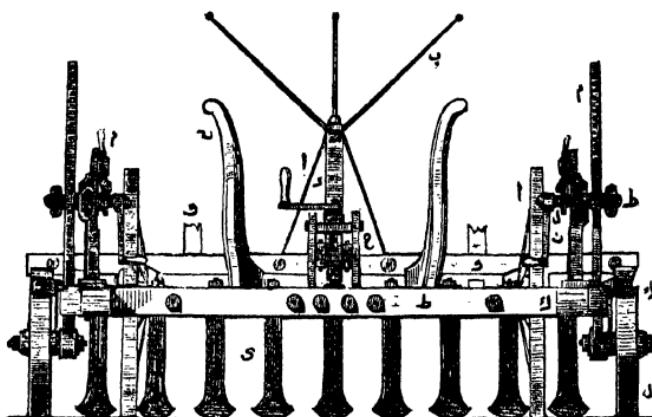
(۱۱۵) شکلده کوستریلان تیمورلر چاپه خدمتی کورد کدن

بشهه اکیلان تھلریده اور نگه یاردم ایدرکه بو حالده کوک

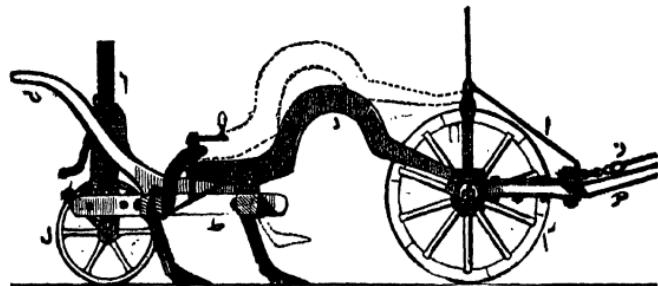
(شکل ۱۱۵) سورکی صبانک سطحی

چاپه سنک یرینی دخی طومتش اولور (۱۱۸ , ۱۱۹) شکلر دهک

(شکل ۱۱۶) سورکی صبانک ارقه کورشی

تیمورلر ایله استعمال او لندینی زمان یونجه ترالارینی سوکوب

(شکل ۱۱۷) سورکی چیاننک تکمیل کورشی

ویوزده بولنان کوکاری چیقاروب تیزلمکه پل بیوک یاردم ایدر
یدی دیشلیسی ۱۲۵۰ طقوز دیشلیسی
۱۳۵۰ غروشدر تیمورلرینک بہرنی
یدی غروشه یاپارلر بیوکاری قی و کو
چکلری خفیف طوبراقلدہ قولانیلور.

(شکل ۱۱۸، ۱۱۹)

سورکی چیاننک (شکل ۱۱۷) مرکب او لندینی قطعه‌لری اوک طام

- ۱ خارجی قطری - ۷ پار مقدن عبارت ۲ تکرک
- ب آغاج قابلی تیمور دینکل
- ر دینکلک اورته‌سنه ویده ایله مریبوط وماکندنک ایشلدیک وقت
- اوست طرفنده باغلاق اغاجنک نایانی یوکسل طوبق ایحون یامی
- چیوینک دلیکنی حاوی اولان بر متوازی دوومه تیوردن دوزچبوق
- آ دینکله ویده ایله مریبوط اغاج ایکی قوج بوینوزی
- و قوج بوینوزلره مریبوط خاج اغابی
- ی خاج اغاجنک مریبوط اوچ نلقد

ا و خاچ اغاجیله ث متوازی تیور چبوعی ربط ایدن مدور چور
مقاص چوقفری

ب بیکیرلرک دیزکینی ربط ایده جک اکری
ارقه طاقم

د ارقه طاقمی اوک طاقمک دینکله ربط ایدوب وماکندک حین
حرکتنه اوک دینکلک اوزرینه استاد ایدن دوکه تیوردن معمول
با غلاق

ج با غلاوغت اوک طرفنه بولنان ایکی قوللی ویده یوه‌سی
یوه‌یه کیرن اوستی قوللی ویده
د ویده‌یه اووزون کریشه ربط ایدیکی حالده حرکته مانع اولیان
ه تیوردن معمول یاقه

ح خاچ اغاجنک ایکی اوچلرینی ارقه طاقمک بیوک قاصه صنه ربط ایدن
دوکه تیوردن مخرب ایکی زاویه
ی) طوپراخه آز چوق درین صایلانلری قطعات مذکوره ایله تعیین
اوئنان دوومد تیوردن معمول ۹ کسکی

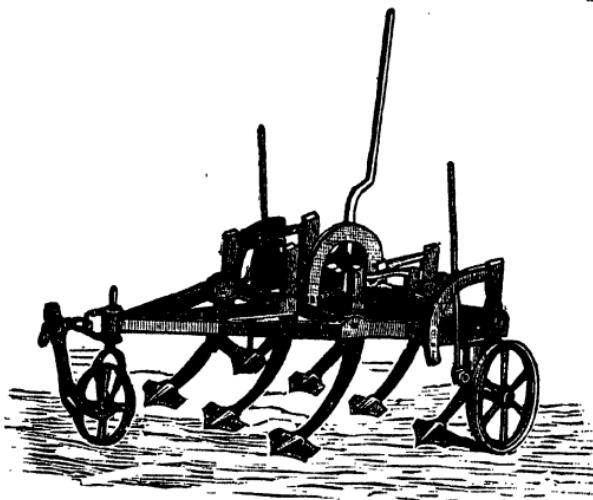
ل محورلری ایری اولان وارقه طاقمک ایکی یانلر نده بولنان
دوکه تیور ایکی تکرلک

م ال طرفاننده تکرلکلرک میلاری ایختده بولنان دیشلی تیور
دیشلی چرخنی چویرن درت دیشلی دیک ایکی چرخ
ح دیک چرخلرک تیور محوری

ط دیک چرخلرک دیشلری کیرن درت یومل چرخ
م بیوک ل تکرلکلری بر ارتقای معینده طوّق ایخون اوافق ال
پرخنک یوالرینه اینان تیور اکری دیشلی چرخ

(شکل ۱۲۰) شکلده کوستیلان قولمان چاپه‌سی سالف الذکر
ایکی نوع چاپه کبی هر ایکی صورتنه دخی قوللانلیور انکلتنه‌ده
بوئی اوکلکیلردن زیاده استعمال ایدرلر کوک چاپه‌سی یرنده
قوللانلیور ایسه تیمورلرینی چیقاروب یرینه آنک تیمورلری

قونور يان طرقىسىه بولنان قولى دائئمىسى اىچنده حرڪت

(شکل ۱۲۰)

ايتدىرىلەرك اقتضاسنه كوره ايتدىرىلوب بندىرىلىور فيئاتى
1000 غروشى تجاوز ايتن .

بوجاپەردىن مقصىد تىخ آكىزدىن اول طوپراغى تسویه اولدىنى
حالدە كرك طوپراغك اىچى قورىماق اىچون يوزىنى خفيف
طوقىدە وكرك قىصە كوكلى نباتات مضرەدىن تىلايى تىيزلىككە
كوك چاپەسنه مخصوص تىمورلى استعمال اولتۇر زира تىمورلىرى
صبان تىمورى شىكلەندە اولدىنى جەتلە سوركى صبان تىمورلىنىن
دها مكمل طوپراغى قبارتوب تخفيف ايدر فقط ايريق وسائىر
عموم يان كوك صالان نباتاتى چىقارماقىدە ياخود صناعى
چاپلىرى سوڭكىدە واوت قابلى تىلالارى آچقىدە كوك چاپەلىرىنه
مخصوص تىمورلى قوللانيلىور .

طوپراغى صبان ايلە سورىلوب آچىلدىدىن صوڭرە نزول

ایدن برياغمور عقينده بو يولده استعمال اولنان چاپه لرک تأثيرى
وفائدېسى دها چوقدر .

هنوز آكىلميان ياخود دىكلندييلان ترلاڭىر يكىدىن سو .
ريلەجىك زمانى آكىلى ترلاڭىر كېي طوبراق نە زىيادە قورى
ونەدە رطوبتلى اولدىيە زماندر مضر كوكلەر ايسە كونشىك
صىجاغىدىن چار چابوق بوزىلۇق اىچۈن قورى وصىجاتق بىر
ھوا دە چاپەلنىوب چىقارىلۇر .

دردنجى فصل تېمە ياخود طولىرىمە

تېمە فدانلىرى كوكلەر دىبىنە آز جوق طوبراق يىغۇب
برتې تشكىل ايمك وبغض فدانلىرى بتون بتون طوبراق اىله
اور ئىككىن عبارتىدر .

تېمە عملياتى بعض فدانلىرى اىچۈن صوك بەهارىدە واكىزىندە
ايالىك بەهارىدە يايپىلۇر صوك بەهارىدە يايپىلان تېمەدىن مقصد
فدانلىرى صوغۇقىدىن ياخود رطوبتىدىن ماحفظه اولدىيەندىن
بوحالىدە فدانلىرى هان بتون بتون ويا تېسنسە قدر طوبراق اىله
اور تىلۇر قىشىدىن اول كوك بويىا عمر اوتى وانكتارك دىپلىنى
بو وجهمە طولىرىرلە .

ايالىك بەهار اىچىنده يايپىلان تېمە ايسە فدانلىرى هوا وروزكارك
تأثيراتىدىن ماحفظە اىله برابر زىيادە كوك صالح حاصلاتى
چوغالىق اىچۈندر مصر بوغدايى خىشخاش قولزا وفاصولىيە كېي

بدنلری اوزون و کوکلری قیصه فدانلری ایلک بهار ایچنده
و یازدن اول تپه‌ملک پک فائده‌لیدر بوکی فدانلرک دیبلرینه
طوبراق ییغیلوب تپه یاپلدقه یکی کوکلر صالحوب ثابت اوله‌رق
محصولنی چوغالدر .

پاتاهه او جاقلرینه دخی طوبراق ییغیلور اما فائده‌سی حقتنه
هنوز شبهه‌دن آزاده اوله مدیغمزدن بونک ایچون او قدر
توصیه‌ده بولنمه‌میز چونکه وقوع‌بولان تجربه‌لرده دیبلری
طولدیرلمامش پاتاهه او جاقلرندن طولدیرلشلردن زیاده حاصلات
الندیفی کورلشدر شو قدرکه دیبلری طولدیریلان او جاقلرک
پاتاهه‌لری حیوان صبانلریله قولای چیقاریلور (شکل ۱۲۱).
شکر پانخاری دیبلرینی دخی طولدیررلر زیرا طوبراق

(شکل ۱۲۱)

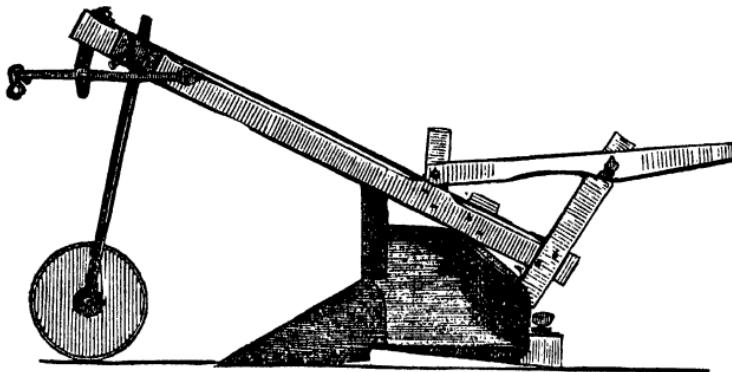
ایچنده بولنان کوکدن خارجده کی قسمندن زیاده شکراستحصال
اولندیفی تجربه ایله ثابتدر .
بوندن بشقه تپه‌مله طوبراغی هوالندير ویبانی اوتلرک

دفع واخر اجنه خدمت ایتمکله چاپه نك يريني طو ترق طوب راغك
د طوب ىتنى حافظه ايلر .

تبهلمه وقت وزمانىله يايپيلور ايسه فائده ايدر كيچ
يايپيلاندن او قدر فائده بكماميلدر كيچ يايپىدىن مقصىد بردفعه
ايله اكتفا ايتىك ايسه شو مطالعه حسابىز برسىشىجەدر كرچە
ايىكىن يايپىدىنى زمان ايى دفعه اولمۇقا و او نسبتىدە مصارفى مع
چوغالمق لازم كلور ايسەدە محصولك چوغالسى مصارفى مع
زيادة قورودر فدانلىك هنوز كنج و دينج حاللىرى يىكى كوكلر صالمغە
اك مساعد وقتى اولدىغىندن بوكا زيايىدە دقت ايدوب دىبلرىنى
اولزمان طولدىرمق و شو مساعد وقتى قاچرمامق كرگىدر .

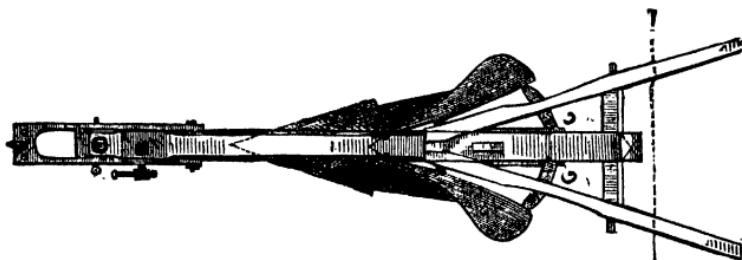
تبهلمه كرك ال ايله و كرك حيوان ايله تحرىك اولنور صبان
ايله يايپيلور ال ايله يايپيلان تبهلمه مكمل اولور ايسەدە عملە
اجرىتى او جوز وزراعتى كوچك محللەر مخصوص اولوب بىيوك
زراعتىدە تېه صبانلىلە يايپىق ضرورىدە بونكلە برابر ولوکە
بىيوك زراعتىدە اولسون صاورەمە طرىھىلە زرع اولنان و آرارلىرى
٥٠ پارمقدن آز اولان فدانلىرى هر حالدە ال ادواتىلە تېھلىك
لازمىلوب يالكىز سره ايله آكىلان و آزىز ٥٠ پارمقدن آدارقلى
اولنلر تېه صبانلىلە يايپيلور بوخصوصىدە استعمال اولنان تېه
صبانى يالكىز بىر حيوان ايله چكلىلور آرابەسز بر نوع كوچك
صباندر (شكىل ١٢٣, ١٢٢) يالكىز او قىتك باشىندا بىر تىكلىك بولنور
- ب - ايچ طرفىدە مفصلى ايى قاتلى قولاغى واردىكە - ١ -
لدى الحاجە آرقە يە طوغرى تھرىب و تبعيد ايديلور ايى تيمور

چنبر ایله - ب - ویدملى واچ يوزندن دخى پرچينلى و چنبرلى
قارشولقلى اولهرق ايکى او جلنندن تيمور چيويلىر ابله صبانك

(شکل ۱۲۲) دوز تپه صبانك کورتى

او كجهسنه چيويلىدر (۱۲۲) شكلده کوسترييان تپه صباني ۳۸۰
غروشه آنور .

(شکل ۱۲۳) دوز تپه صبانك سطحي

اشبو تپهلم خدمتى طوبراق چاپەنوب ايجىلدىكىن صوکره
يا پالميليدر زيرا طوبراق قى او لور ايسه صبانك قولاغى تامىلە
صاپلانەمې جىندىن مطلوب وجھلە ايش کورىلە من .

طوبراغى قازمق خدمتى يوقارىيكتابىدە تعريف ايتىشىدك
چاپەلق ايشىنە متعلق اولان آتنجىكتاب دخى بورادە تمام

اولدى بوندن صوکره تخم زرعى بخته کيرمك اقضا ايذر
ايشهده اول امرده نباتات ناصل ياشايوب بيسوديکى اچالاً
اكلاتق و طوراغى قوتدن دوشورميوب بونكله برابر
بوشده براقامق اىچون مثلا برسنه بوغداى آكديكمز يره ديكى
سنه نه مثللو اكين امك لازمكله جكى بشقه بشقه كتابلر ايله
بىلدىركدن صوکره تخم زرعى بخته کيرلسى مناسب كورلىشدەر.

مۇھىمەن
ئەلمەن
ئەنەن

يدنجى كتاب نباتاتك صورت نشو ونماسى وكيفيت تغديسي بياندهدر

چقىجي ورنجىرلار اىچون فن نباتاتى بىلمك لازم ايسىدە
مالكمىزىدە معارف هنوز كويىلرە قدر منشر اولىوب بوبادە
ويرىلە جىك تفصىلايى لايقىلە اكلايمىھ جىقلەندە شەدىلەك يالكىز
نباتاتك صورت نشو ونماسىلە كيفيت تغديسىنى اجلاڭ بىلوب
اكا كورە حرڪت ايمك اىچون معلومات سطحىيە اعطاسىنە مبادرت
اولنور .

برنجى فصل نباتاتك نشو ونماسى

نباتاتك واسطة حيات وتناسلى كوك دال يپراق چىچىك
ومىوهدر يونلەندەن كوك دال و يپراق آلات تغديي چىچىك
ومىوهدر آلات تناسلىيەدر .

آلات تغديي — كوك : على العموم كوك اوچ عضوەن
عبارت او لوب برنجى دال و بدئى يوكلىنان ياقە (بوغاز) اىكىنجى
جسمى اوچنجى طوراقدن مواد غدائىيەنی مص ايليان يعنى
چكوب امن صحاق و پورچكلەيدەر .

بو تقسیمدن بشقه اوچ دیکر قسمه دخى آيریله بیلور اولا
سنوى يعنى برسنه دن زياده طوبراقده ياشاييان كوكلر ثانىاً سنتين
دىللان كوكاركە ايکى سنه قدر طوبراقده پايدار اولور ثالثاً
طول زمان ياشاييان سين كوكلردر .

عموم كوكلر شكل جهتىلە دخى يكديكىرندن آيريلور مثلا
خشبي ولىنى جسمە مربوط اولان صjacلى هاوج واينجه جك
ايپىك صjacلى پراصە ياخود صاج كېي برى ديكىرينه طولاشق
چىلەك واوزرنە يارە نشانەسى كېي كونزلى اولان پتاتە وبرطاقي
دختى صوغانلىردر ،

باجملە خشبي كوكلر برقاچ قطعە وشعبەن تشكىلىكىندن
بردانەنسە اصل كوك بدنى تغير اولنوركە طوبراغڭ داخلىنە
طوغىرى مىخ كېي اوزانور نە قدر كوك وار ايسە ساقنك
قوقى نسبىتىدە دكىدر زىرا يوز قدم يو كىشك بىخورما آغاچنىڭ
كوكلىرى غايت قىصە وسطىنى وبالعكس ميان كوكنىڭ بىنلىرىنىڭ
قىصە لفە نظراً كوكلىرى غايت اوزوئدر .

دال . ناصلكە كوكلار ضىادىن ساقنوب طوبراغڭ اىچىنە
طوغىرى اوزانەرق يىيەجكى تتحصىل اىچون اطرافە ياييلور ايسە
داللىرى دخى يرىيوزىندن هوایە وضيايە طوغىرى اوزانوب ياييلەرق
پيراق چىچك وميوه حصولە كتوركە بودخى بش قسمە تقسيم
اولنور .

برنجى اصل ساق يعنى بىنلىرىكە خشبي اولور ايسە كتوڭ
تغير ايدىرلر ايكتىجي اسپت ديدكلىرى داللىرىدە خورما آغاچىندا

اولديني کي اصل ساقك تپه‌سندن منشر اوپور اوچنجي صاب وقصبه درکه بوغداي وامثالى نخيليه فصيله‌سندن اولان نباتاتك بدنلر يدر در دندنجي ساق كيرك آلتده نصف طوپراگه كوملان قطعه‌در بشنجي على العموم دال و بوداقلدردر .

خشبي داللر اورمانلاريزده بولنان ميشه چام وقره آجاج امثالى داللر درکه جمله‌سى بیوك و قاليندر ساق كير داخل وخارج ايکي پارچه‌دن عبارت اوپوب داخلی نباتاتك جسمى و خارجى قبوغيدر .

برچوق نباتات وارد رکه بخور مریم کي بدن و داللرى يوقدر صوغان وامثالنك دخى يالكز داللرى اوپوب پيراغى بولنzer .

داللر ايکي يه آيريلور برى خشبي يعنى او دونلى ديكري غير خشبي يشيل اوپوره سنه خزان ايدنى و ايتىانلى دخى بولنور . خشبي داللليلره آجاج دينوز و سنه لرجه عمر اوپور فاما بودخى ايکي قسمه منقىمىدر شويلاكه داللرى سپوركه اوئى کي قىصه اولىلره چالى و فدق وليلاق كيليرىنه آجاجچق (شىئر) و چام وامثالنه آجاج ديرلر آجاجلىرك بدن و داللرى بوراده تفصيلنه لزوم اوپيان برطاقم اينجه زار و طبقيه‌لر ايله مستور اوپوب عموماً قبوق وقتى قطعه سنه خشب دينور .

خشبلرک صلابتىه ومدت حياته دلالت ايدر بعض معلومات دخى وارد رى مثلا نه قدر قوي اىمر قرمزى وصارى اجاجلى وار ايسه جمله‌سى قوى قتى و عمر لرى او زون بالعکس او دونى

بیاض اولنلرک یومشاق و عمرلری دها آز اولدینی مجريدر
بوخشبک اورتەسندە کوك ياقەسدن اعتباراً بويىنه بريووا واردەركە
ايچى سونكىر مئللو یومشاق وبعضا شفاف بر او زدن عبارتدر .
اغاجلرک قالينقلرى دخى مختلفدر از جمله بعض آجاج پك
ايرى اولوب چورھسى ٣٠-٢٥ قدم كاور (باعوباب) و (سدر)
اغاجلرندن محللىرنده او يىلە قالىنلىرى واردەركە هە برينىڭ چورە .
سنى ٦٠ - ٧٠ آدم قول قوله احاطە يىدە من .

(قواق) و (آقاسيا) كېيى بر طاق اغاجل آز وقت ايچىنده خىلى
يوكسلور مشهور بعض اورمانلرده ١٣٠ قدم بويىدە اغاجل
بولنور (خورما) اغاجلرى على العموم چوق قالين دكلى ايسەلرده
بويىلر ١٥٠ قدمە واصل اولور بىر محاله ياخود بر اغاجە
صاريلوب چيقان نباتات اقسامىندا بعضىلىرى آز مىتدە ٣٠ - ٤٠
قدم او زانور از جمله عمر او تى دىدىكلرى و آرپە صوينە قارشىدیر.
دقىلرى فدانك بىنى ئىدە او قدر بىور دیوار دىبلرنده
دىكىلان اصمەلر دخى آز مىت ظرفىدە پك زىادە او زانور .
پيراق . پيراق دىدىكلرى دال او زىرنە على العموم يشىل
ومساماتلى مختلف اشكالدە بر طاق صحيفەلردن عبارتدر كە ايىكى
طرفى غایت ايچە بىزار ايلە ستر او لەشىدر بالجملە پيراقلىرى اوستى
پارلاق توكسز ولطيف زىادە قويى يشىل اولوب التى اكتزيا
طمارلى و تومسكىلىدە كوكلىر ناصل بدن و داللىرى بىسل ايسە
پيراقلى دخى مساماتلىلە هوادن رطوبت غدائىه آلوب اغاجە
نشر اندرلر .

پيراقلر بر قاج اصلی شامل اولوب هر بى دخى متعدد
قىسىلىرى حاوىدر او لا جمیع پيراقلر يا بر صاب او زرنده بى پيراقلى
ياخود متعدد كوچورك پيراقلى او لورلرکه انواعنه نهايت يوقدر
انجق بر صاب او زرنده بى پيراقلى اولنلر دخى ايکى يه منقسم
اولوب بى بىنه سازج دىكىرينه مرکب دىرلر سازج اولان ليلاق
اخلامور وقره اغاج كىسلرک اوراقى ومرکب تغير او لسانلر
دخى كل ابرىشم آفاسيا آيلانتوس وامثالى اغاجلرک پيراقلى يدر .
ارباب تحقيق اشبو پيراقلى با جمله اغاجلرک كوكىرندن
بىن و داللىرىنه چican رطوبت مخصوصەلىنى دفع ايله نفلستىمك
تخصيص او لىنىش بى طاق آلت او لدىغىنى كشف ايمشىلدەر زира
٢٠٠٠ پيراغى او لان بى اغاج ٢٤ ساعت ظرفىدە هوادن اخذ
ايلىدىكى رطوبت غدائىه ايله كوكىرندن صعود ايىرك متبخر
او لان رطوبت حساب او لىندىدە دفع ايلىدىكى اخذ ايتدىكىندن
زياده كلىشدەر .

اشجار ونباتاتك زياده تجرايمى قوتلىنى آزالدۇب بالعكس
لزومى درجه دە تجرايمى دخى بى طاق امراض وعلتك
ظھورىنه سبب او لور بناءً عليه اغاجلر صوارلدىغى حالدە ياغمور
ياغار كېيى صوارمق كوكارىنه قوغە ايله صو دوكمىكىن چوق
فائدهلى وصباحلى صوارمقدن ايسە اخشاملىرى صولامق
خىرلودر زира كوكىردىن داللرە ھۇم ايدن رطوبت بالادە بيان
او لىندىغى وجهمە اغاجى آز وقتىدە هلاك ايىر .
صوک بهارده اغاجلرک پيراقلىرى صراروب دوشەرك

اکثری همان جالی کبی چیلاق اولور فقط بـر طاقلری صوغوقدن متأثر او لیوب چام و سرو کبی پیراقلری اغاچك اوستنده قالور لکن اول بهار حلول ایدنجه قیشین پیراقلرینی دوکن اغاچلر حیات تازه بـولوب یکیدن یـشیلـلنـورـلـرـ .

آلات تناسـلـیـهـ — چـیـچـکـلـرـ . نـهـ قـدـرـ چـیـچـکـ وـارـ اـیـسـهـ اـرـ کـکـلـیـ دـیـشـیـلـیـ اـیـکـیـ جـزـءـ اـصـلـیـ بـاـمـلـدـرـ بـرـینـهـ عـضـوـ تـذـکـیرـ دـیـکـرـینـهـ عـضـوـ تـأـنـیـثـ دـیـرـلـرـ هـرـ چـیـچـکـدـهـ اـشـبـوـ آـتـلـرـکـ مـطـلـقـاـ بـرـیـسـیـ بـولـنـورـ بـرـ چـیـچـکـدـهـ اـشـبـوـ اـیـکـیـ آـتـدـنـ يـالـکـرـ بـرـیـسـیـ بـولـنـدـقـدـهـ اـکـاـ سـازـجـ تـعـیـرـ اـیـدـرـلـرـ سـکـودـ اـغاـجـ وـاـمـاـنـلـكـ چـیـچـکـلـرـ بـوـیـلـهـ دـرـ .

تـامـ چـیـچـکـلـرـ درـتـ جـزـءـیـ جـامـ اـولـوـبـ آـنـلـرـدـهـ عـضـوـ تـذـکـیرـ عـضـوـ تـأـنـیـثـ قـدـحـ واـکـلـیـلـدـرـ چـیـچـکـ اوـرـتـهـسـنـدـهـ بـولـنـانـ عـضـوـ تـأـنـیـثـ کـهـ اوـجـ قـطـعـهـدـنـ صـرـتـبـ اـولـوـبـ اـولـکـیـ تـخـمـ خـانـهـ اـیـکـنـجـیـ قـضـیـبـ اوـچـنـجـیـ فـرـجـ درـ عـضـوـ تـذـکـیرـ دـخـیـ قـضـیـبـ اـطـرـاـفـدـهـ بـولـنـانـ تـیـغـلـارـدـرـکـ اـکـثـرـیـاـ عـضـوـ تـأـنـیـثـدـنـ زـیـادـهـ دـرـ .

عـضـوـ تـذـکـیرـکـ طـیـشـ طـرـفـنـدـهـ اـکـلـیـلـ یـعنـیـ چـیـچـکـ وـرـقـلـرـیـ اـولـوـبـ بـرـصـرـهـ اـیـسـهـ یـالـیـنـ قـاتـ وـایـکـیـ صـرـهـ اـولـوـرـ اـیـسـهـ یـارـمـ قـتـمـ وـمـتـعـدـدـ بـولـنـدـیـنـیـ حـالـدـهـ تـامـ قـتـمـ دـیـرـلـرـ وـرـقـلـرـیـنـکـ خـارـجـنـدـهـ کـیـ یـشـیـلـ قـطـعـهـ یـهـ قـدـحـ دـیـنـورـ .

مـیـوـهـ — مـیـوـهـ دـیـدـکـلـرـیـ هـیـچـ بـرـ شـیـ دـکـلـ یـالـکـرـ تـخـمـ اوـیدـرـ بـوـ تـخـمـ خـانـهـدـهـ تـکـونـ اـیـدـنـ مـیـوـهـلـرـکـ اـولـ درـجـهـ کـسـبـ جـسـامـ اـیـدـنـلـرـکـ اـولـوـرـکـ قـارـپـوزـ قـبـاقـ کـبـیـ شـایـانـ دـقـتـدـرـ .

بـوـنـلـرـ نـوـعـنـکـ تـکـنـیـهـ وـاسـطـهـ اـولـانـ اـیـکـیـ جـزـءـ اـصـلـیـ

شاملدر برينه تخم و ديكرينه بزور ديرلر که اشكال ظاهره لريله
برى برندن فرقلى اولدقلرى کېي بر طاقى يكپاره و بر طاقى
ديلمىلر ايله تميز اولنور .

بر صاب اوزرنده اولان ميوهله اكتريا زياده صولى ايسىدە
خام ايکن اولا لذتلرى غايت آجى بعده اكتشى اولوب كيدرك
طادلشور و رايحهسى لطيف اولوب كونشىڭ تائيرىلە رنكلنور
اكتريا ميوهله لرك بر قسمى كونش ايله يشىلە مائل بر رنك
مخصوص اوزره قالور ارىيڭ آرمود و شفتالو کېي لكن بر طاقلى
دھى حسب الطبيعه كونشىن اولان متوعه الور كه كيرازك
قرمزى قايصىنىڭ غايت لطيف صارى و باردادق ارىيكنك منكشه
رنكىنده اولمىسى بو سېبىه مېنيدر .

ايکىنجى فصل نباتاتك فعل تقدسى

اعضاي نباتىئەنك تغدى اىچون اجرا ايلدىكى افعال و خدمات
آلتى قسمه منقسم اولوب بونلره افعاللىرىنه نظراً فعل تجربع
حركت تنفس ترشح فراغ وبعض اعضاسنىڭ اهمىت اشتغاله
نظراً اصل فعل تغدى دينور كه هر برى بشقه بشقه تفصيلاً
ذكر اولنور .

فعل تجربع — نباتاتك خارجدن بعض مواد غدائىئى
اخذ و داخلنە نقل ايدن قوه مخصوصە يە فعل تجربع دينور
كرچە نباتات كوكلرندن بشقه آتىدە بيان اولنەجى و جەھەل

پيراق و تازه فلز لريله دخى بر درجه يه قدر فعل مذكورى اجرا ايده ايسهده بوراده يالكز كوكلرک فعل ت مجر عندن بحث ايده جكز .

ت مجرع فعلياتى يعنى صولى ماده لرك نباتاته حلولى كوكلرک يالكز كنج و تازه قطعه لرى و اينجه صحاقلى واسطه لريله اولور شويله كه ايديلان بر چوق تدقيقاته نظراً كنج كوك و صحاقلى طيشاريده براقيلوب سائر كوكلرى صو ايمىنده بولنديريلان فدانلر مذكور كوكلر ايده يعنى صو ايمىنده قلانلريله درجه كايفىده صوى جذب و مص ايده مدېيچون آز مدت ظرفده صولوب قوريش وبالعكس يالكز صحاقلى طيشاريده قونيلان فدانلر كاليله صوى اموب چوق وقت پايدار او لمىشدر .

شو حاله باقيلور ايسه فدانلر ياصدقدن چيقاريلوبده اصل محله ديكىلە جكى وقت كوك پرچكلرىنى يولىوب كوزلجه وقايه ايمك لازمكلور .

على السويه مختلف ثقلته بولنان ايكي مايع يعنى صو كبي آقىجي ماده لر بر درى و يا اجسام عضويه دن ديكى بر زار ايده ارارلى بولندكده طرفينده بر تبدلات حاصل اولور كه ثقلتلرى متوازن و متساوي او لنجه قدر آز خفيف او لان مايع كندودن زياده آغير او لان مايعك دروننه زارك ويادرىنىك مساماتىندن جريان ايده .

شو عمل طبيعىده كورلدىكى كبي تجربه ايده دخى اثبات او لنمشدر مثلا بر درينك ايمىن شكرلى برمقدار صو طول ديريلور

واغزىنه جامدن معمول بربورى صوقيلوب صيقىجه باغلاند.
قدن صو كره ذكر اولنان درى براق صافى صو ايله طولى
برقوغه ايچنه قونيلور ايسه آز مدت ئظرفده قوغەدەكى صو
درىينك مساماتندن كچەرك شىركلى صويك ايچنه كىر و كىردجە
درىينك ايچنده صو چوغالوب جاملى بورى تدىيچا طولغە باشلر
وزياده طولار ايسه آغىزىندن طاشار واولوقت درىينك ايچنده
بولنان شىركلى صو دخى درىينك مساماتندن نفوذ ايدوب
قوغەدەكى صويه قارىشەرق بولاندىرر ايشته شو حال شىركلى
صويك قوغە درونىھ وبالعکس قوغەنك براق اولان صوي
درىينك ايچنه نفوذ ايدوب موازنى مخافظه ايلدىكىھ آچيق
بىردىلدر بوفعلياته علم حكمتجە (آندوز موس) حلول داخلى
(آقسوز موس) و حلول خارجي ديرلر.

ايدي طوبراق ايچنده وصو كى مايمح حالده بولنان
مواد غدائىھ دخى بو اصول طبيعىيە توفيقاً نباتاتك درونىھ
دخول و نفوذ ايدر في الواقع نباتاتك نسيج حبر و يملرى غايت
ايچە زارلر ايله احاطە اولتىش بر ئاطام اوافق كىسىھ جىكلر اولوب
بونلر ك درونىنده بولنان مواد مايمعه طوبراقده موجود اولان
مايمعاتىندن آغير اولدىيغىندا شو احوال ايله طوبراغك صولرى
نباتات درونىھ نفوذ ايدەجى بالسھولە آكلاشىلور.

صودە ارييوب بو واسطە ايله درون نباتاتە حلول ايدن
مواد غدائىھ دخى حامض فحمى نشادر روحى حامض آزوئى
كېرىيەت و سائىر معدنى طوزلردىن عبارتدر.

طوبراقده صو بولنسنک باشليجه سبي هر کشك بيلىدىكى اوزرە ياغمور و هوانڭ رطوبىتىر زира قورى براقلمىدە فدانلر نشو وغا ايدەمېجىكىن دانما نباتاتك كوكلىرىنىه صو ويريلور بى صو دخى حجمما بى قسم مولد الماء ايله يىنه بى قسم مولد الموضىدن ياخود وزنانا بى قسم مولد الماء ايله سكز قسم هوائى حياتىدىن عبارتىدر .

حامض فحمى ايسه حجمما بى قسم كومور وايىقى قسم مولد الموضىدن ياخود وزنانا آلتى قسم كومور واون التى قسم مولد الموضىدن مرکب اولوب باشلىيجە ياغمور صولرى و مواد عضويە ايله فدانلرە واصل اولور .

هوا بخىنده بىان اوئلدىنى و جهلە جو هواده آزوت و مولد الموضىدن ماعدا بى حامض فحمى دخى موجوددر هواده اولان مار الذكر حامض فھىنىك بى مقدارى ياغمور صولرىلە منحل اولەرق يى يوزىنىه نزول ايدوب تا كوك صىچاقلىرىنىك اوچلىرىنىه قدر واصل اولور و صىچاقلىر دخى بروجە محىر حامض فحمىي صو ايله برابر اخذ و مص ايدوب درون نباتە نقل ايدر .

كذلك اشاغىدە بىان اوئله جىنى و جهلە نباتات كوكلىرنىن ماعدا حامض فھىنىك اك زىادە مقدارىنى پيراقلىرى واسطەسىلە دخى جو هوادن اخذ و جذب ايلر . *

اجسام عضويە نباتات و حيوانات چوركىنە دينور زىادە كومورى حاوىدر ذكر اوئلان اجسام عضويە صودە ارىدىكى

جهته او لجه طبیعتی تعدیل ایمزر ایسه فدانلری تغدیه یه صالح اوله.
من مکر که هوانک تأثیریله کوموری حامض فحی یه تحول ایده
اولوقت صوده تحمل ایدوب نباتاته نفوذ ایدر انک ایچون نباتاته
یالکر کوبره ویرمکه اکتفا ایتمیوب بلکه طوپراغی دخی ایوجه
اینجلتمک لازمدر که هوا داخلنه تأثیر ایدوب کوبرده بولنان
کوموری حامض فحی یه تحول ایتسون نشادر غازی جمماً
اوج قسم مولد الماء بر قسم ازوتدن مرکب اولوب کرک هوا
وکرک کوبره لر و ساطیله فدانلره حلول ایدر .

نباتات و حیواناتک تحیلیندن طولای بر مقدار نشادر
هوایه منشر اولوب اوراده بولنان حامض فحی ایله بر لشه رک
بر نوع طوز حصوله کتورر که بو طوز یاغمور صولریله
اڑیسوب طوپراغه نزول ایدر .

کذلك کوبره لرک ویردیکی نشادر روحی دخی اریش طوز
هیئتنه اولوب سهولته تخبر ایلديکنندن جله سی فدانلره مصروف
اولیوب بر مقدار جسمی ضایع اولور ایدی کوبره لردن ممکن
مرتبه زیاده نشادر آلق ایچون مذکور طوزی مذاب حاشدن
صلب یعنی ما یعدن طوز حالته ارجاع ایمک لازمدر بناءً علیه
ترلالره الچی صاحلمی نشادر روحی جذب و حفظ ایدوب
تدریجاً و یالکر یاغموری وقتلرده فدانلره اعطایتی مقصده یه
مینیدر .

حامض ازوت دخی جو هوادن الندیفی کی کوبره لردن
دخی الہیلور بو حامض جمماً بر قسم ازوت و ایکی قسم

مولد الحموضه دن مرکب اولوب هواده تشكله باشليجه بورالرده ظهور ايدين الكتريق سيدر اشبو الكتريق ازوت ايده مولد. الحموضه ي ترکيب ايذوب حامض ازوتی حاصل ايدر که ياغمور ايده برابر طوپراغه نزول ايذوب نشادر روحی ايده برلشور . صولر اهسته اهسته طوپراغه کيروب دروننده بولنان امللاح معدنيه ي يعني قاليه سوده کيرج والچى کي طوزلری تخليل ايذرک انلر ايده برابر نباتاته نفوذ ايذرک بونلرک بولشمسيله درون نباتاته کوكرد حصوله كلور .

طاشلرده وصوانلى طوپراقلرده حمض حديد ومانغا زهر نه قدر اريمامش کي کوريونور ايشهده صولرك حامض فحمي و مولد. الحموضه نك تأثيراتيه يواش يواش تخليل اولوب صو ايده برابر نباتاته نقل ايير .

اجسام عضويه آتش ايده ياندقدن صوکره ترك ايديکي کول باشليجه پوتاس سوده کيرج وشو ذكر ايديکمز سائر مواد معدنيه دن عبارتدر .

ايشه کوكلرک تجروع فعلياتيه فدانلره اعطا ايديکي مواد غدائيه بونلردرکه هربرى بشقه بشقه خدمته ماؤف اولورلر . فعل حرکت — مواد غدائيه ي حاوي اولان صو ذكرى سبقت ايديکي وجهمه نباتاته داخل اولدقده اوز اسمى آلور نباتات ايجنده کوكلردن چکدکدن صوکره بدنك ايچ يعني خشب دنيلان قطعه سندن تا پيراقله وساقك يشيل قطعه لرينه قادر چقارکه بو اثناده اوز غایت آق وشفاف اولوب فقط

پيراقله و فدانلرک يشيل قطعه لرينه يعني تازه سورکونلره واصل او لجه هوا ايله تاس اي درك بشقه بشقه خاصيتله بولانق و كشف بر حاله دونر .

بروجه محمر او ز فدانك قطعه اعلاسنے چيقددن صوکره او لکينك عکسی بر طریق ايله يعني قبودن ڪوب حاوي او لدیني مواد لازمه يی محللرينه صرف اي درك بقيه سی ينه بولانق و كشف او لدیني حالده کوكلرک او جلرينه اينوب طومروق دال ساق قبوق و کوكلرک والحاصل فدانلرک هر بر قطعه سنك ايريلشمسنه خدمت . اي در .

فعل نفس — بالاده بيان او لدیني وجهه مذکور او ز فدانك پيراقلرينه وي شيل قطعه لرينه واصل او لو بده هوا ايله تاس اي لدیکنده و قوعه کلان تبدلات و علايک مجموعه فعل نفس دينور .

فعل تنفسك حين اجراسنده ضياء شمسك اجرا اي لدیکي تأييردن بحث او لنه جفی کي فدانلرک بعض وقت کوسنديکي حرارت و ضيادن دخی تفصيلات لازمه ويريله جکدر .

كتاب اقليمده ذكر او لدیني او زره هوا بيکده ۲۰۸
قسم مولد الحوضه و ۷۹۲ قسم آزوتندن مرکب بر جسم او لو ب دروننده بخار حالتده قرار سز برمقدار صو و حامض آزوئی و $\frac{1}{3}$ قسم حامض فحمي بولنورکه اشبو حامض فمينك تحليلی ايله فدانلرک تنفس فعالیاتی حصوله كلور شويله که حامض فحمي فدانلرک تازه يشيل سورکونلريله پيراقلري دروننده حل

اولوب حاوی اولدینی کوموری نباتات اخذ و حفظ ایدرک مو.
لد الموضعی دفع و اخراج ایدر .

صو ایچنده بولنان نباتاتک تنفس فلیاتی دخی عینی آچیده
بولنان نباتاتک تنفسی کی اولوب صو دروننده هوا ایله برابر
اریش اولان حامض فحیی اخذ ایدوب تحلیل ایلر .

نباتات بروجه محمر جوهاده بولنان حامض فحی
نشادر روحی و صو و بخاری تنفس و تحلیل ایدوب ایچنده
بولنان ڪومور آزوت و مولد المایی جذب و حفظ ایدرک
مولد الموضعی دفع و اخراج ایلمکده اولدینه نظرآ نباتاتک
افعال تنفسی سی حیواناتک تنفس فلیاتنه مغایر اولدینی فهم
اولنور زیرا حیوانات نباتاتک دفع و اخراج ایتدکلری مولد .
الموضعی اخذ ایدوب حامض فحیی دفع و اخراج ایدر
نباتات ایسه بالعکس حیواناتک دفع و اخراج ایلدیک حامض
فحیی جذب و حفظ ایدرکه بربیکنک ترک ایلدیکنی اوته کی
واوته کینک ترک ایلدیکنی بربیک اخذ ایتمکله هواده موازن
حاصل اولوب اجزاسنه قطعاً نقصان ترتیب ایمز و شاید شوایک
اجسامدن بربینک مقداری بر محلده از الور ایسه سائز اوزاق
محللردن روزکار اورایه نقل ایدوب نقصانی آکال ایدر .

ضیانک تأثیری . شو تعریف اولنان علام تحلیلات کرک
آچیق هواده و کرک صو ایچنده بولنان نباتاتک یالکتر قطعه
اخضریه لرنده فقط کونشک ضیاسی تختنده و قوعبولور کیجه
و کولکه التنده اعضای نباتاتک خدمتلری کوننده بکزه من .

کیجهلری نباتاتك طوپراقدن الینی حامض فحمی بدنندن
کچوب پیراقلره قدر واصل و پیراقلره بركونه تبدلات واقع
اولقسىزىن جوهوا يه منشر اولور كذلك پیراقلر حامض فحمى يى
تحليل ايلهمولد الموضعىي جذب ايدوب كومورى دفع واخراج
ايدر شوسيدين طولايى حامض فحمى مضر وزهرلى برغاز اولد.
يغىنەن انك اىچون كيجهلين يتاق اوطرلرنە چوق فدان بولندير.
لىسى غايت تھلكلەيدر .

فدانلارك يشىل اوليان و طوبراق اىچنده بولنان قطعه لرينىڭ
فعلياتى ايسە كاملاً بىركىسىر زира انلار ضيانىڭ تأثيرى تھىنده
دەنخى حامض فحمى يى تحليل ايدوب كومورى دفع و مولد المحو
ضەمىي جذب ايدر .

نباتاتك تىخرى . نباتات تنفس ايلدىكى صرەددە درونىنده
بولنان مايماتك بىرمقدارى دەنخى پيراقلرنە بولنان مسامات
يعنى كوز ايلە كورغۇز دىلىكىردىن بىخارە منقلب اولوركە مقدارى
ھوانىڭ يېۋىست ورطوبىتە نظرآ مختلفدر و تىخىر ايدين صافى صو
اولىيوب اىچنده منحل اولان مواد دەنخى بىخار حالىدە دفع
واخراج اولنور ضيانىڭ قوتى تزايد اىتسدېجە فعل تىخىر دەنخى
آرتار و اول بەهارده تام كالىلە تىخىر ايدوپ ياز موسمىنده چوغالور
وصوك بەهارده ايسە آكسيلور .

نباتاتك ايوچە نشو و ئاسىي فعل تىخىر كە موازىنتە متوقفدر
زира تىخىر ايدين مايم نباتاتىندا آكسيلوب تىخىر تزايد اىتسدېجە
نباتاتك دەنخى اوزى آزالوب ادارەسە كفایت ايتىز .

اکتريا غایت حرارتلى موسىملرده نباتاتك صولرى زياده بخرايدوب خارجدىن اولىقدار سو آله مىھ جنى جهته موائزنتى غىب ايدر بوسېبلە يپراقلرده سو بولۇمە جىفدىن مساماتى قبانوب هوانك تأثيرات نافعە سىندىن محروم قالور واو حالدە نباتات نە تجىرع وندە تنفس اىدە مىھ جىكىندىن مدت قليلە ئظرفدا كاملاً قورر اىشته بولىلە بىر حالە تصادف اولىدىيغىنە نباتاتك كوكلىرىنى ويپراقلرىنى صولامقىدىن بشقە چارە يوقدر زىرا سو ويرلىكى وقت فعل تخر آزا الله جنى كېيپراقلرڭ مساماتى دىخى آچىلوب نباتات اولىكى منظم حالى عودت ايدر.

متاهى قوراقدن سو كەرە نزول ايدن ياغمورلارك منافع كىنەسى بىيان اولنان احوالدىن سەھولتە اكلاشىلور اىدى ياصدقىردىن چىقارىلوبىدە آخر يە نقل اولنە جق فدانلار قورى هوادە دىكىلما مىلەر بىرده هنوز كۈچك اىكىن ياصدقىدىن چىقا. رىلوب يوخسە بىودىكى حالدە دال ويپراقلرى چوق اوله جىفدىن فعل تخر دىخى زىادە لشور حالبۇكە كۈكلەر يېكى دىكىلمىش اولىدىنى جهته تجىرع فعلى لايقىلە اجرا اىدە مىھ جىكىندىن فدانلار متضرر اولور.

ياصدقىدە فدانلار هنوز كۈچك اىكىن شىدتلى طوكلاردىن اول ويا سو كەرە يعنى اول وصوڭ بەراردە رطوبتلى هوالىلە يېرىنە دىكىلوب فعل تخرى آزا المق اىچۇن اىوجه صولاملى واوزىرنەدە از يپراق براقوپ دىكىلرىنى يوللىدەر.

نباتاتك حرارتى . بعض دفعە فدانلارك حرارتى جو هوانك

حرارتندن زیاده و بعضاً دخی اکثرياً آز اولور باشیجه سبی
فدانلرک اوزی اولوب دامغا طوپراقده بولنان حرارت درجه.
سنهدر ینی خارجدهکی هوا صیحاق ایسه اوز صوغوق و هوا
صوغوق اولور ایسه اوز صیحاقدر .

تخر حرارتک آزمسنے سبب اولدیغندن تخر فعالیاتی قوتی
وشدید اولان قطعه لردہ حرارت نهضان اولور صیحاق وقلرده
خانه و دکانلرک اوکی صواریلسنے سبب نه اولدینی بوندن اکلا.
شیلور فدانلرک تناسلی اثناده حرارتلى آرتوب اولوقت بعضاً
ضیا دخی چیقارذقى کورلمىشدەر .

فعل ترشح — نباتات غدد دنیلان آتلرى واسطه سیله
اوزلرنده بولنان مواد غدائیه بى بالتفريق اخذ ايدركه بو عملياته
فعل ترشح دینلور .

نباتاتک هوا و طوپراقدن اخذ ايلديکي عناصر غدائیه صو
حامض فحمی و آزوت اولوب بونلردن ماعدا کوكلرلە طوپرا .
قدن سائر مواد معدنیه دخی الورکه هرنە قدر اهمیتسز ظن
اولنور ایسهده نباتاتک حیات ونشو وغاسنه خیلی دخلی واردە.
تنفس فعالیاتیله نباتات مولد الموضھی دفع ايدوب
کومورى آزوئى و مولد المائى جذب و حفظ ايدر ایسهده
کیچەلین کوكلری واسطه سیله فدانلرە نقل اولنان مولد الموضھ
خارجه چیقمیوب نباتات داخلنده قالدیغندن عناصر سائره ایله
ترکب ايدوب نباتاتک مدار غداسى اولان موادی حصوله
كتورر .

ایشته فدانلرک باشیلیچه حیاته سبب اولان انواع مواد
یالکز شو درت عناصر ایله تشکل ایدر مواد مذکوره ایکی
نوع اولوب برسی اوچ عنصرلى موادردکه بوندە یالکز کومور
ایله مولد الموضعه و مولد الماء موجوددر .

ایکنجیسى درت عنصرلى موادردکه بوندە دخى شو اوچ
عنصردن ماعدا آزوت دخى بولنور .

نباتاتك قسم عظیمى فحم ایله مولد الموضعه و مولد المادن
تشکل ایتشدر مثلا ۱۲ قسم کومور ۱۰ قسم مولد الموضعه
و ۱۰ قسم مولد الماء ایله ترکب ایلدکلرنده اوچ نوع ماده
حاصل اولورکه عنصرلى بى ایسەدە خواصى مختلفدر .

مواد مذکوره (مادة جرويه) (مادة رقيقه) و (دكترين)
درکه برنجىسى نباتاتك آلات عنصرى ملرینك زارلىنى ایکنجىسى
غايت رقيق و صغير ذرات حالتده جىره لرى داخلنده بولنان ماده يى
اوچنجىسى دخى اوز ایله برابر فدانك هر بر قطعه سنه واصل
اولان مواد مایعەنی تشکيل ایدر .

بوندن ماعدا نباتاتدە يىنە بوصنفدەن دىكىر بى ماده دها
واردردکه اکا دخى صمع يىنى ساقز دينور ساقز صودە تحليل
اولنوب صيق و آغىر صولى بىنسە تشکيل ايلارا كر کومورك مقدارى
بر اولوبدە صوبر درجه يە قدر آزالور ايسە يىنى ۲ قسم کومور
و ۱۱ قسم صو ترکب ایدر ايسە نباتاتدە شکر دنیلان شى
حاصل اولور .

كذلك مادة جرويه نك کوموري تزايد ايدر ايسە (مادة

لیفیه) حصول بولوراшибو ماده لیفیه ساقک خشبنه نفوذ ایدرک زیاده قوتلشدیردکدن بشقه دیکر بر رنک ایله دخی تلوین ایدرکه ایچنده کی خشب خارجندہ کی خشبدن تفریق اولنور بوندن طولایی اغاجلرک مرکزنه غایت سرت قوی قوی رنکلی خطبه خشب صادق و خارجی قطعه سنه ملاصق قوتسر ورنکی اولکندن فرقی یعنی دها آچیق خطبه خشب کاذب دینور سکود قواق و چام نوعنک بعضی سنه خشب صادق ایله کاذب سهولته فرق اولنور .

اکر کومور ایله صویک مقداری آرتوبده انلر ایله برابر زیاده مقدار مولد الماء ترکب ایدر ایسه دیکر ماده لر وجود بولورکه باشیجهلری شونلردر .

اولا اصل اوز . بو اوز سود و قان کی ایکی یه تفریق اولنوب قسم اولی صولی و قسم دیکری قیچهدر بعض نباتاتک بوکبی اوزندن عادی الاستیق (قاوچوق) استحال اولنور بو الاستیق جنوبی امریقاده کترله موجود اولان (ایاتروفافا) اغاجنک اوزندن آلنور اغاجک بدنه اوزرنده خلقه واری جریحه لر اعمال اولنهرق جریان ایدن اوزینک صولیسی تخر ایدوب قیچهسی الاستیق اولور .

ثانیاً ماده اخضریه . درکه نباتاتی یشیله تلوین ایدر . ثالثاً کیف یاغلدر بوجاغلر صو ایچنده قتی و عادی حرارتده مایع اولوب سائزلری کبی تخر ایتمز عادی حرارتده قتی اوله رق بال مومنلری دخی بولنور .

رابعاً خالص روغنلر . که صوده برمقدار منحل اولوب عموماً آز چوق رايچه نشر ايدر و تخر و تحلل ايير . خامساً رچينادرکه قوى اولوب اسپرتوده حل اولور .

مواد مذکوره يالکز حين تنفسده وجوده کلوب شمسك ضياسي تحشته بولنیان نباتاتده ماده اخضریه يعني يشيل رنك تشکل ايده من بوکا مبنیدركه ماده اخضریه کثرت اوzerه وجود بولوبده آحيلق حاصل ايتامك ايچون مارول وبوبکي بعض نباتاتي مخصوصى سپتلر ايله ستر ايدو ب ياخود باغلابيوب ضياء شمسدن محروم طوتارلر في الواقع کونشك ضياسي طوقميان نباتات بياض قالور .

اکر مولد المانك يرينه کومور وصو ايله برابر زياده جه تركب ايدين ماده مولد الحوضه ايسه او حالده نباتاتده تصادف اولنان حوماض حصوله کلور .

حامضلر ليلاً تشکل ايدر زира کيجهلری نباتات او يقو حالتده اولوب جو هوادن مولد الحوضه يي اخذ ايله حوماضك تشکيلني تسهيل ايير حوماض مذکوره يه دخني نباتاتك قطعات غير اخضریه لرنده يعني کوك و ميءه لرنده کثرت اوzerه تصادف اولنور .

اينجى نوعده يعني فحم مولد الحوضه و مولد الماء ايله آزوت دخني موجود اولان درت عنصرلى موادك تشکيل ايلىديكى انواعك برنجىسى (البومين) دينلان ماده هلمىهدر .

ایکنچی (قازهئین) پنیردرکه ماده دقیقیهی حاوی نباتاتده یعنی نباتاتک دقیقی ایله برابر بولنور . اوچنجی (قیسرین) حلوین درکه نجیلیه فصیله سندن اولان بوغدای و آرپه کبی فدانلرده کترت اوزره حاصل اولور . در دنخیسنه دخی (معیه) دنلوب بوغدای دانه لرندن استحصال اولنور .

نباتاتده بولنان مواد یالکز شو تعداد او لانلردن عبارت اولیوب بونلردن ماعدا طوپراق دخی صو ایله برابر فدانلره بعض مواد معدنیه اعطا ایدر که طبیعت و کیفیتی فدان یاقلدقدن صوکره ترک ایلدیکی کوللری تخلیل ایدیله رک استخراج اولنور بو ایسه نباتاته داخل اولان صویک مقدارینه نسبته نفوذ ایدوب اکثریا نباتاتک قبو غنده واقع اولور . بعض فدانلره حلول ایدن مواد معدنیه همان دائمی صورتده بدر مثلا اکین صاپلرنده بولنان ماده معدنیه دائماً صوان اولوب دانه لرنده کی فوسفوریت پوتاس نشادر کیرج و ماغنزیا و صو کنارلرندن یاخود دکزلرده حاصل اولان فدانلرده دائماً سوده واپوددر .

نباتاتک نشو و ناسیچون ذکر او لنان مواد معدنیه غایت اهم والزمدر زیرا مواد مذکوره دن خالی طوپراق لرده منبور نباتات حصوله کله من فقط مواد معدنیه نک بری دیکرینک یرینی طوته جفدن مثلا کیرج بولندیفی یرده صوان یاخود ماغنزیا بولنور ایسه ینه نشو و نما ایده بیلور .

فن زراعتده اک اول بیلتمی لازم اولان نقطه هر بر
نباتک محتاج اولدینی موادک طبیعت ونسبتیدر زیرا ویریله جک
اجسام عضویه یعنی کوبره ومصلحLRک مقدار و کیفیتی یالکر
شو معلوماته متوفقدر مثلا پتاهمدن استحصالی مطلوب اولان
ماده دقیق و پانچارک شکری اولوب بونلرک محتاج اولدقلری
ماده کومور اولدینگدن نباتات مذکوره اجسام عضویه یی حاوی
والان طوبراقلرده پک اعلا حصوله کلور فقط حبوباته مساعد
دکلدر زیرا انلرک مایحتاج الیهی فوسفوریت و صواندر .

اکر زیاده صمان التنق مراد اولنور ایسه طوبراغه زیاده جه
صوان واکر زیاده جه پیراق ایله برابر اینجه صمان مقصود ایسه
آز صوان ایله مواد فوسفوریه ویریلور طوبراقده صوان آز
اولور ایسه بوغدای صابلری اینجه وقوتسز اولوب بشاقلرک
ثقلته تحمل ایده میه جگنند ادرآکندن اول یاتر .

کذلک معلومدرکه چام انواعی نشوونما ایچون کیرجه محتاجدرمیشه
وبوکا مائل سائرا غاجلرایسه صوانلی طوبراقلرده یتشور) زراعت
متاوبه شو قاعدة طبیعیه یه استناداً توصیه او نیورکه بر طوبراقده زرع
اولنه جق نباتات محتاج اولدقلری مواد غدائیه کاملانه صرف
ایدوب طوبراعی ضعیف بر اقامق ایچون نوبت نوبت آکیلور .

هر نوع نباتات بشقه بشقه مواد معدنیه یه محتاج اولدینگدن
ایلک دفعه تر لایه اکیلان نبات هرنه اولور ایسه او لسون هرسنه
اکیلور ایسه محتاج اولدینی مواد کیت کیده آزالوب نهایت
بر قاج سنه ظرفنده کاملانه مصروف اولور فقط ایکنچی سنه

بشقه بر نبات اکیلور ایسه اولکی سنه اکیلان نباتك محتاج
اولدیني ماده معدنيه کاملاً مصروف اوليه جغدن طوراگل
قوتى ضايع اولمز مثلا بوغدايدن صوکره ترلايه زرع اولنه حق
نبات صوانه احتياجي اوليان نباتاتدن ایسه او حالده
طوراگ راحتلشوب مواد معدنيه هوانك تائيراتي تختنده
مذاب اولهرق مجدداً بوغداي يتشديرمكه مساعد قوه غدائيه
استحصلال واکال ايبل .

بقليه فصيله سندن فاصوليه بذليه وامثالى فدانلر حاوی
اولدقلري ازوتي اکثريا هوادن اخذ ايلدكلريچون طورانى
ضعيفلنديز من بناء عليه زخايردن صوکره ترلايه بوکى نباتات
زرع ايمك طبىي بر زراعت متساويه ديك اولور فقط سوراسى
معلومدر كه زراعت متساببه هر ترلايه بر نباتى اوچ درت
ونهايت ٥ سنه ده بر کره زرع ايمكدر .

فعل افراغ ياخود دفع — نباتاته داخل اولان موادك
كافهسى بسلمه خاصه سنه مالك اوليوب بعضيلرى فائده سز
اولدېغدن مواد مذکوره نك بوکى بقىسى نباتاتك عروق
واعصابنده بعد الحل مندفع اولور ايسه ده نباتاتك نره سندن
اخراج اولدیني هنوز قطعياً معلوم دكدر ايشته بو فعله فعل
افراج ياخود دفع دينور .

فضلات مذکوره نك ڪوكلرك او جلرندن خارجه دفع
اولدیني فرض و تمنىن او لينور واقعا او ز فدانك قطعه اعلاسنه
صعود ايدرك اوراده هوا ايله ئايس ايدوپ گيفتنى تبديل

ایتدکدن صوکره اثنای سقوطنه مواد غدائیه بی هر بر قطعه سنده ترک ایده تا کوکلرک او جلرینه واصل او لیورکه فضلات مذکوره نک اورادن افراغ اولندیفی صحته یقین کبی کورینور زیرا کوکلرک اطرافنده پختی واری کوریلان بعض مواد فضلات مذکوره اولمی محتملدر ناصل که بر حیوان کندی فضلاتی ایچنده تقدی ایده ماماسی دوام حیاته مانع ایسه بعض فدانلرده دخی واقع او لیور .

متلا شفتالو کوکلرینک اطرافنده اشبو پختی زیاده جه بریکدیکی کورلشدرکه اغاج لا یهیله تعدی ایده میوب ضعیف قالیور احتمالدرکه شفتالو اغاجنک چوق یاشاما ماسی بوکا مبنیدر بناءً علیه بو متلاو فدانلرک بھر اوج سنه ده بر کره یرلرینی تبدیل ایتمک محافظه حیاتلرینه مدار اوله جنی زراعت کتابلرنده محردر .

بعض مواد دها وارد رکه هرنه قدر تصدیق اولنماش ایسه ده اغاجک افراغاتی نظریله با قبله بیلور از جمله کیاز اریک و امثالنده کوریلان ساقز و چام اغا جلرنده ظهور ایدن رچینادر اغا جلرده او ز تکز ایلدیکی وقت نامقرر مجرالردن خارجه خروج ایدیبور .

کذلک صوغوقدن طومرقلری وقايت ایچون اطرافنده بریکن بالمویی واری ماده بی دخی افراغاتدن عدد ایلدکلری کبی لخه وسائز پراقلرک یوزلرنده متوع رنکلرده حصوله کلان توزی دخی افراغاتدن صایارلر فقط بونلر فعل تخری

خفیف ایجون حاصل اولیور .

اصل فعل تقدی — بالاده بیان اولندینی و جمهله فدانلرک قطعه اعلاسنه واصل اوهرق هوا ایله نماس ایدن اوز نباتاتی بسلرکه بوکا فعل تقدی دینور بوتغدیدن مقصد فدانی بیوتوب اعضاسنی عموماً تجسم ایتدیرمکدر یعنی ساق کوک دال اوراق صالدیروب انلری بیوتگکدر .

ساق یعنی بدن ایکی وجه اوزره تجسم ایدر بری جمماً دیکری طولاً در جمماً ساقک تجسمی هر صوک بهارده قبوق ایله خشبک آراسنده طوپنان کیف اوز تختب ایتمکله اولور بودخی ایکی یه منقسمدر بری خشب قطعه سنه و دیکری قبوغه تعلق ایدرکه شو ایکی قسم مذکور اغاجلدہ سهولتلہ تفریق اولنور .

متحد المركز مختلف و سعنته تشکیل ایلدکلری دائڑه لر واسطه سیله اغاجلک یاشی استخراج اولنہ بیلور یعنی هر سنه بر دائڑه حصوله کلديکی جهته لہ بجموعی اغاجلک قاج سنه لک اولندینی بالتعداد اکلاشیلور .

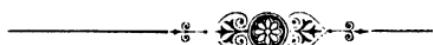
ساقک یعنی بدنک طولاً تجسمی رأس اعلاسنده بھر سنه حاصل اولان طومرقلر واسطه سیله اولور اشبو طومرق اول بهارده آچیلوب اوزانه رق او سنہ بیودیکی قدر بیور و نهایتنه کله جلک سنه ایجون ینه برو طومرق تشکیل ایدر بناءً علیه فدانک قطعه اعلاسنده اولان طومرقلر بر قضا یه تصادف ایدوبده یانشده دیکر طومرق حاصل ایده من ایسه بویسز

فاله جى اكلاشيلور داللر دخى عينيه بدنى كې بىور .
كوكارك حجمما تجسمى ساقك تجسمى مشابه ايسىدە ساقدە
ولدىقى كې او جلنده طومرق پيدا ايمىوب امتدادىنە نسجلر
علاوه ايلر .

نباتات برحيات ايكن دائما تجسم ايدر ايسىدە اوقات حياتى
نحديد مىكن دكىدر زира بعض اخلامور ۱۲۰۰ وبغض سكود
وزيتون ۳۰۰ چinar ۴۰۰ ميشە ۱۶۰۰ وبغض اوافق آغا جلر
۱۲۸۰ و ۱۴۵۸ و ۲۸۸۰ سنه برحيات قاله بىلور .

اك زياده ياشايان آغاچ امىيقاده بولسان و (باعوباب) تغير
يدىلان آغا جدر زира بعض نباتيونك افاده لرىنه نظراً بوآغا جلر
۵۰۰۰ سنه دن زياده ياشادقلرى واردە حتى باعوباب و سدر
آغا جلرى نوعىن اولق او زره آسياده ۳۰۰۰ سنه لك آغاچ
ولدىقى روایت ايدرلر .

مرادمن فن نباتاتى تفصىل او لمدىغىدن بوقدر جق معلو .
مات اجايىيە جىتىجىلىز اىچون شىدىلك كافىدر .

سکزنجی کتاب زراعت متساویه بیاننده در

شمدی یه قدر کچن کتابلرده اقلیم و هوای ایله تبدلاتی و طو.
پراقلرک انواعیله کوبره لرک خواص و تأثیراتی و نباتاتک نوع
وجنسیله اصول زراعتی اجحالاً ذکر او لندیفه نظراً ظن
اولنورکه مالک او لدیغمسز اراضینک اقلیم و هواسنه مساعد اولان
واک زیاده کار و تمع براقان نباتاتی انتخاب ایدوب بلا فاصله
هرسنه انى زراعت ایدرک انتفاع ایتمک لازمدر حالبوکه او ایله
دکل زیرا آشاغیده ذکر ایده جکمز احوال طبیعیه بوظنك
خطاسنی کوستره .

بالفرض نباتات مذکوره میانندن بوغدايی انتخاب ایدوب
طوب راقریزه هرسنه انى زراعت ایتسه ک چونکه بوغدایک
احتیاجه الوره جک مقدارندن زیاده سی خارجه صاتیلوب
کیروده بشقه آکین دخی او لمدیفی جهته حیواناتگزی اعاشه ایله
کوبره استحصل ایدرک تر لالریزک ضایع اولان قوه انباتیه سنی
اعاده مکن او لیه جفدن بشقه بوغدای تر لالرنده یتشان نباتات
خسیسه ایرکن ادرک ایدوب تمحلرینی تر لاده ترک ایدرک ایلو و
سننه نک زراعتی اضرار ایدر و حصادی اغستوس نهایته
تصادف ایدن ممالکده تر لالری ایلو و یاشرین اول ایچنده .

یکیدن ایله جك تخلر ایچون قازوب حاضر لامق قابل دکلدر .
شودکر اولنان و بونله ممائل بوراده تفصیل او لئیان
مانعمری دفع ایچون آنحق ایکی صورت اصلاحیه تصور او لئورکه
بری بر ترلاي هرایکی زراعت آراسنده برویا ایکی سنه فقط
یازین برا یکی کره سوروب بوش برافق و دیگری طوپراغی
خالی برافق حق یرده زیاده چاپه عملیاتنه محتاج اولان و طوپرا .
غك قوه انباتیه سنی کاماً اخذ ایتمیان بشقه برباتات آمکدرکه
تصورات مذکوره مؤخرآ میدان فعله کله رک نوبت زراعت
اصولنک قبول و اتخاذ زینه مجبوریت ویرمشدر ،
ایمی زراعت متناوبه او زرینه طوپراقلرک تقسیماتی بیان
ایتزدن اول مطالعه شایان بعض موادک ذکری فائده دن خالی
دکلدر .

برنجی فصل نوبت زرعک نظریاتی

بر طوپراقدن پك آز مصرفه پك چوق محصول المق
ایچون او طوپراغه نوبت ایله مختلف آکین زرعی اصولنک نوبت
زرع (زراعت متناوبه) دینور .

انسانک ایلک اول نظر دقتی جلب ایده جك نباتات کندو
تعیشرینه مدار اولان نباتات اولمق کر کدر آدن او توریدرکه
عموم اهل زراعتک مشغولیت منحصره سی نباتات مذکوره
او لدینی کی بوکونکی کون دخی تر لالر مزک الک چوغنی اشغال

ایدن بومثلو نباتات دار آکرچه طوپراغك هر سنه مختلف نباتات ايله
مستور او لدیغندن طولای قوه انباتیه سی آرتیور و برنوع محصولی
هر سنه ویره بیلیور ایسنه ده سنه دن سنه ده قوت دن دوشوب
حاصلاتی آزالدیفی کوریلیور .

مالک عثمانیه نک روم ایلی و اناطولی اینجده طبیعی و واسع
مر عالر پک چوق او لدیغندن اهل زراعتک آکثر حیوان
دیعیچون چایر زرعی کلفته دوشمیوب يالکر کندو تیشلرینه
کفايت ایده جک قدر اراضی بی زراعت ایدرلر .

و مهارت لری دامأ چوق قندن طولایی اک منبت طوپراقلری
انتخابده کوستروب اسکی ترالاری برآورلر وزراعتی يالکر
صبان سورمک صنعته منحصر صانورلر .

کرچه اسکی وقتارده خلقک بیلکیچ و افکاری اوروپاده
دخی بویولده ایدیسه ده مؤخرآ نفوشك تکڑی و احیاجاتک
چوغالمی سبیله املاک تقسیم و تفریق او لنه رق انسانک مدار
تعیشی او لان حبوبات دها زیاده و بر ترلایه صیقجه صیقجه زرع
او لنه باشلاندی . اسکیدن زراعت صبان سورمکدن عبارت
ظن او لور ایکن صوکره دن کوبره استعمالنک لزوی اکلا .
شلمش واکیلیشه کوره کوبره دخی کفايت ایدیکندن
بر ترلا دن ممکن مرتبه و طوپراغك قوه انباتیه سی مساعده
ایتدیک درجه ده حاصلات آلوب او ترلایی آز چوق بر مدت
حالی بر اتفاقه قرار ویرمشلر ایدی .

او زمانه قدر نوبت زرعک نظریاتی غامبله معلوم او لدیغندن

طیبی مراعالرده و خالی براقیلان ترالارده بیتن اوتلری حیوانلره او تارتزلر و نادر او لهرق پك چوق چایر آکرلر ایدی زیرا اولوقت طوغریدن طوغری یه انسانه لازم او لیان و یاخود عقیندنه پاره ایدن نباتاتی زرع ایتمک هیچ بیلنمز و حسابه قاتلمز ایدی .

فن زراعت ایلک ترقیسنه صناعی چایر تشكیلنده کوستروب مؤخرآ چاپه و دیبلری طولدیرلげ محتاج او لان نباتاتک اراضرها زرعی ایله ایلرو کیتمکه باشلامشدر بیولده نوبته زرع او لنان آکین طوپراغی قوتدن دوشور مديکنی و بری دیکرندن صوکره آکیلدکجه ای و بعضی مضر اولدیغی و برطافنک بر طوپراغه صیقه زرعی ممکن و قابل اولوب دیکرلرینک نوبتلری پك کیچ کلدیکنی هر کس کوروب اکلامش و بوصورت اهل زراعته بر فن جدید کوسترمشدر بوفک بر قسمی عملیات ظاهره چیقاروب دیکر اقسامی ایسه عالیم طبیعیه بتون بتون میدانه قویشددر .

بزم شمدىکی حالمز اوروپالیلرک بولندقلری اسکی حالک عینیدر نفوسک تکنی و احتیاجاتک چوغاملسی کی زراعتی ایلرولئکه انلری محبور ایدن احوالک قریباً بزیده محبور ایتمیه . جکنه اعتقاد ایدن کیمسه وارمیدر ؟ خصوصیله زراعتی ایلرو . لئکه بوکونکی کون بزی محبور و مضطر ایدن بشقه سیبلردنخی کوزمزک او کندهدر .

ملبوسات و مشروبات ایله صنایعه متعلق شیلرک اکثری

اور و پالیلردن آتون ایله مبادله ایدیورز : یا آتونی نرهدن
آلیورز ؟ شبهه یوقدرکه ینه اوروپالیلردن : نه ایله ؟ صاتدیغمنز
اکین و خام اشیا ایله : حالبکه انلردن سنوی صاتون آدیغمنز
ملبوسات و مشروبات و صنایع ادواته نسبته صاتدیغمنز شیلر
پک آزدر بو آزلق کیت کیده دها زیاده آزالیور بالعکس مبایعاتز
احتیاجاتز آرتیور بو حاللرک نتیجه لری کوزلجه دوشونیور
ایسه مالک اولدیغمنز اراضی واسعه دن حیواناتزک اعاشه سی
ومحر و قاته مقتضی اولاندن ماعدا هیچ بیرینخی خالی بر اقیوب
اور و پالیلرک حال حاضر ترقیلرینه توفیقاً جله سی زرع ایمک
لازمکلور انک ایچون نوبت زرع اصولنک نظریات و عملیاتی
کتابزده تفصیله مجبورز .

نوبت زرعک نظریات کیمیویه سی — نباتات یریوزنده
هم جنس و فصیله اوله رق بر لکده یتشدکلری نادر ایسه ده
بعض جنس دیکر جنسه قارشمقسزین یالکر اوله رق طوبراغی
اشغال ایله آز چوق زمان اوراده دوام ایلدکلری کوریلیور
 فقط مرور زمان ایله طوبراغک قوه انباتیه لری اکسیله رک
 ارالرنه برتاق مختلف الجنس فدانلر ظهور ایله آزمدت ظرف نده
 چوغالیور واولکیلری بتون بتون بوجوب تلف ایدرک انلرک
 یرینی طوتیورلر . زرع اولنیوبده کندو کندویه بیتن یشیل
 نباتاتده بونک امثالی پک چوقدر . مرعا و طبیعی چایرلر مزده
 بو حال دامنا و قوعه کلکده اولوب نخلیه فصیله سندن اولان
 نباتات ایله مستور چایرلرده بر قاج سنه صوکره

بقلیه فصیله سندن یونجه ولوبلین کبی نباتات ظهوره کلدیکی
و بر مدت صوکره دوکون چیچکی و انواعی و قانتارون و جوان
پرچمی ایله قوزی قولاغی پیدا اولدیگی کورینه یور .

غوغای درجه سنه بری بریله بوغوشوب غلبه چالدقاری
نباتاتک یرلرینی غصب ایدن فدانلرک کیفیت تناصل متعاقبه لری
ملاحظه اولندقده بوکبی برخیلی امثاله تصادف اولنور و حتی
انسانک قیصه حلق عمری بومتللو نباتاتک احاطه ایتدکاری
طوبرانی ضرور زمان ایله دیکر بشقه برجنس نباتاته ترک
ایلدکلرینی کوره بیلور .

بعض محلرده آق و قره ترکه یه مضر اولان نباتات بر طور اقده
دوام ایتیوب تغییر جنس ایلدکلری کورینیور بونک بشقه
سیلریده وار ایسه ده باشیلجه سی طوبرانگ مختلف الجنس
نباتات بسلمکه احتیاجیدر .

آگاجر بیله نوبت زرع قانونه تابع در لر . بر جوق ارباب
قونک یازمش اولدقلری مقاله لر بوباده شبهه یه محل برافز .
از جمله بوندن یوز اللی سنه اول فرانسه ده (شاتانو) نامنده کی
قاین اور ماننده حریق ظهور ایدرک یاقدیگی ۵۰ بیک آرشون
یرده بر راج سنه صوکره ظهور ایدن فدان و جالی اراسنده
کلیتو میشه آگاجری باش کوست مرشد .

۱۰۰ سنه اول دخی ینه فرانسده قطع اولنان (لو فیسی)
(وکره سی) قاین اور مانلری یرنده آگاج چیلکی و فرنک او زومی
و طاغ چیلکی یتشه رک آز وقت صوکره ینه کندو کندویه میشه

اگاجلری ظهوره کله رک قاین یرینه بوکونکی کون میشه اور مانلری.
تشکل ایتمشدە .

بو تبدلات بشقە يرلرده دە کورلىشدر (دصومير) ايرماغانڭ
كىنارلارنە بولنان قاین اور مانلری قطع ايلە چىلاق قلان محللىرنە
در عقب كېيتلۇ اجاج چىلکى ظهور ايدىسۇر و بونلار اوچ درت
سنه ميوه ويردىكەن صوڭرىھ طاغ چىلکى صوڭرىھ بوکورتلەن و دەها
صوڭرىھ بىوڭ اجاجلر يېشىور .

(مونت دور) دىيىلان آلتون طاغندە قاین اور مانلری قطع
او لىندىقە يرلىرىنە فرنك او زومى و بونلارك یرىنە اجاج چىلکى
ظهور ايدىرك اوچ درت سنه دواام ايتىدكەن صوڭرىھ ايىكى سنه
طاغ چىلکى و سكىر اون سنه بوکورتلەن يېشوب بعد یرىنە قاین
يا خود مىشە پىدا اولىيور .

(مورتايى) جوارنە واقع (بازم) اور مانندەكى اجاجلری
اوچ نوبت ايلە كىمىشلەر دە كە برخىسى او رمانك بىر قطعە سىنە
يىكىمى سەھلەك مىشە و قاین اجاجلىرىنىڭ داللىرىنى كىسوب او توز
سنه صوڭرىھ يىنە او قطعە دە بىوين مذكور مىشە و قاین اجاجلىرىنى
ايىنجى دفعە او لهرق قطع ايتىشلەر و آرادىن يوز سنه كېدكەن
صوڭرىھ يىنە مذكور اجاجلر اوچنجى دفعە كىلىملىشدر كە يوز الى
سنه دن بىر او رادە بولنىش او لان بىنلەر غائب او لىش ويرىنە
تەنم اكمىسىزىن وجوارنە بشقە اجاج بولنىقسىزىن بىياض قاین
اجاجلری ظهور ايتىشدر بونلار دىخى يىكىمى سنه دن بىر واوج
دفعە قطع او لىندىقدەن صوڭرىھ غائب او لوب آرقەسى صە مىشە

اگلری سدا اولشدر .

(هۆتفویل) ده میشە یرینه طوبراغنە کوره ساز یاسکود و خصوصیله (سدره) نبق و دیکنلى اریک و ترک قواق اغاچلرى ظهوره کلیور .

یک انگلتردهه پراق دوکیان اغاچلر یرینه پراق دوکن
 آغاچلر ظهور ایدیکی مثلو عکسیسی دخ و قوعه کلديکی
 واردار آزمالش بر جنس اغاچ ولوکه یری بونک تخلیله طولو
 اولسه ینه نشو وغا ایده میوب یرینه برویا زیاده جنس دیکر
 اغاچلر ییدا اولور .

شو احواله باقیلور ایسے نباتاتک نوبت نشو و نماییچون
بر قانون طبیعی اولنده ایکار اولنده جفندن بو قانونک اس باب
و کیفیتی علامیں مادیہ و کیمیویہ ده آرامق لازمکلور .

اولا مختلف فصیله‌دن اولان نباتات طوراقده بولدینی
مواد غدائی‌دن کندولرینه الیرنلری اخذ ایده بیله‌جکلری
درمیان اولنیشدر فقط فدانلر صوده اریش بولدقلری کافه
موادی حتی کندولرینه مضر اولانلری بیله اخذ ایلر ایسه‌ده
بونلرک اوژه ایصال ایلدکلری صلب و مایع بسله‌یجی مواد معدنیه
فدانلرک داخلنده انتخاب ایله اخذ و صرف اولن‌دینی تجارت
متعدده الله اکلاشلمشدیر.

برده کوکلر مواد غذائیه لرینی بولق ایحیون عمقاً یا متوازیاً اوزاندقلری مسافه یه کوره طوپراگلک طبیعتی تغیر ایلدکلرینه حمل اولنمش اسهده بونظریات بر طوپراقده متعدد الجنس یشاپان

نباتات وصبان ايله ايشلتيميان اراضى حقنده قبول او له بيلور.
ارباب زراعت نباتاتك بعضى دىكىرندن زياده طوبراغه
ضعف ويردىكى اكلادقلرى زمان زراعت منتاوبه لزومنىك
سبب كيميوسى بولندى ظن ايتشلر ايسەدە كشفلرى ناقام
اولدىقى مؤخراً درك ايلمشلردر چونكە بو وجهمه طوبراغك
ضعف تمامىله اكلاشلمش ايسەدە طوبراغى اوقدر يورميان
فدانلىر برقاچ سنه متادىياً بر طوبراغه اكيلدىكى حالدە برقاچ سنه
صوڭره اوراده يتشەماملىرىنىڭ اسبابىچى تحقيق ايدەمامشلردر -
ارباب حكمت طېيىھەدن موسىو دوقاندولك « حكمت
طېيىھە نباتىيە » نام كتابىنده شوفىگى بو وجهمه شرح وتعريف
ايدر .

« طوبراغك قصىرلىنى حاوى اولدىقى مواد خالصەنڭ كافە -
سنى برجوق ومتعدد نباتاتك اخذ وصرف ايلمىسندن ايلرو
كلور فقط بـنوع نباتى بـسلدىكىندن طولايى ضعيف قلان
طوبراق قصىر صايىلمىز كىچە اونباتى وانڭ عائىد اولدىقى
فصىلە نباتاتنى بـسلەيە منىزىنى آنلار يچون قصىر قالور ايسەدە
فصىلە سائە نباتاتنى بـسلمكە مقتدردر .

حاوى اولدىقى مواد انباتىيە سنك كاپاً تو كىمسىلە قصىر قلان
طوبراق سائە بالجلمە نباتاتى بـسلەيە من ايسەدە ضعيفلىق قصىرلىق كېيى
دكالدر طوبراغك ضعيف قالمىسى كوكلىرك دفع واخراج ايلدكلىرى
مخاطرەلى موادك طوبراقده بـريكمىسندن ايلرو كلور مثلا بـرسفتالى
اهاجى يېنى كندو سىچون او لقدر يوراركە طوبراغنى دكشتى -

مکسزین اسکیدن شفتالو اغاجی دیکیلی بروپراغه بشقه برشفتالی اغاجی دیکوب یاشاتق مکن دکل ایکن دیکر جنس براغاج او طو. برآقده پک اعلا یشور اک اول دیکیلان شفتالی اغاجنده بحوالک و قوع عبو لامسنہ سبب کوکلاری داعماً او زاند یغندن هنوز کوکلرینک یرنده ترک ایلدیکی فضلاتی یا یلمامش طوبراق طمارلری بولملرند. ندر بر حیوان کندو فشقیسیله بسلنه جک او لور ایسه مضرت کورمه. جکی کبی بر فدان دخی کندو فضلاتی ایچنده یاشار ایسه متضرر او له جنی شبه سز در ایشه بوندن طولا یدرکه بر فدانک منسوب او لدینی فصیله نباتاتی کندو جنسنک فضلاتی ایچنده یاشایه من نته کیم مهی حیوانات بری دیکرینک نجاستندن نفرت واستکراه ایلر بر فدان دخی هم جنسلری ایچون طوبراغی ضعیفلندر ریعنی او زلری بروش دیریجی اولان خشخاش و فربیون کبی فدانلر آکثر نباتات ایچون طوبراغی قوتدن دوشور دکلری شو اسبابه مبنیدر .

او زی طادلی بعض نباتاتک افراغاتی کرک کندولریله یاشایان و کرک کندولرندن صوکره آکیلان و با جمله بقلیه فصیله سندن اولان نباتات نجبلیه فصیله سندن اولان فدانلر ایچون طوبراغی اصلاح ایدرلر . »

نباتات متوجه دفعیاتنک طبیعتی ایله بونلرک نباتات ساڑه یه نه صورته تأثیر ایلدیکنی آرایوب تعین ایتمک ارباب کیمیا یه عائد بر مسئله اولدیغندن بوراده تفصیله لزوم یوقدر .

نوبت زرعک نظریات مادیه‌سی — نوبت زرعک نظریات مادیه‌سی نظریات کیمیویه‌سندن دها آشکاردر بونظریات دخی طورانگی محصولات متنوعه زرعی ایله داعماً تیز وایجلمنش بر حالده طوقمقدن عبارتدر .

نظریات مذکوره اتی الذکر اساسله بنا اولنور .

۱. طورانگی یورار محصولاتدن اول وصوکره طورانگی دیکلندیره جک وقوه انباتیه‌سنسی آرتیه‌حق برآکین امک ایجاد ایدر .

طورانگه اک زیاده ضعف ویر محصولات حبوبات ایله قولزا وکتان وکنور کبی تمحلری کاله ایرمکه براقلان حاصلاتدر زیرا موسم ادراکنده پراقلری هان قوری کبی اولدقلری جهته مواد غدائیه‌لرینی هوادن آله میوب احتیاجاتنک اخذ واعطاسی عموماً کوکلره منحصر قالور .

طورانگی دیکلندیرن ياخود منبت ایدن محصولات تمحه کلزدن اول بچیلان طرفیل ویونجه‌نک پراقلری کوک و بدنلرینک برقسی طورانگه کوملان نجیله‌لر وغزلری طورانگی برخیلی زمان ستر ایدن اغاج وفدانلردر قره بفدادای آجی بله کبی چیچکه کلنجه طورانگه کوملان ویشیل اوست یرنده حیواناته یدیریلان یبانی شالغم ولحنه وپانچار کبی صرف ایتدکلری کوبره‌دن فضلہ کوبره‌یه محتاج اولان نباتات طورانگی اصلاح ومنت بایدن محصولاتدن صایلور .

۲. بر جنس ویا فصیله فدانلرندن صوکره ممکن مرتبه

دیکر جنس ویا فصیله نباتاتی امک لازمدر بو صورتله طوپرا.
غک ضعفندن اوقدر قورقلمز آکرچه بو قاعدهنک بعض
استئنالری وار ایسهده پک نادر اولدینگدن اهمیت ویرلز .

بعض یرلرده بلا تعطیل قرق سنه متادیاً بر ترلایه بوغدادی
آکلیدیکنی وبو قرق سنهنک یکرمی بش دفعه سنه فاصله ایله
تغم زرع اولنوب اون بش دفعه سنه تغم آکلیمکسزین واصلا
کوبره ویرلکسزین ایو محصول آندیقی روایت ایدرلر .

زراعت متناوبه حقنده اک مکمل کتاب یازمش اولان موسیو
(ایوار) ک قولنجه التی سنه متادیاً بر ترلایه قیش آرپهسی
آتب حسن نتیجه یه دسترس اولدینی مثلو بعض رطوبتلی
یرلرده اوچ سنه مصر اکوب دیکراوچ سنه ترلایی خالی و چايرلق
کبی قوللاندینی وکنور دخی برجوق سنه بر ترلاده آکلیدیکی
حالده ایو محصول ویردیکی ایدیلان تجربه لردن اکلاشلمش
ایسهده بونلر نادر و مستنا محللردر .

کرچه اویله یرلرده بعض نباتاتک نوبت زرعه احتیاجلری
یوغیسهده دیکرلری و خصوصیله آرپه بوغدادی کبی جبوبات قیصه
برمدتدن صوکره ینه اولجه مزروع ترلایه آکلیور و برطاقي دخی
آراسدن اوژون برمدت صور ایتدکدن صوکره زرع اونه
بیلور .

از جمله بعض یرلرده اوژرندن ١٥-٢٠ سنه کچمدجکه صفران
آکلهمدیکی کبی قولزا و دانه لرندن یاغ چیقاریلور بعض نباتاتک
نوبت زرعه انجق درت بش سنه ده بر کله جکی در کارددر .

موسيو (ايوار)ك افاده سنه كوره افتيون و ذات القاح
خفيه بعض مضر نباتات بقليله توتون و صفران ترالارنده
ظهور ايدر و بونباتات بر ترلايه بري بريني متعاقباً اكيلور ايسه
بر قاج سنه زراعتى تعطيل ايده جك صورته تكثير ايير وبعض
حيوانات مضره دخلي بعض نوع نباتاته زياده مسلط اولدقلرندن
نباتات مذكوره دوام ايله اكيلور ايسه حيوانات مضره نك
اتلافى ممکن اوله ميسه حق صورته چوغالدىنى تجارت متعدده دن
اكلالشمشدر .

بر جنس فدان ديكر جنسدن صوکره اي و بركتلى اولدلىنى
حالده برد يكى جنسدن صوکره فالشدىنى كورلىشدر از جمله
ایو و قوتلى اولدلىنى يرلرده طرفيلدن و كىلى طوبراقلرده
يقله دن صوکره اي بوغدادى اولدلىنى مثللو پاتاته دن صوکره
آرپه ويولاف بعديايدن دها اعلا محصول و يردىكى ويكي آچيلمش
برچاير ياخود اسكي بريونجه لقده يايىك براچمه وياقده يولاف
وجاودار بغدادى و آرپه دن كوزل يتشديكى دركاردر .

٣. نباتات مضره نك ظهورينى تسهيل ايدن تمندن و خصو.
صيله بوغدادى دن صوکره نباتات مذكوره يى تلف ايدر ياخود
چوغالمسنى منع ايير براكين زرعى الزمدر .

بعض نباتات از جمله طرفيل بدنارينك و پراقلرينك
چوقلندن طولاني جوارنده ديكر برفدانك يتشمسنه ميدان
ويرمن هوا و ضيانك زمينه وصوله مانع اوله رق كندودن
قيصه و دها ضعيف بالجمله نباتاتي بوغروب تلف ايير فقط بو

نتیجه طرفیلک قوت و سرعتله بیومسنه متوقدر اکر طرفیل
ترلاسی ایوجه کوبره لفیز و طوپراغی لا یقیله تسویه کورمن
ایسه مضر او تلر اندن زیاده قوتله جگنندن بکلینیلان نتیجه نک
عکسی و قوعبولور و ترلاسی سوکلديکی زمان طوپراغی مذکور
مضر او تلرک تھنلریله طولی اولور .

چاپه یه محتاج اولان محسولدن اول و صوکره چاپه ایستمین
ترکه کی اکین پک فائده لیدر ایکی اکین میاننده چاپه کورر
بر تخم زرعی عادتا برضس یرینی طوتار .

چونکه بمقوله فدان طوپراقده بولندیفی مدت یری دامأ
چاپه لنوب اینجلدیلور و نباتات مضره نک اخراجی ایچون طوپراغی
قاژیله رق هوانک تاثیراتنه مظہر اولور بونوع نتس یعنی چاپه یه
محتاج فدان زرع اولنان طوپراق هم حبوبات زرع اولنیش کبی
نتس مدقی اینجنه حاصلات ویر و همده خالی نتسدن دها
ایو طوپراغی اکینه حاضرلر .

عملیات عادیه ده نوبت زرع دامأ حبوبات ایله باشلار یعنی یکی
آچه یه کوبره ویرلد کدن صوکره حبوبات آکیلور بواسول فن
نظرنده ایو کورنیز ایسده بعض یر و زمانده زیاده فائده سی
اولندیفی تجربه ایله ثابتدر فقط اول باول هریرده طوپراغلک
آذچوق زنکین و نباتات مضره دن عاری و کوبره لرک کیفتی ایله
اکیله جک تھنک مدت دوامنی بیلمک لازم در . مع مافیه اورته
منبت طوپراقلر ایله آز چورک یتاق کوبره سی استعمال اولنان
یرلدده کوبره سز آکیلان بو غدایدن صوکره چاپه یاخود دیبلری

طولق ایستین کوبره‌لی بربات آکرلر بعض محلرده دخی
دیکندریجی یاخود نباتات مضره‌ی تلف ایدر آکین زرع
اولنورکه اولکیدن ایو اولور .

بواصولك اتخاذینه محبوریت ویرن سبیلر چوقدراولا بوغداي
آکله چك ترلاده قوه انباتیه چوق بولنورایسه آکینی یاتر و صابلری
دانما پك زیاده قوتلندیکی حالده دانه‌لری ضعیف قالور بوندن بشقه
کوبره‌نک چوغلقی نباتات مضره‌نک کثرته ظهورینه مساعد
اولوب بوغداي ترلالنرنه ایسه یبانی اوتلری چیقاروب یرینی
تمیز طومق مشکل اولدیغىدن کوبره‌دن بکلیلان حسن نتیجه
سئ نتیجه‌یه مبدل اولور .

پانخار هاوج شالغم و بتاته کبی یومرى کوکلی نباتات هم
درین صبانه همده برطاقم چاپه و طولدیرمه عملیاتنه محتاج اولد
قلری مثللو لخته و امثالی چاپه کورن حیوان یملری کبی کوبره‌نک
چوغلقىدن متاثر اولمدىقلرندن بشقه طوبراغك مواد انباتیه‌سنک
يالکز برقسمى اخذ و صرف ايدب طوبراغی دانما تمیز
طوتار بناء علیه طبیعی و صناعی مرعا و چايرلر ایله برابر
حیوانات بسلیوب کوبره‌سنی سود ياغ يوك واتنى آلق
ایچون دانما بومثلو نباتات مفیده زرع ایتلىدر .

معلوماتلى چفتجلیرك آکثریسى آزدن درت سنه‌ده بربهمه
حال برترلايە چاپه يه محتاج آکین زرعی الزم اولدیغى توصیه
ایدرلر .

فراسه‌ده زراعت متابوه‌دن اك زیاده استفاده ایدن یرلرده

نوبت زرع حیوان یعنی اولان یاخود چاپه و کوبره یه محتاج
کورینان صناعی حاصلاتدن باشلار اندن صوکره آق و قره ترکه دن
برینی آکوب بعده صناعی چایر یا پهرق سنه آتیه ده ینه ترکه
زرع ایدرلر .

زراعت متساویه یوقاریده ذکر ایتدیکمز اوچ اساسه تابع
درکه خلاصه سی شودر :

اولاً صورت ممکنه ده الوره جك قدر کوبره استعمال
ایدرک طوپراغی دائمآ منبت برحالده طوقق ثانیاً هر موسمنده
طوپراغك بسلمکه مقدار و مستعد اولدینی نباتاتی زرع ایتمک .
ثانیاً زرع اولنان نباتاتی مضر او تسلطندن محافظه ایمکدر .
 فقط بونلر ایله برابر دقت اولنه حق دها بر طاق شيلر وارد رکه
بونلر دخی هر نوع نباتک اصول زرعی بحث نده تفصیل اولنه
جقدر .

اکنلرک بر چوق نوعی زرع اولنان یرلرده زراعت متساوی .
به نک یوقاریده ذکر اولنان هر بر شرائطی هر برده نامیله ایها
ممکن دکلدر . چونکه طوپراغك جنس و کیفیتی موقع واقلیمی
محلى احتیاج و صریفاتی اجرت نقلیه نک مشکلات و بهالیانی
عمله و خصوصیله خلقک سرمایه سرزلکی کبی عملیاتک نظریاته
تطیق و توفیقته بر چوق اسباب مانعه وارد ر .

طوپراقلرک طیعتنک تأثیری — زراعت متساویه نامیله
تألیف اولنان کتابده طوپراقلر اوچ قسمه یاخود صنف عظیمه
تقسیم اولنشدر هر بر چفتیجی طوپراغك مرکباتنک طبیعت

عومیه سیله یتشدیرمکه مستعد اولدقلری نباتاته و کیفیات سائمه
سنه قیاس ایدرك زرعی لازم کلان نباتات بواوج صنفك هر
قغیسه نه یقین ایسه آنی اکر .

برنجی صنف بتون صوانلی کیرجلى و تباشیرلی رطوبتدن
زیاده قوری یومشاق و موقی یوکسکجه طپراقلر اولوب
بونلرده اك ایو یتیشان نباتات سنویه نخیلیه دن چاودار
بوغدادی آرپه و بقلویه دن بورجاق یونجه سی لوپولن قوقولی چیچک
یونجه سی بوی اوئی مر جىك و آق بورجاق آجى بقله و فصولیه
وصالیه دن طورب شالغم کتانجىك و نباتات سائمه فصیله لرندن
قره بوغدادی (قود) صارى بويا پتاهه يرالماسى و آئی چیچکی
ودائى مرعا تشکىلى ایچون الورشلى اولان چایر انواعى کى
سین نباتدر .

ایكىنجى صنف طبیعی قى قوريدن زیاده رطوبتلى
وطبان طپراقلر اولوب بونلرده اك ایو یتیشان آکین بوغدادی
 يولاف و چایرلره مخصوص الورشلى نخیلیه لرک آکثىسى ايله
یونجه بقله بذىلە وبورجاق و دائى مر عالاره الورشلى سین
بقلویه لرک بعضىسى لخه شالغم قولزا هندبا و امثالىن دن عبارتدر .
اوچنجى صنف اولكى ایكى صنفك ميانىدە بر طپراق
اولوب بونلرک قىيق و یومشاقلاق درىنلک و سرىنلکلری اورته
حالده اولدېغىن دن اقليمىك مساعد اولدېنى باڭلە مخصوصلاته كلور
خصوصىلە نخیلیه دن (اسقولرۇن) بر نوع آرپه دارى آق و قره
دارى سپوركە ياخود عرب دارىسى مصر و پرچ

بلقویه‌دن یونجه یرفستق و میان کوک و چیویت و صلیبیدن
چیویت اوئی خرداں و سائر فصیله‌لردن کنور کستانه کوک
بویا توون پاموق قباق صفران خشخاش پانجبار هاوج پتاھه عمر
اوئی و سائرہ پك اعلا اولور .

طوبراقلرک انواع متعدده سنه نظراً بوله سطحی تقسیمده
بر تعین تام اراللمز ایسه‌ده بر طوبراقده یتیشان نباتات بشقه
بر طوبراقده دخی یتیشه بیلديکندن حاصلاتی مصارف زرعیه‌ی
چیقاروب چیقاره میه‌جغی و موقعنک اویغونسز لغدن تصادف
اوله بیله‌جک مشکلاتی نظر دقت و اعتنایه آلمق لازمدر .

شوحاله نظراً بر طوبراقده يالکز ایو یتیشه بیلور نباتاتك
اختابنے دقت کاف اوپلیوب طوبراغك زیاده خفیف یاخود
پك قوتلى اوپلوب اویلدیغىه دقت ایدوب خفیف طوبراغك
صیجاقلقى و قوتلى طوبراغك قیلغى و رطوبتىڭ كثرتى تعديل
ایتك ایحاب ایده‌جىڭى مثلۇ خفیف و صیجاڭ طوبراقلر ایچون
طوبراغك اجزاسى صقشىرىءە جق ويوزىنى كولكە التىدە طوته
بیله‌جک وقتى و رطوبتى چوق اولان طوبراقلر ایچون عملیات
حفریه‌سى طوبراغى اینجلدەجک و صویك تخرینه معاونت ايله
حرارت شمسك تأثیرىنى تسهیل ایده‌جک نباتات اختابى لازمدر .
بز طوبراغك موقى وبعضاً كييتي دخى نوبت زرعه تأثیر
ایدې بیلور اکىمى قولاي و محصولدار دوز اووه و طبان يرلرده
حبوبات انواعىلە یونجه و چاپىيە محتاج شىلر و صنایعه مخصوص
كىندير كنور و امثالى نباتات اكىلیدر . حالبىكه غير منبت يوزىرلارىلە

صبان کوج ایشلین و کوبه‌لری یاغمورلر ایله اشاغی آقوب
ضایع اولان بایرلرده و صو آتسدە قالان پک ضعیف اولان
طوبراقلرده ایش دیکشور بوکی طوبراقلرده زرع اولنان
نباتاتک انواعی پک آز اولدقدن بشقه عملیات زرعیه و عمله
یومیه‌لری حاصلاتندن زیاده اولور اویله یرلرده آز مصرفه
چوق ایش کورمکه چالشمه‌لیدر. برده‌اراضی مصرفی آز یولده
تقسیم ایمک یعنی مالک اولنان اراضی مزروعی اداره ایدم.
جک کوبره تدارکیچون لزومی مقدار حیوان بسیمه جک
چایر و مر عالره برسبت مخصوصه‌ده آیرمق لازمده بونکله
برابر کوبره‌یه آز محتاج اولق وتدارکجه امنیت استحصالنه
چالشمق کرکدر. علی‌العموم اراضینک قوه انباتیه‌سی نه قدر
از ایسه مرعا اول نسبته کیش وزیاده اوللیدر.

هرحالده طوبراقده موجود اولان کوبره‌نک وقوه انباء.
تیه‌نک تعیین نوبت زرعه خیلی تأثیری واردر یعنی چوق
کوبه‌لی یرلره کوبره‌نک چوق‌لغدن فنا پذیر اویله‌جق لخنه
قولزا وامثالی نباتات آکیلوپ دیکلری اندن صوکره زرع
اولنور.

اقلیمک تأثیری — اقلیمک دخی زراعت متساویه بیتوک
تأثیری اولور.

صوک بهارده چوق یاغمور یاغان یرلرده یازین پک آز
یاغمورلی کونلر اولور خصوصیله بوکی یاز یاغمورلری شدتلى
بورا ایله کلور و آرالری اوزار ایسه قوراق زیاده‌لشور.

یاغمورلر توز نهایتنه قدر دوام ایدن یرلرده برقوق
ادارەلی فدانلر و حیوانات ایچون آکیلان بالجلمه نباتات ایو
اولور صیحاق اقلیملرە صوغوق اقلیملردن زیاده چیك دوشەر
ایسەدە اصلاً یاغمور یرینى طوتامن بردە اک زیادە لزومى کورینان
توز و اغستوسدە چیك پك آز دوشیور .

کوزى غایت یاغمورلى اولان یرلرده طوپراقلرى سور.
مکده دخى پك چوق مشکلات واردە بوکې یرلرده اول بھار
بعضًا یاغمورسز چىر ياخود ياغسە بىلە پك نظامىز اولەجىندىن
ياز آکىنلىرى ایبو یتىشەمن بواقلیملرددە قىش بوغدايى پك اعلا
اولور آكىچە ايلك بھار یاغمورلىرىنىڭ آزلۇقىن طولايى بعضًا
صىقىلور اىسەدە چىچىكده اىكىن سىس دومان ظەھورىندىن دخى
متىسىر اولور بالعکس كوش وروزكار تائىزىندىن اىسە صاپلىرى كسب
قوت ايدرك فدانلر ياتماز اىشته بوندىن طولايىدركە ياز یاغمورلىرى كثىر
اولان یرلرده بوغدايىارك ایو اولدىيى نادر درچونكە بىنلىرى اوقدر
قوتلى اولىيەجى حىچتە بشاقلىرىنىڭ آغىر لفنه طيانەميوپ كاملاً
ياتار. مع ما فيه صيحاق اقلیملرددە دىكىنلىرى يېھى مەھصول زرىعىلە
كوبىرەلرك مقدارى آرتىيلور و طوپراق دامماً يىنجه طوپتىلور
ایسە بوغدايى نافع صورتىدە اصلاح اولىش اولەجى دىركاردر .
فقط زراعت بوكا حصر اولنور اىسە كىندىكە طوپراغى
پك فقير قالەجىندىن اورالرددە بوغدايى زرعى اىكىنچى درجه دە
قالوب انك یرىنە اک زیادە اھىت و بىلان زيتون اصمه و دوت
يتشدىريلور .

زیتون پک ادنا طوپراقلرده ایو محصول ویر واعلا او زوم
یاپان اصمه کتوکلری ایسه طاغ و په اتکلرندہ دیکیلور ایکن
الیوم او هله دخی یتیشدیرلیدیکی کوریلیور طاشلی و چاقیلی
طوپراقتده یتیشان با غلرک او زومی او زلی فقط منبت طوپراقلرده
دیکیلان اصمه لرک او زومدن ایو دکل ایسه ده زیاده حاصلات
آلندینی جهته شراب یرینه ناسپر تو اعمالنه پک ایو کلور .
با غلر پک چوق کوبره به محتاج دکادر بعض یرلرده اصلا
کوبره دخی ایستمز و کتوکلرینک کوکلری طوپراغلک اک درین
طبقه لرندہ بولنان رطوبتی اخذ ایده بیلدکلری ایچون قوراقدن
دخی او قدر قورقاز .

برده باغ ایسلری ایله بو غدای خدمتلرینک وقتی بری
برینه تصادف ایتمدیکی جهته رنجبر ایشنسز و مشغولیتسز قالمز
صیحاق اقیملرک یاز قوراقلری او زوملری چابوق یتشدیرر
واویله یرلرده صوک بهار یاغمورلری با غلر بوزلقدن صوکره
یاغمه باشلار دها اول یاغسده دوامسز اوله جفندن او زوملره
ضرر ایمزر مملکتمنزدہ فن تقطیر ایلرولر ایسه باغ محصولندن
بو غدایدن زیاده فائده حصوله کله جکنده وبالعکس یاز یاغمورلری
پک چوق اولان اقیملرده با غلردن او قدر استفاده اولنه میه جفنده
شبھه یوقدر .

ایپک بوجکی بسلنیلان صیحاق اقیملرده دخی او زومدن
زیاده دوتندن فائده کوریلور بوکی اقیملرک بو غدایه مخصوص
تر لالرندہ کوک بویا پک اعلا اولور آنک ایچون کوک بویا بو غدای

نوبت زرعنہ پک مناسب بر مخصوصاً بولریلر صفران و کنور
و بر طاق صناعی نباتاته دخی ایوکلور .

ایلک بهار یاغمورلری کثیر اولان اقليملرک اهل زراعته
پک چوق فائده‌سی اولور بولله یرلرک قیصیر قیر و چوراق
طوبراقلرندہ زیتون اوزوم و دوت یتیشدیر یله‌رک آز مصرفه
چوق و قیمتی حاصلات النهماز ایسه دیکر طرفدن (طوبراغل
طیعتی مانع اولز ایسه) صناعی مرعالر یا پیلور .

صرفیات و احتیاجات محلیه‌نک تأثیری — طوبراق و اقليمدن
بشقه صرفیات و احتیاجات محلیه‌نک دخی زراعت متابو بیه بیوک
تأثیری اولغله بونک دخی نظر اهمیته آنفسی اقتضا ایدر .

بو نظریات صاثنی قولای بهاسی یوکسک ومصرف آزو قیمتی
محصولاتی انتخاب و زرع اینمکدن عبارتدر بومسئله ایکی مسئله
ثانیه‌یه آیریلورکه برخیسی محصولاتک محل صرفنک یقینلئی
ایکنخیسی و سائط نقیلے‌نک قولای لغیدر چفتچیی اک زیاده
ترقیدن آیقویان محصولاتی کوتره‌جکی محللرک اولدفعه منظم
یوللری و حاصلاتی کثرتله صرف و تبدیل ایدن فابریقه‌لری
بولنامسیدر ساحل واکا یقین یرلردن محصولاتک و سائط بحریه
یعنی واپور ویلکن کمیاریله نقلی قابل ایسه‌ده ایچرو لرده کیش
جاده (شوشه) و تیمور یوللرینه احتیاج در کارد .

آیدیندہ وروم ایندہ یا پیلان شوشه و تیمور یوللر سایه‌ستنده
اورالرک زراعتی خیلی ایلو ملش و اخراجاتی اسکیسنه نسبه پک
چوق آرتقشدر اسپر تو شکر و یاغ یاخود ایلک فابریقه‌لری بولنان

مملکتدرک بولنیان یرلردن ترقیجه یردن کوکه قدر فرق وارد ر. مثلا بروسه‌ده برشکر فابریقه‌سی اولسه خلقنک مأله‌وف اولدینی زراعتده پک چوق تغیر کوریله جکی درکاردر بویولدنه‌کی وسائله تسهیله‌نک ترقی و نوبت زرعه پک چوق دخنی اولور شکر واسپرتو فابریقه‌سی اوبلیان یرده کثرتله پانجبار ویاغ فابریقه. لری بولنیان محللده یاغ چیقاریلان قولزا وسائل نباتات زرع ایمه‌نک نه فائده‌سی وال منکنه‌لرینک کوره‌جکی ایشک نه دکری اولور بونله شیلار اولسه اولسه حیوان میچون آکله بیلور .

فابر يقه او لان وکيرج و آلچي او جاقلري بولنان يرلرده و بيوک شهرلرده پك چوق کوبره بولنور کيرج و آلچي او جاقلريينك کوللري پك کوزل مصلحاتندندرلر بونلر و کوبرهلر اورالرده پك او جوز او لد يغندن استعمال ايديله رك طوبراقلى اصلاح او لنور و کوبره لره قوه انباتيه لرى آرتريله رق بويله بويله زراعت اي لرو لد يلور . حاصلاتك کوتريله جى محللر او زاق او لو بىدنه نقلنده سهولت او ليان ومصارف نقلېسى زرعى زخت ومصارفه دكىيان يرلرده رنجىر كندو اداره لرى قدر اكين زرع اي دوب ماعدا اوقاتنى طوبراقلىينك مساعدە سنه کوره طبىي و صناعى مرعا و چايى لرى آرتىمغە و صاتىيە كلان هن نوع کوزل جنس حيوان بسلیوب چوغالىتمە صرف ايتك لازمكلور .

اون بش يکرمى سنه دنبرو مالكىمىزك اكىز ولايتلر نده شوسمەلر اعمالانە باشلانلمىش اولدىيغىدن قىرباً هەر طرفە توسيع اوئلەجىفندە شېبە يوقدر شو قدر كە شوسمەلر يعنى كىكىش منتظم يوللارك

اسکله‌لره یقین یرلرده بحراً دیار اجنبیه یه هر نوع محصولات
اخراجنده واچخرو لرده صرفیات داخلیه‌ده یعنی بر بلده‌دن دیگر
بلده‌یه حاصلات نقلنده فائده‌سی کوریلور اوzac یرلردن
اسکله‌لره اشیا نقلنده ینه تیمور یوللره محتاجز .

شو تعداد ایلدیکمز اسباب تسهیله‌نک شمديکی حالده کفا .
یتسزلکیله برابر زراعتی ایلرو لئکدن کیرو طورمقد وحال
حاضر ایله قناعت ایمک لازم کلز زراعتی ترق ایتدیرمه‌نک
اصول وفروعی بیلنوب غیرت فوق العاده ایله چالیشلديغی حالده
شوسه و تیمور یول کبی طرق تسهیله طبیعی میدانه کلکه باشر .

شمدى یه قدر بولیله شیله دولت و شرکت‌کارجه تشبث
اولناماش دکلدر الیوم دخی چاره انساسی دوشونیلیور بو انه
قدر تمامیه یا پیله‌مامسنک بر سبیده تیمور یوللرک طاشیه‌جنی اشیا
و حاصلاتک آزلغندن و چه‌جکی بعض یرلرک اراضی‌ی زراعت‌دن
خالی و معطل قالدی‌غندن طولایی انسانه صرف اولنه‌حق پاره‌نک
فائضی تأمین اولنه‌مامسید . بلطفعه المولی اشبو کتابز مالک
عثمانیه‌نک ارباب زراعتی میاننده منتشر اولور و بزم اچخون
رفاه و سعادت زراعتك ایلرو لمسنده اولدیغی بیلنرک اویولده
اثار ترق کوستریلور ایسه تیمور یوللرک سریعا انسا واکال
اولنه‌جغنده امنیتمز برکالدر .

عمله و سرمایه‌سزاک تأثیری — برعملکتک رنجبری نهقدر
چوغالور ایسه اراضی و حیواناته احتیاجی دخی او نسبت‌ده
آرته‌جغندن موجود اولان مرعا و چایلر کفایت ایتمیوب حیوان

بیه‌جکی شالغم تورب هاوج (جوکندر) لته وسائمه زرعنہ محبوریت کورینور وشو احتیاج نظرسلره یعنی ترلالاری برمدت خالی بوش طومنگه حاجت برآقیوب زراعت متساویه طبیعتیه قبول اولنوب یونس کیرر وزیاده حاصلات آلمق ایچون بالطبع رنجبر چالیشوب صنعت وهنلرینی ایلرولدە جکندن عمله وايشجي دخى کفایت ایتىز اولور اوروپاده وسائمه بىلدىكىز يرلرده فن زراعت بواحتیاج اوزرینه ترقى ایتىشدە.

واقعا بعض بیوك شهرلرده عمله تدارکی مشکل دکل ایسه‌ده بیوجڭ كۆي وچقتلکلرده يناسمه نادر اولوب بونلرک يېنى طوتەحق بشقە برواسطه دخى اولمدىيىندن چاپىيە محتاج نباتات زرع ايدىلەمن .

يناسمه ازلىغىلە برابر سرمایه سرزلق دخى ترقى زراعته مانعدر چونكە چاپە و تېملە ايشنده خىلى عمله استخدامىه لزوم كورینوب بودخى پارەيە متوقف اولدقىن بشقە اقتضا ايدن مكمل بىرطاقم آلات و ادوات زرعىيە و حفرىيەنک واونسبتىدە حيواناتك تداركى ایچون دخى اچقىيە شدت لزوم دركاردر. حاصلى زراعت متساویه نك باشلوچە فائىدەسى زیادە و متنوع حيوان يېي تداركىلە حيوانلىرى چوغالىدەرق بىضىسىنى بىلىوب زیادە كوبىرە ايدىنلور و منفعى كثير اولان بعض نباتات صناعيە دىكىلەرك ھم استفادە و همده طوراڭلۇڭ قوءا انباتىيەسى محافظە اولنور لكن بويىلە شىيلر پارەيە متوقف اولوب الده سرمایه اولمدىچە شو نتيجه مطلوب وجهمە استحصلال اولنەمن .

زراعت متنابه‌نک بورایه قدر شرح و تعریف ایلدیکمنز
مقتضیاتی رنجبره دها قولای اکلاتق ایچون ترتیب ایلدیکمنز
بند مخصوصی بورایه درج ایلده .

زراعت متنابه‌ی اتخاذه محبوریت ویرن اسباب و علت

بر طوپراغه نباتاتک نوبته زرعی اسکی بر عادت ایدیسه‌ده
علت و سبیلرینک حیقیقی اول وقت بیله‌میوب علم نباتات
و کیمیانک مؤخرآ ایلرویلسیله ظاهره چیقارل‌دیفدن الیوم
اور و پاچه زراعت متنابه بر قاج علت و اسباب ایله دستور العمل
طوتلمشدر .

اسباب مذکوره‌نک برخیسی نباتاتک یکدیکرینه اولان
ضدیت طبیعیه‌سیدر شویله‌که بعض نباتات کندودن یاخود معلوم
و محدود سائز بعض نوع تختندردن صوکره زرع اوولدقده حسن
نتیجه حاصل ایتمدیکی کورملکده‌در مثلا طوپراق نه قدر
مکمل فازیلوب تسویه اولنور و کوبره‌لنور ایسه کوبره‌لنرسون
علی‌العموم بوغدای کتان و یونجه بر طوپراغه بری بری ارقه‌سنه
زرع اولنور ایسه محصولی آزالور کذلک بوغدای پتاهه یاخود
بانجاردن صوکره دیکیلور ایسه ایو محصول ویرمن .

فقط بو ضدیت حقیقی اولیلوب نباتاتک طوپراغه ترک
ایلدیکی ماده‌لره حل اولنور واقع حالده بویله‌در چونکه بر

ترلایه پیدرپی بوغدای آکیلده کده یوقاریده دخی ذکری سجدیکی
و جهله طوراقده ظهور ایدن مضر فدانلرک ایرکن یتشوب
تغملرینی ترلایه دوکسندن طولایی چوغالمسی هم ایلو و سهلر
محصولی افساد ایدر و همده طورااغی ضعیفلندیرر یونجه و کتان
فدانلری دخی بویله در زیرا بو فدانلرک کوکلری دیکنه کیدوب
طورااغک عمقی تضیيق ایلدیکندن تراسی بر قاج سهلر خالی
براقلمز ایسه اولکی کبی حاصلات آنه من کذلک پتاهه و پانچار
دخی کیح یتشدیکدن بوغدای زرعنه مساعد وقت قالمیوب
آکیلسه دخی آکرچه محتاج اولدینی مواد آزوته بی طوراقده
بوله جنی در کار ایسه ده طورااغک عمق غایت اینجه و اجزاسی
متفرق اوله جفندن قیش ایچنده او توروب بوغدایک تازه
کوکلرینی اضرار ایدر .

بومثلاو مزروعات محصولاتنک نقصانیته برسبب اخر دخی
طوراقده حاصل اولان و آکلان نباتات ایله تغدی ایدن مضر تلی
بو جک و برانی اوست و منطارلرک ذکر اولنان نباتاتک پیدرپی
اکلسلیه چوغالمسیدر .

سیبلرک ایکنچیسی جنس و نوعی مختلف نباتاتک طوراقدن
اخذ ایلدکلاری مواد غدائیه نک بری برینه مغایرتی او لو ب مثلا
پتاهه ازوتدن زیاده پوتاسه محتاج اولدینگدن کوبره و طوراقده
بولدینی پوتاسک چوغنی بلع ایدوب ازوته طوراقده برا قور .
بالعکس بوغدای او لقدر پوتاسه محتاج او لیوب طوراقدن
اخذ ایلدیکی ازوتن عبارت او لغله بوغدایدین صکره پتاهه

اکیلور ایسه محتاج اولدینی بوتاسی طوپراقده ناماً بولور .
اوچنجیسی طوپراغك حال ضعفیدر صرهسی دوشدجکه
فصل مخصوصلرنده دخی بیان اولدینی وجهمه نباتات ماده
غدائیه سنک بر قسمنی پراقلریله هوادن و دیکر قسمنی کوکلریله
طوپراقدن اخذ ایدر فقط هرنونعک اخذ ایلدیکی ماده غدائیه
مساوی اولیوب یکدیکرینه نسبة مختلفدر .

بعض نوعی پراقلریله هوادن اخذ ایلدیکی ماده غدائیه
کثیر اولوب کوکلریله پك از تغدی ایلدکلرندن طوپراغی چوق
ضعیفلندری من آق و قره تركه مواد غدائیه لرینک باشیجه لرینی
کوکلریله اخذ ایلدکلرندن طوپراغی هروقت ضعیفلدوب بقیله
فصیله سندن اولان نباتات ایسه اکثر پراقلریله هوادن تغدی
ایتدیکیچون یرینی اوقدر قوتدن دوشور من .

فدانلرک کوکلریله برابر ترلادن چیقارلیسنک ویا کوکلری
ترلاده ترك اولمنسک دخی طوپراغك درجه ضعفنه دخلی
واردر یعنی محصول دیوشریله جکی وقت فدانلرک کوکلری
ترلالرده ترك اولنور ایسه بوکوکلر صوکره دن چوریوب مقدمه
طوپراقدن المش اولدینی مواد غدائیه نک بر مقدارینی اعاده
ایتمش اولورکه کوکلریله چیقارلیمش فدانلر درجه سنده طوپراغی
ضعیف برافنز اکرچه یونجه تراسی بوزوله جنی زمان کوکلریله
برابر چیقارلیمش اولسه ایدی یونجه بی دخی طوپراغی ضعیفلندرین
نباتاتدن صایار ایدک لکن يالکز اوتنی یچیلوب بوزوله جنی صره ده
کوکلری ترلاده قالدینی جهتمه اخذ ایلمش اولدینی مواد

غدائیه نک برخیلیسنه ینه طوپراقده براقش اولور .
هر بربنات از چوق طوپراغك قوه انباتیه سنى اخذ و صرف
ایدر ایسه ده اك زیاده طوپراغي ضعیفلنديرن نباتاتك ثمره
یعنی تخم قوزه و میوه لیدر نباتات چیچک آچزدن اول
طوپراغي او قدر ضعیفلنديرن فقط چیچک آچوبده دانه و تخم
باغلایه جفی وقت کوکلر لاه طوپراغك قوه انباتیه سنى شدته
اخذ ایدرك ضعفه باعت اولور بناءً عليه حبوبات یشیل ایکن
چیچکدن اول چایر مقامنده یچیلور ایسه طوپراغي چوچجه
قوتدن دوشور منز بقیه فصیله سندن اولان نباتات فقط مختلف
نسبتده عینیله بویله در .

برده طوپراغك ضعفه اك زیاده سبیت ویرن محصولك
ایغیرلگیدر محصولی اغیر اولان نباتات طوپراغي زیاده ضعیفلنديرر
اسباب سائره دن طولایي طوپراغي از ضعیفلنديریجی صایلان
فدانلر میاننده غایت اغیر اولنلر فوق العاده ضعف ویریجی
نباتاتن صایلور .

ایشته بوسیبه منی درکه پانچار (دیپ) بوغدايدن از ضعیفلندر .
یریجی صایلور ایسه ده اغیرلگی سبیله زیاده ضعیف ویرن نباتات
صره سنه قید اوئىشدر .

نباتاتك يکدیگرینه نسبة نه مثلاو ونه مقدار مواد غدائیه
اخذ ایلدکلری حمللرنده ذکر اوئىشدر .

سبیلرک دردنجیسی هر نوع فدانك زراعته کوره لازم
اولان اراضینک وسعت و تقسیماتیدر طوپراقدن ضایع اولان

غدائیه نک یرینی کوبره ایله طول دیرمغه هر چفتچی محبور او لدینی کبی کوبره استحصالنده دخی محبور و مضطدر در چونکه کوبره او لینجه اراضیسی دخی قوه انباتیه دن محروم قالور بناءً علیه کوبره بی کرک کندو حیواناتندن تدارک ایده جک ویا خود خارجدن صاتون الله جقدر.

اکرچه شهر لره یقین یرلرده کوبره تدارک قابل ایسه ده او زاق یرلر ایچون ممکن او لمدیندن و شهر لر یقین او لسه بیله ایچه ایله کوبره الوب استفاده بکلمک چفت چبوق صاحبلینک حسابه الورمیوب کوبردی هر حالده و جمیع احوالده کندو چفتی حیواناتندن استحصال ایتمک ضروریدر.

مشهور ارباب زراعت طرفاندن ایدیلان حساب و تجربه لره نظراً بر بیکر ویا اینک سنه ده ۴ دونم یرک او ت و صمان کبی حاصلاتی صرفه محتاج او لوب ینه او حیوان سنوی افراغ ایدیکی کوبره سیله او لقادار یری کوبره لر شو حالده بر چفت ویا چفتلک حاوی او لدینی اراضینک نصف چایر و دیکر نصف محصولات سائزه ایله زرع او لتحق ولدی الحاجه حیواناته یدیرملک ایچون چایر لرک نصف دخی پاتاه شالغم و لته کبی فدانلره تخصیص قلنمق ایجاد ایدر.

بشنجیسی نباتات مضره در تخم زرعی کتابنده بیان او لنه جنی و جهله بو غدای و سائزه آکینلرک سرپه طریقیه زرعی چا به لفه و سائزه عملیات تطهیریه اجراسنه مساعد او لمدینی جهته نباتات مضره نک ظهورینه پک چوق یاردم ایدر بواسوی دوام ایتدکه نباتات

مذکوره دخی چو غالوب مخصوصات تدنی یه یوز طوتار انک ایچون بوغدای کبی آکینله کیرلیجی وبالعکس اصول زراعتی چاپه و تطهیر عملیاته مساعد او لدیغندن طولایی پانچار و پتاهه وهاوج مثلو نباتاته تمیزیجی بذلیه یونجه واجی بقله کبی فدانلر براز بیودکلری وقت سائر نباتات مضره‌ی ضیا و هوانک تائیرا. تدنن محروم ایدرک تلفنه سبب اولدقلرندن بونلره دخی بوغیجی مزروعات تعییر ایدرلر فقط بونلرک تأثیری چاپه عملیاته مساعد اولان پتاهه وپانچار کبی تطهیر ایدیجی فدانلر قدر او له من.

اسباب مذکوره‌نک التجیسی طوراغی تخفیف ایتمک محبوریتیدرکه زراعت متناوبه‌ده انتخاب اولنه حق فدانلره زیاده تأثیری واردر مثلا پانچاردن صوکره بوغدای زرع ایتمک ایستیلور ایسه موافق اولنر چونکه پانچار کیچ یتیشوب بوغدای زرعیچون طوراغی قازوب تسویه‌یه وقت و میدان برافقز صوغوق مملکتلره تقرب ایتدکه مشکلات دها زیاده کندینی کوستر لکن قیش آکینی یرینه یاز آکینی آکیله بیلور.

بعض طوراقلر او لقدر سرت ویو غوندرکه بر سنه قدر کندو حالنه برافقده طوراغی ایختلمک مکن دکلدر بولیه طوراقلر قبله طرفاننده وصولامق قابل اولیان یرلرده یاز اشناسته بر راقج کره قازمغله آز بوجوق تخفیف اولنه بیلور.

یدنجیسی تمحنی آکوب بیچمکده و مخصوصی دیوشرمکده کی قوت و تدارکدر مثلانوبتک برنده پانچار آکمک اقتضا ایدر ایسه‌ده یرینه کوره پانچاری آکوب بیچمک و دیوشرمک کبی قوت و اقدار

یوغیسه پانچار زرعی عبث اولور که بوده اسباب مذکوره دن
صایلور .

کر چه بر رنجبر انسان و یا حیوان استخدمای کی بر قوته
مالک اولوب یومیه و سائر جهتاه دخی اقتدارینی آرتره بیلور
ایسه ده نوبته فدان انتخابی هر رنجبرک مالک اولدینی قوت
و اقتدار نسبتده بولنسی لازمدر زیرا عکسی محصولی وقتنه
قالدیره مامق و قالدیرسه دخی مصارف کثیره یه دوچار اولق کی
ضررینی موجب اولور .

سکرنجیسی محصولک رواجیدر زیرا محصولک بالکر حصولی
کاف اویلیوب صایلوب صایله میه جغنی دخی نظر اعتنایه آلق
لازمکلور .

چفت و چفتلک اراضیسی بیوک شهرلر جوارنده بولنور
ایسه صایله حق متوع نباتات صره سنده زیاده منفعت ترک ایدن
صنایعه مخصوص اوئتلرینی انتخاب ایتملیدر آکر شهرلر اوzac
ایسه داخلده صرفیاته متعلق اولان وباشیجه حیواناته مخصوص
بولنان نباتات ترجیح اولنور .

اسباب مذکوره نک طقوزنجیسی شایان اهمیت اولان اقلیم
وطوپراگلک تأثیریدر زیرا معلومدر که عموماً زرع اولنان نباتات
هر نوع طوپراق واقیمده حاصل اویلیوب بعضیسی صیحاق
یولردن دیکری غربک قبالي اقلیملرندن و بر طافقی دخی هر
ایکیسندن حظ ایدر .

کذلک بیلورزکه طوپراقلرجه اولان فرق و تفاوت بالکر

کویدن کویه و یا چفتلکدن چفتلک نسبت اولنیوب برکویک و یا
برچفتلک اراضیسنده متوع طوپراق بولسور انک ایچون
زراعت متابوه اقایم و طوپراغک طیعته کوره انتخاب و تعیین
اولنلیدر .

اقلیمک تأثیری يالکز انواع نباتاتك نوبت زرعنه مخصوص
اولنیوب ایکی سنه نک مزرعاتی اراسنده دخی تأثیری اولور
بویولده نوبت زرعه صیحاق اقلیملر غایت مساعددر مثلا
بوغدايك موسم حصادی خزیرانه تصادف ایدن یرلدده قيش
اکینلری زرع اولنژذن اول ترلايه دیکر بر تخم آکیله بیلور فقط
صوغوق یرلدده بوغدائی اغستوس و تووز نهايتسده حصاد
اولنلیدیندن قيش آکینلرندن اول ترلايه آره تخمی آکیله من .
ایدی تفصیلات مشروحه ی خلاصه ایلدیکمزده آتی الذکر
قاعده لری استخراج ایده بیلور رز .

شویله که برنجی قاعده - بر ترلايه زرع اولنان بر جنس
تخمک محصولی الندقدن صکره ترلای خالی برآقه حق یرده او لکی
تخمک غیری مواد غدائیه یه محتاج اولان دیکر جنس تخم
اکلیدر تاکه نباتات خسیسه ایله مضر بوجکلر مندفع اولوب
طوپراق ضعیف قالمسون و همده محصولیله انتفاع اولنسون .
ایکنچی قاعده - مزرعاتک نوبته کوره طوپراغی منبت
طوتھ حق درجه ده کویره ویریلوب زیاده سندن اجتناب اولنلیدر
زیرا کویره درجه سندن زیاده ویریلور ایسه نباتاته و خصوصیله
اکینلره مضر اولور صابلری قوت الوب دانه لری ازالور .

اوچنجي قاعده - چفت وياچفلتك حاوي اولديني اراضينك
نصف چايرلره وديكر نصف سائر آكينله تحصيص اولنور .
دردنجي قاعده . براني ويباني نباتات انباته سبب اولان
ويوقاريده كيرلديجي تغير اولنان مزروعاتدن صوکره طوبراغه
تطهير ايديجي نباتات آكميلدر .

بشنجي قاعده - آكيله جك تحملري انباته صالح وصوکره
ديوشركه مساعد اوله بيه جك صورتده طوبراغك طيعت
واستعدادينه نظراً نوبت زراعت تعين اولنيلدر .
النجي قاعده - زراعت متساوية قوت واقتداره وموسمله
كوره خدمتك اجراسي قبل اولوب اوله ميه جفه كوره
ياپيلمildر .

يدنجي قاعده - حاصلاتك مقدارى دائمًا سرمایه نك مقدا
ريله متناسب اولوب هيج بروقت سرمایيي تجاوز ايتاميلدر
يعنى ايديله جك مصرفه كوره آكملي زيرا تخمي آكوب يچوب
قالدير نجه قدر وقوع بوله حق مصرفك چياريله جفی دوشتمكىزىن
ايشه باشلامق صوکره مضمرت وندامى موجب اولور وايديله جك
بورجك آلتىدن قالقىله منز .

سكزنجي قاعده - زراعت متساوية ده كرك خام و كرك
معمول اوله رق صاتيلوب صرف اولنسى سهيل وقولاي اولان
نباتاتى انتخاب ايدو ب آكميلدر .

طقوزنجي قاعده - نوبتلرده آكيله جك تحملر اقليم وهوایه
وطوبراغك حال وطبيعته تطبق اولنيلدر زيرا بوكا دقت اولنر

ایسه ایچن دن ضرولی چیلور مثلا صوغوق اقیمده پانجار لایقیله نشو وغا ایده من ایکن انى نوبت زرعه داخل ایمک وصولاق طویراقلره باتاهه آمک موافق دکلدر .

ایکنخی فصل زراعت متناوبه یه داخل اولان نباتات

زراعت متابوهی اتخاذه محیوریت ویرن اسباب و علتلر
بالاده تفصیلاً و بونلردن استحصال اولنان نتیجه‌یه کوره متخد
اولان قواعد مخصوصه اجمالاً ذکر اولندی اشبو فصلده دخی
کرچه زراعت متابوه‌نک تامیله تقریر و تعینی قابل دکل ایسه‌ده
اقالیم و هوایه و طوپراغک نوع وطیعته کوره عمومیت صورتیله
نوبت زرعه داخل اولان وزرعی مناسب کورینان نباتاتک
اسامیسیله اوقات زرعیه‌سنی اجمالاً بیان ایدرز .
اقالیم شمایله یعنی صوغوق یرلر ایچون ۲ سنه‌ک زراعت متابوه
خفیف طویراقلرده

مثلا ۱ سنه کوبره لنمش ویری چاپه لنمش بتاته ۲ سنه چودار
 ۱ « کوبره می قیش یاخودیاز بونگدای ۲ « کوبره سز کتان
 ۲ « کوبره سز کنوری « ۱ «
 قوتلی طوپر اقلرده

اقالیم جنوبیه یعنی صیحاق یرلرده ۲ سنه لک زراعت متساویه
خفیف طوپراقلرده

مثلا برنجی سنه کوبره‌لی ویری چاپه‌لی مصر بوغدادی
ایکنچی سنه چودار یاخود قیش بوغدادی
قی طوپراقلرده

مثلا برنجی سنه کوبره‌لی ویری چاپه‌لی بقله
« « بوغدادی بعده کوبره ایچون آجی بقله
« « کوبره‌لی ویری چاپه‌لی پانچار

ایکنچی سنه مصر یاخود عادی بوغدادی
« مصر بوغدادی و خفیفجه کوبره‌لی فصولیه
« بوغدادی

صومعوق یرلر ایچون ۳ سنه لک زراعت متساویه
خفیف طوپراقلرده

مثلا برنجی سنه کوبره‌لی طورب ایکنچی سنه آرپه اوچنجی
سنه بوغدادی .

قوتلی طوپراقلرده
مثلا برنجی سنه کوبره‌لی بقله ایکنچی سنه بوغدادی
اوچنجی سنه بقله .

صیحاق یرلر ایچون ۳ سنه لک زراعت متساویه
خفیف طوپراقلرده

مثلا برنجی سنه کوبره‌لی پتاوه ایکنچی سنه قیش یونجمسی
اوچنجی سنه چودار .

قوتلی طوپراقلرده

مثلا بزنجى سنه کوبرەلى شالغم ایکنچى سنه بوغداى اوچنجى سنه چاير اىچون مصر بوغداى .

صوغوق يرلر اىچون درت سنه لك زراعت متابوه

خفيف طوپراقلرده

مثلا بزنجى سنه پاتاه ایکنچى سنه بوغداى اوچنجى سنه يونجه دردنجى سنه يولاف

« کوبرەلى پانجار ایکنچى سنه قىش قولزەسى اوچنجى سنه يونجه دردنجى سنه بوغداى قى طوپراقلرده مثلا بزنجى سنه کوبرەلى بقىه ایکنچى سنه بوغداى بعده ايلك بهار يونجەسى اوچنجى سنه يونجه دردنجى سنه بوغداى ياخود قىش قولزاسى ويابولاف .

« بزنجى سنه کوبرەلى لىته ایکنچى سنه يولاف اوچنجى سنه يونجه دردنجى سنه بوغداى .

صيحاق يرلر اىچون ئ سنه لك زراعت متابوه

برنجى سنه کوبرەلى وتخمى تولا سنه آكىلى پانجار ایکنچى سنه بوغداى ياخود پانجار اوچنجى سنه يونجه دردنجى سنه بوغداى ياخود چودار .

بىش سنه لك زراعت متابوه

اور تە قى مختلف طوپراقلرده

مثلا بزنجى سنه ياز بوغداىي ایکنچى سنه طوپرانىي کوبرە .

لمکه مخصوص آجی بله اوچنجی سنه کوبرهلى هاوج پانخار
پتاهه کبی يومرولى نباتات دردنچی سنه قیش بوغداي بشنجی
سنه کوبرهلى لخته .

« برنجی سنه چایر ایچون آجی بله ایکنچی سنه کوبرهلى
پتاهه اوچنجی سنه يولاف دردنچی سنه یونجه بشنجی سنه
بوغداي .

صوغوق يرلر ایچون ٦ سنه لک زراعت متابوه
اورته قى مختلف طوراقلارده

مثلابرنجی سنه بوغداي ایکنچی سنه خالى اوچنجی سنه
بوغداي صوکره یونجه دردنچی سنه یونجه بشنجی سنه يولاف
التنجی سنه خالى .

برنجی سنه بوغداي ياخود چودار ایکنچی سنه کوبرهلى نش
يومرى كوكلى نباتات اوچنجی سنه يولاف ياخود آرپه و یونجه
دردنچی سنه یونجه ياخود لوپول بشنجی سنه بوغداي صوکره
کوبره التنجی سنه قولزه ياخوشخاش ياخود كتان کبی کوبرهلى
فدانلر .

خفيف طوراقلارده

مثلابرنجی سنه کوبرهلى پتاهه ایکنچی سنه يولاف و یونجه
اوچنجی سنه یونجه دردنچی سنه چودار بعده اسپرکول بشنجی
سنه قره بوغداي التنجی سنه چودار .

صيجاق يرلر ایچون التي سنه لک زراعت متابوه
مثلابرنجی سنه پانخار ياخود هاوج اكنجى، سنه حمه مات

اوچنجي دردنجي بشنجي سنه بچلمش ونهایت سنه سنده کوبره
لنش بورچاق یونجهسى (اوليا اوئى) التنجي سنه ترکه .
برنجى سنه کوبره سز بوغدادى اىكنجى سنه قوقوروز
اوچنجى سنه خالى دردنجى سنه کوبرەلى حبوبات (ترکه) بشنجى
سنه مصر بوغدادى التنجى سنه کوبرەلى يومرى کوكلى نباتات .

طقوزنجی کتاب تخم آمک رفدان دیمک بیانده در

مزروعاتدن حسن نتیجه بکلمك شبهه سز طوپراغك
کوزلجه تهیه واستحضارينه متوقف ايسهده يالکز بوقدر ايله
ایش بقیوب تخم زرعی و فدان غرسی عملياتنده غایت دقت
ایمک واویانق بولنق لازمر .

بوایسه تخم زرعی حقدنه اولان معلومات تامه ايله ت Hernk
انتخابي وزرعنك وقت موسمى ونه قدر درین آمک ايجاب
ایده جکنى واستعمالی اقضا ايدن آلات وادواتي لايقيله بيلوب
آکا کوره عمل ايمکدن عبارتدركه اصول وقواعدی بروجه
آتی تفصيل اولنور .

برنجی فصل اصول زرع

تخم انتخابي — تخم انتخابنده قاعده سز حرکت ايدن چفتیجي
نظیاتنده بیوک خطالره دوچار اولور ت Hernk اپکیله جکی وقت
انتخابي موافق او مليوب بلکه اولکی حصاد موسمنده زياده
محصولدار و طيانقلی و طوپراغك جنسنه او یغون ت Hernلر انتخاب
اولنمیlder زيرا قوتسر و ضعیف مزرعاتك و فدانلرک ت Hernی ینه
قوتسز و برکتسز اولور .

برده تراسنده یائمش یاخود کولکمی یرلرده قالمش و یا
کثر اوزره کوبره ویرلش اولان طوبراقلرک مخصوصاً تنندن
تغم التیوب یالکر حد کاله واصل اوله رق لا یقیله تجمیم ایتمش
فنا ومضر او تلردن تطهیر او نمش تر لاردن انتخاب ایتملی وا یوجه
کاله کالد کدن صوکره آیروجہ طوبلا ملیدر بو وجھه طوبلان
 بشاقر آیریجه و دقت ایله دوکلور ایسه ایلروده سمیز و قوتی
 صاب و بشاق حصواه کتوره جک تغم النور .

آز و سعتی تر لارده اک کوزل یتشان بشاقر قادرین
و چوجقلر واسطه سیله طوبلانور ایسده زراعتی واسع تر لارده
 ال ایله دیوشرمک کوج اولدیغندن تخلق آکینلر آیریجه آکیلوب
 و بیکلوب قالدیریلور .

کرجه زرع اولان نباتاتک اکثیریستنک تخلقی قوه انباتیه لرینی
 لا اقل ایکی سنه قدر محافظه ایده بیلورلر ایسده اسکی تخلق
 کیچ چیملنه جکنندن یکی تخلق انتخاب اولنورکه بونلر سرعته
 فلزلنوب کوزل و قوتی صابل ویرر .

بو غدای دانه لرنندن تغم انتخابی حقدنه فصل مخصوصنده
 دها زیاده تفصیلات اولدیغندن اورایه مراجعت اولنی لازم

کلور . *

موسم زرع — تغم زرعی موسمی موقعک اقلیم و هواسنے
 کوره مختلفدر هر اقلیمده معین بروقتنه تغم آکیلور اعتقادی
 صحیح دکلدر اکر شو ذهابه اعتماد ایدرک دیکر اقلیمک تغم
 موسمی بولندیینی اقلیمک نامساعد هواسنے باقیه رق سند اتخاذ

اولنور ایسه آکینلرک شبهه سز متضرر او له جقلری در کاردر .
صوک بهار موسم زرعی بعض علامات مخصوصه ایله
اکلاشیلور که علامیم مزبوره هر اقليمده بر اولوب فقط مختلف
وقت معینده واقع اولور .

اغاجر طبیعتیله خزان ایدوب ایلک اول دوکیلان یراقلری
تمم امک وقتک کلدیکنه بر علامت مخصوصه در كذلك طورا
اور محکلری اور مکه باشدلیفی اغله یاه چفتتجی تخم امکه دعوت
ایلر ایشته طبیعتک بزه بخش ایلديکی شو علامات مخصوصه
و عمومیه هر اقليم ایچون قاعده اتخاذ اولنوب قیش آکینلرینک
وقت زرعی تعین و تقریر اولنور .

سائز مواسمه زرع اولنان آکینلرک نتیجه سنده شبهه
و تهلهکه در کار اولدیفندن هوا مساعد بولندیفی حالده بیان
اولنان وقتده چفتتجیلر بلا تأخیر همان تخم امکه مباشرت
ایدلرل .

یاز آکینلرینک زرعیچون هوالر اکتزیا بر هفته وبعضاً
یالکر بر کون مساعده ایده جکی جهته فرستی غائب ایتمامک
ایچون آکینتجیلرک اولدن حاضر بولنی اقتضا ایلر .

شوراجقده دقت ایده جک بر نقطه وارد رکه قیش آکینلرینی
اولاً کیلی طوراقلره صوانلی و کیرجی طوراقلردن دها ایرکن
امکیدر چونکه صوانلی و کیرجی طوراقلر زیاده یاغمورلی
هوالرده بیله ایشله بیلوب فقط کیلی طوراقلر یاشلقله در حال
چامورلنه جفندن ایشلنمی کوج اولور ایشجی و حیوانلر

فوق العاده يوريلور واوادانلوق دخى خدمتى لايقىلە كورەمیوب
اكتزيا قيريلور .

ثانيا اك اول آكىلەجك ترلاڭ چفتلەك وکويىلەر اك اوزارق
بۇلنانلر اولوب يقين اوئنلر ايسيه صوك بھار نھايىتە تصادف
ايدن وآز دوام ايليان مساعد ايامده دخى اكيلور .

ثالثاً ياز آكىنلىرى بالادهتعريف اوئنسان اصولك عكى
صورتىدە يعنى كىلى اوزلى وقتى طوبراقلىر زىادە جەتلە كېرو
اولدقلرنىن سبان سورمك مساعدە ايتىھەجكى جەتلە كېرو
براغيلوب اول باول كىرجلى وصوانلى طوبراقلىردىن ابتدا يقىنەدە
وصوکرە اوزارقە كىلەر اكيلور .

درىينلەك — تەخملەر كونشىك ضياسى آلتىدە چىمنەمە جىكىندىن
طوبراق ايلە الويرەجك قدر كومىلمك لازىمىدر تەخملەر ك اويانسىنە
اك زىادە باعث اولان مولدالمحوضە يعنى هوای حياتى اولدېيىنى
جەتلە مولدالمحوضەيى حاوى هوانك تائيراتىنە مانع اولماق
اچچون آز درىن كومىلىيدىر .

بودرىينلەك مطلق صورتىدە بىردرجەدە اولىيوب طوبراغلەك
جىنسە وزرۇك موسمىنە و تەخملەك جسامتە كورە تەخلف ايدىر
تەخملە نە قدر ايرى ايسيه اوقدىر درىن كومىلوب كىلىلى طوبراقلىر
دخى غلاظتلى اولدېيىندىن اويلە طوبراقلىردا چوق درىن كومىك
اقضا ايتىز زира كىلىلى طوبراقلىر دائما سرین ورطوبتلى اولدېيىندىن
قىتىلىغى مولدالمحوضەيى حامل هوانك درىن كومىلەش تەخملەر
تائيرىنە مانع اولەجىنى كېيى تازە فدانلەر ك بىومىسى دخى تائىخىر

ایدوب بلکه چوریده جکندن بو بایده غایت دقت لازم در .
طوکدن قبارمه مستعد اولان طوپراقلره تخلر زیاده جه
کوملمک اقتصا ایدرکه طوپراق قباردینی اشناده کوکاری نی تخریب
ایتسون .

علیالعموم ۵-۶ پارمق درین کوملان تخلر فلزلنه میه جکی
هر کسک بیلديکی برشی اولدیغندن بوراده تخلرک نه مقدار
درین اکلمسی لازمکله جکی اتیده کوسترلشدر .

آرپه ویلاف ۲ - ۲ بچق پارمق درین کوملور .
آجی بقاهه مر جک پانچار بذلیه نخود چودار و بوغدای
ایچون ۱ - ۲ فاصولیه مصر بوغدایی و قولزا ایچون ۱ بچق
کتان کنویر طورب وهاوچ ایچون یارم پارمق کافیدر .
صناعی چایر تخلری یعنی هندبا چایر اوئی جاورس و سار
بوکا مائل تخلر اینجه بر طریق ایله خفیجه ستر اولنور .
تخلک مقداری — آکر طوپراغه آکیلان تخلک جمله سی
فلزلنوبده قوتلی فدان پیدا ایدیدی از تخم استعمالی لازمکلور
دیسهده تخلر نه قدر ایوسندن انتخاب اولنوب کمال دقت ایله
آکیاسه ولا یقیله کوملسه ینه هر بری کافی در جهده اکلیمش
ه کوملامش اوله میه جغدن و تخلرک بعضیسی قوتدن دوشمش
اوله جغدن و بر طرف دنده حیوانات اکل وتلف ایدوب بعض
عارضات کونیه ایله بوزوله جغدن بالا یحباب تر لالرہ زیاده جه
تخم زرعی اقتصا ایدیبور .

هر نوع نباتاتدن بحث اولدینی صردده بھر دونگه نه

مقدار تخم امک لازمکله جنی بیان ایدیله جکسده بوراده شونی سویلمک ایستزکه سمیز طوبراقله ترکه کبی صاپلی فدانلر یانلرندن زیاده فیشقینلر سوروب یعنی قرداشلانوب اصل صاپی دخی زیاده تجسم ایلیه جفدن اویله سمیز طوبراقله سائز طوبراقله کبی چوقجه تخم زرع ایمک ایستمز زیرا صیق آکیلدیکی وقت صاپلر زیاده سوروب هوانک جریانی وضیانک تأثیراتی منع ایده جکندن حاصلاتک نقصانه سبب اولور.

برده ایرکن آکیلان تخللر دخی بر وجه محمر لزومندن زیاده اولسامیلدر زیرا طوبراق ایوجه حاضر لغتش وسمیدلش اولدینی حالده کونشک ضیاسندن ایصینوب تخللر چابوق فلزانور لکین قیصیر چوراق طوبراقله آکیلان دانه لرک و کیچ یتشان فدان تخللرینک لزومندن زیاده جه زرعی اقتضا ایدر علی العموم یاز آکینلرینی قیش آکینلرندن زیاده صیق امک لازمدر زیرا قیش بوغدایی قیشدن اول و صوکره یوانش یواش قرداشلانور و بوبیلانور فقط یاز آکینلری چیملنور چیملنمز موسمک حرارت و ملایتسدن طولایی سریعاً تجسم ایدوب کسب قوت وارتفاع ایدر ایسه ده اوقدر قرداشلانه منز.

اصول زرع — زراعت واسعه ده تخم امک ایچون معلوم اولان اصوللر ایکیدر بری سریپه و صاورمه طریقیله زرع ایمک دیکری الـ زرعیه ایله مستقیماً امکدر.

برنجی اصول مالکمزرده عموماً مستعمل اولان اصوللر هر بر محلده بشقه یولده اجرا اولندیفندن تفصیلی مشکل

اولوب فقط بواسولده اك زياده تصادف اولسان مشكلات
معين بروبيراق او زيرينه ممكن مرتبه متسايم معلوم المقدار
تحم صاجقدر واقعا هر کس تحم اكر لكن بلو بر ترلاده
اقتضا ايدين سير كلکده متساوي اكه جك چفتجي نادر بولنور
اكر دانه لر يولسز طوب طوب صاجيلور ايسه تحملر
تلف اولوب حاصلاتي دخى از اولور بناء عليه تحم صاجلدينى
حالده يوكسکدن صاورولوب ياغمور ياغار كبي دانه لر ترلايه نازل
اولمق وآوج ايچنه چوق دانه الميوب تحملنلن از تحم المق ايچاب
ايدر بerde بر ترلانك هر طرف دوز اولمق اكتريا ممكن اولميوب
اينشلى يوقوشلى اوله جفندن دانه لر دخى يوارلانوب چوقورلرده
طوبلاغا مسيچون زياده دقت كرکدر

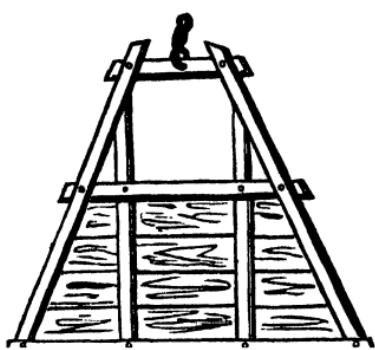
ال ايله صاورمق ايچون چفتجي آوجنه تحم الوب قولنى
ديك طونرق ديک قولنك او موزينه وارنجه قدر يابوارى
بردائره تشکيل ايدرک صاورر تحمي بر ال ايله ياخود كيدر
اينک بر ال دونشده ديکر ال ايله دخى صاورانلر وارددر
شوقدركه هر ايکي اديمده بر اوج تحم وايکي ال ايله بردن
صاورلور ايسه او حالده هر بر اديمده بر آوج تحم صاجق
لازمکلور كه برآوجي صاغ ديکر آوجي صول اليه صاورر
شوحالده تحمي صاوران چفتجي بر ترلانك اك بیوک اكنه
طوغري حرکت ايتميلدرک چوق كيدوب كلکله وقت غائب
ايمسون

چفتجينك هر بر صاورمده تحنك استيعاب ايديکي محله

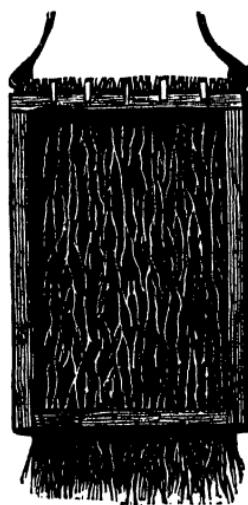
اولك ديرلر بواولكلر برال ايله صاورلديني حالده ٩ وايكي ال
ايله ٦ ارشون محل استيعاب ايده بيلور اولكلرك عرضي
چفتجينيك اكديكي زمان كرمش اولداني خطلرك نهايشه وضع
ايلديكي فازقلر ايله تعين اولنور بر اولك بتدكدن صوکره
باشلايه جنفي ديكر اولكك باشه فازق صوقرق امككه دوام
ايدركه نهايته تراناك تكميل اكيلديكته امنيت حاصل اولور
بزده اولكلري يعني برصورم يرى اولا برصان اولكيله تعين
ايدوب ترلاي بووجله اولكلره تقسيم ايليمرك بعده اكرلركه
ایو براصولدر .

برال ايله تخم صاحلديني زمان دانهر چفتجينيك اوكتنه.
كى بشتمال حيب وياطوربه ايچنه قونور ايكي ال ايله صاصيله جق
اولور ايسه طوربه يرينه برسپت قوللانيلور وسبتك قايشنى
يوينه كچورديكي حالده ايكي اللرى تخم صاحمق ايچون سربست
قالسوركراك برال وكرك ايكي ال ايله تخم سرپلسون چفتجي
براولكى تكميل زرع ايده جك قدر برابر نده كافى تخم بولندير ميلدر
اكيله جك تمحك مقدارينه كلنجه بھر جریب ايچون ٢ يكى كيله
٢٠ اوچلچك تخم لازم اولديغندن ترلا بھن ٩ آرشون عرضنده
اولكلره تقسيم اولنوب دانهر دخى ااكاكوره حساب اولنهرق
اكيلور مثلا ترلا اون اولك آيرلش ايسه بحوالده ٢ كيله ٢٠
اوچلچك تخم دخى ااكاكوره تفريقي ايديلور ايو برجفتجي يوميه
٥ كيله يعني اسكي كيله ايله ٢٠ كيله ييقين تخم زرع ايده بيلور.
تبزير ماكنهلى تخمى ترلايه هم اكر وهمده كومرس ايسه ده

ال ايله آكىلان تخلرى آلت مخصوصه ايله كومك لازمدر .
 ال ايله آكىلان تخلرى ستر ايچون استعمال اولنان
 وسائط — ايجه ورقيق تخلركه طوراًق ايله براز ستر اولنفعه
 محتاجدرلر طوراًغه صاجلقدن صوكره بعضاً او زرنده برسوري
 قيون كردىرلر بواسول باشليجه صناعي چايرلر ايله هندياًكبي
 نباتات ايچون استعمال اولنوب قوملى طوراقلرده هم تخمى
 كومر و همده طوراًغى صيقشىرر بوعمليات خفيف بروطقاق
 ايلهده اجرا اولنور لكن قيون كردىرمكده تخلرك اكتى درين
 كوملوب برازي يوزده قالمق مخذوري اوليدىفندن مقبول صايلمز .
 اورته قى طوراقلرده سوركى يه بكتزىر (شكى ١٢٤) تخم

١٢٤ شكل

١٢٥ شكل

وندهسى نام آلتى استعمال ايدرلركه دها ايودر بوآلت آغاچدن
 معمول بىچرچيوه اولوب آغيرلىشىرىمىق ايچون بويىندن نصفته
 قدر ساڭر اغاچلر علاوه اولنور .

غايت قى طوبراقلرده زياده آغىز اولان سوركى مضرت ويزم جىكىندى انك يرىنه (شىكل ١٢٥) شىكلده كوشىتدىكىمىز چالىلى سوركى قوللانيلىور زياده درين كوملاجك تەخملر اىچون سوركى فصلاندە بىيان ايلدىكىمىز ديشلىرى ايلروويه مائىل سوركىلر استعمال اولنور .

آلت زرعىه — آلت زرعىه دخى ايڭى يە منقىسىم اوlobe برى كوجك زراعتە مخصوص آلات دىكىرى بىوك چەتكىلەرە مخصوص ماڭنەلەدر .

برىنجى قىسىك ياشلىجەلەرنىن برى (شىكل ١٢٦) آغىزى طوربەلى — ١ — تەنكەدن ياخود ساجدىن معمول بىرمحفظە ومحفظەنك اىچىنده — ج — بىرسىلەندر والتنە مىبۇط — د — بىبورى واردەركە اشبو بورى تەخمى صاچق اىچون موضوعدر سىلەندر چویرلەتكە تەخ قۇطىدىن بورى يە و بورىدىن دخى طوبرااغە دوكلور چەفتىجي صاغ اليلە سىلەندرى دوندروب صول إلى ايلە بورى يى اولىكلەرك طوغىر يلغە تەحرىك ايدر .

برآلت دها واردەركە (شىكل ١٢٧) داخلىندا بىرسىلەندر موضع بىرقۇطىدىن عبارت اوlobe فقط طوبرااغە تەخملەرى وضع ايدەجك آىرو آىرو بورىلارى وايشىجي يە آغىزلىق و يورغۇنلىق ويرماماك اىچون اوكتىندا بىردى تەكىلىكى بولنور سىلەندر تەحرىك اولىندىقە تەخملەر قۇطىدىن بورىلەر و بورىلاردىن بىشقە اولىكلەرە . اكيلور .

بومقولە ادوات اىچون مىصر فەن دها سهل الاجرا

بر آلت ایله تغمیرخی اکه بیلورلر بو آلت دخی عادی بر شیشه دن

شکل ۱۲۷

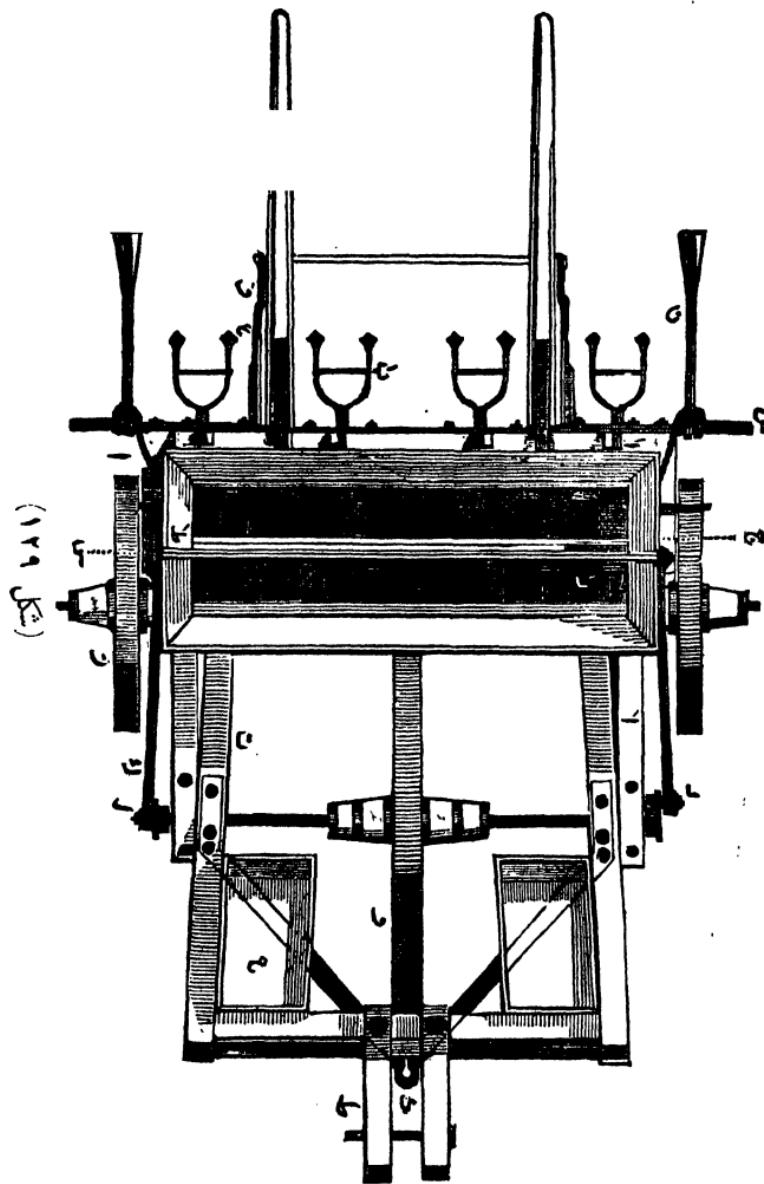
شکل ۱۲۶

عبارت او لوب (شکل ۱۲۸) شیشه ایوجه تغم ایله طول دیر لدقدن
صوکره او رت هسندن ایچی بوس
با شلری آجیق بر توک قلم
کچور ملش طاپه ایله قبانور که
اشبو قلمک بر باشی طیشار ووده
و بر باشی شیشه ایچنده قالور
تغم اکیله جکی وقت شیشه
اولک او زرنده باش اشانگی چویر.
آمیکی حالده دانه لر توک قلمک
شیشه نک ایچنده کی باشند کی رو ب
طیشار یده کی او جندن بر دوزی یه دوکلور. (شکل ۱۲۸)

کو چک زراعت ده صره ایله اکیله جک بقله بذله ومصر کبی

ایری دانه‌لری بزده آکثريا ال ايله آکرلرکه اشبو آلتدن دها ايو

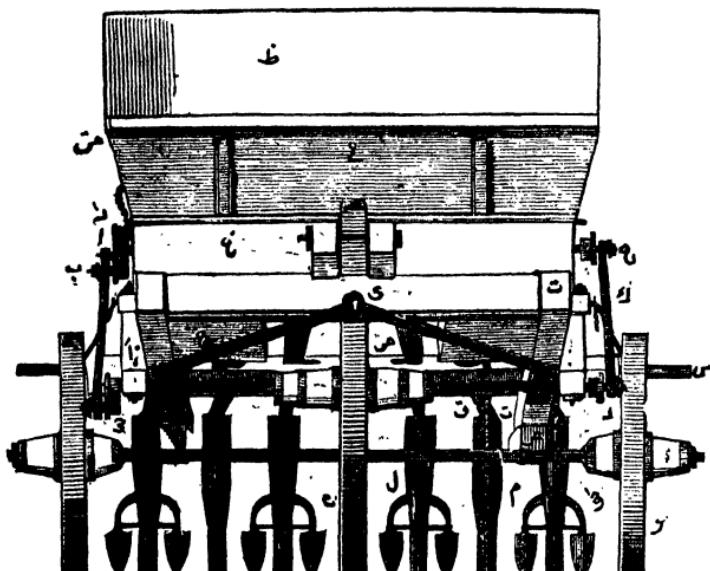

ویولنده ایش کورر فقط ترلا براز گیشجه او لور ایسه ال ايله وقت

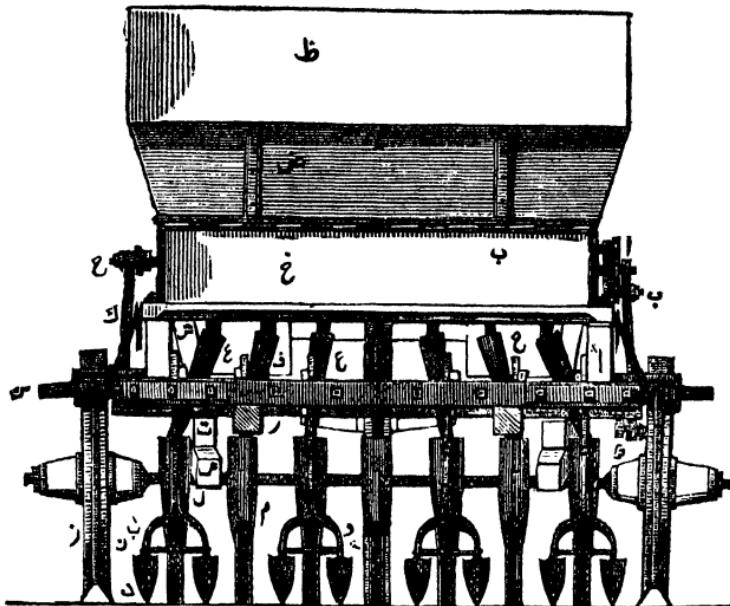
چەجکىن دا خالدە (شىكىل ١٢٧) شىكىلدىكى برقاج بورىلى آلت
ايله زرعى دها مناسىبدىر .

ايكنجي نوعى كە تبزير ماكىنە لىرىدر بىوڭ و كىكىش چفتلىكلەر دە
صرە ايله دىكىلە جىك تخملىرى ال ايله ويايوقارىدە ذكر اولنان
ادوات ايله امكىدە ايش پك آغىر ايلرو كىدە جىكىن دن آكتىيا
تخم ماكىنە لىرلە زرع ايدوب چابوق ايش كورىلر .

شمدى يە قدر ايججاد اولنان تخم ماكىنە لىرنىن اورۇپانك ھە
طرقىدە اليماك زىيادە مستعمل اولان و سەھولتىلە ايش كورىن
موسيو (اوکس) كە ايججاد ايدىكى تخم ماكىنىسىدەر .
اشبو ماكىنە درت شىكىل او زرە (شىكىل ١٢٩، ١٣٠، ١٣١)

اوچنجیسی آرقه‌دن دردنجیسی یاندن کورینور-ظ - حرفیله
کوس-تیلان قوطی اغاجدن معمول بر صندوق اولوب بری

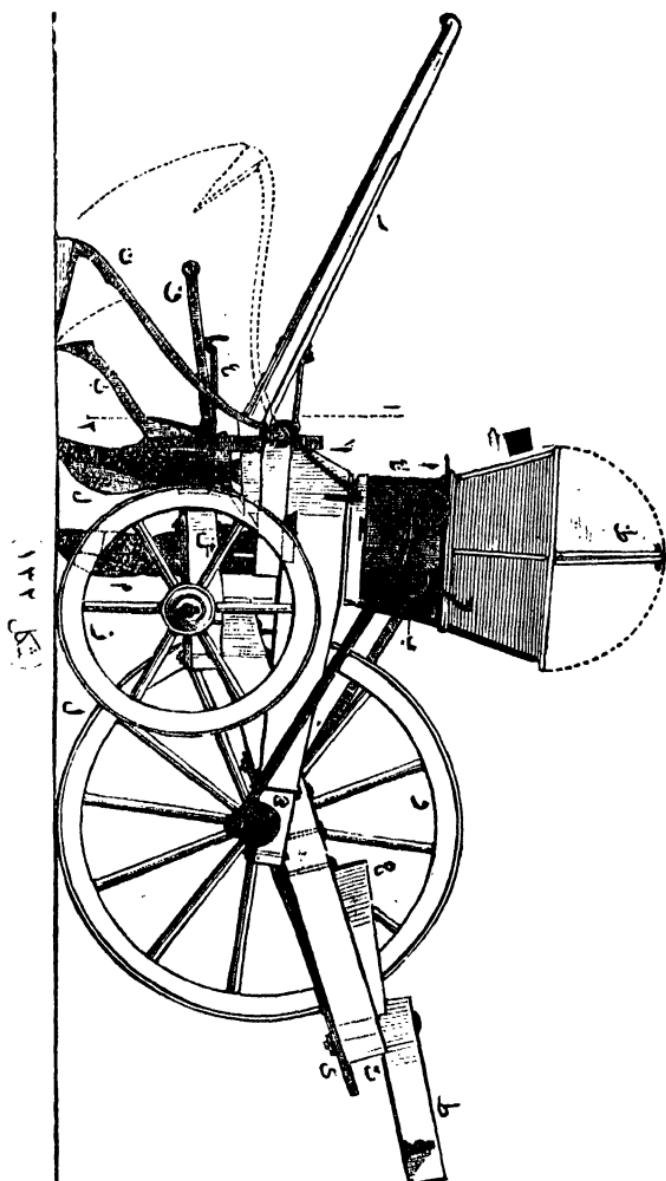

(شکل ۱۳۱)

اوکنده - و - دیکر ایکیسی یانلنده - ز - اوله‌رق اوچ عدد
تکرلک اوزرینه اوتورتلمشدراشبو صندوق اورته‌سندن
تکنه واری ایکی کوزه بولنوب کوزلرک التی تیوردن معمول
بر بوری ایله قیامشدر .

ارقه‌سندکی - ۱ - قسمنده بولسان بورینک سطحی
اوزرنده صره ایله دکرمی اوافق دلیکلر بولنور بو دلیکلر
یدی آیری بولمه‌لره منقسم اولوب هر بولمه دخی التی صره
ایریلی اوافقلى دلیکدن عبارت اولدیغندن الا اینجه تخدمدن الا
زیاده قالین تحمه قدر اخذ ایده بیلور هر بر دلیک بر تحم

الوب بوري دوندجه دانهي ديلك كندىنه مخصوص اوله رق

التده بولسان - ر - بوريسنه وير وبو بوري دخى تخمى

بردوزی یه وصره ایله درعقب طوپراغه دوشورر.
اوکنده کی قسمک بوریسی ایسه - ب - دلیک یرینه
اوزون واينجه ششخانه لی او لوقلاری حاویدر با او لوقلر دخی
کذلک يدی عدد بولمه لره ايرلشدیر اشبو او لوقلر ک حدمتی
(هرنه جنس کوبره او لور ایسه او لسون) صندوقه قونیلان
اینجه توز کوبره ی بوری دوغمسیله او لوقلی بولمه لرك التده
بولنان بر طاقم بوریلره نقل ایدر و بو بوریلر بولیرینك
ياریسنه دیکر بوریلر ایله برشمش او لدینی جهتاه کوبره ی
تخم بوریسنه صالحیزوب تخم ایله برابر طوپراغه آقیدر.
تعريف اولنان شو ایکی بوریلر ماکنه نک اوک طرفده بولنان
تک تک لک حركتیله دونز شویله ک بوریلر تیموردن معمول
- ح - بر قول واسطه سیله تحریک او لسورکه اوک تکر لک
محورینک او جنده و دیکری بورینک محورینه مربوط او لدیندن
تکر لک دوندگه بوریلر دخی حركت ایلر.

تحملری طوپراغه نقل ایدن بوریلر ک ه برينک اوکنده
اوک اچه حق بزر اوافق کسکی - ل م - بولنور او لکلر ک نه
قدر درین اچیلمی مطلوب ایسه مذکور کسکیلر اشاغی
یوقاری تحریک ایدیلور و بوریلردن او لکلر دوشن تحملر
آرقه سنه کی برجفت کورک آغزی - ب - واسطه سیله او لکلر ک
اطرافدن طوپراق دویریله رک اورتیلور.

تحملری صندوقدن اخذ ایدن بوری او زون لفنه حركت ایدر
بر باقر پارچه سیله قالی او لووب اشبو باقر پارچه سی یدی عدد

سورمه قنادری حاویدرکه لدی الحاجه هر بریله بوریده اولان
سالف الذکر صره دلیکلری آچیلور پانور (شکل ۱۳۱) سورمه
قادار تکمیل قبالي اولور ایسه دلیکلر دخی قبالي اوله جفندن
تھملر بوریلره دوکله من .

اکر آکیله جک تھم مثلا قولزا تھمی کبی غایت اینجہ تھملردن
ایسه سورمه قنادری واسطه سیله یالکز اک اینجہ اولان دلیکلر
آچیلوب بالعکس بقله کبی زیاده ایری نوعدن ایسه اولوقت زیاده
ایری اولان دلیکلر آچیق براقیلور .

ذکر اولان دلیکلرک طوبراغه بر اقدیمی تھم لزومندن
زیاده اولور ایسه کفایت ایده جک قدر دلیک آچیق براقیلوب
ماعداً می برند ماجونه ایله پادلیلور واکثریا برخط او زرینه
اکیلان تھملرک آراسنده بورینک جسامته و ایجابنه کوره
۱۶ - ۲۴ - ۳۲ پارمغه قدر مسافه و آچیقلق براقیلور .

کذلک تھم آکیله جک خطرلرک مسافه لری دخی ایجابنه کوره
تبعد و تقریب اولنه بیلور شویله که تھملری بوریلره ویره جک
دلیکلر پانوب بوریلرک او کنده بولان کسکیلر چیقاریلور
و هر ایکی دلیک بوله لرینک اراسی ۱۳ پارمغ مسافه ده
بولندی یافدن صره لرک ۲۶ - ۳۹ - ۵۲ - ۶۵ - ۷۸ پارمغه
قدر آراسی ککیشلده بیلور .

توز کبوره بی ایصال ایدن بورینک خدمتی دخی عینی
تھم بر اقان بوری کیدر یوقاریده بیان اولندیمی وجهه
مذکور بوری یدی بوله بیه منقسم اولوب بھر بوله ایک

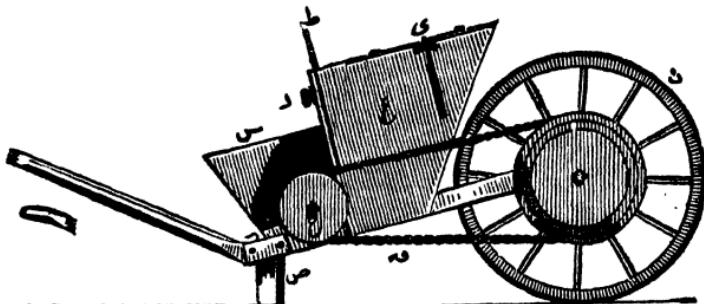
سورمه قادرلر ايله قبانور و صاحيله حق ڪوپره نك
مقدارينه ڪوره يعني آز ڪوبره ويريله جي ڪوريه برقناد و زياده
اولور ايسه ايڪي قادرلري دخى آچيلور .

صندوقه قونيله حق ڪوبره غايت النش اينجه و قوري ڪوبره
اومليلدر که تخلمل ايله برابر قولايجه حق طوبراغه آقسون .
هرنه قدر تکر لکلر حرڪت ايسه بيله ماکنه يي ايشتمك ايجون
بيوك تک تکر لک ايله بورينك محوري خ بر لشديرن تيمور قولك
او زرنده بولنان ديكرب تيمور قول ايلرو طوغرى باصيلور
و بالعکس ماکنه يي طور ديرمك لازم كلد کده مذكور قول گيرويه
طوغرى چكيلور بوماکنه ايڪي بيڪير ايله چكيلور فيئاتي ٢٥٠٠^٣
غروشد .

بوماکنه يي ايجاد ايدن موسيو (اوکس) ديكرب راماکنه
دها اختراع ايشتدر که اولکندن فرق تخى طوبراغه ترك
ايدن بوريلري طقوز عدد اولديغندن دها زياده ير امسيدر .
بوغدائ و آرپه کي تخم اکيله جي وقت دليك بوله لريشك
دردنجي صره سى آچيلمك موافق در چونکه دردنجي صره
دليکلري ذكر اولنان دانه لره ڪوره اولوب همده صره لر يينده
١٣ پارمك آرالق براقور .

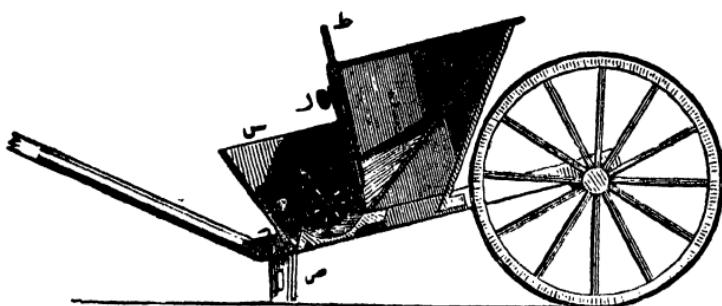
فاصولييه وبله کي قالين تخلمل ايله مصر بوغدائى ايجون
باشليجه استعمال اولنان ماکنه بروئت ماکنه سيدر (شكل ١٣٣ ،
١٣٤ ، ١٣٥ ، ١٣٦ ، ١٣٧ ، ١٣٨) بوماکنه دخى سورمهلى
بر قناد واسطه سيله ايڪي يه بولنمش شكل (١٣٣-١٣٤ سع)

بر تک لکلی صندوقدن عبارتدر - ب - کوزی تخلیری اخذ

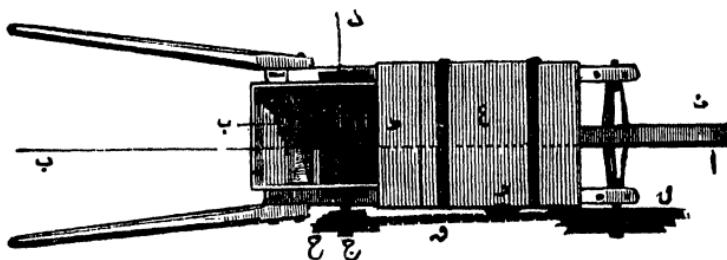
(شکل ۱۳۳)

ایدوب سورمه‌لی قاداک لزومی قدر بر مقره ایله - ط - اچلمسیله

(شکل ۱۳۴)

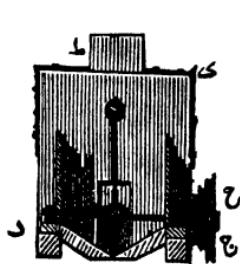
.ی - حرفیله اشارتلی کوزه نقل ایدر تخمک مقدارینی

(شکل ۱۳۵)

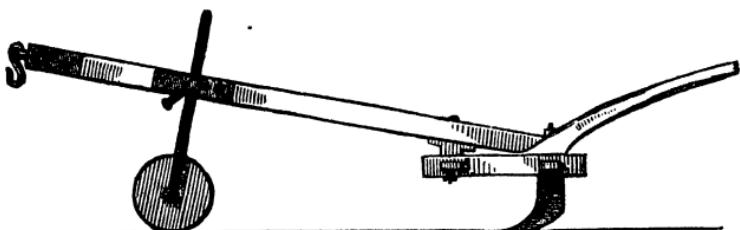
آترمق ویا آکسلتمک ایجاب ایلدکده سورمه قادی اکا کوره

از چوق آچيلور - ی - کوزينك حاوي اولديني معدنندن
معمول دکرمي برداره (ذ ١٣٦ ، ١٣٨) ماکنهنک
اکنه طوغرى صوقولي بمحوره کچورلشدرکه بونک چوره سنه
اکيله جك تخمک ايريلکنه و مقدارينه کوره ايکي اوج درت

(شکل ۱۳۶) (شکل ۱۳۷) (شکل ۱۳۸)

ياخود التى عدد (۱۳۸) قاشق شكلنده باقرالت قوتلمشدر
بو دائره نك محوريينك صاغ اوجي متوع قالينقاده اوچ قات
بوغازلى بر نوع مقره بي (ح شکل ۱۳۵ - ۱۳۷) حاويدر

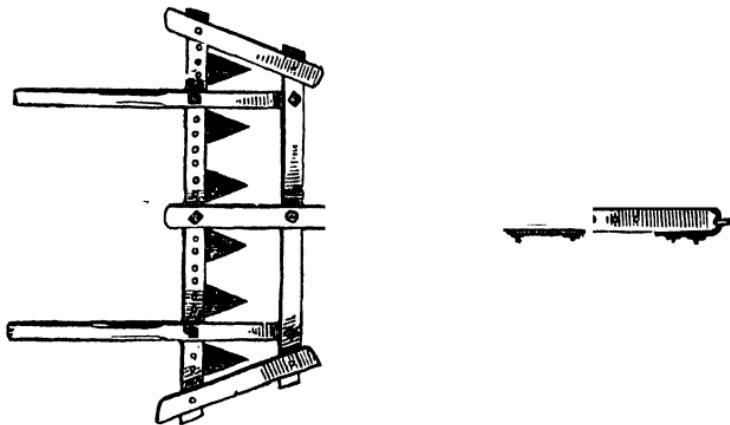

(شکل ۱۳۹)

و تکرائک محوريينك صاغ اوچنده دخى - ن - او اکنه مائل
فقط دها بىوك بر مقره اولوب بوكا واولکنه بزر زنجير
کچورلشدرکه الت ايلرويه طوغرى تحريك اولندقده
مذكور زنجير صندوق دروننده بولنان دائريه دوندرر و دائره

دوندجىه اوچنده بولنان - ه - قاشقلره بريكن تخمى بعد الاخذ
ينه مذكور قطعه نك اولك طرفىده بولنان چوقوره واشبو
چوقوردىن دخى - ض - حرفيه كوستيريلان بورى واسطه سيله
طوبراوغه دوكلور .

زنجير مقره نك قتفى اولوغنه كچوريلور ايسه دائره اكا
كوره چابوق وآغير دونز ينى كوشك اولوغنه كچوريلور ايسه
آغير حركت ايلى وتخم دخى ااكا كوره از چوق يره دوكيلور
ومقره لرك بريىندن زنجير چيقارلدىنى كى ماكنه طورر .

(شكل ١٤٠)

بو ماكنه نك موسيو (اوكس) لى بالاده تعريف اولنان
ماكنه سىندن فرق بونده اولك آچە جق اوافق كىسى ياخود
تىيور بولنامسى ويالكز بى صره تخم اكسيدىرك بىله فاصولىه
ومصر بوجدايى كى تخملرك بى صره اولەرق بوجهمه زرعى
دهامناسىدر يالكز نقصانى اولكلرى آچە مامسى اولوب بونلىرى
اولدىن بشقەجە آچق ايجاب ايىدر وبو ماكنه نك تحرىك

واستعماله يالكز برآدم كفایت ايلر شو قدرکه مصر بوعدای
اکیله جکی زمان قاشق وزنجیری هر ۳۲ پارمک مسافده اولکلره
بردن ۲ - ۳ دانه براقه جق يولده ربط و تنظیم او لنق لازمدر.
اولا طوراغی قازيلوب تسویه واستحضار اولندقدن
صوکره (شکل ۱۴۰-۱۳۹) شکللرده کی آلترا ياه او لکلره آچیلور
هر ایکی اولک آراسی نه قدر سیرک براقلمق مطلوب ایسه التک
تیمورلری او سیرکلکده يرینه وضع اولنور ماکنه يولیله حرکت
ایتمک ایچون تکرلکی او قک او کنه قولمش اولدیغندن لدی
الحاجه تکرلک او قه نه قدر او زاق و یقین اولور ایسه تیمورلر
اکا کوره او لکلره درین آچار .

ایکنچی فصل اصول غرس

بوراده اعطا اولنه جق معلومات يالكز زراعته عائد نباتاتك
چیم و فیده لری حقنده اولوب اگاج کیلری ایسه فصل مخصوصاً صلنده
ذکر اولنه جقدر .

فدان دیکمکده اوچ شیئه نظر اولنور برنجی طوراغک
صورت استحضاری ایکنچی فدان انتخابی اوچنجی دیکمه نک
یولیدر .

طوراق استحضاری — یاصدق لردن چیقاريلوب ترلايه
دیکله جک اولان فدانلرک طوراقلری درینجه قازملق الزمدر
زیرا یاصدق فدانلرینک کوکلره خیلی درین کیدر .
سنوي يعني برسنه یاشایان فدانلر ایچون درین و چوق

فازمق صحیحًا پک الزمدر و طوبراقده زیاده وقت طوره حق اولان عمر یاخود مایه اوئی (آزینه) و کوک بوبای ایچون فازمه ایله یاپیلان کریزمه حاصلاتی اولدرجه آرتارکه مصارفی قات قات چیقارر .

فدان یتشمی مکنسز صایلان یوفه طوبراقله بعض اصول و عملیات ایله فدان دیکلوب پک کوزل یتشدیریلورکه اوده ترلاي عادت اوزرده دوز و مستوی فازمیوب کوچک کوچک تپه جکلر شکلنده سوروب تسویه ایتمکدن عبارتدر بوته جکلر صبانک کیدوب کلمسندن حاصل اولان ایکی اوللک طوبرانی بریره ییغیلوب بریکدیرلسیله یاپیلور .

بوته جکلر اوزرینه لازم اولان کوبره وضع اولندقدن صوکره کرک تخم آکیلور و کرک یاصدقله اکلشن فدانلر چیقاریلوب دیکلور .

فدان انتخابی — فدان انتخابنده دقتہ شایان نقطه الوبه جک قدر کوکلندکدن صوکره چیقارمقدر زیرا فدان نه قدر زیاده کوکلنور و چوق سچاق و بورچکی اولور ایسه اولقدر قولای طوتار .

دیکلله جک فدانلرک یپراقلرنندن بعضیسنى قوباروب عددینى آزالتق اقضا ایدر چونکه فدانلر صوینی باشلیجه یپراقلریله ضایع ایلدیکیچون یپراقلری نه قدر آز اولور ایسه ضایع ایده جک صویی و مواد غدائیسی دخی اولقدر آز اولوب قوراق هوالره طیانه بیلور .

ارباب زراعتىن بعضى دىكىمىزدىن اول قولايچە حق
طۇمۇق اىچون فدانلىك كوكىلىنى طوبراق سىدىك و حيوانات
افراغاتىندىن مخلوط بولاماج كى مخصوص مايما تە با تىرىلىنى توصىھ
ايدىرلر ايسەدە بىوک تىلالاردا اجراسى كوج و منفعى جزوئى
اولدىغىن ھروقت يايپىلە من فقط او زاق محللىرە كوتىرىلە جڭ و يا
كوندرىلە جڭ نازك فدانلىك كوكىلىنى يوقارىدە يازدىكىمىز كى
قى صولى كوبىرە يە با تىرمىق ھەحالىدە الزمىدر .

بىرde فدانلىك دىكىلە جىكى صرەدە كوزدىلىسى لازم او لان
نقطەنك بىرى دخى طوبزاق قازىلوب بىتۈرلە كى كونندە فدانلىرى
دىكىمكىدر زира يېقى قازىلى طوبراق بخار حاندە اطرافە خىلى
صو طاغىدرىكە بوصو يكى اڭ چوغۇنى فدانلىر يېراقلەلە اخذ
وجذب ايدىر و بوصو يېقى غرسىندىن طولايى فدانلىك ضايع
ايلە كى رطوبتىك يېرىنى طوتار .

تخانلىك ياصدقىلە مەمكىن سىرتكە سىركە اكلىدر زира پك صيق
اكيلى او لىسلر او زون اينجە وزىادە صولى او لوب ياصدقىن
چىقارىلوب بىدە تىلايە دىكىلىدىكى كى بىدنلىرى ضعيف اولدىغىن دىك
طورەمیوب ياتار بوزولور انك اىچون ياصدقىن آز فقط قوتلى
فدانلىر ايدىنلەك چوق لەن ضعيف فدانلىرە مالك او لىقىن او لادر .
اصول غرس — چىم ياخود فيدەلر اىكى اصول ايلە
دىكىلور بىرى صىبان دىكىرى ال ايلەدر صىبان ايلە دىكىلەن باشلىجە
يومىرى كوكلى مىلا پتاتە يە الماسى ياخود قولزا و لىخە كى
فدانلىدر .

اشبو خدمت يولنده کورملک ایچون ایشی بشقه بشقه
ایشجیله تقسیم ایمک لازمدر شوبله که ایشجیله برطاوی
چیملری یاصدقدن چیقارمچ برطاوی دخی ایحاب ایدن پرا.
قلرینی یولق و دیکر قسمی دیکیله جک ترالاره نفل ایمک و سائر.
لری دخی فدانلری کمال نزاکت ایله طوتوب صبان ایلرو کیدر
ایکن تعقیب ایدرک آچدینی اوک ایچنه یاترمقدارکه صبان کیرو
کلور ایکن طوبراق ایله صرسیله آنلری اورتر .

ال ایله دیکیله جکی وقت طوبراق او لا طوغريجه چیزیلوب
چیملر برمواں محمر ترلانک هرجهته نفل اولندقده ایشجیله
اللرنده کی صابی اکری او جی سیوری برقاشق ایله لازم او لان
دلیکلری آچوب چیملری ایچنه کومدکدن صوکره قازیفک
او جی ویا ال ویاخود ایاغیله طوبراغی صیقشدیر .

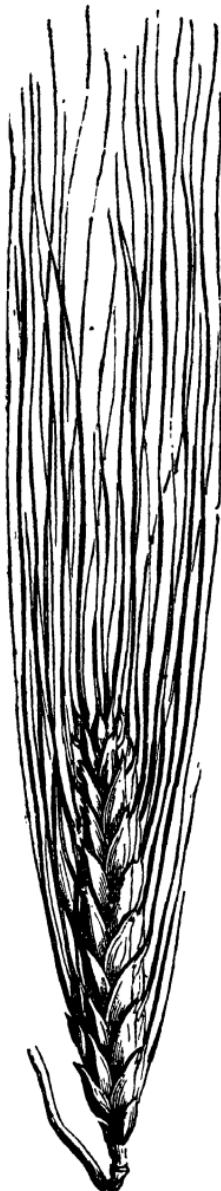
اکر مذکور چیملرک حین غرسنده کوک یاقه لری طوبرـا .
قدن طیشاروده قالور ایسه صیاق سوره میوب قورییه جنی
وعکسی حالنده یعنی درین کوملور ایسه یاغمور و چیک ایله
سریعاً چورییه جکی جهته یاقه لری طوبراق ایله برابر او له رق
دیکمک دقت ایدیله جک نقطه لردندر .

اونجی کتاب حبو بات زراعتی بیاننده در

انسان و حیوانک معیشتته مخصوص اولان نباتات دانه‌لرینه عموماً ذخیره و ترکه دینور بونلرک باشلیجه‌لری بوغدای چودار ارپه یولاف داری مصر پرنج عرب داریسی و قره بوغدايدز. بوغدای انسانک یرنجی غداسی اولدینی جمله‌نک معلومی اولدیندن اوژون اوزادی یه توصیفنه حاجت اولیوب بوکتابده يالکز اصول زرع و تیمارندن بحث اولنه جقدر.

برنجی فصل بوغدای

بوغدای وقتی بیلدیکمز پک اسکی زماندبرو معلوم مبارک برنبات اولوب دنیانک هر طرفه اکیلمکده اولدینی جهشله دورلو سبیلردن طولایی شکل و کیفیتی اولقدر دکشمیش و انواعی چوغالمشدرکه بوکونکی کون یوزلرجه نوعی صایارلر نوعنک کثرتی تشیخیصنی کو جلشدیردیک کبی بزرجه دخی جمله‌سنی بوراده صایوب تفصیله احتیاج و محبوریت اولدیندن و هر مملکتک اهل زراعتی بولندقلری یزلرده و جوارنده معروف اولنلری بزدن ایو بیلدکلرندن يالکز تقسیمات اساسیه‌سنی بیان ایله آکتاها ایدرز.

بوغدادی باشیجه ایکی
بیوک قسمه آیریلور برخیسی
قیچقسر چلاق بوغدادیدر
(شکل ۱۴۱) بوجنسه روم
ایلنده (قرقه) ارنابودلق
جهتنه (ساقه) بروسه
طرفلزنده (امام بوغدادی)
دیرلرکه چاتی ایله یعنی
اوزرنده بیکیر کردیرمکله
دانهسی قاوزندن آیریلور
دیکری قیچقلی (شکل ۱۴۲)
بوغدادیدرکه دانهلری انحق
دوکن ایله دوومکله قاوزندن
تفریق اولنور واق بشاق (شکل ۱۴۱)
قره بشاق ناملریله ایکی صویه آیریلوب
ایکیسیده قیش بوغدادایلندن صایلور
سرتی ویومشاغی اوولور .

قره بشاغلک دانهلری ایری رنکی
صاری و آق بشاغلک دانهلوی آز اوافقجه
و قرمزی یه مائل صاریدر .

ینه قیچقلی اولهرق یاز بوغدادی (شکل ۱۴۲)
نامیله برصوی بوغدادی دها واردکه ایلک بهار آکیلور دانهلری

اوافق رنکی قزلسی صاری اولور موسم مساعده ایدر ویرندن
خوشلانور ایسه بعضاً هر بوغدايند زياده همان چودار قدر
حاصلات ویرر روم ايلنده بره يکرمی ويرديکنى كورنلر
روايت ايديبور .

قزله بوغدائی همان قرقه يه يقين آز قىلچقلی ودانهلى
آق وقره بشاقدن اوافق وياز بوغدايند ايرىمجەدر بردە كۆپەلى
بوغدائی واردەكە رنکی آقچىل همان آق بشاق دانهسى قدر
اييريدراونى اوقدر اوژلى اولىز قىش بوغدايندن صاييلور غايت
منبت طوبراق ايستر .

اجنبى بوغدايلرندن اك معروف اولنلىرىنك دخى برقاچنى اتىدە
ذكى ايله آكتفا ايدرز .

بونلرده ايکى صوی اولوب برى قىلچقىسىز دىكىرى قىلچقىلىدەر
برنجى صوی (توسل) دنيلان قىش بوغدائی اولوب صاپى
ايىنچە پارلاق ايچى بوش بشاقلىرى اوزونجە درت كوشەلى
قىلچقىسىز دانهلىرى قىصە سiyorى ويومشاقدر اصلى سائىر بوغدايلر
كېيى معلوم دكىلدر بوجنس دانهسىنك اعلاالفنىن طولايى
پك مقبول اولدىيىشىن اك زياده زرع اولسان بوغدايلر دندر
برقاچ نوعى واردە .

محار بوغدائى . بشانى بياض صيق همان درت كوشەلى
دانهسى بياض مدور ويومشاقدر اورتە سرت آز رطوبتلى
طوبراقدىن محظوظ اولور .

ايتابىا بوغداينك بشانى بياض قىصە قىلچقلی دانهلىرى

یومشاق او زونجه رنکی صارمتاق بیاض پلک اعلا بوغدادیدر
قیدن زیاده خفیف طوپراقلی سور شدتلى قیشلدن قورقار.
طیغان بوغدادای . بشاغی براز دوزکونسز و دانه‌لری
ایریلی او فاقلی اینجه او زونجه رنکی باقر کی قرمزی در پلک
صوغوقلردن قورقار ایسه‌ده زیاده قوراقلره طیانور .

افقاس بوغدادای . بشاغی طونوق قرمزی او زون
دانه‌لری سیرک او زونجه قرمز متاق زیاده سرت و اغیردر پلک
ایرکن یتشدیکندن صوك بهارده آکیلور صوغوق یرلرده شدتلى
قیشلدن قورقار آق بشاقلی بر نوعی وارد .

اینچی صویک انواعی قیلچقلی دانه‌لری قاویزنه یا پیشقا
اولور فقط قارشو لقلی اولدیغندن هر مفصلی بیننده بشاغك
صاپی سیرکلاشور بو جنسده ایکی نوعدر .

بری ایری بوغدادای که بشاغی او زون اینجه و سنبله جکلری
سیرک و متوالی اولدیغندن بشاق صاپی اراضره چیلاق قالور
بونک بشاقلری یاقیلچیقسز ياخود قصه قیلچقلی در .

بونوع بوغدادایک دانه‌سی قاویزندن کوج ایرلدیغندن
اور و پاده سائز بوغدادایلدن از آکیلور فقط طوپراق انتخابنده
مشکلات کوسترمدیکی کی هم صوغوقلره و همده رطوبته
طیانور بونکله برابر فوق العاده صوغوق قیشلدن متاثر اولور
المانیا و اسویچره نک طاغلوق و صوغوق یرلرنده صوك بهارده
و بعض انواعی شباطده آکرل .

بونک برچوق نوعی وار ایسه‌ده اک مقبولی قیلچیقسز

قرمزی دانهلى بوجدايدركه هم رطوبته و همده صوغوقلره
طيانور اي و فشقين صالار يعني قرداشلانور اونى غايت كوزل
ويومشاقدر .

ديكري قيلچيقلى اوفاق بوجدايدر بشاغى قيلچيقلى ديك
طار پك ياصى هر بشاغى اي كى صره غايت صيق دانهلىدر بر نوع
قزلجه يە بىزىر .

بوجوغرى سائرينه نسبتله از حاصلات وير و اكرجه يولافه
بيله يراميان عادى وييانى طوبراقلرده يتشمامش او لسى كيمسه
اكمز ايدى فقط بولغورى وعشوره لىكى پك اعلاذر حاصلى
فقرا بوجدايدر .

قوئيه طرفاننده اسمنه عتمه ديرلى بر نوع بوجدايد واردركه
تماميله ادراك ايمكسزىن بىچوب دانهلىنى سود ايمچنده خاشلاقدن
صكره يايوب قوريدوب دوبك ايمچنده دووهرك كوزل بولغورا عمال
ايدرلر كه امثالى نادر و هر طرفده مشهور در .

قرقه يعني قيلچيسز بوجدايد دخى جنساً اي كى يە ايريلوب
برينه يومشاق ديكرينه سرت بوجدايد ديرلىر او لىكىن دانهلى
ديش اراسنده ازيلور رنى از چوق صارى قبوعى ايجه اونى
بياض حاصلى چوق و صوغوقلره متحملدر .

صوكره كينك دانهلى ديش ايله ازيلمز رنى طونوقدر
اور وپالىر بوندن كوزل بر نوع قوسقوس يياپارلر بونك يومشاق
بوجدايد قدر انواعى يوقدر .

اور وپاچفتىجىلىنىڭ اعتقادنجە قيلچيقلى و قيلچيسز بوجدايدلر

نوعلرینی هریرده و هر طوپراقده ابقا و محافظه ایده من طوپراغه
طیعت خصوصیه‌سی بونلرک نوعنی تغیره مقتدردر یعنی بر قاج سنه
متمادیاً خفیف بر طوپراقه آکیلان قیلچیقسز بوغدای تدریج ایله
قیلچیقلی اولدینی کی زنکین وقتی بر طوپراقه متمادیاً زرع
اولنان قیلچیقلی بوغدای دخی کیت کیده قیلچیقسز اولور .
قیلچیقلی بوغدایک دانه واونی قیلچیقسز بوغدايدن از در
قیلچیقلرندن طولایی صمانی دخی اوقدر ایودکل ایسه‌ده بوكا
مقابل دانه‌لری سائز بوغدايلرک مبتلا اولدقلری عتلردن سالم
اولوب بدلری دخی پك سرت اولدینگدن قیلچیقسز بوغدايلر
کی قولایلقله یاتز وکاله ایرمسیله برابر دانه‌لرینی سهولته
دوکمز

بناء عليه بوایکی جنسک انواعنی محافظه مطلوب ایسه
تغیر نوعنه مساعد اولیان بر طوپراقه امکی و عکسی حالتده
نوعی دکشمین محلردن بوغدای جلب ایله صیق صیق تحملر
دکشديرملیدر بوسوزمن خارجدن جلب اولنان تحملر حقنده
اولوب یوخسه الشقین یرلى تحملر ایچون دیه‌جکمز يوقدر
شوقدرکه بونلرک دخی طوپراقلری دکشديریلور ایسه شوحال
ینه واقع اولور .

امکنجیلر على العموم يوم شاق بوغدای دیکرینه ترجیح ایدرلر
چونکه بونک امکنی هم بیاض و همه‌ده خفیف اولور سرت
بوغدایک امکنی براز اسمرجه کورینور ایسه‌ده اندن دها
اگیر و زیاده پسله‌جیدر .

بوغدايىك سرت ويومشاق اولمىسى دخى طوبراغك طىمت خصوصىيەستە تابىدر يعنى يومناشق بوغدايى ياش وقى طوبرا. قىرده تدرىجىچ ايلە سرتلىشىور وسرت بوغدايىلر دخى خفيف طوبراقلىرىدە كىت كىدە يومناشادىقى روایت ايدىسۇرلار.

بوبوجدايىلر كىنلىرىنىڭ جنسلىرىنىڭ تېئير جنسلىرىنىڭ سېيت ويرىن طوبراقلىرىدە اراراصرە تەخملەرنى دەكشىدىرىمكە مەحافظە ئولنۇر. ياز بوجدايىلر ئىنگىزلىرىنىڭ صاپلارى قىصە بشاقلىرى علۇمۇم از دانەلى واز اونىلى اولىدىپىندىن طولالىي اوقدىر مقبول سايىلمىز ايسەدە صوك بەھار ايجون قازىلوب حاضر ايدىلەميان وقىشىن صو باسان طوبراقلىرىدە ايلەك بەھار زرعى پىك فائىدەلىدر بىردى صوك بەھار دە آكىلوب قىشكى شەدتىندىن بوزىلان مەحصول يېرىنە ياز بوجدايى كەمنىك دخى چوق فائىدەسى اولور.

ھەر مەلکىتىدە بوجدايى انواعىندىن بىر ياخود اىيكسى اتىخاب وزرع ايلە انلە اليشىلوب سائىز نواعلىرىنە اھىت ويرىلمىدىكى كورىلىلۈر كىرچە مەحصولىندىن فائىدە كورىنماڭ بوجدايى زرعدە دواام ايتىك مناسب ايسەدە دىكىر انواعنى تىجريه ايتامك دخى لايىق دەكلەر زىرا هنوز تىجريه اولغاڭماش بوجدايى انواعنىڭ زرعى عادت اولان بوجدايدىن دها ايو نتىجه ويرىملەرى مەختەمەلر بىحالدە ايدىلەجك تىجريه بەلر دخى شايد موافق كىنز ايسە زىيادە امك صرف ايدىلش اولماق ايجون كۆچك تىلارلاردا اجرا ايدىللىدىر فقط شۇزاسى خاطىردىن چىقىمسۇنگە صوغۇق يېلىك بوجدايى سىيچاق يېلىرىدە وصىچاق يېلىرىڭى صوغۇق محلەرلەدە ايو اوڭىز

تجربه ایدیله جک بوغدادیلرک یرلری اقلیمجه برابر ياخود برى
دیكىينه پك يقين او مليدير ،

اقليم — بوغدادیلک يتشدیکی یرلری تعداد ايله سوزى
اوزاتىقىن ايسه ممالک عثمانىيەنک روم ايلى جىتىدە كائىن بوسنه
وارنبىدلۇق وچار وبالقان طاغلىرى سلسەلريلە اناطولىدە كشىش
سپيان غرود محراب قارلى كۆستان آق بىك كول منصور طر .
بزون جوارندە قولان ڪومبىت ارجىش حسن وقره طاغ
وامثالى زروه لرنە دەتكىزدىن ۱۵۰۰ قولاج يوكسک یرلرندن
ماعدا انسان اسكان ايدە بىلان هر محلە بوغدائى يتشور دىر
ايىشك معلومات اىچۈن كفایت ايدىر فقط اك زىادە تېپىش اىلدىكى
و خوشلاندىيى یرلر وسطى منطقە مەتدەلە يعنى نە غايت صىجاق
ونەدە غايت صوغوق اولىيان ممالک اولىدىيى تجربه ايلە ثابتدر .
از جملە روم ايلىندە ادرنه سلانىك مناستراناطولىدە ايدىن اطە
قونىيە انقرە معمورە العزيز دياربكر سیواس ولايەتلەری وجوا .
رنە ڪوزل بوغدائى حاصل اولور بونلر كده اك منبت
وبركتلى محصول ويرن یرلری ادنە ايدىن ودھا سائز بعض
اووه و سخىرالدر بورالردن يلذى سمتلىرىنە طوغىرى اوزاقلە .
شدىقە دەتكىزدىن يوكسكلە چىقلەقە ويازىنک حرارتى از الدېقە
بالنسبة بوغدائى دخى از اولور .

اوروباده اسوچ نوروج مالكىنك قبلە جەتىندن ايلرودە
ودنيانك اورتەسىندن ۲۰۰۰ ارشوندۇن زىادە يوكسک طاغلەر دە
بوغدائى اولىز بىردى دنيانك اورتەسى كە خط استوى تختى

دینور غایت صیحاق یرلدر اورالره یاقلاشدجه بوغدادی کمالله
دانه باغلامق ایچون محتاج اولدینی رطوبتی بوله میه جفدن
حاصلات ویره من انک ایچوندر که مکسیقانک صیحاق یرلرنده
بوغدادی یالکر یشیلکی ایچون زرع ایدرلر .

نوبت زرعی — بوغدادی دیکرلرندن زیاده بعض نباتاتدن
صوکره آمک ایودر سبی دخی نباتات مذکوره نک محصولی
الندقدن صوکره طپراگل بولندینی حال و کیفیدر انک ایچون
کیچ یتشور دیکر بر محصولدن صوکره بوغدادی زرعی موافق
اولز چونکه طپرااغی قازوب تسویه ایتمکه وقت قالمز او حالده
یعنی بویله کیچ یتشور محصولدن صوکره آکیلور ایسه طپراگل
یوزنده بر چوق تزک پارچه لری قاله جفدن قیشین یاغمور وقار
ایله او توروب بوغدادی کوکلرینی ساکن و قتلرده صیقار ضعیفلند.
یرر بو حال آکنزا پاخبار و صوک ترفنه پتاته ومصردن صوکره
آکیلان بوغدايلرده و قوعه کلور بوغدادی زرعنده اول طپرااغی
ایوجه اینجلتدکدن صوکره براز او تورمق ایچون بر مدتہ محتا.
جدرکه او مدتی الده ایتمکه وقت لازمدر .

بوغدادی بر طاقم یراماز او تلرک ظهورینه پک مستعد
اولدینی جهته بر ترلایه بر قاج دفعه صره ایله یاخود بوغدادی
ایله همجنس اولان یعنی ییانی او تلر یتشدیرن دیکر بر محصولدن
صوکره آکاملیدر زیرا ییانی او تلرک او لکی محصول زمانندن
قلان تخم یاخود طپراق آلتده اکنه او زانان کوکلری بوغدادی
آکیلديکی سنه چوغاله رق محصولی سکته دار ایدر بوندن بشقه

مقدمک تر که آکنی طوراگه بونغدادی بسیان معدنی
طوزلرک بر جوغنی اخذ و صرف ایتش او له جفندن اندن صوکره
آکلان بونغدادی ایوجه بسیله من .

کوبره لر دخی طوراگه بر چوق نباتات مضره تحملی
ترک ایده جکندن بونغدادی اسکیدن کوبره لی یاخود اولکی
محصولدن بقیه قالمش کوبره لی اولوبده پک از کوبره یه محتاج
اولان تر لالره زرع ایدلیدر .

نوبت زرع کتابنده موقع واقیمه کوره تعین و تفصیل
ایلدیکمن احوال عمومیه بی نظر دقتان ایرمامق شرطیله بونغدادی
هر حالده اشاغیده ذکر ایده جکمن محصول عقینده زرع ایتمک
مناسبدر ایو یتشمش وایرکن بوزولوب سوریلش یونجه واولیا
اوئی طبیعی چایر یازین بوزولوب سوریلش قبا یونجه کوبره لمنش
ویشیل ایکن بیچلمش بذلیه بورچاق کذک کوبره لمنش یری
چاپه لمنش بقله حق ترقنده مصر و بتاهه تر لالری واژدن بر سنه
دیکندریلش فقط شو مدت ظرفنده بر قاج کره سوریلوب
تیز لمنش نطلسردر فقط بونغدادی زرعیچون نطلسر غایت کوج
اینجلور طوراقلر ایله سینین یراما ز نباتات کوکلری بولسان
تر لالر حقنده یاپیلور .

بعض چیتچیلر قوتلی طوراقلرده قیش بونغدادی زرعیچون
ولا بقله ویاز بونغدادیلر یچون لخته و خالص طوراقلرده بونغدادی
ایچون ابتدا یونجه و خفیف طوراقلرده یونجه یرینه آجی بقله
یاخود مصر بقله سی زرع ایدرلر بعضیلری دخی ولا قولزا

ا کیلو بده سوکر بوغداي زرع ايديلور ايسه کوزل و برکتلى
بوغداي آنور ديرلر .

طويراق — کيلى ڪيرچلى قوملى صوانلى و کسمه
طويراقلرده فقط لا يقىلە كويره لندىكى حالدە ايو و کوزل بوغداي
يتشدىكى كورلىشىر شوقدركە بولندىينى اقليمك احوالى کوزد .
مليدىر خالص طويراقلر بوغداي ايچون اك مناسب طويراق
ايسيده بوغداي زرعى يالكز بونلە منحصر اولىوب سائىر
طويراقلرده دخى کوزل يتشور بوغداي صاپلىرى بشاق
باغلايتىجە قدر چوق ياش اوپىرەرق فقط ازجه رطوبتلى
طويراقلردن محظوظ اوپور .

طويراقدە الويره جىك قدر رطوبت بولندىينى زمان
بوغداي صاپلىرى بىلىمكىن قالور لا يقىلە بشاق باغلايەمن
بالعکس چوق اوپور ايسه صاپ و پيراقلىرى قوتە كىدوب
يعنى دانەلرى بىلىمچىك غدaiي اخذ و صرف ايدوب بشاغە
بر شى براقز انك ايچوندركە قوتلى طويراقلرە زرع اولنان
قيش بوغداينىك كوكلىرى چوق ياغمورلى سنه لرده چورر ياخود
پك كىچ بشاغە كلور .

چوق ياغمور دوشن يرلرده کيلى ياغلى طويراقلرە بوغداي
زرعى مناسب اوپىدىينى كې قوراق مملكتىلرده قوتلى و چوق
كيرچلى طويراقلرە دخى موافق كلز مكرسەكە از التىدەكى
طويراق صوئى سورىمىھ جق درجه دە قى طويراق اوله از
رطوبتلى مملكتىلرده ايسه بوطويراق بوغداي زرعنە پك ايو

کلور بالعکس صیحاق و قوراق یرلرده سرت طوپراقله اکیلور
زیرا سرت طوپراقله الدینی رطوبتی خیلی زمان طوتوب
ضایع ایغز .

غايت رطوبتی مملکتلرده دخی صولی سهولته صورار
خفیف طوپراقله ترجیح اوئل سور بونلری کوز اوکنه المقاله
برابر کوزل واعلا بوغدای المنسنی يالگز طوپراقده لزومی
قدر رطوبت بولنسنے منحصر طوقق لازمکلمز دیکر بسله بھی
مواد معدنیه دن بشقه بوغدايك كندوسنده کيرج مادهسى
اولدیغیچون طوپراقده کيرج دخی بولندرلىسى اقتضا ایدرلزومی
قدر کيرجىز طوپراقدن هرنە قدر رطوبت دخی اولسه
طولغۇن بشاق التەمن .

برده طوپراق قازمه بختده دخی تفضیل اوئلدىنی و جهله
طوپراغى لايقىلە قازوب الت اوست اىتمە نك دخی بوغدای
صاب وبشاقلىرىنىڭ لايقىلە يائىمسنە پك چوق دخلی واردە
ايوجه دىرين قازيلوب کوزلجه تسویه اولىيان خفیف طوپراقلرده
کوكلر درينه کىدەمیوب يوزدە قالە جقلرندن اوزو نېھە برقوارغە
تصادف ايدر ايسە بیومكىن قالور و آكتىيا بشاقلىرى تمامىلە
يائىمىزدىن قورر .

قوتلی طوپراقلر دخی ايوجه سورىلوب تسویه اوئلدىقدە
کوزل حاصلات وىرە بىلور ايسەدە هر حالدە خالص طوپراقلر
سهولته سورىلوب تسویه اوئلدىقدن بشقه اورتە يوغۇن اولوپ
صویی و حرارتى كاف درجهده توفيق ايلدىكىندن بوغدايى ساڭر

طوبراقلردن دها اعلا یتشدیر و برستلى حاصلات وير .
طوبراغك تسويه واستحضارى — بوغدائى ترالارينك
طوبراقلى ايرى ايرى تزك حالتى براقيلور ايسه فنادر غايت
ايچىسى دخى طوكىن متضرر او له جىندىن طوبراق او رته حالى
ايچىدىلوب فتا ويرامن او تلى دفع ايمك لازمىدرايچابنه كوره
مردانه و سوركى استعمالى بومقصده مبنيدر .

برده طوبراغى ايلك اول درينجه سورمك ايدوركىچە
بوغدائى كوكلىچون ۲۰ — ۲۵ پارمق درينلەك كاف ايسەدە
داڭا كوكلى طوبراغك درينلەكتە كوره او زاندىجىندىن كوكلى درين
كىتىدە كە يوزدەكى صاپلرى دخى بويلى اولور نىسلرى ايکى كە
سورمك كفایت ايتىز برقاج كە سورىلى وھر سنه اويانور فا
ویرامن او تلى چىقارىلوب دفع ايدىلىدىر .

دىكىنلىرىيەجك طوبراقلى مخصوصى ئىدىغى انده بىنچى
دفعە كۈك چاپەسەلە اوڭ طرفىدىن ۱۰ پارمق و كوز
صوڭىنده دفعە يان جەتىدىن ۲۵ پارمق قدر صبان ايلە سورىلور
ايلك بهار يىباني او تلى چىمنلىكى وقت الـ مخصوصە ايلە
دفعە ۱۰ پارمق قازىلوب بعده يان طرفىدىن سوركى چىلىور
اغستوس ياخود ايلول كىنچە يېكىدىن ۱۶ پارمق درين سورىلوب
اوزرنىدە ايچابنه كوره سوركى و مردانه كىزدىرىلور اندىن صوڭرە
نه وقت آكىلەجك ايسه آكمىزدىن اول خەفيچە ۸ پارمق قدر صوڭ
دفعە او له رق سورىلوب برسوركى دها چىكىلەرك تەنم آكىلور .
نوبت زرع خصوصىنده ترالارك تسويه سنه كىنچە بوغدائى

اکر بوزیله جق یونجه و یا چایرلگه آکیله جک ایسه او لا یونجه
و چایرلر بیچاره کدن صوکره بر نجی دفعه اوله رق یوزدن
از درین سوریلوب او تلر ایوجه قوریده کدن صوکره یبانی
کوکلر چیقارملق ایچون بردفعه دها سوریلور ویا ز ایچنده یبانی
او تلر ک تکرار ظهورینه کوره برا یک دفعه دها قازیلور ایلک
دفعه سیکه آز درین سوریلیور کوک چیقاره جق کوک چاپه سیله
سوریلوب ایکنچیسی صبان ایله ۱۶ پارمک درین قازیلور تخم امکزدن
اول کوک چاپه سیله صوک دفعه اوله رق بر کره دها خفیفجه سوریلوب
ایش بتوریلور.

عادی و بورچاق یونجه سی اچه لرنده ایکی صبان کافیدر بر نجیسی
ایکنچی بیچمن براز صوکره ۶ پارمک درین سوریلوب در عقب
ایلک صبانک حذاسیله ایکنچی دفعه فقط ایکی قات درین
سوریلور که شو حالده صبان اولکلری ۱۸ پارمک درین اولور
بو ایکنچی صباندن صوکره بر سورکی و بر مردانه کر دیریلور
تخم آکیله جکی وقت کوک چاپه سیله بر دفعه دها قازیلوب تخم
آکیلدکدن صوکره بر دوز سورکی و ایچابنه کوره مردانه چکیلور.
بو عملیات بریاخود ایکی سنده ک عادی و بورچاق یونجه سیچون
اولوب یبانی او ت قاریشق اسکی یونجه لق ایچون طبیعی چایرلر
حقنده یوقاریده تعريف ایلدیکمز عملیات کمال دقت ایله اجرا
اولنور.

کو برمه لی و چاپه لی بله و مصر تر لالرینک محسولی آندقدن
صوکره قوتلیجه سورکی سوریلوب تر لاستنک یوزی دوزلدیلور

بعده صبان وينه سورکي چكيلوب وقوتليجه برده مردانه
کزديريلوب بونغدای آکيله رک او زری سورکي ايله قباديلور .
بله وسأره کي يشيل او تلر بچيلديك زمان تراسى
سوريلوب صوکره او زرينه کوك چاپهسي چكيله رک تخم زمانه
قدر طويراق تيز طوتيلور وقوتلى متعدد تيمور پولق ايله
سورلدکدن صوکره تخم آکيلوب او زرنده دوز سورکي ومردانه
کزديريلور .

ياز بونغدايلرينه كلنجه اولكى محصول الندقدن صوکره
خفيفجه سوريلوب او زرنده سورکي کزديريلور صوکره قيشدين
اول درينجه سوريلوب ايلك بهارده يعنى زرعى زماننده متعدد
تيموري صبان ايله بربدها سوريلوب تخم زرع اولندقدن صوکره
دوز سورکي ومردانه ايله او زری او رتيلور بونجىمىزده مردانه
استعمالى خفيف طويراقلىر مخصوص اولدىغىنە دقت كركىدر
زيرا خفيف طويراقلىرى او تورتىق ايچون مردانه استعمالى
ضرورىدر .

مصلح وکبرەلر — بونغدای ترلاارينىك طويراقلىرىنى
اصلاح ايدن موادك اك ايوسى كيرجدر كيرج استعمال اولنان
يرلرده بونغدايلر تدرىجياً اصلاح اولندىغى يعنى صابلرى او زون
 بشاقلى طولى وايرى اولدىغى كورىلشدەر .

بونغدايلك تركيب كيميوسى بىلنور ايسه نە مقولە و نە مقدار
كوبره ويرلىسى معلوم اولەجىندىن آنكايچون موسىو بوسنفوڭ
تحليل جدولى بورايمى درج ايلدك .

	دانه	صهان	یکون
کومور	۴۶,۱۰	۹۶,۹۶	۱۴۳,۰۶
مولد الماء	۵,۸۰	۱۰,۶۸	۱۶,۴۸
مولد الحوضه	۴۳,۴۰	۷۶,۵۸	۱۱۹,۹۸
آزوت	۲,۲۹	۰,۷۰	۲,۹۹
حامض کبریتی	۰,۰۲	۰,۱۴	۰,۱۶
حامض فوسفوری	۱,۱۴	۰,۴۴	۱,۵۸
قلور	اثار	۰,۰۸	۰,۰۸
کیرج	۰,۰۷	۱,۱۸	۱,۲۵
ماگنزیا	۰,۳۹	۰,۶۸	۱,۰۷
پوتاس	۰,۷۲	۱,۲۸	۲,۰۰
سوده	اثار	۰,۰۴	۰,۰۴
صوان (سلیس)	۰,۰۳	۹,۴۲	۹,۴۵
حدید و شاب	۰,۰۰	۰,۱۴	۰,۱۴
ضاياعات	<u>»</u>	<u>»</u>	<u>۱,۷۲</u>
			<u>۳۰۰,۰۰</u>

جدول مذکوردن اکلاشلیدینه کوره بوغدا يك ترکيانتنه مواد معديه دن سليس پوتاس حامض فوسفوری کيرج و ماگنزيا چوچه اولدي یندن بوغداي زراعت او لسه حق طوبراقده دخني مواد مذکوره نك چوچه بولنديرلىسى ايجاب ايدر شو حاله نظراً بوغداي ترالالرينىك طوبراقلىنى ايده جىك اك ايوا مصلاحلر مارن کيرج كېيك توزى جا

کولی و کوبره‌لردن قره صیغیر و کوکرچین کوبره‌لریله جبره
و کوسبه‌لردر .

علی‌العموم صنان ایله قاریشق یتاق کوبره‌لری دخنی ایو
کلور ایسده بوغدايه الوره‌جك قدر فوسفور کيرج وماگنزيا
ویره‌ميه‌جکندن اشبو یتاق کوبره‌لرینه یوقاریده ذکر اولنان
کوبره‌لردن دخنی علاوه ایتمک لازمکلور .

بوغدايك نوبت زرعنه‌دنه قبول اولنه‌حق اك ایواصول اولا
یونجه یاخود چاپه‌یه محتاج اولان یومرسی کوکلی نباتات آکيلوب
بعده بوغداي زرع ایتمکدر چونکه بوغدايدن اول آکيله‌جك
اولان یونجه یاخود یومرسی کوکلی نباتاتك حين زراعته‌ند
چوچه‌کوبره ویریله‌جكی جهله‌صوکره‌دن زرع اولنان بوغداي
اولکی کوبره‌دن استفاده ایده‌جکندن تکرار کوبره اعطاسنه
حاجت قالمز و همده بوغدايك حين زرعنه‌دنه کوبره اعطاسی
ایو دکلدر چونکه یکی کوبره‌دن برچوق ییبانی اوت ظهور
ایدوب صابلری اضرار ایدر اما بوغدايدن ایول آکيلان یومرسی
کوکلی نباتاته چوچه‌کوبره ویریلوبده محصول ادرالک ایدنجه
قدر صيقجه صيقجه چاپه‌لوب ییبانی اوتلر دفع ایديلور ايسه
اندن صوکره آکيلان بوغداي کوزل یتشور .

بونکله برابر بوغداي چيملنده‌دن صوکره اسکی کوبره‌سنه
علاوه بر مقدار توز کوبره ویريلور ايسه دها اعلا اولور
يالکن شوراسنه‌دقت کر کدرکه ویريله‌جك توز کوبره بوغدايدن
اول زرع اولنان نباتاتك طوبراقدن اك زياده اخذ ايلديکي

مواد نه ایسه انك یریني طولدره حق اينجه کوبره اولسوں مثلا اوچه پتاهه آکيلمش ایسه پتاهه طوپراقدن برمقدار پوتاس المش اوله جنی جهله صوکرهدن ويريله جك اينجه کوبره مواد املاحیه حاوی اولان زنکین مخلوط کوبره جبره کوکرچین وقوش ترسی اوجاق قوروئی وباشلیجه کول کی کوبره ومصلحا تدن عبارت او مليیدر .

اشبو کوبره لر بوغدايدن اول ذاتاً ويرلشن اولان کوبره لره ياردم ايجون ويريله جکی جهله مقداری از اوله جفدن طوپراقلرک صوی چکلدکدن یعنی چامور حاندن قورتلقدن صوکره مارت ايجنده بوغدايلرک اوزرینه صاصيلور اکر قيشين ياغمورلردن اول ويريلور ایسه اريوب بيهوده يره ضایع اولور .

بو وجهله بوغدايلره اعطا اولنان اينجه کوبره لر آکثريا وبابخصوص خفيف طوپراقلرده قيشدن متضرر اولان ويأخذو تخم آکيلديکي زمان کافیجه کوبره لنیان بوغدايلر حقنده فائده سی کوريلور .

اوج سنه لک نوبت زرudedه کوبره يی على السويه نطس يالپلديني زمان ويرلر زيرا آکين ترلا لاريته چوق کوبره ويريلور ياخود آکيله جکی صرهده اعطا اولنور ایسه صابلر قوته کيدوب بشاقلرده دانه از اولور واکثريا ياتار انك ايجون بوغدايه کوبره يی هم از ويرملی وهمده قيشدن اول ايلك حفرده طوپراغه کومليدر قيلجيقلی بوغدايلر ایسه عادي قيلجيقسز

بوغْدایدن دها از کوبره خرج ایده جگنده انک قدر کوبره ایستمزه.
بر کیله بوغدای حاصلاتنک طوبراقدن اخذ و صرف
ایلديکي الاک ايوا کوبره نك مقدارى ۶۲۲ قيه به وارر(۰).
هر کیله ۸۰ اوقه واورته حساب ايله هر جريبه ۲۰
کیله فرض ايدر ايسه ک حاصلاتنک مقدارى ۱۶۰۰ و صمانى
۴۰۰۰ ک يکونى ۵۶۰۰ اوقه يه و صرف ايلديکي کوبره دخى
۱۱۱۹۶ قيه بالغ اولور شوحالده بوغدايک ۱۰۰ قسم دانه
وصمانى طوبراقدن ۲۰۰ قيه کوبره المش اولور.

شو حسابه باقليور ايسه کوبره ويرليسان بر ترلادن هرسنه
حاصلاتك اخذ و صرف ايلديکي مواد انباتيهدن طولايی از
وقت ايچنده طوبراق قوتدن دوشەجكى جهتلە تخم اکيە جك
طوبراقلە لزومى درجه ده کوبره ومصلحات اعطاسى هر حالده
ضروري اولدىنى اكلاشيلور.

واقعا اطنه سورىه ولايتلىرى داخلنده روم ايلى
واناطوليئك مختلف بعض يرلرنده اوبله منبت مخصوصدار اراضى
واردرکه کوبره استعمال ايمكىسىن بىر ۱۵ - ۲۰ حاصلات
ويردىكى کوريليلور فقط سنه لرك يكدىكىرنى متاعقب حاصلاتى
بر رادده دوام ايقيوب كىت كىدە طوبراغك قوه انباتىسى
از الەرق حاصلاتى دخى اونسبتىه اكسيليلور وشۇ

---

(۰) الاک ايوا کوبره ديدىكمز ايواوت ويشيل مخصوصلات ويومرى
کوكلى نباتات ايله بىلسان حيوانلرک از صمانى يتاق فشقيليله قار يشق
ولاقل ايلى اوچ اى تمايمىلە يانش کوبولىيدىر.

اكسىكلك اراسىنده اولكى نسبتىدە بىردىعه حاصلات الندىيى
بعض يىلرده وقوع بولىور ايسەدە بونلر سنه سىنك فوق العاده
مساعدە سنه محمول ويرانىدە دفینە بولق كې ئۇمۇرات نو عندىن
اولوب يوخسە بىرىشىئىك نەقصانى يىرىنە قۇنلىمدىقچە اسکى
موازنە سنى بولەمە جىنى فنا مثبت اولدىيى كې بىر طۇپراقدن
محصولك اخذ و صرف ايلدىكى قوە انباتىيە يعنى كوبىرە
طۇپراغە اعادە اوللىمدىقچە اولكى حاصلاتى ويرەمە جىكى شەھە سزدر.
كىرچە طۇپراڭى نىتسس ايدوب قازوب سوروب هوانك
تائىرىنە ترك ايمكىلە دىخى اعادە قوت ايدەجىكى انكار اولمىزاز
ايسەدە بوش براقىلان سەنلەرىدە اولكى حاصلات ايلە موازنە
ايلدىكىمزرە مقدارى خىلى تىزلى ايدەجىكى دركاردە.

بىختىز طۇپراڭى خالى براقىيوب هىرسە زىرع ايلە يوزىندىن تىمع
ايمك مركزى نە دائەر اولدىيىغىدىن تىلا لارىنى هى سە منبىت حالدە
طۇمۇق اىستيانلار حاصلاتك طۇپراقدن اخذ و صرف ايلدىكى
كوبىرە يى طۇپراگە اعادە يە مەمبۇردر.

تىنم اتخابى — بوخصوصىدە كۈزدىلەجك درت نىقطە
واردر ۱. دانەلرك يېشىكىنلىكى واغىرلىنى ۲. ايرىلىكى ۳. اسکى
ويا يىكى اوملۇرى ۴. اراصرە تىخىلرك دكشىدىرىلىسىنەكى فائىدە.
بوغىدai دانەسى قاوزىندىن چىقىزدىن برقاج كون اول
اكمكە كلورحتى بشاعى يىشىتراق اىكىن بىلە آكىلە بىلور ايسەدە بۆ كې
تازە دانەلر ايوجە يايىنە مەدقىل يچون فدانلىرى غایت ضعيف اولور
انك اىچجون دانەلرك كەلەلە ادراك اىتملىنى بىكلەك لازىمەر.

ارباب زراعت تخم ایچون اک ایری دانه‌لری سجمکی و بعضی‌سی بوایریلک اهمیتی اولمده‌نی درمیان ایدیورلر دفعاتله ایدیلان تجربه‌لردن اکلاشلمشدکه اوافق تخلر تامیله ادراک ایتدیگه ایری تخلردن قوتلی فدانلر یتشدیریبور بوندن طولایی دانه‌لرک اوافق وایری اولمدوینه باقیوب یالکز بروشق اولان و دوزکون اولیان دانه‌لر آکیلمز.

تخلک یک واسکی اولسنه کلنجه تخم نه قدر اسکی ایسه اوقدر کیچ چیملور و فدانلری اونسبتده قوتسر اولور زیرا اسکی تخلر اسکیدکنک درجه‌سنہ کوره صوینی ضایع ایتمش اوله جقلرندن طوپراغک رطوبتندن یومشاپیوب چیملنمک ایچون وقت ایستبرده اسکی تخلر قوئه انباتیه‌لرینک برچوغنی غائب ایدر بو سبیدن او توریدرکه طوپراغه دوشن یکی دانه‌لر درعقب چیملندیکی حالده برقاچ کون صوکره آکیلانلر اوقدر چابوق چیملنمز زرع ایچون اک یکی تخلری یاخود کچن سنہ حصاد اولنان دانه‌لری اختاب ایمک کرکدر.

تخلرک قوئه انباتیه‌لرینک دواھی اصول محافظه‌سنہ کوره مختلفدر دانه‌لرنے غایت قوری و نهده چوق نملی و قرانلق اولیان و بر دوزی یه ۱۲ درجه صیحاق بولنان بر محلده ایجه طبقه‌کی یاپیلوب حفظ اولور ایسه ایکی سنہ صوکره دفعه و کاملاً چیملور حالبوکه اوچنجی سنده برچوغنی چیملنمز دردنجی سنہ ایسه بتون بتون قوئه انباتیه‌دن قالور.

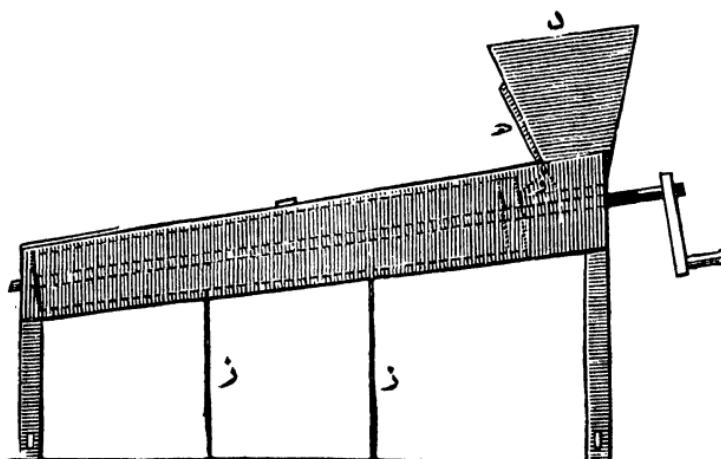
تخلرک چیملنوب چیملنمیه‌جکنده شبهه اولنور ایسه شو

يولده تجربه اينديلور : ياريسنه قدر صو طولی برکاسه يه برتبطه
پاموق و آنک او زرينه تجربه اولنه جق دانه لر وضع اولندقدن
صوکره کاسه ۲۰ - ۲۵ درجه صبحاق بريه قولنلي ینده
ایو دانه لر حيکميوب چابوق چيملنور اول وقت چيملنان تخلل ايله
چيملنانيان ناري صايهدرق تخلل مقدارني اکا کوره تعين ايتليلدر.
بعض چفتجيبل ارا صره تخللني دکشديررلر يعني بر ايکي
سنہ کندو تخللني اکدکدن صوکره آز چوق او زاق محللر دن
يکي تخم کتور دوب استعمال ايدرلر بونلرک زرع ايتدکلري تخي
ارا صره دکشديرملري نوعني تغييردن محافظه ايسه باس يوقدر
ارباب فن تخم دکشديرمك اصولنك فائده ومضرتی حفنه بر چوق
مباحثلر ايتدکدن صوکره نهایت توصيه اولنور بر اصول
اولمديغى اکلام شلدر در في الواقع طوراً واقليمك طبعت
خصوصيسي موافق اولديغى اقليم بوغدايلر ينك بعضيسنه حسن
تاڭير ايدر بوراسي تسلیم اولنور فقط كيده جنسنى دکشديرن
بوغدايلك جنسنى محافظه ايجون آرا صره اصل يرندن تخم
كتور تملک لازم در .

بوايکي مقصد دن بشقه تخم دکشديرمك و خصوصيشه
او زاق يرلدن جلب ايتمك يالكز فالدنسز دكل ضروري
دنجي اوله بيلور اقليم و طبعت مختلف يرلرک مثلاً اطنه نك
بوغدايى مناستره و سلانىككى قونىييه موافق كنز زيرا ايديله جك
مصرف دن بشقه ويره جكى حاصلات رنجبرك کندو تخيمله آلاجىنى
محصول دن دها اشاغى اولور .

تخم اتخابنک الا قولای وامنیتیسی اوراق وقنده ترلادمکی دمت بشاقلنندن انهمه تعیر اولنور بیاض وآلتون صاریسی کبی قاوزلی بشاقلری کسوب ایریجه خرمان ایدرک تیز قالبوردن چکور. مکدر بویله بشاقلرک دانه‌لری یوارلاق دیشه طیانور و تخته اوز. رینه آتینجه سس چیقارر اعلا و پیشکندر.

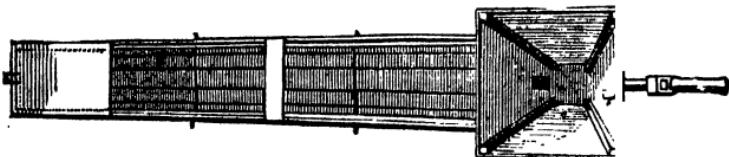
تمخلرک ترتیب واستحضاری — تمخلق بوغدادی ایکی صورتاه استحضار ایدرلرکه بری قالبورله دیکری کیر جلمه در قالبوردن مقصد ایچنده بولنان یبانی تمخلری واوافق ضعیف ولایقیله یاپنه‌مامش دانه‌لری آییر مقدر اکرچه خرماندن صوکره قالبور طولا بلریدن چکورملکله بر درجه‌یه قدر تعظیر قابل ایسه‌ده بوقالبور صرف و خرج اولنمه‌جق بوغدادیه مخصوص اولوب تمخلقلری ایسه تکرار قالبورلوق لازم‌در.

(شکل ۱۴۳)

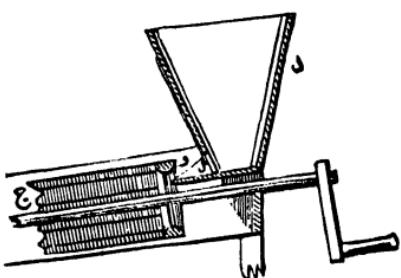
بوخصوص ایچون اوروپاده استعمال اولسان قالبورلرک.

بری (شکل ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵) شکلرده کوستریلان قالبوردرکه باشليجه تلدن معمول واسطوانی الشكل بربوریدن - ج - عبارتدر تلك آرالقلرى قالبورك تكنه سنه متصل - ا - نقطه سندن

(شکل ۱۴۴)

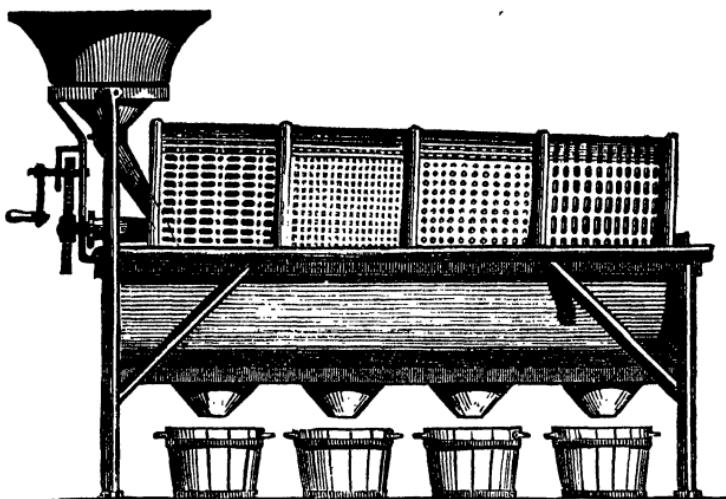
باشلايهرق كيدجكه زياده ببورينك چورهسى دخى ينه او طوغريقدە ايلىولدجكە كوجلور بوقالبور اغا جدن معمول درت اياقلى فقط آكريجە بر تخته او زرينه قونيلوب ايقلانە جق بوغداي اولا - ه - قالبورك - د - تكنه سنه قونوب آلت قطعه سندە بولنان - ل - دليكە بنيشك - و - اولو قدن كجه رك قالبوره و ببورينك محوري تحريرك اولنهرق چويرلدجكە ييانى واوفاق تخلنر قالبورك برنجي تلندن و دها قالينلىرى اورتە سندن طيشارى چيقوب اك زياده آغيرلىرى قالبورك نهايىته واصل اولور .

(شکل ۱۴۵)

اشبو مختلف جسامتىدە اولان دانەلر ايلى پردهلر واسطه سيله برى برينه قارشىيوب ايرى ايرى يره دوكلور اوافق دانەلر دخى ايوچە چيملنە جك جهتلە تكنە يه اك يقين بولمەدن دخى تخم آنه بيلور

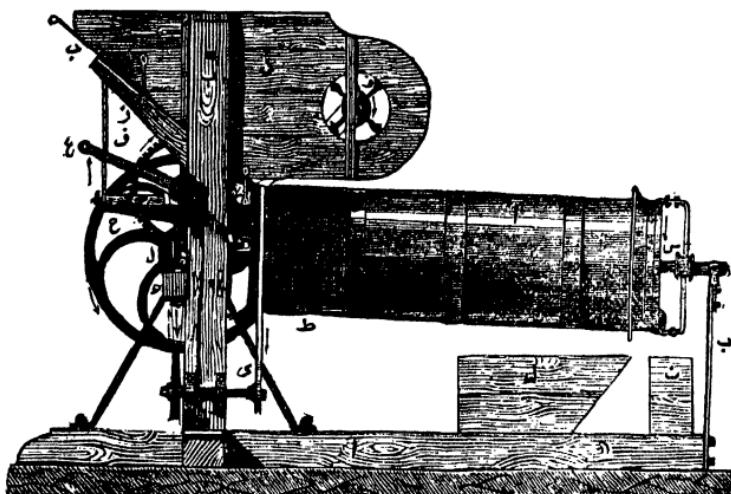
اشبو قالبور زیاده سریع و استعمالی سهیل اولدیفندن بر چو جق ساعتنه ۳ کیله بوغدای تیزیز آییر فیئاتی ۱۲۰ غروشدر ذکر اولنان قالبورلرک دیکری موسیو (پرنوله) نک ایجاد ایلدیکی دها مکمل بوریسی درت بولمه یه ایرلش قالبور اولوب هر بولمه نک تلن دلیکلری ایریلی اوافقی اولدینی جهته دانه‌لری درت بوي اوزرینه بشقه بشقه قابلره تقسیم ایدر (شکل ۱۴۶) و دانه‌لرک ایچنده بولنان اوافق طاشلری دخنی قالبورک آلت اوچندن چیقاروب یره دوکر.

(شکل ۱۴۶)

فقط بوقالبور طولا بلینک اک ایو و مکمل فرانسه‌ده لیون دکرمان‌جیلرندن موسیو (واشو) نک اختراعی اولان آیقلایی‌سی‌جی قالبوردر (شکل ۱۴۷) بوقالبور اولا دانه‌لری صاوروب قاوز کبی خیف شیلردن ثانیاً اوافق طاش طوبراق ودها آغیر

سنهردن تفريقي ايدر ثالثاً بوغداي قالبورليوب اوافق دانه‌لر
ايله برابر دليجه يولاف وسائر اجنبى تمحلى آير رابعاً بوغداي
آيقلار يعني آنی يوارلاق دانه‌لدن واافق وچاقيل طاشلرندن
حاصلى بوغداي دانه‌سى جسامتنده بولنان طوبراق وطاشلردن تيزلر

(شکل ۱۴۷)

بو قالبورك فيئاتي بويىنه كىرده ۹۰۰ - ۳۶۰۰ غروشه
قدىدردر ۱۴ ياشنده برقچوقق ايله ۱۲ ساعته ۸ - ۱۰ كيله
بوغداي تيزيليان ۲ بچق آرسون بويلىسى ۹۰۰ غروشه آنور
بونك ايله يالكز بوغداي دكل آرپه چودار يولاف نخود
ومرجىك كېي تمحلى دخى تيزلىنور .

تمحلى يوقاريده تعريف ايلدىكىمز وجىله كوزلجه قالبوردن
چورىدىن صوڭره سىرجلرلر بوكاده سبب دانه‌لرك يوزنده
بولنان دىكىمى كوجىك توز ولكلرى دفع ايدوب دانه‌لرى تطهير

اینکدر اکر بوتوز ولکلر دانه اوزرنده قالور ایسه مخصوصی
چورکلک ویانی قره علتلينه دوچار ایدر.

تحملری کيرجلمه نك بر جوق اصوللری واردر بعض يرلرده
اريديلسش کوز طاشی وصولی زاج یاغی وبوتاس وبونله بکز
بر طاق شيل استعمال ايدرلر فقط عموماً الك تأثیرلى و آزمصر فليسی كير.
جدرکه ايکي صورتلە يايپلور برى سرچە و ديكىرى طالدىرمە طريقيدر.
سرچە يىشويلاه اجراء ايدرلر: كيرجي دووب دوولوب اون كې توز
ايدرک تحملرک اوزرینه يايقدن صو كره كيرجي سوكديره جك و بولا.
ماجه تحويل ايده جك درجه ده اوزرینه صودو كيلوب قارشدىريلور.
طالدىرمە طريقيده كيرجي بولا ماجلاتىجە قدر صوده اريتىدكدن
صو كره دانه لرى ايچنە آتوب و هر برى كيرجلنتىجە قدر بر قاج
ساعت قارشدىريلوب صو كره چيقاريلور ٥٠ كىله تحنم ايچون
٤٢ اوچلچك صوده اريديلسش ٥٠ قىه كيرج كافيدر.

علتلى تحملر ايچون بو كې عملياتك فائدهسى تىجريه ايله اثبات
اولنىشدر شويلاه كوز طاشی و دكىر طوزى و صودن عبارت
بر مخلوط مایع ايچنده ايکي ساعت براقلمش اولان بوغدايلرک
بيكده طقوزى ويالكز صو ايله كيرج ايچنده ٢٤ ساعت قدر
براقيلانلرک بيکده يكىمى برى وينه كيرج ايله دكىر طوزى
وصودن عبارت بر مخلوط درونىنده كذلك ٢٤ ساعت قالمش
اولان دانه لرک بيکده يالكز ايکىسى چورك چيقوب ماعدىسى
علتدن قورتىلەرق صاغلام قالىشدر.

کوز طاشی وزاج یاغى زياده تأثیرلى و تهلکەلى اولدېغىدن
آنك يرينە كيرج ايله صو دكىر طوزى استعمالنى توصيه ايدرز

زيرا كيرج بوجدای سمردوب تىز چىمندىرر قورد ومضى
نباتات ايله بوجك تسلطىن مصون اوپور يالكز ياخود قوم
ايله قارىشق كول صوپله ييقانور ايسەدە كيرج جمله سندن
اولادر.

شو قدر كه بو تكلفات يالكز اصلنده شىھه اوپنان بوجدای
تەخلىچون اقتضا ايدوپ يوخسە تراسى فدانى صاغلام يتشمىش
اولان و كوز اوکىنده بولنان دانهلىرىچون كيرجه دكز طوزىنه
حاجت يوقدر شايد اقتضا ايتىھە دخى بولاماج كې كيرج اىچنە
آتىلان دانهلىك صوکرە آيرلىسى مشكى اوپلەجىدن كيرجلەنك
اك كىسىدىرمه يولى اوچىدە بىر كيرج صوپىنه يعنى يوز درهم
كيرج صوپىنه ايكىوز درهم اينك سىدىكى قاتوب دانهلىر ۲ - ۳
ساعت اىچنە قارشىدىرلەقدن صوکرە چىقارمقدار .

تەخلى مقدارى — بىزدە تەخلى مقدارىنى على السویه اسکى
حساب ايله دوفە بر كىلە اعتبار ايىدلەر واقعا تەخ زرعى
كتابىنده دخى افادە اوپنىدىنى وجھەلە آكىلان تەخلىك تلف
اوپلەيوبە جملەسى چىمنىسى تەخلى مقدارىنى آزالىق مەكىن اوپور
ايىدى فقط طۈپراغك حفرىنى نە قدر دقت اوپنور ايسە اوپلسون
واكىلان تەخلى نە قدر ايو قادىلور ايسە قادىلسون يىھە كاملاً
چىمنە من چونكە بعضىسى درىننده قالوب چىمنىمۇر ياخود
اوزىزىنده كى طۈپراغى دلوب باش كۆستەنجه قدر قوتىن دوشىلور
بعضىسى دخى يوزدە قالوب وبر طاقى طۈپلىجە بىریرە دوشەرك
بىرەنى صىقىشىدىرلە قورىلۇر وبرازىنى دخى قوش وبو جڭلەر

تلف ایدیور انک ایچون ترلانک یوزینی طول دیره حق دانه دن
زیاده تخم امکه محبور اولورز .

اکیله جک تھمنک مقداری طوپراغک جنسنه کوره آزجوق
فرق ایدر ایوطوپراقلرده بوغدايلر زیاده بوی ویره جکی جهته
بویله طوپراقلره عادی طوپراقلردن دها آزجه تخم امک لازم
کله جکی کبی قیش بوغدايلری ایلک بهار قارداشلانوب خیلی
بر طوته جقلرندن نسبه تخمی یاز بوغدايلرندن دها آز اکیلور .
تمغلرک على السویه سیرکجه اکیلمی لازمدر زیرا اولنان
تجربه لره نظرآ سیرک اکیلان تھمنک مخصوصی صیق اکیلان تھمنک
حاصلاتندن زیاده اولدینی کورلشدرا .

بهر دونده سرپه طریقیه عموماً صاحیلان تھمنک مقداری
بر کیله و بر شنکدر اکر ارالری طقوز پارمق مسافه ده سیرک
واولک اوک اکیلور ایسه شومقداری او جده ایکی و بلکه یاری سنه
قدر تنزیل قابل اولور و دها زیاده حاصلات آنور .

تھنم اکیله جکی وقت مقدماء دخی بیان اولندینی وجهه
طوپراغک ایوسنی و بیاغیسنی فرق ایمک لازمدر چونکه تھنم
واردرکه ضعیف و چوراق محل ایستر سمیز واوتلی یردن حظ
ایتمز بویله یرلرده چوق بشاق ویر کذلک تھنم وارد رکه قوتلی
و سمیز طوپراقلردن محظوظ اولور صحیحدرکه طوپراغی ایو
و کوزل ترلا ده تھنم قوتلی و مخصوصی اولوب هرنه قدر سیرک
اکیلور ایسه اولقدر صاپلری قوتلی وبشاقلری دانه لی اولور .
هر طرفدن کندوسنی بسلیمه جک ماده لری سهولتله اخذ

ایده بیلەك ایچون ٥ - ٦ و ٨ - ٩ پارمۇق آرالقلى آکىلان تەخلىر صىق آکىلاندىن اعلا چىقار فقط دائما شىتلى روزكار اسن يېلىرىدە تەخى صىقىچە آمك لازىمدىر چونكە بوغدايى صاپلرى كوكلىرىنە نسبە بويلىرى اىنجه اوزون اولدىغىندىن شىتلى روزكارلىرىدە استنادىدە يعنى ياصلانە حق بىشىئە محتاجىدر استنادى اولىز ايسە روزكارك شىتنە طيانەميوپ ياتار متضرر اوولور اما صىق آكىلور ايسە اوپىلە فورطەنلى روزكارلىرىدە بىرى دىكىرىنە طيانەرق روز- كارك شىتنە مقاومت ايلر .

برده اقلىيە كوره حاصلاتك مقدارى دىخى تەخلف ايدر چونكە سىجاق يېلىرىدە حرارتىك تائىرييە تەخلىر سرىيعاً چىملنوب قوتلە بىور فقط اوپارلۇك رطوبتى آز اولدىغىندىن صوغوق يېلىرك صاپلرى كېيى بىرچوق فشقىنلىرى پىدا اىدە من شوقدىركە نسبەً اكىنى دها قوتلىيدەر اىشتە بوقوتدىن اوتورى آكژىيا بىر كېمى كتوردىكى كورىلىيور سېبى دانەلرى صوغوق يېلىرك بوغدايى دانەلرندىن كوجىچ اوپلىسىدەر سىجاق يېر مەحصولنىڭ بىر كېلىسى ١,٧٠٠,٠٠٠ دانە كلور صوغوق يېلىرك بىر كېلىسى ايسە انحقى ١,٠٠٠,٠٠٠ دانە ويرەبىلور قىلچىقلى بوغدايدەر قاوزى اىخىندە دىخى چىملە جىكىدىن بوجنس تەخىدىن هېبردومنە بىر كېلىه ٢ بىچق شىك تەخى آمك اقتضا ايدر .

موسم زرعى — بىرتلايە على السویه نە قدر تەخى آكىلە جىكى بىلنور ايسەدە آكىلە جىك وقتى بىر دوزى يە تعىين ايتىك مەكىن اوپلىيوب بالطبع يېرىنىڭ اقليم و هواسە و طوبراغنىڭ طېيىت و نوعە

و تخمک جنسنے ڪوره موسم زرعی دخی تخلف ايلو .
باخصوص مالک عثمانیه قطعات عالمک اوچ قطعه سنه واقع
او لغله هوا واقليملرینك اختلاف دن طولاني وقت تعین ايڭىك
يېھودىدەر بونكلە برابر وقتلرى معلوم اولان يىلدە او وقتلردىن
شاشاملىدر .

شوراسى معلوم اولسوئنکه قىش بوغدايى نه قدر ايركىن
ايكىلور ايسه او قدر زيادە فنا صان و آز دانە ويردىكى كى پك
كىچىك ايكىلانلرک دخى دانەلى آز اولور اكىچە بعضاً كىچ
يتشان صابىلرک زيادە محسول ويردىكى وار ايسەدە پك نادر
اولوب عكىسى ايسه چوق كورلىشدە انك اىچون صوغوق يىلدە
قاسىدىن اوچە وصيحاق يىلدە قاسىدىن صوکره امك مناسب
اولور .

برده خفيف طپراقلرده صوك بهار نباتات قوتله چىمنىوب
زيادە دوام ايدە جىكىندن صوغوق يىلدە بويىلە طپراقلرە
قاسىدىن وصيحاق مملكتىلرده قاسىدىن ۲۰ كون صوکره
امك وبالعكس قوتلى طپراقلرده فدانلر قىشىن اول قوتلىوب
صوغوقلە طيانق اىچون اولكىدىن ۱۵ كون اول زرع ايڭىك
لازمىلور .

ياز بوغدايلرى نه قدر ايركىن ايكىلور ايسه او قدر فائدهسى
كورىلور زира صاپ و كوكلىرى قوتلىوب ايلك بهارك صوك
ويازك ايلك قوراقلرىنە طيانق متعدد محسولدار قىداشلر پيدا
ايدىلر صيحاق يىلدە شباطىدە وصوغوق يىلدە مارت ابتدا .

لرنده آکيلور شوقدركه قيشين صو الشده قلان قى طوبراقلرك
كوراقدن اوقدر قورقولرى اولىيەجىفدىن مارت صوڭنه ونيسان
ابتسانە قدر زرع اولنې بيلور .

اشبو موسلمارده بعضاً هوانك مساعدەسى نادروقوعبىلور
بعضاً قوراقلر اوزانوب زرۇھ مانع اولدىنى كې كاهى سوركلى
ياغمورلر ترلاڭرى اىچنە كېرىلەمې جىك درجهدە چامور ايدر
كوراق وياغمورلر آكتۈيا كىلى طوبراقلرده تائىرينى زىادە كوسىر-
ديكىندن چەتىجىلر شوموسىدە مساعد هواني غىnimت بىلوب
سائىر ايشلىنى ترك ايلە هان ترلاڭرىنى امكە غىرت ايمىلدرلر .
تىمارى — تەنم آكيلوب بتىكىن صوڭره صولر بىر يكوب
قالماق اىچون درعقب ترلاڭ اوڭ وچوقورلىرى دوزلىلەرك
تىز طولىق لازمكلىور .

ياغمورلى و كۆزى لطيف يىلدە سموكلى بوجىكلەرنى پك
زىادە قورقىلور او يىلە محللىردە چەتىجى دشمنى قارشوسىندە
قوللىنى كېلىدلىوب تأسىف ايدە جىك يىلدە ايى خدمت اختيار
ايمىلدر بىر اكىن ترلاسى سو كوك كېرج توزىلە توزلاڭ
دىكىرى سموكلى بوجىكلەرنى هند طاوقلىرىنە يدىرىمكدر بوراسىنى
چوق كىمسە بىلمز حالبىكە اوروپادە اسکى چەتكىن صاحبلىرىندن
برى هەرسنە سورى سورى ضعيف او جوز هند طاوقلىرى
الوب سموكلى بوجىكلەرك آز وقت اىچىنده پك كېلىتە پىدا اولدىنى
كىلى طوبراقلە صالحىرلەك اوچ هفتە ياخود بىر آى قدر بىلد
كىن صوڭره غايت ياغلى و سەمىز اولدەقلەرى حالدە صاتوب ايى

صور تلهه تمنع ایدییور: سموکلی بوجکلر تلف او لیوریرینه کوش کلیور.
قیش چکدیکی زمان تھملری چیملنوب فقط هنوز صاپه
کلیان خفیف طوبراقلرک او زرنده بر مدانه کزدیرمک فائمه.
لیدر زیرا قیشك صوغوقلرندن قبارمش او لان یرلری او تورر
و فدانلرک کوکلری طوبراق ایله ایوجه چادلش او لور لکن
قوتلی طوبراقلرده مردانه ضررلى او لوب يالکز بردفعه اولق
او زره برسورکی چکیلور ایسه فائمه ایدر.

بوزمانده یعنی آکینلر چیملنیمکه باشلا دینی و قنده تر لالری
صو ایله قاریشق سیدیک ایله صوارمه نک پك چوق فائمه سی
کوریلور قیشدن یاخود بشقه سیدن طولایی کیرو لیان آکین
تر لالرینه یکیدن ایجھے چفتلک فشقیسی یاخود ایو تو ز کوبره
یاییق لازم در.

بالعکس ایلک بهار آکینلرک فوق الحد قوتی یعنی آزغینلی
کوریلور ایسه صهانی چوق فقط دانه سی آز او له جفنه دلالت
ایدر شو حالده پیراق تپه لرینی قرقق یاخود او زرنده مردانه
کزدیروب ایلر و مکدن آیقونیق اقتضا ایلر بعض طرفه بوسرت
یشیل لکده حیوان او تاررلر ایسه ده بز ای تو صیه ایده میز.

نیسان مايسدہ اقیلمنہ کوره آکین صابلینی فنا و بیانی
او تلرک مضر تلرندن محافظه لازم در بو خصوصده دخی بـ رـ طـ اـ قـ
چـ وـ قـ اـ دـ يـ نـ لـ رـ استـ خـ دـ اـ مـ اوـ لـ نـ وـ بـ نـ لـ رـ صـ اـ پـ اـ رـ الـ رـ نـ دـ بـ لـ نـ اـ
یـ بـ اـ نـ اـ وـ زـ وـ نـ جـ بـ حـ اـ قـ اـ لـ کـ سـ لـ رـ یـ اـ خـ دـ اوـ دـ وـ نـ دـ نـ

معمول کرپدن (شکل ۱۴۸) ایله قوبارلر.

اکین ارالرندە ظهور ايدن يبانى
او تلرده دوه دىكىنى لا بادە چوبان عصاسى
يرصار ماشنى يبانى بورچاق ايريق ربىعى
ياخود دوکون چىچكى يلانجى يولاف
كىنجىك قراموق دىيجە يبانى خرداڭ
طورب چورك اوئى التون چىچكى كتائنجىك
دوه طباني وسأئەدن عبارتدر .

كىچە يبانى او تلرڭ جملەسىنى

چيقارمۇق مەكىن دىكل ايسەدە بىرچۈنى (شىل ١٤٨)
قوپارىلۇر ياخود تكرار چىملەتسەنە مانعت ايدىلە بىلۇر بىردى
بىشاقلىرىدىكى دانەلر تشكىل ايدوبىدە ئام كالمە ايرە جىكلىرى زمان
آچىق راكىد و كونشىك حرارتلى كونلۇرنى دە كېچە نك چىكىندىن
فالشور چونكە ياش بىشاقلىرى كونشىك شدت حرارتى طوقىدىيى
كېي آكتىريا دانەلرى بوزار خصوصىلە ضعيف آكينىز اىچون پاك
ضررلىدە .

شومىضرىتدىن بىشاقلىرى مەحافظە اىچون قىشك طوكلىرىنى دە يايلىدىيى
كېي كون طوغىمىزدىن اول چوجقلارك اللىرىنە او زون و بولىرى
او يەرە جىك قدر اىپلە و يەريلوب او جىلىنى ايكىسى طوتەرق
براؤ جىدىن دېكىر او جە قدر بىشاقلىرى تراش ايدىر كېي كزدىر .
دەكىدە بىشاقلىرى اىپك ضربىلە آكىلوب او زىرنى دە بولنان ايرى چىك
دانەلرى دوكلور و بىشاقلىرى درحال طوغىلىوب مەضرىتك بو طريق
ايلاه او كى آنور بىعملىيات ايسە پاك قولاي واهون او لەيغىندىن

هوالر روزكارلى وقىسى اوولدىيى زمان ١٥-١٠ كون متىادياً
بوخدمتى كورملىدر .

يالكى ييانجى اوتلرى دفع ايتىك دكل خفيف ننانك تورىلى
كىرجىلى ياخود تباشلى طوپراقلەك غلاظتلىرىنىه كوره طوڭدىن
متضرر اولىش آكىنلەك اوزرىنە آغىرچە بىرىمداňه كىزدىرلوب
صىقىشدىرمق لازمىدۇ زىرا بوسوركى فدانلەك چىملەمش قطۇم.
لەرنى پارەلىيوب بىرمقدارىنى طوپراق ايلە قىادركە بوجەله يكى
كۈك وصاپ صالوب متضرر اولىسلەك يىرىنى طوتار هەرنە قدر
ترلا يكى آكىلمەش كى چىلاق كورىنور ايسەدە سوکەرىشىلەنوب
صاحبىك يوزىنى كولدىزىھەجكى ادركاردر فقط ترلانك ھەر طرفنىڭ
طوپراگى اىنچەلتىجە ويارقلرى كاملاً قاتىجە قدر مىداňي دەقلىه
ترلانك اوزرىنە كىزدىرملىدر .

تىيزىلەك ايشى اهمىتلى بىر خدمت اولوپ تىيزىلەجكى وقت
طوپراق نە چوق قورى وندە زىيادە ياش اولىلى و فدانلىرى ايسە
ھنۇز طوپراگى قاتاماش وصاپە چىقىماش چىم بولەملىدر زىرا
طوپراق زىيادە قورى اولو رايىسە اوتلر كوكلىرىلە چىقارىلە مىيوب
چىكىجە قوپار و كوكارندىن تكرار سورى زىيادە ياش اوولدىيى
زمان دخى طوپراق چىكىنه نەزىشىلەك ھنۇز ترلايى قاتىزدىن
اول تىيزىلەنور ايسە تكرار مىسر اوتلرىتىشور وصاپلاندىيى زمان
تىيزىلەنچە اوتلەك ضرىيە آكىنلەر چىكىنه نوب خراب اولو
انك اىچىون بونوع اوتلەك دفع واخراجىنە اك مساعد زمان
آكىنلەر ھنۇز صاپلانغىب چاير كى طوپراگى قاتاندىيى زماندر .

حاصلی چاپه خدمتک سرپه ایله صيق اسکيلی ترالارده
آکينلره ضرر ويرمکسزین لاينيله يالپلسى مشكلدر يالكتر اولك
اولك سيركجه اكيلان ترالار چاپه لنه بيلور واقعا كوج ومصرفلی
ايشهه چاپه لنديفي حالده چوق فائدهسى كوريشور ويكرمى ايشجي
كونده ئ دونم ترلاي چاپه ليه بيلور .

شمدى يه قدر بيان اولنان عمليات بوغدايلرلک تفيضنى تعجىلدن
عبارت در فقط مساعد هوادن ياخود طوبرا غاث فوق العاده بركتىدن
طولا يى نادرأً آكينلرلک زياده قوتە كىتدىكى وارد شو حالده انلىرى
يا طريان ايله يچمك ياخود حيوانلره او تارىق لازمكلور طريان
ايله يچلور ايشه او قدر مضرتى اولمز زира طريان يالكىز صابلرىنى
يچوب كوكلىنى ايجتمز اما حيوان او تاريلور ايشه كوكلىرى
زياده جه تراشلانە جىفندن بىومكىن قالور بوعمليات دخى قىش
نهايىتىدە يايلىور ايلك بھارده يايپىلە جق اولور ايشه طريان بىجق ايله
يالكز ييراقلىنى قرقق كافىدر .

بعض چفتىجىلر ايلك بھار ترالارنى سيرك كوردىكارى كېيى
آكينلر بوزلىشىدر ظنيله ترلايە تكرار صبان صوقوب بوغداي
ييرينه آرپه ياخود يولاف اكىرلر حالبوكه سيرك يىتشان بوغدايلرلک
حاصلاتى آكثريا صو كرەدن آكىلە جىك نه ايشه انك حاصلاتىدن
زياده او لە جىفندن او يله ترالارى بوزمقدن صاقىمىق كر كىدر
اكىر ضرورى بوزمىق اقتضا ايدر ايشه ينه بوغداي امك دها
ايدور .

ياز بوغدايلرى مساعدەلى ايامدە كوزل وايو حاصلات

ویروب آکثريا بوزيلان قيش بوغدايلرینك يريني طوتاربونلرک
موسم تفيضلىرى صىجاقلره تصادف ايلدىكى جهتهه صاپلرى قىصه
قالور وقىش بوغدايلرندن دها صيقجه آكيلور .

صوارمه — نباتاتى صواومق يالكز چايزلره منحصر اولوب
بوغداى وسائىر آكينلرە صو ويرمك مضر ايسىدە بعض طورا.
قلر واردركە كونشدن ايصينوب اولدرجه حرارت پيدا ايدركە
آكىنى ياقەجى شويلاه طورسۇن زرعى ممكىن اوله من اوليله اراضى يى
صوارمق ضرورىيدر .

فرانسەنك بعض يرلەندە بوغداى ترلالىنى متظماً درت
دفعە سولارلار اولاتخمى آكىزدىن اول دانەلرک چىملەنسىنى
تسهيل ايجىون بىدفعە سولايوب تىرىن اولدە تخمى آكىركە
ترىك ايدرلر ئانياً نىسانىدە حرارت ھوا ١٢ درجه يى بولقدە
ئالناً چىچىك موسمىدە وصاپلرک دانە باغلاملىنى تسهيل ايجىون
برقاچ كون صوڭىرە دردنبىجى دفعە اولهرق صواررلرکە بو مىللۇ
ترلالىرک بېر دومنىدىن ١٠ - ١٢ كىلە حاصلات آلتۇر .

شو سولامەنك فوائدى هەر بى طوراقدە متساوى نتىجە
حاصل ايدە من چونكە صوپى ايوجه سورميان طوبراقلىرده
كوك جوارندە سولر بىر يكوب فدانلىرى بوزار فقط تراكم ايدىن
مېل طوبراغك حفريلاه طبقة منتبە يە قارىشەرق كىت كىدە
مساماتى آرتوب برقاچ سنه ئظرقىدە شو محذور مندفع اولوور
صىجاچق ممالكىن آسيا سىجلیا آفرىقا و آمرىقادە ترلالىرى كىرته
صولارلر .

حاصلاتی — ایوجه قازیلوب تسویه اولنمش و کوبره لمنش طوپراقلرده مخصوصک نهایت درجه‌سی اورته حساب ایله و کیله‌سی ٨٠ قیه اولمک اوزره دونگده ٨ - ١٠ کیله‌یه یعنی ٦٣٠ - ٨٠٠ اوقیه‌یه بالغ اولور .

فقط بونتیجه فوق العاده موافق موسملره متوقف اولوب ایو طوپراقلرک على العاده حاصلاتی ٦ - ٧ بحق کیله‌دن زیاده کلنر .

فقط بومقدار یکی دونم و کیله حسابیله‌درکه یکی دخنم یکی آرشون ایله ٤٥٠٠ آرشون و یکی کیله ایسه اسکی استانبول کیله‌سی حسابیله تقریباً ٤ کیله ایدر .

بوني اسکی دونم و کیله‌یه تطبيق ایتدیکمزده بھر اسکی دونم ١٢ - ١٦ اسکی کیله دوشرکه اوپالیسلرک على العاده حاصلات دیدکلری بزده فوق العاده‌نک فوق صایلمق لازمکلور شو حاصلاتک مقدارینه ایوجه دقت اولنور ایسه بروجہ محرر مناسب نوبت و طوبراق انتخاب ایمه‌نک وايو قازمق ایله برابر لا یقیله کوبره‌له‌نک زراعتیجه نه قدر اهمیتی اولدینی اکلاشیلور . ایدیلان تدقیقاته نظراً بوغدای صاپلرینک ویردیکی صمان ودانه‌نک مقداری شودر .

	١٠٠
دانه	٢٢,٨
زار قاوز	٤,٠
صمان	٥٧,٧

اکثر ۱۵,۰۵

۱۰۰,۰۰

جدول مذکوردن اکلاشادیفنه کوره صمانک مقداری
قیلچیقلی دانه‌لرک نقلتجه همان ایکی مثلیدر موسیو (سروج) لک
تحقیقاتنے نظراً قیلچیقلی بوغدادی صابلینک ۱۰۰ قسمندن
شوقدر دانه و صمان آنلور.

	۱۰۰
دانه	۴۶,۳۸
زار	۱۵,۰۵
ضایعات	۲,۱۴
صمان	۳۶,۴۳
	۱۰۰,۰۰

ایکسنجی فصل چودار

ترکه ایچنده بوغدايدن صوکره اهمیتلی اکین چوداردر
زیرا اهون وادرارمی اولدیشندن پک چوق استعمال ایدرلر آز
چوق بوغدادی یاپه میان طوپراقلارده چودار ایوجه فیصلنوب زیاده
حاصلات ویر واقعا چودار اوئی بوغدادی اوئی کبی بیاض
وبسله ییجی دکل ایسه‌دە کرک یالکز وکرک بوغدادی اوئی ایله
قارشدیرلقدە ایو لذید و طیانقلی اتک یاپیلورکە ممالکمنز خلقنک
نصف و بلکه دها زیاده سنک یدیکی هې چودار اوئیندر.

اور و پاده بیکرلره ویر دکلری ائک اکتريا چودار او نندن
یا پیلور بعضاً او کوت دکدن صوکر که قالبوردن چکور مکسزین
یولاف و قبا آرپه کی شیلار ایله و بعضاً دخی نخود و بقلمه او نیله
قارش دیر رلر طاوقلره دخی ویر لر آرپه صوی ایچون آرپه یرنده
وبر طاق مشروباتده دخی استعمال ایدرلر .

اکثر حیوانات ایچون پتاهه شالغم طورب ویر الماسی کبی
نسنه لر کفایت ایتمدیکی زمانلرده چوداری ترلا ده بیجوب تازه
او ت یرنده یدیر رلر هله یور غون بیکرلره سرینلک ویر ووب
اینکلرک سودلرینی آرتور .

چودار صهانی او رو پاده او قدر قیمتايدر که بعضاً دانه سنه
اهمیت ویر میوب يالکز صهانی ایچون اکرلر زیرا صهانی فشقی
یرنده استعمال اولندیغی کبی بعض یر لر ده قیون و قره صیغیر
حیواناتی بو صهان ایله بسلرلر والحاصل چودار صهانی هر شیه
یرار مندر ویا صدق طولدیر بیلور فدانلره مخصوص استعمال
اولنان سپر حصیر و عادی شابقهلر یا پیلور قوری و طیانقلی
اولدیغیچون کوی اولرینک طاملرینی بونکله او رتلر .
انواعی — چودارک يالکز بر جنسی طانیلوب اکیلور نوع علری
اتیده مذکور در .

برنجی . اک زیاده اکیلان جمله نک بیلدیکی قیش چوداریدر
(شکل ۱۴۹) علی العموم صوک بهار و او رو پاده حزیران نهایت نده
دخی اکرلر شو صوک اکیمده چودار یاز صوکنه قدر کوزل
و بول یشیلک ویر وبشاقلرینی کله جک یاز تشکیل ایلر .

ایکنچی مارت یعنی یاز چوداریدر. صاپلری قیش چودارندن
از بویسز ودها اینجه اولور بو چودار صوک بهار آکیلور ایسه
قیش چودارندن زیاده حاصلات ویرر ایلک
بهار چودار آکیمی ایسه لا یقیله تفیض
ایده من .

اوچنجیسی اولان روس چوداری. کیکش
ییراقلی اولنون دانه‌لی چوق صهانی طولنون
 بشاقلیدر لکن یوقاریده ذکر ایلکیکمز قیش
 چوداری دانه صهان ویشیلکدکجه دیکر
 چودارلره ترجیح اولنور و داعماً بو چودار
 آکیلور .

اقلیم — چودار بوغداي قدر صوغو .
 قدن قورقرز و عمرینک هر صفحه سنی سرعته
 اکمال ایدر صوغوق یرلرده ویوکسک طاغ
 تبہلرنده بوغدايه ترجیحاً زرع اولنور
 چوداره صوک بهارک سورکلی لطیف هوا .
 لرندن طولایی قیشدن اول صاپ پیدا
 ایتمدکجه صوغوقلرک تأثیری اولمز .

نوبت زرعی — چودار صوک بهار

ز خایرندن معدود اولوب خفیف طوپراقلرده (شکل ۱۴۹)
 بوغداي نوبتی کبی آکیلور یعنی بوغداي قتفی مزروعاتندن
 صوکره آکیلور ایسه چودار دخی عینی او مزروعاتک عقینده

زرع اولنور ومحصوله نفسان کلکسزین بر طوپراغه بلا فاصله
بر قاج سنه چودار آکیله بیلور .

طوپراق — قوتلى و خالص طوپراقلر چوداره پك ايو
كلور ايسده بويله طوپراقلري بوغدايه تخصيص ايدوب چوداري
خفيف ضيف كيرجلى صوانلى بالاندز و كسمهلى طوپراقلره
اكىلر بوغدايه يراميان طوپراق چوداره ايو كلور الويركه
چوق غلى اولسون خصوصيه ياقه فونده لقلرده غایت ايو
وكوزل چودار يتشور .

چودارك سائز آكينلر كي طوپراغى قوراقلغىندن قورقوسى
يوقدر زира چابوق سوردىكىندن فدانلى سريعاً بيويوب جسامت
كسب ايدرك طوپراغنى حرارت ويپوستدن وقايه ايلر بونكله
برابر چودار ايركن يتشوب صيجاق موسملره قالمز كرچه
يوكىشك و طاغلق يرلرده چودار بوغداى ايله برابر يتشوب
فقط آچاق سېلى يرلرده واوالرده آرپەدن ماعدا سائز بالجمله
آكينلردن اول كاله ايرىكىندن اويله يرلرده چوداردن صوكره
چايىر كي بشقه برشى آكىلە بىلور حاصلى بوغدايدن زياده
صوغوقلره متتحمل اولدىكىندن يلدز طرفلىرىنىڭ صوغوقلىرىنه
رغماً غایت صوغوق يرلرده دخى نشو وغا ايدر .

طوپراق تسويمى — تراسى ايوچە قازيلوب حاضر .
لندىدىن صوكره بوغداى ترلالىرى حقىنە ويردىكىمز فكىر
وترتىب چودار حقىنە دخى يايپيلور .

چودار بوغدايدن زياده تراشلانوب او تورمىش طوپراق

اىستر يكى قازىلىي طوبراقدن حظ ايتز بوكا لازم اولان كوبره
طوبراغنى كيرچلمك ومارنل McDermott .

چودار دانهلىي تاميله حل اولنە ماشىدر فقط صاپلرنىدە
بوغدايدن زىادە صوان پوتاس وحامض فوسفورى واردە انك
ايچون طوبراغنه بومادەلرى توليد ايدە جڭ كوبره ويرملەت اقضا
ايدر بودە بوجدايلە ويريانان كوبره نك عينىدر .

طوبراغنى ايوجه ايجىلتىك لازمىدر بودخى دفعاتىله صبان
سورمكە حاجت اولىوب ذاتاً ترلالىي قوملى طوبراقلىر اوله .
جىندىن قولايقلە قازىلىوب اينجلور فقط طوبراق ايوجه او تور .
مق اىچون صوڭ صبان تىخىدىن برآى ويابش هفتە اول ياللىق
وشايىد بىكلەكە وقت يوغىسىسە آكىلوب او زىرنىدە آغير مىدانە كەرد .
يرملەت ايجاب ايدر .

چودارك كىلەسى اورتە حساب ايلە ٧٢ قىھ كلور ومحصولى
يردىن ٥٠٣ قىھ كوبره اخذ وصرف ايدر وهر ٤ دونىدىن اورتە
حالىدە ٢٢ كىلە چودار التىجه مجموع اوچەسى ١٥٨٤ وصمانى
٣٥٠٠ قىھ يە بالغ اولوركە ايكيسى ٥٠٨٤ اوچە ايدر (*) بوحساب
ايلە جملەسى طوبراقدن ١٠٠٦٠ قىھ كوبره الوب ١٠٠ قىھ
دانە وصمان ٢٢٠ قىھ كوبره صرف ايتىش اولور .

(*) درت يكى دونم طقوز اسى دونمى يك آز پىرك ٢٢ يكى كىلە همان
٨٤ اسى كىلە ايدر شوحسايىجە هراسى دونىھ ٩ كىلەدىن زىادە چودار
دوشىركە حد وسط اوزرە يعنى آزك چوغۇڭ ايكيسى اورتە سىلە حساب
اوئىشىدر .

تَخْمِ اَتْخَابِي — اَيُو وَكُوزْلِ يَنْشَمِشِ يِيْكِ تَخْمِلِرِ اِيْكِ سَنْهَلِك
تَخْمِلِرِدِنِ دَهَا اِيُودِرِ شَایِدِ اَسْكِي تَخْمِ اَكِيلِهِ جَكِ اُولُورِ اِيْسِه
دَانْهَلِرِي ۴۰ سَاعَةِ قَدْرِ اِيلِيقِ صُودِه طَوْنِقِ وِيْكِ تَخْمِلِرِدِن
دَهَا صِيقِجِه اَكِكِ لَازْمَكِلُورِ حَاصِلِ بُوغَدَائِي تَخْمِ اَتْخَابِي حَقْنَدِه
يَازِدِي فَمَزِ اَصْوَلِ چُودَارِ اِيْجُونِ دَنْخِي مَنَسِبِدِرِ .

تَخْمِكِ مَقْدَارِ وَوقْتِ زَرْعِي — قِيشِ چُودَارِلِرِ عَلَى السَّوِيَّه
بُوغَدَايِدِنِ اُولِ اَكِيلُورِ بَعْضِيلِكِ اَفَادِه سَنَهِ كُورِه چُودَارِ نَهْ قَدْرِ
اِيرَكَنِ اَكِيلُورِ وَفَدَانِلِرِ طَوْپَراَقَه نَهْ قَدْرِ زَيَادَه طَورِرِ اِيْسِه
حَاصِلَاتِ اَولِقَدْرِ اَيُو اُولُورِ يُوكُسْكِ طَاغَلَرَدِه چُودَارِي اَغْسِتوَه .
سَدَه وَآلَچَاقِ اوَوالِرَه قَاسِمَدِنِ اُولِ اَكِرَلِرَكِ تَخْمِلِرِ صَوْغُوقَلَرِدِن
اُولِ چِيمَلِنُوبِ قَوْتِ آلُورِ طُوكِ اُولِيهِ رَقِ تَرَلاَسِنِي قَارِ قِيَاسِه
دَنْخِ بَيْوَمَكَدِنِ كِيرُو طَورِمَزِ صِيجَاقِ مَلَكَتِلَرَدِه دَهَا اِيرَكَنِ
اَكِيلِيدِرَكِ نِيسَانِ وَماِيسِ آيِلِريِنِكِ صِيجَاقِلَقِ وَقَورَاقَلَفَه طَيَانَه .
حَقِ قَدْرِ قَوْتِ وَجَسَامَتِ كَسْبِ اِيْتَسُونِ بُويَاهِ يَرَلَرَدِه كِيجِ
اَكِيلَانِ چُودَارِكِ حَاصِلَاتِ وَيرَمَسيِ شَبَهِلِيدِرِ .

بَزِ مَلَكَتِلَرَدِه اَكِيمِ وَقَلَرِي مَخْتَلَفِ اَولِدِيغَنَدِنِ لَايِهِلِه تَعِينِ
وقْتِ مَمْكَنِ دَكَلِ اِيْسِه دَه هَرَ حَالَهِ اِيلَولَدِنِ تَشِرينِ اُولِ نَهَايَتِه
قَدْرِ اَكِلَكِ لَازْمَدِرِ وَبَومَدِتِ اِيْجَنَدِه نَهْ قَدْرِ اُولِ اَكِيلُورِ اِيْسِه
دَهَا اِيُودِرِ هَرَدوْغَه بَرَشِينِكِ كَفَایَتِ اِيدِرِ صِيجَاقِ يَرَلَرَدِه دَهَا
زَيَادَه اَكِيلُورِ .

تَخْمِلِرِيَّيِ صِيقِجِه وَسَرِيَّه طَرِيقِيه اَكَوبِ اوْزَرِيَّيِ آزَطَوْپَراَقِ
اِيلِه سَتَرِ اِيتَلِيدِرِ اَكِرِ درِينِ كَوْمَلُورِ اِيْسِه سَائِرِ اَكِيلَرَدِنِ زَيَادَه

سهوتله چورييه جكندن بو بابده دقت لازمدر بو غدائيك ياريسي
قدر كوملسه كفایت ايدر .

اکر وقت وحال مساعده ايدرده چودار دیکر محصولی
آنان ترلايه خزيران ایچنده آکيلور ايسه صوغوقلر کلزدن اول
بردفعه بیچلوب خیلی اوتي آتنور وکله جك ياز ویره جكی محصوله
ضرر و نقصان کلز بونك ایچون اکثر يرلرده وباشليجه المانيا ده
چوداري بو يله آکوب اولا اوتي وصوکره دانه وصهانی آلوب
ایکي يوزدن تمع ايدرلر فقط چوداري ياز ایچنده آمک ياغمورلى
سنهره وياموقعله متوقف اولوب يوخسه هر وقت و هر موقعده
خزيران ایچنده قوراقلر دوام ايده جكندن طوبراق ايشلنە من .
تيماري — اي رکن آکيلان چودار هو وال غايت مساعد
اولور ايسه صوك بهار ایچنده فوق الحد قوتە كيدرکه او حالده
اوزرنده مردانه كرديروب قوتى آليقيق اقضا ايدر ياغمورلى
صوك بهارده دخى سموکلى بوجكلر كسلطنهن قورقيلور انك
ايچون او لجه فدانلر ك دېبلرى حذاسنده درينجه ختدقلر
آچيلهرق ایچنە كيرج طولدىريلورك سموکلىلر كيرجه راست
كلوب تلف اولورلر بعضاً دخى تخم آكيلد كدن صوکره ترانلنك
اوزرينه اينجه كيرج طوزى يايسلور لكن اك فائده ليسى بو غدائى
بختىده سويلىدىكمز كبي هنوز صابلانقسىزىن تراسنه هند
طاوقلىرى صالحيرمك وسائل خدمتلرىنى دخى بو غدائيلر كبي
كورمكدر .

حاصلاتى — چودار بو غدائىدن زياده حاصلات ويرد

هر دو نمندن اور ته حالت ۵ بچق کیله یعنی ۳۹۶ قیه دانه و ۸۷۵ اوقه صمان النور ۱۰۰ قسم صاپدہ شوقدر دانه و صمان وارد در.

	۱۰۰
دانه	<u>۲۴,۴</u>
قاوز و صمان	۵۹,۵
اکثر	۱۶,۱
	<u>۱۰۰,۰</u>

بسیجہ ۱۰۰ قسم دانه ۲۲۰ قیه صمان وقاوزہ مساوی اولدینی مثلاً یعنی ۱۰۰ قسم قوری دانه ۲۹۲ قسم صمان ایله برابر در هر بر کیله سی ۷۱ - ۷۶ اوقه کلور .

اوچنجی فصل آر په { شمیر }

آر په نک اوئی هرنہ قدر بوغدای وجوداردن آز ایسہدہ یعنی ایو وبسله ییجی ائک یا په بیلور المانیاده چفتیجی طائفسی آر په نک قبوغنى صوبیوب ایچنی پرخچ کبی ات ایله برابر پیشور رک یېرلر بونکله برابر آکثر محلدہ کثیر الاستعمال اولان آر په صو. ینک اساسیدر که اسمنه بیره دیرلر .

آر په صمانی بعض ارباب زراعت بوغدای وجودار صما. نندن زیاده بسله ییجی صایارلر آر په صوده ایصلاحاتیلوب ویا دکر. مندہ اوکودیلوب اینکلرہ یدیریلور که سودلریخی آرتور اوکوز طاوق و جنوار کبی اهلی حیواناتی سریعاً سمیر در حاصلی ممالکم زده

دانه وصهانی ات و بیکیر جنسنک برنجی میدر . (شکل ۱۵۰)

انواعی — زرع اولنان آرپه نک درت جنسی وار
ایسه ده بونلر کدیکر لرینه ترجیح حایا بالکرا یکیسی اکیلور

عادی آرپه — دانه لری منتظم اتی صره می
اولوب ادراسکندن صوکره دخی قاوزندن

ایرنگز ایچنده قالور بشاغی قیصه منتظم چکین
حالنده دانه لری نی سهولته دوکر صابی زیاده
خشقینلیدر اولور اولمز عارضه ایله یاتز ایرکن
یتشور پک شدید اویلان قیشلره طیانور

جوهرلی طوبراق ایستر پک ایرکن یتشور
بر آرپه در بر دیکر نوعنه کوشمی ارپه دیر لر
 بشاغی اتی صره دانه می وقاوزی ایچنده مستور

صره لری غیر منتظم واورته صره می دها
شیشکین بشاغی اووزون واکریجهد در بری
مورجه دیکری سیاچه ایکی نوعی وارد
خشقین یرلرده ایلک بهار اکیلور که کیچ

ادرالک ایدر عموم آرپه لرک ترفنده سیدر الما
نیاده چوق اکیلور چوق کوبره ایستر کترله
خشقین صalar صهانی کثیر و پک نازک اولد

یغندن ایو قورر و غایت اعلا یم تشکیل ایدر
بشاقلری کورندیکی کبی یچلمکه باشلانور .

بزده معروف اولان آرپه نک دانه لری

بشاگندن کوج آریلور انجق بوغدای کبی
دوکن ایله دووب تفریق ایدرلر بشاقلری
منتظم اتی صره دانه‌لری صاری یاصلی و پک
اعلاذر غایت زنکین طوپراق ایستر
بوندن کوزل شعریه یاپارلر قیشی پک صوغوق
یرلرده ایلک بهار آکیلوب پک کیچ فقط اکثر
معتدل یرلرده صوك بهار آکیلورکه ایرکن
یتشور .

هند آرپه‌سنک دانه‌سی چیلاق مدور
یشمراق و پک محصولدار قوتلی بر نو عدر
صاپی قیصه صیق و ترفده در موریمی برتخت
نوعی وارد .

قابلوجه — اناطولی ایچنده عیظه و سیز
دیرلر . (شکل ۱۵۱) دانه‌لری قاویزینه یاپیشق
وایکی صره اوزره مرتب بشاغی اوzon یاصلی
و قیلچیقلری متوازیدر صوغوقلره طیانور دانه
سی اعلااولدیندن پیره‌جیلر بونی آرپه‌یه ترجیح
ایدلر زنکین و تسویه‌لی طوپراق ایستر اکثرا
یشیلکی ایچون آکرلر فرانسه‌ده یاز آرپه‌سی
نامیله آکیلان ارپه اشبوا قابلوجه در .

یلپازه آرپه‌سی — قیلچیقلری یلپازه کبی
آچیق اوzon دانه‌لری قاویزینه یاپیشق پک

(شکل ۱۵۱)

آغیر واعلادر آزمبیت طوپراقلار ایله ضوغوق مخللرده ینشور .
پیغمبر آرپه‌سی — بشاغنک شکلندن و قیلچیقسز لغندن طولایی
بوغدا ایه بکزرا قیلچیق یرینه اوچ فرعی واردرا فقط چوق
اکیلديکی یوقدر .

اقليم — آرپه هراقليمده زرع اولنه بیلور هله هواسی
معتدل يرلرده پك ايو اولور يالكز ياشلق يرلردن قورقدیغندن
صوغوقلری شدید وياشلغی چوق اقليم ارپه‌یه اليرمزیجاق
يرلرده قوراقلار باصمزدن و صوغوق اقليمده ایسه صوكبهارك
ایلک طوکاری کلزدن اول ینشور اسویجره‌ده دکزدن ١٩٥٠
ارشون یوکسک يرلرده مصربه و عربستانده دخی زرع
اولنور .

نوبت زرعی — قیش ارپه‌سنک نوبی بوغداي و چودار
نوبتلری کي اولوب درین اینجه طوپراقلردن زیاده حظ ایلدیکی
جهته‌له یک اچمه‌لرده ياخود چاپه و تطهیر عملیاتنه محتاج اولان
منرو عاتدن که پتاھه هاوج و امثالی نباتاتدر انلردن صوکره زرع
اولنه بیلور .

يازارپه‌سی دخی زیاده اینجه طوپراقلردن خوشلاندیغندن بوده
او مثللو منرو عاتدن صوکره اکيلور .

طوپراق — آرپه زنکین طوپراقلری سور اورته و خفیف
طوپراقلرده دخی ايو ايلرو كلور يالكز سرت يوغون رطوبتلی
طوپراقلردن خوشلانغز قوملى کیللى طوپراقلر دخی ارپه‌یه
مناسبدر شوقدرکه نه پك يوغون و نه ده ياسقان اولاما ملیدر .

قیش ارپه سنک ترلا لارینی
دختی دائماً قیشدن او لجه حاضر ملق اقتضا ایدر قیچه طوپراقلری
ایکی اوچ دفعه و خفیف طوپراقلری دختی ایلک آکینک کوک
و یوم سریلری چیقارلادقدن صوکره برکره سوروب بعده اوچ و یا
درت دفعه آکنه بوبینه سورکیلنور .

دائماً چاپه یه محتاج اولان یوم سری کوک دیکیلی طوپراقلره
عادی یاز ارپه سی آکیله جک اولور ایسه کوکلر چیقارلادینی انده
یالکز بر دفعه سوریلوب سطرنجواری سورکیلر چکیلور ترکه
ترلا لارینه آکیله جکی زمان آکین یچلدکدن صوکره صباح ایله ترلا
سوریلوب آکز لری ترسنه طوپ راغه کوملور بعده تشرین ثانی
ایچنده دریجeh و تخدمدن از اول مارتنده دختی قازیلورکه بو وجهمه
ترلاسی اوچ کره سوریلش اولور .

بعض چفت چیلرک اصولنه نظر آ ترلا ایلک دفعه زیاده بعده
از درین قازیلوب در عقب ڪوبره صولیله کوبره لندکدن
صوکره او زرینه سورکی چکیلور اندن صوکره غایت اینجeh اینک
کوبره سی ویریله رک او زرینه ارپه آکیلوب صباحک دویر دیکی
اولک طوپراقلریله او زری اورتیلور .

کوبره لر — ارپه بوجدادی و چوداردن زیاده معدنی
کوبره لر ایله زنکین طوپراقلردن خوش لانورکه انلرک باشیلیجه .
سیده پوتاس کیرج ماغنیزیا و حامض فوسفور در انک ایچون
هر آکیمده طوپ راغی پوتاس و امثالی کوبره ایله زنکین ایده جک
مواده دقت و خصوصیله غایت چورک اینجeh کوبره ویرمک

کرکدر بونکله برابر ارپه آکیله جکی زمان کوبره ویرلديکي
نادردر چونکه ترلاسنه پك چوق حيوان کوبره مى بولنور
ایسه صمانی ارتوب دانه‌لري ازالور .

قيش ارپه‌سنک بهر کيله‌سنک مخصوصی يردن هان ۳۱۱
قيه کوبره اخذ ايدر واورته حساب ايله بردونگك حاصلاتي ۸
بچق کيله کلور برکيله ۶۴ اوقه فرض ايدر ايسه‌ك دانه‌لرك
مجموعی ۶۰۸ صمانی دخی ۶۲۵ اوقه اولنجه جمله‌سي ۱۲۳۳
قيه يالغ اولور شوحالده حاصلاتك كافه‌سي طوراقدن ۱۰۸۸۵
قيه کوبره اخذ ايدرکه بوحساب ايله هر ۱۰۰ اوقه دانه
وصمان ۲۲۰ اوقه کوبره صرف ايتشن اولور قيش ارپه‌سي ياز
ارپه‌سندن دها زياده کوبره خرج ايدر .

موسم واصول زرع — صبحاق يرلرده ارپه دانما قيشدن
اول آکيلوب بعضاً برترلادن صوارمغله سنه‌ده ايکي کره
حاصلات الله بيلور شويله که صوك بهارده آکيلان ارپه مایسد
کله کلوب حصاد اولنه جفندن يرينه ديکر ارپه آکيلورکه اودخی
صوك بهارده کله واصل اولور .

قيش ارپه‌لري اقليمنه و طوراغنک طبیعتنه کوره ايلولدن باشلايهرق
تشرين ثانی يه قدر وياز ارپه‌لري مارتندن نيسانك اون بشنه
قدر آکيلور آکرسنه‌سي مساعده ايدر ايسه ايلولدن تا نيسانه
قدر ارپه زرعی مکندر ارپه‌يی عموماً سرعه طريقيله آکرلر
آکر الـ مخصوصه ايله آکيلور ايسه دها ايـو اولور .
تحمـ انتخابـي خـصـوصـي بـوغـدـاي وـجـودـار بـختـلـنـدـه تـفصـيلـ

ایلدیکمنز ایچون بوراده تکرار اینکی ایستمیز شو قدر که
غايت سرت و یوارلاق صاغلام دانه‌لری سچوب آکلیدر
دانه‌لر ییقانور ایسه چابوق اویاز ارپه‌یی بوغدايدن زیاده‌درین
کومک و خصوصیله جوهاری و کوبره‌لی خفیف طوپراقلره
ایلک بهارکیج آکیلان آرپه‌لرک اوزرینی ۸-۹ پارمق طوپراق
ایله ستر اینک اقضا ایدر.

ضعیف طوپراقلره بهر دوننه ۲۰ اویلک وايو کوبره‌لی
طوپراقلره برشینک ۱۵ اویلک تخم الور.

تیماری — تخم آکلیدکدن صوکره ایدیله جک خدمت پک
آزدر بعض یرلرده ایسه هیچ خدمت ایستمز آکر باش کوستر.
مندن اول یاغمور یاغوبده طوپراق پکلشور ایسه ترکلری
توزالتق ایچون ترلانک یوزنده برسورکی کزدیریلور فقط باش
کوستردکدن صوکره سورکی چکمک مضر در.

حاصلاتی — آرپه‌نک ثقلت اضافه‌سی بوغدادی و چوداردن
آز ایسه‌ده حاصلاتی بوغدايدن زیاده‌در قیش آرپه‌سی اورته
حالده دوننه ۹ بحق کیله آرپه ویر شو حسابه نظراً آرپه
کرچه بوغدادی و چوداردن زیاده ایسه‌ده انلر قدر اوقه باصمز
بهر کیله‌سی ۶۴ ویاز آرپه‌سنکی ۵۶ و صمانی دخی ۶۲۵ اوقه
کلور ۱۰۰ قسم آرپه صابنده اتی المقدار دانه و صمان بولنور.

دانه ۲۷,۳

صمان قاوز ۵۴,۰

اکر ۱۸,۷

قوه غدائیه جه ۱۰۰ قسم دانه ۱۹۵ واکر دانه قوری
ایسه ۱۸۶ قسم صهانه مساویدر .

دردنبجی فاعل سوتتر (ملز)

قاریشق آکیلان ذخیره دانه لرینه ملن دیرلر بعض محلارده
بوغداي ايله چودار وبشقه يرلرده بوغداي ايله آربه قارشديريلوب
آکيلور قاریشق تمنلرک مقداري طوبراغك طبيعتنه کوره تعين
اولنور طوبراغك کيفيتی نه قدر بوغداييه موافق ايسه آکيله جك
ملز تمنه اوقدر زياده بوغداي قارشديريلور .

ملزدن مقصد اک عادي اکينك يتشه بيلديکي طوبراقدن
اعلا محسول آتقدن عبارتدر بعض چفتجييل قاریشق تخم زرعنك
شدتله عليهنه بولنسورلر و ديرلرکه ايکي مختلف جنس تخم
برزمانده ادراك ايده من و آيرى آيرى آکیلان تمندن دها آشاغى
و بیسانگي محسول آلنور حالبوكه تجربه عکسنى اثبات ايديبور
قاریشق آکينك حاصلاتنى دها امين و نتيجه لرى آيرى آيرى
آکیلان حاصلاتدن دها زياده در في الواقع ايکي مختلف محسول
بروقده چيملنوب برابر يتشمز ايسهده بونکدە چارهسى وارددر
ادراك زمانشك اختلاف مثلا آربه يه ترفده نوع بوغداي
قارشديرمغله مندفع اولور .

صوك بهارده چودار ايله بوغداي ايلك بهار اربه ايله
بوغداي زرع اولنه بيلور محسولك برى تأثير هوا ايله بوزيلور
ایسه دیکری قورتيلور بردە بوغداي مادامكه تمنه مخصوص

دکلدر تامیله ادرائی بکلمنکسزین دخی محدودرسز بچیلور ملزک
اصول زرعی چودار و بوغداي کبی در .

تخم انتخابی صرهده ایریلان اوافق دانه‌لر و کوزه عادی
و بیانگی کورینانلر ملز ایچون تخم استعمال اولنه بیلور اونندن
کرچه ایو امک اولور ایسه‌ده چارشوده قیمتدن نفсан
ایده جکنندن صاتلمز بونی چفتچیلر کندو اداره‌لریچون آکرلر
اناطولی جهتنک آکنر یزلرنده کویلور ملزک خرج و صرف ایلدیکی
هپ ملز اونی امکیدر .

بشنجی فصل یولاف (علف)

یولاف آرپه کبی حیواناتی برنجی درجه‌ده بسلیان غدادن
صایلور زیرا یولاف ایله یملنان بیکیلر زیاده قوتی و قیونلر
سمیز واینکلردن دها سودلی اولدقلری کبی ایلک بهار طاوقلری
قیزدیروب یومورطه‌یه کتوورز صابلری یشیل ایکن کوزل
چایر اولور و دانه‌لرندن اسپرتو چیقاریلور .

انواعی — استعمال اولنان یولاف درت نوعدر بری
عادی یولاف . (شکل ۱۵۲) بشانگی کوشک طاغنق سنبله
(سبله متفرعه) شکلنده فقط برطرفه مائل (وحیدالجانب)
سبله جکلری علی العاده ایکن چیچکلی دانه‌لری او زونجه محلا
ورنکلری مختلف در بزده اک زیاده آکیلان یولاف بودر نوععلی
شونلر در .

(شکل ۱۵۲)

قیش یولاف . صوغوقله طیانور
کوزین آکیلانی یازین آکیلاندن زیاده
و آغیر دانه‌لر ویر
یاز یولافی . اک زیاده آکیلان
نوعدر صوغوقله اوقدر متحمل
اولمديغندن کيچ يتشور .
کورجى ياخود سير یولاف .
دانه‌لری ابری و آغیردر یولافلرک اک
قوتلسى وايرکن يتشيندر قاوزى
غايت سرت اولدېغىندن اختيار آتلر
کوج كسىدیر بوده ياز یولافىدر
صوك بهارده دخى آكيلور بوندن
بشقه بردە پتاهه یولافی واردر .
مجاري یولاف . بشاغى صيق دانه‌لری
قيصه واکرى ذنبلر اوزرنده بولنور
جمله‌سى و حيد الجائب يعنى بر طرفه
مائىلدر برى بياض دىكىرى سياه ايڭى
نوعى واردر سياه دانه‌لىسى كثير
المحصولدر ايڭىسى دخى اوروپاده
ايڭى بهارده زنكىن وجوهلى
طوبراقله آكيلور ايسمىدە بزده
کوزين دخى زرع اوله بيلور

قیصه یاخود چفته قیلچیقلی یولاف . سنبه‌سی سیرک خفیف و حیدا‌الجانب دانه‌سی اوافق قیصه مواد غدائی‌سی از فقط دیکر لرندن زیاده قیزدیر بحیدر قیلچیقلری سرت طیانقلی و پک ترفنده‌در یوکسک طاغلرک اورته و بیانگی طوپراقلر نده دخنی یتشور چلاق یاخود تاتار یولافی . سنبه‌جکلری ۴ - ۵ چیچکلی صالحه شکلنده‌دانه‌لری اوکیلر کبی قاویزینه یاپشق دکلدر بو یولافک محصولی از ایسه‌ده بعض محللرده بوندن بولنور ایرمیق کبی ماؤکولات اعمال ایدرلر .

اقلیم — یولاف پک صوغوق یرلرده اولزحتی ۱۲ درجه برودتی تجاوز ایدن صوغوق مملکتلرده یولاف آکیله من فقط ایرکن یاغوبده ایلک بهاره قدر یری دائم قار ایله قالی اولان اقليمده کوزین دخنی آکیله بیلور .

نوبت — یولاف بلا استنا هر نوع مزروعاتدن صوکره زرع اولنور یکی آچه‌لرده طوپرانگی زیاده درین قازیلان مزروعه‌تدن مثلاً یومری کوکلی پتاهه‌دن صوکره آکیلور ایسه محصولی برکتلى اولور .

طوپراق — یولاف طوپراق انتخابنده کو جلک کوست من بوغدای کیلی چودار قوملی ارپه اورته قتی طوپراق‌لری سور یولاف ایسه غایت صیحاق قوملی یاخود پک چوق کیرجلی اولمده‌چه هر طوپراق‌ده یتشور توربلی سرت کیلی طورغون سولردن هنوز قوریدلش و سرین قوملی یرلر یولافه مناسب طوپراق‌لردر .

ارپه صیحاق یرلدن حظ ایدر ایسەدە بالعکس یولاف
سرین محللری سور اکر ایو و چوق مەھۇم مطلوب
ایسە ترالارینە بوجگانی ترالاری کى بافق اقتضا ایدر .

کوبره — یولافده مواد معدنیه دن باشليجه سليس و فوسفورلى پوتاس ماغنزيا و کيرج بولند يغىدن سوده و امثالىن دن محروم او لان طوبراقلرينى مارن کيرج و سوده ايله كويرملك لازمكلور بومتلاو نجىيلەر ايچىنده اچىدىن حظ ايدن مصر بوغدا ايله یولافدر خصوصىلە سەمانىنده دخى پوتاس وارددر .

هر برکیله یولافک مخصوصی یردن ۲۹۴ قیه کوبره اخذ
ایدر حاصلاتی دخی اورته حساب ایله دونمنده ۱۰ کیله و هر
کیله ۴۴ اوقه اعتبار ایله هر جریبک حاصلاتی ۱۷۶۱ و صهانی دخی
۳۰۰۰ اوقه اولنجه مجموعی ۴۷۶۰ اوقه یه بالغ اولورکه جمله سنک
الدینی کوبره ۸۹۶۴ قیه یه وارر وبو حساب ایله هر ۱۰۰ اوقه
دانه وصهانه ۱۸۸ قیه کوبره دوشر .

یولافه طوغریدن کوبره ویرلز اولکی محصولک برآقده‌ی
کوبره کفایت ایدر زیرا طوغریدن یعنی آکله‌جکی زمان کوبره
ویریلور ایسه صابلری قوته کیدوب دانه‌لری آزالور یوقاریده
دیدیکمز کبی اک زیاده محظوظ اولدیفی کوبره معدنی کوبره‌لردر.
اصول و موسم زرعی — بوغدادی بحشته ذکر اولنان
منوال اوzerه دانه‌نک اک ایو و صاغلاملری انتخاب اولنوب یرینه
کوره مختلف زمانلرده زرع اولنور بعض چفتچیلر یولاف
بوغدادی کبی ایلولن تشرین اول نهایته قدر اکیلور اعتقادنده

ایسه لرده هوالر مساعد کیدر ایسه آربه اکیلان موسمک جله سنه یعنی ایلولدن تا مارت صوکه قدر زرع اولنور . طوک و قراغو قورقوسی اویلیان یرلرده یولافی صوک بهارده آمک ایودر زیرا تیز یتشوب یازک طولی و روزگارندن متضرر اولنر عکسی حالته ایلک بهار آمکیدر .

تمنک مقداری دخی سائز اکینلر کبی اقلینه و طوپراغنک طیعته کوره تخلف ایدر اورته حساب ایله هر دونمه برکیله کفایت ایلر خفیف طوپراقله برکیله ایکی شینک و محصولدار طوپراقله دها آز یعنی ۷ بچق شینک الورر علی العموم صاورمه طریقیله آکیلوب دریخه کوملور خصوصیله طوپراقله خفیف اولور ایسه صبان اولکلری ایچنه آکیلوب دها زیاده درین کوملمییدر .

حاصلاتی — دقتله زرع اولنان محلرده دونمند هان ۱۲ کیله یعنی ۵۲۷ قیه حاصلات آنور و هر کیله ۴۴ اوچه کلور دونمند ۱۵ - ۱۶ کیله یولاف آنندیشی واردر دقت اویلیان یرلرده ایسه انجق ۵ - ۶ کیله یولاف الهچوریلور فرانسه ده دونمند ۱۰ کیله دانه و ۷۵۰ قیه صمان آورلر .

النجی فصل قره بوغداي ياخود ترکمن بوغداي { هله }
هله راونديه نصيله سندن اولوب اصلی بیوك آسيادن یعنی
ترکستان طرقلنندر بر ياخود ایکی قدم بويلانور ييراقلری
بورك يچمنده در و هر ييراغلک دينده برچوق وزیاده قوقولی

چیچکلر آچار فقط چیچکلری بری بینی متعاقب انکشاف ایده.
یکندن دانه‌لری مختلف و قتلره ادراک ایده بوبوغدايك صابلری
طوبراغه کوملدکده سریعاً چورر دانه‌لرینی انسان و حیوان
تناول ایده.

اوئی اسمر و طعمی اوقدر لذیذ دکل ایسه‌ده بوسنه قوصوه
وازنبودلقده و اناطولینک بعض یرلنده آکیلور خصوصیله یکی
پازارده رنجبرک اتکی هان هله اونه منحصر در کرچه اتکی
چوق قبارمن ایسه‌ده همان بوغدای قدر مغدی یعنی بسلیسجی
اولدیغی روایت ایدرلر اوروپاده اک زیاده طاوق و سائر حیوانلر
ایچون زرع اولنور.

انکلتزه‌ده هله اونندن پکسیمت و سودلی اتفک یا پارلر جنوار
بسلمک ایچون آریه قدر قوتی و بیکر ایچون یولا فدن دهاد کرلی
بریدر فقط قبوغی سرت اولدیغدن او کوتوب اویله ویرمک
اقضا ایده.

یشیل ایکن پراقلری حیواناتی همان یونجه قدر بسلر سود
لرینی تکثیر ایده و طاولنديرر فقط قوریسنى اوقدر ییزلر.

چیچکلری آریله کوزل غدادار حتی بونک چیچکلری
آچلدیغی زمان سائر چیچکلرک وقتی همان کچمش اولور صابلری
نباتات کوبره‌لرینک برنجیلرندن صایلديغندن مخصوصاً طوبراغی
کوبره‌ملک ایچون آکوب یشیل ایکن تراسنی سورک طوبراغه
کومزلر.

انواعی — معروف اولان قره بوغدای (شکل ۱۵۳) شکلده

کوستریلان عادی قره بوغدادی در فقط خیلی سنه دنبرو تاتارستاندن اور و پایه جلب او لمنش بر نوع قره بوغدای دها وارد رکه (شکل ۱۵۴) چیچکلری کوچک یشیله جه دانه سی سرت کوچک کوشه لری دیشلی بدئ آز قرمزی وزیاده دالی صوغوقله طیانور قوتلی دها ترفده وزیاده مخصوصداردر فقط ادرالک ایتدیک زمان دانه لری اولکیدن دها قولای دو کیلوه بونکله برابر کوچ

او کونور اونی سیاهجه
ومایه سی آجیدر بوئی
یشیل ایکن کوبره بیرینه
طوبراغه کومک
واولکی عادی قره بو.
غدادی ایسه ماؤ کولا.
تده استعمال ایچون
زرع ایدرلر .

نوبت زرع — قره
بوغدادی طوبراغی
بوغدادی زراعته قابل
ایدر اوج آیی ظرفده

(شکل ۱۵۳) (شکل ۱۵۴)
ادرالک ایتدیکیچون تاتار بوغدادی
ایرکن یتشان اکیندن صوکره زرع اولنور ایسه و قیله حصاد
اولنوب ترلاسی قیش ویا یازا کیمی ایچون قازیلوب تسویه او لمنسنه
میدان بر اتور .

اقليم و طوپراق — قره بوغدائی همان هنونع طوپراقدمه
یتشور قوملى كيرجى قورى و سائر فدانلر ايچون قىصىر اولان
طوپراقلر بوكا ايوكلور آكىز غداسنى هوادن الدينى جهتله
طوپراغى ضعيفلىدىرىمن انك ايچون هنونع مخصوصىن اول
وصوکره آكىله بىلور بونكله برابر خفيف و قوملى طوپراقلر
سائىينه مىخەدر .

قره بوغدائى سريعاً چىمنوب بىور بىك ياش و چوق كوبىرە.
لى طوپراقلردن حظ ايتىز اوپىلە يىرلرده كىچ كىچكە كلور
وايىك صوغوقىلدە بوزىلور هله چوق كوبىمى زىنكىن طوپرا.
قلرده بدن و پيراقلىرى قوتە كىدوبدانلرى آزاولور و حصادى
چىكىور تىخىدركە شمشك كوردىكى كې چىچكلىرى دوکر كونشك
حرارت شىيدە سىندىن صوغوقىن و هوانك كىرتىلە تغيرىندن.
وقوتلى روزكاردىن بوزىلور .

اكىچ قوراقدن قورقۇز ايسەدە اوچنجى پيراقلىرى ظھورـ
نده يامغۇرە محتاج اولور چىچكلىرىنىڭ دوام ايدەجى برقاج
ھفتە ظرفىدە اراسىرە يامغۇر و كونش اىستەر صوکره حرارتە
احتياجى آرتوب ۲ ياخود ۳ آى ظرفىدە كالە كلور .

صوک بھار ياخود قىش اكىمىي ايچون يىرلىرى اولا قازىلوب
حاضر ايدىلور طوپراغى قابلىان يىبانى اوتلرى بوجوب
كورتىق ايچون دخى قره بوغدائى امەنك فائىدەسى واردەر
طوپراغنىڭ طبىعتە كورە ترلاسى برايكى دفعە سورىلور ايسە
الويرر .

کوبره — طوبراغه طوغزیدن کوبره ویرلیوب بوغداي
حقنده یاپلديني کبی معامله اولنور واوج سنهده بر چودار
قولزا کبی ترفنده آکينلر بیچلديکی زمان یريته قره بوغداي
آکيلور ايسه فائدهسی کوريلور .

قره بوغدايك صاب ويراقلنده اولکی آکينلردن زياده
ماگزيا وبوتاس وارد ر چوق ماغزلي طوبراقلدنه بشقه آکين
لايقيله اولمز ايکن اشبو قره بوغداي کوزل وبول حاصلات
ویر .

بوتاسي کوبره مل بوکا پك ايوکلور فلدسباتلى طوبراقلدنه
محصولی چوق اولور وکيرچلمه بک ايو تأثير ايدر غداسنك
نصفی هواندن الديفندن طوبراغى اوقدر قوتدن دوشورمنز بر
کيله محصولنك اخذ ايبلديکی کوبره ۱۵۵ قيه يي کچعز اورته
حساب ايله دونمنده ۴ کيله وهر کيلهسى ۵۸ قيه اعتباريله ۲۳۲
قيه دانه و ۱۵۰ قيه صمان ويرركه مجموعى ۴۸۲ قيه ايدر .

اصول زرع وحصادى — قره بوغداي دانهسيچون
آکيلور ايسه بھر دونمنه ۲ بچق شينك اوت يرنده قوللامق ويا
طوبراغه کومك مطلوب ايسه ۳۰ اوچلک کفایت ايدر فقط
تمخلرى صاورمه طريقيله آکيلوب سوركى ايله از درين کوملور
قطعاً تيار ايستمز طوبراقده ظهور ايدن ييانى اوتلرى کندوسى
بوغوب قوريدر .

موسم حصادى تمخلرىنىڭ اك زيادەسى كەله ايردىكى وقدر
بودخى ايکي اصول او: ۱۱ - ۱ - ۱۱ -

(دیشلی باغ چاقیسی) ایله صاپلرینی کسوب دمتلمک دیکری صاپلرینی
کوکلاریله برابر یردن چیقارمقدار اکرچه بیچمه قولای ایسمده ال
ایله کوکلرندن چیقارمقدار ایودر زیرا بو یولده تمثیلری بیچمه قدر
ضایع اویز و هنوز ایوجه اولیان دانه‌لری از مدت ایچنده کالاه
ایور صاپلری تامیله ولاپیله قوریدخه دوکامالیدر چونکه
هنوز دها رطوبتی اوله جفندن انبارده چورر تمثیلری آیر.
دقدن صکره انبارلره نقل ایله ایجنه طبقه طبقة یا یوب کاما
قورتق لازمدر.

حاصلاتی — مخصوصلک مقدار و درجاتی مختلفدر اقیمنه
کوره بعض یرلرده دونمنده ۳-۴ و بعض محلرده ۱۲ کیله
الدینی واردر صمانی دخی ۱۰۰۰ - ۲۴۰۰ قیه یه بالغ اولور
هر بر کیله‌سی ۵۸ اوقه کلور بواحصالات طوپراقدن ۲۱۷۰
قیه کوبره الورکه شوحساب ایله ۱۰۰ قیه دانه و قوری بدنلری
۱۱۶ قیه کوبره صرف ایتمش اولور.

یدنجی فصل ۰ صربوغدانی

مصر بوغدانیه روم ایلیده وین التجار قوقوروز و قره
دکرک اناطولی سواحلنده لازوت دینور فرنکلر ترکستان
اسپانيا وهند داریسی دخی دیرلر کثیر الفوائد والاستعمالدر
یرندن حظ ایدر ایسه بر دانه‌سی ۱۰۴۰ دانه ویردیک
مشهوردر.

اوئی يالکز ويا بوجدائى اوئىلە قارشىدىرىلەرق ائمك چورك
ودورلو شكلدە خور يايلىوب يىنور قره دىكىر سواحلنده خصو.
صىلە طربزوندە ولازستان وارتبودلقدە رنجىرك واڭز فقرانڭ
اڭىنى صرف مصر بوجدائى اوئىندر آكتۇيا فرونده قاورروب
ايرىجە او كوتەرك چوربا يايپارلار قوچانى ھېر يىدە كاب يايلىەرق
ويا صودە پشىرىلەرك استعمال اوئنور بولغۇر شكلنده او كو.
دالدىيىكى حالدە طاوق وامثالى حيوانلار اىچون غايت اعلامىم او لور
آت بىكىر قىسى اىچون دخى مەدوح برغدادر قامشلىرى بعضاً
او دون و كومور يىنى طوتار صيق دىكىلور ايسە كوزل چاير
او لوركە سائىر امثالى چايرلەر مرجىدر صمانى غايت مساماتلى
او لىدىغىن حيوان التە كوزل يتاق او لور.

مصر بوجدائى تەخىر او لىدىغى يعنى اكشىدىيىكى وقت ارپە
صوئى اعمالىچون ارپە وبوجدائى يىنى طوتار امىرىقادە بونى
قاورروب قاينار صودە حاشلاقدەن صو كىرە قەوه كېيى استعمال
ايىدلار صىجاق مملكتىرددە مصر بوجدائىنڭ صاپى او لقدر شىركىلى
او لوركە شىرك قامشى كېيى اميلىور صاپلىرى اكشىدىلىوب النان صو.
يىندىن بعض يىلدە اسپرتولى مايىعات اعمال او لىدىغى كېيى سېركە دخى
يايلىور واتشىدە خەفيچە قاينادىلەرق سرىنلىدېجى اعلا بىرىشىرۇب
دخى اعمال ايدىلىور قوچان يېراقلارىنى كاغد يايپق دوشك مندر
ويا صدق طولدىرمق و امىرىقادە شاپقە و حىصىر اعمال ائمك كېيى
برچوق صنایعده قوللانورلار.

انواعى — مصر بوجدائىنڭ بىرچوق انواعى واردەر فقط

(شکل ۱۰۰)
عادی مصر

چفتچیلرک نظر دقی
جلب ایدن وزرعی عا.
دت اولان عادی مصر
بوغدایدر (شکل
۱۵۵) انک ایچون بزده
بونک بعض انواعی
آتیده ذکر ایله آکفا
ایدرز .

(شکل ۱۰۶)
یاز مصری

یاز مصری (شکل
۱۵۶) دانه‌سی تورنجی
صاری قوجانی ۳۰-۳۵

دانه دن عبارت ۱۴-۱۲ صره لیدر ۱۰۰ قوچان ۸-۷ قیه
دانه ویر بر کیله سی اورته حساب ایله ۷۸ قیه کلور صابی بر
ارشون ۱۲ پارمق قدر او زانور بیاض دانه لی بر نوعی وارد ر.
صوک ترفنه مصر . اولکندن کیج یتشور دانه سی دیری
تورنجی صاری قوچانی دها قالین ۳۵-۴۰ دانه لی ۱۰-۱۲
صره در ۱۰۰ قوچانی ۱۲ قیه دانه ویر بر کیله سی ۷۵ او قه
کلور بدنه ۲ آرشون یوکسلور .

ترفنه مصر . پک چابوق یتشور هوا و طوبراغنی سور
ایسه ۸۰ کونده کاله ایرد دانه سی صولغون صاری ۲۴-۲۸
دانه لی ۸-۱۰ صره لیدر ۱۰۰ قوچانی ۶-۵ قیه دانه ویر
و کیله سی ۷۵ قیه کلور صابی ۶۰-۷۰ پارمق قدر او زانور .

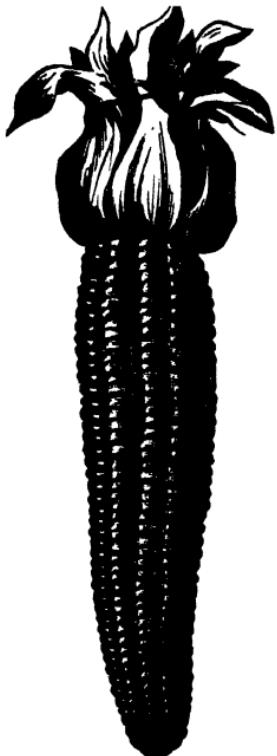
بودر مصر (شکل ۱۵۷) دانه سی آچیق ص.

ردی قوچانی ۸ پارمق قدر او زون و هر بری
۲۰ دانه لی ۸-۱۶ صره لیدر ۱۰۰ قوچانی ۳
قیه دانه ویر بر کیله سی ۷۸ او قه کلور بوده
ترفنه ایسه ده اولکی قدر دکلدر ایکی تحت
نوعی وارد رکه بری بیاض دیگری قرمزیدر .

آمریقا مصری (شکل ۱۵۸) دانه لی یاصی (شکل ۱۵۷)
غایت ایری آچیق صاری قوچانک تپه سی اینجه بودر مصر
۶۰-۱۰ دانه لی ۸-۱۰ صرمی وارد ۱۰۰ قوچانی ۱۴-۱۸
قیه دانه ویر کیله سی ۷۵ او قه کلور بوی ۲-۲ بحق آرشون
بوکسلور یا ز مصر ندن ۱۲ کون صکره ادرالک ایدر .

غاغالی مصر — دانه‌سی غاغا کبی سیوری ترقدہ مصر کبی
چابوق یتشور فقط اندن زیاده مخصوص لدارد
صوک ترقدہ بیاض مصر . صوک
ترقدہ صاری مصردن یالکز رنکله
ایریلور .

(شکل ۱۵۸)
آمرینقا مصری

ویرزینیا مصری . امرینقا مصر ندن
رنکجه ایریلور اک زیاده مخصوص لدار
نوعدر .

اقليم — قوقوروز بوغدايدن زیاده
صیحاق یر ایستر صیحاق یرلرده صوغوق
محملردن دها ایواولور اقلیمیجه او زومدن
ایرلنز یعنی او زوم او لان یرلرده مصر
بوغدايی دخی یتشور فقط عرضی ٤٧
درجه‌یی کچن یرلرده ياخود او نسبته
یوکسک طاغلرده ایو اولز .

نوبت زرعی — مصر بوغدايانی

چا به یه محتاج مخصوصدن صوکره آکرلر فقط مصر بوغدايی ذاتاً
چا به کورر نباتاتدن اولدی یعیچون بوغدايدن صوکره دخی
آکیلسه باس یوقدر بوزیلان آکین چايرلنده ياخود بله پتاته
یرالماسی ترلازلرنه کوزل اولور فقط دامنا زیاده کویره ویرملک
وبرده بر ترا لایه هر ۴ دها ایوسی ۶ سنده بردفعه آمک لازم
کلور .

طويراق — مصر بوغداي خفيف ياخود درينجه قازيلوب
تسويه او لمتشن وياش او لميرق سرين واسكي كوبره ايله زنكينلديز لش
طويراقلردن محظوظ اولور ضعيف قوري وقى كيللى طويراقلر.
دن حظ ايتىز ايسىدە ايوجه ايشلەنمش كيللى طويراقلرده دخى
اولور طويراغى اينجە او لمسى الزم او لمىدىضىن از قىچە طويراقلرى
قيشدەن اول سوروب ايلك بهارە قدر ترك ايتىلى بىدە كوبره
يايه رق صبان ايله ١٥ پارمق درين كوملى وتىلالرده او تىز
اويانغە باشلىدىنى وقت كوك چاپەسىلە بىر دفعە سوروب اكمىزدىن
اول ايكتىجي دفعە او له رق بىر سباندىن دها كچورملى و كوبرەسى
ايلك ايكتىجي سورىمە طويراغە كومىلىدر.

كوبره — ١٠٠ قسم مصر بوغداينىدە آتى الذكر مواد
بولنور .

يانار مواد عضويه	٩٠,٠١٥
كيرج	٠,٦٥٢
ماغنزيا	٠,٢٣٦
بوتاس	٠,١٨٩
صوان	٢,٧٠٨
حامض كبريت	٠,١٠١
حامض فوسفور	٠,٠٥٤
سوده تيمور شاب مانفانز وقلور	٠,٠٤٠
	١٠٠,٠٠٠

شو تحليله باقىلنجە مصر بوغداينى مناسب طويراق الويره جلد

قدر کیر جلی اولان طوبر اقدر طوبر اغنه کيرج بولندینى
 حالده مارن ويا کيرج ايله کير جلمك اقتضا ايدر آچلامەنك
 دخى پك بىوك تائىرى اوپور مصر بوجداينىك پوتاس ايله
 زنکىنلىكى پوتاسلى كوبىره لىك پك چوق فائىدەسى اولەجىنى
 كوستىر خصوصىلە بوجدايى آربە كى تىركىدىن وپتائىدەن صوڭرىھ
 آكىلەجىك مصر بوجدايى او كى كوبىره يى پك چوق اىستىر
 بوندىن اكلاشىلۇر كە طوبرانى ياقىلان تىرلاىردى بونك قىزىر هىچ
 بر فدان ايو ايلرو كلىز حتى بىرەزلىيادە يى ياقىلان تىرلايى
 قازمۇب هان كولنىك اوزىرىنە مصر دانەلرىنى. آكىلر سىرۇز
 سلانىك جەتلەرنىدە بولنان بعض والطەلقىلدە دخى هان بويەلە
 زرع اولنور .

مصر بوجدايى تىرلاىرنى كوبىره ايله زنکىنلىتمىدەجە ايو
 محصول آنەمن فرائىسەنك بعض محللىرىنە هە ئى سەنەدە بىر دۇمنە
 ٦٠٨٦ قىھ كوبىره ويرلىر ايلك آكىنى كوبىره اوزىرىنە زرع
 ايدرلىر غايت اىنجە اسکى كوبىره تازە وصەمانلى كوبىرەدن دها
 ايدۇر .

كوبىره يى دخى شو وجەلە ويرلىر: تىلەسى ايو جە قازىلوب
 بىدە تېھ چىانى ايله فدان صەرەلرى كى طوغىرى ودرىن اولىكلە
 آچىلۇر وەر اوج اولىك اكى قىدرا كلى ارابا ايله كوبىرە كوتىلوب
 ارابەنك حيوانى اورتە اولىك سورىلۇر حيوان ايلرولەدەجە كوبىرە
 كۆچك كۆچك كومە شىكىنە آرابەدن اولىكلەر دوکىلۇر و آرابەنك
 آرقىسى صەرە كالان ايشچىلار اشبو كومە كومە ارابەدن

دوکلان کوبره بی بر دوزی یه اولکلره یا یوب طاغیدر .
کوبره بو وجهمه ترانک اولکلرینه یا یلدقدن سوکره
او زدینه بر سورکی چکیله رک اولکلرک کنار لرنده کی طور اغک
بر مقدار یه او زری اور تیلور اول وقت اولکلر شو شکلی
آور (شکل ۱۵۹) .

اوللکلر بو صورتله تکمیل او لادجه در حال کوبره نک او زرینه
ال ایله یاخود تنخ مانکنه سی ایله مصر دانه لری اکیلور دوزیرلده
تلالار بو وجهمه کوبره لنوب مصر زرع او لىه رق صاب پیدا
اینچه باشلا دججه دیبلرینه طوبراق

(پیکا ۱۰۹)

(١٥٩) شکل

یغیلور که کوکلری کونشک تائیرندن اوقدر متضرر اولن
خصوصیله خفیف طوپراقلرده دیبلرینی طولدیرمه نک چوق
فائده سی کوریلور چونکه مصرک کوکی آز صابی ایری و یوکسک
اولدیغندن دیبلری طولدیرلدیغنده هم بوغوم یرلرندن زیاده کوک
صالوب قوت آور و همده روزگارلره مقاومت ایدرک یاتق
ودویرملک مخدورندن سالم قالور .

مصر بوغدای ایچون لاسکی کوبره پک ایدر کوبره تازه
 ایسه تراسنی صوک بهارده کوبر ملی یاخود آیله جکی زمان
 کوبره له جک ایسه غایت اینجہ اسکی کوبره ویرمیدر اینک
 کوبره سیله دیری کول وبلاشق صوریله مخلوط کوبردن
 پک زیاده خوشانور .

هر برکیله مصر محصولی طوپر اقدن ۴۹۸ اوقه کوره آلور

دومنك حاصلاتي ١١ بحق كيله وهر كيله ٦٧ قيه يه بالغ اولنجه
محصولنك مجموعى ٧٥٤ قيه دانه ٩٣٠ اوقه صهان اولوركه
يكونى ١٦٨٤ اوقه ايدر شو حسابه نظراً ٥٦٠٢ بحق قيه كوبره
صرف ايتش اولور وهر ١٠٠ اوقه دانه وقورى صهانك خرج
ايلديك كوبره ٤٣٣ قيه يه وارر .

تحم انتخابي — مصر دانهلى قوه انباتيه سنى ١٠ - ١٢
سنے قدر حفظ ايده بيلور ايسهده دامماً اك صوكرهك سنه
محصولدن تحم انتخاب اولنسى وبودخى قوجانك اورتهسنده
بولان دانهلى دن سچلىنى اعلاذر چونكه قوجانك اك ايوا يابسان
ومواد غدائىجه زنكنين اولان دانهلى اورتهسنده كيلدر .

مصر بوغدايى اكتريا قرهلق علتندن متضرر اولديغىدن
تحملرينىڭ كيرجلنسى فائدهدىن خالى دكىلدر تىخى اسکى ياخود
تىلاستك طوبراغى پك قورى ايسه دانهلى آكمىزدىن اول برقاج
كون صوده طوقق لازمدر .

وقت واصول زرعىلە مقدارى — مصر بوغدايى ايلك
بهارك صوك طوكلىرىنىڭ پك زيايدە متاثر اولديغىچون طوبراق
كاف درجهدە ايضىمدىقە مصر آكىلمۇز سىبجاق اقليمىدە سنهدە
ايلى كره آكيلور بى ايلك بهار مارتىك سوكتىن نيسان
اون بشنه وياز اىچىنده مايس اون بشندن اوراق وقتە قدردر
ياز اكىمىي اىچيون چابوق يىشور ترفندە مصر انتخاب اولنور .

مغىدل يىلدە مايس ابتداسنده سنهدە يالكىز بىردىمه آكىلر
واكىله جك دانهلى كونشە قارشو برساعت صوده براقوب

يومشادرلر کە سریعاً اویانور فقط سو یوز ندە قلانلر کى پك
خېف دانەلرى قوللاغىزلىر.

مضر حیوانلر مصر دانەلرینەپك مسلط اولدىقلنندن
اکیلان دانەلرک ایچىلىنى بوشالقىدن صيانىت ایچون ياش ایکن
آپى توزىلە توزلارلر وبض يىلدە خاشلاflash ابوجەل
قارپۇزى ياخود آق چوپىلمە سوپىه آتاڭلار.

مضر بوغداپى كىرك صاورمە طرىقىلە و كىرك آلت مخصوصە
ايىلە صره وارى اکيلور لەن صاورمە طرىقىلە اکیلان دانەلر
الويىھ جىك قدر سىرك دوشىمۇب بعضاً برى بىرىنە پك يقىن
اوله جىندىن ايدىلە جىك خدمتى كوجىلىشىرر و هەمدە يكىدىكىرنى
متضرر ايىدر انك ایچون صره ايىلە آڭك ايودر.

قاشىلرى اطرافە خىلى كوك صالح جىندىن برى بىرىنى
صىقىماق وصرەلرى اراسىندىن چفت حيواناتى كچوب طوبراغى
چاپەملق ایچون الويىھ جىك قدر سىرك آڭك لازىمىدر چونكە
بىوک زراعىتىدە ئال ايىلە چاپەملق زمانە ومصرفە محتاج اوله جىندىن
اوپىلە بىوک و كىكىش تىلارلى اوروپادە مخصوصاً ايجاد اوئنان
حیوان چاپەلرلە چاپەلرلرکەم اھون ادارەلى و هەمدە فائىدەلىدر.
بعض يىلدە اوكللىرى ٦٥ و فدانلىرى ٣٢ وقوتلى نوعلەيچون
اوكللىرى ٨١ و صابىلىرى ٤٤ پارمۇق آراقللى براقورلر وپك
كۈچك نوعلەيچون اوكل و فدانلرک ازالرىنى شو مسافەنەك
نەصفە قدر ايندىرلرلە صابىلرک دىبلىرى تىكىن مرتبە چوق و قت
كۆنش التىدە قالمق ایچون اوكللىرى يلدزىن قبلە يە طوغرى

آچه‌لیدر خصوصیله بایر ترالارکون طوغىشندن باطى يە طوغىرى
قازىلوب اولكىرى اوپون سيرجىلىرى صرهلىرى كى آرقە آرقە يە
يوكسک اولەرق يپارلر بوصورتله فدانلر كاملاً كونش التى
قالور .

مصر دانەلرى پك درين كومىلىك اىستىز على السويم ٤
پارمۇق درىنلەك كايفىندر فقط پك سرت طوپراقلەرده دە آز
وخفيف طوپراقلەرده ايسە ٥ پارمۇق قدر كومىلور .

دانەلر دىخى ال ايلە ياخود مخصوص تىخىم ماكىنه سىلە آكىلور
ال ايلە آكىنەنڭ اك مكمل اصولى شودۇر: بىآدم اكيم سبانىڭ
اوكتىنەن كىدرىك سۈك اولكى باشىندن باشلايوب اورتىسىنە اىكى
اوچى بىرىدە يېقىن دانەلر قويەرق حرکتىھ اوكلەك دىكراوجى
وارد و آرقەسىندن كلان سبان اوزرىنى خفيچە قباتر سوکەرە
اولكىلر آراسىندا براقىلەحق مسافە يە كورە برايىكى اولك بوش
براقىلوب اوچنجى اوكلەنەن تكرار اولنور و نهائىتىدە هوا قورى
وطوبراق خفييف ايسە اوزرىنە مردانە چىكىلە ايشى بىرلىلور
واقعا بويولىدە ال ايلە آكىم ايو ايسەدە كىكىش يېلىدە ايش پك
آغىر ايلرويلە جىكىنەن مەھارتلى چىتىجىلە خدمەتلەرنە سرعت ايمچون
مىصرى حيوان چىركەن تىخىم ماكىنەلريلە آكوب ايشلىنى دە
چابوق و متنظم كورولى .

بواكىمە دىخى بوغداي بختىدە ذكر اىتدىكىنز (هوكس) ك
واكىر بەھالو دنلىلور ايسە (ماتىودە دومبازىل) ك ايجادى اولان
تىخىم ماكىسى استعمال اولنوركە كېن اصول زرع كتابىندە

شکل و صورت استعمالی بر تفصیل ذکر او نمی‌شود
 تیماری — آکیلان مصر دانه‌لری چیمنوبده او چنجی!
 در دنبی پراقلری ظهور نده ایلک دفعه اوله‌رق چاپه‌ل
 بو اشنا ده غایت صیق اولنلر چیقاریله‌رق یوقاریده تعریف ا
 سیر کلکده تصحیح اولنور و چیقاریلان فدانلری زیاده س
 او لان یزلره دیکمکدن ایسه اک زیاده ترقده مصر انتخاب او ل
 دانه‌لرینی زرع ایلک دها ایودر چونکه یرنی دیکشن
 فدانلری خیلی وقت ضعیف قالوب کیج یتشور ایلک چا
 ۱۵ کون صوکره برا یکنچی چاپه دها پایپلوب بعده دیبا
 طول دیریلور طوپراغی پک قوری ایسه اشبو تپله مخصوص
 قازمه ایله اجرا اولنور.

فدانلرک بولیلری ۴۰ پارمنی بولقده یکیدن بر چاپه ده
 اوریلوب عقینده بر تپله دها پایپلور ایو طوپراقلرده ما
 فدانلری چیچکه کلدیکی زمان صاپلرینک آلت طرقندگی بو.
 ملرندن بر طاقم دالر پیدا ایده فدانلرک قوتلرینی یهوده ض
 ایتمامک ایجون اشبو دالر قوپاریلوب اعلا اوت یرنده چه
 حیواناته یدیریلور.

بعض محلارده قوچانلر شکل ایتمک باشدینی وقت برد
 چاپه‌لنور ایسه ده اولو قته قدر صاپلر بیویوب طوپراغی قیاته ج
 جهنه یهانی اوت ظهورینه میدان ویرمیه جکندن بوکا حاج
 قالمز اکر ایکنچی دفعه چاپه‌لنمزدن اول فدانلرک کوکلری حیوا
 کو بر همیله شربتلنور ایسه دانه‌لری فوق العاده برکتی اولور

مصرك ديشى قوچانى تشكى اىتىدكدىن سوكرەكە بونك
عضو تائىشى يعنى پوسكولى قورىيوب قرارىمە باشلىدىنى كور.
لىسلىه اكلاشىلور اوحالىدە اركك قوچانلىرى قوباريلوب جوانلىرى
وييريلور فقط اشبو اركك قوچانلىرى قوبارلىستك ديشى قوچا.
نلىك چوقلغە ويا دانەلىينىڭ ايلكىنە برکونە تائىرى اولوب
اولمىدىنى هنوز كشف اولنەمامشدۇر.

مصر ايلە مشترىك تخم زرعى — زىادە سېرك مصر آكىلان
تىرالاره فدانلىرى كوجىك اىكىن طوبراغى كاملاً قاتەمەجىفدىن
بىيوبىدە يىرىنى قامىلە كولكە ايمىزدىن اول يتشوب حصاد
اولەجق ياخود مصر صاپلارى كالى بولوب چىقارىلە جىز زماندىن
سوكرەيە قالەجق بىشقە فدان تىخىلىرى آكىلەبىلور بولىلە مەحصۇلوك
اڭ مناسىبىرى بودور يعنى يە فاصولىيسى حلواجى قباغى پانجىار
وكتۈردىر.

حاصلاتى — موافق يىلدە تىخىنما دۇنى ۱۵ وبۇض يىلدە
آزدىن ۷ - ۸ كىلە مصر دانەسى ويروكىلەسى ۶۰ - ۷۰ اوقة
كلىور صاپ وصەنلى دىخى هە دۇندە ۸۵۰ دن ۱۲۵۰ دن اوقة
قدىر اولور ۱۰۰ اوقة دانەنىڭ صاپلارى ۲۰۰ قوچان ورقلىرى
۲۶ وقوچانلىرى ۴۸ اوقة كلىور.

سەكىزنجى فصل بىرنجى

پانجىك آسيا افريقا آمریقا واوروپانك قىلە طرفلىنده

بوغدای قدر اهمیتی وارد رکرچه آنک کبی
انک یا پلمرز ایسه ده عادی صوده وات صوینده
پیشریلوب پلاو چنوربا یا پلور واونی محلی
وامثالی اطعمده و دها چوق شیلدہ قوللا.
نیلور .

انواعی — پرنجک بر قاج نوعی وار ایسه ده
باشیله آکیلان عادی و شاهی تعبیر او لسان
پرنجلدر .

عادی پرنج (شکل ۱۶۰) جمله نک معلومیدر
شاهی قیاچقسز چین پرنجند کی آگستوسک فورطه
وکول رنکنده اولدیفندن ین التجار او قدر
مقبول دکلدر عادی پرنجند دها ترفده
اولدیفندن سائز پرنجلر کبی آگستوسک فورطه
وطولیلری مخاطره سنه قالمز زیاده محصولدار
ومصر پرنجی ایسه چوق صو چکر قبارر
صیحاق یرله مخصوص اعلا پرنجدر
طوسیه و ا Anatولینک بعض یرلینک پرنجلری
دخی مصر پرنجندن اشاغی قالمز قوچانه بربنجی
ایتالیانک جنوه پرنجندن دها اعلا در .

(شکل ۱۶۰)

بزده بردہ قیر پرنجی تعبیر او لیور
بر پرنج وارد رکه آکڑیا لازستان سواحلنده کائن
انه و خوبه طرفان نده آکیلور رنکی براز اسمر جرمی صو

پرنجندن آزجه اینجه رک ایسه ده ایو صو قالدیر طعمی لذید
کوزل بر پرنجدر .

اقليم — پرچه لا یقیله اولق ایچون آزدن سنوی بش آی
قدر صیحاقلره محتاجدر ۴۶ درجه عرضی کچن یرلده ایو
اوه من برده قبله جهیله کولکسز یر است .

دیار بکر ماردين صامسونده ترمه قسطمونیده طاشکوبی
زغفرانبولی طوسیه بغداد حله کربلا و خصوصیله بصره عماره
واطنه طرفانده پك چوق چلتیکلک وارد .

قیر برجی هواسی طوبراغی رطوبتلی یرلده و کیجهلری
پك چوق چیک دوشن محللرده ایو اولور .

روم ایلی جهتده درامه واو حوالینک درین اوالرند
یعنی (والطلق) دنیلان اراضیسته پك کوزل قیر برجی
یتشه جکنده شبهه یوقدر چونکه اورالرک طوبراقلری وهواسی
رطوبتلی اولدیفدن کیجهلری پك چوق چیک دوشر حتی
یاغمورلی سنه لرده کثرت رطوبتدن بوغدادی آرپه کی اکنلر
اکزیا چورر مصر بوغدادی دخی پك چوق یاغمور کورر ایسه
بوزلور آنک ایچون اشبو والطلقلر وقره دکر ساحلنده
وایچرولرده طاغلق ورطوبتلی یرلر قیر پرنجه پك مناسب
محللردر .

طوبراق — متوع طوبراقلر پك اعلا چلتیکلکه کلور
همان قیصیر اولان اوافق طاشلی و قومی کیلی و کیرجلی و حتی
طوزلی طوبراقلرده بیله یتشور .

سو — پرخ سو فدانلرندن صایلور تخم زرعنده
تامحصولی ادراك ایدنجه قدر صویه محتاجدر آکر طوبراغك
طیعتیله امتزاج ایمز ایسه صولانه جنی صولرك کیت و کیفیته
دقث کرکدر پرنجه ویریلان سو نه قدر مواد آیله یعنی
حیوانات و نباتات انفاضنی حاوی وصیحاق اولور ایسه اوقدر
فائدملی اولور ایرماق صولری و طورغون صولر چلتیک طاوه.
لرینی غرق ایچون اک فائدملی صولردر قوی و بیکار صولری
ایسه هم چوق سرین و همه مواد آیله سی آز اولدیغندن درینجه
حضور ایخنده آیقویوب حیوان کوبره سی فارشدیرمدیجنه
پرنجه یرامن .

اورته خفیف طوبراقی طاوملری ۱۳ پارمق قدر
صویه بوغمق اوزره ۱۳ جریب یعنی ۵۲ ذونم یری صولامق
ایچون دقیقه ده برآرشون مریع انبار طولدیرر اقار سو
لازمرد .

نوبت زرعی — پرخ آکیله جک طوبراق قوری ایسه نوبت
اصولی اوزره زرع اولنور صولاق اولدینی تقدیرده دائماً
چلتیکلک اتخاذ اولنه بیلور .

پرنجه نوبت ایله اصول زرعی پلک مختلفدر بعضاً برترلاده
اوج سنه بلا فاصله پرخ زرع اولندقدن صوکره دردنجه سنه
ترلا قوریدیلوب و کوبزملنوب مصر عقینده بوغدادی چودار
یاخود کنور و چودار آکیلور آکر کوبره بولمنز ایسه تراسی
برسنه حالیله ترک اولنور دها ایوسی پرنجدن اوج سنه صوکره

ایلک سنه بوغداى ايله قاريشق يونجه آكيلور بعده ينه پرنج
آكيلور.

نوبت زرع هرنه صورته اوپرایسه اولسون برترلاده قاج
سنے پرنج آكيلور ايسه او قدر سنے قوري طوبراق من رواعاتندن
ديكىر جبويات آمك لازمده نوبت ايله زرع اولسان پرنج
تلالارى صورت دائمده پرنجلك اتخاذ اولىان ترلالاردن زياده
محصول وير ايشه خدمت ومصرف چوق اوپور چونك
هر پرنج آكيله جكى سنے طاوه لرينى يكيدن تسويه ايمك و ديكىر
جبويات زرع اولنه جنى زمان طاوه لرك سدو خندقلرىنى بوزوب
قالدىرمق اقتضا يدر قير پرنجي اولكى سنے مسر آكيلان وايوجه
جاپاه ڪوروب طوبراغى مضر او تلاردن تيزلىان ترلالاره
آكيلور.

طوبراق استحضارى — پرنج آكيله جك تولا هرنه قدر
كندو كندويه صوالاق وبطاقيق اوسله دخى صولرك حركات
وجريانى كوزنگك يعنى كاهى صوالايب حين حاجته قورتىق
ايچون تحتاج اولدىنى تسويه يى كورمدىكە پرنجلك اتخاذ اولنە من
چونكه صبان ايله سورىلە جكى وقت چفت حيوانلىرىنىڭ اياقلرىنىڭ
ئىقلتە طيانە حق قدر طوبراغك صولرىنى آقىدوب قىيلاشدىرمق
ايستر يوخسە بل ايله قازوب تسويه ايمك لازمكلور.

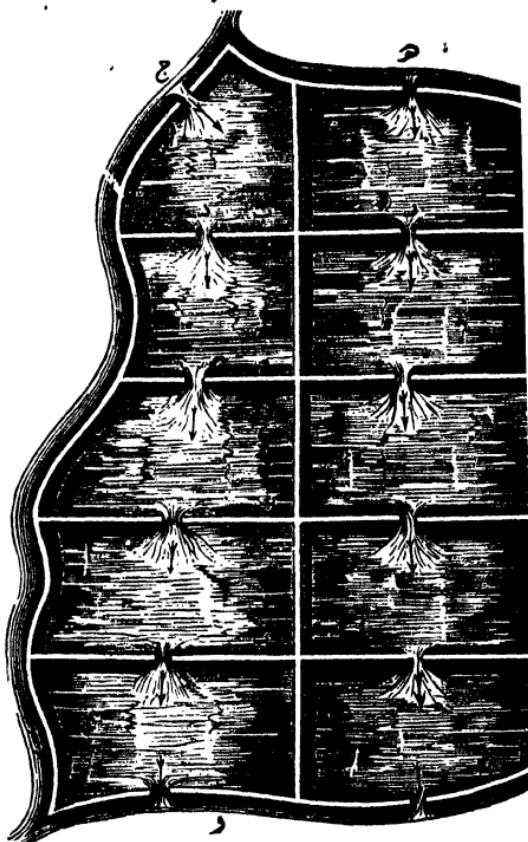
قير پرنجىنىڭ طوبراغى ذاتاً رطوبتلى اوله جىفدىن يك چامور
اولدىنى زمان طاونى كوزدوب ابتدا كوزين ويا قىشن اىچىنده
بعده اىكتىجى او لهرق ايلك بهارده كوزلجه و درىنجە سوروب

طیمته ڪوره اوزرنده بر ایکي کره سورکي گردي یله رك
طوبرانگي ايوجه اينجلديلور آکر کوبره اعطا سى اقتضا ايدر
ایسه صوك بهارده ويريلوب ايلك صبان ايله خفيفجه ڪوملور .
ڪرك دائمي صورتده و ڪرك نوبت ايله زرع اولنان صوالق
چلتىك ترلا لرىنىڭ بىنچى خدمتى هىيج بىرىي صو خارجندە
قىلاماق وهىيج بىر قىمندە زائىد صو بولىدىرى مامق اىچون غايت
دوز ويا زىادە طاوەلرە تقىيم اولنور چونكە صويك خارجندە
قلان محللىرنە پېنج چىملەنمە جىكى كې زىادە طورغۇن صو التىدە
قلان قىمندە دخى فدانلىرى ضعيفلانوب صارىلىق علتە طوتىلور
انك اىچون هە طاوەنک يۈزى غايت دوز اوللىلى و ترلا بىوک
ایسه ایکي ياخود زىادە و براك و بويده طاوەلرە آيرلىيدىر .
ترلا صبان ايله كوزلەجە قازيلوب تسویه و اكمال اولنىقدن
صو گره طاوەلرك سدلرى يايپيلور بونلرك بعضىي صويك آقىد
يەجىنى جىته طوغى طولاً او زون (شىكل ۱، ۱۶۱) اعمال
اولنورك چلتىك باقى اولدىقە دائماً او حالىدە قالور دىكىرلىرى آكىنە
- ب - يايپيلوب اكمال اولنىدىيى كې چلىكلىك آز چوق منتظم
کوشەلى طاوەلرە آيرلىش او لور .

بو طاوەلرك جسامتلرى پىنجىللىك زمينىڭ دوزلەنە و مىلەنە
کوره مختلفدر بايوجه او لان ترلا لرده طاوەلرى تكىنير ايدوب
بونلرك زمينى دوزلىتك اىچون چوق چالشمىق اقتضا ايدر بونكە
برابر ترلا شدتلى روزكارلرە قارشو او لور ايسه صو طالغانلىرىنىڭ
قوتلى حرکاتى فدانلىرى اضرار ايده جىكىدىن شوحالىدە طاوەلر

آز چوق کوچك ياييلور برده طاوهدىرى يانقده صويك آزالغىه
وجوقلىغى دقت كرگدر.

صو آز اولور ايسه بىوك طاوهدىه صويي مساوى ارتقاىدە
طونق كوج اولور كوچك طاوهدىرە دخى صويي تقسيمده

(شکل ۱۶۱)

مشكلات اولدىنى كېيى بونلىك سىدلرىنە دخى برچوق لزوملى
طوبراق صرف ايدىش اولور سىدلرىدى خى صويك باشدن جريان
ايدەجىك ايمك طاوهدىه ۱۶ واڭالت طرقىدمىكى طاوهدىه
۶۰

پارمک یوکسک و دیبلری ۶۰ و تبلری ۱۶ پارمک قالین یاپیلور
بو تخلفک سبی دخی صوی طاوه‌لرده آیقویق واوزرنده عمله
سهولته کره بیلمک ایچوندر .

سدلر خاتم بولدقدن صوکره ابتدائی - هـ - اشارتی
اوست طرفه کیله صوصالیویریلور که یونلزک ارتفاعی ۱۲ پارمک
اولور بوصره طولدقدن صوکره ۲۲ - ۳۲ پارمک عریض
اوله‌رق ذاتا یالیمش برویا بر قاج قبول آچیلوب آلت طرفه‌کی
طاوه‌لره صوصالیویریلور صوکره دها اشاغیکیله والحاصل
تا - و - اشارتی صوک طاوه‌لر دخی بومنوال اوزره طولدیریلور
که او حالده طاوه‌لرک هربه‌ی بشقه کوچک حوض‌جقلره بکر.
کوبره‌لر - پرخ سائز جبواندن آز کوبره‌یه محتاجدرا اکر
صولر صاف اویلیوبه ایچنده کاف مواد انباتیه بولنور ایسه
هیچ کوبره‌یه حاجت قالمقسىزین پرخ یتشدیره بیلور پرخ طاوه
لرینک طوبراقله بعضاً طبیعی و بعضاً دخی صولرک کتوردیکی
مواد محلوله آیه ایله زنکن او له‌جفدن تعطیل ایمکسزین بلا
فاصله پرخ زرع اولنور فقط صولرده اولقدر مواد محلوله
بولنیان بعض محلله‌رد ۴ - ۵ و یا ۶ سنه‌ده بپرخ ترلاه‌ری
برسنه خالی بر ایلوب بو اشاده کوبره‌لنور یاخود بالاده ذکر
ایتدیکمز وجهمه نوبت زرعک برسی یاپیلور .

پرخ پک سمیز وزیاده کوبره‌لی طوبراقله علت پیدا
ایده‌جکندن تراسنه چوق کوبره ویرلیوب بهر دوننه اوج
سنده بر ۱۹۰۰ قیه کوبره ویریلور ایسه کفایت ایدر صوالاق

چلتیک طوپراغی پک آز یورار مخصوصاً اول مدیغیچون پر نجدن
صوکره هر نه دورلو حبوبات زرع اول نور ایسه بر کتلی حاصلات النور.
قیر پر نجنه کانجه دیگر چلتیکلر کبی مواد محلوله بی حاوی
صویی اول مدیغیچون طوپراغی براز یورار اندن صوکره آکیله جک
آکینلر هر حالده ینه کوبره یه محتاج اولور.

بو پر نجدن صوکره آکر طوپراغی پک صوالاق دکل ایسه
بولجه کوبره ملی پتاهه و صوکره کی سنه بو غدای چودار دها
صوکره طورب شالنم هاوج نهایت مصر وانی متعاقب ینه پر نج
زرع اول نور.

موسم زرعی — یکیدن چلتیک اتخاذ اول نسان تر لالرده
علی العموم اک مناسب زمان نیسان واسکی چلتیک تر لالرنه
مايسک او رت هسیدر چونکه اسکی چلتیک تر لالری بر چوق زمان
صوات شده قالد قلنندن طولایی صوغوق اوله جفندن طوپرائقی
کونشک صیجاجیله ایضمنه محتاجدر.

تمثک مقداری دخی تر لاسنک طبیعته کوره تعین اول نور
یکی چلتیک یا پیلان قی طوپرائقی تر لالرک بهر دونی ایچون یارم
کیله ۲ بحق او چک اسکی تر لالره ایسه کوبره لندیکی سنه یارم
کیله ۲ او چک او ویر بل ایله قازیلان یوم مشاق یعنی چاموری
تر لالره دخی هر حالده صوکره کی قدر تمث زرعی لازم در.
تمث صاجلمزدن اول چوالریله برابر سکر اون ساعت
صو ایله طولو بر چوقوره قونوب صوکره چیقاریله رق صوی
سو زملک ایچون بروقت ترک ایله بعده چفتیجی یالین آیاق طاوه ده کی

صویه کپرلک صاورمه طریقیله بوغدای کبی چلتیکی صاچوب
زرع ایدر بوصره ده چفتینگ اوکنده آغیر تخته چکر بریکیر
ایلرولدکه تخته طوپراغی دوزلت وصولر حرکتدن قالوب
طورلدقہ دیبه او توران میلی تخلیری پاتر .

قید پرنجی یریسه کوره نیساندن تاکون دوننه قدر آکیلور
ایلک بهارک صوغوقلرندن قورقلمیان یرلرده نه قدر ایرکن
آکیلور ایسه اوقدر ایو اولور انک ایچون مساعد وقتی بولوب
ایرکن امکنه چالشمق لازمدر بوغدای اکر کبی صاورمه طریقیله
براز سیرکجه آکیلوب طرمیق ویا قیصه دیشلی سورکی ایله او زری
او تیلور فقط امکندن اول چلتیکی صوالاق پرنج کبی صو ایچنده
طوتوب براز قبارغلیدر .

تیماری — طوپراق وصویی ایصنمه رق تخلیرک ایلک
چیملنسنی تسهیل ایچون زرعنده ۳-۲ کون صوکره طاوه لرک
صولری بو شالدیلوب طوپراغی همان صو ایله او تیلور کبی
طوپیلور تخلیر چیملنوب فلز لری کورندیکی زمان طوپراق پک
ایصنمامق ایچون صویی یوکسلدیلور .

اکرچه تازه سورکونلری ازعاج و تخریب ایدیجی بعض مضر
صو بوجکلری ظهور ایدر ایسه اتلافیچون صولری تکرار بو شالد.
یلوب طاوه لرقوری طوپیلور فقط پیراقلری او زاند قجه صودخی
او درجه ده چوغالدیلوب یوکسلدیلک و صو پک صوغوق دکل ایسه
صویک تهایت درجه سی او لان ۱۶-۱۱ پارمه قدر چیقارملق لازمدر
شاید شدتی روزکار اسوبده صویک طالعه لریله فدانلرک کوکلری

اوينا يه جنى اكلاشيلور ايسه او حالده صويك طالعسى زيان
ويرميه جك درجه يه قدر اشاغى اينديرلنك ايجاب ايدر .
چلتىك طاوهلىنده وصو يوزنده برتاقم مضر نباتات تنبت
ايدرك بونلرك اك زياده قورقوليسى خوروز ايايغىدر بوندن
بشقه تيفا وقامش دخى ظهور ايدر ايسهده بونلر سين
اولدىقلرنىن قىشىن سهولتاه چيقاريلور حالبوکه خوروز ايايغى
چلتىك فدانىله برابر بىسيوب پك زياده چوغالىقدن بشقه
ييراقلى دخى چلتىك ييراقلىنه بكره ديكىندن الشقان اوليلان
كوزلر فرق ايدە من ومحصوله بىوك مضرت ويرر انك ايجون
چلتىك بشاغە كىزدىن اول صويي كىروب اشبو مضرنباتاتى ال ايله
كوكىندن قويارمق لازمكلور كرچە بو حذمت مصرفى وصحته
دخى مضر ايسهده بوجهمه تىزلىنان پىنج طاوهلىرى سنه لرجە
نباتات مضره ظهورىندن قورتارلىش اولور .

قىر پىنجىنك ترالارى دخى يبانى او تىردىن تىزلىنك لازم در
چونكە از قاتىحە طوپراقدە فقط سيركىجە آكىلە جىكىندن هنوز بوى
المدن چاپەنلوب مضر او تىر چيقاريلور زира صاپلرى پك نازك
اولدىيىندن ترلاسندە يبانى او تىر چوغالور ايسه فدانلىرى بوغوب
اضرار ايدر .

فدانلىر صاپلانغە باشدىقلرى زمان بعضاً اينجە او زون اولور
وبعضاً صولوب صرارر و ضعيف قالور بوجحالده طاوهلىنك صوي
بوشالدىلوب كونشە ترك ايله فدانلره قوت الدىرييلور بالعكس
بعضاً ييراقلى چوغالوب قوتلى وقوى يشىل رنكلى اولور

بوحال دخى دانه باغلامسنه خلل ويره جكىدىن ايستر طاوەلرە
صيق صيق صو ويريلوب صويى شدتلە جريان ايتدىرىيلور ايستر
صولرى چارچابوق اكسلىدېلەرك اقدىسى كسىدېريلوب صويى
كونشك حراتىلە زيادە ايصىدىلەرق فدانلرقوتدىن دوشوريلور.

شو حال كىدكىن صوکرە لايقطع صو سالاپوريلوب
طاوهەر دائئماً طولى طوتيلور بعضاً صو نوبى سكز كوندە بر
كلور صو نوبى كلايدىكىنده صويى مەكىن مرتبە اوزون وقت
طاوهەرده طوردىرە بلەك ايچون اطرافلەرنى محكم تسویە و تعمير
ايتميلدر .

ايديلان تجربەلەرە كورە نوبت ايلە صواريلان چلتىك طاوە.
لرنده فدانلىش التى كون قورىيده براقلسە بىلە يېنە مەحصولى اعلا
اولور خصوصىلە كىلىلى وقى طوپراقلەرde بواسۇل پك نافدر .
محصولى الندقىن صوکرە طاوەلر قورى طوتيلوب اكى
سدلىرى ترسنە ياترىلەرق ايوچە سورىلدەكىن صوکرە صو طوتىلوب
جريان ايتكى ايجون قىشىن اوحالىد ترەك اولنورايتك بھار كلايدىكى
كى اقتصا ايدر ايسمە كوبەلەنوب تکرار قازىلقدىن صوکرە
سدلىرى قالدىريلوب يرلىشىدىريلەرك طاوەلرە ھ پارمۇق قدر صو
طولدىرلىسىلە تەنم زرعەنە حاضر ايدىلىش اولور .

چلتىكلاڭك و خامت هواسى — بواسۇل ايلە زرع اولنان
چلتىك طاوەلرنده دائئماً صو طوردىنىي جەلە كونشك سىيچاغنىڭ
تاڭىزىنەن قىزۇب تغىر ايدرەك نشر ايلىدىكى متۇن مەھاك بخارى
ايشىجىلەك وجوارى خلقنىڭ سەھىلىنىي اخلاقلار ئاشبو

تعنک تأثیرندن نویتلی ایصیتمه‌لر و آکڑیا اوغلمن خسته‌لقلر
ومتعاقبا طلاق شیشمہ‌سی و سیسقەلق ظھور ایمکدھ اولدینی
چوق کورلیش والیوم کورلکدھ در .

بو یولده چلتیک زرعنک دوامی اورالرک اهالیسنی انواع
علله دوچار ایدرک هلاک ایتدکدن بشقہ چلتیکلره او زاقجه
اولان اغاچلری دخی قوریدوب تلفه سبب او لیور شو تفصیلا.
تندن اکلاشیلیورکه چلتیک یالکز بولندینی محلک خلقنه دکل
حتی هر جانبندن ایکی بحق ساعت مسافه‌ده بولنان اهالی ایله
اغاج و سائر جبواتی اضرار ایدیور .

انک ایچوندرکه اوروپا دولتلرینک اکڑیسی پرنجدن حاصل
اولان فائده‌دن صرف نظر ایدرک ممکن مرتبه پرنج زرعنی
تحدیده یعنی از محله حصر ایمکه چالیشیورلر .

حتی فرانسنه نک بعض محللر نده اهالی پرنج زرعندن کلیتلو
فائده کوردکلری جالده حیاتلرینه مضر تی حس ایدرک حکو.
مئک دخلی اولقسزین کندو کندویه چلتیک زرعندن واز
کچمشلدر مع ما فيه هنوز زرع اولنیان بعض محللرده ایشیدیلان
فوائد کثیره سنه نظراً بعض تدابیر صحیه ایله پرنج زرع اولنقده‌در .
بزده دخی شنلک یرلرده چلتیک زرعی منع اولنلیدر حتی
بروسه جوار نده خیلی و قتدنبو زرع اولنان پرنجدن طولای
ملکتک وجوار کویلر اهالیسنک سختلری اخلال اوله رق
انواع خسته‌لقلر و قوعه کلکدھ اولدینی و بروسه نک و خامت
هواسی استانبول و سائر ممالک اهالیسنک لساننده ضرب مثل

کې دائز بولندىيەن حالدە وکيل اسقى احمد وفیق پاشانك بروسه
والىلكلرى زمانىدە بروسىيە ايکى يېق ساعت مسافىدە چلىك
زرعنى بارادە سىنىھ قطعىا منع ايلدكىرنىن طولايى حەد اولسۇن
شۇ مضر خستەلقلەر مندۇھ اوڭىز ومىشارالىھ اشبو تداير
صائېسىلە شهر مذكور اهالىسىنك حياتلىرى ئامىن ايدرك باجىلە
خلىقى كندولرىنە إلى الابد متدار ايمىش وھەكىك لسانىدە
كىزنى سالف الذكر بروسەنك وخامت هواسى سوزى رقە رقتە
دلاردىن دوشىمدىر قىلەدە دىخى چلىك زرعى ترك اوپۇشىدىر.
بۇنكلە برابر بولىلە بىر بىكلى مەحصولك استفادەسىندىن خلقمىزى
آليقويق دىخى لايق اولمىيغىدىن شهر وکويىلەرە ھەجانىندىن ۲
يېق ساعت اوزاق شەنلىكىز اوالرەدە پەنجىلەت يايپىلور واكىتى
قبلەلار اعمال ايدىلوب اقامته وياتىيە مساعدە اوئىھىرقىدى ئاجە
يالكىز خدمتى ايجون كىدىلوب كلينور ايسە او قدر مضرىتى حس
اولىنىز .

يوقارىدە ذكر اولسان قىر پەنجىنە كەنجه هوا و طوبراغى
رطوبتىلى يىلدە صالمە صویە محتاج اولمىيغىدىن اصل زرع
اولىدىيى يىرك يعنى لازستانك خوبە واتەنە طرفلىرىنىڭ هوا
واقىلەنە موافق يىلدە آكىلوب استفادە اولىنسە صولاق پەنج
زرعنە حاجت براقيە جىندە شېبە يوقدر شو قدر كە قىر پەنجىنەن
حاصلاتى صولاق پەنجىن يوزدە ۲۰ - ۳۰ نقصان اوولور .

و بى نقصان مع المعنون قبول اولىنور چۈنكە ۱۰۰ قىھ
صولاق پەنج آلمق ايجون سخت عمومىيە مخل اولەرق مملكتىك

هواسنى افساد ايمكىن ايسه يوزده ٣٠ نقصانه قاعات او لا
بالطريقدر .

بناءً عليه يازين هواسى چيكلى و طوبراقلى بالچقلى يرلرده
صوالاق پرنج زرعندن فراغت اولنوب اشبو قير پرنجىنى زرع عليه
توسيعى وهىچ پرنج اكليميان مملكتلىك او مقوله طوبراقلىنىه
دختى تعىيىنى عموم خلقك منفعته بالخاصه توصيه ايىدرز .

حاصلاقى — بىر دوغىك ويرەجكى پرنج قاوزلى او لهرق
٥ - ١٥ كيله قدر تخلف ايىدر اورته حساب ايله بىدونىدىن
تىخينا ١٠ كيله پرنج آلنور فقط منبت يرلرده بىر ٢٠ - ٣٠
قدر پرنج حاصل او لور هر كيله سى قاوزىلە برابر ٧٥ قىه كلوركە
يوزده يارىسى صاف پرنج ودىكى يارىسى قاوزدر صحافى دختى
دونىدە ٩٥٠ قىدە بالغ او لور پرنج يېچلىكى زمان طارتىدە
١٠٠ قسمى دانە و ١٣٠ قسمى صحاندىن عبارتدر .

طقۇزنجى فصل دارى (جاورس)

دارى اوئىنك لىذت و چاشىنىسى اوبلەيدىنى و معىددەدە كوج
ارىدىكى حالدە بعض محللرده ائمك يېسارلار كىچە دقىق لىذتسز
ايىسىدە خدا كۆسترسون قطلق ظھورىندە اكل اوئىنە بىلور
و پرنج يېشىمى كې استعمال اولنور حيواناتە خصوصىلە قوش
جىنسنە پلک اعلا بىمىدر .

تاتارستان و آرنبودلقدە دانەلرىنى قىزدىرۇپ بوزا و بر نوع

اینچه جرکس داریسندن پاسته
دنیلان طوزسر یومشاق خور
اعمال ایدوب ائک یرنده تناول
ایدرلر داللرینی سبورکه یرنده
قوللانورلر واکزیا کیرج اوجا.
قلرینی بونلر ایله قیزدیررلر .

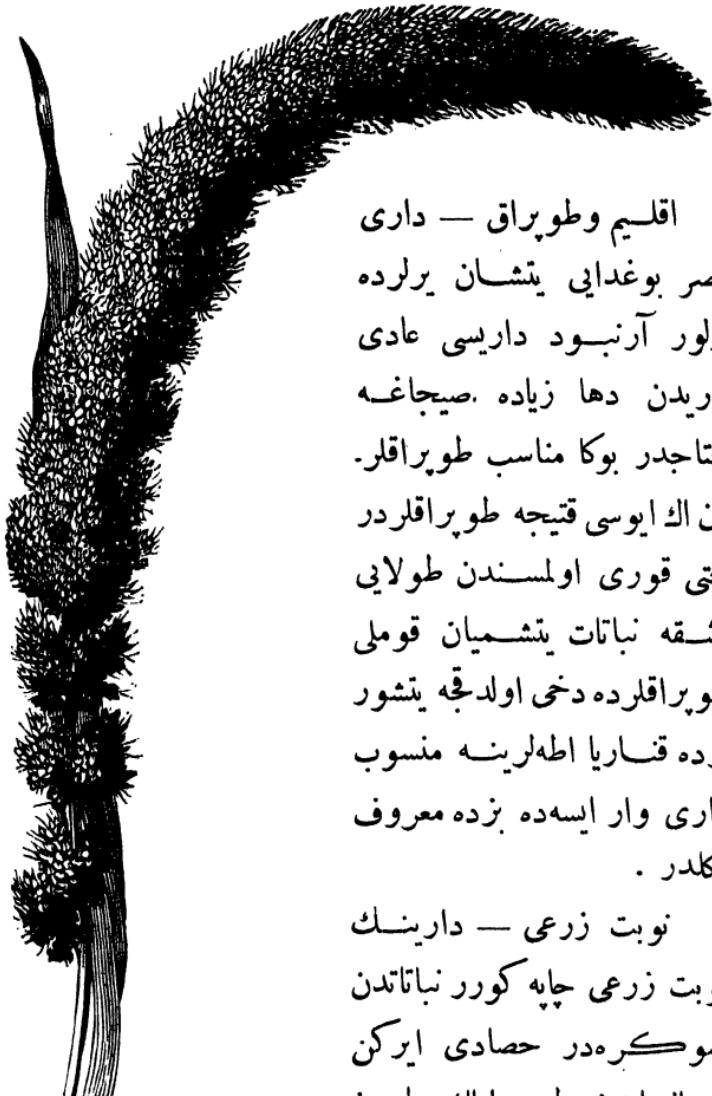
انواعی — بزده ایکی جنس
داری آکیلور برعی عادی داری که
جاورس دخی دیرلر (شکل ۱۶۲)
چیچکلری ایری سنبله پچنده
اوژون ڪوشک و صارقق
داللیدر نوعنه کوره دانه لری
بیاض صاری و قره جه اوکور
بدنی بر ارشون ۳۰ پارمچ
یوکسلور .

دیکری آرنبود یاخود قوم
داریدر سلانیک و قوصوه طرفه.
نده ارنبودجه بر نیچه دیرلر
(شکل ۱۶۳) چیچکلری صیق
اسطوانی بشاق شکلنده قیصه جق
داللی درکه بشاق دینبنده داللی
اولدینی هیچ بللو اولمز بوده

(شکل ۱۶۲)
عادی داری

اولکی قدر یوکسلور شوقدرکه دانه‌لری عادی داریدن چوق
اولور ایسه‌ده غایت کوچک و قیمتی آندن دوندر .

اقلیم و طوپراق — داری
مصر بونگدایی یتشان یرلرده
اولور آرنبود داریسی عادی
داریدن دها زیاده صیباگه
محتجدر بوكا مناسب طوپراقلر .
دن اک ایوسی قتیجه طوپراقلر در
حتی قوری اولسندن طولایی
 بشقه نباتات یتشمیان قومی
 طوپراقلرده دخی اولدچه یتشور
 برده قاریا اطهارینه منسوب
 داری وار ایسه‌ده بزده معروف
 دکلدر .

نوبت زرعی — دارینک
نوبت زرعی چاپه کورر نباتاتدن
صوکرهدر حصادی ایرکن
ادراك ایدن یرلرده ايلك بهاردن
 بشقه ترقنده نباتات یرینه ایکنجی

دفعه دخی اکیله بیلور ایلک بهار آکیمی اسکی اکه چایر اچه لرنده
وصولری آقیدلش بالچق یرلرده کوزل اوپور .

کوبره .— داری طورا غلک قوتی پک زیاده چکوب ضعیف
براقدینگدن چوچه و بولجه کوبره ایستر اینجه کوبره واغاج
کولی ایله قاریشق کیک توزی اک مناسب کوبره
لردندر اورته حساب ایله دونمنده ۸ کیله و هر کیله سی ۷۰
قیه کنجه مجموع دانه ۵۶۰ و صهانی دخی ۹۷۵ وایکیسنک
یکونی ۱۵۳۵ قیه به بالغ اوپور که شوحالده ۱۰۰ قیه دانه و صهان
بردن ۲۱۲ قیه کوبره صرف ایتش اوپور دونم حسابیله
کوبره نک صرفیاتی جمعاً ۳۷۵۰ قیه بی تجاوز ایدر .

اصول زرعی — قراغولردن قورقو او لمدینی حالده مارت
آکیمی ایلک بهار ویاز آکیمی ایسه ترقدنه نبات حصاد او لنسیله
برا بیری حاضر ایدیله رک فقط کونک صیجانگندن صیانت
ایچون صباح ویا اخشماین زرع او لنوب در عقب او زری
اور تیلور آکر هوا قوراق ایسه چابوق چیملنیک ایچون آکزدن
اول تھملری بر قاج ساعت صوده طوئق ایودر .

داری علی العاده صاورمه طریقیله آکیلور فقط مصر
بو غدایی کبی چاپه به و دیجی طولنگه محتاج او لدینگدن انک کبی .
ال ایله یاخود ال مخصوصه ایله ارالری ۶۰ پارمق مسافه لی
اول لکلرہ بڑی دیکرندن ۱۰ پارمق او زاق آکیلور ایسه اعلا
اوپور کیلی طورا قلرک دوننه ۸ بچق و خفیف طورا قلرہ
۷ بچق او قه تھم الویر .

اکر دانه‌لر چیملندکدن صوکره یاغمور یاغوبده طوپراغی
بکلشیدیر ایسه مخصوصی کوزل اولور بالعکس چیملنمزدن اول
یاغار ایسه یری بکلشیدیر جکندن تمثیر لایقیله فیض آله من
شوحالده طوپراغك قوغنی قیروب او فالتمق ایچون سریعاً
او زرینه دیشلی سورکی چکمک ایحاب ایدر .

فدانلر ٥ — ٦ پارمق بویلاندیفی زمان بزنجی و ١٢ -

١٥ پارمنی بولدینی وقت دخی ایکنجی دفعه اوله رق طوپراغی
چاپه لیوب قارتق لازمکلور برخیسی ال قازمه سیله یاپیلور واو
ارالق پك صيق ظهور ایدنلری سیرلیلور ایکنجیسی آکر اوک
اوک سیرک آکیلمش ایسه بیکیر چاپه سیله قازیلوب فدانلر ٢٥
پارمق بویه کلديکی زمان دیبلری طولدیریلور .

محصولی — بهر دونده اورته حساب ایله ٨ کیله داری

و ٩٧٥ قیه صهان التور و هر کیله سی ٧٠ قیه کلور .

اوتنجی فصل سپورکه یاخود عرب داریسی

عرب داریسنه قوش داریسی دخی دیرلر (شکل ١٦٤)
عرب داریسی قوتلی بدئی دوز مصر بوغداينه یقین برفداندر
۲ آرشون قدر بویلانور پراقلری عریض بشاغی ایری سنبله
شکلنده در بعضاً بشاغی ایچون آکیلورکه اندن سپورکه اعمال
ایدرلر بعضاً دخی دانه‌لریچون اکر لرکه قنادلی حیوانلره کوزل

بم اولور قورى صاپلرى اودون
يرنده ياقيلور وحيوان الته يتاق
يابيلور .

اصول زرعى — عرب داريسى
مصر بوجدادى اولان اقليمده يتشور
میلى وجوهلى طوبراقلدن حظ
ايدر طوبراغنى مصر بوجدادى
طوبراغنى كېي قازوب تسويه ايمك
وزياده كويرملك ايجاب ايدر ايوجه
تسويه واستحضار اوئلقدن
صوکره اووزرنده بىرداڭىز كىرىدەرەوب
بعده مصر بوجدادى كېي برى
دىكىرندن ٩٠ پارمق اوذاق آچىلان
اوكلكلەرە صره ايلە آكىلور زمان
زرعى نىسانك صوکىدر بەر دۇنم
ايچون ٦ بچق قىه كفایت ايدر .

چىمىرى ٣ — پارمق يوكسلد .
كىدە صيق اولنلىرى چىقارىلوب آرا .
لى ٨ پارمق قدر آچىق براقيله رق
بعده كىرك ال ويابىكىر قازمه سىلە
ايى دفعە طوبراغنى قبارتىلوب
ديبلرى طولدىريلور .

محصولی — اورته حساب ایله منبت طوپراقلرک دونمندن
١٤ کیله دانه و ١٠٥٠ قیه چوب التور بىر کیلهسى ٤٤ قیه
تجاوز ایتىز بوندن بشقە دونمندن ٧٥٠ قیه صاب دخى حاصل
اولوركە جملەسى ٢٤١٦ قیه ايدر شوحسابە نظراً طوپراقدن
آلدىنى كوبىرنىڭ مجموعى ٤٩٩٨ وېدىلىرى ١٠٠ ده ٢١٣ قیه
كوبىرە صرف اىتمىش اولور .

اون بُرنجي کتاب چايرلو بيانده در

حيوانات اهليه ايچون چايرلرک درجه لزوم واهميي جله نك
معلوميدر چفت و چفتلرک تأميني كوبره نك وجودينه و كوبره
دخي حيواناتك درجه تعليفنه منوط و متوقف او لديغندن زراعت
نقطه نظر نده چفتحي بوغازندن زياده حيواننك ينه دقت ايمسي
لازمدر .

بو مسئله زراعته بلك مهم او لديغندن بو بايده تفصيلات
اعطاسندن كيو طور ميه جفر چايرل ايكي نوع در بری كندو.
كندويه بتسلر دركه بوكا خدائي وياطيسي مرعا و چاير
ديرلر ايكنجي برمدت ايچون زرعله اتخاذ اولنان موقت
چايرلر دركه بوکاده صناعي چاير دينور .

مالكمزك بروسه كبي بلك از يرلنده آكيلان صناعي چاير
يالكر قبایونجیه منحصر در او ده چفت حيوانا يچون دکل يالكر
شهر حيوانلرينه مخصوص او له زق صائم ايچون زرع اولنور .
چفت حيواناتنك اداره سی طوبراقلرک كندو كندويه
يتشديرديك او ته و قيشين صانه وبعضاً سبزوات (زارزوات)
بقايهمنه منحصر قاليلور ترجمه سی بزده حيوانلر ايyo باقلميور
راست كله او ت و چورچوب ايله بسلنان حيواندن استفاده
 بكلمك عيندر .

واقعاً بعض صولاق یرلرده بتن یا ز طبیعی کوزل مرعا
وچایرلر بولنور ایسه‌ده آکثر یرلرده دخی یازین دوام ایدن
قوراقلردن طولایی مرعا وچایرلرده اوتدن ائرقالنر صولاق
یرلرک مرعا عالی دخی ایشه قوشلمیان اوافق و دیشی حیواناته
قالوب چفت ایشنده قوللانیلان بیکر اوکوز طومبای کبی
حیوانلر کونک برچوق قسمی خدمتده چکوروبده لاپیله
طویه حق قدر مرعا عالرده او تلامغه وقت بوله مزلر .

بعض کویلر وارد رکه مرعا عالی هان غیر منزروع خالی او تلری
عادی یوز و قیراج یرلرہ منحصر اولدیغندن چفت حیواناتی هان
کاملاً ضعیف وزبون قالدینی کوریلور .

یوقاریده دخی دیدیکمز وجهله رنجبر بوغازندن زیاده
حیواننک ینه دقت ایتسی اهم والزم اولدیغندن و خدایی مرعا عال
ایسه سنه نک هر موسمنده حیوانلری اداره و تعیف ایده میه .
جکندن چتفجی یه کوره مالک اولدینی اراضینک لزومی قدرینی
هر زمان صناعی چایرلر تخصیص ایدوب حیوانلرینه لاپیله باقسى
هان فرض و واجدر .

چایرلرک اک اهمی بروجه محمر صناعی چایرلر اولدیغندن
اول باول اندن بحث ایدوب طبیعی چایرلر حقنده کی تفصیلاتی
فصل ائی یه تعليق ایدرز .

برنجی فصل صناعی چایرلر

یرنده او تاریق یاخود بیچلوب یاش و قوری حیوانلره
یدیرملک او زره مخصوصاً نخم زرعیله تشکیل اولسان چایرلر .

صناعی چایر دینلور بوجایر لرک مستقلابر جنس تخم و یا بر قاج
جنسی بردن قاریشق آکیله رک بر قاج سنه دوام ایند کدن صوکره
سوکلوب او زرنده از چوق زمان مرور نده ينه آکیلور .

حیوانلره یدیرملک او زره زرع اولنان عموم محصولاتك
کو بر هله ترید حقده در کار اولان اهمیتی او لجه بیان
او لفمیشیدی بوراده دخنی صناعی چایر لرک یومرسی کوک و خدایی
مر عاله نسبته در کار اولان فوائد خصوصیه سنی بیان ایده حکم .
اولاً صناعی چایر لر یومرسی کوکلر کی طوبراغلک قوه
انباتیه سنه خلل کتور مدد کدن بشقه مواد غذائیه لرینک برجو غنی
هوادن اخذ ایلدکلری جهته سوکلديکی زمان ترک ایلدیکی
کوکلر یله طوبراغلک قوه انباتیه سنی ارتارلر ثانیاً مصارف
زرعیه سی یومرسی کوکلر ک مصارف دندن دها اهون اولوب قوریسی
دخنی بوزلمقزرین سهولته بر خیلی زمان محافظه اولن بیلور
وسوکلديکی وقت ترلاسه هر محصول آکیله بیلور یومرسی کوکلر
ایسه بولیله دکلدر یومرسی کوک هر وقت بولنیز لکن چایر دائم
بولنور انلردن اعلا او تدر .

بونکله برابر یومرسی کوکلر ک کلیاً ترک تو صیه سنده دکلز
چونکه بر ترلانک یالکر صناعی چایره منحصر آن خصیصی و خصوصیله
صیق صیق یونجه زرعی طوبراغی قوت دن دوشور و نباتات
مضره نک تکثیریه مانع اوله میه جفندن اراضر بوزیلوب چا به یه
محاج فدانلر آکیله رک نباتات مضره نک اوکی التور و بوسیله ایله
طوبراق دائم سمیز قالور بناء عليه هر وقت هر نوع نباتدن

یه جک بولنديرق ایچون صناعی چايرلری بشقه نباتات ايله
نوبته تخصيص ايذرک اراسره يو مری کوکلی نباتات دخی زرع
ایتمک اهم والزمر .

صناعی چايرلر طبیعی چايرلردن زياده اوت ويرديکي و جونکه
عملی برشی أولدیفندن قتفی نوع ندان اول يتشور و قغیسی
حیواناته زياده فائده ملی کورینور ايسه انلر ايله چاير تشکیلی ممکن
اولدیفندن ذکر اولنه حق بعض احوال مخصوصه سندن طولایی
طبیعی چايرلرک لزومی و بلکه صناعی چايرلره تقدیمی بدیمه
اولدیفندن زراعت واسعه ده هر ایکیستنک دخی فوائد کثیره سی
انکار اوته من .

کثر حرارت صناعی چاير تشکیلنه مانع اوله جفندن
علی العموم صناعی چايرلر ايلک بهار وياز قوراقلرندن متضرر
اولیه حق مالکده تشکیل اولنه بیلور زیرا قوراق محلله ده
آکیلان چايرلر اراسره صوارملز ايسه لايقیله اوت یتشدیره من .
صناعی چاير تشکیلنه مناسب اولان نباتات ایکی طاقه ایریلور
بری فصیله بقیله دیکری انک غیری نباتاتندن عبارتدر فصیله
بقیله دن اولان برنجی طاق نباتات انواعنک کافه سی مواد
غدائیه لرینک قسم اعظمنی هوادن الیفندن چايری بیچد کدن
صوکره طوراقده متعدد کوک پیراق و بدنه دوکندیلری
برا قورلرکه بونلر طوراغلک قوه انباتیمنی ارتور انک ایچون
بو نوع نباتاته نباتات مصلحه تسمیه ايذرلر طورااغی بو يولده

دانما زنکین طوتعق و کترله اوت المق ایچون تمحه کلزدن اول
یچمک لازمکلور.

بوفصیله یی تشکیل ایدن نباتات انواع آتیه دن عبارتدر.

عادی طرفیل (قرمزی یونجه)

عادی طرفیل (شکل ۱۶۵) سین و آکثر چایرلرده خدایی
نابت بر فداندر کرک یشیل و کرک قوریسی حیوانلرک اک اعلا
غداسیدر کرچه آرابه و بنک حیوانلریچون طیسی مر عالرک
قوری اوتنک یرینی طوقز ایسهده سودلی اینک و صوات
حیوانلریچون مذکور چایرلرک
قوری اوته ترجیح اولنور.

انواعی — طرفیلک ایری
یونجه نامیله بر نوعی استحصال
اولنمشدرکه بدنلری دها یوکست
وقالین واون بش کون صوکره
چیچکه کلسلیه اولکندن تفریق
اولن سور اوئی چوق ایسهده
سنده انجق بر دفعه یچیله بیلور.

ایریلکندن طولایی یشیل
ایکن خیلی مدت حیوانلره
یدیریله بیلور فقط قارتمله
باشدلیغی زمان حیوانلر او تلامقدن

(شکل ۱۶۵)
عادی طرفیل

چکیور قورتغه دخى كىن آنك ايجون يالكىر يشىل ايشە يرار
بوحالدە طرفيل أكىله جك محلك اوچدە بىاپتە بىوك يونجە
اكىلوب طرفيل قالشدىقى زمان بويونجە استعمال اولنور
ضعيف طوبراقلىرە ايو كلىز تىخى دخى آز اولور .

مرەكبات كيميويسى — ١١٠ درجه حرارتىدە قوريدىلان
طرفيلك كوك و بىدنلىرنىدە انى الذكر مواد غذائىه بولنور .

كۆكتىدە پىراق و بىدنلىدە

كومور	٤٧,٥٣	٤٢,٤
مولد الماء	٤,٦٩	٥,٣
مولد الجموضة	٣٧,٩٦	٣٦,٩
آزوت	٢,٠٦	١,٨
مواد معدنية	٧,٧٦	١٢,٦
	<hr/>	<hr/>
	١٠٠,٠٠	١٠٠,٠

طرفيلدە بولسان مواد معدنية ثابتەنڭ مقدارى دخى
شونلۇدر .

موسيو (روسينول) كە افادە سىنە كورە دوسبو (ھورسقولد) كە افادە سىنە كورە

بوتاس	٢٦,٦
سوده	٠,٥
كيرج	٢٤,٦
ماغنزيا	٦,٣
حامض فحى	٢٥,٠
ـ حامض فحى	٢٢,٩٣٠
ـ حامض فحى	٦,٢٦٢
ـ حامض فحى	١٦,٥٥٦
ـ حامض فحى	٣٠,٧٥٧
ـ حامض فحى	١٢,١٦٤

حامض کبریتی	۰,۸۰۱	حامض کبریتی	۲,۶
حامض فوسفوری	۲,۹۵۷	حامض فوسفوری	۶,۳
قلور	۲,۵۷۳	قلور	۲,۶
صوان	۱,۹۶۸	صوان	۵,۳
کبریتیت حدد	۹,۵۰۶	حضم حديد و شاب	۰,۳
کومور	۱,۲۴۴		

۱.

شو جدوللره نظراً ینجھه اوتنده بولنان مواد معدنیه نك
 قسم اعظمی پوتاس سوده کیرج و ماغنیزیادن عبارتدر اشبو
 مواد معدنیه نك قغیسی دها زیاده اوولدیغنده سوز بر لشیدریله.
 ما مشدر ارباب کیمیادن بعضیلری ینجھی کیرجلی نباتاتدن
 صایبور وا استدکلری تجربه لره کوره کولارنده صوده اربر
 مواد ملحیه ایله کیرجلی طوزلر شو قدر اولدیغئی سویلیورلر .

پوتاس و سوده طوزلری	۳۹,۱۰
کیرج	۵۶,۰۰
صوان	۴,۹۰
	۱۰۰,۰۰

اقليم و طوبراق — اقلیم . بالاده افاده او لسدینی و جهله
 طرفیل رطوبتلى اقیملردن محظوظ اولور ایلک بهارک قورا .
 قلری ایلک سورومنه ویازین بدننك قوتلنمىنه مانع اولور

بناءً عليه قوراق محللرده سهولت ايله صولانور طوپراقلردن بشقه يرلرده زرع اولنه من طرفيل صا به قالقىزدن اول صو . غوقىزنى اوقدىر قورقىز ايسىدە صوك طوكلردىن متأثر اولور . طوپراق . يوقارىيده ذكر اولنان اسبابدىن طولايى طرفيل يالكىز ياز موسمنك قوراغىندىن قورقىيەجق طوپراقلره آكيلور ايسه زىادە اوت ويرر بناءً عليه درين كىلىلى كىرجى طوپراقلر طرفيل ايجون اك مناسب طوپراقلردىن بونكە برابر يامغۇرىلى سنهلرده وسىسىلى اقليمىلرده قوملى كىلىلى ياخود التى قى طوپراق اوlobeدە رطوبتى محافظە ايدين قوملى طوپراقلرده اولدېقە محسول ويرر ايسىدە الت طبقىسى صوصورمىن كىلىلى قى اوlobeدە يوزدە كى طوپراڭى طورغۇن صولايىله صولاق طوتار ايسه طرفىلە كوكارى چورر .

قرمىزى يونجهنك مركبات كيميو يىسنه باقىلور ايسه طوپرا . قىدىن بىر چوق كىرچ وپوتاس اخذ ايلدىكى كورىلىيور دېيك اولوڭىكە طوپراڭىدە شوايىكى مادەنك وجودى الزىمدىر آنک ايجوندرە كە رطوبتى كافى اولدېيى حالدە كىرجى اولىيان طوپرا . قىلردىن صورت مطلوبىدە تفپىض ايدەمیيور بونكە برابر بىتون بىتون كىرجى طوپراقلردىن قىصە قالوب على العموم ارلىا اوتنك عحظوظ اولدېيى طوپراقلردىن دخى كوج يتشىور اورمان اچەلريلە هنوز ايشلەنمەش يكى اچەلردىن دخى ٨-١٠ سنه قدر ايو تفپىض ايدەمدىكى ارباب زراعىتك تجربەلرندن اكلاشىمىشدر . خلاصە ايو اىخلىمش آز قى درين وبر مقدار كىرجى والتى

ایو صواردر طوپراقلر طرفیله اک مناسب طوپراقلردر .
نوبت زرعی — طرفیل مضر اوتلردن و خصوصیله
ایریقلردن تمیزلمش طوپراقلری سور آکر نباتات مضره طرفیل
ایله برابر چیملنوب بیور ایسه طرفیلک پك چوغى بوغلىور
وطوپراغلق قوه انباتیمسى آرتەحق يerde آکسیلور و برچوق
سنه نباتات مضره نك تسلطدن قورتیله من بناءً عليه طرفیلدن
صوکره پتاهه و پانچار کى زیاده چاپىه محتاج اولان فدانلرک
لزوم زرعندە اولان حکمتک برىدە بودر و بووسیله ایله
طوپراق دخى ایخلوب خېقىلنور .

کرچە طرفیل مواد غدائیەسىنك قسم اعظمنى هوادن
اخذ ايلر ایسەدە ايلك چیملنەيىنده اوقدر تىدى ايدەمە جىكىندىن
قوتدن قالمامق اىچيون كوبىرە يە احتياجى دركاردر طرفیل بوجەلە
ايلىك اول آلاجىنى كوبىرە ئى مؤخرأً طوپراگە اعادە ايدەجىك
مئللو زیادە كوبىرە ایله زىنکىن طوپراقدە يىانى و مضر اوتلرى
بوغوب بیوملىرىنە میدان ويرمن كوبىرسىز طوپراقدە بالعكس
نباتات مضره طرفیل غلبە جالدقىن بشقە طوپراگى دخى قوتدىن
دوشورر اوچى كوبىرەلنان يۈمىرى كوكلى نباتات طوپراقلرى
محصولى آلتىقدىن صوکره طرفیلە تخصىص اولنور ایسه كاپىدر .

خلاصە طرفیل طوپراگى نباتات مضره دن خالى و زیادە
كوبىرەلى و درين ایخلەمش ترک ايدىن محصولدىن صوکره زرع
اولنور تراسى يىانى اوتلردىن خالى اولان طرفیلدىن صوکره
اکىلە جىك فدانلرک مناسىلرى بوغداي يولاف و پتاهە در چونكە

طرفیلدن صوکره طوپراغك آزدن ایکى سنه قوه انباتىسى باقى قالور چودار و آرپەيە اوقدر ايو كلىز .

طرفیلدن صوکره آكىلان نباتات مئخرا ينه او طوپراغه آكىله جىك او لور ايسه ايو دكىلدر بناه عليه بىنچى نوبىتىدە بوجىدى اكىلور ايسه ايكىنجى نوبىتىدە يولاف ياخود پتاتە اكىلدرك طوپراغك قوه انباتىسى باقى قالسون .

ظن او لىندىغىنە كورە طرفيل طوپراقده بولنان مواد ملچىيى سرعت ايله اخذ ايلدىكىنلىك بىنچى نوبىتىدە يىننە قالمىلىدرك طوپراقتىن اخذ ايلدىكى مواتىيە هوادن آلوب طوپراغه اعادە يالسون .

وقوع بولان تېجزەلرە نظرآ طرفىلە هر نوبى ۸ سنەدە بركلور آكىر هە دفعە ايكىنجى بىچى طوپراغه ترك او لور ايسه شو مدت براز آكىسىلىدە بىلور بىرده طرفيل سوكلەكىن صوکره درين بىرصبان سورىلور ايسه نوبت زىركە مەتكى آزا تىلور .

طوپراق استحضارى — ايلروده بىان او لىنەجىنى وجىھە طرفيل دائما دىكىر بىر تەخم اىچنە آكىله جىكىنلىك طوپراق خصوصا طرفيل اىچون قازىلیوب اىچنە آكىله جىك آكىن اىچون حفروتسویە او لىنىش او لور .

طرفيل درين قازىلان طوپراقتىن محظوظ او لور ايسەدە بوقازىش طرفىلە اىچنە آكىله جىكى آكىن اىچون دكىل اندى او ل آكىلان تەخم اىچون ياسپىلور آكىرچە طرفيل آكىله جىكى سنە طوپراق درين قازىلور ايسە پاك كوشك او لە جىندىن طرفىلە و برابر

اکیله جک نباتاته ضروری طوقانه جنی تجربه ایله معلومدر .
 کوبره و مصلحات — طرفیل اکیله جک تر لاله ینکیدن
 کوبره ویرلز اکن ویرلور ایسه کوبره ده برخیلی نباتات مضره
 تخلیری بولنه جفندن طوپراغی برباد ایدوب طرفیله مضرت
 ویر بناه علیه طرفیلدن اول اکیله جک اکن ایله برابر طوپراغه
 کوبره ویرملک لازم کلوژچونکه او زمان یتشه جک نباتات مضره
 چا به ایله دفع ایدیلور شو قدر که طوپراق پک ضعیف ایسه
 چیمنان طرفیل او زرینه بر مقدار توز کوبره سرپیک ویاخود
 صولی کوبره ویرمک ایدور .

طرفیلک برخیلی پوتاس سوده کیرج و ماغنزیا طوزلرینه
 محتاج اولدینه معلومدر بدن و پراقلری هوادن بر جوق کومور
 و آزوت اخذ ایلدیکی حالده کوکلری دخنی طوپرادرن بر خیلی
 مواد معده ایه آور بر جریب طرفیل یرندن استحصلان اولنان
 ٤٠٢٩ قیه قوری طرفیلده ٣١٠ قیه ٢٠٠ درهم مواد معده ایه
 بولنورکه بونلرک نوع و مقداری جدول اتیده کوسترشدر .

قمه

٨٤	پوتاس و سوده	١
٧٦	کیرج	٣
١٩	ماغنزیا	٥
١٦	صوان	٥
٨	قلور	١
٧	حامض کبریتی	٧
٠	حمض حديد و شاب	٩

طوب راغك بروجه بالا صرف ايلديكى كيرج ماغزيا پوتاس سوده وحامض كبريتىي اعاده ايچون اشبو مواد معديه ي حاوي اولان كوبره لر استعمال اولنق لازمكلور از جمله ديري كول وچاشور كوللرى الجى كيك كوموري وتوزى مارن ياخود برجوق زمان آچيقدە قلان تباشر دكز طوزى مخلوطى واوتلىرى انسان وحيوان سيدىكى ومواد نجسيه وملحىيى حاوي اولان مواد مايىنه نك كافهسى مناسب كوبره لدر بو كوبره لرى يا طرفيلي زرع ايتىزدىن اول طوب راغه كومك ياخود چىمنىدكدىن صوکره صوك يا ايلك بهارده اوزرىنه صاقبوب يايق ايجاب ايىدر.

ايى طرفيل المى ايچون زياده مارن ويرمليدر كيرچلمه دخى طرفيله پك ايوكلور اثنائى صيفده ياخود صوك بهارده ارا صره سيدىك ايله صوارىلەرق وقت وقت التى اوستته كتور مكله بر قاج اي اچيقدە ترك اولنان كوبره و كيرج مخلوطى دخى كير. چلمەنڭ اك اعلا اصوليدر كە بو مخلوط طرفيل ترلاسنه كو. تريلوب كوجك كوجك كومەلرە تقسيم ايدىلەرك ايلك بهارده متساويا ترلايە يايلىور استريديه ميديه و بو كې قبوقلىرى او كو. دوب ياخود دوبىكى دو كوب طرفيل ترلاسنه صاقيلور ايسە اعلا كوبره اولۇز بىوك شهرلر جوارندە بىرىكىن بو كې قبوقلىرى اهل زراعت طوبلايوب استعمالدە اهال ايتامىلیدر.

اصول زرعى — تخم اتخابى. چارشودن النان طرفيل تىملىرى آكتىريا فنا قورىقىدىن و قىزمىدىن طولانى قوه انباتىيە سنى

غائب ایتمش تخلودر بعضاً دخى ٥-٦ سنه لک اسکي تخلدا لور
که هیچ چیلندز اربابی تھنک بعض احوالدن ایوا ولوب او لمدیقنى
ایلک نظرده اکلار .

تھنک ایوسى ایرى وا يوجه يانمش آچيق صارى ايله
قارىشق سور رنگلى و پارلاغى ايسەدە ينه تامىله امنىت
اولنەمە جىفسدن تھنلق طرفىلى ايلك سورن صاپلرک تامىله
ايركىن دانەلرندن انتخاب اىقلى و طوبىلار اىكىن دانەلرني ال ويا
طراق ايله قاوزندن ايرمامە دقت اىتمىدير تھنلى طرفىلک ايلك
صاپلرندن آلمق مطلوب دكى ايسە او حالدە يچلوب اىكنجى
ضاپلرک تھنە قالقانلىرىنىڭ الڭ قوتلىرندن الملىدر .

تھن انتخابى اصولنىڭ الڭ ایوسى اشبو بختك نهايىتىدە تفصىل
ايدە جىكمىز وجەلە تھنە مخصوص بشقەجه طرفىل امكىدر .

طرفىل ايله برابر زرع اولنان نباتات — طرفىل هنوز
چىملەندىكى زمان طوراڭى كونشىك حرارتىندن قورىيوب قىلاشما.
مق وايلك بهارك صوك طوكلەرندىن تحفظ ايمك اىچۈن صوغوق
ىرلەدە سايە وسپە محتاجدر بناءً عليه هنوز چىملەندىكى
وياكىندوسىندن اول چىملەندىك دىكىر بر تھنلە برابر امكىلە
مطلوب اولان سېر استحصلال اولنىش اولور بونى بروجە محرر
دىكىر بر تھن ايله امكىدەكى اهمىتىدۇن قطع نظر چونكە ايلك سنه
بر كتلى اوت ويرەمە جىكىندن طرفىلەن اميد اولنان استفادە
برابر آكىلان دىكىر تەمدەن ايدىلور و شايد طرفىل مطلوب وجەلە
يتشمىز ايسە مصرف وضررنى شو محصول قاتىر

طرفیل ایله مشترکاً آکیله جک آکین قاون قاربوز کبی
یاپیلوب یرطومیان ویازین چاپه یه محتاج اولیوب بدنلری نه پك
صیق ونده پك قوتلی اولیان فدانلردر از جله یشیل اوست کبی
استعمال اولنان پورچاق آرپه بوغدای چودار گتان یولاف
وقره بوغدای طرفیل ایله زرعه کلور مناسب فدانلردندر بو
دختی نوبت زرعه و طوپراغلک حالنه کوره انتخاب اولنور آکثیا
یاز حبوباتی طرفیل ایله برابر زرع ایدرلر یازلق آکیندن اک
مناسی دختی گتاندر.

زمان واصول زرعی — کر چه طرفیلی ایلک بهار اوائلنده
زرع ایمک لازم ایسه ده هر محله کوره دکلدر زرعک زمانی
اقلیمه و مشترک آکیله جک نباتاتک نوعه کوره دیکشور صوك
بهارده قیش آکینی ایله برابر آکیلور ایسه ده طوکلردن وقارک
اریسندن طولایی یاتوب قباران طوپراقلردن و قیشی قارسرز
چکمسندن آکثیا بوزلور بردہ سموکلی بو جکلردن متضرر اولور.
یاز آکیمه کانجه ایلک بهار رطوبتلی و صیحاق مسرو ایدر
ایسه هوانک مساعده سندن کسب ایده جکی قوت ایله شریکی
اولان آکینی اضرار ایدوب حاضلاتنک ثلثی غائب ایدر بناءً
علیه یاز قوراقلری ایدکن حلول ایدوب طرفیلک فلنزننسه مانع
اولان یرلزده صوك بهارده آکیلور شوحالده یعنی صوك بهار آکیله جکی
زمان صیحاق یرلزده طرفیلی اولاً بوغدای ایله سیرک آکوب شباطده
ترلاسنے یکیدن تخم صیحارلر صوغوق یرلزده دختی بعضاً صوك
بهارده آکرلر ایسه ده بوآکیم یالکز ایلک بهاردن اعتباراً رطوبتی

غائب ايدن خفيف طوراقلره مخصوصاً صدر لكن طرفيلك الا
مناسب زمان زرعى شبط اوائلنندن مارت غايىسنے قدر در كرك
قيش حبوباتى ايچنه و كرك ايكل بھار تخليله برابر اكيلور .

سبط اوائلنده طورااغك قار ايله قالي اوالدىنى بركوند
قيش حبوباتى اوزرىنه يونجى اكيلور ايسه ايكل بھارك ايكل
قوراقلرنندن اول تخليل چيملىنىش اوله جىندن كله جك صوك بھارده
برنجى دفعه اوله رق يچيله بيلور اكى حبوبات اوزرىنه قيشين
كوبره يايلىور ايسه او انه طرفيل تخمى دخى اكيلور هرقنى
صورتده زرع اولنور ايسه او لسون طوكلرك تائيرندن قباران
طوراقلرى مارتده مردانه ايله باصدىرمق فائده دن خالى دكلىدر .
بعضاً طرفيلي قيش اكىنى اراسنه امك ايچون مارت آينه
انتظار اولنور بوجالده او لا تولا كوزلجه چاپەلنبوب طرفيل
طورااغك ايجلمش او لان طبقه سنے اكيلوب خفيف برسوركى
ويامردانه ايله او تيلور فقط قيش حبوباتى ميانىنده طرفيل تخنى
اور ئىك پك مشكل اوله جىندن على العموم طرفيلي ايكل بھار
اكىنى ايله برابر اكيليدر .

طرفيل يولاف اربه كېي حبوبات ايله اكىله جك ايسه او لا
بونلر اكىله رك قبادلقدن صوکره طرفيل تخنى اكيلوب خفيف بـ
رسوركى ايله او زرى او رتيلور حبوبات چىمنوبىدە برايىكى بارمۇق
يوكسلا كدن صوکره او زرنده بىرده مردانه كزدىرىلىور .

بعض محللرده طرفيلي حبوبات زرعىندن ٨ - ١٠ كون
صوکره اكىلر او لا قوتلى برسوركى چىكى كدن صوکره طرفيل

اکیلوب خفیف برسورکی ایله اورتیلور کونشک طوبراقلرده
ایسه آکینلرک ۳ - ب پارمق اوزانسنه انتظار اولنوب اولوقت
ظرفیل آکیله رک مردانه ایله اوزری قپادیلور.

ظرفیل کتان اوزرینه آکیله جک اولور ایسه کتان براز
بیویویده ایلک چاپه سندن صوکره زرع ایتمیدر کتانک عقیندہ
اکیلور ایسه فدانلرک قوتله تفیضنه مانع اولور.

ظرفیل از درین آکیلور زیرا تھنخی نه قدر یوزه یقین اولور
ایسه اولقدر چابوق و چوق چیملنور.

ظرفیل تھنلری سرغت مطلوبه ده چیملنک ایچون بر
میقدن ۳ پارمق قدر درین زرعی مناسبدر طوبراق خفیف
اولوبده ایلک بهار طرفیل یالکر زرع اولنور ایسه ۳ ایرکن
یاخود هنوز چیملنک دیکر برآکین اوزرینه زرع اولندیغندہ
۱ بحق پارمق درینلک کفایت ایدر.

تھنک مقداری — صناعی چایرلرک سبب تشکیلی دانه سنی
حصاد ایچون زرع اولنсан آکینلرده کی مقصدہ مخالفدر صناعی
چایر تشکیلندن مراد بر مقدار اراضیدن صورت ممکنده زیاده
وايو اوت المcdn عبارت اولوب حبوبات زرعندہ کی مقصد
ایسه دانه لرینی تکثیر ایتمکدر بناء علیه حبوبات زرع اولندیغی
زمان ایوجه تغدی و تفیض ایمک ایچون تھنخی سیرک امک احباب
ایدر یونجه وسائل صناعی چایرلر دخی بویله سیرک زرع اولنسه
کرچه فدانلری بیوک و بدnlری ایو و قوتلی اولور ایسه ده قالین
صاپ و بدnlر غاییت سرت اوله جقلرندن حیوانلرہ یرامن فقط

صيق اکيلديكى حالىدە بىدنلىرى الجاق فقط متعدد و يومشاق او له جىقىدىن حيوانلىك كمال اشتىا ايله اوتتالار بويلاه صيق فدانلىك صوپى از وقوه غدائىلرى چوق اولور همده سهولتله قورىد. يلور بونكە برابر پىكىدە صيق اکيلما مامىلىر چونكە پىكى صيق اکيلان فدانلى بىسويەميوپ ضعيف قالور و يېھوده زىاده تىخىم صرف ايدلىش اولور.

خلاصە بىرجىب يراچون نەمقدار تىخىم زرعى اقتضا ايدم. جىنى ئامىلە تعىين اوئىھە من ايسەدە خفيف طوبراقلىرە قىيى و قورىي يىرلە ياش و يىبانى اوت ايلە قىالي طوبراقلىرە تىزىضىف طوبراقلىرە زىنگىن قىش اكىنىي اىچىنە ياز اكىنلەندەن و اكىنلىرى هنوز چىملەنمىش طوبراقدىن زىيادە تىخىم زرعى لازىمكلور بىردى تىخىملا اعلا ايسە از واورتە ايسە چوق اکيلور.

جدول اتىدە طوبراق واقليمك حال و طبىعتلىرىنە كورە بىر جرىب اىچون زرعى اقتضا ايدن تىخىم مقدارى كوشترلىشىدە.

قە

كوبىلى كىلىلى طوبراقلىرە ياز حبوباتىلە برابر	١٢
قوملى طوبراقلىرە	١٩
قوراق يىرلە	٢٣
حدوسط اوزرە انكلترا دە	١٨
فلمنكىدە قوملى طوبراقلىرە	٢٠
فلمنكىدە منبت كىلىلى طوبراقلىرە	١٢ - ٩
على العموم فرانسەدە	١٦ - ١٤

شو جدوله باقیلور ایسه اوبرته حساب ایله بھر جریب
ایچون ۱۵ قیه طرفیل تھنی لازمدر بونکله برابر قوری
ویشیدن قنگی استعمال اولنھجق ایسه تھنک مقداری اکا
کوره تعین اولنور یشیلی مطلوب ایسه بھر جریب ایچون ۱۲
وقوریسیچون ۱۶ - ۲۰ قیه تھنم زرع ایدیلور .

ھر جریبه ۲۰ قیه تھنم آکیلان طرفیلک بدنلری پك اینجھ
اوله خفندن هم سھولتاه قورر وھمده حیوانلر اشتھا ایله او تارر
وبویله اینجھ بدنلی طرفیلک قوریسی کوف وتوز پیدا ایتمکسزین
خیلی وقت طبانور .

طرفیل ترلاسی برسنهدن زیاده طورر یاخود سنہ اتیده
یرنده حیوان او تارملق ایشتنیلور ایسه آراسنه بر مقدار بیاض
طرفیل یاخود انکلیز اصولی وجھله نھیلیه فصیله سندن برمقدار
نباتات سائزه امک فائدهدن خالی دکلدر قوملی کیلی طوراقلرده
ولوکه طرفیل ترلاسی برسنهدن زیاده دوام ایمسه بیله طرفیل
تھمنه برایکی قیه بیاض طرفیل قارشیدیرمق ایودر چونکه ایلک
یچمده آق باش طرفیل بویسز اولوب طبیعی یچیله میه جکندن
قیرمزی طرفیلک آچیقده قاله جق دیب صابلیغی کونشك
شدت حرارتندن محافظه ایلر .

تیماری — بالاده ذکر ایتدیکمز اصول اوزره قرمزی
یونجھے یعنی طرفیله آکیلدکدن سوکرھ سوکیله جکی زمانه قدر
آلچی ویرمک یاخود طوراغلک کوبزه سی کافی دکل ایسه
کو برملکدن بشقه تیماره احتیاجی یوقدر .

آلچی . بقلویه فصیله سندن اولان عموم نباتاته آچینک حسن . تائیری معلوم اوبلغله طرفیله دخی بیوک فائدہسی اوپور صورت استعمالی کوبزه لره مخصوص کتابدہ تفصیل و تعریف ایتدیکمز جهته تکراره حاجت اوبلدیغندن او رایه مراجعت او ننسنی توصیه ایدرز :

کوبزه . طوبراق اویره جک قدر کوبزه می دکل ایسه طرفیل چیمند کدن صوکره دخی کوبزه لنه بیلوز طرفیله مناسب کوبزه لر کوکر جین ترسی اغاج تورب و چاشور کوللری کیرج مرکباتی ایجه کمیک توڑی حیوان سیدیکی و کوبزه صولیله آچیدر شو قدر که صولی کوبزه لر ایله آلچی مرکباتی . طرفیلی زیاده بسلدیکیچون آکینلر کبی یاتسندن قورقیلور .

نباتات و حیوانات مضره — نباتات طفیلیه و تأثیرات هوائیه . هنوز چیمنان طرفیل فدانلرینه پک صیحاق یازک سؤ تأثیری او . لورحتی یونجه بی قورودر بو حالده او لکی محصول آنندیغی زمان خصوصیله قیش ذخیره سندن صوکره آکیلور بعد الحصاد طوبراغی صبان ایله خفیججه سوروب او زرینه سورکی چکیلور صوکره برطاق ییان او تلر ظهور ننده تکرار بر صبان دها سوروب یوزی ایجلدیه رک طرفیل یا لکز جه زرع او لنور چیمنور چیمنمز او زرینه الچی صاچیلور بوعملیات یا لکز چوق کوبزه می طوبراقلرده تجربه او نمشدر .

متصل طوک با غلمه دن و چوزلمسندن طولانی کنج طرفیل فدانلری خصوصیله قباروب یوقاری قالقان طوبراقلرده تلف

اوله بیلور چونکه کوکلرک پك جوغى آچىقىدە و هوانك تائىرى
الىنده قالور بو اويفۇسزلىق و قوعىبۇلمىزدىن اول صوك بھاردى .
ياخود قىش اوائلنىدە طرفىل تىلالارنىدە حيوان رىمى ايمكىلە يعنى
فدانلىرى اندرك اياقلىلە چىكتىمكە و قووعى منع اولنور ايسەدە
حيوان او تاريليان يىلدە طوکلرک تائىرىلە آچىقىدە قلان يونجە
کوکلرینك او زىرنىدە مىدانە كىدىرۇب طوبراغى او تورتىقىدىن
بىشقە چارە يوقدر .

طرفىلەك بىدنلىرى نە قىدر قالىن و قوتلى اولور و يېراقلىرى
چوغالور ايسە طوکلرە او قىدر زىادە طيانور بونىجه يى استحصال
ايچون طرفىل اكىلور اكىلمىز يارم ترتىب آلچى طوزىلە آلىلانور
بوتدىير فدانلىرى قوتلە چىملەنرىرۇب ايلك بهار قوراقلىرىنە
طيانور و تراسنى سريعاً طولدىرر طرفىلى دها چابوق
چىملەنرىرۇب بىولىڭىچىن او لا تەنھىر ايصالدىلوب برچارشاف
او زىرىنە يايلىور صوينى چىكىدەن سوكرە براز ايصالق اىكىن
او زىرىنە غايت اينجە الگىن كچورلىش آلچى دو كىدەن سوكرە
درىقىب اسىلىور بو اصولك اجراسى سەھىل زەخت و مصرفى
استكثار او لەنەجق درجه دە قىلىدر .

حيوانات مضرە . تازە طرفىل فدانلىرىنىڭ زىادە قورقو .
دان كۈچك سىنجابى رىنكلى بىر سموكلى بوجىكىدە بوبوجك
طرفىل اكىلدىكى سەنەتك قىشىنە ور طوبتلى سەنەلردى اطرافى
چالى و اغاج ايلە قىالى آچاق طوبراقلىرىدە طرفىلە پك زىادە
مضىت ويرر .

بوندن بشقہ کوچک طوبراق اور مجکی دخی یونجھی اضرار
ایدر ایکسی دخی (۱۰۲ شکلده) کوستیلان قورو سکیل مردانہ
سیله سہولتہ تلف ایدیلور شو قدر کہ مذکور بوجکلر کوش
طوغمزدن و یا باتقدن صوکرہ یوالرندن چیقوب فدانلرہ مسلط
اولہ جفدن مردانہ نک دخی اولوقت استعمالی لازمکلور ۔

نباتات طیفیلیہ ۔ طرفیلی خراب ایدن عیقیہ فصلہ سندن
اقیمون نام نباتدر بوكا زهرہ صاحی دخی دیرلر (شکل ۱۶۶)
بونک بر چوق نوعلری اولوب یالکڑ طرفیلی دکل زرع اولنان
سائز نباتاتی دخی برباد ایدر تخمی غایت اوفاق مدور قرال

(شکل ۱۶۶) افیبون

تخم چیمنور چیمنمز تازہ فدانک اوجنده آز طاغنقت

برکوك ظهور ايدر و برچوق تومسكلر پيدا ايلر كه جمله سى
كوك يرينى طوتار بدئي جوارنده كى فدانه صارلدينى كى كوكى
غائب اولوب كندوسى قالور .

بدئي خشيشى ايلك كىي اينجه متعدد داللى و آتشى
قرمنيدر حين ظهورنده دالسىز ايسىدە صاره جق فدائى بولنجە
قدر طوبراق يوزنده اوزانوب مناسب فدائى بولدىنى كىي بدن
و ييراقلىرىنه صاريلىور واوحالدە بدنىندن بىرطاقم كوكچىك حلىمه لر
ظهور ايدرك فدانك قبوغى نسجنه دخول ايله بتون اوزىنى
امى و يىكى بدن و برچوق ايلكلىكلىرى پيدا ايدوب فدانى ئاماليه
قابلايىرق بوغار شايأن دقت سوراسىديرك بوطفيك قويارىلان
پارچەلرى برقاج كون آچىقدە براقلقدەن صوكرە دىكىر برفدانه
طوقانور طوقانز درعقب مەص پيدا ايدرك فدانه ياشور .

افيتىونك بىرنجى اينجه بدنلىرى برمقدار بىسۇدېكە ييرير
اوزرنده چىچك كومەجڭلىرى پيدا اولوركە رىنلى بياخىجە در
بھرى ١٠ - ٤٠ دانەدن عبارت بىر دمت تشکيل ايدر تخمى
كروى مدور ياخود بىضى اولوب هر برندە اىكى حجرە وھر
حجرەدە ايكىشىر تخم بولنور .

افتيمون قىشك صوغوقلىرىنه متتحملدر هرنە قدر قىشىن
بدنلىرى قورر ايسىدە صارلىش اولدىنى فدانك كوكنده بىر طاقم
يومىرىلر براقووركە بونلار اتى ايلك بىاردە اويانوب تكىر ايدر
شوحالە نظراً كيفيت تكىرى اوچ طريق ايله يعنى بدن پارچەلرى
تخمى و طوبراقده براقدىنى يومىرىلارى واسطەلرلەدەر .

بونبات یازین اولقدر سرعتله بیورکه اوچ آئی ظرفده
یردانهسى اوچ آرشون چورده بولنان بتون طرفيللرى بوغوب
قورودر .

سرعت تکرتندن طولايي دفعه چاره بولنه ما مشدر اتلافى
هرنه قدر مشكل ايسده ينه تلفدين كىرو طورلاميليدىرنك بونك
ظهور ايده ما ماسنه چاره او لا صناعى چايرلره ويريلان كوبره
افتيمون قاريشق اوت ايله بسلتمش حيوان كوبرسى اولماق
ثانياً ايچنده اقيمون بولنان طرفيل ويونجه دن تخم آلاماق ثالثاً
بوكى تخلرك ضروري استعمالى لازمكلور ايسه ايچنده بولنان
افتيمون تخلرينى عاميلاه آيرى مقدر .

افتيمون تخلرينى تفريق قولايىدر طرفيل تخلرى قالين
كتان بز ايچنده ايوجه اوغوشدىرىلوب ازىلىدىكىنده قاريشق
اولان افتيمون تخلرىنىڭ قوقلىرى قىريلور آندن سوكره ٩
نومرولى معدن برالك ايله الندكده يارم خط قطرنده بولنان
افتيمون تخلرى الكن چوب صاف طرفيل ويونجه تخلرى
قالور .

افتيمون بىركره ترلايە مسلط اولور ايسه اتلافىچون هرنە
ياپىلسە موقت اولوب ينه ظهور ايدر ياققدن بشقه چارهسى
يوقدر شويىلە كە افتيمون كورندىكى نقطەلرك اطرافىلە برابر
مكىن مرتبە طويراغە يېغىن فدانلىرى يېچىلوب افتيمونك قىرنىدى
ودوكىندىلىرى دقت ايله طوبىلاندىقدن سوكره بىر طوربەيه
طولدىرىلەرق اوذاق بىرىدە يېغىن ياپىلوب ياقيلور و يېچىلان

محلل ایوجه تیزلنور بعده او زرینه صمان یا یلوب آش ویریلور
صماندن بشقه حامض کبریتی یاخود ۱۰۰۰ قیه صوده اریدلش.
۱۰۰ قیه کبریتیت حديد دخن هم اقیمون قیندیلارینی تلف
ایدر و همه طرفیلی سریعا چیمندیرر فقط بواسوی بالکن
کیر جلی طوپراقلرده فالدہ ایدر یوخسے بتون کیلی طوپراقلرده
کبریتیت حديد مقدار و درجه سنی کچر ایسه طرفیلی تلف
ایده جکندن بویله طوپراقلرده استعمالی توصیه ایده میز .
حصادی — طرفیل کرک یشیل و کرک قوری حیواناترم
یدیریلور .

یشیل استعمالی . طرفیل یازین سهولت ایله چیمننان
وقورتئی مشکل اولان رطوبتلى اقیملرده یشیل یدیرلیسی دها
مناسبدر حالبوکه قوراق اقیملرده طرفیل یارم بویه وارنجه
یچیلوب یشیل یدیریلور ایسه کوکی یاز قوراقلرینک تأثیریله بیو .
یوب صوک بهاراوت ویرمه جکندن بویله یرلرده طرفیلی تمامیله
بویه برآقوب بعده بیچیله رک قوری استعمال ایمک دها ایدر
بالکن زرعی سنه سنک صوکره کی کوزنده برنجی دفعه بیچیلوب
یشیل یدیریلور زیرا بو موسم طرفیلی قورتئه مساعد دکلدر .
طرفیل اولکی صوک بهار یاخود ایلک بهار ایزکن آکیلور
ویا یازک اوائلی صیحاق ورطوبتلى اولور ایسه صوک بهارده کی
برنجی بیچم پک کترتلی اولور .

اشبو برنجی محصولی آلمق ایچون طرفیل ایله برابر آکیلان
اکین حصاد اولنوب مؤخرآ طرفیل مطلوب ایسه یرنده

حیوانلره او تاریلور ياخود بیچیلوب اخورده يدیریلور .
بو ایلک بیچمدن صوکره طرفیل قیشدن اول ينه چیملنور
ایسده بوندن استفاده اراللمامیلیدر زیرا آنسه جق اوت بیچم
مصارفی او در اوده من درجه ده آز اولور بوندن بشقه يرنده
قلان بیچلمش کنج فدانلر ضعیفلنوب قیشین اکثربنک تلف
او ملق احتمالیده وارددر .

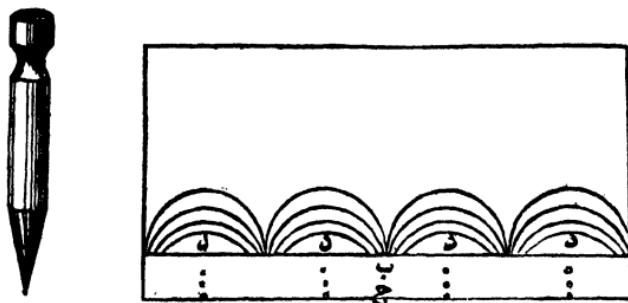
طرفیلک اك زیاده اوت ویردیک سنه زرعنك ایکنجه
سنہ سیدر یشیل يدیریله جك اولور ایسه ایلک بهارده و ممکن
حرتبه دها ایرکن یعنی بدنلری ٢٠ - ١٥ پارمق بویلاندقده
یدیرملیدر زیرا او لزمان عموم حیواناتک ایستکی وجهمه طرفیل
پک یومشاقدر کیج براقلیلور ایسه بدنلرینک اکثری قارتالورکه
حیوانلر او تلامقدن چکنور .

طرفیل تراسنک و سعی بسلنجهک حیوانلردن زیاده ایسه
او حالده یشیل يدیرمکدن صرف نظرله بیچیلوب قوریدیلور
یرده ایرکندن يدیریلور و خصوصیله یازی رطوبتی اولور ایسه
طرفیل اوچ دفعه بیچیلے بیلور فقط على العاده ایکی دفعه دن
زیاده بیچیله من .

یشیل طرفیل لزومنه کوره هم بیچیلور و همده يرنده
او تاریلور بیچیلوب اخورده يدیریله جك او لان طرفیلی تعریفه
حاجت یوقدر فقط يرنده او تاریله جنی زمان حیوانلر ترلاده
یاشی بوش براقلمامیلیدر زیرا ییه جکلری او تدن زیاده سنی
چیکنه یوب تلف ایدرلر .

اور وپانك اکثر محللر نده حيوانلر طرفيللقده ۳ آرشنون
 ۳۰ پارمق اوزون برايپ ايله چاقيلوب او تارييلور بو ايپ بربويده
 ايکي پارچه دن عبارت اولوب بر پارچه سی قازغه و ديكر پارچه سی
 حيوانك بوينوز ويا بوينته با غلانور شو ايکي پارچه ايپك ديكر
 او جلري ۵۰ پارمق اوزون ۸ پارمق اکلى و ايکي او جي ديلكلى بر
 تخته يه چكوريلور بوليه ياي لمز ايسه حيوان دوندجىه ايپ بوكله رك
 حيوانلر ك ايلاق و بوغازلىينه طولاشوب سقطلاق ايدر فازق
 ۴۰ ۵۰ پارمق اوزون تيموردن ياخود او جي تيمورلى افادجن
 يايلىوب با غلانه جق يرى او يولي اولدىنيي حالده تېسنه قدر
 طورااغه قاقيلور .

حيوانلر ي او تي بوزمقدن منع ايچيون بىچلاماش طرفيللقد
 ايچنده كردىرلىز بوجله بر طرفيللقد (شكىل ۱۶۷، ۱۶۸) يدىرلىك

(شكىل ۱۶۷) اوتلاق (شكل ۱۶۸) فازق

باشلاندىنيي وقت او لا ۲ بىچق آرشنون كىشىش بر كىار بىچيلوب
 - ب - فازقلار بوكنارك خارجىنده - ج - نقطه سنه قاقيله رق
 حيوانلر ك او كىنده ۵۰ - ۷۰ پارمق كىشىش بر دايره - د -

طرفيلىق براقيلور واودايرەنك طرفيلي صرف اوئىندىقە قازقلر
٥٠ - ٦٠ پارمۇ دها ايلرو قاقيلوب بو وجىھە بتون طرفىلىق
اوتابىلىوركە بىر صەرە اوزرىنە بولنان حىوانلار بىرى بىرىنى
طوقشمىسىز ئەن طرفىلىقك يىدىرىماشى محلى قالىز .

كىنجى بىر چوبان ياخود چوبان قارىسى طرفىلىق قاقيلى - ٢٥ - ٣٠
حىوانى بىر صورتىه ادارە ايدە بىلىور اقضا اىستىيىكى وقت
حىوانلارى اخورە كوتىركى يېلىنى دكشىرىمك ياخود
صولامق اىچون اولا صاغدە بولنان حىوان قازقىن جوزىلىوب
ايپك قازقىدەكى اوچى يانىدەكى حىوانك بويۇزىنى وانكىكى
دەها اوتهكەنە وەكىذا صولدە بولنان صوڭ حىوانە قدر كىدىلىوركە
اكى صوڭ حىوانك ايپى چوبانك الندە قالور تکرار قازغە طاقىلە .
جىنده صولدىن باشلايىب صاغە طوغرى كىنور بواصولە قاچە
ياخود اوچلمە دىرىلەكە حىوانلار على العادە كوندە ٣ دفعە
ير دكشىرىرلە .

حىوانلارى طرفىلىقىدە اوتابىمىقىدە اولا سودلىرى اخورىدە
بىلنان اينكلەرن زىپادە اولور ثانىيا مساوى بىرقطۇھە طرفىلىقىدە
اوتابىلان حىوان اخورىدە دە زىيادە بىلنتور ثالىا اوتى يېچوب
اخورە كوتىركى زىحتى اولىز حىوانلار كوبىرىلىنى طوغرىدىن
طوغرى يە طوپراغە براقشى اولە جىقلەرنىن كوبىرىدى اخورىدەن
چىقاروب تىلايە نىڭە وواسۇخ اخور وماندىرىه ايدىنلىمسەنە
حاجت قالىز دىرىلە .

فقط بعضىلرى دىخى يېشىل اوت اخورىدە يىدىلىور ايسە

حیوانلر چابوق سمیر و زیاده کوبره النور ادعاسنده بولنورلر
بزجه بو ایکی اصولدن بری صورت قطعیه ده ترجیح اولنمه میه.
جفدن چفتجي کندو منافعنه کوره برینی دیگرینه ترجیح
ایده بیلور .

شو قدر که ایلک یچمی صوك بهارده النه جق اولان قى
ور طوبتلى طوبراقلرده بولنان طرفیلى اخوردە یدیرمك يرنده
او تارمقدن ایودر چونکه حیوانلر طرفیللە چیقاریلور ایسه
کنج فدانلاری چکینه یوب بر چوغۇنی طوبراغە کومس ياخود
کوکلریني قوبارلرلر يerde پیدا ایندکلری درین ایزلاری صو ايله
طولوب قىشىن او رادەكى فدانلاری چورودر بالعکس طوبراق
قورى و خفيف ایسه ایلک یچمی ترلاده یدیرمك ایودر زира
طوبراغى چکینه یوب فدانلرلک دېبلریني او تورتەرق قىشىن طوكلار.
دن قبارمسنە مانع اولور .

يشيل طرفىلدن بعضاً حیوانلر قربە علتە طوتيلور بونك
اسباب ظهورى او لا قورى يك ارقىسى صره بىدن بىرە يالكىز
يشيل یديرلىسى ثانياً طرفيل پك كورپە وصولى اولىسى ثالثاً هنوز
چيك قالقىزدىن حیوانلرلک طرفیللە قالقىمى رابعاً اخوردە
يديريان يشيل طرفىلک اچىنده صولغۇن ويا قىزغىن طرفيل
بولنىسى خامساً طرفىلى حیوان يرىمىز درعقب صوارلىسىدر بناءً
عليه ایلک بهار تازە طرفىلقلره حیوانلر تدریج ايله فاقيلوب
يشيل اوته يواش يواش الشديرمىق وکون طوغوب چيك
قالقىمى بىكلمك لازمكلور .

اخورده يدیریلان طرفیله کلنجه ایلک اول آزار آزار
وقوری صمان ويا اوست ایله قاریشق ويریلور طرفیل قوری ایسه
درتده برى ياش ایسه اوچده برى قدر قوری صمان ويا اوست
قارشیدیریلور اکر قوری صمان واوست یوغیسه قوری یونجه دخى
استعمال اولنه بیلور .

تازه طرفیله قارشیدیریلان بو قوری اوتلر یشیلک
بر چوق صویخی چکدرک یومشاپوب اعلام اولور بو
صورت ایله حیوانلر یواش یواش یملنەرك کوبره لرى اوقدر
صوی ولېق اولمز بویله قاریشق اوتك حیوانلر قوریسنى
یشیدن آیيرمغه چالیشورلر ایسه ده بھرمیوب ایکیسینیده برابر
یرلرکه بوطريق ایله یشیل الشدیروب ملحوظ اولان مخاطرەدن
سام اولورلر .

بونكە برابر طرفیلى هر كون صباحلین ياخود
اخشام اوستى بیچوب اخورده كونش وياغموردن محفوظ سرين
يره يايلى ويم عقینىدە حیوانلره صو كوستلىپوب هر يىدىن
بر ساعت اول ياخود اخشام يىدىن برساعت صو كەرە
صوارىلىيدر .

كورى استعمالى — قورىدیلە جق طرفیلک بیچىلە جڭ
زمانى تعین پك اهمىتىلەر طرفیل مختلف اوچ موسمدە بیچەلە.
بیلور بىنجىسى چىچكە كىزدىن اول ایكىنجىسى چىچكلىرك
برقسى انکشاف ايتدىكى واچنجىسى تامىلە چىچكلىدىكى
وقتلردر صوك ایكى موسمدە بىچىلان طرفیلک اوئى چوق اولور

ایسه‌ده کیفیتی برنجی قدر دکلدر چونکه ایکنچی اوچنجی
موسمرده بیچلان طرفیل بدنلرینک آکتریسی فارتماش اوله‌جنی
کی الت پراقلری دخی صولغون اوله‌جفندن حیوانلره اوقدر
ایوکلز بالعکس اول بیچلان طرفیل اوقدر چوق اوله‌من ایسه‌ده
لطیف یومشاق و کیفیتی اعلا اولور .

برده فدانلر صوک ایکی موسمدن ۱۵ کون اول بیچلمش
اوله‌جفندن کوکلرنده بولسان مواد غدائیه باق قالوب یک
سورکونلری سرعت وقوته بیویه‌رک ایکنچی بیچمک برنجی
قدر چوق اولمسنه سبب اولور صوک ایکی موسمک ایکنچی
بیچملری دائمًا ضعیف و موسمک بگمیندن طولایی مخاطره‌ده
قالور شو حاله نظراً ایرکن بیچلان طرفیلدن النان ایکی
محصولک کیفیت و کیتلری کیچ بیچلان طرفیلدن ایودر .

بناءً عليه طرفیل چیچکدن از اول بیچلمیدر اکرچه اقلیم
صورت مطلوبه‌ده ایکنچی بیچمه مساعد دکل ایسه اوحالده
مقدارندن زیاده زیانه اوغر امامق ایچون چیچکلرینک آکتریسنك
آنکشافی زمانی بکلمک دها فائده‌لیدر برده قوری طرفیل یالکر
آت و بیکیرلره یدیریله جک اولور ایسه تامیله چیچکه کلدیکی
زمان بیچلور چونکه آت بیکیر قسمی بوینوزلی حیواندن زیاده
قوری ولیفی اوتدن حظ ایدرلر .

مع مافیه سوزمن فوائد عمومیه‌یه عائد اولوب احتیاجات
خصوصیه‌یه کلنجه چفتچی بونلری ایستدیکی یولده یاپه بیلور
از جمله طرفیل بیچله‌جکی زمان یاغمور یاغوب اوراچی بی ایشدن

اليلويه جنی کي شدتلى صيجاقلر دخى اينتجي يچيمك تازه سوراکونلري شدت حرارت ايله قورىدە بىلور انك اىچون بوخصوصده اقليم و موقعه كوره عمل ايمك لازمدر .

طرفيل منحصراً طريان ايله بىچيلور محل و مخصوصلنك نوعنه كوره شكللىرى مختلف اولدىقدن تعريفه حاجت يوقدر .

طرفيلي الدن كلديكى قدر دىيدن يچملىدر زира طوبراقدن برقاچ پارمق يوكسلىك براقيلور ايسه حس اولنەجق درجه ده اوتنك مقدارى تنزل ايدر بىرندە قلان سابلرى قورىيوب سرتلور اوحالدە صوکرهكى طرفيلي بونلرک اوست طرفىدن يچمك اىجاب ايدركە بودخى اوتك از المسنە سبب اولور .

ايصالق چىكلى طرفيل زحتىزز و مكمىل بىچيلور انك اىچون اوراقجىلر داعماً چىك قالقىزدىن اول ايركىن ايشە باشلارلىر فقط ايصالق بىچلان اوت چارچابوق يالىمۇزدە طوپليجه براقيلور ايسه كونشىدە سريعاً قىizar والچاق يىرلرک طرفيللىرى صراروب كيفيتى غائب ايدر بناءً عليه كونش طوغمىزدىن اول يوكسکىدە بولسان اوتلر بىچيلوب الچاق يىرلرده كىلر كىچ و كوج قورىيە جىفندىن كون اورتەسىنە براقيلور .

اوراق ماڭنەلرى دخى طرفيل بىچمكىدە مستعملدر خصو-
صىلە جبوبات كتابىندا تعرىف ايلدىكىمز (مارق قورنىق)
ماڭنەسى استعماله بىك مناسىدر بوماڭنە بر اوراقجىنڭ يومىمە كوردىكى ايشك ئىشلى ئىش كورر .

طرفيل بىچيلور بىچلمىز قورىدىلغە مباشرت اوئلور اولدقىچە

سريعاً قورتملى وپرالقلرى دوكامسىنە دقت اولىنى وبونك ايجون
يچيان فدانلىرى ياغمور وكونشىك شدت حرارتىندن الدن
كلدىكى قدر محافظە ايميليدر.

بعض محللرده طرفيل يچيلدىكى آنده طوتاملىرى ترا لاي
يايارلرکه موقع وھوا ناصل اولور ايسه اولسون قطعاً
جاڭز دكىدر چونكە هو ياغمور كوستورر ايسه درعقب يچيان
اوئى اوافق يېغىنلە تقسيم ايتىك اقتصا ايدە جىكىن يايق بېھودە
اولىش اولور ويرىنى دكشىدىرمكە ياخودھوا داماً اجىق اوئور ايسه
فدانلىرى درعقب شدت حرارتىتىدە قالەجىندىن سريعاً قورىيوب
از دېرىمكە پيرالقلرى دوکيلور نهايت ياغموردن صوکرە كونش
وكونشىندىن صوکرە ياغمور كورمكە مواد غدائىلرنى غائب
ايدوب وصراروب عادى سماندىن فرقى قالمز.

ايو اوت الم مطلوب ايسه صباحلىن يچيان طرفيل طوتام
طوتام يره قونور اوكلين ياخود برساعت صوکرە طاغتمقسزىن
چويرىلوب اتى اوستته كتوريلىور اخشام اوستى يچيانلىرى ايسه
چويرىلمسزىن يرنده براقيلىور ايرتسى صباح چىك قالقدىن
صوکرە بھرى ۱۵-۱۲ قىelic اوافق يېغىنلە يايپلوب حرارت
ھە طرفە تائىر ايتىك ايجون ارا صرە يرندىن اوينادىلىور وبر
قاچ كون يعنى ايو قوروينجه قدر كمال دقلە اتى اوستته
كتوريلىور.

بعض محللرده دىنى طوتاملىرى خفيف، اولدىنىي حالدە
قارشىدىلمسزىن ايکى كون يرنده ترك اولنەرق بعده ايکىشىر

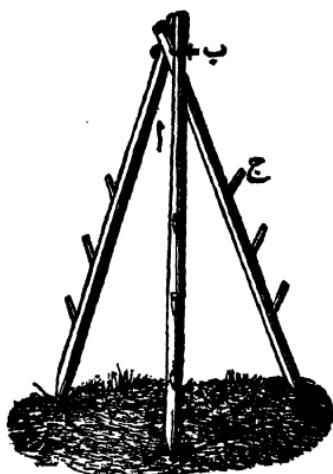
ایکیشتر چاتیلوب یر یوزنده بولنان طرفلى خارجه کتوريله رك
قاميشه قورینجه قدر بوجالده براقيلور .

رطوبتلى يرلدە اوت قورىقى پك مشكلدر چونكە اكتزيا
يچدكىن صوکره ياغمورلر ظهور ايىر ورطوبت اوLCDR چو .
غالوركە طرفيل قورىزدىن اول چوريوب تلف اولور بومشكلانى
برطرف ايمك ايجون ايى واسطه وارددر .

بى المانيانك اكتز محللى نده استعمال اولنان اصولدرك او .
رالرده طرفيل قورىقى مخصوص يره قاقيلى محلنه كوره مختلف
شكىلرده آغاچلى استعمال ايىرلر هېرى آغاچ ٣-٤ ارشون
يوكسك حكم بر قازقىن عبارت اولوب اوچى سىورى و تېسى
چېرىلىدە اوزرنده قارشولقلى برچوق دىلكلەر قازغۇك سىورى
طرفىدىن بر آرشون يوكسىكىن باشلايوب بى دىكىرنىن
٥٠ پارمك ارالقلى و ٦٠ پارمك اوزون قالىن اغاچ چىويلىر
صوقولىدە بوقازقلار آرالىندىن ارابە كچەجىڭ قدر يكدىكىرنىن
اوzac طوتيلور .

طرفيل يچيدكىن صوکره يالنجە قدر طوتام طوتام ٢٤
ساعت يرنده براقيلوب بعده ياغمورسز هوا ايلە قازقلردهكى
آغاچ چىويلىدە اوزىرينه خفيچە يېغيلور واڭ التىدە كى چىوىي يە
يېغىلان طرفىلەك يره سورىمامسىنە دقت اولنور شو قدركە
چىوىي يە زىادە اوت يېغيلور ايسە چابوق قورىز انك ايجون
زمىندىن ٢ ارشون ٣٠ پارمك يوكسك برقازغە ١٠٠ قىهدىن
زىادە طرفيل يېغىمالىدە .

قى وچاقىلى طوپراقله قازقلر صورت مطلوبىدە فاقيە.
مدىنىي كې اوتك حين نقلنده دخى بعضاً آغاچ چىويىلدە
اصلى اولان طرفىك اطراقىدە هوا ايوچه جريان ايدە من انك
ايچون دىكىر شكلنده بىرطاق قازقلر ايجاد اولىنىشىرىكە بونلار ھم دها
قوى وھىدە طوپراوغە قاقلىغە محتاج دىكىدرلر .

بونلار بعضايسى (شكل ١٦٩)

١. ٣-٤ آرشون اوزون

تپەلرى - ب - چىويىلى ساج

اياغى شكلنده موضوع اوچ عدد

قازقىدن عبارتدر ھى بىرىنىڭ او.

زىزندە ٦٠ پارمۇق اوزون ويكىد.

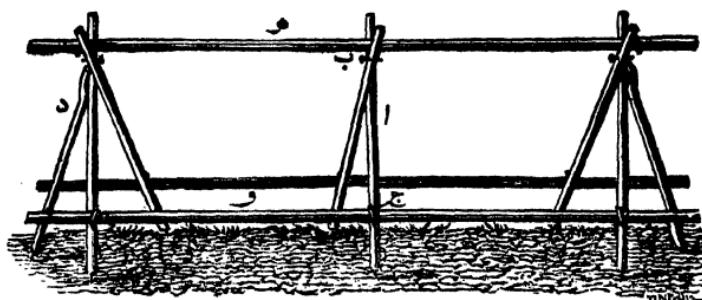
يىرنىدىن ٤٠ پارمۇق آرالقلى آغاچ

چىويىلر - ج - بونلوركە طرفىل

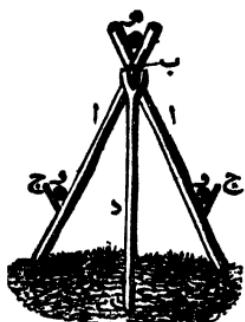
بونلار اوزرىيە يېغيلور .

(شكل ١٦٩)

بعض محللرده دخى (شكل ١٧١-١٧٠) شكللرده چىپالىر

(شكل ١٧٠) اوچ قورىدە جىق اسكلە

(شکل ۱۷۱)

اشا ایدرلر - ۱ - حرفیله مرقم ایکی آگاج
- ب - حرفیله مرقم نقطهده برلشوب
چیویله رک صبانک آیاقلرنی تشکیل ایدرلر
- ج - شو ایکی آیاغه ایکیشر چیوی قا.
قیلوب اوزرینه - و - حرفیله مرقم ایکی
صیریق اوتورتیلور و آیاقلرک تپه لرنده
تشکیل ایدیکی جتاله دخی اووزون بر

صیریق چکوریلوب بونلرک اوزرینه طرفیل ییغیلور بو صیریقلر
صورت کافیهده اووزون دکل ایسه اورته سنه بر صبا دها قونوب
صیریقلر اورته صباده برلشیدیریلور و صپالر بر طرفه اکریلمامک
ایچون ایاقلرک ایکی باشلرینه - د - بر پایسنه وضع ایدیلورکه
اوحالده ایاقلر ساج آیانغی شکلنی آور .

اسکله چاتیسنک التطرفندکی صیریقلردن باشلایلوب طرفیل
قاتقات ییغیله رق قوریدیلور ۸ آرشون اووزون بر چاتی یه
۱۲۰ قیه طرفیل تحمیل ایدیلہ بیلور .

بویولده چاتی اعمال و انساسی مصرفی اولدیغىدن يالكىر
اقيملىرى زىاده رطوبتلی ياخود ياغمورلرى كثیر سنه لرده ياييلوب
استعمال اولنور .

برده (قلاب ماير) اصولی واردركه طرفیل يچلدىكىنك
ايرتسى كونى هر طرف باصقىلى صورت منظمەدە غايت بیوك
يیغىن يايپقدىر يیغىن يايپلدىغىندىن براز صوکره قىزمۇھ باشلايىلوب

سرعتله تزايد آيدر بوقيزمه نك درجاته كمال دقتله باقيلوب حرا.
رت ال صوقيله ميه جق درجه يه كلدبيك آنده ييغين بوزيلوب
ياپيلور كونش و حتى روزكارده برقاد ساعت طوردقدن صوکره
عاميشه قورر اولوقت قالديريلوب او تلقخانه يه نقل اولنسور بو
حالده طريفيلك اك بسنه ييجي اولان ييراق وچيچكلري الت
اوست ايديلان طريفيل كبي او زرنده قالور رنكى براز قرارر
ايسهده طادلى كوزل طعملى وبال رايحهلى اولديغندن حيوانلر
بو يولده قوريديلان طريفيلدن پك محظوظ اولورلر .

بواصولده دقت اولنه جق اك اهميتلى ماده طريفيل درجه
مطلوبىده قيزدقده حتى ياغموره بيله باقلمقسىزىن ييغينىك بو.
زلىسىدر بوجهمه قيزان اوت بركه صوغودقدن صوکره
تكار قيزاجفندن قورقلمقسىزىن يكىدىن ييغين ياپيلور ياخود
او تلقخانه يه نقل اولنور .

چوق ياغمور ياغان يرلر ايچون بواصول پك مناسبدر زира
ياغمورلى يرلرده طريفيل برقاد كون ترلاده الت اوست ايدىليكى
حالده ينه قورييوب آكتىيا بوزلوب چورر .

موسقولر بواصولى بردىكىر يولده استعمال ايدوب او تك
يشيل رنكى محافظه ايدرلر يعني طريفيل هم قورى و همده يشيل
قالور شويلاكه طريفيل يچيلور بيچلمز ياليمىوب هان ييغين
ياپيلور فقط او لجه اورتەندە درت عادى اغاچدىن خونى وارى
براؤjac يايپيلوب ايچى بوش براقيلور ييغين قيزدقجه حاصل
ايدىليكى حرارت اشبو اورتەندەكى اوjac واسطه سىلە مندفع

اولهرق يالكز اوتك صوي چكيلور وبو طرفيلك بتون ييراقلى
رنكى ويشيل حالتده اولان طمعى باق قالور .

هرقنى اصول استعمال اولنور ايسه اولنسون طرفيل قو .
ريديني كي رطوبىتن محفوظ بى محله وضع اولنلىدر آكتريا
او تلقخانى يه نقلندن اول دمتلر يايپلور بعضاً دخى او تلقخانى ده
بيوك ييغين ايديلور او تلرك محافظسى ضمتدە ايلرووده يازم .
جغمز مقالەدە بوبابادە تفصيلات مكملاه ويرىلە جىڭدر .

دەمت استعمال اولنه جق اولور ايسه كوندىز حرارتىدە يايپلما .
ملىدر زىرا ييراقلىرى سەولتە دوكلوب تلف اولور حين نقلنده دخى
ييراقلىك دوكلاماسنە دقت اولنلى وبرصادپ ايلە باغانلانوب اغىرلىنى
٦ - ٧ بىچق قىيى تجاوز ايتاملىدر .

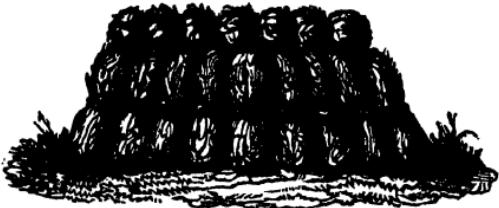
دەمتلنان يونجهلر بھرى ٢٥ - ٥٠ دەمتلدن عبارت بى ييغىن

(شكل ١٧٣)

يايپلور بى عملە ايلە
- ١ - دىكىنە دەمتى
طوتوب دىكىر بى

عملە - ب - ج -

(شكل ١٧٤) طرفيل ييغىن

حرفلريلە مەرق دەتلر كي بى بىرى حداستىدە هەصرىرى يە طقوز
دەمت يىفار واڭ كىرۇدە كىل بىراز آكىرىجە وضع اولنه رق آكە
دىكىر يىدى دەمت ايلە اوزرىنى اورتىر ياغمور ياغدىني زمان
اوستىدەكى دەتلر اىصالانوب التە صو كېمىز هوا اچىنچە انلر
دخى قورر .

طرفیللغك دوامى — قرمزى يونجه ىعنى طرفیل كرچه سنين بربنات ايسه ده اهل تجربه نك افاده سنه كوره الا زياده حاصلات ويرديكى سنه زرعنك ايكنجي سنه سيدر اوچنجى سنه ايسه اوتي ازالور زيرا نباتات مضره چوغالوب خصوصيله آيريق كوكلىرى طرفيل بوجار وكليا حمو ايلر طرفيل سوكمك ايجون بوزمانه ىعنى اوچنجى سنه يه انتظار اقتضا ايمز بكتور ايسه بيهوده وقت غائب ايدىش اولور ونباتات مضره طوبراغل قوتى اخذ وصرف ايده جىكىنن ايلرو محصول ايجون ترلايى كوبىملەكھ مەيمۇرىت الويىر ونباتات مضره من رووات اتىيە يه دخى مسلط اولور .

ايشته بوندن طولايىدركە ماھى چفتچىلر قرمزى يونجه يى ايکى سنه دن زياده بر ترلاده طوقىزلىر ايكنجي سنه سندە ايکى وبعضاً اوچ بىچم الەبىلورلر ايسەدە ايکى بىچم ايله آكتفا اولنرق اوچنجىسىنى طوبراغه كومك فائده دن خالى دىكلەر . بعض چفتچىلر بواسول ايله اىستىكلىرى كلى استفادە يە قاعات ايدرك ايكنجي يى چىچكە كىلدىكى زمان بىچوب طوبراغه كومىزلىر اكى طرفىلدن سوكره بوجدادى اكىله جىك اولور ايسه زمان زرعى كچورماڭ ايجون طرفىللىق وقىتىلە ايركىن بوزمق لازمىدر .

حاصلاتى — طرفىلڭ حاصلاتى طوبراق و هوانك رطۇ . بىتك درجه سنه و حرارت و كوبىره نك مقدارىينه كوره تخلف ايدر ايكنجي سنه نك ايکى بىچىمندن حد وسط اوزرە ٧٠٠٠

قىه قورى طرفيل الله بيلور بومقداره ايلك سنه نك برىچىمى
دەخى علاوه اوئلىلىدر ايكتىجى سنه نك برنجى بىچىمى ايكتىجى
بىچىمدىن همان بىرلەت نسبىتىدە زىادە اولور .

قورى يىدەلان طرفيل وزننك اوچىدە ايکىسنى غائب ايدر ايىسىدە
بۇنىت فدانك رطوبتە كورە تخلف ايلە مقدار تخلف جدول
آتىدە كوستىلىشىدە .

قورى يىشىل
قىه قىه

٢١٢	١٠٠٠	١١ مايس: چىچكىن اول برنجى بىچم
٢٨٣	١٠٠٠	٣ حزيران: برنجى بىچم چىچكلى
٣٠٥	٥ ١٠٠٠	» » « بعض يىلدە
٢٩٠	٢٨ ١٠٠٠	» » «
٣٦٠	١٠٠٠ ٠٠	اغستوس: قارت ايكتىجى بىچم

قوراق هوالرده ايكتىجى بىچم غايت قىصە قالە جىندىن تخم
ايچون يىقونور بوجحالدە بەر جىيىدىن بىر كىله دەن زىادە تخم
النور .

تەخلق قىرمى يىنجه زىعى — تەخلق طرفىلى اوروپادە
ايروجە آكوب استھصال ايدرلەر فقط ايو تخم ايدىنەك ايچون
زىادە دقت لازىمىدە .

تەخمى الله حق طرفىلى طوبراغى او تە مخصوص طرفىلىك طوبرى .
غە بىزە من زىرا او تېچون زىع او لانا طرفىل فدانلىرى پك قوتلى

ومتعدد دال و پرافقی اولمک اقتضا ایلدیکیچون تخمی او قدر
ایو اوله من بناءً علیه تحملق طرفیل خفیف و آز رطوبتلی وزیاده
کوبره می طوپراغه محتاجدر ترلاسی صوغوق و قوری و روزکار
لردن محفوظ و طوپراغی تباتات مضره دن تمامیله عاری و تیز
اولمک کرکدر.

آرا صره تخم دکشدیرمک فائده دن خالی دکل ایسه ده او زلی
سرین وزیاده کوبره می طوپراقله ایچون اتخاذ او لنور ایسه
بیوک فائده دی موجب اولور زیرا بولیه طوپراقله ده متادیا
اکله جک کندو یرلی تخمی بالطبع دکشور کرچه فدانلری
زیاده پیراقلی و قوتلی اولور ایسه ده تحمندن کیرو قالور بو او یغور.
نسزلگل خفیف و آز کوبره می طوپراقله ده یتشان طرفیل
تحملری نی زرع ایمکله او کی آنور.

تحملق طرفیل او تلق کی صيق اکلمز حقیقته صيق آکلنلرک
بدنلری اینجه و یوکسک اولور فقط چیچکلرینک پک چوغنی
دوشورر بناءً علیه اندن سیرک اکلی و سائز خصوصده او تلق
طرفیل حقنده بیان او لنان یولده باقلملیدر.

طرفیل یعنی قرمزی یونجه دن اکلیدیکی سنه تخم الله من
چونکه تمحه قالقسى صوك بهارک ایلک صوغوقلرینه تصادف
ایدوب ایوجه پائمه میه جقلرندن بشقه موسم دخی رطوبتلی اوله.
جفندن لا یقیله قوریه من انک ایچون علی العموم ایلک سنه حیوانه
او تاریلوب ایکنجی سنه تخمی التورکه بدنلری ایلک سنه کی
از غین وزیاده قوتلی او لمیه جفندن چیچکلری متعدد و تحملری

کثیر اولوب کوزل یاپنورلر شو حالده تخلق طرفیل یازین
ایوجه قوریدملق ایچون برنجی دفعه ایرکن بیچیلور یاخود ایلک
بھارده جیوانلره او تارتیلور فقط ایکنچی سنه نک ایلک قالقینان
فدانلری ازغین و پلک قوتلی اولمیوبده صورت مطوبه و متساویه ده
چیچکه کلور و هوا مساعد اولور ایسه چونکه ایکنچی نه صورت
کسب ایده جکی معلوم او لمدیفدن برنجینک بر مقداریخی تخمه
تخصیص ایتمکده فائده درکار در .

طرفیل تخلمری خاص ایچون اک صوکره اچیلان چیچکلرک
تخلمری ادرالک ایدنچه قدر بکلمیدر بوصوته بشاقلر سهولته
قوریه جفندن تخلمر قولای آیریلور .

طرفیل تخلمری مختلف صورتده استحصال اولنور بعضاً
یدنلری اوراق و طریان ایله بیچیلور وبغض یولرده بشاقلر
ال ایله قوباریلوب دیکر محللرده دخی بو خصوصده بر نوع طراق
قوللانیلور اوراق ایله بیچیلور ایسه طوتام طوتام ایکی کون
قدر یره یاییلوب آرا صره آلت اوست ایدیلور صوکره بشاقلری
یوقاریده اولدینی حالده طوتاملر یکدیکره قارشو کلاه شکلنده
سیغینلر یاپیلوب تپه لرندن با غلانور بدن وبشاقلری بو وجهه
ایوجه قوریدقدن صوکره خرمان ایدیلور .

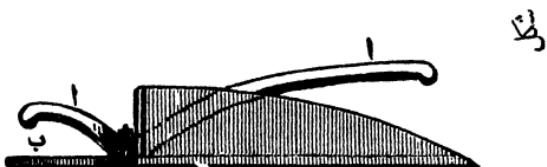
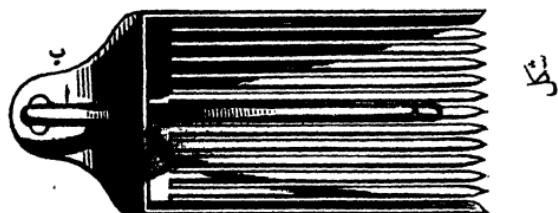
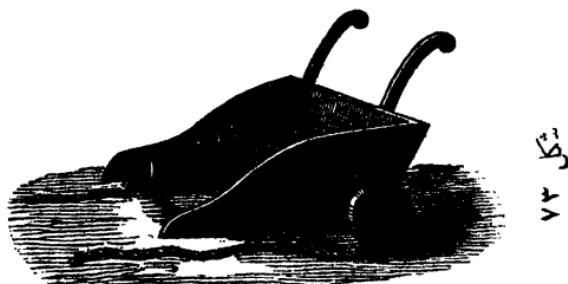
بو اصول ایوايسه ده محصول لا یهیله قوریزدن اول یاغموره
طوتلمسی و ترلاسنده نباتات مضره وار ایسه تخلمرینک یونجه
تخلمرینه قارشمسی و پراقلرینک دوکسی احتمالی وارد .
 بشاقلر ال ایله طوبلانور ایسه شواویغون سرلوق بر طرف اولور

قوری هواده طوبلانوب اور تولی بیرده قوریدیلور شو
حاله تمکلرینه برشی قارشیوب صاف و تغیز اولور و بدنهای
بیکیرلره یدیریلور شو قدر که بو اصول اولکیدن دها زحمت
ومصرفلی اولور .

تمکلری طراق ایله آمک اک مکمل اصولدر چونکه ال ایله
طوبلامقدہ کی محسناتی جامع اولدینی حالت دها سریع و آذ
مصرفیلدر بونک ایچون موجود ایکی آلت وارد ر بری آمریقاده
ایجاد اولنشندر که (شکل ۱۷۳) فراش شکلنده آرقه سنده ۱۰
پارمق مربعی اوزر نده برآرشون ۳۳ پارمق او زون واوجنده
۲۰ پارمق قطر نده ایکی تکرلکی حاوی بر دینکل اوزر نده ایکی یانلری
۶۶ پارمق او زون منهالری اینشلی بر صندوقدن و آرقه سی
برآرشون ۱۶ پارمق عریض و ۴۵ پارمق یوکسک ایکی قولی
حاوی بر قطعه دن عبارت اولوب دیجی برآرشون ۴۸ پارمق
او زون بر تخته دن معمولدر او کنده ۲۴ پارمق او زون از سیوری
یوقاری یه طوغری مائل ۴۸ دیشدن مرتب بر طراق بولنور
بو آلت دینکلک باشلرینه با غلی ایپ ایله بیکیره قوشیلوب واسع
تلالار ایچون استعمال اولنور .

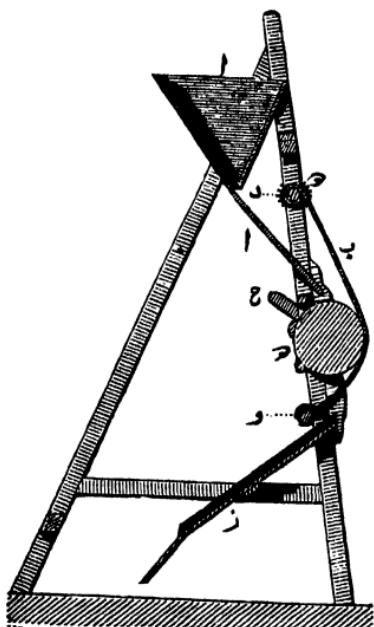
دیکری (شکل ۱۷۴ - ۱۷۵) اوج طرفیلدر ایکی
ویکدیکره متوازی یان قطعه لری ۰،۵۰ او زون و ۰،۱۰ پارمق
یوکسک اولوب او کی اینشلیدر او چنجی آرقه طرفی ۲۵ پارمق
او زون اولوب دیجی قوطیسی ۲۰ پارمق تجاوز ایدر بالکر
بر تخته دن عبارت و نهایتی طراق شکلنده در - ب - قوطینک

دیی بى طاق سیورى او جلرى يوقارى يه طوغرى قالقق ٤٥
پارمك او زون بى دىكىرندن ٣ پارمك سيرك دىشىردىن مىتىدر

— ١ - حرفىلە سەرقە طرقىدىن اىكى ال ايلە طرانغى طۇتق
اچخون وىدە ايلە ثابت بى راچچى صاپ بولن سور صاپك او ك
طرفى ٤ پارمك او زون ونهاتى دىشىردىن ١٥ پارمك يوكسىدر
بو طرانغى استعمال ايدىن عملە آرقىدىن او كە و آشاغىدىن يوقارى يه
طوغرى طرفىل فدانلىرىنىڭ او كە اىتدىكى حالدە بشاقلىر
دىشلىرى آراسىنده قالوب قوطىنىڭ اىچنە دوشىر كوجىك تىلا لار
اچخون پك مناسب بى آتىدر .

خرمانی — طرفیل بشاقلینی دوکوب تمنلرینی غلافدن
 چیقارمچ مشکل برایشدرا بشاقل ایوجه قوریسوب بعده آچیق
 قوری بر هوا ده دوکلدکدن صوکره ۱۶ خط دلیکلی ساج
 الکلردن پکوریلور والکده قلانلری تکرار دوکلوب قالبور.
 لندقدن صوکره دها اینجه برالک ایله دفعه النور ایسهده
 ایشی او زون ومصرفلی اولدینگدن قولایلق ایچون (شکل ۱۷۶)
 (۱۷۷) شکلده کوستیریلان ماکنه ایجاد او لمشدرا .

(شکل ۱۷۷)

(شکل ۱۷۶)

بو ماکنه نردبان شکلندہ بر صایه مربوط اولوب اوست
 طرفده — ۱ — بولنان خونی یه ایوجه قوریسوب دوکله رک
 تفریق او لمش بشاقل اتیلوب اوراده یعنی — ج — حرفیله مرصم

اگاج برسندر ایله - ب - بر او جی - د - یوار لاغه و دیگر او جی
و - حرفیله مرقم اینجه سلندره ربط او لنش قالین بر بز
آراسنده دوکاور - د - حرفیله او لان یوار لاغل - ه - دیشلری
ز - قولیله دوندر لدیکی کی تخللر ایکی بز آراسنده ازیلوب
و - مائل تخته دن صندوقه دوکاور .

بشاقلر - ا - مذکور خونیدن - ج - حرفیله مرقم سلندر
او زرینه ویده ایله میخلى ۱۲ عدد مانطونه واسطه سیله مائل قطعه یه
کچر بومانطونه لرک هر بری یوقاریده خونینک آتنده کی مائل
قطعه نک مربوط اولدینی چیوغى متعاقباً ضرب ایدرک آچوب
بشاقلری سلندر ایله بز آراسنے آور تخللر بو وجهمه ماکنه دن
پکورلد کدن صوکره دقتله قالبور لنور .

محصولی - حد وسط او زرہ بھر جریبدن ۳۵۰ قیمه
طرفیل تخمی آنور .

بعض چفتچیلر تخلق طرفیل طوبراغی قوتدن دوشورر
ادعا سنده ایسه لردہ بوادعا تسلیم او لنه من واقعا فدانلرک طوبراغی
اک زیاده یوردقلى زمان میوه و تخمه کلدىکلری زمان اولدینی
جهتله تخلق طرفیل دخى طوبراغی یوره جنی درکار ایسه ده
مواد غدائیه سنک آکثریتی هوادن آلوب تخنی تقدیه ایحون عموم
انسجه سنده و خصوصیله کوک یاقه سنده برىکدیرر بناءً علیه
بونك یوردینی طوبراق دکل کندو کوک و بدنبىدرکه تخدمن
طولایی انل ایله طوبراغه ترک ایده جىکى مواد نباتیه نک مقداری

از الور فقط شونقصانی فدانلر تمحنے کلنجه قدر غزنلننان پیراقلریله
اعاده واکمال ایتمش اولور .

کرچه تخلق طرفیله نسبة بیچمه طرفیلدن صوکره آکلان
بوغداپلک محصولی زیاده اولور ایسهده تخلق طرفیلی سوکمزدن
اول اوزرینه بر مقدار کوبره یایوبده بر نوبت دها اویانفه
براقلمفله یاخود برنجی بیچمده تخمی آنوب ایکننجی بیچمی
یشیل قطع اولنگله بو اویغونسلق برطرف اولور .

آق باش طرفیل { بیاض یونجه }

کوچک یونجه دنخی دیرلر . (شکل ۱۷۸) سنین همان
بتون چایرلرده خدایی نابت اولور چیچکلری اوزون

(شکل ۱۷۸) آق باش طرفیل

صاپلی بیاض پیراقلری دکرمی وغایت اوزون زنبیلدر بدئی
یر یوزنده اوته یه برویه اوزانوب هر طرفه یایلور و طوبراغه
طوقاندینی محالرده یریر کوکلنور قرمزی طرفیلدن پلک جوق
صوکره رراعته ادخل اولنگشدرا .

عادی طرفیل زرعندن اصل مقصد او تی بیچیلوب یشیل
قورى آخورده حیوانلره یدیرمکدر اشبو آق باش طرفیلک
بدنلری اوزانوب یریر کوك صالحه رق ایچنده حیوان رعى او لئنگله
برەلئنگدن متأثر او لمدیفندن یرنده او تارمغه پاک ایو کلور .

آق باش طرفیلقدە اکتريا سودلى اینك وقیون او تلا دیلور
قوءە غدائىسى عادی طرفیلدن زیاده او لمدیفندن حیوانلر بونى
اکا ترجیح ایدرلر بونك ایله هم اعلا صناعى چايرلۇق يايپیلور
وھمەه طبیعى مرعالار تشكیل اولنور بر قاج انواعى واردە
يکدیكىرندن بدنلرینك از چوق يايقىنلىق ويپاقلىرىنىڭ قوت
ورنكلريلە تفریق اولنور .

اقليم و طوبراق — بیاض یونجه یعنى آق باش طرفیل
عادی طرفیلدن دها زیاده صوغوقلرە طیانور قورى و خفیف
طوبراقلرددە او لمدینى كې پاک رطوبتلى یېرلرده دخى كوزل يتشور
اڭ اعلا محسولى كىرج ایله زنکىن سرین و خفیف طوبراقلرددە
اولور .

نوبت زرعى — نوبت زرعى عادی طرفیل ایله بىردى كىرك
قىش اکىنى ایچنە صوک بھارده كىرك قىش ياخود ياز اکىنى ایچنە
ايلك بھارده زرع اولنور او حالدە كەله جىڭ صوک بھاردن اعتباراً
ایچنە حیوان قاقىلە بىلور اتى ايلك بھارده دىش طوته حق قدر
بويلاندىنى كې او تارىلمىھ باشلايوب صوک بھارە قدر رعى
ايدىلە كىن صوڭىرە سوكلوب یرىئە قىش اکىنى آكىلور .

اصول زرعى — اصول زرعى دخى عادی طرفیل كې ايسەدە

يونك تخلرى دها كوچك او لىيغىن دها زىادە جە آكىلوب ازدىن
كوملور بەر جىرييە ٩ - ١٢ قىه تەنم كفايت ايدر حين زرعىنە
اوزرىنە براز كول صاجلور ايسە چوق فائىدەسى كورىلور .
حصادى — آق باش طرفىلەك اىيو اصول حصادى
حيوانلىرى ترلاسنه باشى بوش سالىويرمۇب قازقلە باغلى
او تارمقدەر خصوصىلە زرع او لىدىنى سەنك صوك بەهارندە
يدىرىلور ايسە حيوانلىرى قېھلىنۇز انك اىچخون عادى طرفىلە
توصىيە ايلدىكىمىز يولىدە تدايرى صحىھ اتخاذايلە استعمالى اىجىاب
ايدر .

آق باش طرفىلە هەرنە قدر يشىلى اىچخون زرع او لىنور ايسەدە
او تى چوق او لان طۇپراقلەدە بىچىلوب قورىدىلە بىلور او حالدە
ايكنىجي سەنك ايلك بىچىمندن عادى طرفىلە مقدارندە فقط
دها اعلا اوت النەبىلور .

تەنم استحصالى — آق باش طرفىلەك تەنمى مطلوب ايسە
خزىرانە قدر حیوان رعى او لىدقىن ياخود ايلك بىچىمى
قورىدىلەق او زىرە النىدقىن سوڭىرە ايكنىجي بىچىمى تەنمە ترك او لىنور
تخلرىنىڭ صورت اخذ واستحصالى عادى طرفىلە كىيدىر
دانەلرى قابىچقلەندەن دها قولاي اىرىلور و دها زىادە تەنم ويرر
دانەلرى دىكىر يۇنچە دانەلرنىن دها اغىردر هەكىلەسنىڭ
اغىرلىنى جدول اتىدە كۆستەلىشىدر .

قىه قىه
٩٦ — ٩٨ آق باش طرفىلە ياخود بىياض يۇنچە دانەلرى

٨٢ ٩٨ آل طرفيل

٨٠ ٩٨ عادي طرفيل ياخود قرمزي يونجه
محصولي — آق باش طرفيلك اوتي عادي طرفيلدن از
مصارفي ايسه اندن دها چوقدر.

يبان طرفيلي { آل طرفيل }

آل يونجه . يبان يونجسي (شكل ١٧٩) سنوي يعني
بر سنه ياشار هر فداندر يرارقلري
خاولي چيچكلري پارلاق قرمزي
واوزون بشاقلی اولدېغىندن طولانى
اولكىلردن ايريلور .

اوتي انحصار بركره بىچىله بىلور
كورىسى اولكىلردن اشاغىدیر طوراغه
اوقدر تائىرى اولىز ايسەدە انلردىن
اول يتشور يشىلى حيوانلىر اىچون
اعلادر طوراغى برمدت مستقلاء
اشغال ايتىوب برسنه اىچىنده اىكى اكين
اراسىنده زرع اولنور .

انواعى — طرفيلدن اون بش
كون صوكره چيچكە كلور دىكىر

نوعى وارددر برترلانك نصفي بوندىن دىكىر نصفي يبان طرفيلدن

(شكل ١٧٩)

اکیلور ایسه بری دیکرندن صوکره چچکه کله جکندن دوامی اوزانوب خیلی وقت حیوانلره یدیریلور.

اقليم و طوبراق — یبان طرفیلی صیحاق اقیملرده پک اعلا یتشور صوک بهاردن ایلک بهاره قدر تفیضدن کیرو طورمن کرچه صوغوقیرلرده دخی او لور ایسده شدتلى طوکلره طیانه منز. صولری سهولته صورار از قتی طوبراقلرده ایو او لور پک قتی طوکلردن قباران زیاده کیرجلى طوبراقلرده اکنزا قیشین بوزولور اولکی طرفیلرک یتشه مدیکی قوملى طوبراقلرده دخی کوزل حاصلات ویرر.

نوبت زرعی — طرفیل حبوباتدن صوکره اکیلوب سنه سی ایچنده اوئى التور یعنی قیش اسکینلری قالقدقدن صوکره ییان طرفیلی اکیلوب نیسان ومايسده بیچیلور بعده یرینه پتاهه شالغم قره بوغداي ودارى اکیله بیلور ياخود قیش ذخیره. سی اکیله جك ایسه وقت زرعنە قدر طوبراغى خالى برا. قیلور.

ییان طرفیلرک ياز صوکنده زرعی ممکن او لدیفندن ایلک بیهار اکیلان تخم ایو او لز ایسه کرک بتون تولا و کرک تخمک بوزلدىنى محللرە ياز او اخرنده تکرار اکیلور.

طوبراق استحضارى — آل طرفیل اکیله جك طوبراغى درین قازمغە لزوم يوقدر اکین قالدیرلدقدن صوکره اکزىلرى دويرمك ایچون سطھى برصبان بعده برسوركى الويرر هەنمە قدر عادى طرفیل كې زیاده كوبىھلى طوبراغە محتاج

دکل ایسه‌ده اندن اوکی مخصوصک طوپراقده برآقینی ماده وقوته کوره از چوق ایو او تلق حاصل ایدر .

تخم انتخابی — تخمی نه قدر یکی ایسه اولقدر مقبولدر رنکی صارمتاق بیاض مجلای پارلاق اولور سنه‌سی چمنش تحملر اسمر قرمزی بررنک کسب ایدر .

بعض تخم‌جیلر تحملری کوکرد ایله توتسیلیوب رنکلرینی صرارده‌رق تازه تخم یرنده صاتارلرکه دقت ایدوب الدانگامیلدر یکی وايو تخمک یوزده ٩٨ ی چیملنوب فدانلر قوتی اولور و هوانک سؤ تائیراتنه طیانور اسکلری ایسه انجق ١٠٠ ده ٦٠ چیملنوب فدانلری طیانقنسز اوله جفندن اولور اولنر هوادن اکثريا تلف اولور انک ایچون فیئاتنک اهونلکنه باقیوب ایولکنه دقت کرکدر .

اصول زرعی — اغستوسدن ایلول اون بشنه قدر فقط بریاغمور عقینده آکیلور صیحاق یرلرده یاغمور چیکور ایسه اوحالده تخدمدن اول ترلایی صولامق اقتضا ایدر .

درت دونه ١٨ — ٢٠ قیه تخم آنور قبوقی دانه‌لری قبوقلی ایسه اوحالده ٥٠ — ٦٠ اوقه ایستر اویله قبوقی تحملر ایچون طوپراق استحضاری اقتضا ایمز همان آکین قالدیرلدقدن صوکره تخمی سرپیلوب اوژرینه مردانه چکیلور قبوقسز چلاق تحملرده برصبان و برسورکی لازمدر بیان طرفیانی بعضًا قیش بورجاییله برابر آکرلرکه صیق طیانقلی و کیفتی اعلا برچایر تشکیل ایدرلر .

بعض محللرده دخى تۇز اغستوسىدە بوطريفىل ايله برابر دارى آكوب صوك بھار او اخرنده او تى بىچر و كله جىك ايلك بھارده يېك سوركۈنلىنى يىشىل يىدىرلر .

يىبان طريفىلى سائز طريفىللە كې آچىدىن بىك خوشلاند . يىندىن تىخىملىرى چىمىنلىدىكى و فدانلىرى ايلك بھارده او يانغىه باشلايدىنى زمان اجىلامق لازىمدر .

حیوانات مضره — اشبو يىبان طريفىلە بىر طاق بوجىكلە و خصوصىلە صوك بھار ياغمورلىرى ائناسىدە سموكلىلەر مسلط او لوپ بعضاً طريفىلى كاملاً تلف ايدىرلە كىچە تىلاسندە آكىن صابى ياقلىدىنى كې تىسلطىن قورتارىلە جىنى بالتجربە ثابت ايسەدە او زىرنە مردانە كىزدىرىمكە دخى ازىزلىوب اتلاف ايدىلە جىكى دركار در .

محصولى — يىبان طريفىلى يىشىل استعمال او لنور سرعتلە قوته كىدە جىكىن بشاقلىرى چىچكە كاولور كلىز بىچىلور ياخود بىرنە حیوان چاقلىوب او تلايدىلور .

اورتە حساب ايله بھر جىرىشك يىشىل طريفىلى ٥٠٠٠ قىھ قورى او تە مساوىدر .

بعض چىفتىجىلەر يىبان طريفىلەنگ بر مقدارىنى تىخىم براقوپ صوڭرە بىچەرك اىوجه قورتىقدن صوڭرە قابىچقلىلە برابر تىخىلىنى يو لاپ يىرنە حىواناتە و خصوصىلە بىكىرلە و يىرلەر صاپ و صماتى يىتاق يىرنە استعمال ايدىرلە بھر جىرىبدن ٣٠٠٠ قىھ قابىچقلى و تىخىينا ٣٠٠ قىھ قابىچقسىز تىخىم النور .

شو اوچ نوع طرفيلدن بشقه خيلي و قدنبورو ملن واينجه
يونجه دخى استعمال او لىقدەدر ملن يونجه عادى طرفيلە يقىن بر
نوعدر بىنلىرى او زون قالىن و صيق اكيلور ايسه طوغىرى
طورر يراقلرى اكلى و توكسز كوكلىرى دىك و چىچكلىرى آق
باش طرفيل كى در قى صوغوق و رطوبتلى طوراقلرى سور
عادى طرفيل كى اكيلور دونغە بىچق وايىكى قىه قبوقسز تخم
الويرد .

ايىنجه يونجه دخى اولكە يقىن ايسده بىنلىرى دها اوافق
و چىچكلىرى نصف جىمده پېسەدر اندىن ١٥ كون سوکره
چىچكە كلور يراقلرىنده اسىر بىخاو وار در .
صوانلى والت طبىسى تىپولى خفيف طوراقلرده ايو
اولور ملن يونجه كى باقىلوب او مقدار تخم اكيلور .

سيوك ياخود قبا يونجه { قرط }

قا يونجه (شكىل ١٨٠) چىچكلىرى مور قرمىزى
ياصارى ئمار بقلىھى يعنى بقلىھى صالىانقوز شكلنده
بدنى طوغىرى ٤٠ - ٦٠ پازمىق او زون اولور پك اسىكى
وقسلرده ايراندىن يوتانانه و يوتاندىن روما يەكتورىلەرك سوکره
عموم اوروبا ياه يالىمشدر مالكىزك بعض محللىزىنده اكيلوب
استعمال اولنان يونجه بۇ يونجه در .

محظوظ اولدینی طوپراق واقليملرده عادی طرفیل قدر

(شکل ۱۸۰.)

طرفیل ایله برابر مشترکاً زرعی توصیه ایدرلر .

اقليم و طوپراق — قبا یونجه صیجانی سور معتدل رطوبت
ایستر شدتلى قیش وصوک طوکلردن متاثر اولدینگدن صیحاق
واز رطوبتلی محللرده یازک کثرت حرارتنه باقیوب دامئا بیومکدن :
قالیه جنی جهته هان سنه ده ٥ - ٦ و ٨ دفعه بیچیله بیلور
پک صوغوق یرلدده یعنی ٤٦ عرضندن آیلروده زرعی توصیه اولنه من
ایسه ده عادی طرفیلک یتشه میه جکی قوزی طوپراقلره آکیله بیلور .
قبا یونجه یه مناسب اولان طوپراقلری صایه حق یرده

مقبولدر عادی وسائط طرفیلر لک
یتشه مذکوری یرلدده قبا یونجه
کوزل اولور حظ ایستدکلری
یرلدده بری دیکرینه ترجیح
اولنه من مخصوص لجه عادی طرفیل
ایله برابر در یشنیلی قوریسی
حیوانلار ایچون اعلا او تدر سائر
یونجه لردن زیاده طیانور
یاز صوکلر ندبه دیکر یونجه بولنمز
ایکن بوندن اعلا و کایتلی او ت
النور سو رکیلکندن طولایی
منتظم بر نوبت زرعیه تطبیق
اولنه من انک ایچون عادی

اولى انلىرى صاييق دها قولايىر قى كىلى طوپراقلرده چابوق بوزيلور الت طبقةلىرى صو طوتان زطوبتلى بخيف واورته طوپراقلرده دخى ايو اوله من اك زيايىه قورقدىنىي از درين طوپراقلردر چونكە كوكلىرى ۲ ارشون قدر درين كىتمكە مستعد اولدىيىن-den صولرى ايو صورار پك درين طوپراقلره محتاجدر كوكلىرى داللى دكىلر يالكز او جلنده بىلنان مواد پورچكلرلر واردركە بونلر ايله اطراف وجوارنده بولنان مواد غدائىيى چكوب الور او زاندې طبقات ترابىيىه مواد انباتييە جىديده يە تصادف ايدر شو حالدە صو صورمىز قى طبقلەرە تصادف ايدر ايسە بىومكىن قالوب تلف اولور انك اىچون سائىر يونجەلرده طوپراغلۇك اوست طبقةسىنە دقت او بىندىنىي حالدە قبا يونجەدە طوپراغلۇك الت طبقلەرىنىڭ حالە نظر ايمك لازمكلىور .

نوبت زرعى — قبا يونجە يىرىنە كورە ۴ - ۱۲ سنه دواام ايلدىكىندىن منتظم بىنوبت زرعە تابع او له من ايسەدە قىنى محصولدىن صو كىرە زرعى لازمكە جىكى تعىين او انه بىلور بوبابىدە اتى الذكر اوچ نقطە يە نظر ايتىلىدر ۱. طوپراغىدە مىكىن، مرتبە نباتات مضرە تىخى بولغا ماسى ۲. الت طبقلەرى مواد انباتييى حاوى اولىسى ۳. زيايىه درين قازىلوب ايجىلدىسىدەر .

يومىرى كوكلى وزيايىه كوبىرە يە محتاج اولان مىزروعات ايله كوك بوبىا طوپراقلرى وعلى العموم يە كىچىلەر قبا يونجە يە اك مناسب طوپراقلردر .

بو یونجه چوق اوت ویردیکی حالده ینه سائز بقلویملر کبی
 کندوسنی بسلیان طوبراغی قوه انباتیه دن دوشور من بالعکس
 اصلاح ایدر سبی ایسه مواد غدائیه سنک قسم کلیسنی هواندن
 الیغیدر برده طوبراقده بر اقدیفی کوک و پراقلری اعلا و قیمتدار
 بر کوبره اولورقا یونجه مدت دوامنه کوره یرنده ٢٥ -
 بیک قیه کوک بر اقره حساب اولنور ایسه یونجه نک حین
 زرعنده طوبراقده موجود اولان قوه انباتیه یه مساویدر
 اراسره ویریلان کوبره ایسه جابه قالور .

بویله کوبرمی زنکین طوبراق معلومدرکه هر محصوله یرار
 یالکتر آکینه کلز چونکه آیلک سنه طوبراق غایت قوتلی اوله جفندن
 آکینلر یاتور یونجه دن صوکره ابتدا پانجبار کبی یومری کوکلی
 نباتات زرعیله نوبته باشلامق دها مناسبدر سوکیلان یونجه
 ترلاسی زیاده درین قازیلوب طوبراغی تخفیف اولنه جفندن
 موجود اولان قوتی آکیله جک نباتات کوکلاری نی لایقیله اداره
 ایده جگندن بشقه کوبره اعطاسنه حاجت قالمزوکله جکده جبوبات
 زرعنه دخی مساعد اولور شو قدرکه خفیف از منبت طوبراء
 قله آکیلمش ایسه اوحالده یونجه دن صوکره جبوبات آکیله بیلور.
 سوکیلان یونجه یرینه ینه یونجه زرعی موافق دکلدر یونجه
 زرعنده تا سوکلنجه قدر او زرندن قاج سنه مرور ایتمش ایسه
 تنکار یونجه زرعی چون ینه او قدر مدت بکلمک لازمکلور
 زیرا طوبراغک ال تطبقملر نده کی مواد انباتیه یی الوب دوکدیکی
 پراقلریله اوست طبقه سنه طوبیلامش اوله جفندن طوبراغک

یوزى منبت اولوب الت طبقه‌لری قوتىز قالور شو حالده طوبراغك اوست طبقه‌سىدن استفاده ايدەجك نباتات ززع اولنوب تکرار يونجه ايچون صولار ايله مواد انباتيه بتكرار الت طبقه‌لره سوزيلوب بريكتجه قدر برخيلي زمان انتظار لازمدر. عكسي حالتده يعني يونجه سوكلوبده ينه يونجه آكيلور ايسه مادامكه اوست طبقه‌سى غايت منبىدر ايلك سنە پك كوزل يونجه وير ايسەدە كوكلرى درينه كيتدىكە غايت ضعيف طبقه‌لره تصادف ايدەجكتىن طېسى قوتىن دوشوب بوزولور وطوبراغك اتى اوستى بتون بتون ضعيفلشور فقط خفيف طوبراقلىزدە طبقة منبىدن صولار ايله قوه انباتيه الت طبقه‌لره چابوق نقل ايدەجكتىن اوقدر مدت بكلمك حاجت براقز.

طوبراق استحضارى — قبا يونجهنىڭ كوكلرى زىادە اوزاندىغىن طوبرانى درين قازيلور ازدىن ٤٥ - ٥٠ پارمۇ درين كريزمه يايلىقدن صوڭرە تىخىم آكيلور وبو كريزمه دىخى تىخىم آكيلەجىقىشىن اول يايلىور اكىر يونجهدىن اولكى منروعات طوبرانى ذاتاً كريزمه ايدىلش ايسه تكرارە حاجت اولىيوب على العاده برصبان كفایت ايدر.

كوبىرە ومصلحات — قبا يونجه آكيلەجىق طوبراق دها اول يونجهلىق دكلىيسە آكيلەجىق وقت كوبىرەلەك ايجىباب ايتىز فقط فضله كوبىرە اولوبده ويريلور ايسه دها اعلا اولور اكىر اوچىم يونجه آكيلمش ايسه هى حالدە كوبىرە ويرمىك ضرورىدە.

کوبره‌ی دخی بر سنه اول ویروب یومسی کوکلی نباتات
اکدکدن صوگره یونجه زرع ایتملیدر چونکه بو طریق ایله
کوبره‌ده بولنان نباتات مضره تخلیری اوسته چا به ایله تمیزلنور
وکوبره‌نک اک چوغنی صولایله الٰ طبقه‌لرده بـریکورکه یونجه
زـرعنده مطلوبده بوده .

یونجه‌دن ذها زیاده استفاده ایچون کوبره‌ی ایکی دفعه‌ده
بری درین ودیکری سطحی اوله‌رق ویرولر شویله‌که ویریله‌جک
کوبره‌نک یاریسی او لا طوپراغک یوزینه یاپلوب صبان ایله
تختنینا ۵۵ ودیکر نصفی دخی مؤخرآ یاپلله‌رک ایکنچی صبان ایله
یالکز ۲۵ پارمـق درین گـوملورکه کـوبـره اـیـکـی طـوـپـرـاق طـقـهـسـی
ارـاسـنـده بـرـیـبـرـنـدن ۲۰ — ۲۵ پارمـق اـیـرـلـشـ اـولـورـ .

شو حالته یونجه تختنی حین زرعدده دیکر اینجه کوبره ایله
برابر امک اقتضا ایدر که کوکلری اوزانوب کوبـره طـبـقـهـلـرـینـه
واصل او لـنـجـهـ قـدـرـ بـلـنـسـوـنـ بو طـرـیـقـ تـعـرـیـفـدـنـ غـرـضـ یـونـجـهـنـکـ
ایـلـرـوـسـنـیـ تـأـمـینـدـرـ چـوـنـکـسـنـینـ کـوـکـلـرـکـدـ اـمـاـیـلـرـوـسـنـیـ کـوـزـنـکـ لـازـمـدـرـ
یـونـجـهـیـهـ اـکـ منـاسـبـ طـوـپـرـاقـلـرـ خـمـیـتـ کـیـرـجـ وـ (ـاـتـرـهـ مـحـترـقـهـ)
یـعـنـیـ چـوـرـیـسـوـبـ طـوـپـرـاقـ اـوـلـشـ کـوـبـرـهـیـ حـاوـیـ اـوـلـانـ
طـوـپـرـاقـلـرـدـ آـکـرـ طـوـپـرـاقـدـهـ ذـاـتاـ (ـمـوـادـکـلـسـیـهـ)ـ یـعـنـیـ کـیـرـجـ یـوـغـیـسـهـ
زـیـادـهـ مـارـنـ وـکـیـرـجـ وـالـجـیـ وـیرـمـکـ اـقـتـضاـ اـیدـرـ الجـیـ اـسـتـعـمـالـیـ
دـهـاـ قـوـلـاـیـ وـدـهـاـ اـهـوـنـ اوـلـدـیـنـیـ جـهـتـهـ دـیـکـلـرـینـهـ تـرـجـیـحـیـ
تـوـصـیـهـ اـیدـرـ .

عادـیـ وـسـائـرـ طـرـفـیـلـلـرـهـ منـاسـبـ کـوـبـرـهـلـرـ قـاـ یـونـجـهـیـهـ دـخـیـ اـیـوـ

کلور اینجه بیکیر فشقیسی ایله چوریوب طوپراق اویلش کوبره لر
یکی کوبره لردن ایدر .

اصل زرعی — تخم انتخابی . قبا یونجه تهمنک اک اعلایسی
صاری پارلاق واغیر اولنلری و بیاضلری هنوز اولغون اویلیان
واسمرلری چککین ياخود قبوقلرندن ایرملق ایچون شدتلى حرارتە
قونیلانلریدر ھر حالدە عادى طرفیل تھملری کېي ایوجە معاینە
ایتک و آمکزدن اول ایکی بىز اراسىنە باصدىرىليوب اقىسمون
تھملرندن ایرملق ایچون الکدن چۈرمەك ایحباب ایدر .

موسم زرعی . قبا یونجه ایلک و صوكبەھارك ھر ایکىسىنده دە
اکيلور فقط ایلک بھارلری صىجاڭ قورى اولان يىلدە و قىتىلە
يرى قازىليوب حضرلەمە جىندىن على العموم صوكبەھاردە اکيلور
شو قدركە ھۇغۇق يىلدە يعنى ٤٦ — ٤ درجە عرضە
طوكار كلىزدىن اول فدانلر الويرەجىڭ قدر بىيوب قوتلىمك
ايچون اغستوس صوکنە و معتدىلە يىلدە ايلول اورتەسندە
زرع ايدىلىيدر .

ایلک بھاردە هوالرى رطوبتلى اولان محلاردە یونجه بى صوك
طوكىردىن صوکرە اکىرلر چونكە ایلک بھارك آجى طوكلىرى
هنوز چىملانان فدانلری خراب ایدر بوزمان اکشى موشمولەنك
چىچكە كىلىدىكى زماندر بىردى او زمانە قدر طوپراقدە نباتات
مضىرە تەننى ويا سکوكلىرى وار ايسە چىملەشمىش و اويانشى
اولە جىقلەندىن آمکزدىن اول سەھولتە چىقارىليوب دفع ايدىلىور .
تەنگىڭ مقدارى — قبا یونجه تەننى عادى طرفىلەن دەھا ابرى

ایسده فشقین پیدا ایتزر یعنی قرداشلانگز انک ایچون عادی طرفیلدن دها زیاده تخم امک ایجاد ایدر بر جریبه ۲۰ قیه تخم الور .

موسم زرعی — قبا یونجه صوك بهارده اکیله جك اول سور ایسه بشقه اکین ایله قارشدیرلیوب يالکز زرع اولنور که قیشدن اول طورانی صورت مطلوبه ده قدادوب قوتله جکندن سنه ایده کلیتلو اوقي بیچیلور بو حالده طوراغلک یوزی سورکی و مدانه ایله ایوجه اینجلد لکدن صوکره تخمی اکیلوب دیکنی چالی سورکیسى ایله اوزری خفیجہ اورتیلور .

ایلک بهار زرع اولنه جنی تقدیرده عادی طرفیل کی دیکر اکین ایله برابر آکیلور که انک سایه سنده سایه لنوب يک سور کونلری صوغو قدن وايلروده قوراق وزیاده صیجاقدن قورینور .

يونجه ایله برابر زرعه مناسب تحملر عادی طرفیل ایله اکیلان نباتاتدر طوراغلک طبیعته کوره جنسی و نوعی تعیین اولنوب یونجه دن اول ویا بر لکده اکیلور شوحالده یونجه تخمی بر لکده اکیله جک تخم صاحله قدن صوکره اکیلور بونکله برابر یونجه ایله اکیله جک تحمل مقداری على العاده اکیلان تحمل نصف درجه سنده او مليیدر چونکه تام تخم اکیلديکی حالده یونجه یپی صیقشديرلوب بیومکدن اليور .

تیباری — صوك بهارده اکیله جک قبا یونجه پراقلر لیه

طويراغى قباتور پاتز يارم ترتيب آلچى ويريلور ايسه فدانلى
قوتلنوب قيشك صوغوقلىينه طيانور ايلك بهارده آكيلان
يونجىيە برابر زرع اولسان آكين قالدىرلقدن صوکره آلچى
ويريلور وهايى سنه بردفعه آكى طويراق كيرجىز ايسه هرسنه
يارمىش ترتيب آلچى ايله يونجەلر چىلاتور .

يونجەلرى نباتات مضره سلطندن محافظه ضمته زرعندن
صوکرهكى كوزىن بردفعه وسنه آتىدە ايلك بىچىمدن صوکره
ايكنجي دفعه خصوصىلە سىنين نباتات مضره كورنىدىكى انه
كوكلىلە برابر تلف ايديلور مؤخراً يونجەلر ايوجه كوكى صالقىدە
يعنى اوزرىندن ايى سنه كېدىكە برى ايلك بهار اويانزىدن
دىكىرى صوك بىچىمدن صوکره ايى دفعه سوركى صبائى ايله
سوركىلنوب هرسنه تكار اوئلور .

طويراغك الت طبقەلىنىڭ مىكىن مىتبە قوە انباتىيەسىنى
ارتىمق ويونجەلگە دوامنى اوزالىق اىچۈن اراصرە تىلاسنه
كوبىرە يايىق لازىدر چونكە بو طريق ايله كوبىرنك شربى
ياغمۇر ايله التى سوزىلوب طويراغك الت طبقەلىينه واصل
اولەرق كوكلىنى ايوجه بىسلر .

بوندە دىخى كوبىرنك اسكسىسى ايدىر چونكە يىكى كوبىرە
چابوق تائىر ايتىوب اغىر چورر ويبانى اوئلىر بىتىرلەپ يونجەيى
فالشىدىرر انك اىچۈن چابوق ارىر يعنى ايلك ياغموردە شربى
طويراغك اىچىنە سوزىلور غايت اسكسى اينجەياخود توزلى وصولى
كوبىرەلەر يايلىلور بى كوبىرە دىخى تەخى زرعنەك ايكنجي قىشى

انناسنده ويريلوب هر ايکي سنده تكرار اولنور ايکي
کوبره اراسنده يعني کوبره ويرليان سنہ ايجنده يوقاريده
ديديكمز کبي يارم ترتيب الچي ويرمليدر يونجهيه نه قدر
کوبره خرج اولنور ايسه اوقدر زياده طيانور واونسبتده اوتي
چوغالور .

صيحاچ اقليماردہ یونجه صو ایستر هر بیچمدہ صواريلور
ایسہ بیچم نوبتی ارتور فقط اوصرهده بوجنهده کوبره
اعطاسی لازمکلور .

نباتات طفيلي و حيوانات مضره — قبا یونجهيه ايکي نوع
نباتات طفيلي مسلط اولوب اکثريا دوامنه مانع اولور بري
عادى طرفيل بختده بيان ايلديكمز (افييمون) ديکري
کوكلرده پيدا اولان ذات الالقاد خفيف جنسندين بريطاق طفيلي
منظرلردر بومنظرلر قرلسي اينجه ايپاك شكلنده پيدا اولوب
کوكلری احاطه ايله یونجهي قوريدر یونجه لقدمه اتيم اتيم کور.
ینان چلاقلق کيتدجه چوغالور سبي کوكلرنده منظر پيدا
اولسبيدر بوعلته طوتيلان یونجه قطعه لرينک اطرافده درين
خدقلر اچيلوب فالفك اوکي المغه چالشيلور ايسهده فلاخ بولمز
یونجه لنفي سوكوب برخيلي سنہ او را ياه یونجه اکامکدن بشقه
دفعه چاره يوقدر .

بوچکلردن یونجه نك قورقونج دشمنی مغطی الجناح
جنسندين توکلی بوجکدر بونک رنکي پارلاق سياه شکلی بيضي
اولوب اركکي (شکل ۱۸۱) و ديشيسي (شکل ۱۸۲) خط

اوزوندر مایسده طرطیل (شکل ۱۸۳) شکنده چیچکدن براز
اول یونجه نک ایلک سورکونلرنده ظهور ایدر ابتدا اوقدر

(شکل ۱۸۱)

(شکل ۱۸۲)

(شکل ۱۸۳)

(شکل ۱۸۴)

مضرتی حس اولنتر ایسه ده کیدرک بوجکه تحول ایله چفتلشوب
دیشیلرنک هر بری یونجه دوکندیلری اوزرنده ۲۰۰ یومورطه
براقورکه بیضی اوزون پارلاق وقوی صاریدر (شکل ۱۸۴)
یومورطه لرینی براققدن صوکره آکتیا تلف اولور ایسه ده
ایلک بیچمدن صوکره یومورطه لردن یوز بیکلر جه قوردلر چیقه رق
یونجه نک یکی سورکونلری اوزرینه اوشوشوب خراب ایدرلر
آکر سریعاً اتلافی چاره سنه باقلمز ایسه ایکنچی بیچمی کاملاً
یرلر بونلر دخی تکرار یومورطه براقوب طرطیلر پیدا ایله
کله جک بیچمی وهکذا یازک ختامنے قدر یونجه بی تلف وکله جک
سنه عینی حرکت ایلرلر. بوجکلر فدانلرک تپه سنه چیقتجه
قدر تأخیر اولنهرق بعده یونجه بیچیلور قوریدینی زمان
بوچکلر بیه جک برشی بوله می چقلرندن بشقه قسمت ارامق
ایچون ترلانک کنارینه کلنجه قدر اجلقدن کاملاً تلف اولورلر.
یونجه نک ایلک بیچمی آکتیا زیاده صولی اولدیغندن قورینجه

اغىرلەنك يارىسىنى غائب ايدر ايڭىنجى بىچم دها اعلا اولور
بناهه عليه ايلك بىچمده بوجكلرك اتلافيچون ضايم ايدىلان
اوتك اوقدراھىتى يوقدر. بعض يرلرده يونجەلە بىرطىقە سەمان
يابوب آش ويرلىك بوصورتىدە طۇپراقدن چىقان بوجكلر
يانوب واچىنده كىلر دخى دوماندىن بوغولوب تلف اولور .

حصادى — قايىنجه چىچكە كىلدىكى وقت بىچىلور دها
ايركىن بىچىلور ايسه پك صولى وقوه غدائىسى از اولدىغىندىن
كۆچ قورر پك كىچ براقليلور ايسه قارتالە جىغىندىن مقبول دكىلدر
اکر قورىدىلوب صاقلانەجق ايسه صوك اوتى مساعد ھوايە
تصادف ايمك اىچيون چىچكىن اول بىچوپ الورلر .

عادى طرفىل كې بودخى يشىل وقورى قىغىسى مطلوب
ايسه او يولىدە استعمال اولنور يشىلى عادى طرفىلە تعريف
ايتىكىمىز اصول اوزرە قوللانيلىور فقط بويونجە عادى طرفىلەن
دها چابوق قربە علتى تولىدە مستعد اولدىغىندىن انى منعده
اھمال جائز دكىلدر .

اوتنى دخى طرفىل كې قورىدىلور صوپى از اولدىغىندىن
چابوق قورر قورىينجە يراقلرىي براز دوکر فقط اصل قوه
غدائىھە اشبو يراقلارده اولدىغىندىن دوكلامسنه دقت كىردىن بونك
اىچيون اولا طوتاملى برى برنىدىن اوذاق قونوب كوندە ۲ - ۳
دفعە اغاچ چتال ايلە ئىلى اوستته كتوردەكىن سوکرە اوفاق
يىغىنلر يايپيلور بعده اورتە يىغىن يايپق اوزرە ايوچە قورىينجە
قدر هوالدىرمق اىچيون اراراصە چوئىلىلور ونهایت بىشك

ییغینلر یاپیلوپ چیک قالقدقدن صوکره دمت ایدیلور یاخود اولدیفی کبی او تلقخانه یه کوتربیلور قبا یونجه قورینجە ۱۰۰ ده ۷۵ غائب ایدر .

حاصلاتی — قبا یونجه نک ویره جکی او تک مقداری اقلیم و طوبراغلک طبیعته کوره تخلف ایدر صیحاق اقلیم و مناسب طوبراقله ۳ سنه لک بريونجه لفک جریبندن سنوی ۱۳۰۰۰ ورطوبتلى محللرده وزیاده قورى طوبراقله ۴۵۰۰ قیه قدر یونجه النور .

يونجه نک یاشنک یعنی اسکیلاکنک حاصلات سنوی مسنه خیلی دخلی وارد را ایلک سنه نک اوئی از فقط ایکنجى واوچنجى سنه لرده پك چوق او لور اندن صوکره اسکیدىگە او نسبتده از المقه باشلر و بر درجه يه قدر تنزل ایدر که سوکمکدن بشقەچاره يوقدر . اقلیم طوبراق و کوبىمى او رته حالدە بولنان بريونجه لفک جریبندن سنوی النه جق قورى یونجه نک مقداری جدول اتىدە محرر در .

سنه	قیه
۱	۳۲۰۰
۲	۱۰۰۰۰
۳	۱۰۰۰۰
۴	۰۹۰۰۰
۵	۰۸۴۰۰
۶	۰۷۶۰۰
۷	۰۶۶۰۰
۸	۰۵۲۰۰
<hr/>	
	۶۱۰۰۰

شو يکونى سکزه تقسيم ايتدىكىمزدە حاصلات سنويەسى ٧٦٢٥
قىه اولور .

دوامى — قبا يونجه سائىر يونجهلردن زيادە طيانور
فقط شو دوامى طوبراغك درينلىكىلە الت طيقەلىينك زيادە
منبت اولىسنە متوقدر يونجه كوكلىرى صو سورار طوبراغە
نە قدر درين كىدر و مواد انباتىيە بولور ايسە اوقدرزىيادە طيانور
فقط اڭ منبت طوبراقلىرده بىلە يىانى اوتلر و خصوصىلە ايريق
چوغالوب طوبرانى ضعيفلە رو يونجه يى بوغار اڭ محظوظ اولدىنى
طوبراقلىرده نهایت ١٢ سنه طيانه بىلور لەن عىلى العادە ٤ سنه دن زيادە
طوقما مىلىدە زира اندىن صو كە نە قدر زىيادە قالسە كىتىجە اوتى از الور .
سوكلسى — يونجهلىق سيرلىكجە سوكلىدە زира سوكلدىكى
حالدە بر طاقم يىانى ومضر اوتلر ظھور ايدرك طوبراغك
پېھودە يerde قوئە انباتىيەسى صرف اولىش اولور سو كە وقى
ياقلاشنچە ايى سنه اول نوبت زىرعدن دىكىر مناسب اراضى
تفریق اولنەرق بشقە يىكى يونجهلىق اتخاذ اولنور .

كىزىمە بختىدە بىيان ايلدىكىمز پوللىق وقوطان بولنپان يېلىرده
يونجه بىنلىرى ياقەلىينك الت طرقدن ال چاپەسىلە كىلىوب
مەكىن مىتىبە درين بر صبان سورىلور صو كە عادى بر صبان
دە ايشلتىدەن صو كە متعاقبا سورىكى ومىدا نە كىدىرىلوب
طوبرانى تەنم اكىلە جىك مناسب حالە كتوريەلەر ك يوقارىيە تعرىيف
ايلىكىمز نوبت اكىنى اكىلور واكىلە جىك اكىنىك موسمىنە كورە
يونجهلىق سوكلور .

تەنم استھصالى — اکتىيا تەملى سوکىلەجك يونجەدن الورلى
چۈنگە ايلك سەنلەردى يونجە تەخە براقيلور ايسە طۇپراغى قوتدى
دوشۇرۇر قىنى سە تەنم التەحق ايسە او سەنەتك اىكتىجى بىچىمندە
نباتات مضرە قارىشق اولىيە جەندىن بىچىلىمۇب تەخە براقيلور
قبۇقلۇرى كاملاً قراراقدەن صۈركە بىچىلوب قورىدىلىور عادى
طريفىل تەخىللىرى كى دانەلرى قبوقلۇرنىن ايرىلوب نباتات مضرە
و خصوصىلە اقتصىمون تەخىللىنى تەريق ايجون قالبوردىن كچورىلەر ك
قىزىلتۇر درت دونمىرىدىن تەخىنیاً ٧٠٠ قىھ صافى يونجە تەنملى بىلىور .

آجى طريفىل {صارى يونجە}

(شكىل ١٨٥) آجى طريفىل

قرە يونجە (شكىل ١٨٥) سەتىن
يعنى اىكى سە طيانور بر فداندر
چىچكلىرى غايىت كۆچك صارى
وبر بشاقىدە طوبىلى و بىدى ياتغىن در
٣٣ پار مەقەن زىيادە او زانزى خېيف
كىرجلى و صوانلى طۇپراقلەردى
كىندو كىندو يە يتشور عادى طريفىل
كىچوق واغلا او تىپاھ من ايسەدە
انك يىشە مەدىكى پك قورى
طۇپراقلەردى كوزل او لور بىھى
ازدر فقط يىزىنە أو تارىلىور زىرا
بر طرفەن يىدىرىلە كە دىكىر طرفەن

سورر عادی طرفیل وقا یونجه کبی قیونلری قریه علته کرفتار اینم .

اقليم وطوبراق — آجی طرفیل صیحاق ومعتدل یرلدن زیاده صوغوق اقیمیدن خوشلانور هر طوپراقده یتشور قبا یونجه یه ایو کلیان قوری قومزدہ واولینا اوته یعنی بورچاق یونجه سنه یرامیان کیرجلی طوپراقلردهه ایو اولور .

نوبت زرعی — یعنی عادی طرفیل کیدر بعض محلرده آق باش یونجه ایله برابر آکوب قیونلر ایچون اعلا چایر تشکیل ایدرلر .

اصول زرعی — آجی طرفیل دخی عادی طرفیل کبی آکیلور واولقدار تخم استعمال اولنور اکر آق باش ایله برابر آکیله جک ایسه بھر جریبده ۸ قیه آق باش و ۷ قیه آجی طرفیل تخمی بری برتنه قارشدیریلوب آکیلور .

حصادی — آجی طرفیل قوریدیله من سبی دخی اوته پك آز او لمیسدر زیرا جریبنده ۳۰۰۰ قیه دن زیاده اوت او لمز فقط طوار او تارمق ایچون پك ایودر ایلک بهار اکینه ایچنه آکیلور ایسه صنوك بهاردن اعتباراً حیوانلره یدیریلور کله جک ایلک بهارده چیچکه کلديکی زمان ایچنه قیون صالحیریلوب بتون یاز ایکی اوچ کره تکرار اولنور و کله جک صوك بهارده قیونلری اوراده اغیلا دقدن صوکره سوکیلور .

متوع یونجهلر

دها برقوق نوع یونجهلر وار ايسهده استعمال اوئنانلىرى آتىدەكى ايکى نوع یونجهدر.

اوراق یونجهسى — بقىھسى فاصولىھ كې اوزون واوراق تيمورى كې آكى بىدنلىرى يايغىن اولدىيىندىن قبا یونجهدىن تەريق اوئسۇر قبا یونجه يتشمىيان غايت قورى طوبراقلردا يتشورايسىدە اوتى انك قدر اعلا دىكىلدر.

قىش یونجهسى — بىدنلىرى يايغىن وغايت قوتىيدىر هان بىر آرشنون ۳۴۳ پارمۇق قدر اوزانور قبا یونجه كې زىادە كوبىرىھ يە احتىاجى يوقدر.

بورچاق یونجهسى { اوپىلا اوتى }

بورچاق یونجهسە فرنكلر اوپىلا اوتى ويبان خروس ايکى دخى دىرلىر (شىكل ۱۸۶) قورى قىصىرىقىالق يىرلرده وكتىرىجلى طاش يارقلرى اراسىنده دخى كندو كندويە بىر سىين وقاشقۇ كوكلىيدىر بىدنلىرى طوغىرى ۳۴۳ - ۳۶ پارمۇق يوكسلور بشاقلىرى يېراق قولتقلرنىدە ظەھور ايدىر اوزون ساپىلى وچىچىكلرى قىلىسى پىنه وتنخى يوماقلرى بىر دانەلى وكتىرىجلى.

بورچاق یونجهسى عادى طرفىل وقبا یونجه قدر مقبول بىر فداندر ايلك بەهاردىن تا قوراقلره مصادف يىرلرده

حیوان ییه جکی او تلر ک اک اعلا سیدر اینکلر ک سودینی چوغالدر
 ایو محصول ویر او تی و کیفیتی
 اعلا اولور حیوانلره عادی
 طرفیل کبی قرپه کتورد من
 و قایا یونجه کبی چیچکلری گامیله
 انکشاف ایدنجه قدر قار تالنر
 کرچه انلر قدر چوق او ت
 ویر من ایسه ده کیفیتی آنلر دن
 اعلا و تخلمری یولا فدن ایکی
 اوچ قات بسله یحیدر طاو قله
 دخی ایو کلور یومور طلا در .
 مرکبات کیمیویه سی —
 ۱۰۰ قسم کولنده اتی المقدار
 مواد معده نیه بولنم شدر .

(شکل ۱۸۶) بورچاق یونجه سی

بوتاس	٦,٧٥
سوده	٢٠,٣٣
ماگنزیا	٨,٥٧
فوسفوریت کیرج	٥٤,٨٩
فوسفوریت حمض اخیر حديد	٢,٨٧
کبریتیت کیرج	٣,٣١
قلور سودیوم	٢,١٨
صوان	١,١٠

جدول مذکوره نظراً بورچاق یونجهسى پك چوق كيرج
وسوده يي حاوي برفاداندر .

انواعى — بورچاق یونجهسى خفيف فقط درين و زياده
كوبرهلى طوبراقلرده مدت مدیده آكيلمكله بىنوعى استحصال
اولنىشدركە اسمنه بىوك بورچاق یونجهسى (بىوك اوليا اوئى) ديرلىر
فوق العاده قوتلى اولدىيغىدن سنه ده ايكي كره يىچمه كلور فقط
عادى بورچاق یونجهسندن دها ايو طوبراق ايستر .

بورچاق یونجهسى التطبقەلرى صوصوران ويومشاق اولان
قورى و كىرجلى طوبراقلرده ايكي كره يىچيلەيلور عموم خفيف
صوانلى چاقىلى طوبراقلرده دخى هر سنه آچىلانور ايسه كوزل
يتشور فقط التىده صو طوتان قى كىلى ورطوبتلى طوبراقلردن
خوشلامنzer .

نوبت زرعى — بورچاق یونجهسى منتظم نوبت زرعه كىلد .
يكتىنلىقى با یونجه كېيى نظر اولنور واندىن صو كره اكىلان
اكىن ايلە ايدىلان عمليات بونك حقنده دخى عينىلە اجرالىنور .
طوبراق استحضارى — بورچاق یونجهسنىڭ كرچە كو .
كلرى قبا یونجه قدر درين كىتمز ايسەدە يەنە طوبرانى قبا یونجه
كېيى درين قازىلوب تسویە اولنملىدر .

كوبره ومصلحات — بورچاق یونجهسى غدا سنك بىر قىمنى
هوادن الور ايسەدە طوبراقدىن دخى غدا اخزىنىه محتاج اولدىيغىدن
قبا یونجه يە ويرىلان كوبره لر بوكا دخى ايو كلور بوده درين
كىدىن كوكىر يە تقدى ايدە جكتىن كوبره شربىتك الت ططبقەلرە

قدر ايصالى لازمدر فقط الدينى مواد غدائىي كوك وييراقلىله مع زيادة طوراًغه اعاده ايدر انك ايچون طوراًق كوبره ايله نهقدر زنکين او لورايشه قوتى ودوامى اول درجه ده چوق او لور واو نسبتده يرنده كوبره برا قور.

اك مناسب كوبره لر كول او جاق قورومى وآلچيدر ديكىر بقوليه فصليسى نباتاتى كېي حيوان كوبره لرينه محتاج دىلدر . اصول زرعى — تخم استحضارى . بورجاق يونجهسى تخلرىنىڭ اسكسىسى وايوجه او لغۇن او لىيانلىرى ايشه يرامز آتىسى نامىن ايچون . جفتىجي كندو تخلرىنى استعمال يىلمىلدر .

ايو تخم آلمق ايچون اك قوتلى فدانلىرى حاوي بر ترلا انتخاب او لەرق دانەلرى كەله ايرمەك باشلىدىنى زمان او لغۇن يوماقلىرى ال ايله قىلاقىتسىز حاضر ايديلان بر سېت ايچىنە طولدىريلەرق بعده كونشىدە قورىدىلور و بر قاج كون صوکىرە كەله ايرن كىروكى يوماقلىر حقنە يىنه بو يولده عمل او لەرق اعلا و خالص تخلمىل الدە ايديلور .

فقط بو يول پىك آغىر ومصرفى او لەدىفدىن بشاقلىك اكتىسى قراردىنى زمان كۈزل بر هواده چىك چكلەمند صباھلىن بىدنلىرى بىچىلوب طوتام طوتام اخشامە قدر يerde براقيلوب بر قاج دفعە چويريلور ارتىسى صباح كونش ايوجه قورتىقدن صوکىرە ترلا يە چارشاپ يايوب يالكىز دانە لىنى يوماغىندن چىقارمىق ايچون خفيچە سىقه رق تخلرىنى التوب

کونشده قورتىقدن صوکره قالبوردن چكورىلەرك يبانجى اوت
وييراقىلدن تىزلىور .

بو طريق ايله النان تىخلىر اولكى قدر ايواولەمن چونكە
نه قدر اوسلە يىنە اىچىنده لايقيله اولاماش تىخلىر بولنور اوتى
دەنخى ايركىن بىچىلان قدر ايوا دكىل ايسەدە يىنە حیواناتە
وخصوصىلە بىكىر واوكۇزلىر يدىرىلىور برجىب يىردىن ١٤
كىلە تەنم النور هەكىلە ٢٩ قىھ كلور بو تىخلىر اىكى ونهايت اوچ
سەنەدن زىيادە قوئە انباتىيەلرېنى مخافىظە ايدەمىزلىر .

قورى واز كوبىمىلى طوپراقلەدە يىشان بورچاق يونجەسنىڭ
تىخلىرىالنوب آكىلورايىسە عادى بورچاق يونجەسە دونەجىكىندىن
بو كې طوپراقلەرە اسکىلان بورچاق يونجەسى اراضىرە اوزلى
ومنبىت طوپراقلەك يىشدىرىدىكى تەنم ايلە دكىشىرىلىلىدر .

موسم زرعى — موسمى . زرعنەن صوکره قوراقلەرە
تصادف ايتىھەجك اولوraiisە بورچاق يونجەسى بتون يازاچىنده
آكىلەبىلور اثنائى شتادە سەھولتەھ صوئى سوران و طوكلارك
طوكوب و چوزلىسىندىن طولايى قبارميان و خصوصىلە قىشى پك
صوغوق اولىيان طوپراقلەدە قىش آكىنى اىچنە صوک بەهاردا
آكىلور و كەھەجك سەنە نهايىتىدە كۆزلى و چۈچە اوتى النورايىسەدە
آكىنك اوليا اوتى اضرار ايدەجىكىندىن قورقىلىور .

ايلىك بەهاردا قىش آكىنى اىچنە دەنخى آكىلەبىلور فقط اولا
قوتلى بى سورى چىكىلدەن سوکره آكىلوب مؤخراً اىكتىنجى بى
سورىكى ايلە اوزرى اورتىلىور شو قدركە آكىن تىخلىرى چىملەتىش

ایسه سورکی فدانلری برباد ایده جکندن دقت کرکدر .
اول بهارده سیرک آکیلی یاز آکینی ایچنه دخی آکیلور دها
ایوسی کتان ویاز شالغمی اوزریته امکندر بزه قالور ایسه یالکز
اولهرق یرینه کوره ایلک ویاصوک بهار زرعی اک اعلا
طريقدر طوبراغی صوک بهارده قازیلوب تسویه ایدلدکدن
صوکره یبانی اوتلرک اویانسنه انتظار اولهرق حین ظهورنده
چاپلنبوب طوبراغی تیزلنور اندن صوکره تخم آکیلوب اوزرینه
برسورکی و مزادانه چکیلور بیولده آکیلان بورجاق یونجهسی کوزل
دوام ایدر و طوبراغی ایلک بهاره قدر خالی قالدیغىك ضررينى
بول بول اوئىله مع زيادة او در .

تخمى از درين امك یعنى اوزرىنى پك از قاتق لازم در
اچيقدە قالور ایسه چيملىمزر جرمى وغايت خفيفلکى جهيله
اکتريا سورکى ايله قانه ميوب پك چوغۇ اچيقدە قالور بو اويفو .
نسزلنى بىطرف ایچون تھملرى ۲۴ ساعت صوده طوتوب
قبوقلىرى ايوچە قباردقدن صوکره بربز ويا قالبورده ۲ - ۳
ساعت صوپى سوزىلوب بعده برى برىنه طوقانىمه جق
صورتده المىش انجە طوبراق ايله قارىشدىرى ياهرق آکیلور
بو صورتله تھملر اغيرلىشە جىفدن سورکى ايله قولاي
كوملور .

تھمل مقدارى — اينچە صيق براوت و هر طرف نباتات
مضره دن عاري بورجاق یونجهسile طولى کوزل برجايرلىق ايدىنك
اچون تھمى غايت صيق اكلى یعنى بوجدايك ايڭى مثلى مقدار .

تغم استعمال اولنلیدر اکر تغم اعلا ایسه بھر جریب ایچون
ع بحق دکل ایسه ٦ کیله الور .

کرک بورچاق یونجهسی و کرک قبا یونجه اغا جلق یره
اکیلماملیدر صيق اغا جلر کولکدسلیه یونجه یی اضرار ایده جکی
کبی یونجه دخی اغا جلری ضعیفلدوب قوریدر شاید اکیله جکی
یرده بقاسی مطلوب سیرک اغاج بولنور ایسه بونلرک یاشلرینه
کوره دیبلوندہ بر ارشوندن ۳ ارشونه قدر فیروزه لایی خالی
یر بر اقیلور .

تیماری — بورچاق یونجهسی قبا یونجه کبی تیماره محتا.
جدر طوپراغی صورت کافیه ده کیرجلی دکل ایسه الجیدن پک
جوشلانور زرعنك ایکنجی ایلک بهارندہ آچی اعطاسنه
باشلانوب هر سنه دوام اولنور .

او قدر کوبره ایستمز ایسده هر حالده بعض مواد انباتیه
معاونته محتاج اولدیندن و کوبره ویریلور ایسه چوق طیانیوب
بوزو له جفندن کوبره یرینه زرعنك اوچنجی قیشندن اعتباراً
هر سنه او زرینه او جاق قورو می یاخود کول صاحیلور و ایکنجی
قیشین سورکی ایله یبانی او تلری اخراج ودفع ایدیلور .

حصادی — بورچاق یونجهسی آکثريا قوری یدیریلور
 بشاقرینک ال ت طرفده بعض تغم قابچقلری تشکل ایتمکه
 باشلا دینی وقت برنجی دفعه او له رق یچیلور فقط برنجی سنه
 بورچاق یونجهسی نه یرنده او تار تلمی و نه ده بیچیلمیدر چونکه
 یاقه سی بعضاً ۲۷ خط یردن یوکسک اولدیندن بویا قه کرک

حیوان دیشی ایله قوباریلور و کرک اوراق ایله بیچیلور
و اینجیدیلور ایسه فدان قورر بردہ یکی کوکلری پیراقلرینک
هوادن الینی مواد غدائیه ایله قوت الهمفندن هر حالده ایکنچی
سندهن اول بیچلمک واوتارتلمق مضردر .

بدن و پیراقلری سائز بقلویه فدانلرندن و خصوصیله
یونجهدن از صولی اولدیفندن قولای قورر بعض محللرده
بیچیلریکی انده دمتلر یاپیلوب دردی بریرده چاتیله رق بر قاج
کون ظرفده تماماً قوریدیلور .

از صیحاق یرلرده صباحلین بیچیلان دمتلر اخشم اوستی
چویریلوب بری بری اوزرینه قولنمقسرزین یکدیکرینه یاقلاشد.
یریلوب ایرسی اخشمی براشون یوکسکت ییغینلر یاپیلور
هوا مساعد ایسه ایکنچی کونی او تلقخانه یه کوتیلره بیلور .
یاز او آخرنده یاخود صوک بهار اوائلنده ایکنچی دفعه
اوله رق بردها بیچیله بیلور فقط اوئی برنجی قدر چوق
اویلیه جفندن ایکنچی یی بیچمکدن ایسه یرنده یدیرمک او لادر
قیون و کچی کبی حیوانلر فدانی یاقه سیله برابر پک دیبدن
قوباره جفندن و بورچاق یونجهسی سائز یونجه کبی فشقین پیدا
ایتمدیکدن او حالده تمامیله بوزولوب قورر .

دوامی — بورچاق یونجهسی کوکلرینک او زانمیله طور .
اغلک الـ طبقه لرنده بولدینی مواد انباتیه یه کوره دوام ایدر
ایسه ده قبا یونجه قدر طیافنر مدت دوامی علی العاده اقلی ۳
و چوغى ۷ سنە در .

چایوینک اختیارلۇ فدانلىرىنىڭ ازىمىسىلە نباتات مضرەنك ظھور و تکىزىنەن اکلاشىلۇر شۇنىشانە ظھور ايدىر اىتمىز درعقب سوكمك اقضا ايدىر .

حاصلاتى — بورچاق يونجه سىندىن سنوى ايکى بىچم النور بىزىجى بىزىجى پىك چوق اولدىنى حالدە ايكىنجىسى انجق درتىدە بىزىجىسى نسبىتىدە در اىلك سەنەلرده كىئىر المھسول اولدىنى حالدە كىت كىدە اكسيلۇر اورتە حساب اوزرە درت دونم يردىن سنەدە ٤٧٧٠ قىه قورى اوت النور .

اسپانيا يونجىسى { اسپانيا اوليا اوتنى ،

فشقىنى بورچاق يونجىسى دخى (شىكل ١٨٧) غايت كۆزىل سنتىن هان دالىسىز بىرارشوندىن زىيادە اوزانور متعدد بىدنلى بر فداندر چىچكلىرى بشاق شىكىنەن دەرىچەنەن بارلاق قىرمىزى دانەسى دىك مفصلى و كىرىيكلى غلاف اىچىنەدە در بعض محللىردا كىدو كىدو يې بتى چىچكە كىلدىكىنەن تەخ باغلا منىدىن اول بىچيلۇر ايسەيرلى بورچاق يونجىسى كىي اعلا قورى اوت وىرر .

اقليم و طوبراق — بوفدان صوغوقلارە طيانە مدېيغىدىن صىفردىن اشانى ٦ درجه صوغوقلارەن تلف اوپور زىتون يېشان محللىردا آكىله بىلۇر جوهرىلى منبىت يازىن براز سرىن و كىرجلى طوبراقلىرىدە ايو اوپور .

اصول زرعى — بوغداي قالدىرىلدىنى كىي انك بش قات مەتلەندە تەخ آكىله رك بوغداي صاپلىرىنىڭ آكىزلىرى ياقيلۇر و سوک بەھارك اىلك ياغمورىنىڭ صوکرە چىملۇر كىرچە اشانى

شتاده پک اغیر بیور ایسده نیسان کلدیکی کبی تهلاسی بر
 ارشون بویلی صيق چایر
 ایله قپانور مایسدن تموزه قدر
 بیخلوب بعده طوپراق صبان
 ایله سوریله رک قیش بوغدادی
 زرع اولنور بوغدادی قالدیر.
 لدقدن صوکره طوپراقده
 فلان کوکلری یاقیلور ایسه
 یکیدن تخم امکسزین اسپانيا
 یونجهسی کندو کندویه تنبت
 ایدر و بووجمه سنه لرجه
 برسنه بوغدادی دیکر سنه
 اسپانيا یونجهسی آنور اشبو
 اوتك تخم امکسزین ظهور.
 ینه سبب کیج یچلديکندن (شکل ۱۸۷) اسپانيا یونجهسی
 طولایی ادراك ایدن تحملری طوپرااغه دوکلوب بوغدادیک اثنای
 حصادنده چیمانمیسرد.

فقط آکین ایخنده اسپانيا یونجهسی کبی ایری وقوتلی بر
 فدان ظهور ایلدیکی حالده آکینک تفیضنه مانع اوله جفدن
 بزه قالور ایسه تخمه کلزدن اول بیخلوب یرینه بوغدادی وبو.
 غدایden صوکره آکرلری یاقیلوب اسپانيا یونجهسی زرعی مناسبدر
 بو طریق ایله بری برینی متعاقب دامنا اوت و بوغدادی النور.

جلبان، بورجاق، نخود، مرجمك

بوفدانلرک دانهلىچون اصول زرعى اشيوكتابك ايكنجي جلد.
نده ذكر او لنه جنى جهته بوراده تفصيلنه لزوم يوغىسىدە حيوانات
ايچون زرع اولندىينى وقت نە يولده استعمال او لنه جقى بوراده
بيانه محبورز .

بو كېي فدانلرک او تلرى او لكيلر قدر اھىتلى دكلىسەدە زىر عندى
مقصد مستقلًا واساساً او تلق تشكىلى او لمىوب طريفىل قباو مرجمك
يونجىسى يىچلىرى اراسىندەيم ايچون لزوملى وقتده احتياطاً الده
او ت بولندىر مقدر شومقصد

نظر دقتە النرق ااكا كوره
وقت زرعى تعىين او لنور
يوخسە ويرە جىكلرى او تك
قيمىتى اختيار او لنه جق زىخت
ومصارفه هان دكىز كىيدر .

فقط جلبان كە برنوع
بورجاق دىر (شىكل ۱۸۸) قورى
ويشىلى سودلى اينكلر دن
زيادە قيون و خدمت حيوا.

نلىينه ايو كلور محتاج اولدىينى

(شىكل ۱۸۸) جلبان

تىمارى تخم ايچون زرع اولنان جلبانك عىنى او لوپ شوقىدر كە
يشىلى بىچىلان جلبان تخمى ادراك ايدنلر قدر طوبراغى
ضعيفلىتمىوب يونجەنلەك هان نصى درجه سىدە ترك ايلدىكى كوك

و دو گندیسیله طوراً غی اصلاح ایلر بونکله برابر تخلیرینه
در تده بر يولاف یاخود چودار قارش دیریلور ایسه انلر ک صا.
پلری بوکا هم مدار استناد او لور و همده ایو یتشور .

جلبانک یشیلی چیچک کلدیکی و قوریدیله جق ایسه بله
با غلامفه با شلا دینی زمان بیچیلور بله لری هنوز یشیل
ایکن بیچلديکی وقت آکرجه کیج قورر ایسه ده بیراق و بد نلری
قوریدینه حالده بله لری دها خیلی صولی او له جفندن بوکا دقت
اولنهرق ایوجه و تامیله قوریدیقه او تلقخانه لره قالدیر ملز ایلک بهار
اکیلان جلبانک او ته پک کیج النه جنی جه تله کوج قوریمه جفندن
بیچمی تعجیل او لنور ایسه قوریمیق ایچون کوشلی خیلی وقت
قزانیلور جریندن او رته حساب ایله ۵۰۰۰ او قه قوری او ته لنور .
ترلا بذلیسی (شکل ۱۸۹) ترلا بذلیه سنک کرک یشیل و کرک

(شکل ۱۸۹) ترلا بذلیسی

قوریسی بالجمله حیوانلر ایچون اعلا ایسه ده براز مصر فلیدر
اصول زرعی ایکنیجی جلد ده ذکر او لخشد .

شوقدرکه يشيل استعمال اولنجهنی زمان چیچکه کلديکنده
وقوريديله جق ايسه قبوق باغلامغه باشلادينی انه يچيلور يشيله
استعمالنده طوبراقدن ۲۰ پارمق يوکسک يچيلوب ياغمور کوره
ايسه ۳ هفته صوکره ينه سورر واوحالده يرنده طواره
اوئارييلور ياخود کوره يرنده قازيلوب طوبراغه کوملور .
كوريسى آکرجه غايت بسله ييجي ايسهده اوazon وسرت
اولدىني جهته قيون وسأر بوينوزلى حيوانات اكلنده زخت
چكەچكىن يديرلزدن اول دوكوب قيمق ويومشامق ايچون
بركون اول صويه قونلمىيدر اورته حساب ايله دونگدن سنوى
١٢٥٠ قىه قورى اوت النور .

عادى بذليه (شكل ۱۹۰)
بوبذليه انسانى تغديييه مخصوص
برفدان ايسهده ييراق وبدنلىرى
كورى ويشيل ات بيکير قسمى
ايچون قورى اوت يېنى طوتار
بونك بدن وييراقلىنىڭ تازه .
سنده يوزده ۱,۹۵ ازوت وار

ایكىن قوريسنده انجق ۱,۵۰ (شكل ۱۹۰) عادى بذليه
بولنور طواره اولدريجه فائنه ليدركه انكلتره نك بعض چفتلكلر ندم
محضا بونلره يديرلنك ايچون زرع اولنور .
نخود بورچانى — الاقيير كيرجلى طوبراقلىرىدە يتشور قيش
بورچاغىن زىاده صوغوقاره طيانور اوئى اوزلى خصوصىلە

براز کیچ بیچلور ایسه زیاده قیزدیریجی اولور دانه‌لری انسان
و حیوان ایچون مخاطره‌لیدر .

عادی بورچاق . او لکندن قوتلیدر قوراقدن اوقدر متاثر
دکل ایسه‌ده بر از قیزدیریجیدر بدنلری غایت ضعیف او لدیغندن
تنهنه براز چودار یولاف واژ قوری طوپراقلرده یتشه بیلان
سائز نجیله تنهنی فارشدیرملق ایجاد ایدر یشیل یدیرلديکی حالده
چیچکه کلدیکنده و قوریدیلو بدہ قیشین استعمال او لنه جنی تقدیرده
بقله‌سی کورنکه باشلا دینی اشناده بیچلور اصول زرع و تیماری
ومحصونلک مقداری سائز بورچاقلر کیدر .

مرجک — او قی بذلیه و بورچاقدن از ایسه‌ده غایت قوتلی اولد.
یغندن حیوانلره پاک از یدیریلور عادی مرجمکدن هردو نه ۳۰ اوچلک
و تک چیچکلایسندن يالکز بر کیله تنهم آکیلور بدنلرینه استناد یعنی طیاق
او ملق ایچون بر مقدار یولاف یاخود چودار فارشدیریلور ایسه
ایواولور اصول زرع و تیماری ایکنچی جلدده تعریف او لنشدر .
قوش ایاغی — قوری و صوانلی طوپراقلرده کندوکندویه
بتر بیانیسی ۲۰ پارمcdn زیاده بولیلاندینی حالده ایو و اصولیله
آکینچه ۴۰ - ۹۰ پارمق یوکسلور بدنی اینجه اولوب بورچاق
وبذلیه‌لر کی تکاکه و یاخود دیکر بر فدانه صاریلوب طیانق
ایچون پیراق قولتلرنده سلکی یعنی بیغی او لدیغندن دامنا یره
یاتار صوانلی و خصوصیله از درین و سرینجه طوپراقلرده اعلا
اولور صیحاق مملکتلرده بولسان چوراق قوری طوپراقلری
مرعا یاپق ایچون اعلا بر فداندر ،

بو فدان سنوى وصوغوقلره متتحمل اولدييغىندن صوك
بهاerde آكىلوب يازىن استعمال اولنور طوپراغنى تسوىيە يە خفيف
برصباندىن صوکىر برسوركى كايفىدر تەخنى سرىچە طريقيلە آكىلەرك
مىزدانە ايلە اورتىلور دوغەنە ٧ بىچقىدىن ١٠ قىيە قدر تەخما آكىلور .
بىدنلىرى يە ياتقە مائىل اولدييغىندىن يېرنىدە اوتارتىلمق دها
ايودر خصوصىلە يازسرين ايسە بر طرفدن او تارتىلوب دىكىر طرفدن
فلزلنور مخصوصانك قىمتى بورچاغىڭ انجق نصفه بالغ اولە بىلور .

آجى بىلە { فول - ترمى }

بۇكا يەودى بىلەسى دخى دىرلر بعض انواعى ودانەلىرى دخى
حىوانلاره يەيرىمك ويشىل كوبىرە يېرنىدە طوپراغە كومىلمك
اوزىزه زرع اولنور آكتىرا اتى الذكر ايڭى نوعنى آكىرلر .

برنجى بياض فول (شىكل ١٩١) قورت بىلەسى دخى دينور
سنوى چىچكلىرى بياض بدن و يېراقلىرى داللى و خاولىدر بىر
ارشون يو كسلور پك اسكيدينبرو زرع ايدىلر .

طار يېراقلى آجى بىلە دخى (شىكل ١٩٢) خدايى نابىتدر
اوچنجى بىنوعى اولان صارى فول المانىادە چوق آكىلور .
اقليم و طوپراغ - اجى بىلە صىجاق و معتدل اقليمىلدە
پك كوزل اولور خفيف صوانلى واڭ صىجاق قورى طاشلى
چاقىلى طوپراقلىر ايلە تىمورلى قومىلدە يېشور يالكىز زىادە
كىرجللى قىيىلىنى وصولى طوپراقلىرىن قورقار بىر طوپراغە دفعاتىلە
اجى بىلە زرعى مەنكىدر .

اصول زرعى - بىرصبان و سوركىدىن صوکىر بىرنىدە

او تار تیله جق یاخود طوپراغه کومله جک ایسه دونمنه ۲۰ تخم
براقیله جق ایسه ۱۵ قیه تخم آکیلوب از درین کوملور .
صیحاق اقیلیم لرده صوک بهارده صوغوق مملکت لرده نیسانده
آکیلور بعض یرلدده اجی بقله یی بیانی طرفیل ایله برابر آکر لرکه

(شکل ۱۹۱) قورت بقله سی (شکل ۱۹۲) طار پیرا قلی آجی بقله
ایکیسی بردن چیچکه کلد کده غایت لطیف برمظره تشکیل ایدر
حیوان لنر ایچون اعلا میدر .

یرنده او تار تیله جق زمان چیچکه کلدیکی انده حیوان لنره
بدریلور چکدیریلور ایسه قارتالور واو حالده حیوان او تلام مقدن
چکنور تازه سنی قیونلر پک ایو یر ایسده قوریسنه میل ایتمزلر .
آجی بقله یشیل کوبره یرنده طوپراغه کومله جکی وقت

ایله او زری اورتیلور یاخود بو یولده کی زختدن قاچینلور ایسه
ترلاسنه اغیر کراسته کردیروپ فدانلر یاتدینی جهتن صبان
سوریله رک طوپراغه کوملور .

سائز بقليه لر کي آجي بقله دخى غدا سنك آكتىنى هوادن
الدىنى جهتلە يره كوملىكىدە قوتلى بر كوبىرە يرىنى طوتار دانە يە
براقيلانلر صرارنجە قدر بىلەنوب بعده اوراق ايلە بىچىلە رك
بقلە لرى اىوجه قوريدىقدن ودانە لرى قالبىردن كچورىلدەن
صوڭرە التوب صاب وصەنائى ترلاسنه يايىلەرق ياقيلور .

آجي بقلە يى صويە قويوب وبر قاج دفعە صوينى دكشىر .
وب احيلىنى كىدرىلدەجە حىوانلاره ويرلىز دانە لرى طوپراغە
كومله جىك ايسە قوە انباتىيەسىنى ئائىڭ ايمك اىچۈن فوروندە
قوريدىلور اشبو دانەلر ميوه اغاچلىچۈن غايىت قوتلى بر كوبىرە در .
بطاق سازى — دېكىلى قاطر طرنانى دخى دىرلر بدۇي
۲ ارشون قدر يوكسلور كوجىچك بىر فداندر قورى وغىر منبت
طوپرالىر دە كندۇ كندۇ يە ظھورايدىر كنج سوركۇنلارى حىوا .
نلە اىو غدا اولور فقط دېكىلى او لىيىفىدن طوغرامق
و دېكىنلىرى ازوب قوتدىن دوشورمك كىي بىر طاق كلفتى او لىد .
يەندىن تفصىلدىن صرف نظر او لىندى .

ايىنجى طاق فصىلە بقىلەنك غىرى نباتات
بو طاقى تشکىل ايدن نباتات غدارىنىڭ آكتىنى طوپرالىدىن
الدقلىرىنى او لىكىلر كىي طوپراغى اصلاح ايمدەن بشقە بىر طا .
قلرى بتون بتون قوتدىن دوشورر .

بونلر طوپراغى بوجهمه قوتدىن دوشورمكده اولدقلرى
 حالدە سبب زرعى اولا ساڭرى يشىل اوت بولنيان زمانلاركه صوك
 بهاردن ايلك بهاره قدردر بومدت ظرفىدە كوزل واعلا
 يشىللىك ويرملرى ثانياً طرفىل قا يونجه وبورچاق يونجهسى
 كى كوكلىرى درين كىتمدىكىندن طوپراغك آلت طبقهلىرىنه
 مواد غدائىئە بريكنجە قدر يونجه زرعىچون وقت قزانلىمى
 و بونلارك طوپراغك آلت طبقهلىرىنىڭ قوه انباتىيەسە خلل وير.
 ماملىرى ئالىاً اكتىرىسى او لكىلارك لا يقىلە يتشەمدكارى طوپراقلارده
 كوزل يشىللىك پيدا ايملىرىدە حتى بعض سنه لارده قىشىن قار
 ياغوب خىلى مدت يerde قالور صمان واوت بولنيان يرلارده اشبو
 فصىلە فدانلىرى حيوانلارك اميدادىنە يتشور انواع مذكورەنک بر
 چوغۇنلىكىنەن ونجىلەنەن فصىلەلىرىنە ئائىد فدانلاردر .

بستانى خنه — { كم — قابوسقە }

خنه عصر مزك ابتداسىندن برو او تلق يىننە استعمال
 او لىنگە باشلامىشدەر سود اينكلرىنە وبسى حيوانلارىنە پك ايو
 كلور براو كوز يومىھ ۱۰۰ قىھ خنه صرف ايدر اىكى سنه
 طياندىغىدىن يشىل اوتك قط وقى اولان كوزدىن بهاره قدر
 حاصلات ويرر قىمتلى برفداندر ترلاسى برقاج دفعە چاپە كورە.
 جىكىندن طوپراغى نباتات مضرەدىن تىزلىكوب صوڭرىكى آكىنە
 فائىدە بىخش او لور خنه حيوانلارك سود واتنە فنا طعم ويردىكىنى

روايت ايدرلر ايشه بوزلزدن صاغلم يديريلور ايشه هيج
براويغونسلق پيدا ايتن .

حيوانلر ايچون لخته نك اتى الذكر ايکي نوعى زرع اولنور .
١٠ ييراق لخته سى — كوبك باغلامن ساده ياخود دالى
اولوب باراشون ٣٠ پارمقدن ٢ آرشون قدر يوكسلور ييرا .
قلرى بىك چوقدر بىخىلى تخت نوعى واردركە شونلردر .
اركك لخته . (شكىل ١٩٣) بىنى بعضاً ٢ آرشوندن زياده
يوكسلور صوغوقلره طيانور يپاقلى بىوك و كىكىشدر .

(شكىل ١٩٣) اركك لخته

قزل لخته — ييراق طمن .
لرى قرمزى او لمىله او لكتندن
آيريلور .

مولىه لخته سى — بوي
برآرشون ٦٠ پارمۇق يوكسک
وشيشكىندر تې طرفى صولى
ويومشاق او لدىغىدن حيوانلر
خوشلانور چوق صوغوقلره
كلن .

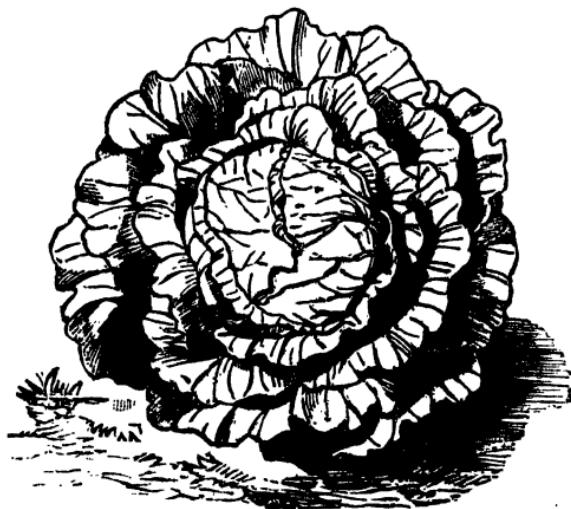
دالى لخته — فرنك لخته .
سى . بيك باش دخى ديرلر
صوغوقلره طيانور هير ييراق
ديينىدن داللىر پيدا ايدوب
چالى شكلنە كىرر .

پشیل قویرجق لخته — برآرشون ۳۰ پارمچ یوکسلور.
پراقلری طالغه‌یی و اولکیدن آز ایسه‌ده آندن زیاده صوغو.
قلره طیانور.

قرمزی قویرجق — اولکیدن پراقلرینک رنگیله آیریلور.
بوده صوغوقلره متحملدر.

٠٢ طوب لخته — بونواعک بدنتری اوقدر یوکسلمز شکلی
جمله‌یه معلومدر پک چوق انواعی وار ایسه‌ده حیوانلر ایچون
اک زیاده آکیلان آتیده‌کی تحت نوعیدر.

قطار لخته‌سی (شکل ۱۹۴) باشی بیاض یا صی و غایت
قرمزی برنواعی واردر آکڑیا طورشی یا پیلور.

(شکل ۱۹۴) قطار لخته‌سی

مرکبات کیمیویه‌سی — لخته پراقلرنده مواد ایه بولنور.

صو ٩٢,٣	
٧,٧	رچینایی حاوی مواد یابسه، ماده خالصه، ضمک،
ماده هلمیه، حضرت اوراق، حامض خل، کبریتیت	
وازوتیت پوتاس، قلورر ده سودیوم، ماده تفاحیه،	
١٠٠,٠	فوسفوریت کیرج، ماغنیزیا، حديد و مانگانز.
يشیلنده یوزده ٢٠,٠ و قوریسنده ٣,٧٠ آزوت وارد در یافش	
لخته پراقلرینک کولری دخی مواد آتیدن عبارتدر .	

٢١,٣٤	بوتاس
٥,٣٦	سوده
١٤,٦٣	کیرج
١١,٨٦	ماگنیزیا
٢,٨٤	حضم حديد
٤١,٨٨	حامض فوسفور
٠,٧٧	حامض کبریتی
١,٣٢	صوان
١٠٠,٠٠	

جدول مذکوره نظراً لخته حامض فوسفور و صوده اریر طوزلر ايله پك زنكين برنباتدر .

اقليم وطويراق — لخته رطوبتلى يرى و سيسلى هوائي سور قيشك غايت شدتلى صوغوقلىيله يازك شديد صيجاقلىرندن قورقار استانبول و حواليسنده اوقدار دكل ايشهده آيدين اطنه طرفلىرنده

یازین بول بول صالحه صو کورمەجکه ایو تفیض ایده من غایت
یاش او لمدینی حالده کیللى درین یومشاق و سرین طوپراقلردن
محظوظ او لور یالى و طبان يرلرده و قوریدىلش بطاقلقدە کوزل
یتشور وقتى و رطوبتلى طوپراقلرده دخى او لدېچە حاصلات
ویر ایسەدە اقلیم صیحاق دکل ایسە چورر هواسى سیسلی
ورطوبتلى اولان محللرده ایسە خفیف طوپراقلرە دیکیلور .

نوبت زرعى — لخته درین اینجە وزیاده کوبرەلى طوپرااغە
محتاجدر غرسىندن خاتامە قدر ترلاسنى دائماً چاپەلەق اقتضا
ایدر بناءً عليه نوبت زرعنك ابتداسته آکيلوب اندن صوکره
یاز آکينى زرع اولنور لختەدن صوکره ينه لخته آکيلەبىلور ایسەدە
اکثر يرلرده اتخاذ اولنان اصول ۲ - ۳ سە صوکره امکىدر .
اصول زرعى — طوپراق استحضارى . على العاده طوپرااغى
اوچ دفعە سورمك يعنى برنجى قىشىن اول ۳۰ پارمق درين
ایكىنجى دیكمىزدىن اون بش کون اول آزدرىن واوچنجى دیكىلە.
جى زمان يايپلور ایكىنجى واوچنجى صباح اراسىنده طوپرااغى
اینجلەك ایچۈن برسوركى كىزدىرىلور .

کوبرە ومصلحات — طورپ ایچۈن استعمال اولنان
کوبرەلر لختە يە دخى مناسىدر شوقىدر واركە لختە يە طورپىدىن
زيادە کوبرە ويرلىيدىر چونكە هر ۱۰۰ قىھ يشىل بىذن
وپراقلرى طوپراقدىن ۹۴ قىھ کوبرە اخذ و صرف ایدەجىكە
ودۇمنىدە تەخنىا ۱۰۰۰۰ قىھ يشىل لختە حاصل او لە جىفە باقىلور
ایسە لخته آکيلەجىك ترلانك دۇمنە ۸۲۵۰ قىھ کوبرە ويرمك

لازمکلور فقط ممکن ایسه کوبرهسی ایکی دفعه ده یعنی یاریسی کرک قیشدن صوکرهکی صبان و کرک ایلک بهار صبانندن اول و دیگر یاریسی دخی اوچنجی صبان ایله برابر ویرملیدر بوصو. رتلہ کوبره طبقه مزروعه یه یاییلوب هر قطعه سنه متساویاً تقسیم اونفس اولور شاید ایکی دفعه اعطاسی ممکن دکل ایسه اوحالده صوک صبانده یاییلور چونکه لخته یکی ویریلان کوبره دن پک خوشنانور .

لخته ایچون قیون کوبره سنی سائز کوبره لره ترجیح ایدرلر سوقاق چاموری کیک کوموری تازه کوبره لره قاریشق کوللر دخی پک ایوکلور بعض طاغلق یرلرده سوکلان چایرلر کوبره لنوب بعده قوری تزک واوتلری یاقیله رق لخته آکیلورکه پک اعلا ینشور شو حالده کوبره ویرلسه دخی اولدجه ینه کوزل لخته اولور .

یاصدق — لخته تخمی اولا یاصدق لره آکیلوب اوراده چیمندکدن صوکره یرینه دیکیلور یاصدق و تراسی شالغم لخته سنک یری کبی تسویه اولنوب اصول اتی الذکر اوژرہ تیمار اولنور .

تخم انتخابی — امنیت ایچون چفتیجی کندو تخمنی استعمال ایتملیدر قیشك صوغوقلرندن قورقولان یرلرده طوکلره یقین طوب لخته فدانلرینک اک اعلا وقوتیلری یرندن چیقاریلوب اولا قوری بریرده مؤخرآ برخزنده نقل ایله بری یبرینه قارشو صره ایله دیـکـنـه دیزیلور شدتلى طوکلر موسى چکدکدن

صوکره طويراغى قىشدن اول اىوجه قازيلوب كوبره لىنىش درت
كوشە بىرتلايە دىكىلور شوكا دقت ايتىلىدركە صليبيه يعنى يەنكندو
فصليبيى فدانلىرنىن اوذاق اولسون يوخسە چىچكە كلدىكىنده
كندوكتدو يكدىكىرە اشىلانوب تەختنۇك نوعى دكشور أغستوس
اوائلنەدە تەخنى ادرالاڭايىدر قوزەلرىنىڭ آكتىسى صراردقىدە بىدنلىرى
كسيلوب براز وقت هوادار وقورى بىرەملىدە اصيلوب صوکره
آووج ايمىنده اوولملەھە تەخلىرى آيرىلەرق طوربە ايمىنده ٦-٥
سەھا حافظە اولنەبىلور .

اڭر تەخ لزومىندىن زىيادە ايسە اورتە دالك تەخملرى ئەتلىدر
چونكە ايو تەخم يپان واڭ اعلا فدان وىرن اورتە دالك تەخملرىدر
اراك لە تەخملرى دىخى بويولە التور شو قدركە تەخمى مطلوب
اولان فدانلىرى كاپون اولدىن اعتباراً ياصىقدان التور يېرىنە
دىكىلور .

يېرىنە دىكىلەجە قدر اصول زرعىلە تېمارى حقىقىدە شالغۇم
لەتەسى بىختىدە تعرىف اولنان اصول اوزرە عمل اولتۇر ھە ٤
دونىم ٢٥٨ درهم تەخم الۋىرر .

اصول غرس وتېمارى — كرچە فدانلىك اصل يېرىنە
صورت غرسى وتېمارى شالغۇم لەتەسى كېيىملىكىيەدە طوراڭىڭ
درجه ئاباتىيەسىلە نو عنك جرمە كورە سىرچە يېرىنە دىكىلور اڭ
زىيادە منبت طوبراقىلدە قوتلى فدانلىك ارالىنە بىراشون
اورتە حالدە كىلرلەك ميانەلرندە ٧٠ پارمۇق مسافە براقليلور .
حصادى — يېراق لەتەسىلە طوب لەتەنەك حصادى مختلف

اولديني جهته هر ايكيسنك بشقه بشقه تعريف اقضا ايدر .

پراق لخته سنكالت پراقلىرى صارمتراق بىرنك كسب

ايديكى زمان حصادىتى مباشرت اولنور بودارلاڭ اشارتى كورىنور
كورىزالت پراقلىرى ساپلارىله برابر كسىلوب حيوانلره يدىريلور
و بوجهمه بتون ترلاده بولنان لخته لرگ كوندە لزومى قدر پيراغى
كسيلوب بتون قىش طوكلرگ حلولتە قدر بويولده عمل اولنور .

نهایت مارتىدە يرايىلە برابر بدنى قطع ايلە ٣ - ٤ پارچە

ايديلەرگ حيوانلره ويريلور بدنلىرى پيراقدن زيايدە بسلە يېجى
اولدىيىندىن بى حيوانلىرىنى پك ايو كلور بعضاً بدنلىرى كانون
اول اوخرى ندە دخى كسىلور فقط يېكى اوت يتشنجە قدر يعنى
ايىلە بهار سوكلەندىن اول اردى كسلماماسنە دقت اوئىلىدىر .

طوب لختىيە كلنجه مىكىن مرتبە كىچ براقلەيدىر شوقىدرىكە
طوكىدىن قورقولان يرلەدە طوكلرگ حلولندىن اول چىقاريلور
بونكە برابر چاتلايان باشلار يرنىدە براقيلە جق اولور ايسە
چابق چورييە جىكىدىن تىرىن اولدە چىقارىلە باشلانوب تىرىن
تائىدە ارقەسى النور قىشى خفيف و صوغوقارندىن قورقلەمان
محالىردا ايسە ايىلە بهارە قدر تىرىجىچىقارىلوب استعمال اولنور .

صوغوق يرلەدە لختە لرى قىشىن حيوانلره تازە يدىرمىك
اچىون لاچىل المحافظە اوچ اصول استعمال ايدىرلە بىرنجى قورى

بر طوپ راقدە ٨٥ پارمۇق كىشى و ٦٠ پارمۇق درىن بويى لختە .

لرگ مقدارىنى كورە اوزون برختىدق اچىلوب لختەلر بىرى بىرىنە
يقىن و طېيش پراقلىرى صوپوق اولدىني حالدە اىچىنە دىكىلور

طوكلرک حلولنده اوزری قورى پيراق وصمان ايله اورتيلور .
اينجىسى كندو تراسنده بىر جوقور اچيلوب باشلى
يرده كوكلىرى هواده اولدىنى حالده اىچنه قونىسلەرق اوزرىنى
١٢-٨ پارمۇق قورى صمان ياييلوب طوكلر كسب شدت ايتىدكە
اورتى دىنى ارتىلور .

اوجنجىسى المانيانك بعض محللىرنده استعمال اولنان اصول
دركە لختەلر ايرى ايرى قىلوب فوچى وياصو صىزدىرىمىز بىرچو .
قور اىچنه بىرطبىه استف ايدىلور طورشىدە اولدىنى كېيى
ارالرىنى طوز ياخودكول صاچىلمەرق اوزرىنى تختە ودها اوزرىنى
اغىر طاشلر قونور بوجەلە لختەلر بتون قىش حافظە اولنور
كرچە قوقوسى پك لطيف دكىل ايسەدە سائىر قىلىمش اوتلر ايله
قارشىدىرىلور ايسە حيوانلر اشتە ايله يىرىدىلر فقط بىزجە
بو كېيى كلفتىلە حاجت يوقدر لختەلرى حافظەنڭ ئاك كسىدىرىمە
طريق سرين مغازە ومخزنلرده وبونلر بولنىسان كويىلارده فقط
رطوبت وكونش كورميان اوستى قپالى سرين ايزبه وچوقورلر .
دە خفييف استيف يايپىلەرق صاقلامقدەر .

محصولى — لختەنڭ حاصلانى چوقدر طوب لختەنڭ بەر
جرىيندن ٤٥٠٠٠ وارككى لختەدن ٣٥٠٠٠ قىه بدن وپيراق
النوركە اورتە حساب ايله ايى نواعە حاصلاتى قرفى يىكە بالغ
اولور شو مقدار يىشىل محصول قوشى حيوانلىرىنى يىدىرىلور ايسە
٩٢٠٠ بسى حيوانلىرىنى ويا سودلى اينكلەر ويريلور ايسە
١٦٠٠٠ قىه قورى اوتنى طولدىرر .

قولزا، قیش و یاز شلغم و چین خنہ‌بی.

قولزا (شکل ۱۹۵) بوكا روم ایلی طرفه نده را پیچزا دینور.

(شکل ۱۹۵) قولزا

قیش و یاز شلغم خنہ‌بی زراعت واسعه‌ده صورت مختلفه‌ده استعمال او لسور او چیده خنہ انواعندندر بونلری بعضاً کوبره یرنده طوپراغه کومک حیوانلره یدیرمک بعضاً دخی یاغنی چیقارمق ایچون آکرلر یشیل کوبره یرنده استعمالی او لجه بیان او لندیفی کبی یاغ چیقارمق ایچون اصول زرعی دخی جلد ثانیده یاغنی

چیقاریلان نباتات میانمده تفصیل اوئله جىندن بوراده يالگىز چاير مقامنده اصول زرع واستعمالنى تعریف اىدەجىز .

بو اوج نوع لىته حيوانلر وخصوصىلە سود وىرن اينك وقوزىلى دىشى قىونلر اىچون فوق العاده فائىدىلى يىدر صوك بھار او اخىريلە اثناسى شتادە دىكىر يشىل اوت ظھور ايتىزدىن اول اىلك بھار اوئىلندە حيوانلر اىچون اعلا بىشىللىك اولدىيىندن زراعت نظرىنە بو لىتلەرە قىمىدار فدانلر نظرىلە باقىلور .

بونلر ايکى آكىن میانمده اورتە بىمەسىلىك كې آكىلور مثلا يازىن آكىن قالدىرىلەقدىن صوڭىرە ترلاسى بىصبان اندىن صوڭىرە بى سورىكىدىن چۈرۈلەرك سرىپە طرىقىلە تەخنى آكىلوب خفيف بى سورىكى اىلە اورتىلور اىرىكىندىن آكىلور ايسە صوڭ بھار او اخىرنە ادراكە باشلايىب تا فدانلر چىچكە كەنچە قدر دوام ايدىر بى چاير كىركىرەنە يىدىرلىسۇن و كىركى بىچىلوب اخوردە استعمال اولىنسۇن تىكار سوردىكلەرى جەتەلە خاتامىنە قدر بىر قاج بىچم اوتى التور .

قولۇزا شواوج نوعىڭ اڭ مەسىلىدارى ايسەدە زىيادە كۆبرەلى و اوزلى طوبراغە محتاجىدرە درت دونغە ٤-٥ قىه تەخنى آكىلور . قىش شالىغم لىتەسى خفيف واز كۆبرەلى طوبراقلىرە آكىلر ياز شالىغم لىتەسى او لەكىلەر قدر مەسىلىدار دكىل ايسەدە اىرىكى يېشىدىكىچون بعضاً قىش شالىغم لىتەسنسە ترجىح اولىنور فقط قىشى خفيف ولطيف اولان يىرلەدە اولىور هە جىريپ اىچون ١٠ - ١٢ قىه يازو قىش شالىغم لىتەسى تەخنى لازىمەر .

بعض محللرده ييان طرفيلي وقيش بورچانى وامثالى ترقىده
فادانلر ايله برابر آكوب كوزل واعلا اوت الورلر. برقاچ سنه
دنبرو چين لختى دخى زرع اولنوب كوبره وچاير يرنده
استعمال اولينور سبب توصيهسى پك ايركىن يتشمىسر مارتىده
اكيلان تخمى نيسان اواخرندە چىچكە كلور تشنرين اوئىدە زرع
اولنور ايسە مارتىك اوپىشىنده شالغم قولزانك انجق ايلك
سوركۈنلىرى كورنىدىكى زمان بو لختە بر ارشون بويلانور
ايركىن يتشور اعلام ايسەدە صوقوقلره طيانە مدېيىنەن قىشى
حىفيف يېلىرده زرع اولنور .

بياض خرداڭ

(شكىل ١٩٨) بياض خرداڭ

بياض خرداڭ (شكىل ١٩٨)
دختى يشىل كوبره وحيوان
مېي وياغىچون زرع اولنور
برفاداندر بوده اىكى آكىن ميانىنده
منزروع چايرلدن صاييلور شباطىن
ايلولە قدر زرع اولنوب كانون ئانى
نهايىتە قدر يرنده او تار تىلور
خصوصىلە سودلى اينكلەر
ايچون كىفيتى اعلا بر چايرلر
شالغم لختى كېيى و اومقدار تخم
اىكيلور .

چیویت اوئى { - نیل }

چیویت اوئى (شکل ۱۹۹) ایکى سنه ياشار صوغوقلره

طیانور ترفنده بىر فداندر
ایلک بھار چايرلرندن صاييلور
قیونلر بواوتدن حظ ايدرلر
 فقط اوکوزلر ايلک اولىمىزلىر
ايسىدە يواش يواش اليشبورلر
ايكىنجى جلدده بوييا اخراجىنه
مخصوص كتايىزدە يىنه بوفدا.
منى بىح اولنە جقدەر .

چیویت اوئى از كېرجلى
 فقط صو طوميان اور تە طوپرا.
 قىلدە يىشە بىلور ايلک يا
 صوك بھار هى درت دوغە
 ۱۰ - ۱۲ قىئە تىخى سرىپيلور
 ايوچە تسویە اولنىش طوپرا.

شکل ۱۹۹) چیویت اوئى
 صوك بھار دە حيوان او تار مغە باشلانوب كله جىڭ ايلک بھار صوك نە
 قىدر دوام او لىور صوك بھار آكىلور ايسە اتى ايلک بھار دە
 او تار بىلور .

اسپرکول

اسپرکول (شکل ۲۰۰) صوغوق و معتدل مالک صوانلى طورا.

قلرنده خدائي نابت سنوي براو تدر يشيل
وقوريسي او تاريylan سودلى اينكلرك
تره ياغنى فوق العاده اصلاح يدر سائر
حيواناته ديرار تخمي غايت بسله حيدر
چابوق بيدىكىندن مواسم مختلفده
اكيلور بتون ياز اوئى التور بقليه
فصيله سى نباتاتى كېي مواد غدائى سىك
جو غنى هوادن الدينى جهته طوبراغى
قوتىن دوشورمۇب اصلاح ايلر شو
ايىكى سېيدن طولايى يشيل كوبىرە يىزىنده
استعمالى دخى قابلدر .

انواعى — بوفدانك بدنى و سپارمق (شکل ۲۰۰) اسپرکول
قدر يوكسلور بىنوعى وارد دانەرى دها ايرى قرال صارى
واسمر نقطه لىدر عادى اسپرکولدىكى كېي بياض خلقىسى يوقدر.
اقليم و طويراق — اسپرکول ياغمورلىرى چوق سىسىلى
ور طوبىتلۇ اقليمىلدەن خوشلانور صىجاق محلارده زىادە صو
و يىلزى ايسە بىويە من .

صوانلى صو سورار قوملى كىلى و يازىن كىرك ھوانك

رطوبتىدىن و كرك الت طبقةلىرىنىڭ ئىنا كلەندىن طولايى سرین
اولان طوبراقلىرىدە ايو اولور .

نوبت زرعى — اسپرکول كرك باشلىجە و كرك ميانجى آكىن
كې زرع اولنور ايلك صورتىدە باتاھە پانچار (ديپ) وامثالى نباتا.
تىدىن صوڭرە و مختلف زمانىدە آكىلوب بىتون ياز يشىل اوتى
النور ايڭىنجى يە كلىنجە چودار ويبان طرفىلى كې يىشور
محصولاتىدىن صوڭرە زرع اولنور طوبراغى اصلاح ايلدىكى
جهتىلە بوندىن صوڭرە جبوبات خصوصىلە چودار آكىر ايلك
بهار ايركىندىن زرع اولنىش ايسە اندىن صوڭرە باتاھە اعلا اولور
ينه اسپرکول دخى آكىلوب سنهسى ايجىنده برقاچ دفعە اوتى
النور .

اصول زرعى — طوبراق استحضارى . صرت قازمه
برصبان و طيرراغىڭ يوزىنى ايوچە ايجاتلىك اوززە برسوركى
چىكلەكدىن صوڭرە تخم سرپيلور مواد غدائىئەسىنىڭ چوغۇنى
ھوادىن اخذ ايلدىكى جهتىلە زېپادە كوبىرە يە محتاج دكلى ايسەدە
طوبراق نە قدر منبت اولور ايسە اوتى دخى ااكا كورە بىرگەلى
اولەجىندىن هەحالىدە كوبىرە اعطاسى مناسبىداك ايو كوبىرە
چىملەنديكى زمان صولى كوبىرە ايلە صولامقدەر .

اسپرکول مارتىك ابتداسىدىن اغستوسك اون بىشىنە قدر
آكىلور باشلىجە آكىن كې آكىله جىك ايسە مارتىدە وايىكى آكىن
اراسىنە زرعى مطلوب ايسە چودار ييبان طرفىلى حصاد اولند.
يېنى زمان زرع اولنور هە جىرىپ ايجۇن ١٥ قىھە تخم كافىدر

فقط ظهور ايلديكى اقليمدن او زا قالاشد بجه تغير ايده جكى دن ارا صره يكى تخم تدارك ايديلور تخمى پك اينجه اولدىغى دن از ذرين سرپيلوب مىدانه ايله اورتيلور .

حصادى - اسپركول قورى ويشىل استعمال اولنور يشىلى كرك يرنده اوتار تيلور و كركسە بىچيلوب اخورده يديريلور بىچيلەجكى صورتىدە چىچكە كلدىكى زمانى بىكلەك لازمەر يرنده يديريلەجك اولدىغى دە يونجه دە تعريف اولنان اصول او زرە عمل اولنور .

مارتىدە باشلىيجه محصول كېيىمىستقاڭا آكىلان اسپركولى قوريدىرلر و تامامىلە چىچكە كلدىكى زمان بىچوب يونجه كېيىمىستعمال ايدىرلر بىچىلدەكىن صوکرە شەدتلى ياغورە تصادف ايتىسى بىلە حس اولنه جق درجه دە بوزلىز فقط ياشلاق دوايم ايدىر ايسە صاج كېيىمىستقاڭا بوكيلوب يونجه قورىتمە مخصوص سبا و سركىلەر دە قوريدىلور .

ايلىك بهار آكىلان اسپركولك تخملى لا يقىلە اولغۇن او له جىفنىن تخمى بونىلدىن اتىلەنۈر تخملى قوزاقلىرىنىڭ قولاي دو كلدىكىنىڭ ادرارك ايدىر ايمىز بىچىلمىلىدەر فقط هەن نە قدر تعجىل اولنور ايسە اولنسون يەنە تخملىرىنىڭ بىرچوغى طورااغە دو كله جكىدىن يرنده خىفيف بىرصبانىن صوکرە سوركى و مىدا به كىرىدىلەجك اولور ايسە بشقە تخم زىرعە حاجت قالقىزىن ايكىنجى بىرمحصول ئەبىلور .

اسپركولك تخملى دخى حيوانلىرى يديريلور قولزا تخملى .

ندن دها بسله سیدر بیکر و سود اینکلرینه ویرلزدن اول
دکرمنده قباجه او کودیلوپ یدیریلور سودک مقدار و کیفیتی
ارترا خاصه لی بر تخدمدر .

حاصلاتی — هر درت دوغنگ او تی بربیچم ۳۵۰۰ قیه قوری
یونجه یه مساوی و ۳۱۵۰ قیه اعلا مرعا قوری او تنه معادلدر .

یبانی هندبا

(شکل ۲۰۱) یبانی هندبا

یبانی هندبا (شکل ۲۰۱)
ستین و با جمله کیر جلی کیلی طورا .
قلرده کندو کندویه نابت بر
فاداندر . بدئی دالی ببر بحق
آرشون یوکسلور آلت طرفانه
۳۳ - ۱۰ پارمق کیکش و
پارمق او زون پیراقلری اولوب
داللری کوزل ماوی چیچکلر
ایله طونانور اداره می نباتات
فصلنده دیدیکمز کی کوکلریقا .
ورو لوب قهوه یرنده قوللانیلور .
ایر کن یتشدیکنن سنده
اوچ کره بیچلور یشیلی قیون
وطوکر ایچون اعلا بر غدادر
اینکلر ایلک اول حظ ایتمزلر

ایسه‌ده چارچابوق آشورلر هندا اینکله يالگز يديريلور ايسه سود وياغنك طمعنه آحيلق ويرر فقط ديکر اوت ايله قارشد. يرييلور ايسه بواويغونسزلىق بىرطرف اوپور هندا مقوى اولد.

يغدن حيوانلىرى قوتلىدىرر امراض جلدىه دن محافظه ايلر. هندا ايله مستقلأً چايرلۇق اتخاذاي ايجاب ايمز يالگز محدود بىرقطعه يه آكىلوب ايلك بهارده قيون اينك طوڭز وخصوصىلە يېكىرلە دىكىر يشىل اوت ايله قارىشق ويريلور قورىسى يشىل قدر ايو دكىدر.

اقليم وطوبراق — هندا هر اقليمىدە وباجله درين طوبرا. قىلدە يتشور قىي كىلى طوبراقلىرىدە كوزل محصول ويرر كوكلىرى درين كىتدىكىندىن قوراقلە دخى طيانور ايسه ده اورته قىي وزىادە كىرجلى طوبراقلىرى پك سور.

نوبت زرعى — هندا ٥ - ٦ سنه قدر ياشادىيغدن منتظم نوبت زرعە كىز طوبرانى دخى ضعيفلىتمز انك اىچون هنبا دان صوکره حبوبات آكىلە بىلور.

طوبراق استحضارى — هندا كوكلىرى درين كىتدىكى جهتله ايوچە تسويملى اىنجە ويونجە كىي منبت طوبراق اىستر. اصول زرعى — هندا يونجە كىي ايلك بهارده ودىكىر بىرمحصول ايله آكىلور ايسه ايلك چىمنلىكى زمان برابر آكىلان نباتاتى كندويه سپر ايىرك كوزل يتشور صىحاق يرلرده ايلك بهار قوراقلىرنىن قورۇق اىچون صوک بهارده حبوبات اوزرىنە زرع اولنور اولك اوكلك آكىلور ايسه بىك زىادە يرىلشه.

جکندن صاورمه طریقیله هر ٤ دونم یره ١٢ قیه تخم
اکیلور ایسه صیق کوزل برچایر لق اوپور .

باجمله سین نباتات کی هندا دخی برتاق نباتات مضره دن
متضرر اوله جفدن زرعنه اوچنجی قیشنده تراسنه بر
سورکی چیکلور و بواناده برتقه کوبره ایله اوزری اورتیلور
ایسه اعلا اوپور .

حصادی — ایلک بهارده اکیلان هندا برنجی دفعه اوله رق
صوک بهارده یرنده اورتار تیلور و آتی ایلک بهارده بدنه زی
چیچکه کلور کلز ینه یدیریله بیلور آندن صوکره بدنه زی سرتشه .
جکندن حیوان ییز یرنده رعی ایتدیر لد کدن بشقه طوراً
یازین سرین بولنور ایسه اوج دفعه دخی یچیله بیلور آخر ده
یدیریلان هندا بشقه اوت ایله قارشدیریله بیله جکندن یرنده
او تار تقدن دها ایودر .

هندا تخمی ایلک بهار برنجی یچمده بر ایلان فدانلر دن
النور تخمی بر ایلان فدانلر صرارنجه قدر انتظار اولنوب بعده
کسیلور و تراسنه قوریده قدن صوکره اچیق و قوری بر هواده
دوکلوب تخمی النور تخمی الندینی زمان فدانلر قوتدن قاله جفدن
ارتق تراسی سوکلور .

هندا طوراً قده صوکرمک اکینه ایراث مضرت ایده جک
بر طاق سین کوکلر بر اقوه ایسنه ده هنديا دن صوکره چاپه یه
محتج نباتات اکیلور ایسه طوراً عی تمامیله تمیز نور .

مصر بوغدايی { قوقوروز - لازوت }

مصر بوغدايی ترکەدن صايىلدىنى جەتىلە كتاب مخصوص.
صىنە دىكەر اولنىشىدە بونكە برابر اوئى اىچۇن دخى زىرع
اولنىدىفندە بورايدە دخى ادخالە مىبۇر اولدق قورى ويشىلى
عموم حيوانلار اىچۇن اعلا اوئدرى اينكلەرى ايو قورى اوت كېيىھە
بىسلايدە من سودىنى دخى ازالتى ايسەدە سائىر قوتلى اوتلار ايلە
قارشىدىرىلوب يىدىرىلۈر ايسە ايو اولور ائنلى نشو وغاىسىنە
چاپىيە محتاج اولدىنى جەتىلە طوپراڭى نباتات مضرەدن تىيز طوتار .
انواعى — مصر بوغداينىڭ باجىملە انواعى چاير يىرنىدە
استعمال اولنى من الاك بىيوك كىكىش ومتعدد يېراقلىلىرى ترجىح
اولنور اوتجى كتابىدە مصر بوغدايىي فصلنەدە صوڭ بەھار وصوڭ
ترقىدە اسملەرلە ذكر اىتدىكىمز مصر بوغدايىلرى چاير اىچۇن
اك ايو فدانلاردر .

اقليم وطوبراق — دانەسيچۇن زىرع اولنان مصر بوغدايى
٤٧ درجه عرضىن اوتهدە يىتشە من ايسەدە اولتۇق اىچۇن هان
هر اقلىمده وھر طوبراقدە يىتشە بىلۈر .

نوبت زرعى — صناعى چايرلەر يىرایان باجىملە طوپراقلەرده
باشلىجە چودار يىبان طرفىلى قىش بورچاغىي وسايىر ترقىدە
محصولاتىن صوڭكە اىكىنجى محصول كېيىھە بىلۈر ارقىسىنەن
ھەنرۇغى حبوبات اكىله جىكى كېيىھە بىلۈر اىلەك مصر اكىلوب
اوئى النىقدەن صوڭكە بورچاق وېذلى دخى زىرع اولنوركە

صوک بهاره قدر طوپراغی اشغال ایدر ياخود انلردن صوکره
تکرار مصر آکيلور .

اصول زرعی — طوپراق استحضاری . کوبره . مصر
بوغداينه تخصيص اولسان طوپراق ايوجه اينجلمنش طوپراق
اولليلدر بر صباندن صوکره برايک سورکی و مردانه کزديريلوور
طوپراغي الويره جك قدر منبت دكل ايسه صباندن اول تراسنه
کوبره ياييلور چونکه مصر زنکين طوپراقلرده کوزل واعلا
چاير تشکيل ايدر و قوچان باغليان مصرلر قدر طوپراغي
بورمن .

نيسان ابتداسندن اغستوسه قدر آکيلور شو مدت
ظرفده برى برى ارقه سندن بر قاج ترلايه مصر آکيلور
ايسه خزيراندن تشرين اول نهايته قدر الده مصر
يشيللکي بولنديرلش اولور صوغوق يرلرده انجق توزك اون
بشنه قدر زرع اولنور اندن صوکره آکيلانلر بيومزدن ايلك
طوكلرده بوزولور .

قوقوروز اوئنجى كتابىدە ذكر ايتدىكىمىز كې زرع ايديلور
 فقط اولكلرىنىڭ ارارلىنده ۵۵ و فدانلىك يىتنىدە ۱۰ پارمۇق مسافە
 براقلور درت دۇنگە ۸۰ قىه تەنم الوير .

بعض يرلرده مصر دانەلرىنى نيسانىدىن خزيران اخرينە
قدر ابتدا ايوجه کوبرەلى سېرىلى صىجاق موقۇلدە ياصدقىلە
اكوب بعده مايس اون بشىندن توز آخرىنە قدر چىقاروب
يرىنە دىكىلر زира آكيللى طوپراقلرده پك آغىر فلزنوب بىويھ .

جکندن یرینه آنکدن ایسه بیولده زرعی ایدر فقط صیحاق
یرلرده طوغریدن طوغری یه یرینه آنکلیدر ترلارینی ختامنه
قدر چاپه ملق اقتضا ایدر ال چاپه سیله فدان ارالری اوچ دفعه
بیکر چاپه سیله دخی صره ارالری ایکی کره چاپه لسوپ تپه
صبانیله دخی دیبلری طولدیریلور .

حضادی — مصر اوئى اركك چيچكلرى كورنگى باشلىغى
آنده بىچيلوب ئامىله چىچكە كىنجە قدر دوايم اولنور چىچكدىن
اول ضعيف وقوتسىزدر ھىدە مقدارى آز اولور پك كېچ
براقيلور ایسه صاپلارى سرتلشه جکندىن حيوانلر يېز و طوبرانى
پك زىادە يورار معتدل وصىحاق يرلرده زرعنىڭ تقرىباً اينجى
آىي نهائىتىدە بىچيلوركە اول زمان الويرە جك قدر بىويوب
قوتلۇمۇش اوولور فقط صوغۇچە يرلرده اوچ آى بىكلىلور و بىدلەرى
كوندە ایکى کره بىرى صباحلىن چىك قالقىدىن دىكىلىرى كو.
نىشكى غر و بىندن بىرايىكى ساعت چىدكىن صوکره بىچيلور .
اكر كون اورتەسندە و خىرىمىلە كوننىشك شدت حرار.
تىنە بىچيلور ایسه چابوق قىزە جىندىن حيوانلر يېز ير ایسه
خستەلنورلر .

مصر صاپلارى الويرە جك قدر قوت المزدىن طوكلارە تصادف
ايدە جىكى ملحوظ ایسه بىلمىوب هان بىچيلور واوحالادە دىبلر.
ندن يكىدىن سوركۈنلر پىدا ايدرك بىرىكىر تازە محصول ايلە
صاحبى خىشندۇد ايدىز .

مصر صاب و پراقلرى حيوانلرە ئامىله يشىل يدىر يەلە منز

اولان کلیتلی مصر مزروع يرلرده سرتلمزدن اول بیچیلوب
 قورىق مناسبىدر
 فقط صوغوقىر
 لرده لاپىلە قور
 يدىلە من .

حاصلاتى — اورتە حساب ايلە هر
 جىريبدن ٧٠٠٠ اوقة قورى مصر اوئى
 التوركە اعلا قورى اوتك ٥٠٠٠ قىه.
 سته معادلدر .

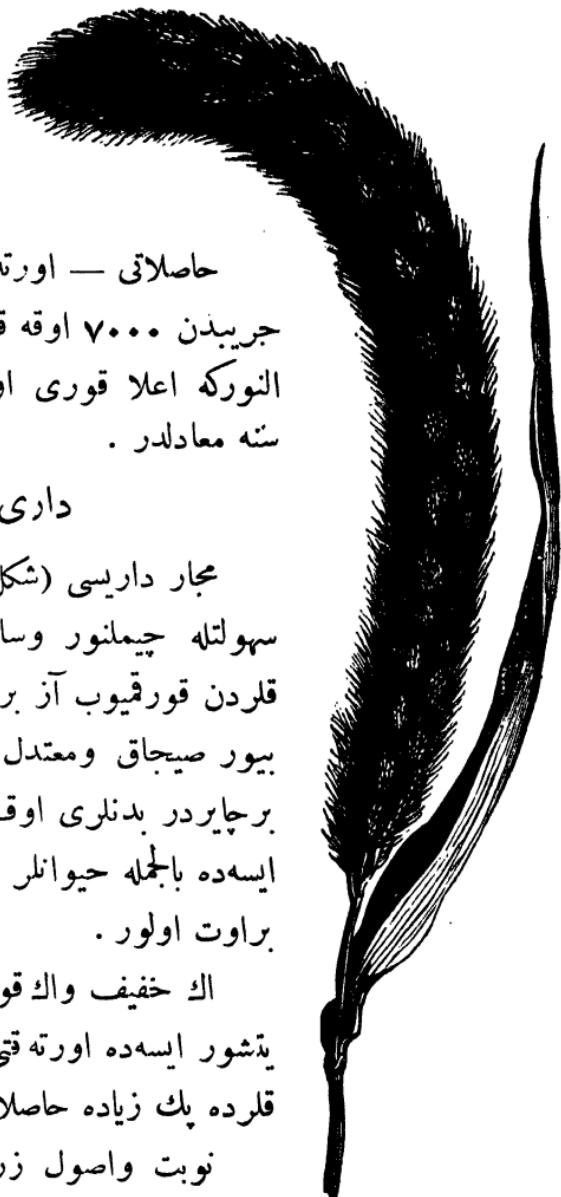
دارى

مجار دارىسى (شکل ٢٠٢) تىخلىرى
 سهولتە چىمنور و سائىلرى كې قورا.
 قىردىن قورقىيوب آز بىراغمور ايلە سرىعما
 بىور صىحاق و معتدل اقالىمده قىمتدار
 بىرچايىدر بىدنلىرى اوقدىر يېراقلى دكلى
 ايسەدە باجىلە حيوانلىر اىچون اعلا يېشىل
 براوت اولور .

اك خفيف واڭ قورى طوپراقلردا
 يېشور ايسەدە اورتە قى و سرین طوپرا.
 قىرده پىك زىادە حاصلات ويرر .

نوبت واصول زرعىلە طوپرانى
 و كوبىرسىنك مقدارى مصر بوغدايى

(شکل ٢٠٢)

کې در يالكز او يولده صره ايله آكىلمىوب صاورمه طريقيله
هر دوغە ۲ بچق قىه تخم آكىلور بشاقلىرى كورىنور كورغۇز
حیوانلرە يىدىرىلۇر جىرىيەندىن ۱۰۰۰۰ قىه قورى اوت النوركە
هان اڭ اعلا مىغا اوتتە مساویدر ،

عادى ياخود صالحە دارى (شىكل ۱۶۲) ايتاليا داريسى
دەخى دىرلەك حبوبات فصلنە ذەرى كېمىشىز اعلا يشىل
چايىر مقامىنە دەخى آكىلوب حيوانلرە يىدىرىلۇر اولكى كې زرع
وتىمار اولنور فقط قوئە غدائىسى اندىن ازدر .
سپوركە ياخود عرب داريسى (شىكل ۶۶۴) يشىل چايىرنە
دەخى قوللانىلۇر يازىن سرین منبت وزىيادە كوبىرىلى طوپراق
ايستر اولكى كې آكىلور .

چودار ارپە يولاف

چودار قىش يولاف وارپەسى سائىر ايلك بھار فدانلىرىنىڭ
اول اعلا يشىل چايىر تشكىل ايدىلر خصوصىلە سودلى حيوانلرەك
سودلىنى ارتىر .

پك شدتلى صوغوقلىرى اولىيان يىرلەدە كوزل يتشورد اىكى
اكىن ميانىنە دەخى زرع اولنور بونلە مناسب طوپراقلىر ايله
ايچاب ايدىن تىمارى حبوبات فصلنە ذەرى اولنىشىر اىكىسى بىردىن
قارىشقا دەخى آكىلور ايسە اوتى چوق و كىفيتلىرى اعلا اولور
بشاقلىرى ظەھور ايدىر ايمىز يىرندە او تارتىلۇر ياخود بىچىلوب
اخوردىن يىدىرىلۇر .

جرىيدن سنوي ١٢٦٠٠ قيه يشيل اوت النور گه قوريسي
٤٢٠٠ قبه كلور طبیعی چايرلرک ٣٠٠٠ قيه قورى اوتنك يرينى
طوتار .

دليجه

صناعي چاير تشکيلتده دليجه نك اتي الذكر اوچ نوعى زرع
اولنور .

سین دليجه ياخود انكليز چايرى (شكىل ٢٠٣) زياده
قورى ورطوبتلى اوليان طوبراقلرده كندو كندويه بىر اكتىز
باچھە چايرلرني بونكلە تشکيل ايدرلر .

يرندن مخطوط اولدىيى حالده سنه ده بر قاج كره بچيلور
اوتى چوق ترفنده فقط قوريسي يشىلى قدر مقبول دىكىدر
حيوانلىرى و خصوصىلە قيونلىرى پك ايو بىسر بدنلىرى او قدر
يو كسلمىدىكىدن واوتارلا دېقە تىرار سوردىكىدىن اكتىيا يرندە
او تارتىلور .

٦ - ٨ سنه دوام ايلدىكىدىن منتظم نوبت زرعە كلىز طو .
پراغى ايچە يوردىيى جەتلە اندن صو كره زرع اولنان آكينه
كوبره ويرمك اقتضا ايدر .

بو چىم ياز حبوباتىلە برابر ايلك بهارده وقىش آكينىلە
برلىكده صوك بهارده آكىلە بىلور ايسەدە صوك بهار آكىلان
كەلەجك ايلك بهارده پك قو تە كىدوب آكىنى اضرار ايدر .
باچھەلدە چاير تشکيلىچون چارشوده ساتىلان تىخلىرى
الوب بويولده استعمال اىتمالىيدر چونكە او بويولده استعمال اولنان

تىخملر نوعنى دكشدىرىمىش چىمنلەدر كە غايت اينجە واز محصول
وېر بولىدە چفت وچقىلىكلىرىدە
اوته دىبىرو سرین و منبىت طوپراقلەردى
زرع اولنان ۳ - ۴ سەنلەك چايىرك
برنجى يىچىمندىن تىخى ئىنسى اقتضا
ايدر هەر ۴ دوغە ۵۰ قىه تىخىم آكىرلر .
دلىجە چىچىكە كەلدىكىي انده
حىوانلەردا او تارلىور زىزىرا كېكدىرىلىور
ايىھە قارتالور او رەتە حساب ايلە سنوى
۴۵۰۰ قىه قورى او تە حاصل ايدر
اڭرى چىدكەن صوکەرە قىي باخود
صۈلى كوبىرە ويرلىور ايىھە بونك
ايىكى مەلى او تانىھىلىور قوئەغدائيسى
طىپى چايىرلەرنى او نىدە بر تەقساندر
جرىيىندىن ۱۲ كىله تىخى حاصل او لور .

ايتابىا دليچەسى — (شىكل ۲۰۴)
ايتابىا چىچىكى دخىدىرلىر او لكىدىن
قوتلۇ وانك كېيىكىن يىشور
بىدنلىرى دەها او زون بشاقىلىرى
قيلاچىقلى پيراقلىرى اكلى واز قويى
يشىلىر هەرنە قدر سىنин چايىرلەرنى
صايىلىور ايىدە ايىكى سەنەن صوکەرە

(شىكل ۲۰۴) سىنن دلىجە

ایو اوت ویره من چایری اولکیدن چوق واعلادر اورته قتی

کیلی منبت یازین سرین صولا.
مغه قابل طوپر اقلرده ایو یشور
منتظم نوبت زرعه کلور اولکی
کی بوده طوبراغی یورار .

زرعنک ایلک سنه سنده او
قدر بیور که اکین ایله برابر
اکمک مخاطره لیدر یالکز اوله رق
ایلک یاخود صوک بهار زرعی
مناسبدر صوک بهارده اکیلور ایسه
ایرکن یتشه جگندن سنه سی
ایچنده درت کره بچیلور ایلک
بهار اکیلان صولانفر ایسه انجق
اوچ کره بچیله بیلور درت دوشه
۵۰ قیه تخم کفایت ایدر .

قوریسی دخی اعلا ایسه ده
چیچکه کلدیکی وقت یشیل صرف
دها مناسبدر بعضاً ییان طرفیلی
ایله برابر آکرلر که فوق
العاده کوزل یشیل اوت حاصل
و پیدا ایلر .

(شکل ۲۰۴)

ایتالیا دیمهسی

چیچک دلیجنسی (شکل ۲۰۵) بواوچنجی نوع اولکیدن

قوتلی ایسه‌ده سنوی اوئى قبا
وزیاده و منبت طوب راغه محتاجدر
بعض محلارده بشقە چاير یتشمیان
ضعیف و رطوبتلى فوندە ایله
قوملى کیللر ویازین پك قورى
قیشین زیاده رطوبتلى قى و چاقیلى
طوب را قلدە دخى پك اعلا
یتشدیک کورلشدەر ایلول ياخود
تشرین اولده بھر جریبە ۳۰ قىه
مقدارى تخم آکيلور .

شو اوچ نوع چنلر نادرأ
يالکز آکيلوب همان داماً بعض
بقلیه او تلریله برلکدە زرع
اولنور مدت دواملى ۴ سنه يى
تجاوز ایتىز گوزل صناعى
مرعالى تشكىل ايلر انكلتەدە
اتى الذکر نباتات ایله قارىشىق
اکوب پك چوق استفادە
ایدلرل .

برنجي ترتيب هر ٤ دونم ایچون جنس تخم
تمخلک مقداری »

عادی طرفيل » ١٨
سنین دلیجه » ١٨

بعضًا سنین دلیجه یرینه ایتالیا دلیجه‌سی یاخود تیموتی قارشدیررلر.
ایکنچی ترتیب

عادی طرفيل	»	٣	٦٠٣
اق باش طرفيل یاخود بیاض یونجه	»	٩	٦٠٨
لوپولن	»	٩	٦٠٨
ارالق یونجه‌سی	»	٤	٨٠٤
انگلز یعنی سنین دلیجه‌سی	»	١٨	٠٠

اوچنجی ترتیب

عادی طرفيل	»	١٢	
آق باش	»	٧	٢٠٢
لوپولن	»	٤	٨٤٠
ارالق یونجه			
سنین دلیجه			
ایتالیا دلیجه‌سی			
تیموتی			

١٥

قاریشق آکیله جک تمخلرک او لا اک ایریلدی صوکره اک
اینجلمری آکیلوب هربری لزومنه کوره درین کوملور .

چایر یولافی — فرنکلر فرانسز دلیجمسی دخی دیرلر (شکل

(شکل ۲۰۶) چایر یولافی

۲۰۶) درین صوانی طوبراقلر.
ده کندو کندویه بتر بر ارشون
ودها زیاده بویلانور پیراقلری
چو قدر خفیف سرین و زیاده
کوبره لی طوبراق ایستار ایرکن
پتشور و لطیف منظره سی
اولور ایسه ده اولکیلر قدر
قوه غدائی سی یوقدر همه
براز اجیدر انک ایچون
حیوان نیز بناءً علیه بونی
طیعی مصالحه ترک ایتمک
یاخود صناعی چایر لردہ دیکر
بعض نجیلیه و بقولیه فدانلریله
قاریشق آنک اقتضا ایدر .

حیوانلر ایچون اوت
چایر تشكیل ایدن یالکر خشیشی
فدانلر دکلدر بر طاق اغاجر
دخی حیواناته اوت تدارک
ایده بیلور بونلر کاک مناسبه
قره اگاج اسفندان دیش بوداق
سکود قواق فدق اصمه .

ودوت اغاجلریدر قورى غايت صىجاق اقلىمerde حىوانات
ايچون صورت كافيه و داڭىدە يشىللىك تداركى مشكل اولىيىندن
انلىك يىرىنه اشبو اغاجلرك يپراقلرى استعمال اولىور.

بو اغاجلر ايچون اىرووجه ير تفريغه لزوم و حاجت يوقدر
باغچە وتىلاڭنارلىرىنە دىكىلور ايسە ھم باغچەر حيوان سلطىندن
مصون اولىور و ھىمە لدى الحاجە يپراقلرى حيوانلره يدىرىلىور
بعض محلارده صىجاقلرك شىدتىندن اوتلر چابوق قورىيوب
حىوانلره يشىل يىم تداركى مىكىن اوله مىھىجىندن اوورالرده
ذىك اولىنان اغاجلرك زرعىنە بىۋك فائىدە كورىلىور يكىدىن دال
بوداق صالمق ايچون ايگى سنه دە بر بودانور.

بو اغاجلرك يپراقلرى يازىن دىكىرىشىل اوت بولندىنى زمان
يشىل استعمال اولىور ايسەدە قورىيدىلوب قىشە براقلسىدە اولىور
پا ال ايلە بىر بىر دوشىرىلوب قورىيدىلور ياخود اىنجە داللىلە
برابر كىلىوب اوافق دمتلىر يايپاھرق حفظ اولىور.

صىجاق كونلارده طوبىنان ييراق ياخود دمتلىر يايلىوب ئ ساعت
كونشك شىدت حرارتىنە ترك ايلە اىوجه قورىيدىقىن صوکرە
چىك كورماڭك ايچون كىچىدىن اوپ اوتلەخانە يە كوتىلىور داللىر
دەمت باغانلىزىزدىن اوپ اىكى اوچ كون اوستى قابىلى بىرىدە يايلىوب
صوکرە حفظ اولىوركە مخافىظە مەھسۇلات كتابىندا بونك ايچون
تفصىلات لازمه ويرلىشدەر.

اشبو دالچىقلرك يپراقلرى قوبارلىلوب اولىيىنى كېيى حيوانلارك
اوكتە قونور حيوانلر ييراق واينجە چىوقلىرىنى يىوب قالىنچە.

لرینى ترک ایدرلرک بونلر صوکره التوب اقضا ایتدىجە اوچاقدە
او دون يېرىشە ياقيلور.

ایكىنجى فصل طبىعى چاير و مرعالى

طبىعى چاير و مرعالى كندو كندو يە چىملنوب بىور متعدد
ومختلف الجنس بىرچوق نباتات اىلە مستور طوبراقلردن
عبارتدر بوزمانە قدر كندو كندو يە طبىعى فدان يېتىشە مىھىچك
ظن اولنان طوبراقلر فن سايەسىنده خدايى چايرلىق يايپىلە بىلور.
طبىعى چايرلر مقدمامى كندو حاللىرىنە ترک اولنور اىكىن بوكۇنى
كون فن زراعت ايلرولىان او روپادە اراصرە سوكلوب برقاچ
سنه ترکە وسائلە زرع اولىدقدن صوکره يە اسىكى حاللىرىنە
عودت ايتدىريلىلۇر و بو يولده سوكلان چايرلرک اللندە بىرىكىن
مواد انباتىيەدن پك چوق استفادە اولنىور .

چاير بشقە مەرعا بشقەدر طبىعى ياخود خدايى چايرلىق ھم
ايچىنده حيوان او تارىيان و همده او تى يېھىنلردن مرعايسە قىصە
و بويىسىز سنين او تىردىن عبارت او لىديغىندىن او تى يېھىلە مىوب
يابىلاق او تلاق كى يالكز ايچىنده حيوان رىعى اولنىور .

بو يولده موجود اولان طبىعى چاير و مرعالى كندو كندو يە
ظهورلىلە دوام دائىلىرىنى عمليات قىئىه اىلە غائب ايدوب صناعى
يعنى امكە چايرلر كى بوزىلوب تىكار زرع اىلە حصولە كله رەك
دواملىرى . محدود بىر حالە كىرمىشدر فقط يېھى طبىعى و صناعى
چايرلر ميانىنده دوام يونىندىن پك چوق فرقى واردە .

صناعي چاير برقاچ نوع فدانلر ايله حاصل اولديني حالده طبيعى چايرلر مختلف الجنس ومتعدد النوع برقوق نباتاتدن مركبدر بerde طبيعى چايرلرى تشـكـيل ايدن اوـتـلـرـ حـيـوـانـلـرـ اوـتـارـتـلـمـزـدـنـ اـولـ تـخـمـ دـوـكـوبـ كـنـدوـ كـنـدوـيـهـ يـكـيـدـنـ تـبـتـ اـيدـرـ واـ وجـهـتـلهـ آـمـهـ چـاـيـرـلـرـدـنـ چـوـقـ زـيـادـهـ طـيـانـورـ موـادـغـدـائـيـهـلـرـينـكـ چـوـغـنـىـ هوـادـنـ الدـقـلـرـىـ جـهـتـلهـ دـوـكـدـكـلـرـىـ يـپـرـاقـ بـدـنـ وـكـوـكـلـرـ يـلـهـ طـوـپـرـاغـهـ بـرـخـيـلـىـ كـوـبـرـهـ بـرـاقـورـ وـبـرـشـقـهـ دـوـرـلـوـ طـبـيـعـىـ بـرـنـوـبـتـ زـرـعـهـ تـابـعـ اوـلـورـ يـعـنىـ بـوـنـلـرـدـنـ بـعـضـيـسـىـ مـحـتـاجـ اوـلـدـيـنـيـ مـعـدـنـيـ طـوـزـلـرـ خـرـجـ اوـلـدـيـفـنـدـنـ طـوـلـايـ بـرـمـدـتـ غـائـبـ اوـلـوـبـ يـرـينـهـ اوـطـوـزـلـرـهـ مـحـتـاجـ اوـلـيـانـ نـبـاتـ ظـهـورـهـ كـلـورـ وـطـوـپـرـاـقـدـهـ نـبـاتـ دـوـكـنـدـيـلـرـىـ چـوـغـالـدـجـهـ وـكـوـبـرـهـلـدـجـهـ نوعـيـ غـائـبـ اوـلـلـرـ تـكـارـ وجودـ بـولـورـ

صناعي چايرلر ايـسـهـ بـرـياـ ايـكـيـ فـصـيـلـهـنـكـ اوـدـهـ بـرـقاـجـ نوعـنـدـنـ عـبـارـتـ اوـلـدـيـفـنـدـنـ تـخـمـدـنـ اوـلـ يـچـلـدـيـكـيـ جـهـتـلهـ تـكـارـ تـبـتـ ايـدـهـ منـ وـمـحـتـاجـ اوـلـدـقـلـرـىـ موـادـغـدـائـيـهـيـ طـوـپـرـاـقـدـنـ الدـقـدـنـ صـوـكـرـهـ اـرـتـقـ يـاشـايـهـ منـ شـوـحـالـهـ نـظـرـاـ اـكـ اـعـلاـ مـوـقـعـ وـطـوـپـرـاـقـدـهـ مـزـرـوعـ وـاـكـ زـيـادـهـ صـوـغـوـقـلـرـهـ مـحـتـمـلـ اوـلـانـ صـنـاعـيـ چـاـيـرـلـرـ اوـنـ ايـكـيـ سـنـهـدـنـ زـيـادـهـ طـيـافـنـزـ يـرـنـدـهـ حـيـانـ اوـتـارـيـلـانـ مـرـعـالـرـ اـيلـهـ اوـتـلـرـىـ بـيـلـانـ طـبـيـعـىـ چـاـيـرـلـرـ ايـسـهـ مـخـتـلـفـ الفـصـيـلـهـ وـمـتـوـعـ الجنسـ متـعـدـدـ نـبـاتـ اـيلـهـ طـولـىـ اوـلـدـيـفـنـدـنـ الىـنهـايـهـ دـوـامـ اـيدـرـ طـبـيـعـىـ چـاـيـرـلـرـدـنـ صـنـاعـيـ چـاـيـرـلـرـقـدـرـ اوـتـ النـهـمـ اـيـسـهـدـهـ انـلـرـ قـدـرـ خـدـمـتـ وـمـصـرـفـ اوـلـنـزـ مشـكـلـاتـ بـرـكـرـهـ يـرـنـيـ طـوـلـدـيـرـنـجـهـ

قدردر اندن صوکره محصولات سنويه سنك مقداری معين اوبلغله چفتجي ايشريني کال امنيت ايله کوره بيلور طوبرانغي چوق اوlobeده انلري زرع واستعماله کوجي یتیان ارباب زراعته بويله طبیعی چايرلری چوغالقىغى و پك اعلا صناعی چايرلره مالك ايسه لردخى طبیعی چايرلر ايجون اراضيىسىندن برمقدار يرايمىنى خالصانه توصيه ايدرز .

اصمه یتشان قورى و سچيلاق اقليمىلدە سرين ياخود صولانور اراضى يە مالك اولنلر صناعی چاير استعمالىدىن ايسه طبیعی چاير تشكىلى دها مناسىدر زира اوت المق خصوصىدە اكە چايرلردن زياده امين اولورلر .

برده يرينىك موقع و طبیعتى ناصل اولور ايسه اولسون اتى الذكر احوالىدە اصلا سنوى چايرلره باقلميوب طبیعی چاير تشكىلى غايت الزمر .

(۱) سنوى محصولى از حفرى زرعى مشكل اولان وياغمور صولريله طبقة منتبهسى اشاغى اقان زياده بايريرلر (۲) چاي وايرماق كنارلرندە بولنوب اراضىرە صو التىده قلان محللىر .

(۳) الجاق ياش طبان طوبراقلر .

(۴) حاوى اولدىني مرگبات انباتىيە سنندن طولايي يازىن اورتە حالىدە سرين اولان .

(۵) مواد انباتىيەسى چوق اولان چاي و دره صولريله دائماً صولانىغە و شدتلى سچيلاقىلدە سرين طوتلمىغە قابل

طوبراقلر هر حالده و هر زمانده طبیعی چایر تشكیله پک مناسب
طوبراقلردر .

طبیعی چایرلر باشليجه انواعی — طوبراغل درجه
رطوبته کوره طبیعی چایرلری برخیلی قسمه منقسم او له رق اوچ
بیوك صنفه آیيرلر .

(۱) قوراق (۲) سرين (۳) ننانک چایرلردر .

۰۱ قوراق چایرلر — بایرلرده او لان و سریعاً صوی صوروب
كوریيان طوبراقلر چایرلری پک اعلا ایسه ده او تی از او لور
بویله چایرلردن طوبراغل از چوق قوری او لسنه کوره سنوی
۲۵۰۰ - ۴۸۰۰ قیه قدر قوری او ت النور بوصنف چایرلر
ایکی قسمه ایریلور که بری کیر جلی دیگری صوانلی طوبراقلردر .
۰۲ سرين چایرلر — سرين فقط رطوبتلى و چیویق طوبرا .

قلرده او لیسانلردر خفیف طوبراقلرده فقط صولانان چایرلر
دھى بوصنفدن صایلور اعلا وزیاده او ت ویر صیحاق
یرلرک دامنا صواریلان چایرلری کبی سنه او لور که ۶ کره
یچیلە بیلور یرینه کوره ۴۰۰۰ - ۱۸۰۰۰ قیه قدر قوری او ت
النور بونلر کیللى قتی و صوانلی کیللى و کیللى کیر جلی طوبراقلردر .
۰۳ رطوبتلى ياخود بالچق یرلر — بویله طوبراقلر زیاده

صولی او لوب خصوصیله یازین ایچنده یریر ایرکین صول بولنور
او تی از واراسنده قامش ساز و امثالی چوق او لدیغىدن کیفتی
ادنادر سندده يالکزبر کر که يچیلور و ۴۸۰۰ - ۲۴۰۰ قیه قدر قوری
او تی او لور طوبراقلری على العاده کیللى تو ربلی ياخود کیر جلیدر .

طیعی چاير تشكیله مناسب اقلیم و طوبراق — شمدى يه
قدر تعريف و بيان ايلديكمز چايرلر کېي طیعی چايرلر حقدە
اقليم و طوبراغڭ اوقدار اھىتى يوقدار چونكە طیعی چايرلرى
تشکیل ايدن مختلف الجنس و معتقد نباتاتك هوا و طوبراقە
احتياجىلى مختلف اولدىغىدن بونلارك ايجنده هر براقلیم و طو.
پراقدە يىشە بىلە جىك مقدار كافى نباتات بولنه جىنى دركاردر
طوبراغڭ سرىنلکىلە اورتە صىجاقلانى اوتنىڭ كىرنە كفایت
ايدر .

دنيانك يلدز جەتلەينە ياخود يو كىشك طاغلە باقدىغمىزدە
صوغوقىر كىلدىكى کېي چايرلر براوزون قىش او يقوسە طالوب
صىجاق و رطوبىلى يازى عودت ايتدىكى انده اويانوب قوتە
بىودىكى و قبلە طرفلىنە طوغرى نظر اتدىغمىزدە قىشك صو.
غوقىرى چايرلرى قوتدىن اليقويدىنى حالدە يازىنك شىدىلى
قوراق و صىجاڭى او تىرك بىومسە مانع اولدىغىنى كورز بوكى
و عموم قوراق و صىجاق اقلىملەدە اغا جىدىنى بشقە خشىشى او ت
بولمىز زىرا بونلارك كوكلىرى درين كىتدىكىندن طوبراغڭ الت
طبقەلرنە محتاج اولدىغى رطوبىتى بولور .

قبلە طرفلىنە يالكىز طاغلۇق يرلرنە چاير بولنور چونكە
طاغلۇك ارتفاعى عرضك حرارتى تعديل ايدر دها ايلروىردم
يېنى غربستان طرفلىنە قىش رطوبىلى و بىر درجه يە قدر
صىجاق اولدىغىدن طوبراقلىرى چاير ايلە طولار لەن ايلك
بەهار حلول ايتدىكى کېي كىتدىكە غائب اولور شو اىكى جەتك

اراسنده قيش لطيف وياز رطوبتلى اوله جفندن چاير ومر عالر
اردى اراسى كسلمكىزىن تىبت ايدوب دائما يشىل قالور .
بر كره آكيلوب بعده كندو حالت ترك اولنان طويراق
انسانك معاونته محتاج اولمكسزىن كندو كندويه چايره دونز
اولا برتقان ايرى چاير نو علرى ظهوره كله رك يرى طولدىر .
مغه باشلر صوكره دها ضعيف فقط زياده طيانقلىلىرى بت
كوكلىرى سطحى او زانور بونلرك هربى يقينىدە بولنان ديكىر
نوعلرى دفع ايچون غوغايىه طوشوب يرينى ضبطه چالشور
وبر خىلى سنه برى بريله او غراشدن صوكره موازنە حصوله
كلوب هربى درجه قوه انباتىيە سنه وتكتىش جنس واستعدادىنە
كوره از چوق ير طوتوب وهوانك تائيراتىلە تصادف ايتدىكلىرى
اوافق تفك بعض انقلاباتى دخى صاوشىدирوب مصالحه يه قرار
ويررلر اندىن صوكره ال بىرلک ايدرك الى ما شا الله يشارلر .
شو حاله نظراً طبىعى چايرلر ك صورت تشكلى قوه طبىعى يە
براقيلور فقط انسانك معاونته مظهر اولىز ايسە بو كى
چايرلر دفعتە ال سورىلە منز يعنى كندو كندويه موازنەتى پك
كىچ بولە جفندن كىتلە او تى المغە خىلى سنه لر انتظار لازمكلىور
حالبوكە طويراڭ طبىعى ورطوبتىك درجهسى واقليمى نظر
مطالعىيە التەرق اكا كوره عمل ايديلور ايسە درعقب اعلا
وفائدلى نباتات انواعىلە مستور طبىعى چاير و مرعا تشكيل
اولنە ييلور .

طبىعى چايرلر مناسب نباتات — طبىعى چايرلىرى تشكيل

ایدن نباتاتك کافه‌سی حیوان بسلمکده یکدیگره مساوی دکلدر بونلرک میاننده اک الورشیلری نحیلیه وبقیه فصلیه‌لرینه عائد نباتاتدر دیگرلری همان بدنسز پراقلری طوبراق یوزینه یا یغین او لدیغندن نه حیوان دیشی طوتار و نده اوراق ایسلر بعضیلری دخی قباوسرت او لدیغندن حیوان یمزو دیگر طافقی صحتلرینه مضر او لدیغندن چایرلره ادخالی مخاطره‌لیدر بناءً علیه طبیعی چایرلر تشكیلندن انواع مفیده‌ی انتخاب ایتك کرکدر انلرده نحیلیه بقیه وسائل فصلیه‌لردن اشاغیده کیفیت و احواللرینی نقل ایده جکمز نباتاتدر .

چایر قسمنه بزده علی‌العموم چیم و چایر دینور ایسه‌ده بوقسمک هربنوعنك و فرانسز لساننده بشقه بشقه اسملى اولوب هربنک ترکجه اسملى‌نی تحقیق و ضبط يالکر بر شخص ایچون غایت مشکل و متعر اولدینی کی مالکمترک هرجانبنده بشقه اسملى اولق دخی محتمل بولنديغندن و شکلری کوریلور ایسه نه مقوله چایر او لدیغی بیله‌جکنندن ترکجه اسملى‌نی تحقیق ایده‌مدیکمز انواعنك کورلديکنده نه کی چایر او لدیغی اربابی نظرنده اکلاشلمق ایچون آکثرينک شکلری دخی اسملى حذاسنده صره رقلریله کوسترشدر .

برنجی صنف نباتات نحیلیه

نحیلیه یعنی اینجه اوزون پراقلی و اسکین کی بدنی صابی

چایر اوئى — (شکل ٢٠٧) سین بدنى ٣٠ - ٥٠ پارمك

(شکل ٢٠٧) چایر اوئى

يوكسيلور كيچ يتشور فقط
كيفيتى ايودر هريوز قسى
١,٣٥ ازوئى حاوى اولهرق
دونمندن على السويه ٩٦٥ قيه
قورى اوت التور از قوري
كيللى وصوانلى طوبراقاردە
يتشور اوتلاغە ايوكلور
دوننه ٢ بچق قيه تخم أكيلور.
فشقينىلى چايير (شکل ٢٠٨)

سین بدنلىرى متعدد ياتقين
فشقينىلى وطوبراغە طوقانان
بوغوم يرلرندن برچوق كوك
صالار سنبەلری از چوق
يايفيندر برقاچ نوعى أكيلور
صوکە قلان اوتلردىندر
دونمندن ٢٢٢٠ قيه قورى
اوتن حاصل اوولور هر ١٠٠
قسى على السويه ١,٣٣ ازوئى
حاويدر قوري دقده وزىندن
يوزده ٥٥ أكسلور هر طوبرا.
دقده كوزل يتشور هر دونه ٢
بچق قيه تخم أكيلور.

انگلتره ده بو چايرى كوكلى يله ارتىرلر كوكلى ينى پارچه پارچه

اي دوب ٢٥ پارمك ارالقللى
٥ پارمك درين چوقورلره
ديكوب سوركى ايله
او زرىنى قادارلر و برد
مردانه چكىرلر بو وجهه
ايلك بهار اي ركن ديكيلور
اي سه اتى صوك بهار دن
اعتباراً او تارقىنه كلور .
يو كشك يولاف —

(شكل ٢٠٦) شكلده
چكمىشدر سينين بدئى بر
ارشوندن زياده يوكسلور
متعدد يپراقللى در اي ركن
يتشور دائئماً تنبت اي در
طعمى اجى اولدىيىندن
يالكز ويريلور اي سه حيوا .
٨٥ نلر چكىور يوزده
ازوتى حاوي اولىق او زرده
دونىندن ١٦٠٧ قىه او ت
الور قورىينجه يوزده ٦٠
غائب اي در قورى وا ز سرين

(شكل ٢٠٨) فشقينلى چاير

خفیف واورته قى طوبراقىلدە يتشور اوتلاق وچايرلىق
شىكىلە مناسب بىر فداندرە دوغە ٢٥ قىه تخم آكيلور .

كوجك ياخود صارى يولاف (شىكل ٢٠٩) سين بدنى ايجە ٧٥ پارمۇق اوزانور اوتى كىچ يتشور فقط كىفيتى اعلاذر دوغىندن ٨٠٠ قىه قورى اوت التور ١٠٠ اقسى على السويم ١,٧٩ ازوتى حاوىدر قورى واز سرين طوبراقىلدە محظوظ اولور دوغە ٧ بچق قىه تخم آكيلور .

كوكلى يولاف — سين بدنى ٧٠ پارمۇدەن بىراشىون يوكسلور الت ييراقلىرى كېكىش وقورى طوبراقىلدە خاولى سر. ين طوبراقىلدە خاوسز اولور ايركىن يتشور اوورته اوتلەرنى صاييلور يۈزدە ٠,٦٧ ازوتى حاوى اولىدىنى حالىدە دوغىندن ١٦٥١ قىه قورى اوت التور

(شىكل ٢٠٩) صارى يولاف

قورینجه يوزده ۶۲ آكسيلور او تلاعه كلور هر دونه ۷ بحق قيه
تغم آكلور.

چاير يولافي —
سنين اول سكندن از
يوكسيلور پك اعلا
ترفنه يشيللکدر جر.
يىندن ۲۱۰۴ قيه
قورى اوت سور
يوزده ۱,۳۷ ازوقي
حاويدر قورى و خصو.
صيله كيرجى طورا.
قلرده ايويتشور دونه
۷ بحق قيه تغم اكرل.
دترك اوت ياخود

زنيل اوقي — (شكـل
۲۱۰) سنين تقربياً
۶۵ پارمـق يوكـسلـور
اوـقـى اـزـ فـقـطـ تـرـفـنـهـ
ناـزـكـ وـپـكـ اـعـلـاـ دـرـ
طـوارـهـ پـكـ ايـوـ كـلـورـ
۱,۳۹ آزوـقـىـ حـاوـىـ
اـولـهـ رـقـ جـرـ يـىـنـدـهـ ۵۳۸۳

(شكـل ۲۱۰) زـنـيـلـ اوـقـىـ

قیه قوری اوت ویر قوریسی وزننک اوچده ایکیسنی غاش

ایدر خفیف صوانلی
طوبراقله ده ایو اولور.

بیانی داری —
٦٥ پارمچ یوکسلور اور.

ته حالدھ سین براوتدر
یوزدھ ٥٨,٠ آزوئی بو.

٢١٣٦ لنور هر دونگندن
قیه قوری اوت النوز
یوزدھ ٥٨ آکسیلور قوملی

کیللى صوانلی و کیرجلی
طوبراقله او تلاق ویا

چایرلچ اتحاذ او لنور
دوغه ١٥ قیه تخم اکیلور

صوانلی کیرجلی و زیاده
قوری طوبراقله ده

یتشدیکندن با شاقله نده
بولنان سرت قیلچیقلرک

اوینغونسلنی هنوز کورپه
ایکن او تار تلمقله ياخود
ایرکن یچلمکله بر طرف

ایدیلور .

(شکل ٢١١) امریقا چایری

امريقا جايرى — (شکل ۲۱۱) سينين كيچ يتشور فشقيني
چوق و كثير المخصوصدر اوتي براز ايريجه ايسهده كيفيتى اعلادر
هريره و خصوصصيله سرين و رطوبتلى طوبراقلره ايوكلور هر
دونغه بر اوقه ۲۵ درهم تخم الوير .

فانش . ساز يولافى — سينين كيچ يتشور بدنلىرى معتمد
واينجهد اوتي از ايسهده طواره پك اعلاكلور يوزده ۶۳,۰
ازوت بولنور دونمندن ۸۹۰ قيه قورى اوت النور يوكس
وقورى طوبراقلرده پك اي او تلاق تشکيل ايدر هر دونغه ۷
بيحق قيه تخم زرع ايديلور .

بو نوع يولافق ديلرنده ساز شكلنده توکسز دمت كېيى
بر چوق قىصه ييراقلى بولنور سنبه شكلنده سيرك چىچكلىرى
اچار قاوزى پار لاق و كوموشيدر يالكىز طواره دكىل ڪويس
كتورن هر حيوانه ايوكلور .

آيريق اوتي — سينين كوكلىرى يايغىن منتشر وهر بوغو .
مندن بر ارشوندن زياده اوزانور بدنلىرى پيدا ايدر پك كيچ
يتشور ايسهده كيفيتى اعلادر يوزده ۱,۵۳ ازوتى حاوى اولد .
ينى حالده جرييندن ۷۲۱۹ قيه قورى اوت النور و هر دونغه
۱۵ قيه تخم اكيلور سود اينكلرينه پك اي يىدر .

كلب اوتي — سينين بدنلىرى زياده ييراقلى ۴۰ - ۵۰ پارمك
اووزون در كيچ يتشور قيونلار بونى پك چوق ارشادىرر
جريينىدە ۲۰۶۷ قيه قورى اوت وير يوزده ۱,۱۱ ازوتى
بولنور قورىنجه يوزده ۷ اكسيلور قورى سرين رطوبتلى و تورىلى

طوبراقلرده مرعا اتخاذ اولنور هرجريبه ۲۵ قيه تخم آكيلور

نمچيل اوقي. سازاوقى — سنين

اي ركن يتشور تقربياً بر ارشون

يوكلور بيراقلى گكىش سرت

اوقي از ايرى ايسىدە حيوانلر

اشتها ايله او تلارلر يوزده ۰,۸۵

ازوقي اولدىني حالده جريينده

۱۴۴۰۱ قيه قورى اوست ويرر

قوريسي اغىر لفدن ۵۹ غائب

اي در هر طوبراقدە و خصوصىلە

كىلى قوملى و صوانلى طوبراقلرده

او تلاق و چايرلق يابيلور جريينه

۲۵ قيه تخم آكيلور .

چاير فتوکى — (شكى ۲۱۲)

سنين بدنلىرى بر ارشوندن

يوكسك كىچ يتشور اوقي چوق

و كيفيتى اعلادر تر كيياتنده ۰,۵۸

ازوت بولنور جرييندن ۷۲۷۰

قيه قورى اوست النور قوريسي

اغىر لفدن يوزده ۵۹ غائب

اي در سرين منبت ور طوبتلى

(شكى ۲۱۲)

طوبراقلرده او تلاغه و چايرلنه پك ايوكلور جريبنه ٥٠ قيه تخم
الوير .

يوكسك فتوک — (شكل ٢١٣) اولكى يه پك يقين فقط
اندن يوكسك ودها محسولدار واكتريا اندن اوستوندر صوكا
قالور هر ٤ دونمنسک قوري اوتي ٢٠٠٩٩ قيه يه بالغ اوبلور
قوريقدە وزىندن يوزده ٦٦ اكسيلور ١,٨١ ازوتي واردە
اولكى كې اكيلور .

دليجه فتوک — اولكى يقين براوتدر جريبندن ٨٠٣٩ قيه
اوتنور يوزده ٨٣,٠ ازوتي بولنور و ٥٦ اكسيلور اولكى كې
اكيلور .

ايجه اوتنور — سنين بدنلىرى ايجه ٣٠ پارمك يوكسلور ايركىن
يتشور قيونلره پك ايوكلور يوزده ٩٠,٠ ازوتي بولنور اوتي
دونمده ٧٥٠ قيه يه واردە صوانلى و كيرجىلى و قوري طوبراقلرده
يالكى او تلاغه كلور دونغىه ٧ بچق قيه تخم الوير .

قرمزى قتوک — (شكل ٢١٤) اولكىدىن يوكسك ايركىن
يتشور متعدد فشقينلر پيدا ايدىر ايجه واولكىدىن اعلا و كثىر
المحسول يوزده ٨٣,٠ ازوتي واردە جريبنىن ٦٤٣١ قيه
قوري اوتنور هر طوبراقدە كوزل او تلاق تشکيل ايدىر
هر جريبه ٤٠ قيه تخم اكيلور .

چايرقامشى — (شكل ٢١٥) سنين حالى ييراقلى براوشون بولى
قالينجه محسولدار و عموم حيوانلر ايجون كيفيتى اعلا براوتدر كىچ
يتشور ايكى كىرە ييچيلور جريبنىن ٢٥٠٠٠ قيه قوري اوتنور

النور يوزده ١,٠٢ ازوئی وارد قوریدقده ٥٦ آکسیلور

(شکل ۲۱۴)

(شکل ۲۱۳)

طوبراقده او تلاق و چايرلق کې استعمال او لئور دوغۇنە ۲۰ قىه
تەخىم يېتىشور .

قوقولى اوت — سنين ۳۰ پارمقدن زىادە يوكىشك پك
ايىركن يېتىشور نازك قوقولى بىر او تدر حاصلاتى او قدر چوق
دكل ايسەدە بىلەيىجى فقط دىكىر اوت ايلە قارشىدىرىلور ايسە
كيفىتى اعلا او لور يوزدە ۶۳،۰ ازوتى حاوى اولدىنى حالدە
جرىيىندن ۲۳۶۶ قىه قورى اوت النور هر طوبراقده يېتىشور
هر دوغۇنە ۱۰ قىه تەخىم اكىلور .

توكلى جاورس — سنين بدنى ۴۰ — ۸۰ پارمۇق او زون
پيراقلىرى اكلى يومشاق تەحملرى پاموقلى در كېچ يېتىشور يوزدە
۱،۹۲ ازوتى بولئور جرىيىندە ۷۹۴۳ قىه قورى اوت وير
قورىسى ۶۳ آكسيلور سرین و رطوبتى طوبراقلارده يېتىشور ھم
او تلاعغە و ھىدە چايرلە كلور دوغۇنە ۵ قىه تەخىم الوير .

يومشاق جاورس — سنين كوكلىرى يايغىن بويى او لكىدىن
يوكىشكدر كېچ يېتىشور اوتى و گەفتە اورتە ايسەدە عادى كىلى
طوبراقلارده ايو مەھصول وير بىر جرييە ۲۰ قىه تەخىم زرع
النور .

سنين و ايتابىلادىجەلرى — صناعى چاير فصلنە ذكرى كېمىشدەر
طىيى چايرلە دخى كلور سرین رطوبتى و تورلى طوبراقلارده
كۈزل يېتىشور .

دترىك پاتورن — سنين بدنلىرى يايغىن ۶۰ پارمقدن بىار
شون او زانور يومشاق صىق عرىيەن پيراقلى و كېتىلە مەھصوللار

کیچ یتشور زیاده رطوبتلى طوپراقلرده یتشان یشیل اوتك اك

اعلا نوعیدر هم
چایره و همد ماوتلا.
غه کلور.

عادى پاتورن —
(شكل ٢١٥) سین

کوكلرى يايسلور
بوبي ٣٠-٦٠ بارمق

يوکسلور ايركىن
يتشور نازك كثیر
المحصول براوتدر
يوزده ١,٦٠ ازوتي

واردر جرييندن
٢٥٢٧ قيه قورى

اوتنور يوزده
٧٠ آكسيلور بالجمله

سرین و رطوبتلى
طوپراقلرده مرعا
و چايركى استعمال
اولنور هر دو نه ٥

قىه تخم آكيلور
پيراقلرى دىبلرنده

(شكل ٢١٥) عادي پاتورن

اوفاق دلجلکلر بولنی و دانه‌لری سرت اویلسیله اتیدمکی انوا
عندن تفريق اولنور .

چایر پاتورنی — اولکی يېقین فقط اندن دها يايغین کوکلی
پك ايرکن يتشور سنين بر چایردر ۱,۰۳۳ ازوتي بولنور جر.
يىندن ۳۲۵۵ قىه قورى اوت النور هر طوراقدە يتشور ھم
مرعا و ھمده چایرە كلور بر جربىه ۲۰ قىه تخم الوير .

طاغ پاتورنی — سنين بدنلىرى اينجە طوغىرى كيفىتى اعلا
و محصولداردر ايرکن يتشور يوزده ۱,۶۱ ازوتي و جرييىندە
۸۷۶۸ قىه قورى اوتي اولور قوريينجە ۵۵ آكسيلور سرين
خفيف صوانلى وياكىرجلى طوراقلارده چايى ياخود مرعا اتخاذ
اولنور جرييىنه ۳۰ قىه تخم آكيلور .

دکر پاتورنی — پك کوزل فقط كىچ يتشور ۱,۸۸ ازوتي
بولنور قوريىسى يوزده ۵۸ غائب ايدر ۵۵۱۲ قىه قورى اوت
وير طوزلى طوراقلارده چايى و مرعا يە كلور هرجربىه ۲۰ قىه
تخم آكيلور .

صو پاتورنی — سنين بويى ۲ ارشون قدر يوكسلور صيق
اكلى يومشاق ييراقلى يايغين کوکلی كىچ يتشور بىسلىيىجي كثیر
المحصول برفداندر ۱,۱۸ ازوتي بولنور يوزده ۵۰ غائب ايدر
دومندىن ۲۱۱۰ قىه قورى اوت النور صولاڭ طوراقلارده
کوزل چايى تشکيل ايلر بەردونە ۲ بىچق قىه تخم زرع اولنور .
يىيل پاتورنی — بدنلىرى يايغين تېسندەد كرمى ييراقلى واردە
۱,۲۷ ازوتي بولنور قوريينجە يوزده ۸۰ آكسيلور جرييىندە

٣٦٧٥ قىه قورى اوت سور زياده ياشق طوبراقلرى سور ھە

جريبه ١٥ قىه تخم آكيلور بدنلىشك بى
طاقي زىئە طوغىرى اوزاندۇقە بوجوم
 يولىندن يېكىدىن كوك صالح متعدد
 دېكىر بدنلى پىدا ايدى .

صو شىرىدى ياخود قامش دارىسى
 — سىن بدنلىرى دېك بارشون يوكسلور
 ييراقلرى آكلى اوزو ندو كىچ يتشور ايركىن
 بېھيلور ايسە كىفيتى اعلا اولور ١,٤٩
 ازوتى واردە جريپىندن ١٣٧٨٢ قىه
 قورى اوت سور يوزده ٥٠ آكسيلور
 زيادە رطوبىتلى طوبراقلرده كوزل چاير
 تشکيل ايل .

قوش اوتى — (شىكل ٢١٦) سىن
 ٣٠ دن بارشون يوكسلور غايت ايركىن
 يتشور ايرىجە و كىثير المخصوصى ٠,٦٧
 ازوتى واردە ايى يىچىمده ١٦٨٠ قىه
 قورى اوت وىر يوزده ٧٠ آكسيلور
 سرىن ورطوبىتلى طوبراقلرى سور چاير
 و مرعادن هر ايكيستە دخى كلور جريپىنه
 ٢٠ قىه تخم آكيلور .

ترلا قوش اوتى — سىن اولكىدىن (شىكل ١١٦) قوش اوتى

از يوکسٹ ايرکن يتشور اوقي ازوکيفيقي او رته در يوزده ۱,۵۹
ازوقي بولنور جرييندن الحق ۳۵۵۶ قيه قوري اوت النور
هر طوبراقده چاير و مرعا اتخاذ اولنور هر ۴ دونه ۵۰ قيه
تخم اولويه.

ديز اوقي — سنين بدئي بوعوم يرلزنند ديز کي اكري
و چار پقدار ايرکن يتشور اوقي از فقط ايودر رطوبتلی طوبراغي
سور اوتلاق و چاير اتخاذ اولنور هر جريبه ۲۰ قيه تخم آكيلور.

ايكنجي صنف نباتات بقليه

چاير بورچاغي — (شكل ۲۱۷) سنين چيچكلري صاري ايرکن

(شكل ۲۱۷) چاير بورچاغي

يتشور كثير المحصول كيفيتي اعلا
بر او تدر ۲,۳۶ ازوقي وارد
جرييندن ۱۰۰۰۰ قيه قوري
اوتنور يوزده ۶۸ غائب اي در
سرین و رطوبتلی طوبراقله ده
کوزل چاير تشکيل اي لر هرجريبه
۸۰ قيه تخم آكيلور.

بالحق بورچاغي — سنين
چيچكلري قرمزي در بوده ايرکن
يتشور دونهندن ۲۵۰۰ قيه قوري
اوتنور ۲,۲۰ ازوقي حاوي در
قوريسي يوزده ۷۰ آكسيلور

یاش و توربلى طوپراقلرى. سور چاير مقامنده استعمال اولنور
دوغىنه ٢٠ قىه تخم آكيلور.

بوينوزلى يونجهه — (شىكل ٢١٨) سين بدنى زيادە ييراقلى — ٢٠

(شىكل ٢١٨) بوينوزلى يونجهه

خاولىدر كىثير المحصول ايسەدە كىچ يتشور اوزلى سرین رطوبتلى
طوپراقلرده چاير و مرعا كى استعمال اولنور اولكى كى آكيلور
بوينوزلى دىكىر يونجهسى — سين كىچ يتشور بوينوزلى يونجهه يه
پك يقين در مرعا و چاير تشكىلئه كلور اولكى كى آكيلوب باقيلور.
قا يونجهه — صناعى چاير فصلنده يازلىدىقى وجهه لە غايت
اھمىتلى بىر قدان اولدىقى كى مرعا ياه دخى كلور هم بىچاور و هىمەدە
مرعا كى قوللانىلور درين قورى سرین و صوصور ار طوپراقلردىن
خوشلانور .

٥٠ پارمۇق يۈكسلور
چىچكلىرى صارى كىثير
المحصول ايركىن يتشور
كىفيتى اعلا بر فداندر هر
طوپراقدە اولور مىغاوچاير
يرندە قوللانىلور هر دوغىنه
٢-٢ بىچق قىه تخم آكيلور.
توكلى يونجهه — اولكىدىن
بىوك چىچكلىرى هر دال
تېلرنىدە طوپلىجە بولنور
كوجىك و فدانك هر طرف

ایری یونجه — ایرکن یتشور هر طوراً قدره مرعا و چایر کلور.
قلیچ یونجه‌سی — ایرکن یتشور سنین بر فداندر قوری
صوانی و کیرجی طوراً قدره یتشور .
بورچاق یونجه‌سی — ایرکن یتشور صناعی چایر لرد
اولان اهمیتی کبی طبیعی چایر لغه دخی کلور قوری صوانی
و کیرجی طوراً قدره سور .

آق باش یونجه — ایرکن یتشور مرعا و چایر دن هر ایکی
صورتله دخی استعمال اولنور یوز قسمنده ۱,۵۴ ازوت بولنور
قوریسی وزنندن یوزده ۷۸ غائب ایدراک قوری طوراً قدره
اک زیاده رطوبتی طوراً قدره قدر هر طوراً قدره یتشور .

عادی طرفیل — ایرکن یتشور کیلای قومی و کیلای کیرجی
طوراً قدره مرعا و چایر کبی استعمال اولنور .

ارالق یونجه — عادی طرفیله یقین ایرکن یتشور وانک
یرنده قولانیلور بر فداندر .

دکر یونجه‌سی — سنین بدئی طوغری ۲۰ - ۵۰ پارمچ
یوکسک کثیر المحصول بر او تدر بالجله طوزلی طوراً قدره
مرا و چایر کبی استعمال اولنور .

چیلک یونجه‌سی — (شکل ۲۱۹) سنین و آق باش طرفیل
کبی صوغوقله متتحمل اطرافه او زانوب یا سیلور یرنده او تاریلور
خفیف قوری و یا رطوبتی طوراً قدره یتشور .

ملز یونجه — ایرکن یتشور سرین و رطوبتی طوراً قدره
او تلاق و چایر تشکینه یرا شور بر او تدر .

کوزل یونجه — ملن یونجه یه یقیندز ایرکن یتشور هم مرعا
و همده چایر اولور
صوانلى و کیللى صوانلى
سرین طوبراقلرى
سور .

٣٠ پارمق اوزانور (شکل ٢١٩) چیاڭ یومىھىسى

اوئى چوق دكىل ايسەدە كىفيتى پاك اعلاذر هر طوبراقده چاي
ومرعا اتخاذا اولنور .

چىچىك بورچاغى — سىنин بىنلىرى هر طرفه اوزانور
بر ارشون قدر يوكسلور چىچكلىرى منكشوى ماويدىر كىچ
يتشور يوز قىمندە ١,١٥ ازوت بولنور جىينىدىن ٥٠٠٠ قىه
قورى اوت ئالنور قورىسى وزىندە يوزدە ٦٠ غائىب ايدىر سرین
رطوبىتلى و توربىلى طوبراقلرده كوزل چايلىق تشكيل
ايدىر .

چىت بورچاغى — سىنин در شكلى اولكى كې ايسەدە بونك
چىچكلىرى يپراق قولتقلرنىدە اچىلور كىچ يتشور سرین
ورطوبىتلى طوبراقلرده چايرىنندە استعمال اولنور يوزدە ١,١٤
ازوتى بولنور دونمىندەن ١٥٠٠ قىه قورى اوت حاصل اولور
وزىندە يوزدە ٦٠ آكسيلور .

چالى بورچاغى — سين اولىكىندن اوقدر فرقلى او مليوب
عينى كيفيته بىر او تدر .

اوچنجى صنف مختلف فصيلە نباتاتى

چوان پرجى ياخود دلكراتى (شكىل ٢٢٠) سركبە
فصيلە سندن سين بىر فداندر قوئە غدائىمىسى واوتى از ايسەدە
شدتلى قوراقلەرە غايىت طيانقلى اولدىغىندن قيون وائىكلەر بواوتى
پك زىادە اراشدىرىزلىرى يوزده ٨٠٪ ازوتى واردە كىچ يتشور
سرىن و قورى طوبراقىلەرە مەرعا يعنى او تلاق اتخاذ او تور مە
دونە بىر يحق قىه تخم آكيلور .

اسفندىليون (شكىل ٢٢١) بوكا اينك ھاوجى ديرلىرى صيوانىيە
فصيلە سندن سين بىدلەرى كىثيرالورق بىر يحق ارشون يوكسکدر
تازەسى اينكلىك سودىنى ارتىر پك اعلا اوت ايسەدە قورىسى
قارت وزىادە سرت اولدىغىندن حيوانلىرى يېز سرىن رطوبتلى
طوبراقىلەرە كۆزل او تلاق تشکيل ايدىر ايركەن يتشور فقط
چايرلقدە يايلىور و چوغالور ايسە خىلى يىرنى استعمال او لەزى
برحالە كتورد .

يبانى هنديا — صناعى چايرلىرى فصلنده ذكر او لەنشدەر .

چاير كيميونى — صيوانىيە فصيلە سندن سين بويى ٣٠-٩٠٪
پارمۇق او زانور قورىسى بەھارلى اولدىغىندن و حيوانلىرى قوقۇسندن
غايىت خوشلاندىقلەرنىن قيون و ساڭرى بويىنۇزلى حيوانلىرى پك
زىادە اراشدىرىزلىرى قورى سرىن طوبراقىلەرە چاير و مەرعا

کې استعمال اوئل سور ايركىن يىتشور غايت فائىدەلى بىرنباتدر.
چايرقانطريونى — مرکبە فصىلە سىدىن سىنىن پك زىادە اوزانوب

(سكل ۲۲۱) اسىدىلپۇن

(سكل ۲۲۰) دلگۈر اوقى

ايلىر و مىلدەخە غايت كۈزىل اوت اوولور باتاقلىق صىجاق و قوملىق دەن
هر طوپراقدە او تلاق يىنده قوللاسلىور هر دونغە ۲ قىيە تىخىم
اکيلور.

جيويىت اوقي (شىكل ۱۹۹) صناعى جايىرلر فصلنده ذكرى
پىمىشدەر قيونلار اىچون پك كۈزىل اوتدر.

کوچك ابدست بوزان اوقي (شکل ۲۲۲) وردیه فصیله.
 سندن سنین ایرکن یتشور یاز وقیش قیونلر آیچون پک اعلا
 اوتدر قورى صوانلى وکیرجلی طوبراقلرده کوزل اولاق
 تشكیل ایدر هردوغه ۷ بحق قیه تخم الیرر.
 بیوک ابدست بوزان اوقي (شکل ۲۲۳) بوده وردیه

(شکل ۲۲۲) کوچك ابدست بوزان   (شکل ۲۲۳) بیوک ابدست بوزان

فصیله سندن کثیر المخلوق اولوب انک کی استعمال اولنور ایسه ده
 دهازیاده منبت طوبراغه محتاجدر قورى کیلی - کیرجلی و کیلی -

قومى طوبراقلرده كوزل او تلاق او لور هر دونه ١٠-٨ قىه
تخم زرع اولنور .

كوجىك سكلى ييراغى او تى — سين در هر حيوانه كلور يالكز
مرعا واوتلاق كې استعمال اولنور هر طوبراقده يتشور فقط
زياده قورى طوبراقدن قورقار ايركىن ادراك. ايدر دونه ٥
قىه تخم آكيلور .

طيسى مرعا ايچون اتخابى لازمكلان نباتاتك انواعى —
يوقارىدە ذىكىر اولندينى وجهله طيسى چاير و مىعالره
خصوص نباتاتك جملهسى مشتكاً بـ طوبراغه و بـ مقصده موافق
كليه جىفندن بو خصوصىدە اتى الذكر نقطه لره دقت لازمدىر .

١. طوبراغىك على العاده درجه رطوبتى . طيسى چايرلىك
اكترسى رطوبىتىن قورقىدىنى حالدە بـ چوغى متائىر اولندينى
كورلىكىدەر .

٢. طوبراغىك مرکبات عنصريسى . بـ حالك دخى اولكى
كې بـ خىلى نباتاته تائىرى اولندينى حالدە بـ چوغىنده دخى شو
مساوات بـ لىنز يىعى طيسى چايرلره خخصوص نباتاتك بعضىسى
بالعكس خوشلاندىنى كې بـ چوغىدە مىلا كىرجلى طوبراقدىن حظ
ايدر ايسەدە دىكىرلىرى ايمز طيسى چاير دخى يالكز بـ نونى عندىن
دكل بـ چۈرقۇق نوع نباتاتدىن عبارت اوله جىفندن طيسى چاير
تشىكىنده زرع اولنەجق انواع نباتاتك طىيىتجە يكدىپكە موافق
اولىسنه دقت كىركىدەر .

٣. مرعا ياخسۇد چايرلىق . چايرلىق اتخاذ اولنەجق يىعى

اوئي بچيله جك نباتات طرپانه کلان بدنلري اوزون وبالعكس يرنده اوئاري له حق ايسه ديش طوه حق قisce ويابين نباتات انواعى انتخاب او لغيلدر .

٤. فدانلرک موسم تزهري . چيچك موسملىرى پك زياده مختلف فدانلردن چاير تشكيل اوئندقدە ايركن يتشانلر چيچكە كلو بدە بچيله جكى ياخود اوئاري له جنى زمان كيج يتشانلر انحقى نصف بويه واره بيله جكلرى دركاردر بناه عليه يرنده يدىرلەك ايجون چاير تشكيلنده حيوانلر چايره قونىله جنى زمان يتشمش اوت بولە بىلمك ايجون چاير انواعنى دخى قوراق يرلرده ايركن يتشانلرini انتخاب واوتىك بچىلىمى مقصود اولان ايجون دخى قوراق يرلرده على العموم يازك سىجاقلارىنىه تصادف ايمكسىزىن بچيله بيله جك ترقدە اوئلىرى سچوب تفريق ايمك كىركدر كە ايلىك بهار كېيى صوك بهارده دخى اوئى بچيله بىلسۇن ايركن يتشان ترقدە چايرلرک انتخابىندن مقصىد اكتىيا هم سرىعا اوتنى المق وهمىه بر سنه ئىرقدە بر قاج كىره بچىمك ويا اوئارى تقدەر .

٥. اوتك كىيت وكيفىتى . يوقارىيدە ذكر اوئنان چاير انواعىندن بىر طوبىرا قد متساوية يتشانلرک اڭ زبادە اوت ويرنلىرى وكيفىتى ايو واعلا اوئلنلىرى تفريق وانتخاب ايملىدر . انواع مذكورەدن مرعا وچايرلىق اتخاذىزىنە لايق و مناسب اوئانلىرى وايلرو و كيج قلانلىرى اتى اوچ جدولە كوشتلشىدر .

فوري طور اقل جاي تشكيله مخصوص نباتات

بویونزی یوچه
ایری یوچه
فبا یوچه نجه
اوراق یوچه نجه
عادی بورچاچ یوچه
یاض یوچه
چیات یوچه
کوپیت ابست بوزان اوذ
جیویت اوذ

» » » » معا معا معا معا

بل رونده
بل رونده
بل کیج
بل رونده
بل رونده
بل رونده
بل رونده

فوغول اوذ
چایر پاوارن
اوسلان پاوارن
رلا قوش اوذ
بویونزی یوچه
ایری یوچه
فبا یوچه نجه
اوراق یوچه نجه
ایلیا اوذ
چایر کیمپون
چایر قطربیون
کوپیت ابست بوزان اوذ
جیویت اوذ

» » » » معا معا معا معا

بل رونده
بل رونده
بل کیج
بل رونده
بل رونده
بل رونده

ش و بالجیق طویر اقلرده طبیعی جایز تشکیله مخصوص نباتات

چادر پاپورف
سمو پاپوری
سو پاپوری
چادر قوش اول
دزیل قوش اول
چادر پاپق بورچانی
بو یونزل پاچه
ایری پاچه
پاچه پاچه
چشت پاچه
چادر پاچه
کوچه سکرلی پا

۱۰۷

تلا قوش اون
دیل قوش اون
بالحق یورجاچی
بو یوزل یوچه
ییاض یوچه
چیخان یورجاچی
کوتجل سکرل پیراگی
اویز

جایر " " " معا

لیک کیج
لیک فنڈہ

بوجہ
بوجہ نوں
بوجہ ملکی
بوجہ ایری
بوجہ فرنزی
بوجہ جبل
بوجہ تھرہ
بوجہ یاض
بوجہ اور
بوجہ بورچانی
بوجہ میخت
بوجہ اسندیبوں
بوجہ کوچک
بوجہ اول

سے سے سے سے سے سے سے سے سے

لیک بوندی پرسته بوندی پرسته = گیا = بندی
لیک بوندی پرسته بوندی پرسته = گیا = بندی

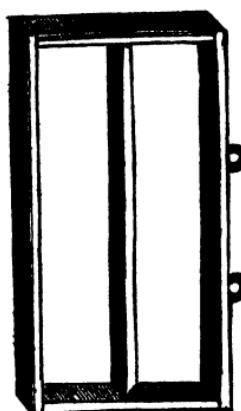
پلیدن چایر تشکیلی ایکی مختلف اصولِ آیله او لور بر
تئم زرعی دیکری بشقه یردن چایر نقلی طریقیله در یرینه کو
شو ایکی صورتك یکدیکره کیفیت ترجیحی بروجهاتی تعریف
اولنور .

تئم زرعیله چایر تشکیلی — طوبراق استحضاری . نبات
سائمه زرعنه او لندینی کبی چایر تشکیلنه دخی طوبراغ
یوزینی یعنی طبقه منتهسنی اینجلدوب تسویه ایتمک ونبات
مضرهنی دفع ایلمک لازمدر بو اصول دخی طوبراغک Δ
وطیعته کوره مختلف صورته یا پیلور .

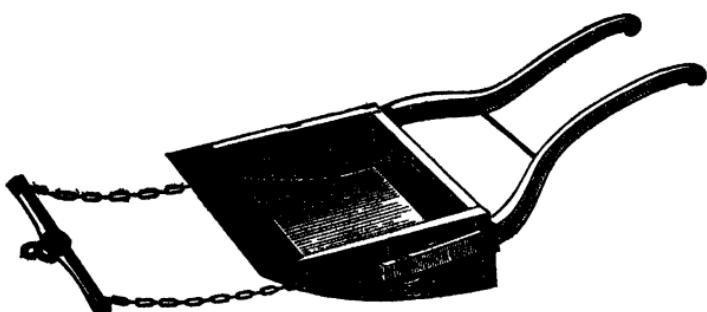
چایر اتخاذ او لنه حق یر هنوز ایشناماش یوز خالی یا بطاقس
ویاخود اور مانلق ایسه فصول مخصوصه سنده بیان او لندینی
وجهمه صولری اقیدیلوب قوریدیلور و خالی یر لراصوی وجهمه
ایحیلور اسکر ایشلک طوبراقلردن اولوبده یوزی اینجلمنش
واولدجعه مضر نباتات از المنش ایسه طوبراغی دها درین اینجلتمک
ونباتات مضره نک درینده اولان کوک و پارچه لرندن تیزلمک
ایچون اولا حیواناته مخصوص یومری کوکلی بتاته وهاوج کبی
نباتات زرع اولنور یاخود یاز ویا قیش اکینی ایله برابر چایر
محنی اسکیلور شو صوک اصول اولا یومری کوکلی نباتات
دیکمکسزین حبوبات ایله چایر زرعی پک چوق وقت ایشنامش
ونباتات مضره دن لا یقیله تیز لفس طوبراقله مخصوص صدر .

چایر صولانمیه حق اولسه دخی طربان عملیاتی و قورتعهی
تسهیل و چوقور یر لرنده صولرک ایر کیلوب فالسنی منع ایچون

طۇپراغك يوزى غايت دوز اولق ڪرگدر زира طورغون
صۈلى يىلدە بىتن اوتلر فنادر بناه علیه اولا صبان سورىلوب
تسویه اولندىدىن صوڭرە تومىسىلىكى پك خفيف ايسه اوزرىيە
(شىكل ۲۲۴) شىكلدە كۆستىريلان ياصى سورىكى وچوق ايسه

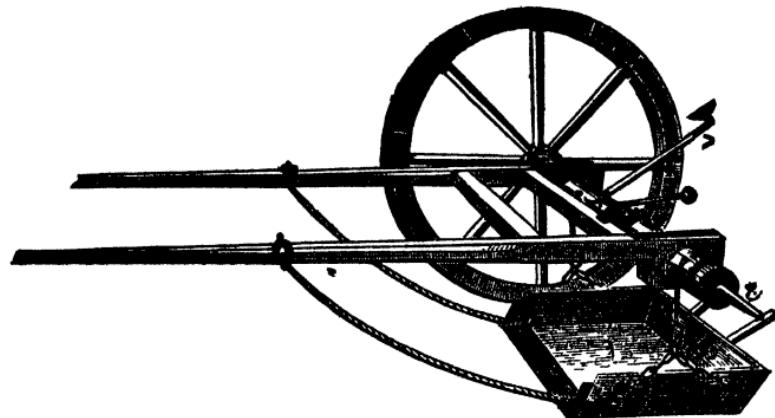
(شىكل ۲۲۵) يېكىر كوركى چىكىلوركە اويلە
چوقور يىلرى كۆزل طولدىرر پك زىادە
انكەلەك طۇپراقدە ايسه (شىكل ۲۲۶) شو
شىكلدەكى صندوقلى آرابە استعمال اولنور .
بو ارابەنڭ بىر تىكىلىكى قالدىرىلوب يىرىتە
- ۱ - اىكىرتى بىر صندوق وضع اولنىشدر
صندوقك اوڭ طرفىدە تىوردن كىسکىن
بىلۇم بولنورايىكى تىكىلەك اوزىرنىدە اولد . (شىكل ۲۲۴) ياصى سورىكى
يغىدىن بىرانبارك اوچىدە بىرى قدر طۇپراق طولدىرىلوب

(شىكل ۲۲۵) يېكىر كوركى

حىوان ايلە چىكىلور صندوق - ب - حرفىلە مرق بىراسطوانىيە
صارقق اولدىنىيى حالدە - ج - دىنكلەك اوچنە كورلىشدر طولدىنىيى

زمان - د - قولی ایله قالدیریلوب طوپراق بوشالدیله جنی یره
کتورلدکده متھرك اولان اتى - ه - حرفیله سرقم چنکل ایله

(شکل ۲۲۶) سندوقلى آرابه

اچيلوب بوشالدیلور طوپراغل ۶۰۰ ارشون ودها زياده او زاغه
نقلنده بو آرابه نك او قدر فائنه سى او مليه جىندن او حالده عادى
طوپراق آرابه لرى استعمالى دها اهو تدر .

صوارىلە جق چاير طوپراقلى يېڭى يوزى ايسە غايىت دوزكۈن
اولىسى لازىمدىر صولامە فصلنده بو بابىدە معلومات كافىيە وىرلىش
اولىغىلە بورادە تکرارە حاجت يوقدر فقط طوپراقك يوزى چاير
ايلە برابىر حبوبات اكمىزدىن بىرسنە اول دوزلىدىك اقتضا ايىر كە
التىن اوستە كىلان طوپراق بىرمىت هوانك تائىراتى التىنده
قالەرق قوئە منبىتە استىحصال ايىدە بىلسۇن و مرعا اتخاذ او لىدىنى
تىقدىردى دىخى بىر حوض اعمالى لازىمدىكە حيوانلىر صولانسۇن .
كوبىرە ومصلحات - چاير اتخاذ او لە جق طوپراغل چىك

زیاده منبت اولمی اقتضا ایدر چونکه چایر فدانلرینک نباتات
مضره یه غلبه‌سی انجق قوہ انباتیه‌نک کتریله او لور بونکله برابر
چایرلره تخصیص اولنان کوبره ومصلحات طوبراغلک طبقات
مختلفه سیله ایوجه امتزاج ایتمک ایچون وقتیله ویرملک لازمدر
بناءً علیه یکیدن چایر تشکیل خصوصنده یازدیغمز وجهله
چایردن اول آکیله جک ایکی آکینه لزومندن زیاده کوبره ویرملک
وصوکره چایر آکیله جکی وقت تهمه تو ز کوبره قارشدیروب
برابر زرع ایله طوبراغه کوملمیدر .

مواد انباتیه انتخابی طوبراغلک طبیعته کوره تخلف ایدر
کوبره‌لرک باشیلجه‌سی واساسی اولان بیکیر فشقیسندن بشقه
کیلی رطوبتلى طوبراقله کیرجلی مصلحات ایله کول ویرمک
لازمدر بومواد چایرلرده کتری نادر اولان بقیله فدانلرینک
تکرینه پک زیاده یاردم ایلر .

تهم انتخابی — تهم انتخابی خصوصنده اوچ صورت استعمال
اولنور بر تجیسی او تلقخانه‌لرده بـریکن سپورندی بـی طوبلا یوب آمکدر
 فقط چایرلر میاننده بولنان اک اعلا فدانلر هنوز چیچکده ایکن
 یچیله جکنده بو سپورندیده بولنان تھملره لا یقیله یا پنه میان
 یاخود ایرکن ادرالاک ایلیان بعض ترقنده مضر و فائدہ سز نباتات
 تھملری قارشمیش او له جفدن بشقه ایو تهم بولنسه بیله حصاد
 اولنان طوبراغلک طبیعتی یکیدن مرعا اتخاذ او له جق طوبراغلک
 طبیعته او ییه جنی جهله ذرعنده حسن نتیجه حاصل او لیه جفدن
 بو یوله کیدلامسنى خالصانه توصیه ایدرز .

ایکجی اصول اولکی یه مرجدر شویله که چاير اتخاذ او لنه حق طوراً غلک یقیننده موقع و مرکاتی و رطوبتی بر درجه ده او لان کوزل بر چاير انتخاب او لنه رق بونک ممکن مرتبه نباتات مضره دن عاری او لان برقطمی ایریلوب تمحنے ترك او لنوور یتشوب ادراک ایتدکدن صوکره بیچیلوب قوریدیلوب بعده دوکله رک تھملری ایریلوب قالبوردن چکوریلور فاما بونده دخی مضر و فائدہ سز نباتات تھملری بولغا می قابل او لمدینی کبی تکثیر و تنزیلی مطلوب او لان فدان تھملرینک مقداری دخی تعین او لنه من .

او چنجیسیکه تھملری چارشودن صاتون المقدر کرچه الا یو اصول ایسه ده فصل مخصوصنده تعريف او لندینی وجهمه تھملرک ایو و کوتوسنی فرق و تغییر ایتك لازم در چاير لره مخصوص نباتاتک پک چوغنک تھنی التوب صالتلینی جهته چارشولرده بولنوور بولنہ میان پک ازی دخی مخصوصاً الایله طوپلانیله رک استحصلال او لنوور .

قاریشق تھنم انواعنک تعین مقداری — طبیعی مرعا و چاير لر مختلف الجنس برتاق نباتاتدن عبارت او لدقاری جهته آکیله جك تھنم انواعنک مقداری تعین او لنمک کر کدر .

اشبو قاریشق تھملر میاننده علی العموم بقلیه تھملرینک مقدارینی ارتمنه نک بر قاج دورلو فائدہ سی او لور او لاک ایو او تک اساسی طرفیل یونجه و امثالی کبی بقلیه فدانلریدر نجیلیه یعنی چاير او لنلر چابوق بیویلوب یتشدیکی جهته پک ایرکن چاير لرده یشیل او ت بولنوور و نهایت دوکدیکی او را قیله

طوب راغك اوست طبقيه سنى اصلاح اي درك قوتى ارتور .
 هر درت دونغه نه مقدار تخم زرع اولنه جنفي يوقاريده ذكر
 او لى شدر فقط قاريشق زرع اولنه جنفي صرنده هرجنسدن نه قدر
 تخم قارشديرمك اقتضا ايده جك قولاي اكلاشيلور شو قدر وار
 كه طوب راق او قدر منبت او لمز واقيمى اوت انباته او لويره جك
 قدر مساعد كورغۇز ايسه آكىله جك تخمك مقدارينى ارترمق
 لازمكلور .

سرین كىلىي وصوانى طوب راقده طبىي چاير تشكىليچون
 بىر جربه زرع اولنه جق قاريشق تخمك مقدارى .

فاريسق اولدىپى حالده	يالكز اولدىپى حالده زرع
اوحاجك تخمك مقدارى	

قيه	نسبة	قيه	نسبة
يو سك يولاف	١,٢٠	١٠٠	٥
چاير فتوکى	١,٢٠	٥٠	٢ ٥٠٠
يو كىشك قتوك	٢,٢٠	٥٠	٥
چاير قامشى	٢,٢٠	٨	٠ ٨٠٠
قوقولى اوت	١,٢٠	٤٠	٢
توكلى جاورس	٢,٢٠	٢٠	٢
سين دليجه	١٢,٠	٥٠	٢ ٥٠٠
چاير بورچانى	١,٢٠	٨٠	٤
بوينوزلى يونجە	١,٢٠	١٠	٠ ٥٠٠
آقباش طرفيل	٣,٢٠	١٢	١ ٥٠٠

۳	۱۵	عادی طرفیل
۴	۸۰	چیچک بورچانی
		۱,۲۰
		۴,۲۰

چایر تشكیلیچون اقلیم هوا موقع و طوپراغلک طبیعته کوره
فارشدیریله حق تھملرک مقداری اوقدار تخلف ایدرکه بوباده
قطیع و معین بر مقدار بیان ایمک فائده سز اوله جفندن بوراسنی
ارباب زراعتک و قوعbole حق تجربه لرینه ترک ایدرز .

مع مافیه قاریشق تھم خصوصنده اقلیم موقع و طوپراغلک
طبیعته هرنہ قدر توفیق عمل اولنور ایسه اولنسون ارزو
اولنان انواعتک مقداری خحافظه مشکلدر اکثیریا نوع علرک
بعضیسی دیکر لرینه غلبه چاله رق تخریب ایدر مثلا عادی طرفیل
فبا یونجه و بورچاق یونجه سی تھمنی سائز لرندن زیاده فارشدیر لدینه
حالده قاریشق آکیلان یاخود او لجه طوپر اقده بولنان انواع او تلر
کبی چوغامليوب کیدجکه تنزل ایدر حاصلی بر مر عاده مزرروع
چایر او تی نوع علرینک یرلشمسی او زرندن بر چوق سنه
صرورینه محتاج و متوقفدر .

موسم زرعی — اقلیم و طوپراغلک طبیعتی ایله زرع اولنان
فدانلرک از چوق صوغوقلره تھملری موسم زرعی تعین ایده جک
باشیجه واسطه در .

طوکلرندن قورقلمیان و یازین شدتلى صیحاقلری نباتاتک
بیومسنه مانع اولان صیحاق اقلیم لرده قیشدن اول فدانلر
اپیجه قوت آله بیلمک ایچون تھملری ایلو اوائلنده زرع ایمک
لازمکلور آز صیحاق محللرده فقط قوری و خفیف طوپر اقلرده

نخیلیه فصلیله سی نباتاتی ایلولده و بقلویه دن یعنی یونجه و امثالی
فدانلردن قیشك صوغوقلرینه متتحمل او لیانلری ایلک بهارده
سرین و رطوبتلی طوپراقلر ایله قیشلری شدید او لان یعنی مصر
بوغدايی یتشمیان شمالي محللرده مارتده آکیلور .

اصول زرعی — علی العموم طبیعی چایرلرک تازه سورکو.
تلری کونک صیجاجاغندن بوزلامق ایچجون تحملری دیکر آکین ایله
برابر آکوب انک سایه سنده قوروندیررلرکه بوصورتله هم تازه
سورکونلر محافظه او لئور و همده او ت آنه میه حق شو برنجی
سنده او ت یرینه دیکر برمخصوصل المنش او لور چایرلرک نه وقت
ونه کبی آکین ایله برابر زرعی لازمکله جکی عادی طرفیل بحشته
تفصیل او لندینی جهته او رایه مراجعت اقتضا ایدر .

قاریشق تحملرک جمله سی بربوی و جرمده او لیله جفدن
بونلرک او لا ایری دانه لیلری آکیلوب سورکی ایله او رتله کدن
صوکره او فاق واخچه نحملر زرع او لئور خفیف برسورکی ایله
یاخود مردانه ایله کوملور .

بعضًا صناعی بر چایردن صوکره طبیعی مرعا تشکل ایدر
مثلثا سرین جوهاری منبت طوپراقلرده عادی و آق باش طرفیل
وسنین دلیجه یاخود قوری طوپراقلره قبا یونجه بورچاق
یونجه سی و چایر او ت آکیلور و چایر او تندن عبارت صناعی
چایرلرده غائب او لان بقلیه فدانلری یرینه صوک و یا ایلک بهارده
منتخب مخلوط تحملر زرع او لندقدن صوکره آکنه بویته قوتلی
بر سورکی سوریله رک ایلک بهار صولی کوبره ویریلور یاخود

صوک بهار او زرینه اینجه کویره بایلور ایسه تخلرک حسن
نتیجه‌سی تأمین اولنش اولور .

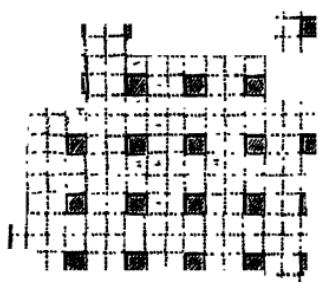
هر قنی یولده زرع اولنچق ایسه یاغموره مائل قبالي
و خصوصیله اینجه تخلر ایچون روزکارسز طورغون برهوایه
تصادف ایدیرمک لازمد .

چیم ترکی نقلیله طبیعی مرعا تشکیلی — بو اصول ایله چایر
تشکیلی پاک نادردر اوده کوچک و خصوصی بعض یارله
خصوصدر شویله که تخم آکیله جک چایر یارلری کبی طورانی
قاژیلوب طبانلاندقدن صوکره یکدیگره ۸ پارمق مسافده خطرلر
چیزیلوب اطرافه یایین کوکلی اعلا چیمن مرکب اسکیدن
تشکل ایدن فقط بوزوق اولیان چایرلرک بر محلی انتخاب اولندرق
یچاقلرینک ارالری ۸ پارمق اوzac (شکل ۴۹) شکلده
کوستملش اولان طراق کسکیسیله کسلد کدن صوکره هرایکی خطک
۸ پارمق کسیلان ترکلری صبان ایله متواالا یعنی بری یرنده
براقلوب ~~ایگیسی~~ ۵ - ۷ پارمق قالین دوریله رک قالدیرلور بعده
عملیات نکار اولنور یعنی چایر تکمیل صویلیوب ییر ترکلری
النهرق ارالرنه ۱۶ پارمق خالی یبراقلمش اولور (شکل ۲۲۷)
چیقاریلان ترکلر دیکیله جک ترلایه کوتربیلوب سطرنجواری
آرالرنه ۱۶ پارمق بوش محل براقله رق خطرلر او زرینه وضع
ایله (شکل ۲۲۸) قالینقلرینک یاریسو قدر طورانه کوملد
کدن صوکره ترلانک او زرینه یارم ترتیب ایو واعلا تخم
اکیلورکه بو تخم سریعاً چیمنلوب ترکلر اراسنده براقلان بوش

یېلرى طولدىرر اندىن صوڭىر تىكلىرىك اوزرىيە ئاڭىز مىداňە

ئەمە

(شکل ۲۲۷) (شکل ۲۲۸)

چىكىوب تىكلىر طوبراغىڭ يوزىلە برابر تمامًا كوملۇر وبو يولده
بر جىرىپ چاير ايله ۸ جىرىپ بر چايرلىق استىحصال ايدىلش
اولور وتىكلىرىك چىقارلادىنى ئاسكى چاير يېرى اىسە يېنە آز وقندە
چىملەنوب يېرىنى طولدىرر شوقىدرىكە بۇ عملىيات سوڭ ويا يىلك بھار
اوئىننە طوبراغىڭ قوراقلىقىن قورقۇب قورقىدىيەن كورماپىلىور
چونكە تىكلىرىك چىقارلادىجى زمانكە ايلك ويا سوڭ بھاردر
ھوالر پك قوراق كىدر و طويراق قورر اىسە خالى يېلر سرىعا
چىملەنوب مطلوب وجىھە يېرىنى طولدىرە من بونكە برابر تشكىل
اوئىسان چاير كل كل قالمىوب متساوايا يايىلەرق يېرىنى سىقىجە

طولدیرمچ ایچون برقاچ دفعه او زرنده خیلو جه اغیر مى دانه کزد.
پریلور .

شورادن بورادن ييرير تزکلری النان چايره دخی بر ترتیب
کوبره ايله يارم ترتیب ايونخنم اکیلوب برقاچده مردانه چکیله رک
برسنه حالیله ترك اولنور ایسه اصلی یعنی اولکی کی ینه کوزل بر
چايرلچ اولور .

کرچه بو طریق ايله برجیب ايون چايردن ۸ جریب اعلا
بر مرعا قزانیلور و تخم زرعندن دها چابوق ثابت بر حاله کله رک
ایو اوت ویر ایسه ده انواعی او قدر چوق او لمیه جی کی ایکی
سنہ ظرفنده تکمیلاً تشكیل ایده میه جکی و چیم اخراجیله نقلی
و کوبره و مردانه استعمالی متللو زحمت ومصارف کثیر در
 فقط صواریله حق بایر یزلرده و قومی طوبراقله تخم ايله
 یتشان چاير فدانلری صولر ايله یرندن قوبوب اقدی یه کیده .
 جگنندن اویله یزلرده بويولده مرعا تشکیل ضروریدر .

طیبی مرعا هرقنی طریق ايله تشکیل اولنور ایسه اولسون
ایلک بهار تركه ايله اکیلان چايرک تركه حصاد اولندقدن صوکره
او زرینه تأثیرلی اینجه کوبره یاسیلور فقط حين زرعنه بويولده
کوبره لمنش ایسه ایکنچی دفعه کوبره ایحباب ایتیوب یا لکز آغیرجه
او زرنده ایکی مردانه کزدیریله رک کله جک ایلک بهارده او تلر
سورمه باشد دینی وقت آغیلامه طریقیله اینجه قیون قونیلوب
کیجه و کوندز او تاریلور و تکرار سوردجکه ینه او تاریلوب بتون
یازین بويولده دوام اولنور اکر صوک بهارده قیش تركسی اینجه

زرع اولنمش ايسه ايلىرو صوك بھارده قيونلره او تارتيلوب قىشىدىن
اول او زرنده مردانه كزدىركدن صوکرە اتى ايلك بھارده اينجە
كوبىرە ويرىلەرك صوك بھارە قدر تكار قيونلره يدىرىلۇر .
يرىئە و طوبراغنە كورە آق و قره ترکە او زرىئە مردانه چىكمك
لازم اولدىنى كې جايىلر ايجون دخى هىحالدە الزمىدر چونكە
يىك يايىلان جايىلرلەك طوكلەرن طوبراغنى قبارەجىنى جەتىلە اكتىيا
بوزولوب كل كل قالور انڭ ايجون قىشىدىن اول و طوكلەرن
صوکرە جايىلرلەك او زرنده هىحالدە آغىر مردانه كزدىرىرك طو .
پراغنى باصدىرمق ضرورىدەر بوصورتە طوبراق او توروب
چايىر سىقلالاشور .

يىچىلەجىك جايىلرلەك تىشكىنى تسرىع ايجون اك كسىدىرمە يول
اولا بوجەلە اىچىنە قيون او تارمقدەر اكىر زرع اولنان جايىر
ايلك سنه يىچىلەجىك او لور ايسە چايىر سىقلالاشەجق يرددە كىتىدەجە
سېرىلور قيونلار او تلىرى كۆكىدىن سۈكىمۇب يالكىر اوجىلىنى
يدىكلەرى تىجري بىلە اىتابات او لەمىشىدر .

غناڭ طوبراقلىرى كائىجە حيوانلىك سختلىرىنە مضر اولدىغىندىن
قيون او تارىلەمیوب ايلك سنه دن جايىرى يىچىلور اىرى حيوانات
يعنى اىنسىك و مانندە قىسى اوچ سنه كېمىدەجە مرعايە صوقلىمىز
يىچىلەجىك جايىلرى عىلى العموم دردنسى سنه يە قدر يرنىدە
او تارتوب بعده يىچىلرلەك او وقته قدر هرسنە ايلك بھارندە
يبانى او تلىرى اىيقلانەرق چايىر ئامىلە ولا يىچىلە تىشكىل ايدر .

طیئی چايرلرک تیمارى

مرا عا و چايرلرک هر ایکیسى بشقە يولده استعمال او لندىيىندن بىزدە آنلرک اصول تیمارىنى بورادە بشقە بشقە ذكر ايدە جىڭىز .
مرا عالرک تیمارى — مرا عا او تلىرىنىڭ سريعاً يتشمىسى و درجة
غايدە مەھىسىلەرلىقى و مدت مدیدە دوامى مطلوب ايسە هەرسە
بىر درجه يە قدر تیمارە محتاجىدىرلە .

كۇرە ومصلحات . مرا عالرده او تارىيالان حیواناتك براقدىنىڭ فشقىلىر قوءە انباتىيەنى مەحافظە يە كافى ايسەدە فشقىنىڭ بولىدىنىڭ محل بىرمەت او تدن خالى قالور بويۇزلى بىر حیوان بىر كوندە تام چارشۇ بىر آرشنون محلى فشقىسىلە قاتىر و مرا عانك بىرچوق يېلىرى او تدن خالى قالوب سو كەرەدن كۇرەنڭ اعانتىلە پىك زىيادە قوتلە بىبور ايسەدە صولى وا زىسلە يېجى او لوب حیوانلرک حظ ايتىھە جىكى بىر حال كىسب ايلر .

بىرده كىرك كونك كۆرمىكە حیوانلر آكتىريا صىق صىق بىررەدە ياتە جىلىرى كىچىدى كۆرمىكە حیوانلر آكتىريا صىق صىق بىررەدە ياتە جىلىرى جەتهتە فشقىلىرى هە محلەدە متساوى او لمىلوب بعض يرده چوق و بعض محلەرنىدە آز او لور شو او يغۇنسىزلىقى بىر طرف ايجىدون اىكى يا اوچ كوندە بىر فشقىلىر صورت متساوىيەدە يايلىور ياخود حیوانلر اغىللاامە طرىقىلىه اطرافى آكتى چىت ايلە قىالى يېلىرى ياترىيەرق ھەر كون الويرە جىك قدر فشقى براقدىقە يېلىرى دكىشىرىلوب بىوجەلە مرا عانك هە طرف متساواياً كۇرەلنەش او لور .

بعض محلارده هر کون یاخود ایکی اوچ کونده بر حیوانلرک
فشقیلرینی قالدیروب مرغانک بر کوشه سنده طوپراق ایله طبقة
طبقة ییغین یا پارلر و مرعایه یا یه جقلری صرهده ایوجه
قارشدیرلرکه بواسول پک موافق بر اصولدر چونکه بویولدہ
شقیده موجود اولان اوچیجی مواد انباتیه تخر ایتیوب
طوپراق طبقلرنده قالور بویله کوبره ییغین یا پلمیان کوبره دن
هان یارم قات زیاده قوتلی اولور فقط بوفشق فدانلرک طوپراقدن
الدقیری مواد انباتیه یی اعاده ایلر ایسده مواد معدنیه یی تامیله
کیرو ویره میه جکندن انک یرینه مذکور فشقیدن بشقه معدنی
ویا ملحی کوبره لر دخی ویرمک لازمر .

اشبو کوبره لرک اک مناسب زمان اعطاسی قیشك ابتداسیله
صوکیدر دوز یرلره قیش اوائلنده بایر یاخود قیشین صو التنده
قلان طوپراقلره صوکنده ویریلور .

نباتات مضره نک اتلافی — تحملر هرنقدر بیوک دقتله
انتخاب اوئنسه دخی اوچه طوپراقده قالمش اولان یاخود روزکار
ایله کلان بر طاق نباتات مضره تحملری مر عالرده دائماً اکسیک
اویز بونلرک بعضی حیوانلره ضرر ویر و بعضی سود
وسوددن حاصل اولان ماؤکولاته فنا بر طعم کتورر و بر طاقنی
دخی حیوان یمیدیکندن فائده سز صورتده ایو فدانلرک یرینی
طوتوب اضرار ایلر بناءً علیه بوکی نباتات مضره یی یولوب
دفع ایتمک لازمر بوکی مضر نباتاتی اوچ طاقه تفریق ایدرک
اوصف طبیعه لرینی جدول ایده ذکر ایدرز .

طیبی چایرلره مضر اولان نباتاتك انواعی		
برنجي قسم کوکلرى يايلىمان سنين نباتات		
میدانوز	پوپولاز	قورد بوغان .
بالدىران	چوقه چىچىكى	صارمساق .
آجى چىدم	صوقوردلاسى	طاغ شقايق .
سوتلەن	اطه چاى	مسك اوئى .
جنطيان	صرابە اوئى	اوکوز کوزى .
قولبولر	مصر اناسونى	قرە يرپراصەسى .
چوبىلمە	کدى اوئى	کوزل عورت اوئى
كلب اوئى		صو كرويزى .
ابە کومىجي		كىستە .
ميريس		سپوركە اوئى .
صوشوكرانى		بوتوم .
سخلب		ييان سنبلى .
لابادە		
کوچك سكرلى پىر		

ايكتىجي قسم کوکلرى يايىلان سنين نباتات		
اكىلتى اوئى	مېزۇتىس	زراوند
يرپلامودى	ايصرغان	
طوغ اوئى: اتقويروغى	صو زانبىق	قايش قيران .
دوکون چىچىكى	ساز	اندز اوئى

بر صارماشنى	شسونوس	يوجورت اوئى
لينقرت	سييرب	المانيا چبارناسى
نوروزاوجى آرسلان	قارارىه اوئى	دوه ديكىنى
كبيرت اوئى	سعدە	دترک دوه ديكىنى
بهار اوئى	ستاشى	يبان ياسمنى
نانه	طرخون	اوکسورک اوئى

اوچنجى قسم سنوى و سنتين نباتات

صارمساق اوئى	اوانيبور	بطاق ترەسى
طول عورت اوئى	اوروبانش	قرمزى يوكشك اوئى
ديش اوئى	بيت اوئى	اوفراس قرمزى
ارسلان قويروغى	صورازيانەسى	باڭ اوئى
خرشف اوئى	صو بورى	دونك صالحە
قطريون	طااطولە	ينار فرنكى اوئى
بالدىران		صيغير قويروغى
قوقرت		سياه ايت اوزومى

اشبو نباتات مضرەنك دفعىچون دها برقاج اصول استعمال
 ايدرلر زىيادە غناڭ طوبراقلىرىدە كە يوصون ساز و امثالى بى طاق
 نباتات مضرە يىشور او يله طوبراقلىك صولرى سوزدىرىلوب
 او زرىنە او دون و كومور كوللىرى كىرج آلچى واوجاق قورومى
 كې مواد ملاجىھ يايسلور ايسە اثنائى شتادە طوبراغك اكشىلەكى

کیدروب نباتات مذکوره‌نک ظهوریخی منع ایدر ونجیله
وخصوصیله بقولیه فصلیه‌سی اوتلرینک قوتلمسنه خیلی یاردم
ایلر بونتیجه مرعایه برچوق حیوان صالحیروب پک زیاده فشقی
برآقدیر مغله استحصلال اولنور وقیش صوکنده قوتلی برسورکی
چکلمکله دخی تیزلنور .

بوعملیات ایله مندفع اولیان وقوری وسرین طوپراقلرده
یتشان دیکر نباتات مضره‌نک دفعیچون اتی الذکر اصوللر
استعمال اولنور .

اشبو کوکلری سین اولیان ویاپلیمان نباتات مضره چیچکه
کلکسزین کوک یاقه‌سندن کسیلور یاخود چیقاریلور کوکلری
یاپلیان و خیلی سنه‌لر یاشایانلر ایسه بدنلری ۳۰ پارمق قدر
اوزاندیقه سنه‌ده برقاج دفعه یره برابر کسیلور ایسه یکیدن
کوک صالحیوب تدریجی کندو کندویه تلف اولور .

مرعالرک برتاقم یرلرینی سین نباتات مضره بعضاً اودرجه
پاتورکه اتلافی اووزون مشکل ومصرفی اوله‌جفندن تشکیل
مرعا بختده ذکر اولندیغی وجهمه سوکوب یکیدن مرعا تشکیل‌دن
بشقه چاره‌سی یوقدر بوصورت طبیعی چایرلرده دخی اجرا
اولنور .

بر ویا ایکی سنه قدر عمری اولان نباتات مضره چیچکه
کلزدن اول ایکی اوچ سنه متادیا کوک یاقه‌لرندن کسیلور ایسه
مرعا بونلرک تسلط‌دن قورتاریلش اولور .

اشبو نباتات مضره‌دن بشقه صوک بهارده دوکلوب یازه

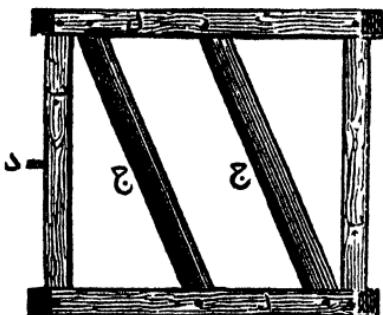
قدر طوبراغى قباتان اغاج غزلىرىنىڭ دخى حيوانلرك سودىسە آجىلىق و طوبراغە اكشىلەك ويرمك كېيىمىسى دىركاردر آكتىيا كوركىن مىشە و قواق يپاقلىرىنىڭ سوء تائىرى زىادە اولدىيەندىن قىش اوئلىنىدە بونلىرى مىغا و چايرلاردىن سۇرۇب قالدىيرمۇق اىمباب ايدى .

برده طوبىلېجە بىرىدە ويا اوتهدە برودە حيوانلرك اوتلا مىوب براقدىقلەرى برطاقم اوتلرى دخى يچوب قالدىيرمۇق لازىمەر چونكە قورر يىزىنە قالور ايسە كەھجەك سەنەنک چىملەرىنىڭ مىسرەت وير .

حيوانات مىسرەنک اتلافى — كۆستىك قرنجە و طوڭلان بوجى قوردلرى مىعالىرە اك زىادە ايراث مىسرەت ايليان حيوانلردىندر .

كۆستىكلەر طوبراغىك يۈزىنە برطاقم تېھجىكلەر پىدا ايدىرلەك بونلار چوغالدىقچە مىغا بوزولور فقط بوتېھجىكلە وقت وقت خصوصىلە اىيالك بەهارىدە مىغا يايلىور ايسە بىنۇع مىصلح يىرخى طوتوب چايرە قوت ويرەجىكىنەن و بونكە برابر كۆستىكلەر بوجى قوردلەرنى خصوصىلە طوڭلان طرطىللەرىنىڭ بىرچوغىنى اهلاك ايدەجىكىنەن ضررى يېرىنە فائىدەسى كورىنور ايسەدە مىعالىرە يېقىن سائىر آكىن تىرالالرىنى دخى تىسلەتلىرى مىلھۇظ اولدىيەندىن هەحالدە تىلىلىرى اولادر بىخصوصىدە آز و سەعتلى مىعالىر اىچون ان و بىيوك و واسع اوئلاقلار اىچونە (دومبازىل) لە كۆستىك كىسى استعمال اوئلۇز .

بوکسکی (شکل ۲۲۹) ایکی طبان بوینه قابلی بر تخته
(شکل ۲۳۰ د) وارد رکه بریدن دیگر محله نقل اولنه جنی صره ده

بونک او زرنده قایدیریلوب
کوتیریلور وایکی کریشک
بری اوک طبانک (۴۴۳)
- ب - ال ت طرقدن ۴
پارمک یوکسکده موضوع
دیگری یریوزیله برابر واوک
طرفنه آلتنده بر جوقوری
حاویدر تسهیل عمل ایچون
اکریجه وضع اولسان ایکی

بچاغلک - ج - که هر بری (شکل ۲۲۹ - ۲۳۰) کوستنک سکیسی
اوچ کوشمی بر تخته به مر کوز ۸ - ۱۰ پارمک عربیض و ۴
خط قالین اولوب تخته لرک ایکی پارمک خارجنه چیقمشدر
اوکده کی ۳ پارمک یردن یوکسکد وارقه ده کی چاق یریوزیله
برابر در - د - حر فیله، مرصق چنکله بر چفت حیوان قوشیلوب
چکیلور .

بولت حرکت ایتد کده طوپراقدن براز یوکسک او لان اوک
کریشی کوستبک یوالرینه چار پهرق برنجی بچاق طوپرانی ۳ پارمک
قدر طراش ایدوب ایکنچی یرله برابر قطع ایلد وارقه طاقوزک
اوکنده بریکن طوپراق کسکینک کزدیکی یرلرده تصادف ایلدیکی
چوقور و دلیکلره دولکلوب طول دیرر بوکسکی بردفعه مرغانک

یوزنده کزدیرلکله کوستبک یوالرینی تخریب ایلر ایسه‌ده تپه‌لر
قى وياچنى اولور ایسه تکرار تکرار کزدیرلیلور قرنجه‌لر دخى
کوستبکدن از مضرت ويرمزلر انلرک یوالرى دخى بوكسى
ایله خراب ايديلور .

مردانه — كىرجل و توربلى طوبراقلرک يوزده‌كى طبقه‌لرى
طوكىن قالقوب مرعا چايرلىنىڭ كوكارى صارصيلور ياخود
اجيقدە قالور بونلرک اوكتى المق ايچسون اويانزىن اول ايلك
بهار او زرنده مردانه كزدیرلیلوب طوبراق او توردىلور و بو
طريق ايله فدانلر دخى يايلىلوب صيق برچاير تشکيل ايدم.
جىكىن اىكى صورتله فائده‌سى كورىلور .

خندقلرک محافظه‌سى — صولاق مرالىدە بولنان صولرك
سوزلىسيچون اچىلان خندقلر بعضاً او تلر ايله ياخود حيوان
اياغىله بوزولەجىندىن ازدى سنه‌ده بىردىلوب تعمير
وتسویه ايديلور .

چايرلىك تىمارى — چايرلىك اوئى هر سنه يچىلوب النى
بغىن طولايى طوبراقده اكسىلان مواد انباتىئەنك اعادەسى
لزومى يوقارىدە دفعاتله ذكر او نمىشدر ارباب زراعتك بعضىسى
طبيعى چايرلىر كوبىرە ويرمكە مخالفت ايدىلر و ديرلىك چايرلىر
كوبىرە صرف ايمك ايچسون دكل حيوانلرە او ت يتىشدىرىمكە
كوبىرە حصولەكتورمكىن عبارتىدر كوبىرسز يتشەميان چايرلىرى
بوزملىدر : واقعا برمىعىيە ويريلان كوبىرە يە مقابل او چايرلىك
على العاده او تىندىن بشقە ويريلان كوبىرە نك بىرچىق مثلى نسبتىدە

اوت النمن ايسه يهوده مصرف ايدلش اوله جفندن كيسه يه
ضرری در کاردر .

فقط چوقدنبو تجربه ايله بيلمشدركه قوه انباتيه نك
درجة غايىسنە وارمەش برچايره لزومى يوغىكن فضلە كوبره
ويىلدىكى حالدە حاصلات معتادە سندن بىشقە ويриلان كوبره نك
بر بىحق مىلى حصولە كتورە جك اوت ويرر .

كوبره حاصل ايدە جك سائز محصلۇ خصوصىلە دانە
سيچون آكىلان نباتاتك ويرە جكى كوبره طويراقدن الدينى
كوبره مقدارىندن از اوله جنى جهتىلە يالكز اومنىللو آكىنلەر
لزومىندن زيادە ويريلاھ جك كوبره صرف ضرردىن صايلور .
شو تفصيلاتىندن چايرلە كوبره اعطناسندە فوائىد كىثيرە
حاصل اولدىنى اكلاشىلۇر بونكلە برابر برچايره اوئىلە حاصل
ايتدىكى كوبره نك نصفندن زيادە كوبره اعطاسى ايجاب ايمز .
مع ما فيه بعض چايرلە كوبره وييرمىسىزىن مواد انباتىلەرىنى
محافظە ايدە بىلورلۇ بونلۇ وقت وقت صو التىدە قالوب ميللتان
ومواد انباتىلە يى حاوى صول ايله طبىعى ويامخصوصى صوارىلان
واتكلەر دە بولنوب ياغمور صولريلاھ اوست طرقىدە كى يېلرلەك
مواد انباتىلە سيلە كوبره لنان چايرلەردر .

على العموم كوبره يرنده استعمال اولنان بالجمله مواد
چايرلە دخى يرار ايسەدە بونلارى چايرلەك يوزينە بردوزى يە
متساوياً يايق لازمەر مع ما فيه بىكىر اينك فشقىسى وسائل
ايرى كوبره لەك تازە واسكىسى چايرلە الوير من چونكە فدا .
لنلى اورتوب صراردر اويانقىدىن اليقور واوتلە جيونلەك

استکراه ایده جکی بر طعم ویرر انک ایچون اینجه وصولی
کوبره‌لر ایدر بونلر سهولته یاییلوپ چار چابوق فدانلرک کوک
پورچکلرینه واصل اولور مارن قوم کول و چامورلی صوبر
نجاست قوریسی قوش ترسی کیرج العچی و بوستان طوپراقلری
صوک ویا ایلک بهارده قوللانلور اعلا کوبره‌لر دندر تخته و کومود
کوللری دخی یراریوصون و نباتات مضره‌یی تلف ایدوب او تلرک
تفیضنه یاردم ایدر صو ایله قاریشق انسان و حیوان سیدیکی دخی
ایلک بهارده استعمال اولنور ایسه بیوک فائدہ‌یی موجب
اولور .

اقار صو ایله صولانور چایرلر ایله صو اراسنده بیوک
بر حوض قازیلو بدہ ازار ازار اینجه اسکی فشقی و امثالی کوبره
قونور و چایرلرک صوی حوضدن گچوریلور ایسه اشبو کوبره‌لر
تدریج ایله چورییوب صو ایله برابر چایرہ اقار و هر طرفه
متساویاً یاییلو رکه بویولده چایر کوبره‌مله‌لک پل چوق فائدہ‌سی
کوریلور .

چایرک یری بایر ایسه کوبره اوست طرفه قونیلوپ
یاغمور صولریله دائم اشاغی طوغری اقیدیلور بویله چایرلر
صوک بهارده اینجه کوبره صاحیلور ایسه قیش یاغمور لریله
اقوب تلف اولور .

نباتات مضره‌نک اتلافی — مر عالرہ ایراث مضرت ایلیان
نباتات چایرلر ایچون دخی مضردر بوندن بشقه بعض چایر
انواعی وارد رکه حیوان دیشی طوہ حق قدر قصہ و یایغین

اوله چونکه اوراق طوغز بر طاقیده پك كوريه ايكن اعلام او لور ايشهده قوريسي سرت اوله جغدن حيوان ييizer .

یاپی هاو جدن بشقه نباتات مذکوره نك انواعی شوندلدر
بر جنس جوان بر جمی قنطريون اوپاتوار بیوك سکرلی پیراغی
داللى اسفنديليون بیوك پاپاديه برى هندیا فاريا اوتي
یاپی ها وچ (ديب) قره قفس کوچك سکرلی پيراغی
نباتات مذکوره نك مر عالرده او لدیني کبي اتلافى بک
کو جدر زيرا مايس اوائل ندىن بیجم وقتنه قدر چايىرە كيريله من
نباتات مذکوره ي تلف واخراج ايده جك الا مناسب زمان
دخي بو ارهد در شو مشكلاتي او لدېچه بى طرف ايچون کوكلىرى
يايليميان سنين نباتات نيسان او اخر نده وھ بىچم صوکنده
کوكلىرى يايلانلر ايله تقرىيماً برايىكى سنه مرعا كبي قوللانيلوب
او ائنا ده کوكلرندىن اخراج او لنور سنوي وياسنتين او لنلر بر
ايى سنه چىچكە كىزدىن بىچلور ايسيه كندو كندويه كليماً غايب
اولور .

چایرلری صولامقدن قایش قیران، اکرتی اوئى، بياض التون
جىچكى، قوقرت وسودلەن امثالى نباتات مضرە دخى محو
و تلف اولور :

حیوانات مضره‌نک اتلافی — کوستبکلرک مر عالره اوقدر
زیانی یوغیسه‌ده چایرلر ابچون پک مضردر چونکه یاپدفلری
تپه‌جکلر طرپانه مانم وبوصورته حاصلاتک تنزلنه بادی اولور

وصو خندقلرینى تخریب ایتکله ضرر ویر بونلر غایت دقتله
تخری اولنەرق اتلافه اعتا لازمەر .

قرنجهلر دخى ايراث مضرتە كۆستېكلەرن اشاغى قالمد .
يغىدن انلرگ يوالرى دخى تخریب اولنور .

مردانه -- ايلك بھار چايىلر اويانقسىزىن اوزرنده مردانه
كىزدىرىلىور ايسە چوق فائەسى كويلىور خصوصىلە طوڭدىن
قالقان طوبراق او توروب چايىر سىقلالاشور كۆستېك كىسكسى
استعمالى عقىينىدە دخى مردانه كىزدىروب چوقور دىلىكلىر
پادىلىور .

خندقلرگ حافظەسى -- طاشلرگ طوبىلەمىسى -- سوزمه
وصالىمە خندقلرینى هرسنە باقوب تعمير ايتک چايىرك يوزنده
برىكىن طاشلر طربانه مانع او له جىفدىن دقتله طوبلايىب دفع ايتک
لازمەر .

اوچىنجى فصل طبىي چايىلرگ ادارەسى

فصل مخصوصىدە بىان اوئىدىيى و جەملە طبىي چايىلر
ايچابىنە كورە يىرنە او تارتىلىور ياخود بىچىلوب حفظ ايلە
ايچاب اىتدىكە اخوردە حيوانلاره يدىرىلىور بوفىصلە شوايىك
صورتك يىرىنە كورە قىغىسىنى ترجىح اقتضا ايدەجىكىن بىت
اولنەقدەر .

يازى رطوبىلى اولان اقليمىلدە او تى قورتىق پك مشكل
ايىسىدە طبىي چايى استىحصالى دخى يازى رطوبىلى اقليمىلە

مخصوصدر ايديلان تجربه‌لره نظرآ حيوان او تارمك ايچون آكيلان وطبيعي يتشان چايرلرک ايلك سورن ۱۰ پارمك بويي ايكنجiden دها چابوق واينجيسى اوچنجيسىندن دها سريع والى نهايه ايلك فلزلىرى صوکره كيلردن چابوق او زانور بوسايى نظرآ چاير ۱۰ پارمك يوكسلوبده يچلدىكى حالدە بروقت معيندە يرنده براقيلانلردن دها زيادە كلور فقط او تلر ۳۰ پارمغه وار. مندن يچلور ايسه فائدهسى آز او له جفندن چايرلرده حيوان او تارمك يچمكىن دها او لادر بوندن بشقه يچمه دمت ايچه و نقليهسى حساب او لنور ايسه مصرف زياده او لور.

بونكله برابر قىشين مزروع اوت و كوكلر ايله قارشدير يلوب حيوانلره يديرلەك ايچون هر حالدە قورى اوت بولنديرمك لازمдер بىرده يازىن صواريلان چايرلرده دائماً حيوان او تارمك عنك او له من مع ما فيه ايلروده بحث ايدە جكمز اسابتىن طولايى چايرى يرنده او تارمك يچمك ياخود اخورده يشيل يديرمك ايجاب ايدر بىرده قورى اوت زيادە صرف او لان مالكىدە فيائقى يوكسک او له جفندن يرنده تكميل حيوانلره او تارمقدن ايسه چايرك برازىنى قوريدوب صانق فائده ليدر.

اوئى يچلىيان مرعالرك صورت ادارەسى — حيوان او تار. منهك اك مناسب زمانى. يكى يايپيلان مرعالرده زرع او لندىني سنهنك ايلرو يازنده حيوان او تاريله بيلور اما حيوانلىرى على. العموم ايلك بهار و چايرلرک اولدقچە او زاندىني زمان او تارمك لازمдер زира حيوانلر ابركىن چايره براقيلور ايسه او تلرک قوتىنه

وبتون سنه نك بمحصوله ضروري اولور بالعكس پك كيچ برا فقده
دخي برجوق تازه فدانلر قارتا لور حيوان ييز ووقتله او تارلمد.
يغندن طولايي ايكتجي سوركون كيچ قالور وبوجهمه سنه
محصولي آزالور .

انك ايجون همان بتون چايرلرده موجود اولان عادي
طرفيل (قرمزى يونجه) چيچكه كلديكى وقت ايلك بهار او تارينك
تام زمانيدر بوجهمه حيوانلر متسلسل ياغمورلرك ابتداي
نزولنه ياخود قيش دومانلر ينك ظهوريته قدر چايرلرده او تارييلور
قيشى خفيف و معتدل يرلرده حيوانلر قيشين دخى چايرلرده
برا قيله بيلور هر ايكي صورتده ايلك بهار اوائلنده يكى سوكونلر
اويانغه باشدلينى زمان يعنى عادي طرفيل چيچكه كلزدن اوچ
هفتة قدر چايرلردى ييكلنديروب صوكره اولكى كېيىنه حيوانلر
صاليويريلور .

حيوانلر ايلك بهار چايره صاليويرلديكى زماندن قيشك
حلولنه قدر متاهادياً چايرده طوتليموب هرنوب اراسنده چايرلر
— ٢٥ پارمك او زاغق ايجون حيوانلر نوبت نوبت او تارملق
لازمدر عكسي حالنده او تلر چابوق صرف اولنوب قوه انباتيه.
دن قالور بerde حيوانلر او تلرك اك اعلاقلاريني او تلايموب انلى
كليا صرف ايله يالكى كيفيتلىرى ايكتجي درجهده اولنلى
براقور .

او تلرك — ١٠ — ٢٥ پارمك قدر ييومك براقلمسى رعى
ييديلان حيوانلرك جنسنه كورهدىر مثلا صوات وبسى حيوانلر ينك

سود اینکلندن دها يوکسک اوت لازم او لاینی کبی سود اینکلرینه هنوز ضعیف حیوانلردن وانلره ات بیکیر قسمدن دن
وبونلره دخی طواردن دها يوکسک اوت اقتضا ایدر .

نوبت رعی دخی اقیمه و طوپراغلک زنکینلکنه و موسمه کوره تخلف ایلر ٤٠ - ٤١ درجه عرضده یعنی استانبول و جوار ولایاتده برنجی نوبت روز حضر ایله مایس ابتداسدن باشلار ایکنجی ١٠ خزیرانده اوچنجی ١٢ توزده دردنجی ١٥ اگستوس وبشنجی نوبته ٢٤ ایلواله باشلانور دها صیحاق و صوغوق محللرده بونوبتلر ٨ - ١٠ کون ایلرو کیرو حلول ایدر بر چايرده حیوانلر یازین بش دفعه او تاریله بیلور فقط حیوانلر ایز بر اقه حق درجه ده یاش اولان چايرلره حیوان بر اقلمز زیرا ایزلری چايري یوردقدن بشقه او تک کیفیتی دخی بوزار بر طاق فنا نباتاتک ظهورینه سبیب ویر .

هر نوع چايرلرده او تاریله حق حیوانلرک جنس و مقداری — مرغانک زنکینلکی رعی اولنه حق حیوانلرک بوی حجم عدد و طبیعتیله تعین ایدر اک زنکین چايرلرده بسی اوکوز و اینکلری واورته چايرلرده سود اینکلریله طای و بوزاغیلری عادی چايرلرده بیکیر قاطر و قیون کبی حیوانلری او تاررلر واک ادناسینیده طوکر و قاز کبی حیوانلره ترك ایدرلر .

برده بر چايري بر جنس حیوانه تحصیص ایتمالیدر چونکه بر جنس حیوانک او تلامدیفی او تی دیکری او تلار آکر یالکز بر جنس حیوان بر اقلیور ایسه آنلرک او تلامدیفی او ت بتون

چايرى طولديرر حالبوکه نوبت ايله برجوق جنس حيوانلر
براقيلور ايسه برجنسك ييدىكى اوئى ديكرى او تلامفله چايرك
موازى ماحفظه اوئىش اولور .

بونكله برابر مرعايه دفعه مختلف الجنس حيوان صاليويرلىوب
نوبت ايله او تاريلور اولا مانده او كوز واينك كېي حيوانلر
صاليويرلىوركه بونلر هر بويده بولنان او تلرى يرلر بعده چاير
اصلا ياش اولماق شرطيلا آتلدن قىصه او تلرى ييان بىكىر
نهايىت اڭ قىصه اوت او تليان قيون كېي براقيلور قيون و كچى
اكزىيا هنوز لا يقىلە كوكلۇب طوراگى طوقىيان كوكلۇماش
او تلرى كوكىلە برابر قوپارە جقلرى جهته يىكى يتشان مر عالرە
قيون صاليويرلما مىلىدر .

بر مرعايه صاليويرلە جىك حيوانلرك عددى طوراڭك
درجه انباتىيە سىلە حيوانلرك جنس و بويلىرىنە كورە تىمىن او لىنور
بعض مر عالرده برجىب ير ياز ايمىنده آنجق اىكى اوافق قيون
بسلىيە بىلدىكى حالدە بعض يرلرده ينە او قدر چاير مارتىن
خزىران نهائىته و تۈزۈن تىرىن ئانى يە قدر اىكى دفعىدە دردر
بيوك صىغىر بىلىوب سىمىدر بورادە مثال ايراد ايدىم .

بر سورىدىن بيوك اورتە واوفق حيوانلردىن اون باش
اتخاب او نەرق صباھلىن مرعايه صاليويرلىزدىن طارتىلوب
اىكى بويى بىللو برجايردە ١٠ كون او تارىلدىدىن صو كە تكرار
طارتىلور اكى آغىرلقلرى اكسلەدىسە مرعا كافى ارىتىش ايسه
اعلا صاييلور بعده قلان و صرف اولنان او تلر موازىنە او لىندىقدە

حیوانلرک عددی آرتیلوب آرتیلیه جنی اولوقت اکلاشیلور .
هرحالده برمصایه لزومدن از ویاچوق حیوان برافق
دختی مضردر حیوان از ایسه بیهوده اوئی چیکنر و تامامیله
او تلایه مدیندن کیبو قلانلر سرتلور چوق اولور ایسه حیوان
یالکز اوئی دکل کوکنه قدر چایری یدکدن بشقە کوکلرینی
دختی چکوب چیقارر او الحالدە مرعا او لقدر خراب اولورکە
برکوننک ضرری برقاج سنه ظرفندە تضمین اولنە من .

اصول رعى — حیوانلر ایکی اصول ایله او تاریلور برى
چایرە باشى بوش صالیویرمك دیکرى فازقلره باغلام مقدار .
پاك اسکى وقدنبرو حیوانلری چایرلرە باشى بوش صالیویر .
مك عادت ایسەدە يوقارىدە ذکر او لىدىنى وجهەلە بوعادتك
اويفونسلقلرینى دفع ایچون واسع مرعالىى اطرافى چىت
اورولى مناسب بىر چوق قطعەلرە تقسيم ايدرك حیوانلری
بوقىتلار ایچنە صالیویر مىلىدر شو حالدە حیوانلر يالکز اوتك
ایوسنى سچمیوب جملەسى او تلایه رق حدودلىنى ايلرو كېمىزلىر .
بوقطعەلرک و سعىتىدە طوبراغڭ زىنكىنلىكىلە او تلرک آزچوق
سرعت ایله بىومسنه واوتارىلان حیوانلرک عددىنە كورە
اولور هر قطعەنک اوئى نهایت ٨ - ١٠ كون قدر حیوانلرە
كافى اولىسى لازىدر بىقطعەدە بويولدە برقاج دفعە او تارىلان
حیوانلر دائماً كورپە وتازە اوت بولورلرکە ھم ھضى سېيل
و ھمە دها بىلە سیدىر كوجىڭ قطعەلر ایچون بىچوق چىت
اعمالنە احتياج كورىنە جىكىنن قطعەلری حیوانلرە كورە او لىدۇچە

و سعتليجه ياميلدر زيرا ۴ جریب یعنی ۱۶ دونم یره ۸۰۰ آرشون چيت الورديکي حالده بونك درته بري نسبته اولان ۴ دونم یره ۴۰۰ آرشون چيت کفایت ايدر.

يونجنه فصلنده ذکر او لندیني وجهه بويولده حيوان او تار. مق بالکر اکن چايرلرینه و طبیعی من عالری محدود واز اولان کوی و کوچک چفتلکله خصوصدر هر حيوان بو طریق ايله حصه سنی او تلايوب ايو بسلنديکي حالده فضله او ت تلف اینتر و او تلر متساویاً قوباريلوب کوبره لری اطرافه طاغلیمه جفدن هر اخشم کوزلجه ياسیلور ياخود اقتضاسه کوره قالديريلوب یغینه کوتريبور و بر چوق چيت یا پق مصارفden قورتلنور اما حيواني آز و خدائي من عالری چوق و واسع اولان کوی و بیوک چفتلکلرده خصوصیله مشهور يایلاقله بوكلفلتره احتیاج يوقدر.

اخورلرده يشيل او ت استعمالی — بواسوں چايری یچوب اخورلده حيوانلرده يشيل يديرمکدن عبارتدر چايرلرک بويولده اداره سنه بر چوق او ت استحصلال اولنور زيرا حيوانلرک ايقلريله باصيلوب تلف اولان او ت فزانلقدن بشقه ياز موسمنده چايرلر حيواندن خالي قاله جفدن صوارلديفي حمالده معين بر قطعه نک او تيه بويولده بر بحق مثلی حيوان بسلنه. جکن کېي کوبره لری دخى ضایع او ليوب اخورلده قالور معلومدر که آچيقده لا يقیله یغین يالمیمه رق يایغین قلان کوبره ده اخورلده كيلر قدر مواد انباتيه او له من.

يشيل اوتك اخورده استعمالی قورىقىدىن دها كارلىدر زира
بالاده ذكر اوئنان فوائىدىن بشقه اوتى قورىقىدە غائب ايدىلان
وقت ومصرف قزانيلور شوقدركە اوتك بويولده استعمالى
غايت واسع اخورلر اشاسىنە متوقف اولوب يومىه چايرەن
اخورلره برقاج دفعە نقلى لازم اوئىدىنى كې حيوانلره برسياقدە
يعنى نه پك تازە ونه پك قورى اوت ويرملە براز مشكىلدر
فقط اخورلر چايرلره يقين اولور وچايرلر صولانوب حيوانلره
خدمت ايدين خدمتكارلر چايرى يىجمكە دىخى مشغۇل بولنور
ايىه شومشكلاط بىرطرف اولور .

بواصول قبول واتخاذ اوئىدىنى حالدە اوتى غايت ايركەن
يعنى دامئا تازە و كورپە اولق ايجون ٢٠ - ٣٠ پارمك يوكسلد
يىكى زمان يىجوب حيوانلره يدىرىلولو .

طىبىي چايرلر كە مختلف ادارەسى - بواصول چايرى حيوانلره
برسنه يىشىل يدىروب سنه آتىيەدە ياخود على العاده ٤ - ٥ سنه دە
بر قورىقىدىن عبارتدر بونك فائندەسى حيوانلر صورت متهايدىدە
چايرلرده رعى اوئىدىنى زمان اوافق اوتلر چوغالوب معين
بر بويىدە چىچكە كله جىك اولان اىنجە ساز و امثالى چايرلر تلف
اولور فقط اراسىرە يىنى برسنه قورىقىلە حيوان اوتارىقىدىن
صرف نظر اوئنور ايىه اشبو بىونك چايرلر كەر كەنخىم دوكمكە
و كەركە كوكلىنى مخافظە ايلەتكىز ايدىرك چايرلر اجناس متنوعەسنى
موازنىتىدە طوتمىسىدە .

قيصە بىدنلى اوتلر ايلە بويلى چايرلر كە موازنىتى ٤ - ٥

سنده بريچمه ايله حاصل اولور بچلديكى سنە طوپراغە براز
كوبره ويرمڭ اقضا ايدر بونوبت اصولى على العاده بچلان
چايىلرە دخى فائەد ايدر چونكماوتك كيفيت ومقدارىنى آرتaran
قيصه بدنلى فدانلى تلفدن وقايه ايل دانما بچلان چايىلرده
دخى ٤ - ٥ سنده برحيوان اوتابىلور ايسە بو اويفونسلق
برطرف اولور .

مقدار حاصلات — خدابى مرعالرك مخصوصى قدر مختلف
المقدار بشقه برمخصوصى يوقدر اقليم وطوپراغڭ طبیعت و درجه
رطوبتىك كوبره و اوتلرگ مرکباتنىك اوتك مقدارينه بىوك
دخلى واردە شويله كە بعض چايىلرده هرجىيده سنوى ٢٥٠
قيه اوت الندىنى حالدە بعض محللرده ١٥ - ١٨ بىك قىه قدر
اوتن حاصل اولور ايتالياده قىشىن ١٢ درجه حرارتلى صوايله
صوارىلوب زىادە كوبرهلنان مرعالرك جرىيىندن ١٩٠٠٠ قىه
اوتن نور اوترە حساب ايله ٦٠٠٠ واڭ آزى ١٥٠٠ قىھىيە اينز
انك ايمچون ١٥٠٠ قىھىدىن اشاغى حاصلات ويرن چايىلرى
بچمكىن ايسە حيوانلره اوتابىتىق دها اولادر .

چايىلرڭ دوام مدتى — چايىلر دقت ايله باقللوب نباتات
مضرهدىن تطهير وصورت كايفىدە كوبرهلنور ايسە الى نهايه
ياشار مدت دواملىرى تعين اولنە من بونلر اسكيىدكە طوپراغك
يوزى رفته رقە منبتلىشور واسباب تخرىييە يە زىادە طيانور
بناءً عليه صناعى چايىلرده اوتدىنى كېي طبىعى چايىلرى دخى
سوکوب يكىدىن تشىكىلە احتياج اولز ايسەدە چايى طوپراغى

منبت بروطپراق اولدیغندن ارا صره سوکلوب سنوی نباتات مناسبه آکیلور ایسه بیوک فائده‌سی کوریلور وايلروده یته چایره تحويل اولنور .

بو مسئله پك اهميتي بر مسئله در بوباده مرعا و چايزلرك حال و موقعيته دقت لازم در بعض طوراقلر منحصر آمرعا يه بر اقلديني وبعضيلري دخى بر ويا بر قاج كوى يينده مشترك اولدیني جهته بونلر اصلا سوكلز مشترك اوليان و بر صاحبک مالي اولان بعض مرعالرك طوراقلرنده دخى سنوی محصول يتشه‌مدکدن بشقه بونلردن حاصل او له جق فائده مرعالرك فائده‌سنن تقابل ايده من مع ما فيه خدائي مرعا اتخاذينه يراميان يا اوقي آز اولان ياخود طبیعی مرعا تشکیلیچون نوبت زرعه انتظاره متحمل سرمایه بوليان يرلر بوزولور ایسه‌ده بونك يرينه صناعی اکه چايزلرك تکثيری لازمکلور بوجالده ارا صره مرعالرى سوکوب اوتك التنده بريکن مواد انباتيي طوپلا. يوب کوبره يرنده استعمال ايتمك پك فائده‌لیدر زира بوكبره‌دن استحصلان اولنان فائده بر سنه‌لک چاي حاصلاتندن پك چوغه وار .

طبیعی چايزلرى سوکمك زمانی عاميله تعين اوئمه من ذكر اولنان کوبره‌نک طوراقده تراکىي مدقى دامئا مساوى دكىدر بو تراكمك سرعت ويا تأخيرى طوراغلک طبیعی منبتلىكى ووير. يلان کوبره‌نک مقداريله چايلى تشکيل ايدن نباتاتك جنس و انواعنه تابعدر شوحاله نظراً بومنت طوراقي چايزلرى تشکيلدن

هان اوں ایکى سنه ظرفنده انجق بريکوب ميداھ كلور .
مرعالر دخى آچە فصلنده تعريف اولنان اصول اوزىزه
سوكلور وبونلرك اوزرىئە بقلويه فصيلەسندن صوڭره آكىلان
نباتات زرع اولنور چايرلىرى يچوب قورۇق حفته اولان
تفصيلات آكىن حصادي گتابنده مذكور اوبلغله بوخصوص
ايچون اورايە مراجعت لازمكلور .

دردنجى فصل صولامە

طوبراقده رطوبتك كىرىق نشۇ وناسىنە نە قدر
مضر ايسە قورىلىنى دخى اوسبىتىدە ضررلىدر بونكە برابر معلو .
مدركە طوبراقده قطعاً رطوبت بولۇنۇز ايسە نباتات دخى يىشەمنى
زيرا كرك تەنك فلۇننسە وكرك كوبىرنك ارىيسيلە مواد
غدائىئەنك نباتات كوكلىرىنە وصولنە باشىلېجە سبب رطوبىتدر .
يازىن فدانلرك رطوبتى قطعات اخضر يەلرى يعنى يشىل
پيراق وفلزلىرى واسطەسىلە تىخىر ايىدوب ضايىع ايلدىكى صوپى
كوكلىلە طوبراقدىن اخذ وبلغ ايمكە محتاج اولدىيىنەن واول
وقت آكتىيا طوبراقده رطوبت پىك آز اولدىيىنەن يوقارىيە ذكر
اولنان مضرت دها زىادە حس اولنور .

ياز قوراقلرنە طوبراقلىرى ضايىع اولان رطوبتى اعادە
ايىمك انجق تىلالرى صوارمۇق ايلە حاصل اولىور كرچە آكىنلر
ياغمور موسمى كېرى كېمىز بشاقلىنىڭ آكمال ايىدوب خزىران ايجىندە

و بعض محله دها اول صرار مغه باشد یغىدن قوراق شدید او ملدقه او قدر صويه محتاج دکل ايشه ده چايرلى كې خىلى مدت يشيل طوران وكتله تخر ايدين نباتات آز قوراقلرده بىله زياده صويه محتاجدر همسه خىلى زماندىنبو صواريلان چايرلار طييعت رديملرينى تعديل و تبديل ايلىكلرى كورالىشدر زира اك براق صولرك بىله ترك ايلديكى ميل غايت اينجە ورقيق برطاقم مواد ترابيه بى حاوي اولىيغىدن طوراغلڭ كيفيت وطبيعتى فوق العاده اصلاح ايدر .

آزدن چوغە استدلال طريقيله ايوجه اكلاتق ايچون چاي وايرمقلر ايله هرسنه دكىلرە دوكلوب غائب اولان زراعته اك مفيد مواد ترابيه نك مقدار بىنچى بوراجىدە ذكر ايدرز .

چىنده واقع (هوانغو) ايرمنى ساعتىدە ٦٨٦ ومصرده مشهور نيل مبارك ٥,٠٦٨ جنوبى امير يقاده مسيسيپى نهرى ٢,٧٤٢ وطنونه ايرماقى ايسه ٦٠ ميليون انبار طوراق دكزه دوكىلر سيل كېي طاشوب آقدىنۇ و قتلر بومقدار قرق قات زيايىه آرتار .

ياغمور وقارايله طاغ واووالدن سوزيلوب چاي وايرمقلره قاريشان و دره لرگ كنار و آغزىلرندە وبعضاً صو باسان اووا و ترلاالرده چو كوب قلان ميل غايت منبت بر طوراق اولوب هرسنه دره لردن چىقاريلوب استفاده او لمقدەدر چو كىلك دنيلان شوميل چاير صولاندىنۇ زمان متساوياً يوزنده بىر يكىرك اوتلرگ مقدار بىنچى تكثير ايدر .

ایدیلان تجربه‌لره باقینجه ۲۰,۰۰۰ انبار صودن چوکن
میل براو کوزک بر سنه لک کوبره سیله برابردر مثلا براو کوزک بر
سنه ظرفنده ویره جکی کوبره قدر بر کوبره ایله کوبره لنه جک چاير
۲۰,۰۰۰ انبار صو ایله صواریلور ایسه صویک براقه جنی میل
اولقدار کوبره نک یرینی طوتار چايرلری صوارمق هرجهته
فائدہلی اولوب فقط صویک جنس و مقداری و طوپراغلک
طیعت واحوال خصوصیه‌سی او زرینه درجه تأثیر و اختلافی
بیلمک لازمدر اورمان و قوری یوصونی طوپراقلردن چیقان
یولی قیصه قیناق صولر نباتاته مضر بعض حوماضی حاوی
اولدیندن فائدہ‌سی پک آز و بعضاً ضررلیدر بولیه صولر اکڑیا
غایت صوغوق اوله جفندن چايرلک بیویوب چوغالمسنی تأخیر
ایدر فقط کونشه قارشو برمدت حوض ایچنده قالور یاخود
سائر مواد علاوه ایله اصلاح اولنور ایسه ایشه یرار بوده پک
کوج مشکلدر حمض حدیدی حاوی صولر نباتاتک او زرنده
بر یکوب مساماتی پایه رق اضرار ایدرکه تیمور پا صندن بشقه
برشی دکلدر .

على العلوم جريان شد زیاده مدت هوانک تأثیرات آتنده
قلان یعنی اوستی آچیق اوله رق او زاق یرلردن طولانوب کلان
صورل و منبت طوپراقلردن مرور ایدن و كذلك زیاده مولد
الموضعه حامض خمی نشادر موادالیه املاح معدنیه باخصوص
ازوتیت و فوسفوریت و بوتاسي حاوی اولان صورل چایرلری
صوارمق ایجون اڭ اعلا صورل در صوانلى واينجه چاقیلى و گیلە

طوبراقلدن مرور ايدن صولر كيرجلى طوبراقلرى و كيرجلى
طوبراقدن جريان ايدن صولر دخى صوانلى و كيللى طوبراقلرى
هم صولر و همده اصلاح ايل .

بونكە برابر صولرك خواص و كيفيتى ايجنده يتشان
فدانلردن دخى اكلامق مكىدر شويله كه على العموم ايجنده
و كنارنده قامش لاباده نانه و اسپارته فدانلى و قيمتلى چاير
اوتلرى يتشان صولر اي او لووب بالعکس المانيا صبارناسى دنيلان
برنوع صبارنا ويوصون يتشديرن صولر آغيردر .

قيناق و آجي قيو صولرينك چايرلره مضر اولسى بويله
صولر هم صوغوق و همده زياده يانماش كيرج مادهلىلە محلول
اولدىنى يعنى ايجنده خميست كيرج بولندىيەدر فقط بويله صولر
آچىقدن جريان ايدر ايسه شوكيرج مادهسى هوا كوردىكى كې
طوكوب دىبە چوكەجىكندن بالطبع صوتك كيفيتى وطعمى اي
اولور مثلا قيناق صولر بيكارلرندن جيقدىقدن صوكره بر مدت
جريان ايدەجى مسافه ايجنده وقيو صولرى طولاب ايله يوزه
چيقاريلوب آقىلدىنى زمان آراسنده هوا ايله تاس ايدرك
ايولشور ياخود حوضلە طولدىريله رق اصلاح ايديلور .

عموم طادلى قيو صولرى وخصوصىلە طوبراغڭىڭى قى
معدى طقهلىرى آراسنده بولنان قومسال طوبراقلردا برىكوب
قلان صولرك زمينىدىن بورغو ويا سائر آلات ايله دليلك آچيلور
ايسه صولرى يوقارى فيشقروب دائماً اقار بويله قيولرك صو .
لرينك حرارتى دائماً مساوى درجه ده اولدىيغىندن چايرلره پك
زياده فائده لىدر .

كذلك بالحق طوراقلدن سوزيلان صولار دخى زيايده آزوتى حاوي اولديغىندن چايرلىرى فوق العاده مخصوصدار ايدر. چايرلىرى يالكرا اقليمى صيحاقدىرلرده صولامق ايجاب ايدر چونكى حرارت وضيانك كثرت وشدتى نباتاتك يشيل قطمهلىنىڭ زيايده تجربى موجب اولوب بوجهته طوراقدە رطوبت زائىل اوله جىندىن اوپىله مملكتىلرده لدى الحاجه چايرلىرى صولامق اقتضا ايدر فقط اقاليم شاهىيەدە ايسە ضيا وحرارت چوق اوپىلوب طوراقدا داڭما رطوبتلى قاڭلە جىندىن اوپىلردا بولنان چايرلىرى صولامق فائىدە يرىنە بالآخرە مضرت ويرر. اقاليم جنوبىيەدە دخى بعض الجاق طبان يرلر واردىرگە داڭما رطوبتى اكسىك اوپىلدىغىندن صولامق اقتضا ايتز.

صودن اڭ زيايده فائىدە كورن قومسال و كىرجلى طوراقلدردر كىليلى قى طوراقلرک او قدر صويه احتياجي اولىز چونكى بوطوراقلره حرارت سريعاً تأثير اتىمىدىكىندىن رطوبتى داڭما محافظه ايدر بوندىن طولايى طوراقد بعضاً فوق العاده صوغوق اولوب چايرلىرى بىومكىدىن آليكور بويلا طوراقلر قوراقلرک شدتىندن ناشى صويه احتياجي اولسە بىلە چوق دوام ايتىلوب هر ايکى صولامە آراسنى خىلى او زانتق لازمكلور.

موسم سقى — چايرلىرى صولامقىن مقصد ضيا وحرارتىك تأثير شىدىندىن طولايى طوراقدن ضايع اولان رطوبتى اعاده ايلە حرارتىك درجه سنى اكسىلىتمك يعني طورااغى سرين طوقىدىن عبارت اولدىغىندن صولامە عملياتى حرارتلى موسىملرده

یعنی یاز ایچنده اجرا ایدرلر فقط صولرك چوکالکی مطلوب ایسه اولوقت صوک بھاردن تا ایلک بھاره قدر بر زمان ایچنده صوارمق ایحاب ایدر زیرا اولزمان صولر کثیر و غایت بولانق اولدیغندن چایرلره پك چوق منبت مواد ترابیه ترك ایدرلر .
شوراسنه دقت اوئنلیدیر که یازین چایرلر هنوز کوچك ایکن اوزرنده حیوان اوتلادلماق شرطیله بولانق صو ایله صولامق قابل اولوب یوخسە بویلاندینى وقت ویریله جك صو غایت براق اوئلیدیر آکر صولر بولانق ایسه صولاندقدن صوکرە چایرلر بیویوب اوزرنده بولسان چوکالک غائب اولدىچە بیچلماملى واوزرنده حیوان کزدىرلما ملیدر .

برده یازین کون قىزمقسزىن سرین و قىلارده یعنی صباح ياخود اخشاملين صولامق لازمдер زیرا کون قىزدىنى وقت حرارت شدید اولدیغندن بردن بره صوغوق صويك جريانى چایرلرک دفعە حرارتى تبديل ايله اضرار ايلر .

صويك مقدارينه بكتىجە بر حد و درجهه اوئلیوب اقليمك ياش و قورىلگە و طوبراغك خفيقلەنە كورە تعين اولنور بعضىلرک قولنجە صىجاق يىللر اىچون هر دونغە يومىه ۹ انبار و صوغوق يىللرده ایسه بونك يارىسى كفایت ايدر .

بزه قالور ایسه ادرنه سلانىك مناستر قوصوه طرفلىرنده دونغە ۱۵ استانبول بروسە قسطمونى طربزون ولايتلرنده ۲۰ - ۲۲ آيدىن آطنه قونىيە سیواس جانبىنده ۲۵ - ۲۸ ودها صىجاق يىللرده دها زىادە انبار صو ويرمك لازمдер .

چایرلره صالحه اولهرق آقیدیله جق دره قنال واکرک صولرى ساعتىدە ۱۰۰ لىتە قدر جريان ايدر ايسە هردوغۇه سوغوق يىرلر اىچون ۳ بىچق وصىجاق يىرلر اىچون همان ۴ ساعت صو سالق اوپىر .

بردره وچايك دقىقىدە نە قدر صو ويردىكىنى اكلا مق قولايىر شويلىكە او لا آرشون حسابىلە بىرچوقور يايلىوب درەنك صوپى اىچنە صالىپىريلور وچوقور طولنجە قدر كېن وقت حساب ايدىلور چوقور ۲۵ انبار قدر بىوك او لوپىدە ۵ دقيقە ظرفىدە طولار ايسە درەدن دقىقىدە ۵ انبار صو آقىدىنى اكلاشىلور .

صولامەنك انواعى — چايىلر باشلىجە اوچ اصول ايلە صولانور بىرنجى صالحە اىكىنجى غرق اوچنجى صىزىمە يعنى خىدقىلدە دائماً صو طوقق اصوللىرىدر .

صالحه صولىر اىچە بىرطبىقىدەن عبارت اولهرق چايىك يوزىنىه يايلىور وطوبىراغى يىرندن اويناتىمىرق جىفىجە طالغانلىور ايلە بهار صىجاق وقوراق كىدر ايسە بىر قاج دفعە ويرىلان صالحه صوپىك چوق فائىدەسى كورىلىور بىرنجى دفعە ويرىلان صوپى طوبىراق ۱۰ - ۱۲ كون ظرفىدە چىكدىكى كېي اىكىنجى دفعە بىرداها صالحە يالكىز اوچ بىدە اوچنجى دفعەسى بىر اىكى كون دواام ايلە اقتضا ايدر ايسە درىنچى دفعە اولهرق بىرداها صالحە .

چايىلر هر دفعە يېچىلدىكە هوا قوراق وصىجاق ايسە

ایکیشـر کون دوام ایمـک اوـزـرـه بـرـکـره صـوارـلـقـ لـازـمـدـرـ
صالـمـه صـولـرـ بـرـطـرـفـدـنـ چـایـرـلـرـ کـیـرـوبـ دـیـکـرـ طـرـفـدـنـ جـرـیـانـ
ایـدـهـ جـکـیـ جـهـتـهـ پـکـ اوـقـدـرـ مـیـلـ تـرـکـ اـیدـهـ مـیـهـ جـکـنـدـنـ وـحـالـبـوـکـهـ
صـوـارـیـلـانـ چـایـرـلـرـ فـدـانـلـرـ چـوـغـالـوـبـ بـوـنـلـرـ بـسـلـمـکـهـ شـایـدـکـهـ
طـوـپـرـاـغـلـ قـوـتـیـ کـفـایـتـ اـیـمـیـهـ جـکـنـدـنـ اـیـجـابـهـ وـچـایـرـلـرـ صـورـتـ
نشـوـ وـغـاسـنـهـ کـوـرـهـ بـوـیـلـهـ یـرـلـرـدـهـ قـیـشـ اـیـچـنـدـهـ چـایـرـلـرـ بـرـمـقـدـارـ
کـوـبـرـهـ وـیـرـمـکـ اـیـوـدـرـ یـوـخـسـهـ طـوـپـرـاـقـ ضـعـیـفـلـشـوـرـ فـقـطـ صـوـارـ.
یـلـانـ درـهـ وـچـایـ صـوـلـرـیـ کـوـیـ وـشـهـرـلـرـ اـیـچـنـدـنـ کـیـوـرـ اـیـسـهـ
بوـیـلـهـ صـوـلـرـدـهـ زـیـادـهـ موـادـ عـضـوـیـهـ بـوـلـهـ جـفـنـدـنـ کـوـبـرـهـ وـیـرـمـکـهـ
حـاجـتـ بـرـاقـنـ .

طـوـپـرـاـغـیـ صـوـیـهـ غـرـقـ اـیـمـکـ آـزـ چـوـقـ درـینـ بـرـطـبـقـهـ صـوـ
ایـلـهـ چـایـرـلـرـ سـتـ اـیـمـکـدـنـ عـبـارـتـدـرـ فـقـطـ بـوـبـاـبـدـهـ دـقـتـ اـوـلـهـ جـقـ
شـیـ زـمـیـنـ چـوـقـوـرـلـ اـوـلـیـوـبـ غـایـتـ دـوـزـ وـمـسـتـوـیـ اـوـلـسـیـ
وـصـوـلـرـ خـارـجـهـ صـیـزـمـاـمـقـ اـیـچـوـنـ اـطـرـافـدـهـ لـزـومـیـ قـدـرـ یـوـکـسـکـ
سـدـلـرـ بـوـلـنـسـیدـرـ .

طـوـپـرـاـغـیـ اـصـلـاـحـ اـوـلـهـ جـقـ چـایـرـلـرـ اـیـچـوـنـ بـوـاصـوـلـ پـکـ
مـنـفـعـلـیـ اـوـلـدـیـغـنـدـنـ صـوـلـرـلـ بـوـلـانـقـ وـقـنـیـ کـوـزـتـلـیـ یـعنـیـ اـیـلـکـ بـهـارـلـرـیـ
اـجـراـ اـیـمـلـیـدـرـ زـیـرـاـ اـوـلـوـقـتـ صـوـلـرـدـهـ زـیـادـهـ موـادـ عـضـوـیـهـ وـتـرـابـیـهـ
بـوـلـنـوـرـ شـوـقـدـرـکـهـ چـایـرـ بـوـیـ المـامـشـ غـایـتـ قـیـصـهـ اـیـسـهـ بـوـیـلـدـهـ
وـیـرـیـلـانـ صـوـیـکـ فـائـدـهـسـیـ اـوـلـوـرـ آـکـرـ یـوـکـسـکـ وـبـوـیـلـیـ اـیـسـهـ
چـایـرـ ضـرـرـ کـوـرـرـ .

بـوـوـجـهـلـهـ صـوـیـهـ غـرـقـ اـیـدـیـلـانـ چـایـرـلـرـ صـوـلـرـیـ بـرـاـقـلـانـغـهـ

ویوزنده کوف کبی بیاض ماده‌لر کورنگه باشد بنه آنده اطرا.
فنده بولنان سدلرک قباقلری آچیلوب صولر طیشاری آقیدیلور
بویله صولرک چوکدلكی هر طوبراغی و خصوصیله قوری قوم
یاخود ساده چاقیلقدن عبارت اولان یرلری غایت منبت
و محصولدار ایدر .

صیزمه طریقه کلنجه بویولدہ استعمال اوشه جق صولر
مخصوصاً حفر اولنان خدقىلدە بریکوب يانلىندن صیزه رق
طوبراغه تأثیر ایدر بو وجهمه صولامه صیحاق یرلره باخصوص
خفیف و کوشک طوبراقله مخصوصدر فقط چوق صو ایستر
زیرا مذکور خدقىلر بر قاج هفتھ متادیا زمیندن لااقل ١٦
پارمق قدر صو ایله طولو طوره جفندن صیزمق و بخاره قلب
اولمق ایله زیاده صو ضایع ایدر و بویولدہ صواریلان چايرلر
زیاده جه کوبره ایستر .

اون ایکنخجی کتاب اصول حصاد بیاننده در

محاربەلرده يالكز غلبە كاف اوپلیوب مظفريتىدن استفادە
لازم اولدىنى كې زرع اولسان تىخىدىن فائىدە كورمك يالكز
ايوا چفت سورمك وايوجه زرع ايتمك ايلە اوپلیوب مھصولك
كماله رسيدە اولدىنى وقى بىلەرك اصولىلە يىچوب الدە ايتمك
متوقىدر زىرا ائنساي حصادىدەڭ كوجىڭ دقتىزلىك بىوڭ
ضررى موجب اولور بناءً عليه بوكتابى بىر ملاحظە وايىكى فصلە
تقىسىم ايدىرك فصلەك بىرىنى آكينلىك اصول حصادىسە و دىكىرىنى
چايرلىرى يىچوب قورىقەنك طریقەنە تخصىص ايدىك .

ملاحظات عموميە

اتالىرمتىك (اخشامىكى ايشىكى صباحە براڭە) سوزىنى خاطىردىن
چىقارمىهرق، اوراق و قىنده بوكۇن كورىلە جىڭ ايشى هىچ بىر وقت
يارىنە براقامق الزمىدر آكينلىرى يىچوب دمت و يىيغىن ايتمك
وصوڭكە خرمانە نقل ايلەك اىچون لزومى اولان يىناشىمە خدمتكار
واوراقچىلەر و قىتىلە بولنوب تىسين اولىنى و انبار سەمانلىق و اوتخانە.
لرک تعمىرە محتاج اولنلىرىنىڭ تعمىر ايدىلمىي و ياغىموردىن ماحفظه

ایچون چاتیلری یوقلانوب ایجاپنے کوره کیره میدلرینک اقطارلىسى
وصیچان کېيى مضر حیوان دیكىرى وار ايسە کوزلجه قادلىسى
لازىمدر .

ایكى ايشى بر خدمتكاره کوردىروب مصرف اسېركىك کېيى
احوال بوخصوصىدە تصرىقىن صايلىمىز زىرا اوراقجى خدمتكار
آزلىنى خدمتلىرىنىڭ وقتىلە کورىلەميوپ ارادىن كون چىمسىنە
واوراق ايشىنىڭ اوزامسى دانەلرک حد كەڭلى چۈب دوكلەنە
وقيمتىن دوشىمىن سبب اوله جىنى کېيى خدمتكارلرک نسبىتىن
زيادە بولندىرىلىسى دىخى چوق ايش کورلىيوب يېھودە مصاريف
وبىلكەدە تلفات واسرافاتى موجب اولور .

زمان حصاد يعنى اوراق موسمى چىتىجى ورنجىرىك اولوقته
قدىر اتىخاذ ايدىيىكى تداير ايلە صرف ايدىيىكى مسامعىنىڭ ثېرىسىنى
کوره جىڭلىرى زماندۇر بوبابىدە ادنا سوءتىدير واهمال صرف اولنان
بونجەامكلىرى هبا ايدەبىلور بناءً عليه اوراق وقتى اىچون اوچىن
حاضرلىق کورمك وايسە مباشرىتىدە سرعت مىكىنە ايلە بتورىوب
اىچىندىن چىقمىق الزىمدىر چونكە كېرىلى يامغۇرلى شىدتلى صىجاڭ
وروزكار حصادە مضر اولدىيىفدىن بو احتمالاتى كوز اوكتە
آلوب خدمتكارلىرى وقتىلە حاضرلايوب ايشى چابوق بتور مىلىدر
بوزماندە ايدىلەجىك مصرف زمان اولوركە يوز مثلى نسبىتىدە
اودنور .

كىذلە حاصلاتك نقلېچون استعمال اولنان آرابە وسائىر
آلات وادواتك تعمير و ترميمىلە اوراقدىن اول حاضر ايدىلىسى اهمدر

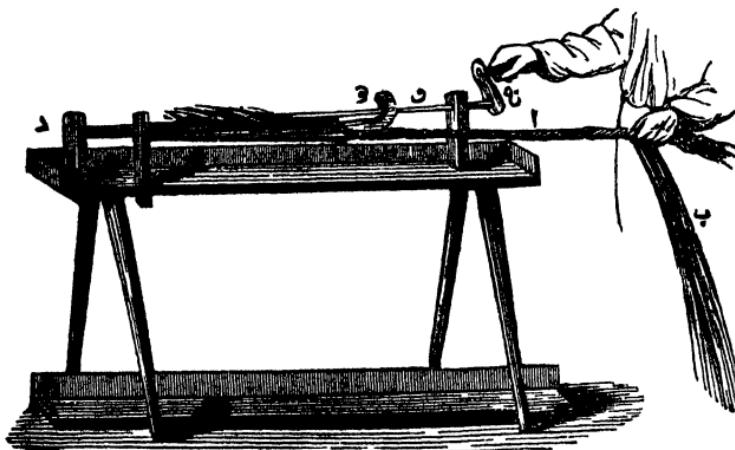
اوراق و حصاد خدمتی اغیر او لدیغىندن بوصرەدە حیوانلرک
دەخى يى ارتىملى او كۆز و ماندەلرە يشىلدىن بشقە قورى يىم
دەخى ويرىلىيدىر هواصىحاق او لور ايسە آرآبهلرک حىن تەخىل
و تەخىلەرنەدە صو طولى قوغەيە بىرمقدار سىرىكە قارشىدۇر يلوب
حیوانلرک برونىلى كۆز لە يېقانور ايسە هەم يورغۇنلەقلەرى
خەفيفلەنور وەمەدە هوانك تائىرات مضرەسندن حیوانلر مصون
اولور .

ھەشىئىك او لە حاضر ايدىلسىندن بشقە يوللارك دەخى مەككەن
صرتبە مەرورە مانع او لىيە جق سورتىدە تسویەسى اقتضا ايدىر اڭىز
چفت و چفتلىك اصحابى يوللاره صرف ايدەجىكلەرى امك و مەصرف
اسىر كىوب قطعاً قىد ايتىزلىر حالبۇكە اڭ زىيادە نظر دەقى دەعوت
ايدەجىك شى يوللارك حسن انتظامىدىر بىزدە ايسە اىكىدە بىر آرآبه
قىرلىق و دوирىلەك يوللارك فناقلەندىن طولايى عادت حەكمە كېرىمىش
و بۇ حاللەر كورلەتكە يىنه قىدىزلىقىدە دوام او لىنوب اصلاً اھمیت
و يېرلەماشىدر .

حالبۇكە آرآبه قىرلىسى شويىلە طورسون يوللارك بوزقىلەندىن
بىرچىركەك محلە آرآبه ايلە صاب و أكىن و سائز بىرىشى طاشىمىقدە
بىر كونىڭ يول سورلىش قدر حیوانلر يورولۇر بعض يېرلەدە آرآبه
ايشلىيە بىلەجىك قدر يول دەخى او لىيوب كوييلولر حوايجىنى بىكىرى
مرىك بىلە طاشىلر موازىنە او لىنسە يوللاره صرف او لىنە جق امك
و مەصرف ضرردىن پك چوق اشانى قالۇر .

حاصلى يوللارك تسویەسىلە برابىر صو جريانى اىچون خىدقى

باغلری ال ایله بومک و قته محتاج او لدیغندن بعض محللرده
عادی چىرقىلار ايجاد او لىنىشىر كە بونلار ایله برايسجى هىرىرى
٢٢ - ٢٤ كە بوكىش او لىدىنى حالىدە ساعتىدە ١٨٤ قدر باع يابه
بىلور ذكر او لنان چىرقىلدەن بىرىنك رسمى شودر (شكىل ٢٣١)

(شكىل ٢٣١) دمت باعى چىرقىعى
بر توصىه من قالدىكە او دە ياغمورلەرن ويا سائىر اس بايدن
طولايى براز بوزق او لان دمت و دانەلری ايونسە قارشىدىرىم يوب
بشقەجه حفظ ايلمكدر .
حاصلى چىتىجىنىڭ بولندىنى حال و موقۇھ كورە دها لازم
اولەحق ھرشىء و قىتىلە دوشئەرك تدارك ايدوب رغىرت و دقت
مخصوصە ایله اىشى چابوق كوروب بتور مىلىدر .

برىنجى فصل اكىن حصادى

چىتىجى يى او زون و تەلکەلى بىرسىردن سو كە لىمانە كىرن

برکمی یه بکرهدارلر ف الواقع چفتجي برکمیجی یه بکرکه شدتلى روزگار وفور طنه لرک مها جاتنه طيانوب مقابله اي درك دشمنه قارشو كورك وضعيف او لان كميسنى ليانه طوغى كوتى رفقط ليانه كيره جى صرده دخى كوزه كورغۇز بىر طاق طاش و قىالرك اراسنده ساحل سلامته يناسد قجه تەلکىسى آرتار .

فن زراعته واقف او لان و بىر جوق عمليات ايله ملكه و مهارت كسب ايليان بر چفتجي كوزل قازارا كر فقط حاصلندن استفاده ايمك اصول اداره يى بىلوب وقتىه اجرا ايمك متوقدر بوبابىدە اصل نظر دقتە چارپان شى آكينلرک تمام زمان ادرائىنى بىلوب وقتىه يچىمكدر .

اوراق وقتىك تعىنى — اكر انسانك ايستكى طيىتك مقصدىله بر اولسىدى اوراق وقتى تعىن ايمكده قطعاً كوچلک چكلمىز ايدى چونكە موسم حصاد ميوه نك تمام اولغۇن وقى اولە جقدر كە تەنم اتخاذ او لنه حق آكينلر اولوقت حصاد او لنور . فقط زرع او لسان ذخیرە يالكىر تەنم ايجون دكى اكترى انسانلرک اداره سېچون او لدىيغىدن تەنمك كالمه ايرمىسى وقتىه باقلميوب آتىدە ذكر او لنه حق دىكىر نقطە لره نظر ايدىلەر كا كوره حصاد او لنور سوراسنى دخى بىان ايدەملكە ميوه و دانەلرک كالمى يالكىر آغاچ و فدانلى او زرنىه بولىرىنە متوقف دكىلدر بلکە قويارلىقدن صو كرە دخى كالمى بولور .

مشهور مؤلفين ايله ارباب ملكه و تجربە نك افادە لرينه نظرأ تمام كالمى بولىزدىن بىچىلان بوجاداي كىله دە ئ او قە آغىر كىلىدىكى

کبی صهانی دخی چوق اولور بالعکس کمالی بکلنسیلان دانه‌لری
قوشلر ییوب تلف ایتدکدن بشقه بشاق و دانه‌لزی سهولته
صاپلرندن آیریلووب شدتلى روزگاره تصادف ایله یره دوکلور .
حتى برازابق یومرسوی پرتوسز (خرده‌ین) ایله ایلک بهار
معاینه اولندقده حاوی اولدینی نشاسته دانه‌لری ۱,۱۰۰ خط
اولدینی حالده اون بش کون آچیقده براقلدینی زمان جرمی
اوج مثلی ایریلشدیکی کورلمشد .

حبوبات دانه‌سی کندو ظهورینه باعث اولان تھنك عینی
شکلنی الـدینی زمان فدانك بدئی وظیفه‌سی بتورمش اوله جنی
جهتله قورینغه باشلر برفنانك ختام حیاتی ابتدای حیاتی
موجب اعضادن یعنی کوکدن باشلر قوریش کوکلار ایسه هیچ
برايسه یرامیوب دانه‌یی بسله‌یه من شوحاله نظرآ بوغداي دانه‌سی
صاپندن آيرلقدن صوکره دخی کانی بوله بیلور قامیله ادرالك
ایتیان بوغدايك برجيق قيه اونى قامیله ادرالك ایدن بوغدايك
برجيق قيه اوئىندن ۱۲۵ درهم فضلە اتمک ويرر آنک ایچون
فرونجيلر بوغدايك قامیله يرنده ادرالك ایدوب ایتیانی طانز
واویله‌سی دیکرندن بهالی آور .

بوراجقده بوغداي قامیله ادرالك ایتىزدن اول بیچیلمکده کی
فوائد و مضرتی اولا ذکر ایله بعده نتیجه‌یه وارمە کالىندن اول
بیچلان اکىندن شوفائىدەلر استحصلال اولنور .

اولا دانه‌لر عموماً بروقت وزمانده ادرالك ایتیمه جىكلرندن
حین حصادده صوکره‌یه قلان دانه‌لر یره دوکلور بالعکس صاپلر

تکمیل صرار مقسزین بیچیلور ایسه هیچ برشی غائب ایمزر .

ثانیاً اول بیچیلان صاپک صهانی حیواناته دها ایو یرار .

ثالثاً اوبلجه حصاد اولندیغندن طولایی حادثات سماویه دن

یعنی روزکار و یاغموردن مصون اولور .

رابعاً اول بیچیلان دانه نک ککی آز اولور چونکه اوراق

نه قدر گیکور ایسه دانه لرک زارلری او نسبتده قالینلشور .

کلمه مضر تلری جهته او لا دانه لرک آراسنده ایو یا پنه ما مش

بعض دانه لر بولنور .

ثانیاً زیاده یاغمورلی یر و سنه لردہ دانه لر قولای قوریز

قیزار چیملنور .

ثالثاً تنهه یرامن .

شوایکی صورتده کوستریلان مضر تلر عادتاً صایلور

ضرر لردن اولندیغندن ایکیسی دخی تجویز اولنه من ایسه ده تمام

ادراك ایمزردن بیچیلان دانه لرک آغیر لغندن واونی زیاده اولمسن دن

حاصل او له جق فوائدی دخی فدا لایق او لیه جغندن شونک

ایکیسی او رته سی دانه لر پارمک ایله صیقله قدده ازیلوب قیرلمدیفی

زمان بیچمک درکه بو حال دانه لر ادراك ایمزردن ۷ - ۸ کون

اول و قوع بولور لکن آق بشاق ایله صاری بو غدای دانه لرینی

دیکر لری کبی دوکتر امام بو غدای کبی قیله جسز اجنبی بو غدای

جنسی بو غدایلر آکثريا دانه لرینی سریعاً دوکه جکن دن او مقوله لری

دیدیکمز کبی تمامیله صرار من دن بیچمی ویالکتر تنهه مخصوص

بشاق لرک هرن نه قدر برازی ضایع اولور ایسه ده تمامیله ادراك

ایندنجه یه قدر بکاملیدر .

اکزلرک بويی — اکزلرک بويلرى يىينه كوره اوazon ياخود قىصه برائقلىور بعض محللىرده ٤٨ - ٣٢ وبعض يىلرده ١٦ پارمۇق اوazon برائقلىيەنى كېنى بعض مالكىدە دخى يىر ايلە برابر بىچىلور اكتىيا كىلىلى وقى طوپرافقىرلرده اکزلر يوکسک برائقلىوب اوراقىدىن صوڭرە درحال طوپراغى اىجىلتىك اىچىون صبان ايلە كوملهرك مصروفىز تىلايە قىماً كوبىرە ويرلىش اوولور. فقط طوپراغى كوملان بىأکزلر ايلە يتاق كوبىرەلى يىننە اولان فرق عظيم نظر مطالعىيە التور ايسە اكتىي محضا بويولىدە طوپراغى كوبىرەلىك اىچىون اوazon برافقق اساسلى بىرادارە دىكلەر بواصولك انجىق بوغدايى صاپلىرى اىچىندە بولنان قىصه بىرطناق مضر اوتلرک تەخلىرى بشاقىرە قارشامق اىچىون فالىدەسى اوله بىلور بوبابىدە دخى اکزلرلى يىر كومەجىك يىرددە اوراقىدىن ١٥ كون صوڭرە بىچىب حيوانە يىدىرمك وياخود يىرندە بوزانلىق اوتابارمۇق اولاادر لەن بوكىي مضر اوتلرک ظەھورى اصولىلە زراعت اولنور ايسە بىر طرف اوولور يىنى اوحالىدە يىيانى اوت نادر ظەھور ايدى.

ضرورى يوکسک بىچىلەجك اوولور ايسە مضر اوتلرک تەخنى طوپراغە دوكلوب ايلروكى اكىنى اضرار ايتامك اىچىون قىلان صاپلىرى اوتلر ايلە برابر يىرندە ياققى دها ايدور چونك بونك كوللىرى قى طوپراقتىر اىچىون اعلا مصلح اوولور. بويولە يايلىمىز ايسە اوazon برائقىلان اكتىي اىچىندە صبان كوج ادارە اولنور واكتىيا قىش اىچىندە هوانك تائىرى آلتىنده قالمىق

ایچون کوزین قازلسى لازمکلان قى طوبراقلرک حفرىنە مانع
اولور دىكى طرفدن مصر اوتلرک تەخلى اطرافە طاغىلەرق
سەئە محصولىي اضرار ايدر .

وقیله طوپراغی مضر او تلردن تطهیر ایدیله رک اصولیله
زرع اولنان یرلرده آگزیلری او ده اوراق و طریبان استعمالنده
قولایلیق حاصل اولمچ ایچون یردن بر قاج پار مق یو کسک بر افق
کفایت امدر .

اما ترلا حقيقة مضر اوتلر ايله طولو ايشه يوكشك
يچملی فقط ايچنده حيوان او تاريله جنى يerde ايواچيق و قورى
بركۈوندە آتش ويريلەرك ياقلىدرك بوطريق ايله هم ييانى
تەخلى خراب او لور و همده كولى قى طوراقلر ايچون كوزل
مصلح يىني طوتار .

اوراق آلاتی — علی العموم آکینلر طربان قوسه و اوراق ایله بیچیلور اوراق پک اسکی زماندبرو قوللانيلور اغاج بر صاب ایله یارم دائره یعنی آئی شکلنده بر تیمور بچاقدن عبارتدر. اوراق — اوراقلرک بعضىستنک آغزى دوز کسکين بعضىسى دخى دستره کېي صاپه طوغىرى مائىل دىشىلدركە (شىل ۲۳۲) اىكىسى دخى يكىدېكىنىڭ اىشى كورر .

اوراچ ایکی صورت لئے استعمال اولنور برندہ اور افچی بیچمک
ایسٹدیکی اکینہ دونوب صول الیله بروتوام صاپ طو تھر ق
آووجی ایچنہ طوغری بو کد کدن صوکرہ صاغ الیله اور اغی
صالوب کندویہ طوغری چکرک صاپلری کسر و طو تاملری

اوفاق اوافق صول طرفه بیغارکه بوكا
قاورامه ديرلر

ایكنجىسىنده بىچەجىكى اكىنك
صولىنده طورەرق صول الىله
طوتامى يىردىن ٤٨ پارمۇق يوکسک
طوتوب آووجى اىچىنده خارجە
طوغىرى بوكىكىن صوڭىرە او راغى
چەركەن ساپلىرى كىرس و برادىم كىرو

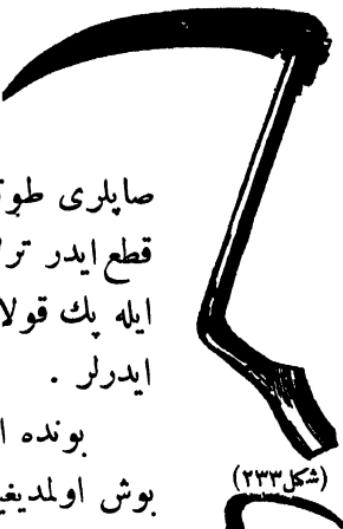
كلوب كىيلان طوتامى ياتماق اىچون (شىك ٢٣٢) دېشلى اوراق
هنوز كىلىمان ساپلىرە طيار واينجى بىر طوتام الله آلور بىيغىن
تىشكىل ايدىنجە قدر بويولىدە عمل ايدرك كىيلانلىرى طوبلايىب صاغنە
براقور بوجەلە ساپلىرىدە يېقىن كىيلوب عملىيات دخى قولاي اولور.
اوراق اسنعمانلىدە كى فائىدە شونلدر او لا اكىن بىچىلدىجە
دوزكۈنچە يىرە براقيلور ثانىاً ١٥ - ٢٠ پارمۇق او زون ساپ
او زىرنىدە بولنە جقلرى جەتتەه اىوجه ياترىلوب اىچىنده هوا سەھولتە
جريان ايدرك دانەلر چابوق قورر ئالا بشاقلىر طوبراغە طوقا.
نمدىقىدىن رطوبىلى سەھىلرده چىملەمىسىدىن قورقلمز رابعاً
استعمالى چوق قوتە محتاج اولىيوب هە خدمتكار ويناشىمە
بو خدمتىدە استخدام او لىنە بىلور .

بونكە برابر پك ماھر اوراقىجي او راقىجي اىلە يومىھ آنجىق ٢٠٠٠
ارشون يىچە بىلور ساپلىر دخى تامىلە يىردىن كىيلە مەدىكىنىدەن
صەناندىن اپىچە ضايىعات او لور .

طریان — صیرمه (شکل ۲۳۳ - ۲۳۴) اوراقدن زیاده
ایش کور او جنده بر اوراق

تیموری ایله بشقه جه برجنکلی
واردر طریانجی چنکل ایله

صاپلری طوتوب صاغ النده کی طریان ایله
قطع ایدر ترلاو ده یائش قاریشق صاپلر طریان
ایله پک قولای بیچیلور بوکاده صیرمه تیمر
ایدلرل .

(شکل ۲۳۳)

بونده الا کوج عملیات طریانجینیک الى
بوش اولدیغیچون کسیلان صاپلری طوبلاوه .
میوب حالله یرنده قالور فقط بونک ایله
طریانجی ۴۰۰۰ آرشون محله طریان آته جفدن
بو یوزدن اوراغه ترجیح اولنور و صاپلری
یر ایله برابر کسه بیلور شوقدر که آزی یو کسک
وسیرک آکینلرده طریان کوج استعمال اولنور
برده بچاغی پک زیاده یره یاقلشدی یغندن شولی
وانکه لک یر لردہ ایشه یر امن .

اوچنجیسی قوسه — (شکل ۲۳۵)

اوراقجی بشاقلینی صوله آله رق اوراغی
صاغدن صوله چلوب کسیلان صاپلری
کسلمامش صاپلره طیار آرقه سندنه کی دمتجي
بونک کسدیکی صاپلری طوتام یا پار قوسه نک

(شکل ۲۳۴)

آرقه جهته‌هـ . ۱ - حرفیله مرقم قفسک علاوه‌سندن مقصد کسیلان
صاپلری قوسه نک او ته طرفه یعنی خارجند و شور مامکدر او لکلیرینه
قياساً بونکله یومیه ۶۰۰۰ آرشون ترا

بیچلور و سرعتله ایش کوریلور صاپلر یز
ایله برابر کسیلور و طوتامبر پک قالین او لیه .
جغدن دها قولای قورر فقط قاریشق
ویاتق آکینلرده ایواشله من برده دها زیاده
قوت و مهارت هه محتاج او لدینی کی صاپلری
زیاده صارصدیفدن پکین دانه لر (شکل ۲۲۵) قوسه
اوته یه برویه دوکلور .

بیان اولنان احوالرینه نظراً بزجه شو اوج التدن مطلق
بریسی ترجیح او لنه میوب یرینه کوره او چیده استعمال او لنور
کوچک ترالار ایله خدمتکاری زیاده او لان یرلرده اوراق
قاریشق ویاتقین آکینلرده وواسع بیوک ترالارده طربان ماهر
اوراچی او لو بدھ طوپراغی غیر منتظم تزکلی دیکن و بوکورتلنی
محللرده قوسه استعمالی مناسبدر .

هر حالده مملکتک اصول وعادته دخی او بیق لازمدر
چونکه اصول وعادت بردنبره دکشدیریلوب یکی الت استعمـاـ .
لنده ملکه ومهارتی اولیان خدمتی استخدام او لنور ایسه
فائدہ‌دن زیاده مضرتی کویلور .

اوراچی یه درت اوادآنلر لازمدر برنجی مشین قوشاق ایله
اوراگی بیله مک ایچون طاش وصو قوطیسی قوشاق مشیندن
معمول وقوطی علی العاده براوکوز بوینوزندن عبارتدر

ایکنچیسی بیلکو طاشیدر بونک اعلاسنی بولق کو چدر بعضی
پک قتی وبعضاً یومشاق اولور یاخود یوزی دوز اولنر
بو اویفو نسز لغک دفعیچون طبیعی طاشردن ایو بر طاق صناعی
طاشر اعمال اولنشندر اشبو یا په طاشر هم اوراغی ایو بیلر
و همده اوراق جی دی یورمنز اوچنجیسی طوقق دردنجیسی
اور سدر که بونلر ایله آشیان اوراق و طربان اغزری اتشه
قونوب دوزل دیلور .

چودار بو غدای کبی دانه لرینی دوکمک یکیچون ادرآکه
قدر یرنده برا قیله بیلور و بو غدای کبی بیچلد کدن صوکره
 بشاغی ایخنده ادرآک ایده میه جکندن هر حالده تمامیله اولمدقجه
 بیچلمز فقط بعض یرلوك چوداری بولیله دکلدر انلوك دانه لری
 پک چابوق دوشر حتی بشقه آکین وار ایکن خرمانه صوققه
 کلز بریردن دیکر یره نقل ایتدیکه پتر پتر دوکلور انک ایچون
 جوداری تمامیله ادرآک ایتمزدن بیچمک ایودر.

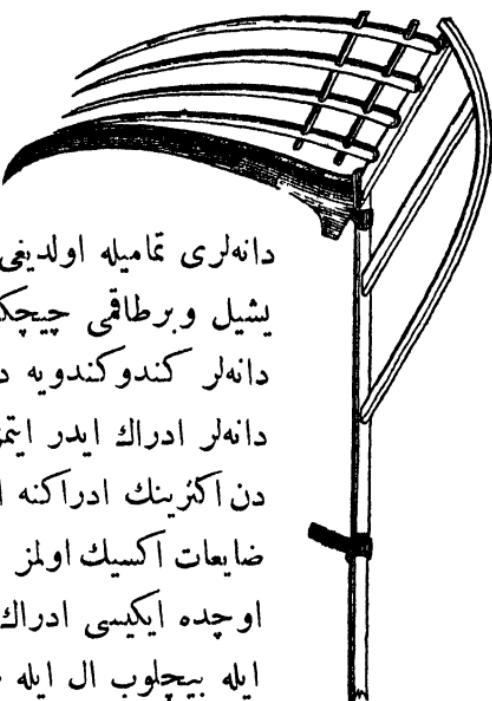
یولاف بیچلد کدن صوکره دخی ادرآک ایده بیلور فقط
 یرنده ایکن پارچه پارچه ادرآک ایده جکندن برا پارچه سی ادرآک
 ایدر ایتمز ضایعات او لمامق ایچون درحال بیچیلور لکن طربان
 ایله بیچلدیکی حالده کسیلان صابلر طربان چینیک صاغ طرفه
 طوغزی و صره ایله دویر ملیدر بوحالده آکین بشاقلری طربان
 چینیک صولنده قالوب طربانی صولن صاغه چلر بوجلیم ایچون
 طربانک ارقه سنه یا با شکلنده بر طراق وضع اولنور که (شکل ۲۳۶)
 بو طراق کسیلان صابلری اوراق چینیک اوفاق بر حرکتیله صاغنه

دوير شوقدرکه يولاف بیچلديکي کي دیکنه دمت یاپلي ويرنده
چوق طوردر ماميليدر زира او زرينه قارنجه او شوشوب دانه لريني
طاشير اربه دخى سهولته نخمني دوكديكندن صاپلري صرارنجه
قدر بکليوب صرارديني کي بیچيلور اسکر بوقت چوريلور
ایسه صباحلين غایت ايکن ودقت ايله يولاف طرز نده حصاد
اولنور .

قره بوغدايك
دانه و چيچكلاري دخى
تدير يجي ادراك ايدر
يعنى بربشاغك بعض

دانه لري تاميله اولديني حالده بعضايلري هنوز
يشيل و برطاقي چيچكده بولنور ادراك ايدن
دانه لر كندو كندويه دوكلايكندن کرك ايلك
دانه لر ادراك ايدر ايقر بیچلسون کرك بونلر .
دن آکرلينك ادراك انه انتظار اولنسون دامئا
ضاياعات آکسيك اومنز بونك ايچون دانه لرينك
اوچده ايکيسى ادراك ايستديکي کي اوراق
ايله بیچلوب ال ايله صاپلري يردن چقاريله .

(شك ٢٣٦) رق برقاچ كون تراسنده قوريدقدن صوکره
 بشاقلري يوقاريده اولديني حالده دمت یاپيلوب ادراك ايستديريلور .
 بوحالده ١٥ - ٢٠ كون قدر ياغموردن محافظه ايديله رك
 قوريدقدن صوکره خرمان ايديلور .

پرنجه کلنجه بشاقلری آکيلوب قزلسى صارى بىرنك پيدا
ايلىدكلرى زمان ادراك ايتىش او لور بوجالده پرنج دانهلىرى طرناق
ايله كسىلورا يسەسود كېي يومشاق او لمىلوب سرت او لىدىنىڭ اكلاشيلور
فقط هر طاوەنك آكىنى دفعته ادراك ايتىدىكىندن آكتىسى صراردىنى
زمان بىچيلور اوراق زمانى كلنجه صولرچىلوب طاوەلر قورىدىلور
و بىدنلىرى اوراق ايله بىچىلوب درعقب دمت و يىغىن يايلىلور.

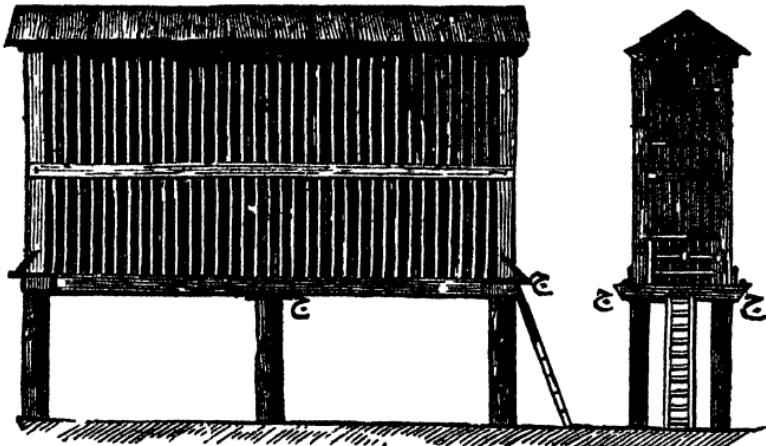
مصر قوچانلىرىنىڭ ييراقلىرى قورىيىب اچلمىھ باشلادىنى
وقت دانهلىك ادراكى يېقىن او لىدىنىڭ اكلاشيلور ايسەدە دانهلىرى
مساوى بىرنك آلدەقەھ و سر تلمىدكە تامىلە ادراك ايتامىشدەر
ھوا رطوبىتلى ايسە كوفانىمامك اىچون دانهلىرى ادراك ايدر
ايقىز طوبلاڭىلەر بالعکس ھوا اچىق و قورى ايسە مصر سائىر
حبوباب كېي دانهلىخى دوكىدىكىچون صاپنە بىرمىت ترک او لىنور.
آكتىيامصر قوچانلىرىنى طوبلاڭىلوب صاپلەنلىخى بىرمىت يىرندە
براقيولر ۲۶ کىشى يومىھ ۴ دونم ترلانك قوچانلىرىنى طوبلاڭ
قوچانلىر طوبلاڭىلەردىن صوڭره چفتلەك كوتىلىوب ھوادار بىر
محلى يايلىلور صوڭره ۲۰ پارمۇق قالىن طبقة استىف ايدىلەرك
رطوبىت المامق اىچون صىق صىق چوئىلىلور وھر كۈن ييراقلىرى
صوڭلەيە جىڭ قىدر قوچان طوبلاڭىلوب درحال ييراقلىرى
صوڭلۇر چۈنگە صوڭلۇر چۈنگە يېراغى اىچىنگە قالۇر ايسە قىزار
قوچانلىر قوپارلەردىن صوڭلەرە صاپلەنلىرى دىخى يىر اىله بىراڭ
كېلىلوب دمت يايلىلەرق يىرندە براقيلور قورىدىلەن
صوڭلە چفتلەك كوتىلىلور ياخىوانلە يەرىملەك او زرە حفظ

اولنور ياخود ياتاق يايپيلور دانه‌لری النان چلاق قوچانلر ايلك
صباندن صوکره ترلايه کوتريلوب اوافق اوافق ييغينلر يايپيله‌رق
احراق ايله کوللری صبان ايله خفيفجه کوملور ايسه طوبرانى
پك ايو اصلاح ايدر .

قوچانلرک ييراقلىرى قوباريلور قوبارلىز صويمىلىدە بواش
ال ايله کوريلور بعضاً قوچانڭ تكمىل ييراقلىرى صويمىوب
آصمق ايجون برايكى دانسى اوزرنده براقلور ييراقلىرى
صويمىدىنى زمان الااعلا وکوزللرى تەخلىق ايجون تفريق اولنور.
مصر قوچانلىرى قوبارلقدن صوکره دخى دانه‌لرندە براز
صو بولنور بوصوبى غائب ايمك ايجون آزچوق زمان لازمەر
نه وقت قوچانلرک خفيفلشىمك يعنى اغيرلقلرى اكسلىمك باشلار
ايسيه اولوقت ايكتىجي ادراك وجوده كلور يعنى دانه‌لرندە قلان
صو غائب اولور بونك ايجون برقاج اصول استعمال ايدرلر .

بعض محللرده قوچانلرک ييراقلىرى چيقاريلور چيقارلىز اينجە
طبقە طبقە جارشاف اوزىزىنە يايلىوب كونش وهوانڭ تائىيرىلە
صيق قارشىدىرىلەرق قوريدىلور ياغمورلى اولان محللرده
اوستى قپالى وهوادار يېلرده آچىقدە قوريدىلوركە خىلى وقت كچر .
بعضا قوچانڭ اوزرنده براقلان ييراقلىرى ايله ۸ - ۱۰ قوچان
برىرده باغانلۇب اوایچىنە ياخود ياغموردىن محفوظ هوادار
يېلرده آصيلور فقط زىادە محصول آنسان محللرده بواسول كافى
اولىيە جىفنەن (شكىل ۲۳۷) شكلدە انبارلار انسا اولنور بوانبارلار
٤ - ٤ بىچق ارشون يوكسک و ٦٥ - ٨٠ پارمۇق اكلى اولوب

يالکر مخصوصك مقدار وکثرته کوره سهولته هوا جريان ايمك

(شکل ۲۳۷)

ايچون بويلري ايستنليكي قدر او زاديلور دانهلى فاره لردن
قورومق ايچون دانما زميندن بر بريحق ارشون يوكسک قازقلر
اوزرنده پايلوب ديب تختهلىنىڭ ارارلى چىتە ايلە پىديلور .
قابلامە چۈوقىرى ايچ طرفىدىن چىوپىن وقوچانلار طيشارى
دوشىمىھ جىڭ صورتىدە سېرىكىچە يايلىملىدر انبارى طولدىرمق
ايچون يناسمه او لا اكالت قۇدون كېرىك اىوجه طولدىردىن
صوکرە او قپويى قايمەرق اوست طرفىدمى دىكىدىن كېروپ اورا يە
قدر طولدىرر بعده جاتىسىنده بولسان دىكىر قپويى اچوب
تېسىنە قدر املا ايدر بوشالدىلور اىكەن اك الـ قـو اچيلوب
قوچانلار طيشارى اقىدىلور .

زياده رطوبتلى محللرده قوچانلار اتكىجي فرونلرنده قورىد .
يلور فرونك حراتى اتكە لازم او لان درجه دن دها ز ياده يە

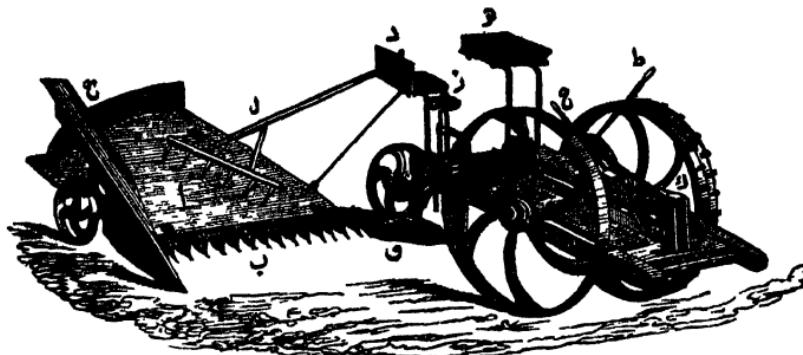
کتۇز يلوب قوچانلىر يېراقىسىز اولهرق فرونە اتيلور بونلارك تىخرى
فرونەنە حراتى آكىسىلدر سرىيغا بىر رادىدە قورىيق اىچيون كۈندە
بىش ئىدى دفعە هرجەتىدىن ئىت اوست ايدىللىر بوايشن ٢٤
ساعت ظرفىدە ئام اوپور بوصورتە قورىدىللان مصىر امكە
كلىز ايسەدە ئىنك اىچيون پك اعلاذر .

دارى دانەلرینىڭ آكتىرىسى ادرالاڭ ايتىدكەن صوڭرە اوراق
ايلىھ يېھىلوب دمت باغانلانور بعده ايچى بىز قابىلى آرا آبهلر ايلىھ
چفتىلگە نقل اوپنوب درعقب دوكلور صەنافى كۈنىشىدە قورىدىلە.
قدن صوڭرە حيوانلاره يېدىرىلىور .

عرب دارىسى ادرالاڭ ايتىدكەن صوڭرە اوراق ايلىھ بشاغنىڭ
پارمۇق ئىت طرفىدىن يېھىلوب دانەلرى ئىندىقەن صوڭرە
بىدنلىرى باغانلانوب سپوركەجىلەرە صاتىلىور .

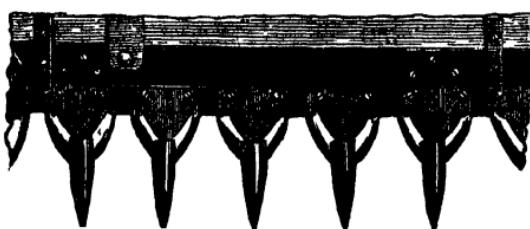
اوراق ماڭنەلرى — بىشك وواسۇچ چفتىلگەن و ترلاڭ
اوراق و طرپان ايلىھ يېچلىسى خىلى و قته متوقف اولدىيىنى كېيى
بعضًا هوالارك مساعىدە سىزلىكىنىدۇن وبعضاً دخى اوراقچى بولنە
مىوب بولنسە بىلە زىيادە پارە صرفە احتىاج كورنىدىكىنىدۇن
طولايى عموم اوروپا و آمىرىقادە برطاقام اوراق ماڭنەلرى اىمجاد
واستعمال اولىقىددەدر شىمىي يە قدر قوللانە قوللانە كورىلىلان
نەقصانى اكىال ايدىلەرلەك مكمل بىر حالە كتۇرىلىلان واڭ ايو ايشە يې راييان
موسيو (بورۇزى) و (كى) ئىنك اوراق ماڭنەلرىدىر كە بورا يە
رسمى وضع ايلىھ تعرىيفى مناسب كوردىك (شىك ٢٣٨) .
بوماڭنە حىن حاجىتىدە بىرى برنىدىن ايرىلىور اىكى قىسىمدىن

عبارة أولوب قسملردن برى اصل ماكنه دىكىرى بچىدير

(شکل ۲۳۸) اوراق يعقيسي

ماكنه نك - ب - اشارتل قطعه سنده بولنان برتقان ديشلر صاپلرى
اراسنه الوب - س - دسترهسى ايلرو كىرو حركت ايدرك يره
يقين بىچلنجه قدر طوتارو - ج - اشارتل تخته دن معمول
(شکل ۲۳۹) غاغەلى مفرق دخى كىسان صاپلرى ايروب
- آ - تخته اوزرىنه دوشورر - ز - اشارتل ايکى ترلنك
برىكە طيش طرقىن ماكنه نك حركتى تأمين ايجون موضوع
چىقدىلرى حاوىدر بو - ق - كىنكره وارى تاجى واسطه سىله
دسترهى تحرىك ايدر - ح - قولى دخى ماكىيە يول ويرمك

(شکل ۲۳۹)

ياخود طوردىرمق ايجون استعمال اولنور - ط - قولى ا

ماکنه‌ی طاشدن صاقمق ایچون برمقدار کیرو المفه خدمت
ایدر افق تکرلک - غ - بیچینک ارتقانعی یعنی صاپلر نه قدر
یوکسکدن قطع اولنه‌جقی کوستر ماکنه‌ی قوللانان کیمسه
- ه - نقطه‌سنده او توروب - د - موقعنده بولنان دیکر ایشجی
دنجی - آ - تخته‌یه دوشن صاپلری - ل - طریق ایله طوبلا.
یوب ماکنه‌نک یان طرفدن طیشاری اتار بیکیرلرک قوشوملری
- ن - نقطه‌سنده کوستریلان اوزنکی باgne طاقیلور .

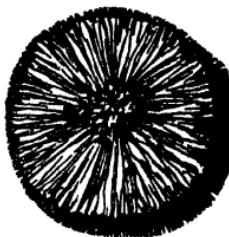
ماکنه‌ی تحریکه ایکی خدمتکار ایله ایکی بیکیر لازم در خدمتکارک
بری ماکنه‌ی اداره ایدر دیکری کسیلان صاپلری طیشاری
اتار فقط ایکی بیکیر مذکور ماکنه‌ی اون ساعت متادیا چکمکه
مقدار دکلدر اولسه بیله حیوانلر پک زیاده یورو له جفندن
ارهده دکشیدیرمک ایحباب ایدر .

خرمانه قدر صاپلرک اصول محافظه‌سی - صیحاق
اقیملردہ هوانک حرارت ویبوستی قیزمقسزین صاپلری
قوریده بیله جکندن اویله یرلرده بیچلديکی انده دمت یاپیلور
فقط دیکر یرلرده طوتاملری ۳ - ۵ کون کونشه قارشو یرده
براقق لازم در برده صاپلرده قاریشق اولان نباتات مضره
قیزوپ دمتلری بوزمامق ایچون بوبولده ایوجه قوریدلسی
ضروریدر بونکله برابر بیچیلان صاپلرک دانه‌لری ۳ - ۴ کون
چیک کور دیکی کبی چیکنه‌مک ویا دوکمکله بشاقلنندن پک قولای
ایریلور .

هوا مساعد ایسه صاپلری یرده قورتیق قولایدر ترلاده

براقلان صاپلر ۳ - ۴ کون صباحلری صره ایله الت اوست
ایدیلوب هر طرفی کونش و چیکه کوستریلور صاپلر ایوجه
قوریدقدن صوکره دمت یا پوب رطوبتدن عاری بر محله نقل
ایدیلور فقط هوا یاغمورلى اولور ایسه یرده براقلان بشاقلر
جیملنوب کوفلنور .

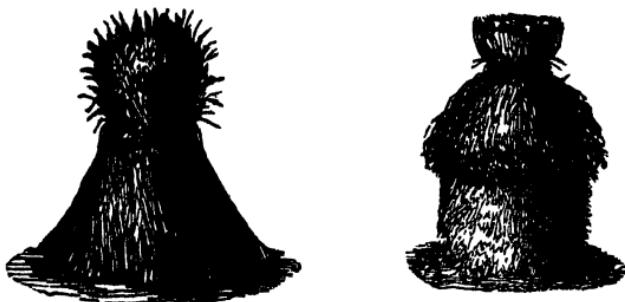
اوراق و قىي یاغمورلى اولان محللرده صاپلر یرده براقلمیوب
اتىدە ذكر ايدە جىمنز زنجير اصولى اوزرە يېغىن يېپىلور ترلانك
اڭ يو كىشك واڭ قورى محلى دوزلدىلوب نسخە شكلنده بشاقلىرى
طۇپراغە دىكىسىزىن بىرى دىكىرىنىڭ اوزرىنە اولهرق اوچ
طوتام يە ياتريلوركە بوكا زنجىرلە تىعىر ايدىلر (شىكل ۲۴۰)
بۇنك اوزرىنە بشاقلىرى اورتەسنه طوغىرى و بىرى بىرىنە بېشىك
دىكىر طوتاملىي ایله مدور بىردائە تشىكىل اولنەرق (شىكل ۲۴۱)

(شىكل ۲۴۰) (شىكل ۲۴۱)

برارشون ۳۲ پارمۇق يو كىسلنجه قدر بودا ئەنك اوزرىنە يېغىن
تشىكىل اولنور بشاقلىرى يېغىنىڭ دائماً اورتەسندە بولنە جىنى جەبتەلە
اورتەسى يانلىرنىن يو كىشك اوله جىفدىن يېغىنە دوشن یاغمور
سەھولتە طېشارى اقار و تېسى ۴۵ درجه بىر خەنخەن اخراجى تشىكىل
ايدرىكە یاغموردىن لاجل المحافظە بو تېنىڭ اوزرىنە قالىن اوتنىن

اوچی باغله برکلاه یاپیله رق کچوریلور (شکل ۲۴۲)
 بیغینک بر دیگر دورلوسی دخی ۳ - ۴ دمت تشکیل
 ایده جک مقدار طوتاملر التوب خونیواری دیکنه یولاف دمتی
 کی یره او تور دیلور بعده با شاقدن ۲۰ - ۲۵ پارمق الت طرف
 ایوجه با غلانور وا یخنده هوا جریانی چون دیبلری اچیلوب یره
 او تور دیلور (شکل ۲۴۳) بونک او زرینه دخی با شاقلری
 اشاغیده و مقطعله لرندن باغلی او ت یرینه صابلردن معمول
 برکلاه کچوریلور .

(شکل ۲۴۲)
 بوایکتیجی بیغین او لکیدن دها زیاده سهولته یاپیلور ایسده
 دمتر ترلاده چوق طور مق ایحاب ایدر ایسه شدتی یا گمولر ک
 مضر تندن مصون او له میه جفندن زنجیرله اصولی ایله یاپیلان
 بیغینلر دها ایودر .
 آکینلر بوجهمه ۱۵ کون و دها زیاده یرنده بر اقیلور که
 هو والر ک فنا گفدن بوزلیه رق دانه لری لا یهیله کالانی بولور .
 بو غدای صابلری قوریلوب ادرالک ایتدکدن صوکره دمت
 با غلام مغه باشلانور .

اکر صاپلار اراسنده برچوق یشيل اوت بولنzer و یچلديکي وقت ايصالاق اوبلز ايسه دانه لر هرنه قدر تاميله کمانی بولماش اوisse بيله در حال یيغين ياييله بيلور عکسی حالنده براز قورتعق واوتك مضرتى تهونين ايچك لازمدر .
بويله جه ياييلان کومهلر آکرچه بربخيلي مدت يرنده بو زملز ايسيده ايکي اوچ هفت دن زياده طور ديرميوپ همان خرمان اندللدر .

ایکنخی فصل چارلک حصادی

موسم تجفیف یعنی قورته — چایرلر هم چوق و همه کوژل یتشدیکی زمان بیچیلور ایسه‌ده اک مناسب وقی چیچکه کلدکلاری و قدر نه چاره‌که هرنوع چایر بر زمانه چیچکه کلد. یکندن بیچم زمانی لا یقیله تعین او لنه من مع مافیه او لد بقه مناسب زمانی بولق ایچون چایری تشکیل ایدن فدانلرک بر جوغنگ چیچکه کلسنه انتظار او لنور دها اول بیچیلور ایسه فدانلر تمامیه یتشمامش او له جفدن او تک مقداری از او لور کیج بیچاله یکنده دخی مقداری ار تقدمن بشقه کیفتی بوزلور زیرا او تک قسم اعظی قوه غدائیه‌سی پراقلرنده از او لان قوری صابلردن عبارت قالور.

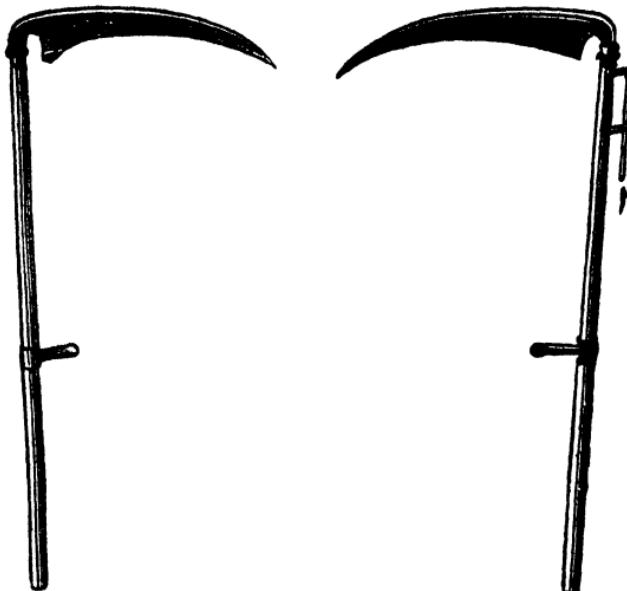
دیکر طرفدن کیچ بیچلان فدانلرک کوکلری ضعیف
قالوب ایکنچی واوچنجی بیچمه اوقدر يرامنز .
چیچک موسمی اقلیم ایله طوراگلک کیفیته و خصوصیله

چايرى تشکيلى ايدن فدانلرڭ قسم اعظمنىڭ طبعته تابعدر سنوى ايکى دفعه بىچىلان اقليمىلرده بىنچى بىچم ۱۵ خزىراندە حلول ايدر ايسەدە اوچ بىچم ئان ئىرلرده بىنچى دفعه مايس اوخرنندە بىچيلوركە اوتلرڭ كوكلىرى قوت الوب ايو سورم جىندن اىكنجى واوچنجى بىچىمدى زىادە اوت التقدن بشقە صوك بىچىم كىچ قالىلەجىندن قورىق اىچون ميدان بولىش اولور. صىغىر اوکوز كې حيوانلره ويرىلەجك اوت ايركىن بىكىر قيونلار اىچون كىچ بىچيلور.

بىچم زماننىڭ چايرك كىفitet و مقدارينه خىلى دخلى واردەر برچايرلۇق زمان تزھرى مختلف فدانلردن مرکب اولوبىدە مواسم مختلفەنڭ وسطى تعىن اولنەرق اوتلر بىچيلور ايسە ايلك اول چىچكلىنار اولوقتە قدر تەخلىنى دوكمش اولەجقلەرندىن دائىا ارتاتار فقط ئاك صوك تەخ دوکەجق فدانلار ايسە اول بىچىلمىش اولەجقلەرندىن جنسى ازالەرق كىت كىدە چايرك بىتون بىتون كىفيتى دكشور و تەخ براقلانلرڭ جنسى ادنا ايسە چاير فالشور بناءً عليه محافظەسى مطلوب اولان نوعلەرك غائب اولامسىچون ارا صرە بىچم نوبىتى انلرڭ تەخ دوكلەرىنە تعليق اقتضا ايدر .

بىچمە — طبىيى يعنى كىندو كىندويە يىشان خدايى چايرلار دىخى صناعى چايرلار كې بىچيلور فقط هر حالدە طوبراغە يقىن بىچمك كىردى زىرا خدايى چايرلار طوبراغە يقىن بىچىلدىكە زىادە واعلا اوت وىرر خصوصىلە منتشر يعنى طوبراق يوزىنە

طوغى اوزانان يونجه ايله جزرى يعنى كوكدن يپراق سورن
وامثالى فدانلر دىبدن بىچيلور طبىعى چايرلىرى صناعى چايرلىر
ايچون استعمال اولسان (شکل ۲۴۴—۲۴۵) شكلردهكى

(شکل ۲۴۵) (شکل ۲۴۴)

اوراقلار ايله بىچىرلر بونلىرى اوآنده دمت ياپق اقتضا ايقىوب
بىچىلدكىن سوكره قورىقى ايچون يره ييايارلىر .
كورقە — يرىسنه كوره صباحلىن چىك چىكلىدكىن سوكره
بىچىلان اوت طرميق ياخود چتال ايله ياسىلوب واخشامدىن .
اول بىردها الت اوست ايدىلوب مؤخرًا اوافق يىغىن ياسىلور
كىچىجىچىلان اوتلر طوتام طوتام يىرلنندە براقليلوب ايرتسى
كۇنى چىك كىچىكىن سوكره بىچىلان اوت ايله برابر ياسىلور
بعده اوافق يىغىنلر ياسىلوب اوچى دردى يان يانه كىتورىلەرك

اخشاملین اورته بیوک کوزل متنالی بـریغین شکله قونور .
بوصورـله یـایـلـان اوـت طـرمـيق وـچـتـال اـیـله قـارـشـدـیرـلـوب
چـوـیرـلـور اوـچـنجـيـ کـونـبـاـورـته بـیـوـکـ بـیـغـنـلـرـ تـکـرـارـ اـیـکـ اوـجـ
دـفـعـه چـوـیرـلـوبـ اـخـشـامـ اوـسـتـىـ بـشـ التـىـسـىـ بـرـیـرـدـه بـیـوـکـ بـیـغـنـ
یـایـلـورـ بـوـوـجـهـلـهـ اوـتـ بـراـزـ قـیـزوـبـ تـرـلـرـ اـیـرـتـسـىـ کـوـنـیـ چـیـکـدنـ
صـوـکـرـهـ نـهـ رـطـوـبـتـلـیـ وـنـدـهـ پـکـ فـورـیـ اوـلـیـهـ رـقـ اـنـبـارـهـ
نقـلـ اوـلـنـورـ .

فـقـطـ بـوـعـمـلـیـاتـ اـثـنـاسـنـدـهـ هـوـاـ قـانـورـ اـیـسـهـ طـوـتـامـلـ بـیـغـنـ
یـاـپـلـمـقـسـزـنـ یـرـنـدـهـ بـرـاـقـلـوبـ هـرـکـونـشـ ظـهـورـنـدـهـ بـرـازـ قـارـشـدـیرـ.
لـورـ اوـتـ یـشـیـلـ اـولـوبـ طـوـتـامـ طـوـتـامـ قـالـورـ اـیـسـهـ یـاـغـمـورـدـنـ
اوـقـدـرـ قـوـرـقـیـهـ جـنـیـ کـبـیـ بـیـغـنـلـرـ صـورـتـ مـتـظـمـهـدـهـ یـاـپـلـدـیـفـیـ حـالـهـ
یـاـغـمـورـ نـادـرـآـ اـیـچـنـهـ کـچـرـ فـقـطـ هـوـاـ قـاـناـ اـولـوـبـدـهـ اوـتـکـ قـوـرـیـمـیـهـ جـنـیـ
اـکـلاـشـیـلـورـ اـیـسـهـ یـوـنـجـهـلـرـدـهـ اوـلـدـیـفـیـ کـبـیـ قـوـرـیدـلـورـ یـاـخـودـ اوـتـلـرـ
مـحـافـظـهـسـیـ حـقـنـدـهـ تـعـرـیـفـ اـیـدـهـ جـکـمـزـ یـوـلـدـهـ حـفـظـ اوـلـنـورـ .
قـوـرـیـ یـاـخـودـ اـزـعـنـاـکـ چـایـرـلـرـدـهـ اوـتـلـرـ پـکـ قـوـلـایـ قـوـرـیدـلـورـ
اـیـسـهـدـهـ زـیـادـهـ رـطـوـبـتـلـیـ یـاـخـودـ بـطاـقـ چـایـرـلـرـدـهـ هـوـاـ قـوـرـیـ اوـلـسـهـ
دـخـیـ کـوـجـ قـوـرـرـ چـوـنـکـهـ طـوـرـاـغـکـ یـاشـلـنـیـ یـایـیـلـیـ اوـتـلـرـ تـخـرـ
اـیـلـهـ ضـایـعـ اـیـلـدـکـلـرـیـ رـطـوـتـیـ اوـتـلـرـ اـعـادـهـ اـیدـرـ بـوـیـلـهـ چـایـرـ
اوـتـلـرـیـنـیـ یـوـنـجـهـ فـصـلـنـدـهـ بـحـثـ اـیـلـدـیـکـمـزـ یـوـلـدـهـ قـوـرـیـقـدـنـ بـشـقـهـ
چـارـهـ یـوـقـدـرـ .

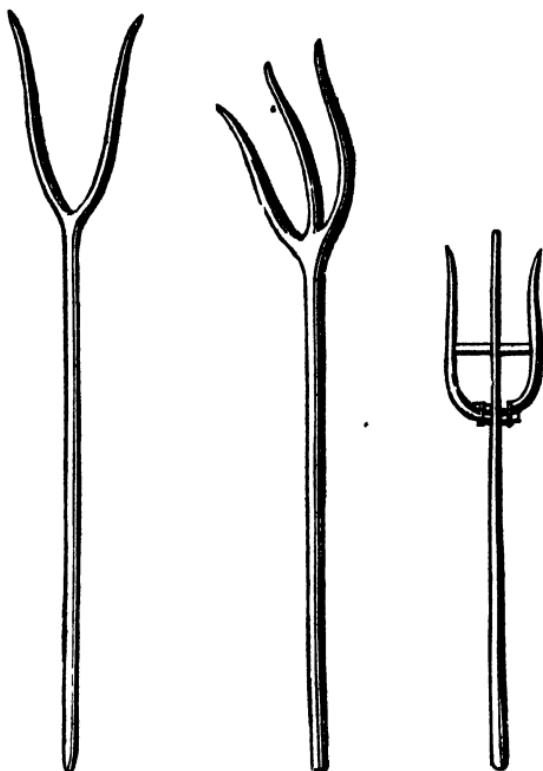
صـوـکـ بـهـارـدـهـ بـچـیـلـانـ اوـتـیـ قـوـرـقـقـ پـکـ مشـکـلـدـرـ زـیـرـاـ بوـ
موـسـمـدـهـ هـمـ اوـتـ صـوـلـیـ هـمـدـهـ هـوـاـ سـرـینـ وـرـطـوـبـتـلـیـ اوـلـورـ

بو حالده بىچيله جك اوت ۱۰۰۰ قىيەتى تجاوز ايتىز ايسە بىچلىوب
ايجىنده حيوان اوئارمۇق دها ايدور مطلق بىچلىوب قورىققى
مطلوب ايسە يارى قورى اوئلىرى قورىققى ايجون اتحاذ اوئلان
اصولە مراجعت لازمكلىور شايد بىچىلان اوت قورىدەقدن
صوڭرە براز وقت دها اچىقىدە قالقى اقتضا ايدر ايسە ايلروودە
بىان ايدىلەجى و جەله يېغىنلەر يايپىلور دمت باغلامغە كىنچە
ھوانك سئۇ تائىراتىنده قىلاماق ايجون اوئلىقخانە يە كوتىلدەكدىن
صوڭرە لدى الحاجە دمت يايپىلور .

صوڭ بىچىدىن صوڭرە اتى ايلك بەهارە قدر چايرلر
حیوانلرە ترك اولنەبىلور ايسەدە فقا ھوادە ياخود طوبراق
رطوبتى و چامورلى اولدىنى زماندە حيوان سالىويىلىز حيوان
اياقلارينىڭ تضييقى طوکدىن قباران طوبراغى بركشىرىدەكاريچون
چايرلرە چوق فائەتسى اوولور فقط ايلك بەهار اوئلىنىدە يىكى
سۈرن اوئلىرى اضرار ايتامىك ايجون اقلىمنە كورە چايرلر
مارتكى اوون بشىندىن نىسانك اوون بشىنە قدر حيواندىن خالى
براقىلور .

اوئلىرى قورىققىدە اغاچدىن معمول طرمىق و يابا استعمال
ايدىلر چتاللىرى اىكى اوچ دىشلى اوولوب (شىكل ۲۴۶ - ۲۴۷)
دىش بوداق قره اغاچ كوركىن كستانە اغاچلىرىنىن فقط سەھولتە
استعمال ايتىك ايجون صاپلىرى غايت اوزون يايپىلور چتال
كىسلەكدىن صوڭرە قبوغى چىقارىلوب از قرارنە قدر فروننە
كورىدەيلىلور صوڭرە سرتلىشوب قىلاماق ايجون ياغلى بىشى ايله

سورشديريلور بعضا اوچ دىشلى يابه چتاللر (شكـل ۲۴۸) دخـى

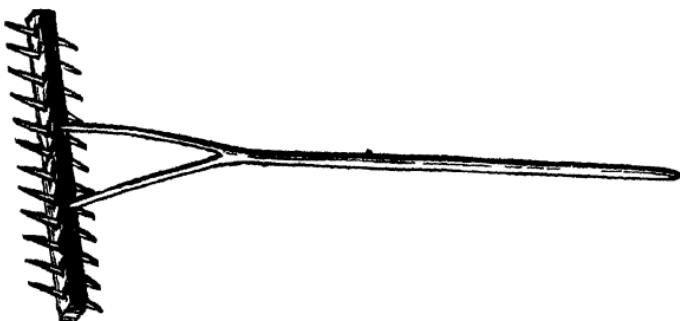

(شكـل ۲۴۸) (شكـل ۲۴۷ - ۲۴۶)

اولور طرميق دخـى اـغاجـدن مـعمـول ايـكـى صـره اوـزـون دـىـشـلى
اـولـوب اوـتـى چـوـيرـوب يـيـغـنـه يـيـغـمـقـه اـيـچـون قـوـلـلاـنـيـلـور (شكـل
۲۴۹) .

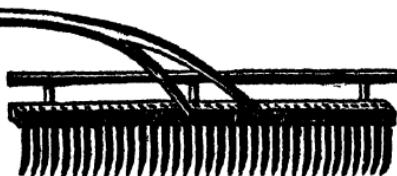
فرـانـسـهـدـه بـرـطـارـقـ اـعـمـالـ اـيـدـرـلـكـه (شكـل ۲۵۰) بـرـ اـرـشـونـ
پـارـمـقـ اوـزـونـ وـاـوزـرـنـدـه مـتـواـزـى بـرـكـيـرـيـشـ وـارـدـرـ صـاـپـىـ
بـرـ اـرـشـونـ آـتـى پـارـمـقـ بـوـيـلـى وـاـكـرـيـجـهـدـرـ منـحـصـرـآـ اوـتـى چـكـىـكـدـهـ
استـعـمـالـ اوـلـنـورـ .

اوئی قورىقق اىچون بىرىقق ماڭىلار ايجاد اولىشىدىكە

(شىكىل ۲۴۹)

اولا اوت طوتاملىنى يايوب چويرمكە مخصوص اولان ماڭىنى
تعريف ايدەم بى ماڭىنەنك اڭ اعلاسى انكليز ماڭىنى سىدر

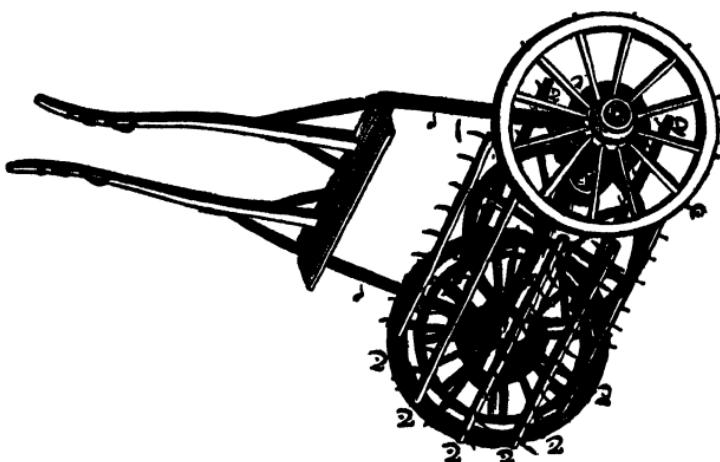

(شىكىل ۲۵۰)

(شىكىل ۲۵۱) بى ماڭى كېرىپى شىكىندە بى سىندردن عبارت
اولوب چفتىجىنەك مطلوبىنە كورە طوبراغە ياقلىشىرىپوب
اوزاقلشىرىپولور سىندردە ۸ صىرە آكىرى دىشلى چىوقلار بولوب
ايىچى صورتىنە حرڪت ايدىرلە بىرىيالىه بىاپىر و عموم ماڭىنەنك
حرڪتىنە مشابە دىكىرى محورى اطراقتىدە بىشقە يىلدە حرڪتىن
عبارت اولوب تصادف ايدىكى اوتلرى يايار .

بى ماڭى كىركى بى حيوان و بىيا قلاغۇزايىلە ياخود ايىچى حيوان
ايىلە آرآبه كېى سرعتىنە حرڪت ايتىرىپولور .

اکر اوت پک چوق دکل ایسه ماکنه طوتاملر ایله متوازیاً
حرکت ایتدیریلور طراغلک بوی ۲ ارشوندن عبارت اولدیفندن
ایکی طوتامی بردن یاپار بو حالده حیوان بیچیلی اوتلرک اورته.

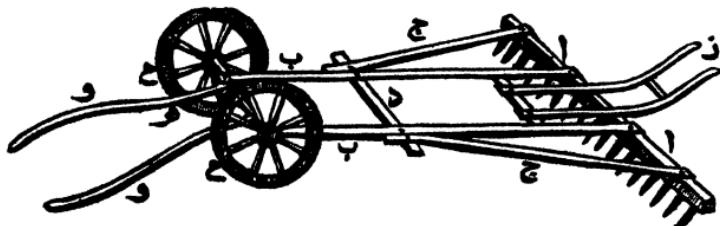

(شکل ۲۰۱) انکلیز ماکنسی

سندن کیدر فقط اوت چوق و بولیلی ایسه ماکنه بی حرکتندن
الیقویه جقلرنندن طوتاملرک یان طرفلرنندن حرکت ایتدیریلک
لازمدر اوت بولنیان یرلردن چکدیکی وقت الدینی سرعته
طوتاملر هرنه قدر بولیلی اولسے دخی مقاومت ایده میوب
یاپیلور فقط بوماکنه اووالرده و خصوصیله طوپراغی قى یرلرده
بر چوق آدم یرینی طوتەپیلور بر حیوان ایله حرکت ایتدیریلور
ایسه بر ساعت ۴۰ دقیقه ده ۴ وایکی حیوان قوشیلور ایسه
۸ دونم چایری دور ایده بیلور .

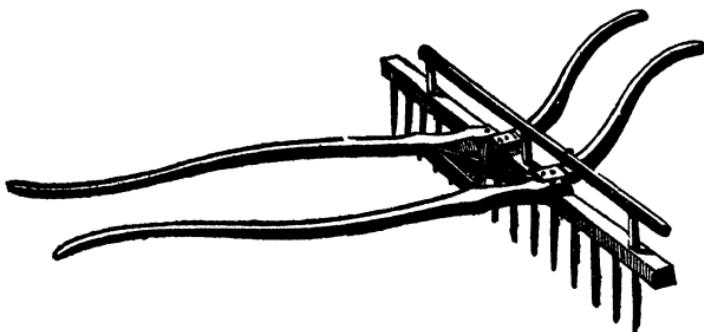
اوئی بیغین یاپق ایچون ال ایله استعمال اولنان طراقلر
یرینه حیوان ایله چکیلور انکلیز طراغی ایجحاد اولنشندر :

(شکل ۲۵۲) بو طراق - ۱ - حرفیله صرق تکرلک دینکله
مربوط - ب - ایکی چوق واوجلری بونلره متصل اولان
- ج - اشارتلی دیکر ایکی قیصه چوقلر ایله - د - ۲۱ پارمق

(شکل ۲۵۲) انگلبری طراغی

بویده بشقه بر چوق ایله تحکیم او لغشدر دینکل او زرنده
قوشوم ایچون ایکی قولی دخی وارد طراغی براوشون ۳۳ پارمق
او زون او لووب ایکی اداره قولی بولسور - ح - تکرلکلری
۶۰ پارمق قطرنده در طراق ۳۸ پارمق او زون ۱۵ دیشدن
مرتبدر بعضاً (شکل ۲۵۳) شکلده کوستزدیکی وجهمه تکرلکلری

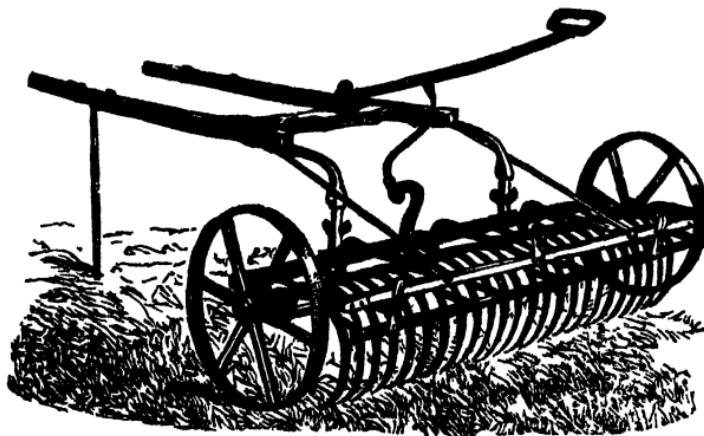

(شکل ۲۵۳)

چیقاریلووب اویلهده قوللانيور .

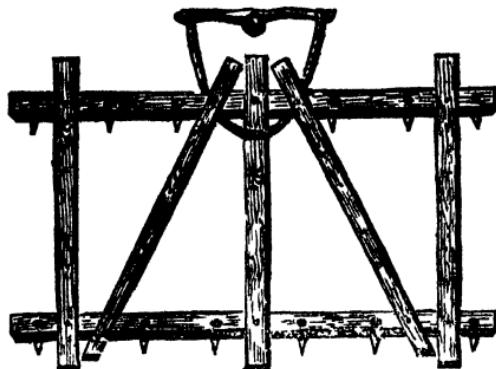
اوئی ییغین یاپق ایچون شمدی یه قدر ایجاد او لنان ماکنه لر

دن اک زیاده شایان توصیه اولان (هوارد) طراغیدر (شکل ۲۵۴) بوماکنه چیلیکدن معمول ۲۴ مدور اکری دیشدن عبارت اولوب بودیشلر برمانعه یه تصادف ایدرلر ایسه یای ایله قالدیریلوب سقطلنمقدن محافظه اولنور فیشاتی ۱۰۰۰ غروشدرا .

(شکل ۲۵۴) هوارد طراعی

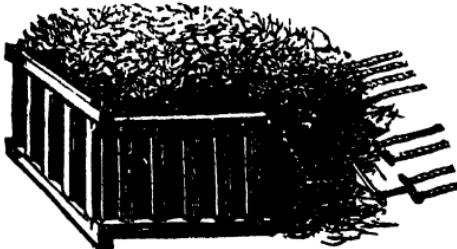
فلمنکده (شکل ۲۵۵) شکلده کوستریلان و بر حیوان ایله

(شکل ۲۵۵)

چیکلان بـنـوـع سورـکـی اـیـله اوـتـی رـوزـکـارـکـ تـائـیـرـیـه وـضـع اـیدـرـلـرـ بـوـسـوـرـکـینـکـ فـائـدـهـسـیـ هـوـاـکـوـزـلـ قـورـیـ وـرـوـزـکـارـلـیـ اـولـدـیـنـیـ زـمـانـ کـوـرـبـلـوـرـ دـیـشـلـرـیـ اـرـاسـنـدـهـ بـرـیـکـنـ اوـتـلـرـیـ چـیـقـارـمـقـ اـیـجـونـ سورـکـیـ بـرـادـمـکـ تـعـقـیـبـ اـیـتـسـیـ لـازـمـدـرـ اوـتـ بـوـجـهـلـهـ طـرـاقـلـرـ اـیـلـهـ خـطـ يـاـیـلـدـقـدـنـ صـوـکـرـهـ اـشـاـغـیدـمـکـ قـرـاقـ اـیـلـهـ طـوـبـلـانـوـبـ يـیـغـینـهـ کـوـتـرـیـلـوـرـ .

(شـکـلـ ۲۵۶) شـکـلـدـهـ کـوـسـتـرـیـلـانـ انـکـلـیـزـ قـرـاغـیـ يـکـدـیـکـرـنـدنـ بـرـاـشـوـنـ سـیـرـکـ وـبـرـطـاـقـ کـرـیـشـلـرـ اـیـلـهـ مـرـبـوـطـ صـنـدـالـیـهـ اـرـقـهـسـیـ شـکـلـنـدـهـ اـیـکـیـ اـفـقـ طـبـانـدـنـ عـبـارـتـدـرـ طـبـانـلـرـکـ درـتـ طـرـقـدـنـ درـتـ زـنـجـیرـ اـیـلـهـ اـیـکـیـ قـوـشـومـ مـرـتـکـلـرـیـنـهـ باـغـلـیدـرـلـرـ بـوـنـلـرـکـ بـهـرـیـنـهـ بـرـبـیـکـرـ قـوـشـیـلـوـبـ حـرـکـتـ اـیـتـدـیـرـیـلـوـرـ .

(شـکـلـ ۲۵۶)

خـلاـصـهـ بـوـمـاـكـهـلـرـ بـیـوـکـ اـیـشـ کـوـرـهـ بـیـلـوـرـلـ لـکـنـ استـعـمـالـ اوـلـنـدـقـلـرـیـ يـرـلـرـکـ يـوـزـیـ غـایـتـ دـوـزـ اوـلـلـیـدـرـ يـوـخـسـهـ انـکـهـلـکـ چـایـرـلـرـدـهـ بـرـاـیـشـهـ يـرـاـمـنـ .

اون اوچنجى گتاب ضرب خرمان و معاخظه مخصوصلات

بیاننده در

اوراقدن تا خرمان وقتنه قدر مخصوصلاتك انواع تائيرات
مصرهدن معاخظه سى الزم اول ديفندن بىزدخي بوكتابده خرماندن
اول صاپلرك حفظى و صورت ضربىله بعده صيانت و معاخظه سى
حقنده مرعى اولان اصوللىرى ذكر و بيان ايدە جىز .

اسكىزيرلرده آكينلر بىيچىلدكىن صوکره خرمان ايدلىوب
از چوق بر مدت ايچون دمت وياييغىن شىكلنده ترك و حفظ
ايستدىكلىرىنه وبالعكس بعض محللرده حصاد موسمنده زخارىرى
بىيچىدكىن صوکره در حال خرمان ايدلوب بعده مخصوص انبارلرده
حفظ ايلدكلىرىنه نظراً بىزدخي بوكتابى درت فصله تقىيم ايدرك
برنجىدە آكينلرک خرماندن اول حفظلى ايكتىجىدە خرمان اصولى
اوچنجىدە بعد الضرب زخىرنك اصول مخاففلەسى دردنجىدە
قورى او تىرك مضرىتنىن وقايت و صنايىتى ذكر ايدە جىز .

برنجى فصل خرمان ايدنجه قدر آكينلرک معاخظه سى

آكينلرى بىچوبىدە قورىدىيە اندە خرمان ايدلوب قالدىرماق
پڭ ايدرە كە مالكىزدە آكىز عادت بودر فقط اوروپانك كىش

و واسع چفتلکلرنده و بعضاً هوالرک مساعده سرزلکندن طولای
اکثر مملکتلریزده درحال خرمان ایدلیوب بیوک ییغینلرده
حفظ ایله لدی الحاجه دوکوب قالدیررلر واقعاً یاغمورلری چوق
اولان ماماکده بعضاً خرمانه وقت قالمیه جفندن بو وجهمه ییغینلر
اعمالیله حین حاجته چالو یرلرده دوکمک موافقدر زیرا
بو ییغینلر دقت کامله و اصول و قاعده سی اوزره یاپیلور ایسه قطعاً
متضرر اویلیوب بعض محللرده اولدینی کبی مخصوص بنالره
احتیاج برافز .

ییغین — ییغین بر چوق دمتی خرمانه قدر محافظه ایچون
بر یره ب瑞کدیرمکه دیرلر ییغین اعمالی زیاده دقته شایان برایشد
بر قاج اصول اوزره یاپیلور ییغین یاپیله جنی صردهه اولاً سطح
زمینده چالی چرپی و اوافق داللردن مرتب بر طبقه اوزرینه
بیانی صهان یاپیلور ثانیاً بو طبقه نک او رته سنه بشاقلری مرگرده
بری برینه قارشو خاچواری براز دمتلر قونوب اندن
صوکره اطرافه برینک بشانی دیکرینک صاب دیبنده اولق
شرطیله ایکی صره دها قارشولقلی دمت دیزیلور بو وجهمه
قات قات غایت دقتله صیقه ییغوب دیزدجه دیز ایله ایوجه
باسوب تمام ارتفاعی بولنجه چاتیسنى تشکیل ایچون بشاقلری
یوقاری دیکنه بر چوق دمتلر قونیلوب بوش یرلری آکین صاپلری
ویا دمتلری ایله طولدیریلور .

ییغین چاتیسنى چاگنه کانجھ مذکور چاتی بشاقلری
دیبندن باagli بر طاقم طوتاملدن عبارتدرکه اشبو طوتاملك

بشاقلرى چاتىنك تېسىنى تشکيل ايدوب صاپلارى ياسىلەرق مخصوص بعض اغاچ چىوپلر ايله يېغىنلەرنىڭ تېسىنى ربط اولنور فقط مذكور طوتاملىك بىرخىسىنىڭ يوقارى او جلرى اىكىنجى صرهنگ او جللىله قپانوب بويالىجە صره ايله وضع اولنەرق كلاه ھېئتە قونىلور وبعضاً دخى چاتى في باغلامق اىچون صاپدىن معمول وبرى برندن ۴۰ پارمۇق قدر مسافەلى او لهرق چاتىنك الت طرفە فيرطولايى باغلى برخلافە مى بوط بر طاق اىپلر ايله تحكىم اولنور . (شىكل ۲۵۷)

مذكور يېغىنلەرك جسامتلرىنه كورە چورەسى ۴ - ۱۰ ارشون ويوكسكلكلارى على السویه طوراقدن تا چاتى يە قدر ۵-۶ ارشون قدرلەلور بونلەراك كۈچكىنڭ قطرى ۴ وارتقاىعى ۵ ارشون او لور ايسە همان ۳۰۰۰ وبعضاً بىوك يېغىنلەر يايپلوركە ۶۰۰۰-۸۰۰۰ دمت الور . يېغىن حقىدە دىكىر براصول دهاواردرىك بودە يېغىنلەرك يېزىزندن ۶۵ پارمۇق يوكسكلەگەن اغاچ قازقلەر او زىزندە

(شىكل ۲۵۷) يېغىن

اشايمىكىن عبارتىدر بوقازقلەك دردى درت كوشەلەرە و بشنجىسى دخى او رتەيە قاقيلوب او زىزىنه (شىكل ۲۵۸) شىكلە كېيشلىر قونىلەرق او ستنە جالى چىپى يايپلور يېغىنلەر فارە چىقەمامق اىچون قازقلەك يوقارىسىنە أغزى اشاغى تنكەدن معمول

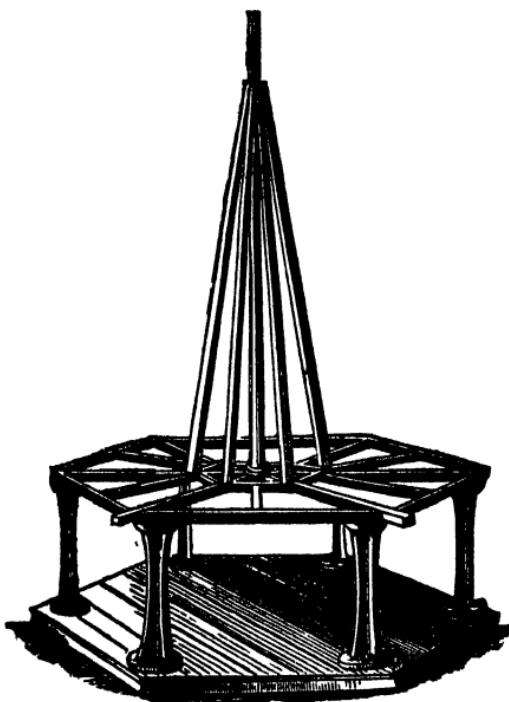
خونیلر چوریلور و شدتلى روزكارلاردن وقايه اىچون يىغىنك
ارتفاعانه كوره مىزىندن بىدىرك دىكىلوب اطرافه پايندهلر

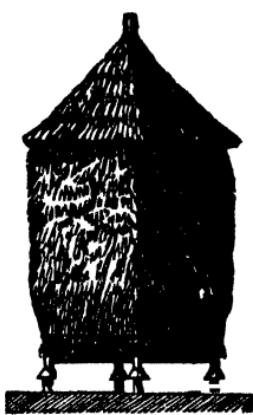
وضع ايلە تىكىم ايدىلور (شىكل ۲۵۹) بواياقلر
دھاقوی اوبلق اىچون طاش ياخود طوغالەدن
وانكىلتەرەه اولدىيىنى كى دوكمە تېموردن

دەخى يايپىلور دوشىمىسى كېرىيچى حىوانلر (شىكل ۲۵۸)

چىقەمېھ جق صورتىدە دوز و لزومى قدر كىكىش يايپىلوب
شدتلى روزكارلاردن مصون اوبلق اىچون اورتەسنسە بىدىرك
و ياسرن دىكىلوب يانسە درت پاينده وضع اولنسوركە (شىكل

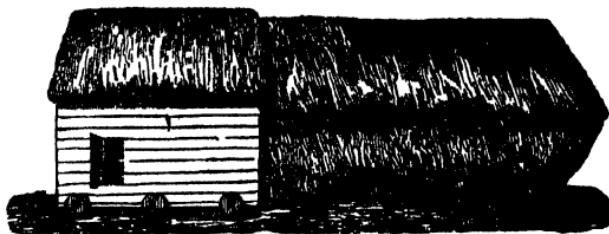

(شىكل ۲۶۰) دەخى تېمور ايزىرنىدە بولنور.

(شىكل ۲۵۹) اورتە دىيركەلە
بۇنى تىكىم ايدىن درت
پايندهلر ۸ كوشەلى
كېيشلەر و كېيشلەر

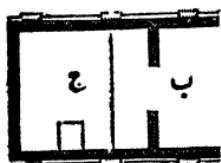
بعض یارده ییغینلری دکرمی یاپیسوب (شکل ۲۶۱)

(شکل ۲۶۱) اوزون ییغین

شکله کوستلديکي وجهله بالعکس طار و اوزون انشا ايدرلر
کرچه بولیله اوزون ییغینلر پك شدتلى روزگاره چوچه مقاومت
ایده من ايسهده انسانى قولاي اولوب چاتىسى ایچون بر جوق
تكلفاته احتياج براقز واقتضا ايتىدجىه بو یيغىن لزومى قدر
دمت انور شوقدر واركە لدى الحاجه خرمان ايدىلەجىك
دمتلر ياغمور كله جىك طرفك عكسىدن يوقارىدىن اشاغى كسىلوب
خرمان ايدىلور .

انكلتره ده بولیله ییغينلر دن خرمانه دمت نقل ايتكى كې كلفتىلرە
وبر یيغين بوزولدىنى زمان دفعة نزول ايدەجىك ياغمور مخاطراتنه
ميدان ويرمامك ایچون اشبو ییغينلر ك اوكتنده (شکل ۲۶۱-۱)
تكرلک اوزرنده متحرك بى انبار بولنديروب دمتلىرى اوراده
دوکرلر بوانبار ۶ تكرلک اوزرنده

تخته دن و چاتىسى صاپدن ياپيلور (۲۶۲)

شکله کوستريلان مذكور متحرك انبارك
مېنى - ب - حرفىلە مرق قطعه ايڭى قسمە (شکل ۲۶۲)

بولنوب ييغين ۹۰ پارمق قدر برقمنك ايجنه
كيرر ديكرقسى ۵ ارشون ۸۵ پارمق اوزون و ۵ ارشون ۲۰
پارمق يوكسک و ۵ ارشون ۵۲ پارمق گىش اولدىيغىن دمتلر
بوراده دوكلور .

لازم اولدۇچە خدمتكار دمتلرى الوب دوکر وييغىن اكسىلىد.
كجه انبارى كىرويە يتوب ييغىنك برقىنىڭ كالاول ايجرو
آور ييغىن بو وجھلە دوكلوب بىتكىدن صوکره انبارى ديكىر
ييغىنك يانە كوتىر .

يوكسك ييغىن انشاسىچون استعمال او نان اسكلەلر ك
يوقارى او جىلننده زنجىر ايلە اصىلى كىشىجە بى دوشىمە
بولنوب عملە دمتلرى اشاغىدىن مخصوص طراقلار ايلە دوشىمەنك
اوزرىنە آتوب او راده بولنان ديكىر بى عملە اخذ ايلە يىغىنى
تنظيم ايدن آدمە وير (شكل ۲۶۳)

(شكىل ۲۶۳)

فرانسه نك بعض محللىننده ييغىنلىرى صاب ايلە او رتوب
اوزرىنە اىپلە باغلى آغىر صرىقىلر قويەرق تحكىم ايدىلر (۲۶۴)

بعض یرلرده دخی بیغینلر غایتاً وفاق یا پیلوب اوزری ۱ - ۲

(شکل ۲۶۴)

پارمقداچه طوپراق ایله ستر اولنور و مصر صاپلرینی حیوانلره
یدیرمک ایچون پیراقلر ایله برابر بریغین تشکیل ایله حفظ
ایدیلور و روزگاردن دویرلامک ایچون صاپدن معمول قالین ایسلر
ایله باغلانور (شکل ۲۶۵)

(شکل ۲۶۵)

بیغینلری هوانک تأثیرات
مضرسه سندن دها ایو حفظ ایمک
ایچون متحرک و قفسواری بر نوع
چارتاقلر اعمال ایدرلرکه انبار
انشا سندن دها اهون واداره لیدر.
بو چارتاقلر آکثیرا ۲۷ - ۳۲

پارمقد قطرنده ۲۶ - ۳۲ پارمقد
ارتقا عنده ۸ دیرک ایله انشا اولنور (شکل ۲۶۶) دیرکلر
بری دیکرندن ۷ - ۸ آرشون اوzac و ۱,۶۲ و یا ۱,۹۵
پارمقد قدر زمینه کوملوب یریوزندن ۲,۶۰ پارمقد
یوقاری سندن محکم بردوشمه ایله - ب - بربرینه ربط اولنور.

مذکور دوشمنک آتنده بولنان - ج ج - محل خرمان
 مقامنده یاخود ادوات حافظه سنده

 قوللانيوب دوشمنک اوزرینه همان
 ديركلرك تپه‌رينه قدر دمتري استيف
 ايندکدن صوکره ديركلرك پكورلش تيمور
 خلقه‌لر واسطه‌سيله اشاغي يوقاري
 ايندرييلوب چياريلور اوزریني متحرك

برچاتي ايله - د د - او رتهرك تيمور (شکل ۲۶۷) مترک دمت چار طاغي
 چيويلر ايله يرنده طوتديررلر و حتى موفقیت کامله به علامت
 ايجون مطلوب ايسه چاتينک اوستنه برده سنjac ديكىلر فلمنكده
 دخى بونك كې فقط دوشمه سز درت کوشلى چار طاقلر يابارلر .
 اشبو دمت چار طاقلری چفتلکات ايجون فوق العاده مهم
 ولازمدر موجود اولان كوى و چفتلکده يېغىن انسانى حاجت
 براقىز بونلردن ماعدا دوكىش صمان دخى بوراده صاقلانور
 و حاصلات آز چوق نه قدر او لور ايسه او لسون جملهسى بومتلۇو
 چار طاقلر التنده حافظه اولنور واقتضا ايندېجە تدرىيجا التوب
 دوكلور .

٦ آرشون قطرنده و ٩ زراع ارتفاعنده بـ چار طاق همان
 ٨٠٠ و ٥ آرشون قطرنده و ٦ - ٧ آرشون ارتفاعنده بولنان
 ٥٥٠ و ٤ آرشون قطرنده وينه اولىكى ارتفاعنده اولان
 ٣٥٠ دمت آله بيلور .

بـ چار طاقلر انساسى انبار مصارفتك نصفه بالغ اولىز فقط

شواختارمن دمتاری بشاقلری او زرنده اولدینی حاله حفظ
ایمکه منحصر اولوب یوخسە مھصولاتك کافه سنی در حال خرمان
ایدرک دانه لری تفرق و در انبار اولندقدن صوکره بوکفتله
حاجت قالمز .

خصوصیله خرمان ایمکسزین آکین صاپلری بی حفظ ایمک
اعشاری مقطوعاً بدلہ مربوط اولان اوروبا کی محللره مخصوص
اولوب یوخسە عیناً عشر ویریلان بزم مالکم زده رنجبر همان
خرمانی دوکوب عشرینی اعطایه محبور در .

صاپلری محافظه ایچون چارتاق انساسی لزومی در دست
تنظيم اولان اصلاحات داخلیه جمله سندن اوله رق اعشارك
الزامی ویا امانة تعشیری کی اصول مضره نک لغوی مقرر
اولدینی جهنه بومتللو چارتاقلرک فوائد و محسنا تندن ایلرو ده
اصحاب زراع استفاده ایدر امیدینه مبنی کتابمزره درج اول غشدر .
کرچه هوالر مساعده ایدر ایسه صاپلری خرمان ایدوب
دانه و صمانلری بشقه بشقه حفظ ایمک ایوکورینور لکن خرمان
ایمکله ایش بقیوب صاور مق ایچون روزگاره انتظار ایله خیلی
زمان چکور مکده و موسم دخی یاغمورلره تصادف ایتدیکیچون
فقرا برچوق ضررلره اوغر امقدده در و همه استفاده سنی
بکلمیوب همان رایحیله صائمده و بلکه احتیاجندن طولایی پاره سنی
وقتندن اول آمقدده در .

بر طرفدن مھسولک بومتللو آقتله اوغر امسی و دیکر طر .
فدن لا یقیله فیائنه انتظار ایقیوب همان المرندن چیقمسی رنجبرک

بر سنه لک چکدیکی مشقت و مصرفه بدل او لان نتیجه استفاده سنی
غائب ایدیور خصوصیله خرمانلر هنوز نهایت بولدن موسم
زرع حلول ایدوب بریاندن ذخیره ی دو کوب انبارلره و یا شهرلره
نقل ایمک و بر طرفدن نطس یا پق تخم امک واودون طاشیمیق
ایله بیچاره حیوانلر نفس الامیوب بر طاق خسته لقلره دو چار
اوله رق تلف اولوب کیدیور .

اشبو بحثک زمان تسویدی که ۱۲۹۳ سنه سی تشرین
اول اوائلیدر الیوم روم ایلی و آناتولینک اکثر جهتله نده
خرمانلر هنوز آکال او لندیفی حالده اون کوندن متجاوز نزول
ایدن یاغمورلر بتون اووا و قیرلری چامور دریاسنه دوندرمش
و چای وايرمقلر جوشوب مرور و عبوری کسرک صاپلرک
چوغنی چورتیشدر .

برده بزده قیشین حیوانلری بسله مک همان صانه منحصر
اولیور که آکینلر اوراقدان چکدکدن صوکره توقف ایمیوب
خرمان دوکمکه محبوریتک بریده بودر اما چایرلر کتابتنه بیان
او لندیفی وجهمه قیشین حیوانلر ایچون بر طاق او ت و نباتات
سائره تدارک او لنور و عیناً عشر مسئله سی دخی بر طرف ایدیور
ایسه صاپلرک بروجہ محرر حفظیله لدی الحاجه خرمان ایدلسی
هم حیواناتک قوت بدنلرینک محافظه سنه و همده بر طاق ضررلره
او غر امکزین منافع کثیره یه دسترس او لنور یوخسه حال حاضر
یعنی شمدیکی اصول دوام ایتدیکه بزده شو سه لر و تیمور یوللر
دخی مکمل او لسه چفتیجی و رنج بر طاقتک متتحمل او لدقلى اعمال

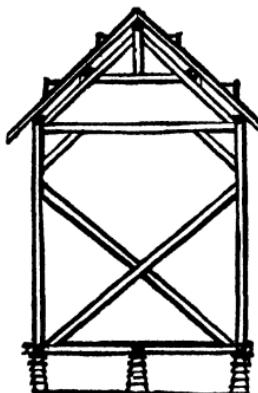
شاقه يه نسبة استفاده لرى مطلوب لرندن پك از او له جقدر .
انبارلر ياخود دمتخانه لر — اور و پاده سالف الذكر چارتاق
مثلو آكينلىرى حفظ ايتك واوراده دوكمك ايچون انبارلر دخى
انشا ايدرلر بونلارك اطرافى عموماً ديوارايىله محفوظ اولوب يالكىر
برقاچ اوافق پېخىرلرى حاوىدەر برى بىرينه قارشماقى ايچون مىكن
مرتبە هن نوع حاصلاتە مخصوص دمتخانه لر اعمال اولنور فقط
بودمتخانه لر يوكلى ارابەلرى سهولتله ايچنە الور حوليىسى واسع
ودوشمىسى يىردىن لاقل ۳۳۳ پارمۇق يوکسک يايپيلور .

ديوارلر طاش وييا طوغىلەدن انشا اولنوب صيچان چيقەمامق
ايچون ايوجه صيوانەرق كوزلەدە بادانە ايديلور بودمتخانه لر
بنالىدىن ايرى منفرد فقط چفتلەك حولىلرنده اوlobe دمتلىرى
حفظ ايده جك يىرندن بشقە دوكمك ايچىرويە آلمق ايچون ايرى
 محللىرى واكينلىرى دوكلەدكەد تراكم ايدن زار وائىنجە سمانلىرىچون
دخى بشقە يىرلىرى بولنور .

خرمان يىرلىرى دخى او لا طوبراغى تسويمىيەيدىلەرك طوقاق
ايله ايوجه دوكلەدكەن صوکره ايكي اوچ طبقە آكتۈيا كىل ايله
منبت طوبراق وبعضاً قى طوبراق ايله او جىدە براينىڭ كۆبرە
سى و بر مقدار قرقىق اوت ياخود سمان و بعض دفعە دخى
ايچە چاقيل و برازىدە كىرچ توزى يايپيلور بونلر بىر دوزى يە
طوبراغە يايپلوب طوقاق ايله بىرچوق دفعە دوكلەرك ھىچ بىر بارمۇق
چوقۇر يىرى قالمامق اوزرە تقوىيە و تحكىم ايديلور .
دمتخانه لرك طول وجسامته كانىچە بەر كىل حاصلات ايچون

۳ ارشون ۲۰ پارمق ۷۶ نقطه مکعب بر محل لازم او مسنه و ۳۰۰ کیله لک دمتلار ایچون ۷ ارشون یوکسک اولق حسابیله دمتخانه لرک و سعى (شکل ۲۶۷) کوستره مسنه نظرآ محصوله کوره او نسبتده دمتخانه انساسی اقتضا ایدر.

برده اخشاب دمتخانه لر اشا ایدر لرک مصارف کار کیر دمتخانه لرک انجق نصفه بالغ اولور بونلر آکثريا میشه افاجندن مقطوع یردن ۶۵ پارمق یوکسک قازقلر او زرنده بنا او لنوب

(شکل ۲۶۷)

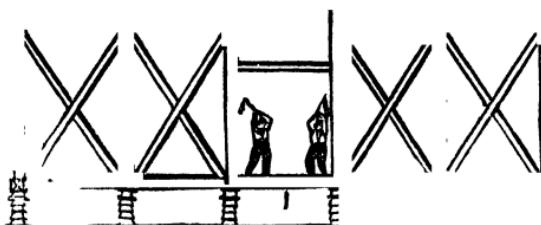
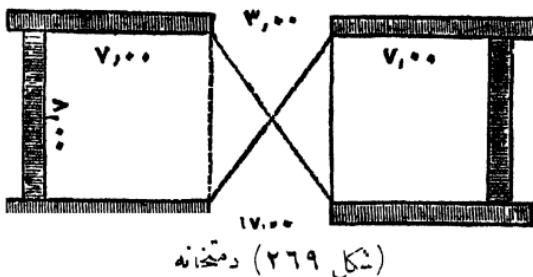
حاصلاتی فاره لرک مضر تندن قور تاررلر.

اخشاب دمتخانه لر (شکل ۲۶۸ - ۲۶۹ - ۲۷۰) شو اوچ متعدد شکلرده يا پيلوب بناسنك بوبي ۱ ارشون ۷۸۶ خط واکي ايله يوکسکلکي ۷ ارشون ۱۴ پارمق و چايسنك ارتقا عی ۳ ارشون ۵۷ پارمق او لور.

آکثريا قازق يرینه طاش ياخود طوغله دن ينه او بو يده ايقلر

انشا اولنوب او زرينه طول و عرضنه موضوع بر طاقم طبانلردن
مممول برنوع قفس قورلرکه دمتخانه اشبو قفسىك اوسته
بنا اولور .

اخشابي كونش وياغموردن وقايه ايچون قبله و كون باطيسى

(شکل ۲۷۰) دمختانه

طرفلرى جاتيسى كېيى بىر طبقە قره طااش ايله قاپلانور ايچىرسىنە
كىرمك ايچون تيموردن بىباشەمۇ اعمال اولنوب فارەلردىن لاجل
الوقايه مىبىط زنجىر واسطەسىلە لەى الحاجە قالدىرىلىور .

مذكور اخشاب دمتخانەلرده دانەلر ايو بىر حالدە وھىچ
برقا رايىھ بىدا اىتەكسىزىن خىلى سەنەلر حفظ اولنەبىلور

و آرابه‌لر بنانک هر طرفه یناشوب دمتلری پک زیاده سهولتله
بوشالدر .

ایشته دمت حالنده آکینلری محافظه ایتمک ایستیانلر ییغینلر .
دن زیاده ذکر اولنان چارطاق ویا دمتحانه‌لری ترجیح ایتملیدر
زیرا از هر جهت اداره‌لی اولدقلرندن بشقه هرسنه ییغین اعماله
حاجت مس ایمز و ییغین اعماله ویریله‌جک یومیه چارطاق
ویا دمتحانه انسانه صرف اولنه حق مبالغک فائضنی تجاوز ایتمز .

ایکنخی فسل ضرب خرمان و تطهیر ذخایر

آکین دوکمکده شمدی یه قدر استعمال اویان اصول او چدر
بری ال دوکمکدرکه هرنه قدر مضر ایسه‌ده بعض محلده
مستعمل او لدیغدن ممکن مرتبه معلومات اعطائی مناسب کوردک .
بو عملیات علی العاده دمتحانه‌لر ایجنده و دمتحانه اولیان
صیحاق یرلرده احیقده یاپیلور .

دکنک دوکنی — دکنک دوکنی دیدکلری
(شکل ۲۷۱) بری دیکرینک او جنه قایش ایله مربوط
ایکی دکنکدن عبارتدر بر قاج عمله ایکیشر ایکیشر
مناسب مسافه‌ده طوروب بود کنکلر ایله اوکلر نده یاپیلی
اولان دمتلرک یا لکز بشاقلرینی ضرب ایتیوب عموماً
دمتلرک طوله ضرب ایدرلرکه اک قیصه صاپلرک
بشاقلری دخی الویره‌جک قدر دوکلوب دانه‌لری (شکل ۲۷۱)
دکنک دوکنی تفریق اولنور .

دمتلرک او لا بر طرف چویریلوب دیکر طرف ایوجه ضرب او لندقدن صوکره عمله مذکور دمتلرک با غنی چوزرک ۱۰ - ۱۶ پارمک قالین بر طبقه تشکیل ایدنجه به دکین یره فرش ایدوب هر ایکی طرفدن ینه دوکلور و تکرار دکنك ایله قارشديریلوب یکیدن ضرب او لنور که جما هر بر دمت دکنك آتنده ۸ کره چویریلوب دوکلور آکر دانه لری قوری او لو بده صاپلردن سهولته ایریلور ایسه يالکز ۶ کره چویریلوب دوکمک کفايت ایدر .

دانه لردن ایریلان صاپلر دمتخانه نک بر کنارینه کوتريلوب هان ۶ قیه نقلتنه دمتلر اعمال او لنور کرک او کون اخشاره ملين یاخود ایرتسی کون دانه لر قالبوردن چکوریلوب دیکر طرفه یینیلور .

دکنك ایله اکین دوکمکده عمله پک یوریلور زیرا بر خدمتکار بر دقیقه ظرفنده دکنکی از دن ۳۷ دفعه قالدیروب قوتله ایندیرر آکر بر کونده ۱۰ ساعت ایسلر ایسه او اغیر دکنکلری ۲۲,۲۰۰ کره قالدیروب ایندیرمی لازمکلور که انسانک نه درجه درمانی دوکنه جگی قولایجه اکلاشیلور .

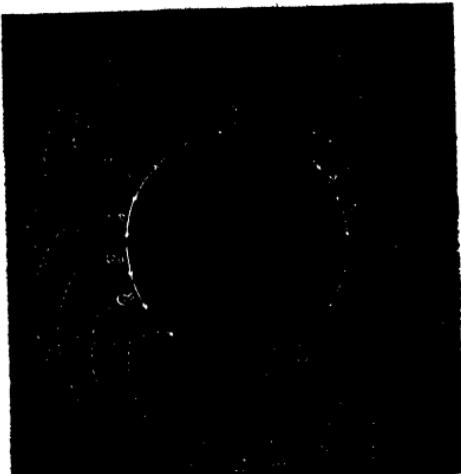
بوندن ماعدا خرمانک پک اغیر ایلرو کیتمسی بشقه جه بر مضر تدر ف الواقع قوتلی بر عمله ۴ دونم یرک حاصلاتی ۸ - ۱۰ کون ظرفنده يالکز دوکمبلور ایسه ده صهانی کاف درجه ده کسر ایده مدیکندن حیوان ایچون استعماله کلنز .

چاتی — بو او صولدہ دکنك یربینه حیوان استعمال او لنور

بر اصولدز شویله که آکین بچلوب طوتاملر قیرغین کونش
ایوجه قوریدقدن صوکره اچیقهه بر خرمان یزی اتخاذ
اولنهرق او لا خرمانک اورتهسنه بشاقلری یوقاری چوزلماش
ع دمت قونور و بونلرک اطرافه دخی دمت قوندقجه ابتدائی
دمتلدن باشلایهرق صره ایله با غلری کسیلوب دویرلامک.
ایچون بری برینه صيقشیدیریلور بوجهمه خرمان دمت ایله
طمولدیرلدقدن جسوکره جسامته کوره ایکیشرایکیشر با غلی او لهرق
خرمانه لزمی قدر بیکیر یاخود قاطر سوریلور بر ایلک
او جنی خرمانک الا ایچروکی دائزه سنده او لان حیوانک کنه
طاقوب دیکر او جنی دائم خرمانک اورته سنده طوران خرمانجی
الله الور بر ادم بو صورته ٦ چفت حیوان اداره ایده سیلور
ایی صاغ ایله طوتوب صول النده بولنان قرباج ایله حیوانلری
طريسه قوشديرر و بو اثناده دیکر خدمتکارلر الویره جك قدر
ازيلميان حسابلری حیوانلرک ايانی الته ايتوب دوشورر .
حیوانلر خرمانک اطرافدن اورته سنه طوغری فيرطولاپی
بر طاق دائزه لر او زرنده دائم طريسه قوشه جقلری جهته باشلری
دو غامک ایچون ذکرمان بیکیلری کی کوزلری با غلامق
اقتضا ایدر .

ایلک چفت حیوان دائزه نک برنجی وايكنجي چفت ایکنجی
وهکذا بو يولده دائزه نک دمتلری خیکنه يه رک نهایته قدر
کیدر خرمانجی النده کی ایی کندویه چکمک و یا کوشتمک ایله
حیوانلری ایستدیکی دائزه ده قوشديرر .

(شکل ۲۷۲) شکله کوستردیکی و جهله - خ ج ج - حرف‌لر

ایله مرقم دائزه خرمانک
اینج دائزه‌سی اولود
خرمانیخینک انسای
اداره‌ده بولندیفی نفطه
ایله چیزکیلی دائزه‌لر
حیوانلرک سیرایتدکلری
دائزه‌لردر بو اصولک
الدوکتندن زیاده فائده.

سی خرمان اندن چاپوق (شکل ۲۷۲) چاقی خرمانی

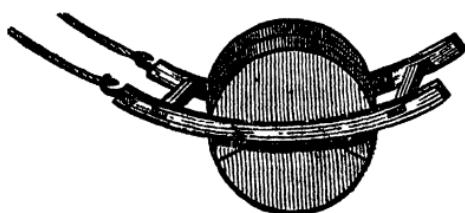
بتوب صهانک ایوجه دوکلوب ایجلمسیدر فقط بویولدہ خرمان
اچیقده یاپیله جفندن دامناکوزل هواوه و صاپلر کونشه ایو قور.
یدقدن صوکره اولور چوق یاغمور یاغان یرلرده ایسه مضرتی
درکاردر ناصلکه روم ایلی و اناطولینک بعض یرلرنه و طاغ
کویلرنده کوریلیور.

خرمان دوکنلری - صاپلری حیوانلره چیکتستکدن
بنشقه یوارلاق دوکنلر ایله دخنی خرمان دوکلورکه اوکیدن
دها اهوندر چونکه حیوانلر بودوکنلره قوشلیدیفی حالده
ایاقبلیله چیکنکه دکلری صاپلردن دها زیاده صاب ازه بیلورلر
فقط ینه ایش اغیر ایلو روکیدر.

ایمک اول خرمان دوکی ایجاد اوبلندیفنده اوروپاده
ششخانه‌لی یوارلاق دوکن قوللانورلر دیسده ششخانه سز لری

دها فائده‌ملی او لدینې مئخراً اکلاشلمغله او لکیلر ترك او لىنىشدر
نۇزىرا شىشخانەسز دوکنلر ايله شىشخانەلى دوکنلر قدر ايش
كۈرۈدىيڭىڭى حالىدە حيوانلر اوقدر يورىلز .

شىشخانەسز دوز دوکنلر اوچ پارچە مىشە اغاچىدىن
ممۇول يوزلىرى دوز و دىينىكلىرى اغاچىدىندر ايىك او جىلىلە
اور تەسىنە ئيمۇر چىبىلر واردە حيوان طوردىر لدینې وقت ايا
قلرىنە طوقىماق اىچون بىرچەت قزاغە مىز بوطدر (شىكل ۲۷۳)

(شىكل ۲۷۳) يوارلاق دوکن

٥٠٠ غروشە النور .
درت كوشەلى بىر
خرماندە ايىك دائرە اراسنە
دمتلر قونوركە و سعى
دوکنڭى بشىمىلى نسبىتىدە در

دمتلر چۈزىلوب صاپىلر دىكىنه وضع اولنور خرمانجى خرمانك
اور تەسىنە طوررق دوکنى چىكىن حيوانى مىركىزە طوغىرى
تقرىب و تبعيد ايدىر .

بعضاً مربع خرمانك كوشەلرنىن بشقى سطوح ساڭرەسىنە دخى
دمتلر قونور خرمانك اور تەسىنە برقا زاقق قاقيلوب حيوانلرك يولارى
او قازاغە باغانلۇر حيوان قوشدىقىجە يولارى قازاغە صارىلەرق
دائرەسى تدرىجى طارالوب يولار تكىيل قازاغە صارىلش او لور
بعدە قازق چىقارىلوب التى اوستىنە چوپىلەرك يىنە يېرە صو .
قىلوب تكىار حيوان سورىلۇر الى نهايە بويولىدە عمل اولنور
خرمان او زون او لور ايسە حيوانلر مساوى دائرەلر

اوزرنده کزدیریلوب خرمانچی مناسب نقطه‌لارده طوره‌رق
حیوانی سوره و صره ایله حرکتی نقطه‌لاری تعین ایلر .
بودوکنک حرکتی فیرطولایی بردائیه اوزرنده اولدېخندن
دوکنک مرکزیه یقین اولان چورمه‌سی کنارندن دها گکیش
اولورکه مخروطی شکل ناقصه بکزز بولیه‌اولمز ایسه سوروشوب
قوتى غائب ایدر .

بزده دخى خرمان محلی اولدقجه هودادار و دوز برمیدان
انتخاب اولنوب بوجدادی آرپه جودار و سائز حبوباتك دمتلى
ارابه‌لرە تھمیل ایدیله‌رك ترالاردن خرمانك برجانبىه نقل ایله
ییغيلور و هېرنوعدن اقتضاسى قدر بشقه بشقه دمتلر خرمانه
يایلوب براز كون صىجاغە براقيلور .

خرمان ایچون لازم اولان ادوات آلتىن چاقق طاشى قاقيلى
دوکن بیوندرق، يبا صيرغى، دىرن، قالبور، كورك، طرميق،
اوکندىرە، سپوركە، صندوق و چىتلۇ آرابه‌لاردن عبارت اولىغله
صاپلر خرمانىرنده كونشىن براز قىزىقدن صوکرە يې يىنه
واقتضاسىنە كورە برقاج چفت بىكىر وياخود اوکوزه قوشلىمش
و اىچىنده بى خدمتىجى او تورمىش دوکنلر ایله ابتدا صاپلرک
قباسى ياتىلدىقدن صوکرە عملە درعقب صاپلرى الى اوست ايدىرك
و دوکنجى حيوانلىرى سوررك صاپلرک اوزرنده کزدیرر .

دوکن ایله برقاج دفعە خرمان ايدىدكىن صوکرە صاپلرک
الى اوستە كتوريه‌رك تکرار کزدیريلور و ائنايى سىرددە حيوا.
ملرک پىسلكى صاپلرک اوستە دوشامك اىچون جىن افراجىدە

دوکنجی طرفدن در حال کورک ایله التوب خارجه آنیلور
بواصلو اوزره بشاقار قیریلوب صاپلری لایقیله خرده خرده
کسلدکدن صوکره صیرغى ایله خرمانده بولنان صمانلى بوغداي
ضاورلوق ایچون بىرە طوبلانوب يېغيلور اڭىز يىلدە دوكلش
اشبو يېغىنە (طناز) تىعير ايدىلرل .

دوکن ایله برکوندە يېرىنە کوره ۱۵ - ۲۰ كىله دن عبارت
۱۲۰ دمت بوغداي ۱۵۰ دمت يولاف و ۲۰۰ دمت آرپە
دوگوب تفريق ايدىلە بىلور .

بويله بويله بىر طرفدن خرمان دوکلوب دىكى طرفدن
روزكار بولندىچە طنازلر صاورلوب دانەلر تفريق اولنىرق
قالبىوردىن چۈرلەكىن صوکره انبارلره نقل ایله حفظ اولۇر
صمانلىرى دخى چىتلى آرابەلر ایله صمانلغە کوتىرلر .

برنجى فصلدە دخى بىيان اولندىينى وجهەلە مالكىزك اڭىز
جەتلەرنىدە خرمانلىرى وقت ادرائى ياممور موسمنە يېقىن اولىسىندىن
طولايى خرمانلىرى قىتىلە سورىلوب آكىنلر قالدىرى يەمىدىغىندىن ياممورلره
تصادف ايدركاھل زراعتك خىلىي ضرولره اوغرىمقدە اولدىينى
ھر وقت کورىللىور ھله روزكار اولىز ايسە يېچارە رنجىرك اللرى
بوکىن بىدە قالىلور خصوصىلە صاپلرک تقلىينىدە و صاورلدىينى صرەدە
روزكاركىشدەتنىدەن واسباب ساڭىرە دن طولايى بىرچوق دانەلر دخى
ضايىع اولوب كىدىيور .

تصادفات مضرە شويلاھ طورسون بواصلو ایله ايشك پك
آغىر ايلرو كىتمسى وبعضاً تشنرين اول ایچىنده بىلە خرمانلىر اكال

٠٠٠٠

ایدیله میوب قیش نطبیرینک چوق کیرو قالدینی کورملکمددر .
اسباب مشروحدن طولایی اوروپاده برچوق خرمان
ماکنه‌لری ایجاد اوئىشدرکه آچق و قالو محلارده آز آدم ایله
چوق و چابوق ایش کورمکه اولدىغىدن مذکور ماکنه‌لرک بزده
دختی تدارك واستعمالی پك الزمدر .

واقعا بزم چقتچىلىز هنوز ماکنه‌لرک استعمالىندن غافل
ایسەلرده اوکرنوب آلىشلىمى پك قولايىدر آكرچە ماکنه‌لر
دانەلری کوزل تفريق ايدىيور ايسەدە صانى بزم دوکنلار كې
خرده خرده ازوپ قطع ايدەمې جىنكە اعتراض اولتۇر ايسە
بوراسى تسلیم اولىنىسى بىلەڭ اول الدە ايدىلىسى مقصود اولان
دانەلر اولوب انلر و قىتىلەندىقدن صوکرە اىستىلىكى حالى بزم
دوکنلار ایله صاپلارى مساعد هوالرده تدریج ایله دوکوب
كىسمك قولايىدر .

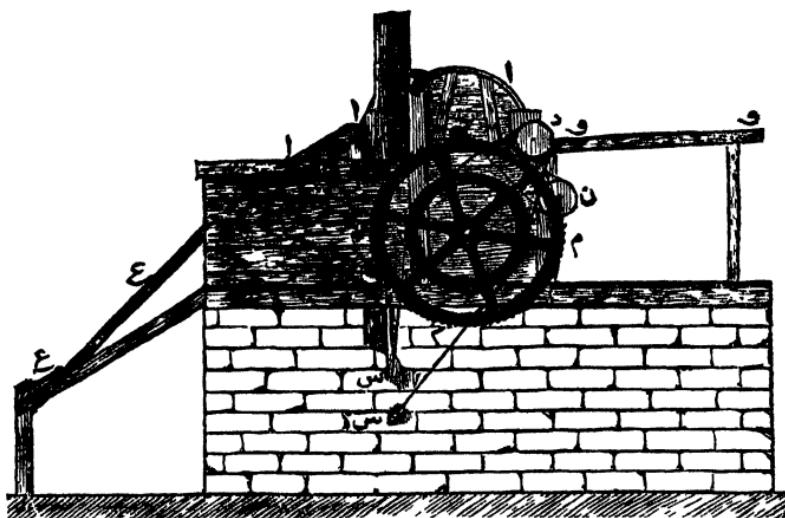
حاصل كلام اصول حاضرە ایله ارباب زراعت ضرور
وخساردن قورتلەمې جىنى جەتىلەنەن حالىدە ماکنه‌لرە مراجعت
اولىنى اھىتىلە توصىيە ايدىرز بناءً عليه لا يقىلە تفهم اىچون
ماکنه‌لری تعرىفده تفصىلدىن اجتناب اىتىيە جىڭر .

خرمان ماکنه‌لری ياخود طولابرى — شىمدى يە قدر
خرمان اىچون اختيار واتخاذ اولنان اصوللارك اىشى پك آغىز
ايلرو كوتىمىندن طولايى اوزرىندن وقت وزمان كېھرەك اكينلر
حادثات ساۋىيەدن واسباب ساۋىيەن متضرر اولدىنى جەتىلە
تخفيض بار ومضرت اىچون انكلتىرەدە ۱۰۰ سنەدن اول بىر طاقم

خرمان ماکنه‌لری ایجاد اوئن شیدی واقعاً ایلک حالتده اشبو ماکنه‌لر تامیله مطلوبه توافق ایتامش ایسه‌دە مرور زمان ایله اوروپانك قطعات سائىره سنه ادخال اوئن‌هرق وکیت کیده وايدیلان تجربه‌لرە كوره اصلاح و اکمال ایدیلەرك اليوم استعمالی اوروپانك هر طرفقدە تعمم ایتىشدر .

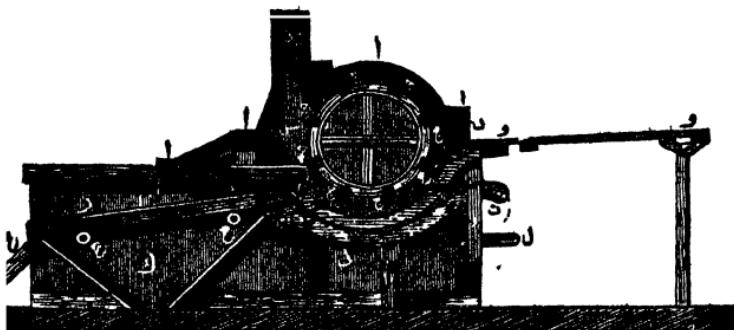
مذکور ماکنه‌لرک عددی چوق ایسه‌دە اڭ ایواصالح اوئنوب استعمالىنده فوق‌العاده سهولت و منفعت درکار اولان بروجها تى برقاج خرمان ماکنه‌لرینى تعریف و بیان ایله آكتفا ایدرز .

بوماکنه‌لردن بى موسیو (فوشه) طرفدن اصلاح اوئن‌شماکنه‌درکە (شکل ۲۷۴ - ۲۷۵) باشلىجه اوچ قطعه‌دن

(شکل ۲۷۴) فوشه خرمان طولاپ
يعنى سهولانله قولالازيلور مدخل ساندر ایله دوکن بورىسى
وقالبوردن عبارتدر .

مدخل نام سلندرلر (شکل ۲۷۵-د) ماکنهنک اوک قطعه سنی
تشکیل ایدوب ۱۳ پارمق قطرنده و ۱ ارشون ۵۰ پارمق بويده
يدی خط درین اویولی و بربریه موضوع ایکی اسطوای بوریلرک

(شکل ۲۷۵) فوشه حارمان طولاتك، مقطوعي

الت طرفده کي بورى طيشاريدين برواسطه ايله چويرلديجه
يوقاريده بولنان سلندر دخى دوزر سلندرلرک اوکنده وباتشد.
كلرى خطک براز اشاغىسىدە ۱ ارشون ۶۰ پارمق اوزون بىوك
برتخته - و - بولنورك ماکنه يه ادخال اوئله جق دمتلر بوتخته يك
اوزرىنه قونور سلندرلرک ياسنه قونيلان دمتلرک اوچلىرى مذكور
درین اویولى دىشلر طوتوب سلندر دوندكىه طوتيلان صابلر
اطرافىدە بولنان ساڭر صابلرى دخى چكۈپ ماکنهنک اجىنه الور
اڭر برازىدە خدمتىجي ياردىم ايدر ايسە صابلار قولايىچە جق ماکنه يه
داخىل اولور.

. دوکن - ب - ماکنهنک اورتەسىنده بولنوب اچىق و ۴۰
پارمق قطرنده بى بورىدكە كىارندە بولنان ۸ عدد درت كوشمىلى
تيمور دوكمەلر ايله صابلرک بشاقلىرىنى دوکر و بى دقيقىدە ۳۸۰
دفعە دوزر .

بودوکنک الت طرفنه طربزون واری دیشلی شبه دوکن
 - ه - بولنورکه دائروی و متحرک اولوب دوکنک چوره سنک
 هان او جده بری قدردر دوکمکلر ایله اراسنده ۲ پارمک آرالق
 وارد .

مدخل سلندردن بکن بشاقلر درحال دوکنک الته کیدر
 شبه دوکنک دیشلری بشاق و صابلری سرعتله چکمکدن برمد تجک
 الیقویوب دانه لری سهولته تفریق ایلر .

صمان و دانه لر دوکنک حرکتندن طولایی سوریلوب ماکنه .
 نک او چنجی قسمنده بولسان قالبوره - ز - داخل اولور
 مذکور قالبور دخی ۱ ارشون ۴۰ پارمک بویده بولسان اغاج
 چبو قلردن معمول بیوک بر قفسدن عبارت او ملغه قالبور متادیا ایلر و
 کیرو اکریمه حرکت ایتدیکه دانه لری صماندن ایرر یعنی دانه لر
 قفسدن کچوب بشقه جه موضوع بر انباره ویا خود بعضاً بوماکنه
 ایله بر لشیدیرلش او لان قالبور طولایی ایچنه دوکلور و قالبورده
 قلان صمان ایسه یان قو نیلان قفسه - ک - واصل اولوب اورادن
 ماکنه نک الته دوکلور .

بو قالبور - ح ح - مدور اغاجلر او زرنده اولوب براوجی
 شبه دوکنه و دیکر او جی قفسه مربوط بزر صمان و دانه لری
 یولارندن چیقمقدن منع ایدر .

اشبو ماکنه نک مجموعی ۲ ارشون ۵۰ پارمک او زون اولوب
 او ستنده تخته دن معمول بر کمر - ۱ - وینه تخته دن یا پیلی
 برا او چاق وارد رکه - ن - صابلرک دوکلسندن حاصل او لان توز

بواوچاقدن طیشاری چیقار کرک کیروسنک براز ایلروسنن
تاقالبورک اوزرینه قدر بیوک بربز اورتیلورکه دوکنک قوتندن
طولاپی اتیلان بعض دانه وصمان طیشاری فلامسون .

بوماکنه لدی الامحاب صو ویا بیکیر ایله تحریک اولنور
بعضا قالبور طولاپلری خرمان ماکنهلریله برلشیدریلوب
ایکی ایش بردن کوریلور یعنی هم دانه‌لر صهاندن ایریلور وهمده
قالبورلوب تیزلنور فقط بشقه بشقه پاسلور ایسه دها ایو اولور.
اشبو خرمان ماکنه‌سی ایکی بیکیر وبش ایشجی ایله اداره
اولنور ایشجینک ایکیسی دمتلری حاضرلامق وایکیسی دخی
ماکنه‌یه ادخال ایمک و بری دخی بیکیر لری قوللاغنق
خدمتلرنده بولنور یولیله اداره اولنور ایسه برکوننده ٦٠٠ دمت
دوکله بیلور .

بو ماکنه‌دن چیقان دانه وصمان کندوسنی تغیردن پک
کوزل محافظه ایدر فقط تیموردن معمول مدخل سلندرک یالکر
محوری تیموردن اولوبده کندوسی اغاجدن یاپلمش اولسه قطعاً
دانه ازمن وبرهملز ظلن ایدرز .

اشبو خرمان ماکنه‌سی یاخود طولاپی یالکز بوغدای ارپه
وچودار کبی زخایره مخصوص اولمیوب دانه‌لی نباتاتک اکثريني
مثلا بذلیه فاصولیه وفول کبی هر نوع محصولات دانه‌لرینی
تغیرنده دخی استعمال اولنور شو حالده مدخل سلندرلر بینته
اولان اچیقلنی دانه‌نک جسامته کوره طاراتلمق یاخود گیشلتیمک
کافیدر - ل - قولی ایله لزومنه کوره شبه دوکن از چوق اصل

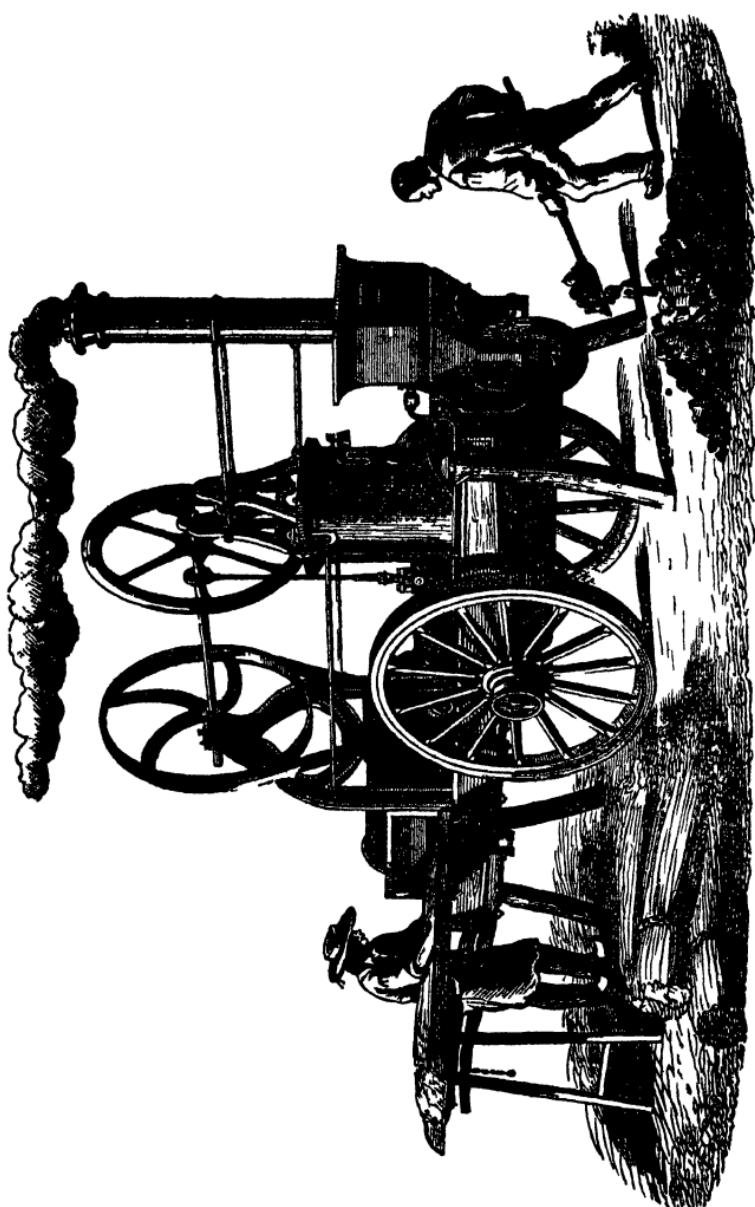
دوکنه تقریب و تبعید ایدیلور محلنده قیمتی ۵۰۰۰ غر و شدر.
خرمان طولا بلینک دیکری موسیو (رنود) و (لوچ)
طرفلزندن اصلاح اولنان ماکنه در اشبو ماکنه ده آکین صاپلری
مدخلنده دخول ایدوب قارشو جهتندن خروج ایدر دوکنه
کنارلرند بس عدد یای موجود اولوب اوقلرینک کوستردیکی
استقامته طوغری دونز دوکن مقره یه مربوط برطاق فایشر ایله
حرکت ایبلر .

بشاقلر مدخلنده صوقدقده یای ایله طوتیله رق دوکن
دوندکنه ازیلوب دانه لرنی ترک ایدرک دیکر جهتندن طیشاری
اینلور دانه ایله اینجه صهان شبه دوکن اوزرنده بولنان اوج
قالبور واری قطعه لردن دوکلور .

مذکور دوکن (رانسوم) دوکی کبی بیکیر یاخود بخار ایله
تحریک اولنور دقیقه ده ۱۱۰۰ کره دونز ۱۲ ساعته ۱۰۰
کیله دن ۳۰۰ کیله بوغدادی دوکوب اییر و ایستنیلان یره نقل
اولنه بیلور فقط صهان براز ایر یجه کسر .

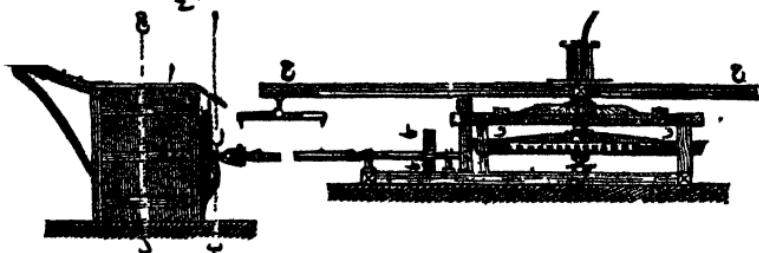
ینه بونلرک ایجادی اولان بروآپور دوکنی وارد رکه (شکل
۲۷۶) اوج بحق بیکیر قوتنده در ۱۲ ساعت ظرفه ۴۰۰ اولچلک
معدن کوموری صرف ایدر فیلاتی ۱۹۰۰۰ غر و ش صاغ اچه در
بو ماکنه یومیه ۶۰۰ دمت بوغدادی چودار ۹۰۰ دمت ارپه
بولاف و ۱۲۰۰ دمت قره بوغدادی دوکر .

درت حیوان واون بش عمله ایله اداره اولنور یرده (رانسوم)
ماکنه سی وارد رکه (شکل ۲۷۷) ۱۰ ساعته ۳۰۰۰ دمت

(شکل ۲۷۶) رود و لوح واپور دوگی

ذخیره دوکر قوتی آرتیلور ایسه دوکدیکی ۴۰۰۰ دمته بالغ اولور

(شکل ۲۷۷) راسوم دوکنی

ودقيقده ۹۰۰ کره دونز فقط اوحالده دانه لرک برآزی ازیلور ایسه ده صهانی غایت اینجه کسر که حیوانلر اینجه صهاندن پلک زیاده خوش لانور یتاغه دخنی ایوکلور چونکه بویله اینجه صهان چابوق چورر آیرو جه صهان بچاغی استعمال نده حاجت قالمز بوماکنه برمحلدن دیکر محله نقل اولنوب قورو لور سرعت نه باقیلور ایسه سائر لرینه ترجیح اولنسی لازم کلور ایسه ده بهاسی و خدمتی چو ق اولدی یغندن اورته چفتلکلر کلز بویله یر لر ایچون فوشہ ماکنه سی دها ایودر.

کوچک چفتلک و کویلولر ایچون بوکونه قدر اهون ایشه یرار بر خرمان ماکنه سی ایجاد ایدیله مامشد. هر شخص ک ایسه مخصوصاً بویله برمماکنه ایدنکه قدرتی یتزر اولسه اولسه کویجه برمماکنه النو بده نوبته استعمال اولنے بیلور که یوقاریده تعداد اولنان ضرر لردن قور تلمق ایچون فوشہ ماکنه سنک ایدینلمسنی خالصانه توصیه ایدرز.

اشبو ماکنه لرک دها بر چو ق فائده لری وارد ر اولا تفریق ایلدیکی دانه دیکر صورته اخذ اولنان دانه لرک مقدار ندن

بـ زیاده در زیرا بشاقردها ایو دوکلور ثانیاً عملیاتی فوق العاده سرعته اجرا اولندیغندن چفتیجینک نظارتی مکمل اولوب وقتی بیهوده کچمز و برشی غائب ایمز ثانیاً عمله و خدمتکارلر دخی سائر خرمانلر کی زیاده زحمت ویورغونلوق چکمز رابعاً ماکنه‌لر سهولتله سوکلوب قورلدیغی ایچون یالکز بنالر التنده دکل هر وقت نرده‌ایستیلور ایسه قوریلوب ایشلیدیلور چفتیجینک ایشی اک زیاده تسهیل ایدن جهتده بودر .

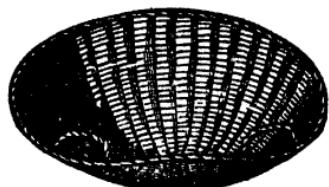
قالبور طولا بلری — دانه‌لری بشاقردن آیرلدقدن صوکره صرف اولنوزدن اول قاریشق اولان ایچه زار و صماندن ویبانجی دانه‌لردن تطهیر لازمدر .

بزم کوی و چفتلکلر میزده ایچروده خرمان ایدیلسلر آزار آزار برسپت ایچنه (شکل ۲۷۸) قونیله‌رق ایکی ال ایله طوتیلوب بحاق آراسندن یوقاری اینیله‌رك دانه‌لر تحریک اولندیجه اک حصیف زار و صمان هوا ایله طیشاری دوکلوب دیکر اجنبی آغیردانه‌لر سپتک اورته .

(شکل ۲۷۸)

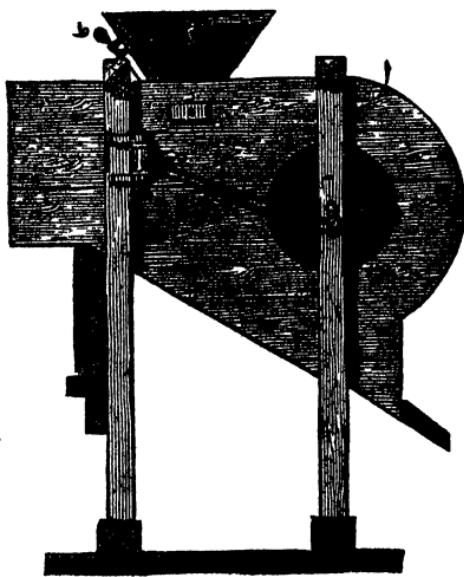
سنده بریکورکه اووج ایله قولا یچه طوبلان‌نوب آتیلور .

آچیقده خرمان ایدیلسلر کورک ایله هوایه صاورلوب اک آغیر دانه‌لر یوقاریدن آشاغی طوغزیچه یره دوشدیکی حالده دیکر خفیف شیلر او زاغه آتیله‌رق بوبولده ایو دانه‌لر تیزلنور . اور و پاده ایسه بو خصوصده (تارار) دنیلان بر طاقم قالبور طولا بلری استعمال ایدرلر (شکل ۲۷۹ — ۲۸۰ — ۲۸۱)

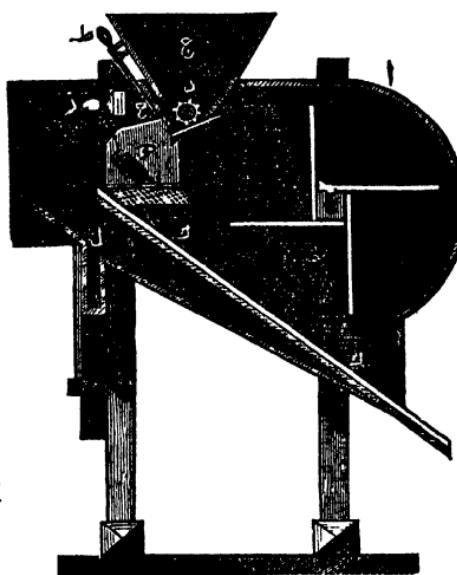
اشبو قالبور طولاپنک - ج - حرفیله کوستریلان تکنه.

(شکل ۲۷۹) قالبور طولاپنک

تیزنه جک محصولات
قونیلور تکنه نکالت
طرفده طربzon
واری اویولی بربوری
- د - بولنور کداوجنده
کی مقره واسطه سیاه
حرکت ایدوب تیزنه.
جک دانه لرک تکنه نک
آتنه آفسنی تسهیل
ایدر .

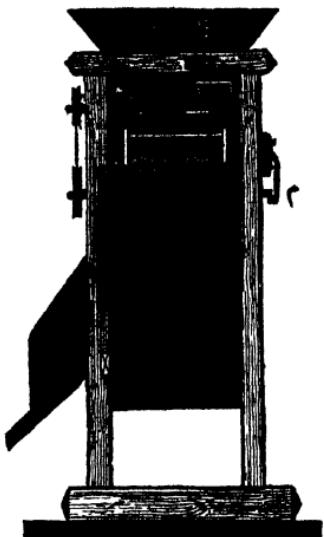
(شکل ۲۷۰) قالبور طولاپنک مقطوعی

صهان ایله قاریش
دانه لر تکنه دن قالبوره
- و - آقوب قالبورک
افقه طوغری وارکل
کی اولان حرکتی بر
او جندن طولاپ چر.
ختک میله و دیکر
او جی قالبورک استناد
ایتدیکی تخته یه مربوط

بر قول ایله حاصل اولور دانه لر قالبور دن چکدیکی صردده چر خلک

دورندن حاصل اولان غایت شدتی روزکاره تصادف ایدرکه
 اشبو روزکار زارلری وسائز
 اینجه صهانلری طولابك طیشارو.
 سنه آثار .

(شکل ۲۸۱) اولور طولابنک اوکدن کورشی
 اوزرینه دوکلهرك زمينه واصل . قالبور طولابنک آغازه کوتاه
 جنس دانهملر - ل - یان تخته‌نک
 آتمیوب - ل - حرفیله کوستر.
 یالان موقعه دوشر واورادمه
 اولوقدن یره آفار آغیر وايو
 دانهملر ایله سائز کوچك تکمله
 اوافق خفيف وايچي بوش .

- ط - حرفیله کوستريلان و يده ايله - ح - تکنه‌نک
 آشاغىکى آغزى زياده‌جه قبانور ايسه دانهملر آزارآزار آقه‌جىندن
 روزکارك شدتى بونلى خفيف وقولاي صاوره‌جىنى جهته
 چورتى چوغالور فقط كىرو قلان بوغدايلر هم غایت ايرى
 تىز و كيپيتلىرى اعلا اولور .

بوطولابك فيائى ۳۶۰ غر وشدر تحرىك ايجون بھرى
 نوبتله يارمشر ساعت ايشلمك اوزره ايکى خدمتى كفایت
 ايدر بى قولى چويرر دىكىرى تکنىي طولدىرر اڭر حیوان
 ايله اداره اولنور ايسه مصبرى دها اھونلىشور ساتىله جق

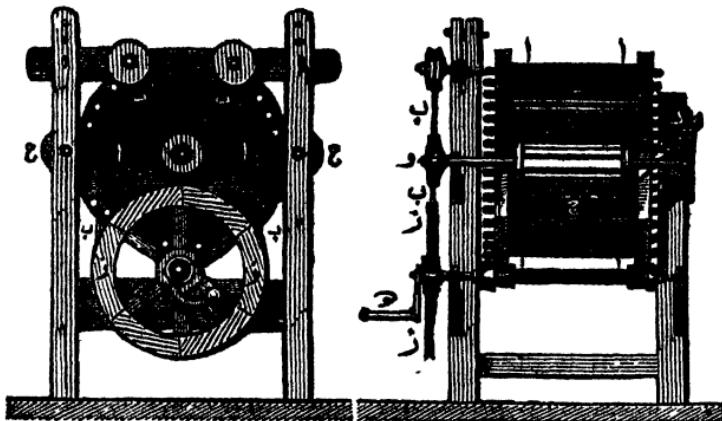
ذخیره اشبو طولابدن آزدن اوچ دفعه کچور ملیکدرکه کوزلبه
ولا یقیله تمیزلنسون .

مصر بوغدادی ایله پرنجک ضرب و تطهیری — بالاده تعريف
اولنان اصول اوزره ماکنه‌لر هر نوع حبوباتی دوکرایسه‌ده مصر
بوغدادی ایله پرینج بشقه صورتله خرمان ایدیلوب قالبورلنور .
مصر بوغدادی — مصر قوچانلری بربینه سورتیلوبه
دانه‌لری دوکلور ایسه لا یقیله قوریدینی اکلاشیلور که اولوقت
خرمانی قولای اولور .

اکثر محلده مصر دانه‌لری بشاقلری خی بری بریله یاخود مخصوص
دیشلی بر تخته اوزرینه سورتیکله وبغض یرلرده دخی اووج
ایچنده بورمغله تفریق ایدرلر ایسه‌ده بوبیله لکله از ایش کوریله .
جکندن اوروپاده بونک ایحون مخصوص ماکنه‌لر ایجاد ایتشلردر .
اشبو ماکنه‌لر میاننده موسيو (بونافوس) ک ایجاد ایدیکی ماکنه
(شکل ۲۸۲) استعمال اولنور ایسه هم جابوق ایش کورر و همده
اهون و اداره‌لی اولور .

— د — تکنه‌سی ایچنه الوره جک قدر قوچان قویدقدن
صوکره — ه — قولی چویرلدکده درعقب — وز — مقره
— ب — ایسلری واسطه سیله — ج — تکنه‌سی حرکته باشلایلوب
— ح — او قلا غوله دخی — ا — طولابی دوکنك دوندیکی
استقامتده فقط اغیرجه دوندرر شو حالده تکنه‌دن دوش
قوچانلر هروقت دوکن و طولابک الی رقاصنک — ط — بریله
کافیجه صیقیلوب دانه‌لرندن سریعاً ایریلور .

دانه‌لر طولاب ایله کریشلری بیننده اولان ارالقدن

(شکل ۲۸۲) (بونافوس) لک مصدر خرمان ماکننسی
طیشاری اتیلوب قوچانلر ماکنه‌ده قالور که مؤخرآ طولابک
ایکی کریشلری چکیلوب قوچانلر چیقاریلور بو وجهه دانه‌لر
ایرلقدن صوکره سائز آکینلر کی قاپبورلنوور.

صوکره‌دن موسیو (قارولیس) بر ماکنه دها ایجاد
ایتمشدکه سهولت استعمالنه نظراً اوکنه مرحدر (شکل ۲۸۳).

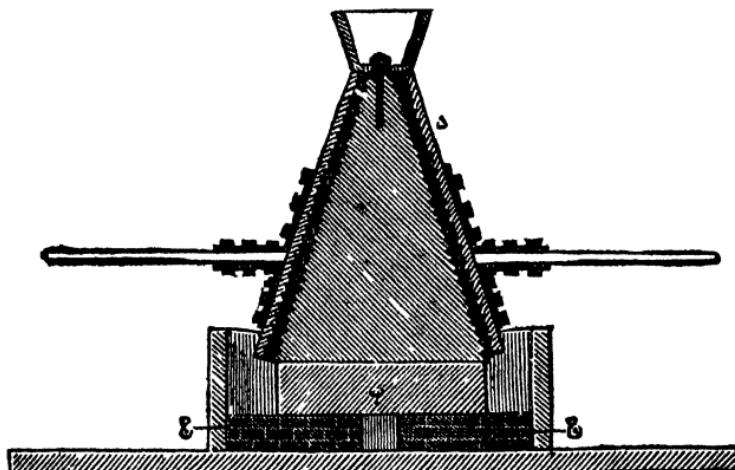
(شکل ۲۸۳) (قارولیس) لک مصدر دوکنی

پرخ — پرخ ال دوکنیله
وجاتی اصولیله ضرب اولنوب
 بشاقلنندن تفريق اوولدقدن
 صوکره طازیاپیله رق صاورولور
 بعده کونشه ياخود بر جاردادق
 التنده ایوجه قور بینجه قدر
 کورکله ارا صره قارشديزيلور
 دانه‌لر دیشه طیاندیغی زمان تمام.

قوریش او له جفندن او حالده اوچ متوع قالبوردن چکوريله رك
ایوجه تیزلنور .

اندن صوکره چلتیکندن تفریق ایچون ایتالیاده استعمال
اولنان اصوللر همان بزم قولاندیغمن دینکلره بکثر ایسه ده انلر
بشقه يولدہ یا پلمسدر یعنی پرنج تکهواری برباش ایچنه وضع
اولنوب صو یاخود سائز بر قوت واسطه سیله تحریک اولنان
طوقاقلر ایله دوکله رك تفریق اولنور .

اسپانیاده ایسه برنجی دفعه اون دکرمانلری واسطه سیله چلتیکندن
ایرلر و دانه لر از یلمامک ایچون دکرمانک ال طاشنه بر
طبقه منطار وضع وربط ایدرلر فقط الا قولایی بوکا مخصوص
ماکنه ایله چلتیکندن ایرمقدار پرنج ایچون ایجاد اولنان
ماکنه لر میاننده (شکل ۲۸۴) شکلده کوستریلان دینک

(شکل ۲۸۴) پرنج دیسکی

استعماله دها مناسبدر اشو دینک اغاچدن معمول کلاهواری

برارشون ۶۲ پارمقدن ۲ ارشون ۲۷ پارمقد او زون و طباننك چو.
رهسي برارشوندن نهايت ۶۲ پارمقد و تپه سنكى ۳۲ - ۴۰ پارمقد
قدر بر طاق كراسته دن بيوك و قوتلى اكسرلر ايله چيويلى و صيقىجه
بر تيمور چنبر - ب - ايله طوغله دن يايپىلى زمين - ج ج -
او زرنده بولنور دينك طيش يوزى كمى هىرى ۳ درين
و ۹ - ۱۱ بحق خط قالين اولق او زره طولاً اكىيجه ديش
شكىنده او يوقدر دينك بىزىر مخروطى برقاقي - دد - تمامًا
دينكى ستر ايدر قباغك چوقورلى ايج يوزى عينيله چىركى دك بىزىر
فقط عكى جهته مائل ديشلىدر اشبو قاقي فوجى تختهسى كى
قالين تخته لدن معمول ۳ ويا خود ۴ تيمور چنبرلر ايله با غلى
و قباغك موازتى دخى دينك تپه سنه قاقيلى چال كچور
بر چىوى ايله تعين او لمىشدر مذكور چىوى قباغك
اور تەسدن تکنه نك دينه طوغرى مستقىماً كچورلىوب تکنه نك
ديي دخى بر طاق دلىكلرى حاويدركه پرنچ دانه لرى ازار ازار
بو دلىكلر دن ديشلر ايله قباغك اراسنه دوشوب قباقي دونگلە
چلىكىندن ايريلور قباقي دخى او زرنده بولسان ايى قول
ايله صاغدن صوله چوي ريلور بونك ايله ايى آدم كوندە ۲۰۰
قىه پرنجى چلىكىندن ايرر.

اوچنجى فصل ذخیره نك خرماندن صوکره مخافظەسى

حبوباتك اك قىمتلى واهميلىسى بوغداى اولدىغىندن بو
فصلاده انك اصول مخافظەسدن بحث او لە جقدر كه دىكىلرىنىڭ

اکا نسبته هر دورلو ضرر و خساردن محافظه‌لری قولایدر .
تعريف ایده جكمز اصول ایله یکی تغم زرعنه یاخود لا یقلی فیئات
بولنجه قدر بوزلقسزین بوغدایی تمیز اولدینی حالده حفظ ایدیله
بیلور حتی اشاغیده ذکر ایده جكمز دیکر یولده اوچ درت سنه
صاقلامق ممکندر .

بو بایده اک زیاده دقت اولنه جق نقطه قیزوپ یانامق ایچون
دانه‌لری سریعاً قورتق صیچان و کوستیک وقادلی قсадسز
بوجکلرک مضر تندن صیانت ایتمکدر .

بونك ایچون مخصوص کارکیر انبارلر بنا ایدرلرکه اخور
اغیل چای و کول اطراف و جوارنده اولماق شرطیله ایری
منفرد و هر طرفدن سهولتله هوا جریان ایدر بر محلده دیوارلری
قالین و ممکن مرتبه بنا طاشندن اشا اولنه رق رطوبتدن و قایته
ایچنی برقات چمتو ایله کاملاً صیوارلر و درونه جریان ایده جک
هوا سرین و قوری اولق ایچون یلدز طرفه قبله دن زیاده
پنچره‌لر اچوب حیوانات مضره‌نک ایچرویه دخولنی منع ضمتده
دنجی پرنچ تللى اینجه قفسلر ایله ستر ایدرلر قبله طرفده‌کی
پنچره‌لر جاملی اولوب قبله روزکاری اسدیکی زمان چاترلر .
بو انبارلر ممکن ایسه ایکی قات یا پیلوب اوست قات دوشمه
سنده متحرک پاقلی کوزلر اعمال او لورکه لدی الحاجه ذخیره
سهولتله الـ قاتنه اقیدیلور .

انبارلرک و سعت وجسامته کانجه شوراسی ملاحظه او لخیلدرکه
بوغدای خرمانده دوکلوب تمیزلندکدن صوکره الـ ای قدر حفظ

اوله بیامک ایچون وضع اولنەجق انبارك کوزلری انجق ۳۳
 پارمک یوکسک اولمليدر دها درين اولور ايسه هنوز بوغدائى
 تازه اولدىنى جهتله قىزوب يانار انك ایچون اولا از درين
 کوزلرنده طوتيلوب ايوچه قوريدقىن صوکره ۷۰ پارمك درين
 کوزلره نقل اوله بيلور شو ايکى کوزلرك اورتەسى اولان ۵۰
 پارمك درين ۱۵ ارشون اوزون و ۴ ارشون كيшиش برکوز
 همان ۱۲۰ كىله بوغدائى الور .

زخيره يى انبارلره قويىزدىن اول توز بوجك قوزه ويومورطه.
 لرىنى دفع ایچون دیوار دوشەملەرinx قبا بىپوركە ايله ايوچه
 سپورمك و دیوارلرده يارق و دليلك وارايىه ئىچى معجون و ياكىر.
 جلى خرج ايله ايوچه طولدىرمق لازمەر بعده قالبور ويا
 ماكىندىن چوريلوب تىزلىنىش اولان بوغدائى اسپار کوزلرینك دوشە.
 لرىنه يايلىوب کوركەل قارشىدې ياهرق طولدىرىلىور اكىچە ايلروده
 قىزمق و يافقا قوقۇ پىدا ايمڭى كې بىرىسى حس اولور ايسه
 وقوعندىن اول بوغدائى قارشىدې ياهرق هوالندىرىلىوب لەىلە الحاجە
 تىكار قالبوردىن چورىلىور و بويىلەجە فنالفك اوکى النەمن ايسه
 دوشەملەنەمك قىاقلىرى اجيلىوب بوغدائى الت کوزه اقىدىلىور و مەنك
 مىتەپ کوزتكىمەل طولدىرىلىوب ۵۰ پارمك قدر دھاشاغى براقىلىور.
 بوغدائى ايوچه قورى اولدىنى حالدە چواللىر اىچىنده سا.
 قلامق دها امين ايسەدە زىادە يرە ومصرفە محتاج اولە جىفدىن
 دىدىيكمىز كې انبار کوزلرنده حفظ اولنەق ايدور عىلە خصوص
 لا يقىلە قورى دكلى ايسه چوال اىچىنده هوا آله مىھ جىفدىن چارچابوق
 قىزوب فالشور .

اور و پانک اکثر يرلرنده بوغدای انبارلىرىنىڭ كۆزلىرىنە
قۇلزا تەخنى قبوقلىرى يايوب بوغدای انك اوزرىنىڭ طولدىرىلرلەك
قبوكلەدە بولنان ياغ مادەسى داھىلرى سرین طوتوب قوقوسىلە
مضر حیوان و بوجڭلەرى دفع ايدر .

بعضىلرلەك قولنجە تۈزلى اولىيەرق يالكىز الويرەجك قدر
ايىنچە صەمان زارلىرىلە قارىشىق بوغدای طولى كۆزلى نە قدر
دىرىن اولور ايسە اولسۇن ايوجه قىالى اولدىنىيى حالىدە ئى نەيە
صاغ و سالم قالور ارااصەر كورك ايلە قارشدىرىمغە دىخى حاجت
براقز يالكىز صرف اولنە جىنى ويياصاتىلە جىنى زمان برايىكى دفعە
قالبوردىن كچورلىك كەھايت ايدر .

بعض يرلەدە دىخى بوغدایي فوچىلەر طولدىرىوب قىاقلىرى
اوزرىنىڭ آغىز طاش قويەرق دىوار دىيىنە بىرصرە دىزىرلەر ياخود
انبارك الت قاتىنە قرانلىق يرلەر قورلۇر رطوبت ضىا و حرائقى
منع اىچيون انبار و فوچىلەر دامما قىالى طوتارلار في الواقع بويولدە
حفظ اولسان زخاير بونجڭ فارە وتۈزدىن سالم قالور و هېيچ
برقا قوقۇ پىدا ايمز و بوزلىز ايسەدە كىلىتىو بوغدايىك فوچىلەر
محافظەسى مصروفلى اولور .

اسكى و قىلاردە آسيا افريقا و اوروپانك قبلە طرفلىرىندە
ذخىرىيى بر نوع مخزنلەرde صاقلىرلار ايدىسىدە ايدىيان تىخىيەلەرە
نظرآ زىادە مصارفى و عظيم مشكلاقى موجب اولدىنىيى جەھتە
اليوم بواسول متروكدر .

ذخىرىيى يالكىز فارە ياشلىق وتۈز كې شىلر اضرار ايمز

برطاق بوجکلر دخی مسلط اولوب تلف ایدر که بونلرک برى
تخل یاخود بوغداى بى اىكتجىسى بوغداى كابكى اوچنجىسى
بوغداى كومسيدر .

بوغداى بى — (شکل ۲۸۵) مغطى الجناح طاقه سندن
جسى غايت كوچك بىضى سياھجه بويى ۳
عرضى برخط قدر اولوب قادارلى يوقدر (شکل ۲۸۵ بى)
كوزلرى يان وباشنك اوست طرفندەدر آغزى كوچك واوجى
غايت اىنجه اسطوانى برخورطومى واردەر كوكسى نقطەلى وطيش
قادارى چىزكىلىدەر بوجك پك اغىر حرڪت ايدر برشىدىن
قورقدىنى وقت اياقلرىلە ساڭر آتلارنى وجودىنىڭ آلتە طوبلاركە
اوحالدە همان بوغداى دانەسە بىكزىر .

مدت عمرى درت مختلف شكلده كېرىجى يومورطە
حالىدرک دانەنك اوزرىنەدە ياخود كوزىنە پك يقين يerde بىنوع
ساقز ايلە مستور اولدىنىڭ حالدە يايشق طورر غايت كوچكدر
اىكتنجى حالى اقليمىنە درجه حرارتىنە كورە ۴ - ۳ - ۲ ونهایت
كۈن ظرفندە يومورطەدن غايت بىاض و كوچك ۲ خط
پويىدە قوردىجىز شكلنده چىقوپ يايشق اولدىنى دانەيى پك
ايىنجه دلهرك اىچنە كىرر ۲۰ كۈن نهایتىدە دانەنك نشاشىسىنى
يعنى اوتنى كاملاً ير طىشارىسندن اثرىنى بلۇ ايتىز آندن
صوڭىرە اوچنجى حالى كە قوزاق اىچنده عمر كۈرمىسىدر
اولوقت يىز شو سكونىتىن ۱۵ - ۱۲ كۈن صوڭىرە قىافتى
مكمل بوجكە دكشىرىوب دانەدن طىشارى چىقەرق تكرار

خساراتی تجدیدده باشلر و یومورطه‌لر خی دانه‌لرک او زرنده ترک‌ایلر.
صیحاق‌یرلرده بوبوجکلر بربازایخنده هان ۷-۸ کرم‌یاوری
چیقاروب چوغالور ارککی چفتلشدکدن دیشیسی یومورطه‌سندن
برکون صوکره تلف اولورايسه‌ده یومورطه‌لرندن حاصل اولان
یاوریلرک ينه قوق العاده مضر تلری درکاردر شمدى يه قدر
ایدیلان حساب و تجربه‌له نظرآ بوغدای بتک برديشیسندن
نیساندن ایلوه قدر یتیشان بوجکلر ۶۰۴۵ عدد دانه اتلاف
ایلديکی تحقیق اولنشندر .

بوغدای بحی قورد ایکن دانه ایخنده پاشادینی جهته اتلاف
پک کوچدر فقط بوجک هیئته کیردیکی وقت دائما قرانلنی
وراحت و حرارتی سودیکیچون آیدینلنق وهوادار یرلرده
بوغدای صيق صيق قارشديریلوب قالبورلندقده راحتسز اوله.
چقلرندن صاوشوب دفع وتلف اولورلر فقط بواسول ایله ينه
بوجکلر تامیله اتلاف ایدیله میه جکندن آتی الذکرا صولره مراجعت
لازمکلور .

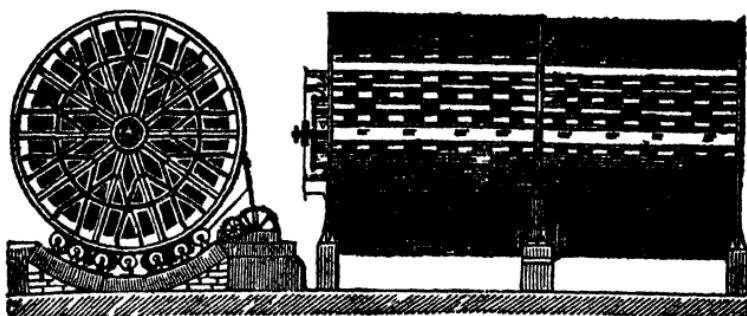
بوغدای بتی تلف ایدن ماده‌لرک باشیجه‌لری توتون و سائر
قوقولی پراق و فدانلرایله تو سولمک و شدتلى قو قولی مثلا تره متنین
و کبریتلی غازلر وتازه کنویر و جوز پیراغی ایله بوغدایی قاریشق
صاقلامق و فسا و قو قولی فدانلرک قایناق صوبی اپله صولامق
و یاخود بردن بره ۷۰ درجه بر حرارتیه برافق کی و سائط
ایسه‌ده بونلرک اصول استعمالنده ملکه و تجربه لازم اولدیفندن
هر کسک ایشی دکلدر .

بعض ارباب تجربه نک افاده سنه کوره اسکی تخته ل آگاج
قطرانی ایله ایوجه قطرانلانوب انبارک مناسب یرینه وضع
اولنور ایسه آز برمدت ظرفده موجود بوغدای بتلری دانه.
لردن آیریلوب دیوارلره واورالردن دخی انبارک طیشاری سنه
فرار ایدر تخته لرک قطرانی اراصره تجدید اوئشور ایسه
عوتدتلرینک اوکی المنش اولور بونک اجراسی قولای ایشی
ومصارف ایسه برشی دکلدر.

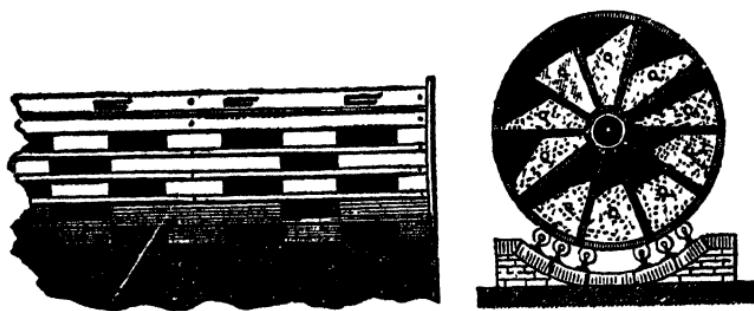
دیکر بر تدیر دها وارد در بومتللو بوغدای بتلری پیدا
اولان ذخیره ییغینتک یاننه خفیجه ایصالاق اوافق برا کین
کومه سی قونور بیوک ییغین کورک ایله صيق صيق قارشدیر لدچه
چیقان بتلر اشبو اوافق کومه یه طوپلانور و بر قاج کون
ظرفده اوافق کومه ده بتلرک عددی چوغالدینی کورینچه
مذکور کومه او زرینه قاینار صو دوکلوب بو جکلر تلف ایدیلور
اکر بواافق کومه آرپه دن یا پیلور ایسه دها ایو اولور زیرا
بتلر آربه بی بوغدایه ترجیح ایدرلر.

حربات محافظه سیچون موسیو (والر) ک ایجاد ایلدیکی آلت
حرباتی بوغدای بتندن پک کوزل محافظه ایدر بو کا متحرک
قالبور دیرلر تخته دن معمول بیوک قالبور واری (شکل ۲۸۶-۲۸۷)
متوازیاً محوری او زرنده دونزیوارلاق بر طولا بدنه
عبارت در خارجا تیمور چنبر ایله با غلیدر طولا بک او زرنده
بولسان بر چوق دلیکلر هم هوانک جریانه و همده بو جکلر ک
فرارینه سبب اولور هر طرف اولوجهمه یا پلمشدر که هیچ بر

بوجک طیشاریدن ایچری کیره من فقط لایقیله دونمک ایچون

(شکل ۲۸۶) بوعدای بتی قالبوری

(شکل ۲۸۸) بوغدای بتی قالبوری   (شکل ۲۸۹) بوغدای بتی قالبوری

آغزینه قدر دانه ایله طولدیر مامالیدر قوتی مرکزه طوغری
کیدن آتک نهایتدکی یلپازه ایچنده بولنان هوایی طیشاریه
وطیشاریده کی هوایی ایچرویه آور بوجهله دانه‌لر لایقیله هوا.
لنديرلگله بتلر غائب اولور.

ایدیلان تجربه‌لرده ۱۲۰ کیله بتلی بوغدای بو طولابده ۴۸
ساعت چویرلدکدن صوکره بوغدایده بولنان ۲۷۹۵۰ بتدن

یالکز ۲۰ قدری قالوب قصوری کاملاً فرار ایتمشد بواالت.
رطوبتلى دانه‌لری دخی هوالندیره هوالندیره قوریدر نه چاره‌که
بهايدر ۱۰۰۰ کیله دانه آلور برطولاپی ۳۰۰۰۰ غروشه ويرولر
بوئی برآدم چویروب اداره ایده بیلور کتابمزرده استعمان اوستان
کیله يکی کیله اولدیغندن اسکیسله قیاس ایدر ایسه ک ۱۰۰۰ کیله
۳۰۰۰ کیله يه يقین اولور.

موسیو (دمارسای) بوغداي محافظه سیچون او لکیدن
دها ساده براصول اتخاذ ایتمشد رکه عینی بوزخانه کبی طوبراق
ایچنده انبار انساسىدن عبارتدر بوز قونیلان قفس یرينه
زمیندن ۳۲ پارمق یوکسک تخته دوشمه یاپیلوب مجموع ارتفاعیله
۴ آرشون ۲۱ پارمق طوبراغه کوملى اولور واطرافنه برى
دیگرندن ۶۴ پارمق او زاق ۱۰ پارمق قالین دیرکلر قاقیلوب
یوزینه ۲۰ پارمق قالین تخته قابلانور که کورینشی دکرمی
برصدوقه بکرر بوغداي بوصدوقک ایچنه طولدیریله رق اوستى
چاتی کبی تخته دن بر قپاق ایله قاديلور.

شوقدروارکه بوغداي قونور ایکن بتلى ایسه بتلر چوغالوب
بتون دانه‌لری تلف ایدر فقط بتسز اولدینې حالده بر قاج سنه
کورکلمکه محتاج اولقسزین محافظه اولنور.

حرارتی دائماً ۱۱ درجه‌ده بولندینې جهته بىلرک يومورطه
لری اويانه میوب اوج سنه صوکره دانه‌لر حصاد زماننده اولدینې
رنکی و منظري محافظه ايلر.

دانه‌لرک قورى اولدینې حالده وضعى لازم ایسه‌ده براز

یاش ایکن طول دیریلور ایسه دخی انبارده قور یدینی کورلشدرو
۱۲۵۰ کیله بوغدادی الان بویله بر انبار ۵۵۰۰ غروشه پایپلور.
هر نه صورته او لور ایسه اولسون آکنلرک محافظه سیچون
انبارک لزومی در کاردر بر چوق سنه دنبرو متعدد انبارلر
پایپلمش ایسده بونلردن قنیدستک ترجیحی اقضا ایده جکنه
دائز نتیجه لی تجربه لر استحصال ایدیاهمامشدر.

بوغدادی هر نه قدر قوری فرض اولنور ایسه دخی یوزده
۸ بچقدن ۱۸ بچغه قدر ینه صویی بولنه چفندن قوری بر محله
قوتلدینی زمان ترلکه باشلر انک ایچون سریجنه یرلرده و طوبراق
ایچنده محافظه اولنان بوغدادی بوزولور.

بو اوینون سرلئی دفع ایچون بوغدادیه سوکامش توز کیرج
قارش دیررلر ۳۰۰۰ قیه دانه یه ۶۰ قیه کیرج الور بو کیرج
سوکره قالبور ایله دانه دن قولایچه جک ایریلور چیملنکه و بوزلمغه
یوز طوتان بوغدادی توز کیرج ایله اصلاح اولنهرق قالبوردن
چورلدکده ایو بوغدادی رنکنی آور.

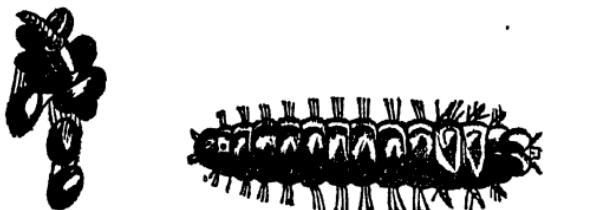
کیرج بوغدادیک کرک یرالتده و کرک اوستنده محافظه سنی
تامین ایلديکی و قوع بولان متعدد تجربه لر ایله اکلاشمشدرو چونکه
کیرج بوغدادی هم قیزمقدن منع و همده مضر بت و بوجک
كوردلرینی محو ایلر.

بوغدادی قوردى — بوغدادی قوردى خرشفي الجناح
یاخود کلیک طاڭه سندندر (شکل ۲۸۹ - ۲۹۰) بونك دخی
بوغدادی بى کې حیاتى معین درت موسمه منقسمر طرطیل

یاخود قوردى (شکل ۲۹۱ - ۲۹۲) بوغدايده ظهور ايلديکى وقت برجوق دانهلى اىپكلى بر نوع قوزه ايله بربرينه با غلر (شکل ۲۹۳) او زرنده كوريستان اوافق مدور بياضتراق

(شکل ۲۹۰) بوغدائى قوردى بوجى

(شکل ۲۹۱) بوغدائى قوردى (شکل ۲۹۲) طوطيل نقطه لر بوجىك ييسلىكىدر باغلى بوغدائى دانهلى آيرلدقدە ايچينك برازى يىمش اولدىينى وبضىئىنندە دىخى قوردلار بولندينى كوريلور .

بوقوردلار قوزه يه كىرمك ايجون دانهلى دن آيريلوب بوغدائى يېغىتىنە وابارك ديوار ودىركلىرىنە يايلىور كە كوجىك قورد شەكلنده اولدىقلەرنندە بوغدائى قوردى دىسۇر بوقورد بولندينى يىرده قويروغىندە تىل ايله اصىلەرق قوزه يه كىروب براز مدت صو كىره كلبكە دونر .

بوكىكلىر بوغدائى انبارلىنى اصلا ترك ايتىمەرك كوندز

اڭقىانلىق يېلىرده صاقلانور كىرك قوزه و كىرك كىلېك ھىشتەدە ضرر
و يېرىمن فقط قورد و طرطىل شىكلنده اىكىن دانەلرى يىوب تلف ايدىر .
دانەلر ڪورك و يا قالبور ايلە قارشىدىرىلدەن دانەلرندە
ازىلوب تلف اولۇر ياخود دانەلرى براقوب دىوار و دىرىكلىرە
چىقدىغىنە قولايجە تلف ايدىلۇر .

الوسیت دنیلان بوغدائی کوهسى — اولکینە پك زىادە
بىكىر آندن فرقى رىنگى دها پارلاق اولمىسى وقادىلرى اوزرنەدە
اسمر لەھلىرى واويناق بويىنۇزلىرى ميانىنە اىكى كۆچك
خورطومى بولنىسىدەر .

(شىكل ۲۹۴ - ۲۹۵) بودە يالكىز طرطىل و قورد اىكى
بوغدائىه تسلط ايدىر دانەلرك اطرافىدە غايىت اينجە برآغ
اور دىكىن سو كەرە (شىكل ۲۹۶) كوبىنك چىز كىسندەن اىچىنە
دخول ايلە دانەيى يې و كىلېك اولنجە
(شىكل ۲۹۷) قدر اىچىندەن چىقىز
يارلىغىنى زمان اىچىندە طرطىل قوزه .
سى بولنور دانەلر نە قدر قارشىدىرسە
يرندەن قىلدائىز .

(شىكل ۲۹۴) بوغدائى کوهسى (شىكل ۲۹۵) (شىكل ۲۹۶)
كىلېكلىرى بوغدائى يېغىنى اوزرنە ظھور اىتىزدىن اول

نەرك آغىرلقلرى ازالىندىن و كىلبىكلىك ئەپتەن برقاج كون
بىل بوجدايىك قىزمىنىدىن كىلبىكلىكىك
كلاشيلور .

(شکل ۲۹۷) برقاج (شکل ۲۹۷)

هوا صوغوق دىك ايسە كىلبىكلىك
بىارلارده طورمىوب تىرلاره يايلىورلر
كىرىكلىك بەھار او اخىرنىدە ئەپتەن بوجدايىك
يىسە جوبات و خصوصىلە بوجدايىك
نۇرلارىنە او شوشوب بشاقلىرى او زىرنىدە

بومورطە براقورلر (شکل ۲۹۸) بوجوانلار
سىنەدە برقاج شىكلە كېرىدىكلىرى كېلىكلىرى
كىرىكلىك انبارلارده بولسان دانە و كىرىك تىرلادە كى
بشقۇلىرى بومورطە براقوب طرطىللارى بشاقىدە
وانبارلارده دانەلرى كېرىرلر .

(شکل ۲۹۸) برقاج (شکل ۲۹۸)

بونلىرى اتلاف اىچىسون اك مناسب تىدىر
زخىرىي ايستىقدەر كە بودە خارجاً ايصادىمىش
مائىل اسطوانى بىبورىدىن كچۈرلىكىن عبارتدر
دانەلر بورىنىڭ اوست طرقىدىن ادخال او لىنوب
الت قىطعەسىنىدىن چىقارىلۇر بورىنىڭ درجه
حرارتى موجود او لان ميزان الحرارة اىلەتىمىن
او لىنور و ۵۷ درجه دن اشاعى و ۶۲ درجه دن
يوقارى او لىيان حرارتىدە بوجەله اصلاح
اولقۇش زخىرى نەقللىنه قوتى و نە دىنى ائمك يامق

استعدادیخ غائب ایمز دیکر اصول ایسه بوجکلری ضرب ایله
تلف ایمکدر بخدمتی اک ایبو صورته اجرا ایدن ال موسیو
(دوایر) ک ایجاد ایلدیکی ماکنهدر .

بوماکنه (شکل ۲۹۹) اولامتخدالمرکز یعنی بری برینک
 ایچنه کچورلمش ایکی بوریدن عبارت او لووب بوریلارک بری خارجی
 وثابت دیکری
 داخلی او له رق
 سرعت ایله
 محوری او زرنده
 دو نز بوریلارک
 ایکیسی دخی

(۲۹۹)

یلری حاوی اولوب تکنه دن ایکی بورینک اراسنه دوکلان دانه لری شدتله تضییق ایدر .

دونن بوري خارجاً ۴ ديش وبر قول ايله حرکت ايدر سرعتى دقیقه‌ده ۷۵۰ - ۸۰۰ ارشون يسه‌ده بوجکلري محو ايجون ۶۰۰ - ۶۵۰ ارشون سرعت الوير دانه‌لر اولا تکنه‌نك اچنده بولنان ايکي قالبوردن كجوب برنجي دفعه اوله رق تطهير و بعده بوري‌لرک اراسنه واصل اولوب بردها دورايتدكدن صوکره ۸ ياخود ۱۰ ارشون مسافه‌ده طيشاري به فرلاار .

ایشته شو فیرلامه دن طولایی دانه لر تمیز لنهش اولور زیرا
اک آغیر تخم کندو مقلتی سیله او زاق اتیلوب خفیف و بوش
اولان دانه لر ایسه ما کنه نک آغزینه یقین پره دوشتر.

د طوبتک تأثیرندن تغیر ایدن دانه‌لری اسکی حالتک تورمک
پک قولایدر شویله که اولاً خفیف طوزلی قاینار و بعده صوغوق
صو ایله بیقادقدن صوکره کرک اورتەحالدە صیحاق بر بورى
ایچنە و کرک ائمک چیقارلەقدن ایکی ساعت صوکره برفورونە
وضع اولنور ایسه سریعاً قوریبوب اسکی حالت عودت ایدر.
فقط بويولده قوریدلش ذخیرە تەخملق او له منزايىسىدە ائمک يامېق
و باخصوص سائىر دها ايو اون ایله قارشىدربوب استعمال ائمک
ممكىندر شوقدرکه سریعاً پىشىمك ایچۈن مايەسى زىادە تازە و صوپى از
صیحاق و خورى زىادە صىق و فورون دخى پک صیحاق او ملىيدر.
اکر بوجدايلر قوروييوب يانار و يابوزلور ایسه ائمک ايو
اولىز اولسە بىلە انسان بىلە من و بلکەدە ضرولى اولور فقط
نشاستە چىلە كلور.

دردنجى فصل اوت و چايرلوك مخافظهسى

چايرلر فصلنده بىان اولندىنى و جهلە اوتك بوزولقىزىن
كوزلە مخافظەسى قورىلىي درجه سنه كوره اولدىيىندن اوتى
مخافظەدن اول كمال دقت واعتنا ایله قورىقۇق الزمىدر.
اوت الويىرە جىڭ قدر قورىدقدن صوکره کرک بىنالرجوارنده
مخصوص يېغىن ياپىلەرق و کرک او تلق وياصمانلىقلە نقل ايدىلەرك
حفظ اولنور.

اکثر يىلدە اوتى يېغىن ياپىلەرق مخافظە ائمک هان عمومى
برشىدر زىرا يېغىنلەر فوائىد كىتىرىھى موجب اولىور او تحانە انساسى

کبی بـرطـاق مـصارـفـه مـحتـاجـه اـولـمـقـدـنـ بـشـقـه يـيـغـينـ اـيلـه حـفـظـ
اـولـنـانـ اوـتـكـ كـيـفيـتـيـ اوـتـلـقـلـرـدـمـكـ اوـتـكـ خـاصـهـسـنـدـنـ دـهـ اـعـلـادـرـ
فـقـطـ يـاـغـمـورـدـنـ قـوـرـونـقـ اـيـچـوـنـ هـرـحـالـهـ يـيـغـينـلـرـیـ قـاعـدـهـ سـنـهـ
موـافـقـ صـورـتـهـ يـاـپـقـ لـازـمـدـرـ .

يـيـغـينـ اـيـکـ دـورـلوـ يـاـپـلـوـرـ بـرـیـ موـقـتـ يـيـغـينـلـرـدـکـ مـقـصـدـ
اوـتـدـهـ قـلاـنـ صـوـیـکـ بـرـمـقـدـارـنـیـ تـجـیـراـتـمـکـ درـ آـکـرـتـیـ يـيـغـينـلـرـ اوـتـ
قـیـزـدـقـدـنـ صـوـکـرـهـ بـوـزـیـلـوـبـ مـخـلـلـرـیـهـ نـقـلـ اـیـلـهـ يـرـلـیـ يـيـغـينـ يـاـپـلـوـرـ
دـیـکـرـیـ باـقـیـ وـدـائـمـ يـيـغـينـلـرـدـکـ اـنـبـارـ مـقـامـنـدـهـ اـوـلـوـبـ اوـتـ صـرـفـ
ایـدـنـجـهـ قـدـرـ کـوـزـلـ مـحـافـظـهـ اـیـدـرـ .

آـرـآـبـلـرـ اـیـلـهـ نـقـلـیـ تـسـهـیـلـ اـیـچـوـنـ آـکـرـتـیـ يـيـغـينـلـرـ چـایـرـلـرـکـ اـکـ
یـوـکـسـکـ وـیـوـلـهـ يـقـینـ يـرـلـنـدـهـ يـاـپـلـوـرـ چـایـرـدـهـ قـوـرـیـانـ اوـتـ چـتـالـلـرـ
اـیـلـهـ اـخـذـ اوـلـوـبـ تـعـیـنـ اوـلـانـ زـمـینـهـ کـوـتـرـیـلـهـرـکـ آـکـثـرـیـاـ خـوـنـیـ
شـکـلـنـدـهـ مـنـظـمـ يـيـغـينـ اـعـمـالـ اوـلـنـورـ يـيـغـينـ تـدـرـیـجـاـ یـوـکـسـلـدـکـهـ اوـتـ
مـمـکـنـ صـرـتـبـهـ صـیـقـیـجـهـ باـصـوـبـ اـطـرـافـ طـرـاـقـلـانـهـرـقـ اـیـوـجـهـ صـیـقـشـمـیـاـ.
نـلـرـیـ دـوـشـرـیـلـوـبـ يـيـغـینـیـکـ اوـزـرـیـنـهـ اـتـیـلـوـرـوـ بـوـیـغـینـلـرـ آـکـثـرـیـاـ بـرـقـاجـ
اـیـ حـالـیـلـهـ چـایـرـلـدـهـ قـالـهـ جـقـلـنـدـنـ مـمـکـنـ صـرـتـبـهـ بـیـوـکـ يـاـپـلـوـرـ
(ـشـکـلـ ۳۰۰ـ) قـدـیـمـ وـیـرـلـیـ يـيـغـینـلـرـ آـکـثـرـیـاـ بـنـالـرـ جـوـارـنـدـهـ قـوـرـیـلـوـرـ
بـوـنـلـرـکـ الـتـهـ طـوـیـرـاـقـدـنـ بـرـطـبـقـهـ چـالـیـ چـرـبـیـ صـاـپـ يـاـخـوـدـ
ایـنـجـهـ دـالـلـرـ يـاـپـلـوـرـ بـعـضـ يـرـلـدـهـ دـخـیـ ۱۶ـ - ۲۰ـ پـارـمـقـ
یـوـکـسـکـ قـازـقـلـرـهـ مـرـبـوـطـ بـرـدـوـشـمـهـ اوـزـرـنـدـهـ قـوـرـیـلـوـرـکـهـ
بـوـصـورـتـهـ اوـتـ طـوـیـرـاـغـلـ رـطـوـبـتـنـدـنـ وـبـرـدـرـجـهـ یـهـ قـدـرـ
صـیـچـانـ وـاـمـثـالـیـ حـیـوـانـاتـکـ تـخـرـیـبـنـدـنـ مـصـوـنـ اوـلـوـرـ .

يـيـغـينـلـرـکـ شـکـلـیـ آـکـثـرـیـاـ بـیـضـیـ مـسـتـوـیـ يـاـخـوـدـ مـرـبـعـ اوـلـوـبـ فـقـطـ

هرحالده تپه‌لری سیوریدر دکرمی ییغینلری اورته‌سندن طوپراغه

(شکل ۳۰۰) اکرقی ییغین
کسب ایتدکده اطرافی طراقلانور و خارجه چیقان اوزون وزائد اوتلر قطع ایله رطو.

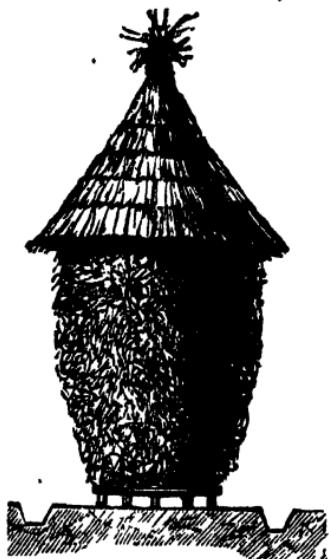
بتدن بوزلاماق ایچون ییغینک چوقور یولرینه طولدیریلور.

ییغین تکمیل اولدقده برایب ایله قازغلک تپه‌سننه باغلى
و آشاغیسى متساواياً مقطوع صمان طوتاملىرى بى بىنى اورته‌جك
صورتىدە کىره‌مید کې ییغینک اوزرنىه وضع اولندرق قاديلور
واڭ تېسى كذلك ديركە باغلى دىكىر دمتلر اورتلمسىلە اکال
ایديلور و اطرافه ياغمور صولرى طوبلاغا مق ایچون ختدقلر
اچيلوب صول او زاغه آقىدىلور (شکل ۳۰۱)

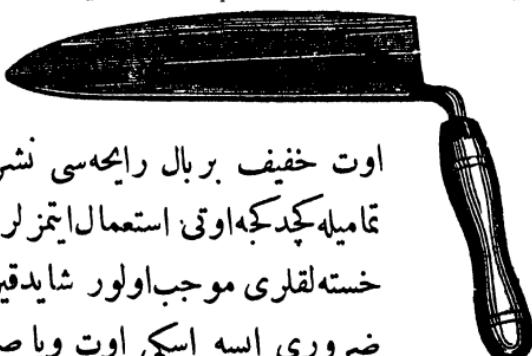
ییغین تکمیل او لنجه قدر رطوبىتىن محافظه ایچون لزومى
حالىدە قالىن وياقترانى موشامبه ایله پالو طوتلمق لازمدى.
اشبو دائئى ییغينلرک هر برى ۳۰۰۰۰ — ۴۰۰۰۰ قىه قدر اوت
آلور فقط خدا كوسترسون شايىد كە صاعقه اصابت ايدر ايسمە
اوته‌كىلىرى دخى ياقاما مق ایچون بى بىنى براز او زاجىھ ياللىمىدە.
قورى اوت برخىلى زمان ییغينلرده محافظه اولنور ايسەدە

قاقيلى او زون آغاچ اطرافه
يیغوب قورارلار اوت يیغين
يایسلە جق محلە تدریجىا كوتىر.
لدکده زمينه يايلىوب
و اوزرنىه باصيلوب منتظم
طبقەلر هيئىنده استيف
ايديلور و مناسب ارتفاع
كسب ايتىدکده اطرافى

اوقدر او توروب صيقىشوركە چتال ايله چيقارمۇ مشكل او لور
 شو حالدە اوئى يېرىنە كورە مختلف
 شكلدە بچاقلار ايله كسىوب آلورلۇ
 (شكىل ۳۰۲—۳۰۳—۳۰۴) اوت
 بچاق ايله كسىلور ايسە چىچك و يېرا.
 قىلى دوكلىز بويولدە اخشام صباح
 فقط ياغموركىلان يرڭى عكى جەتىدىن
 كسىلوب حيوانلره يىدىريلور.

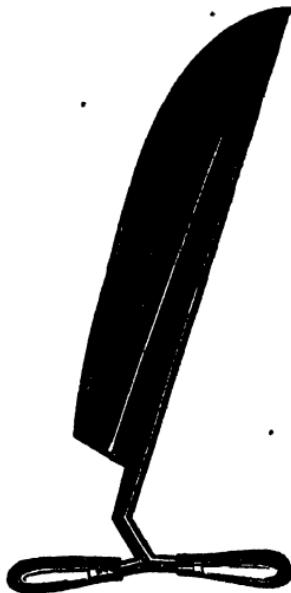

صيقى باصدىريلان يېغىنلەر دە
 اوت قىزوب بر طاق قوقولى
 ورطوبتلى بخمار نشرايمكە باشلاركە (شكىل ۳۰۱) يېلى يېغىن
 عىنى جىرىھ قىزمەسنه بىكىر او تىدە بولنان رطوبتىدىن حاصل او لور
 اوت ظاهردە هەرنە قدر قورى كورىنور ايسەدە آزچوق يېنە
 رطوبتىلىدە بوقىزمە برجوق اى دوام ايله او تىك خشى لىفلەرىنى
 يومشادوب زىيادە بىلە يېھى ونازك ايدىر زىرا لىابى و حشوى
 موادك برقسى
 شكرە تحول ايدوب

او خىفيف بربال رايھىسى نشرايلر اشبو قىزىش
 تامىلە كىچىكىچە اوئى استعمال ايمىزلىر ايدىلور ايسە بر طاق
 خستە لقلرى موجب او لور شايد قىزمە كىمزردىن استعمالى
 ضرورى ايسە اسکى اوت ويا صەمان ايله فارشدىرىمۇ
 شكل (۳۰۲) هەر حالدە لازىم در.

انکلیز چفتچیلری اوت بیغینلرینی یا پدقدن بر سنه صوکر.

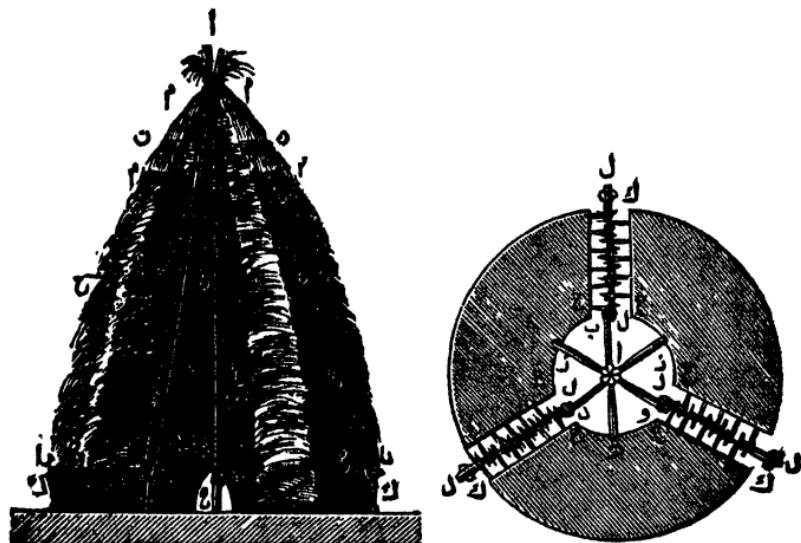

(شکل ۳۰۳)

قوللابنورلوقیمتلى جنس
آت مراقلیلری حیوا.
تلرینه ایکی سنه لک اوت
یدیررلر ئى سنه دن
زیاده طوران برىغىن
پك زیاده قورىيوب
اوتنك کيفىتى غائب
ایدر اوتك اك ايو
واعالسى ياغمور و
چىكدىن اىصالانقسىزىن

و ياشلقدن قورى و قورىلقدن ياشلق كورمكسىزىن
قورىدிலاندر ياغمورلى كثير اولان سنه لرده
هرنه قدر زیاده خدمتچى استخدام اولنسه دخى
اوست صورت مطلوبىدە قورىدېلوب يېغىن يايىلەمە. (شکل ۳۰۴)
جىفدىن كوفلتىوب چورر وقوءە غدائىسىنى غائب ايدرلە حیوانلاره
مضى اوولور بونك اوكتى آلمق ايجون انكلتەرە و فلمىنكە اورتەسى
بوش بعض بیغینلر ياپارلرک شومىضرىتى تخفيف اىتدىكدىن بشقه
ياغمورلى سنه لرده زیاده فائىدە ايدر. (شکل ۳۰۵ — ۳۰۶).
صورت اعمالى شويلاهدىر يېغىن يايىلە جق موقعىدە بھرى
۶ ارشون اوزون الى صىرىيەتك زمىنى هان ۲ ارشون چورەسىنده

بە دائرە تشكيل ايدەجك صورتىدە برى بىرندن ايرى و باشلىرى

(شکل ۳۰۶) اوچاقلى ييغىن

ايپ ايلە يكدىكىرنە باغلۇ يره دىكىلوب - ا ب ج د ه و ز -
بعدە اوتلر بىر بىچق ارشون عرضىنده و طبىقە هيئىتىدە صىرىيقلەرك
اطرافە استىف ايدىلور ييغىن يو كىسلەجە طېقەلەرك عرضى
دەخى طارالىتىلوب زىمینتە - ح ح - ح ح - اوچ اولوق
(اوچاق) و هوانىك جريانتى تىسىل اىچون ڪون طوغىشى
طرفىتە - ط - دىكىر بىر اوچاق (باچە) ترتىب و تنظيم ايدىلور.
ييغىنگ زىمینتە ياسىلەجق اوچاقلىرى اوكتىدە بولسان كلاه
شىكلەرنە كى صىرىيقلەر اوزرىرنە طۈپراقدن ۵۰ پارمۇق يو كىس
و ۲ ارشون بويىدە دوز بىر دەنكىڭ - ل ل ل - قونوب دىكىر
اوچى ييغىنگ چورەسى خارجىنە طۈپرااغە قاقيلى - ن ن ن - اوچ
چتال اوزرىرنە وضع ايلە ييغىنگ اكى ۵ و بوى ۶ ارشون براقلور.

کرچه سائر عادی ییغینلردن یوکسک واز ککیش ایسه ده تپه لپری
سائز ییغینلرک تپه لرندن دها سیوریدر بوییغینلری روزکارک
شدتندن و قایه و تامین ایچون تپه سنه اورتیلان اوست صیریقلره
باغلانوب - ۴ - صهان صاپندن معمول برکلاه ایله قبادیلورکه
بودخى بربوغوم ایله صیریقلرك باشنه باغلانور واوزرینه - نن -
برچبر کچوریلوب اوچلرینه ایپ باغلی ۵ - ۶ اجاج فالر ایله
ییغینلرک اووزرینه صوقله رق ربط اولنور .

بوصورتلە ییغیلان اوست رطوبته باقیه رق قیزمقسزین قورر
وییغىلدەن ۵ - ۶ کون صوکرە دمت باغلانە بیلور شاید
۵ - ۶ کوندن زیادە براقیله حق اوپلور ایسە زیادە قوریماق
ایچونالىندن قوپارىلان اوست ایله الت واوست پاچەلری قبادیلور .
صىحاق ورطوبىلى هوالرده شىدتله قىزە جىندىن اوست پك
صىقىشدىرىلىھەرقايم قازق ایله يان طرفىدن بىر طاق باجمەر اچيلور
ع - ياخود اوتكاراسە ۱۰-۱۲ پارمۇق قالىن بىر طېقەصمان
يايلىورکە بوصمان اوتدن الله جىنى قوقۇ و طەمدن طولايى ايواولور .
ارباب زراعىتن بىضىسى قورى اوتلرى هوالندىرمق اىستىمد .

كلرنىدىن ییغىن ایچىنده هواجریان اىتدىرىلما مىسى توصىھەيدىرلارنىڭ ایچون
صهاندىن معمول ثابت كلاھلىرى مەتھەر چاتىلرە ترجىح ايلرلر .
فى الواقع چاتىلرە قورى اوتدن يايپىلان ییغىنلر صىقىجە
باصلەدىنى حالدە بوش يېلىرنىھ قلان هوا اول درجه قىزارکە
ھان بىتون ییغىنى ياقە بىلور بوقضا موقۇت ییغىنلردا نادر دىكىلدر
 فقطھەر طرفى اىوجە باصدىرىلىش ییغىنلردا اصلا ظھور ايتىز

واوئى كوفلەنۈز مكىرسە رطوبى حاصل ايتىدىكى درجه حرارت
ايىلە تېخىر ايمسون .

برده رطوبىلى و طورغۇن ھوا ايىلە ھوا جريانى يىنىدە
بىوڭ فرق واردە زىرا ھوا اشاغىدىن يوقارى جريان ايتىدىكى
حالدە اوتك قىزمىنە واتش المسىنە مانع اولور بعض محللىرىدە
اسمر قورى اوت استعمال ايدىلرلەكە هنوز ياش اولدىيىنە حالدە
يىغىن يايىلەرق صىقىجە باصدىرىدىقلەندەن طولايى قىزمىش اوتدە
يىغىنەن بىچوق بىخار چىقەرق يىغىن اوتوروب قى واسمر
ۋېك سرت بىر حالە كىرر بواسمىر اوت بىچاق ايىلە كىلىوب حىوا .
نلە يىدىرىلور حيوانلر بواوئى پك سورلۇر يىشىل اوتدەن زىيادە
حيوانلىرى سىمىدر دىرلە .

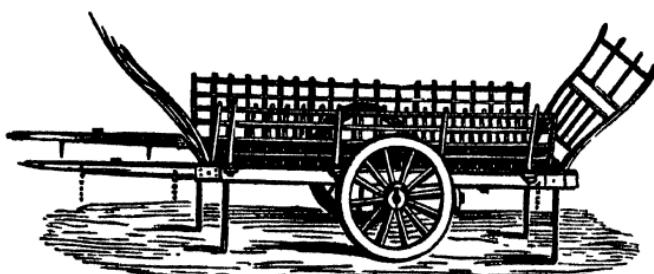
انكلترە واوروپانك صوغوق مملكتىرنەدە اوئى يىغىن يايىدقلىرى
ائناىدە ھە ۱۰۰ قىيە اوئى بىرقىيە ۲۵۰ درەم طوز ايىلە قالبور
واسطەسىلە طوزلار سېبى دىخى طوز اوتك تېخىر ايدىن صوئى
ايىلە ارىيوب عموماً و متساوياً يىغىنىڭ اىچنە يايىلەرق اوئى كوفدن
و چورىيىكىن وقايه و كىفيتى اىوايدىر اوئى بويولە طوز لەغىلە حيوانلره
ذاتاً ويرىلە جىك طوز اودىغىش و جزئى طوز مصروفىلە چوقايىش
كۈرلىش اوولور يعنى ھم اوتك ئىلتى و ھەمدە بهاسى ارتىلىلور .

اڭر اوت چامور و قوم ايىلە قارىشىق ياخود قورىيىدىن
ائناىدە نزول ايدىن كىرتلى ياغمورلاردىن اىصالانوب كوفلەنۈش ايسە
دەكز طوزى استعمالى ضرورىدەر بوكىي فنا اوتلرى حيوانلره
يىدىرىمك بىر طاق خستەلقلە ئەپەرەنە و حيوانلرلەك تلفنە سبب

اوله جفندن بويله اوتلري کوبره اولق ايچون کوبره ييغينه
انق لازمکور ايسهده حيوان يي قط اولان يرلرده طوز
قارشديز مغله فالاني کيدريلور هر ۱۰۰ قيسنه ۲ اوقه طوز
علاوه اولنور بerde آكشى ياخود بتافقن چايرلرک قامش ايله
قاريشق اوتلرينه دخى اولقدار طوز علاوه ايتىك لازمدر.

اوت طوردىچە نقلتى ازالور يشىل اوت قوريدىنى وقت
اغيرلەتك درتىدە بىرىنى غائب ايدر ۱۰۰ قىه قورى اوت يىغىن
ياپالدىيىندن براى سكره ۹۵ واوزىزندن قىش مىرونده ۹۰
وكلەجىك ياز موسمىدە يالڭىز ۸۰ قىه قالوب ارتق آكسلىمز.
مساوى مقدار اوت يازىن صاتلدىقدە يالڭىز ۸۰ وقىشىن
صاتيلور ايسه ۹۰ قىه نقلتىدە بولنەجفندن اوئى صاتق ايچون
صاقلىانلر بورالرى نظر دقتە الوب اكا وفىئاتە کورە صاتەجىنى
وقتى تعىن ايملىدر.

اوتك ترلاردىن کوي وجىتلەكلەر تىلىچون باركىر اوکوز

(شكىل ۳۰۷) اوتك ارابەسى

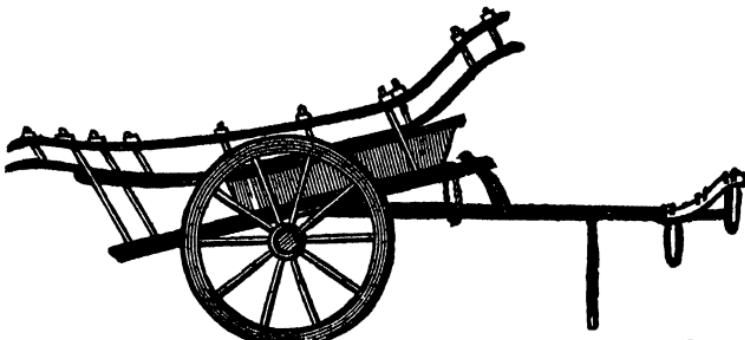
ياخود قاطر قوشولى بىرطاقم ارابەلر استعمال اوئىقىدەدر يېرىنە
کورە شكل و جسامتلىرى مختلفدر.

اور وپانك آڭىز يرنىدە استعمال اوئنان ارابە (شكىل ۳۰۷)

شکلده کوستریلان ایکی تکر لکلی ارابه اولوب اوئی ایکی یانندن طونق ایچون چیوق ایله اوریلی چیتلری وارد .

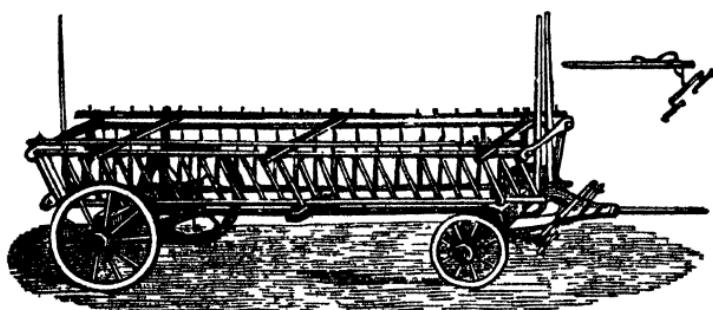
انکلتەدە قایق شکلندە ارابه استعمال ایدرلر (شکل ۳۰۸) اوکنده پولنان بىزنجىر ایله آکىدېلوب ایستېلان استقامىتە طور . دېرىلور زنجىرە باغلى چىوی چىقارلادىنى حالىدە آرقەيە دویرىلور ويرىنە كپورىلنجه طوغى طور .

فرانسە بلچىقا والمانيانك بعض محللىرىندە درت تکر لکلی ارابەلر قوللانۇرلار (شکل ۳۰۹) فقط بو آرابەلر كىچىسى

(شکل ۳۰۸) انکلير اوت ارابىسى

آغىر اولوب بىرلاج بىكىرە محتاج اولدىقلەرنىن (شکل ۳۱۰)

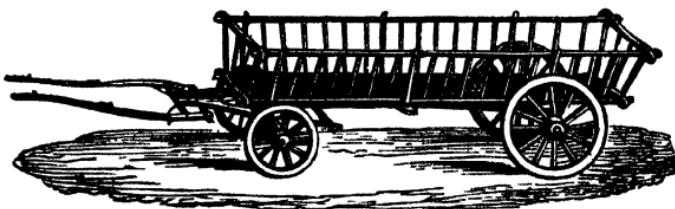

(شکل ۳۰۹) فراسر اوت ارابىسى

شکلده کوستریلان تك بىكىرلى ارابه جىلەسنه مىخەدر .

ارابهیه تک حیوان قوشمق هم قولای و همده بیوک فائندەلی
اولور زیرا تک قوشیلان حیوان مشترک قوشولی حیوانلردن
آز یورولور و قوتی چوغالور .

بوارابه درت آت ایله چیکلان عادی ارابه‌دن دها خفیف

(شکل ۳۲۰) بیجیقا اوت ارابه‌سی

اولدینی حالده دیکرینش آلدینی یوک قدر یوک آلور حیوانی آز
یورار و سهولتساهه یوکنوب بوسالدیلور بردە سقطلنى نادر
وقوعبولور بوندن بشقه بو ارابه‌یه يالكز بر حیوان قوشلديغىدن
۱۰ - ۱۵ ياشنده برجوجق اداره ایده بیلور حالبوکه برقاج
حیوان قوشیلان دیکر ارابه‌لر اجرتلى بھالو اولان ماھر
ارابه‌حیلە محتاجدر .

اوچ قوریدقدن صوکره درحال ياخود برقاج اى يېغىن
يابلدقدن صوکره مخصوص او تلق وياماندىرلەرە نقل ایله حفظىايىدرلۇ.
اکرھوا قالى و شېھلى ياخود نقل او لە جق او تک مقدارى
چوق و هنوز ایوجه قورىيامش اولور ايسە دخى بائس او لىيوب
نقلىه مباشرت او ئىلىدیر شو قدرکە اراسىنده بوش محل قالمامق
واباشىلەجە هوا جريان ايدەمامك اىچون صىقىجە استىف ايدىلىدیر.
او تلقىلدە اکثىيا يېغىنلەك اوستى متضرر او لور زیرا يېغىنەن
چىقان بىخار خارجىدەكى هوا ایله تاس ايتىكىدە صو يە دونوب

ییغینلرک يوزنده طوپلانورکه اوئى بوزار فقط شومضرت يیغینلرک يوزى بىر طبىقە قورى صمان ايلە ستر او تىغلىم مندفع او لور و اوت قىزىقدىن سوڭىرە صمان قالدىرى يلىوب فشقى مقامىندا استعمال او لور. موجود او لان اخور و اغىللر او تىرى استىعا يە كافى دكك ايسە مخصوص او تلقىخانەلر يايلىمىسى اقتضا ايدر بونلرک انساسى او لجه انبار و صمانلىقلر حقنده بىيان او لنان قاعده يە توفيقاً و سعى او تىك مقدارىنىھ و بىرسنه ئرقىده موجود حيوانلرک محتاج او لدېيى غدایيھ نظرأً تعين او لور اتىدە كى مثال براو ئلقىخانەنك و سعى سهولتاه تفھىم ايدر مثلاً.

برىيکىرە يومىيە ۱۲ براو كوزە كىذىك ۱۲ برقيونە ۱,۴۰ قىھ او تالويرر رارشون انبارهان ۱۰۰ او قەوات الله جىفنەن برىيکىر او كوز ويا اينىك سنه دە يېھىجى او تايچۇن ۴۵,۶۲ و برقيون ايچۇن ۱۱,۵ انبار (مكعب) محل لازىمدى.

ايىدى ۴,۵۶۲ عددى چفتلىكىدە بولنان بىكىر اينىك واوكوزك و ۱۱,۵ عددى دىخى موجود قيونك مقدار يە ضرب ايتدىكمىزدە حاصل ضرب انبار و او تلقىلرک اقتضا ايدين و سعى تامىلە كوشترر. مثلا بىر چفتلىكىدە ۵ بىكىر ۱۰ اينىك ۲۰۰ قيون بولنور ايسە او تلغىك يرى ۱۷۰۶,۲۰ انباره بالغ او لور حسابىدە شودر.

عدد	سنوى	يومىيە
۵	بىكىر ايچۇن	۴۵,۶۲ ۲۲۸,۱۰
۱۰	ايىنک ايچۇن	۵۴,۶۲ ۴۵۶,۲۰
۲۰۰	قيون ايچۇن	۰۵'۱۱ ۱۰۲۲۰۰
۲۱۵		۹۶,۳۵ ۱۷۰۶,۲۰

یعنی اولمقدار اینک بیکر و قیونلر ک سنوی یه جکی او تی
استیعاب ایتمک ایچون جدولده کوسترلیدیکی وجهمه او تلق ۱۷۰۶
ارشون ۲۰ پارمق انبار اولق لازمکلور.

حیوانات مذکوره سنه نک نصفی چکور ایسه اولوقت
او تلغک و سعی نصفه تنزل ایدر بونکله برابر حیوانلره پتاهه
هاوج و پانچار کبی شیلر دخی یدیریلور ایسه چونکه بونلرایرو
محملرده محفوظ اوله چفدن او تلغک و سعی نباتات مذکوره نک
یرینی طوتان او تک هجمی قدر آکسلتمک لازمکلور او تلقله
ادخال اولنه حق او تلر یینغىلدە اولدېنی کبی طوزلەنسى لازمدر
و چامورلى او تلر او تلقله قونلمز دن اول كرك ال دوكى ويا
ماكىه ايله دوكلوب توزى كىدرلىلیدر آكر او تا او تلغە حين و ضعنه
طوزلەنماش ایسه حیوانلره ويرىلە جکی ائنادە اخور او تلغک
خارجىنده او زرنده کى چامور و قورى توزلرى سىلکىلوب
دفع او لندقدن صو كرە طوزلى صو ايله دخى صوارىق و بو صو
او تک هر طرفه واصل او له بىلمك ایچون چتال ايله او تى
قارشىدیرمۇق وبعده يارم ساعت قدر ترك ایتمک لازمدر بوجهمه
تربيه كورمىش او تلرى مبارك حیوانلر كمال اشتە ايله او تلارارلر.
چايىلدەن ايكىنجى دفعە بىچىلان او تى ماحفظه ایچون او تلقله
ادخال اولنه جىنى صرەدە صمان ايله قارشىدېلىق فائىدە دن خالى
دكىلدر زىرا او ت قىزدىنې ائنادە قارىشق او لان صمان او تک
خاصە سنك برازىنى كندويه جذب ايدە جکی جەتلە حیوانلره غايت
مفید او لور بوصمان اربە يولاف صمانى او لور ایسه دها ايودر.
ایو بر صورتە واصول جديده او زرە ادارە اولنان

بر چفتلکده عموماً صرف اولنان اوت او تلقدن چیقاریله.
جغى صرەدە دمت يايلىوب اویله چیقاريلر زира سهولتلە
حیوانلره تقىیم اولنقدن بشقە يېھودە اوته يە برويە دوكلوب
نلف اولىز آكتىيا ايشە مانع اولان ياغمورلى كونلارده بر آدم
بومىه هربى ٥ قىلەق ٢٠٠ - ٤٠٠ دمتە قدر باغلابىلور .
خىلى وقتىنبو انكلترەدە اوئى محافظە و نقل اىچۇن غايىت
نوتلى تضييق منكەنلرى استعمال ايدىرلار بونك باشلىجە فائەدلرى
اولا اوت تكميل رايىھە وقوتى محافظە ايتىسى ئانىا توزە قار .
شمىوب ئىخلىرىنى اىوجه صاقلامسى ئاتا ياغمورلارده يالكىز اوستى
ايىلانە جىندىن سرعتلە قورىمى رابعا تضييق اولنقدە زىادە
اىغىر اولە جىندىن قىزوب يانامسى خامسا تضييق اىلە اوت صىقىلوب
لدى الحاجە النەجغى وقت مخصوص اوت بچاقلىلە قطع اولىنىسىدە .
طىبىي چاير اوتلرىنى آكە چاير اوتلرندىن زىادە صىقىملىق
ايدور فقط تضييق ماكەنسىك غايت واسع چايرلارىلە عسکرە اوت
ويرن تىجار اىچۇن فائەدىسى افكار اولنە من ايسەدە عادى
چفتلكلەرددە استعمالى ممکن دىكلىر زира بعضا فائەدىسى اولنقدن
بشقە زيان دىخى ايدىر فرانسە كارخانەلرندە تضييق اولنان ١٠٠
قىه اوتك مصارفى هان التى غروشە بالع اولور .

اگاج ييراقلىينىڭ تروتازە محافظەسى — چاير فصلنده ذكر
اولنان بعض اغاچلىرىك ييراقلىنى محافظە اىچۇن فوجىلە وضع
ايدوب ممکن مرتبە زىادە تضييق ايدىك تكميل قوم اىچىنە كومىلر
لدى الحاجە النەجغى صرەدە هوایە كوسىرماكسىزىن الوب يە قوم
ايىھە قىادرلار بواسۇل اىلە بتون قىش ييراقلى تازە ويشىل قالور .

بعض محللرده يerde مخصوص خندقلراچوب اوئى اىچنه طولد
يررق اوزىرىنە صەان اوئىرلەر ودھا اوزىرىنە قوم ياخود طوراق
يىيارلر اىنجە داللرى ياغمور ورطوبىتىن بوزىلماق اىچون قورى
وھوادار بىر محلە قورلر بو طریق ايلە حيوانلىرى اىوبىسلرلر .

برنجى جىلدك سۈكى

درون كتابىدە مندرج خطالارك تصحىحى

صحيفه

١ الى ١٠٣   يوز اوچ صحيفىيە قدر (خط) يازىلو اولنىڭ
«پارمۇق» اوله جىقدىر .

٥٣١   صحيفەدەكى (اسكى استانبول كىلەسى حسابىلا
٤ كىلە ايدىر) يىرىنە «٣» كىلەدن پك آز ايدى
اوله جىقدىر .

٦٧٢   صحيفەنک نەايىتى شۇ عبارە علاوه اولنە جىقدى
«و زمانى ئامىلە چىچكە كىلىيەكى خزىران اىچىندهدا
ابتدا فدانلىرى چىقارىلوب بىرنجى صبان ايا
آچىلە جىق او لىكلەر ياترىلەرق اىكىنچى صبان «
بورادن سۈكىرە التى يوز يېشى اوچىنجى صحيفە
كېرى .

